RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redaktor:

FRANTIŠEK VANĚČEK,

sídelní kanovník Vyšehradský, kn. arc. vikář Zbraslavský.

P. tit. pp. spolupracovníci:

Václav Adjutus, František Bartoš, P. Bernard Brand, Dr. Ant. Brychta, Josef hrabě z Berchtoldů, P. J. M. Černý, Josef Choc, Alois Dostál, Vincenc Drbohlav, † Josef Ehrenberger, † František Ekert, Fr. Gája, † Jan Götschner, František Grydil, Frant. Janovský, P. Martin Janů, Jos. Hák, M. Hejzlar, František Holmann, Jan Nep. Jos. Holý, Josef Hubáček, S. J., Dr. Fr. Kolísek, Stanislav Kosan, Josef Kousal, J. Krestýn, Dr. František Maleček, Fr. Malý, Klement Markrab, Prof. Václav Müller, Prof. Coel. Pastor, ThDr. Karel Lev Řehák, Fr. Seyvalter, Jan Stibor, Ferd. Schmidt, Emanuel Šavrda, Petr Teplý, Bohumír Tomíček, František Vaněček, Fr. Seraf. Vojta, Frant. Wolf, A. W., P. Fr. Žák.

V PRAZE.
TISK A MAJETEK CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHTISKÁRNY V. KOTRBA.
1907.

Obsah XIV. ročníku.

Část úvodní.

Str.

Soutěž »Rádce duchovního« 1

A) Listy homiletické.

a) Kázání nedělní.

Kázání o svobodě lidské.

Neděle I. adventní. Co jest pravá svoboda? 2
Neděle II. adventní. Pravá svoboda oproti falešné svobodě 7
Neděle III. adventní. Ohrožená svoboda lidská potřebuje opory vnější i vnitřní: oné nalézá v zákoně božím, této v milosti boží 13
Neděle IV. adventní. Opora svobody naší vnitřní je milost boží 18

Příchod Vykupitele — Spasitele.

Neděle I. adventní. I. Pán Ježíš jest zaslíbený Vykupitel 24
Neděle II. adventní. III. Spasitel 34
Neděle III. adventní. O člověku 36
Neděle IV. adventní. Jak máme připraviti své srdce před vánocemi . . 39
Neděle po Narození Páně 95
Neděle po Narození Páně. Jak máme pečovati o své zdraví 101
Co praví Kristus Ježíš sám o sobě? Na slavnost Zjevení Páně 117
Slavnost Zjevení Páně — Tří králů 124
Neděle I. po Zjevení Páně. Jak máme hledati Krista 127
Neděle I. po Zjevení Páně. Křesťanská výchova dítek 131
Neděle II. po Zjevení Páně. Úpadek křesťanské rodiny 134
Kterak nevěrci výroku Syna božího odporují. Na slavnost nejsv. Jména Ježíš 138
Neděle Devítník. Jak máme pracovati na vinici Páně 161
Neděle Devítník 165
Neděle I. po Devítníku. Náboženství budiž věcí soukromou? 175
Neděle I. po Devítníku 180
Neděle II. po Devítníku. Co máme činiti v čase svatopostním 183
Neděle II. po Devítníku. O zdrželivosti 188
Neděle I. postní. O sedmeru sv. svátostí. I. Křest 192
Neděle I. postní. Jakým hříchem je náboženská vlažnost? 201
Neděle II. postní. II. Biřmování 225
Neděle II. postní. Pýcha, první pramen náboženské lhostejnosti 234

Str.
Neděle III. postní. III. Svátost oltářní 238
Neděle III. v postě. Lakota — druhý pramen náboženské lhostejnosti . 248
Neděle IV. v postě. IV. Pokání 252
Neděle IV. v postě. Smyslnost, třetí pramen náboženské lhostejnosti . . 261
Neděle V. postní. 1. Svátost svěcení na kněžství, 2. stav manželský . . 264
Neděle V. postní. Bázeň lidská — následek náboženské lhostejnosti . . 274
Neděle VI. postní. VI. Poslední pomazání 277
Neděle VI. v postě. Neštěstí — konec náboženské lhostejnosti 287
Hod boží velikonoční. Vzkříšení Kristovo nejskvělejším důkazem jeho božského poslání 318
Hod boží velikonoční. Vzkříšení Páně 322
Neděle I. po velikonoci. I. Zpověď pochází od Boha, II. zpověď vede k Bohu 340
Neděle I po velikonoci 342
Neděle II. po velikonoci. O ovčinci Kristově 345
Neděle II. po velikonoci. Křesťanství blaží svět 349
Neděle III. po velikonoci. Slavnost ochrany sv. Josefa 369
Neděle III. po velikonoci. Duše lidská jest od těla svého rozdílná . . . 375
Neděle IV. po velikonoci. Přetvořující moc křesťanství 382
Neděle IV. po velikonoci. O nesmrtelnosti své svědectví vydává duše naše sama 387
Neděle V. po velikonoci. Nerozbornost křesťanství 393
Neděle V. po velikonoci. Modlitba 399
Neděle VI. po velikonoci. Jedno mučednictví 412
Neděle VI. po velikonoci. Duch sv., dokonavatel učitelského úřadu Pána Ježíše 416
Hod boží svatodušní. Duch sv. — Bůh 441
Hod boží svatodušní. Duch sv. dokonatel kněžského úřadu Kristova . . 443
Svátek Nejsv. Trojice boží. Duch sv. v Trojici boží 457
Nejsvětější Trojice boží. Moudrost boží v přírodě 459
Neděle II. po sv. Duchu. Pronásledování křesťanů od světa 464
Neděle II po sv. Duchu. O sedmém přikázání božím 466
Neděle III. po sv. Duchu 469
Neděle III. po sv. Duchu. O náhradě 472
Neděle IV. po sv. Duchu. Duch sv. a církev 475
Neděle IV. po sv. Duchu. O papežské neomylnosti 478
Neděle V. po sv. Duchu. O uctívání Ducha sv. vůbec a církevním umění zvlášť 497
Neděle V. po sv. Duchu. O spravedlnosti zákoníkův a fariseův 500
Neděle VI. po sv. Duchu. Duch sv. a kněžstvo katolické církve 518
Neděle VI. po sv. Duchu. Homilie o milosti a svátostech 521
Neděle VII. po sv. Duchu. Duch svatý a křesťan 523
Neděle VII. po sv. Duchu. Proč máme s bázní o spáse své pracovati?
Navštívení Panny Marie. Duch sv. a Panna Maria 531
Neděle VIII. po sv. Duchu. Povinnosti křesťana k Duchu sv. 533
Neděle VIII. po sv. Duchu. Jak si lidé světsky smýšlející bázeň před soudem božím vymlouvají 535
Neděle IX. po sv. Duchu. Duch sv. a křesťan jako člověk a člen rodiny i státu 561
Neděle IX. po sv. Duchu. O zatvrzelosti hříšníkově a její znamení . . . 563
Neděle X. po sv. Duchu. Duch sv. a křesťanská mystika 568
Neděle X. po sv. Duchu. Dnešní evangelium varuje před pýchou a doporučuje pokoru 570
Neděle XI. po sv. Duchu. O svátosti posledního pomazání 574
Neděle XI. po sv. Duchu. Uzdravení nemocného jazyka 576
Neděle XII. po sv. Duchu. Duch svatý a svatí boží 578
Neděle XII. po sv. Duchu. Jak se milosrdenství konati nemá 581
Neděle XIII. po sv. Duchu. Důvody uctění Ducha sv. (Řeč závěreční.) 625
Neděle XIII. po sv. Duchu. Společná modlitba 627
Neděle XIV. po sv. Duchu. Služba světa a služba boží (Exhorta.) . . . 630
Neděle XIV. po sv. Duchu 632

Str.

Neděle XV. po sv. Duchu. Pán Ježíš setkává se s pohřebním průvodem mládence naimského 635
Svátek sv. andělů strážných. Duch sv. a andělé 638
Neděle XVII. po sv. Duchu. Láska k Bohu, k bližnímu, k nepřátelům . 646
Svátek Jména Panny Marie. Virginitas Deiparae 650
Neděle XVIII. po sv. Duchu. Exhorta 656
Neděle XVIII. po sv. Duchu. Závist je krádež 658
Neděle XIX. po sv. Duchu. Jako lakomství, tak i marnotratnost jest krádež 697
Neděle XIX. po sv. Duchu. Jsoucnost království nebeského 699
Neděle XX. po sv. Duchu. Lenost jest krádež 702
Neděle XX. po sv. Duchu. Věda a víra 704
Neděle XXI. po sv. Duchu. Odpouštějme 709
Neděle XXI. po sv. Duchu. Trest ve vychování 711
Slavnost posvěcení chrámu. I. Co nám kostel připomíná? II. Čemu kostel slouží? 714
Slavnost posvěcení chrámu Páně. Chrám pramenem požehnání 718
Neděle XXIII. po sv. Duchu. Kteří křesťané jsou nepřátelé kříže Kristova 724
Neděle XXIII. po sv. Duchu. O soudu soukromém 726
Neděle XXIV. po sv. Duchu. Nesrovnalost v majetku, v povolání a postavení 768
Neděle XXIV. po sv. Duchu 772
Neděle XXV. po sv. Duchu. Kteří jsou to lkající, o nichž mluví Pán a která jest to potěcha, již slibuje? 776
Neděle XXV. po sv. Duchu. Věčný trest neodporuje dobrotě boží . . 780
Neděle XXVI. po sv. Duchu. Co jest spravedlnost a v čem jest hlad po ní
Neděle XXVI. po sv. Duchu. (Pokrok.) 783
Neděle XXVII. a poslední po sv. Duchu 787
Neděle XXVII. a poslední po sv. Duchu. O zkáze Jerusalema a posledním soudu 790

b) Kázání sváteční.

Neposkvrněné Početí Panny Marie. II. Vykoupení člověka 26
Neposkvrněné Početí Panny Marie. Víme-li, že jsme v stavu milosti boží? 29
Na slavnost Narození Páně. Jaký rozdíl mezi osvíceností bez Boha a osvíceností z Boha 46
Hod boží vánoční. Kázání, jež nám koná pokora narozeného Spasitele . 50
Svátek sv. Štěpána. V kom milost boží nepůsobí vůbec, v kom těžko, v kom lehce 81
Svátek sv. Štěpána, prvomučedníka. Sv. Štěpán obrazem církve katolické 86
Kázání na závěrek roku 106
Obřezání Páně — Nový rok 110
O novém roce. Jak drahý čas a jak ho užívati 113
Hromnice. Poznáváme rozumem: I. že Bůh se zjevil, II. zvlášť v Ježíši Kristu 168
Slavnost Očišťování N. Panny Marie 171
Zvěstování Panny Marie. O rozluce manželství 305
Zvěstování Panny Marie. Nedůvěra k Bohu, lehkověrnost k lidem . . . 309
Velký pátek. Kříž — nejlepší prostředek proti náboženské lhostejnosti . 311
Velký pátek. Smrt Páně na kříži dnem žalosti 314
Pondělí velikonoční. Zázračné rozšíření křesťanství 327
Pondělí velikonoční. Kterak přírodozpytci Synu božímu svědectví vydávají 332
Nanebevstoupení Páně. Domov křesťana 402
Na slavnost Nanebevstoupení Páně. O nesmrtelnosti duše lidské svědčí Stvořitel její Bůh 405
Sv. Jan Nepomucký. Svědectví o jeho mládí, věku mužném a smrti . . 433
Sv. Jan Nepomucký. (O pohoršování se.) 438

Str.
Pondělí svatodušní. Duch sv., dokonatel pastýřského úřadu Krista Pána 450
Svátek Božího Těla. Skrytý život Ježíše ve velebné svátosti, vzor trpělivosti 461
Svátek sv. Petra a Pavla. O neomylnosti papežské 505
Svátek sv. Petra a Pavla. Co činiti pro církev? 512
Nanebevzetí Panny Marie. I. Čemu církev učila od počátku o Marii Panně a II. co z toho následuje 588
Nanebevzetí Panny Marie. Co jest nejlepší onou stránkou? 592
Narození Panny Marie. I. Maria bojí se milost ztratiti, ač jest milostiplná. II. My se nebojíme o milost, ač jsme nakloněni ke hříchu 640
Svátek Narození Panny Marie 644
Svátek sv. Václava. Svatý Václav vzorem křesťansky náležité modlitby a práce 689
Svátek sv. Václava. Život a smrt sv. Václava jest obětí hříchů hlavních 692
Slavnost Všech svatých. O osmeru blahoslavenství 753
Slavnost Všech svatých. Požehnání, které plyne ze skromného ducha: I. pro tělo a II. pro duši 760
Na den všech věrných dušiček 764

c) Řeči příležitostné.

Řeč při vánočním podělování 57
Řeč u rakve paní řídící Teresie Navrátilové 59
Promluva k terciářům a ke spolku katolických matek. O modlitbě při jídle 290
Řeč při svěcení obecního kříže v obci Zaječově (Sv. Dobrotivé) 541
Svátek sv. Jakuba, apoštola Páně. Kdo byli apoštolové? 597
Slavnost sv. Anny. Vzor křesťanských matek 600
Primice 603
Kázání při svěcení školy v Šakvicích dne 8. listopadu 1891. Škola katolická jest místem osvícení a rozumu a ušlechtění srdce 660
Promluva při stromkových slavnostech ob. škol v Božkově, Doubravce a Újezdě 665
Řeč při svěcení školy v Holušicích 667
Slavnost sv. růžence. Růženec vítěznou zbraní v každém boji 729
O požehnání rodičů. Řeči ke katolickým matkám 733

B) Listy vědecké.

O poměru nynější kanonické visitace k visitaci před vydáním školního zákona atd. (Dokončení.) Sděluje dr. Antonín Brychta . . 62, 147, 207
»Náš křesťanský odkaz.« Vyňal a přeložil Josef hrabě z Berchtoldů 67, 151 212, 356, 424, 485, 546, 612, 670, 739, 799
Jak má býti zařízena a konána zkouška a poučení snoubenců atd. Přednesl Fr. Seraf. Vojta. (Dokonč.) 71, 155, 215, 295
Přehled. (Leták Volné školy. — Poprava Haecklova Paulsenem, anatomem Hisem a fysikem Chwolsonem.) Píše Fr. Vaněček . . . 77
Krátká formule k udílení svátosti posledního pomazání v čase nutné potřeby A. W. 79
Drobné zprávy 80, 224, 752
Kursy rent 80
Přehled. Američtí Čechové a jich zanedbanost náboženská. — Tři příčiny toho. — Poučka missionářova. — Samovraždy v Praze. Píše Fr. Vaněček 156
Perly v bahně. Obrázek velkoměstský, který na základě úředních listin nakreslil Dr. Karel L. Řehák 217
Přehled. Práce apoštolská. — Obrana katolických Francouzů. — Volná kolportáž 220
Svěcená voda v katolické bohoslužbě. Píše Dr. Frant. Maleček. 298, 361, 428 489, 550

Str.
Přehled. Studium národohospodářské. — Život patriarchů ve cti . . . 330
Přehled. Sv. přijímání. — Předloha manželské reformy ve Španělsku . . 366
Dotazy a odpovědi 368
Přehled. Sjednocení v hudbě církevní. — Semináře italské. — Beatifikace Pia IX. 731
De sacramento extremae unctionis tractatus dogmaticus auctore P. Josepho Kern, S. J. P. J. M. Černý 493
O modlitbě prosebné. Studie P. Františka Žáka, T. J. 553
Jakými důkazy usvědčují protestanté Jesuity z toho, že ve spisech svých učí zásadě: »Účel posvěcuje prostředky?« Napsal Jan Stibor . . 557, 616
Vlastnosti professora katolické theologie 677
Jakým způsobem lze duchovnímu správci získati muže pro církevní život? Ferd. Schmidt 678
Otázka Honoriova. Její vznik, dějiny a význam. Pojednává Frant. Gája 683, 743, 803
Posvátná hymnologie. Dle diecesního listu terstského 748

Soutěž „Rádce duchovního“.

Na vypsaná v loni themata:

1. Svoboda vůle lidské a příčetnost člověka. (Pro advent.)

2. O svátosti manželství s nepřímým zřetelem k časovým útokům, zejména obhájit nutnost nerozučitelnosti jeho, též výsledky statistiky morální, jakož i následky rozlučitelnosti. (Pro dobu po Narození Páně až do postu.

3. Nauka o katolické církvi a povinnosti k ní. (Neděle po velikonocích až do sv. Ducha.)

4. Pojednati o hříších proti V. přikázání se zvláštním zřetelem k sebevraždě a vraždě dítek a o temperanci. (Neděle II. po sv. Duchu a následující.)

5. O hříchu, který nemá býti mezi křesťany jmenován. (Neděle IX. po sv. Duchu a následující.)

6. O VII. přikázání božím a hříších proti němu. (Od XVII. neděle po sv. Duchu do poslední neděle.)

7. Dva cykly řečí o našich sv. zemských patronech, sv. Václava a Janu, v nichž by byl kazatelsky probrán život světců dle zcela bezpečných pramenů, a to tak, aby ta místa ze života byla jasně vyložena, kde nepřátelé nejvíce útoků činí. Řeči nesmí býti polemické.

Došly práce toliko k č. 1. (jedna), k č. 2. (jedna), k č. 3. (jedna), k č. 4. a 6. nedošlo prací, k č. 5. a 7. toliko po jedné práci. Z toho důvodu **prodlužuje** *se konkurs o 4 měsíce, t. j.* **do 1. února** 1907. Lze tedy práce zaslati pod různými hesly.

Abychom však o důležitých thematech časových neodkládali práce až o celý rok, poněvadž by jinak přišly až v r. 1908 k otištění, uveřejníme některé z konkurenčních prací zatím jen s heslem autorovým, takže práce dobrá vyjde tiskem a teprve dodatečně bude přiřčena cena a uveřejněno jméno autorovo. Máme na zřeteli zejména cyklus o manželství, o němž z pochopitelných příčin kázati se musí, ano v pražské arcidiecesi jest nařízeno v době po Zjevení Páně čísti pastýřský list každého roku.

Redakce si netají, že vypsána themata byla těžká, choulostivá i celkem neobvyklá, ale jest si vědoma, že o těchto thematech mluviti lidu záhodno.

Dále sděluje redakce, že pro další soutěž chystá themata následovní:

a) O Duchu sv. a jeho působení v církvi a v duši. (Cyklus biřmovací.) Na dobu před Hodem svatodušním neb po Hodu svatodušním.

b) O svátosti posledního pomazání. Na některé neděle, jichž evangelium má za předmět uzdravení nemocného.

c) O přísaze a hříších proti druhému přikázání. Při přísaze oceniti sociální význam a použiti statistického materiálu soudního. (Neděle III., IV. a V. po velikonocích, ježto epištola se dá užiti.)

d) Život sv. Vojtěcha a sv. Prokopa. Ocenění práce osvětné, kterou řády naše vykonaly a znázorniti pokrok vzdělanosti v národě následkem činnosti světců a jich škol. (Pro období jich svátků.)

e) Dle přání váženého spolupracovníka pojímáme mezi otázky konkurenční učení o ospravedlnění našem čili zadostiučinění spravedlnosti boží za urážku (pro advent).

f) O křesťanské výchově řadu řečí s nepřímým zřetelem k proudům časovým (pro dobu na začátku škol. roku).

Obsah prací není určen z toho důvodu, že bývá někdy překážkou autoru. *Příliš* dlouhé práce by byly závadou. Ostatní podmínky zůstávají jako při soutěžích minulých a rovněž *ceny určují se na pět, tři a dva dukáty* vedle obvyklého honoráře.

Václav Kotrba. **František Vaněček.**

LISTY HOMILETICKÉ.

Kázání o svobodě lidské.

Neděle I. adventní.

Co jest pravá svoboda?

»Zůstanete-li v řeči mé, poznáte pravdu a pravda osvobodí vás. Jan. 8. 32.

Exord.: 1. Nastala nám opět doba adventní, která, ač jest kajícná, naplňuje věřící všech stavů, malé i velké, útěchou a radostí. Adventus Domini, příchod Páně! »Ejhle, Hospodin přijde,« tak začínají Rorate v diecesích vlastí našich. A přijde očekávaný Mesiáš; neboť věrný jest Hospodin v zaslíbeních svých. Ačkoliv čtyři tisíce let uplynuly od prvého přislíbení až do jeho příchodu, nadešla doba příchodu jeho, kterou oslavujeme v době vánoční.

A což od zaslíbeného Mesiáše se tolik očekávalo? Daleko by nás vedlo, kdybychom chtěli vypsati, jak ubozí byli všichni národové, národové slovanští i český, dokud ve tmách bludů a modloslužby vězeli a nevzešlo jim slunce spravedlnosti. Nešťastní byli v životě pozemském a ještě nešťastnější v životě po-

smrtném! V otroctví pro pýchu mocných, v otroctví pro vášně vlastní, v otroctví hříchů a nepravostí proto, že nebylo, kdo by je byl osvobodil a sňal s nich okovy, jimiž byli spoutáni. Z té příčiny naši předkové křesťanští vážili si světla sv. víry jako nejdražšího pokladu; bylať jim nade vše. Ký div, že se těšívali na Narození Páně, že spěchávali domácí i přespolní na Rorate, že si přivstávali, aby nezmeškali, že s radostí své sloupky rozžíhali, aby si jimi posvítili do zpěvníku na písně tak velebné, jaké jsou právě zpěvy roratní. A milé jsou nám zpěvy tyto nejen pro svou dokonalost a pružnost, nýbrž také proto, že poukazují na dobu Otce vlasti císaře Karla IV., velikého ctitele marianského, s jeho věrným přítelem a ctitelem Arnoštem z Pardubic, arcibiskupem pražským, kdy byla jedna víra, jedna láska a s ní požehnání hojné. Za to ubozí jsme nyní a nespokojeni, protože nejsme v jedné víře a v jedné lásce, poněvadž v srdcích mnohých a v rodinách mnohých národa českého uhaslo a víc a více uhasíná světlo pravé víry; neboť prosáklý jest namnoze život náš nevěrou, která z ciziny se k nám přistěhovala a se tu roztahuje, jakoby měla v národě svatováclavském svůj domov. Běda, o jak drahocenné statky života nás už oloupila; neboť zakořenila v nás nepokoj a svár, zanesla k nám falešnou osvětu s její tmou a zabednělostí, u národů vůkolních přinesla nám pohanu a opovržení, mnohé z nás pak připravila o svobodu a volný rozvoj života národního, že jsme jako nevolníci ve vlastní domovině — bohužel že také vlastní vinou!

2. Nuže, přišel Mesiáš, Ježíš Kristus, aby osvobodil nás. A proto hodí se do této doby adventní, když láskám vašim vysvětlím, v čem pravá svoboda záleží, jakou nám zjednal Ježíš Kristus, a která se liší od falešné, nepravé jako den od noci. Vaše četná návštěva vydává vám svědectví, že kráčíte věrně ve šlepějích předků vašich a nedáváte se strhnouti proudem času života více méně nekřesťanského.

Okáži vám, v čem nejdokonalejší a svrchovaná svoboda či volnost záleží, kterou má Hospodin Bůh náš, abychom my, živí obrazové boží, též v pravé svobodě kráčeli.

3. Není trvám na světě slova, které by na člověka tak mocný dojem činilo, jako slovo »volnost«, »svoboda«. Lidem, a to nejen vznětlivé mládeži, ale vůbec mladým i starým, ovšem že předem mladšímu věku, září tvář radostí, jakmile slyší slovo »svoboda«. Slovo to vzruší všecky síly člověka. Malý klouček se jí obírá »však až já budu větší« — mládež ať studující ať nestudující, jak mužská tak ženská, sní o svobodě sny blažené a staví si ve své obrazotvornosti zámky blaženosti. Jesti úchvatné heslo, které je s to rozrušiti zástupy lidu, takže je připraví téměř o rozum. Člověk nesmělý stane se odvážným pro svobodu, rek hrdinou, že neváhá i život položiti za tu »zlatou svobodu«, jak ji zove, a za tu »sladkou volnost«.

Není bohužel také slova, kterého by se tolik zneužívalo, které by štěstí a blaho časné a spásu věčnou tolik ohrožovalo, které by se tak často a tak směle nadarmo bralo, jako slovo

»svoboda«, která vypovídá mnohdy boj Bohu, rozumu, pořádku, lidem, všemu dobru.

4. Nelze upříti, že svoboda jest veliký dar boží, kterým jsme živými obrazy Boha samého; dar, jehož si máme vážiti, že na základě jeho spočívá důstojnost života našeho u Boha i u lidí, křesťanská ctnost, odplata věčná, všeliká příčetnost a zodpovědnost za naše skutky. Proto jest nezměrné důležitosti, ba potřebno každému věděti, v čem pravá svoboda záleží. Jako není vše zlato, co se leskne zlatem, tak není vše svobodou, co se za svobodu vydává. Jesti svoboda pravá a falešná A ku podivu, tato nepravá svoboda nejen že svobodou není, jest právě opakem svobody pravé, jest nejhrubším otroctvím. Můžeme proto blahopřáti každému, kdo se naučil rozlišovati svobodu pravou od nepravé; neboť velice mnoho získal pro svůj život.

Sám Ježíš Kristus, Syn boží, Moudrost božská, učí nás především pravé svobodě a volá k nám: »Učte se ode mne!« Mat. 14. 29. »Příklad jsem vám dal, abyste, jako já jsem činil, i vy činili.« Jan 13. 15. A základem všeho jednání jeho byla vůle Otce nebeského; nebo k tomu »sestoupil jsem s nebe,« praví Ježíš Kristus (Jan. 6. 38.), »ne abych činil vůli svou, ale vůli toho, kterýž mne poslal.« A tak i nás zve, abychom nehledali vůle své, nýbrž vůle boží.

Než, řeknete, kterak se to srovnává s naukou zjevenou, jak sv. Pavel ke Galatským (4. 31.) píše, že Ježíš Kristus právě nás »svobodou osvobodil«, když hlásá poslušnost. Odpověď jest arci snadná; neboť sám dí těm, kdo v něho uvěřili: »Zůstanete-li v řeči mé, poznáte pravdu, a pravda osvobodí vás.« (Jan 8. 32. a násl.) A protože mu židé nerozuměli, vykládá jim řka: »Amen, amen pravím vám, že každý, kdo činí hřích, služebník jest hříchu. Služebník pak nezůstává v domě na věky, ale syn. Protož osvobodí li vás Syn, právě svobodni budete.« Tak nás nejen učí Ježíš Kristus pravé svobodě, nýbrž obdařuje nás pravou svobodou, kterou vyniká sám v nejsvětější osobě. Ano, na Bohu samém lze poznati nejdokonalejší příklad pravé svobody, dle které se spravovati musí svobodná vůle naše, aby zvána býti směla pravou. Důležitý to předmět v době naší!

5. Že Hospodin, Bůh nejdokonalejší, svrchovanou svobodu má, jest článek svaté katolické víry. V této svobodě stvořil Bůh svět, touto svobodou řídí a spravuje jej; a jedenkaždý tvor a každý z nás závisí každým okamžikem na této svobodné vůli boží. Co je lidí, kteří vidouce v přírodě jakýsi ustálený pořad, mají za to, že vše tak nezbytné jest, že by jinak ani býti nemohlo. Avšak sv. Pavel poučuje nás, an píše k Efezským (1. 11.): »Předzřízeni jsme podle uložení toho, jenž vše působí podle rady vůle své.« Mnozí lidé proto myslí, zvláště za naší doby, že se bez Boha obejdou, že jest cosi vedlejšího pro život, že se hlásá víra v Boha a závislost na něm, aby lid ve svobodě krotil a v bázni boží udržoval, proto člověk nevěrec prý má největší svobody. Jiní ve své nadutosti tak si vedou, jakoby Boha nepotřebovali, ale ja-

koby Bůh potřeboval jich ke svému štěstí, a proto mu prokazují milost, že si ho ještě všimnou, naň vzpomenou a alespoň někdy, na Sylvestra, na Hod boží do chrámu Páně přijdou aneb se nějaký Otčenáš ještě pomodlí.

Ano, Bůh naprosto svobodnou vůlí stvořil vesmír a cokoliv jest vůkol nás a cokoliv jsme, vše úplně závisí na svobodné vůli boží. U Boha žádné nutnosti není, aniž býti může. A kdo nevěří tak a smýšlí jinak, prohřešuje se proti svaté víře.

Proto církev svatá na církevním sněmu vatikánském r. 1869 vyslovila se znova o tomto článku naší katolické víry následovně: »Svatá římsko-katolická církev věří a vyznává, že jest jeden živý Bůh pravý, který v neskonalé dobrotivosti své všemohoucností svou z ničeho učinil všeliký tvor jak viditelný tak neviditelný, co jest duchovního i tělesného, jakož i podstatu lidskou, složenou z duše i těla »liberrimo consilio« podle rady vůle své, naprosto svobodné; a jako naprosto svobodnou vůlí svět z ničeho stvořil, t. j. chtěl, aby svět byl a stal se, tak touže svobodnou vůlí svět řídí a spravuje až do jednotlivostí. Nuže, tak závisíme úplně i my svým životem na dobré vůli všemohoucího Boha našeho. A nejen my, nýbrž vše co pod námi i nad námi a vůkol jest.«

A církev sv. učí a hlásá: »Kdo by nevěřil, že Bůh beze vší potřeby a přinucenosti, vůlí tudíž naprosto svobodnou stvořil svět, ale myslil by, že nezbytně a nevyhnutelně stvořil jej, odpadl od Boha, vyloučen jest z království božího na zemi i na nebi.«

Věříme tudíž a vyznáváme, že Bůh svrchovanou svobodou jako svět stvořil, tak jej ovládá a spravuje. A svoboda naše, má-li býti pravá, dle obrazu svobody Nejvyššího býti musí. Takovou svobodou obdařil nás Hospodin a když jsme ji ztratili, osvobodil nás Ježíš Kristus svým narozením a vykoupením na novo a zjednal nám ji.

6. Již asi nedočkavi jste slyšeti, co tedy zlatá svoboda jest, vlastně co svoboda v Pánu Bohu jest, bychom si z ní vzíti mohli obraz svobody pravé. Všichni věříme, že Hospodin vše svobodnou vůlí řídí a proto jej nikdo nutiti nemůže, že sám volí aniž se dá nutkati, že sám sebe určuje k tomu, co činí, že o své vůli jedná, svou vůli v moci své má. Než, zdaž jedná Bůh proto, že svobodnou vůli má, dle libosti, jako jistí lidé, kteří mluví maně, ledabylo, co jim slina na jazyk přinese, a konají, co jim napadne a do rukou přijde, a věří na slepo, co jim kdo namluví?!

Máť Hospodin svrchovanou svobodu, protože jest nejdokonalejší bytnost. Avšak tato srchovaná vůle boží osvícena svrchovanou moudrostí boží, s níž za jedno jest, jako slunce na nebi skrz veskrz ohnivé ve svém světle osvětlené jest. Vidíte, že vůle boží není slepá, nejedná maně, nýbrž v nevýslovném světle se řídí božským rozumem, »podle rady vůle své působí Hospodin vše,« t. j. svrchovanou vůlí svou která sjednocena jest svrchovanou moudrostí. Tak volí Hospodin a co byl sobě určil, také vykoná.

7. Kdy tudíž jednáme my jako živí obrazové boží užívajíce pravé svobody? Není-li pravda, tehdy, když vůle naše také osví-

cena jest světlem pravdy, které béřeme z rozumu a sv. víry, a abychom dobře volili, či ještě lépe, hledáme rady u těch, o nichž víme, že jsou moudří a prosíme Boha o světlo a pomoc. Tak si vedeme rozumně a střízlivě, jak se na svobodnou bytnost sluší a nikoliv slepě a nesmyslně. A čím rozumněji dovedeme voliti, čím více světla v duchu svém máme, tím dokonalejší jest volba naše, tím dokonalejší jest výkon vůle naší svobodné. Kde pak tu třebas i stín oné bezuzdnosti, lehkomyslnosti, vzdorovitosti, neposlušnosti, neobmezenosti, hýřivosti, která pohrdá vším pořádkem, vším zákonem, která si vše dovoluje? »Amen, amen pravím vám,« dí Ježíš: »Každý, kdo činí hřích, otrokem jest hříchu.« Kéž by si tudíž vážili křesťané svobody pravé po příkladu svrchované vůle boží! Neboť tam není svobody, kde je lehkomyslnost, bezuzdnost, drzost, nezkrocená vášeň. Už filosofie starých pohanů učila, že jen moudrý jest v pravdě svobodným. Moudrým však nazývali toho, kdo dovedl žíti, stále a důsledně, jak se na jeho stav slušelo, počestně a ctnostně jednati. Na čelo ne na srdce neb na jazyk vtisknuta jest svoboda člověku, aby věděl, že bez rozvahy, bez světla není svobody. A čelo znamenáme svatým křížem vědouce, že křesťané ve znamení sv. kříže, t. j. přemáháním náruživostí vydobudou sobě pravé svobody.

8. Zajisté, k čemu nám dal Hospodin svobodu? Ve své neskončené moudrosti ustanovil, abychom sami sebe určovali v jednání, — abychom se sami dobrovolně rozhodovali pro dobré a zanevřeli proti zlu, — abychom sami zodpovědnost skutků našich na se brali a za sebe ručili. Ustanovil Hospodin ve své neskončené dobrolíbeznosti, aby nám bylo dobré zásluhou a příčinou odměny, ovšem také zlé vinou a příčinou spravedlivého trestu — abychom ne pudem jako němá tvář se nesli životem, ale jako páni svoji nad sebou, sebe v moci majíce, po právu a pravdě dle rozumu, jenž osvícen býti má sv. věrou, život svůj spravovali

Což nám dal Hospodin svobodu proto, abychom se darem tímto vymanili z poslušnosti jeho? Nesmysl toliko a nerozum může v zaslepenosti takového cosi za svobodu míti a po tom toužiti. Ano, vymkni se jen ve svém nerozumu z rukou božích jako dítě v náruči otcově se vymyká. Ale běda tobě jako jemu. Dítě padne na zem a rozbije si hlavu, a ty rozbiješ se všecek pro život časný i věčný!

Bůh jest neskončená svatost, spravedlnost, moudrost, dobrota a čistota: proto nezbytně, nezdolně vše nenávidí, co nespravedlivo, nepoctivo, nepočestno, jedním slovem hříšno jest. A jestliže vše hříšné nevyhnutelně nenávidí dle své podstaty, nemůže nikomu dovoliti ničeho, co by bylo hříšné. Proto svobodné vůle užívati nám jest k tomu, abychom nenáviděli, v ošklivosti měli, všeho se chránili, co zlé, bezbožné a ohavné, co Bohem se zapovídá, ale bychom volili a sebe určovali k tomu, co dobré, bohumilé, spásonosné jest, bychom Boha milovali a svým životem se jemu snažili zalíbiti.

9. Vím dobře, s jakými překážkami potýkati se jest každému, kdo za pravou svobodou se nese, jakých nepřátel tu přemoci. Jednak nevědomost naše a blud a klam působí, že i při dobré vůli nevidíme s důstatek: což teprve když převrácené zásady vydávají světlo za tmu a tmu za světlo — jednak vášně nakloňují vůli k zlému a zdržují ji i od toho, co za dobré sami uznáváme — jednak jest nepoctivá dotěravost druhých, kteří usilovně naléhají na člověka, aby podlehl ohledům lidským a ustrašen jsa zanechal toho, co sobě byl vyvolil.

Tu nezbývá než po příkladu světců neohroženou a pevnou vůlí vytrvati v dobrých předsevzetích, nešetřiti ani sebe ani obětí, abychom se ubránili zhoubcům naší svobody a nedali se uvrhnouti do otroctví hříchu — výhradně pak vám, jinochové křesťanští a dívky křesťanské, na srdce kladu, abyste nezneužívali svého svobodného stavu ke svobodě falešné, která zotročuje mnohé a svůdnými hesly láká do tenat, kde není svobody, ani radosti, ani vyhlídky do budoucnosti. Varuji vás předem, stůjte na stráži. »Po snažnostech svých poznáno bývá pachole, zdali jsou čistí a praví skutkové jeho« (Přísl. 20. 11), praví Duch sv. Nuže, kéž žádosti a snahy vaše směřují k pravé vzdělanosti, abyste víc a více prospívali v dobrém a upevňovali vůli svou po příkladu toho, jenž s nebe sstoupil ne aby činil vůli svou, ale vůli toho, kterýž ho poslal!

Proto ó Ježíši, náš učiteli, náš osvoboditeli, jenž jsi nás vykoupil z otroctví hříchu a svobodou pravou nás obdařil, poučuj nás, jak pravé svobody užívati máme, abychom se ve všem vůlí Otce nebeského spravovali. Sešli nám podle stavů našich ducha moudrosti rozumu, a osvěť mysli naše, rozněť vůle naše, abychom se nesli ustavičně po zákoně božím a to za dobré uznávali, co v pravdě dobré jest, a to volili, co v očích tvých nám prospěšné jest, aby nic nás nezaslepilo a od pravdy boží neodvrátilo; nebo pravda osvobodí nás. Amen.

Neděle II. adventní.

Pravá svoboda oproti falešné svobodě.

»Aj, já posílám anděla svého před tváří tvou, kterýžto připraví cestu tvou před tebou.« Mat. 11. 10.

1. Co byl dávno předpověděl prorok Malachiáš (3. 1), zvěstuje nám Spasitel náš jako vyplněné: »Aj, já posílám . .« A vyplnilo se na předchůdci Páně sv. Janu Křtiteli, který je vskutku životem svým svatým podobný andělům. Než, anděl (ἄγγελος) znamená zde posla božího, který měl zvěstovati příchod Mesiáše a připraviti cestu k němu, byl jim jako prorok Nového zákona, hlásaje u Jordánu tisícům ze všech stavů pokání: »Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské« (Mat. 3. 2.), ano, ukázal prstem svým

na Ježíše Krista volaje: »Ejhle, Beránek boží, který snímá hříchy světa,« (Jan 1. 29.) a aby prorocké mzdy mu nescházelo, vidíme jej ve vězení, ba i hlavy své utratiti za to, že hlásal králi i lidu neohroženě pravdu, co jest dovoleno a co dovoleno není, že hlásal pravou svobodu proti otroctví hříchu. Tak byl sv. Jan Křtitel na Jordáně jako apoštol či anděl svobody. I já zde stojím před vámi na místě božím jako apoštol svobody. Kéž nás osvítí Duch sv., abychom uměli rozlišovati pravou svobodu od nepravé, falešné. Pokání hlásá nám. Než, právě pokáním, t. j. sebezapíráním vystřízliví duch náš a uschopňuje se pro pravou svobodu, kdežto nekajícnost zaslepuje a činí člověka spoutaného okovy jeho nezřízených vášní. Co byl král Herodes, nežli otrok ženy cizoložné ačkoliv korunu nosil, protože proti svému přesvědčení nevinného Jana do vězení vsaditi, ba stíti dal? A co byla Herodias, jeho souložnice, nežli zatvrzelá otrokyně chlipnosti a rozmařilosti, která nemohla snésti domluvy světcovy ve příčině veřejného pohoršení, jaké dávala.

Nevědomost a pokaženost srdce bývají největší nepřátelé pravé svobody.

2. Nevědomost, za níž v patách kráčí pověra a blud, byla odjakživa nepřítelkyní pravé svobody. A nevědomost hrozná panuje za naší doby jmenovitě v jistých kruzích, které rády se vyjímají z lidu pro svou vzdělanost, jakoby byly něco více než lid. Než, za naší osvícené doby mluviti ještě o nevědomosti, kdy tolik škol a tolik hlav věnuje se osvětě a rozšiřování svobody slovem i pérem, není to zpátečnictví a falešný názor na společnost lidskou? Dáte mi trvám za pravdu, když vám dím, že toliko se zdravým rozumem dá se spojiti pravá svoboda. A nemají mnozí ani zdravý rozum obyčejného člověka ani vycvičený na zkušenostech vlastních neb cizích ani vybroušený bádáním a proto ani pravou vzdělanost vrstev vycvičených v pravé osvětě, protože se odvažují k posudkům nad tím, co přesahuje jejich rozumový obzor; odtud se dá vysvětliti tolik převrácených názorů.

Zaviněná nevědomost jest, co mnohým překáží, že nerozeznávají pravdu ode lži, co pravé a co nepravé jest, co spravedlivé a počestné od nespravedlivého a nepočestného, co dobré a co zlé. Zaviněná nevědomost jest, že se věří každému příběhlíku a nedouku, jen když něco vykládá, co lichotí lidu, a směřuje proti sv. víře, že může každý *otrapa* spoléhati, že mu sednou na vějíčku jako jistí ptáci sedají. A zaviněná jest nevědomost mnohých, protože zdráhají se čerpati pravdy o Bohu, duši své nesmrtelné, věčnosti, pokladech nejdražších, nechtějí slyšeti, v čemž pravá svoboda záleží. Za to náchylni jsou k bludu a klamu, k svéhlavosti a lehkomyslnosti, v níž se kloní ke všemu, co na pohled příjemné, co se líbí, co těší, co baví, byť i zhoubné bylo v následcích a patrně bylo zlem. Jak by se tu mohli na př. u nás po Čechách roztahovati lidé podezřelí, z ciziny sem přistěhovalí, kteří ani jazyka neznají a proto si tlumočníka najímají sobě podobného, kdyby nespoléhali na nevědomost, abych neřekl na hloupost

jistých lidí? Proto nevědomost jest velikou nepřítelkyní pravé svobody, která sebe určuje na základě střízlivého posudku.

3. A s nevědomostí kráčí ruka v ruce pokaženost srdce, jež (u Jana) náruživostem otročí. »Co jste vyšli na poušť vidět, třtinu-li větrem se klátící?« Mat. 11. 7. volá Kristus Pán. Ano, co je lidí jako třtina semo tamo se kývajících, samí to otroci lidských ohledů! Vyvinuté náklonnosti k zlému zatemňují pak rozum a seslabují vůli, že vrhají člověka proti rozumu a proti vůli do zhoubného proudu srdce lidského. Táhne cosi člověka neumrtveného mnohdy silou jako neodolatelnou do propasti buď za osobou, buď za věcí, které nejsou k dobru ani rozumu ani srdci! Bývá to slepá vášeň, která někdy dlouho v popelu se skrývá až vyšlehne v plamen a požárem zničí všecku existenci! A mívá svůj původ buď ve smyslnosti tělesné, buď v ziskuchtivosti, buď v pýše, v hlavních vášních lidského srdce. Běda tudíž každému, kdo se nenaučil krotiti svých vášní, odpírati sobě v mnohém od dětinství, míti sebe v moci; nerozumějí-li rodiče výchově dítek, takže rozmary jejich ještě podporují, nestřeží-li jejich četbu, ba s vědomím schvalují jim, že mohou čísti vše i nejdaremnější romány, spisy míti, v nichž Bůh se buď ignoruje, buď rouhavě tupí, že dovolují jim divadla, zábavy a společnosti, v nichž se velebí nemravnost, že nechají je toulati se, do jistých domů choditi, kde nevěra ovládá celou rodinu a je-li zámožnější, tím je dítěti nebezpečnější. To vše dělá lidi nešťastnými a rozmarnými a olupuje je o pravou svobodu.

4. Nebo svoboda vůbec neuvolňuje člověka, aby se oddal snaze po nedokonalém, tím méně zlém, nýbrž aby se oddal snaze po dokonalejším.*) Svobodná pak vůle ve své volnosti nedá se nutkati ani vně, ani vnitřně; následkem čehož jest člověku, když byl rozumem pojal cenu toho, oč se jedná, volno rozhodnouti se pro ten neb onen z několika činů neb odmítnouti obé, t. j. určiti se, k čemu by se měl, pánem jsa žádosti své, kloniti dobrovolně. Je tudíž svoboda volnost, jíž se uvolňuje vůle člověka, že může chtíti nebo nechtíti. A může chtíti i to, seč není, jako může nechtíti to, seč jest, praví sv. Augustin. Záleží tudíž svoboda vůbec v oprávněnosti (in jure) a zároveň ve schopnosti sebeurčení (facultate seipsum determinandi). Můžete někoho spoutati a béřete mu volnost vnější, kterou má v těle svém, můžete však též do někoho mluviti tolik, že odejmete jemu úsudek a překážíte jeho vůli, béřete mu tudíž volnost vnitřní, kterou má duch jeho, aby svobody buď použil, buď zneužil.

Naše svoboda arci tím je dokonalejší, čím je vůle zdravější. Avšak tím je zdravější, čím více se koří božské moudrosti a dobrotě. Jak může tudíž býti řeč o svobodné vůli, jestli ovládá ji nepravost? »Kde Duch Páně, tam svoboda,« praví apoštol národů (2. Kor. 3. 17.).

*) H. Hurter S. J. Theologiae dogmaticae Compendium, tom. III. pag. 59. libertatis notio.

5. Než, svoboda, která z pořádku křesťanského života vyplývá, se nelíbí, za to svoboda, která hlásá neposlušnost, vzdorovitost, bezuzdnost, která všecko může, všecko smí, cokoliv se jí zachce, které nic nedovoleného není, která nezná zápovědi a proto hříchu se nebojí, která pudí ke zlému, která pěstí náklonnost k výstřednostem, k nepořádkům, k blouznění, taková svoboda se mnohým líbí!

Já se vás táži, to že je ta svoboda, pravá svoboda, zlatá svoboda?

Nuže, slyšte, Hospodin Bůh náš má svrchovanou svobodu, a přece ani hřešiti ani záliby ve zlém míti nemůže, nesmí, ba ani »zdaleka,« jak dí prorok, »nemůže hleděti k nepravosti,« protože ji má v ošklivosti neskonalé a přestal by Bůh býti Bohem; neboť přestal by býti nekonečně svatý. — Andělé také nemohou hřešiti a mají tisíckráte dokonalejší svobodnou vůli nežli my, poněvadž t to duchové tak jsou osvíceni, že se nesou nevýslovnou rozkoší celého srdce svého po Bohu, aniž v něčem proti Bohu co dobrého viděti mohou. Sestupme od andělů k nebešťanům vůbec. I jejich svobodná vůle nemůže chtíti něco zapovězeného, vyvolení v nebi nemohou hřešiti, ačkoliv mají také svobodu a mnohem dokonalejší a lepší, nežli my ubozí v slzavém údolí: ale patříce na Boha, nekonečné dobro tváří v tvář, tak jsou opojeni krásou a dobrotou boží, že nemohou míti libosti v něčem, co Bůh není a tím méně, co proti Bohu jest.

Nesmím se zdržeti u výkladu, jakou svobodou obdařeni byli prarodiče v ráji, kde nebylo ani nevědomosti, ani náruživosti, tak že osvícená jejich mysl klonila se usilovně bez překážky k dobru podle pravdy; nad to milost boží zdokonalila je ještě více. Proto byl veliký hřích, v němž se proti Bohu vzepřeli a Bohem pohrdli a tak dokonalé svobody zneužili ve hříchu! Však co vidíme na světě? Myslím, že čím kdo rozumněji si vede, čím spořádanější jest v jednání svém, tím jest dokonalejší též jeho svoboda.

Ovšem, kdyby šlo podle jistých lidí, čím by kdo byl drzejší a smělejší, čím více kdo bezohledný k Bohu i k lidem, čím více by si kdo dovoloval, tím by měl větší svobodu, tím by byl dokonalejší člověk! Zdaž jest to správné? Už nyní sami můžete souditi, netěší-li se pravé svobodě, kdo sebe určiti umí; což dovede pouze ten, kdo sebe v moci má, jsa vycvičen v sebezapírání a jedná ve světle rozumu svého a ještě lépe: jedná-li podle zásad svaté víry, a aby vyspěl ve svobodě své co nejvýše, ještě se radí s moudrými, aby jeho volba byla nejlepší.

6. Co jest tudíž ona záliba ve hříchu, v níž člověk svobodné vůle zneužívá proti Bohu i proti sobě? Není to svoboda, ale jest taková náklonnost ke hříchu, tento pud k zlému, vředem, bolákem jako boleninou na svobodné vůli člověka. Bolák na těle neb nemoc dává svědectví života; nebo jak přestane život v těle, jest po nemoci. Než, který bláhový člověk řekne, že by nemoc byla dokonalostí života, aneb že by nevyhnutelná byla pro život. Naopak, přejeme každému zdraví, každý si ho přeje a vyhledává ho,

protože nedostatek života jest nemoc, která zohyzďuje tělo a znetváří je. Zdaž nehledí každý nemocný, aby se vyhojil z nemoci své?

Nuže, podobně jest náklonnost hříchu na svobodné vůli vřed, bolák, ačkoliv dává svědectví o svobodné vůli. Nebo kdyby nebylo svobodné vůle, nebylo by možno hřešiti. Avšak hřích jest zneužívání svobody, nedostatek svobody pravé, jest to nemoc na duši naší, z níž se máme také snažiti vyhojiti. Čím se to děje? Pokání jest ono kouzlo, s nímž spojeno jest zpytování svědomí a především očista od hříchu ve svátosti pokání, ve sv. zpovědi. Tedy odporovati žádostem hříšným znamená zdokonalovati se v pravé svobodě. Jest to cosi podobného jako s člověkem, jenž má bolavé oči. Buď špatně vidí, aneb ne dle pravdy vidí. Podobně kdo si libuje ve zlém, v rozumu svém špatně soudí. Ký div, že se honí po tom, co mu na škodu, na záhubu časnou i věčnou!

7. Ostatek nic nového není falešná svoboda. Už před 1500 lety hlásali kacíři Pelagiáni falešnou svobodu, že totiž svoboda je ve hříchu. A církev svatá je odsoudila; nebo jest článek víry katolické, že člověk má svobodu pravou, ne tu falešnou.*) Proti nim bojoval sv. Augustin řka: »Vyžaduje-li podstata a dokonalost svobody možnost hříchu, pak nejsou ani Bůh, ani Ježíš Kristus, ani andělé na nebi dokonale svobodni, protože nejsou schopni této možnosti, aneb najisto méně dokonalými by byli, nežli člověk v životě svém pozemském« (de civit. Dei l. 22. c ultim. n. 3.). »Může li kdo zapírati, že sám Bůh nemoha hřešiti, proto svobodné vůle by neměl?«

Sv. Tomáš Aquinský obšírně o tom rozmlouvá, až konečně dospívá k tomuto závěrku: Kdo hříchu jest schopen neb vskutku hřeší, nejedná jako člověk svobodný, ale jako otrok; proto možnost hřešiti není svobodou, nýbrž otroctvím. Načež poznamenává velmi důmyslně ke slovům Páně: »Kdo hřeší, otrokem jest hříchu.« (Jan 8. 34.) »Každá bytnost budiž tím, čím dle přirozenosti své býti má. Pohybuje-li se tedy následkem vnějšího nátlaku neb vlivu na př. vůz, který se buď táhne buď tlačí, neb kůň, který se na uzdě vede, nejedná sám ze sebe, nýbrž následkem cizího vlivu, a to je právě nesvobodné. Člověk pak je rozumný tvor a podle přirozenosti své rozumně jedná. Pohybuje-li se tedy, veden jsa rozumem k tomu, jedná z vlastní vůle a samostatně a proto svobodně. Hřeší-li však, jedná vezdy nerozumně, proti rozumu; a pak hýbe jím, abychom tak řekli, někdo jiný: dává se v cizí moc. Proto jest, kdo hřeší, otrokem hříchu.

8. Co tedy my — máme hověti zálibě ve zlém a býti také otroky hříchu?! Aneb budeme zapírati zlých žádostí a pěstiti pravou svobodu, kterou nám Hospodin Bůh náš uštědřil podle obrazu svobody svojí? Právě, co to píši, byl u mne jistý intelligentní

*) Leonis PP. XIII. encyklika de Libertate humana. »Libertas praestantissimum« z 20. června 1888. Viz Základní nauky církve katolické a papež Lev XIII. Vzdělavací knihovna sv. XXIV. str. 350. a násl. vydal Dr. Ceslav Schneider, zčeštil prof. Václ. Müller.

pán, konvertita na druhý rok, horlivý katolík. Na otázku, co jest svoboda pravá, odpověděl mi: »já myslím, že čím více kdo jest umrtvený ve svých náklonnostech zlých, tím větší se těší svobodě. Moderní filosofie sice učí, že, čím více svým náklonnostem kdo hoví, tím jest svobodnější; já však jsem přesvědčen, že čím více kdo svým náklonnostem hoví, tím větší jest otrok sebe sama« Tak překrásně vyznal se onen pán, že rozumí, v čem pravá svoboda jest.

9. I my soudíme podobně. Či myslíte, že ona blouznivá emancipace žen, která na místě stydlivých činí je drzé, na místě starostlivých činí lehkomyslné parádnice — myslíte, že ona svobodomyslnost mnohých mužů, která je připravuje o zdravý *rozum* a rozvahu, o bázeň boží, ba o víru v Boha a důvěru, jest ona zlatá svoboda, pravá to svoboda? Což nevidíte, jaké okovy a pouta strašlivá strojí jim, či spíše hodila už na ně, že pod nimi vzdychají oni a vzdychati budou potomci jejich?

To že by byla zlatá svoboda, která dělá z muže marnotratníka, že prohýří, co otec nahospodařil, že dluhy dělá, vyprázdňuje pokladnu ze zlata, aby tam uložil dlužní úpisy, — to že jest zlatá svoboda, která působí, že muž, otec rodiny, vysedí celé téměř dni ba i noci v hostinci, promrhá čas marnou politikou ze špatných novin, místo aby doma se staral o své dítky, jmenovitě o své dospělejší syny a dcery, aby v tolikerých nástrahách zlého světa nezahynuli? To že zlatá svoboda, která mládež mužskou i ženskou, ač ještě s knihou pod paží do školy chodí, a o vzdělání sebe pracuje, olupuje o víru a bázeň boží, tak že na jich čele místo pravé svobody vtisknuto znamení Kainovo, otroctví všelikých nepravostí, místo pilnosti pokoutní holdování nestoudnostem?

To že pravá svoboda, která z dobrých dětí, hospodářských duší, starostlivých matek dělá marnivé, pohodlné, mlsné paní, že samou parádou manžely až do zoufalství přivádějí, že máti s dcerkami jako o závod před zrcadlem stojí a se strojí?

To že pravá svoboda, která učí místo do chrámu Páně, na slovo boží, na mši sv. choditi, na zimu reptati v chrámě pro nepohodlí a dlouhou tmu, že se nechce časně vstávat, na léto zas, protože je v chrámě zápach, aniž mají pokdy do kostela chodit pro samé přípravy k výletům a j.

To že zlatá svoboda, která jásá osvětou, přes to však ve strašlivé nevědomosti si hoví, že ani ponětí o Bohu, o duši, o hříchu, o věčnosti, o tom, co v pravdě dobré a zlé jest, nemají? Samí to obhájci svobody!

To že zlatá svoboda, jíž jest sv. zpověď, modlitba a všeliká bohoslužba zbytečná: ale baviti se, klevety dělati, na útraty jiných se vynášeti, místo na sebe ve sv. zpovědi žalovati, na své chyby a hříchy mysliti, za to jiných pomlouvati a snižovati? A podařilo-li se to, bývá radosti skorem více nežli po dobré zpovědi!

Ubozí otroci, byť i zlaté řetězy nosili, jsou to přece jen otroků okovy, které nosí!

Proto přičiňujme se, abychom se vykoupili z falešné svobody a osvojili si svobodu pravou. Zasluhuje toho svoboda pravá zlatá; neboť má nesmírnou cenu pro život časný i věčný. A jelikož všichni pociťujeme na své vůli svobodné více méně ty boláky a a vředy, užívejme prostředků, které nás posvěcují, v jednání uvolňují a nás vyhojují.

10. Kam půjdeme nežli k nebeskému lékaři Ježíši Kristu, který volá k nám: »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste a já občerstvím vás.« (Mat. 11. 28.) »Nakloň tudíž, Pane, ucha svého a vyslyš mě; neboť chudý a nuzný jsem já.« (Žalm 85. 1.) Osvěť mysl mou, uděl rozumu a rady, abych pevnou vůlí setrval v boji o svobodu pravou, až pak v dokonalé svobodě na nebi (tamtéž 12) »Tebe, ó Pane, chváliti budu celým srdcem svým a oslavovati jméno tvé na věky«. Amen.

Neděle III. adventní.

Ohrožená svoboda lidská potřebuje opory vnější i vnitřní: oné nalézá v zákoně božím, této v milosti boží.

»Radujte se v Pánu vždycky: opět pravím, radujte se.« Filip. 4. 4.

Exord. 1. »Radujte se v Pánu,« volá k nám dnes církev sv., a to nejen dnes, nýbrž vždycky — tudíž i ve dnech kajícných, jakými jest doba adventní. Ovšem zapovězeny jsou pátým přikázáním církevním zábavy a radovánky, v nichž si libuje falešná svoboda, ale nikoliv radosti v Pánu, které jsou dovoleny vždy. Proto ne nadarmo dokládá sv. Pavel k tomu: »a mírnost vaše budiž známa všude«. Tak se sluší na křesťany, aby nedávali pohoršení, ale aby dobrým příkladem jiné předcházeli. Slyšeli jste nedávno, že pravý pokoj jest v dobrém svědomí a důvěře v Boha: a totéž lze říci o pravé radosti, že jest dobré svědomí a důvěra v Boha.

A dobré svědomí jest podrobenost vůle zákonu božímu, proto přikládá sv. Pavel: »neboť Pán blízko jest.« A kdo jest onen Pán, ne-li zákonodárce náš Ježíš Kristus, který nás osvobodil svobodou pravou? Než ohrožena jest svoboda naše: potřebuje tudíž opory. A postaral se milý Spasitel náš o tuto oporu a dal nám ji dvojnásob, vnější ve svých přikázáních, vnitřní pak v milosti boží. *Dnes vám ukáži, jakou oporou svobody pravé jsou nám přikázání boží.*

2. »Mírnost vaše budiž známa všechněm,« volá k nám dnes církev sv. Umírněni tudíž buďte v žádostech hříšných, abyste nebyli jako pohané neb synové toho světa, kteří nic jiného neumějí, nežli »jezme a pijme a hodujme, a dobře se mějme, protože zemřeme«; aneb jak nás se sv. Pavlem k Římanům (13. 13.) už

o prvé neděli napomínala církev sv.: »Ne v hodování a opilství, ne ve smilstvech a nestydatostech, ne ve sváru a závisti, ale oblecte se v Pána našeho Ježíše Krista,« tak dnes vybízí nás k důvěře, volajíc k nám: »O nic nebuďte příliš pečlivi; ale ve všeliké modlitbě a prosbě, s díkůčiněním známy buďtež žádosti vaše Bohu.«

Posledně jsme poznali, čím více vůle svobodná vůbec se vzdaluje od zlého, tím že svoboda její je dokonalejší, až jsme dospěli k nejdokonalejší svobodě, kde hřích naprosto nemožný jest, t. j. v Bohu samém, kde jest nejsvětější vůle. Však jsme poznali rovněž, že náchylnost ke hříchu jest na svobodné vůli bolákem, nemocí, boleninou, z níž se každý víc a více vyhojiti má. Co znamená tudíž hověti oblibě ve zlém a mysliti si: já mám svobodu, mohu činiti, co se mi líbí, ať jest jednání mé rozumné, ať nerozumné? Toť jest zneužívání svobody, falešná to svoboda, která tak mnohým osudna se stává! To není ona pravá svoboda, kterou nám dal Hospodin jako tvorům rozumným, abychom se dle obrazu božího sami určovali a volili, co nám dobré jest, sebe k dobrému povzbuzovali, sami pro dobré se rozhodovali, aby odplata naše za dobrou a šťastnou volbu byla hojná na zemi už, především pak jednou u toho, jenž dobré odměňuje a zlé tresce.

Ohrožená naše svoboda nalézá nemalé opory na svrchované autoritě božské, čili v zákoně božím; což jmenovitě za našich dob jest předůležito poznati.

3. Když pozorujeme němou tvář, vidíme, kterak se nese za tím, co vidí, čeho potřebuje, co jí svědčí, co jí slouží; a odvrací se od toho, co jí škodí. K tomu užívá svých pěti smyslů, očí totiž, uší, čichu, chuti a hmatu. Pudí ji to k tomu, co jest jí dobré, a odpuzuje od toho, co škodlivé, ne svobodně, ne s rozumem. Ač za naší doby jistí lidé tím více přisuzují zvířeti rozum a svobodnou vůli, čím více se snaží člověka jak o rozum tak o svobodnou vůli připraviti! Jisto jest, že zvíře nemá ani rozumového poznání, jaké má člověk, ani volného snažení.

Ovšem že jsou také lidé na světě, kteří, co vidí, rádi by měli, všude by chtěli býti, také více méně jen podle svých smyslů žijí. Ký div, že se svými příjmy bývají brzy v koncích, načež do nemilých upadají rozpaků, jakoby jejich rozum spal, a svobodné vůle ani nebylo! U maličkých se nedivím, že vše, co vidí, také by rádi měli, ano, vše do úst strkají, ať je to k jídlu čili nic, než, to jsou právě maličké, které svěřeny jsou proto lidem starším, aby za ně myslili a za ně volili a určovali, co jim k dobrému a co na škodu. Kdo pak na světě všecko má neb míti může? Však všude chtíti býti, časté hody dávati, zábavy jen pořádati, slavnosti strojiti, dobře jísti a píti neznamená ani štěstí a blahobyt, ani svobodu, nýbrž spíše přílišnou lehkomyslnost, blízký úpadek, hýřivost neb i zoufalství!

Jest pravda, že tvor rozumný i bezrozumný se nese za tím, co jest mu dobré, a odvrací se od toho, co mu nedobré neb ale-

spoň vidí se býti dobré neb nedobré. Rozdíl však jest nesmírný mezi tvorem rozumným a němou tváří, který leží právě na volbě čili užívání svobodné vůle. U nás není a nemá býti podnětem, abychom jednali jako lidé, pouhý pud zachovati sebe, nýbrž má rozhodovati poznání, a to ne jakékoliv, ale poznání ve světle pravdy. Tak na př. někteří rodiče myslí, že postačí chtíti, aby jejich dítě bylo tím neb oním, a neuváží dříve nežli volí, zdali vskutku mu to prospěje či uškodí, zdali je učiní tak šťastným neb právě nešťastným!

Podobně mladí lidé někdy myslí, že on, maje postavení takové, a ona, majíc tolik majetku, mohou se vzíti, a dále nemyslí, zdali oběma to bude dobré, až po účinku těžko bycha honiti!

4. Z toho vysvítá, že oproti tolika žádostem nezřízeným, které tolik táhnou člověka, ba uchvacují jej, jsou rozum a vůle slaby, a nepostačí, aby se člověk ubránil. Náklonnosti všelijaké se pletou do záležitosti, v níž rozum rozhodovati a voliti má. Ejhle, tu právě se jeví neduživost naší svobody! A co teprve kde rozumu nic se nedbá, ale toliko na jakési náklonnosti srdce ohled se béře?

Proto naše neduživá svoboda potřebuje opory, aby sesílila a se upevnila, by se vůle rozhodla u volbě své pro to, co nám slouží vskutku k dobrému a ne ke zlému. A bude tomu v pravdě, shodne-li se vůle naše s vůlí boží. »Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi!«

5 Nedostatku tudíž rozumu čili pravému ocenění dobrého ve světle pravdy oporou jest neskončená moudrost božská, která se nám propůjčuje. V ústrety jde nám neomylný rozum božský, abychom ve světle jeho rozpoznali a volili. A tato neklamná moudrost božská sdílí se nám tím, že nám káže, přikazuje, co nám dobré, chrání nás a varuje od toho onoho, co škůdné pro život časný nebo věčný, vybízí, abychom se nebáli toho, co neprozíravého snad straší, snad na pohled není lákavé, ale drsné a přece výborné.

Tážete se, kterak se nám sdílí neomylná moudrost boží? Zjevuje se nám neskonalá moudrost boží zákonem, který jest nám pravidlem, vodítkem co činiti, čeho se držeti a čeho se chrániti jest, jedním slovem, co nám dobré a co zlé, co se s nejsvětější vůlí srovnává a co se nesrovnává.

6. Divná věc! Co je lidí i poctivých, kteří se dívají na přikázání boží s jakousi kyselostí nebo s postrachem a jenom že jinak nelze, podrobují se zákonu božímu, neuznávajíce nijak vděčnou myslí jeho důležitost a zdar, ba, majíce za to, že přece jen na úkor jest lidské svobodě! A zatím právě zákon boží jest to, co nás podporuje v pravé svobodě, co jest jí oporou a ochranou, co ji zdokonaluje. Svobodné bytnosti právě že svobodné jsou, mohou voliti neb nevoliti, jednati neb minouti se neb i opak toho činiti, co se předkládá. Co pak přece činí, kdo chce dobře voliti, když něco kupuje, aby nebyl napálen? Není-li pravda, nejprve jde s věcí ke světlu, aby si ji dobře prohlédl. A nemůže-li spoléhati na svůj

rozum a svou zkušenost čili odbornou znalost, béře sobě na pomoc spolehlivého znalce, který ho usvědčuje doklady pro dobrotu neb nehodnotu věci; načež vyslechnuv a uváživ vše, učí se a volí neb zamítne, co se mu nabízí. Poznání tudíž ve světle pravdy předchází ba i rozhodnutí, až pak vůle zatouží, a po čem toužila, také ve skutek uvádí. Toto poznání ve světle pravdy jest rozhodující, jakou totiž hodnotu má to ono oproti určení božskému, které na předním místě u nás rozhodovati musí; nebo vše ostatní v životě lidském podrobuje se tomuto věčnému cíli. Nuže, tento pořad na mysl mou působící slove zákonem, a jednání dle toho jest zákonité jednání před Bohem.

Totéž vykládá veliký papež Lev XIII.*) ve svém okružníku o svobodě lidské velmi důmyslně, an dí, že zákon boží právě svobodu naši předpokládá, v ní své kořeny má jako v půdě, z níž vyrostl, proto nezbytnost přikázání božích právě ve svobodě lidské hledati jest. Jako rozum náš se má vésti ruka v ruce se zákonem božím, tak oba, rozum náš i zákon boží, mají působiti na naši svobodnou vůli, aby byla osvícena pravým světlem moudrosti božské i lidské. Jenom tak poslouží nám svoboda k jednání spravedlivému, spořádanému, k životu křesťanskému, že se vyplní slovo (Mat. 13. 43.) Ježíše Krista: »Spravedliví skvíti se budou na nebi jako slunce.«

7. Proto, pokračuje sv. Otec Lev XIII., »není nic falešnějšího na světě a převrácenějšího nežli tvrditi a domýšleti se, že člověk je svobodný tvor a že proto smí bezzákonně žíti«; což znamená tolik, jako: »svoboda budiž bezrozumná, nesmyslná«. Z toho by vysvítalo, že člověk, aby se cítil svoboden, musí si počínati jako blázen bezrozumně. Toť by divochové po lesích se toulající měli největší svobodu, ano, divoká zvěř, jelikož jí rozum násilí činiti nemůže, protože ho nemá, byla by v tom mnohem lépe, nežli člověk. Ó nesmyslní a blázniví srdcem!

Ale což ještě málo se dovolávají svobodomyslní svého rozumu? Majíť ho tolik, jak pravil jeden z nich, že si po něm až šlapou; a z té příčiny prý nepotřebují pomoci žádné, jejich rozumu postačí, jenom více peněz. A přece právě opak jest pravdou. Protože jsme svobodni, potřebí nám zákona a opory o něj.

Avšak kdyby aspoň nenutil a nehrozil tresty! Než, prosím vás, vizte, co činí zákon boží. Pohání, pobízí — k čemu? — k dobrému — čím? odměnami, které slibuje: tedy v čem sám máš dobrovolně zálibu míti, k tomu tě pobízí zákon. A co činí zákon ještě? Odstraňuje, vzdaluje — od čeho? — od zlého — čím? — tresty časnými i věčnými, kterými vyhrožuje: tedy čeho máš svobodnou vůlí se vystříhati, toho tě vzdaluje.

A s těmi penězi? Čím více jich lidé mají, tím více pravou svobodu ubíjejí, tak že by bylo předmětem také důležitým zodpověděti otázku, co více ubíjí pravou svobodu, zdali bída a hlad, nebo přepych a bohatství? A zkušenost veškeré minulosti zvláště

*) Leonis PP. XIII. Encyklika de Libertate (pag. 16.)

XIX. věku dokazuje, že svobodě pravé nebezpečnější jest nádhera s bohatstvím nežli chudoba!

Tedy zákon, jenž vtisknut jest v duši naši není ani proti rozumu ani proti svobodné vůli, jest to naše svědomí, které podle rozumu nám praví, co jest dobré a co jest zlé, a podle vůle nám velí, co činiti a čeho se vystříhati máme, jako dobré dílo schvaluje a nedobré kárá a trestce. Zákon tento slove přirozený a jest věčný a od Stvořitele samého nám do srdce vštípený.

8. Nastává nám ještě otázka, odkud má zákon tento svou platnost. A odpovídáme na otázku tuto opět učeným papežem Lvem XIII. Přikázání tato mají svou moc proto, že jsou hlasem a tlumočníkem svrchovaného rozumu, jemuž rozum a vůle naše nezbytně jest poddána. Nebo mocí zákona ukládají se nám povinnosti a propůjčují se nám práva, z čehož vysvítá, že založen jest zákon naprosto na autoritě, t. j. na pravomoci stanoviti povinnosti a označovati práva, rovněž pak potvrzovati zákony stanovením trestů a odměn. Ejhle, patrno jest, že nejsme jenom sobě zodpovědni za jednání naše, nýbrž že jsme zodpovědni svrchovanému, který vše stvořil, veškeren svět řídí a spravuje, jehož autorita konečně splývá s věčnou a neskonalou moudrostí Boha samého. Jest tudíž mimo rozum náš oporou svobody naší, aby nás jsouc slepá nezavedla a nezklamala, zákon boží, svrchovaná vůle boží, která nejen opírá se, nýbrž splývá s moudrostí svrchovanou božskou.

9. Mám vás povzbuditi k výboji pravé svobody a vyhojení se ze svobody falešné? Noë, patriarcha se svou rodinou slouží nám za spolehlivý příklad, kam vede svoboda pravá, jaké síly jí dodává a ochrany skýtá zákon boží. 1. Mojž. 7. Od počátku byl duch dobrý v potomcích Sethových, duch pak zlý v Kainových. Avšak Sethovci vidouce, že Kainovky jsou dcery sličné pleti, byť bezbožné a nectnostné byly, brali si je za manželky. A co se stalo? Bezbožné potomkyně Kainovy nadělaly z věřících potomků Sethových muže také bezbožné. A tak veškeré pokolení lidské hovělo smyslnosti a pýše a všeliké neřesti, pohrdli zákonem božím podobně, jako namnoze dnes vidíme. Ó té falešné svobody!

Jediná rodina Noëmova cvičila se v životě dle přikázání božích, pěstovala zálibu ne v nepravostech, nýbrž v dobrém svědomí, které zaručovalo jim pravou svobodu. Majíce pravé poznání, viděli, co v pravdě dobré a co zlé, a dle toho také určovali směr svého života, proto nedali se zmásti ani zviklati hejřivým životem mnohých i nejbližších ani synové Noëmovi ani manželky synů jeho. A jak jim prospěl zákon boží? Nezůstali zajisté ušetřeni posměchu a pohany zpátečnictví a jiných pokrokových nadávek. Než, vynesl jim pravou svovodu. Zachránil je při veškeré záhubě potopou světa. Toť obraz záchrany pro život věčný, avšak též hrozný obraz záhuby věčné!

10. Uznejme tudíž záruku pravé radosti, pravého blaha a štěstí v zákoně božím. Učme se srovnávati rozum svůj s rozumem božským a vůli svoji s vůlí boží. I poznáte, že nic není sladšího

nad bedlivé zachování přikázání Páně. Sirach 23. 37. Byť bychom zachovávajíce přikázání boží někdy i posměchu u lidí zhýralých dojíti měli, byť bychom škodu na cti, na zdraví, na zboží trpěti měli: neustupujme ani na vlas od přikázání božích; konejme u vší stálosti a píli, cokoliv nám přikázání boží poroučí; nepřestupujme žádnému k vůli, ze žádného ohledu zákon Páně. Bůh zajisté, který štěstí, blaho, čest a zdraví naše v rukou má, ujme se nás, byť nám lidé uškoditi chtěli, byť bychom nějakou ujmu pro Boha trpěli, nás se zastane a vše nám mnohonásob nahradí.

Nebo v zákoně božím psáno jest, Kazatel 8, 5: »Kdo ostříhá přikázání, neokusí nic zlého.« Tak nás těší, poučuje Hospodin skrz Mojžíše, 5. Mojž. 5. 32, an dí: »Ostříhejtež a čiňte, které věci přikázal vám Pán Bůh. Neuchylujte se ani na pravo, ani na levo, ale po cestě, kterouž přikázal vám Hospodin Bůh váš, choďte, abyste živi byli a dobře bylo vám a prodloužili se vám dnové v zemi vladařství vašeho.« Amen.

Neděle IV. adventní.

Opora svobody naší vnitřní je milost boží.

»Rosu dejte nebesa shůry, a oblakové deštěte spravedlivého; otevři se země a zploď Spasitele! Isa. 45. 8.

Už minulou neděli vyzývala nás církev sv. slovy sv. Pavla: »Radujte se v Pánu; Pán blízko jest« — tím více dnes volá k nám se sv. patriarchy a proroky vzdychajíc: Rosu dejte nebesa . . . Nebo Bůh sám přijde a spasí nás. Isai. 35. 4. Proto připravme mu cestu do srdcí našich. Přijde k jednomu každému a klepati bude na dveře srdce našeho. Blaze tomu, kdo mu otevře klíčem svobodné vůle své. Myšlenku tuto nám tlumočí naše píseň advetní, »Vesele zpívejme«, která nám na mysl uvádí čtvero příští Páně a o druhém pěje: »Druhé příští jeho — do srdce lidského — skrze slovo jeho — tak jde milost z něho — stojí tluka u dveří — každý mu otevři.«

Kdo každý rok adventem se připravuje na narození Páně, ví, jaký význam mají tato slova. Prvé příští jeho oslavujeme v památce na přemilostné narození Páně v Betlemě z nejsv. Rodičky boží Marie Panny.

Než, jak si máme mysliti příchod jeho do srdce lidského, čili narození jeho duchovní v nás samých? Dosti jasně nám to podávají slova písně, že jako vtělené slovo, Ježíš Kristus nejen z nejsvětější Marie Panny se narodil, nýbrž v ní se narodil s milostí boží, již přehojné obohatil a obohacoval po celý čas, tak podobně slaví své narození v duších věřících, které se připravují na narození Páně, že obohacuje je milostí svou. Jan 14. 23. »Miluje-li kdo mne, přijdeme k němu a příbytek u něho učiníme.« Opatřuje je poklady nad zlato dražšími, slaví Ježíš Kristus duchovně narození své v srdcích jejich.

Proto důležitá jest příprava naše v době adventní *a*) v duchu kajícnosti, která vyspívá v očištění se od hříchů skrze svátost pokání, jak nás k tomu vede církev sv. *b*) Která doba tak mile nás uvádí do ústraní od hluku světského jako doba adventní, dává návod k rozjímání a k modlitbě? Kdežto příroda odumírá a halí se do tmy, ukazuje hvězdnaté nebe k životu nadhvězdnému, jakoby byl předvečer velkého svátku a jest vskutku tak; a co teprve cítí, kdo pilně spěchává časně z rána do osvětleného chrámu Páně na roráte? *c*) Tužba s důvěrou se tu pojí, jako Starý zákon s Novým zákonem. Kéž by se narodil duchovně Spasitel náš v mnohých! Zdaž nezápasí církev sv. se světem jako David s Goliášem? Zdaž pokolení lidské necítí potřebu jíti v ústrety Vykupiteli svému? Hřích a záhuba všestranně se jeví v nejhrůznějších odstínech! Náruživosti vládnou duší i tělem! Nevěra a moderní pohanství se rozpíná jako vymoženost svobody — zatím jest to bídné otroctví! Velcí národové vězí ještě v starém pohanství, že většina světa nehlásí se k Ježíši Kristu! A ve vzdělaných národech křesťanských vzmáhá se pohanství nové horší starého! Co po XIX set let křesťanství zúrodnilo, má býti úsilím zpustošeno, vyrván má býti ze srdcí lidských, v nichž ještě žije, Ježíš Kristus tím, že berou víru, naději a lásku! Za to jim vnucují místo života křesťanského na základě víry zásady zhoubné, svobody falešné! Bludy s temností ducha! Ó, máme příčiny volati: Rosu dejte nebesa! Proto křesťané věřící se modlí, postí se, pokání činí, povzbuzují se navzájem, zdvihají ruce k nebesům! Než církev sv. je těší: Blízko jest už, přistrojte se svátečně, půjdeme mu vstříc, klaněti se mu budeme! Dokud milost boží kyne nám, není ještě tak zle.

Nuže, pomoc boží s námi, milost boží jest oporou dobré vůli naší.

Tajemstvím jest duše naše nejen lidem, ale i sobě samé ve mnohé příčině, na př. po více než 4000 let zpytují učenci, jak lze rozumu duše naší poznati věci, které očima vidíme čili smysly vůbec pojímáme Jaký jest most z poznání smyslného k poznání duševnímu, z obrazu k obrazu, a vykládají, jak by asi věrohodně se pomysliti dalo. Než, najisto se neví nic a od té doby, kdy pohanský filosof Aristoteles žil (nar. 384 před Kr.) a vykládal tajemství toto, nikdo nic lepšího nevymyslil, ani sv. Tomáš Akv., který také přijal výklad Aristotelův za svůj. Ký div, že *působení milosti boží na ducha lidského jest teprve tajemství nevyzpytatelné*, jak navzájem se k sobě vinou duše se svými schopnostmi a milost boží.

Takové jest jednání člověka křesťana, že pro pomoc, kterou mu Bůh skýtá, lze říci, Bohu příslušné jest celé dílo, a díváme-li se na přičinění lidské, lze říci, že jest celé dílo majetkem člověka, poněvadž o své vůli vykonal, co byl vykonal. Tu nelze říci, z části přináleží Bohu, z části člověku, nýbrž celé jest božské celé lidské zároveň.

Vysvětlím to podobenstvím Rodiče mají dítko, jemuž slíbí, že je vezmou o vánocích do kostela k Ježíškovi. Chlapeček se těší

a je až nedočkavý. Matinka ho ustrojí, aby mu nebylo zima. Otec ho vezme za ruku a vede si ho, a dítko se ho drží pevně. Čí je to výkon, že dítko se ubírá k Ježíškovi do kostela? Zdaž není vlastně celé od počátku až do konce rodičů? A přece si chlapeček opakuje doma »já byl u Ježíška«, je to celé jeho dílo a má pravdu.

Tím více se poměr takový vztahuje na působení milosti boží, která vnitřně na vůli naši účinkuje a ji v dobrém podporuje. Arci vůle sama spíše se dá táhnouti, nežli aby se sama poháněla a to ne k dobrému, nýbrž ke zlému proti vůli Hospodinově. Tak už sv. Pavel, Galat. 5. 13., se bál o své novokřesťany, an píše: »Bratří, vy jste ve svobodu povoláni: toliko ať neužíváte svobody k příčině těla, ale posluhujte sobě vespolek skrze lásku ducha, t. j., abyste snad svobody nezneužili a pod záminkou svobody žádostem těla a náruživostem zlým nepovolovali; nebo tělo žádá proti duchu a duch proti tělu. Zjevnit jsou skutkové těla, jenž jsou smilství nečistota, nestydatost, chlipnost, modloslužba, čarování nepřátelští svárové, nenávisti, hněvy, vády, různice, roty, závisti, vraždy, opilství, žraní a pod., o kterýchž vám předpovídám, jakož jsem prve pravil, že kdo takové věci činí, království božího nedojdou. Ovoce pak ducha jsou: láska, radost, pokoj, trpělivost, dobrota dobročinění, dlouhočekání, tichost, věrnost, mírnost, zdrželivost, čistota.«

Jsme-li tudíž jako slabý stromek větrem se klátící, potřebujeme opory: však ji nalézáme zevně v přikázáních božích, vnitřně pak v milosti boží. *Na poznání dobrého a zlého ve světle pravdy mnoho záleží*, abychom volili dobré a zlého se vystříhali, a tak kráčeli v pravé svobodě. Tu jest patrno, že nám třeba k rozeznání světla. Oči pak sebe lepší nám tu mnoho nepomohou, ani náš rozum, který bývá příliš krátký a proto daleko nevidí; za to nám propůjčuje Bůh sám svou neskončenou moudrostí, která osvěcuje mysl naši světlem nadpřirozeným, abychom, co nám na základě víry zákon Páně zjevuje, myslí osvícenou přijali, jednak co nám radí a přikazuje plnili, jednak čeho nás varuje, se také vystříhali.

Nejpřednější a nejhlavnější pomocí nám jest milost boží. Na doklad by nám postačiti mohlo, *co píše učený papež Lev XIII.* »Tato milost boží rozum náš osvěcuje, vůli pak v dobrém sílí a v spasitelném utvrzuje jako se železo kalí a tvrdí a ocele tvrdost na se béře, a k tomu, co před Bohem a proto v pravdě dobré jest, pohání. Způsobilejší a hbitější činí duši naši a spolehlivější v jednání, že si zabezpečuje víc a více užívání vrozené nám svobody. A proto naprosto nepravdivé jest a daleko vší pravdy, že by Bůh svobodu naši, v čemkoliv zasahuje do života našeho, obmezoval proti přirozenosti a ve svobodě nám příslušné zbraňoval; nebo síla milosti boží jest s člověkem co nejúžeji spojena, a schopnosti jeho nejsou milosti boží nijak na odpor, a to proto, že milost boží téhož Boha za Stvořitele má jako duše naše s myslí a vůlí.«

Pohané to byli, kteří ve své pověře měli za to, jakoby jim bohové záviděli jejich přednosti a štěstí jim nepřáli a je z té pří-

činy pronásledovali a utiskovali. Než, to je pohanská pověra. Vezměte květinu a postavte ji do sklepa, kde nemá slunce, poroste dále, ale jak — až zakrní: než vystavíte-li ji na slunce, okřeje a prospívá; a ovoce se stromu, který nemá slunce a ovzduší, buď není žádné, buď nezáživné, protože nemá toho, co mu prospívá.

Podobně není člověku dobře, jestliže ho Ježíš Kristus, slunce spravedlnosti, neovívá milostí svou, je-li sobě samu ponechán; ano, »milost boží,« jak sv. Tomáš Akv., (I. q. 1. a. 8), nás učí, »právě proto, že od téhož Stvořitele pochází, který lidskost naši t. j. přirozenost naši a povahu naši stvořil, až ku podivu se hodí, ano tak učiněna jest, aby různých povah chránila a jejich ráznosti šetřila, aby duše síly a působnosti vlastní podržela«. Co to znamená jiného, nežli aby se svobodná vůle člověka utvrdila a zdokonalila? A dále dí týž učitel církevní sv. Tomáš: »Jelikož milost boží povahy nezrušuje, nýbrž v dobrém zdokonaluje, potřebí, aby rozum náš se podrobil víře a světlem shůry se osvítiti nechal a přirozená naše náklonnost či vůle naše nevzpírala se podrobiti se lásce boží, jak sv. Pavel 2. Kor. 10. 5. píše: »Jímáme všeliký rozum v službu Kristovu.«

Milost boží tudíž jest síla a pomoc naše, na niž vezdy spoléhati můžeme. Naše vlastní síly někdy selhou a prokáží se býti nedostatečnými, abychom přemohli obliby ve zlém a náklonnosti k hříchu: než pomoc boží, domáháme-li se jí, nikdy nás neopouští. Jest tudíž milost boží světlo osvěcující náš rozum uvnitř, jakoby se k našemu krátkému rozumu připojil rozum nový, jakoby k malému světélku připojilo se světlo veliké. Jest tudíž síla, pomoc, s kterou dokážeme vše, co Bůh v povinnostech našich na nás žádá, ba nejen sílí, nýbrž i nakloňuje naši vůli k tomu, co nám dobré jest.

Co jest člověk chorý, který těžko chodí; jest jako malé dítko, které se učí běhati, kolikráte klopýtne a padne: a on má nositi břemena, a pevným krokem od rána do večera choditi? Ejhle to je naše vlastní síla! Než s pomocí boží máme tolik síly, že dovedeme jako zdraví běhati, pracovati: bez námahy, chuti, bez odporu a únavy, jak sv. Pavel Filip. 4, 13. dí: »Všecko mohu skrze toho, kterýž mne posiluje«, což znamená tolik jako s pomocí boží.

»Láska Kristova nás (2. Kor. 5. 14.) pudí,« volá sv. Pavel. Což nepravil Kristus Pán, Mat. 3, 4., Luk. 7. 8., že »mocen jest Bůh i z kamení vzbuditi syny Abrahamovy«, t. j. byť srdce lidské bylo jako kámen otupělé, milost boží učiní z něho dítko boží. Proto spoléhati na pomoc boží a odvahy míti v dobrém, jest předůležito v životě lidském.

Ale odkud to víme, že milost boží přijde na pomoc? Bůh sám se nám zaručuje, a proto máme ji najisto všichni bez rozdílu. Toť článek naší katolické víry, že Hospodin pro zásluhy Ježíše Krista udílí každému tolik milosti a pomoci, kolik potřebuje, aby hříchu odolati, ze hříchu povstati, nejsv. vůli boží plniti — jedním

slovem se obrátiti mohl (»facienti quod est in se, Deus non denegat gratiam«).

Učený kazatel polský P. Petr Skarga káže o milosti boží na první neděli po devítníku a praví také: Pravda jest, že sami ze sebe jsme slabí, nedostateční jako neduživí: ale pro Ježíše Krista prolitou nejsvětější krev udílí nám Otec nebeský tolik pomoci, co potřebujeme, abychom si pravou cestu života víc a více razili a pravou svobodu vůle naší si zachovali. Arci, ze sebe nestačíme, byť bychom i chtěli, protože chorá jest naše svobodná vůle. Máme ruce: ale což když nelze jimi s dostatek vládnouti, leda že Bůh pomůže. Však pomáhá také, abychom vůli jeho plniti mohli Věru, málo by nám prospěl zákon jeho, kdyby nám nepřispěl ku pomoci milostí svou, aniž by nás spravedlivě trestati mohl, tak nedostateční jsme! Marně přikazuje lékař chromému choditi, nevyhojil-li prve nohou jeho. Krásně píše sv. Jan 1 9. o Ježíši Kristu, že jest světlo pravé, osvěcující každého člověka, jenž přichází na tento svět.

Vy se na mne udiveně díváte, jakobyste se tázali: Jestli tak ochoten jest Bůh svou pomocí, odkud tolik tmy na duchu, tolik bídy, tolik převrácenosti, tolik zmatků a nepravostí? Bůh nabízí pomoc svou, však nenutí nikoho; tluče na dveře srdce lidského, než kdo nepřijme daru jeho, jest to jeho vina. Tak šetří Bůh sám svobody naší, že to ponechává vůli naší.

Falešně (nesprávně) učili reformátoři XVI. století vykládajíce předkům našim, jakoby »obraz boží se člověka následkem dědičného hříchu naprosto byl setřen, tak že prý ani dobré jiskřičky v něm nezůstalo. Všecka přirozenost lidská ve všech částkách tak prý jest poškozena, že není jen chorá, nýbrž jako mrtvola přioděná hezkým rouchem, tak že člověk i skrze svatý křest znovuzrozený i svatý nic jiného uvnitř není nežli hniloba!« *Jaké to zoufalství!* Co je k tomu dohnalo? *Nebyla to slabost, ale lenost a pohodlnost*; nebyl to boj s falešnou svobodou, úhlavní nepřítelkyní duše lidské, ale objímání se přátelské s nejohavnějšími nepřáteli člověka. Aby tím prostopášnější život vésti mohli a v kališti všech hříchů se povalovati, přikázaní boží zavrhnouti, všecku vinu na pokaženost svou svalovati — místo aby řekli: »my nechceme!« — namlouvají sobě i jiným: »my nejsme s tol« Než, co pomohou omluvy před Bohem vševědoucím?

Co mohu dnes láskám vašim doporučiti více nežli: připravme srdce svá na příchod Páně milostný, aby se v nás také duchovně naroditi ráčil Spasitel náš. »Skrze slovo jeho tak jde milost z něho do srdce lidského, stojí tluka u dveří, každý mu otevři.« Přijměme ochotně každý srdcem zkroušeným svátost pokání, načež zavítá Ježíš Kristus ve sv. přijímání do srdcí našich.

Jak se činí mnozí, aby svou rodinu svátečně Ježíškovi přioděli! Nuže, nemá li duše vaše toho nebeského roucha milosti boží, které je t životem ducha, jak psáno, Řím. 8. 9. u sv. Pavla: »Nemá-li kdo ducha Kristova, není jeho!« — nechať pláče a lká k Ježíši Kristu, aby mu je s nebe poslal, aby ubohá duše milosti

boží zbavená opět přioděna byla; nebo k velikému zahanbení svému objevuje se ve hříších a nezřízených žádostech každá duše, která není ve stavu milosti boží! Což pak i ve světě nehanbí se člověk třebas v domácím kruhu viděnu býti, aniž by řádně byl přioděn, proto se ukrývá; a rodiče křesťanští navykají dítky své od prvých let stydlivosti: tím více duše naše, není-li rouchem milosti boží ozdobena, nemá sličnosti, a Otec nebeský se odvrací od duše, která není oblečena v Ježíše Krista. Volejme i my se sv. Pavlem: »Živ jsem já, avšak ne já, ale ve mně žije Kristus,« a přičiňme se, aby se tak stalo.

Jestliže se styděli prarodiče naši za nahotu svou sami před sebou, a skrývali se před Hospodinem, jak teprve se hanbiti musí ubohá duše, která hříchy svými roucha milosti boží pozbyla, kterým přiodívá Slovo vtělené Ježíš Kristus duše křesťanské, bude-li míti ke své hanbě cáry hříchů na sobě a to k svátkům takovým!

V příkladu vám objasním jak působí milost boží. Jak působí milost boží na člověku, toho nám jsou důkazem ústavy vlašského kněze jménem Don Bosco, jenž žil v XIX. století. Bylo mu líto zpustlé mládeže. Začal se jí jako mladý kněz ujímati a podařilo se mu dílo toto, tak že založil polepšovny a v ústavech těchto až na 25 000 takových chlapců se vzdělává. V statistických zprávách bylo lze čísti, že od počátků ústavů jeho až do roku 1882 žádný z chovanců jeho nebyl prý více ani stíhán ani k soudu pohnán. To se čte jako nějaký div. Roku 1855 v měsíci květnu dával Don Bosco duchovní cvičení 300 mladým trestancům v trestnici La Generala v Turině. Trestnice byla mu povědoma, poněvadž v ní vyučoval delší dobu náboženství. Bůh žehnal práci jeho. Mocně dojalo jeho apoštolské slovo srdce mladistvá, avšak záhy zhýralá, takže bodáky je nutívali ku práci. Ke konci se všichni zkroušeně vyzpovídali a přijali tělo P. Don Bosco měl z toho veliko uradost. I uvažoval, čím by je mohl potěšiti. Vím, co učiním, pravil k sobě, vyvedu je s dovolením strážců ven na výlet. Zajde tudíž se svou žádostí k řediteli ústavu a prosí, aby směli jeho svěřenci zítra opustiti žalář na odměnu za své vzorné chování. Ředitel byl žádostí tak překvapen, že nevěděl ani, co má odpověděti, až vyrazil ze sebe: »Ani pomyšlení. Toť byste se obrátiti musil na samého ministra spravedlnosti.« — »Dobře, půjdu k němu.« Dlouho přemlouval Jeho Excellenci, až konečně povolení obdržel, »ale,« pravil, »50 vojáků na koních bude vás provázeti, aby vám nikdo neupláchl.« »Toho nepotřebuji. Ujišťuji Vaši Excellenci, že je všecky večer správně odvedu.« — Bylo to radosti, když se roznesla zpráva tato mezi trestanci. A ráno všech 300 mladých trestanců vyrukovalo. Byl pěkný májový den v Italii zvláště. Místo 50 jezdců kráčel za nimi mezek, na němž naložena spíže a zákusky na celý den. Celé město Turin bylo vzhůru na takovou podívanou! S jakou radostí obklopovali velebného pána a bavili se výborně, ba když pro churavost unaven Don Bosco nemohl jim stačiti, rozdělili mezi sebou břímě mezkovo a za to posadili jej naň vedouce mezka za uzdu,

aby velebného pána neshodil. Ani jeden se mu nezpronevěřil. Všichni potěšeni vrátili se k večeru zpět do vězení. Co by byly snad bodáky nedokázaly, dokázala milost boží a láska s dobrou vůlí. —

Kéž se milost boží rozhojní v nás všech, a upevní v nás dobrá předsevzetí. Proto modleme se za milost boží, aby nám byla světlem, silou, potěchou, aby vůle naše upevněna byla v dobrém. Proto láskám vašim přeji z té duše, aby vás božské Jezulátko štědře obdařilo poklady milosti své, pak zajisté bude radost a požehnání sprovázeti vás všechny. Amen.

Autorovo heslo: *Pravda osvobodí vás.*

Příchod Vykupitele — Spasitele.

Neděle I. adventní.

I Pán Ježíš jest zaslíbený Vykupitel.

»Noc předešla, den pak se přiblížil« (Řím. 13, 12.)

Počínáme dobu adventní. Advent jest slovo cizí, a znamená příchod. — Příchod Vykupitele — Spasitele. Veliké neštěstí potkalo pokolení lidské, když spáchán byl první hřích. Tento hřích uškodil lidem na těle i na duši. Byli vyhnáni z ráje, byla jim práce těžkou, byli podrobeni nemocem, bolestem, konečně smrti. Lidé přicházeli na svět hříšní, bez posvěcující milosti, a proto bylo jim nebe zavřeno. Rozum byl zatemněn, vůle pak nakloněna více ke zlému nežli k dobrému. A z této poroby je měl vysvoboditi Vykupitel. Hospodin slíbil jej hned prarodičům, když odcházeli z ráje, a potom neustále *tento slib* opakoval. Čím blíže byla žádoucí doba, tím jasněji nořila se na povrch ve Starém zákoně podoba Vykupitele.

Vykupitel pak přišel. O vánocích budeme slaviti jeho příchod zpívajíce radostně: »Narodil se Kristus Pán!« Kdo jest tento *zaslíbený* Vykupitel? — Pán Ježíš, — začátek i konec našeho sv. náboženství.

Než jsou bohužel lidé, kteří snad tomu nevěří, hledajíce Vykupitele jiného. Zejména židé říkají, že Vykupitel teprve přijde, a pak prý přiblíží se jejich zlatý věk, o jakém tolik sní. — Jest tedy na nás, abychom takové blouznění vyvrátili a svoji víru upevnili. Proto rozjímejme dnes o tom, že Pán Ježíš jest skutečně *zaslíbený* Vykupitel, a že bychom marně čekali Vykupitele jiného.

Pojednání.

a) Pán Ježíš jest zajisté proto zaslíbeným Vykupitelem, že se na něm všecko vyplnilo, co proroci předpovídali o budoucím Vykupiteli. Mnoho set let před Kristem Pánem bylo dopodrobna

předpověděno, kde se Vykupitel narodí, z jakého rodu, kdo bude jeho matka, kdo bude jeho otec, a co bude Vykupitel činiti, jaký úřad zastávati. Ba Daniel prorok dopodrobna určil čas, kdy Vykupitel zavítá na svět. V prorockých knihách se také dočteme, že Vykupitel bude mnoho trpěti od nepřátel, jak bude prodán za 30 stříbrných, jak mu probodnou ruce a nohy, jak ho dají do hrobu, jak vstane z mrtvých, vstoupí na nebesa a pošle Ducha sv. Isaiáš na př. mluví tak jasně, že se nazývá evangelistou Starého zákona. Ba, jsou mnozí, kteří tvrdí, že — kdyby se náhodou ztratil Nový zákon, — z proroctví Isaiášových bychom mohli sestaviti celý život Pána Ježíše i s jeho oslavením.

Když tuto skutečnost máme na mysli, tu věru srdce naše žasne, jak mohli židé za časů Pána Ježíše býti tak zpozdilí, že zaslíbeného Vykupitele nepoznali! »Do *vlastního* přišel, a *svoji* ho nepoznali!« naříká sv. Jan ev.

Upřímní israelité nadšeně vítali Spasitele, a uvažujíce jeho život, statečně hrnuli se pod jeho prapor. Když na př. sv. Filip našel Nathanaele, zvolal k němu: »*O kterémž psal Mojžíš v zákoně, a proroci, nalezli jsme Ježíše!*« Jen ti, kteří písmu sv. nerozuměli, nebo ve své národní hrdosti si je libovolně vykládali, byli nepřáteli Pána Ježíše.

I za dnů našich často se již stávalo, že upřímní židé čtouce Starý zákon, porovnávajíce jej se životem Pána Ježíše, nadšeně učili se křesťanskému náboženství, děkujíce Bohu, že jim dal poznati pravdu. Připomínám jen žida Ratisbonne, jenž dříve všemu křesťanskému se smál, ale potom na účely církve sv. obětoval celé své jmění.

b) Rovněž mohu říci, že posud jen ti židé, kteří nevnikli *náležitě* do písma sv., a jen *dle svých choutek* si je vykládají, — čekají *ještě* Mesiáše. Ale nadarmo! Proč? Jest dvojí možné: Buď náboženství, které jedná o příchodě Vykupitelově jest pravé, od Boha zjevené, — nebo není pravé, jest toliko vymyšlené. — Je-li toto učení pravé, pak Vykupitel bude vypadati tak, jak stojí v písmě sv. Starého zákona. Tak ale vypadal Pán Ježíš! Čeká-li kdo tedy *ještě* Vykupitele, počíná si, jakoby nevěřil písmu sv., jakoby nevěřil zjevení, jakoby považoval učení o Vykupiteli za padělané.

Jest vůbec s podivením, že kdo vůbec může proti našemu učení o Pánu Ježíši něco namítati, považuje-li Starý zákon za sv. písmo. V písmu sv. jest přece podklad sv. náboženství! Kdybychom vzali z písma sv. náboženství, pak to vlastně již není ani písmo sv., jsou to pouhé jen dějiny, básně, průpovídky, které pro náboženství nemají významu. Ale ani židé nepovažují písmo sv. Starého zákona za nic jiného nežli za podklad sv. náboženství. Nuže, tedy se ptám, proč jsou ve Starém zákoně rozmanité ty příběhy, nemá-li v nich býti znázorněn Vykupitel? Nač se učíme o Abelovi, Noemovi a podobně? Zda není tím naznačeno, že Vykupitel bude obětován jako Abel, založí církev, jako založil Noe archu, že se bude podobati Izákovi, Josefovi, Mojžíšovi, že jeho obrazem jest

beránek velikonoční, manna na poušti, voda ze skály, měděný had, že jeho obrazy jsou David, Jonáš a podobně? »Kdo máš uši k slyšení, slyš!« Není-li Pán Ježíš zaslíbeným Vykupitelem, nač se učíme Starému zákonu? Jakou má pro nás Starý zákon důležitost? Pak to jsou pouhé dějiny židovské, do nichž by nám nic nebylo! Vidíte, na př., k jakým bychom přišli důsledkům! — Ale ani nejvášnivější židé nám neřeknou, že by v dějinách Starého zákona nebylo skryto sv. náboženství. Nuže! Co z toho vyplývá? »Pán Ježíš jest zaslíbený Vykupitel!« Vyplnilo se na něm dopodrobna, co dávno proroci o budoucím Vykupiteli předpovídali, — a vyplnilo se také dopodrobna na něm, co naznačovaly předobrazy budoucího Vykupitele ve Starém zákoně.

A proč dnes o této pravdě se zmiňujeme? Jak jsem naznačil na počátku, přicházejí mnozí, aby nám postavili osobu Pána Ježíše do pozadí, toužíce po novém Mesiáši. Nedejme se z násti! Jiný nepřijde, nemůže přijíti! A poněvadž se zde jedná o naši nesmrtelnou duši, tím více přilněme k pravému Mesiáši, který již na svět přišel, važme si jeho sv. náboženství, nedadouce si ho vzíti, urvati ze srdce! Konejme také vše, co nám Pán Ježíš poroučí ve svém učení, abychom ho mohli též s toužebností čekati, až přijde po druhé v den poslední soudit živých i mrtvých, — spravedlivých i hříšníků! Amen. *Bohumír Tomíček*

Neposkvrněné Početí Panny Marie.

II. Vykoupení člověka.

»Slavné věci praveny jsou o tobě, město boží!« (Žalm 86, 3.)

V době adventní slavíme neposkvrněné početí, a to vším právem. Čekáme Vykupitele, jehož matkou byla Panna Maria Neslušelo se tedy, aby Matka boží, — byť jen okamžik, — byla podrobena hříchu, proti němuž přišel Syn boží bojovat a zvítězit! Tedy neposkvrněné početí neslaví se ani tak k vůli Panně Marii, jako spíše k vůli Pánu Ježíši. Pravda tato tím více se nám objasní, budeme-li uvažovati o vykupitelském úkolu Syna Panny neposkvrněné.

Již předešle jsme rozjímali o této pravdě. Než tehdy všímali jsme si spíše dějin Starého zákona, dokazujíce, že Pán Ježíš jest skutečně *zaslíbený* Mesiáš, poněvadž se na něm vyplnilo, co proroci předpovídali o budoucím Vykupiteli, a co o něm naznačovaly předobrazy. Dnes však všímáme si samého díla vykupitelského, tázajíce se, *proč jest Pán Ježíš nazván Vykupitel?*

Pojednání.

Odpověď zní krátce: »Poněvadž nás svou smrtí — svou krv na kříži prolitou vykoupil — od hříchu a věčného zahynutí.« — Sv

Ludvík (IX.), král francouzský, byl těžce nemocen, a učinil slavný slib, že po uzdravení podnikne křížovou výpravu do Svaté Země. Skutečně se pozdravil, a dne 28. srpna 1248 vyplul s loďstvem na dalekou cestu. Neměl však štěstí. Vojsko jeho bylo zradou poraženo, a sv. panovník upadl do zajetí nepřátel. Byl arci později propuštěn na svobodu, ale s velikými obětmi. Musil se zříci svých dosavadních úspěchů a zaplatiti million byzantinů jako výkupné. Král podrobil se rád těmto podmínkám, poněvadž zajetí a otroctví v rukou nevěřících bylo daleko horší, nežli jakákoliv obět, aby získána byla žádoucí svoboda.

V bojích proti nevěřícím Turkům anebo pohanům dostalo se často do osudného zajetí mnoho křesťanů. Kdo sehnal dobrodince, který přinesl obět, a žádané výkupné, byl šťasten. Kdo však takového dobrodince neměl, úpěl dále v otroctví, a byl jako ztracen. Ztratil svobodu, volnost, lidskou důstojnost, umíral v cizině bez Boha, bez útěchy náboženské, a to po velkých mukách a trápeních jako němý tvor.

Asi v takovém postavení nacházel se člověk vůbec po 4000 let, dokud nepřišel na svět Pán Ježíš. V ráji podlehlo lidstvo v Adamovi lsti ďábelské, a dostalo se do otroctví hříchu a věčné smrti. A jak to otroctví vypadalo hrozně, o tom nás poučují dějiny Starého zákona. Jak rozum lidský byl zatemněn! Nebylo pravého poznání Boha, pravého náboženství! K jakému modlářství, k jakým pověrám dostoupili lidé! A k tomu ty hříchy! Čeho se nyní bojíme, před čím se stydíme, to považovali pohané za dovolené, čestné, svaté — o tom se domnívali, že se jejich »bohům« líbí. Vzpomeňme na př. na průvody ku poctě boha Bakcha, ku poctě bohyně Diany! Jaké to byly hnusné, všechen stud otravující průvody! A byly přece zasvěceny »bohům«! Ostatně jděme ještě dnes mezi národy pohanské, anebo aspoň mezi ty, kteří náboženství odložili, a hřích mají za dovolený! V jakém děsném otroctví se nalézají!

Není horšího otroctví nad hřích. Člověk ztratil svobodu dítek božích, ztratil právo, dostati se do nebe, ztratil možnost, aby něco učinil záslužného, co by se Bohu líbilo, a co by mu prospělo pro věčnou blaženost. Jaké to otroctví! K tomu srdce jest rejdištěm ďábelským, jenž tam činí, co chce, a čím dále víc a více trápí svou kořist, až ji konečně nadobro přivede k záhubě. A co nejhoršího: z tohoto zajetí, z tohoto otroctví se člověk sám svou silou nemůže vysvoboditi. Zde třeba výkupné, zde třeba, *aby tolik se dalo, mnoho-li žádá Otec nebeský za urážku, která se mu hříchem stala.*

Vidíte, moji přátelé, v jak bědném stavu nacházelo se lidstvo ve Starém zákoně! Tato bída nespočívala jen v tom, že tu bylo otroctví, že tu byl hřích, — *ale že tu nebyl nikdo, kdo by sehnal ohromný požadavek, který žádal Bůh, aby byl usmířen!*

A tu Syn boží — Pán Ježíš — stal se člověkem. Byl Bohem a člověkem v jediné osobě. Byl člověkem, aby se mohl za lidi obětovati, byl Bohem, aby jeho obět měla tu cenu, jakou žádal

Otec nebeský. Tento Syn boží — Bohočlověk — na kříži skutečně se za nás obětoval — vylil svou krev až do poslední krůpěje, a tím právě Otci nebeskému za nás dostiučinil, tím právě dal, co Otec nebeský žádal, aby nás ďábel ze zajetí hříchu propustil. Je tedy skutečně Pán Ježíš náš Vykupitel. Krev Kristova — Bohočlověka — jest pokladem, výkupným penízem, jímž vysvobozeni jsme z otroctví ďábelského. Proto krásně pěje církev svatá: »Zbožný Pelikáne, Pane Ježíši, mne nečistého očisti svou krví, jejíž jedna kapka spasen učiniti může celý svět od všelikého hříchu!«

Tato pravda nepotřebuje důkazu. Kdo jest křesťanem, jest o ní přesvědčen. Hlásá mu ji Písmo svaté, mluví o ní sv. otcové, ukazuje na ni svatá církev. Proto také za rok máme dvakráte *svátek nejsvětější krve Páně*, abychom si vzpomněli na poklad, jímž jsme vykoupeni, a jenž posud v církvi se nachází. Tuto pravdu hlásá nám ostatně i dnešní veliká slavnost. Panna Maria jest bez poskvrny hříchu prvotního počata. Proč? Zajisté proto, že byla pokladu vykupitelského matkou, opatrovnicí. Slušelo se tedy, aby byla zcela svobodna, aby ani okamžik pode jhem ďábelským se nenalézala. Jen svobodný může sháněti, chystati, opatrovati poklad, jímž druhý má býti osvobozen.

Než zároveň jest nám dnešní slavnost napomenutím, abychom si pokladu vykoupení vážili. Považme jen, kdo to byl, jenž nás vykoupil! Byl to Syn boží, jenž se stal *naším zástupcem*, ač sám byl bez viny. *Vzal na sebe náš hřích — nikoli jeho vinu, nýbrž jeho trest.* A vzal na sebe toto jho dobrovolně, z lásky k nám! »Ejhle beránek boží, který snímá hříchy světa!« — »V pravdě neduhy naše on nesl a bolesti naše on snášel!« — »Raněn jest pro nepravosti naše a potřen jest pro hříchy naše, kázeň pokoje našeho leží na něm, a zsinalostí jeho uzdraveni jsme!« — »Obětován jest, protože sám chtěl, a neotevřel úst svých!« – Považme též, že Otec nebeský tuto obět přijal, a to opět z veliké lásky k nám. »Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo v něj věří, nezahynul, ale měl život věčný!« Co by z nás bylo, kdybychom nebyli vykoupeni? Jaké to štěstí pro nás! Jsme-li však vykoupeni, nedávejme se sami v otroctví ďábelské poznovu! Varujme se hříchu!

A jsi-li kdo již tak nešťasten, že se zase v otroctví nacházíš, přičiň se, abys z něho se vysvobodil! Cena výkupná za tebe uložena jest v církvi svaté. Rodička boží ti o tom pokladě poví. Vykonej pokání, a kněz ti dá rozhřešení! Víš, co to znamená? Bůh přijal za tebe výkupné — obět svého jednorozeného Syna — dal ti svobodu, dal ti právo na království nebeské! Kéž by nebylo nikoho, kdo by po této blažené svobodě v této době adventní nezatoužil! Zajisté by potom nejkrásněji slavil svátky vánoční! Amen.

Bohumír Tomíček.

Neposkvrněné Početí Panny Marie.

Víme-li, že jsme v stavu milosti boží?

»Zdrávas, milosti plná.« Luk. 1, 28.

Nejmilejší! Dnešním svátkem oslavujeme učení církve svaté o neposkvrněném početí Panny Marie. Učení toto zakládá se především na nepřetržitém ústním podání církve katolické. Věřilť pravověřící křesťané po všecky časy, že Matka našeho Pána a Spasitele již v prvním okamžiku svého života prosta byla hříchu. Toto učení opírá se také o některé výroky Písma svatého, zvláště o slova anděla Gabriela: »*Zdrávas, milosti plná.*« Těmito slovy chtěl říci posel nebeský: »Tys Panna Bohu vždy milá, čistá, svatá, neposkvrněná.«

Při této chvalořeči andělské přichází mi dnes na mysl: byla-li si toho vědoma Rodička boží, že jest v stavu milosti boží posvěcující? Ovšem, bylať si toho vědoma blahoslavená Panna Maria. To jí pravil hlas svědomí, který ji naplňoval nejčistším pokojem. O tom vydávala svědectví též její vroucí láska k modlitbě, k slovu božímu a ku všelikým povinnostem stavu, jakož i její úzkost před každým, i nejmenším hříchem. Avšak úplné, dokonalé, naprosté jistoty o tom, že jest v stavu milosti boží posvěcující, nabyla blahoslavená Panna teprv zjevením božím. Bůh jí oznámil ústy andělovými: »*Zdrávas, milosti plná.*« Nebyloť tedy již žádné pochybnosti, že jest v milosti u Boha.

Milosti boží posvěcující došli jsme také my všickni ve svátosti sv. křtu; když pak jsme ztratili milost boží hříchy osobními, aneb vlastními, nalezli jsme ji opět ve svátosti sv. pokání a nabýváme jí, kolikrátkoli se zpovídáme ze svých hříchů úplně, zkroušeně a upřímně. Ale kdybychom vykonali sv. zpověď sebe dokonaleji, nemáme naprosté jistoty, že jsme v stavu milosti posvěcující, poněvadž nám Bůh toho nezjevil, jako vyvolené Matce svého Syna jednorozeného. Přes to můžeme říci, že bychom nebyli sami u sebe ubezpečeni, že jsme v milosti u Boha. Tak přicházíme ku pravdě velmi důležité pro život; o kteréžto pravdě míním dnes promluviti. *Že jsme v stavu posvěcující milosti boží, můžeme věděti: I. sice se vší důvěrností, II. ne však se vší jistotou.*

Poslyšte nábožně toto naučení, kteréž činím ke cti a chvále neposkvrněné Matky boží.

Pojednání.

I.

Že jsme v stavu posvěcující milosti boží, můžeme věděti se vší důvěrností.

Po čem pak, bratří moji, lze poznati bezpečně, že jest v člověku život těla? Není-li pravda, že dle jistých pohybů? Ozývá-li se v člověku aspoň tlukot srdce a tepot krve v žilách, můžeme

říci bezpečné, že jest člověk dle těla živ; pakli se v něm nic nehne ani uvnitř, soudíme, že duše z těla vyšla, že ho život těla opustil. Podobně jest s milostí boží, kteráž jest životem duše. Je-li posvěcující milost boží v nás, musí se projevovati jistými způsoby, musí býti poznána po jistých znameních.

První znamením jest *radostná vnitřní důvěra.* O tom svědčí apoštol národů, sv. Pavel, řka: »Nepřijali jste zajisté Ducha služebnosti opět k bázni, ale přijali jste Ducha synovství, v němžto voláme: Abba! to jest: Otče! Ten pak Duch vydává svědectví duchu našemu, že jsme synové boží« Řím. 8, 15—16. Co chce říci sv. apoštol těmito slovy? Že jest veliký rozdíl mezi Starým a Novým Zákonem. Starý Zákon dal člověku Ducha služebnosti, aby sloužil Bohu z bázně před jeho hněvem; Nový Zákon vštípil člověku Ducha synovství, aby sloužil Bohu z lásky, z touhy po jeho zalíbení. Jsmeť tedy my křesťané synové boží na milost přijatí A po čem to poznáváme? Ten Duch, kterýž nám byl dán na křtu sv. a později ve svátosti pokání, ten vydává svědectví duchu našemu, že jsme synové boží; ten Duch svatý vzbuzuje v nitru našem radostnou důvěru, že jsme v stavu milosti boží posvěcující. V tom smyslu lze vykládati i jiná slova apoštolova: »My pak nepřijali jsme ducha tohoto světa, ale Ducha, kterýž jest z Boha, abychom věděli, které věci jsou nám darovány od Boha« I. Kor. 2, 12. — Touto vnitřní důvěrou, že jest ospravedlněn od Boha, nalněn jest král David, neboť zvolal, když mu oznámil prorok Nathan odpuštění od Boha: »Sluchu mému dáš radost a veselí, že zplesají kosti mé které jsi ponížil« Ž. 50, 10. Takovou radostnou důvěru měla sv. Lucie; neboť když se jí tázal pohanský soudce posměšně, je-li v ní Duch svatý, odpověděla s živým sebevědomím: »Ano, kteří žijí cudně a pobožně, jsou chrámem Ducha svatého.« A tak osvědčovali všichni svatí vůbec, že uvnitř ve svém srdci jsou ubezpečeni o svém ospravedlnění.

Druhým znamením, že jsme z stavu milosti boží, jest *ošklivost nade vším hříchem.* Jakýž medle rozdíl mezi milostí a hříchem? Takový asi, jako mezi světlem a tmou. Může-li kdo milovati světlo i tmu? A nenávidí-li tmu, co tím dokazuje? Že miluje světlo. Pročež, máš-li v sobě opravdový odpor proti všeliké urážce boží, můžeš z toho souditi se vší důvěrou, že máš v sobě milost boží, jak svědčí Miláček Páně sv. Jan, řka: »Žádný kdo zůstává v Bohu, nehřeší.« I. Jan. 3, 6. A opět. »Žádný, kdo se narodil z Boha, nečiní hříchu; nebo símě jeho zůstává v něm, a nemůže hřešiti protože jest zrozen z Boha« I. Jan. 3, 9. Ano, nemůže hřešiti, aspoň ne těžce, vědomě a dobrovolně, kdo jest ospravedlněn; protiví-li se mu hřích, jest to znamení, že se nalézá člověk onen v stavu milosti boží posvěcující. — O sv. Aloisovi jestiť známo, že nikdy nepozbyl milosti boží; bezpečným znamením bylo, že měl všechen hřích ve veliké nenávisti a podroboval své útlé tělo, by udusil v něm všelikou zlou žádost.

Třetím znamením, že jsme v milosti boží, jest *náklonnost ke všeliké ctnosti,* zálibě ve všech dobrých skutcích, ochota plniti

všecka přikázání boží. Spasitel praví: »Já jsem vinný kmen, vy ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese ovoce mnohé; nebo beze mne nemůže ničeho činiti.« Jan. 15, 5. Jako totiž ratolest přináší ovoce, protože jest spojena s kmenem a z něho čerpá mízu aneb sílu životnou: tak můžeme činiti my dobré skutky, jenom když jsme spojeni 's Pánem Ježíšem skrze milost posvěcující. Máme li zálibu v dobrých skutcích, jest to dobré znamení, že jsme v stavu milosti.

Že jsme v milosti boží, můžeme poznati z toho, *jestliže posloucháme rádi slovo boží.* Neboť Kristus Pán praví: »Kdo z Boha jest, slovo boží slyší.« Jan 8, 47. A sv. Jan svědčí: »Kdo slovo boží zachovává: v tom jest opravdu láska boží dokonalá, a po tom poznáváme, že v něm jsme,« I. Jan. 2, 5, t. j. že jsme s ním spojeni skrze milost posvěcující.

Jsou snad ještě jiná znamení, po nichž můžeme poznati a s důvěrou za to míti, že se nalézáme v stavu milosti boží posvěcující. Ale úplné jistoty nedávají nám ani jmenovaná ani jiná znamení; jakž ukáži s pomocí boží v dílu druhém.

II.

Že jsme v stavu posvěcující milosti boží, nemůžeme věděti se vší jistotou.

Pozorujte, v Kristu shromáždění, že jsem řekl: se vší jistotou. To mínění oblíbili sobě protestanti. Počaliť učiti: »Nic si z hříchu nedělej, nic si hřích k srdci nepřipouštěj; věříš-li se vší jistotou a beze všeho pochybování, že se ti odpouštějí hříchy tvé skrze Ježíše Krista, jsi ospravedlněn. Jinak ospravedlnění dojíti nemůžeš.« Naproti tomu vyřkla církev sv. na sněma tridentském (Sess. VI. cap. 9—16), že můžeme sice očekávati od Boha se vší důvěrou, že jsme ospravedlněni před tváří jeho, ano že máme skládati na Boha v té příčině nejpevnější naději; úplné však jistoty, t. j. naprosté jistoty, kteráž by vylučovala všecku pochybnost, že o stavu svého ospravedlnění míti nemůžeme.

Na čem asi zakládá se toto učení církve katolické? Na mnohých výrocích Písma sv. i na ústním podání.

Což medle praví Písmo? Kazatel starozákonní píše: »Neví člověk, hoden-li lásky čili nenávisti.« Kaz. 9, 1. Tu se mluví o Bohu, jako o člověku; jednoho člověka má Bůh v lásce, druhého v nenávisti. Ale mělo by se vlastně říci, aby byla řeč důstojná Boha: Jeden užívá milosti a jiný neužívá. Neví tedy nikdo s jistotou, chce říci Kazatel, je-li v milosti u Boha. — Jasněji vyjadřuje se sv. apoštol Pavel. »Ničeho sobě vědom nejsem,« píše na jednom místě, I. Kor. 4, 4., »ale tím ještě nejsem ospravedlněn.« Hle, sv. apoštol nebyl sobě vědom žádného přečinu ani žádného opominutí aneb zanedbání svých povinností, a přece neměl jistoty, že jest ospravedlněn. — Jinde praví tentýž apoštol Páně: »Trestám tělo své a v službu podrobuji, abych snad, káže jiným, sám nebyl zavržen.« I. Kor. 9, 27. Proč že

trestal své tělo, proč je podroboval ve službu ducha, proč křižoval své tělo s hříchy a žádostmi, proč vedl tak tuhý boj proti pokušením těla, světa a ďábla? Protože se strachoval o spasení své duše. Neměltě tedy jistoty, že by byl v milosti u Boha. Proto také napomínal apoštol Páně křesťanů filipských: »S bázní a s třesením spasení své konejte.« Fil. 2, 12 Měli-li pracovati o svém spasení s bázní a s třesením, nemohli si činiti jistoty, že by byli v stavu posvěcující milosti boží.

Jestiť pamětihodno, co napsal o této věci sv. Řehoř Veliký, papež, vznešené jakési Římance, jíž bylo jméno Gregoria aneb Řehořka. Jest to spolu svědectví, čemu učí církev ode dávna o stavu milosti boží posvěcující. Tato vznešená paní vykonala sice zevrubnou a upřímnou zpověď, byla však skličena úzkostmi svědomí, i psala papeži, že by její nepokoj vzal konec, kdyby ji ujistil, že ví ze zjevení, že jsou jí odpuštěny všecky hříchy její. Sv. Řehoř odpověděl jí takto: »Žádáš ode mne věc nesnadnou a neužitečnou. Nesnadnou, protože jsem zjevení nehoden; neužitečnou, protože se strany svých hříchů nikdy nesmíš býti upokojena, ale každodenními slzami je musíš obmývati. Sv. Pavel apoštol byl vtržen až do třetího nebe a přece pravil s třesením: Trestám tělo své a v službu podrobuji, abych snad, káže jiným, sám nebyl zavržen. Ten, jenž veden je již do nebe, bojí se; a ten by se nechtěl báti, kdo mešká ještě na zemi? Považ, nejmilejší dcero, že bezpečnost jest matkou nedbalosti. Nemůžeš zajisté míti žádné bezpečnosti v tomto životě, proto že by tě učinila nedbalou« List 186.

Tak jest, bratří moji nejmilejší! Jak málo dbali bychom, o spásu své duše, kdybychom věděli se vší jistotou a bezpečností, že jsme v stavu milosti boží! Či myslíte, že by stáli vojáci neustále na stráži u prachárny, kdyby věděli s naprostou jistotou, že se nepřiblíží nikdy žádný škůdce ku prachu a nezpůsobí záhubného výbuchu? Či snad se domníváte, že by strážníci na železnici ve dne v noci obcházeli po kolejích a neustále přihlíželi k možnému nebezpečí, kdyby věděli s naprostou jistotou, že jedoucích po dráze vlaků nemůže potkati žádné neštěstí? Anebo myslíte, že by hlásní a ponocní v noci bděli a na obec pozor dávali, kdyby věděli s naprostou jistotou, že noční doba nehrozí obci žádným nebezpečenstvím? Anebo se vám zdá, že by šetřil mnohý člověk svého zdraví tak úzkostlivě, kdyby věděl se vší jistotou, že zdraví nepozbude? Jak pravdiva jsou tedy slova svatého Řehoře, že bezpečnost jest matkou nedbalosti! Jak málo dbali by lidé u prachárny, na železnici, v obcích, v ohledu zdravotním a jinde, kdyby jim bylo zaručeno někým, že jich nepotká žádná úhona a nehoda! Podobně by činili lidé, kdyby měli naprostou jistotu, že jsou v milosti boží. Byli by jako pokolení před potopou, jedli by a pili, ženili by se a vdávaly, stavěli by a štěpovali, kupovali by a prodávali, až by přišla náhle zkáza a zachvátila všecky. Nutným a neodvratným následkem duchovní bezpečnosti

byla by duchovní netečnost, podobná vodě vlažné, kterouž, že není ani studená, ani horká, každý z úst vyvrhne.

* * *

Nejmilejší! Blahoslavená Panna Maria obdržela ujištění od Boha skrze anděla Gabriela, že jest milosti plná, že nalezla milost u Boha. Nám však nedostalo se a bezpochyby také nikdy se nedostane od Boha ubezpečení, že se nalézáme ve stavu jeho milosti posvěcující. Pozorujeme-li na sobě jakousi radostnou důvěru, odpor proti hříchu, náklonnost k dobrým skutkům, lásku k slovu božímu a podobná znamení, můžeme očekávati se vší důvěrností, že jsme ospravedlněni; ale naprosté jistoty o tom míti nemůžeme, jakž učí církev sv. na základě Písma sv. i ústního podání. O tom jednala dnešní má řeč.

Rodička boží — opakuji ještě jednou — obdržela od Boha ujištění, že jest u něho v milosti. A aj! přece přihlížela k tomu opatrně, by milost boží v duši své zachovala; přihlížela k tomu stejně bedlivě nyní, po zvěstování andělském, jako prve před oním zvěstováním. O tom svědčí výmluvně poznámka sv. evangelisty, řkoucího, že Maria Panna před řečí andělovou se zarmoutila, t. j. že se ulekla, aby snad zjevení ducha a slovo jeho nebylo klamem skrývajícím nástrahu a nebezpečenství ke zlému. Jestliže ta, kteráž jest plná milosti a o svém omilostnění ujištěna jest poslem nebeským, tak úzkostlivě vzdalovala od sebe všelikou nástrahu a všeliké nebezpečenství ke hříchu: čím více máš bdíti nad sebou ty, křesťane, jemuž není dána úplná jistota, že bys byl v stavu milosti boží! Pročež domníváš-li se, že stojíš, hlediž, abys neupadl. Kdyby tě naplňovalo tvé svědomí sebe větším klidem; kdybys pociťoval v sobě sebe živější odpor proti hříchu, kdybys pozoroval na sobě sebe větší zálibu v slově božím, v modlitbě, v tichosti, v milosrdenství a ve všech jiných ctnostech a skutcích bohumilých: přece nevíš se vší jistotou, že náležíš mezi vyvolené boží. —

Tomu-li tak, bratře můj, pilně čiň všecko, čím bys zabezpečil sobě milost boží a spásu duše. Pilně a zbožně se modli; pilně a horlivě choď na služby boží, pilně a dokonale se zpovídej; pilně a vroucně přijímej chléb života; pilně a statečně přemáhej své smyslné žádosti; pilně a rozhodně se vzdaluj všech osob, míst, knih, obrazů a jiných věcí, příjemných tělu, ale nebezpečných duši; pilně vzývej za přímluvu svaté nebešťany, zvláště Královnu bez poskvrny hříchu počatou. A pak můžeš se nadíti se vší důvěrou, že tě dobrotivý Bůh ve své milosti zachová, bys mohl jednou duši svou čistou odevzdati svému Stvořiteli a jemu čest vzdávati, ve společenství Panny neposkvrněné a všech svatých, na věky věkův. Amen. *Klement Markrab.*

Neděle II. adventní.

III. Spasitel.

»Idouce, zvěstujte Janovi, co jste slyšeli a viděli!« (Mat. 11, 4.)

Sv. Jan Křtitel byl arci přesvědčen o poslání Pána našeho Ježíše Krista. A kdo věru mohl větší přesvědčení míti, nežli sv. předchůdce Páně, jenž již v životě matky své byl posvěcen a a k tomu určen, aby připravoval lid na Vykupitele? Poslal-li Jan své učedníky k Pánu Ježíši, dělo se to za tím účelem, aby ještě více byli utvrzeni ve víře, aby se na své vlastní oči a uši přesvědčili, že Pán Ježíš jest zaslíbený Mesiáš. »Slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní se očišťují, hluší slyší, mrtví z mrtvých vstávají, a chudým se evangelium zvěstuje!« Tak to předpovídali proroci o budoucím Vykupiteli. — Než učedníci Janovi se ještě jinak přesvědčili o poslání Krista Pána. Byl to právě jejich mistr, jenž ukázal při křtu v řece Jordánu na Pána Ježíše slovy: »Ejhle beránek boží, který snímá hříchy světa!« Syn boží nás zajisté svou krví na kříži vykoupil z nejhoršího otroctví, z nejhroznějšího žaláře — od hříchu a věčné smrti. Vzal na sebe trest, který jsme vlastně my měli trpěti. Vzal na sebe tento trest dobrovolně, z lásky k nám, a Bůh Otec s radostí přijal jeho obět. Než toto vše jest ještě málo, čemu se učíme o povolání Pána Ježíše. Pán Ježíš se také nazývá *Spasitelem*. Proč?

Pojednání.

Vykupitel a Spasitel zdá se býti jedno, ale poněkud přece se liší. Řeknu-li »Vykupitel«, mám na mysli cenu krve, kterou nás Pán Ježíš vysvobodil z otroctví ďábelského. Řeknu-li však »Spasitel«, tu mám na mysli poklady, jimiž nás ještě potom — po vysvobození — obohatil. Příklad nám vše znázorní!

Ve větších městech zakládají se spolky ve prospěch propuštěných trestanců. Mají za účel, aby ten, jenž z vězení byl propuštěn, opět snad nestal se zločincem, nýbrž aby byl jaksi postaven na pevnou půdu a poctivě se živil. Nebo co jest ubožáku často platno, je-li propuštěn ze žaláře? Každý se ho bojí, štítí, nikdo ho nechce do svého domu, nesvěří mu práci. Tak se stává, že ubozí považují žalář za lepší, nežli takovou smutnou svobodu. Má tedy spolek za účel, aby propuštěné trestance někde doporučil, a jim poskytoval příležitost, aby se uchytili, jakéhosi postavení se domohli. Je to zajisté snaha chvalitebná a zasluhuje našeho uznání!

Nebo jiný příklad: Posud jsou krajiny na zeměkouli, kde bují otroctví. Jak smutný stav takového otroka! Otrok na těle i na duchu! Jaké tudíž dobrodiní, kdo otrokovi koupil svobodu, kdo sehnal takovou částku, aby pán otroka propustil! (Sbíráme v »Kříži« na vykoupení pohanských dětí. Rovněž »Echo z Afriky« prosí o příspěvky na vykupování otroků.)

Ale domníváte se, že stačí pouhé vykoupení? Otrok jest propuštěn, ale co nyní? Nemá šatů, nemá peněz, nezná cesty k domovu. Trápí ho hlad a mnoho jiných nesnází. Zajisté jedno dobrodiní činí nárok na dobrodiní druhé. Je třeba, aby se ještě dobrodinec vykoupeného otroka ujal, jej poučil, ošatil, cestu mu ukázal, živil a také příležitost mu podal, aby se sám také mohl poctivě živiti. Jinak řekl by otrok, že se měl v otroctví lépe nežli na svobodě a snad by byl s to, aby se do svého bývalého otroctví vrátil.

Máme toho smutný příklad ve Starém zákoně. Co stálo práce, nežli Mojžíš vysvobodil israelity z otroctví egyptského! Co tu zázraků — a strašlivých! Konečně přišli židé na poušť, kde neměli chleba ani vody. Co se stalo? Reptali, že prý se v Egyptě měli lépe. »Proč jste nás vyvedli, abychom umřeli na poušti?« Málem by se byli vrátili, kdyby Hospodin neposlal mannu, vodu ze skály, křepelky.

To jest obraz pravdy, o které dnes rozjímáme. Pán Ježíš nás sice vyvedl z otroctví hříchu a věčné smrti. Ale to nestačilo. Člověk, dokud žije, jest na poušti, vlast nebeská jest daleko. Člověk, by měl na té poušti jakýsi duchovní hlad a duchovní žízeň, snad by se snadno do bývalého otroctví vrátil. Proto Pán Ježíš byl nejen Vykupitelem, ale i Spasitelem, zjednal nám také *svou smrtí na kříži milost a spásu,* abychom se Pánu Bohu líbili a do nebe se dostati mohli. Jak by mohla duše lidská dostati se do nebe, když by neměla roucha svatebního? »Kde máš roucho svatební?« O to roucho nás druhdy připravil ďábel, a Pán Ježíš nám je obnovil. To jest milost *posvěcující,* roucho andělské, roucho nevinnosti! Ani spravedliví Starého zákona neměli takového roucha, ani si ho nemohli dobýti! Proto čekali v předpeklí, až by je Spasitel oblékl a do nebeské vlasti poslal. A také z nás by nikdo nemohl se dostati do nebe, kdyby se mu na křtu sv. nedostalo takového roucha. Jaké dobrodiní!

Než Spasitel zjednal nám i milost *pomáhající.* Osvítil zatemnělý rozum, posílil oslabenou vůli, a tím pomáhá nám ke spasitelným skutkům. To jest peníz, který nám dal na cestu, to jest manna, jíž nás živí, voda ze skály, jíž nás napájí, abychom se do otroctví hříchu nevraceli, ale spíše po nebi toužili a do nebe se skutečně dostali.

Konečně i to nebe jest jeho dárkem. Je tak krásné, že při pomyšlení na ně přejde všecka chuť, vzíti na se otroctví hříchu. Věru zasluhuje Pán Ježíš krásného jména »Spasitel«!

Není to snad učení církví vynalezené! Jest to učení čerpané z písma sv., z ústního podání, učení, které jest základem našeho sv. náboženství. Či neřekl Pán Ježíš sám: »Já jsem pastýř dobrý!«? Přišel zajisté proto na svět, aby jeho ovečky měly »život věčný!« A sv. Pavel v epištole k židům jasně píše, že Kristus »svým utrpením stal se všem, kteří ho poslouchají, příčinou věčné spásy«. A což neučí písmo sv., že krví Kristovou jsme »posvěceni, ospravedlněni, že se stáváme dítkami božími a dědici blaženosti

nebeské«? Není to doklad, že Pán Ježíš jest nejen náš Vykupitel, ale také Spasitel?

Než, jako předešle, musím i dnes na něco upozorniti. Tím, že Pán Ježíš se tak o nás postaral, nesmíme se oddávati záhubné netečnosti. Nemysleme, že nám manna bude sama do úst padati, voda sama do úst těci! Třeba mannu sbírati, vodu čerpati! Je třeba milost Pána Ježíše v církvi hledati, jí se obléci, s ní spolupůsobiti! Jest třeba bílé roucho nevinnosti v čistotě udržovati častou svatou zpovědí, a mannou se posilovati často u stolu Páně, modlitbou a bohabojným životem, jenž jest pln krásných ctností a dobrých, záslužných skutků! Pak *spása* nebude pro nás marnou, pak těšiti se budeme na ten den, až přijde nám Pán Ježíš naproti, aby nás uvedl do domu Otce svého, jenž jest v nebesích! Amen. *Bohumír Tomíček.*

Neděle III. adventní.

O člověku.

»Ty kdo jsi?«

Vyslanci židovští tázali se sv. Jana: »Ty kdo jsi?« Na otázce záleželo mnoho, chtěli věděti, kdo jest sv. Jan. Tu otázku má klásti každý sobě často a zvláště v této době adventní, kdy připravujeme se na památku příchodu Vykupitele svého. — O důležitosti této otázky byli přesvědčeni již i pohané a na jednom chrámě v Delfách byl nad vchodem nápis: »poznej sebe sama.« — A jiný mudřec starý (Platon) říkával, že sotva desátý člověk zná sebe. Proto rozjímejme dnes *o sobě, o člověku.*

Pojednání.

Nepoznáme sebe, neklademe-li často sobě otázku: »Ty kdo jsi?« Jsme lidé a v tom jest již velká důstojnost obsažena, jsme lidé, koruna tvorstva. — Žalmista Páně dí: »Co jest člověk, že jsi naň pamětliv? Učinil jsi ho málem menším andělů; slávou a ctí korunoval jsi ho!« Bůh dal nám duši, dal nám tělo, zda užíváme jich tak, jak právě jich užívati máme — *duše naše obdařena rozumem,* aby člověk pravdu a moudrost boží poznával.

Ten rozum jest nám Bohem dán, abychom Boha svým vlastním rozumem ze stvořených věcí určitě a jasně poznati mohli. Jak se tohoto rozumu užívá? Aby se člověk s Bohem hádal, jemu odmlouval. A leckterý člověk zneužívaje svého rozumu, snižuje se a sebe pokládá za vyvinutější zvíře, takže na něj připadá slovo sv. apoštola Pavla, Řím 1, 21. 22.: »Protože poznavše Boha, neoslavovali ho jako Boha, aniž mu děkovali, ale marni učiněni jsou v myšleních svých a zatměno jest nemoudré srdce jejich, nebo pravíce se býti moudrými, učiněni jsou blázny.« Tak máme mnoho pověrečných bláznů, kteří pokládají se za zvíře vyvinuté a sebe při tom za mudrce, ač jsou učinění blázni.

Má vůli svobodnou, kterou nelze nikdy spoutat v okovy a která volí sama buď dobré buď zlé. Vůle naše svobodná musí dobrovolně rozhodnouti se pro plnění zákona božího. Jest to vzácný dar boží: vůle svobodná, poněvadž moudrým užíváním jejím stáváme se dobrovolnými obrazy božími. Jsou ovšem také mudrci, kteří upírají člověku vůli svobodnou a tvrdí pověrečně, že člověk nemá vůle svobodné. Jsou tací lidé i na universitách a hlásají toto učení bludné bez trestu za státní peníze. Není-li člověk svoboden dle vůle, pak také není trestu a odměny hoden a všecka zodpovědnost přestává. Toť jedno pověrečné bláznovství moderních i starých mudrců, o nichž už Písmo sv. praví, že Bůh zavrhl moudrost moudrých. 1. K. 1. 20. Zdaliž neučinil Bůh moudrost tohoto světa bláznovstvím?

Však ještě horší blud vytvořili si lidé k otázce »kdo jsi«, totiž ty jsi bůh sám a vše, co kolem tebe jest, jest bůh a ty jsi jen sobě sám zákonodárce a nikdo jiný. Tu bláznivou moudrost světa najdete snad v každé knížce moderní o filosofii přítomnosti. (Krejčí, Filosofie přítomnosti posl. kap. str. 447.) Víte, co taková řeč obsahuje? Jest to jinými slovy vyjádřená moudrost a slib satanův prvnímu člověku v ráji: »budete jako bohové«. To bylo první vydání té moudrosti arcilháře v ráji. Slibují mu, že jest »bůh« a činí jej bídným, praví mu, že jest sám sobě zákonodárcem a činí jej neřestným hříšníkem. Ubozí vůdci slepých do záhuby věčné.

Učení naše jest jasné: jsi člověk nadaný vůlí svobodnou, kterou musíš dle vyšší vůle požívat, abys vyššímu byl podoben.

Aby ta vůle tím lépe mohla býti na cestě dobré udržena, aby tím více před bludnou cestou byla varována, *dán jest nám průvodčí* na cestách našich, který nespí nikdy zcela a nadobro, byť by ho člověk někdy na dobu nějakou uspal a ten *průvodčí jest — svědomí.* To jest ta kniha, v níž bude vepsáno vše, co jsme vykonali dobrého a vepsáno vše zlé, z něhož jsme pokání nečinili. A dáno jest nám srdce, aby žilo láskou k Bohu a láskou k bližnímu, aby v něm vzkvétala upřímnost a bratrství. (»braz boží, nekaziž ho.)

Svědomí! mnohý je uspal tak, že je neslyší, a přece jest svědomí náš ustavičný svědek a soudce a jest to ta kniha tajemná, do níž se bez našeho vědomí a proti naší vůli třeba zapisuje stále: kdo jsi ty. Jest to ta kniha bez listů a bez písma, která bude přinesena na soud, z níž každý budeme souzen. Svědomí se v nás někdy srovnává s hlasem božím a jindy s okem božím v nás. Hlasem, protože nám hlásá vůli boží, jako Jan Křtitel na poušti. Jan se nazývá hlasem »volajícího«, to jest, nevyhlašuje se jen za hlas, nástroj vyššího, který nás volá. Ten Jan Křtitel také volá nás vždy, jest hlas vyšší, jenž dí, co činiti máme a čeho se varovati máme. Ty jsi nyní na zkoušce, teď jsi na cestě, kde musíš užíti rozumu, poznati Boha, užíti vůle, milovati Boha a žíti dle svědomí svého, abys se připodobnil Bohu.

To vše jest jen kouskem odpovědi na otázku: Ty kdo jsi? Však máme důstojnost, jíž povzneseni jsme tak, že nechápeme ani nyní tu výši důstojnosti naší. *Jsme křesťané, katolíci.* Křesťan, t. j. ty jsi od prvního okamžiku křtu sv. následovníkem téhož Ježíše, jenž jest cesta, pravda i život, život pozemský i věčný — ale katolík, nad to jsi členem církve Kristovy, které dal veškeru moc svou, jíž svěřil pomoc svou řka: »Já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa.« Jsme *členy té církve sv. katolické,* která nám podává nezkalenou pravdu nauky Kristovy, nad níž bdí nástupce Petrův. Ona nám láme chléb života, ona nás činí, že spojeni jsme s Kristem Ježíšem. Ale nyní otázka jest druhá: jsme vším s duší tělem Kristovi, jsme hodnými dítkami jeho i jeho církve? Mějme na paměti, že dí Kristus: Ne ten, kdo mi říká — ne ústy chváliti jej, ale srdcem a skutkem! a tak musíme žíti, aby dle skutků našich poznali nás všichni, že jsme dítky církve Kristovy. — Mírnost vaše známa buď všem lidem. Snad každý křesťan zvolen má stav a každý stav různé přináší povinnosti, různé závazky a všechny ty rovnou měrou každý z nás jsme povinni svatě plniti. Já jako kněz, jiný jako učitel, úředník, otec, matka, dítko, sluha, každý povinnosti máme, a nyní tažme se opět: Ty kdo jsi, konáme povinnost svou, jak Kristus velí? Jsi otcem, matkou křesťanskou?

A v tomto odpovídání k otázce následujme Jana: Vyznal a nezapřel, nejsem Kristus. Pokorný Jan vyznává, že není Mesiášem, ani Eliášem. Tak i my v pokoře jeho ho následujme a vyznejme upřímně, že v mnohém chybujeme velmi a často. Pokora Bohu milá, jest kořenem ctnosti, pyšný padá v osidla, pokorný vyhne se jim — Tak chce Pán Ježíš, abychom slabost a mdlobu svou vezdy na paměti měli, neboť dí: Když vše vykonáte, rcete: služebníci nehodní jsme. Světcové, jejichž ctnostem a výtečnostem se obdivujeme, byli pokorni srdcem, že až žasneme, oni sami sebe považovali za hříšníky veliké, ač srdce jejich čisté bylo jako křišťál a skutky jejich vonné jako balsám.

Však nespouštějmež z mysli slova Sirachova: Ne ten jest chválen, kdo sám sebe chválí, ale koho chválí Bůh. Pyšného člověka jest plná síň, ale skutků jeho jest málo. Pokorný v tichosti pracuje ku prospěchu svých bližních, podoben malé vonné fiale, kteráž v úkrytu větších květin vůni svoji dýše.

Teď se přičiň, abys užil rozumu i vůle i svědomí. Přejde doba tato, a skončí se život náš a všechno mudrování mudrců, zda jest člověk zvířetem či bohem, a jsi a zůstaneš tvorem, jejž Bůh miluje, povýšiti chce, spasiti chce, ale spasí jen ty, kdož pracují s ním, kdo volí s ním, kdo hledají chyby své, abys z nich povstali. Nezapomeň slyšeti ten hlas boží v sobě, aby nezbloudil na poušti. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle IV. adventní.

Jak máme připraviti své srdce před vánocemi.

»I uzří všeliké tělo spasení boží.«
Luk. 3, 6.

[— Kázání sv. Jana Křtitele. —] Když tmavá noc ke konci se nachyluje a jitro se blíží, objevuje se na východní obloze rudá záře, ranní červánek; tma znenáhla mizí, světla přibývá, až slunce nad obzor vystupuje. Těmto ranním červánkům podobal se ten horlivý kazatel na poušti jordánské, o němž dnešní sv. evangelium mluví.

[— Zvěstoval příchod Páně. —] Jako po smutné noci ranní červánky jsou návěstím, že brzo již bude den, že brzo světlo již zapudí tmu a slunce nebeské paprsky svými osvítí a oživí zemi naši, tak sv. Jan Křtitel zvěstoval lidem dobré vůle, že nad člověčenstvem, až posud ve tmách bludů a hříchů pohříženým, vychází již slunce spravedlnosti, Ježíš Kristus, toužebně očekávaný Vykupitel světa.

»Všeliké tělo uzří spasení boží« — t. j. všichni lidé dobré vůle konečně spatří již a uslyší toho žádoucího, jejž Hospodin již v ráji zaslíbil, jejž sv. patriarchům zaručil, jež ústy sv. proroků předpovídal. Jaká to zpráva radostná! I což divu, že hrnuli se k Janovi na poušť zástupové lidu z Jerusalema i celého Judska, aby od něho útěchyplné to poselství slyšeli!

[— Jeho pokora. —] Ranní červanky blednou a ztrácejí se, když slunce vychází. A tak i Jan Křtitel byl pouze hlasatelem a předchůdcem vycházejícího slunce spravedlnosti Ježíše Krista. Byltť poslán, aby Spasitele předcházel, lidi na něho připravoval a o něm svědectví vydal, a když to vykonal, byla tím jeho úloha dovršena. Jak sám o sobě pravil, musil se menšiti, aby rostl Kristus, musil blednouti *před ním*, jako ranní záře bledne před sluncem. A přece ten horlivý a pokorný muž byl *dle slov* samého Ježíše Krista největším ze všech synů lidských, co jich od jakživa žilo na zemi.

[— Napomíná i nás ku pokání. —] Mocná a důrazná slova jeho, jimiž napomínal posluchače svoje, aby činili pokání a takto na příchod Ježíše Krista se připravovali, platí, nejmilejší, i nám. Ano, i k nám volá sv. Jan Křtitel *v této době adventní:* Připravujte cestu Páně, čiňte pokání, a slibuje nám, že uzříme spasení boží.

[— Máme se připraviti na příchod Páně. —] Ježíš Kristus *blíží se k nám* a touží po tom, aby v nastávajících svátcích vánočních zavítal do srdcí našich. Nuže, připravujme mu cestu! Hle, on stojí již u brány našeho srdce, tluče na ni, a chce, abychom mu otevřeli. Abychom tedy důstojně připravili se k radostným svátkům vánočním, budeme nyní zbožně uvažovati o tom:

1. Kdo stojí u brány našeho srdce? Bůh a Spasitel náš.
2. Co máme činiti? Hlasu jeho uslyšeti a mu otevříti.
3. Čeho si žádá? *Vstoupiti* k nám a hodovati s námi.

Poslyšte mne, nejmilejší v Pánu, se zbožnou pozorností, an mluviti budu dále ve jménu Páně.

Pojednání.

1. [— Kdo k nám chce přijíti. —] Kdo stojí u dveří našeho srdce? Je to Syn boží vtělený, očekávaný od národů Vykupitel světa, vznešený choť naší duše, dobrý Pastýř, jenž za nás život položil, *jestiť to Bůh náš milostivý*, lékař nemocných, křisitel mrtvých, Ježíš Kristus jest to, jenž ve zjevení sv. Jana o sobě dí: »Jáť jsem počátek a konec, první i poslední a živý, kterýž jest a kterýž byl a kterýž přijíti má. Byl jsem mrtev a aj živ jsem na věky věkův a mám klíče smrti i pekla«. Zjev. 18. 18.

[— Chce přijíti ke každému. —] Ten tedy stojí před branou našeho srdce. Stojí *venku*, poněvadž mnohé srdce posud se mu neotevřelo, poněvadž mnohý křesťan až posud se zdráhá do srdce svého jej přijmouti. Stojí *blízko* u nás, tak blízko, jako matka stojí u nemocného a umírajícího dítka svého. Stojí u *každého* z nás, u velmože i chuďasa, bohatce i žebráka, světce i hříšníka. *Ustavičně* stojí u brány našeho srdce, neboť »strážce Israelův nespí a nedřímá,« jak krásně dí Písmo sv.

[— Chce nám odpustiti. —] Kristus Pán stojí u nás, i když *hřešíme*, aby nás opět na cestou dobrou uvedl. On *neopouští* nás, i když sebe nevděčněji k němu se chováme — on sklání se i nad umírajícím křesťanem a dí mu: »Synu můj, máš jen ještě jedinou hodinu života, věnuj, obětuj mně ji, mysli na své hříchy, lituj jich, vyzpovídej se z nich, hle já stojím u dveří tvých!«

[— Přichází s láskou. —] Kristus Pán stojí u brány našeho srdce. Pohleď přec křesťane na něj! Hleď na ty drahé rány v jeho rukou, nohou a v boku jeho — ty svaté rány připomínají tobě, jak velice, láskou věčnou miloval tebe. Hle on stojí u našeho srdce jako unavený příchozí, jenž hledá přístřeší, stojí jako poutník jenž by si rád odpočinul, a čeká až mu bude otevřeno.

[— Jak klepá na dveře srdce našeho. —] Proto na dveře našeho srdce klepá. Někdy klepá zvolna a svotva slyšitelně, jindy však tluče na zabedněné srdce naše tak mocně, že se toho až lekáme. Klepá na naše srdce, kdykoli mluví k nám s kazatelny v chrámu Páně, kdykoli hlasem svědomí neb slovy upřímných přátel napomíná a varuje nás od hříchů a kdykoli uděluje nám nezasloužená dobrodiní; tluče mocnými ranami na naše srdce, kdykoli dopouští na nás nemoc, chudobu a jiná protivenství a kdykoli náhlou smrtí odnímá nám miláčky naše, neboť to vše dopouští na nás ten milosrdný Spasitel náš, aby nám ukázal marnost a porušitelnost tohoto světa a vyburcoval nás z hříšného spánku, v němž hyneme.

[— Otevřme mu. —] Když pozdě za večera, kdy venku řádí lijavec, bouře, někdo na tvoje dveře, křesťane milý, klepá, zdaž nepovstaneš podívat se, kdo to jest? Snad je to ubožák, jenž u tebe pomoci hledá, snad je to posel přicházející tobě zvěstovat

že hrozí ti nebezpečenství, že v sousedství tvém hoří, snad jest to tvůj přítel, jenž po dlouhá léta tebe již neviděl a přichází s tebou se potěšit, snad je to bratr tvůj milý, jenž právě z daleké ciziny domů se vrací. Nuže, a když na bránu tvého srdce klepá, ba mocnými ranami tluče Ježíš Kristus, kterýž více tě miluje, nežli přítel a bratr tvůj, co medle učiníš?

[— Spasíme svou duši. —] Hle, on přináší ti radostné poselství, že dojdeš jednou života věčného, budeš li z hříchů svých upřímně se káti, budeš-li hodným synem církve sv. a budeš-li ho milovati; přináší ti však spolu výstrahu, že hrozí ti požár, že jsi v nebezpečenství, abys na věky nezahynul v plameni smrtelných hříchů. Kristus Ježíš stojí u tvých dveří a klepá na ně. Co učiniti máš tedy, křesťane milý?

2. [— Kristus k nám mluví v přírodě. —] Hlasu jeho uslyšeti a jemu otevříti. Kamkoli ve světě se ohlížíme, všude slyšíme hlas jeho. Patřme na hvězdnatou oblohu — aj, zdaž nepřipadají nám na mysl slova Páně: »V domě Otce mého jsou příbytkové mnozí. Jdu abych vám připravil místo. A když místo vám připravím, zase přijdu, a vezmu vás k sobě samému, abyste, kde jsem já, i vy byli.« Jan 14, 2. 3 I země zvěstuje nám Spasitele, neboť posvěcena jest šlepějemi i krví jeho a po tři dny svaté tělo jeho kryla ve hrobě. Kdykoli na oblaka hledíme, vzpomínáme, jak vzkříšený Pán nad ně se vznesl, když na nebe vstupoval. Každý strom jest nám připomínkou na dřevo sv. kříže, na němž Kristus Pán za nás zemřel.

[— Mluví k nám v evangeliu. —] Hle, nejmilejší v Pánu! Tak zbožná křesťanská duše shledává na nebi i na zemi, všude kamkoli se obrací, plno předmětů, jež na mysl jí uvádějí Krista Pána! Všude ho vidí, všude ho slyší. Nejsrozumitelněji mluví k nám však Spasitel slovem božím. On sám dí: »Blahoslavení, kteří slyší slovo boží a ostříhají ho« Luk. 11, 28. »Miluje-li mne kdo, řeč mou zachovávati bude, a Otec můj bude jej milovati, a k němu přijdeme a příbytek u něho učiníme.« Jan 14, 23.

[— Mluví k nám skrze církev. —] Proto rozkázal svým apoštolům, aby šli do celého světa a hlásali jeho učení všemu stvoření, proto církev katolická slovo boží po devatenácte set let již neúnavně káže, aby všickni lidé Ježíše Krista poznali, v něho věřili a svatá přikázání jeho plnili. Kdykoli tedy slovo boží nábožně posloucháme, slyšíme hlas samého Krista Pána. Tím slovem učí nás Spasitel, co máme věřiti, co máme činiti a čeho se varovati, abychom nezahynuli s tímto světem zlým, ale zachovali si duši čistou a došli jednou života věčného.

Proto horlivý katolík rád slyší slovo boží, rád čítá náboženské knihy, aby svou svatou víru dokonale znal, aby ji uměl i hájiti, když nevědomí a zlomyslní lidé ji zlehčují a na ni útočí.

[— Mluví k nám obrazem kříže. —] Kristus Pán volá k nám dále s každého kříže. Proto zbožní katolíci tak velice váží si tohoto sv. odznaku našeho vykoupení, proto když do nového příbytku se stěhují, zavěšují v něm na stěnu nejprv kříž, proto dávají jej na

svoje domy, na chodby i schody, proto v osadách katolických nalézáme na náměstích a návsích, na mostech, na rozcestích a na kopcích sv. kříž, aby zbožní osadníci ustavičně na mysli měli božského Spasitele svého.

[— Mluví k nám mší sv. a svátostmi. —] Kristus Pán volá k nám obzvláště každým chrámem Páně. To je dům boží, v němž Spasitel náš v nejsvětější svátosti oltářní ustavičně mezi námi přebývá, při každé mši sv. Otci nebeskému za hříchy naše v obět se dává, ve sv. svátostech hříchů nás zbavuje a milostí boží posvěcuje.

[— Lidé neslyší jeho hlasu. —] Ejhle, nejmilejší v Pánu, tak volá k nám Kristus Pán, tak tluče na bránu naši. Nuže a jak asi vede se mu při tom? Když Adam zhřešil, chtěl se před rozhněvaným Hospodinem skrýti. Když Jonáš dostal od Boha rozkaz, aby šel do Ninive kázat pokání, chtěl se tomu vyhnouti a utekl na moře. A podobně, nejmilejší v Pánu, vedou si až posud lidé tělesní, lidé zabředlí do požitků a rozkoší tohoto světa. Jako Adam skrývají se před Bohem, jako Jonáš prchají od něho, vyhýbají se chrámu Páně, vyhýbají se sv. svátostem, vyhýbají se slovu božímu, aby nemusili slyšeti hlasu Kristova.

[— Následek toho — lhostejnost. —] Co jest tu mezi námi nedbalých katolíků, kteří po celá léta slova božího nikdy neslyší — a co pochází z toho? Že ti nedbalci neznají Krista Pána, neznají své víry, neznají svých křesťanských povinností. A čeho člověk nezná, toho neumí si ani vážiti. »Neznalost, nelibost,« dí přísloví. Proto za dnů našich jest mezi námi až ku pláči veliký počet lehkomyslníků, kteří z neznalosti svou vlastní katolickou věrou pohrdají, ji tupí a do náboženské lhostejnosti, ba do čiré nevěry klesají.

[— Nevěra. —] Bože můj, jaké to hrozné neštěstí, když křesťan ztrácí svou sv. víru, kterou nám božský Spasitel s nebe přinesl; tu víru, za niž millionové sv. mučedníků svou krev dali; jaké to neštěstí, dím, když člověk na jméno Ježíše Krista pokřtěný v něho nevěří a v této nevěře jako šílený slepec do propasti se vrhá! »Kdo nevěří, již jest odsouzen; neb nevěří ve jméno jednorozeného Syna božího.« Jan 3. 18. »Kdo neuvěří, bude zatracen.« Mar. 16, 16. Kdo praví tato slova hrozná? Ježíš Kristus sám, a on mluvil vždycky pravdu; nebe a země pominou, slova jeho ale nepominou.

[— Lidé nechtěli také dříve Krista slyšeti. —] Když ondy Spasitel bohatému mládenci poradil: »Chceš li dokonalým býti, jdi a prodej vše, co máš a rozdej chudým,« tu mládenec ten smuten odešel. Když sv. Jan Křtitel prostopášníka Herodesa z hříchu káral, dal jej král uvězniti a potom mečem odpraviti. Když sv. jáhen Štěpán fariseům a zákoníkům o Kristu Pánu kázal, nechtěli ho ti nevěrci ani slyšeti, zacpali si uši, skřípěli na něho zuby a dali ho ukamenovati. Když sv. Pavel pohanskému vladaři Festovi vydával svědectví o Kristu a doličoval zmrtvýchvstání Páně, přerušil ho Festus v řeči volaje, že prý Pavel blázní

[— Protože skutkové jejich byli zlí. —] Ke Kristu Ježíši hrnuli se ve valných zástupech lidé ubozí, zarmoucení, nemocní a lidé pokorní, hledajíce u něho útěchy, poučení, odpuštění a uzdravení. Světáci, lidé v rozkoších a blahobytu tonoucí nechtěli však o Kristu Pánu ani slyšeti. Proč? Poněvadž skutkové jejich byli zlí.

[— Tak i dnes. —] Tak tomu bývalo, nejmilejší v Pánu, odjakživa, a tak tomu jest až podnes. Ba až podnes mnozí lidé milují tmu více, nežli světlo a proto nejdou ke světlu, jež nám rozžehl Kristus Pán, zavrhují víru svatou a libují si ve tmě nevěry a to proto, poněvadž skutkové jejich jsou zlí. Jen si prohlédněme ty lehkomyslníky, kteří slovu božímu, sv. svátostem a službám božím se vyhýbají. Proč pak to činí? Poněvadž skutkové jejich jsou zlí.

[— Bojí se výčitek svědomí. —] Bojíť se zajisté, že kdyby někdy zavítali do chrámu Páně, kdyby si poslechli kázání, kdyby si přečetli spasitelnou knihu, že by mocný hlas Ježíše Krista pronikl i do zatvrzelého srdce jejich a otřásl svědomím jejich a potom že by jim nezbývalo, leč od zamilovaných hříchů svých se odvrátiti a upřímné pokání činiti. Toho však oni činiti nechtějí a proto ucpávají si uši, aby do nich ani jediné slovo Kristovo nezaznělo, ucpávají si každou skulinu své duše, aby tam žádný paprsek milosti boží nevnikl a tak ti lidé nešťastní v nevěře a nekajícnosti žijí, v nevěře a zatvrzelosti umírají. Však oni přece jednou budou donuceni hlasu Ježíše Krista poslechnouti. A bude to hlas hrozný, neboť hlasem tím bude v den soudu nad nimi vynesen ortel. »Odejděte ode mne, zlořečení,« tak zvolá k nim soudce. Tenkráte teprve oni hlasu toho uslyší a hlas ten poznají, volajíce: »Totě hlas toho, jehož nechtěli jsme slyšeti za živa! Hory padněte na nás a pahrbkové přikryjte nás!«

[— Milost boží jen napomíná, ale nenutí. —] Namítáš, snad křesťane milý, když lidé Krista Ježíše slyšeti nechtějí a jemu srdce svoje zavírají, proč tedy ten všemohoucí Pán srdce lidská sám si neotvírá? Vždyť čteme ve skutcích apoštolských, že když sv. Pavel s Timotejem zavítal do města macedonského Filip, jedna žena, jménem Lydia, nábožně poslouchala sv. apoštola a dala se pokřtíti, poněvadž Pán otevřel jí srdce. Sk. ap. 16, 14. Proč tedy neotvírá ten všemoucí Pán i srdci jiných lidí, jako to učinil Lydii?

[— Musíme sami srdce otevříti. —] Mohl by to ovšem učiniti, ale, křesťane milý, v srdci tvém uvnitř je závora a tu musíš ty sám odsunouti, v srdci tvém jest uvnitř visutý zámek a ty jediný máš k němu klíč, ty sám musíš jej otevříti. Kristus Pán mohl by ovšem dveře k zavřenému srdci tvému vedoucí násilně vyraziti jako biřic, jenž přichází, aby zločince ze žaláře vedl na popraviště, ale toho on činiti nechce, on nejedná násilně, on žádá si, abysi mu dobrovolně otevřel, on chce nad tebou zvítězíti trpělivostí a láskou.

[— Působí láskou, ne nucením. —] Proto netrestá nás smrtí věčnou za hříchy naše hned, proto dává nám čas ku pokání, prodlužuje tu lhůtu opět a zase, znova a znova klepá na dveře našeho srdce a volá k nám, až konečně přece jednou hlasu

jeho uslyšíme a jeho poslechneme. »Synu můj, dcero má, dej mně srdce své,« tak mluví k nám ten dobrotivý Spasitel. Volá jako přítel a miláček k duši naší: »Otevři mně, sestro má, přítelkyně má, holubice má, neposkvrněná moje.« Pís. Sal. 5, 2. A křesťan posléze hlas ten poznává a dí: »Aj, totě hlas přítele mého.« I vstává a bránu duše své mu otvírá.

3. [—Kristus přichází do kajícného srdce. —] Kristus vchází do našeho srdce, aby nás obohatil a s námi hodoval. Když po dlouhé mrazivé zimě jaro nastalo, jak podivná změna děje se rychle na zemi! Nový, jarý život proudí v celém tvorstvu; na místo ztrnulosti všude jest viděti ruch a vzrůst a rozkvět. A tak, nejmilejší v Pánu, děje se i podivuhodná změna v srdci lidském, když do něho milostí svou zavítal Ježíš Kristus.

[— Jak přicházel do domu přátel svých. —] Když pročítáme svatá evangelia, rádi zalétáme duchem i srdcem v tu zemi svatou, kde božský Spasitel náš pozemský život svůj trávil. Kterak neměli bychom blahořečiti těm místům, po nichž svaté nohy jeho kráčely, a těm domům, v nichž on býval! Ty dome Zacheův v Jerichu, ty dome Šimona malomocného, ty tichá chyško v Betanii, kde přebývaly svaté sestry Maria a Marta s bratrem Lazarem, jehož Pán z hrobu vzkřísil, mohly byste nám vypravovati o jeho lásce, o jeho slovech i skutcích. Dávno již rozpadly se tyto domy, jako rozpadává se a hyne všecko, co člověk zbudoval, a sotva místa jsou známa, kde někdy stávaly.

[— K nám přichází při sv. zpovědi. —] Avšak, nejmilejší v Pánu, nač zalétati až tak daleko do Svaté země, nač pátrati po domech, do nichž Spasitel náš za dnů pozemského života svého přicházel! Ejhle! vždyť dostává se téhož štěstí až podnes každému srdci křesťanskému, kdykoli Ježíš Kristus svou milostí do něho vstupuje. A on přichází k nám, kdykoli nějakou sv. svátost platně a hodně přijímáme. Vstupuje do srdce tvého, křesťane milý, kdy hříchů svých zkroušeně želíš, knězi na místě božím úplně z nich se vyznáš, polepšení slibuješ a rozhřešení docházíš. Tu prchá od tebe duch zlý, jemuž sloužil jsi, pokud ve stavu hříchu jsi trval, a Kristus Pán přichází do srdce tvého očištěného, aby žil v tobě a ty abys žil s ním.

[— Při sv. přijímání. —] Kristus Pán vstupuje do našeho srdce obzvláště, kdykoli nejsvětější svátost oltářní přijímáme. Tu nám podává své tělo za pokrm a svou krev za nápoj, a spojuje se s námi tak úzce a vroucně, že spojení vroucnějšího ani mysliti si nelze. Jaká to milost, náš božský Pán a soudce snižuje se k nám slabým, hříšným lidem, a činí srdce naše svým vznešeným chrámem! »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.« My máme na něho netoliko patřiti, an skryt je ve způsobě posvátného chleba v nejsvětější svátosti, dotýkati se ho jako Jan a Tomáš, líbati jeho sv. nohy jako Magdalena, ale nad to všecko spojiti se máme s ním, požívati máme jeho tělo a krev, žíti máme v něm a on má žíti v nás, tak abychom dle příkladu sv. Pavla nežili více my, ale žil v nás Kristus!

[— Přináší nám milosti. —] Kdo pochopí, kdo zváží a ocení všecky ty milosti, jichž dostává se nám u stolu Páně! »Ó posvátný hode, ve kterém Kristus se požívá, památka jeho utrpení se oslavuje, duše milostí boží oplývá a budoucí slávy záruka se nám dává!« Jestliže zaradoval se Zacheus v Jerichu, když Pán řekl mu: »Dnes v domě tvém musíme zůstati«, kterak teprv má zaplesati křesťan, když blíží se ke stolu Páně, aby do srdce svého přijal hostě nejvzácnějšího, Krista, Spasitele svého!

[— Přichází k nám jako host. —] Čítáme ve starých kronikách, že za dávných časů mocný král zabloudiv někdy v hlubokých lesích na honbě, posléze nalezl chatrč chudičkých pastýřů a vstoupil do ní, aby si tu odpočinul, přístřeší před nepohodou došel a z rukou ubohých obyvatelů chyše té skrovný pokrm přijal, a že potom navzájem pozval chudičké tyto pastýře do svého hradu, kde jim z vděčnosti vystrojil královskou hostinu, při níž sám jim posluhoval. Nejmilejší v Pánu! Božský Spasitel náš činí až posud totéž, co učinil tento král. On, náš Bůh a Pán, neostýchá se jako vznešený host vstoupiti do chudičkého našeho srdce a přijmouti od nás ty skrovné dárky, jež my ubozí mu podáváme — naše nepatrné služby, naše modlitby a naše dobrá předsevzetí.

[— A sám nás pohostí. —] A za to vystrojuje nám hostinu krákovskou, v níž duši naši chlebem andělským sytí, podávaje nám své tělo za pokrm a krev svou za nápoj. A k tomu přináší nám i královské svatební roucho, jež sám pro hosty své zhotovil, přináší nám posvěcující milost boží, kterouž duši naši ozdobuje, přijímá nás za svoje dítky, slibuje nám dědictví na nebesích a dává nám jistotu budoucího slavného zmrtvýchvstání:

[— Pohostí nás také v nebesích. —] Když Spasitel při poslední večeři ustanovil nejsv. svátost oltářní, když tělem a krví svou pod způsobou chleba a vína nasytil a napojil učedníky své, řekl jim: »Pravím vám: Nebudu od této chvíle píti z tohoto plodu vinného kořene až do onoho dne, když jej píti budu s vámi nový v království Otce mého. Mat. 26, 29. Z hlubokých slov těch poznáváme, nejmilejší v Pánu, že Kristus Pán svým vyvoleným přichystal na nebesích hostinu vzácnou, kde s nimi stolovati bude na věky. Zde na zemi, v církvi bojující, vidíme ho očima víry pod rouškou svátostnou, až pak dokonáme pout svou vezdejší, spatříme ho v církvi vítězné bohdá tváří v tvář. Zde na zemi spojujeme se s ním, kdykoli nejsv. svátost oltářní přijímáme. A když spojeni s ním budeme za živa, nerozdvojí nás od něho ani smrt, neboť on sám praví: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den nejposlednější.«

* *

[— Přijměme svátosti. —] Nejmilejší v Pánu! Za několik dnů budeme slaviti nejkrásnější svátky roku církevního, vánoce. Staří horliví křesťané přistupovali o svátcích těch nábožně ke stolu Páně. Proto až podnes slove první a největší svátek vánoční Božím

hodem, poněvadž božský Spasitel v den ten připravuje svým věrným hostinu, při níž duše jejich pokrmem nebeským sytí. Církev sv. přeje si, abychom za příkladem nábožných předků i my o vánocích sv. svátosti přijímali.

Ejhle, nejmilejší v Pánu! Syn boží Ježíš Kristus, jenž o vánocích jako člověk na tento svět přišel, aby nás z hříchu a smrti věčné vysvobodil, blíží se nám, ba on stojí již u brány našeho srdce a klepá na ně, žádaje, abychom mu otevřeli. Ó pojďmež a připravme jemu do srdcí svých cestu! Očišťme se ve svátosti sv. pokání od svých hříchů a připravme se takto ke sv. přijímání na Boží hod vánoční. Potom zrodí se v těchto nastávajících svátcích božský Spasitel znova i v naší duši; s anděly nebeskými budeme ho vítati a jemu slávu prozpěvovati, a s pastýři betlemskými budeme se jemu jakožto Pánu a Bohu svému klaněti. Uzříme spasení boží již zde, a až bohdá jednou spatříme Ježíše Krista, an se béře v slávě a velebnosti své k soudu, uvítáme ho s plesáním, volajíce: Požehnaný, jenž přicházíš ve jménu Páně, Hosanna Synu Davidovu! Amen.

† *František Ekert.*

Na slavnost Narození Páně.

Jaký rozdíl mezi osvíceností bez Boha a osvíceností z Boha.

»Bylo světlo pravé, kteréž osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět.« Jan 1, 9.

Nejradostnější, srdce lidská nejvíce a mile dojímající svátky vánoční slaviti opětně nám dopřáno jest. — Ano, chudý, v jesličkách odpočívající Ježíšek zvláštní mocí působí na srdce lidská, jindy snad vlažná neb dokonce zatvrzelá Proto dnešního dne tak mnozí, jindy o Boha a kostel málo dbající křesťané neodolatelnou touhou puzeni jsou do chrámu a k modlitbě, kůra na ledovém srdci jejich roztává, cítí tak mnozí dnešního dne, že pravý pokoj, pravé štěstí nalézti lze jen u toho, při jehož narození duchové nebeští zpívali: Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle« Luk. 2, 14. — Po celém světě, kdekoliv jméno Ježíše Krista vzýváno jest, zaznívá dnešního dne v církvi katolické andělské poselství· »Zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu; neboť narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán.« Luk. 2, 10. 11.

Tohoto Spasitele světa nazývá sv. apoštol a evangelista Jan »Slovem«. — »Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo.« Jan 1, 1. Skrze toto Slovo, totiž skrze Syna božího Ježíše Krista, všechny věci učiněny jsou a bez něho nic učiněno není, což učiněno jest. — A tento Syn boží, jenž byl od věčnosti, jenž působil při stvoření všech věcí, přijal na sebe tělo lidské a narodil se z Marie Panny a obcoval mezi námi lidmi k vůli našemu vykoupení a spasení po 33 let — toť znamenají

od nás tak často opakovaná slova: »A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.« Jan 1, 14.

Dle výkladu sv. otců nazývá sv. evangelista Jan Ježíše Krista »Slovem« proto, poněvadž Ježíš Kristus jakožto božský učitel nás nejvíce svým *slovem* učil o Bohu, o cestě, která lidi k Bohu, ke věčné spáse vede — Ježíš Kristus jest takřka živým, zosobněným slovem božím — Protože skrze Ježíše Krista nejvíce Bůh lidem zjevil, píše sv. apoštol Pavel ve dnešní epištole: »Mnohokráte a mnohými způsoby mluvíval Bůh někdy otcům skrze proroky: nejposléze, v těchto dnech mluvil nám skrze Syna, jejž ustanovil dědicem všech věcí, skrze něhož učinil i věky.« Žid. 1, 1—2.

Ještě jiný významný název přikládá svatý Jan ve dnešním evangelu Ježíši Kristu. — »Bylo světlo pravé, kteréž osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět.« Jan 1, 9. Ježíš Kristus byl ono světlo pravé, svým učením přinesl nám onu pravou osvícenost, která vede k Bohu. — Sv. Jan nazývá Ježíše Krista »světlem pravým.« Dle těchto slov poznáváme, že byla a jsou též světla nepravá. Pravé světlo, Ježíš Kristus, vedl a vede lidstvo skrze církev svou, již ustanovil a na skále založil, k Bohu, k jeho poznání, k jeho přikázáním a skrze tato přikázání k životu věčnému

Nepravá tedy musí býti světla, nepravá osvícenost, která Boha zapírá, jeho přikázáními, jeho církví pohrdá, a tím duše do záhuby uvádí. — Dnešního dne, kdy slavíme památku radostného narození Ježíše Krista, který jest světlo pravé, uvažujme více o tom, *jaký jest rozdíl mezi osvíceností bez Boha a osvíceností z Boha.* Ježíš Kristus, světlo pravé a Duch svatý osvětlež náš rozum.

Pojednání.

1. *Původ* osvícenosti bez Boha jest v pouhém rozumu lidském. — Rozum lidský však, byť sebe bystřejší byl, jest přece jen obmezený — snadno chybující. — Rozum lidský jest obmezený. — Jak dlouho byly mnohé pravdy, výzkumy, vynálezy rozumu lidskému skryty, co se nahloubal rozum lidský, než se podařilo vyvoleným jednotlivcům výzkumy a vynálezy tyto učiniti? Vyřezati i umělejší věci, než písmena, dovedli lidé dávno, čerň inkoustovou neb podobnou též dávno měli a přece teprv ani ne před 500 lety vynalezl Guttenberg umění knihtiskařské. — Nyní se ovšem tomu pranic nedivíme, že denně celé hromady dobrých i špatných knih a novin ze stroje tiskařského vycházejí a ani z vděčnosti většina si nevzpomene, že za starých dob zvláště v klášteřích někdy po mnohé roky opisování větších knih trvalo. — Páru znali lidé od počátku, mohli též poznati její sílu v uzavřených nádobách, a přece jest tomu sotva sto let od šťastného vynálezu parních strojů, jichž pak později použito bylo pro vlaky železniční. Nyní velkolepé sítě železniční celou téměř zemi proplétají a brzy lidé budou zapomínati, jak sotva před padesáti lety bylo obtížno jen na druhý konec naší země moravské

se dostati. Podobně se to má s telegrafem a s jinými výzkumy. Z toho jistě snadno poznáme, jak obmezený jest lidský rozum. Jednotlivci již mnoho vyzkoumali po veliké námaze, avšak rovněž tak mnoho, ne-li více nových, nevyzkoumaných věcí a úkazů nalézají při zkoumání svém.

Rozum lidský jest však též snadno chybující. Vždyť tak mnozí i učenci musí později doznati, že chybili, že se mýlili. — Jak často zase jiní moudří a učení lidé dokázali, že nepravdou neb omylem jest, co mnozí učili. — Proto praví náš básník Jablonský: »Synu, mnoho již v tom světě — ode všech zavrženo, — co kdys od mudrců slavných — za pravdu jest drženo.« Proto napomíná jinde týž básník: »Nevěř vše, co z péra vyjde, — k přírody rtům nakloň sluch: — v knihách mluví jenom lidé — v přírodě však mluví Bůh.« (Jablonský »Salomon.«)

Ano, bohužel, mnozí ve své nepravé osvícenosti tak daleko dostupují, že zapírají i Boha, jehož nám přece celá příroda svým životem, svět svou ohromností a pořádkem hlásá. Proto již žalmista Páně praví: »Řekl blázen v srdci svém: »Není Boha«, Žal. 13. 1. Proto praví básník: »k přírodě rtům nakloň sluch — v přírodě mluví Bůh.«

Bez Boha a jeho zjevení, bez církve sv. Duchem sv. řízené rozum lidský jest obmezený a snadno bloudí — světlo pouhého rozumu lidského jest slabé a často mýlí; nikdy však mýliti nás nemůže světlo pravé Ježíš Kristus, jehožto původ jest od věčnosti, jenž moudrost svou vážil z onoho pramene, o němž dí sv. apoštol Pavel: »Ó hlubokosti bohatství, moudrosti i vědomosti boží! Jak jsou nevyzpytatelní soudové jeho a nevystižitelné cesty jeho! Nebo kdo poznal smysl Páně? aneb kdo byl rádcem jeho?« Řím. 11, 33—34 Syn boží jest věčná pravda — všechno ví, nemůže se klamati, jako nejsvětější, jako věčná pravda též nechtěl a nemohl nás oklamati proto, byť bychom všecko svým slabým rozumem pochopiti nemohli, věříme a vyznáváme všecko, co Ježíš Kristus a dle něho církev svatá učí. — Ježíš Kristus byl a jest světlo pravé.

2. *Osvícenost bez Boha*, bez světla jeho zjevení *jest tmářská*. Tmářská jest, protože neumí odpověděti na nejdůležitější pro člověka otázky: »Odkud jest tento svět?« — »Odkud jest pohyb, život a vzrůst v něm?« »Odkud jest člověk?« — »Proč jest člověk na tomto světě?« »Odkud jest svědomí u člověka?« »Odkud aspoň jakési náboženství u všech národů?« — Na všechny tyto otázky odpovídá bezbožecká osvícenost: »Nevím,« anebo uvádí nějaké vytáčky. — K tomu by měl tedy býti rozum člověka, by na konci hloubání na tyto tak důležité otázky neuměl dáti odpovědi? —

Hle, kdo se drží světla pravého, Ježíše Krista, umí všechny otázky tyto zodpověděti. Ježíš Kristus potvrdil Písmo sv. Starého zákona a dle Zjevení božího nás Zákon tento učí: »Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi« — Bůh všemohoucí dal všemu život a vzrůst. Naposledy stvořil Bůh člověka — vdechl v něj duši —

dle obrazu a podobenství svého stvořil jej, stvořil jej ku věčné blaženosti, dal mu přikázání, jež svědomí mu kázalo zachovávati — Ježíš Kristus pak, toto světlo pravé, sám k nám volá předpovídaje všeobecný a poslední soud: »Přijde Syn člověka ve velebnosti své . . . a shromážděni budou před něj všichni národové.« Mat. 25, 31—32. »Přijde hodina, v kterouž všichni, kteří v hrobech jsou, uslyší hlas Syna božího; i půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení života; kteří pak zlé činili, na vzkříšení soudu.« Jan 5, 28—29.

Ježíš Kristus, světlo pravé, vypravoval podobenství o bezbožném, na tomto však světě v přebytku žijícím bohatci a o spravedlivém, strádajícím a opovrženém žebráku Lazaru. — Kterak se vše obrátilo, když se jeden i druhý dostavil před spravedlivého soudce. — Opětně světlo pravé, Ježíš Kristus nám vysvětluje záhadu, proč osud lidí na tomto světě tak rozdílný, proč dobrému častěji zle a velmi zle se daří, mezitím co bezbožný jásá a užívá. Ježíš Kristus jest tedy světlo pravé, a církev sv. hlásajíc jeho učení rozšiřuje pravou osvícenost, poněvadž učením Ježíše Krista jest rozum náš poučen o nejdůležitějších otázkách a záhadách života našeho.

3. *Osvícenost bez Boha vede k nespokojenosti a ke zkáze.* Vždy zůstane pravdivé slovo sv. Augustina: »Pro sebe jsi nás stvořil, ó Bože . . . a proto nespokojeno jest srdce člověka, dokud nespočine v tobě.« — Toho zakusil sv. Augustin sám na sobě. Ani v mudrctví, ani v knihách, ani mezi veselými společníky, ani v rozkoších nenalezl uspokojení. Uspokojení nalezl teprv v lůně církve svaté, v pravém pokání a věrné službě boží. Toho zakusili též tak mnozí, jinak bystrým rozumem obdaření mužové. Tak na př. německý básník Goethe těšil se přízni knížat, byl oslavován, plným douškem pil z rozkoší světských, a přece, poněvadž se spustil pravého světla, Ježíše Krista, nebyl spokojen. Svému příteli Schleiermacherovi psal, že ani 14 dní ve svém životě nemůže nazývati šťastnými. — Rovněž tak známý francouzský Voltaire, nevěrecký spisovatel, jeví ve spisech svých nespokojenost a rozervanost. Ke konci života svého v poslední nemoci upadl v úplnou zoufalost, volal po katolickém knězi, by jej smířil s Ježíšem Kristem, jímž rovněž tak jako jeho církví v životě pohrdal. — Avšak nevěrečtí osvícenci a přátelé Voltairovi zabránili tomu.

K takové nespokojenosti a rozervanosti vede osvícenost bezbožecká — A kdo chce viděti a zkusiti, jaké ovoce přináší tato osvícenost bez Boha v mravním a společenském pořádku, pohlédniž jen do oněch rodin, kdež uhasla sv. víra, viz život těch, kteří nevěrecké knihy a časopisy čtou, kteří rouhavé řeči mluví. »Po ovoci jejich poznáte je.« To nemůže pravá osvícenost býti, která tak špatné ovoce plodí.

Oč šťastnější jsou ti, kteří se drží pravého světla, Ježíše Krista. — Tento nás svým příkladem předešel v chudobě, v ponížení, práci a zapírání. Tento Ježíš Kristus volá k nám hned z jesliček: »Kdo chce za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž

svůj na sebe a následuj mne.« Z jesliček vztahuje k nám ruce a volá: »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já občerstvím vás.« »Jho mé sladké jest a břímě mé lehké.« »Kdo setrvá až do konce, spasen bude.«

V duchu před jesličkama jsouce, vyznejme před novorozeným Spasitelem: »My věříme pevně, že jsi Syn boží, že jsi náš Pán, zákonodárce a učitel. Pevně věříme, že jsi světlo pravé, tohoto světla chceme se vždy přidržovati, bychom v temnotách tohoto světa nezbloudili, v pokušení neklesli, v kříži si nezoufali. Požehnej, ó novorozený Spasiteli, předsevzetí našemu, bychom tebe následujíce došli kdysi světla věčného Amen.

František Grydil, farář ve Staré Vsi u Přerova, Morava.

Hod Boží vánoční.

Kázání, jež nám koná pokora narozeného Spasitele.

»Narodil se nám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově.«
Luk. 2, 11.

»Puer natus est nobis, filius datus est nobis — Maličký narodil se nám, Syn dán jest nám,« Is. 9, 6. Těmito slovy svatého proroka Isaiáše začíná třetí mše svatá dnešního slavného Božího Hodu vánočního a následují ihned slova žalmisty Páně: »Cantate Domino canticum novum, quia mirabilia fecit — Zpívejte Hospodinu píseň novou; neboť jest divné věci učinil!« Ž. 97, 1. Ó právem, drazí v Kristu, právem vyzývá nás církev svatá, bychom radostné zpívali písně, bychom svatým veselím se radovali, vždyť máme dnes den, jenž před devatenácti sty lety sami sborové andělští přelibým zpěvem oslavovali, prozpěvujíce nad nivami betlemskými překrásné, přeněžné »Gloria in excelsis Deo et in terra — pax hominibus bonae voluntatis — Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!« Právem vyzývá nás církev svatá, bychom radostné zpívali písně, bychom svatým veselím se radovali: vždyť narodil se nám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v Betlemě, v městě Davidově; vždyť Verbum caro factum est et habitavit in nobis — Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.

Který jazyk lidský vysvětlí toto přezázračné tajemství? Které péro vylíčí tuto přezázračnou událost?

Veliký to byl věru zázrak, když slunce na prosbu Josuovu nezapadalo; avšak dnes zříme věčné Slunce spravedlnosti, jednorozeného Syna božího s nebe na zemi stoupati, vidíme je v chudičkém chlévě betlemském v jesličkách spočívati. Veliký to byl věru zázrak, když Mojžíš u hory Horebu viděl keř, an hoří a přece neshoří; avšak dnes zříme Pannu Marii, ana jako matka Syna božího porodila a přece pannou zůstala. Veliký to byl věru zázrak, když prut Aronův se zazelenal, vyrostl, vypučel květ, při-

nesl ovoce; avšak dnes z kořene Jesse vzešel Spasitel, po němž tak vroucně byli toužili spravedliví Starého Zákona, volajíce stále a vroucně vzdychajíce: »Rorate coeli desuper — Rosu dejte nebesa shůry a oblakové dštěte Spravedlivého; rozpukni se země a vypuč Spasitele!«

Ký div tedy, drazí v Kristu, že nám zaznamenal sv. Lukáš: »I divili se všichni, kteří slyšeli« — co se stalo v Betlemě. Luk. 2, 18. I my se divíme, i my jsme jati svatým podivením. A že nedostatečným jest jazyk náš, abychom sami dokonale vylíčili dnešní tajemství, přidružme se v duchu k zbožným pastýřům, kteří uslyševše z úst andělských přeradostnou zprávu: »Narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově« — řekli si vespolek: »Pojďme až do Betlema, a vizme tu věc, jež se stala, kterouž Pán ukázal nám.« Luk. 2, 15. Ano, drazí v Kristu, pojďme v duchu až do Betlema, poklekněme u jesliček a poslechněme kázání, jež nám z těch jesliček koná samo božské Pacholátko, ne sice slovy, ale svým pouhým zjevem, poslechněme kázání, jež nám koná pokora narozeného Spasitele. Ve jménu Páně!

Pojednání.

I.

»Aj, já přidám, abych podivení učinil lidu tomuto divem velikým a předivným,« oznamoval Hospodin lidu svému ústy proroka Isaiáše 29, 14. Tento div veliký, předivný, jest božské dítko ve chlévě betlemském v jesličkách spočívající.

Představme si v duchu, drazí v Kristu, nesmírně velikou a vysokou horu, a ve vzdálenosti sta mil od této hory malinké zrnko písku. A nyní by chtěl někdo tuto nesmírnou horu a toto zrnko pískové tak spojiti, aby celá ta hora všemi svými částmi se dotýkala zrnka pískového a přece neporušena zůstala, tak spojiti, aby to nepatrné zrnko s celou horou najednou bylo spojeno, a taktéž neporušeno zůstalo. Co byste řekli, drazí v Kristu, tomuto počínání? Nezdálo by se vám to býti nemožno? Nebyl by to převeliký zázrak?

A ejhle, daleko větší zázrak stal se dnes v Betlemě! Božská přirozenost, jež svou nesmírností převyšuje všecky hory, spojila se s nepatrnou přirozeností naší, jež vzhledem k Bohu podobá se malinkému zrnku pískovému; spojila se tak, že zůstává nerozdělena, neporušena, jakož přirozenost lidská v tom spojení nerozdělena jest a neporušena. Dnes Verbum caro factum est et habitavit in nobis — Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi. Andělé žasnou, lidé v prachu se koří, rozum andělský i lidský jest překonán.

Patříme-li poníženě na božské Pacholátko, připadají nám slova svatého apoštola národův: »Kristus Pán sebe samého zmařil, přijav způsobu služebníka, k podobenství lidí učiněn, a ve způsobě nalezen jako člověk. Ponížilť sebe samého.« Filip. 2, 7. 8. Jaká to pokora, jaké to ponížení!

Pán Bůh, jenž pouhým slovem svým stvořil veškeren svět, jenž všecko všemohoucí vůlí svou zachovává, všecko co nejmoudřeji řídí a spravuje, tento Král věčné slávy, jemuž milliony duchů nebeských slouží, jej ctí a velebí, prozpěvujíce neustále zpěv nebeský: »Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupův, plna jsou nebesa i země slávy a velebnosti jeho« — jednorozený Syn boží, soudce věčný, stal se člověkem, přijal přirozenost lidskou. Kdo jest člověk? Kdo jsme my u porovnání s velebností boží? Jako tam to malinké zrnko písku u porovnání s nesmírnou převysokou horou. Dobře praví starozákonný trpitel Job: »Člověk narozený ze ženy, krátký živ jsa čas, naplněn bývá mnohými bídami. Kterýžto vychází jako květ, a setřen bývá, a utíká jako stín, a nikdy v témž stavu nezůstává.« Job. 14, 1. 2. Dobře praví svatý prorok Isaiáš: »Všeliké tělo jako tráva, a všeliká sláva jeho jako květ polní. Uschla tráva a spadl květ, protože duch Hospodinův povanul na něj.« Is. 40, 6. 7. A ejhle, tuto tak zuboženou, tolika strastmi stiženou přirozenost lidskou ráčil přijmouti jednorozený Syn boží. Jaká to pokora, jaká to poníženost!

První Adam, praotec hříšného pokolení lidského, vyšel z rukou Stvořitelových jako dospělý muž, všecek silen a mocen; druhý však Adam, Pán Ježíš, praotec spravedlivého pokolení lidského, ráčil přijíti do tohoto slzavého údolí jako slabé, mdlé, nepatrné dětátko, jemuž bylo potřebí všeliké péče nejsvětější Matky, blahoslavené Panny Marie, všelikého ošetřování dobrotivého pěstouna, svatého Josefa. Byltě i božský Spasitel jako jiné dítko lidské plénkami ovinut, a že místo v příbytku lidském v chudičkém chlévě se narodil, v jesličky položen. »Hospodine, Pane náš, jak předivno jest jméno tvé po vší zemi! . . . Což jest člověk, že jsi naň pamětliv? aneb syn člověka, že jej navštěvuješ?« diví se Žalmista Páně — Ž. 8, 2. 5. — pozoruje, kterak se Pán Bůh člověku zjevuje, jemu dobrodiní prokazuje. Aj, jak by se byl divil tento královský pěvec David, kdyby mu dopřáno bylo klečeti u jesliček betlemských, viděti v nich Pána nebes i země v přepokorné podobě lidské, v podobě dítka, dítka prachudičkého! Zdeť leží Pán, o němž týž svatý David pěl: »Hospodinova jest země i plnost její, okrsek země a všichni, kteří přebývají na něm« Ž. 23, 1. On »do vlastního přišel, a svoji ho nepřijali,« Jan, 1. 11. Betlemští nepopřáli noclehu nejsvětější rodině; »lišky mají doupata a ptactvo nebeské hnízda; ale Syn člověka — božský Spasitel — nemá, kde by hlavu sklonil.« Mat. 8, 20. Příbytkem Boha nejvyššího, Pána nejdobrotivějšího jest bídný, chatrný chlév, jeho kolébkou sešlé jesle; zde spočívá na skrovničké slámě, vetchými plénkami ovinut, zde se mu koří panenská Matka a zbožný pěstoun; oba bohati ctnostmi, ale chudi, prachudi, co se týče statků pozemských. Uvažuje tuto chudobu, pokoru, poníženost narozeného Spasitele, praví sv. Karel Boromejský: »Přenáramným nákladem zbudoval Šalomoun chrám jerusalemský, a když pomněl zaslíbení, že Bůh v tom chrámě chce přebývati, zvolal pln úžasu: Hospodine, Bože israelský! Což tedy máme se domnívati, že v pravdě bydlí Bůh

na zemi? Nebo jestliže nebe a nebesa nebes obsáhnouti tebe nemohou, čím méně dům tento, který jsem vystavěl?« 3. Král. 8, 27. Co by byl řekl Šalomoun, kdyby byl viděl Hospodina — ne v převelebném chrámě, jenž se zlatem, stříbrem, drahokamy, slonovou kostí jen stkvěl, nýbrž v bídném, pustém chlévě; kdyby ho viděl v podobě lidské, v podobě plačícího pacholátka? Aj, toť zázrak, tu oněmí náš jazyk!

Zbožný jeden muž zde praví: »Kdyby všecka voda všeho moře byla inkoustem, kdyby celá obloha nebeská byla papírem, kdyby všecky větve, všecko listí bylo péry, kdyby všichni andělé, všichni lidé, všichni tvorové byli písaři, kdyby se jali líčiti tuto poníženost jednorozeného Syna božího ve chlévě, kdyby psali ve dne v noci, kdyby psali bez ustání až do konce světa, nebyli by hotovi, byla by marna jejich práce. Byltě Syn boží od věčnosti pln slávy, velebnosti, pln moci, síly, pln radosti, blaženosti, pln dokonalosti; nyní však zbavil se toho všeho, zmařil sebe sama, přijal způsobu služebníka, přijal nízkost, mdlobu, slabost, chudobu.«

II.

A čemu pak nás učí, drazí v Kristu, tato nevystihlá pokora narozeného Spasitele? Především, abychom se i my ochotně a rádi pokořovali.

Když jednou napadla učedníkům Páně marnivá myšlenka, kdo by z nich byl větší v království nebeském, zavolal Pán Ježíš nevinné pacholátko, postavil je uprostřed nich, a řekl: »Amen pravím vám, neobrátíte-li se, a nebudete-li jako maličká (pacholata), nevejdete do království nebeského.« Mat. 18. 2. 3.

Ta slova božského Spasitele platí i nám, onť nám je hlásá už u jesliček.

Jak pak slaví člověk vypínavý, hrdý svaté vánoce, nezanechá-li své pýchy, své hrdosti? Jak pak se může vůbec člověk opovážiti, býti pyšným, chlubivým, svévolným, pánovitým? Jak se může honositi, vychloubati svým majetkem, svými důstojnostmi, svými vědomostmi, kdyžtě vidí jednorozeného Syna božího, an v největším sebezapření, v největší bídě, chudobě, poníženosti leží v bídném chlévě v chudičkých jesličkách?

Proto, drazí v Kristu, nahlédněme u jesliček Kristových do srdce svého, a shledáme-li tam třebas jen nějaké zárodky pýchy, vytrhněme je, vrzme od sebe, a vštipme místo nich svatou pokoru, svatou poníženost; neboť pyšným se Bůh protiví, ale pokorným dává svou milost. Tuto pak svou pokoru ukážeme vzhledem k Pánu Bohu tím, že ochotně budeme plniti všecka jeho svatá přikázání, jakož i přikázání nevěsty Kristovy, církve svaté. V té příčině musíme právě tak smýšleti, jako Kristus Pán, jenž pravil už skrze ústa žalmisty Páně: »Obětí zápalných a obětí za hřích nežádal jsi — Bože Otče — tehdy řekl jsem: Hle, přicházím. Na počátku knihy psáno jest o mně, abych činil vůli tvou; Bože

můj, chtěl jsem to, a zákon tvůj byl uprostřed srdce mého.« Ž. 39, 7. 9.

Ano, přišel Kristus Pán do tohoto slzavého údolí, aby plnil vůli Otce svého nebeského, aby nás ubohé hříšníky spasil, vykoupil; proto zmařil sebe sama, přijal způsobu služebníka.

I my jsme na svět posláni, abychom plnili vůli Otce nebeského. Tato pak vůle jest nám oznámena v přikázáních božích i církevních; jest oznámena všem, bohatým i chudým, urozeným i prostým, učeným i neučeným, starým i mladým; všem bez rozdílu platí slovo Páně: »Ne každý, kdož mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale kdož činí vůli Otce mého, kterýž v nebesích jest, ten vejde do království nebeského.« Mat. 7, 21.

Tímto slovem božského Spasitele věrně se řídili všichni svatí i světice boží, tímto slovem máme se i my říditi.

Dne 1. listopadu r. 1890 zemřel v Mnichově po delší nemoci slovutný učenec a věrný katolík, šlechtic dr. Jan Nepomucký Nussbaum, generální lékař armády bavorské a professor chirurgie na universitě mnichovské. Zemřel, maje 61 let věku svého. Celý jeho život byl zasvěcen službě boží a službě trpícího lidstva. Pro svou obětavost, jakož i pro svou činnost spisovatelskou byl různými vyznamenáními a řády takměř zasypán; na tom si však nezakládal, tím se nechlubil. Ženat nebyl, ale jako pravý otec pečoval o nesčetné chudé studující, podporoval je a platil za ně stravu, byt; mnozí jenom jemu mají děkovati, že se domohli čestných úřadů, vzácných důstojenství. Na tisíce chudých nemocných léčil zdarma; léky, oděv, potravu i peníze jim dával. Po poslední válce dala vláda Nussbaumovi 40.000 zl. čestné odměny; celou tu sumu věnoval spolku invalidův. Vždy a všude rozdával plnýma rukama, aby si takto jako hodný katolický křesťan nahromáždil pokladů nebeských podle rozkazu Pána Ježíše, řkoucího: »Neskládejte sobě pokladů na zemi, kdežto rez a mol kazí, a kde zloději vykopávají a kradou; ale skládejte sobě — totiž dobrými skutky milosrdenství — poklady v nebi, kdežto ani rez, ani mol nekazí, a kdežto zloději nevykopávají, aniž kradou.« Mat. 6. Byltě Nussbaum přes všelikou svou učenost a slávu upřímným, věrným, horlivým katolíkem, a lišil se takto od mnohých »tak zvaných učenců« naší doby, kteří jen pokrdlivě a s jízlivým úsměškem hledí na církev svatou a její zákony.

Nussbaum obcoval každý den o 6. hodinách mši svaté v kostele svatého Kajetána, často se zpovídal, často tělo Páně přijímal. Ve své nemoci modlil se zbožně růženec, z rukou ho ani nepouštěje, a k duševní posile přijal několikrát nejsvětější svátost oltářní. Jeho poslední slovo bylo: »Pochválen buď Ježíš Kristus!« To pověděl a skonal.

Ejhle, drazí v Kristu, tak žil, tak umřel slavný muž! Ten jistě pochopil pokoru a poníženost jednorozeného Syna božího, ten v pravdě porozuměl, že cesta pokory, poslušnosti k Bohu jest ta zlatá cesta, jež vede do nebe. Že se pokořoval před Bohem,

pokořoval se i před svým bližním, miloval svého bližního jako sebe samého, pomáhal mu, ujímal se ho. Proto i my se pokořujme! —

Čemu pak nás ještě učí pokora, poníženost, chudoba narozeného Spasitele!

Svatý Tomáš Aquinský praví: »Kristus přišel, aby lidi v pozemské věci pohřížené od země odvrátil a k Bohu obrátil.« Čím pak mohl tuto svou úlohu lépe začíti, čím nám mohl lépe ukázati, že nejsme zde na světě pro statky pozemské, pro rozkoše tělem, pro radosti a zábavy světské, než tím, že se narodil v největší poníženosti, bídě a nouzi?

Připadá mi, drazí v Kristu, jako bych slyšel Jezulátko z chudičkých jesliček takto volati: »Já jsem Hospodin, Bůh tvůj... Nebudeš míti bohů cizích přede mnou!« 2. Mojž. 20, 2, 3. Ach, ubohé srdce lidské, proč pak nehledáš svého štěstí, své blaženosti tam, kde jí jediné nalézti můžeš? u Boha, u Pána Ježíše, v jeho svaté službě?

Všichni chceme býti šťastni; to však právě jest mnohdy naše největší neštěstí, že hledáme svého štěstí místo ve Stvořiteli ve stvořených věcech. Ó věru bolestí se plní srdce pravého lidumila, když vidí, kterak zvláště za našich dnů tisíce lidí spustilo se cesty, jež vede k pravé blaženosti. Smutné to zajisté divadlo skýtá se zrakům našim. Jedni spěchají do divadel, druzí ke slavnostem, na výlety, třetí ke hře a tanci, jiní hoví hříšnému tělu, páchajíce hříchy nečistoty, jež by se dle svatého Pavla mezi křesťany neměly ani jmenovati, druzí oddávají se nestřídmosti, jiní otročí jiným hříchům, ať se jmenují jakkoliv. Po těchto nešťastných cestách chtějí dojíti svého štěstí. Ó toho bludu, toho klamu, té zaslepenosti! O nich platí slovo Isaiáše proroka: »Všichni my jako ovce zbloudili jsme, jedenkaždý na cestu svou se uchýlil.« Is. 53, 6. Kéž by jen poznali, že zbloudili, kéž by se vzpamatovali a vrátili se ke studnici pravého štěstí, pravé blaženosti; kéž by roztrhali ve svátosti pokání pouta hříchu, kéž by nasytili srdce svá nejsvětější svátostí oltářní, aby pak v tom srdci milý Pán Ježíš tak milostivě spočíval, jak spočíval v jesličkách betlemských. Kéž by si vážili všichni lidé mše svaté, kde tajemství betlemské každý den se obnovuje, kde Kristus opět a opět s nebe sstupuje a za nás Otci svému nebeskému se obětuje; kéž by nebylo nikoho, kdo by svévolně a lehkomyslně v neděli neb ve svátek mši sv. vynechal; kéž by se vždy víc a více vzmáhal počet těch, kteří i ve všední den mši svaté obcují. Mše svatá, svaté svátosti, služba boží, péče o spasení duše — toť jsou zdrojové pravého štěstí, sem se musejí všichni utíkati, aby byli v pravdě blaženi.

Když vyšla Agar z domu Abrahamova a bloudila se synáčkem svým Ismaelem na poušti bersabské, když už neměly vody v lahvici a Ismael hynul žízní, položila matka pachole pod jedním ze stromů, které tam byly, odešla a sedla naproti podál, co by mohl z lučiště dostřeliti, nebo řekla: »Nemohu se dívati na

to dítě, ano umírá«; a sedíc naproti pozdvihla hlasu svého a plakala.

Vyslyšel pak Bůh nářek její i hlas žízní umírajícího pacholete, poslal anděla svého, aby ukázal jí studnici vody. I šla potěšena Agar, naplnila lahvici a dala pacholeti píti; byli zachráněni. 1. Mojž. 21.

Podobně otevřel anděl boží oči pastýřům betlemským, prahnoucím po milosti a spravedlnosti, oznámil jim, kde jest zdroj života věčného, řekl jim: »Nebojtež se, nebo aj, zvěstuji vám radost velikou; kteráž bude všemu lidu; nebo narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově. A toto vám bude znamením: Naleznete nemluvňátko plénkami ovinuté a položené v jeslích.« Tato zvěst andělská platila netoliko pastýřům, ale všemu lidstvu, po štěstí, po blaženosti pravé toužícímu. Už nesčetné milliony duší poslechly tohoto hlasu andělského, držely se Krista Pána, jsou od něho nasyceny, napojeny milostí, takže nebudou lačněti, nebudou žízniti na věky, jsou nevyslovitelně blaženy.

Chceme i my býti šťastni? Ó právě, že chceme. Nuže, držme se i my Krista Pána, a nikoliv tohoto světa; neboť všecko, co jest ve světě, podle světa, jest hříšná žádost těla, hříšná žádost očí a pýcha života.

Budeme-li se ochotně a rádi před Pánem Bohem a svatou jeho vůlí pokořovati, budeme-li vespolek v pokoře a mírnosti živi, zanecháme-li hříchův a marných rozkoší světa i těla, přidržíme-li se Krista, tím ukážeme, že jsme vděčni z narození Páně, že nebyla láska Kristova na nás zmařena, že lásku jeho svou láskou splácíme.

Ó jak mocně má v nás lásku k Bohu roznítiti pohled na Jezulátko v jesličkách ležící! Vizme, jakou láskou k Bohu plál svatý František Serafinský! Sílil pak a udržoval lásku tuto rozjímáním o Spasiteli v Betlemě narozeném, v jesličkách ležícím; často, přečasto volával: »Milujme Pacholátko toto!« On jest též původcem našich milých, něžných, krásných »Betlemů«. Vizme sv. Felixe a Cantalicio, sv. Antonína Paduanského, a jiné svaté a světice boží, s jakou něžností chovali ve svém náručí božské Pacholátko! To byli praví milovníci boží.

Kéž, drazí v Kristu, tato svatá doba vánoční i v nás znova roznítí, upevní, rozmnoží lásku k Bohu, jenž nás tak miloval, že Syna svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný, začež budiž jemu čest a sláva nyní, vždycky, i na věky věkův. Amen.

František Janovský, katecheta českého gymnasia starobrněnského.

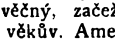

Řeči příležitostné.

Řeč při vánočním podělování.

Na Žofíně r. 1905 proslovil **Václ. Müller.**

Jak rychle ubíhá čas! Den ke dni, týden k týdnu, měsíc k měsíci, a než se nadáme, uplyne rok. Jako kouř mizí ve vzduchu, jako vlnka rychle ubíhá vpřed, tak rychle mizí čas. Již zase se vystřídal rok. Avšak dříve než se s ním rozloučíme, připravuje nám nejradostnější svátek, slavnost, v níž ukazuje se láska boží k nám podle staročeské písně:

»V tom ukázal Bůh lásku k nám,
že Syna svého poslal nám.«

Slavností lásky v plné míře jsou radostné hody vánoční. Za nedlouho rozhlaholí se zvony, a v radostném jásotu i zanícení ponese se celým světem blahá zvěst: »Narodil se Kristus Pán, veselme se!« Radostný jásot oznámí nám veliký den lásky, k němuž jsme se i my dnes předem sešli.

Před sebou vidíte, milé dítky, okrášlený strom vánoční. Co jest příčinou, že se zastkvěl v této nádheře?

I na to odpovídám slovy staré naší písně adventní:

»Láska boží nesmírná
nám se ukazuje.«

Láska boží jest příčinou jeho nádhery, láska lidská jej okrášlila. Milé dítky, dobrodinci vaši připravili vám tuto slavnost; dojemná péče a láska jejich k vám jest jen odleskem lásky Otce nebeského, který tak miloval svět, že Syna svého dal, že poslal nám Ježíška, kterého proroci starozákonní tak toužebně očekávali a jehož příchod tak sytými barvami líčili, volajíce na př:

»Rosu dejte nebesa shůry a oblakové dštěte spravedlivého,
otevři se země a vypuč nám Spasitele.«

Země se otevřela, z růže kvítek vykvet nám, Spasitel se narodil, chudičké děťátko zabaleno plénkami a položeno na slámu do jeslí. Zvířata dechem svým je zahřívala a andělé zpěvy svými uspávali. Může býti krásnějšího obrazu lásky?

Nedivme se tedy, že vánoce rozehřívají srdce, že zůstavují nejkrásnější vzpomínky v srdcích našich.

Písmo sv. nám vypravuje, že po tom, když Mojžíš s Hospodinem na Sinaji rozmlouval, zářila tvář jeho odleskem velebnosti boží tak, že jen s obličejem zastřeným mluvil k lidu, aby stlumil jasné paprsky, jež z jeho tváře vycházely. A krásná legenda křesťanská vypravuje, že i pastýřové, které zpěv andělů přivedl k jeslím, spatřivše Vykupitele, na tváři své nápadnou měli s ním podobnost.

Drazí v Kristu, sešli jsme se kolem jeslí! I my patříme na božské děťátko, které láska nesmírná k tomu pohnula, že se ponížil a člověkem učiněn lidem sloužil.

A slova křesťanské legendy plní se i na nás. I v nás jeví se a jeviti se má podobnost s naším Spasitelem v jeslích. N jeví se ovšem na tváři, ale v srdci. Ježíšek v jeslích činí srdce naše podobná srdci svému.

Zdaž nejeví se to, drahé dítky, na vašich dobrodincích? Z lásky, z milosrdenství přišel Spasitel — a co v jejich srdci se jeví k vám? Kdo je naučil plniti rozkaz Vykupitelův: »Nechte maličkých přijíti ke mně,« kdo jim ukázal, »že blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou,« kdo jim dal blahé ujištění »Cožkoli jste učinili jednomu z nejmenších, mně jste učinili?« Byl to Spasitel, jenž svou láskou a milosrdenstvím učinil srdce jejich přístupna milosrdenství a lásce, která připravila vám krásný strom a hojné dárky a jimž odměnou jest radostí zářící oko vaše.

Avšak, milé dítky, také i vy stojíte u jeslí a patříte na božské Jezulátko. I vy máte v srdci svém božskému Spasiteli podobnými se státi. Naslouchejme tedy ještě trochu, čemu nás božské Jezulátko učí!

Malý kazatel betlemský v jeslích učí nás ovšem mnohým a mnohým ctnostem, ale aspoň něco si zapamatujme.

A tu nejprve učí nás pokoře. O ní se praví, že jest základem ctností a proto ji Ježíš tak miloval. Hle, drahé dítky, každé z vás, ačkoliv jste rodiče ztratily a chudí jste, má útulek svůj, má místo, kde může ulehnout, jen Ježíšek toho všeho postrádal. Chtěl toho postrádati, chudším býti, než vy všichni.

Bylo by bývalo přirozeno, jak to také činili sv. tři králové, hledati Spasitele v paláci královském, obklopeného bohatstvím a nádherou. Jistě by králi nebes a země patřila největší nádhera a bohatství. A zatím místo zlaté kolébky vidíme tvrdé jesle, místo měkkých podušek ostrou slámu, místo královského paláce temný chlév. Syn boží, který slovem svým nese a zachovává svět, hvězdám určuje dráhy, jemuž nebe i země náleží, jest slabým děťátkem a nemá nic jiného než chudé plénky. Jaká to pokora! Drahé dítky! Zdaž neslyšíte od jeslí: »Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem?« Ano, vzpomeňte! Ježíšek byl chudý, chci býti spokojen s tím, co mám. Nechci sháněti se po marné chvále. Vše máme od Boha. Rády tedy konejte, co se vám ukládá, neste to, co vám Bůh uloží. I pokárání sneste. Nezapomeňte na to, co praví sv. Jan Zlatoústý: »Pokora matkou moudrosti!«

Jinou ctností, k nejdůležitějším patřící, které učí vás Ježíš v jeslích, jež z pokory plyne, jest poslušnost.

Na Ježíškovi jeví se již od jeslí. Poslušen Otce svého, přišel na svět a zde podle slov Písma »byl rodičům svým poddán«. Bedlivě plnil rozkazy sv. Josefa a ničeho nekonal bez jeho svolení. Jak mnohý zapomíná na tuto ctnost. Bez poslušnosti není štěstí,

není řádného vychování, není kázně, není požehnání. Ježíš byl Syn boží a přece poslušen byl až k smrti.

Hleďme, moji drazí, podobni se státi svému Spasiteli poslušností. Bez ní daleko byste nedošli. Cím vůdce vojsku, čím kormidelník lodi, tím poslušnost na cestu životem. Dobře praví svatý Bonaventura: »Poslušnost je pták, který se vznáší k nebesům.« Bez poslušnosti není člověk k ničemu. Goethe táže se, kdo jest nepotřebným mužem? a odpovídá: ten, kdo neumí poslouchati. A také básník Schiller praví: »Gehorsam ist des Christen Schmuck.«

Proto u jeslí slibte Spasiteli, že chcete jemu býti podobnými. Legenda křesťanská vypravuje, že při narození Páně radovala se veškerá příroda. I stromy, které stály kolem Betlema, natahovaly se, aby viděly do chléva, v němž Jezulátko dřímalo v jeslích. Nejblíže stály palma, oliva a vzadu krčila se skromná jedle. Palma položila k jeslím nádherný list, oliva nejjemnější, libovonný olej, a s pohrdáním dívaly se na jedli, která, nemajíc ničeho, pokorně se stranou krčila. Ale to viděl anděl u jeslí a kynul hvězdám, které slétly a okrášlily jedli tak, že oko Spasitele v jeslích na ní utkvělo, nevšímajíc si darů ostatních. Tak odměněna její pokora.

Chtěl bych, abyste se stali také pokornými jedlemi, aby i ve vás byla vůně ctnosti, a stkvěly se hvězdy dobrých skutků.

Obracím se k vašim dobrodincům, kteří se v tak hojném sešli počtu a slibuji jménem vaším, že chcete následovati jejich příkladu a státi se podobnými Ježíškovi v jeslích. Hlavně pokoře a poslušnosti chcete se učiti. Slibuji to vaším jménem a doufám, že to splníte. Bude to největší útěchou nejen pro ně, ale i pro vás.

Všichni shromažďují se u jeslí. Kdo z vás nezná krásných našich slovanských koled a výjevů na salaši? Všichni přinášejí něco Ježíškovi. Učiňte tak i vy. Rcete i vy: »Co mám, to dám!« Dejte mu své srdce, dejte mu pokoru a poslušnost, které vás učí. Tak učiníte srdce své podobným srdci jeho. Amen.

Řeč

u rakve paní řídící Teresie Navrátilové,

choti p. Jana Navrátila, řídícího učitele v Chotýšanech. † 20. března 1904 v stáří 60 let.

»Aj milý můj mluví ke mně.«
Píseň Šalom. 2. 10.

Byl 16. květen, svátek sv. Jana, před 37 lety, l. P. 1867. Boží příroda oděla se v přerozkošný háv nejkrasších barev, vzduch nasycoval se vůní rozkvetlých lučin a růžových zahrad, skřivánčí hlasy opěvaly slávu boží, oufiňovské zvony zvaly k radostné slavnosti: nad domem váženého kníž. Liechtensteinského obročního Václava Měkoty šepotali andělé strážci milostnou píseň dvou zasnoubených duší Teresie Měkotové a Jana Navrátila, učitele v Chotýšanech. Nevěsta blažená zpívala sobě: »Aj, milý můj mluví ke mně, vstaň, pospěš přítelkyně má, holubice má, krásná

má a pojď; nebo již zima pominula, kvítí ukázalo se, hlas hrdličky slyšán jest v zemi naší, vinice kvetoucí vydaly vůni svou. Vstaniž, přítelkyně má, krásná má a pojď. Holubičko má, ukaž mi tvář svou, ať zní hlas tvůj v uších mých: nebo hlas tvůj jest sladký a tvář tvá spanilá. Můj milý jest můj a já jsem jeho až by ochladnul den a naklonili se stínové.« P. Š. 2. 10—17. Byla svatba zde v Pánu odpočívající s přítomným milujícím věrným chotěm jejím. Slibovali si lásku a věrnost manželskou, a dnešní velký okamžik svědčí, že do opravdy a s požehnáním božím. Po 37 let zachovala sobě dvě dobrá ta srdce nezkalenou lásku a věrnost. Proto ten bol v srdci drahého chotě dnes jest tak velký, jest mu rozloučiti se s chotí tak drahou A v Pánu zesnulá získala sobě za 37 let, co vytrvale v Chotýšanech dlela, lásku nás všech a vážnost v celém okolí, že na počest její, na útěchu pozůstalých, pro paměť krásného příkladu jejího života a blažené smrti promluvím k vám dnes nad ověnčenou rakví její:

1. Kterak nebožka byla velkou dobrodějkou lidu,
2. věrnou, láskyplnou chotí a matkou,
3. tichou trpitelkou — pro Krista.

* * *

1. † paní řídící Navrátilová byla velkou dobrodějkou lidu.

V městě Joppe bydlila za času sv. apoštolů učednice Páně. jménem Tabitha. Ta byla velmi dobročinná k chudým, ale roznemohla se a umřela. I vstoupil, byv požádán sv. Petr do síně, kdež mrtvá ležela. I obstoupily ho všecky vdovy města a plačíce ukazovaly jemu šaty, kteréž jim Tabitha byla udělala. To pohnulo Petra i klekl na kolena a modlil se. A obrátiv se k tělu, řekl: Tabitho vstaň! A otevřela oči; Petr podal jí ruky své a ona vstala. Jak zaradovala se pokleslá srdce všechna nad tímto slavným konem sv. Petra! Mnozí uvěřili v Pána, Tabitha jim opět byla dána!

Jak rádi bychom všichni viděli ještě mezi sebou nebožku paní řídící Navrátilovou živou, jak zarmoucena jsou srdce nás všech, že nám odešla navždy. A zvlášť chudí, opuštění, zarmoucení nemocní, jak ti budou oplakávati předčasného odchodu jejího! Co jen polévek navařila se nemocným a potají doručila, co služeb všeho druhu naprokázala se rodičům chudých dítek a kolika sirot se ujala!

Budiž jí za vše paměť věčná. Jí nechť platí jednou slova Pána nebeského: »Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa: nebo lačněl jsem a dali jste mi jísti, žíznil jsem a dali jste mi píti, nah jsem byl a přioděli jste mne, hostem jsem byl a přijali jste mne, nemocen jsem byl a přišli jste ke mně. Amen, pravím vám, cožkoli jste činili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili« Mat. 25. 34—40 To právě snažila se plniti nebožka.

2. † paní řídící Navrátilová byla vzornou chotí a matkou.

Bylo 7. února 543; za mírného vlašského večera těšila se sv. Školastika se sv. bratrem svým Benediktem ve dvorci kláštera, kam jednou za rok scházeli se a navzájem v kázni Páně se po-

vzbuzovali. Byl tichý večer, slunce chýlilo se k západu. Světice se zamyslila, pak vzdychla: Kéž s tímto světem tak se rozloučím, jako loučí se s ním tento krásný den! Pocítila v sobě předtuchu nastávající své smrti. I prosila bratra, by jí neopouštěl, ale zůstal s ní, neb se s ním loučí naposled. Ale rozmlouval jí sv. Benedikt z jejího zadumání a chystal se k odchodu. Nedala mu svatá sestra jeho, ale sklonivši hlavu v sepnuté ruce na stůl, jala se k Bohu modliti. Hle, co se stalo! Tok slzí řinul se po zarmoucených lících Školastiky a v touž chvíli stahovala se na hvězdnaté dosud obloze mračna; a když pozdvihla sv. Školastika hlavy své, silný déšť s hřměním a blýskáním spustil se náhle, že nemožno bylo vyjíti z místa, kdež bratr a sestra dleli. I viděl Benedikt, co sestra způsobila. Pravil jí: Odpustiž tobě Bůh všemohoucí! Co's učinila, sestro? Klidně odpověděla Školastika: Prosila jsem tebe a nevyslyšel jsi mne, prosila jsem Boha a ten mne vyslyšel. I setrval bratr se svatou sestrou a přesvědčil se záhy, že naposledy loučila se s ním. Po třech dnech spatřil s okna duši její v podobě skvělé holubice vznášeti se k nebi, porozuměl a pochoval tělo její ve vlastní hrob, který sobě byl dal připraviti; nenadál se, že již 21. března téhož roku odebere se za ní, aby jako za živa lásku sobě prokázali až do konce, i také po smrti spolu v jednom místě dleli. Svaté Školastice bylo 60 let, když v Pánu zesnula.

Též † paní řídící Navrátilové letos je 60 let věku. Ale i v lásce k choti svému prokázala se vzorně věrnou až do smrti jako svatá Školastika v sesterské příkladné lásce vůči milovanému rodnému bratru svému sv. Benediktu. Jak vroucně máme míti jeden druhého rádi, jak zvlášť bratr sestru, dítky rodiče, manžel manželku svou! Jak věrně!

Nebožka zůstavila po sobě krásnou památku! Budiž jí za to Matka Páně vděčnou.

3. † paní řídící Navrátilová byla velkou trpitelkou a tichou. Překvapila nás všechny předčasná smrt její. Neboť pracovala ještě týden před smrtí, řídila domácnost, neprozrazovala svého utrpení. Ale trpěla mnoho a dlouho, smrť její nepřekvapila. Ona věděla o všem dobře, měla dlouhý vnitřní neduh a bolesti velké. Přemáhala se. Trpěla u sebe, nechtěla zarmoutiti jiné. Vzpomínala na Krista Pána ukřižovaného. Trpěl, pod bolestmi umíral, ale — modlil se. Těšil svou zarmoucenou matku, sv. Jana, kajícího lotra na pravici své, prosil za nepřátele, nechtěl ublížiti nikomu. Ani nebožka. Chtěla připodobniti se Pánu svému. Měla živou, pevnou víru, přijala zbožně sv. svátosti, vzdychala po Kristu Pánu: »Aj, milý mluví ke mně,« tušila nový význam své druhdy písně svatební, loučila se s chotěm pozemským, aby zasnoubila se s Kristem nadzemským, rozradostněla se ještě jednou ve svém velkém utrpení a v náruči chotě svého opakovala si na rtech: »Můj milý jest můj, a já jsem jeho až by ochladnul den a nakloniil se stínové.« V tomto objetí, v tom »věrném milování« vypustila nebožka svou zbožnou duši. Kéž jest jí za její dobročinnost, lásku a utrpení sladkou odměnou Ježíš, Maria, Teresie. Amen. *Ferd. Schmidt.*

LISTY VĚDECKÉ.

O poměru nynější kanonické visitace

k visitaci před vydáním školního zákona ze 25. května 1868 (ř. z. č. 48). Zákonná ustanovení o povozu pro visitujícího biskupského třídníka.

Sděluje dr. **Antonín Brychta.**

Za dřívějších dob, kdy církev více úcty a vážnosti požívala, byla tato věc nesporna. Důležitost kanonické visitace, kterou biskupský třídník, jménem biskupa koná,[1]) neméně i důležitost zkoušky z náboženství, jež mezi předměty vyučovacími nejpřednější zaujímá místo,[2]) kladla věřícím farního obvodu, do něhož měl biskupský vikář zavítati, sama sebou na srdce, aby s náležitou poctou jej přijali a tudíž i o slušný povoz pro něho se postarali. Věc tato nepůsobila i proto obtíže, poněvadž vikáři, zastávajíce zároveň dle zákona *úřad školních dozorců,*[3]) byli zároveň *orgány*

[1]) »Vicarii foranei — stanoví v tomto ohledu provinciální sněm pražský z roku 1860, tit. VI. cap. VI. — districtus sibi concreditos, quos episcopus vel ipse vel per vicarium generalem non visitaverit, *singulis annis* per se ipsos canonica visitatione lustrabunt.« Proto dokládá výborná instrukce *cysterská* (1854): »Eliguntur decani, ut auxilio suo nos juvent, ut auxilio eorum oculis *omnia videre* et eorum adjutorio *omnia corrigere, emendare et meliorari* valeamus.« Tit. XVII. cap. II. § 6. Srov. cap. 1. seqq. X. (I, 25).

[2]) A dle nových, církvi tak málo příznivých školních zákonů. Zákon ze dne 14. května r. 1869 a novella ke školnímu zákonu ze dne 2. května r. 1883 (ř. z. č. 58) § 1. a 3. Srov. *Burckhard* str. 34. nn., kde rozličné nové školní zákony uvedeny. — O nutnosti a naprosté potřebě náboženství jsme se již opětně při jiné příležitosti v tomto časopise vyslovili. Významná jsou v tomto ohledu slova *Ciceronova: »Innumera dici possunt in hanc sententiam,* sed non est necesse. *Nihil enim est, de quominus dubitari possit,* quam honesta esse per se expetenda et eodem modo turpia per se fugienda.« De finib. lib. 3. c. 11. Srov. o tom na př. *Schwetz,* theologia fundament. Viennae 1882, ed 7. vol. I. § 30. seqq. a vůbec theology.

[3]) Dv. dekret ze dne 10. února 1804 č. 1657 (gub. nař. ze dne 15. března téhož roku č. 7196); dekret dv. kanc. ze dne 16. dubna 1806 č. 3749 (gub. nař. ze dne 3. května t. r. č. 14006); *politické školní zřízení* uveřejněné dv. dekretem ze dne 12/5. 1806 č. 6435; *instrukce pro školní dozorce,* uveřejněná dekretem stud. dv. komise ze dne 13 září 1821 sb. pol. zák. sv. 49. str. 230. Srov. *Jaksch,* Gesetzlex. X, 64. nn.

státními, jimž ke školní inspekci, která se současně s kanonickou visitací konala a nejen kostela, nýbrž i jiných patronátních budov, zádušního jmění, duchovních správců a veškerého vedení farního úřadu atd. se týkala, náležel dle mnohých výslovných státních nařízení bezplatný povoz, aneb náhrada zaň buď ze záduší nebo z příslušného fondu, na který byl kostel v příčině svých potřeb odkázán.[4])

Nebude od místa některá z těchto nařízení uvésti, ježto otázku naši nemálo *objasňují* a mají po stránce právní dosud značnou důležitost, takže lze se v konkretním případě *na ně odvolati.*[5])

Dle dv. dekretu ze dne 11. května 1801 náležel vikářům bezplatný povoz nejen ke *kostelní,* nýbrž i ke *školní* visitaci, který měli přifařenci dodati; při tom mělo se však hleděti k tomu, aby se kostelní a školní visitace *zároveň* neboli současně konala.[6])

[4]) Dle pozdějších nařízení vyplácel se tento obnos (původně 5 zl., později *snížen* byl na 3 zl., *viz. měny* [dv. dekret ze dne 28. června 1811 č. 1310, gub. nař. ze dne 4. srpna t. r. č. 31.606], dv. dekretem ze dne 25. dubna 1822, č. 10.652 stanoveny byly 3 zl. *konv. m.*) ze školního fondu každé země. Srov. o tom níže položené vývody.

[5]) Již z uvedených nařízení, ke kterým budou níže ještě mnohá jiná připojena, se vidí, že nejsou to — jak se kdesi tvrdilo — »jakési staré (nyní snad docela neplatné) dekrety« nejistého původu, jež by neměly žádné váhy a průkaznosti a jež by se tudíž v daném případě jako doklad citovati nemohly. Jakkoli jsou to dekrety staršího původu, lze je vždy aspoň jako *argumenta congruentiae* pro dokázání věci, o kterou jde, uvésti, ježto formálně zrušeny nebyly, a obsahují mimo to mnohé právní momenty, jichž lze i nyní po oddělení školy od církve — prospěšně upotřebiti. I zde možno říci: »Quae non probant *singula,* **simul** *sumpta probant.*«

[6]) *Jaksch,* Gesetzlexikon, X. 566; česk. gub. nař. ze dne 21. prosince r. 1804 č. 39.654. Toto však ustanovení, pokud nařizovalo, že mají přifařenci bezplatný povoz pro visitujícího třídníka dodati, bylo dv. dekretem ze dne 20. ledna 1825 č. 1878 (gub. nař. ze dne 2. března t. r. č. 6017) z toho důvodu opět *zrušeno,* že dostávali vikáři za intervenci (kontrolu) při zdělání zádušních účtů v sídle patronátních úřadů, kam se jim bylo odebrati a mnohdy vzdálenou cestu konati (ježto *při kanonické visitaci,* jak bylo druhdy obyčejem, zdělání a revise účtů zádušních řádně se vykonati nemohla) *ze záduší* zvláštní cestovné a diety v obnose 2 zl. Dvorní dekret ze dne 24. září 1774 (*Jaksch* III, 370), ze dne 11. března 1801 č. 2937; gub. nař. ze dne 7. července 1802 č. 22.304, ze dne 11. listopadu roku 1811 č. 46.720, ze dne 27. června 1818 č. 23.847. Netřeba připomínati, že dle všech těchto ustanovení náležel vikářům *k revisi zádušních účtů* svobodný povoz (nebo náhrada zaň) a honorář za revisi tu ze záduší, který jen tehdy odpadl, byl-li kostel nemajetný (gub. nař. ze dne 9. dubna 1807 č. 7671) a že farní obce nebyly dle nich povinny **k této revisi,** kterou třeba *od vlastní kanonické visitace,* jakož samozřejmo, *rozeznávati,* vikářům povoz dodávati, proti čemu nedalo se nic namítati. Povinnost však, obstarávati pro ně povoz ke **školním visitacím,** jim zůstala, jak z mnohých pozdějších dv. dekretů a vládních nařízení vysvítá. Srov. o tom níže uvedené dv. dekrety. Jak za starších dob zádušní účty se zdělávaly, vyložili jsme obšírněji v dělí stati: »O zádušních účtech a jich vedení,« v tomto časopise r. 1899 uveřejněné, ke které odkazujeme. K věci srov. *Jaksch III.,* 366. nn., kde činí se zmínka též o tak zv. »*Kirchenreitungen*« a *Kirchenrechnungs-Abhörungen*«. Jedno i druhé nařízení bylo nedostatečné a církevnímu majetku z příčin na snadě jsoucích sotva na prospěch. Srov. o tom cit. pojednání, kde věc místněji vyložena. Arci pouhou duchaprázdnou *šablonou,* při níž se ještě pospíchá (vzpomeňme

Dle dv. dekretů ze dne 24 března 1806 č. 3719 a ze dne 9. července 1807 č. 12871[7]) náleželo vikářům po případě jejich zástupcům, an měli dle nového školního plánu každého roku všecky školy jako *školní dohlížetelé* visitovati, cestné v obnose 5 zl., jež mělo ze záduší *každého* farního kostela[8]) nebo z fondu, z něhož se jeho potřeby uhrazovaly, se zapravovati. Cestné toto měli duchovní správcové před koncem vojenského roku zasílati biskupským konsistořím, které odevzdaly je školním okresním dozorcům, jakmile tito o vykonané školní visitaci zprávu podali [9])

Dv. dekretem ze dne 28. června 1811 č. 1310 (gub. nař. ze dne 4. srpna t. r. č. 31.606) byla tato za školní visitaci ze záduší povolená taxa »po rozumu nových finančních ustanovení« na 3 zl. *snížena* s dalším připomenutím, že má se taxa tato zavčas jiným účelu školní visitace přiměřeným způsobem zaopatřiti, když by se z jmění zádušního[10]) zapraviti nemohla.[11])

Po rozumu dv. dekretu ze dne 9. srpna 1821 č. 19789 (gub. nař. ze dne 5. září t. r. č. 44.228) měli i *protestanté* na povoz pro biskupského třídníka ke školní visitaci přispívati, když jejich děti nenavštěvovali školu akatolickou, nýbrž *katolickou,* ježto požívajíce dobrodiní školy katolické, měli se též povinnostem na ně připadajícím podrobiti.[12]) Dv. dekretem ze dne 15. března 1823 č. 1777

si na př. na tak zv. »kollaudace« církevních patronátních staveb), není věci *nikde* a *nikdy* poslouženo Jak *zcela jinak* mluví o správě církevního majetku již nejstarší a pozdější kanony, ač i tehdy vyskytovaly se nejedny v této příčině *nepřistojnosti,* proti nimž bylo církvi rázně zakročiti. Srov. na př. jen: Can. Apost. 37. 40. 41; can. 5. C. X, qu. 1; can. 23. 26. C. XII., qu. 1; can. 21. C. XVI., qu. 7. (sněm chalcedonský r. 451) atd. O všech těchto otázkách pojednáme, dá-li Bůh zdraví, ve zvláštním spise k tisku připraveném. Zde bychom se příliš od vlastní these vzdalovali.

[7]) *Jaksch X.,* 81 prohlášených nař. česk. gubernia ze dne 3. května č. 11.088 a 9. července č. 24.979 téhož roku.

[8]) Jak z dv. dekretu ze dne 5. května 1807 vysvítá, platilo to i o *lokáliích* a *expositurách* a bylo tímže dv. dekretem rozšířeno i na tak zv. kostely *filiální* a *komendátní,* u nichž se školy nalézaly, když se tyto školy vikářem řádně visitovaly. *Jaksch* tamže.

[9]) Srvchu cit. dv. dekrety. Dle dekretu dv. kanceláře ze dne 25. dubna r. 1822 č. 10.652 měl se honorář, vlastně náhrada za cestu a dieta, vyplatiti vikáři hned při školní visitaci, který měl jej u přítomnosti duchovního správce a patronátního komisaře kvitovati a oba tito kvitanci koramisovati. Dekret hornorak. vlády ze dne 1. února roku 1822 č. 2065. Srov. *Rieder,* Handbuch der k. k. Gesetze u. Verordnungen. Wien 1848, díl I., str. 457. Obšírné modality v této příčině stanoví naf. česk. gub. ze dne 28. prosince r. 1823 č. 49.441 a ze dne 5. září 1825 č. 25.777. *Jaksch* tamže str. 83. nn.

[10]) Stalo se tak v nejednom případě, poněvadž státním úpadkem na počátku XIX. století byly mnohé kostely *o velikou část svého majetku připraveny* a nemohly ani nejnutnější potřeby své zapravovati. Srov. tak zv. »finanční patent« ze dne 20. února 1811, který uvádí *Jaksch IX,* 220. n. Proto byla dotčená taxa *na obce* uvalena, jak v poznamenání následujícím cit. dv. dekret *zavinutě* dává na srozuměnou.

[11]) Dv. dekret ze dne 28. června r. 1811 č. 1310 (gub. nař. ze dne 4. srpna t. r. č. 31.606). *Jaksch* tamže str. 82.

[12]) Jestliže navštěvovaly děti nekatolické školu protestantskou, odpadla po rozumu výše uvedeného dv. dekretu ze dne 9. srpna 1821 tato povinnost, co se týče protestantů.

(gub. nař. ze dne 24. května t. r. č 18.551) bylo ustanovení to potud změněno, že měla se zmíněná taxa za cestu a dietu ke školní visitaci vikářům vypláceti za každou školu, katolickou i protestantskou,[13]) když i tuto visitovali, ze *školního fondu* každé země,[14]) v kteréž příčině bylo zároveň výslovně stanoveno, že všecka ostatní v tomto ohledu vydaná nařízení zůstávají nezměněna v platnosti.[15])

Více zvláštních ustanovení obsahuje o naší otázce dekret *studijní dvorní komise* ze dne 19. srpna 1823 č. 3850, z nichž následující tuto klademe:[16])

a) Za visitování škol *místních,* v sídle biskupského třídníka se nalézajících, nepatřila tomuto žádná taxa, ježto byla tato náhradou za cestné a dietu;[17])

b) rovněž nebral biskupský třídník žádných tax za ony školy

[13]) Srov. pozn. předešlé. Stanoveno tak proto, poněvadž bisk. vikáři školy tyto během času více nevisitovali a žádného vlivu více na ně neměli.

[14]) Fond ten nazýval se, jak známo, *fond škol normálních* (Normalschulfond) a byl orgány vládními spravován. Školním zákonem ze dne 25. května 1868 (ř. z. č. 48) § 8. byl fond tento, utvořený z interkalárních příjmů uprázdněných *prebend a farních obročí,* za příčinou zlepšení školství, tedy vzniklý *z jmění církevního* (srov. dv. dekret ze dne 3. srpna 1770, nejv. reskript ze dne 8. února 1771, nař. česk. gubernia ze dne 18. července a 3. prosince 1772, *Jaksch III,* 87. nn.) a pro školy katolické určený — *úplně sekularisován* a *za bezkonfessní prohlášen.* Dokládáť cit. § výslovně: »Důchodů *fondu škol normálních,* fondu studií (jakých?) a jiných fundací (patrně původu katolického, církevního) k potřebám vyučovacím (jakým?) zřízených, užíváno budiž, **nehledíc k vyznání víry,** pokud nelze prokázati, že určeny jsou vyznavačům jisté víry (gewisse Glaubensgenossen). Srov. co bude *níže* o českém překladu německého textu světských zákonů připomenuto. Zde je překlad tak tvrdý a nejasný, že zdá se, jakoby chybělo závěti celého tohoto paragrafu atd. Kromě toho samo se vidí, že výraz »potřeby vyučovací« neodpovídá přesně slovu »Unterrichtszwecke«, slova pak »vyznání víry« znamenají dle způsobu přesné mluvy církevní *něco zcela jiného,* než »Glaubensbekenntnis« = vyznání náboženské neb prostě *vyznání,* jak se vždy psalo a říkalo. Totéž platí o slovech »vyznavači jisté víry« (Glaubensgenossen) = stoupenci jistého náboženského vyznání. Ostatně prohlašuje tu zákon zcela libovolnou, a priori lichou zásadu, jakoby původ a ráz fondu normálních škol byl *pochybný a nejistý,* kdežto ze samých výše uvedených, vládních dekretů zcela zřejmo a nepopiratelno, že fond ten, byv utvořen *z jmění církevního* (z příjmů uprázdněných duchovních obročí), rovněž zájmům církevním, t. j. *školám katolickým* a **nikoliv školám bezkonfessním,** kterou moderní vymoženost tehdy vůbec ještě neznali, sloužiti má. Tento jediný bod, jiných minouc, staví nové školní zákony do »*pravého světla*« a stačí každému soudnému, by si o nich *náležitý pojem* učinil, který po odsouzení těchto zákonů hlavou církve nemůže býti pochybný. Již *Isidor* pravil: »Erit lex honesta, justa, possibilis, utilis et *manifesta.*« Etymol. lib. II.

[15]) Dvorní dekret ze dne 15. března 1823 č. 1777 (gub. nař. ze dne 24. května t. r. č. 18.551); srov. též gub. nař. ze dne 28. prosince 1823 č. 49.441 a 58.232; nejv. rozh. ze dne 26. února (dekret stud. dv. komise ze dne 11. března 1830 č. 1193), dekret hornorak. vlády ze dne 2. dubna 1830 č. 7587. *Rieder* tamže str. 458; *Jaksch* tamže str. 83.

[16]) U *Riedra* tamže bod 1—5.

[17]) Dv. dekret ze dne 25. dubna 1822 č. 10.652 výslovně totiž stanoví, že obnos 3 zl. vyplácí se visitujícímu vikáři jako náhrada za cestovní a dietní výlohy. Srov. výše.

venkovské (filiální), jichž žáci měli se ke zkoušce dostaviti do školy *farní neb mateřské;*

c) totéž platilo o školách pro pohodlí obcí zřízených a od nich vydržovaných, ježto byli jejich žáci rovněž povinni ke zkoušce do školy farní neboli mateřské se odebrati;

d) bylo-li v některém místě *škol více,* na př. škola katolická a židovská, chlapecká a dívčí, náležela vikáři za jich visitování pouze jednoduchá taxa 3 zl. bez ohledu, jakého byly školy ty patronátu.[18])

e) obnos ten zapravoval se ze záduší příslušného kostela (farního, filiálního, komendátního, po příp. ze záduší farní lokalie neb expositury),[19]) bylo-li záduší chudé, ze školního fondu.[20])

Když konala se v tom neb onom třídnictví kanonická *generální visitace,* které biskupský vikář se súčastnil, nemohl činiti nárok na honorář za školní visitaci.[21])

Ježto vikáři jako okresní školdozorci školu svého sídla dle § 10. odstavce 20. politického školního zřízení sami visitovati nemohli, neměli též práva na obvyklou visitační taxu za školu tu; tu mohl žádati onen školdozorce neb duchovní správce, který po rozumu § 34. odstavce 20. jmenovaného školního zřízení za bisk. vikáře jeho místní školu visitoval.[22])

Dle nejv. rozhodnutí ze dne 26. února 1830 měla se vikářům jako okresním školdozorcům obvyklá taxa za visitování *nekatolických* škol pouze v oněch zemích vypláceti, v kterých nebylo akatolickým školním dozorcům (superintendentům a starším) cestné v obnose 50 zl. konv. m. ročně vykázáno.[23])

[18]) Dekret hornorak. vlády ze dne 15. září 1826 č. 21.381. *Rieder* tamže bod 4.

[19]) Srov. výše dv. dekret ze dne 5. května 1807 č. 8020 a ze dne 13. července 1810 č. 891 (gub. nař. ze dne 14. srpna t. r. č. 24 085).

[20]) Nař. česk. gub. ze dne 13. srpna 1825 č. 23.301. Srov. výše cit. nejv. rozhod. ze dne 26. února 1830. O fondu tom srov. výše.

[21]) Nař. česk. gub. ze dne 13 srpna 1825 č. 23 301.

[22]) Nař. česk. gub. ze dne 20 srpna 1825 č. 20.444. Nařízení toho bylo proto třeba, ponévadž by školy farního obvodu, v němž konal duchovní správu sám vikář, nebyly nikdy, jmenovitě co se týče náboženského vyučování a mravnosti dítek a jejich křesťanské zvedenosti, visitovány, co by dobré věci bývalo na újmu. Dokladem toho jsou po dlouhý čas *opomíjené kanonické visitace* farních obvodů, v nichž vedli duchovní správu *sami biskupští vikáři* jako beneficiáti. Následky toho, pro církev i věřící málo potěšitelné, záhy se objevily a známé »pod svícnem tma« naplnilo se pohříchu na mnohém místě v míře přímo úžasné. Zároveň však naplnil se i hluboký výrok hlubokého myslitele: »*Vanae* sunt leges sine *bonis* moribus.« Novější nařízení, dle něhož má se u každého biskupského vikáře *každého roku* jako u každého jiného faráře kanonická visitace konati, nedostatku tomu *částečně* odpomohlo a výsledek bude tím příznivější, čím více šetřeno bude předpisů o kanonické visitaci, a jak třeba ji dle úmyslu církve konati, vydaných. Pouhou šablonou není církvi ani věci posloužono.

[23]) *Rieder* tamže bod 6. Toto nejv. rozhodnutí prohlášeno bylo dekretem stud. dv. komise ze dne 3. března 1830 č. 1193. Jest pozoruhodno, *jak* stanoven byl honorář bisk. vikářům za visitování mnohých, od sebe často velice vzdálených, v krajině nejednou hornaté a nehostiné ležících škol, jichž visitování bylo nezřídka velmi namáhavé a i zdraví škodlivé a v *jaké výši* vyměřen byl honorář protestantským dohlížitelům ke školám evangelickým,

Z dosavadních vývodů zřejmo, že náležel vikářům jako okresním školdozorcům ke školním visitacím svobodný povoz (nebo náhrada zaň) a dieta, kterýžto obnos se buď ze záduší nebo jak bylo později stanoveno, z fondu normálních škol vyplácel. *Nové* však *školní zákonodárství* (zákon ze dne 25. května 1868, z. ř. č. 48), jímž byla *škola od církve odtržena*[24]) *a pod státní dozor postavena*,[25]) změnilo rázem dosavadní stav věcí. Jelikož dle tohoto zákona nejvyšší řízení veškerého vyučování a vychovávání jakož i dohlížení k němu vyhrazuje si stát a dozorem tímto státní orgány pověřuje (§§ 1. a 9. cit. zákon.) a poněvadž na vyučování v jiných předmětech, kromě náboženství, ve školách obecných církev žádného vlivu nemá (§ 2. cit. zák.), začali mnozí, zájmům církevním buď málo příznivi neb zcela nepřátelští činitelé (a těch je za dnů našich, uvážíme-li bedlivě všecky poměry a okolnosti a sledujeme-li pozorně všecka »znamení času«, dobrá většina a téměř nepřehledný tábor) tvrditi a tvrdí celým chorem dosud, že nynější visitace biskupských vikářů, kteří nejsou více, jako dříve, státními orgány, týče se *pouze kostelů* (s ostatními patronátními budovami) a *farářů*, majíc zření k *duchovní správě* v obvodu pastýřské jejich péči svěřeném, důsledně i k *vyučování náboženství* školní mládeže, z čeho se dále odvozuje, že visitace ta jest záležitostí *pouze církevní* a tudíž úkonem *výlučně církevním*, majíc za předmět kontrolu duchovních správců, jak svůj pastýřský úřad konají a své povinnosti vůči přifařencům plní. (Pokračování.)

»Náš křesťanský odkaz.« *)

Vyňal a přeložil Josef hrabě z Berchtoldů.

Kniha »Náš křesťanský odkaz« není polemickou. Nejedná o sporech, jež otřásaly křesťanským světem od náboženského převratu v šestnáctém století. Nechce tudíž hájiti práv katolické církve jakožto přednější vůči odděleným větvím křesťanství — předmět to, o němž již do vyčerpání se jednalo.

Nepraví ničeho proti kterékoliv obci křesťanské, jež dosud má víru aspoň v božské poslání Ježíše Krista. Naopak, s radostí doznávám, že většina látky, o níž se v tomto malém svazku mluví, často nalézala a dosud nalézá schopných a horlivých obhájců u protestantských spisovatelů.

---

jichž počet byl v době, z které výše uvedený dekret pochází, *téměř nepatrný* a jež rovněž tak nepatrný počet protestantských, školou povinných dětí navštěvoval. Za daleko *menší*, ano u porovnání k námahám vikářů, školní (a zároveň kanonickou) visitaci konajících, *nepatrnou* práci vyměřen protestantským školdozorcům *týž* ano *daleko větší* honorář!

[24]) Že byly rakouské proticírkevní školní zákony apoštolskou Stolicí *zavrženy*, jest známo. Srov. konsist. kurrendy diecese královéhrad. z r 1868. Ostatně zavrhuje již *syllabus* novodobé bludy o škole a školním vyučování, věta 45—47. Srov. k tomu: *Tosi*, Vorlesungen uber den Syllabus.

[25]) Cit. zákona § 1. a 9.

*) Několik kapitol ze spisu kardinála Gibbonsa.

A dalek jsa toho, abych pohrdal jimi nebo zamítal jejich pomoc, s radostí podávám jim pravici ke spolku po tak dlouho, pokud spojí se s námi k odporu proti společnému nepříteli. Jest s potěšením, můžeme-li někdy státi na téže půdě se svými starými protivníky.

Aniž byly tyto řádky psány v hrdé naději, že budou míti vliv na svobodné myslitele z povolání, rozumáře, a jiné zjevné nepřátele křesťanstva, kteří nechtějí se učiti, aby snad vědomost jejich nedonutila je činiti dobře, kteří jednají v rouhání, kteří pyšní se svojí nevěrou a kteří dobývají si laciné pověsti, drsně zpitvořujíce každé učení a podání, jež křesťanům jest drahé. Každý úsměšek náboženský jest Thersitem v křesťanském táboře. Takové povahy jsou za každého věku, a vhodně byly popsány před devatenácti sty lety apoštolem jako »lidé bezbožní, kteří samého Panovníka a Pána našeho, Ježíše Krista, zapírají; čehož neznají, tomu se rouhají, a co od přirozenosti jako němá hovada znají, v tom se porušují. Hodující bez bázně, oblakové bez vody, ježto vítr sem i tam honí, stromové podzimní, neužiteční, bouřlivé vlny mořské, vymítající jako pěnu své hanebnosti, hvězdy bludné, jimžto bouře temnosti zachována jest na věky.« *)

Tito lidé hlásají, že odkryli ve zjevených knihách odpory a pošetilosti i zákonná nařízení, nehodná moudrosti a spravedlnosti božského Zákonodárce. Posuzují vše se svého vlastního, úzkého stanoviska bez ohledu na okolnosti času a místa, v nichž Písma byla psána. Chtějí uvésti v jedné hodině více námitek proti křesťanství, nežli lze rozumně v měsíci zodpovědíti. A doznávajíce nevědomost svou v mnohých fysických zákonech, jež vládnou vesmírem a řídí vlastní těla jejich, která vidí a cítí, chtějí tvrditi, že znají vše, týkající se nepochopitelného božství a jeho vlastností. Jedním slovem, připouštějí tajemství ve světě tělesném, jenž je obklopuje, leč tajemství ve světě nadpřirozeném přijmouti nechtějí. Popříti chtějí každou zjevenou pravdu, jež nespadá v dosah lidské zkušenosti, a jež není v souhlase s objevenými zákony přírody.

Kdyby člověku předminulého století bylo řečeno, že blízek jest den, kdy bude možno člověku cestovati s velikou rychlostí parou po zemi i po vodě; kdy zprávu bude lze přenésti v několika vteřinách po celém povrchu zemském; kdy blesk tak bude jat a podmaněn, že bude šířiti jemné a stálé světlo v našich ulicích a pokojích; kdy bude lze šeptem mluviti s přítelem na sto mil daleko, a hlas náš i poznáván bude od něho: byl by se zasmál nad tak smělými proroctvími, a prohlásil je za třeštění visionáře. Prohlásil by, veden jsa světlem zkušenosti své i zdravého rozumu, věci takové za fysicky nemožné. A my přece všichni jsme svědkové těchto zjevů, jež denně se dějí kolem nás.

Nuže, zjevují-li se nám denně nové a neobyčejné taje v tomto hmotném světě, jistě jest ukvapeným zavrhovati nějaký článek

*) Jud. I.

víry křesťanské z jediného podkladu, že *nezdá se* býti souhlasným s poznanými zákony, nebo není stvrzen zkušeností nebo pozorováním lidským.

Jest třeba býti poněkud obeznámen s neviditelným světem, nežli se odvážíme posuzovati změny, jež jej ovládají:

»Víc věcí zem i nebe má, Horatie,
než snili jsme v své filosofii.«

Tento malý svazek jest s láskou věnován široké, a, bojím se říci to, vyrůstající třídě lidí, kteří sdružením, nedostatkem křesťanského vedení, převráceným vychováním, nebezpečnou četbou nejen se odcizili vlastnímu učení evangelia, ale jejichž mravy a náboženská povaha dostaly takovou ránu, že mají pouze nejasnou a neurčitou víru i v pravdách náboženství přirozeného, jež jest podkladem křesťanství.

Tito zasluhují více politování než hany. Ti nebrali nikdy podílu na křesťanském odkazu svých otců, nebo byli oň oloupeni dříve, nežli nabyli mravní a rozumové síly, aby opřeli se odpůrci, nebo klidně vzdali se svého dědictví, nežli byli s to odhadnouti jeho neocenitelnou cenu. Nejsou hrdi na svou duševní zatemnělost a neurovnanost. Neparadují se svým bezbožectvím. Cítí se však nešťastnými touto ztrátou.

Mnozí z nich neptají se po naší upřímnosti, aniž zcela zapírajíce objektivní pravdu křesťanství, pozorují nás s tajnou závistí. Leč jako se domnívají, že by ovzduší víry bylo jim na úkor, ježto zahrnuje v sobě oběti, tvrdé tělu a krvi, nijak se nenamáhají, aby si ho vydobyli. Jejich chorobou jest částečně duševní nejistota, ale ještě spíše mravní zbabělost.

Jiní se ve vší počestnosti domnívají, že přijetím a vyznáváním pravd křesťanských ocitujeme se v jakémsi stavu šťastného sebeklamu, a litují nás.

Jiní, jak myslím, stejně počestně se přemlouvají, že nevěříme, co kážeme, a ti přirozeně námi opovrhují.

Lidé, o nichž mluvím, mají pouze nejasný a mlhavý názor o prvních zásadách náboženství.

Vésti je zpět ke hranicím křesťanství a ukazovati z počátků na božské nároky Kristovy, na cenu duše, na hlas svědomí, na důležitost spasení, slávu nebes a muka zavržených, jest vzíti jako dokázané pravdy, kterých nepřijímají. Jest to, jako počíti se stavbou domu od střechy místo od základů. Jako milost založena jest na přírodě, tak znalost nadpřirozeného náboženství musí spočívati na náboženství přirozeném. Maříme čas svůj, snažíce se vystaviti budovu víry v lidech, v jichž duších základy přirozených pravd byly podkopány.

Jaký zisk z toho, vybízíme-li lidi, aby klaněli se nejsvětější Trojici, pokud pochybnosti, jež mají o jsoucnosti Boha osobního, nejsou odstraněny?

Co prospěje nám, napomeneme-li je, aby podrobili se nevyzpytatelným úradkům Prozřetelnosti, nepřipustí-li vše ovládající

Prozřetelnosti, ale hledí na všecky příhody, jež se udávají, jako na výsledek fysických zákonů nebo slepé náhody?

Malý jest zisk, citujeme-li Písmo lidem, kteří domnívají se, že mnohé údaje Písma jsou podvráceny závěry věd.

Darmo se namáháme, přemluviti lidi, aby pečovali o spasení svých duší, pokud sváděni jsou k víře, že nemají žádné duše nebo duchovní jistoty, a myslí, že duševní jejich pojmy jsou pouhé změny mozkové.

Nežli je přemluvíme, aby poslouchali povolně hlasu svědomí, třeba dříve přesvědčiti je, že svědomí jest hlasem božím, a ne jak oni se domnívají, vnukáním bázlivé přirozenosti, nebo výsledkem vychování.

Nežli s úspěchem potká se naše úsilí, aby lidé zachovávali přikázání boží, rozdíl mezi ctností a nectností, jenž skoro zmizel z jejich srdcí, musí se státi zřejmou jasností.

A kážeme hluchým uším, kárajíce hříchy a vybízejíce lidi, aby odpírali svým zlým náklonnostem, dokud nepřipustí, že člověk těší se mravní svobodě a dokud nevyvedeme je z nepravé domněnky, že smyslné žádosti dovoleno ukájeti, a že není ani prospěšným, ani možným odporovati tomu, co současný spisovatel jeden nazývá »božskými právy vášní«.*)

Jedním slovem, minul čas, abychom šířili se o blaženosti věčného života před posluchači, kteří nevěří na nesmrtelnost, nýbrž kteří považují smrt jako konec lidského bytí.

Třída lidí, o kterých píši, říká nám nejapně: Toužíme po světle, leč váháme státi se křesťany, ne proto, že náboženství vaše činí nároky býti nadpřirozeným, nýbrž že my *máme podezření*, že jest nerozumným. Zamítáme vaši váhu, jako učitelů, zamítáme křesťanské zjevení, ničeho nepřijímáme za dokázané, odvoláváme se na soud rozumu a dějepisné zřejmosti. Potkejmež je tedy na vlastní jejich půdě a přijměme odvolání.

Proto jsem se snažil na těchto stránkách, abych ukázal, že tyto základní pravdy, podpírající křesťanství, jako jsoucnost, prozřetelnost a vševědoucnost boží, nesmrtelnost duše, jsoucnost svobodné vůle a podstatný rozdíl mezi mravním dobrem a zlem, lze všechny dokázati naším prostým rozumem, ač se ještě světlejšími stávají ve světle křesťanského zjevení.

Toto malé dílo může jako příruční kniha konati dobré služby nejen v rukou těch, kteří jsou mimo hranice křesťanství, nýbrž zrovna tak v rukou věřících křesťanů samých, ježto chce poskytnouti jim důvodů pro naději, kterou mají, a zásobiti je důkazy, aby odráželi mudráctví rozumářů z povolání a osvítili upřímné hledatele pravdy. (Pokračování.)

*) Robert Elsmere.

Jak má býti zařízena a konána zkouška a poučení snoubenců,

aby církevním předpisům náležitě vyhovovaly a nastávajícím manželům hojného a trvalého užitku přinesly,

při pastorální konferenci vikariátu zbraslavského 12. července 1906 na Zbraslavi přednesl Fr. Seraf. Vojta, farář na Zlíchově.

Předmluva.

Po svém vysvěcení dostal jsem se za kaplana do Udritsch, v krajině německé. A já německy neuměl skoro nic. Asi v druhém týdnu pravil mi farář při obědě: Odpoledne přijdou snoubenci, a poněvadž jest ženich Čech, který německy málo umí, — nevěsta byla zase Němkyně, která česky nic neuměla — odbuďte s nimi katechismus. Lekl jsem se. Chvátal jsem od oběda do svého pokojíku a hned vynašel v přednáškách pastýřského bohosloví část jednající o poučování snoubenců, vzal na pomoc i pastýřské bohosloví vydané od Skočdopole, ale když jsem všechno prostudoval, přece jsem nevěděl — jak mám snoubence poučiti, a k tomu česko-německy.

Protokol odbyl farář, já dělal zapisovatele, a pak mne farář opustil. Byla to pro mne trapná chvíle. Nebylo pomoci, musil jsem začíti. Toho německého poučení pro nevěstu bylo hrozně málo. Při zpěvu gregoriánském v semináři měli jsme zásadu: začni, jak chceš, skonči, jak můžeš. Touto zásadou řídil jsem se i při svém prvním poučení snoubenců. Skončil jsem, jak jsem mohl. Farář ovšem mínil, když snoubenci odešli, že katechismus trval příliš krátce. Později jsem se sháněl, abych si nějaké poučení pro snoubence sepsal. Musím říci, že to šlo ztěžka. Příhodných pomůcek jest málo i německých i českých. Nejvíce prospěje vlastní zkušenost, které kněz během let v duchovní správě nabude. Když jsem četl otázky, k letošním pastoračním konferencím k vypracování určené, napadlo mi, abych otázku o poučení snoubenců převzal. Nemínil jsem po způsobu přednášek neb spisů o pastýřském bohosloví vypracovati pouze jednotlivé body, které v poučení obsaženy býti mají, ale souvislou řeč k snoubenbům, jak ji pravidelně mívám. Jest to výsledek 30leté zkušenosti v duchovní správě. Nechci stanoviti, že práce moje jest dokonalá. Naopak. Předkládám práci svou k úsudku svých spolubratří a žádám za laskavé projevení vašeho náhledu čerpaného z vašich zkušeností. Více hlav více ví. Již předem omlouvám se, že bude se zdáti moje poučení dlouhé. U mne trvá poučení snoubenců skoro hodinu. Dle poměrů vzdělání snoubenců dá se mnohé zkrátiti. Ale při poučení snoubenců nesmí se litovati času. Nechť duchovní správce pováží, že má snad posledně příležitost, aby snoubencům promluvil k srdci. Na farách s menším počtem duší zbývá faráři čas, aby ho mohl těm několika snoubencům, které do roka má, obětovati. Na farách s větším počtem duší může farář poučení několika párům snoubenců najednou udíleti. Na Zlíchově jest nejprve pro-

tokol a při protokolu se ustanoví, kdy snoubenci na katechismus přijíti mají. A řídíme to tak, aby, pokud možno, na jeden katechismus více párů snoubenců se sešlo. Bývá to ovšem v neděli, když všichni snoubenci mají kdy. (Považoval jsem za prospěšno tuto předmluvu předeslati.) Ptáte-li se mne, jakých výsledků jsem se dodělal, odpovídám, vyplnil jsem povinnost svou — dixi et salvavi animam meam. Ostatně: »neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed, qui incrementum dat, Deus«. I. Cor. 3. 7. Slovo boží nachází v dnešní době tvrdou, skalnatou půdu, ale přece dosti často pozoroval jsem, že snoubenci dojati odcházeli, že upřímně děkovali, ano nedlouho tomu, ženich sliboval, že chce dobře si slova poučení pamatovati a jimi se v životě říditi.

Poučení snoubenců.

Poněvadž hodláte vstoupiti do stavu manželského, jest vám prospěšno, abyste věděli, jaké povinnosti vám stav manželský ukládá.

Jest vám ze školy známo, že stav manželský není pouze ustanovením, zákonem lidským, státním, že stav manželský jest ustanoven od samého Boha. Čteme v Písmech sv., že když Bůh stvořil prvního člověka, pravil: »není dobře člověku býti samotnému: učiňme mu pomoc podobnou jemu.« Gen. 2. 18. I stvořil Bůh člověka druhého, ženu. A dále vypravují Písma svatá: »I stvořil Bůh člověka k obrazu svému, muže a ženu, stvořil je a požehnal jim Bůh a řekl: roste a množte se a naplňte zemi a podmaňte ji.« Gen. 1. 27.—28.

Poněvadž po pádu člověka lidstvo mravně stále klesalo, zvrhlo se i manželství. Žena považována za otrokyni, kterou si muž musel koupiti a s kterou nakládal dle své libovůle. Byl-li bohatým, nakoupil sobě žen více. Kristus, který přišel, aby lidstvo vykoupil, spasil, napravil, — povýšil manželství za svátost a ženě ztracenou důstojnost zjednal. Sv. Pavel napsal: »Protož opustí člověk otce i matku svou a přidrží se manželky své a budou dva v jednom těle. Tajemství toto veliké jest, ale já pravím, v Kristu a církvi.« Efes. 5. 31. 32.

Bůh po stvoření prvého člověka pravil: »Není dobře člověku býti samotnému: učiňme mu pomoc podobnou jemu.« Žena tedy má býti pomocnicí svého muže Když dva spolupracují na jednom díle, snadněji dílo vykonají, než když pracuje jeden. Když dva spolu nesou jedno břemeno, snadněji břímě nesou, než když nese pouze jeden. Život lidský ukládá nám mnohé práce a přináší mnohá břemena: starosti, bolesti, trampoty, nehody. Manželstvím spojuje se muž a žena k společnému životu, k společné práci, k společnému snášení všech břemen.

Když stihne člověka neštěstí, a on jest sám, nemá srdce věrného, upřímného, jemuž by si mohl postěžovati, s kým by se mohl poraditi, tu cítí ránu zasazenou tím více. Kdežto když má přítele, jemuž může úplně důvěřovati, tu si mu postěžuje, a cítí

ulehčení. A kdyby člověka i sebe větší radost potkala, nemá-li nikoho, komu by se mohl s radostí svou pochlubiti, tu jej ani štěstí netěší. Člověk nechce býti sám. V štěstí i v neštěstí hledá soudruha. Říká se: sdílená žalost jest poloviční, sdílená radost jest dvojnásobna. Snoubenci před oltářem slibují, že spolu snášeti budou všechno dobré i zlé, všechno příjemné i nepříjemné.

Chcete-li takto spolu žíti, aby, co těší jednoho, těšilo i druhého; co bolí jednoho, bolelo i druhého; abyste byli jako oči v hlavě, když jedno radostí září, září i druhé; když jedno slzí, slzí i druhé, jest zapotřebí, abyste se upřímně, vroucně, stále milovali.

Bez lásky nemůže býti žádné manželství šťastno. Víte dobře, že manželé jsou pod těžkým hříchem zavázáni, aby spolu bydleli, spolu obcovali a ve společném životě vytrvali po celý život svůj. Jenom smrt manželství rozlučuje. Stav manželský, pokud oba manželé žijí, jest nerozlučitelným. Sv. evangelista Marek vypravuje: »I přistoupivše fariseové, otázali se ho: Sluší-li muži ženu propustiti? pokoušejíce ho. On pak odpovídaje, řekl jim: Co vám přikázal Mojžíš? Kteřížto řekli: Mojžíš dopustil lístek zapuzení napsati a propustiti. Jimžto odpověděv Ježíš, řekl: Pro tvrdost srdce vašeho napsal vám to přikázání. Ale od počátku stvoření muže a ženu učinil je Bůh. Protož opustí člověk otce svého i matku a přidrží se ženy své i budou dva v jednom těle. A tak již nejsou dva, ale jedno tělo. A protož, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.« A doma otázali se ho opět učedníci o téže věci. I dí jim: Kdobykoli propustil manželku svou a jinou pojal, cizoloží proti ní. A jestliže by žena propustila muže svého a za jiného se vdala, cizoloží. Mrk. 10, 2.—12. A sv. apoštol Pavel píše: Těm pak, kteříž jsou v manželství, přikazuji ne já, ale Hospodin, aby žena od muže neodcházela. Pakli by odešla, ať zůstane nevdaná, aneb ať se zase smíří s mužem svým. A muž nepropouštěj manželky. 1. Kor. 7. 10.

Poznámka. Duchovní správce může uvésti i důvody mravnosti, výchovy dítek, ukázati, že nynější touha, aby stát prohlásil manželství katolíků za rozlučitelné, pochází od advokátů, kteří z rozlučitelnosti manželství by nejvíce těžili.

Dle vůle boží jest vaší svatou a přísnou povinností, abyste spolu žili, spolu obcovali a spolu bydleli až do své smrti. Jsme-li s někým pohromadě, kdo jest nám protivným, jest nám každá chvíle dlouhá, mrzutá. Jsme rádi, můžeme-li se takového člověka zbaviti. Když by mezi manžely nebylo lásky — jak smutný, trudný byl by život jejich. Tam, kde mezi manžely není lásky, tam jsou hádky, spory, různice, křiky každou chvíli. Lid říká o takových domácnostech, že jest tam pravé peklo na zemi. A byť by byli sebe bohatší, jsou nešťastni.

Kde mezi manžely panuje láska, jak krásný jest jejich život! Lid říká, že tam nebe na zemi. Muž a žena žijí ve svatém pokoji a míru, jeden pro druhého všechno rád činí, obětuje, snáší, Muž rád pracuje a mnohdy, když již tělo jeho slábne, údy um-

dlévají, vzpomínka na ženu, na děti, dodává mu nové síly, odvahy, vytrvalosti, těší se na okamžik, až po dokončené práci u své rodiny si odpočine v té milé, spořádané světničce. Radost dítek zažene chmury s čela jeho, polibek dětí ochladí mozoly rukou jeho. Jak jest ten nejchudší člověk, jenž v lásce rodinné žije, mnohem spokojenější a tudíž i šťastnější, než největší boháč, kterého vedla ke sňatku spekulace!

Co ona posvátná láska manželská je, tomu se teprve v životě naučíte.

Mladí lidé zamilují se obyčejně více pro zevnějšek. Líbí se jim hezká tvář, pěkná postava, příjemné řeči a způsoby. Ale tato náklonnost jest jenom láska přirozená, ta není a nestačí k lásce manželské. Tato láska může býti jenom začátek lásky manželské. Láska přirozená nemá pevného základu. Budova na písku. Stává se mnohdy, že snoubenci s veselím, radostí chvátají do kostela, nemohou se dočkati. Lidé tvrdí: Ti se mají rádi, to budou šťastní manželé. A hle! Uplyne krátký čas — ze šťastných snoubenců jsou nespokojení manželé, kteří proklínají hodinu, kdy se manžely stali.

Hezký zevnějšek nestačí k lásce manželské. Člověk stárne každou chvílí, a stáří krásy nepřidává. Když snoubence viže k sobě jen hezký zevnějšek, v manželské štěstí doufati nemohou. Lid říká: Co jest platna zlatá mísa, když jest prázdná a člověk má hlad? A co jest platna sebe spanilejší tvář, ztepilá postava, lahodné řeči a způsoby, když pod tím krásným zevnějškem skrývá se srdce zlé, duše zkažená? A na duši a srdce, na vnitřní hodnotu snoubenci často zapomínají, a proto brzy po svatbě pláčí.

Chcete-li, aby náklonnost, láska, která vás nyní spojuje, nikdy neochabla, ale naopak, čím déle spolu žíti budete, tím více vzrůstala, mohutněla a život vám oblažovala, aby z této náklonnosti vyrostla posvátná, pevná láska manželská, chovejte se k sobě tak, abyste jeden druhého mohl si povždy vážiti a ctíti.

Kdyby nevěsta milovala ženicha svého upřímně, vroucně, když po svatbě vidí, že manžel její jest surovec, karbaník, opilec, lenoch, tu se jí muž její zprotiví, ztrácí k němu úctu a s úctou i lásku. A kdyby ženich miloval nevěstu svou horoucně, když po svatbě vidí, že žena jeho jest nedbalá, nečistá, nehospodářská, nic neumí, všechno zkazí, tu se mu manželka jeho brzy zprotiví — ztrácí k ní úctu, ztrácí i lásku. A zase naopak. Pozoruje-li manžel, že manželka jeho jest hospodářská, čistotná, dbalá, trpělivá, má li jen trochu citu v srdci svém, musí před takovou ženou míti úctu, musí si jí vážiti a s úctou roste i láska. A vidí-li žena, že muž její jest přičinlivý, pracovitý, vlídný, domácnost svou miluje, po hospodách se netoulá, má-li trochu uznání, musí před takovým mužem míti úctu a vážnost a čím více jeho dobré vlastnosti poznává, tím jej má raději. Takoví manželé čím déle spolu žijí, tím vroucněji se milují, a když snad po dlouhých letech smrt je rozlučuje, jest láska jejich upřímnější, než když před oltářem si lásku slibovali.

Má-li tudíž láska, která vás nyní spojuje a k oltáři povede, i v budoucnosti vás blažiti, snažte se, abyste spolu vždy tak živi byli, byste navzájem se musili ctíti a jeden druhého si vážiti. Musíte chyby své napraviti, slabosti přemáhati, musíte se snažiti, abyste se stali dokonalými. »Svatí buďtež,« napomíná nás Písmo sv., »jako Bůh váš svatý jest, a kdo jest spravedlivý, budiž ještě spravedlivějším«

Každý z nás má nějakou tu svou špatnou náklonnost, nějakou chybičku, jsme všichni slabí, křehcí lidé. Ale to nás nesmí omlouvati a žádný nesmí tvrditi: já za sebe nemohu. Bůh dal nám rozum, abychom poznávali nejenom věci kolem nás, ale také samy sebe. A Bůh dal nám svobodnou vůli. Každý jest za své jednání zodpovědným. Činí-li dobré, je to jeho zásluha; činí-li zlé, je to jeho vina. Jenom člověk mravně zpustlý, který se napraviti nechce, vymlouvá se, že za sebe nemůže.

Největší překážkou poznání a napravení své chyby jest nespravedlivá samoláska. Tato svádí nás, že chyby své za chyby nepovažujeme, je omlouváme. Na jiném vidíme i malinkou skvrnu, na sobě ani tu největší špínu. Jak Kristus Pán praví, v oku bližního vidíme i nejmenší mrvu, ale ve svém ani břevna. A přece jest nevyhnutelně potřebno, abychom byli i k sobě přísně spravedlivými, abychom chyby své uznali. Bez poznání není napravení. Žije-li člověk sám, může žíti více dle svých choutek. Je-li člověk s jinými ve společnosti živ, musí bráti ohled na ty, s kterými žije, neboť ti nejsou povinováni naše libůstky a vady snášeti. Manžel musí bráti vždy ohled na manželku svou a manželka na manžela svého. V manželství přestává: to já chci, to já rád, to se mně líbí. Manželé musí vždy uvážiti, zda přání jednoho srovnává se s přáním druhého. V manželství nemá rozhodovati vůle jednotlivce. Kristus Pán napomíná: »Co nechcete, aby vám lidé činili, nečiňte vy jim.« A touto zásadou mají se i manželé říditi.

Snažte se, abyste chyby své napravili. K tomu vás vedou i sv. svátosti, kteréž před oddavkami přijmete. Jest vám známo, že snoubenci přistupující k oddavkám, když nechtějí svatokrádežně svátost stavu manželského přijmouti, ale milost boží, kterouž jim Hospodin požehnáním kněze uděluje, si zajistiti, mají býti prosti všech smrtelných hříchů. Bůh dobrotivý, který vždy připraven jest člověku v každém poměru pomoci, vylévá hojnost milostí na snoubence, aby je k snadnějšímu konání jejich těžkých povinností posilnil. Přistupte tedy s čistým srdcem k snubnímu oltáři a nezamítejte pomoci, kterou vám Bůh nabízí. Aby snoubenci srdce své očistili a hodni se ukázali milostí božích, přistupují před oddavkami nejprve k sv. zpovědi.

Co jest sv. zpověď, svátost pokání?

Poznámka. Duchovní správce může snoubencům příhodné otázky předložiti.

Víte, že přípravou k sv. zpovědi jest zpytování svědomí. A zpytování svědomí slouží vám k tomu, abyste se dokonale poznali. Jedná se o vaše štěstí! Nebuďte lehkomyslní! Věnujte sobě

tolik času a píle, abyste hříchy své, chyby své, slabosti, zlé náklonnosti poznali.

Poznámka. Kněz může snoubence poučiti, jak nejlépe mohou svědomí zpytovati a může snoubence na přikázání boží, církevní atd. se vyptati.

Víte dále, že kajícník má hříchy své upřímně, srdečně litovati, poněvadž každým hříchem Bohu nejsvětějšímu, nejdokonalejšímu se zprotivil. Kajícník má pevné předsevzetí učiniti, že chce chyby své napraviti, v budoucnosti se jich varovati. Vyznejte zpovědníku zkroušeně všechny hříchy své, abyste uslyšeli radostné slovo Kristovo: »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji — jdi v pokoji.«

Poznámka. Kněz může zde zkoušeti snoubence, aby se přesvědčil, co jim známo jest o nejsvětější svátosti oltářní.

Jest vám známo, že ve sv. přijímání podává se za pokrm duším našim sám Ježíš Kristus, Syn boží, pod způsobou chleba. Syn boží sám přijde k vám, posílí vás, abyste do starých chyb neklesli, ale jako manželé nový, lepší život vedli. Milosti boží dostane se vám v hojné míře, záleží na vás, jak budete s těmito milostmi spolupůsobiti. Budete-li chtíti — když se přičiníte, budete v manželství šťastni. Když však pomoci boží nebudete si vážiti a sami se nepřičiníte, budete nešťastni. Znáte staré přísloví, které platí i o manželech: »Jak si usteleš, tak si lehneš«, a jiné: »Každý jest svého štěstí strůjcem.«

Ovšem jsme všickni slabí, křehcí lidé, k chybám nakloněni. »Kdo stojíš, hleď, abys nepadl!« napomíná sv. Pavel. Člověk má mnohdy nejlepší úmysly — a klesne! Ale kdo klesl, ať opět povstane. Chybovati jest lidské, ale v chybě setrvati jest ďábelské. Klesl-li jsi, povstaň a začni znova, a počínej tolikráte, až se ti napravení podaří. A proto žádám vás, buďte k sobě trpěliví, shovívaví, snášeliví, laskaví! Zvláště s počátku, než se dokonale poznáte. Trvá to pokaždé nějakou dobu, než se manželé k sobě přizpůsobí — než si navyknou. Každý z vás pochází z jiné rodiny, v každé rodině jsou jiné zvyky, obyčeje, jiný pořádek. A nyní máte najednou ve všem se shodovati. To nejde najednou. To vyžaduje čas, než si jeden druhému přivyknete, jeden druhému přizpůsobíte. Trpělivostí, shovívavostí, laskavostí více pořídíte, než umíněností, svéhlavostí, neústupností. To platí i pro celý život váš. Když si muž postaví hlavu — a žena povolit nechce — pak povstávají různice, hádky, kterými si manželé život ztrpčují. A obyčejně pro maličkost. Pro hloupost, říkává se, povstávají největší hádky. Jednejte spolu povždy laskavě, mírně. Přemáhejte zlost! Přísloví praví: »Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá« a »Na hrubou díru, hrubá záplata.« Jak jedná muž se ženou, tak jedná žena s mužem. Různice nepřináší žádného užitku. Sv. František Saleský napsal: »Jako včely nemilují místa, kde jest mnoho hluku, tak požehnání boží není v rodinách, kde jest mnoho různic.« Odpouštějte si rádi. Prosím vás, co z toho mají manželé, když muž na ženu celé dni nemluví a žena muži svému se vyhýbá? Těch soužení a trampot jest v životě tak dost, za které člověk nemůže, nač si jich ještě zbytečně přidělávati. Kristus napomíná: »Buďte

milosrdní!« Modlíte se: »Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme.« Písmo sv praví: »Slunce nechť nezajde nad hněvem vaším!« Strhne-li se nějaká bouře, ať je to jako v přírodě. Bouře netrvá celé dni — přijde — přejde. A příroda vláhou se osvěží, vše se zazelená. Slunce opět vyjde a usmívá se. Tak i bouře mezi vámi ať rychle přejde, ať slouží k tomu, abyste se lépe poznali a v budoucnosti se chyby, pro kterou mrzutost povstala, varovali. Láska vaše bude vás tím více blažiti.

V každé rodině stane se někdy nedorozumění. Jsme lidé! Přísloví praví: »Není kostelíčka, aby tam nebylo kázáníčka.« Ale zůstaňte při tom přísloví. Jako kazatel káže k lidu, aby lid poučil, povzbudil, potěšil, napomenul, káže z lásky k lidu — tak i vy nemlčte, když je třeba moudrého napomenutí, povzbuzujte se k dobrému, těšte se ve dnech strasti, ale čiňte vše z lásky, s čistým úmyslem, abyste druhému prospěli. K napomenutím volte vhodný čas, vhodnou příležitost, ne abyste jeden druhého zahanbil před lidmi, ne ve vášni a v zlosti, neboť pak lejete olej do ohně a z malé jiskry může povstati požár. Ve vášni člověk jest hluchý i k nejlepším slovům, neporozumí ani nejlepším úmyslům.

Praví přísloví: »Co se doma uvaří, ať se doma sní.« A proto co se mezi manžely stane, ať mezi nimi zůstane. Nesvěřujte jiným lidem, ani nejbližším příbuzným, když nějaká neshoda se mezi vámi stala. Lidé mají radost, když mohou manžely proti sobě popuditi. Nemějte k nim důvěry, mějte důvěru sami k sobě. Neuposlechne-li muž z lásky ke své ženě, uposlechne tím méně, když vidí, že žena u jiného hledala proti němu pomoci, a tento mu domlouvá. Obyčejně docílí žena opak toho, co si přála. Ale i žena sotva poslechne cizího, když nechce poslechnouti svého muže. Co proti sobě máte, povězte si sami důvěrně, laskavě, a to vám více prospěje než cizí důvěrníci. (Dokončení.)

Přehled.

Píše **Fr. Vaněček.**

(Leták Volné školy. — Poprava Haecklova Paulsenem, anatomem Hisem a fysikem Chwolsonem.)

Zde v přehledu chci umístiti jeden odstavec letáku »Volné školy« za tím účelem, aby duchovní, když píší o svých záležitostech, nedali se svésti frází běžnou, ale psali věci i osobní důstojně. Leták reagoval na odstavec pastýřského listu o obětavosti kleru při vyučování po svém překrouceném způsobu takto:

»‚Aby kněží Vaši drahou mládež v pravdách víry svaté vyučovali a ji ku přijetí svatých svátostí připravovali, nelekají se sebe větších obětí, vzdálených cest do škol a nepříznivého počasí . . .‘ Jak však s tímto chvalozpěvem Vaším srovnává se ta skutečnost, že loni na jaře v katolickém denníku »Čech« byl jedním knězem vyzýván klerus ke stávce pro případ, že by vláda nezvýšila kněžskou kongruu? A to knězem, který se sám pode-

psal »sedmistovák«, doznav tím, že požívá pevného příjmu 700 zlatých (k značným vedlejším příjmům nehledě). Jestliže tedy pro trochu toho mamonu vyhrožují Vaší kněží zastavením »služeb božích« a jestliže hrozí, že nebudou choditi do vyučování náboženství do škol sousedních obcí, nedostanou-li od každého kilometru zvláštní příplatek, pak to svědčí o něčem docela jiném, nežli o obětavosti, o které tak krásně mluvíte! Ostatně, jak kněží na své povolání hledí, svědčí to, že v »Čechu« 16. dubna 1905 v úvodním článku, pojednávajícím o nedostatku alumnů, doznáno, že »semináře budou se rázem zase plniti, dá-li se kněžím totéž hmotné postavení, jakého se dostává státním úředníkům.«

Tož tedy jen pomalu, pane kardinále, s tím opěvováním té obzvláštní kněžské obětavosti. Bylo by jí snad, kdyby tak každý kněz byl aspoň v VI. dietní třídě.«

Co ví autor volného letáku o námaze do přespolních škol, což ví, že vyučuje katecheta v přespolních školách zdarma, a že zdraví katechetovo a na větších osadách i čas vyžadují povoz aneb jízdu drahou a poštou a vydání za přívoz atd.? Jemu postačí neopatrné rčení podle šablony doby, třeba by horkokrevným a dopáleným dopisovatelem nebylo ani doopravdy myšleno, ono mu postačí, aby dal ránu zištnosti všem ostatním spolubratřím. Lehce si vyložím situaci v redakci »Čecha«. Redaktor, který věc posuzoval, soudil asi: Nedám-li to tak ostře, jak to ten dobrý Boanerges napsal, budou zase vyčítati »Čechu«, že není dosti ostrý a že se rázně nezastává zájmů duchovenstva; dám-li to do tisku, bude každý soudný rozumět, co jest tím míněno, a dal věc, neopatrně a nesprávně psanou dle okamžité hořké nálady, do tisku. Výsledek toho jest, že »Volná škola« v 100.000 ex. roznesla onu infamii o duchovenstvu. Druhá věc při tom jest ta, že i nepřátelé jsou si toho dobře vědomi, že kněži ze zásady nelze užívati ani v péře jistých frází, kterých jiný bez zastávky užívá, ano i v praxi provádí. Kdo zná onu nedůtklivost, když katol. dopisovateli se něco škrtne, ten omluví i chybu, která se stala při propuštění té zeměžlučné lokálky. Ke shovívavosti při kritice redakce musí dopisovatelé býti vychováváni. Pozorujme, jak pilně se každé slovo uvažuje na straně nepřátel.

Haecklovy »Záhady světa« dočkaly se překladu českého a jsou studnicí věd přírodních hlavně pro učitelstvo škol národních. Tato knížečka psaná v nejhloupějším způsobu materialistů a là Büchner atd. jest ve velikém počtu mezi českým organisovaným učitelstvem, a proto jest třeba knězi znáti úsudky skutečných vědců o této tiskovině materiální. Uvedu proto zde toliko tři úsudky na slovo vzatých vědců různých oborů, dotýkajících se »Záhad světových«.

Z ohledu filosofického vyjádřil se prof. Paulsen (Berlín) v brožuře za tímto účelem sepsané takto: »Co chci učiniti, jest ne více ani méně, než že *Haeckel jako filosof vážně brán býti nemůže.*« Těmi slovy odsoudil pamflet Haecklův. Zlomil mu šíji jako »filosofu«.

Z ohledu lékařského a přírodovědeckého posoudil Haeckla známý anatom a přírodozpytec prof. Vilém His z Lipska, který Haeckla zmrskal vědecky v pravém slova smyslu a končí svou

popravu Haeckla takto: »jednání prof. Haeckla jest *lehkomyslná hra s fakty* . . . a nedá se omluviti, protože Haeckel si byl vědom vlivu, který vykonává na široké vrstvy. Já sám jsem vyrostl ve víře, že mezi vlastnostmi přírodozpytce jest spolehlivost a úcta před skutečnou pravdou jediná, která se nesmí postrádati. Nechť si jiní pohlížejí na Haeckla jako vůdce strany, dle mého úsudku **zřekl se způsobem svého boje býti považovánu v kruhu vážných přírodozpytců za rovnocenného.**« Zde označen Haeckel se svým pamfletem za člověka, jenž nemá rovné ceny v kruhu vážných přírodozpytců.

Se stanoviska vědy fysické výtečný dr. Chwolson, professor v Petrohradě, ozval se ve zvláštní brožuře proti zlehčování vědy Haecklem a jeho »záhadami«, které prý rozluštil. (Brožura Chwolsonova vyšla v r. 1906 v Braunschweig.) Chwolson chtěl zkoumati, zda Haeckel zachovává XII. přikázání = nepiš o ničem, čemu nerozumíš! Proto zkoumal vše v jeho spisech, co souvisí s fysickou vědou, kterou Chwolson s výsledkem pěstuje. Teď výsledek zkoušky: »Výsledek našeho šetření jest hrozný — můžeme říci, že tahá za vlasy! **Všecko, ale všecko, co Haeckel, pojednávaje o fysických otázkách, praví, vykládá a tvrdí, jest falešné a spočívá na neporozumění aneb svědčí o neuvěřitelné neznalosti základních otázek.** *Ani o zákoně, který vyhlásil za vůdčí hvězdu své filosofie, nemá ani základní školáckou znalost . . . Vedl si Haeckel tak jen s fysikou? S jistotou můžeme tvrditi, že stejně si vedl při četných jiných otázkách vědy, kterými se ve svém díle obírá aneb se jich dotýká.* Haecklovy »Záhady světa« jsou typickým dílem, jehož autor pohrdá XII. přikázáním: »Nemáš psáti o něčem, čemu nerozumíš!«

Do čvrtice uvádíme větu z řeči liberálního professora Th. Lippse: »*Od dneška jest ten zpátečník, kdo ještě pořád za zastaralým a pustým materialismem a jeho hlavním prorokem Arnoštem Haecklem pobíhá.*«

Nemůže býti více zdrcujícího úsudku. Filosof Paulsen vyhlašuje Haeckla za blázna, anatom His mu upírá právo rovnati se ku poctivému vědci. Chwolson (fysik) mu dokazuje neznalost základních zákonů a liberál Lipps prohlašuje ho za materiálního zpátečníka. Tento spis si přeložilo pokrokové učitelstvo české. »Pověz mi, co čteš . . .« Nemohlo si vystavěti horší vysvědčení. Duchovní dobře učiní, když na tyto kritiky odborníků upozorní ubohé papoušky Haecklovy.

Krátká formule k udílení svátosti posledního pomazání v čase nutné potřeby.

S. Officium vydalo následující dekret:

Feria IV, die 25 Aprilis 1906.

Cum huic Supremae Congregationi quaesitum fuerit ut unicdeterminaretur formula brevis in administratione Sacramenti Exa

tremae Unctionis in casu mortis imminentis, Emi ac Revmi Patres Generales Inquisitores, maturrime re perpensa, praehabitoque Rmorum Consultorum voto decreverunt:

In casu verae necessitatis sufficere formam: *Per istam sanctam unctionem indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti. Amen.*

Sequenti vero feria V, die 26 eiusdem mensis et anni, in audientia a SSmo D. N. Pio div. providentia PP. X, R. P. D. Adsessori impertita, SSmus D. N. decretum Emorum et Rmorum Patrum adprobavit.

L. † S. Petrus Palombelli, *S. R. et U. I. Notarius.*

Acta S. Sedis (vol. 39. fasc. 7) připomínají k tomuto dekretu: V případech skutečně nutných, je-li totiž smrt tak blízka, že jest nebezpečí, že by umírající před sv. posledním pomazáním pozbyl všech smyslů a tak nedošel této spásonosné svátosti, jest možno a nutno užiti dovoleně a platně této určité formule při jediném pomazání jednoho orgánu smyslového a sice buď na prsou neb *nejlépe na čele*, jakožto hlavním sídle všech smyslů. Mine-li však nebezpečí, zvláště nemohl-li nemocný s jistotou přijmouti ostatní sv. svátosti, buďtež jednotlivá pomazání na jednotlivých smyslech sub conditione *opakována* se svou příslušnou formulí a doplněny buďtež i všecky vynechané modlitby (dle předpisu rituálu). *A. W.*

Drobné zprávy.

Praktická rozjímání. Brunona Vercruysse S. J. vydala kongregace chudých šk. sester v Horažďovicích. Rozjímání jsou věnována v první řadě řeholnicím, ale mohou býti doporučena všem zbožným duším. Vyznamenávají se praktičností a nenesou marně název »praktická rozjímání«, o čemž svědčí již pouhé jméno autorovo, člena tovaryšstva Ježíšova. První svazek čítá 513 stran a je za 5 K, vázaný celý v plátně. Objednávky vyřídí kongregace školských sester v Horažďovicích.

Kursy rent.

Dle nařízení c. k. místodržitelství mají účetní kostelů vyplniti arch o stavu jmění kostelů atd., jak bylo koncem roku 1905. Cenné papíry mají se čítati dle kursu vídeňské bursy dne 30. prosince 1905. Bursovní hodnoty renty zlaté, stříbrné, papírové a korunové dle záznamu ze dne 30. prosince r. 1905 (v korunách):

4proc. sjedn. papírová renta (květen)	100·10
4proc. Stříbrná renta (červenec)	100 10
5proc. Zástavní listy stát. statků za kus	293·—
4proc. Rakouská zlatá renta	117·95
4proc. Korunová renta rakouská	100·10
3·5proc. Rakouská korun. investiční renta	91·50

LISTY HOMILETICKÉ.

Svátek sv. Štěpána.

V kom milost boží nepůsobí vůbec, v kom těžko, v kom lehce.

Pokleknuv na zem, zvolal hlasem velikým: »Pane, nepočítej jim to za hřích!«
Sk. ap. k. 7.

Jest to k nepochopení na první pohled, kterak okolí sv. Štěpána zaslepeno jest a žádnou měrou nechce přijmouti pravdu životní. Jednají jako šílení. Co zvlášť na váhu padá, jest, že jednají tak lidé, kteří se vychloubají nestranností a kteří praví, že všude se poddají pravdě, jen když jest jim dokázána. Zde zástupci různých škol, cyrenští, libertinští a alexanderští, utkali se ve slovním zápasu o pravdu křesťanskou. Všichni, kolik jich bylo, musili doznati, že nemohli odolati řeči sv. Štěpána, ale že musili umlknout, zkrátka, že byli přemoženi. Ale ač byli přemoženi, neřekli: Přijímáme pravdu, kterou nemůžeme vyvrátiti. Nikoliv; když nemohli mluviti a odpírati, tedy aspoň v srdci se více zatvrzovali. Když slyší vidění Štěpánovo, zacpávají si uši, a když nepomíjí jeho radost, kterou mu Bůh dává, pak chápou se kamení, aby házeli naň a jeden hlídá šat za všechny, aby podporoval všecky. Jak divný to obraz! Jeden jest kamenován k smrti a modlí se za všechny z plného srdce. Ze zástupu pronásledovatelů neobrátili se všichni, ale aspoň někteří a jeden z nich stal se nádobou zvlášť vyvolenou. Jak divná to působnost milosti boží! Všichni slyšeli slova Štěpána, plného Ducha svatého, všichni viděli skutky jeho a výsledek? Jedni skřípají zuby, jiní zacpávají uši, jiní kamenují, jeden hlídá šaty. Kdo z nich se obrátil z těch příslušníků škol, se nepraví, ale o jednom čteme, že se obrátil po čase: ze Šavla stal se Pavel. Toť obraz působnosti milosti boží mezi námi. *V jedněch nepůsobí pro tvrdost srdce a vůle*, což bude předmětem dílu I., *v jiných nepůsobí pro lhostejnost jejich*, což bude předmětem dílu II., a konečně *jsou ti, kdož připraveni jsou a nechtějí ze zloby klásti překážky milosti boží*, což bude předmětem dílu III. K jedněm musíme patřiti i my. Bůh nám dej, abychom na přímluvu sv. Štěpána patřili ku posledním.

Pojednání.

I.

Milost boží nepůsobí v srdci zatvrzelém. V evangeliu, které jste slyšeli, praví Pán, že posílá k nám — neb na nás všechny lidi se vztahuje slovo Páně — proroky, moudré a učitele — a z těch některé zabijete a ukřižujete a některé budete bičovati. Těmi slovy zřejmě jest řečeno, že nebude přijata rada proroků, nebude přijata moudrost moudrých a učení učitelů, nýbrž že se stane pravý opak. Proroku kříž, moudrému smrt a učiteli bič že bude údělem. Kterak se to stane, že nehne slovo proroka, ani moudrost, ani poučení? Cí jest to vina? Proroka? Mudrce? Učitele? Nikoliv. Bůh dal ve své nevyzpytatelné lásce člověku mohutnost, dle níž může svobodně přijmouti, voliti a zavrhovati ke své zásluze a ke škodě. Ta mohutnost veliká, ale zodpovědná se nazývá *svobodná vůle.* Jak tato svobodná vůle si vede nestranně, tak přijímá milost boží aneb ji zamítá. Jako otevřená dlaň může něco přijmouti, kdežto zavřená nemůže. To užívání svobody vůle naší jest buď odmítnutí boží milosti, buď nevážení, buď přijetí.

V čem leží ona zatvrzelost? V tom přesvědčení, že člověk si sám dostačuje, že nepotřebuje pomoci shůry, že sám jest dokonalý a že netřeba mu nějakých chyb odkládat, v tom leží zatvrzelost srdce a vůle, do které nemůže přijíti milost boží tak dlouho, dokud toto zvrácené přesvědčení trvá. Z takového dřeva nelze řezati světce. Kde duše jest o sobě přesvědčena, že nepotřebuje světla a síly pro lepší život duše svaté, tam není srdce způsobilé přijmouti milost boží. To jest tak zvaný hřích proti Duchu sv. se všemi druhy jeho: srdce své zatvrzovati, v životě nekajícím setrvati, hříchy své nepoznávati, bližnímu jeho lepší mrav a milost nepřáti aneb záviděti.

V evangeliu hádají se se Štěpánem stoupenci různých škol, ale oni jdou v půtku proto, aby Štěpána vyvrátili, ne proto, aby se poučili, a proto nejsou schopni přijmouti světlo, ani pravdu, ani milost, poněvadž jsou přesvědčeni už napřed, že toho nepotřebují. To jest ta zatvrzelost tak dlouho nezhojitelná, dokud se nezmění v ten náhled: jsem nedostatečný sám ze sebe, musím hledati světlo, odkud mi přijde a vzíti je i tenkráte, kdyby mi bylo nemilé a kdyby i odpíralo mé vlastní vůli, když budu viděti, že je to hlas boží — přijmu je a budu v něm choditi.

Kristus Pán ten stav srovnával se slepotou. Slepý člověk nemá vědomí o věcech kolem něho, ale ony proto přece jsou, a když by jednal jen dle své slepoty, nemůže se uvarovati následků. Když však si uvědomí, že jest slepý a proto že potřebuje vůdce, pak přijímá vděčně každou ruku, třeba dítěte, aby jej vedla.

Zatvrzelost vůle, jak jsem ji vypsal, jest vlastně pýcha a o ní už psáno jest: »že pyšnému se Bůh protiví«. Tato nešťastná zatvrzelost jest však daleko častější než slepota. Ona jest vada příliš častá, a proto milost boží tak vzácná.

»*Nechtěl jsi*,« praví Pán o těch, kteří mu odpírali dáti sluch. Chyba jest tedy ve vůli a musí tedy náprava začíti s vůlí. Kde člověk nechce, tam nemůže milost boží působiti. Byla-li zatvrzelost srdce u národa na poušti, u posluchačů Páně, u posluchačů svatého Štěpána, nesmíme mysliti, že není ani dnes kolem nás. Kolik jest lidí, kteří touží po světle shůry, kteří chtějí slyšeti slovo Páně? Katolík, který miluje duši svou, má aspoň jednou za rok přečísti si katechismus. Se sv. Štěpánem musíme říci: »Pane, nepokládej jim to za hřích!« Oni ubozí žijí v domněnce, že jsou dosti rozumní, dosti osvícení, dosti silní pro pokušení, a proto jsou bez pomoci milosti boží. Jest také někdo z nás? Kdo se domnívá, že mu netřeba povzbuzení a světla shůry, ten buď jest již zatvrzelý aneb jím bude. Všechna slova budou marna a ztracena. Ó Pane, Bože náš, odvrať ode mne zatvrzelost srdce, při níž nejsem schopen tvé milosti a pomoci!

Jest však ještě druhý stupeň neschopnosti, to jest *vlažnost našeho srdce.*

II.

V zástupu kolem sv. Štěpána byli také lidé, kteří se nazývali aneb si aspoň o sobě myslili, že jsou *nestranní.* Myslili, že jsou velice dokonalí, když nestáli ani na straně »libertinských«, ani na straně Štěpánově. Nesmí se dáti unést, musí zůstati nad stranami. To je tak moderní blud a omyl duchovní. Kdyby to bylo možno, abychom zůstali nad stranami! Ale ono to možno není. Nejsme-li na straně jedné, musíme býti na straně druhé. Kdo není s Kristem, musí býti s Beliálem, třeba by si myslil, že jest jen nestranným pozorovatelem. Jako nemůže člověk státi ve vzduchu. ale na zemi, tak nemůže člověk býti docela nestranným.

Tento blud jest ohromně osudný proto, že v člověku budí nebezpečí, že není nepřítelem pravdy a ctnosti, nýbrž že jest jen nestranným pozorovatelem, a proto že jest v bezpečí, kdežto jest právě v největším nebezpečí. Domnívá se, že stojí a zatím už padl. Jestliže prvních nešťastníků bylo mnoho, těchto jest zástup nepřehledný. Všichni jsou nestranní, vlažní, ani studení, ani horcí, a o nich praví Písmo sv., že je Bůh vyvrhne z úst svých, protože nejsou ani studení, ani teplí, nýbrž vlažní. Kdo nemá touhu vždy státi na straně boží, vždy pracovati pro Boha a vždy jen a jen s ním všude v tom, co dobré, ctnostné jest, ten není schopen milosti boží. *Spíše se obrátí nepřítel, který hledá pravdu, než »nestranný«,* který se domnívá, že netřeba v té věci se ukvapovati, a skutečně máme četné příklady, že spíše se obrátili zuřiví nepřátelé, nežli lhostejní zevlovači, kteří nebyli zevně mezi nepřáteli, ale duší svou byli přece mezi nimi, protože byli vlažní. Ukazuji vám k jednomu mezi zástupem kamenovatelů sv. Štěpána, zvlášť horlivému, jenž u hromady šatů sedí, aby všem sloužil, kteří kamenují sv. jáhna. Jest to Savel; on hledá pravdu, on není zpustlý zatvrzelec, ani lhostejný. Teď myslí, že pravdu mají kamenovatelé sv. Štěpána, jest při nich a jest proti sv. Štěpánu. On není zatvr-

zelý, není lhostejný, ale hledá rozhodně pravdu a chce s ní působiti. Bloudí teď, stojí na straně bludu a nepřátel pravdy a hlídá šaty kamenovatelů; ale on najde sv. víru dříve než tisíce lidí, kteří stojí kolem a nejsou na žádné straně. On jest schopnější přijmouti milost boží, než mnohý z těch, kdož nehnuli ani rukou proti sv. Štěpánu, ale také se ho ani slůvkem nezastali. Z takového pronásledovatele a hříšníka, jenž není zatvrzelý, dříve se stane učedník Páně, než z lhostejného aneb zatvrzelce, který si myslí, že jest s ním všechno v pořádku. V tom smyslu pravil Kristus Pán kdysi, že samy nevěstky a dráči předejdou mnohé do království božího, t. j. že se dříve od svého zpustlého života obrátí, než četní spokojenci se sebou a nestranní lhostejníci.

Vidíme zde tajemnou pravdu: nepřítel Páně, když při tom nepřátelství není zatvrzelým, ale vyhledává pravdu boží, jest obrácení a pravdě bližší, než kdo myslí, že jest nestranný. *V čem tedy jest nejlepší úprava pro milost boží?* budete se mne tázati. Odpovím: *v dobré vůli.* Hledej vždy to, co jest pravé, chtěj se vždy Bohu zalíbiti, taž se vždy, co před Bohem jest dobré a milost boží tě osvítí, posilní, povede a udrží na pravé cestě. To jest předmětem dílu

III.

Šavel stál mezi nepřáteli sv. Štěpána. Nebyl ale zatvrzelý, nýbrž horlivý vyhledavač pravdy. Teď byl v bludu, ale měl vůli neodpírati pravdě. To byla právě příprava pro milost boží. Tu vůli musíme míti: *dobrou.*

Písmo sv. nám vypráví o miláčcích božích: o Samueli, jehož přednost byla v tom, že mohl o sobě říci: »Mluv, Pane, služebník tvůj slyší!« To jej učinilo přítelem božím. Totéž musí nás učiniti miláčky. Když mně Bůh řekne hlasem mého svědomí: toto a ono ve tvém životě jest špatné, tedy musím slyšeti a býti služebníkem božím.

Šavel, který dnes seděl u šatů kamenujících, když pro svou horlivost v hledání pravdy odměněn byl viděním na cestě do Damašku, ukazuje svou dobrou vůli slovy: »Co chceš, Pane, abych učinil?« Jest ochoten vždy konati to, co jest vůlí boží, a proto jest schopen milosti boží, kdežto jiní z kamenujících se neptali po tom nikdy, a proto nebyli schopni milosti boží: zemřeli mimo přátelství boží.

Z také vůle ochotné, dobré hledající, lze milosti boží způsobiti duši posvěcenou, svatou. Když člověk chybil a řekněme zbloudil, dokud má vůli přijmouti pravdu a ctnost, dotud jest schopen milosti boží, ale jakmile jest mu to lhostejno aneb se zatvrdí, pak jest dalek království božího.

Krásné podobenství o tom nám dává Pán Ježíš *o dvou synech.* Člověk jeden měl dva syny a přistoupiv k prvnímu, řekl: »Synu, jdi dnes, dělej na vinici mé!« A on odpověděv, řekl: »Nechci!« Potom pak, hnut jsa lítostí, šel. I přistoupiv k druhému, řekl mu též. A on odpověděv, řekl: »Půjdu, Pane,« a nešel.

Který z těch dvou učinil vůli otcovu? Řekli jemu: »První.« Dí jim Ježíš: »Amen, pravím vám, že publikáni a nevěstky předejdou vás do království božího. Neboť přišel k vám Jan cestou spravedlnosti a neuvěřili jste mu: ale publikáni a nevěstky uvěřili mu, vy pak, viděvše to, aniž potom jste lítosti neměli, abyste mu uvěřili.« Mat. 21. 28.

Jest třeba k tomu něco přidati? Nikoliv, řeč jest zřejmá. Hříšník z křehkosti více než ze zatvrzelosti má blíže do království nebeského, než ten, kdo se má za hodného syna a nečiní přece vůli otcovu.

Životy obrácenců jsou této pravdy názorným důkazem. Zde máme na prvním místě konvertitu Šavla z dnešního svatého čtení. On, pronásledovatel z horlivosti své víry — byl bližší milosti a víře, než ti lelkující zvědavci a stal se apoštolem, zajisté též přímluvou sv. jáhna Štěpána. Máme celou řadu, či lépe ještě řady mužů a žen, kteří pronásledovali víru a církev pérem, slovem a mečem. Ale oni při všem svém nepřátelství, které nebylo ze zatvrzelosti ani lhostejnosti, ale z horlivosti chtěli pomáhat dobré věci a myšlence, přišli k poznání sv. pravdy, církve, a stali se horlivými apoštoly. Kéž by naši lidé přečetli si takové životopisy! Máme jich aspoň několik v »Hlasech katol. spolku« a ve »Slovech Pravdy«. Tam by mnohý dnešní pronásledovatel viděl svou podobu před obrácením toho a onoho. Uvedu jeden životopis, který jest příkladem k Šavlovi ze dnešního čtení: jest to Zachariáš Werner, německý spisovatel, jehož zlaté péro, které dostal za své liberální básně, jest v klenotnici v Maria-Zell. Werner byl úředníkem pruským, který byl súčastněn při vyhnání blah. P. Kl. Hofbauera z Varšavy podobně jako Šavel při kamenování sv. Štěpána. Werner pod vojenskou eskortou vedl apoštola z Varšavy jako státu nebezpečného člověka za hranice. Zach. Werner psal proti církvi podobné věci, jakými se hemží naše literatura a noviny. K smíchu mu byl mrav a víra a úcta svatých a svátostí a co všechno nám jest drahé. Za spisy své dostával uznání. To vše činil ovšem v domnění, že dobré věci slouží. Viděl tichého missionáře Hofbauera, který klidně snáší kříž a bezpráví a modlí se růženec — snad za něho. Nemine mnoho času a Zach. Werner stává se katolíkem z protestanta, stává se kajícníkem z hříšníka, který často svůj bídný život dával za výstrahu, a stává se řeholník ze světáka a kněz z úředníka, a sice missionář téže kongregace bl. Kl. Hofbauera, jehož dítkem duchovním se stal a ve Vídni s ním mezi vzdělanými třídami mnoho působil na obrácení Vídně a zachování ducha křesťanského. Jedna věc mu činila mnoho obtíží: špatné jeho spisy z dřívějších let, které sbíral a ničil, dokud byly závadné, a často kázal o svých hříších a spisech a prosil za odpuštění. On ve svém pobloužení a nepřátelství k církvi byl blíže spáse, než jiní lhostejní, poněvadž to činil ze zaslepenosti a předsudku, nikoli však ze zloby a zatvrzelosti.

Tak mnohý, který dnes mluví a píše mnoho proti církvi sv., později se obrátí, bude litovati a spasí duši svou, než mnohý

lhostejný, který nic podobného nespáchal, ale také se o věc víry neinteressoval. Ó, ubozí, oni nevědí, co činí, a proto potřebují modlitby naší i příkladu povzbuzujícího, aby milost boží v nich působila.

* * *

Trojí druh lidí vybral jsem z kamenování sv. Štěpána: zatvrzelce, kteří zacpávali si uši k pravdě, lhostejné, kteří se dívali na kruté divadlo a zůstali nestranní dle svého domnění, ale byli na straně Beliálově, proti Kristu, a konečně horlivého hlídače Šavla, jenž sloužiti chtěl pravdě. Do které třídy patří většina lidí? Mezi lhostejné diváky, jimž je to stejné, zda Ježíš jest poznáván a milován neb urážen. Která pak jest třída silná? Zatvrzelci, kteří nejsou přístupni ani slovu božímu, kterým pohrdají, ani knize katolické, kterou nečtou, ani časopisu katolickému, kterému se vyhýbají. Konečně jsou ti, kdož bloudí, ale nechtějí blouditi, protože hledají pravdu. Jestli ji přijmou, i tehdy, když jest jim nemilou — pak se obrací a stane se ze Šavla Pavel. Chceš býti modlitbou k tomu nápomocen jako sv. Štěpán? Tedy snaž se uskutečniti prosbu »Otčenáše«: Posvěť se jméno tvé — v tvé rodině a v tobě samém. Amen. *Fr. Vaněček.*

Svátek sv. Štěpána, prvomučedníka.

Sv. Štěpán obrazem církve katolické.

Štěpán, pln jsa Ducha sv., pohleděv do nebe, uzřel slávu boží, a Ježíše, stojícího na pravici boží. Sk. ap. 7, 55.

[— Včerejší a dnešní svátek. —] Včerejšího dne slavili jsme s plesáním památku Narození Páně. S anděly nebeskými prozpěvovali jsme slávu Bohu na výsostech, že nám poslal Syna svého, aby žádný, kdo věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný. S pastýři betlemskými poklekli jsme u jesliček a klaněli se velikému Bohu, jenž z lásky k nám lidem nezpěčoval se vzíti na sebe podobu služebníka a jako chudé a slabé nemluvňátko zjevil se mezi námi.

Včera viděli jsme v Betlemě obraz tklivý, plný něhy a sladkosti nebeské, a dnes vede nás církev do Jerusalema a rozvíjí před námi děj hrozný a krvavý.

Včera jsme naslouchali chvalozpěvům andělským, dnes však doráží k nám skřipot zubů a zuřivý pokřik jerusalemské luzy. Vidíme ji, kterak věrného učedníka Páně, Štěpána, rve, s ním se hrdluje, na smrt ho vleče a kamenuje. Včera narodil se vtělený Syn Otce věčného tomuto světu, a dnes narodil se první jeho mučedník pro nebe.

[— První mučedník. —] Štěpán plný milosti a síly kázal slovy mocnými Ježíše Krista, a činil veliké divy v lidu. A když zarytí

nepřátelé Kristovi nemohli odolati moudrosti a Duchu svatému, který mluvil ze Štěpána, zavraždili ho. A krvavou smrtí tohoto prvního mučedníka Páně bylo zahájeno veliké pronásledování církve Kristovy vůbec.

[— První pronásledování církve. —] Jako ondy ve Starém Zákoně národ israelský musil projiti Rudým mořem a putovati smutnou pouští, nežli vešel do země zaslíbené, tak církev svatá byla nucena projíti mořem prolité krve, nežli nad světem zvítězila. Božský zakladatel její, Kristus Pán, sám trpěl, a předpověděl, že učedníci jeho budou zabíjeni a ukřižováni, bičováni a z města do města honěni.

Skoro po tři sta let tekla skutečně krev sv. mučedníků. Jen Bůh všemohoucí zná jména těch millionů světců, kteří za té dlouhé doby pro víru v Ježíše Krista, Syna božího, život svůj položili. Tehdáž po všech městech světové říše římské bylo každé mučidlo oltářem, na němž mučedníci Páně byli obětováni; každý žalář byl chrámem, kde hlaholily chvalozpěvy jejich; každá hranice a každé popraviště byly svatyněmi, kde opakovalo se, co událo se dnes v Jerusalemě se sv. Štěpánem.

[— Církev při tom vítězila. —] Jako jáhen Štěpán, tak umírali všichni jeho následovníci, vyznávajíce statečně svou svatou víru, a modlíce se za svoje vrahy. Těla jejich podlehla, ale víra, za niž umírali, posléze zvítězila. Jako oheň vichrem rozdmýchaný čím dále mohutnějšími sloupy plápolá, tak víra Kristova bouřemi pronásledování rostla v plamen všecko uchvacující a záři svou po celém světě rozlévající. Tak podmanila si církev Kristova časem celý pohanský svět.

[— Sv. Štěpán obrazem církve. —] Věrným obrazem jejím jest prvomučedník Páně, sv. Štěpán, jenž pravdu boží neohroženě hlásal, za ni trpěl, za nepřátele svoje se modlil, a nad nimi zvítězil.

A tak i církev katolická již po devatenáct věků hlásá učení Kristovo, snáší za ně protivenství, modlí se za svoje protivníky, a vítězí nad nimi.

Pojednání.

[— Hlásal evangelium. —] 1. Štěpán, pln jsa Ducha sv., hlásal pravdu Kristovu slovy tak mocnými, že nevěřící židé nemohli odolati moudrosti a Duchu, kterýž mluvil z něho. Tak zvěstuje církev katolická již po devatenáct set let člověčenstvu radostné poselství, evangelium o vykoupení světa; hlásá, že není jiného spasení leč v Kristu Ježíši, Pánu našem; učí nás svaté lásce k Bohu a k bližnímu, učí zachovávati přikázání boží a varovati se hříchu, a vede nás cestou víry a lásky Kristovy do nebe.

[— Evangelium Kristovo jest dobrodiním lidstvu. —] Církev katolická rozšířila vznešené učení Kristovo přes všecky překážky a proti všelikému pronásledování časem po celém oboru země. Jako blahodárný kvas proniklo jejím působením evangelium Kristovo lidstvem, a osvěcuje nebeskou moudrostí svou zemi naši. Aby-

chom si, nejmilejší v Kristu, uvědomili, jaké nevýslovné dobrodiní prokázala církev národům, osvítivši je světlem evangelia Kristova, vzpomeňme si jen na staré pohany.

[— Osvítilo národy. —] Víme, že někteří starověcí národové pohanští ve vědách a v umění vynikali tak, že jest nám to posud s podivem, avšak ve věcech nejdůležitějších, týkajících se Boha, duše, nesmrtelnosti a mravnosti, slovem, ve věcech náboženských, tápali ve tmách nevědomosti. Odkud je člověk; jaký úkol má na světě, a co bude s ním po smrti? To jsou otázky prostičké, na něž dovede náležitě odpověď dáti každé křesťanské dítě, avšak nejslavnější mudrcové pohanští neuměli na otázky ty odpověděti, leč jen domněnkami.

[— Dřívější nevědomost ve věcech náboženství. —] Člověk, zůstavený sobě samému, beze světla zjevení božího, pátral rozumem svým po pravdě, hledal ji, ale nedošel jí a bloudil ve tmách. Lidé neznali pravého Boha, a proto neznali ani své důstojnosti lidské, nevěděli, proč jsou na světě, jak mají žíti a co je očekává po smrti. Odtud pošla ta ohavná modloslužba, ta mravní zpustlost, ta duševní hniloba a rozervanost i zoufanlivost, která jako mor otravovala národy pohanské.

[— Jsme od Boha a pro Boha. —] Tu vystoupila na světové dějiště církev katolická, a jala se dle rozkazu božského zakladatele svého, Ježíše Krista, zvěstovati národům zjevenou pravdu boží. Odkud je člověk, proč je na světě, a co bude s ním po smrti, tázali se pohané, a církev odpověděla: Od Boha jste, pro Boha žíti máte, a k Bohu jednou přijdete. Jsme tvorové, jsme synové boží, máme duši nesmrtelnou, k obrazu božímu stvořenou, drahou krví Kristovou vykoupenou.

[— Máme se zde připravovati pro život věčný. —] Jsme od Boha na tento svět posláni jako dělníci jen na krátký čas; máme tu pracovati pro něho, máme přikázání jeho zachovávati, v ctnostech svatých růsti, máme se snažiti, aabychom čím dále byli dokonalejšími, a božskému Spasiteli svému čím dále více se podobali. Život náš pozemský je pouze příprava pro život věčný, jenž nastane nám po smrti; je to škola, v níž máme býti vychováváni pro království boží na nebesích.

[— Použijme času. —] A proto má ten náš byť i jen krátký život nesmírnou důležitost pro každého z nás, neboť za ten krátký život máme si zasloužiti a získati celou věčnost. Proto je škoda každé hodiny, kterou křesťan promrhal lenností a věcmi zbytečnými, a na věky ztraceny jsou ty dny, jež věnoval hříchům. Proto volá k nám ustavičně církev: Vykupujte čas, pracujte a pospěšte si, pokud je den, neboť přichází noc, kdy nebudete moci více o spasení svém pracovati. Jaké to vznešené učení!

[— Pak by bylo blaze. —] Nejmilejší v Pánu! Kdyby všichni lidé podle něho žili, jak změnila by se tvářnost naší země! Země naše stala by se královstvím božím, kde víra a láska k Bohu a ke bližním by panovaly; země naše stala by se rájem. A zatím země naše údolím slzavým, ba slzí přibývá na světě čím dále

tím více. Co jest tu mezi námi lidí nešťastných, nespokojených, rozervaných, co jest tu zoufalců! Odkud to?

[— Že tak není, příčinou je nevěra. —] Odkud ta rozervanost, odkud ta nenávist jedněch k druhým, odkud ta nevázanost mládeže, odkud ta obecná mravní hniloba, odkud ten hrozný mor zoufalství? Z nevěry! Lidé zacpávají si uší svých ku pravdám Kristovým, hlásaným církví svatou; pozbývají všeliké víry, a kdo nemá pravé víry, nemá naděje, nemá útěchy v soužení, nemá mravnosti, a podobá se slabému člunu na rozbouřeném moři, jímž vlny jako hračkou zmítají, až jej na úskalí rozbijí.

[— Příčinou je falešný prorok. —] Ustavičně slýcháme a čítáme, že prý člověčenstvo ve všem pokračuje, ba, že všestranný pokrok ten jest tak rychlý, že otcové naši, kdyby z hrobů povstali, by nad ním užasli. Ovšem, že pokračujeme, avšak, nejmilejší v Pánu, co jest ten pokrok ve vědách, v průmyslu a ve vynálezech lidem platen, když na světě jest čím dále více nespokojenců, rozervanců, nešťastníků, zločincův a zoufalců, ba co jest to všecko platno, když člověčenstvo nepokračuje také ve věcech nejdůležitějších, v bázni boží a v mravnosti, nýbrž pokračuje ve zlém! Souchotiny mají také pokrok, až člověk jimi stižený posléze již nemůže dýchati; a těmto pokračujícím souchotinám podobají se lidé bez víry v Krista a bez křesťanské mravnosti; pokračují ve zlém.

[— Jen víra nás může opět oblažiti. —] Tomuto od Krista Pána odpadlému, v nevěře a nemravnosti pokračujícímu lidstvu nezbude posléze než dvojí cesta: Buď vrátí se kajícně nazpět, hodně nazad, až ke kříži na Golgotě, až k naukám sv. evangelia, nebo poletí střemhlav do propasti. Abychom však, nejmilejší v Pánu, se světem nevěreckým, od Boha odpadlým, do nemravnosti a zoufalství zabředlým, nezahynuli, važme si nade všecky poklady tohoto světa své svaté katolické víry, kterou zvěstuje nám matka naše duchovní, církev svatá.

Vždyť ta víra svatá jediná vede nás k Bohu, ke ctnosti, ku pravé spokojenosti, a ukazuje nám cestu, vedoucí k bráně nebeské. Buďme věrnými učedníky Ježíše Krista, hodnými syny a dcerami jeho církve a horlivými následovníky sv. Štěpána. Vyznávejme dle příkladu jeho svou víru svatou i ve světě zlém a nevěreckém hajme jí a nadšeně hlasme se ke Kristu Pánu, aby i on hlásil se k nám jednou před Otcem svým na nebesích.

[— Sv. Štěpán za víru trpěl. —] 2. Sv. Štěpán za pravdu Kristovu trpěl. Je to stará, známá zkušenost, že pravda na světě bývá pronásledována. Když Syn boží se vtělil a na svět přišel, nepoznal ho svět, nepřijali ho krajané jeho, nenáviděli, tupili, podezřívali ho, až posléze odsoudili ho na smrt kříže. A učedníci jeho nemohli se na světě nadíti osudu jiného, leč jen protivenství. Proto předpověděl jim Pán: »Ven ze škol vyženou vás, ba přichází hodina, kdy každý, kdo vás zabije, domnívati se bude, že tím Bohu slouží.« To se naplnilo nejprv na jáhnu Štěpánovi. Když nevěřící židé nemohli ho usvědčiti a překonati slovy, vzkřikli hlasem veli-

kým, zacpali si uši, obořili se na něho, vyvlekli ho z města a ukamenovali jej.

[— I církev trpí. —] A to, co jemu se stalo, dálo se millionům křesťanských mučedníků, a podobného pronásledování zakouší církev Kristova na světě až podnes. Protivníci horlivého Štěpána zacpali si uši, aby slov jeho neslyšeli a snažili se ho ukřičeti. Církev katolická zvěstuje lidstvu vznešené učení Kristovo, a ježto učení to nelahodí světu a jest mu protivno, proto synové tohoto světa snaží se církev ukřičeti a ji ubiti.

[— Trpí, protože hlásá zásady světu protivné. —] A tomu nelze se, nejmilejší v Pánu, diviti. Jako oheň a voda se nesnášejí, jako světlo a tma se vzájemně vylučují, tak učení Ježíše Krista, hlásané církví katolickou, je veskrz protivno a odporno zásadám tohoto světa. Svět volá: Člověče, žij jen pro rozkoše a smyslné požitky, církev však učí: Křesťane, pomni, že máš nesmrtelnou duši, zachovej si ji, neposkvrňuj ji hříchem! Svět říká: Člověče, žiješ jen jednou, a proto užívej dosyta všeho, čeho užiti můžeš, církev dí: Žiješ jen jednou, proto buď tak živ, abys neztratil věčnosti; jaký život, taková bude tvoje smrt a takovou bude celá tvoje věčnost. Církev napomíná nás, abychom náruživosti a vášně svoje krotili a na uzdě měli, ba tělo svoje se žádostmi jeho ukřižovali, svět však posmívá se tomu a nevěří v nesmrtelnost duše a v život po smrti.

[— Protože svět kárá. —] Odtud, nejmilejší v Pánu, ten spor a ten boj mezi světem a církví kristovou. Kdo má špatné svědomí, poslouchá nerad toho, kdo vytýká mu zločiny jeho. Na místo aby hříchy svoje uznal, jich kajícně litoval a se polepšil, odvrací se od pravdymilovného karatele s nevolí, ba tupí a pronásleduje ho. Tak se děje, nejmilejší v Pánu, církvi katolické. Ona vytýká světu hrozné bludy, převrácenosti a hříchy jeho a vybízí k pokání.

[— Nenávist světa proti církvi. —] A synové tohoto světa zdráhají se bludy a hříchy svoje uznati, proto odvracejí se od té nemilé karatelky, skřípají na ni zuby, tupí a kamenují ji. To se děje již po osmnáct věků, to se děje zvláště za doby naší. Jen poslyšme, co nepřátelé církve proti ní pokřikují. Nemohouce odolati síle pravdy božské, kterou ona hlásá, spílají jí, že prý ona rozšiřuje na světě samé zpátečnictví, duševní porobu a tmu, oni prý však chtějí lidstvu dáti svobodu, blaho a rozžehnouti mu světlo.

[- Marný boj proti učení církve. —] Ti ubožáci! Učení Kristovo, hlásané církví katolickou, osvěcuje, zahřívá a obrozuje národy jako slunce nebeské již devatenáct set let, a čím pak medle proti tomuto slunci je domnělá moudrost bez Boha, kterou lidstvu vnucují nevěrci; čím je ta rozdivná moudrost, která hlásá: »Není Boha, není nesmrtelné duše, není věčnosti; člověk zhyne jako kterékoli zvíře. Či není toto nelidské a zvířecí učení svrchovaným bláznovstvím, či není to hrozná tma a nejhorší zaslepenost? A toto bláznovství, tuto ohyzdnou tmu, v níž hyne všeliká mravnost, nazývají nevěrci osvětou! Nebeské slunce víry Kristovy snaží se ti

blázni uhasiti a rozežíhají na místo něho lidstvu matné kahánce domnělé moudrosti svých zbloudilých hlav. Nuže, nejmilejší v Pánu, ať si ti zaslepenci ponechají ty ubohé kahánce pro sebe; ty slabé světlušky svítí jim sotva na píď; my však máme světlo lepší, světlo, které svítí daleko, až za hrob, až do věčnosti — a tím světlem jest naše zjevená víra Kristova.

[— Mají mnoho posluchačů. —] Kdo mnoho křičí, mívá mnoho posluchačů. A tak i nevěrci a protivníci církve katolické mají množství zvědavých posluchačů a ochotných čtenářů. A nejsmutnější věcí jest, že mezi nimi jsou i synové církve svaté, kteří nerdí se studem a rozhořčením slyšíce ta hrozná rouhačství, jimiž bohaprázdní lidé dotýkají se drze věcí, které každému věřícímu křesťanu mají býti nejvzácnější. A takovou měrou stává se nejeden katolík ve víře své lhostejným, až ji posléze nadobro ztrácí, mezi vlky jde a s nimi vyje. A poturčenec bývá vždycky horší Turka, odrodilec horší zjevného odpůrce cizonárodního.

[— K čemu vyzývají. —] A tak mnohý nezdárný syn zbožných katolických rodičů křičí svorně s největšími nepřáteli Ježíše Krista: Odstraňte náboženství křesťanské ze škol, z rodin i z veškerého života občanského, vyhubte všelikou víru v Krista ze srdcí lidských a zničte církev jeho. Či neozývají se, nejmilejší v Pánu, pohříchu i u nás hlasy podobné? Je to křik vycházející z pekla, jež odjakživa proti Bohu a Ježíši Kristu i jeho království na zemi zuřivě bojuje.

[— Jsou jako nezdárné děti. —] Není odpornějšího zjevu, nežli když zvrhlé děti vlastní matce se posmívají, šedinám jejím klnou, ji tlukou a z domu vyhánějí. Těmto nezdárníkům podobají se všickni nevěrní a špatní katolíci, kteří v souzvuku s nevěrci svou duchovní matku, církev svatou, tupí, vznešenému učení jejímu se posmívají a ji pronásledovati pomáhají. Církev katolická trpěla pro Ježíše Krista po tři století krvavé pronásledování od pohanů: později trpěla od Turků a odpadlíků, avšak nejvíce ji bolí a rmoutí rány, jež zasazují jí vlastní zvrhlé děti její. Nuže, nejmilejší v Pánu, zůstaňme aspoň my věrnými syny a dcerami tupené a utiskované svojí matky duchovní, církve svaté. Přijímejme ochotně její učení a žijme dle něho, trpme rádi pro Ježíše Krista protivenství, abychom s ním jednou na věčnosti oslaveni byli.

3. [— Sv. Štěpán odpustil nepřátelům. —] *Umírající Štěpán odpustil svým nepřátelům a modlil se za ně* volaje: Pane, nepokládej jim toho za hřích! Ze všech ctností, jež Kristus Pán uložil svým učedníkům, naplnila svět největším úžasem láska k nepřátelům. Že máme i svoje nepřátele milovati, za ně se modliti a jim dobře činiti, to bylo učení na světě posud neslýchané; učení tak vznešené, že i šlechetnější pohané uznali, že učení to z Boha jest. Bůh jest láska; z nesmírné lásky stvořil svět a miloval nás dříve ještě, nežli jsme byli. A když lidé od Boha hříchem odpadli a stali se jeho nepřáteli, miloval je Bůh dále, a z této nevýslovné lásky vydal jim jednorozeného Syna svého, jenž za nepřátele svoje na kříži se modlil, nad nimi plakal za ně zemřel a krví

svou je vykoupil. Tak i Štěpán a jiní věrní následovníci Kristovi milovali své vrahy, odpouštěli jim a umírajíce v největších mukách, modlili se za ně.

[— Křesťanská láska k nepřátelům. —] To bylo něco nového. Do té doby vídali pohané umírati nevinně na smrt odsouzené lidi se žalobou na rtech a slýchali je zlořečiti nespravedlivým katanům. Pojednou však objevovali se v žalářích a na popravištích jinochové a panny, mužové a ženy, kmeti a stařeny nevinně k mukám a na smrt odsouzení, — a ti všichni zpívali chvalozpěvy v mukách, šli na smrt jako na svatební veselí a modlili se za svoje vrahy. *Byli to křesťanští mučedníci.*

[— Jak to působilo na pohany. —] A tu, nejmilejší v Pánu, stával se často div divoucí. Pojednou ozval se ze zástupů shromážděných pohanských diváků tu a tam pláč a výkřik, a nejeden pohan protlačil se davem až k soudci a vyznal, že uvěřil v Ježíše Krista a jest hotov ihned za něho také umříti. Ba nejednou zahodil kat svůj popravčí meč a volal hlasem velikým: »Věřím v Ježíše Krista, Syna božího, jsem ode dneška křesťan a toužím po koruně mučednické.«

Ejhle, nejmilejší v Pánu, kterak křesťanská láska k nepřátelům divy činila. I pohané přesvědčovali se, že to náboženství, které učí nevinně katované a na smrt vedené lidi za vrahy svoje se modliti, z Boha pochází. Tak byla krev mučedníků semenem křesťanů.

[— Církev se modlí za nepřátele. —] Dle rozkazu Páně a příkladu sv. Štěpána modlí se také církev katolická za svoje nepřátele. Nemát proti nim jiné zbroje, než slovo boží a ježto oni slova toho neslyší a jemu se protivují, modlí se za ně církev, aby milosrdný Bůh otevřel jim oči, by poznali, co jest jim ke spasení, obměkčil kamenná srdce jejich a pohnul je ku pokání. *Tak modlí se dobrá matka za nezdárného syna, jenž lásku její nevděkem splácí.*

[— Zvláště na Velký Pátek. —] Na Velký Pátek koná církev dojemné obřady na památku smrti božského Vykupitele našeho a modlí se slavně za všecky lidi, poněvadž Kristus Pán v ten den za všecky zemřel a všecky vykoupil. Modlí se také za pohany, za nevěrné židy, za bludaře. odštěpence a nevěrce, aby Hospodin sňal roušku se srdcí jejich, by poznali pravého Boha i jednorozeného Syna jeho Ježíše Krista, a v ovčínci jeho, církvi katolické, došli všichni spasení věčného. A tak, nejmilejší v Pánu, máme i my nepřátele svoje milovati a za ně se modliti. Jen blud, neřest a hřích máme nenáviděti, osoby však v bludech a nepravostech vězící máme milovati, a pokud nám možno, o polepšení jejich pečovati.

[— Sv. Štěpán umíraje zvítězil. —] *Štěpán umíraje za pravdu boží, zvítězil.* Uzřel slávu boží a Ježíše stojícího na pravici boží. Tělo jeho podlehlo a vykrvácelo, duše pak vznesla se do církve vítězné na nebesích a přijala korunu slávy věčné. Tam přičten je Štěpán ku zástupu vyvolenců božích, kteří stojí před trůnem Be-

ránka, oblečeni jsouce v roucha bílá, držíce palmy v rukou a prozpěvujíce mu písně chvály a díků. Štěpán zemřel, ale pravda Kristova, za niž byl umučen, zvítězila.

[— Tak i víra křesťanská. —] Slunce bývá často zahaleno černými mraky, ale jen na čas; mraky se rozprchují a slunce září na obloze dále. Tak nemohlo uhašeno a zničeno býti světlo víry Kristovy ani sebe hrozivějšími mraky a bouřemi krvavých pronásledování. Po smrti sv Štěpána nastalo v Jerusalemě a po všem Judsku kruté stíhání všech učedníků Páně, tak že oni se rozutekli. Jako prudkou vichřicí bývají seménka různých bylin roznášena daleko široko, až na místa nepřístupná, kde se ujímají, klíčí a v mohutné stromy vyrůstají, tak rozhlásilo se tímto pronásledováním evangelium Kristovo daleko do zemí cizích a podobně dálo se v časech budoucích.

[— Čím více byla potlačována, tím více se šířila. —] Čím více mučedníků Kristových umíralo v žalářích a na popravištích, tím více přibývalo církvi vyznavačů. Čím hůře bylo náboženství Kristovo tupeno, zapovídáno a vyhlazováno, tím rychleji se šířilo po světě, až posléze staré pohanstvo jako zpuchřelý dům shroutilo se na hromadu. Jako mohutná rozvodněná řeka, čím vyššími hrázemi zadržován jest proud její, tím výše se dme a tím rozsáhlejší území zavodňuje, tak šířila se církev katolická za dob svého pronásledování.

[— Proč zvítězila —] Ona zvítězila nad světem mocí pravdy boží, kterou hlásá; zvítězila, poněvadž není dílem lidským, nýbrž dílem Syna božího, Ježíše Krista. Ze zrna hořčičného vyrostl velikánský strom, jehož kořeny zasahují do hlubin země, jenž korunou sahá až do nebes a větve svoje rozestírá po všem světa oboru. A tak vítězila církev i za dob pozdějších nade všemi nepřáteli svými.

[— Církev přečkala všecky bouře. —] Arabové mají pověst, že ze všech výtvorů a budov lidských vystavěných před potopou světa jediná pyramida Gisežská v Egyptě přetrvala hrůzy a převraty světové potopy. Tak, nejmilejší v Pánu, jediná církev katolická přečkala všechny bouře a převraty, co jich svět zažil průběhem devatenácti set let. Přetrvala krvavé pronásledování od pohanských císařů římských a dožila se pádu světové říše jejich; přečkala hrozné zmatky za dob stěhování se národů; přetrvala děsné útoky zuřivých mohamedánů; přečkala všecky bludaře a rozkolníky, kteří z lůna jejího rvali veliké národy; přečkala i hroznou revoluci, která koncem předminulého století bouřila ve Francii. Kolikráte bylo za těchto devatenácti věků od rozličných nepřátel hnáno útokem na církev naši! A zatím stojí ona na světě podnes jako nedobytný hrad, v jehož příkopech jsou nakupeny zetlelé kosti nesčíslných zahynulých útočníků, kteří hradby tohoto hradu ztéci a rozbiti chtěli.

[— Tak přečká i dnešní bouře. —] A to jest nám, nejmilejší v Pánu, zárukou a jistotou, že církev katolická zvítězí i v tom nynějším boji, jenž odevšad s nevídanou prudkostí proti ní se zdvihá. Ježíš Kristus založil svou církev na skále, a slíbil, že ani

brány pekelné jí nepřemohou, a on mluvil pravdu; nebe a země pominou, ale ze slov jeho nepomine ani jedno. Marné jsou tudíž všecky nejnovější útoky proti církvi katolické.

[— Úsilí nepřátel. —] Za dnů našich útočí nepřátelé její na veškeré učení její, tak že není ani jediného článku víry, jehož by nepopírali a proti němuž by nebouřili. Za dávných časů vraždili pohané těla křesťanů, za nynější doby snaží se pak nepřátelé Kristovi vražditi nesmrtelné duše lidské. Usilují vyrvati národům křesťanským víru svatou, vydávají rouhavě vtěleného Syna božího, Ježíše Krista, za pouhého smrtelného člověka, a dílo jeho, naše sv. náboženství a církev katolickou za dílo lidské.

[— Veliké nebezpečí. —] Nejmilejší v Pánu! Tato rouhavá nevěra je mnohem horší útočnou zbraní proti církvi Kristově, nežli byly za dob pohanských mučidla a meče katanů. Jest to prudký smrtící jed, jenž otravuje duše lidské a tento jed zjevné nevěry řádí bohužel již také u nás. Církev katolická přemůže a přečká i novodobé pohany, jako překonala pohany starodobé, ale, bohužel, co tu zahyne nesmrtelných duší lidských, svedených do nevěry a nepravostí.

[— Církev zvítězí, protože má zaslíbení Kristovo, a že má pravou víru. —] A ještě jedna věc jest tu na pováženou. Jen církev katolická má od božského zakladatele svého zaručeno, že nezahyne, ale žádnému národu nebylo od Boha slíbeno, že překoná všecky útoky a zvítězí nad nimi.

Dějiny dosvědčují nám, že byli velicí, slavní a mocní národové, a že zahynuli, když otráveni byli nevěrou a mravní hnilobou. Víra svatá, katolická, jest největším dobrodiním, jehož dostalo se nám Prozřetelností božskou. Za tento dar nemůžeme Bohu ani s dostatek povděčni býti. Kdo však této milosti boží si neváží, kdo tímto dobrodiním zjevně pohrdá, jeho nedbá a proti němu brojí, ten ho není hoden, a na takovém nevděčníku naplní se hrozba Kristova: »Království boží bude odňato od vás a dáno bude lidu přinášejícímu ovoce jeho.«

[— Važme si víry. —] A co by z nás a z národa našeho se stalo, kdyby odtrhl se od Krista Pána, pohrdl jeho církvi i jeho vznešeným učením, to, nejmilejší v Pánu, vysloviti hrozno jest. Tam, kde kříže se kácejí, a oltáře Páně se boří, kacejí se také trůny panovníků, tam boří se stolice spravedlivých soudců, tam neobstojí ani manželství a svatyně rodin, tam není místa pro žádnou ušlechtilou ctnost lidskou, tam jen divoké vášně jako zkázonosná povodeň rvou a hubí všeliký řád a všecku kázeň mezi lidmi. Tam, kde lidé ztratili víru v Boha a v Ježíše Krista, stávají se davy dravou zvěří, která nedovede, leč hrozně zuřiti a ničiti všecko, co má člověčenstvu býti draho a posvátno.

* * *

[— Bouře nevěry proti církvi. —] Když na širém moři strhla se prudká vichřice a vlny rozčeřeného moře dmou se vysoko jako hory, tu bývají za takové bouře v nebezpečí jen slabé a vetché

čluny. Mohutný koráb řízený zkušeným kormidelníkem a opatrovaný statečnými lodníky, odolá sebe prudšímu vlnobití. Nejmilejší v Pánu! Za té bouře, která ohrožuje nyní časné i věčné blaho člověčenstva, za bouře nevěry, mravní zkázy a obecné rozervanosti pluje po rozvlněném moři tohoto světa naše svatá katolická církev jako obrovský koráb.

[— Kristus ji chrání. —] Kormidlo jeho řídí již po devatenáct věků božský Spasitel náš Ježíš Kristus. Nebojme se tedy, že koráb ten utone. Jako ondy, za bouře na moři galilejském, potěšil bázlivé učedníky svoje a poručil bouři a větrům, tak že stalo se utišení, tak těší i nás: Nebojte se, já jsem přemohl svět a nedám zahynouti vám.

[— Buďme jí věrni. —] Stůjmež tedy, nejmilejší v Pánu, věrně při Ježíši Kristu, i kdyby sebe více zrádných a zaslepených lidí, třeba i z našeho okolí, od něho se odvracelo, a držme se pevně toho korábu, jejž on sám řídí na moři tohoto světa; zůstaňme upřímnými syny a dcerami vyvolené choti jeho, naší matky duchovní, svaté církve katolické. Nechoďme na ty ubohé, slabé a děravé čluny, na něž lákají nás nepřátelé Kristovi; ty vetché loďky roztříští se a utonou, a ti nešťastníci, kdož na ně vstoupili, zahynou bídně.

Vyznávejme se sv. Štěpánem radostně Ježíše Krista a hlasme se odhodlaně k církvi jeho i ve světě zlém a nevěreckém; trpme rádi dle příkladu sv. Štěpána protivenství pro Boha a zjevenou víru jeho, a modleme se za svoje nepřátele, jako i církev za ně se modlí. A potom bohdá zvítězíme, jako zvítězil nad světem sv. Štěpán, a jako dosud vítězí církev sv. Až pak dobojujeme boj života vezdejšího a loučiti se budeme s tímto světem, otevře se i nám nebe, jako otevřelo se Štěpánu, a i my uzříme slávu boží, uzříme Ježíše, stojícího na pravici boží. Amen.

† František Ekert.

Neděle po Narození Páně.

»Aj, postaven jest ku pádu a ku povstání mnohým v Israeli.«
Luk. 2. 34.

Ex.: 1. Kdo pak by se neradoval v těchto dnech; nebo už sedm set let před narozením Páně zvěstoval prorok Isaiáš 9. 6.: »Maličký narodil se nám, a syn dán jest nám, a učiněno jest knížetství na rameni jeho: a nazváno bude jméno jeho Podivný, Rádce, Bůh, Silný, Otec budoucího věku, Kníže pokoje.« Nemluvňátko před lidmi, nepatrné robátko na pohled: avšak pohleďme naň okem víry a padáme před ním na kolena svá jako před Bohem naším, který Bohem jsa, stal se pro nás člověkem, aby nám byl pokladem naším, štěstím naším, útěchou naší, nadějí naší, Otcem naším, učitelem naším, naším vykupitelem a spasitelem a osvoboditelem. Kdyby se vám, drazí rodiče, narodilo dítko, a anděl, posel s nebe, zvěstoval vám: Radujte se, nebo dítkem tímto

budete šťastni vy a celá rodina vaše, ano celý národ váš, jak byste se na ně dívali a jmenovitě památku narození jeho každý rok oslavovali. Nuže, narodil se nám Spasitel světa, proto *radovati se nám jest všem.*

Než, kalí se nám radost naše slovy proroka Simeona, jak jsme slyšeli ve sv. evangelium, že bude také ku pádu mnohým, především arci ku povstání mnohým v Israeli. Abychom si rozuměli, Israelem nemíní se jen lid vyvolený St. Zákona, nýbrž my, katoličtí křesťané, jsme lidem vyvoleným, tudíž na nás se vztahují slova prorocká. A jaký pád se míní? I to jest zřejmo, že jest to věčné zahynutí, jako povstání ze smrti k životu jest život věčný. Nuže, komu bude kamenem úrazu, jak předpověděl prorok Isaiáš 8. 14, a skalou pohoršení a osidlem a zkázou? Kdo jsou ti mnozí, kteří urazí oň a padnou a zmařeni budou? Kdo jsou to, kteří se zapletou do osidel a jati budou ke svému zahynutí?

Ejhle, jasná odpověď se nám všem dává dnes. Slyšte: *Všem, kdo falešné svobody se drží, ať křesťané ať pohané, bude k zahynutí Ježíš Kristus; za to všem, kdo se drží pravé svobody,* jíž nás obdařil osvoboditel náš Ježíš Kristus, *se dostane blaženosti věčné.*

Ale což není Ježíš Kristus Spasitelem všeho světa? Narodil se všem, aby všecky vykoupil, jak zpíváme v naší staročeské svatovojtěšské písni: Hospodine ulituj nás, totiž »Spasiteli všeho světa, spasiž nás i uslyšiž.« Ano, »vlastního Syna (k Řím. 8. 32.) neušetřil, ale za nás za všecky ho vydal,« ba jako vzal na se člověčenství naše, tak vše, cokoliv člověkem jest, vykoupil. A přece nebudou spaseni všichni! Ovšem Syn boží učinil vše, aby každý spásy účasten se stal: než člověk svou vinou ve své nesmyslnosti nestane se účasten tohoto neskonalého milosrdenství božího, protože promrhal milost boží. *Ukáží dnes láskám vašim, kterak Ježíš Kristus v pravdě osvoboditelem náším slove a jest.*

2. Nebudu vám teprve dnes dokazovati, že Ježíš Kristus jako Syn boží jest původce naší svobodné vůle; jestiť Tvůrce a Stvořitel celé přirozenosti naší, a proto i svobodné vůle. Vzýváme v litanii loretánské Marii, Matku Páně: »Matko Stvořitele, oroduj za nás!« To vše věříme a za pravdu vyznáváme. Nám se jedná o to, dokázati láskám vašim, že Ježíš Kristus, když pokolení lidské pro hříchy své svobodu pravou ztratilo a stalo se otrokem knížete světa, nám opět svobodu pravou zjednal a tak nás osvobodil.

Zajisté tisíce let úpěli národové v temnostech nepravdy a bludů, a proto v otroctví hříchů jak před narozením Páně, tak po jeho narození, dokud se jim nenarodil Kristus Pán, to jest dokud jim nebyl zvěstován a od nich přijat. Jestiť Ježíš Kristus cesta, pravda a život, jak sám dí, Jan 14, 6: »Já jsem cesta, a pravda i život,« totiž *cesta pravá, vedoucí k šťastnému cíli, pravda osvobozující a světlo osvěcující každého, kdo se mu neuzavírá, život v pravdě svobodný dítek božích* a nikoliv otroků světa.

Cestou pravou jest nám jako zákonodárce náš, světlem pravdy jest nám neomylným jako slunce spravedlnosti, životem

znovuzrození jest nám jako Spasitel. »Zůstanete-li v řeči mé,« praví nám Ježíš Kristus, Jan 8, 32, »poznáte pravdu a pravda osvobodí vás.« Čím byli naši předkové nežli se jim stalo *zjevení Ježíše Krista skrze sv. apoštoly naše slovanské?* Ubozí byli, protože si nerozuměli, nevěděli, k čemu jsou, kam jdou tímto světem. Neměli pravé svobody, protože neměli světla pravdy. Tak sobě vydobyli nesmrtelných zásluh o svobodu a volnost národů slovanských, kteří za to jim vděčni byli. Ký div, viděliť nesmírný rozdíl mezi lidem pokřesťaněným a lidem pohanským, jak ubozí vězeli ve tmách pověry, zlých vášní tělesných i duševních, nemravnosti a pýchy a tvrdosti srdce! Avšak i my s vděčností vzpomínáme jich a velebíme je jako po Bohu největší dobrodince naše.

Arci kdo hlásají, opěvují staré pohanství, že to byly zlaté časy, že prý nebyl člověk sevřen odevšad tuhými pouty ani dogmat, ani zákonů, že byl úplně svoboden a volný, tací ovšem nepřinesou mnoho díků sv. apoštolům našim. Než přáli bychom takovým, kdyby se byli narodili tehdy na místě ubohých oněch předků pohanských, kteří by zajisté vděčněji si vedli k Pánu Bohu za tak velikou nezaslouženou milost. Kdyby tak z hrobů vstáti mohli, pověděli by nám, jak jim bylo v té svobodě bez Ježíše Krista! Ale mohli by se přidati tací k missionářům, kteří se plaví do Afriky na Zambezi, a vystěhovati se do hlubokých pralesů afrických, kde by se nabažili své svobody dost a dost!

Ale zdaž nebyli rozumní tvorové, a proto volní? Zajisté byli. Než ten drobet rozumu, přirozeného světla, byl jako uhašen, nebo-li utopen návalem tolikerých žádostí zlých, že nebylo možno rozeznati, co dobré a co zlé, a to tím více, že přirozenost se kloní více k zlému než k dobrému, a proto vydává zlé za dobré a dobré za zlé. Kam to potom vede? Proto Ježíš Kristus jest dárce svobody pravé, že nám jde v ústrety jako cesta, pravda a život.

3. *Nejsnáze poznáváme Ježíše Krista jako osvoboditele, když se podíváme do jeho školy*, výchovny, kde se vychovávají jeho svěřenci ku pravé svobodě. Škola tato jím založená jest svatá *katolická církev.*

Ano, učí nás církev sv., v čem pravá svoboda záleží, abychom k vlastní škodě neblouznili, jaké prostředky nám ji osvojují, jak jednati jest, abychom se v ní vycvičili, totiž abychom s pomocí boží se určovali pro pravé dobro, a to nejen co se života osobního týče, nýbrž vzhledem na náš stav, naše povolání, naše zaměstnání, naše vzdělání, naše postavení ve světě, protože je tolik překážek, které pravá svoboda přemáhati musí, tolik bludiček, tolik nástrah. Představuje se nám tudíž Ježíš Kristus jako náš otec, náš učitel, náš lékař, dobrý pastýř, vůdce spolehlivý, prostředník hlavní, vykupitel, dárce všeho dobra; následkem čehož máme se vinouti k Ježíši Kristu jako dítky, učňové, neduživí, hledající zdraví, ovečky, poddaní, usmíření, vykoupení, obdaření štědře. To vše se vyplňuje v lůně matky naší v církvi sv. Proto jest církev sv. největším dobrodiním, které Ježíš Kristus lidem pro-

kázal; neboť jí dal rozkaz, aby pokračovala v božském poslání jeho. Praví, Jan 20, 24: »Jako mne poslal Otec, tak i já posílám vás,« a opět: »Aj, já s vámi jsem po všecky dni až do skonání světa.« Mat. 28, 20 (Lev XIII. v »Immortale Dei«, 1. listopadu r. 1885. Viz Lev XIII. »Základní nauky«, vyd. dr. Česlav Schneider, zčeštil prof. Václ. Müller, str. 33 násl.)

Jaký byl úradek moudrosti božské, který Ježíš Kristus měl vykonati? Nebyl jiný, nežli aby svět, který hynul, božskou silou skrze něho a v něm znovu byl pozdvižen, osvobozen. Věru on zhojil rány, jimiž trpěla přirozenost lidská hříchem. Milostí učinil poznovu dítkem božím člověka, jenž byl otrokem hříchu. On přivedl k světlu pravdy duchy, kteří bloudením byli umdleni. Dal vzklíčiti ctnostem v srdcích vysílených neřestmi. Naplnil nadějí lid, že i smrtelné tělo bude míti účast na nesmrtelnosti a slávě nebeské. Aby pak vše to mělo trvání stálé, dal nám církev sv. za prostřednici (»Arcanum divinae sapientiae«, 10. února 1880), aby zjednala nám nový život v Ježíši Kristu, skrze víru a milost, život, jenž zajišťuje věčnou spásu (»Officio sanctissimo«, 27. prosince 1887), pravou svobodu. Ano, Ježíš Kristus přišel na svět, aby lidé života měli, a to hojněji měli nežli dříve, tak jest účelem církve svaté věčné blaho duší, osvobození pokolení lidského křesťanstvím. »Pojďte ke mně všichni« — »Já jsem život« — »Já jsem Pastýř dobrý«. (»Immortale Dei«, 1. listopadu 1885.)

Než *výborně nás poučuje veliký papež Lev XIII. o osvobození našem skrze Ježíše Krista v církvi sv.* Jako jest svoboda nejznamenitější dobro vlastní bytostem toliko rozumným, tak dodává člověku důstojnosti, aby dle vlastního soudu jednal a byl pánem svých skutků. (»Libertas praestantissimum«, 20. května r. 1888.) Jesti svoboda schopností voliti mezi rozličnými prostředky, jež slouží v pravdě bytosti rozumné k jejímu cíli. Přirozeností dobra pak jest, že povzbuzuje žádost; proto se ho domáhá vůle, která jest svobodná a při činu má schopnost volící. Avšak vůle nebývá pohnuta, jestliže jí poznání ducha jakožto pochodeň napřed nesvítí, t. j. dobro, po němž vůle touží, jest jí dobrem, protože rozumem bylo poznáno. A to tím více, protože při každém úkonu vůle předchází, prve než se rozhodne, vždy úsudek o pravdivosti dobra a poznání, které dobro má míti přednost před ostatními. Úsudek pak jest patrně úkon rozumu a nikoli vůle. Jako tudíž svoboda náleží vůli, která podstatou svou jest žádost rozumem řízená, podobně svoboda také vztahuje se na dobro s rozumem se srovnávající. (Lva XIII. »Základní nauky«, str. 350 a násled.)

Avšak obojí schopnost jest nedokonalá, a proto se často stává, že předkládá rozum vůli, co není skutečným dobrem, nýbrž toliko zdánlivým, má totiž toliko podobu dobra a vůle se pak pro toto rozhodne. Jako pak jest chybou moci se zmýliti a skutečně se zmýliti, protože to dokazuje nedokonalost poznání, podobně ukazuje nedokonalost svobodné vůle toužiti po dobru jen na pohled zdánlivém.

Co tudíž slouží ke zdokonalení těchto schopností naší duše, slouží zároveň ke zvelebení naší svobody. Proto Ježíš Kristus jako zákonodárce náš a učitelka zákona církev sv. mají nesmírného dosahu na svobodu naši; neboť zásady a pravidla svobody netoliko jednotlivců, nýbrž i společnosti jsou zcela založeny na věčném zákoně božím. A pravá svoboda ve společnosti lidské nezáleží v tom, aby každý činil, co se mu líbí, protože by z toho vznikl největší zmatek a nepořádek, který by přivodil zánik společnosti občanské, nýbrž v tom hledati pravou svobodu, aby všichni mohli snáze pomocí zákonů občanských žíti dle zákona božího. Svoboda pak představených nezáleží v tom, že by směli bez rozmyslu a libovolně poroučeti, což by bylo právě tak hanebné představeným jako záhubné podřízeným.

4. *K politování jsou tudíž všichni,* kdo pravé svobody nepoznali, za to falešné za oběť propadli k vlastnímu neštěstí časnému i věčnému. Jako ubozí otroci afričtí a Indiáni američtí, kteří nemají svobody žádné, tak není ani vymožeností taková svoboda, která si dovoluje oproti všemu pořádku a zákonu, na př.: na Velký pátek křepčiti a tančiti a třebas vepřové hody slaviti. Zajisté politování hodni jsou zvláště praví křesťané, kteří na takových tvorech, jimiž lomcuje pýcha, lakota, smyslnost, nevěra, závislí jsou a pomoci si nemohou. Ó Ježíši, osvoboď je, pomoz jim! Posilni je sv. trpělivostí a vytrvalostí, aby věrni zůstali pravdě tvé a pravda sv. víry osvobodí je.

Bez Ježíše Krista uhasíná snadno ve vichru života pozemského *ten drobet světla, kterého rozum skýtá.* Pociťujeme potřebu pomoci vně i vnitř, aby nás osvěcovala a sílila a dala nám přemáhati všecky překážky, vyplývající ze zlých náruživostí, tělesných žádostí a marností světa. Proto volá k nám Ježíš Kristus: »Zůstanete-li v řeči mé, poznáte pravdu a pravda osvobodí vás!«

Bez Ježíše Krista ubohá byla společnost lidská! V rodině *muž vládl ženě, jakoby neměla práva žádného,* zneužíval jí podle svých vášní jako loutky, s níž si hrál, dokud mu bylo libo, jíž na čas lichotil až ji odkopl a do kouta ji pohodil. Taková byla manželka. Ani jako matka k vlastním dětem neměla práva, nýbrž toliko jim sloužila; a zůstala-li svobodná, lkala jako nezletilé dítě pod poručníkem veškeren svůj život. Proto je vymožeností křesťanství skrze Ježíše Krista a jeho sv. církev, že žena jest oprávněna ve svém postavení na světě. Než běda jí, jestliže svým nerozumem a bezhlavou lehkomyslností staví se mezi tak zvané emancipované ženy a v tom vidí svoji svobodu! Běda jim, jestliže hoví jen nízkým vášním smyslnosti a marnosti tohoto světa! Běda, jestli svou leností pro samé pohodlí nedbají ani o kostel, ani o modlitbu, ani o sv. svátosti, ani o svěcení neděle vůbec! Běda, jestli myslí, že dítky jejich nejsou jim ničím více, nežli dítkám jsou platny jejich loutky a hračky! To jest vděk za svobodu, kterou vykoupil Ježíš Kristus ženy z otroctví na tomto světě?! Jen aby časem nepřišel opět karabáč jako na ženy čínské, řecké a tureckél

*

Bez Ježíše Krista vidíme, jak *několik prohnaných a vychytralých zneužívá moci a síly proti právu a všeliké lidskosti*, kterak ve své bezcharakternosti, tvrdosti až i ukrutnosti proti bližnímu, místo co by měli díky vzdáti za pomoc druhých zmocňují se jich a v sobectví svém nadělají z nich otroků, připravivše je o všecko právo před lidmi, jakoby nebyl zákon dal Ježíš Kristus: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého a čím více bližní jest bídný a potřebný, tím více jako tvůj bratr a dědic království nebeského svobody jest hoden a lásky tvé.

Bez Ježíše Krista vidíme, jak *mocní své pravomoci zneužívají*, která jim je od Boha dána nebo od lidí, vezdy však ke blahu společnosti a nikoliv k vypínavosti, nádheře a přepychu několika lidí. K tomu moci nemají, aby se stali utiskovateli poddaných, jichž využitkují pro sebe a své vášně. Ovšem že neujdou přísnému soudu a spravedlnosti jeho; proto Ježíš Kristus právě svobodu zjednal tutéž jak mocným, tak slabým. A kdo více má potřebí uzdy proti zlým náruživostem, zdrželivosti proti bezpráví, uznání práva bližního, vytrvalosti v kázni a pořádku, tím více mu jest osvojiti si dobrodiní z Ježíše Krista, aby se obrodila tvář země, vyjasnila se tvář lkajících, protože malí i velcí, páni i podřízení, mužové i ženy, knížata i lid, všichni jsme osvobozeni skrze Ježíše Krista, Pána našeho.

Nuže, každý z vás mohl poznati, komu jest Ježíš Kristus ku pádu, kamenem úrazu a komu jest ku povstání v životě časném i věčném. Zajisté čím více dbáti se bude, aby poctivost, spravedlnost a láska k Bohu a bližnímu vzkvétaly, tím dokonalejší bude svoboda, ba vzkvétati bude zlatá svoboda a sladká volnost. *Čím více ale přívrženců nabude svobodomyslnost s falešnou svobodou*, tím více bezohlednosti, bezuzdnosti, pýchy, vypínavosti, drzosti, samolibosti, sobectví a hýřivosti a úpadku v rodině, v obci, v národě.

Co je ta svobodomyslnost s falešnou svobodou jiného, nežli *vzdorovitost proti Bohu a pohodlí sobě*. Ale dojde na ně takél Jako si vzdorovité dítě na rozumném otci pranic nevyvzdoruje, tak zajisté na Pánu Bohu teprve ne. Urazí o kámen, ale urazí sebe!

Co je svobodomyslnost s falešnou svobodou jiného, nežli *bezpráví naproti bližnímu, ale i bezpráví těch jistých naproti sobě samu!* Sobectví není nikdy prospěšné.

5. Co tudíž činiti jest? *Ježíš Kristus osvobodil nás a osvobozuje* neustále dále pokolení lidské *pomocí sv. katolické církve*. Proto hájí ona naši svobodu, odsuzuje všeliké bezpráví na nás páchané, potírá falešnou svobodu modlitbou, slovem, pérem i příkladem. Stůjme tudíž pevně k církvi sv. ve všem, co nám k věření předkládá a co jako věrní synové a dcery sv. katolické církve zachovávati máme. Vím, že svobodomyslní páni a emancipované paní nikdy se nespřátelí s církví katolickou, která jest jim jesuitskou, náboženstvím ztrnulým a nuceným, a podobně ani s pravými křesťany. Než jako církev sv. stojí věrně k Ježíši Kristu proti nepřátelům jeho, tak my též následujme ji, nezraďme ji. Všeliké

prospěchářství, všecka bezcharakternost, rozpačitost, nerozhodnost připravují nás o pravou svobodu, dodávají nepřátelům smělosti proti nám. Postavme se jako hráz proti takovému zhoubnému proudu! A Ježíš bude s námi Amen.

Neděle po Narození Páně.

Jak máme pečovati o své zdraví.

»Ta vdova byla až do let osmdesáte čtyř.« Luk. 2, 37.

[— Každý si přeje šťastného stáří. —] Pěkný to věk! 84 léta čítala tato vdova, když v chrámě jerusalemském uzřela nově narozeného Spasitele. Dlouhý věk měl i onen stařec Simeon, jemuž slíbil Bůh, že neuzří smrti, leč by prve uviděl pomazaného Páně. Dvě tedy staré šedivé hlavy ukláněly se dnes před nebeským nemluvňátkem a slyše ten příběh snad mnohý z vás u sebe praví: »ó bych i já tak sestaral ve dnech mnohých! Bych i já dosáhl požehnaného toho věku jako Simeon a Anna«, a nedivím se, jestli mnohý z vás takto mluví, nebo kdož by sobě nežádal dlouhého věku? A kdyby třeba jako stařenka Anna, která pouze 7 let s mužem svým v štěstí živa byla, neměl člověk na světě radostí mnoho, přece nerad se loučí odtud! Nebo každý by rád spatřil ještě ovoce prací svých, rád by viděl své miláčky dobře zaopatřené, rád by ještě zde to a ono zařídil a učinil. A jako bohabojný Simeon přál sobě prve uzříti Krista než by uzřel smrti, tak podobně každý z nás chce se zde ještě něčeho radostného dočekati.

[— Čím toho dosáh eme. —] Než ale, nejmilejší, neníť každému popřáno, a kdyby sebe déle živ byl, spatřiti vlastníma očima tak jako Simeon, čeho sobě žádá. Dlouhý věk nenaplňuje vždycky všech žádostí našich a mnohý snad dokonce žádného užitku z toho nemá, že dlouho zde živ byl. A proto budu, nejmilejší, dnes mluviti o tom, *co činiti musí ten, kdo požehnaného stáří dojíti chce.* Chceš-li se dožíti nejen dlouhého, ale i šťastného, požehnaného věku, *musíš žíti:*

1. *zbožně.* Tisícerá jsou nebezpečí, která se všech stran na světě hrozí nám a každým okamžikem mohou činiti konec životu našemu pozemskému. Krátké váznutí v oběhu krve — nepatrná věc s pokrmem pozřená, závrať nad propastí, kámen shůry padající — stávají se mnohému příčinou smrti. Vždyť my ani neznáme všech *nebezpečí*, jež každou hodinu, ba každý okamžik hrozí našemu zdraví a životu. A přece jest někdo, kdo je dobře zná — to je Ten, který *může je také od nás odvrátiti* a neškodnými učiniti — to je Bůh, náš Stvořitel, Ředitel a Zachovatel celého světa, Ten, před jehož očima tisíc let jest jako den včerejší, který pominul (Ž. 89, 4.), má v moci své i náš život a naši

smrt, naše zdraví i nemoc, jakož dí sv. Pavel: »V něm žijeme, hýbáme se a jsme.«

A proto musíme k tomuto Pánu života našeho všemohoucímu *zdvihati rukou svých*, aby odvrátil od nás všeliké nebezpečenství, aby jako zřítelnice oka svého šetřil nás, aby seslal svého anděla sv., který by nás vedl tím slzavým údolím pozemským jako Rafael vedl mladého Tobiáše do Rages. Tuto důvěru v Boha vyjadřovali naši zbožní předkové překrásně, an mluvíce o něčem, nač čekali, čeho si žádali, říkali a psávali vždycky: »Dá-li Pán Bůh«.

Tuto *důvěru ve všemoucího* a láskyplného Pána vyličuje Žalmista Páně, an zpívá: »Kdo obývá v skrýši Nejvyššího, v ochraně Boha nebeského přebývati bude — —.« »Kameny svými zastíní tě a pod křídly jeho doufati budeš. Jako štítem obestře tě pravda jeho a nebudeš se báti přístrachu nočního . . . Padne jich po boku tvém tisíc a deset tisíc po pravici tvé, ale k tobě se nepřiblíží. Nebo andělům svým přikázal o tobě, aby tě ostříhali na všech cestách tvých, jako na rukou ponesou tebe, abys snad o kámen neurazil nohy své.«

Takovou důvěru musíme, nejmilejší, v Boha míti, důvěru, že bez vůle Nevyššího ani vlas s hlavy naší nepadá — že všude bdí nad námi pravice jeho. A z důvěry této musí plynouti život zbožný, každého dne, vstávajíce, léhajíce máme *odporoučeti život svůj* do rukou Prozřetelnosti boží a jmenovitě v jistých pro nás důležitých dnech — jako je den našeho narození, našich jmenovin, den, kdy jsme vyvázli z těžké nemoci aneb velikého nebezpečenství — bude tato naše modlitba tím vroucnější a důvěrnější.

Dobře činí ti křesťané, kteří ve dnech těchto spěchají do chrámu k nejdražší *oběti mše sv.*, ve sv. *svátostech* s Bohem se tu smiřují a takto nové síly nabývají tím bezpečněji dále bojovati ten veliký a obtížný boj života pozemského. Ó zajisté, moji nejmilejší, kdo dlouho a šťastně žíti chce, musí o to nejprve Boha prositi — musí žíti nejprve zbožně a dále

2. *i střídmě.* Když *synové israelští* po delší dobu na poušti byli požívali *mannu*, přesytili se jí a toužili po mase. Rozpomenuli se, jak sedávali v otroctví egyptském u hrnců masa i srotili se, bědovali a trpké výčitky dělali Mojžíšovi, že z Egypta uvedl je na neúrodnou, smutnou poušť tuto. I zarmoutil se Mojžíš a k jeho prosbě poslal Hospodin lidu svému celé mračno *křepelek*, které se usadily v táboře. I vstal lid a po celý den sbíral křepelky, upravil je a požíval. A ejhle, ještě bylo maso na zubech jejich, dí Písmo, tu vznikly mezi nimi mnohé nemoci a veliký zástup lidu uchvácen jest náhlou smrtí. Smrt byla jim trestem smyslné nenasytnosti a nestřídmosti.

Tato událost s dostatek ukazuje, kterak mnohý člověk hříšnou nestřídmostí kazí sobě zdraví a připravuje předčasný hrob. Střídmost bývá nejlepším lékem pro nemocného, čím teprve je zdravému! Čteme v životopisech starých *poustevníků*, že dosáhli neobyčejně vysokého stáří, tak že věk celého století nebyl u nich

nic neobyčejného a oni žili zcela jednoduše, ba přísně, spokojujíce se prajednoduchým pokrmem a nápojem. Nuže, přirovnejme život v palácích životu v chatrčích, uvidíme nezřídka za zlatými zděmi paláců zvadlé tváře, vyžilé a sestárlé mladíky churavé, kdežto pod doškovou střechou nalezneme starce mladické bujarosti a síly.

To je, nejmilejší, ta veliká nemoc, to je ten ošklivý vřed, kterým stůně nynější pokolení, že nezná křesťanské střídmosti. Ta nemoc, která sluje *nestřídmost v pití* j-st nejen ohavností před Bohem, ona je i hroznou metlou nešťastníků, kteří jí sklíčeni jsou. Ona hůře než celý nepřátelský pluk řádí v rodinách, obcích a zemích, *podkopává zdraví* mladíků a mužů, *o blahobyt olupuje rodiny* a vrhá je do zoufalosti a mnohého muže v nejkrásnějším věku jeho stíhá nemocí, ku práci ho činí neschopným a z náručí rodiny ho vytrhuje smrtí předčasnou, tak že tam, kde spokojenost a štěstí kvésti mohlo, zoufalá bída tíží na opuštěné vdově a sirotcích, kteří stávají se takto veřejnými žalobníky svého otce ještě po smrti jeho a ž: dítky z rodiny takové nebývají ozdobou obce a země, dokazuje zkušenost.

Ano, tato náruživost hříšná podkopává nejen blahobyt a pokoj v rodinách, ale i v celých zemích, do bláta zašlapává důstojnost lidskou, docela *olupuje o důstojnost křesťanskou* — kdo sečte ty zástupy otrhanců, kterým na tváři čteme hřích jejich, kteří stáva í se obcím i celým zemím obtíží a z nichž obyčejně se rekrutují zločinci plnící celly žalářů. Tak se může přesvědčiti každý, kam to vede, když věčný zákon boží je nevážen a když v míře převeliké se přestupuje.

Každá nepravost přináší tomu, kdo se jí oddává, klatbu a následky časné, to je přirozený zákon boží, nad to pak Bůh spravedlivý nemůže takové porušení vůle své nejsvětější nechati bez *trestu na onom světě*. Žízní umíral Spasitel na kříži a znova křižují jej ti, kdož se oddávají hříšné nestřídmosti — zabíjí nejen svou duši, ale i své tělo a vrhají svou rodinu v zoufalost. Zajisté to jsou příčiny vážné a důležité, aby křesťan podle napomenutí sv. Pavla jako ve dne poctivě chodil, ne v opilství, ale v bohumilé ctnosti střídmosti, kterou Kristus svým příkladem posvětil — dobře věda, že tím poslouží i sám sobě a prodlouží sobě spokojený život a dosáhne snad, bude-li tak Bůh chtíti, šťastného stáří.

3. A chceš-li, br. v Kr., jako Simeon dojíti vysokého věku blaženého, *budeš vždy činným a pilným.*

Rozhlédněme se ve *viditelném tvorstvu,* všude nalézáme neustálý pohyb a činnost. Bez ustání řine voda, kdyby ustála, shnila by a stala by se bydlištěm ošklivého hmyzu. Neustále se chvěje stromoví větrem, byť by nehybně stálo, zakrnělo by. Nikdo neuzřel ptáka nečinného ani včelu bez činnosti a práce by zahynula, tak že mudřec Šalomoun posílá lenocha ke včelce, aby se od ní učil pracovitosti.

Víme, jak *Pán a Spasitel náš* po celý život svůj pracoval, dnem i nocí obcházel svou vlast a hledal ovce ztracené, až v neúnavné činnosti nesa těžký kříž dospěl na horu Kalvarii, kde dílo

života svého dokonal. Prací a namáhavou přičinlivostí obrátili jeho *apoštolové* celý svět, prací a přičinlivostí rozmohlo se království boží na zemi a rozmáhá se i blahobyt pozemský. Ó zajisté ku práci stvořil tebe, člověče, Bůh a jeho svatý zákon, který ti ukládá pilnost, přináší ti i spokojenost a radost a štěstí pozemské a udržuje tvé zdraví a prodlužuje ti života.

Zahálka je matkou všech nepravostí, to jest velmi nebezpečná zbraň, kterou ďábel celé pluky lidí již zabil a posud zabíjí na těle i na duši. Namlouvá jim, že práce je trpká, a neplodná — ukazuje jim cesty a prostředky, kterak velmi pohodlně mohou žíti, — a oni ho poslouchají, ztrácejí ctnost, zaprodají ji, prodají ale tím i svou duši za bídný proš jidášský a ukrátili si tím svůj život — na pokání nenechává jim Bůh obyčejně času, jako koukol svazuje je v snopky, jako suché větve utíná se stromu člověčenstva — veliká naše města a jmenovitě nemocnice a hřbitovy jsou toho křiklavým důkazem.

Ano, zahálka je matkou vší nepravosti, nebo svaté slovo Hospodina, jež promluvil k Adamovi, znělo: »V potu tváří jísti budeš chléb svůj, dokavad se nenavrátíš do země, z které vzat jsi.« Toto slovo bylo nejen trestem za hřích, ale i blaživým lékem přirozenosti člověka hříchem porušené. A proto chceš-li, křesťane, blaženého stáří se dožiti, pracuj, ale

4. *vystříhej se i všech zbytečných a přepjatých, nekřesťanských starostí.*

Patříme-li do šedé dávnověkosti, vidíme, že lidé vysokého docházeli stáří. *Noč, Abraham, Izák a Jakub* nám to dokazují — patříme-li však na časy nynější, pravý opak toho nalézáme. Stařec osmdesátiletý stojí zde mezi mladším pokolením jako vysoký obstárlý dub v širošírém mlází lesním. Odkud úkaz ten? Nechybíme zajisté, když mimo jiné, ovšem nezaviněné a přirozené příčiny, řekneme, že lidé nynější napolo umírají samou přepjatou starostlivostí.

Patriarchové byli dítky, ovšem velké dítky — *málo přání chovali* v srdcích svých, když požehnání boží spočívalo na stádech jejich, byli šťastnými a spokojenými.

Strašidlo, které sluje přepjatá ctižádost, neburácelo v životě jejich, milostný anděl pokoje seděl na prahu jejich a věnčil skráně jejich a jedovatý *had závisti* nehlodal v prsou jejich. Ale o nynějším pokolení platí právě opak toho všeho. Tisícerá marná přání hýbají srdcem člověka.

Tam jeden tone v *bohatství* a přece se bojí, že hladem zahyne, on nemá posud dosti, ovšem ten, kdo *nemá pevnou důvěru v Prozřetelnost boží*, zmítán jest tisícerými starostmi a vrtochy, on nezná nic než bezedné touhy po penězích a aby jich došel, vymýšlí si dnem i nocí plány nové — spánek prchá od něho, duši svou zanedbává docela, nebo bohem jeho je mammon a duší zlato a stříbro.

A což teprve zmocnilo-li se někoho strašidlo *ctižádosti!* S místa na místo honí jej a lomcuje jím, takovým způsobem ne-

přichází ovšem nikdy k pokoji, duše jeho potácí se v tmách — chřadne — chřadne i tělo, klesá v hrob — a duše, na kterou zapomněl, umírá s tělem — a tak tuto dvojí smrt, smrt na těle i na duši, způsobila buď lakota aneb ctižádost. A proto chceš-li, křesťane, dosíci blaženého stáří, pracuj sice svědomitě, ale vystříhej se nekřesťanské lakoty a hříšné ctižádosti, pracuj svědomitě a to ostatní ponech prozřetelnosti Všemohoucího, který zajisté tě neopustí. A ještě jeden lék znám, lék vydatný a výtečný, který každému zabezpečuje blažené stáří a to je

5. *ctnost, mravnost!* Kdo po celý život svůj mravnosti a ctnosti nade vše sobě váží, a jich miluje, zákon spravedlnosti vždycky plní, tolik dobrého koná, seč jen síly jeho stačí, kdo věrně a svědomitě povinnosti stavu svého plní, žádnému neubližuje, ale se všemi lidmi v pokoji a lásce trvá, zajisté že sám má pokojné svědomí — a *pokojné svědomí je polovičkou zdraví*, je základem blaženého stáří. O zajisté, moji nejmilejší, blaživá křesťanská ctnost je nejlepším základem spokojenosti, blaha a života dlouhého, šťastného, tak odměňuje Bůh své věrné již zde na zemi, že šťastnějšími a spokojenějšími jsou v chudobě, než člověk nešlechetný a nemravný v bohatství a přebytku.

Naproti tomu je člověk jemuž svědomí neustálé výčitky činí pro hříchy a nepravosti jeho, jenž *hlasem nepokojného svědomí* jako bratrovrah Kain zmítán jest s místa na místo — rozerván sám v sobě, sklíčen a stižen kloní hlavu svou k zemi, vyhaslé jest oko jeho, bez útěchy potácí se v životě, jenž stává se mu obtížným břemenem, tak že nezřídka takový člověk činí životu svému konec rouhavou rukou — jaký život, taková smrt, nešlechetný život — nešlechetná smrt. A byť by i toho nebylo, ten vnitřní žal, ta těžkomyslnost z hříchu pošlá zcela nutně uhasíná lampičku života jeho před časem.

Ó nenadarmo praví Písmo svaté o starci *Simeonovi*, že byl mužem spravedlivým t. j. ctnostným. Kdyby nebylo srdce jeho bývalo stánkem ctnosti a spokojenosti, nebyl by dosáhl požehnaného věku svého

Kdo se chce tudíž státi jednou Simeonem, musí bedlivě *vystříhati se všech náruživostí a vášní*, nebo není pochybnosti, že každá vášeň kopá člověku předčasný hrob. Jděme jen na hřbitov, do toho města mrtvých, stůjme u některého hrobu — a tažme se — kdo vykopal jej? Byla to *závist*, která jako jedovatý had otrávila život nebožtíka. Stůjme u jiné mohyly -- kdo odzvonil tomuto tak brzo umíráčkem? Byla to přepjatá *lakota*, která soužila ho až ho dosoužila. Přistupme k hrobu jinému a ptejme, se co upravilo zemřelému rakev? — byla to *zlost*, která zkazila zdraví jeho. A u jiného hrobu uslyšíme: Toho přivedla *nestřídmost* do země a opět toho vyrvala ze světa v nejkrásnějším věku jeho *ohavná smilnost*, nebo život nemravný a nečistý je ošklivým vředem, který zabíjí nejen duši, ale i hubí tělo a činí žití jeho bídný, předčasný konec.

A proto, kdo se dočekati chce požehnaného a blaženého stáří, musí se vystříhati všeliké hříšné vášně a náruživosti, nebo vysoké, spokojené stáří bývá ovocem mravného života Krásný večer ukazuje se obyčejně po krásném dni, kdežto den pošmurný mívá i nevlídný, pošmurný večer.

To jsou, moji nejmilejší, ty stupně, po nichž jako Simeon a Anna dostoupiti můžeme vysokého, šťastného stáří; jest to zbožnost, — střídmost — pracovitost — a vůbec sv. ctnost křesťanská. Snažme se tudíž, abychom po stupních těchto došli koruny Simeonovy, unikejme vší vášni a nepravosti, milujme ctnost, neboť ona učiní nás obrazem božím, ona korunovati nás bude blaženým stářím, bude-li to vůle boží, a *postaví jednou na hlavu naši i korunu blaženosti nehynoucí tam — v lepší vlasti, na nebesích. Amen.*

† František Ekert.

Kázání na závěrek roku.

»Jáť jsem první a poslední, počátek i konec, praví Pán Bůh.« Zjev. I., 8.

Rozmilí v Kristu! Rok tisící devítistý šestý schyluje se ke svému konci. Ještě toliko jediný zbývá z něho den a i ten co nevidět na vždy zmizí.

Důležitá to zajisté, vážná a dojímavá a slavná doba pro každého rozvážného křesťana, tato doba skonávajícího roku. Vyzývát nás, abychom jakož jsme tento rok ve jménu Páně započali, tak jej ve jménu Páně bohumile skončili, přivolávajíc nám ona slova jeho ve zjevení sv. Jana: »Jáť jsem první a poslední, počátek i konec«, t j. Mnou, Bohem Hospodinem, ve jménu mém, ke cti a chvále mé má se všecko počínati a končiti, každé dílo, každý den, každý týden, každý rok.

Jak bychom ale tento rok i každý příští svého pozemského života po křesťansku bohumile skončiti měli, to uvážíme v dnešním rozjímání.

Staneť pak se to:

1. *vroucím díkůčiněním Pánu Bohu za přijatá v něm od něho dobrodiní;*

2. *srdečnou lítostí spáchaných v něm proti Bohu hříchů a*

3. *činěním pevných předsevzetí k bohulíbeznému použití roku nastávajícího.*

Pojednání.

1. Ve jménu Páně a bohumile a po křesťansku skončíme tento starý občanský rok především vroucím díkůčiněním Bohu za přijatá od něho dobrodiní.

Když bohabojný Noë, tento druhý praotec lidského pokolení, od něhož se vymřelý svět poznovu zalidnil, po hrůzné potopě světa po 14 měsících z korábu ponejprv na tuto zemi vkročil, naplňovaly hrůzné a spolu zároveň radostné city jeho srdce. Nebo

před rokem ještě viděl všecko plné lidí a zvířat, a nyní ach! spatřil všecko pusté a prázdné, jenom sebe s rodinou svou na živě zachovaného u všeobecné potopě. Mnoho jeho známých a sourostenců bídně vzalo za své; jenom on se svou manželkou a tři synové s manželkami svými, tedy dohromady osm osob z prodloužení života svého se radovalo, poněvadž Pán Bůh s nimi byl. An se takto do minulosti zamyslil a podivnou ochranu boží si připomínal, vzplápolal v srdci jeho cit vroucí k Bohu vděčnosti: i vzdělal oltář, položil naň v zápalnou oběť díků ze všech čistých zvířat a padna pokorně na kolena se svou rodinou dobrořečil Pánu Bohu za jeho otcovskou ochranu, při čemž radostné slzy vděčnosti kanuly z očí jeho. An se ještě modlil a oheň z obětí k nebi plápolal, rozklenula se ponejprv na obloze překrásná duha, a Hospodin, maje zalíbení na této dobrovolné oběti díků, takto se dal Noëmovi slyšeti: »Hle! Úmluvu činím s tebou i se syny tvými i se všemi potomky tvými a nikoli neuvedu již potopu na zemi k zahubení lidí a živočichů. A tato duha má bude vám na vždy na znamení slibu mého. Požehnání své vám dávám: Rostřež a naplňte zemi a panujte nade všemi živočichy a bylinami země, užívajíce jich k pokrmu a potřebám svým.« Takto pojistil sobě nábožný Noë svou vděčností pro budoucí časy požehnání a milost boží; takto sobě proklestil cestu a jako dveře otevřel k novým dobrodiním Páně.

Nejmilejší! Hledíme-li i my dnes jako druhdy Noë nazpátek a jako za sebe do minulého a ke konci se chýlícího roku: tuť se nám staví na oči neskončená řada velikých a vzácných dobrodiní, jimiž nás během jeho dobrotivá ruka boží štědře podarovala. Netřeba teprv vám je zevrubně vypočítávati, znáte je všichni ty tělesné dary a ty duchovní milosti, jichž se vám od Pána Boha v tomto roce dostalo. I rcete, což bychom mohli a měli dnes lepšího a bohumilejšího učiniti, nežli co učinil Noë, vzdělati totiž ze srdce svého oltář a na něm položiti obět dětinné vděčnosti a povinné uznalosti Všemohoucímu dárci všeho dobrého za všecka v tomto právě ke konci se chýlícímu roku od něho přijatá dobrodiní, zvláště pak za tu milost, že nás až k této době při zdraví a životě zachoval, anto tak mnozí z našich milých známých a přátel v něm na věčnost se odebrali? Než, vzdychne si snad mnohý: Na mne se v tomto roce štěstí neusmívalo, ale jen samé neštěstí na mou hlavu zevšad se hrnulo! Těžce a bolestně dotýkala se mne v něm ruka Páně. Oheň strávil můj majetek, nemoc poutala mne na bolestné lože, zlí lidé mne okradli o jmění, o čest a dobré jméno, smrt mi odňala drahé miláčky, země mi poskrovnu uštědřila svých úrod. Všecko všudy mne trápilo a sužovalo. I nevím, zač bych Bohu děkovati měl. Nevíš, malomyslný křesťane? Právě za tyto kříže, za tato navštívení Páně, za tyto nehody slušíť tobě Bohu obzvláště děkovati. Či nejsou-liž to poslíčkové zcela obzvláštní lásky boží k tobě? Nejsou-liž ohněm zkoušení, budíčkem k povzbuzení ze hříšné dřímoty, lékem hořkým sice, ale spasitelným ke zhojení duše tvé, háčkem k Pánu Bohu tě přitahujícím,

prostředkem ke zhojení tvých zásluh, trnovým plotem a ohražením duše tvé? Což nevíš, že Boha milujícím všecky věci, i utrpení, slouží a napomáhají k dobrému, nikdy jim nejsouce na škodu? A kdo tě v nich potěšoval? Kdo tě sílil, abys jim nepodlehl? Kdo tě trpělivostí obdaroval, abys trpělivým jich snášením naději věčné odměny si pojistil? Kdo ti z nich opět pomohl? Ne-li nejvýš prozřetelný Pán a Bůh tvůj? Nuže, nebudiž nevděčným, ale veleb z toho svaté jméno Páně, řka: Buď Bohu chvála a dík! Již pominuly navždy všecky strasti tohoto roku, a zbyla z nich jenom vzpomínka, ale duchovní jejich ovoce, zásluha z nich, ta pro mne nepominula, ta mi zůstane na věky. Nebo ten, jehož slova nepominou, řekl: »Nyní se rmoutíte, ale zármutek váš obrátí se v radost a radost vaši na věky žádný neodejme od vás. Blahoslavení, kteří nyní pláčete; nebo smáti se budete.«

2. Netoliko však díkůčiněním Pánu Bohu za dobrodiní skončiti máme bohumile tento rok, nýbrž i srdečným litováním všech v něm proti Bohu spáchaných hříchů a provinění.

Jestliže dnes ty tak mnohé hodiny a dny, téhodny a měsíce třeba jenom zběžně projdeme, ach! co tu na konci roku tohoto za velikou řadu malých — velikých spatřujeme hříchů, námi proti Pánu Bohu spáchaných! Či není-li každý takřka den jeho novými a novými dluhy znamenán? Dávali jsme vždy Bohu, co božího jest? Nezůstali jsme Pánu Bohu svému namnoze dlužni povinnou úctu, vděčnost, poslušnost a lásku? Hledali jsme vždycky především království boží a spravedlnosti jeho? Činívali jsme vždycky všecko pouze ke cti a slávě boží? Milovali jsme vždy Boha nade všecko z celého srdce svého? Sloužili jsme Bohu vždy jak doma tak i v chrámu Páně s bázní synovskou? Ó kéž by tomu tak bylo! Než, svědomí nám praví, že není. Neb táži se vás ústy krále Šalomouna: »Kdož může říci: »Čisté jest srdce mé, čist jsem já ode všeho hříchu?« A odpovídám slovy téhož krále: »Není člověka, kterýž by nezhřešil. I spravedlivý klesne.« Ó, nikdo sám sebe nesvoď, říkaje, že hříchu neučinil po celý ten minulý rok. Přes tu chvíli hřešíme, aniž to sami pozorujeme, tak že s Davidem zvolati musíme: »Kdož pak všecka provinění svá ví a zná? A protož od nepovědomých provinění mých očisť mne, ó Pane« (ž. 18.) a s apoštolem Pavlem: »Ničeho sobě (sice) povědom nejsem, ale tím ještě nejsem ospravedlněn; nebo kdo mne soudí, Pán jest«; tato slova apoštolova u sebe rozjímaje sv. Basilius dí: »Všickni v tolika věcech chybujeme, že větší částku svých poklesků ani sami neznáme.« Porovnáme-li již dobrotu boží k nám s naší k němu nevděčností, starostlivost boží s naším naň zapomínáním, otcovskou lásku boží k nám s naší k němu lhostejností a vlažností: zdaž to nemusí srdce naše bolestí, zármutkem, hanbou a studem nad urážkami Bohu učiněnými naplniti? zdaž to nemusí skrz na skrz rozlítostniti?

Když král David mnohými dobrodiními od Pána Boha obdařený ve štěstí svém na Boha zapomenul a těžkými hříchy jej zarmoutil a urazil, tu k němu Bůh poslal proroka Nathana, by mu

velikou jeho nevděčnost důtklivě předestřel. I stalo se, a Nathan řekl Davidovi: »Toto praví Hospodin Bůh israelský: Já jsem pomazal tebe za krále nad Israelem; rozpomeň se jen na minulou dobu; tys byl chudobný pastvec, nejmladší z bratří svých, nemaje žádného dědictví k doufání, leč chleba a potu tváře své. A já, já jsem tebe beze všech tvých zásluh z pouhého milosrdenství až na trůn královský povýšil: já jsem tě za krále pomazal, můžeš to zapříti? Davide, slyš dále: já vytrhl jsem tebe z ruky Saulovy. Když jsi před králem Saulem na harfu hrával, nevíš li se upamatovati, že hněvivý Saul kopím po tobě mrštil, aby tě skrz na skrz probodl? Kdož pak tě tehdáž jisté smrti vyrval? Kdož tě to zachránil? Kdož ti to ku pomoci přispěl? Já, já vytrhl jsem tebe z ruky Saulovy. Přiznej se: zdaž tomu tak není? Slyš ještě dál: Já dal jsem tobě darů pána tvého. Tento palác, v kterém bydlíš, ty rozkošné zahrady, v n chžto se libě bavíš, ty poklady, ježto svými nazýváš, tu korunu, kterou nosíš: komu to všechno před nedávnem náleželo? Všecky ty věci náležely Saulovi, pánu tvému: já je ale Saulovi odňal, abych je dal tobě Já dal tobě dům pána tvého i se vším jeho příslušenstvím. Není-liž pravda?« »Ano, Pane, přiznati se musím, že tomu tak. Všecko, co jsem a mám, je od tebe.« »Proč jsi tedy potupil slovo Hospodinovo, tak žes učinil zlé před obličejem mým?« dí mu na to Bůh. »Kterak pak jsi mohl tak těžce mne uraziti, an jsem tebe tolikerými dobrodiními obdařil? Čím pak jsem si to u tebe zasloužil?« Tato pak hořká připomínka proroka Nathana tak hluboce dojala srdce Davidovo, že bolestí a lítostí téměř omdlel a pro žalost nad spáchanými hříchy nic jiného pronésti nemohl, než ona slova: »Zhřešilť jsem Hospodinu. Ach! uznávám a s největší lítostí vyznávám, že jsem zhřešil proti Pánu Bohu svému.« Nejmilejší! Kdyby skrytý tuto pod svátostnou chleba způsobou Bůh na závěrek tohoto roku s oltáře svého k nám mluvil: zajisté by nám nic nepředestřel, než co (druhdy) Davidovi předstíral. Ukázal by nám své láskyplné, dobrotivé srdce, kterak dosud krvácí ranami během tohoto roku od nás mu zasazenými, volal by k nám: »Spočti, můžeš li, ona dobrodiní, která jsem tobě prokazoval: i proč pak jsi mnou pohrdl, mne urážel, zákon můj potupoval?« A což bychom mu mohli odpověděti? Což jiného, nežli lítostivě zakvíleti, zaplakati, zabědovati s Davidem: »Ach! Zhřešil jsem Hospodinu. Smiluj se nade mnou, Bože! Odvrať tvář svou od hříchů mých, a vymaž všecky nepravosti mé! Obět Bohu příjemná jest duch zkormoucený: srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nepohrdneš.«

3. Jakož pak dokonávající rok skončiti máme srdečnou lítostí nad spáchanými v něm hříchy proti dobrotivému Bohu: tak jej posléze uzavříti máme činěním pevných spasitelných předsevzetí k bohumilému použití roku příštího.

V knihách proroka božího, Isaiáše, čteme o sv. králi judském, Ezechiášovi, že se těžce roznemohl až k smrti, a že mu Pán Bůh skrze proroka toho skutečně smrt již oznámiti dal, řka: »Toto praví Hospodin: »Spořádej dům svůj; nebo umřeš a nebudeš

déle živ.« Poněvadž ale Ezechiáš s pláčem k Hospodinu se modlil, dí jemu Bůh: »A já přidám ke dnům tvým patnáct let.«

V podobných případnostech jsme dnes i my. My jsme si svým dosavadním se chováním k Pánu Bohu nic jiného nezasloužili, než aby tento svrchovaný Pán život náš ukončil. Poněvadž ale za nás jeho milosrdenství u něho se přimlouvalo, dal se ním pohnouti a přidal nám ještě jeden nový rok. I jakéž pak předsevzetí učiníme asi vzhledem tohoto nového dobrodiní božího?

Totéž, jež učinil král Ezechiáš. To, že nového sobě popřaného času ke svému polepšení, posvěcení a zdokonalení svědomitě a věrně použiti chceme. Pravil totiž: »Jako mladá vlaštovice, tak volati budu; rozjímati budu jako holubice. Pane, násilí trpím. Připomínati budu tobě všecka léta svá v hořkosti duše své.« (Isai. 38, 1—15.) Podobně i jedenkaždý z nás dnes volej: Pane, Bože můj! Po všecky příští dny svého života chci se k tobě na modlitbách utíkati, a jako mladá ptačátka o pokrm volají, tak i já pozdvihovati chci hlasu svého každého dne k Bohu svému, abych vyprosil si požehnání jeho. Rozjímati budu jako holubice. Po všecky příští dny života svého přemýšleti chci o spravedlnostech tvých, rozjímati chci o svatém zákoně tvém, uvažovati chci podivné cesty tvé. Po všecky příští dny svého života statečně bojovati chci proti hříchu pro dosažení koruny spravedlnosti, a abych pro svou slabost neklesl, chci tebe, Bože silný, každého dne na novo vzývati, na tvé mocné rámě se podpírati. Po všecky příští dny života svého chci konečně kajícně sobě připomínati a každodenně důsledně na mysl uváděti všecka svá minulá léta s vinami, s hříchy a poklesky v nich spáchanými; chci je na sobě trestati, abys ty, ó Pane! po mé smrti nic trestuhodného na mně více neshledal!

* * *

S takovými city, myšlenkami a úmysly, nejmilejší, chtějmež i tento i každý příští rok vezdejší ukončiti. Přinesmež dobrotivému Bohu na závěrek roku v obět srdce plné díků, plné lítosti, plné spasitelných předsevzetí a svatých úmyslů.

Jestliže jsme v tomto roce proti Bohu válčili, nuž! složmež dnes zbraň nešlechetnosti k nohám jeho. Prosmež jej, aby na naše v tomto roce proti němu spáchané nevděčnosti milosrdně zapomenul, na věky, na věky zapomenul, a laskavě pohleděl na ty naše nové úmysly a svatá předsevzetí, s nimiž závěrek tohoto roku jako zpečetiti chceme. Amen. † *Jan Götschner.*

Obřezání Páně — Nový rok.

»Když se naplnilo dní osm . . . obřezáno bylo dítě.« Luk. 2, 21.

Dnes po prvé žalně zaúpělo spanilé Jesulátko, pláčem lítostivým, když ostřím nože obřezního jeho božské tělo jest pora-

něno; ano, dnes vzácné prvotiny nejsvětější krve Páně za vykoupení a spásu světa bolestně jsou vyroněny. A což, musilo býti tak, jak se stalo? Či nebylo jiného prostředku na smíření věčné spravedlnosti a tudíž na vykoupení lidské, leda že Jednorozený nebeského Otce, Bůh od věčnosti a Otci ve všem rovný, Ježíš Kristus sám božství svoje člověčenstvím musil zastříti, aby jako člověk strádal a trpěl a vylitím své krve i položením života smír mezi nebeským Otcem, hluboce uraženým a člověkem těžce vinným zjednal? Bylo li již nezbytno, že na vykoupení lidské měl býti obětován život nevinný, neposkvrněný a svatý: proč nestačil za obět život některého světce neb anděla?

Tak a podobně mohl by souditi člověk, jda za srdcem, řídě se citem; ale soud jeho byl by nemístný, byl by pošetilý. Dí blahoslavený Tomáš Kempenský: »Jen Bůh *sám* sobě dostačuje«, pročež i věčná spravedlnost jen sama sebou mohla býti usmířena, an obětovati, zmařiti život nemá práva nikdo, leč jediné ten, kdo život má sám od sebe, Pán života, Bůh.

Z těch příčin nebylo vyhnutí a obětí za hříchy světa, vykupitelem lidstva býti nemohl, leč jediné *sám vtělený Bůh, Ježíš Kristus;* o čemž ke svému křesťanskému vzdělání na místě se přesvědčíme.

Pojednání.

Apoštol národů, sv. Pavel, Řím 5, 12, napsal a pověděl toto: »Skrze jednoho člověka přišel na svět hřích, a skrze hřích přišla smrt a přišla na všechny, poněvadž v jednom (v člověku prvním) zhřešili všichni« — Těmito významnými slovy vyřkl apoštol pravdu, kterouž lidstvo i za svého nejhoršího pohanského pobloužení cítilo a krvavým obětováním hovádek veřejně vyznávalo. Člověk hluboce pobloudilý tušil dobře, že hříchem od Boha odpadl, že za hřích zasloužil smrt a tudíž chtěje sebe zasloužené pokuty hříchu uchovati, činil oběti zápalné krvavým obětováním hovádek; což arciť naprosto nestačilo, anaž krev jalovic a býků, jak Písmo dí, od hříchu neočišťuje.

Než přese všechno pobloužení mysli lidské jádrem pravdy a základem všech očekávání mesiášských zůstalo, že někdo položením života a prolitím své krve lidstvo od hříchu očistí a z pokuty hříchem zaviněné, z časné i věčné smrti vykoupí. Sami proroci, Bohem nadšení a Duchem sv. naplnění, jen tak vykupitelské dílo Mesiášovo sobě představovali i opovídali. Ano přední, mezi nimi Isaiáš, o příštím Mesiáši i vykupitelském díle jeho s určitostí jasnou na staletí předem věští: mluvě tak, jakoby věc příští na své oči byl viděl, řka: »On neduhy naše nesl, bolesti naše snášel. Raněn jest pro nepravosti naše, potřín jest pro nešlechetnosti naše. Obětován jest, protože sám chtěl . . .: jako ovce k zabití veden bude a jako beránek . . . neotevře úst svých. Sinalostí jeho my uzdraveni budeme.« Is. 53.

Jak ale dílo vykupitelské vrcholilo v tom, že žádoucný Mesiáš za vykoupení člověčenstva měl vlastní svůj život obětovati,

vlastní svůj život zmařiti: pak arciť žádný člověk, byť sebe světější, ba ani anděl Mesiášem býti nemohl. Člověk i anděl, oni oba sami, od sebe a ze sebe býti nepočali: oni oba jsou tvorové, od Boha stvoření, k jsoucnosti povolaní: oni oba život svůj přijali od Boha, tudíž pak pány života svého nejsou a zmařiti svůj život práva naprosto nemají. Člověk i anděl, majíce život propůjčený sobě od Boha, podléhají oba stejně neproměnnému a věky platnému pátému přikázání božímu, ježto velí: »Za páté, nezabiješ — nezabiješ ani jiného ani sebe.«

Kdo tedy měl a mohl světa vykupitelem býti, když jím ani člověk ani anděl, nemajíce práva život svůj obětovati čili zmařiti, naprosto být nemohli? Světa vykupitelem nemohl býti leč jediné ten, kdo od věčnosti jsa, život sám od sebe a ze sebe má, pánem života jest: nemohl býti leč jediné ten, jenž zjevně pověděl řka: Jako otec má život sám od sebe, tak i synu dal, aby měl život sám od sebe, Jan 5, 26, nemohl býti leč jednorozený Syn boží, Bůh od věčnosti. Otci ve všem rovný, Pán náš, Ježíš Kristus. A tak se i stalo, an Ježíš Kristus z lásky k nám člověčenství na se přijal a smrtí svou na kříži nás vykoupil, jak svědčí apoštol národů sv. Pavel, řka: »Kristus umřel za nás . . . a smířeni jsme s Bohem skrze Syna jeho,« Řím. 2, k čemuž miláček Páně sv. Jan I. 1, 7. (abych jiná přemnohá místa Písem neuváděl) dokládá toto: »Krev Ježíše Krista očišťuje nás od všelikého hříchu.«

Nejmilejší! Dílu vykupitelskému obětováním a zmařením vlastního života nestačil, leč jednorozený Syn Boží sám, poněvadž toliko on, jako pravý Bůh, jsa od věčnosti a maje život sám od sebe, pánem života byl a obětovati jej právo měl. Naproti tomu ale lidé i andělé, jako bytosti od Boha stvořené, život svůj přijali od Boha, a pány života svého nejsou a zmařiti jej naprosto práva nemají, antož neproměnné a na věky platné jest přikázání boží: »Za páté: nezabiješ — nezabiješ ani jiného ani sebe.«

Oproti veliké pravdě, že jen sám vtělený Bůh položením života člověčenstvo vykoupiti mohl, poněvadž nikdo jiný, ani člověk ani anděl pánem života svého není a zmařiti jej práva nemá: oproti veliké pravdě této co medle máme říci hnusně nekonečným sebevraždám věku našeho? Věk náš odvážil se vzpoury proti celému desateru božích přikázání: a když i jsoucnost boží bláznivě popírá, Bohu se rouhá a dny Páně úmyslně lehčí a potupuje: což divu, že také páté boží přikázání nestoudně ruší a sebevraždou hanobí. A z jakých příčin, až mrzko povídati! Pošetilá choutka nerozumného srdce, mrzká zvířecí vášeň pohlavní, falešně rozuměné zlehčení na cti, ovšem vlastní vinou, třeba odkrytím nějakého darebáctví, nechut uskrovniti obvyklý přepych a pohodlí života: to a ještě jiné mnohem blbější pošetilosti dostačují, že se to střílí, topí, otravuje a věší, jako o závod! A co medle říká svět tomuto hnusně ohavnému plýtvání životem? Divná to věc. Zemře li ubožák, kterýž rakovinou neb jinou nezhojitelnou nemocí po léta se trápil a mučednictví podstoupil, ten třeba nahý zašije se do pytle a hodí se do jámy beze vší soustrasti, beze všeho účasten-

ství! Když ale lehkovážný nesvědomitý otec, že se mu nedaří zrovna, jak by sobě přál, napřed ubohé své děti podřeže a potom sebe zastřelí, aneb když ženština, že se jí frejířské plány nedaří, z revolveru na sebe vypálí: tu je soustrasti, tu je litování, ano i chvály — a na pohřeb shluknou se davy tisíců a tisíců! Divná to věc.

Než nechme toho a na konec ohlédněme se po jedovatém zdroji, z něhož mrzkohnusná sebevražda pochází. Všechny duševní i mravní bídy věku našeho a tudíž také ohavná sebevražda prýští z jednoho zdroje prokletého, prýští z nevěry. Není víry, není bázně boží, není naděje v odplatu života věčného — a za takového stavu věci jest možné všechno, ba i to, že člověk, nedbaje přikázání božího ani hlasu přírody, sám sebe katuje. Ó, vskutku, nedostatek víry jest věku našeho nejhorším neštěstím, nejmocnější kletbou!

Tou příčinou neděje se jen tak nahodile, že u každé příležitosti, kdy býti může, láskám vašim říkám: »Bratři a sestry! obnovme, obnovme a utvrďme se ve víře!« Jen prostředkem víry může společnost lidská z mnohých poskvrn těžkých býti očištěna, upokojena a v trvání svém utvrzena. Jen prostředkem víry lze jest jak všechněm vůbec, tak každému zvláště pokoje duše a klidu srdce dojíti na zemi a odplatu nehynoucí na věčnosti. Pročež i dnes opětně dím a volám: »Bratři a sestry! obnovme, utvrďme se ve víře!« A totě to blahopřání, kteréž sobě, a vám a celičkému světu k nastávajícímu roku novému z té duše a z toho srdce přináším a podávám. Amen. † kan. *J. Ehrenberger.*

O novém roce.

Jak drahý čas a jak ho užívati.

»Kolik jest dnů služebníka tvého, kdy učiníš soud nad těmi, kteří mi činí protivenství?« Žalm 118, 84.

Evangelium dnešní tak kratičké jest, že mi samotnému napadlo, že ta krátkost jeho jest obrazem krátkého života. Vypráví, jak Ježíš nám příklad dal, jak poslušni býti máme zákonů božích. To jest úlohou našeho života a dle toho, jak vykonáme úkol ten, budeme odměněni. Život náš jest jako cesta mezi dvěma mezníky, u nichž končí cesta. O prvém mezníku, kdy jsme se narodili, každý ví, o druhém, kdy umřeme, nikdo. Tou cestou běžíme jako o závod, a zdá se nám, že lezeme jako hlemýžď. U hlubokých tekutých vod zdá se, že voda stěží teče, ale vstoupíme-li do té vody, cítíme, jak nám proud nohy podráží a nás sebou béře. Tak život náš. Zdá se dlouhý, když se naň díváme, krátký, když ho prožijeme. Prožitá doba krátká se zdá, a budoucnost, čekání to zdá se dlouhé, ale vše jest stejně dlouhé, hodina za hodinou prchá, den za dnem, rok za rokem, a v některém roce nad námi zaduní

hrouda a zavzní nám také: Duše jeho a duše všech věrných zemřelých pro milosrdenství boží ať odpočívají v svatém pokoji.

Viděl jsem hodiny, na nichž namalována byla smrt, jež ukazovala na ciferník a držela nápis v ruce: Jedna z těchto bude tvou poslední. Kyvadlo u těch hodin mělo tak rychlý chod, že se jenjen míhalo. Tak jako to kyvadlo rychle se hýbe, tak také život náš prchá a nevrací se a klame nás, že zdá se vléci a zatím rychle utíká.

Dnes jest začátek nového roku, co jest přiměřenějšího nad to rozjímati, *jak drahý jest čas, jenž tak rychle prchá* v díle I. a *jak ho dobře užívati* v díle II.

Pojednání.

I.

Na dvou místech cení se spravedlivě cena času a to jest: v nebi a pekle. Tam poznává drahotu času, za který si zde kupujeme věčnost celou, ale za celou věčnost nemůžeme si koupiti čas života našeho. Na čase našeho života visí celá naše *věčnost.* Jakou má cenu věčnost, tolik má ceny čas, nebo na čase visí naše věčnost. Jak jsme ten čas prožili, takovou věčnost jsme si připravili. Stojíť psáno v Písmě sv.: Vrátí každému podle skutků jeho. Mat. 16, 27. a člověk vezme, co zasil: Co člověk sil, také bude žít. Gal. 6, 8. — Naše skutky jsou semenem věčnosti, zde vykonáme skutky a zmizí nám, na čas ale jenom, neboť shledáme se s nimi na věčnosti.

Zde myšlenka, jež hlavou proletěla, ukládá se v klíně věčnosti, aby jednou s námi se opět spojila. Slovo, které z úst vyšlo, ryje se nesmazatelně na stěny věčnosti, aby bylo svědkem naším, a skutek žije a trvá až na věky jako průvodce náš, aby nás buď blažil jako průvodce dobrý, anebo hryzl jako sup hryze kořist svou. Smazati pak nelze skutky zlé ničím, leda pokáním, a ztratiti dobré skutky nelze leda hříchem. *Děláme v každém okamžiku dílo pro věčnost.* A proto na tomto životě našem visí věčnost.

A život náš krátký jest, a přece na něm celá věčnost bez konce visí. Nedejme se klamati časem, ale pozorujme ho, jako kdybychom celý život již byli prožili, pak poznáme krátkost jeho. Tak dí sv. Pavel: Nebo toto kratičké a lehké soužení působí v nás převelmi velkou chválu slávy věčné, a Sirach dí: Popatřte očima svýma, že maličko pracoval jsem a nalezl jsem sobě mnohé odpočinutí. Tak soudí o čase života, kdož šťastně prošli životem. A co praví Job? Jako dým minuly dny, jako tráva zvadl jsem.

Co dí zatracenci *v pekle?* Kniha moudrosti odpovídá, co praví zatracenci (5, 9 s.): Co nám prospěla pýcha, aneb co nám spomohla chlouba s bohatstvím? Pominulo všecko jako *stín* a jako *posel* mimo běžící. Jako *loď,* která pluje po vlnách vody, jejížto stopy, když přejede, nelze naléziti, ani stezky dna jejího mezi vlnami, anebo jako *pták,* kterýž letí povětřím, jehožto cesty nižádného znamení se nenalezá, ale toliko zvuk křídel jest slyšeti, když rozráží lehký

vítr a protrhuje povětří násilím cesty, hýbaje křídly přeletí a potom žádného znamení cesty se nenalézá, anebo jako když *střela* k určitému místu letí, rozdělené povětří ihned se sbíhá, tak že není znáti kudy šla, *tak i my*, zrodivše se, ihned přestali jsme býti a sice nemůžeme žádné znamení ctnosti ukázati a v zlosti své strávili jsme se. Tak mluvili v pekle ti, kteří zhřešili. Pozorujme, jak uznávají krátkost života jako běh lodi, jako pták, jako posel, střela, tak život jejich. Jak si k srdci musíme vzíti slova apoštola: Čas krátký jest. 1. k 7. 29.

A netoliko na tom *krátkém životě* visí věčnost naše, ale ona visí snad na *některém okamžiku života* našeho. Milost boží má také své doby, jako čas hvězd.

Milosti obzvláštní jsou odměnou za to, že jsme užívali milostí obyčejných. Nepoužíváme-li milostí denních, obyčejných, činíme se nehodnými milostí velikých. — Proto nevíme, kterou dobu nám dává Pán milost, která by nás k životu doprovoditi mohla, a opět nevíme, které neuposlechnutí hlasu božího by mohlo býti příčinou zkázy věčné.

Abraham blahoslaveným se nazývá, že uposlechl zkušebného hlasu Hospodinova, aby obětoval syna, a proto dí mu Pán: Že jsi učinil tu věc . . . požehnám tobě; a opět Saul zavržen byl, že neuposlechl v jediném rozkazu Páně, dí mu proto Samuel: Že jsi neuposlechl hlasu Hospodina . . . odtrhne království od tebe. R. 28, 18.

V rukou božích jest, co by se s Petrem stalo, co s Davidem a Magdalenou, kdyby se nebyli chopili příležitosti vhodné, která byla pro ně dobou spásy.

Proto pláče Spasitel nad Jerusalemem městem, řka: »Že jsi nepoznalo den navštívení svého.« To byla doba jeho spásy a město slepo bylo. — Jediné rozhodnutí může býti příčinou spásy a zatracení, nevíme kdy to jest. Jsme jako vojáci na stráži, nevíme, kdy přijde Pán se přesvědčiti, zda plníme rozkaz, zda bdíme. Den Páně jest jako zloděj.

Tím tedy se stává, že život a okamžik každý má cenu věčnosti, proto jest důležito, jak s ním nakládati, o tom v díle

II.

Čas jest milost, kterou Bůh každému člověku dává, aby jí užíval. Mařiti ji můžeme způsobem čtverým.

a) Činíce zlé. Dal nám čas, abychom v něm pro Boha pracovali, a ne abychom Boha uráželi. a proto zneužíváním času proměňujeme čas v zbraň proti Bohu a proti sobě. Ach, jak často jest poskvrněna doba života našeho zneužitím času. Co odpovím, až povolá Bůh proti mně čas, který mi dopřál.

b) Maříme čas nečiníce ani dobré ani zlé. Bůh stvořil nás, abychom jej poznávali, milovali, pracemi a modlitbou chválili a pak věčně blaženi byli. Nečiním-li ničeho, ač bych konati mohl, tedy neplním povinnost svou. Stávám se služebníkem neužitečným,

stromem neplodným, solí zmařenou, která vyhozena bývá, aby byla pošlapána.

Co zaslouží nešlechetnost, když pouhá nečinnost stačí k zatracení? táže se sv. Bernard. — Kristus Pán nám to jako na obraze ukázal, když proklel fík, na němž nenalezl ovoce žádného, co tomu člověku, na němž shledá nepravost, učiní?

Jistý zbožný kardinál navštívil biskupa na lůžku smrtelném. Biskup byl se sv. svátostmi na smrt dobře připravil. Kardinál ptal se ho, jak se mu vede. Odpovídaje biskup řekl: dobře. Pokáním snažil jsem se poklesky života svého smýti a nyní doufám odpuštění. Dobře, řekl kardinál zbožný a dodal: Dovolte, abych vás upozornil též na to, zdali jste prosil za odpuštění i toho, že jste mnohdy opominul mnoho dobrého, co od vás Bůh žádal a očekával a co vykonati bylo povinností stavu vašeho. Tu vydral se z prsou biskupových vzdech, kterýž doprovodil slovy: Bože, kde se octnu, naložíš-li dle spravedlnosti své pro nesčíslná opomenutí má. A blahosl. Spinola, missionář v Japanu, rodem z matky české, o němž jsem jednou již mluvil, když psal poslední list generálu svého řádu před smrtí svou, zvláště ho prosil, aby za něho byly konány modlitby na odpuštění toho, že snad mnoho dobrého vykonati v žaláři ještě opomenul. — Tak úzkostně báli se soudu, kteří času dobře používali; co máme dělati my, již časem nejvíce mrháme?

c) Maříme čas, nekonáme-li povinnosti své. Každý máme zvláštní povinnosti své, a ty třeba plniti, konáme-li něco jiného než povinnost svou, kterou zanedbáváme, maříme čas svůj drahocenný a pleteme sobě trest. Jak mnoho jest lidí, kteří povinnosti své zcela zanedbají, aneb napolo činí, ale jiné jim nepřináležející věci horlivě konají. Toť času maření, toť zanedbání povinnosti své.

d) Konečně maří čas ti, kdo sice dobré skutky konají, ale ne tak, jak je Bůh chce. Proto dí Písmo sv.: Proklat buď, kdo činí dílo boží se lstí. Jeremiáš 48, 10. Jak jej tedy užiti?

1. Ten drahý čas, abychom ho dobře použili, jest třeba *rozděliti.* Pro vše jest čas. Jest čas práce a odpočinku, čas vážného přemýšlení i veselení se. Pořádek jest vůdcem k Bohu, a co jest od Boha, spořádáno jest, dí sv. Augustin.

2. Přemýšlejme často, co by za to dal člověk, jenž zakouší trestů věčných, aby zde v tom čase rozhodnutí se mohl vzbuditi lítost a tou lítostí zničiti skutky své nešlechetné. Tím poznáme cenu času.

3. Vzbuďme často úmysl v tomto čase Bohu sloužiti; nikdo neomlouvej se, že nemáš času sloužiti Bohu, že povinnosti jeho jsou tak namáhavé, že mu čas k službě boží nestačí. Zvláštní to úkaz v životě, že ti, kteří se omlouvají mnoho prací a proto že Bohu sloužiti nemohou, nejvíce mají času k zábavám a jiným vyražením. Nelitují ani peněz, ani času, ani rodiny své, kterou doma v bídě a hladu nechají, ale vesele za radovánkami jdou, ale když se jedná o službu boží, tu času ani prostředku nemají, tu začnou dělati pilné. Kolik jest takových lidí, kteří 2 a 3 dny v týdnu

prozahálí ničemně, a když vzejde den sedmý, tu teprve chtějí napraviti lenost svou. Lenoší tehda, když mají pracovat, a pracují, když mají odpočívat a tak převracují pořádek Stvořitelův, jenž dí: šest dní budeš pracovat a sedmý den odpočineš.

Jako hospodář dobře počítá, zdali ten krejcar vydati může aneb zdali ho zbytečně nevydal, tak my počítejme denně u večer, jak jsme ten přítomný den strávili, co v něm nás potěšiti může a co nás musí zarmoutiti. A denně obnovme úmysl Bohu sloužiti, protože cestu do nebe nevykoná leda ten, kdo každý den počíná. Proto třeba dobrým úmyslem posvětiti všeliké šlechetné naše počínání, aby nám bylo záslužné.

To, co jsem až dosud pravil, to bylo by mé novoroční přání vám. Poznati cenu času a tak s časem nakládati jako s drahým darem, který nám svěřuje Bůh. Co nový rok přinese každému z nás, nevíme, to skryto před očima našima, ale to víme, že život náš jest plavba po moři, cesta roklinami, že jest cesta úzká a příkrá a proto potřebujeme sílu na cestu naši, potřebujeme vůdce dobrého, aby nás vedl. Tím vůdcem ovšem nemůže býti jiný než Ježíš sám, ale kéž by všichni za ním šli, potřebujeme pokrmu silného na tu příkrou cestu a to jest tělo Páně, kéž by ale všichni ho přijali.

Proto přeji všem, aby šli upřímně za Ježíšem, a aby je skutečně sílilo tělo Páně k životu věčnému, jak k nám praví kněz, když tělo Páně podává: Tělo Pána našeho Ježíše Krista ostříhej duši tvou k životu věčnému. Amen. *Fr. Vaněček.*

Co praví Kristus Ježíš sám o sobě?*)

Na slavnost Zjevení Páně.

»Mudrci od východu nalezli dítě s Marií, matkou jeho, a padše, klaněli se jemu.«
Mat. 2, 11.

Podivuhodná to věc! Proroci Páně hlásali vyvolenému národu Zákona Starého po celá staletí, že se v lůně jeho narodí již v ráji slíbený Vykupitel čili Mesiáš; a prorok Isaiáš, jejž pro podrobné líčení života i požehnaného působení Mesiáše na zemi až i »evangelistou Starého Zákona« nazývají, nadšeně volá, jak jsme právě předčítati slyšeli: »Vstaň, osvěť se Jerusaleme! nebo přišlo světlo tvé a sláva Hospodinova nad tebou vzešla!« A přece Jerusalem a s ním i celý národ vyvolený, ač i dle výpovědí dějepisců pohanských tehdy příchod Mesiáše očekáván byl, zůstával chladným i tehdy, když již i tři mudrci z daleka, hvězdou přivedení, do Jerusalema přibyli a po novorozeném Králi se dotazovali!

Ba evangelista Páně docela tvrdí i to, že s Herodem, na novorozeného krále žárlivým, »zarmoutil se i všechen Jerusalem s ním!«

*) Řeči II. cenou při konkursu poctěné.

Dále vypravuje sv. evangelium, že knížata kněžská a učitelé lidu zcela správně Herodovi *naznačili místo*, kde dle proroctví proroka Micheáše měl se Mesiáš naroditi; ale přece nikdo z nich neodešel s příchozími, cizími mudrci do Betlema, aby se tam o narození tolik očekávaného Vykupitele přesvědčil, a se jemu spolu poklonil!

Učili tak samotní vyslanci z národů pohanských, jak o tom vypravuje dnešní sv. evangelium, že »všedše do domu, nalezli dítě s Marií, matkou jeho, a padše, poklonili se jemu!«

Ba nejen to! Oni otevřeli také své poklady, a novorozenci v chudobném chlévě odpočívajícímu obětovali i dary, a sice *zlato* na znamení, že uznávají v něm svého krále, ježto jen králům zlaté dary přísluší; *kadidlo* na znamení, že koří se jemu, jakožto *Bohu*, ježto kadidlo zapaluje se na počest Bohu, a značí modlitby ctitelů jeho; a *myrrhu* na pomazání mrtvých těl, na znamení, že v něm vyznávají i smrtelného člověka.

A jako se dělo novorozenému Spasiteli se strany vyvoleného národa Zákona Starého: tak se jemu namnoze děje za dob našich se strany vyvoleného národa Zákona Nového, čili od křesťanů! Jméno jeho vyznávají a svrchovanou měrou uctívají v cizích dílech světa nesčíslné lidé z pohanství do církve Páně vstoupilí; věří v něho, jakožto v druhou božskou osobu, jakožto v Bohočlověka, jenž nás smrtí svou na kříži vykoupil ze záhuby věčné: kdežto přemnozí z národů ve křesťanství vyrostlých a milostmi jeho zahrnutých, jej zneuznávají, a pocty i oběti jemu odpírají, ba jej docela i nenávidí!

Co činit? Máme Ježíše Krista uctívati jako mudrci od východu — anebo jím pohrdati jako obyvatelé Jerusalema činili, a jako mnozí současníci naši činí?

Chceme-li jednati dle rozumu, jak se na nás lidi, rozumem obdařené sluší, bude třeba uvažovati, *zdali Kristus jest v pravdě Bohem — anebo není.*

Je-li Bohem to dítko v jeslích betlemských položené, pak božským jest i veškeré pozdější jeho dílo, božským jest i učení jeho, božskými jsou i zákony jeho! A pak jsme povinni zákonů jeho jakožto Boha svého šetřiti, a jemu samému se klaněti.

Není-li dítko betlemské Bohem, ale pouhým člověkem jako my, byť i sebe dokonalejším, pak jsme my modláři, jakými byli před tisícem let předkové naši, ježto svrchovanou poctu na místě svrchovanému Bohu prokazujeme pouhému božímu tvoru!

Proto, abychom věděli, na čem opravdu jsme, a jak se k dítku betlemskému chovati máme, zdali jako Herodes a Jerusalem, anebo jako pastýři betlemští a mudrci od východu, odpovězme si se vší určitostí k základní otázce:

Kým jest Kristus?

Kým jest dle dějin? Kým jest zvláště dle svého vlastního doznání?

Pojednání.

1. Otážeme-li se *především dějin*, jaké ony vydávají svědectví o Kristu, tu se dovídáme, že židi i Turci, pohané i křesťané shodují se v tomto: Před osmnácti věky žil muž a toho jmenovali Ježíš Nazaretský, příjmím Kristus Týž činil veliké divy v Palestýně, vlasti své a zemřel konečně smrtí potupnou na kříži; a sice proto, že o sobě tvrdil: »Jsem Bůh; jsem Syn boží, Bohu Otci rovný; jse slíbený židům Mesiáš.«

Kterak ale to, že mohl býti hanebně ukřižován, když právě v jeho době dle proroctví Mesiáš byl ode všech očekáván, a on skrze zázraky, jež mocí svou činil, božský původ svůj dokazoval?

Židé byli tehdy zvrhlí ve svém náboženství, i ve své moci politické čili zeměsprávné. Byli se dostali pod moc cizí, pod těžkou vládu pohanského císaře. A tu na místě, aby z toho znamenali, že když »berla odňata byla od Judy«, Genes. 49, 10, nadešla doba příchodu slíbeného a od proroků popisovaného *vykupitele duší:* jali se očekávati *vykupitele od běd pozemských!*

Nežádali si statků duchovních, a vysvobození z trestů věčných, ale chtěli míti Mesiáše takového, jenž by jich nenáviděné vlády pohanského Říma zbavil, ano všechny národy jim podmanil, všechny statky jim přivlastnil, a s velikou slávou světskou panoval! Pokud potomek krále Davida, jakožto domnělý syn tesařův, skrze zázraky své mnoho dobrého jim činil, divili se mu, velebili ho. Když však pravil se býti Bohem a budoucím soudcem živých i mrtvých: pohrdli jím, pronásledovali ho a neustáli, až ho přivedli na soud hrdelní, a utratili ho smrtí nejhroznější!

2. A právě na tomto hrdelním soudu *Ježíš Kristus učinil sám vyznání o sobě způsobem nejslavnějším;* a proto třeba, abychom si soudu toho povšimli co nejdokonaleji!

Ježíš Kristus předveden byl před *synedrium čili sanhedrim* to jest před *nejvyšší soud židovský*, a i sám tento nejvyšší soud nad sebou uznal jakožto zákonitý!

Otázku Kristu Ježíši předložil nejvyšší kněz židovský a zároveň předseda nejvyššího toho soudního dvoru Kaifáš, tedy *zákonitý soudce.*

I vyzval Pána Ježíše *jménem božím, pod přísahou, a se všemožnou určitostí,* zdali jest slíbeným Mesiášem a Synem božím, řka: »Zaklínám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li ty Kristus, Syn boží?« Mat. 26, 63.; Mar. 14, 61.; Luk. 22, 66—71.

Otázka Kaifáše, zákonitého předsedy nejvyššího soudního dvoru, byla svrchovanou měrou závažná, ježto od odpovědi k otázce té závisí, zdali smíme, ba musíme se člověku Ježíši klaněti zároveň jakožto Bohu, čili máme-li jej za Vykupitele svého míti čili nikoliv.

Co odpověděl tedy Ježíš Kristus k této slavnostní, předůležité otázce pod přísahou?

Pán Ježíš odpověděl se vší určitostí: »**Ty jsi řekl!**« čili: »*Tak jest, jak jsi řekl:* **Jsem!**« A aby nikdo nezůstal v nějakých

pochybnostech, v jakém smyslu slova svá pronesl, zdali opravdově Synem božím a i budoucím soudcem pokolení lidského jest, doložil: »Uzříte syna člověka (tak sobě sám říkal) sedícího na pravici moci boží, a přicházejícího v oblacích nebeských,« totiž s mocí boží k budoucímu soudu nad Jerusalemem, i nad celým nevěřícím národem židovským, i nad celým světem!

Po vyjádření tolik určitém i jasném prohlásil předseda soudního dvoru ostatním přísedícím soudu: »*Což ještě potřebujeme svědků?* Slyšeli jste rouhání jeho. Co se vám zdá?« A oni odpovídajíce řekli: »Hodenť jest smrti!«

Potom byl Ježíš Kristus odveden, a odevzdán do žaláře, do vazby, kde jej pochopové židovští jakožto rouhače trýznili až do rána. Druhého pak dne odvedli jej židé na soud k Pilátovi, poněvadž jim samým vzato bylo právo někoho smrtí utratiti.

Pilát pro nalhané za něho zločiny občanské viny na něm neshledal, ale vydal Pána Ježíše přece židům k usmrcení, když naň doléhali slovy: »Podle zákona našeho musí zemříti, poněvadž se rouhal; nebo *Synem božím se činil!*« Jan 19, 7. Na to Pán Ježíš umřel za svou výpověď: »Já jsem Syn Boží!« smrtí nejbolestnější, nejpotupnější.

3. Co tomu říkáte, rozmilí v Kristu! *Mluvil Pán Ježíš před nejvyšším soudem pravdu — či nemluvil pravdy?*

Jestli mluvil pravdu: jest naší povinností, abychom jako svatí tři mudrci a králové na kolena svá před ním padali; jemu se klaněli; jej Bohem i člověkem i králem svým vyznávali; v něho jakožto skutečného Spasitele veškerou naději svou kladli; jemu sebe i veškeré statky své s ochotou v obět přinášeli, a tak neobmezenou lásku jemu na jevo dávali za to, že on napřed nevýslovně miloval nás; ba že na kříži ještě za katany své modlil se k Otci svému nebeskému!

A což *jestliže Pán Ježíš pravdu nemluvil*, když se za Syna božího vydával až do hrozné smrti? Co potom?

Musili bychom říci: Jestli umírající Ježíš Kristus pravdy nemluvil, mohl tak učiniti jen z dvojí příčiny: Buď *chtěl oklamati nás* — anebo *klamal on sama sebe*. Něco třetího možným není!

a) Jestliže by ale byl Ježíš Kristus s plným vědomím vydával sebe za Syna božího, aby v omyl uvedl všechny své obdivovatele, všechny své učedníky, nejvyšší soud náboženský, ba i lidi všech budoucích věků, a s tímto podvodem byl by přece šel na smrt jako beránek tichý, s modlitbami k Bohu Otci na rtech, se sliby kajícímu lotru, s výrazy lásky ke své Matce a miláčku svému: byl by to opak toho, co byl, tak že se člověk ani neodvažuje slov užiti. To není naprosto možné!

b) Tedy snad Ježíš Kristus nechtěl nás podvésti, ale měl bláhově sama sebe za Syna božího i Spasitele slíbeného, a za takového se i vydával?

Ale v žádném evangeliu, v žádných dějinách Spasitelových nedočítáme se, že by se býval nějakými přeludy uchvátiti dával. Také celé učení jeho ani nejmenší známky nevydává o tom, že by se byl Pán Ježíš kdy jakémusi blouznění odevzdával. Kterak by byl měl pro pouhé blouznění snášeti neustálá pronásledování? Kterak by byl měl se podrobiti hroznému bičování i ukřižování pro pouhé blouznivé nápady? Pak by byl musil býti *šílencem takovým, o jakém svět posud nezaslechl*, a zasluhoval by místo víry — naší nejvyšší soustrasti!

Tedy buď nejbídnějším — podvodníkem anebo svrchovaným *bláznem* musí uznati Krista Ježíše ten, kdo upírá pravdy slovům jeho, v životě často opakovaným, před nejvyšším náboženským soudem přísahou stvrzeným, smrtí nejhroznější zpečetěným: »*Já jsem Syn boží!*«

4. A přece jsou bohužel i takoví lidé, kteří jakožto vyznavači Kristovi »křesťané« se nazývají a přece Kristu Pánu božského jeho původu upírají, a při tom ještě *za osvícené, vzdělané, ba za »rozumáře« se pokládají!*

Jak to jde dohromady: »Křesťanem« slouti a v božství »Krista« Ježíše nevěřiti?! Zač tedy Krista Pána mají?

a) »*Rozumáři*« *tvrdí*, že Ježíš Kristus byl pouhým člověkem a sice velice nadaným a duchaplným židem, jenž vymyslil i hlásal znamenité zásady mravní. A poněvadž za jeho dob pověrčivý lid očekával jakéhosi Mesiáše, čili vykupitele od běd lidských, použil Kristus těchto pověr, a vydával se za toho slíbeného Mesiáše, aby se svými zásadami u lidu spíše prorazil a lid k dobrému obrodil!

Ó žasni světe, nad tou hlubokou moudrostí, učeností i rozumností těch zvaných »rozumářů,« kteří se domnívají daleko chytřejšími býti ostatních lidí!

Tedy Kristus Pán, chtěje lid k lepším zásadám mravnosti obrátiti, ho poučiti i vzdělati, a tudíž něco dobrého docíliti — volil k tomu za prostředek lež, podvod, přetvářku, an se prý vydával za Mesiáše, jímž nebyl! Znamenáte již, co ti chytří »rozumáři« Kristu Pánu přičítají? Zásadu nejhanebnější, ode všech lidí poctivých odsuzovanou, proti vší pravdě a přes tisíceré odmítání od nepřátel členům tovaryšstva Ježíšova přičítanou, že »*účel* (dobrý) *posvěcuje prostředky*« (i špatné)! A tomuto Kristu, jenž prý nevědomosti a hlouposti i důvěry lidu ke svým účelům využil, vzdávají chválu, jakožto *mudrci z Nazareta*?!

Ó kdo takto soudí, a zásady nemravné vychvaluje, zasluhuje ale nikoli uznání, jakožto nějaký opravdový »rozumář« a »mudrc«, nýbrž politování pro svůj krátký rozum! ba více: pro své zvrhlé zásady zasluhuje našeho — opovržení!

b) A uvažme dále! jaké v té vychvalované moudrosti vězí zároveň ještě i veliké *bloudství!* Považme jen! Kristus Pán prý hlásal přísné zákony mravní, aby tak lid duchovně obrodil; a že tak činil, přijali ho za Mesiáše! Kdo by se, uvažuje o tom, tvrzení takovému nevysmál?

Proč asi nenáviděli fariseové Krista Pána na smrt, nežli proto, že varoval před jejich povrchní spravedlností, při níž srdce jejich naplněno býti mohlo a bylo všelikou nešlechetností? Proč horšili se na něho, když nazýval je při jejich vymyšlených obřadech »bílými hroby, jež uvnitř jsou plny nečistoty?« Mat. 23, 27.

Právě přísnější mravouka Spasitelova odvracela od něho požitkáře ze židů i z pohanů, a zjednala mu odpůrce, kteří neustáli, až se nepohodlného mravokárce způsobem hrozným na kříži zbavili!

A proč i naši svobodáři a rozumáři jsou největšími odpůrci Kristovými?

Jest to právě přísná mravouka, kterou on hlásá!

Jaké to tedy bláznovství tvrditi, že pro přísnější mravy, pro větší povinnosti, jež Kristus Pán svým vyznavačům ukládal, byl uznán za slíbeného Vykupitele!!

c) Uvažme dále! Kdyby byl Kristus Pán zneužil důvěry lidu, aby sebe Mesiášem učinil, a tak lid obrodil, znamenalo by to *stavěti ctnost na základech — lži;* a božskou moudrost, kterou ve všem učení i jednání svém na jevo dal — stavěti na nesmyslech a bláznovství! A proto že by Kristus Pán byl se učinil Mesiášem, a prohlásil se za Syna božího, aby se lidé jemu samému jako Bohu klaněli, a tak staré pohanství opustivše, jen *nové pohanství zavedli?!*

Ó nikoli, takovým pošetilcem nebyl Kristus Pán, že by byl chtěl za pohanství staré založiti pohanství nové, a tak přivésti lid ku pravému poznání — Boha! Tak pošetilým nemohl býti, ani kdyby byl pouhým člověkem býval! Nic ze života jeho ani zdaleka nenasvědčuje tomu, že by ho směli nevěrci takto potupně snižovati!

5. Nezbývá tedy, nežli doznati: Kristus vydávaje se před věřícím lidem za Syna božího, a odpřisáhnuv výpověď tu způsobem slavnostním, ač věděl, že ho trest hrozné smrti za to nemine, *buď mluvil pravdu — anebo nemluvil pravdu!*

Nemluvil-li pravdy za okolností tolik závažných, že na výpovědi jeho závisela spása světa, a vydával-li se za Syna božího buď aby celé pokolení lidské podvedl, anebo že sám pošetile za Boha se měl: *není žádným poctivcem ani mudrcem,* za jakého ho mudrlanti vydávají, ale bezmezným podvodníkem anebo šílencem, od něhož musíme se s ošklivostí odvrátiti!

Je-li ale Kristus Pán — odpusťte těm důsledkům pošetilých řečí tak zvaných »rozumářů!« — nepoctivcem anebo bláznem: *tuť musí býti i celé jeho dílo, celé křesťanství i co s ním souvisí, zavrženo* jakožto dílo podvodníka anebo šílence!

Nikdo nás nemůže nutiti, abychom křesťany zůstali. Kdo nevěříš těm nejslavnějším výpověděm Krista Ježíše, a nevěříš, že on jest Synem božím: buď aspoň tolik poctivým, *a nenazývej se více křesťanem!* A zavrhuješ-li Krista, *zavrhni i všechno křesťanství, ale i se vším, co z křesťanství vyšlo a s ním souvisí!*

6. *Učení Ježíše Krista nazaretského ale působilo na světě po všechna století svrchovanou měrou blahodárně;* ono zušlechtilo každý národ, jenž je přijal, a povzneslo ho z hlubokého mravního úpadku ku *pravému vzdělání.* Stalo-li se v životě křesťanském kdy cos chybného, nebylo to vinou učení Ježíše Krista, ale stalo se, že se křesťané mnohdy uchylovali od povinností, kterých jim Kristus Pán zákony svými uložil.

Zavrhuješ-li »rozumáři!« Krista, jako Syna božího, *zavrhni s ním i všechny vědy i všechno umění,* k nimž učení jeho podnět dalo, jež ono vypěstovalo, jakožto světový podvod a bezmezné bláznovství!

Avšak ohlédni se světem dobře a snadno seznáš, že *pravého vzdělání a ušlechtění bez křesťanských zásad nikde se nenalézá!* A kde se zákonů Kristových odříkají, tam že nastupuje opětně pohanská pýcha, nadutost, neurvalost, násilnictví, o jakém nám vypravují dějiny pohanů Netřeba pro doklady choditi daleko; stačí všimnouti si jen působení nevěrných křesťanů ve spolcích, v obcích, i na sněmích zemských, třebas jen — doma!

A když jsi zahodil, milý rozumáři, křesťanství celé, i vše zušlechtění, jež z něho vzniklo, *zahoď konečně i svůj rozum a zřekni se poznání pravdy vůbec!* Nebo jsou nesčíslné řady učenců, umělců, státníků, řeholníků, biskupů i kněží, kteří učení Ježíše Krista s radostí přijali, jhu zákonů jeho s radostí se podvolovali, ano millionové z nich víru svou v Krista Ježíše, jakožto Syna božího, krví svou zpečetili jakožto mučedníci! A ty se domníváš, že všechny tyto prozíravé hlavy šáliti se daly od prolhaného anebo bláznivého žida a jen ty že jsi na tom v rozumu svém přišel, kterak onino blbě věřili a věří?!

A skrze nové pohanství, jež dle tvého znamenitého rozumu Kristus Pán zavedl, že přišli lidé opravdu ku poznání jediného pravého Boha?! A jen na podvodu anebo šílenství jakéhosi Ježíše nazaretského že *povstaly nesčíslné skutky lásky a milosrdenství v křesťanství?* A jen ty jediný se svými druhy jste tak chytří, že jste ten klam prohlédli, a moudrými zůstali?!

Ó v pravdě! Kdo na nevěru hledí z blízka, snadno sezná, že ona jest *buď pouhým blbstvím* sama — nebo *výplodem života znemravnělého,* v němž člověk nerad slýchá o závazných povinnostech k Bohu — anebo že nejspíše *prýští se z obou*: i z blbství i z nemravnosti!

* * *

Ó běda světu pro pohoršení! Neboť to musí býti, aby přicházela pohoršení; ale *»běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází!«* Zejména »kdo by pohoršil jedno z pacholat (totiž z lidí prostých, důvěřivých), jež ve mne věří: lépe by jemu bylo, aby zavěšen byl žernov osličí (čili mlýnský kámen) na hrdlo jeho, a (aby týž) pohřížen byl do hlubokosti mořské!« praví sám Spasitel. Mat. 18, 6. 7.

Běda tedy těm, kteří beze všeho svědomí hlásají za mozolné peníze z daní lidu nevěru ve školách, v protestantských modliteb-

nách, v bohaprázdných novinách a na schůzích, a olupují ho o spokojenost na světě i o blaho věčné!

Nuže tedy! Nezdá-li se komu věřiti Ježíši Kristu, že jest Synem božím, za jakého se vydával, jakým se skrze bezčetné zázraky prokazoval, jak o sobě způsobem slavnostním před nejvyšším soudným dvorem i přísahou stvrdil, ač pro toto vyznání své smrt nejbolestnější podstoupiti musil, ale má-li ho kdo spíše za ošemetníka anebo šílence: ať jen se ho poctivě zřekne a s ním zároveň i veškerého křesťanství, i všeho, co s křesťanstvím souvisí, a konečně i vlastního rozumu svého a poznání pravdy vůbec! My ale věříme i vyznáváme, čemu věřili a co vyznávali svatí tři mudrcové a králové v Betlemě: že Ježíš Kristus jest *Syn boží*, jednorozený Boha Otce, rovný svému Otci, *král* náš, i podobný nám *člověk*.

V něho jakožto Bohočlověka skládáme veškerou naději svou u věcech časných i věčných. Jemu obětujeme vše, co máme a čím jsme; a s ním býti chceme v přeblaženém milování po celou věčnost. Amen.

Slavnost Zjevení Páně — Tří králů

»Jděte a ptejte se pilně na dítě: a když naleznete, zvěstujte mi, abych i já přijda, poklonil se jemu.« Mat. 2. 8.

Kterak medle nazýváme člověka, kterýž jiným se staví, nežli vskutku jest? — Člověka, o němž platí naše národní pořekadlo: »Na jazyku med a v srdci jed?« — Taková nestvůra, vnitřní šeredu svých nekalých úmyslů zastírá chytře a úlisně nastrojenou škraboškou, aby tím snáze obelstila a oklamala, taková nestvůra krátce jedním slovem sluje *pokrytec*.

Dnešní sv. evangelium předvádí nám takového člověka ohavu, předvádí pokrytce podlého v osobě židovského krále Herodesa. Herodes tento, jak dějepisně prokázáno jest, úklady a vraždami trůnu židovského se zmocnil, úklady a vraždami svých nejbližších pokrevních na trůnu se držel a hotov byl všeho, co nejhoršího jest, odvážiti se, jen aby na trůně se udržel. Pročež bleskem drtícím, nožem vraždícím bylo Herodesovi, jenž o trůn svůj strachem přímo mřel, když svatí tři mudrcové východní s průvodem svým do Jerusalema vjeli a na místě veřejném, veřejně se dotazovali, řkouce: »Kde jest ten, kterýž se narodil, král židovský? Neboť viděli jsme hvězdu jeho na východě a přijeli jsme klaněti se jemu?« —Herodes podle své tygří povahy byl by nejraději nevčasné, nevhodné tazatele podávil a nově narozeného krále na kusy rozsekal; ale zchytralý pokrytec přemohl ukrutníka, jenž taje uvnitř vzteky nevýslovné, přijal na se tvář přelaskavou, aby vražedný svůj úmysl tím snáze a jistěji ve skutek mohl uvésti. Když totiž knížata kněžská a zákoníci z rozkazu Herodesova shromáždění, vyhledali z písem, že žádoucí král židovský, Mesiáš, Kristus, v Betlemě má se naroditi: povolal Herodes mudrce východní k sobě, přijal je

milostivě, dal naučení, kde by hledati měli a po všem připojil hlasem prosebným, řka: »Jděte i ptejte se pilně na dítě: a když naleznete, zvěstujte mi, abych i já přijda, poklonil se jemu.«

Mrzkým pokrytectvím Herodesovým již sv. Jan Zlatoústý, vykládaje evangelium dnešní, těžce se urazil řka: »Vizte podlého pokrytce Herodesa! Soptí jedem a robí tvář sladkou, brousí meč a usmívá se, chce vraždit a odívá se zbožnou pokorou, řka: abych i já poklonil se jemu. Není-liž pokrytec zlosynem nejpodlejším?« — Tak na konec táže se Jan Zlatoústý a my na otázku jeho odpovídáme: Ano! *Pokrytec jest zlosynem nejpodlejším,* o čemž pro výstrahu sobě dnes se přesvědčíme.

Pojednání.

Jedem nejzhoubnějším jest bez odporu ten, kterýž způsobem lučebným se připravuje z více jedů jiných, z nichž každý sám o sobě již smrtonosný jest. Podobně také nepravostí nejhnusnější jmína býti zasluhuje ta, kteráž z kolika nepravostí, o sobě hnusných, jest složena; a touto nepravostí nejhnusnější z kolika jiných složenou jest *pokrytectví.* Lež, faleš a ošemetná lstivost, tyto tři žíhavice z ďáblova sadu dohromady tvoří, dělají pokrytectví. Je-li lež, sourodá s ní faleš a lstivost každá o sobě plodem ďábla, lháře a otce lži od počátku: ano, je-li lež, faleš a lstivost každá o sobě plodem ďábla a tudíž ohavností před Bohem: což teprv souhrn všech tří dohromady čili pokrytectví? Sv. Ambrož ve své knize, nadepsané Euchysidion, v kap. 5. volá a dí: »Kdo se tváří dobrým, jsa uvnitř zlý, je horší, nežli zjevný zločinec.« K tomu netřeba čeho dodávati, leda to, co pověděl Jan Zlatoústý, řka: »Není-li pokrytec zlosynem nejpodlejším?«

Živlové i tvory, celá příroda je bezelstná, přímá a pravdomluvná, jakož Bůh, Tvůrce a ředitel její sám věčná jest pravda. Nikde v přírodě, ani mezi živly, ani mezi tvorstvem, není lháře, není lstivce, není přetvářce, není pokrytce. Vítr duje a skučí, dříve nežli ve vichřici se zvrhá, aby kácel a rozmetával, voda stoupá, se vlní a hučí, dříve než z břehů vystoupí a povodní zaplavuje; oheň doutná, čoudem a dýmem se opovídá, dříve než v plameny vyšlehne a všechno všady ničí; hrom dříve zažehá blesk a potom teprv bije, lev dříve řve a potom teprv trhá! Zkrátka celá příroda nezná lži, nezná falše, nezná lstivosti; jen člověk, člověk pokrytec od zákona, vší přírodě Bohem daného nestoudně se uchyluje. K záměrům černým strojí tvář milou, ke hře ďábelské zastírá se přetvářkou anděla, aby jen tím snáze a jistěji obelstil, oklamal jako Jidáš, jenž políbením Pána a mistra svého zradil. A tak i zde samo sebou na mysl jde, co sv. Jan Zlatoústý byl pověděl, řka: »Není-li pokrytec padouchem nejpodlejším?«

Bůh, věčná láska, zemi naši, dílo svých rukou, naplnil láskou, chtěje tomu, aby všechno, co z rukou jeho vyšlo, od nejmenšího k největšímu se radovalo. Proto nezůstavil Pán zemi naši jako

hrobem němým, ale zvuky mnohými a mluvou nejrozmanitější ji naplnil, jak sami na své uši v boží přírodě slýcháme. Větérek mluví vánkem, potůček milým bubláním, kvítko mluví svou vůní, keř šelestem, les šumotem, ptactvo zpěvem i člověku za účelem tím dán jest dar nejvzácnější, dar řeči, aby za příkladem tvorstva nižšího Boha chválil, bližního vzdělával a přání i úmysly své aby jasně a upřímně mohl vyložiti, jak učí svatý Augustin řka: »Proto dána jest řeč lidem, aby jí Boha chválili a mohl každý myšlení své jinému v známost uvésti.« Vzácným darem je dar řeči a kdo převzácný ten dar hanobí a jeho zlomyslně proti lidem i rouhavě proti Bohu zneužívá, jest člověk pokrytec. Pokrytec nepřidržuje se nauky Augustinovy, ale drží se hrozného návodu zlostníka Machiaveliho, jenž pověděl a napsal, že řeč proto jest lidem dána, aby se navzájem klamali a úmysly své chytře strojeným klamem před jinými utajili. Proto také pokrytec jinak mluví — jinak myslí, pěkně vykládá — zlé obmýšlí a je jako kejklíř, jenž pozornost diváků od svého stolku jinam obrací, aby tam zatím nový šmejd nafixloval. Aj, co říci o takovém nejpřednějšího daru božího, daru jazyka hanobiteli a zneuživáteli? Zajisté jen to, co již sv. Jan Zlatoústý byl pověděl řka: »Není li pokrytec zlosynem nejpodlejším?«

Než, netvrdím-li přespříliš, dím-li, že pokrytec jest zlosynem nejpodlejším? Opíraje se o výrok svatého Jana Zlatoústého, soudím, že stojím pevně; avšak mimo to mám po ruce oporu ještě jinou, oporu na věky nezvratnou, věčné slovo samého Spasitele Krista. Není viny, není hříchu, s nimiž by Pán a Spasitel náš za svého pozemského života u lidí se byl nepotkal. A jakých výčitek, domluv a důtek bylo lidem za jich hříchy od Pána slýchati? Žádných. Vždyť Spasitel hříšníky u sebe shromáždil a s nimi obcoval, aby je láskou svojí získal i napravil, ale tvrdého slova pro ně neměl. Nemilosrdných, tvrdých Samaritánů, kteří jemu a družině jeho noclehu odepřeli, Spasitel se ujímal a proti mstivým obmyslům svých učedníků je hájil. Ženy cizoložnice, již ošemetníci k Pánu přivedli, aby na něm schválení smrti ukamenováním dle zákona Mojžíšova vyloudili, Spasitel rozhodně se zastal, řka: »Kdo z vás jest bez hříchu, nechať první kámen po ní hodí.« Propouštěje pak nešťastnici od sebe nedal jí slova, leč slova láskyplné výstrahy, řka: »Nehřeš více, aby se ti něco horšího nepřihodilo.« Ani pro Jidáše, svého zrádce — neměl Pán leč slova žalného politování, řka jemu při samém svém zajetí toto: »Příteli, k čemu jsi přišel?«

Hříšníci všeho druhu nalézali milost před obličejem Páně, ani jeho vrahy nevyjímaje. Než jeden druh hříšníků u Pána milosti nenašel a stíhán i šlehán jest od něho výčitkami nejtrpčími, hrozbami nejtěžšími. A tento Spasiteli tolik nemilý druh hříšníků, byli pokrytci, byli židovští fariseové a zákoníci. Celá 23. kapitola evangelia sv. Matouše neobsahuje leč kárání, výčitky a hrozby od Spasitele pokrytcům činěné, kdež Pán zřejmě a netajeně dí: »Běda vám, pokrytci, vy hrobové povrchu pěkně obílení, uvnitř ale plní hniloby a neřesti, — běda pokrytci vám, hadové a plémě ještěrčí,

vy pekelnému ohni neujdete.« — Tak mluvil Pán pokrytcům; věčná láska, vtělený Bůh tak bezohledně do živého řezal, s tím tuším netřeba naprosto se mazliti. Pročež pravda jest i zůstane, co jsem sobě za předmět svého rozjímání obral, že totiž pokrytec jet zlosynem nejpodlejším.

Nejmilejší! Před věcí hnusnou a ošklivost budící netřeba mnoho varovati; každý sám se dovtípí a věci hnusnoošklivé se nedotkne. Tou příčinou soudím, že by přímo nemístné bylo, v dalších ještě důvodech před pokrytectvím výstrahu činiti. Státi na rovni a býti za jedno s těmi, jež Spasitel hrozebně kárá, řka: »Běda vám, hadové a plémě ještěrčí, vy pekelného ohně neujdete!« Ano, s pokrytci státi na rovni a býti za jedno: toho věčná láska Kristova račiž nás uchovati! Pročež upřímnost bezelstná a láska neúhonná budiž naším heslem, budiž nám hvězdou vedoucí: a za svitem jejím bezpečně dojdeme tam, kam došli svatí mudrcové východní, před milostnou tvář Ježíše Krista na nebesích. Amen.

† kanov. Josef Ehrenberger.

Neděle I. po Zjevení Páně.

Jak máme hledati Krista.

»Když byl Pán Ježíš ve 12 letech, vstupovali Josef a Maria podle obyčeje do Jerusalema.« Luk. 2, 42.

[— Význam neděle. —] Velebná slavnost hodů vánočních uplynula. I dozvuky její již dozněly. Mudrcové z dalekého východu, kteří poklekli s námi před jesličkami betlemskými a přinesli novorozenému králi dary své, opět odešli do vlastí svých. Viděli jsme Josefa s božím dítkem a s Marií utíkati do Egypta a když byl Herodes zemřel, uzřeli jsme opět sv. Rodinu vraceti se do Galilee, a sice do Nazareta, aby i tu naplnilo se Písmo, které předpovědělo, že Kristus slouti bude Nazaretským.

A od té doby spočívá hluboká temnost na životě Páně, až ve svém třicátém roce opustil domov svůj a vystoupil do veřejnosti, aby konal dílo své, které čelilo k vykoupení člověčenstva.

[— Dnešní evangelium. —] Jedinou událost vypravuje nám svatý Lukáš o mládí Ježíšově, která tím dojemnější a pamětihodnější jest, jelikož zjevuje nám první probleskutí vyšší důstojnosti a síly v božském dítku tomto.

Událost tato ukazuje nám dvanáctiletého Ježíše, putujícího k slavnosti velikonoční do Jerusalema, nebo dvanáctým rokem stával se u židů každý hoch synem zákona a odtud byl zavázán každoročně putovati ke třem hodům slavnostním do svatého města. Jenom ženám bylo volno buď podniknouti pout tuto, aneb zůstati doma.

Že Josef i Maria do Jerusalema k slavnosti velikonoční putovali, nemůže nám býti divno, neboť byli zbožní a ve všem se drželi zákona božího Ani tomu nelze se diviti, že vzali dvanácti-

letého Ježíše s sebou, neboť vychovávali jej v bázni boží, ale co musí nás při putování sv. Rodiny do chrámu jerusalemského obzvláště zajímati, to jest: 1. *Kterak Josef a Matka boží dítko ztratili,* 2. *kterak s bolestí je hledali;* 3. *a je konečně v chrámu opět nalezli.*

Pojednání.

I. [— Svátky židovské. —] Podivno zdá se na první pohled býti, že matka tak láskyplná a něžná jako Maria Panna a pěstoun tak pečlivý a věrný jako Josef mohli dítko boží tak s očí pustili, že považovali je za ztracené. Ale představme si jen, kterak putování za tehdejších dob se dálo. Ke třem svátkům putovali židé do chrámu jerusalemského: k slavnosti velikonoční, která slavila se na památku vysvobození lidu ze zajetí egyptského, k svátkům letničním na památku zákona daného na Sinai a k slavnosti stánků, která se odbývala na upamatování se na putování lidu pouští a spolu na díkůčinění za roční úrodu.

[— Cesty do Jerusalema. —] Tři cesty vedly z Galilee do Jerusalema. Na západě podél moře přes Cesarei, po které sv. Rodina vracela se z Egypta, a to byla cesta nejdelší.

Kratší táhla se údolím jordánským přes Jericho a nejkratší cesta šla zemí samařskou a touto cestou kráčel Ježíš Kristus vždycky, kdykoli ubíral se do hlavního města. Poutníci ubírali se tu kolem hory Tábor, údolím esdralonským, Samařím, údolím sichemským, až přicházeli konečně po obtížné a klikaté cestě na vrchol hory olivetské, odkud po prvé uzřeli staré město královské s velebným chrámem.

[— Ztráta Krista-dítěte. —] Nikdy nechodili poutníci sami, nýbrž vždycky v dlouhých zástupech a když podnes ve východních krajinách takováto putující karavana sluje malou, když pouze z tří set lidí sestává, můžeme si učiniti pojem o tom, jak veliký, tisíce a tisíce lidí obsahující býval takový zástup poutníků. Ó jak snadno tu bylo, že při takovém velikém množství lidí dvanáctiletý Ježíš ztratil se zrakům svých rodičů — a jak obtížno bylo jej opět naleznouti Nevěděli, je-li napřed či vzadu a čekali, že na nejbližším noclehu jej naleznou.

A zde právě s leknutím zpozorovali, že boží dítko, nejdražší jejich poklad, onen drahokam, který nebesa jim svěřila — se jim ztratil!

[— Krista ztrácí hříšník. —] Tato ztráta tělesná je nám obrazem mnohem bolestnější a hroznější ztráty Ježíše Krista podle ducha. Ježíš Kristus jest nám cesta, pravda a život. Bez něho byli bychom na věky ztraceni. Čím jsme, co máme, co požíváme, čemu se radujeme: to všecko jestiť jeho požehnáním, to všecko jest ovocem jeho vykoupení. Všecko, co svět má a co nám dáti a vzíti může: peníze, statky, čest, tělo, život tělesný a rozkoše, to všecko jest marné a prázdné proti Ježíši Kristu a spáse, která nám v něm vzešla. Ba, nejmilejší, já pravím: Nechť ztratíme všecko, co máme, dům, bohatství, vážnost, čest, zdraví, život — a podržíme-li Je

žíše Krista, pak jsme bohati a požehnáni na věky. A naopak: shromažďujme bohatství, poklady, slávu a čest pozemskou, hoňme se po rozkoších světských — ztratíme li Ježíše ze svého srdce a ze své mysli, pak jsme chudí jako žebráci, ba, co dím, pak jsme nešťastni na věky, nebo pak vyschl nám pramen pravého života.

Ztrácí však Ježíše ti, kdož nenosí více v srdci svém víru v důstojnost, v dílo vykupitelské a v slovo božské Ježíše Krista a kdož více si váží lampičky svého obmezeného rozumu, nežli onoho světla nebeského, které Ježíš Kristus nám s nebe byl přinesl. Ztrácí Ježíše Krista, kdož sice víru mají, ale víru mrtvou, bez lásky, bez skutků — kdož chodí po cestách tělesných náklonností a smyslných rozkoší. Ztrácí Ježíše, kdož nežijí zde na zemi jako dědicové království božího, nýbrž jako synové světa žijí jenom pro tento svět.

[— Zpytujme sami sebe. —] Nuže tedy, nejmilejší, otažte se samých sebe: neztratili jsme nikdy Ježíše Krista ze srdcí svých, uchovali jsme jej vždycky v sobě? Kráčeli jsme vždycky bez kolísavosti po cestě jeho slova svatého a vzdorovali jsme vždycky pokušením a mámení těla a světa? Neztratili jsme nikdy Ježíše Krista v tomto čase, kdy více než jindy nevěra zdvihá jedovatou hlavu svou proti náboženství jeho, kdy nepřátelé Kristovi rouhají se všemu svatému drzeji a nestoudněji než jindy, kdy *bohaprázdnost* vede veřejnou odbojnickou válku proti kříži, proti Ukřižovanému? Ó nejmilejší! Není otázek důležitějších pro spasení věčné, nežli otázky tyto, není odpovědí rozhodnějších pro spasení vaše, nežli odpovědi, které dá vám k otázkám těm svědomí vaše. Nebo komu Ježíš Kristus se obětoval, tak jako nám všem se věnoval, a kdo přece jej ztratil, ten je třikráte ztraceným, třikráte nešťastným člověkem.

Vraťme se opět ke sv. Rodině.

II. [— Hledání Krista. —] Mezitím, co poutníci ubírali se na nocleh, hledali Maria a Josef božské dítko mezi spolucestujícími a příbuznými a nenalezše jeho, vrátili se téže noci do Jerusalema. Nenalezli Ježíše na cestě a když druhý den ráno přišli unaveni do města, nenalezli jeho ani u příbuzných. Jaká to byla bolest, jaký zármutek pro ně! A to tenkráte! Archelaus byl do zajetí poslán. římský náměstek Quirinus přišel do Judska a zlopověstný Judas Ganlonitský štval lid ke vzpouře proti vládě římské; ó to byl nebezpečný čas, kdy ani životem lidé jisti nebyli a z toho můžeme poznati tíseň Josefa a Marie, kteří celé tři dny s bolestí hledali Ježíše.

Nejmilejší! ó kéž i my hledáme Ježíše, Vykupitele svého, ó kéž hledáme jej, až bychom jej nalezli!

[— Lidé hledají věci pozemské. —] Ba, nejmilejší, co se hledání týče, tu mnozí o překot se přičiňují, ale oni honí se po pozemských věcech, běhají za stínem, za mamem a klamem, pádí vedle pramene nebeské spásy a nepozorují jej! Oni hledají bohatství, a když dosáhli, čeho žádali, zdá se jim toho býti málo, oni touží po více — oni s bolestí hledali a našli opět bolest. Jiní hledají

slávu a čest — rozkoše světské a když byli dosáhli, po čem toužili — cítí nespokojenost v srdci, i oni mají bolest!

[— Máme hledati Krista. —] A čemu učí nás toto marné hledání s bolestí a s namáháním? Učí nás tomu, že svět tento není naší vlastí, že povoláni jsme pro lepší, pro dokonalejší, pro věčnou vlast, že musíme hledati vyššího, mocnějšího pomocníka a vykupitele, který povznáší zraky naše vzhůru, který ukazuje nám cestu tu, po níž došli bychom k spasení věčnému. A tento pomocník a vykupitel náš nemá teprve přijíti, onť již přišel. Otázka Jana Křtitele na Krista Pána: »Jsi-li ten, kterýž přijíti má, čili jiného čekati máme?« to byla otázka člověčenstva hledajícího, a odpověď, kterou dal Ježíš Kristus na to, neplatila pouze Janovi, nýbrž nám všem. »Jděte — zvěstujte Janovi, co jste viděli a slyšeli: Slepí vidí, chromí chodí, malomocní se očišťují, hluší slyší, mrtví vstávají a chudým se evangelium zvěstuje.«

[— Proč ho máme hledati? —] Těmito slovy volá Ježíš Kristus nám všem: »Vy jste slepí — já jsem světlo, které přišlo do temnosti osvítit každého, kdož otvírá pravdě mé srdce svoje. Vy jste chromí na cestě ctnosti, já jsem síla, která pomáhá slabým. Vy jste poskvrněni malomocenstvím hříchu — já jsem čistá obět smíření za hříchy vaše — hluší jste pro pravdy nebeské, já jsem lékař, který otvírám uši vaše — ba vy jste mrtví ve své odloučenosti od Boha — já jsem vzkříšení a život váš.« Ejhle, nejmilejší, vizte Spasitele našeho, který samojediný nám pomoci může a který vezdy také hotov jest pomoci nám, když v kající pokoře a se zbožnou touhou jej hledati budeme.

III. [— Máme jej hledati v chrámě. —] Avšak kde máme jej hledati? Dobrá odpověď je tu velmi důležitá, nebo Kristus Pán sám nás varoval před falešnými proroky, kteří mluviti budou: »Zde jest Kristus, aneb tam jest, zde je spasení, či tam.« Dnešní sv. evangelium dává nám samo odpověď k otázce naší. Když totiž Maria a Josef po tři dny s bolestí byli hledali boží dítko, nalezli je konečně v chrámu mezi učiteli a když matka bědujíc mu řekla: »Proč jsi nám to učinil? Hle otec tvůj a já s bolestí hledali jsme tebe,« tu pravil Ježíš ono slovo památné: »Proč jste mne hledali? Nevěděli jste, že v těch věcech býti musím, které jsou Otce mého?« Není nic jasnějšího nad odpověď tuto. »Nevěděli jste, že jsem jednorozený Syn boží a že chrám, dům Otce mého jest i mým místem a jevištěm působení mého?«

[— Máme ho hledati v církvi. —] A jako chrám, tento dům boží jenom obrazem jest onoho království božího, které Kristus přišel na svět založiti, tak, nejmilejší, jest církev sv. církví Ježíše Krista, kterouž vykoupil svou krví, kterouž osvěcuje Duchem sv. a kterou chrání po všecky věky — tak jest, nejmilejší! Církev sv., to veliké, obsáhlé, svaté místo, na kterémž všichni, kteří upřímně Spasitele hledají, jej i naleznou. Zde, na tomto místě, v církvi svaté katolické stojí Kristus a hlásá své evangelium ještě dnes jako tenkráte, když ve svém dvanáctém roce počal kázati slova spasení věčného. Zde stojí Kristus a otvírá nám podnes poklady sv. svá-

tostí, kterými všecky oblažuje, kteří stávají se učedníky jeho. Zde stojí Kristus a otvírá nám podnes onen život, pro který stvořeni jsme a v kterém smrt ztratila svůj osten a čas přechází ve věčnost, v niž mistr náš předešel nás. Zde musíme Krista hledati a sice s bolestí a s lítostí nad hříchy hledati, s lítostí nad svými bludy a pošetilostmi. A čím větší naše bolest, naše práce při hledání tomto bude, tím dříve jej nalezneme, tím vroucněji spojíme se s ním, tím spasitelněji budeme podle vzoru jeho růsti věkem, moudrostí a milostí u Boha i u lidí.

[— Mimo církev ho nenajdeme. —] Venku ale, mimo toto místo svaté, mimo církev svatou nenaleznete Krista, naleznete tam, nejmilejší, nejistotu, pochybnost ve víře, najdete tam kolísání se mezi světlem a tmou, mezi pravdou a bludem, najdete tam klam, ba čirou nevěru, Krista tam neuzříte. Jenom v církvi svaté žije Ježíš Kristus, žije ve sv. svátostech, jimiž vlévá svou milost posvěcující do nás, žije v onom slovu života věčného, které hlásá církev sv., žije v duchu, v působení a v obřadech jejích.

[— Závěr. —] A proto, nejmilejší, hledejte Ježíše Krista, hledejte své spasení jediné v církvi svaté, kterou ustanovil Pán za svou zástupkyni. Nechť každý nahlédne do srdce svého a zkouší, zdaž neztratil Krista a ztratil-li jej, nechť hledá jej jako Josef a Maria s bolestí, nechť hledá jej tam, kde jej nalézti lze, v království Otce nebeského, v onom městě božím, v jehožto středu stojí kříž, s něhož každý den, každou hodinu, každý okamžik volá k nám beránek vykoupení našeho: »Pojďte ke mně všickni, kteří obtíženi jste a se rmoutíte.« Tam jediné u kříže jest spása naše a nikde jinde. A budeme-li Krista hledati pilně, s touhou a s bolestí nad hříchy, pak jistojistě jej i nalezneme a nikdy jej více neztratíme, pak i na nás vyplní se slova Písma sv., že těm, kteří jej hledají a kráčejí po cestách jeho, »všecky věci k spasení slouží«. Amen.

† František Ebert.

Neděle I. po Zjevení Páně.

Křesťanská výchova dítek.

»Vstupovali do Jerusalema podle obyčeje svátečního.« Luk. 2, 42.

Dnešní sv. evangelium podává nám obrázek z mládí Ježíše Krista, které v Nazaretě v tichosti trávil. Jediný obrázek za celých třicet roků v ústraní nazaretském strávených, ale vzácný a krásný. Svatá rodina ubírá se na slavnost do Jerusalema, ubírá se na pout! Každý dorostlý israelita byl povinen o hlavních svátcích putovati do Jerusalema, do velechrámu, a tam účast bráti na obětech Hospodinu přinášených, na společné bohoslužbě! Od dvanáctého roku, jímž započínal věk jinošský, nastávala povinnost tato. Svatá rodina věrně plnila povinnost tu; dle obyčeje, podotýká evangelista, ač to s obtížemi a obětmi spojeno bylo. Pro Boha nic těžkého. Dvanáctiletý Ježíš jde s sebou; i on podrobuje

se zákonu. Vykonali pobožnost a vracejí se domů. Ježíš zůstal v chrámě. Rodiče hledají jej mezi ostatními poutníky, vracejí se starostiplni do Jerusalema, třetí den teprve nalézají jej v chrámě. Maria používá práva mateřského, táže se ne bez jakési výčitky: »Synu, proč jsi nám tak učinil? Otec tvůj a já s bolestí hledali jsme tebe!«

Ježíš odpovídá, vysvětluje jednání své, to že byla vůle Otce jeho nebeského, prohlašuje se po prvé zjevně za Syna božího: zdaž jste nevěděli, že já v tom, co Otce mého jest, býti musím? I vrátil se s nimi a byl jim poddán.

V Kristu shromáždění! Pokusím se vám ty perly ukázati, které v dnešním evangeliu skryty jsou. Chci vám na příběhu tom ukázati, jak mají rodiče vychovávati své dítky. Svatý Josef a Panna Maria jeví se vám tu, křesťanští rodičové, vzorem, jakými vy býti máte ve výchově vašich dětí! Jim nebylo sice třeba o zušlechtění a zdokonalení božského dítka, jim svěřeného, pečovati, jako toho třeba jiným rodičům. V dítku jejich nebylo náklonností zlých, jako to jest u všech dítek lidských; vůle jeho byla jen k dobrému nakloněna; na něm nebylo chyb, nebylo zárodků hříchu, jaké vyskytují se na dítkách jiných. A přece i oni vychovávali dítko to! Vychovávali především *příkladem svým!* Šli na slavnost do Jerusalema — podle obyčeje — aby tam sloužili veřejně Bohu, a dítku sobě svěřenému dobrým předcházeli příkladem. Otče a matko! Zajisté ti na tom záleží, aby z tvého syna, z tvé dcery, hodný křesťan, hodná křesťanka se stala, již by svědomitě plnili především své povinnosti k Bohu! Předcházej jim dobrým příkladem. Ukaž, že i tobě především na tom záleží, věrným býti Bohu v plnění povinností, jež nám uložil. Neděle a svátky přináleží Bohu. Svět je náležitě, svět je svědomitě. Obcuj pravidelně službám božím, nejsvětější oběti a pokud možno i kázání. Ať dítko na tobě vidí: mám bohabojného otce, mám zbožnou matku! Tvůj příklad potáhne dítko za sebou. A byť se i státi mělo, že by dítko tvé ve světě příkladem zlým někdy v pozdějším životě se zapomnělo a na Boha a povinnosti své k němu nepamatovalo, snáze se zase vzpamatuje, když v mládí svém na tobě vždy vidělo příklad svědomitého, bohabojného křesťana. Ono si vzpomene, jak to bývalo doma, jak světili svátek a neděli dobří jeho rodiče. A ta vzpomínka povzbudí jej, rovněž tak jednati a příklad jejich napodobiti. To, co dítko v mládí na rodičích svých vidí, utkví hluboko v srdci jeho. A když ono svědomitě plniti bude povinnosti své k Bohu, jako to vidělo na rodičích svých, buď přesvědčen, že se tak snadno nespustí, že tak snadno na Boha nezapomene. Kdo svědomitě plní povinnosti své k Bohu, tomu dá Pán Bůh milost, aby tak snadno se nepokazil, a zapomněl-li se nějak v křehkosti své, aby opět povstal. K tomu třeba milosti boží a Bůh ji dává těm, kdož jemu věrně slouží a povinnosti své k němu svědomitě plní. Tomu uč dítko své příkladem svým, a tím postaráš se o něj, aby se ti tak snadno nepokazilo.

A dítko Ježíš šel s nimi! Vychovávej příkladem, ale přidržuj též dítko své k plnění jeho povinností slovem a napomínáním. Přidržuj k dobrému dítek svých a přesvědč se, zdali rozkazu tvého dbají; přidržuj dítko, jakmile do rozumu dospělo, k věrnému plnění povinností k Bohu, a přesvědč se o tom, zdali je také plní. Stává se dosti často, že dospívající syn místo služeb božích tráví čas ve společnostech často i zlých, v domech zábavy a pod. To byl by jistý krok k záhubě a zkáze mravní, k záhubě věčné a obyčejně i časné. Ježíš šel s rodiči. Přesvědč se i ty o dítkách svých, plní-li svědomitě povinnosti své. Napomínej, varuj a přesvědč se! Syn, který se odcizuje Bohu, upadá v nepravost a nepravost činí nešťastné národy i jednotlivce!

Po ukončení slavnosti vraceli se domů a dítko Ježíš nebylo s sebou! Ó té starosti srdce mateřského, kde asi zůstal, co se mu asi přihodilo? O duši jeho nebylo třeba se strachovati, ale báli se o život jeho. Vědělať Matka Páně, co jí předpověděl prorok Simeon o dítku tom slovy: položen jest k pádu a povstání mnohých, a na znamení, jemuž odpíráno bude. A tvou vlastní duši pronikne meč. Luk. 2, 34. Věděla ze slov těch, že nepřátelé usilovati budou o záhubu dítka jejího. Doba ta sice ještě nenadešla, ale mateřské srdce již nyní bálo se o dítko své a proto neustalo v hledání, až nalezlo dítko své.

Otče a matko, buďte bdělí, aby se vám dítko neztratilo, aby nevzalo zkázu na duši! Bděte nad dítkami svými, aby ony neodcizily se Bohu, aby se neodcizily jeho svaté víře, jeho svatým přikázáním, jinými slovy, aby se vám nepokazily. Vašim dítkám nehrozí tak nebezpečí ohledně života jich tělesného, ale tím více vzhledem k duším jejich. Bděte nad nimi! Netrpte, co vede ke hříchu! Netrpte u dospívajících synů a dcer tajných schůzek, zlých společností; nenechávejte je bez spolehlivého dozoru při zábavách jejich, jmenovitě při zábavách v době večerní a noční, kde ctnosti hrozí nebezpečí. Nespoléhejte se na ctnost syna svého nebo dcery své! Příležitost ke hříchu již tak mnohého ctnostného svedla. Jsme lidé křehcí, a křehkost ta jmenovitě v letech mládí jest veliká. Dbejte též na ty, kteří péči vaší svěřeni byli od rodičů jejich, na služebné své a poddané své; zastávejte u nich místo otce a a matky! Netrpte hříchu, netrpte, co k hříchu vede, máte za ně zodpovědnost. Bůh to odmění vám!

Našli Ježíše ve chrámě, v rozmluvě o Bohu! Potěšilo se srdce mateřské, ale přece proneslo slova mírné výčitky: Synu, proč jsi nám tak učinil! Otec tvůj a já s bolestí hledali jsme tebe! — Otec a matka musí, kde toho třeba, napomínati, kárati i trestati! To patří k výchově dětí. Bez moudrého pokárání a potrestání žádného vychování. Dítko není andělem. V každém jest náklonnost ke zlému! Tu třeba vymýtiti káráním a kde třeba, i trestem, ale vždy s mírností a opanováním sebe, ne v přenáhlení a zlosti. Nadávky, řeči zlolajné a proklínání minou se s účinkem, jsou jako mráz, který útlou květinku dobrého spálí a bejlí zlé roste pak tím bujněji. Přísnost spoj s láskou! Kárej a trestej, ale ne v prchli-

vosti, ať dítko vidí, že děje se to z lásky! A ještě něco. Křesťanští rodičové! Panuj mezi vámi jednota ve výchově dítek. Otec tvůj a já hledali jsme tebe. Ne jeden kárati a druhý se dítka zastávati; ne jeden napomínati a druhý dítka se ujímati a úctu k rodičům tím podrývati. Ne jeden stavěti a druhý bořiti. Vychovávejte jednotně, ať dítko vidí, že jste za jedno, že to oba s ním dobře míníte! Takové vychování prospívá! Otec tvůj a já hledali jsme tebe. S jakou úctou mluví Panna Maria o sv. Josefovi. Ač byl pouze pěstounem Ježíšovým, otcem jej jmenuje a na prvním místě jej jmenuje z úcty ke hlavě rodiny. Tato vzájemná úcta rodičů k sobě, té potřeba jest, aby vychování bylo jednotné. Vzájemná úcta alespoň před dětmi. Byť i jeden z rodičů chybný byl, anebo v tom či onom ve výchově dítek neprávě si počínal, před dítkem nevytýkej nikdy manželi nebo manželce chybu, před dítkem ukryj vše, co by úctu k otci nebo k matce u dítka podrýti mohlo. Jen tak může vychování dítek prospívati, jen tak bude se dítko vaše stávati lepším a ušlechtilejším. — To vyproste si, křesťanští rodičové, na svaté Rodině, abyste dítky své bohabojně vychovávali především příkladem vlastním, ale též napomínáním a povzbuzováním k dobrému, bdělostí nad dítkami svými, a kde třeba i pokáráním a trestem. Vychovávejte dítky své v lásce a přísnosti, vychovávejte je jednotně! Proste Boha denně za pomoc k tomu, abyste dožili se na dítkách svých radostí zde i na věčnosti. Amen.

J. Krestýn, farář a viceděkan ve Špičkách u Hranic.

Neděle II. po Zjevení Páně.

Úpadek křesťanské rodiny.

»Pozván jest na svatbu také Ježíš a učedníci jeho.« Jan 2. 2.

Jako evangelium předešlé neděle, uvádí nás i dnešní evangelium do rodiny. Vypravuje nám o svatbě v Káni, na kterou byl pozván také Ježíš a učedníci jeho. Byla to světská slavnost na počest dvou lidí, kteří právě zakládají rodinu. Když jsme předešlou neděli uvažovali, jak křesťanská rodina povstala a jaká má býti, budeme dnes mluviti o tom, jak namnoze za dnešních dnů jest, čili o *úpadku křesťanské rodiny.*

Křesťanská rodina není všeobecně taká, jaká bývala. Jest za dnešních dnů namnoze v úpadku, k nezměrné škodě jednotlivců, jakož i celé lidské společnosti.

Tento úpadek souvisí *s ochablostí křesťanské víry vůbec.* Abychom nalezli důvod tohoto ochabnutí, třeba, bychom hezky daleko zašli, až do století 15., ve kterém učinilo pohanství nový, velký rozmach proti křesťanství. Následky tohoto rozmachu dospěly teprve v těchto dnech k plnému rozkvětu.

Když r. 1453 divoké zástupy turecké Cařihradu dobyly a řeckému císařství konec učinily, hledali mnozí Řekové z lepších stavů útočiště na západě. Přinesli sem také díla pohanských mu-

drců, básníků a dějepisců a k tomu ohromné nadšení a obdivování jich. Tím také nakazili učence západu, a brzy vše mezi vzdělanci bylo zaujato pro staré pohanství a jeho výkony v umění a vědách. Do všech škol se dostalo. Křesťanstvím bylo pohrdáno a pohanství bylo podkuřováno. Obrazy pohanských bohů a polobohů zapudily v domech vzdělanců a v palácích knížat obrazy Ježíše, Marie a svatých. Od té doby až do dneška nepřestaly chvalozpěvy na pohanství na našich středních a vysokých školách.

Ano, úpadek křesťanské víry, lhostejnost proti křesťanství ještě se zvýšila, tak zvýšila, že nesčetní lidé všeliký nadpřirozený život a víru zavrhli.

Že za těchto okolností znenáhla i křesťanský rodinný život upadal a klesal, jest jasno; neboť *základem jeho jest náboženství.*

Rodina má, jak jsme předešlou neděli viděli, nejen lidskou ale i božskou stránku; má nejen pozemské, nýbrž i nadpozemské vztahy. A kde se tyto popírají, tam upadá rodinný život. Tu se rodina zakládá pouze na smyslnosti nebo na jmění nebo na obě zároveň. A proto také tak mnoho nešťastných manželství, tolik nespokojenosti, různic, chladnosti a odcizenosti v rodinách.

Manželství žádá obětí, často těžkých obětí; rodinný život přináší utrpení, často těžká utrpení. O tyto oběti a o tato utrpení rozkotá se však každá láska, která není s náboženstvím spojena. Radosti a štěstí manželství vadne brzy, jako věnec nevěstin o svatebním dni, a život skutečný přináší boje a zklamání. A když náboženství schází, jest tu neštěstí.

Jenom náboženství nám praví, že muž a žena jsou spojeni, aby strastmi a radostmi, štěstím a neštěstím procházeli k lepšímu, věčnému životu. A jediné to povznáší a potěšuje v bouřích tohoto života.

Rodina nesestává však jen z muže a ženy; počítá mezi sebe i dítky. Co má z dětí býti, když rodiče nemají náboženství? Kdo jest strážkyní mravů, ne-li náboženství? Odkud má přijíti vážnost a autorita rodičů, když není autorita boží v rodině?

Odkud to pochází, že za dnešních dnů vídáme tolik dětí bez lásky, bez poslušnosti, bez úcty k rodičům? Odkud to pochází, že se tak mnoho naříká do neposlušnosti a nezvedenosti dítek? Odpověď: Odtud, že tak mnohé dítky u otce a matky nic nevidí a nic již neslyší o víře, modlitbě a službách božích. Jest již dosti zlé, jestliže dítky u otce náboženství postrádají. Co má však býti z rodiny, když i matka jest bez náboženství, když přestává vštěpovati do srdce dětského první počátky víry a vtiskovati kříž Ukřižovaného v jeho čelo?

Nepřátelé víry vědí dobře, čeho dosáhnou, když ženu náboženství odcizí.

A tom ohledu koná naše doba mnohem více, než která jiná před ní. Všude vidíme následkem toho, jak se ženský svět, zvláště v lepších stavech, emancipuje od svého pokolení, od rodiny a náboženství a jak často ozdoben vzděláním starého pohanství

kráčí po cestě, kterou »vzdělanci« mužského světa již dávno chodili.

Vidíme paní a dívky, které napodobují zvyky a zaměstnání mužů a kterým bývá příliš úzko doma a v rodině. Proto nemáme v těchto stavech již pravých hospodyň. A přece jest domov, rodina vlastním jevištěm ženské činnosti. Žena má hospodařiti; muž vydělává »v nepřátelském životě«, žena však spravuje vydělané peníze. V této vzájemné, rozličné činnosti záleží základ správného hospodaření.

V žádné době nenáležela žena více v domácnost než v naší době, ve které na jedné straně boj o bytí, o vezdejší chléb vždy obtížnějším se stává a na druhé straně nebezpečí pro víru a mravy vždy více se zvyšují.

Kdo pak má náležeti do domácnosti, když ne domácí paní? Snad jen opuštěné a zanedbané dítky a služky, za dnešních dob často tak málo svědomité?

Na ulicích, na drahách, na velocipedech, v divadle a koncertě zajisté neprospívají důstojné manželky, dobré hospodyně a svědomité matky.

V domácnosti, v rodině záleží hlavní úloha ženy; má domácí krb pro muže a děti připraviti v krb pokoje, radosti a lásky.

Jest to právě tak veliká a krásná jako těžká práce. Náleží k tomu mnoho pro ženu, den za dnem, rok za rokem věnovati se ochotně denní práci, o muže a děti se starati, o jejich výživu a šatstvo, a při tom často ještě pečovati o nemocné dítky a celé noci strávit beze spánku, při tom ještě vlastní bolesti a utrpení snášeti a při všem tom býti a zůstati veselou, přívětivou a trpělivou s mužem a dětmi.

Jest to však také krásný úkol, takto denně konati skutky lásky a milosrdenství na svých a dítky své v bázni boží vzdělávati v lidi, kteří se mohou potřebovati pro zemi i pro nebe.

Toho však jest schopna jen žena matka, která svůj úřad a svůj úkol pojímá z náboženského stanoviska. Proto není našim moderním ženám, které ztratily víru ve vyšší svět, nic tak protivného jako domácnost a výchova dětí a péče o ně.

Kde nalézáme ještě ženy, které plní právě jmenovaný úkol a práci?

Odpověď: Tam, kde matky ještě se modlí a kněžkami náboženství jsou v rodině. Tam jsou ještě ženy a matky, jak mají býti.

Ale svou domácnost dobře obstarávati a v ní přesnou, svědomitou a spořivou býti a zároveň ve světě a ve společnosti roli hráti, všech zábav se súčastniti, emancipaci žen kázati a chtíti činnou býti jako muži, to se spolu nesrovnává. Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti, nejméně matka a manželka.

Jestliže vzdělání dle vzorů pohanských v lepších a vzdělaných třídách přispělo k úpadku rodiny, byla v nižších třídách poškozena novodobou velmocí, kterou *průmysl* nazýváme. Tato po-

stavila nesčetné otce, matky a dítky ke stroji a zničila jejich rodinný život.

Nad to ztratil chudý dělnický lid, bohatými dlouhý čas využitkovaný, i své křesťanství a rozhořčen nad svým postavením náboženství se odcizil. Zná jen jediný cíl: požívání po namáhavé práci. A tak vidíme o nedělích a svátcích rodiny chudého, pracucujícího lidu — muže, ženu a dítky až do noci v hostincích a v místnostech rozkoše. V takých rodinách není už rodinný život posvěcený prací, modlitbou, spořivostí a spokojeností s málem.

K tomu ke všemu přišlo *zákonodárství* a zavedlo občanský sňatek.

Proto vypadá to tak neutěšeně v naší době s rodinným životem. Proto jest tak mnoho rodin bez Boha a služeb božích, bez víry a modlitby — a proto také tak mnoho nešťastných manželství, tak mnoho zanedbaných dítek, tak mnoho otců a matek nespokojených s Bohem a světem.

Jaký bude *následek* toho? Neklameme se! Zákony boží mají platnost jak v přirozeném, tak i mravním životě.

Když slunce na obzoru zapadá, upadá země v temnotu. Tento zákon se vyplňuje již 6 tisíc let. A když křesťanství, mravní to světlo lidstva, slunce duchů, opustí národ, upadá tento byť byl jinak sebe vzdělanějším, do temnoty vášní a v barbarství pohanské. Poukazuji jenom na Asii, Afriku, Egypt, kde jednou křesťanství kvetlo s velkým vzděláním, kde však dnes jsou jen zříceniny, bída a barbarství.

Tak se stane i dnešní době a přes svůj průmysl, dráhy a elektriku, přes své umění a vědy dle téhož zákona bude zříti jen krev a zříceniny, když křesťanství dá propustný list.

Buď opět křesťanským, otevřeně křesťanským nebo zahynouti, to jest hrozné buď anebo, před kterým stojí lidská společnost a rodina.

Bohužel jest málo vyhlídek, že se společnost, stát a zákonodárství rozhodně prohlásí pro návrat ke křesťanství, ale v jednotlivých rodinách jest návrat a záchrana možná.

Křesťanské náboženství musí oporu svou hledati opět v rodině, jako za prvních tří století, když venku ve světě bylo pronásledováno. A v rodině musí svou oporu hledati v ženě.

Po čtyři tisíce let sténala žena pod těžkým jhem. Křesťanství zlomilo toto jho a ženě pomohlo z jejího postavení. Dnes se má žena prokázati vděčnou za toto dobrodiní, má zachrániti křesťanství v rodině.

Žena má křesťanství a tím svět zachrániti a udržeti. U ní se připravuje blaho a bída pokolení, budoucnost společnosti dle toho, zdali dítky k Bohu vede nebo od Boha odvracuje. Jediné jí může se křesťanství u domácího krbu zachrániti a panovati. To by měla každá žena věděti, a na to nezapomenouti. Pro ni a její rodinu, pro celou lidskou společnost jest toto vědění potřebnější než kdy jindy. »Kdo nalezne silnou ženu? Její cena jest jako věci, které z daleka přicházejí, z nejzazších končin,« praví kniha přísloví.

Tak se můžeme i dnes tázati: Kdo nalezne silnou ženu, dosti silnou, aby nevěru a ducha času od rodiny vzdálila, a dosti silnou, aby křesťanství připravila místo u domácího krbu? Těžko jest, velmi těžko, uzavříti bránu a dveře před duchem času a jeho vlivem a žena, která chce ve své rodině křesťanství udržeti, musí býti hluboce náboženská, silná a srdnatá.

Křesťanství činí, co může, aby aspoň rodinu pro křesťanství zachránila. Dávno již zařídila spolky mateřské, doporučuje všem svým věřícím spolek sv. Rodiny, aby pracovali proti úpadku křesťanského domácího krbu. Na členech rodiny, zvláště na matkách jest, církvi v této snaze vstříc přicházeti.

Nejmilejší! Otcové, matky a dítky! Když uprostřed moře bouře lodi se zmocní, když stožáry se lámou, kormidla službu vypovídají, když všechno namáhání, loď zachrániti, marným býti se jeví, tu každý myslí jen na sebe a na svou záchranu.

Doba naše ve svém životě bez Boha a náboženství podobá se lodi, která bez vůdce a kompasu ohromným bouřím vstříc jde, bouřím, ve kterých mnozí zahynou, poněvadž zahynouti chtějí. Vy však, členové křesťanských rodin, které duch náboženství ještě neopustil, starejte se aspoň o svou záchranu a spásu: zachovejte náboženství u svého domácího krbu, pracujte a modlete se, věřte a doufejte v Boha a v jiný, lepší život, budete míti útěchu a pokoj ve všech příhodách života, a ať budoucnost přinese, co chce, jedno vám nikdy nebude moci vzíti: splnění připovědi, že těm, kteří Boha milují, vše prospívá k dobrému. Amen.

Dle Hansjakoba *Jan Nep. Jos Holý*, O Praem.

Kterak nevěrci výroku Syna božího odporují.

Na slavnost nejsv. Jména Ježíš.

»Ježíš Nazaretský jest kámen, který zavržen jest od stavitelů, kterýž (ale) učiněn jest hlavou úhelní.« Skut. ap. 4, 11.

Dnešní slavnost připomíná nám událost, že vtělený Syn boží obdržel jméno »Ježíš«, čili česky »*Spasitel*«, a sice s nebe, skrze anděla, ještě prve, nežli jakožto člověk v životě matky své počat byl. —

Sv. evangelium nedělní vypravuje o prvním zázraku Pána Ježíše v Káni galilejské, kde proměnil vodu ve víno, a počal ukazovati tak všemohoucnost svou, a své poslání od Boha Otce.

Přečtený ale právě úryvek ze Skutků apoštolských svědectví vydává o tom, kterak i apoštolé Pána Ježíše jménem jeho zázraky činili, a božství Mistra svého dokazovali.

Petr a Jan šli do chrámu, před jehož branou byl člověk od narození chromý, žebrající. Toho vzal Petr za ruku a prohlásil: »Ve jménu Pána Ježíše vstaň!« A v tu chvíli člověk ten jest

uzdraven, a radostí plesaje, přidružil se k apoštolům. Když z toho povstal sběh lidu a apoštolové byli proto na soud pohnáni, tu náčelník ostatních, sv. Petr, prohlásil slavnostně: »Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského stojí tento zdráv před vámi. Totoť jest ten kámen, který zavržen jest od vás stavitelů, který učiněn jest hlavou úhelní a *není v žádném jiném spasení.*«

Knížata kněžská potom užila krutého násilí i na apoštolech i na lidu, jenž slovům i skutkům jich uvěřil a Ježíše Krista Nazaretského Synem božím i Spasitelem svým vyznával. Ale všechno ukrutné pronásledování se strany židů a pak i pohanů ukázalo se marným. Krev mučedníků stávala se semenem nových křesťanů.

Věřeno i dále nezdolně Ježíši Kristu, co na nejvyšším soudu národa svého jménem božím a pod přísahou byv vyzván prohlásil, řka: »Já jsem Syn boží!« Věřeno mu, poněvadž co prohlásil, to i skutky svými dosvědčoval, že jest Synem božím, od Otce svého pro spasení naše na svět poslaným. Věřeno jemu, poněvadž nelze víry mu upírati, leč bychom ho prohlásiti chtěli buď za nejsmělejšího — podvodníka, anebo za nejnesmyslnějšího — šílence.

Nemohli-li bychom ale Ježíše Nazaretského jakožto Boha ctíti, musili bychom důsledně i vším tím požehnáním pohrdnouti, jež z křesťanství povstalo a stále se množí a zároveň odříci se i svého rozumu i vší schopnosti ku poznání pravdy vůbec. Tak jsme předešle v příčině té uvažovali i seznali.

Avšak, namítne snad někdo: Jest výpověď Ježíše Krista v pravdě tolik jistá, že by pravdivost její vůbec ani v pochybnost brána býti nemohla?

Není věru ani v životě obyčejném vůbec pravdy takové, které by nikdo v pochybnost bráti nemohl, když pochybovati *chce!* Co vše v pochybnost uvésti dovedou jen tak pro příklad ošemetní advokáti, když chtějí svého chráněnce vysekati?!

I lze tedy lidem *zlé vůle* v pochybnost bráti i výpovědi samého Spasitele. Avšak, jestliže o vymyšlených odporech proti slovům Páně bedlivě uvažujeme, tím slova Páně jen jasnějšími se nám stávají; a my *tím větší jistoty nabýváme, že Ježíš Kristus Nazaretský jest v pravdě Synem božím za jakého se vydával.*

* * *

Nuže tedy, **co namítají nepřátelé Kristovy proti slavnému přísahou stvrzenému výroku jeho: »Já jsem Syn boží!«**, za kteroužto výpověď i na smrt šel? Praví:

1. »*Není vůbec možno, že by se Bůh mohl státi člověkem, čili bytostí, jež má duši lidskou i tělo lidské.*«

Proč by to nemělo být možným Bohu — *všemohoucímu*, aby přijal přirozenost lidskou, a měl tedy i lidskou duši i lidské tělo?

Ovšem, kdyby na nás někdo vyzvídati chtěl, *kterak* to možným jest, že se Bůh spojil s přirozeností lidskou v osobu jednu, a to božskou; musili bychom ovšem doznati, že jest toto spojení

něco prazvláštního, nám nepochopitelného, a tudíž *tajemstvím božím*, tajemstvím i naší svaté víry. Ale proto, že něčeho nechápeme a pochopiti ani nedovedeme, nemůžeme ještě říci, že jest to vůbec nemožným, a docela nemožným i všemohoucímu Bohu!

Ale byť bychom krátkým rozumem svým toho vystihnouti nemohli, kterak to možno, že Bůh, aniž by na své božské přirozenosti něčeho tratil, stal se i dokonalým člověkem, majícím lidskou duši a lidské tělo jako jeden každý z nás, tož vidíme přece *spojení aspoň podobná v přírodě* vůkol sebe.

Tak bylina přivlastňuje si šťávy ze země a součásti ze vzduchu a přizpůsobuje je sobě, aniž by při tom ztrácela přirozenosti své. Podobně i zvířata i lidé, mající život vyšší, přivlastňují si tu z neživé přírody, tu z bylin, tu z jiných zvířat jisté částky, *a sdílejí s nimi svůj duševní život v jednotném celku*, aniž by sami ztráceli přirozenosti své. A pak zase mohou žíti i o sobě, bez těchto přibraných částí z přírody, jako se děje, když člověk zemřel. Potom žije duše člověka o sobě, bez látek přírody, bez těla svého, jež se zase ve své součásti rozpadá.

Může-li ale v přírodě to, co vyšším jest, k sobě přitahovati a sobě osvojovati to, co nižšího jest, s tím v jednotu se spojiti, a to ušlechtiti, kterak by všemohoucí Bůh nemohl k sobě připojiti to, co nižšího jest, tedy přirozenost lidskou, a tvořiti s ní jednu osobnost a sice božskou, s přirozeností božskou i s přirozeností lidskou zároveň? Proč by tedy po rozumu měla býti nemožná přísahou stvrzená výpověď Spasitele v podobě lidské řkoucího: »Já jsem Syn boží?«

Že *mohl* se Syn boží i člověkem státi, o tom svědčí tedy *rozum* a že *skutečně také se vtělil*, o tom svědectví vydávají posvátné *dějiny*.

Bůh slíbil zajisté již prarodičům našim, prve nežli je vyhnal z ráje, že jim sešle vykupitele, jenž potře moc ďábla nad člověčenstvím; že bude tedy mocnějším než on a tedy více, nežli pouhým člověkem.

Bůh dále slíbil, že tento Mesiáš bude synem neporušené panny; neboť nenazývá ho potomkem muže, ale jen ženy. Během následujících pak století proroci Páně obraz Mesiáše stále určitějšími vlastnostmi vyličovali, z nichž Isaiáš život jeho tak věrně na staletí napřed vypisuje, jako by ho byl na své vlastní oči spatřil; začež i »evangelistou Starého Zákona« nazýván bývá.

A všecka ta proroctví naplnila se věrně na Ježíši Nazaretském. A proto nezbývá, nežli dnes, v den přesvatého jména jeho dle rozumu i s celým srdcem vyznati: Bůh, Syn boží, mohl lidskou přirozenost přijmouti, on ji i dle svědectví svatých Písem na se přijal, aby jakožto náš bratr Otci svému nebeskému za nás zadost učinil. On jest člověk i Syn boží, jemuž patří čest a sláva po všechny věky.

2. Jakou další námitku mají nepřátelé Ježíše Nazaretského proti jeho odpřisáhnuté výpovědi: »Já jsem Syn boží?« Tvrdí:

»*Není možno, že byl Ježíš Nazaretský Synem božím, poněvadž život jeho, ač velice ušlechtilý, byl přece jen životem člověka. A mimo to jest učení jeho pro člověka vzdělaného nepřijatelné!*«

a) Tedy *život Pána Ježíše* zdá se vám, milí rozumáři, jen obyčejným. Avšak my máme o vznešenosti osoby a o svatosti života jeho zprávy ty nejúchvatnější.

Známe životy mnohých svatých božích, zvláště v posledních dobách žijících, mnohdy až do podrobností; ale *při všech svatých shledáváme i lidské křehkosti a nedokonalosti.* Všichni jsou přece jen mdlým napodobením nejsvětějšího života Ježíše Krista. Jako před jasným svitem slunečním blednou i největší a nejjasnější hvězdy, jež noc ozařují, tak před svatostí Ježíše Krista bledne všechna jiná svatost.

I byl všeho pochybení, všech lidských křehkostí tolik vzdálen, že mohl i nejúhlavnějším nepřátelům svým položiti otázku: »*Kdo z vás bude mne trestati z hříchu?*« Jan 8, 46. Ani soudce, jenž ho židům na smrt vydal, nenalezl na něm ničeho závadného nebo prohlásil: »Já *viny žádné* na něm nenalézám.« Luk. 23, 4. Jan 18, 38. »Nevinenť jsem já krví *spravedlivého tohoto.*« Mat. 27, 24.

Ba v pravdě, nebylo viny na Pánu Ježíši nižádné, ale *vynikal ctnostmi nejušlechtilejšími, neslýchanými, všemi.* Kdekoli chodil, tu i dobře činil. Skut. ap. 10, 38. Jest plný lásky bez slabosti, horlivý bez netrpělivosti, pokorný, skromný bez podlízavosti, nejvýš moudrý ve svých výpovědích bez okázalosti. Ujímá se všech nebohých i obtížených a zve je k sobě; ale i mocně kárá pyšné, pokrytecké farisee!

Ani nevěrci, uvažujíce o podivuhodném životu Pána Ježíše, nemohou mu upříti svého podivení a nazývají jej »*člověkem nejpoctivějším a nejmoudřejším, vzorem všech lidí.*«

Podivuhodná to věru chvála Spasiteli z úst těch, kteří v něho nevěří, a tedy výrok jeho »Já jsem Syn boží!« za pravdivý nemají. Jestliže ale vy, chytráci, máte za to, že Kristus Pán pravdy nemluvil, když pod přísahou a jménem božím prohlásil, »Já jsem Syn boží«, mohl tak učiniti buď jen ze zlé vůle té, *aby — lid podvedl.* Jestliže ale Kristus Pán i přísahou stvrdil lež, kterak že takový hrozný *podvodník* jest u vás člověkem *nejpoctivějším* a *svatým?!*

Anebo jestliže Kristus Pán sama sebe klamal, a se jen pošetile domníval, že jest Synem božím a za tu svou domněnku i na smrt šel, kterak že takovýto neslýchaný *šílenec nebo blázen* zasluhuje od vás jména *člověka nejmoudřejšího?!*

Ó pozorujme jen, jakým nesmyslům musí věřiti ten, kdo Pánu Ježíši božství jeho popírá, a přece při tom člověkem poctivým a moudrým nazývati ho chce.

b) Tak tedy *učení Ježíše Krista že jest nynějším »vzdělaným« lidem nepřijatelné?* A které to učení?

Pravdy, jež Kristus Pán hlásal, jsou dvojího druhu. Jsou to učení, jež týkají se jednak naší *víry*, jednak našich *mravů.*

Mravy, jež Kristus Pán hlásal, naplňují obdivem i nevěrce, tak že jemu proto veškerou chválu vzdávají. Ani nevěrci upříti nemohou, kdyby všichni lidé chtěli žíti dle naučení Pána Ježíše, tak aby dávali Bohu, císaři i každému jinému člověku, co jim patří, a čeho i oni od jiných si žádají, že by na světě nebylo svárů, různic, válek, ale pokud to v tomto slzavém údolí možným jest, že by na světě byl pozemský ráj.

Avšak nevěrci Kristových mravů přese všechnu pokryteckou chválu nenásledují. Proč?

Vadí jim v tom učení Páně, týkající se naší **svaté víry v Boha** *a poměru našeho k němu.*

Kristus Pán zajisté hlásá: Jest jen jeden Bůh, a ten dal desatero přikázání, jichž já nepřišel jsem zrušit, ale zdokonalit. Dle těchto přikázání není dovoleno věřiti, jen co by se komu zlíbilo; ale třeba věřiti vždy *všecko*. čili právě tolik a tak, jak Bůh zjevil a jak církev má *mým jménem vykládá*. Bůh jest spravedlivým soudcem, a odmění jednomu každému dle zasloužení jeho a souditi bude také necudné myšlení, cizoložné žádosti i pokusy podvodů a na cti utrhání; nejen vraždy, ale i hněvy, nenávisti, nepřátelství.

Poněvadž ale nevěrcům takováto pravidla mravů se nelíbí, proto zavrhují učení o víře, na kterém právě mravy lidské jako na základu spočívají a směle tvrdí, že věřiti nemohou, čemu církev Páně učí, poněvadž prý *se to příčí jich rozumu.*

Hlásá ovšem naše svatá víra mnohé pravdy, jež chápavost naši převyšují. Jsou to ale pravdy ne *proti* našemu rozumu, ale jen *nad* rozum náš. Kdo říká »nevěřím, protože nechápu«, podobá se umíněnému dítěti, jež by se člověku starému a zkušenému opovážilo do očí říci: »Co ty starče mluvíš, *tomu nerozumím a proto to také není na pravdě.*« Jestliže takovýto výrok nevědomého dítěte byl by směšným a urážlivým, čím asi teprve jest výrok člověka, málo let starého, rozumem pouze obmezeným obdařeného, když víry upírá věčnému, vševědoucímu, nejvýš pravdomluvnému, nejsvětějšímu Bohu s výmluvou, že učení jeho nechápe?

Věta: »*Nevěřím, protože nechápu*«, *jest ale také velikým nesmyslem.* Nebo co chápu, co smysly svými poznávám, tomu *nevěřím*, poněvadž to *poznávám*, to *vím*. Věřiti můžeme jenom věcem takovým, o nichž sami přesvědčiti se nemůžeme.

Jestli kdo i Bohu víry upírá, prozrazuje jen neslýchanou *pýchu svého rozumu*, jenž jemu brání rozum svůj skloniti pod rozum boží.

Vedle pýchy rozumu brání se ale víře také *zkaženost víry naší.* Vůle naše nakloněna jest vždy k tomu, co se vůli boží protiví. Jest to kletba, zděděná po prvních rodičích, a uložená celému jich pokolení pro neposlušnost jich.

Kdyby to přišlo na žádosti pošetilého srdce našeho, všichni by chtěli býti raději pohany, aby dle své vůle žíti mohli, nežli křesťany, aby dle rozkazu Páně nezřízené žádosti své krotili!

Lidská moudrost v příčině této ničeho nezmění, ničeho nedokáže! I když rozum náš jest přesvědčen, že Bůh, Pán náš, má právo nám něco nakazovati, anebo zakazovati, že může vůli naší jho své, ač sladké, uložiti: může vždy ještě vůle naše Bohu odpor klásti, a klade!

Tudíž *nejen z pýchy rozumu, ale i ze zkaženého srdce rodí se nevěra!* Aby člověk žádostem svým bez odporu hovící nemusil doznati: musíš se vůli boží podrobiti, zbožně žíti, všeho nespravedlivého násilí, všeho mrzkého smilství, všeho křivdění bližnímu na jeho majetku i na jeho cti všemožně se varovati, a bližnímu vše možné dobré prokazovati i tehdy, když tvým nepřítelem jest, sice budeš trestán: raději začne *dobrovolně* o tom pochybovati, zdali skutečně Bůh takovýchto povinností nám ukládá, a neposlušných tresce! A od dobrovolných pochybností přechází ponenáhlu až k dobrovolné nevěře, kterou pak i jiným vpraviti se snaží, aby se pošetile těšiti mohl, že není nevěrcem on sám! Rozmilí v Kristu! Máte bohužel příležitostí dosti, slyšeti, kterak mnozí čirou nevěru hlásají. Prosím, *všímejte si ale i života těch, kdo Bohu víry odpírají!* Seznali jste snad, že by nevěrou svou se chvástal člověk skromný, poslušný, tichý, počestný, poctivý, zdrželivý, žádosti své ovládající?

Zajisté že mi dosvědčíte: *lidé mravní nevěrci nejsou!*

A kdo že nevěru v Boha a neposlušnost k jeho zákonům hlásají?

Zkoumáme-li zevrubněji život jejich, seznáme, že jsou to pýchou nadutí mudrlanti i učenci; lidé vášniví i náruživí; rváči, smilníci, cizoložníci, podvodníci, lichváři, obžerci, lenoši a podobní hříšníci, o nichž nám jest věru říci, jak pěje korunovaný pěvec: »Jen *blázen* praví v srdci svém: Není Boha!« Žalm 13, 1.

Tedy pohané staří i noví pohrdají věrou v Boha Stvořitele, i v Boha Syna jeho; zavrhují jakožto stavitele Ježíše Nazaretského, jenž učiněn jest ale kamenem základním našeho spasení a hlavou úhelní, tak že není spasení lidstva v jiném, nežli v něm, v jehož jménu klekati musí každé koleno nebeských, zemských i pekelných. Fil. 2, 10.

Učení Páně není lidské, ale nebeské, jež kdo zachovávati chce, sám se o tom přesvědčí. Neboť není Pán Ježíš učitelem, jakými jsou jiní, kteří povinnosti oznamují, doporoučejí, ukládají, ale k plnění jich ničím nenapomáhají; nýbrž on uče nás vůli boží dokonale znáti, dodává nám v oběti své, ve svátostech svých a k vroucím prosbám našim i dostatečné síly, aby jeden každý věrný učedník jeho vůli boží plniti postačoval. I pravdu děli o něm židé: »Nikdy (nižádný) člověk nemluvil, jako Ježíš!« Jan 7, 46.

Konečně namítají nepřátelé Ježíše Krista: »*Že by Ježíš Nazaretský byl v pravdě Synem božím, o tom nás nikterak nepřesvědčují zázraky, kterých prý učinil. — Zázraky vůbec nejsou možny; věda jich nepřipouští!*«

Co my na to?

Milí mudrci nového věku! Vyčítáte nám, že věříme neklamnému slovu božímu, jež v Písmě svatém o zázracích vypravuje; a máte nás pro víru naši za lehkověrné i hloupé. Nu ale jen pomalu s tou vaší výčitkou, s kterou se nad nás povyšovati chcete. Vy tedy nevěříte Písmu svatému; ale za to věříváte tisícerým jiným věcem, jež lidé na hloupost svých bližních vymyslili.

Tak snad věříte, že je to neštěstí, když vám ubohý zajíc přes cestu přeběhne. Děsíte se snad smrti, když vás počtem třináct zasedlo ke stolu. Dáváte si snad hádati z rukou anebo z karet svou budoucnost, a platíte za to. Proč? Protože těm hloupostem věříte!

Odbíráte snad od židů a zpustlých socínků vám dodávané knihy a časopisy. Proč? Poněvadž tedy ne Bohu, ale takovýmto lidem věříte.

Chodíte snad do schůzí duchařů čili spiritistů a jiných švindléřů a podporujete je svými mozolnými penězi. Proč? Inu poněvadž byste byli hloupí, kdybyste věřili slovu božímu, ale stáváte se neskonale chytrými, vzdělanými i pokročilými, když věříte lecjakémus žvanilovi anebo ošemetníku.

Vy tvrdíte, že Bohu nevěříte; a my vám můžeme pověděti i vlastní příčinu, pro kterou nevěříte: *abyste totiž nemusili i dle víry žíti!*

a) Nu tedy: *Co je to zázrak?*

Zázrakem nazýváme nějakou nápadnou událost v přírodě, jež nemohla se státi dle pravidelného chodu věcí v přírodě, ale mohla povstati jen skrze bezprostřední vliv Boha; jejíž tedy vlastní příčinou může býti jediné Bůh sám. Tak vypravuje miláček a evangelista Páně o Lazarovi, že týž byl již čtvrtý den v hrobě pohřben a hnilobou již zapáchal; a přece povstal z hrobu opět živý, rozmlouval s lidmi, a zasedl i k hostině, na počest jeho od sester jeho vystrojené. Kterak se to stalo? Pouze k rozkazu Ježíše Nazaretského, jenž mu před otevřeným hrobem velel: »Lazare, pojď ven!« Jan 11, 43. Vzkříšení Lazara bylo tedy událostí takovou, které z pravidelných sil v přírodě působících vyložiti nelze. Byl to tedy zázrak.

Jindy pomazal Spasitel slepému od narození oči blátem, a da mu zrak. Bláto ale spíše oči zdravé zkazí, nežli by slepému mohlo dáti zrak. Poněvadž ale Kristus Pán přece slepci takto zrak dal: učinil zázrak.

Jindy pouhým slovem i do dáli uzdravoval nemocné; ba i bouřím a větrům rozkazy učinil; a ony uposlechly ho! Učinil tak tedy zázraky.

b) *A jsou zázraky možné?*

Směšná otázka věru. Co jest skutečné, to jest i možné. Kdo jinak soudí, jest pošetilec, hotový blázen.

A přece ti tak zvaní *moudří a učení nechtějí dopustiti, že by se zázraky díti mohly*, ač máme o tom nesčíslných důkazů ze všech století až na nynější den, příkladně takhle v Lurdech,

že Bůh zázraky činí, aby tak poslance své pověřil, že skutečně od něho vysláni jsou, a pravé učení jeho hlásají.

A proč že by Bůh nemohl činiti zázraky?

c) Že prý tomu *brání zákony přírody?*

Ale kdo učinil celý svět? Kdo dal jemu jeho zákony, ne-li Bůh? A což je ten svět jako hodiny, že by jednou natažené musily vždy stejně jíti a ukazovati? A což nepřichází hodinář ke svému dílu, aby chod hodin buď urychlil, anebo uvolnil? A co může každý mistr při svém stroji činiti, toho chcete popříti Bohu, aby nesměl dle vůle své zákonů v tom obrovském stroji světa, jejž jeho všemohoucí ruka vytvořila, dle vůle své i pozměniti?!

Jaké to pošetilé tvrzení, že zákony v přírodě Bohu brání zázraky činiti? Ten, jenž prvního člověka z hlíny učinil, nesměl by jiného mrtvého obživiti? Ten, jenž zrak dává lidem i zvířatům, nesměl by od narození slepému zraku uděliti? Ten, jenž stvořil nebesa i zemi, nesměl by větrům a bouři veleti?

Ó víme, proč nechcete věřiti — abyste nemusili i dle víry žíti! Nebo kdo v Boha, všemohoucího Stvořitele nebes i země opravdu věří, musí i věřiti, že tento všemohoucí Bůh může ve světě svém i zázraky činiti; a činí-li je, aby vyslance své pověřil: musíme svědectví takových i přijímati, a dle prokázané vůle boží také život svůj zařizovati. —

d) A což, *jestli Kristus Pán žádných skutečných zázraků neučinil?*

Že Kristus Pán skutečně zázraky činil, o tom nebudu se odvolávati na svědectví jeho učedníků a přátel, ani na slova Písma svatého: ale odvolávám se na svědectví jeho úhlavních nepřátel, kterých nelze nikomu po rozumu zavrhnouti.

Co činili nepřátelé Páně, když zázraky činil? Snad jich popírali?

Ó nikoliv! Když Pán Ježíš Lazara vzkřísil, sešli se nejvyšší kněží a fariseové v radu a pravili: »Co učiníme, nebo *tento člověk činí mnohé divy!* Necháme-li ho tak, všichni uvěří v něho.« Jan 11, 47, 48. Tedy ani nejvyšší hodnostáři židovští nemohli popříti, ale vyznávali sami, že Ježíš Kristus »mnohé divy« činil.

e) Či snad Spasitel jen *nějaké kejkle dělal, jimiž by lid oklamal?*

Ani z jediného skutku jeho nesmíme souditi, že by byl chtěl Spasitel při podivuhodné svatosti své koho oklamati. Také nikdo ze svědků jeho činů netvrdí, že by se byl lid chtěl dáti snadno oklamati, a že by mu byl jenom slepě věřil.

Kdo by chtěl tvrditi, že Spasitel zázraky své jen *silami přirozenými* byl konal, musil by dokázati, že je může také někdo jiný napodobiti. Nikdo se ale k dílu takovému posud nepřihlásil.

Nepřátelé Kristovi nemohouce popříti, že zázraky skutečně činí, znectili ho jen tím, že prohlásili: »Ne mocí boží, ale mocí Belzebuba tak činí!

Rozumáři tehdejší, když nemohli zázraků Páně popříti, odsoudili Spasitele ke kříži, a vzkříšeného od něho Lazara chtěli

ukamenovati, aby tak zmizeli svědci zázraků, kterých popříti nemohli. A jich nynější následovníci chovají se podobně. Když nemohou zázraků Páně popříti, snaží se je i Pána samého jen zlehčiti, znectiti!

f) Ale snad tehdáž *byli lidé ještě nevzdělaní*, a měli něco za zázrak, co žádným zázrakem nebylo? Snad nyní, když *vědy přírodní pokročily, dalo by se to, co se tehdy zázrakem zdálo, zcela přirozeně vysvětliti?*

Nu, jestli ten nejučenější znalec přírody dovede toho mrtvého z hrobu vyvolati, nebo slepého od narození potíráním očí jeho blátem vidoucím učiniti, ať nám to jen ukáže a budeme věřiti, že Kristus Pán těchto zázraků neučinil.

Avšak až posud s celou lidskou učeností nikdo ani jediného mrtvého nevzkřísil, ani jedinému slepému očí k vidění nedal, ani bouřím slovem neporučil, ani pěti chleby 5000 mužů nenasytil, aby ještě dvanáct košů drobtů zbylo, jak to učinil Kristus Pán.

Ostatně k poznání, zdali některá událost mohla se státi silami přirozenými, anebo jen za zvláštního působení Boha všemohoucího, není potřeba, aby kdo byl učeným professorem; ale stačí, aby měl jen *zdravé smysly*, jež by dobře viděly i slyšely.

Také ani není na pravdě, že by za časů pozemského života Páně byli žili sami nevzdělanci. Nebo dějiny občanské vypravují, že doba prvních císařů římských, kdy Kristus Pán žil na zemi, sluje »*zlatou dobou umění i věd!*« Také památky, jež se nám z těch dob zachovaly, vzbuzují namnoze až posud obdiv i úžas! Kristus Pán nežil tedy v nějaké říši pohádkové, ale v době národů vzdělaných, prozíravých, skutky svými proslavených.

* * *

Nelze tedy toho popříti: Kristus Pán jednal jakožto Pán přírody, když jménem svým rozkazoval a zázraky činil. Ukázal tak, že jest v pravdě tím, za koho se vydával, když před Kaifášem slavně přísahal: »Já jsem Syn boží!« Ukázal, že je pravým Bohem i pravým člověkem v osobě jedné, a sice božské; slíbeným Mesiášem, v učeních nejsvětější i nejmoudřejší; v zázracích všemohoucí; kámen od zlovolných stavitelů zavržený, ale hlava úhelní celého díla spasení! A proto jemu budiž od nás dnes i po celý život náš čest a chvála až na věky věkův. Amen.

LISTY VĚDECKÉ.

O poměru nynější kanonické visitace

k visitaci před vydáním školního zákona ze 25. května 1868 (ř. z. č. 48). Zákonná ustanovení o povozu pro visitujícího biskupského třídníka.

Sděluje dr. **Antonín Brychta.**

Následkem tohoto, jak níže se přesvědčíme, křivého názoru o kanonické visitaci, »nevidělo se« mnohým obecním zvlášt pokročilým úřadům, jimž zdály se nové školní zákony velikou vymožeností nynější doby, kostelní visitaci dřívější pozornost věnovati, o niž nebylo se obcím jako o záležitost čistě církevní vůbec starati.[1]) Svobodný povoz pro biskupského vikáře k této visitaci *odpadl*, nebo byl přímo odepřen. K tomu odmítavému chování mnohých obecních úřadů (někdy bývá to pouze příliš osvícený jeho předseda s jedním neb druhým liberálním členem obecního výboru), svobodářským v srdci od církve a víry dávno odpadlým učitelstvem stále podněcovaných,[2]) nemálo přispěla i *sotva správná* praxe, jež byla po prohlášení nových církvi nepříznivých školních zákonů na přemnohých místech při odbývání zkoušky z náboženství o kostelní visitaci zavedena. Z přílišného,

[1]) Vždyť dospěly věci v některých obcích již tak daleko, že se jejich zástupci kostelní visitace, ač se tato v čas veřejné ohlašuje a slušné pozvání k ní činí, *ani nesúčastňují*, ano že často — jak z visitačních akt vysvítá — *ani patronátní*, patrona zastupující komisař není přítomen, ač jest to zákonem církevním (Trid. sess. 24. c 3. de ref.) i mnohými výnosy státními nařízeno. Dv. dekret ze dne 12. dubna 1810 č 4461; výnos česk. místodržit. ze dne 10. září 1885 č. 23.559 a j. a jakkoli toho i hmotné zájmy patrona jako i duchovního správce a přifařenců mnohdy naléhavě vyžadují. Stačí upozorniti jen na ohlédací o stavu patronátních budov sepsané protokoly, jež má i patronátní komisař podepsati (jakož i visitační akta), dříve *písemně se vyjádřiv*, která opatření budou v příčině nutných oprav na patronátních budovách učiněna a vážné, mnohdy po léta trvající nesnáze beneficiáta, konečné odstraněny atd.

[2]) Že za posledních dob stav věci buď *nečinností* neb *polovičatostí* vládních orgánů se nemálo zhoršil, jest pohříchu známo. Stačí uvésti jen převráceným tiskem, schůzemi všeho druhu a pod. šířená »osvětářská postulata« moderního učitelstva, z nichž nejnovější je tak zv. »svobodná škola« atd.

*

sotva náležitě uváženého horlení pro starý věcí řád, starou školu, nekonala se na mnohých místech, jak bylo dosud zvykem a i právem, zkouška z náboženství *ve škole, nýbrž v kostele*, co mnohým církevním, málo prozíravým orgánům zdálo se býti důstojnější a důležitosti předmětu zkoušky přiměřenější.[3]) Následek této *nové praxe*, nad níž povážlivější církevní orgánové hned s počátku se pozastavovali, mimo jiné byl, že první a nejdůležitější předmět školního vyučování — náboženství — byl škole a tato *jemu ještě více odcizena*, že škola stala se církvi — a to, čeho si jest dobře povšimnouti, z její a příslušných jejích orgánů vlastní a dobrovolné iniciativy — místem jakoby *nepřístupným a zapovězeným*,[4]) jakoby pro náboženství nebylo ve škole, která se od církve vždy více »emancipovala« a nepřátelsky tajně i zjevně proti ní vystupovala, *žádného místa*, ono že *nemá ve škole vůbec co dělati*.[5]) Při této po stránce paedagogické málo důmyslné a po stránce pastýřské málo prohlédavé praxi dovoláváno se v prudkosti boje nepřetržitě slov písma: »Ven ze škol vyženou vás.«

---

[3]) O mnohých jiných dosti mělkých důvodech raději pomlčíme; tolik ale budiž připomenuto, že učitelové povážlivější, kteří nedali se strhnouti proticírkevním proudem a u nichž nerozhodoval *vrátký a nejistý okamžik*, který *často klame a svádí*, nýbrž pevné a osvědčené paedagogické zásady, s touto novou, ukvapenou praxí nejen nesouhlasili, nýbrž dokonce i těžce ji nesli, považujíce se praxí tou, jež nemohla se sebe setříti ráz *jakési umíněnosti a odvety*, od církve odstrčení a ve svém náboženském smýšlení uraženi. Škola byla tím prohlášena *veřejně a oficielně* za školu beznáboženskou, církvi nepřátelskou, které třeba se *vyhýbati* a bližších styků s ní *nepěstovati*. Že momenty tyto na veřejné smýšlení, jmenovitě kruhů učitelských, příznivě nepůsobily, jest na bíle dni a lze tvrditi, že čím více vzdalovali se orgánové církevní od školy, tím více odcizovala se tato církvi. Sv. *Bernard* důmyslně praví: »In cunctis nobis semper debet praeesse *discretio* et quasi moderando singulas discernere voluntates, *ne opinio verisimilis fallat*, ne, quod bonum est, malum, *ne, quod malum est, bonum esse credatur*.« Super Cant. serm. 24.

[4]) Aspoň mnozí z neznalosti zákona věc tak posuzovali, v čem je odpůrci církve škodolibě utvrzovali, o *úplnou rozluku školy od církve* t j. naprosté vyloučení náboženství ze školy usilujíce — ideál to všech zřejmých i zakuklených atheistů a nepřátel církve, by ve svém náboženském *nihilismu* (jací to vzorní vychovatelé katolické mládeže zříme dle učení *Komenského, jehož přívrnivci* se býti praví!) nebyli náboženstvím ve škole, proti kterému nenávistí a malomocným vztekem jen hoří, nelibě vyrušováni a mohli tím spíše školu úplně opravovati. Zcela dle »receptu« všech zednářů, atheistů, radikálů a nepřátel církve všech barev a odstínů. »Quem Deus perdere vult, dementat.«

[5]) S počátku po vydaných proticírkevních školních zákonech neodvážili se tito »paedagogové«, vědouce, že škola je dosud náboženská, jakou byla v ovzduší chrámů a slavných církevních institucí vždy, své podvratné zásady veřejně hlásati, nýbrž konali své *krtčí dílo* potají a skryté a proto tím zhoubněji. Za nedlouho však, jsouce mnohými okolnostmi a »známými činiteli« vydatně podporováni, vylezli, »vidouce svůj čas«, ze svého zákeřnického úkrytu a pokryteckou škrabošku odhodivše, dali se bez ostychu do »díla«, v novinářských škvárech a téměř bezčetných pamfletech, ve schůzích a poradách atd. zahájivše boj proti »škole náboženské«, deklamujíce v organisovaném choru, že škola náboženská je školou zpátečnickou, klerikální a pod., jež do naší »osvícené« doby se nehodí a jak se všecka ona ušlechtilá, lid svádějící a ohlupující hesla nazývají. Vzpomeňme si jen na nejnovější hesla »*svobodná škola*« t. j. *unekřesťanštělá, bezbožecká škola!* Srov. na př. časopis »*Čech*« ze dne 26. ledna 1906.

Pochybená praxe tato, že se školních místností při zkoušce z náboženství o kostelní visitaci asi jako *zkušebního místa* neužívalo a v mnohých případech užiti vůbec nechtělo[6]) a škola od dozorčích církevních orgánů a nejednou i od samých visitovaných duchovních správců tímto, řekněme ne příliš šetrným způsobem, se úplně o kostelní visitaci *ignorovala*,[7]) utvrzovala liberální obce a jich výbory ve shora naznačené křivé domněnce, že kostelní visitace je *čistě církevní záležitost* a přísně vzato, obcí (vždy větší autonomie se domáhajících a i ve věcech duchovních o rozšíření nezávislosti na církvi usilujících) se nikterak netýče. V důsledku toho není odůvodněn požadavek, tak se uzavíralo, aby pro visitujícího vikáře (neb jeho zástupce) obec nebo patron svobodný povoz dodal, a církevní příslušní orgánové octli se před otázkou, jak má se tento povoz, po případě náhrada zaň, zaopatřiti.

Během času vyvinula se v této příčině *dvojí* praxe. Obce smýšlení více křesťanského a konservativního považovaly zaopatření povozu pro visitujícího vikáře za *věc cti* a *čestné povinnosti*, ježto veřejná zkouška z náboženství, ať se již koná v kostele nebo ve škole, tvoří *podstatnou část* kanonické visitace a obcím nemůže býti lhostejno, zdaž školní mládež náboženství se vyučuje a z něho zkouší čili nic. Kromě toho bylo jim jasno, že kanonická visitace netýká se zájmů pouze náboženských a církevních, ale i *sociálních a hmotných* jednotlivých obcí a farností, k stránce vychovatelské ani nehledě. V obcích takových nebylo tudíž o povoz pro vikáře nesnáze a kostelní visitace odbyla se z pravidla dosti hladce.

Obce, modle novodobého náboženského »*osvětářství*« se klaníci, odmítly a odmítají dosud zjednati povoz pro visitujícího vikáře, po případě jeho zástupce buď zhola neb pod rozličnými lichými záminkami, o kterých šířiti se netřeba. V osadách farních, kde takové osvětářské smýšlení kořeny zapustilo, uznali duchovní správci, byli-li jen poněkud slušněji postaveni, by se vyhnuli nemilým, důstojnost kněžskou snižujícím sporům s osadníky (osvíceným obecním úřadem nebo jeho starostou), na bývalý *od nepaměti stávající obyčej* a i, jak jsme shora dokázali, mnohými světskými nařízeními obcím *uloženou povinnost*, dodávati povoz pro vikáře, *nereflektovati* a zaopatřili tento sami — neuznal-li vikář, maje výnosnější obročí, za přiměřenější s vlastní příležitostí přijeti — kterýžto způsob, maje zřetel k daným poměrům, téměř

[6]) Pohnutky k této praxi nebývaly pohříchu vždy dosti správné, tím méně bývaly vždy dosti objektivní. Nejednou puštěny zcela se zřetele nejobyčejnější zásady pastýřské opatrnosti, co bylo dobré věci jen na újmu a čeho neblahé, mnohdy neodčinitelné následky bohužel příliš záhy se dostavily. I samé dospělejší školní mládeži bylo toto, řekněme vyhýbání se škole o kostelní visitaci, nápadno a rozkol příslušných činitelů a vychovatelů školní mládeže vycítil se až příliš brzy, byl vlastně až příliš drasticky »et ad oculos« demonstrován.

[7]) Srov. poznam. předešlé. Nešetřeno slov hlubokého myslitele: »Nunquam ita agendum, ut serius (oborta poenitentia) dici debeat: »*Non putaveram!*«

vždy se doporučoval a možno říci, dosud »*pro bono pacis*« doporučuje.

Jiní beneficiáti nastoupili proti takovým obcím úřední cestu, dovolávajíce se jednak dávného moc práva nabyvšího *zvyku*, jednak výslovných *státních ustanovení*, obcím dodávání povozu pro visitujícího vikáře ukládajících. Než úřadové političtí, posuzujíce věc tuto s hlediště doby *nynější*, od dob minulých nemálo se různící, a s hlediště *nových školních zákonů*, kterými dosavadní poměr školy k církvi úplně byl *zvrácen* a dřívější školní visitace, pokud se týkala světských předmětů školního vyučování, *odstraněna*,[8]) rozhodli málokdy ve prospěch beneficiátu a i v pádu příznivém přesunuta byla věc zcela na *jiné* pole, an se měl výdaj za povoz pro visitujícího vikáře — jak bylo dle hořejších vývodů částečně již dříve zvykem — ze *zádušního jmění* příslušného kostela, bylo-li tu jaké, zapraviti. Vysvítá to z rozhodnutí ministerstva kultu a vyučování ze dne 17. srpna 1874 č. 8407, citovaného ve výnosu řízení zemského ze dne 10. července 1879 č. 37.045, k němuž se vrchní úřad diecese královéhradecké v jednom konkretním případě odvolal a věc náležitě odůvodniv, za povolení výdaje za povoz pro visitujícího biskupského vikáře z dostatečného zádušního jmění žádal. V uvedeném místodržitelském výnosu, jímž bylo žádosti faráře za náhradu za jmenovaný povoz z dostatečného záduší vyhověno, uvádí se jako důvod *a) svolení* příslušného *patrona* a *b) dostatečnost jmění zádušního*, momenty, jež samy sebou se rozumějí. K bodu prvému třeba však připomenouti, že nezávisí na vůli patrona, chce-li obnos za povoz pro vikáře povoliti neb ne, jelikož má kostelní visitace účel eminentně, ač ne výlučně *církevní*, účely ale církevní podporovati a usku tečňovati jest úkolem jmění zádušního, těm jmění to má dle *vůle dárců a zakladatelů jediné a výlučně* sloužiti.[9]) Praví-li se v nadzmíněném vládním výnosu, že povoz pro biskupského vikáře povoluje se za »příčinou vykonání« *školní* (tedy nikoliv *kostelní*) visitace, by se vykonala dohlídka k náboženskému vyučování, není ani tento passus zcela správný, ježto nazírá na věc *zcela jednostranně*, jakoby kanonická visitace záležela *pouze* ve zkoušce

---

[8]) § 1., 2. a 9. svrchu cit. státn. zákona.

[9]) »Admonere te volumus,« psal *sv Řehoř V.* Januariovi, biskupu karalitánskému, »*ne piae vivorum aut defunctorum voluntates*, tua (quod absit) **remissione cassentur.**« Lib. III. epist. 9.; srov. can. 14. C. XVI, qu. 1. Papež *Gelasius* v této příčině nařídil: »Consideratio ecclesiasticae utilitatis hoc postulat, *ex justa dispositione testatoris* **servandum arbitrium**« Can. 15. C. et qu. cit. Srov. can. 4. C. XIII, qu. 2; cap. 17. X (3, 26). Srov. též § 41. zák. ze dne 7. května 1874 (z. ř. č. 50), dle něhož a § 42. téhož zákona náleží správa jmění zádušního v *první řadě beneficiátovi*, v druhé řadě osadě farní a *posléze patronu kostela*, kteréhož seřadění (koordinovaných) správců tohoto jmění třeba si dobře povšimnouti. Též budiž pouze mimochodem připomenuto, že dle platných nařízení (ze dne 29. srpna 1783, 4. srpna 1791 a 3. srpna 1795, *Jaksch* VIII. 448.) může farář v dorozumění s patronem ze záduší vydání do 10 zl. 50 kr. r. m. (21 K) činiti, kterýžto obnos náhrada za povoz pro visitujícího vikáře málokdy vyžaduje.

z náboženství, kdežto — jak i z mnohých vládních výnosů vidno[10]) — zkouška tato jest toliko *částí*, jak vůbec známo, kanonické visitace.[11])

»Náš křesťanský odkaz.«

Vyňal a přeložil Josef hrabě z Berchtoldů.

II.

Ve vlasti naší jsou jistí spisovatelé, na něž umění, písemnictví a hmotný lesk pohanského Řecka a Říma působí zvláštním kouzlem, a kteří zdají se toužiti po návratu staré vzdělanosti těchto krajin. Jsou plni obdivu pro mramorové paláce »města Caesarů«, leč zavírají oči půlnočním prostopášnostem, jevištím to zločinu, hýřivosti a hodokvasů, jež byly konány v nich. Ohromná moc Říma vstupuje na mysl jejich při pozorování Colossea a oblouku Titova. Ale přehlížejí pravdu, že Colosseum bylo vystaveno potem a krví židovských zajatců, a vítězný oblouk že připomíná nejen slávu Říma, ale zároveň i vyhnanství a snížení přemoženého národa. Rádi předdržují očím veřejnosti domácí a občanské ctnosti Lucretie, Cornelie a Marca Aurelia, i vojenskou zdatnost Scipiů a Fabiů, ale zatajují nepřirozené zločiny a ohavnosti Neronů, Caligulů, Domitianů a jiných pohanských vládců, kteří byli hanbou lidskosti.

Ba jsou i jiní, malí, díky Bohu, počtem, kteří myslíce, že křesťanství přežilo svůj den, rádi by nahradili je budhismem, jenž zdá se jim méně požadovati ve svých zásadách a přece dovolávati se nejvyšších snah lidské přirozenosti.

Naši budhističtí bratři v Japonsku, povzbuzeni obdivovateli v Americe, skutečně založili v Kiotu časopis, hájící náboženství Budhovo, které mají v úmyslu šířiti mezi námi s úmyslem, že obrátí nás ke své víře.*)

Chci pominouti tuto látku prostou poznámkou, že není nic dobrého v budhismu, co by nebylo výtečně obsaženo v křesťanském náboženství. Není potřeby duše, které by křesťanství neukojilo, není vzdělanosti, již by neosvěcovalo a nečistilo. Jest širokým a pružným dosti, aby objalo všechny národy i drobným dosti, aby zaměstnávalo každou jednotlivou duši. Jest věčným stromem, který bujně roste nad celým světem, kdežto budhismus jest cizopásným, a nikdy se nedařil mimo rodnou půdu Asie.

---

[10]) Srov. výše uvedené dv. dekrety a vládní nařízení.

[11]) Dle sněmu *tridentského* (sess. 24, c. 3 de ref.) jest účelem kanonické visitace »sanam orthodoxamque *doctrinam* expulsis haeresibus inducere, *boncs mores tueri, pravos corrigere*, populum cohortationibus et admonitionibus ad *religionem, pacem et innocentiam* accendere, et **caetera** ... *ad fidelium fructum* consistuere.« Obšírně jedná o kan. visitaci *Amberger* v Pastoraltheologie, díl III; *Mühlbauer*, Decreta authentica, tom. III., pars II. s. h. v.

*) New-York *Sun*, Sept. 16. 1888.

A když již stránky tyto byly dány do tisku, zpraveni jsme byli v denních novinách, že právě otevřena byla protikřesťanská nedělní škola ve veřejné místnosti v Baltimoru, a že se zde odbývá týdenní sezení. Z téhož pramene poučeni jsme, že někteří protestantští duchovní našeho města doléhali na purkmistra, aby potlačil tuto nevěreckou školu. Odmítaje otázku právní, pokud by úřadové světští měli se zabývati záležitostmi tohoto druhu, nevěřím, že by tato náboženská choroba z kořene byla vyhojena potlačujícími prostředky. Nestává se donucením, ale dobrovolným vzdáním tvrze srdce našeho, že člověk se obrátí. Donucení žene pouze jed do těla společnosti, kde potají kvasí. Náš božský Spasitel nikdy nevolal po meči, aby hájil své učení. Káral svého učedníka, když tasil jednou meč na obranu svého Pána a poručil mu, aby vložil jej zpět do pochvy. »Odění našeho bojování,« praví apoštol, »není tělesné,«*) ale duchovní, jsou to zbraně důkazů, přemlouvání a lásky. Jediný meč, jejž tasiti chci proti dětem nevěry, jest »meč ducha, kterýžto jest slovo boží, a jediný oheň, kterým chci svítiti proti nim, jest oheň lásky božské, kterou Pán náš přišel s nebe rozsvítiti srdce lidská. Jedním slovem, chci přesvědčiti je, že víra křesťanská »jest ke všemu užitečná, majíc zaslíbení nynějšího života«, zrovna tak jako »i budoucího.«**)

Abych ukázal, jaká požehnání křesťanství přineslo pokolení lidskému i v časném ohledu, obsahuje část tohoto svazku ke konci řadu kapitol, popisující přednost křesťanství před pohanskou vzdělaností.

Srovnáme-li poměrný vliv pohanství a křesťanství na podporu blaha jednotlivce, rodiny a společnosti, nepochybujeme, že zkoumání naše vypadne ohromnou většinou na prospěch posledního.

Postavme obě soustavy vedle sebe a znázorníme si přibližně zvrhlost, z jaké jsme vyvázli, a výsady, kterým se těšíme.

Pohan má pouze nejasný a neurčitý pojem o nejvyšší bytosti. Jeho bohoslužba byla z největší části modloslužbou. Nejen každé nápadné stvoření v přírodě, leč i každý zločin a každá vášeň měla své zvláštní ochranné božstvo, tak že předmět jeho klanění byl zároveň pohnutkou k ukojení jeho chtíčů.

Neznal, odkud přišel, ani kam jde. Jeho obraz budoucna byl omezen obzorem hrobu. Jeho filosofové a učitelé nebyli schopni vrhnouti jasné a neklamné světlo na tento předmět. Jejich hádky neproměnně končily v hloubání a pochybnostech.

Pevnému klidu a spokojenosti byl tudíž cizincem. Neboť jak možno, aby rozumná bytost toužící po nesmrtelnosti byla v pravdě šťastnou, když neobdržela žádného jasného zjevení o životě budoucím?

Jeho žena byla hříčkou jeho vrtochů, otrokem jeho vášní. Na manželství pohlížel jako na dočasný svazek, jejž dle vůle snadno lze zrušiti.

*) II. Kor. X.
**) I. Tim. IV.

Měl moc života a smrti nad svými dětmi. Měl velmi vhodný prostředek na omezení počtu svého potomstva, buď škrtě je v jejich mládí, nebo pohazuje je na ulicích. Nebylo zákona, jenž by ho byl omezoval, nebo byl tak slabého důrazu, že ve skutečném životě byl neúčinným.

Bylo-li dovoleno Římanu zabiti dítě bez obavy před zákonem, se stejnou beztrestností mohl zničiti otroka. Měl obyčejně méně ohledu pro svého letitého a nemocného sluhu, nežli my máme pro své soumary. Zmrzačeného nebo sestaralého koně, neschopného více práce, soustrastně vyháníme na pastvu; přestárlý otrok byl poslán na smrt ke břehům Tibery.

Co útočišť a nemocnic se týče, o těch nevěděli ničeho. Těch nebylo vůbec a bohaté slovníky Řecka a Říma nemělý ani slov, aby našly pro ně výrazů. Bylo ponecháno křesťanstvu, nejen aby vytvořilo takové ústavy, ale i aby smyslilo slova, jež by nesla jich pojem.

V celém pohanstvu bylo otroctví všeobecným. V římském císařství byli obyčejně tři otroci na každého svobodného. A jako ruční práce byla omezena na otroky, tak byla i zneuctěna razítkem zvrhlosti, a považována za práci nehodnou muže svobodného.

Musí se připustiti, že válka vždy byla drahým přepychem a obyčejně velkým neštěstím. Nuže před příchodem křesťanství válka byla pravidlem, mír pak výjimkou mezi národy země. Po šest set a padesáte let, jež uplynula mezi prvním nástupcem Romula a Augusta Caesara, Řím byl zaměstnán stálou válkou doma a v cizině s výjimkou mezery šestiletého míru.

Zla pak plynoucí z navyklé války byla stižena hroznými jejími ukrutnostmi. Pomsta bez milosti byla vyměřena přemoženým, kteří byli buď vydáni na smrt mečem, nebo stali se otroky vítěze.

To jest ta mravní vazba, z níž jsme byli vysvobozeni; toť ona temnota, z níž jsme byli zachráněni obdivuhodným světlem evangelia.

Jaká jsou to požehnání, jež křesťanská vzdělanost přináší jednotlivci, rodině a společnosti?

Vysvobodila nás od modloslužby a vedla nás ke klanění se jednomu, pravému a živému Bohu. Spasitel náš přišel s nebe, aby rozlil světlo na onen neomezený svět, jenž leží před hrobem jeho, a zjevil nám život nový, jenž počíná jeho smrtí. Učinil nám známými náš původ a účel, jakož i prostředky k dosažení jeho.

Přinesl světlo nejen našemu rozumu, ale také mír našim srdcím, ten mír, jenž prýští z vědomosti pravdy a z naděje věčného života.

Požehnal domácnosti, prohlásiv jednotu, svatost a nerozlučnost manželství. Žena není více otrokem, leč společnicí svého muže, není více držána dle libovůle, leč jest paní své domácnosti; není více porovnávána se vtírající se soupeřkyní, nýbrž jest uznanou královnou domácího království.

Otec nemá více moci nad životem a smrtí svého dítěte. Tak posvátným a neporušitelným jest lidský život, že zabití i nezrozeného dítěte jest přičítáno za vraždu mravoukou evangelia.

Chudí starci nejsou více vydáni milosrdenství nelítostných pánů. Nejsou pohozeni stranou jako opotřebovaný stroj. Život

jejich jest svatým, jako život dětí a pohodlně jsou zaopatřeni v ústavech rozšířených nyní po křesťanstvu.

Jemný a lítostný duch Kristův způsobil, že sirotčince a nemocnice vyvstaly a zkvetly v každé zemi. Není druhu lidské bídy a lidského utrpení, jenž by nenašel útěchy a podpory v těchto místnostech.

Lidské otroctví konečně zmizelo před třpytivými paprsky evangelia. Abychom s lehkou obměnou užili slov vynikajícího spisovatele, můžeme říci v pravdě, že otrok stojí osvobozen, znovu zrozen a uvolněn, jakmile postaví nohu na posvátnou půdu křesťanství.

Evangelium prohlašuje důstojnost práce. Posuzováno dle svého měřítka každé čestné zaměstnání jest ctihodným, jakkoliv nízkým by snad bylo.

Křesťanství bylo strůjcem míru mezi národy. Svým blahovolným vlivem učinilo války mnohem řidšími, nežli byly za vlády pohanské. Za panování starého Říma na sto let války následoval rok pokoje. Dějiny naší republiky zaznamenávají pouze jedno desítiletí vojenských srážek ve stu letech svého bytí. *)

Křesťanství nejen umenšilo počet, ale také zjemnilo hrůzy vojenských tažení. Společnost stála by dnešního dne bez dechu, kdyby smrt nebo otroctví bylo vyměřeno přemoženým. Naše vlastní země má s dostatek nejkrásnějších příkladů, aby dosvědčily tuto pravdu.

Jak náhle odštěpenská nenávist a divá rozhořčenost, roznícená naší poslední občanskou válkou byla uklidněna! V obou domech kongressů a v mnohých našich státních legislaturách nalezneme dnes zástupce, kteří bojovali proti sobě, leč nyní tvoří zákony pro blaho naší vespolné vlasti.

»Nuže, pohlédni sem, na tento obraz, a pohlédni na onen.« Jdouce od pohanské ke křesťanské vzdělanosti, vystoupili jsme z temnosti ke světlu, ze stavu slabého dětství k zcela vzrostlému, statnému mužství, z egyptského zajetí ke svobodě dítek božích.

Neumdlévejmež v blahodějných zřízeních křesťanského života. Nevrhejme závistných zraků proti Egyptu, z jehož vazeb byli jsme vyproštěni, nežádejme si jeho hrnců masa. Plesejme v našem křesťanském odkazu, a především nechtějme býti vinnými, že bychom vedli pohanský život, vyznávajíce křesťanství, uvádějíce si na mysl, co řekl apoštol o našich křesťanských předcích: »Byli jste zajisté někdy temnost, nyní pak jste světlo v Pánu. Jakožto synové světla choďte.« **) (Pokrač.)

*) Psáno před válkou španělsko-americkou. P. překl.
**) Efes. V.

Tak silnými pouty spojeni jsme s prostředníkem svým Ježíšem Kristem, že nic nedovede jich přetrhati, neroztrháme li jich sami vinou svou. Jan z Avily.

Jak hnusí se mi země, patřím li na nebesa.
Sv. Ignác z Loyoly.

Miluj a čiň si, co chceš. Sv. Aug.

Jak má býti zařízena a konána zkouška a poučení snoubenců,

aby církevním předpisům náležitě vyhovovaly a nastávajícím manželům hojného a trvalého užitku přinesly,

při pastorální konferenci vikariátu zbraslavského 12. července 1906 na Zbraslavi přednesl Fr. Seraf. Vojta, farář na Zlíchově.

II.

Všude, kde má panovati pořádek, musí býti nějaká hlava, vůdce, starosta. Podobně jest tomu i v rodině. Dle vůle a ustanoveni božího jest muž prvním v rodině, jest hlavou rodiny. Již po pádu prvních lidí pravil Hospodin k Evě: »pod mocí muže budeš a on panovati bude nad tebou.« Gen. 3, 16. Sv. Pavel pak napsal: »ženy mužům svým poddány buďte, jako Pánu, neboť muž jest hlavou ženy, jako jest Kristus hlavou církve.« Efes. 5, 22.—23. Muž jest hlavou ženy a celé rodiny. Proto má pečovati, aby v rodině panoval pořádek, poslušnost, bázeň boží, křesťanský život. Muž jako hlava rodiny jest povinen pečovati o vše, co rodina potřebuje. Proto má býti muž pracovitý, přičinlivý, spořivý. Falešná a nespravedlivá jest zásada, že výdělek mužův patří jenom muži. Manželka musí také pracovati, a koná muži mnohé služby, za kteréž svobodný platiti musí, a proto má i spravedlivé nároky na výdělek mužův. I nerozumné zvíře stará se o plod svůj — krmí mládě své, a člověk, otec, neměl by povinnost starati se o dítky, jichž život způsobil? Kdo do manželství vstupuje, ví napřed, že již nebude sám, že bude míti ženu, rodinu. Dobrovolně přijímá povinnost tu, a proto jako čestný muž má také povinnost tu plniti. Kdo se chce starati jenom o sebe, ať se nežení a ať nedělá jiné nešťastnými. Při tom nemá muž zapomínati, že má manželku svou milovati, a proto nebude vládnouti v rodině jako nějaký tyran, ale jako rozumný a milující manžel a otec. »Muži milujte manželky své, jako Kristus miloval církev a vydal sebe samého za ni. Tak i muži mají milovati manželky své, jako svá těla. Kdo miluje manželku svou, sebe samého miluje.« Ef. 5, 25. a 28.

Manželka má muže svého ve všem dobrém býti poslušna. Kde mezi manžely panuje láska, tu i tato povinnost nepřichází manželce za těžkou Pravil jsem: »ve všem dobrém.« Kdyby manžel žádal cosi hříšného, musí manželka s apoštoly odpovědíti: musím více poslouchati Boha než lidí. Manželka má býti dle slov božích pomocnicí svého muže. Má se přičiniti, aby mu práci ulehčila, starosti zmenšila, život zpříjemnila. Dobrá žena, říká se, lepší než zlatý sloup. Kdyby měl člověk hromadu zlata, když stále ubírá a nic nepřidává, pak i hromada zmizí. Dobrá žena, rozumná hospodyně neztrácí nikdy ceny své, dovede i z mála něco udělati, uhospodařiti, byť by sama nedostatek trpěla, jen když muž a děti nedostatek nemají. Je-li však žena marniva, parádnice, když domácnosti nerozumí, pak se může manžel přičiniti a pracovati dnem i nocí, jest všechna jeho píle marna. Praví přísloví: »Kdyby muž

na voze vozil, žena v zástěře to roznese.« Moudrá žena má velkou moc nad mužem svým. Po většině žena v rodině vládne, ale nemá nadvládu svou muži ukazovati. Když přijde muž z povolání svého domů, a žena jest k němu vlídná, příbytek spořádaný, čistotný, pak rád prodlévá v domácnosti své, jest spokojen v příbytku svém. Když však přijde a vidí všude nepořádek, špínu, slyší jenom křiky a hádky, pak není divu, že jest v domácnosti své nespokojen, a že hledá odpočinek jinde. Rozumná žena učinila i z lehkomyslného muže člověka hodného, ale nerozumná žena učiní i ze spořádaného muže lehkomyslníka.

Řiďte se vždy svými vlastními poměry, nehledíce na sousedy a přátele, co ti mají, jak se ti odívají, co ti užívají. Žijte jak vám to váš výdělek dovoluje, a uspoříte si mnoho zbytečných starostí a mrzutostí. Počítejte, jak dlouho musíte pracovati než korunu vyděláte, ale jak rychle se koruna vydá. Drahý nábytek, nádhera šatstva, nemírné zábavy nečiní manžely šťastné. Čistá jednoduchost jest krásnější než nádhera na dluh. Žádný vám nezapovídá zábavu. Člověk není strojem, aby mohl stále pracovati, a i ten stroj potřebuje opravy. Proto již Hospodin rozkázal: Šest dní budeš pracovati, ale sedmého dne odpočineš. I při zábavách, radovánkách nemá nikdo zapomínati na svou povinnost. Obžerství, hýření, karban není zábavou ani odpočinkem, a rodina kolikráte musí celý týden trpěti nouzi. Milujte domácnost svou! Nebudete-li spolu doma spokojeni, věřte, jinde spokojenost nenajdete. Všechny radovánky nemohou nikdy domácí štěstí nahraditi. Nestarejte se, co lidé o vás mluví, jenom když jste sami spolu spokojeni a šťastni. To jest chyba naší doby, že pro samé spolky muž i žena své vlastní štěstí — spokojenost domácí, zakopávají. A je-li vám možno halíř uspořiti, schovejte jej, třeba přijde doba, kdy ten ušetřený halíř vám dobré služby prokáže. (Pokrač.)

Přehled.

Píše Fr. Vaněček.

Američtí Čechové a jich zanedbanost náboženská. — Tři příčiny toho. — Poučka missionářova. — Samovraždy v Praze.

V létě dlel zde Valentine Kohlbeck O. S. B. missionář americký, který právě uveřejnil v »Champl. Educator« článek o katolických Češích ve Spoj. Státech, který jest pro nás v mnohém ohledu důležitý. První zpráva historická o Čechu v Americe sahá do roku 1633, kdy Augustin Hermann, Čech, byl zaměstnán u společnosti loďařské v Amsterodamě a pak se usídlil v Americe. Silný proud začal se řinouti do Ameriky, když moravští bratři vedeni Zinzendorfem, zakládali novou osadu za mořem. Vlastní vystěhovalectví začalo v roce 1848 a to systematicky — dostoupilo výše v letech 1870—1890.

V roce 1850 bylo Čechů v Americe 10.000
» 1870 » » » 95.000
» 1890 » » » 260 000
v přítomnosti čítá se ve Spojených Státech jich 517 300
Českých kněží jest v přítomnosti 174 na 125 farách. Škol katolických českých jest 72 se 12.527 dítkami, z nichž některé obdržely první cenu na výstavě chicagské. Z uvedeného čísla 517.000 Čechů toliko 50 procent zůstává a hlásí se prakticky ke katolické církvi, kdežto by jich mělo býti aspoň 90 procent — ztraceno tedy 40 procent. Jak Kohlbeck charakterisuje naše Čechy stojí za překlad. Svobodomyslné Čechy líčí takto: »nepatří k žádné církvi, neplní své náboženské povinnosti, jsou více méně kněžími nepřátelští, ale ač se mají za lidi mimo církev, nejsou přece atheisty, neboť dosud věří v Boha a v budoucí život, dají své děti křtít, jdou snad jednou neb dvakrát do roka do kostela . . . Jest však malá naděje ty lidi přivésti nazpět do církve.« Příčina a překážka jest, že patří k dobročinným organisacím, které na počátku byly indifferentními spolky a pak se zvrhly v protikatolické a atheistické organisace. Terror předáků těchto společností brání jim bráti účast na katolickém životě. Jiná skupina jsou výslovní atheisté, kteří tvoří 15—20 procent, jsou agressivní a tvoří »svobodné obce«, v nichž se učí atheism dle dvou atheist. katechismů, v nichž jest plno rouhání proti církvi.

První příčina toho zjevu smutného jest nedostatek českého kněžstva Kde byli čeští kněži (jako v St. Louis Hessoun) tam se nezmohl atheism, kde nebyli jako v New-Yorku, jest mezi 35.000 Čechy sotva 4—5 procent katolíků, protože neměli kněze českého. (V poslední době působí tam zdatně redemptoristé: P. Matějů atd.) V Chicagu v okresích, kde není kněze českého, jeví se čilé obce atheistické. Druhá příčina jest chudoba Čechů, kteří často nemohou ani poplatek v amerických kostelích obvyklý dáti. Vzdálivše se kostela, stali se vlažnými a ztratili se. Biskupové američtí snaží se odchovati české kněze.

Druhá příčina úpadku víry mezi Čechy jsou první vystěhovalci, kteří založili neřestný a protikatolický tisk v letech padesátých. Byli to příslušníci revoluční strany, lidé vzdělaní, jinak energičtí, ale bez víry. Jejich příklad zničil mnoho. Tisk podporoval jejich atheism. Tropil si posměch z kněží a víry. Čtenáři listů těchto byli pro církev ztraceni.

Třetí příčina jest nedostatek hlubšího náboženského vzdělání mezi Čechy. »Znali třeba katechism, ale neznali základy víry.« Toť kratičký výtah ze článku laskavě mně autorem zaslaného, za nějž díky vzdávám.

Při čtení tohoto článku přišlo mi na paměť slovo, které mi řekl missionář africký (kongr. Slova božího), říšský Němec, o našich Češích v XX. okresu vídeňském, kdež jsou krajani naši zaměstnáni v cihelnách, kdež mají velmi smutnou pověst. Šlechetný missionář snažil se působiti na ně a dorozuměti se dle sil

svých a pravil, že vidí hlavní chybu v nedostatečném vzdělání v pravdách náboženských, ve kterých mají býti soustavně vzdělávání. Ve znalosti pravd náboženských leží síla katolických Němců. »U nás máme lidi, třeba 80leté, kteří umí svůj katechismus zpaměti a stále jej opakují a jsou učiteli ostatním. Jeden z francouzských biskupů opakoval stále: »Každý katolík, který miluje duši svou, má aspoň jednou do roka katechismus si přečísti.« Uvedený missionář meškal za příčinou zdraví svého v Evropě. Jeho opakování potřeby křesťanského cvičení a pak *pastorace po domech* mi připadlo na pamět při čtení Kohlbeckova článku.

P. Matějů z Ameriky sděluje, kterak v New Yorku musí od domu k domu a z patra do patra sháněti Čechy do farní osady.

Před časem uvedl jsem procento samovražd mezi katolíky americkými a svobodnými občany. Bylo křiklavě v neprospěch svobodomyslných. Na nedostatek víry se naříká vůbec a stoupání procenta sebevražd jest známo vůbec.

V Rakousku bylo sebevrahů

r. 1901 . . . 4291
r. 1902 . . . 4422
r. 1903 4661

tedy stálé crescendo počtu. To jsou číslice, při nichž nemůže zůstati lhostejným sociolog, národní hospodář, kněz a jiní repraesentanti společnosti. Ale také lékař se tímto přibýváním samovražd zaměstnávati musí.

Dr. Thomayer uveřejnil ve »Sborníku klinickém« sešit 1. ročník VIII. výsledek svého pozorování 58 sebevrahů v Praze, kteří přišli v ošetřování klinické. Jako lékař přirozeně přikládá váhu stránce lékařské a tvrdí, že ve velmi četných případech jedná se o zatížení. Přiznání samovrahů, které čísloval, jsou však i pro kněze zajímavá. Jisto, že mnohá samovražda jest v poslední své příčině nepříčetná, ale poslední příčina bývala zaviněna mnohými samovolnými skutky. Pro krátkost místa nelze otisknouti celé šetření se samovrahy, kteří ostatně často pravdu nemluví, ale aspoň body chci vybrati, které ukazují na mravní bídu často zaviněnou, která předcházela katastrofé. Vyberu ze všech 58 čísel nejdůležitější črty.

Samovrah č. 1. Je nemanželské dítě. Vyrostla u cizích lidí S matkou stýkala se občasně teprve od šestého roku. Slouží druhý rok v Praze. Vystřídala mnoho míst. Jednou na hodinu propuštěna Zdráhá se udati proč. Za necelých 24 hodin po příchodu zemřela. — Č. 2. V 17. roce intimní poměr s 29letým mužem, který prý na nemocnou velice žárlil a tak zavdával příčinu k prudkým hádkám. Tím se jí milenec zoškhvil a ona jej opustila. V 26. roce vzala si za manžela 44letého vdovce se sedmi dětmi, z nichž nejstarší bylo 19leté. Manželství bylo nejvýš nešťastné pro nesčetné nesváry s dětmi. — Č. 3. Otec piják. Otrávený se špatně ve škole učil. Již od mládí je sám také pijákem. Vedle 6—8 sklenic piva ráno káva s rumem a koňalka. Patnáct let ženat se ženou starší o tři roky nežli je sám. Prvé dva roky bylo manželství šťastné. Pak počal na ženu žárlit Divoké sny, v nichž se mu zdálo, že mu o život ukládají. Z jednoho takového sna procitnuv utekl hrůzou k bratrovi, od něhož dopraven do ústavu pro choromyslné. Konečně se odhodlal k sebevraždě. Odešel zdráv. — Č 4. Utrpěla prý velikou ránu do hlavy v mládí. Byla samotářkou, toulala se po okolí. — Č. 5 Otec sa-

movražednice piják, matka křeče mívala. Poněvadž nechodila do práce, pohrozeno jí z továrny, že nedostane podporu. I usmyslila si, že tomu všemu udělá konec. Počala trpěti neodůvodněnými záchvaty strachu Učinila tedy pokus sebevražedný. Má doposud na krku lymfomy. — Č. 6. Od mládí ji lákala divadelní sláva. Jak přijde jaro, nutí ji její touha po divadle do světa. Je velmi prchlivá. Hodila lampou po herci, který ji něčím škádlil. Hněv prý na ní působí tak mocně, že se celá chvěje a nedovede se opanovati. Je pověrčivá, každý úspěch přičítá kletbě, kterou na ni pronesl odmítnutý nápadník. — Č. 7. Udržuje s majitelem závodu, kamž dochází, kde však nepracuje, cizoložný poměr. Majitel závodu syt jsa poměru toho, nepustil ji jednoho dne do svého domu. Na to následoval pokus otravy, prý nijak opravdový. — Č. 8. Sama velice zlostná a dle výpovědi družky somnambula. V každém záchvatu zlosti sebevražedná myšlenka a opětovný pokus. 28. ledna byla dlouho do noci v taneční zábavě. Ráno spala do 10 hodin. Pak vstala a chodila po Praze. Pak prý jí bylo líto, že je podezřívána z jakés krádeže. Pohybovala se mnoho v pochybné společnosti ženské. — Č. 9. Od mládí piják. — Č. 10. Potátor. — Č. 11. Otec prý prchlivý a sobecký. Dcera mluví o něm s velikou nenávistí. Prý s ním léta nemluví. Stálé spory a hádky mezi rodiči. Otrávená sama prchlivá a rvavá. Lhavá. Má poměr se ženatým člověkem. — Č. 12. V příbuzenstvu jeden sebevrah a jeden alkoholik. Žádná paní, u nichž sloužila, nebyla prý hodná, všecky byly zlé a hádaly se s ní. — Č. 13. Otec prchlivý, v příbuzenstvu: jeden bratr a jedna sestřenice učinili sebevražedný pokus z neznámé příčiny. Ve 24. roce abortus. V desátém roce ztratila matku. Otec se oženil znovu a přivedl macechu, prý zlou. Sama popudlivá a dle vlastního doznání lhavá Ráda hraje jako ochotnice divadlo. Službu často měnila. Mnoho navštěvovala socialistické schůze, ale není socialistkou, nemá určitého třídního uvědomění. Mění často své výpovědi. Udržuje poslední dobou poměr se ženatým člověkem, poměr, v němž je mnoho svárů a hádek. — Č. 14 Otec samovražednice otrávil se morfiem. Fixní myšlenka. — Č. 15. Dívka 19letá, číšnice. Vystřídala přes své mládí množství služeb, v Kladně, ve Vídni, zase v Kladně, v Sasku, v Praze. 23. května se opila likérem. Tři dni před tím dostala dopis od kamarádky, která jí sdělila, že ji bývalý milenec pomlouvá. Trpí blennorrhoeou Dělá dojem prostitutky. — Č. 16. Dívka 23letá, prodavačka ovoce Jeden z příbuzných učinil pokus sebevražedný Individuum úžasně nevědomé. Neví na příklad, kdo byli synové Adama a Evy. Má dvě nemanželské děti a milenec s ní špatně nakládá. Před třemi dny zemřelo jí dítě a otrávená nemohla sehnat peníze na pohřeb, i milenec je odepřel. — Č. 17. Muž 27letý bez zaměstnání. Dvakrát pomýšlel na samovraždu. Jednou, když prohrál 22 zlatých v kartách, podruhé, když milenka jeho potratila. Také se zamyslil nad tím, že jsou svátky, tedy doba, kdy každý je spokojen doma a on že nemůže. I rozhodnul se, že udělá konec životu. Nejdříve celý den popíjel a pak večer vypil vodu, v níž močil sirky. — Č. 18. Dívka 18letá, služebná. Otec silný piják. V pátém roce osifela a dostala macechu, která prý s ní špatně nakládala. Oční lékař jí sdělil, že levé oko je dávno nemocné a sotva se jí vyhojí. To na ni tak působilo, že umínila vzíti si život. — Č. 19. Muž as padesát roků. Prohlásil, že udělal pokus otravy. Ukázalo se však, že vzal hlavičky pouze z několika sirek, aby demonstroval proti manželce, která naléhala na rozvod. Prolhané individuum mající v ústech zvučné fráse, udávající, že je spolupracovníkem listů modernistických. Je o něm známo, že láká k sobě malá děvčata, dává jim pamlsky a peníze. Co s nimi tropí nezjištěno. — Č. 20. Otec prudký, popudlivý Jeden bratr epileptik. Býval dle vlastního doznání mstivá a zlostná, na rady zkušenějších nedbalá. Nesnášela se se svými sourozenci. — Č. 21. Muž 24letý bez zaměstnání. Otrávený sám prý v mládí z veliké lítosti onemocněl. Nic nejedl, blouznil, Půl roku je bez místa, a nemůže prý se nikde zachytit. Žije nyní u chudé (!) příbuzné. — Č. 22. Byla ve své službě vyplísněna, že donáší jakési posluhovačce jídlo. — Č. 23. Oddána alkoholu. — Č 24 Dívka 24letá. Otec velký piják, vyváděl v opilství rozmanité divoké věci. V posledních dobách ji milenec zavrhnul, proto sebevražedný pokus. — Č. 25. Muž 40letý, svobodný. Býval veliký piják, pil až 36 sklenic piva denně. Býval velmi popu-

dlivý, často se rvával se svými soudruhy. — Č. 26. Dívka 20letá, služebná. Před rokem akvirovala lues a není dosud vyléčena. — Č. 27. Student 13letý. Otrava fosforem v lednu 1905. Matka trpívala záchvaty křečí. Jedna příbuzná rovněž epileptická. Dne 18. ledna plísněn byl prý pro maličkost ve škole a uveden v protokole konferenčním. Prolhaný hoch. Dle udání třídního professora tropí jedno uličnictví za druhým. Loni prchl z domova a našli jej pak někde omrzlého. Exhibitionismus. Hrál kdys v kapli před mší na harmoniku. Nenosil svých věcí do školy. Trvale se ničemu neučí, ač tvrdí, že dobře prospívá. — Č. 28. Dívka 18letá. Od mládí skorem nic nepracuje, jen mnoho čte, zvláště romány z nakladatelství Hynkova a botanické spisy. Zná výborně popisovati do nejmenších podrobností jedovaté byliny. Před půl rokem seznámila se s vojákem, jenž se svým plukem táhnul nahodile rodištěm otrávené. Známost ta pěstována po čtyři dny. Pak voják odešel a nastala mezi oběma korrespondence. Konečně jí voják píše, že je přeložen jinam. Jata podezřením odkvapila do Prahy a zde shledala, že milenec lhal. Koupila si dekagram šafránu a s cukrovím jej požila. Chodila pak po Praze, až potkala se s mužem, který ji častoval a pak odvedl do hotelu. Po coitu (!) počala vrhnouti a pak se přiznala k pokusu sebevraždy. — Č 29. Epileptik. — Č. 30. Zádumčivá. Den před otravou dostala výpověď. — Č. 31. Dívka 20letá. Otec potátor. Otrávená slouží a vystřídala již mnoho míst Čte náruživě krvavé romány. Před půl rokem známost, která končila blennorrhoeou, léčenou ve zdejší nemocnici. — Č. 32 Dívka 19letá, služka. Otrava fosforem v listopadu 1904. Před rokem těhotenství, které skončilo »z neznámé příčiny« abortem. Otrávená neměla žádného vychování. Do školy nechodila, za to vášnivě každou neděli po celou noc tančí. Milenec, s nímž otěhotněla, prý na ni žárlí a to jak sama doznává, nikoliv bez příčiny. — Č. 33. Dívka 20letá, služebná. Bývala samotářka, neměla nikdy kamarádky. V poslední době známost, avšak milenec ji opustil, namluvil si zámožnější dívku. Proto pokus sebevraždy leč ne první — Č. 34. Dívka 27letá. Otrava fosforem v listopadu 1904. 1901 těžké bolesti hlavy, které prý se vyvinuly po intensivním čtení náboženských spisů. Chodí každý týden k zpovědi. Co vyděla, odnese knězi. Zvláště mladšímu jednomu duchovnímu nosila peníze a když se jí zdálo, že toho není dost, kradla peníze matce a rozdávala je. Konečně jí zakázano docházeti ke knězi, jehož si tak oblíbila, a tu ze zármutku prý učinila pokus sebevraždy. Otec byl alkoholík a marnotratný. Více členů v příbuzenstvu jeví zvláštní výstřednost ve smýšlení náboženském. Tak na příklad jeden strýc je bez vyznání, jeden horlivý evangelík, jedna teta je vyznavačkou starokatolicismu a jedna příbuzná fanatická katolička. — Č. 35. Žena 29letá. Když muž prohlásil, že si nepřeje jejího návratu, otrávila se sirkami. Výslech jejího muže zní ovšem jinak: Je zoufalý nad nenapravitelným jednáním své ženy. Žena jeho běhá celé dny mimo domov. Ustavičně lže. Rozhází kde jaký peníz a nepoví, komu jej dala. — Č. 36. Muž 21letý, číšník. Otrávený stižen jest kapavkou Pohádal se svou milou (!) a otrávil se roztokem kokainu, jakého prý se užívá v zubním lékařství. Byl prý vyloučen z gymnasia pro báseň protináboženského obsahu. — Č. 37. Dělník 26letý. Horlivý čtenář krvavých románů, v útlém věku excessy pohlavní, v zápětí potom n. b. po excessivním styku s druhým pohlavím v 16. r. neurasthenické obtíže. — Č. 38. Žena 29letá. Pět let žila s mužem spokojeně. Pak se jí stal muž nevěrný a byl surový. — Č. 39. Muž 23letý. Přišel o místo a nemohl najíti nové. Výčitkami rodičů stíhán, odešel od nich a otrávil se. — Č. 40. Muž 37letý. Záhadný stav duševní. — Č. 41. Děvče 14leté. Trpí lymfomy. Náruživá čtenářka krvavých románů. Spolu s jinou kamarádkou nechala před několika dny práce a toulala se v okolí Prahy. —

Jest zajisté z uvedených případů dokázáno, že co předchází činu smutnému jest řetěz skutků svobodných, kteréž dláždívají cestu poslední. Alkohol vyskytuje se v 13 případech. Přikázání VI. v 20 případech, zatížení zřejmé v 9, jiné příčiny v 12, četba uvedena výslovně ve 2 a naprostý nedostatek výchovy ve 2 případech. Poučná čísla vždy.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle Devítník.

Jak máme pracovati na vinici Páně.

»Podobno jest království nebeské člověku hospodáři, kterýž vyšel na úsvitě, aby najal dělníků na vinici svou.«
Mat. 20, 1.

[— Nebe jest naším cílem. —] Jenom jediný cíl, jedinou věčnou vlast všichni máme, je to království boží na nebesích. K němu pohlíží oko naděje křesťanské, k němu se obrací v toužebnosti mysl zbožná a věřící. S kazatelny křesťanské zní slovo boží oznamujíc království toto, nebo jako druhdy Jan Křtitel a apoštolové, tak volá s nimi církev: »Čiňte pokání, nebo se přiblížilo království boží.« Na kolenou klečí zbožný křesťan, na perutech zbožnosti povznesla se duše jeho nad prach země této, kam vzpíná to ruce svoje, oč prosí tu srdce jeho? On se modlí slova Páně: »Přijď k nám království tvé,« tak naučil ho Pán modliti se v duchu a v pravdě. A když, křesťane, pracuješ od ranního světla do večerního soumraku, abys sobě a rodině své vyzískal chléb vezdejší, a Pán žehná práci, kterou v potu tváří svých konáš, nesmíš zapomenouti při svých pracích a starostech slov: »Hledejte nejprve království boží a spravedlnosti jeho.«

Shromáždili jsme se v domu Otce našeho nebeského ku společné modlitbě: království boží je tou myšlenkou, která nás sem vede, je tím cílem, o jehož dosažení se snažíme, se modlíme, žijeme i umíráme.

[— Abychom ho došli, musíme pracovati na vinici Páně. —] »Pane, co činiti mám, abych života věčného dosáhl?« Tak se otázal onen jinoch v evangeliu božského Vykupitele, jinoch, který miloval více svět a jeho poklady než Boha a duši svou. A když ho vyzval Pán, aby vše co má, rozdal chudým, a ho následoval, smuten odešel. I viděl a slyšel to Petr, ohnivý učedník Páně a zaujat ještě smyslnou žádostí po odměně, praví k božskému Mistru: »Aj, opustili jsme všecko a šli jsme za tebou, co nám tedy bude za to?«

Aby tuto slabost apoštola svého vyléčil, aby srdce jeho získal vznešeným citům a v sv. lásce utvrdil, vypravoval Pán učedníkům svým podobenství o vinici a dělnících. Tři věci poutají tu obzvláště pozornost naši: 1. vinice, 2. dělníci, 3. mzda.

Pojednání.

1. [— Hospodářem jest Bůh. —] Aby nás všecky vychoval pro království Otce svého, opustil Syn boží trůn své slávy, a přišel na tuto sirou zemi. I zbudoval si zde království, které dítky jeho v milosti a lásce spojuje. Zde rozséval símě svého učení svatého a zvěstoval tajemství a pravdy, které od věčnosti skryty byly. Jako byl předpověděl o něm prorok, otevřel ústa svá v podobenstvích řka: »Podobno jest království nebeské člověku hospodáři, který vyšel na úsvitě, aby najal dělníků na vinici svou.« Bůh tedy hospodářem! Ó kdo, moji nejmilejší, může vymysliti jiné jméno, aby lásku našeho Stvořitele a Zachovatele důstojněji označil? Hospodářem jest Bůh, neboť on prozřetelností svou drží nás, moudrostí svou vede a všemohoucí otcovskou rukou svou chrání nás. A hospodář tento nebeský má vinici, v které ovoce roste pro život věčný.

[— Vinicí není svět. —] A jaká je to vinice a kde ji nalézti lze? Myslí někteří, že vinicí touto jest celý svět a bylo by to pravda, kdyby svět byl zůstal tím, čím učinil ho Bůh, totiž obydlím samých spravedlivých, čistých, bohumilých lidí, kteří jako dítky Otce svého kráčejí před tváří jeho.

Avšak pozorujte, nejmilejší, otevřenýma očima svět, jakým ve skutečnosti jest, i nenaleznete v něm onu štěpnici, onu zahradu, v níž víra a ctnost, důvěra a vroucí láska bratrská pučí a zraje. Místo těchto plodů nebeských rozlézá se na neúrodné půdě tohoto světa bejlí hříchu, jedovatá bylina nevěry a kopřiva závisti. Ó darmo hledá oko vaše onu vinici, v níž jméno boží se posvěcuje a zvelebuje, v níž zrají hrozny života věčného a na níž se zalíbením spočívá oko Páně — na světě ji nenaleznete.

[— Vinicí jest církev. —] Nikoli, nejmilejší, vinice Páně, o níž mluví dnešní evangelium, ve světě není, hospodář nebeský štípil sobě vinici jinou, a poslal svého Syna jednorozeného, aby byl v ní vinařem — a to církev sv.

Ač malá a nepatrná na počátku byla, měla tato vznešená vinice vždy víc a více růsti a kvésti, ona i v bouřích a nečase, v protivenstvch a nehodách vytrvati má, až celá země se promění v jedinou zahradu boží, která jenom hrozny nebeské — hrozny víry a lásky vydávati bude.

Ó děkujme Pánu, že i nás, nejmilejší, povolal do své církve, že nás najal na vinici svou. Millionové našich spolubližních sténají dosud v okovech temnosti, nad našimi hlavami ale vzešlo již slunce víry sv. Ó nezapomínej ty, bratře a sestro v Kristu, že tě vykoupil Pán krví svou a učinil členem své církve, nestyď se zjevně a svobodně hlásiti se k této vinici jeho, nebo »kdo mne

vyzná před lidmi, toho vyznám před Otcem mým nebeským,« dí Pán.

O stůjme, nejmilejší, pevni u víře a pak celý život náš pronikati bude světlo posvátné, buďme pravými syny a dcerami Otce svého na nebesích a vespolek bratřími a sestrami, a pak dokážeme tím, že přišlo již království boží k nám, že vinice Krista Ježíše, církev sv. žije v nás, kvete a ovoce přináší.

2. [— Dělníky byli apoštolové. —] »Hospodář,« tak dí evangelium dále, »vyšel na úsvitě, aby najal dělníků na vinici svou. Pak opět vyšel okolo hodiny třetí, dále šesté a deváté a konečně jedenácté a když ještě nalezl jiné ani stojí na trhu zahálejíce, řekl jim: »Co tu stojíte celý den zahálejíce?« A oni odpověděli: »Žádný nás nenajal,« i dí jim: »Jdětež i vy na vinici mou.« Kdo jsou tito dělníci, jichž Pán na vinici svou posílá? Kristus Pán založil na zemi své království, a aby tento ústav k spasení lidstva zdárně vzrůstal, vyvolil si apoštoly a učedníky a poslal je jako posly víry do celého světa. Oni jsou nejlepšími dělníky na vinici Páně, neboť víme, kterak břímě i vedro denní snášeli v bdění a na modlitbách, v postu a práci, v hladu a pronásledování.

[— Nyní biskupové a kněží. —] A když Otec nebeský utrpení jejich konec učinil a je k sobě povolal, tu vzbudil jiné dělníky, kteří s novou silou dali se do práce a život svůj věnovali tomu, aby vinice Kristova prospívala. A jako vždy, tak i nyní posílá Pán posavade dělníky na vinici svou, aby ji zalévali a pěstovali, hlásajíce slovo jeho, hledajíce duše bloudící — pěstujíce hrozny pro život věčný.

[— A všichni křesťané. —] Než netoliko tito dělníci, biskupové a kněží totiž, ale i všichni ti, kdož hlásí se ke Kristu Ježíši, — ba, vy všickni, moji nejmilejší, jste povoláni, abyste oslavovali jméno boží, a tu velikou vinici Páně, jako věrní a svědomití dělníci vzdělávali a zdobili bohumilou prací. Sotva jste se byli narodili, již přijati jste byli na vinici Páně, do církve sv., již získána byla duše vaše pro nebe, křtem sv. stali jste se dítkami božími, slyšeli jste slova života věčného takořka již v kolébce a ssáli mléko pravd křesťanských na prsou své matky církve sv.

[— Máme pracovati o svém spasení a) ve chrámě, —] V evangeliu odpověděli dělníci zahálčiví hospodáři: »Žádný nás nenajal.« Zdaž my takovou odpověď dáti můžeme — či se slovy těmi i my omlouvati smíme? Zajisté nikterak! Ustavičně najímá nás Hospodář nebeský na vinici svou. Jako hlas s nebe zní hlahol zvonů každodenně, napomínaje nás k modlitbě, volaje nás do chrámu. S místa posvátného zní slovo boží, každodenně příležitost máme čerpati tu vodu vyskakující do života věčného z onoho podivuhodného sedmerého pramene sv. svátostí — aj samé to volání, vybízení, najímání na vinici Páně. Každá radost, která duši naši povznáší, každý zármutek, jímž Prozřetelnost nás navštěvuje, každé pokynutí milosti boží, každá veliká událost v životě našem neb vůbec na světě — vše to hlasitě volá, abychom pracovali a neustávali ve veliké vinici boží k spasení svému.

*

[— b) v rodině, —] Ó nestůjte tedy zahálejíce, vy otcové a matky, neboť Pán dal vám dítky, abyste vychovávali je v milosti a bázni boží. Jsou to štěpy útlé, jež svěřil vám Bůh k ošetřování, nuže, šetřte jich, jako svědomitý vinař pečuje o útlé stonky vinné révy, pečujte o ně, aby ani jedovatý červ svůdnictví neohlodal jich kořínky, ani tuhý mráz nespálil květ jejich, aby předčasně nezahynuly. Nestůjte, zahálejíce, ani vy, synové a dcery, ale dobře vědouce, čím byli vám rodičové vaši, buďte i vy jim podporou v stáří, útěchou v soužení, radostí v zármutku.

[— c) dobročinností k bližním —] Nestůjte na vinici Páně zahálejíce, vy všichni, které požehnal statky vezdejšími Bůh. Nezapomínejte chudých, lačných, opuštěných, ubohých, tím zaléváte strom sv. kříže, na němž dokonal ten, který pravil: »Co jste učinili nejmenším z bratří svých, mně jste učinili.« Nestůjte zahálejíce na trhu života ani vy, nejmilejší, ale následujte Pána po cestě, po níž předešel nás. Nikoli svět, ale království boží na nebesích musí býti prvním a posledním cílem, k němuž pracovati, bojovati a zápasiti máte.

Ó vložte si, nejmilejší, ruku na srdce a tažte se, zdaliž až posud jste skutečně pracovali či zahálčivě zde stáli? A když jste pracovali, tažte se, zdaž jste pracovali v službě a na vinici Páně? Či jste potem svých tváří svlažovali pouze pomíjející zemi a při svých pracích a starostech vezdejších nepozdvihali očí svých k Bohu? Ó tu byste byli silami svými marně plýtvali, je prohýřili, jimi praničeho pro věčnost nezískali.

[— Všichni jsme k tomu povoláni. —] Neboť my všichni povoláni jsme na vinici Páně, aby každý dle svých sil, ve svém stavu a povolání plnil vůli boží a úlohu svou vykonával. Buďsi králem, učencem, vojínem, dělníkem neb rolníkem, vznešeným neb prostým, chudým neb bohatým, ty máš od Boha určenou a vykázanou práci a při té snažiti se máš nejprve o svou duši, pokud den jest, aby tě nepřekvapila noc, v níž žádný pracovati nemůže. A noc tato přijde, nejmilejší, brzo či později, každodenně téměř uchvacuje smrt někoho z okolí vašeho a každý pohřeb, každý čerstvý rov na hřbitově učí vás a povzbuzuje, abyste pracovali pro Boha, jeho království a duši svou.

3. [— Doba odplaty — smrt. —] Ó přijde jistě ta hodina vážná, kde stín smrti nakloní se na život náš, ona přijde ta hodina rozhodná, v níž srdce naše přestane tlouci, ona přijde, ta hodina důležitá, kdy anděl smrti doprovodí nás ku Pánu vinice, abychom počet vydali z toho, jak jsme užili všech hodin celého dne, jak jsme pracovali, jak jsme snášeli břímě i vedro celého dne, a pak obdržíme mzdu, jakou jsme si zasloužili. Velmi případně dí o tom sv. evangelium: »Když pak byl večer, dí pán vinice svému správci: Zavolej dělníků, a dej jim mzdu počna od posledních až do prvních.«

[— Na čem bude záležet. —] Tenkráte nebude záležeti na tom, jak dlouho jsme pracovali, ani v jakém stavu jsme žili, ba ani ne na tom, zdaliž práce naše došla ovoce, nebo to na Bohu záleží,

ale na tom bude záležeti, s jakým duchem jsme pracovali, s jakou věrou, s jakou láskou, s jakou ochotou, podle toho dopadne mzda naše a proto »mnozí, kteří zde na zemi první byli, posledními budou, a kteří zde poslední byli, prvními budou.«

[— Málo bude vyvolených. —] Pak se také ukáže pravdivost vážného a mocného slova: »Mnoho jest povolaných, ale málo vyvolených.« Ó kéž bychom nikdy nezapomínali slova tohoto a nikdy neztráceli z paměti poslední onen večer, jeho mzdu, jeho odplatu, jak horlivě a pilně bychom tu pracovali na vinici Páně, byť i břímě a vedro celého dne sebe více tížily nás! Zde jest církev bojující, tam ale vítězná, i chce Pán, aby svatá choť jeho zde pracovala a bojovala, aby tam korunována a oslavena byla. Sv. Pavel nežádal v ničem se chlubiti, než v kříži Kristově, s ním poznati máme i my, že jenom tenkráte vejdeme v radost Pána našeho, budeme li nalezeni dobrými služebníky, věrnými dělníky na vinici Páně.

[— Prosme Boha o přispění. —] O to prosme Pána, by nám dopomohl k tomu v našich chrámech, by staly se místy pravé zbožnosti, kde křesťan věrný hledá jako dítko Otce svého nebeského. Nechť dopomůže nám k tomu v domech zámožných a bohatých, aby tam nalézali chudí činnou lásku a milosrdenství, nechť dopomůže nám k tomu v rodinách, kde často veliká touha po marnostech a pošetilostech, ale žádná touha po království božím a spravedlnosti jeho nesídlí. Nechť dopomůže nám k tomu Hospodář nebeský i v srdcích našich, kde často veliká žádost a touha panuje po všem, jen ne po tom, čeho nejvíce třeba nám, totiž po Bohu a životu věčném, nechť dopomůže nám k tomu v celém životě našem.

Až přijde hodina dvanáctá, až ukončen bude život náš i jeho radosti a žalosti, jeho práce a namáhání, jeho boje a vítězství ukončeny budou, pak zavolá nás Hospodář nebeský a když jako dobří dělníci pracovali jsme na vinici jeho po celý den, obdržíme mzdu spravedlivou, připočteni budeme ku blaženým vyvolencům jeho na věčnosti. Amen. *† František Ekert.*

Neděle Devítník.

Nejmilejší! Smysl dnešního podobenství je, tuším, každému jasný. Jako hospodář najal dělníků na svou vinici v rozličných hodinách denních, na úsvitě, před poledneem, v poledne, odpoledne a před večerem: tak i Pán nebes a země povolává lidi ke své službě v rozličných dobách života pozemského, ve věku útlém, dětském, jinošském a mužném i na loži úmrtním. A jako hospodář po ukončené práci na vinici všem dělníkům stejnou dal mzdu: tak i Pán Bůh všem lidem stejnou dá odplatu za službu jejich na zemi po vezdejším putování, v království nebeském. Což máme tedy činiti, bychom, až se schýlí večer našeho života, došli věčné odplaty od Boha zaslíbené? *Kterak máme Bohu sloužiti, aby mu byla služba naše milá?*

Bůh nás postavil na tento svět, abychom mu sloužili, t. j., abychom činili jeho vůli a to každý ve svém povolání, ke kterému ho Bůh povolal. Chceme-li však vůli boží dokonale plniti, musíme si počínati podobně, jako vinaři nebo dělníci na vinici.

Vinice je rozsáhlé pole, na kterém se pěstuje vinný keř nebo vinná réva. Vypadá jako chmelnice. Vinné keře jsou vysázeny v řádkách přes celou délku pole. — První práci na vinici mají dělníci *z jara*. Jakmile zima odejde a nastane stálé teplé počasí, přijdou dělníci, zdvihnou keře na zemi uložené a přikryté, upnou je ke kůlům do pole zaraženým, rozloží ratolesti po latích upevněných napříč od jednoho kůlu k druhému a uvážou kmen i ratolesti hebkým lýčím k připraveným podpěrám, aby se zdvihala bylina vzhůru k nebesům a přijímala volně slunečné teplo, dešť a rosu. Tuto práci mají vinaři z jara. — *V létě* nastane jim zase jiná práce. Vinný keř se musí očišťovati. Životná šťáva nebo míza proudí keřem s takovou silou, že vyrážejí z něho nové a nové ratolesti, výhonky, úponky a listí. Kdyby se všecky tyto výtvory na keři ponechaly, seslábla by jeho plodnost, bylo by málo květu, byly by špatné hrozny. Proto musí vinaři nepotřebné ratolesti odřezati, zbytečné listí olámati a hmyz všecken odstraniti. Toto očišťování vinné révy děje se v létě. — *Na podzim* je jiná práce. Když hrozny na vinném keři uzrají, seberou je vinaři, snášejí na hromadu a dávají do lisu. Lisem vytlačí se z hroznů vinná šťáva, které se říká mest nebo mošt. Z této pak šťávy, když náležitě zkysá a se přečistí, jest onen vzácný nápoj, kterému se říká víno. — Poslední práci mají vinaři *před samou zimou*. Aby zima vinným keřům neuškodila, musí se keře od kůlů a latí odvázati, na zem složiti, prstí a slamou pečlivě přikrýti. — Takto-li pracují vinaři po celý rok, mohou se nadíti, že práce jejich, dá-li Pán Bůh požehnání, hojný přinese užitek.

A podobně, jako pracují dělníci na vinici, máme sloužiti my křesťané Pánu Bohu.

Jako vinaři vinný keř uvazují ke kůlu a k latím, aby hleděl k nebi a přijímal s nebe teplo a vláhu, tak *musíme opírati my křesťané ducha svého o víru*, která nám cestu k nebi ukazuje a vším potřebným na tu cestu vypravuje. Či snad je mezi námi někdo, kdo by se domníval, že můžeme Bohu sloužiti nebo vůli jeho plniti i bez víry? Ai, to by byl veliký klam! Svatý apoštol Pavel píše: »Bez víry nemožno Bohu se líbiti.« Žid. 11, 6. Proč je to nemožno? Protože je nemožno pouhým rozumem vůli boží poznati, a kdyby i možno bylo vůli boží bez víry poznati, přece je a bude vždy nemožno vůli boží bez víry plniti. Třeba bychom jasně viděli, co je dobrého a bohumilého, přece nemáme sami ze sebe síly, abychom skutečně to dobré a bohumilé skutečně činili. Tuto sílu nám dává víra, která od Boha s nebe přišla a tudíž opět k Bohu do nebe uvádí. Je tedy pravda, co praví Písmo svaté na třech místech, Habak. 2, 4., Řím. 1, 17., Gal. 3, 11., že spravedlivý živ je z víry, t. j. že každý, kdo chce žíti podle vůle boží, musí se opírati o víru neb o zjevené náboženství.

Jako vinaři v létě vinný keř očišťují, aby sesílili jeho plodnost a měli z něho větší užitek, tak *i my křesťané*, chceme-li plniti dokonale vůli boží, *musíme se očišťovati* ode všech myšlenek, žádostí, řečí a skutků, které s vůlí boží nebo se zákonem božím se nesrovnávají. Musíme všeliké výstřelky hříšné ze srdce svého vyřezávati a vylamovati. Čím nebo kterak? Častým zpytováním svědomí, obnovováním dobrých předsevzetí, přemáháním smyslnosti, sebezapíráním, sebevládou, především však častým a náležitým přijímáním svátosti sv. pokání. Čím častěji se myješ vodou, tím čistější je tvoje tvář a jsou tvoje ruce; čím častěji se omýváš sv. zpovědí, tím čistější je tvoje duše. Proto praví římský katechismus II 5. ot. 53.: »Žádná věc nemá ležeti věřícím na srdci tak, jako aby častým hříchů vyznáváním duši svou očišťovati se snažili.« A k tomuto očišťování hodí se nejlépe léto vezdejšího života, t. j. onen mladý věk, ve kterém rozličné hříšné výstřelky nejvíce ze srdce vyrážejí. Kdo v mladém věku zpověď zanedbává, zpytováním svědomí pohrdá, sebevládu za nepotřebnou věc považuje, jak se naučí sloužiti Bohu v duchu a v pravdě?

Chceme-li vůli boží zde na zemi dokonale plniti, musíme následovati vinařů ve vytlačování hroznů na podzim. *Lis*, kterým se vytlačuje vinná šťáva z hroznů, *je podobenstvím všelikého časného utrpení*, které vyvádí z člověka na světlo, co je v něm opravdu dobrého a bohumilého. Utrpením, jak dí apoštol Páně II. Kor. 4, 16., ruší se náš člověk, který je zevnitř, ale ten, který jest uvnitř, obnovuje se den ode dne, t. j. mohutní, sesilují se a ukazují svou pravou cenu vnitřní nebo duševní vlastnosti člověka. Kdy medle ukázala se ctnost starozákonního Tobiáše ve světle nejjasnějším? Když uprostřed svých dobročinných skutků prokazovaných zajatým krajanům pozbyl zraku a oslepl. Nebo nepřestal se Boha báti a přikázání jeho ostříhati, jako činil od dětinství, 2, 13. — Proto, sloužíme-li Bohu celým srdcem svým, pokořujme se pod mocnou rukou jeho, aby nás povýšil v čas navštívení, I. Petr. 5, 6, t. j. aby zjevil světu naši spravedlnost pod lisem časných bolů a strastí.

Ještě v jedné věci máme následovati vinařů. Jako oni vinné keře před zimou přikrývají prstí a slamou, tak *máme my křesťané své dobré skutky přikrývati pláštěm pokory*. Nebo kdybychom činili dobré skutky své před lidmi, abychom byli od nich viděni a chváleni, abychom se jim líbili, nebyli bychom praví služebníci boží a nedošli bychom odplaty u Otce svého, jenžto je v nebesích. Či myslíte, že nadarmo připodobňuje Spasitel království boží nebo spravedlnost křesťanskou k pokladu skrytému v poli? Nikoli; Spasitel chce dáti na rozum, jak vykládá sv. Řehoř Veliký, papež, Hom. 11. in Evang., že nemůže zachovati svou ctnost bez úhony, kdo jí neskrývá před lidskou chválou. Ano, jako nejkrásnější jablko pozbude ceny, je-li nakaženo červem, tak odnímá pýcha všecku cenu před Bohem všem naším dobrým skutkům, i nejchvalnějším. Protož, činíce dobré, nikdy nepřemýšlejme, co tomu řeknou lidé, ale obraťme svou mysl vždy k tomu, jenžto

zpytuje ledví i srdce, říkajíce: »Pane, co chceš, abych činil?« Služme Bohu se vší pokorou, jako veliký apoštol, sv. Pavel, Sk. ap. 20, 19., a nemineme se spasením.

Ejhle, v Kristu shromáždění! My křesťané máme sloužiti svému Bohu a Pánu nebeskému podobně, jako slouží dělníci na vinici svému hospodáři. Musíme se říditi ve svém jednání věrou, náboženstvím, zákonem božím a církevním, nikoliv úsudkem a obyčejem tohoto světa. Musíme se očišťovati ode všech poklesků proti zákonu božímu a církevnímu zpytováním svědomí, sv. zpovědí, sebevládou a podobně. Musíme dokazovati trpělivostí, že sloužíme Bohu z pouhé lásky, a pokorou, že sloužíme Bohu pouze a jediné pro jeho chválu a odplatu. Za takovou službu dojdeme od věčně spravedlivého Boha nevýslovně veliké odplaty, až se přiblíží večer života našeho a slunce života našeho zapadne. Tehdy budeme plesati se svatým apoštolem, řkouce: »Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval. Naposledy složena jest mi koruna spravedlnosti, kterou mně dá v onen den Pán, spravedlivý soudce, netoliko mně, nýbrž i těm, kteří milují příští jeho.« II. Tim. 4, 7—8. Amen. *Kl. Markrab.*

Hromnice.

Poznáváme rozumem: I. že Bůh se zjevil, II. zvlášť v Ježíši Kristu.

»Světlo k zjevení pohanům k slávě lidu svého israelského.«
Ev. sv. Luk. 2, 32.

[Světlo v liturgii.] Dvakráte do roka světí se liturgická svíce: velikonoční svíce (paschal) a hromnice. Význam světla při službách božích jest hluboký. Světlo samo jest jako odznakem viditelným tajemného božství. Proto se světlo k službě boží světí. Bůh sám se nazývá světlem, a sice nepřistupitelným. Jest světlo samo sebou tajemná a neprozpytovaná věc. Nikdo neví jasně a určitě, co světlo jest, ač v něm chodíme, žijeme a jsme. To světlo jest jako obraz Trojice boží: duchové takřka jest, rychlé nekonečně a tajemné zároveň. Světlo jest zdrojem života, radosti a veselí. Tma jest pravý opak toho. Proto též při službě boží se toho odznaku tajemného užívá.

V dnešním evangeliu se nazývá Pán Ježíš světlem ke zjevení pohanům, t. j. světlo, které i mysl pohanskou má poučiti a povznésti a nazývá se dále světlem, které má lid Boha milující a za něj bojující přivésti ke slávě. Světlo jest vůbec věcí, při níž lépe poznáváme věci kolem sebe, lépe konáme povinnosti nám stanovené a lépe život svůj trávíme. Proto se světlo srovnává se zjevením božím: poznáváním Boha a poznáním našich povinností k Bohu. Jestliže uznati musím, že rozum a svědomí mé mne vede k uznání Boha a jeho jsoucnosti, musím též uznati, že rozum

a svědomí mé mne vede k poznání, že Bůh se mi i blíže zjevil či poznati dal (díl I.), a že se mi zvlášť poznati dává v Ježíši Kristu (díl II).

I.

[Víra v zjevení všude.] Jest zvláštním zjevem mezi námi lidmi na povrchu zemském, že všude a vždy věřila duše lidská, že se jí Bůh poznati dal a jí zjevil vůli svou. Nazýváme to přirozenou cestou zjevení, které Bůh každému do srdce vštípil a bez něhož není člověka na světě, byť byl jakýkoliv, leda by smyslu pozbyl. To jest též jednou známkou člověka, kteráž známka ho povznáší: »Homo sine cognitione Dei — pecus« říkali staří: »Člověk bez poznání Boha jest — dobytek.«

[Vrozené poznání Boha.] Není duše, v níž by nebylo napsáno: cti otce a matku, ty nesmíš a nemáš si osvojovati, což tvého není, ty nemáš ubližovati druhému, ty nemáš klamati bližního svého, ty máš povinnost k bytosti, kteráž tě stvořila a život ti dala. Toť jest kus toho přirozeného zjevení se Boha nám. To jest ten přirozený zákon v nás, který nás činí povznesené nad ostatní tvorstvo.

Rovněž všude lidstvo vštípeno má v duši víru v Boha, jejž si ovšem představuje a představovalo různě. Všude věřili a věří v odplatu dobrého a zlého po smrti, ač různě si tu odplatu představovali. Z toho fakta, že všude i zákon v srdci lidském se nachází a že všude odplata věčná jest vepsána v duši lidskou, jde na rozum, že vrozena jest Bohem člověku. Toť jest světlo boží ke zjevení a osvícení i pohanů.

[Vývod 1.] Toto vědomí a svědomí lidské po všechny doby jest důkazem, že Bůh vštípil do srdce poznání sebe, a že toto přirozené zjevení všude jest, z toho poznáváme též jsoucnost boží. Nebo jak už starý mudrc Sokrates praví, že kde jest sedlo, musil býti kůň, neboť jinak by nepřišel člověk na myšlenku sedla. V celém lidstvu vštípen jest ten zákon přirozený, jenž ukazuje všude a vždy k Bohu. To jest to *světlo,* o němž mluví sv. evangelium sv. Jana, hned na počátku: *světlo osvěcující každého člověka přicházejícího na tento svět.* Není ani jedné tváře lidské, ať má barvu a tvar kterýkoliv, za níž by nesvítilo toto světlo zjevení vrozeného či přirozeného, ve kterémž světle mu třeba choditi, aby se neminul cílem věčným. Toto světlo hromniční nám tu pravdu připomíná.

[Vývod 2.] Z tohoto poznání Boha a odměny jde též život té myšlence odpovídající. Blaženost, která jde z té shody duše, když činí to, co činiti má, to jest to světlo, které nám svítí. Čím více v něm a podle něho jdeme, tím větší štěstí v nás. Přihlížej k tomu světlu, jež v tobě od Boha jest. To světlo jest schopno větší jasnosti i zatemnění. Jsi ty též světlem Kristovým?

To světlo nás osvěcující vzplanulo plným jasem v Ježíši Kristu k naší slávě věčné, o čemž v díle

II.

[Plnost zjevení Kristus.] Je-li v srdci každého vštípeno zjevení, že Bohu se zalíbiti máme a dle jeho vůle jednati, ve světle jeho choditi, a v tom že jest naše blaho a štěstí, pak totéž svědomí mého srdce mne vede v Ježíši Kristu viděti vrchol všeho zjevení, pokud jest člověk schopen poznati to »světlo nepřistupitelné«, dokud se nám zjevilo zakryto podobou lidskou v Pánu Ježíši. Jestli praví sv. Jan Ev., že každý člověk přicházející na tento svět jest osvícen světlem pravým, pak to světlo vzrostlo v zjevení se v Ježíši Kristu, který se nazývá »světlem světa«. To první světlo svítí všem lidem přicházejícím na svět, to druhé, které jest Ježíš, jen těm, kdož jej přijímají, dává moc státi se a býti syny božími. To světlo můžeme zamítnout a zavrhnout, a můžeme je přijmout. V tom jest naše zásluha a vina. Každý se stáváme křesťanem, když přijímáme toto světlo Kristova zjevení a učení a chodíme v něm.

[Text sv. Pavla.] O tomto božím zjevení v Kristu Ježíši praví nám krásně sv. Pavel v II. listu ke Kor. 4. v 6.: »*Nebo Bůh, který řekl, aby se z temností světlo zablesklo, ten (Bůh) zasvítil v srdcích našich k osvícení poznání jasnosti boží, v tváři Ježíše Krista.*« Ta slova sama sebou jasná dají se ještě jinak vyjádřiti. Bez božího zjevení a poučení temnota o Bohu by byla v srdcích našich. Ale jako Bůh na začátku řekl: »Budiž světlo«, a temnosti prchly, ustoupily před tvůrčím slovem božím, tak Bůh dobrotivý způsobil, aby nám vzešlo jasnější světlo boží v tváři Ježíše Krista, v němž Bůh se nám zjevil, abychom v tom světle jasně a bez úrazu pro věčnost chodili. V Ježíši nám mluví Bůh, v Ježíši učí nás Bůh, vzchází to možné světlo dokonalejšího poznání božího. Ovšem toto světlo jest nám dáno jako vzácný dar, kterého si musíme vážit, aby nám nezhaslo. Proto hned dále praví sv. apoštol: »Máme pak ten poklad v nádobách hliněných, aby vznešenost (té věci) byla z moci boží a ne z nás.« To světlo osvěcuje náš rozum, aby jasněji soudil a poznával všechny skutky své, a to poznání sílí též vůli k vytrvalosti v službě boží. To jest ten zvláštní účinek na duši naši skrze to světlo Kristovo.

[Ježíš a světlo] Pán Ježíš se nazývá sám »světlem«, a proto jeho obrazem nejprvotnějším byla svíce, světlo, které nám ukazuje věci dosud temné tak, jak skutečně jsou. To světlo nás učí o duši nesmrtelné, o odplatě věčné, o potřebné lásce k životu věčnému, o možné změně života při pokání atd.

Proč Kristus se svící představuje? Jest ve svíci dvoje věc: hmotná a jaksi duchová: knot a vosk jsou jaksi tělo, světlo nehmotné obraz jeho božství. Ježíš Kristus: Bůh a člověk. Člověčenství jeho vyznamenává ten knot a vosk. Vosk sám jest zvláštní výrobek panenského stvoření včely. Jest to obraz toho článku našeho, že tělo Páně utvořeno v lůně Panny Marie z působení Ducha sv. Světlo na svíci jest cosi tajemného, nepochopeného — obraz, znak božství Pána našeho. Z té svíce vychází světlo, v němž

chodíme, pracujeme a varujeme se úrazu. Kdybychom je neměli, neb o ně se připravili, pak sebe vydáváme tápání ve tmách. Toť jest zcela jednoduchý a pochopitelný obraz. Kéž jej též užíváš pro vlastní svůj život, a každý svůj skutek položíš na toto světlo Kristovo, a dle něho odhadneš cenu, krásu, užitek a trvání.

[Hromnice.] To světlo obrazné klade ti církev při křtu sv. do rukou, a to světlo nese se při pohřbu. Šťastný, kdo neměl v životě svém okamžiku, kdy by mu nesvítilo. Proto se rozsvěcuje svíce hromniční při loži nemocného. Ona má býti jakýmsi kázáním pro něho, aby v tom světle hromniční svíce se díval na všechny věci kolem sebe. Také se říká velmi důmyslně, že při světle hromnice všechny věci jinak vypadají. Snad rozumíte, co se tím praví. Když se na skutky své podíváš v duchu křesťanském (při světle hromnice), postavíš je podle slov Páně, pak docela jinak o nich soudíš. To jest to světlo, které nás vede k slávě bojovníků božích »lidu israelského«.

[Závěr.] Jako kytici ze dnešního rozjímání vezmi si světlo s sebou do domácnosti, dílny, života svého: předně to vrozené světlo, *jasné svědomí,* které osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět, za druhé pak ale vezmi též ještě to *jasnější světlo,* které zasvitlo v tváři Ježíše Krista těm, kteří jako dítky boží rádi je přijímají, aby tu hliněnou nádobu svého života nerozbili. V tom světle choď, mysli, mluv, pracuj, trp, zemři a věčně se raduj. Amen. *Fr. Vaněček.*

Slavnost Očišťování N. Panny Marie.

»Nesli jej do Jerusalema, aby ho postavili před Pánem.« Luk 2, 23.

Na Sinai dal Hospodin lidu svému přikázání svá.

V desateru vyjádřen základ spořádaného života. Než mimo to oznámil Bůh Mojžíšem předpisy rozličné vzhledem na bohoslužby, výroční slavnosti, oběti, příslušné obřady a jiné, o nichž výslovně 3. kniha Mojžíšova pojednává. Čteme tam: Jistou zákonem velenou povinnost musila naplnit každá žena šestinedělka, i obětovati dítko své Pánu, i podati obět, dar dvojitý, jednu zápalnou na poděkování za sebe a svého rozence, druhou za hřích, poněvadž na každém rozenci lidském pro prvotní hřích nečistota a za ní zasloužená pokuta leží

Dle nařízení zákona toho spatřujeme dnes jednati Marii Pannu, nejsvětější Bohorodičku, ačkoliv Panna nejsvětější předpisu tomu nikterak povinna nebyla. Proč tedy tak jednala? Toť významná vlastnost duší Boha milujících, vždy a ve všem říditi se vůlí boží. Bůh to chce — a to stačí. Hledě k tomuto jednání, píše sv. František Sal.: »Lze li mysliti větší a hlubší pokoru nad tu, jakou na sobě projevují božský Spasitel a bl. Rodička jeho do chrámu se ubírajíce? Spasitel přichází, aby jako všecky jiné děti hříšných lidí Bohu byl představen a obětován a božská Máti

se dostavuje, aby se jako všecky jiné ženy očistila. Jaká to milost poslušnosti a pokory, jakou dnes Maria příkladně září!«

Ten pak člověk spravedlivý a bohabojný, jemuž jméno Simeon, když z vnuknutí Ducha sv. do chrámu přichází, aby jak mu zaslíbeno v té právě tak důležité chvíli uzřel Krista Pána, ten učí nás znáti *milost dobré rady*, jak ji Duch svatý vnuknutím podává; a když, drže na loktech božské dítko, velebí Boha, že mu dopřáno spatřiti a poznati Spasitele světa, dokazuje nám tu *milost tajemné útěchy*; pročež se také Duch sv. Utěšitelem jmenuje.

A co k tomu nynější lidstvo? Slyší, jakoby neslyšelo, vidí, a jako onen muž v evangeliu odchází, a co spatřilo, rychle zapomíná. — Tak mezi křesťany býti nemá, kteří denně dary milostiplné lásky boží obsypáni býváme. Každá milost váže ku vděčnosti, — a nám se tak mnohé milosti nabízí a dostává ve sv. svátostech.

Proto, bychom se povinné vděčnosti učili, promluvíme dnes *o svátostní milosti a její posluze.*

Pojednání.

a) Sv. František Sal. poučuje takto: »Dvojí lidé často přijímati mají: nemocní, aby ozdravěli, a zdraví, aby se při zdraví zachovali.« Z těchto slov poznáváme dvojí druh lidí dle uspořádanosti duše, neboť nemocí rozumí se hřích, zdravím láska boží. Odtud snadno si vysvětlíme, co míní katechismus, když rozděluje svátosti na svátosti mrtvých čili takové, jež ustanovil Pán Ježíš pro hříšníky, a svátosti živých čili takové, jimiž se přisluhuje těm, kteří se v lásce boží nalézají. Odtud také poznáváme, že svátostní milost dvojí jest.

Písmo praví: »Odplata za hřích jest smrt.« Řím. 6, 23. Dopustí-li se kdo hříchu těžkého, upadá duše jeho v nelibost před tváří boží, ztrácí právo k životu věčnému, jest pro nebe neschopna či mrtva, jak zřetelně oznámil sv. apoštol, a vypočítav ty jisté nepravosti, doložil: »Kdož takové věci činí, království božího nedojdou.« Gal. 5, 21. Aby tedy nesmrtelná duše jejich zase oživla, potřebuje milost první, aby očištěná Bohu nejsvětějšímu milou, svatým božím podobnou, pro nebe hodnou se stala; pročež se také milost ta *posvěcující* milostí jmenuje. A té se nabývá ve svátosti křtu, a pro ty, kdožkoli po sv. křtu zhřeší, ve svátosti pokání. Tyto dvě jsou svátosti mrtvých.

Čteme zajisté: Když v den seslání Ducha sv. učinil Petr dojemnou řeč k shromážděnému množství, a na tu těžkou vinu upozornil, jaké dopustili se, že nejsvětějšího Syna božího nespravedlivě ukřižovali, a oni srdcem zkroušeným tázali se, co by měli činiti, poučil je Petr, řka: »Čiňte pokání a pokřtěn buď jedenkaždý z vás ve jménu Ježíše Krista na odpuštění hříchů vašich,« Skut. 2, 38., a ve svém listu k Řím. 8, 1. píše sv. Pavel: »Není již žádného zatracení těm, kteří jsou v Kristu Ježíši, kteříž nechodí

podle těla,« což zejména těm ve svátosti pokání omilostněným platí.

b) Dobrý Ježíš vytknul nám úlohu těžkou, když praví: »Příklad zajisté dal jsem vám, abyste, jakož já jsem činil, tak i vy činili,« Jan 13, 15. Zdaž my k zlému naklonění, tak často ubozí a klesající vystačíme k tomu, jakož činil vtělený Syn boží? Nedosti toho, přímo zavazuje nás: »Buďtež vy dokonalí, jako Otec váš nebeský dokonalý jest,« Mat. 5, 48.; a jakoby ani ta pracně vyzískaná dobrota dostačovati neměla, ukládá se nám: »Kdo jest spravedlivý, ospravedlniž se ještě, a svatý posvětiž se ještě«. Zjev. 22, 11. Nejsou to nemožnosti?

Nikoliv. Jakož ku potěšení svému 1. Kor 10, 13. čteme: Bůh nedopustí vás pokoušeti nad to, co můžete, ale učiní také s pokušením prospěch, abyste mohli snésti, tak, bychom v křesťanské dobrotě nejen zůstávali, ale stupeň po stupni v dobrém pokračovali, dostává se nám milost druhá, — a ustanovil Pán Ježíš patero svátostí živých pro ty, kteří již ospravedlněni jsou, posvěceni jsou, aby ty drahocenné jeho ovečky, ať v rozdílném povolání a rozličným povinnostem sloužíce, nejen život měly, ale aby hojněji měly, jak sám, Jan 10, 10, zabezpečiti ráčil.

Jiný dojista pokrm poručí lékař pro nemocného, než jaký zdravému výborně slouží. Kdyby se odvážil nemocný užiti, co zdravému vyhrazeno, pohoršil by stav svůj, třeba i na pokraj hrobu sebe by uvedl. A tak jest i při svátostech. V stavu hříchu nesmí se přistoupiti ku přijetí svátostí živých. Kdo by se toho odvážil, dopouští se svatokrádeže. Proto jde se prve k správě boží, pak ke stolu Páně, aneb pak se uděluje sv. biřmování, aneb pak se sňatek uzavírá, nebo jak svědčí sv. apoštol, »kdo jí a pije nehodně, jí a pije sobě odsouzení.« 1. Kor. 11, 29. V písni: »Chval Sione Spasitele«, která se v oktávě Božího Těla při mši sv. na počest nejsv. svátosti čítá, nalézají se tato slova: »Zlým jest k smrti, život dobrým; viz, takého přijímání jak rozdílný výsledek.« Z té příčiny také církev vždy upozorňuje, a žádá, aby přijímající byli hodni, a nikdo nepodobal se nešťastnému Jidášovi, jemuž platila ta slova Páně: »Nejste čisti všichni,« o němž, když mu Ježíš omočenou skývu podal, takto zaznamenal sv. Jan: »Všel do něho ďábel.«

c) Ze slov Pavlových 1. Kor. 4, 1.: Tak o nás smýšlej člověk jako o služebnících Kristových a rozdavačích tajemství božích, poznáváme, kdo svátostní milostí řádně a pravě přisluhuje. Apoštolé mocí tou od Ježíše Krista opatření a jejich náměstkové biskupové a od těch posvěcení poslaní kněží. — Jediný křest pro svou převelikou důležitost, jak Pán Ježíš pověděl Nikodémovi: »Nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha sv., nemůže vjíti do království božího«, a jen tehdy, když by nutná potřeba vyžadovala, může se od každého k tomu schopného uděliti tak zvaný křest z potřeby; při žádné jiné svátosti výjimky podobné nestává.

Chtěl náš milý Spasitel, aby drahou jeho krví vydobyté zásluhy také jako jeho rukou, to od něho zřízenými sluhy lidu kře-

sťanskému se rozdávaly. Vždyť uvážíme-li, k jaké důstojnosti povýšena bývá duše omilostněná, jaké ceny nabývá duše posvěcená, jakého práva dochází dle svědectví Janova: »Dal jim moc syny božími býti, těm, kteříž věří ve jménu jeho«; »a jestliže synové,« dovodí sv. Pavel, »tedy i dědicové, dědicové zajisté boží, spolu pak dědicové Kristovi«: pak žádný div, že to svaté také svatě skrze sluhy k úřadu tomu posvěcené podávati se má. — Odtud výrok písem: »Aniž kdo sám sobě osobuje té cti, ale kdož povolán bývá od Boha jako Aron.« Žid. 5, 4.

Toho pak pamatovati sluší, jak učí sv. Bonaventura, že sluha církve svátosti nečiní, nýbrž jimi dle vůle Krista Ježíše posluhuje, a co píše o nejsv. svátosti, platí o každé; on praví: »Není to kněz, jenž proměňuje chléb a víno v tělo a krev Kristovu, nýbrž onen to jest, jenž za nás na kříži umříti ráčil, Kristus. Ústa kněžská pronášejí slova, a milostí a silou boží proměňují se darové obětní.« Pán Ježíš slavně pověděl: »Oheň jsem přinesl na zemi, a co jiného chci, než aby hořel?« víme, to oheň lásky k Bohu a pro Boha k bratřím. A co Pán Ježíš chce, ta vůle jeho pro nás příkazem jest.

Jak ochotně plníme příkaz ten? plane obojí tato láska v srdcích, jeví se v skutcích našich? Láska ta žádá pokornou poslušnost k zákonu Páně, jakou dnes Maria září, žádá srdečnou pobožnost, jakou ctihodný Simeon se stkví. Zdobí také nás tyto vlastnosti? A ne-li, čí to vinou? Vysvětluje sv. Jan Zl.: »Jako země žádných požitků nepřináší bez deště, a déšť žádného užitku nepůsobí bez země: tak ani milost neúčinkuje bez naší vůle, aniž vůle bez milosti.«

A milost dostává se nám ve sv. svátostech; ve sv. křtu a při pokání ta první, zvaná posvěcující, v ostatních dle rozličné potřeby, ta druhá zvláštní, která nám v jednání pomáhá a účinlivou slove, bychom bezpečně cíle svého povolání došli. A když poklad svátostní vždy a všem otevřen, tak i každému z něho bráti volno. Proto slovem Kristovým upozorňuji: »V den veliký sváteční stál Ježíš a volal, řka: Žízní-li kdo, pojď ke mně a napij se.« Jan 7, 37. Žízní a prahne duše naše po Bohu a jeho požehnání a jeho blaženosti; tedy vyhledávejte Pána hodným přijímáním sv. svátostí. Vždyť, jaký to nesmírný zisk, když ten duchovně mrtvý skrze milost boží ve sv. svátostech opět oživiti a pro nebe schopným, hodným pak přijímáním jiných svátostí slávy nebes hodným státi se může!

Pak nesouce Spasitele svého, ne na loktech ale v srdci svém, šťastně dostoupíme chrámu věčného v Jerusalemě nebeském, kde Maria uvede nás, dítky své, před Pána věčné slávy. Amen.

Frant. Bartoš, biskup. vikář, děkan v Jilemnici.

Neděle I. po Devítníku.

Náboženství budiž věcí soukromou?

»Kdo mne vyzná před lidmi, toho i já vyznám před svým Otcem jenž jest v nebesích. Mat. 10, 32.

Když Archimedes vynašel svůj stroj na zdvihání břemen, pravil: dej mi bod a já pozdvihnu zemi. Chtěl svým strojem vyzvednouti zemi. Chtěl svým strojem vyzvednouti celou zeměkouli ke slunci blíže, ale scházel mu ve všehomíru pevný bod, o nějž by se opřel.

Také sociální demokratismus chce pozvednouti naši zemi blíž ke slunci blahobytu, ale schází mu k tomu ono Archimedovo: »dej mi bod a já pozdvihnu zemi« — totiž onen pevný bod i zvedací stroj, neboť principy, o něž se nevěrecký socialismus opírá, jsou zcela vrátky a nepřirozeny, vždyť spočívají na čirém atheismu.

Nevěra však, jak dokázáno dějinami, nikdy nepřinesla žádného štěstí ani jednotlivcům ani národům, naopak pravé spousty zla všude zavinila! Ostatně člověk, jenž jest v pravdě vzdělaný, nemůže ani býti nevěrcem, vždyť jsoucnost boží hlásá mu nejen celá příroda, ale i jeho vlastní nitro.

Proto strana moudrých sociálů, vidouc onu bezednou propast, jaká zeje pod půdou atheismu, nesouhlasí s výrokem Liebknechtovým, že »každý řádný sociální demokrat musí býti neznabohem«, neboť lidu náboženství, ale pokládá je — dle Marxe, jen za věc vedlejší, za věc soukromou.

Moji milí, i tento názor je bludný a proč? Odpovídám, protože neuznává přepamátný výrok božského Mistra, jenž slavnostně prohlásil: »Kdo mne vyzná před lidmi, toho i já vyznám před Otcem svým, jenž jest v nebesích« a také proto, že se příčí rozumu i lidskému srdci. A o tom uvažujme s pomocí boží dnes.

Jistojistě nic tak úzce nesouvisí s povahou, resp. s duší lidskou jako idea boží. Bůh jest! Tak volá k člověku se všech stran hvězdné nebe i pestrobarevný koberec luční, klokotající slavík i bublavý potůček, bouřlivý vichr i večerní vánek, bledá luna i kapka rosy, ozářená světlem slunečním. Kamkoli se člověk ohlédne, všude zří oko jeho samý div, samou péči, samou lásku boží a z toho odvozuje praktické důsledky. Když Bůh je tak vznešený, tak velebný, jak vidno z celé přírody, pak nezbytně musím se mu obdivovati, musím nad mocí jeho žasnouti, a když je Tvůrcem a Pánem všech věcí, pak jest i Pánem mým, musím ho tedy ctíti, jeho poslouchati, a když každému tvoru dává vše, čeho k žití potřebuje a také mým jest největším dobrodincem, pak musím ho jistě nade vše milovati — zkrátka musím míti náboženství.

Jest tedy náboženství, se stránky objektivní pojato — učení o Bohu; v subjektivním pak smyslu jest náboženství poznání Boha

a plynoucí z toho úcta, jakou člověk povinen jest Bohu prokazovati. Pokud toto poznání Boha zůstává jen v rozumu a úcta k němu sídlí jen v srdci člověka a zevnějším chováním se nejeví, jest to náboženství vnitřní.

A tu táži se vás, moji m., stačí pro život takové náboženství pouze vnitřní? Suďte sami! Co by prospělo chuďasovi, když by v mysli boháč uznal jeho bídu, ale ničím mu nepřispěl? Aneb co by prospělo tonoucímu, když by ho na břehu lidé litovali a jemu v mysli pomoci chtěli, avšak když by nikdo se nepřičinil ho zachrániti? Taková pouze vnitřní přízeň nic by zajisté člověku neneprospěla, každý chce obdržeti pomoc skutky a ne pouze v mysli!

Zevnitrného projevu vyžaduje vůbec celá naše bytost. Jako voda, přijde-li do bodu varu, nedá se uzavříti, ale spíše trhá nádobu, v níž se nalézá, tak jest to i s pocity lidskými. Čím se duše zabývá, to prozrazuje i tělo a čím mocnější jest pocit v duši, tím i jasnější a mocnější jest projev zevnitrný.

Tak známo jest, že člověk ze strachu bledne nebo se třese, v zármutku roní slzy, při radosti ústa se mu mimoděk šíří a ve tváři zračí se mu úsměv a p., a jen tam, kde se jedná o projev k Bohu, mohl by člověk své pocity utajiti?

Moji milí, věřte, že spíše zasnoubí se oheň s vodou, dříve přestane býti člověk člověkem, než by utajil, čím hárá jeho nitro.

Náboženství vnitrné má se ke zevnějšímu, jež projevujeme modlitbou, obětí a jinými různými úkony, jako světlo k stínu — kde se nalézá jedno, tam nezbytně musí býti i druhé, tak zcela logicky žádá rozum — než jaké z toho plynou důsledky? Odpovídám, náboženství nemůže býti člověku věcí lhostejnou, záležitostí vedlejší, jak hlásá sociální demokracie, a sice proto ne, poněvadž jest člověku vrozeno a s jeho bytostí tak úzce spojeno, jako tlukot srdce, jako dech a jiné mnohé lidské úkony. Zkrátka náboženství jest pro každého člověka věcí podstatnou a hlavní.

Ostatně, že náboženství nemůže býti věcí soukromou, tak že každý jednotlivec jest povinen súčastniti se bohoslužeb veřejných, jako na př. u nás křesťanů, jsme povinni obcovati mši sv., snadno lze dokázati.

K tomu přesvědčení nutně dospějeme, přemýšlíme-li o poměru Boha k lidem a o závislosti lidí na Bohu. Každý, kdož není nevěrou zaslepen, zajisté uznati musí, že Bůh není pouze stvořitelem, zachovatelem, zákonodárcem a soudcem jednotlivců, nýbrž že jest nejvyšším Pánem veškerého pokolení lidského. A jako jednotlivec jest povinen víc a více Boha poznávati a největší úctu mu v soukromí i veřejně prokazovati, tak podobně i všichni lidé jako morální jedinec, jako celek mají k Bohu veřejně se hlásiti. O tom byli přesvědčeni národové všech věků a všech zemí.

A skutečně, vezměte, moji milí, do ruky knihu dějin, spojenou s geografií a jděte tak ozbrojeni třebas až k horám himalajským nebo do bařin gangesských, do pustin sibiřských nebo ke skalám kavkazským, ano zajděte třebas až k žhavé poušti

sabarské a vy seznáte divukrásné kraje, seznáte rozličné národy a přerozmanité jejich zvyky, ale také všude naleznete, že rozum lidský, byť i byl na nejnižším stupni vývoje, má známost o Bohu a proto všude přinášejí se Bohu oběti. Ano všude, kde jen lidská bytost žije, i byť byla sebe divočejší, pozvedá se k nebesům, všude uctívá se bytost vyšší, ať se již zove »velkým duchem« nebo ať k ní člověk volá: milý Bože, summe et optime Juppiter, der liebe Gott, le bon Dieu, bellim Allah a pod. Proto nepopíratelnou pravdu dávno před Kristem pronesl známý historik Plutarch, an pravil: »Kdybys prošel celý svět, nalezneš města bez hradeb, bez králů, bez věd, avšak města bez chrámů, bez bohů, města, kde by se nekonaly modlitby a nepřinášely oběti za dosažení dobrých věcí ještě nikdo neviděl.« V čem však všichni souhlasí, to není a nemůže býti bludem, nýbrž jest to nepochybnou pravdou, jak potvrzuje i starověký Cicero známým svým výrokem: »In quo omnes consentiunt, non est erratum, sed traditum.«

A hle! po tolika důkazech a potřebě veřejné bohoslužby, po tolika přesvědčivých důkazech, jež podává historie, která jak známo, má býti učitelkou národů, přichází moderní socialismus a hlásá do světa: »Náboženství budiž věcí soukromou!« Jakoby chtěl říci: »Každý ať si věří, co chce.« Posl. milí, dovedete si představit dosah toho výroku? Na příkladu význam a důležitost jeho poznáte. Bývalý německý kancléř Caprivi vyřkl při jednom důležitém sněmovním zasedání v Berlíně tato památná slova: »U každého člověka nejdůležitější věcí jest jeho poměr k Bohu.« A proč se tak asi vyjádřil onen zkušený státník? Zajisté proto, poněvadž dle toho, jak se člověk chová k Bohu, tak řídí své jednání i k lidem.

Kdyby se prohlásil názor socialismu o soukromém náboženství za správný a právoplatný, jistě bychom se co nejdříve zhrozili nad spoustou všeho zla, jež by zavládlo na světě.

Ctnost byla by velmi řídkým zjevem, ale za to vraždy, loupeže, žhářství, nemravnost a jiné hříchy všeho druhu byly by na denním pořádku.

Či nedovede každý vrah, lupič, žhář a vůbec sebe větší hříšník ospravedlniti své jednání zásadami svého soukromého náboženství, jež vlastně v takovém případu ani žádným náboženstvím není? Zajisté sami víte, dovede!

Mimo to jest známo, že veřejné náboženské úkony, celá bohoslužba veřejná, je-li důstojně konána, že čarovnou mocí působí na mysl člověka, ona jeho vnitrnou úctu k Bohu rozněcuje a sílí a nezřídka bývá příčinou, že člověk, jenž veřejným službám božím pozorně jest přítomen, i sám že stává se věřícím.

Zajisté nevévodil by kříž Kristův tolika národům, kdyby apoštolové učení svého božského Mistra pouze v srdci svém chovali a kdyby první křesťané učení to krásné nebyli veřejně vyznávali.

Tak tedy soudí a mluví nepředpojatý lidský rozum.

Ale že náboženství, že víra v Boha musí býti věcí hlavní, toho žádá i lidské srdce. Chyťte jen ptáče a uzavřete je do klece, ošetřujte a krmte je sebe lépe a ono přece vždy bude o to se pokoušeti, jak by se zbavilo svého zajetí. Postavte jehlu magnetickou, jak chcete, a sebe více jí zabraňujte, ona přece, jakmile se uvolní a uklidní, vždy obrací se k severu. A čím je ptáčeti volná příroda, čím je magnetu sever, tím je srdci lidskému náboženství. Anima humana vere divina!

Pravá, bezelstná přirozenost lidská nejzřetelněji se jeví u dítěte. Jak nábožným jest malé dítě!? Mluví-li mu matka o zeměpise, o živočiších, o hrdinech různých věků, poslouchá ji sice, ale beze všeho zájmu a beze vší radosti, sotva však připomene mu Jezulátko, betlemské jesličky, horu Kalvarii, tu ihned živý záblesk jeví se v jeho očích.

Jen se rozpomeňte, moji j., na dobu svého útlého mládí! S jakou zálibou poslouchal každý z vás vypravování o dějích biblických! Jak vás zajímaly, ano někdy až k pláči pohnuly! Z toho patrno, že náboženství jest srdci lidskému sílícím chlebem, uzdravujícím lékem, ano ono jest mu nevyhnutelnou potřebou.

Ostatně, má-li býti člověku náboženství věcí vedlejší, co mělo by mu býti pak, pro Bůh, věcí hlavní? Nějaká věc přece musí hlavní býti, nebo »věc hlavní« a »věc vedlejší« se vzájemně doplňují! Tak, kde není řeky hlavní, tam zajisté není také řeky vedlejší!

Nuž a co bývá různým lidem na světě věcí hlavní? Odpovídám — jedněm jest nejdůležitější věcí světská sláva! A vskutku stává se, že mnohý člověk na perutech štěstěny povznese se až k závratným výšinám slávy, jest přeslavný, vše se mu klaní, ale známo také, že jako balon neobstojí před bouří a ledovým vichrem, tak člověk ve vzdušných výšinách své slávy obyčejně ztrácí rovnováhu a klesá hluboko dolů, mnohdy až k směšnosti a k politování! Zda jasně o tom nemluví tragický skon Caesarův a smutný pád Napoleonův a jiných velikánů?

Jiným zase hlavní věcí jest krása! Ubožáci! Mydlinová bublina, jež v jasu slunečním tisícero barvami hrá, jest trvanlivější — vzpomeňme jen královny Isabelly Kastilské.

Jiní opět za nejdůležitější věc pokládají zdraví. Na něco však zapomínají, ať zavírají dveře a okna sebe více, přece se jim miasmy do příbytku dostanou, ať opatrují tělo sebe pečlivěji, přece neubrání se různým nemocem.

Snad tedy požitek starých Epikurovců je žádoucím vrcholem všeho blaha a štěstí a proto má býti všem věcí hlavní. Ó nikoli. Výtečně charakterisuje tento ideál socialistů epigram Ladislava Quise, v němž sarkasticky praví:

Co potom? křičel soudruh socialista:
»Nedbám o vlast ani o Krista,
to vše hloupost jen a předsudek,
nejvyšším mně pánem žaludek!«
Dobrá! však co potom, moji drazí,
když si »svého nejvyššího« zkazí?

O těch pak, kteří peníze považují za věc hlavní, tolik jen připomínám, že se podobají lidem, kteří pijí slanou vodu, stále pijí a stále je trápí Tantalova žízeň.

Největší však počet lidí a k nim druží se i sociální demokraté pokládá za věc hlavní vědu. Bezbožecká však věda tak, jak ji chtějí míti různí ti »... isté«, zajisté nejmenší naději má, býti považována za spasitele lidstva, vždyť nedovede určitě a uspokojivě odpověděti ani k těm nejbližším a nejdůležitějším otázkám, jež zajímají každého člověka, na př.: Odkud jsem? Co jest mým cílem? Co jest má duše? Co jest život?

Na objasněnou připomínám aspoň několik výroků mužů slovutných i z dob nejdávnějších. Za nejmoudřejšího muže ve starověku byl považován Sokrates a jak vám známo, i ten po všem studiu vyznal: »vím, že nic nevím«. A dle příkladu jeho smýšleli i ostatní opravdoví učenci. Tak na příklad zakladatel novověké botaniky Lineé, když napsal velké své dílo »Systema naturae,« v předmluvě praví: »Jen stopy boží jsem viděl a užasl jsem«! A geniální Gerson po 40ileté zkušenosti napsal: »Stojím před Bohem jako žebrák, jako dítě, jako slepec!« Ba věru jsme všichni jen malí žáčkové před Bohem!

Bůh otevřel před námi knihu přírody, ale kolik lidí dovede z knihy té správně čísti? Zajisté málo jen lidí. Vždyť i ten nejvýtečnější přírodozpytec, který celý svůj život zasvětil přírodopisnému badání, přece mnohdy jen stěží přečte z knihy té několik málo vět a mnohdy i ty čte chybně!

»Ignoramus et ignorabimus«, nevíme a nebudeme věděti, tak se přiznal před berlínskou akademií věd proslulý atheista a přírodozpytec Du Bois-Reymond, maje odpověděti k otázce, jak vzniká v člověku myšlení a různé pocity.

A proto nevěreckou moderní vědu vtipně charakterisoval výrokem svým Sirchov, an pravil: »Moderní věda má pouze tu zásluhu, že mezery lidského vědění vyplnila domněnkami.«

Nuže a taková věda, jež založena jest na samých hypothesách — domněnkách a někdy i na atheismu, ta že by měla býti lidstvu věcí hlavní!? Ó jak bychom byli ubozí a politování hodní, kdyby věda, po jejímž veškerém badání rozum nedovede postřehnouti ani toho, co oko vidí, nač ruka sahá, měla býti nejvyšším cílem všech lidských snah!

Jak mohl by pak rozum, takovou »vědou« osvícený, něco vážného zjeviti naturalistům o říši, kam nedohlédají dalekohledy, kam nesahá nožík anatomův a retorta chemikova?

A přece tu říši nadhvězdnou a ten život posmrtný chce každý znáti, nikdo však bezpečně ho o těch předůležitých problemech nepoučí, leč jediné náboženství, jež jest vědou samým Bohem zjevenou a všemu lidstvu na výsost potřebnou a prospěšnou a proto nemůže býti víra jen věcí podružnou, vedlejší či soukromou.

Moji milí, doufám, že dosti jsem vyvrátil klamnou a lživou thesi, aby náboženství bylo věcí vedlejší či soukromou. Jak bylo

právě dokázáno, jest nepopíratelno, že mimo náboženství nic jiného na světě hlavním není a ani býti nemůže. Nuž a co z toho plyne? Odpovídám: Převeliká důležitost a potřeba náboženství.

Se všech stran volá se v nynější době po nápravě společenských poměrů a to právem — společnost lidská není zdráva a co jest toho příčinou? Snadno lze odpověděti. Lidé opustili Boha, tento pramen živý, vytryskující do života věčného a pijí z kalných cisteren neznabohů a různých štváčských nespokojenců.

S naprostou jistotou však možno tvrditi, že lidstvu nic jiného nepomůže, leč návrat k Bohu, k tomu jedinému, nevyčerpatelnému pramenu všeho blaha a štěstí. Lidé musí přijíti k tomu přesvědčení, že jen Bůh a svědomité zachovávání jeho svatých příkazů jest zdrojem spokojenosti a všeho blahobytu. Až to se stane, pak teprve bude šťasten jednotlivec i veškeren lid a duha míru sklene se nad rodinami i nad všemi ve světě národy — a to, aby se co nejdříve uskutečnilo přeji všem z hloubi duše. Amen.

Stanislav Kosan.

Neděle I. po Devítníku.

»Símě jest slovo boží.« Luk. 8, 11.

Jest konec kázání na hoře a tu v tomto zakončení Kristus Pán přirovnává slovo boží *k dobrému semeni*, a sice proto, že jako z dobrého semene naroste dobrá bylina, která dobré ovoce nese, tak ze slova božího, které padlo do srdce lidského, vyrostou dobré skutky, a poněvadž člověk bez tohoto semene slova božího tak nenese ovoce dobré, t. j. skutky dobré, jako nepřináší pole, které ničím není oseto, žádného plodu, nýbrž jen špatnou trávu a bejlí. Z toho, jakož i z celého dnešního sv. evangelia lze jasně poznati, *jakou váhu klade božský Mistr na hlásání a poslouchání slova božího* a jak si přeje, bychom si ho *vážili a je v uctivosti měli.*

A tu jen v duchu Krista samého budu jednati, ukáži-li vám, nejmilejší v Kristu, na *důvody, proč* tak velice máme si slova božího vážiti a je rádi přijímati.

Důvody ty jsou:

1. *Důstojnost* slova božího, Bůh sám jest, jenž mluví. 2. *Potřebnost* slova božího, Bůh mluví to, čeho k spasení potřebujeme. 3. *Účinek* slova božího, Bůh mluví s božskou silou.

Pojednání.

I.

Kázání v katolické církvi jest učení o katolické víře a mravech a jest tak důstojno jako slovo Krista samého. Je bráno *z téhož pramene* a je *téhož obsahu.*

a) Je bráno z téhož pramene. Pramenem jeho jest Bůh. Jako to, co Kristus kázal, bylo z Boha, tak i to, co katolická církev

káže, od Boha jest. Kristus založil církev sv., aby pokračovala v díle jeho a dílo to dokonala. Kristus Pán nařizuje učedníkům svým: »Jděte, učte všecky národy« . . ., »hle, já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa; kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; Luk 10, 16., kdo církve neslyší, budiž tobě jako pohan a publikán.« Mat. 18, 17. A svatí apoštolé u vědomí úřadu svého praví ústy sv. Pavla: »Tak o nás smýšlej člověk jako o služebnících Kristových a rozdavačích tajemství božích.« I. Kor. 4, 1. »Neboť na místě Kristově poselství konáme, jakoby Bůh skrze nás napomínal, na místě Kristově prosíme: Smiřte se s Bohem.« II. Kor. 5, 20. Více sluší Boha poslouchati, než lidi.

b) Týž *obsah.* Kněz katolický káže totéž, co Kristus kázal.

Kristus Pán, jenž chce, aby všichni lidé spaseni byli a k poznání pravdy přišli, dal apoštolům a všem jich nástupcům rozkaz, aby učili všechny lidi tomu, co jim rozkázal. On musil tedy nutně i o to pečovati, aby učení jeho zůstalo čisté a neporušené. Jak jinak by mohli plniti svou úlohu. On slíbil církvi svou stálou pomoc: »Ale já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa.«

On slíbil a poslal Ducha sv., o němž řekl, »že je naučí všem věcem.«

On dal církvi své dar neomylnosti, tak že »brány pekelné jí nepřemohou«.

A církev posílá služebníky své k jednotlivým národům a zřejmě jim přikazuje, čemu učiti mají, a čemu učiti nemají a církev má dohled na to, čemu její kněží učí. Který kněz jest od církve poslán a ve spojení s církví stojí, ten učí tomu, čemu církev učí. Kázání o církvi katolické jest výklad učení toho, jež ostříhá neomylná církev.

S jakou úctou je tedy povinností kněze hlásati slovo boží a s jakou vážností jest povinností věřících slovo boží přijímati. Nechci se dotýkati toho, jak mnozí slovem božím pohrdají — neb mezi vámi, nejmilejší v Kristu, — asi žádný takový není, nechci se zmiňovati o tom, jak mnohý mladík, sotva škole odrostlý, za dnů našich se o kázání a hlásání slova božího vyjadřuje a přecházím k dílu druhému, jak potřebno jest slovo boží poslouchati.

II.

1. Poslouchati slovo boží jest pro křesťana *potřebno*, neboť jako tělu potřebí jest pokrmu, tak i duši potřebí jest *chleba duchovního* a ten jest slovo boží. K udržení života jest třeba pokrmu. Pokrmem těla jest pokrm smyslný, látka, pokrmem duše jest pravda — slovo boží.

Zvíře hledá jen tělesného pokrmu, nemáť jiného života než života tělesného. Ale člověk, který má mimo života tělesného i život duševní vyšší, není živ jen chlebem, ale i pravdou, »každým slovem, které vychází z úst božích« Mat. 4, 4.

Většina křesťanů nemá v týdnu času, aby starala se i o tento pokrm pro svou duši, a těm jest třeba, aby aspoň v neděli duši

svou nasytili pokrmem duševním a slovo boží slyšeli. Kdo celý rok neslyší nic o Bohu a o věcech božích, jak to vypadá v duši jeho . . . .

2. Slovem božím ukazuje se i *cesta*, po níž křesťan kráčeti má, aby cíle svého došel. Jakého cíle? Celý tento život jest cestou málo dní a zlých dní k věčnému určení a cíli člověka: Neboť nemáme zde města trvalého, ale budoucího hledáme. Žid. 13, 14.

Slovo boží jest ale »svítilnou nohám našim«. Žalm 18, 105. Poutník bloudící v noci jak se zaraduje, vidí li světlo . . .

3. *Síla*. Nejenom jest třeba poutníku, aby znal cestu a viděl na cestu, ale on musí míti i *vůli a pevný úmysl* po cestě této kráčeti až do konce. A k tomu jest zase třeba slova božího. Neboť nic nedává tolik síly a zmužilosti pro duši jako pravdy sv. víry. Ony to byly, jež přemohly pohanství, ony učinily z vlků beránky, ony založily království Ježíše Krista na zemi. Ony stále ještě vedou hříšníka k pokání a dobrého křesťana k lepšímu a dokonalejšímu ještě životu. Ovšem, že můžeme i jiným způsobem na př. čtením poznati pravdy věčné. Ale Pán Bůh sám poukazuje křesťany na cestu poznání slyšením slova božího. A pak učí zkušenost, že za dnů našich právě lidé se málo obírají spisy, pojednávajícími o pravdách sv. náboženství, tak že i ti, kteří učeností vynikají v jiných odborech, velmi málo vyznají se ve věcech své vlastní sv. víry. A z této nevědomosti náboženské povstávají mnohá mylná mínění a mylné úsudky, které tak často slyšíme i z úst vzdělanců, odtud, ze špatného porozumění a z netečnosti dáti se poučiti povstává přečasto nevěra a odtud také náboženská lhostejnost, která člověka k zemi tlačí a působí, že vše, co jest božské, jej nezajímá, jako nezajímá tu němou tvář. Většina lidí za dnů našich vůbec nerada přemýšlí o věcech vážných, sotva o věcech světských, tím méně náboženských. A čím omlouvají se ti, kdož na kázání nechodí.

1. Jedni praví: »Já kázání nepotřebuji. Co kněz káže, to už vím a znám dávno.«

To by bylo ovšem dobře, kdyby to byla pravda, ale ještě lépe by bylo, kdyby takový, jenž tedy všecko zná, také život svůj dle toho zařídil. Ale o to nestará se takový pohrdatel slovem božím. On nechodí do kostela na mši sv., on nechodí ke správě boží, pro něho není zákona božího, on žije, jak sám chce, jako pohan. A kdo potom, pro Boha, více by potřeboval, aby slyšel kázání než on.

2. Jiní. »Nemám času.« Když se jedná o něco jiného, o zábavu, o věci světské, tu má času dosti.

To jsou, nejmilejší v Kristu, omluvy často bez podstaty: »Kdo z Boha jest,« nepravím já, ale Kristus Pán, »slovo boží slyší, a proto je neslyšíte, že z Boha nejste.« Chválím pak ty, kteří slovo boží navštěvují a prosím je, aby i nadále tak činili. O nich platí slova Písma sv.: »Přistupte k Bohu a osvíceni budete a nebudou zahanbeny tváře vaše.« Žalm 33, 6.

III.

1. Slovo boží, které v kázání se hlásá, má tutéž *moc a působivost* jako slovo Kristovo: Obojí jest slovem božím, kázaným ve jménu božím a musí míti tedy stejnou moc.

Kristus posílá apoštoly do světa, aby jménem jeho slovo boží hlásali, a hle, jakou působivost má slovo jejich. Vše, co svět má, všecka pravda a vše pravé vzdělání, jest ovocem učení Kristova, které hlásali sv. apoštolové. A jak krásné jsou výsledky kázání i za našich dnů, kolik duší přivedou ke Kristu zpět, kolik duší přivedou k pokání, kolik duší nadchnou pro vznešené a dobré věci.

2. Ale, to dlužno na paměti míti, že ne každé kázání má dobrý výsledek, tak jako i slova Kristova nesetkala se vždycky s dobrým výsledkem. Kolik kázání slyšeli z úst Kristových fariseové a zákoníci, oni *pilně* a *pozorně* poslouchali a přece se neobrátili, naopak, jim slovo to bylo k záhubě. Proč? Oni přišli ke Kristu již s úmyslem špatným, aby jej v řeči chytili, oni již předem na odpor se postavili slovům jeho. Slovo boží člověka napomíná, ale nebere mu svobodu.

Člověk má na sebe slovo boží obraceti. Nemá si mysliti při kázání: To se týká toho neb onoho, to by si měl ten neb onen vzíti k srdci, to se hodí na toho nebo onoho, ale to se týká mne, to si já musím vzíti k srdci, to se hodí právě na mne. Člověče, nadarmo posloucháš slovo boží, když se při něm pohne tvé svědomí, a ty je hledíš ukonejšiti, marně posloucháš, když o věci samé nepřemýšlíš, ale hned jak z kostela odejdeš, zapomeneš na vše.*) Marně posloucháš, když si z kázání vezmeš sice poučení, ale opak toho děláš. Přijímejte v půdu dobrou srdce vašeho slovo boží, pak bude slovo boží ve vás růsti a bude se jeviti v celém životě vašem a přinášeti tak užitek stonásobný. Amen.

Dle P. *Jul. Pottgeiszera*, S. J.

Neděle II. po Devítníku.

Co máme činiti v čase svatopostním.

»Aj! vstupujeme do Jerusalema.«
Luk. 18, 31.

Starozákonní mudrc praví, že všecko má svůj čas, že je čas pláče a čas smíchu, čas kvílení a čas poskakování. Kaz. 3., dokládá však, že lepší je jíti do domu pláče, nežli do domu hodování. Kaz. 7. Podobné rozjímání činí sv. Jan Zlatoústý, Hom. 8. na Mat., řka o spravedlivých: »Bůh činí, že spravedliví nemají ani soužení, ani potěšení ustavičně, ale jak z odporných tak i příjemných věcí život jejich tákořka utkal podivuhodnou rozmani-

*) To je to trní, které udusí slovo boží. Podobáš se člověku, který se podíval do zrcadla a viděl sebe a poznal sebe, ale odešel a zapomněl, jaký jest a jak vypadá.

tostí.« — Tak jest, bratři moji. Jako se střídá v boží přírodě mrak a slunečno, teplo a zima, sucho a vlažno, tak se střídá v životě lidském smutno a veselo, boj a klid, radost a žalost. Nemůže to býti, abychom se stále radovali, neb to by nás činilo lehkomyslnými. A nemůže to býti, abychom stále truchlili; nebo to by nás činilo těžkomyslnými. Musíme uznati, že dobře činí Otec nebeský, když nám dává okusiti na světě dobrého i zlého, sladkého i trpkého, příjemného i odporného, ne stejnou vždy měrou a pravidelným pořádkem, ale tak neb onak, jak za dobré uznává pro naši spásu. Jen tolik jisto, že v celku je nám spasitelnější utrpení nežli veselí, a to proto, že jsme tvorové naklonění od mladosti až ke hrobu ke všemu zlému. Tudy se stává, že veselá mysl ke hříchu spíše popouzí, nežli mysl truchlivá, truchlivá mysl však spíše od hříchu odvrací, nežli mysl veselá.

K této stránce lidské povahy béře pilný pozor i naše sv. církev, ježto střídá během roku doby veselé a smutné. Tak přichází po radostných vánocích truchlivý půst, a po truchlivém postě vítězoslavná velikonoc. Každá doba církevního roku, ať je rázu veselého nebo smutného, napomáhá svou měrou k našemu spasení. Ale přece jedna doba nejdůtklivěji mluví k srdci našemu. To je doba, která nám nastane příští středou, doba čtyřicetidenního postu. Církev sv. ohlašuje ji památnými slovy: »*Aj! vstupujeme do Jerusalema.*« Tak mluvil Kristus Pán k učedníkům, když se ubíral s nimi do města svatého, aby tam trpěl a umřel za hříchy světa. To pak je hlavní věc, kterou se máme obírati v nastávajícím čase kajícím. Abych vyhověl úmyslu církve svaté, vyložím vám dnes, *co máme činiti v čase svatopostním.* Věnujte mi bedlivou pozornost, když budu mluviti ve jménu Páně.

Pojednání.

1. Sv. apoštol Pavel napomíná nás častěji ve svých epištolách, abychom svlékli se sebe starého člověka a oblékli se v nového, *abychom se duchem obnovili,* abychom v novotě života chodili. Toto obnovení ducha nebo nitra má se státi zvláště v čase svatopostním, čemu nasvědčuje nejzřetelněji ta okolnost, že nás vybízí církev svatá, bychom v tomto čase svou výroční nebo velikonoční zpověď vykonali, neb aspoň se k ní odhodlali a připravili.

A komu z nás, v Kristu shromáždění, nebylo by nejvýše potřebno, aby aspoň jednou za čas duchem se obnovil, aby aspoň jednou za rok od všeliké skvrny duševní se očistil? Hle, každá věc na světě časem svým se obnovuje, a neobnoví-li se, klesá, hyne, zaniká, až zanikne úplně. Zdali se neobnovuje každoročně matka naše země, když, jarním probuzena sluncem, z hrobu ztuhlosti povstává, zimní roucho odkládá, plodné lůno své otvírá, novým se odívá kvítím, nové vydává osení, novým listím a květem osypává stromoví? Zdali to není obnova, když z kornatého závitku, ve kterém dřímala neúhledná housenka, krásný vyletí

motýl a skvoucíma zatřepetá křídloma? Zdali neobnovuje i pták svého lesklého peří i had své šupinaté kůže, když přijde čas jejich?

A myslíte, drazí v Kristu, že člověk, tento velemocný pán přírody, jinak si počíná? I člověk obnovuje časem svým vše, čím vládne a čemu chce pojistiti delšího trvání. Sebe spolehlivější hodiny musí se časem rozebrati, vyprášiti a namazati, sice se zastaví a vypovědí další službu. Nechte své pole jen jediný rok nezorané, nezvláčené, nevyčištěné, a ono vám za ten jediný rok zpustne. Zdali neobnovuje každý pořádný člověk čas od času i své prádlo, svůj oděv, svou obuv, svůj nábytek a příbytek, své chlévy, stodoly, kůlny a jiná stavení? V jak žalostném ocitli bychom se stavu, kdybychom nechávali vše při starém, kdybychom svých časných věcí nespravovali a neopravovali?

A když tak v přírodě i v obecném životě lidském všecko časem svým nové nabývá podoby a tvářnosti, měla by činiti výjimku jediná naše duše, tento dech a obraz Boha nesmrtelného? Či snad se domníváte, že neubývá duši naší každým dnem, ba každým téměř okamžikem světla, pokoje, radosti a čistoty, a že může býti zdráva a čerstva bez častějšího sebe napravování? Ano, kdybychom byli andělé, kteří hřešiti nemohou, nebylo by toho třeba; ale poněvadž jsme lidé, kteří ustavičně se kloní k zlému, musíme čas od času uváděti nový pořádek v duši porouchanou. A to se stává zpovědí vážně a svědomitě vykonanou. Jenom blázen, jenom hrdopýšek, jenom pokrytec může se domýšleti, že by nepotřeboval ani jednou za rok se zpovídati, a tak duchem obnoviti.

2. Abychom se duchem obnovili, k tomu nám napomáhá doba svatopostní několikerým prostředkem. Nejmocnějším prostředkem je *přehořké umučení Páně,* které v nastávajícím čase kajícím živěji a důtklivěji se nám klade na mysl, nežli kdykoli jindy. Co je hřích, jaká v něm zloba, opovážlivost, zpozdilost a nevděčnost k Bohu nebeskému, to mnohé věci na světě nám hlásají. Ale že je hřích nekonečnou urážkou velebnosti boží, to se neukázalo nikdy tak patrně, jako při umučení Páně. Sv. apoštol Pavel svědčí: »Sotva kdo za spravedlivého umírá; ale snad za dobrého odvážil by se někdo umříti. Bůh pak dokazuje svou lásku k nám tím, že, kdy jsme byli ještě hříšníci, podle času umřel Kristus za nás« Řím. 5, 7—9. Tedy z lásky k nám, bídným tvorům, podrobil se Syn boží trestům, které jsme my za své hříchy zasloužili. A aj, jak hrozně trestal Bůh Syna jednorozeného, nejmilejšího, za hříchy naše! Trestal ho jako svého úhlavního nepřítele, bez ušetření a milosrdenství; trestal ho mukami, na které ani slunce patřiti nechtělo, nad nimiž země se třásla a skály pukaly a hroby se otvíraly; trestal ho potupou a rouháním, které pronikalo útlé srdce jeho jako meč; trestal ho opuštěností a zármutkem, který se projevil nejžalostnějším pod nebem nářkem: »Bože můj, Bože můj! i proč jsi mne opustil?«; trestal ho tak ukrutně a tak dlouho, až se svíjel pod ranami jeho jako rozšlápnutý červ, tak že mohl zvolati s prorokem koruno-

vaným Ž. 21, 7.: »Já pak červ jsem a ne člověk, pohanění lidí a povrhel obce.« Mohl-li ukázati Bůh ještě patrnějším způsobem, jak velice se mu protiví všecken hřích člověka? Nemáme-li mocnou pobídku hříchů svých ž:leti, zanechati a napraviti, rozvažujeme-li se živým zájmem a účastenstvím přehořké umučení Páně? Nuže, kříž a utrpení našeho Pána a Spasitele budiž nejčastějším a nejmilejším rozjímáním naším v čase svatopostním. Tímto rozjímáním probudí se v nás srdečná lítost nad hříchy, a ta bude počátkem duchovního obnovení a trvalého polepšení života. »Zraněný a obnažený Kristus na kříži mocně nás vyzývá, bychom svou smyslnost krotili, své tělo křižovali a stálé pokání činili.« Tato slova sv. Bonaventury nechať nám nevymizí z paměti!

3. Jiným prostředkem k probuzení ducha kajícího v čtyřicetidenním postě je *půst*, který se nám v tomto čase ukládá. Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus, prve nežli započal své dílo vykupitelské, čtyřicet dní a čtyřicet nocí se postil. Postil se pro naše hříchy; neboť svého těla trestati nemusil, jsa hříchu prázden. A my bychom pokládali půst za zbytečnou trýzeň? Ach! půst není zbytečná trýzeň, nýbrž spíše spasitelná kázeň. Chceš-li zvítěziti nad hříchem, musíš zvítěziti nejprve nad svým tělem; nebo v těle přebývají zlé žádosti, a ty když počnou, porodí hřích, jak dí sv. apoštol Jakub 1, 15. Ale odkud nabýváme síly k přemáhání žádostí nedovolených? Tato síla nevyroste přes noc jako houba v lese; cvičení dává umění. Tedy cvičiti se musíme v přemáhání těla, chceme-li se opravdu napraviti. A aj! k tomu právě napomáhá půst. Půst je dobrovolné zdržení se pokrmu. Žádost pokrmu je jeden z nejsilnějších tělesných chtíčů, každému člověku od Boha vštípený, a tudy všeobecný. Máme-li tuto žádost ve své moci, umíme-li se zdržeti věcí dovolených, tu se nám poddají snadno i žádosti hříšné, nedovolené. Ovšem, kdyby půst církevní neměl tohoto smyslu a účelu, kdybychom se měli postiti jenom proto, abychom se postili, řekl bych sám beze všech rozpaků, že to zbytečná trýzeň. Ale když Syn boží svým příkladem půst schválil a doporučil, když půst ode všech šlechetných lidí byl pokládán za hlavní prostředek k potlačení hříšných žádostí, když půst tolik nám napomáhá k probuzení a udržení ducha kajícího: tu musím říci bez obalu, že křesťan postem pohrdající nikdy se nepovznese k pravé duchovní svobodě, vždycky bude otrokem hříchu. »Postem trpí tělo, duše však hoduje,« praví sv. Jan Zlatoústý, t. j. půst smyslnosti naší se protiví, ale duši naší nejvýš bývá užitečen.

4. Krom umučení Páně a postu napomáhá k probuzení a zachování ducha kajícího také ono přikázání církevní, které zapovídá v čase svatopostním *veselí svatební*, t. j. veselosti, radovánky, zábavy, jaké bývají při svatbách, i všeliké jiné hlučné a veřejné veselosti, zvláště taneční zábavy. Když se chystal Pán a Spasitel náš k velikému dílu vykoupení lidského, odebral se na poušť a trval tam čtyřicet dní v postech, modlitbách a rozjímáních. Na poušti, o samotě, opodál hluku a péčí tohoto světa obíral se Pán Ježíš tím, co mu bylo uloženo od Otce nebeského. I později, když

chodil po zemi židovské, hlásaje království nebeské a čině dobře všem lidem, odcházel čas od času na poušť, na tu neb onu horu, do samoty, aby rozmlouval s Otcem nebeským. Jeho příklad je naším naučením. Není sice třeba, abychom odešli na poušť a úplně se stranili společnosti lidské, však i svatí, kteří trávili svůj život na poušti, přerušovali občas svou samotu buď k vůli službám božím v některém blízkém kostele, buď k vůli lidem, aby je navštívili, potěšili, pomocí nebo radou opatřili, nějakou prácí u nich získali nebo odbyli. Ale skoro nikdy kromě spánku nehledati samoty, nikdy ani na jeden den neodepříti sobě světských vyražení a kratochvílí, stále se potáceti v hluku a lopotách vezdejšího života, od rána do večera zaměstnávati se tím, co vůkol ve světě se děje: to, drazí moji, bývá největší překážkou pobožného, kajícího, duchovního života. Kdo svému duchu a jazyku nikdy nedopřeje odpočinku, bude-li míti času, aby zpytoval své mravní nedokonalosti? bude-li míti vůle, aby jich litoval? bude li míti odhodlanosti, aby se z nich úplně, zkroušeně a upřímně vyznal? Nikoli. Takový hlukem světa omámený člověk neslyší hlasu božího mluvícího k jeho srdci, ale čím déle setrvává v hluku světském, tím více otupuje a uspává se jeho svědomí, až posléze v neřesti tohoto světa úplně zabředne a v nich zahyne. Právem se táže žalmista Páně Hospodina: »Zdali poznáni budou v temnosti divné skutky tvé, a spravedlnost tvá v zemi zapomenutí?« Ž. 87, 13. Ano, tam, kde nesvítí slunce pravdy boží, kde všecko na Boha zapomíná, tam je nemožno obraceti svou mysl k vyšším věcem. »Rád bych mluvil s lidmi,« pravil Bůh sv. Teresii ve zjevení, »a rád bych jim zjevoval svá tajemství, ale srdce jejich je zaujato tvorstvem tak, že nemá ani chvílečky k vyslyšení hlasu mého, anebo je zmámeno hlukem světa tak, že není ani s to, by mne slyšelo a mně rozumělo.« — Tomu-li tak, odebeřme se v nastávajícím čase svatopostním v duchu na poušť, varujme se všech roztržujících radovánek a v tiché domácnosti světme tu velikou kající dobu, jako ji světívali zbožní předkové naši; to nás bude mocně povzbuzovati, abychom sami v sebe se pohroužili a duchem se obnovili.

* * *

Milí křesťané! Slyšeli jste dnes, co je naší křesťanskou úlohou a povinností v tom milostiplném čase, který nám zavítá blízkou středou popeleční a potrvá čtyřicet šest dní až do velikonoci. V tomto čase máme se duchem obnoviti, ode všech poskvrn duše očistiti a v dobrých úmyslech utvrditi; což se stane dokonalou zpovědí velikonoční, ke které nás církev výslovně zve a volá. K této vnitřní duchovní obnově se povzneseme, budeme-li rozjímati pilně a vroucně, co a jak trpěl Kristus Pán pro naše hříchy; budeme-li zachovávati nařízené posty církevní s pravým úmyslem, abychom potlačili v sobě všeliké žádosti odporující zákonu božímu; budeme-li co nejvíce před světem utíkati a Boha v samotě hledati.

Zachovávejme bedlivě vše, cokoli nám ukládá církev svatá v čase svatopostním.

Přičiň se, křesťane, abys přijal s náležitou přípravou svátost pokání a velebnou svátost oltářní aspoň v postě, aspoň v čase velikonočním. Jeden katolický učenec napsal: »Ó ubohá obec, kde přijímání svátostí obmezuje se na přijímání velikonoční!« A já přidávám: »Třikrát ubohá obec, kde jsou katolíci, kteří ani jednou za rok nechodí k sv. zpovědi a k sv. přijímání!« Ó nedopusť, křesťane, aby tato žaloba padla na tebe!

Hleď také jeden každý z nás, abys v čase svatopostním pilně rozjímal přehořké umučení Páně. Choď pilně na pobožnost křížové cesty do kostela, čítej též doma v Písmě svatém, v biblickém dějepisu a v jiných knihách, co trpěl pro tebe tvůj Pán a Spasitel. Takové rozjímání přinese ti mnohem více užitku, nežli jakékoli jiné čtení a poslouchání; vzbudí v tobě ducha zkroušeného.

Pamatuj každý křesťan i na půst, který se ti ukládá v nastávající době kající. Chraň se, bys nepožíval masitých pokrmů ve dny zapovězené. A to jsou podle nynějších církevních předpisů pouze středa popeleční a kvatembrová a poslední tři dny před velikonoci; pátky rozumí se samy sebou. Nebyla by to hříšná svévole nezdržeti se masitých pokrmů v těch několik dnů? A nebylo by to zjevné zapření katolické víry?

Posléze měj jeden každý z nás na paměti, že v postě, a netoliko v postě, nýbrž až přes neděli provodní, máš se zdržeti svatebního, tanečního i všelikého jiného hlučného veselí. V tom ohledu má sice zdejší obec dobrou pověst; od popelce až přes neděli provodní nebylo zde nikdy veřejných zábav. Ale mohlo by se státi, že by si pořádali nějakou takovou zábavu v některé jiné obci a že by vás na ni zvali. Nedbejte na hlasy zvoucích, vlastně svádějících, ať zůstane vaše čest jako katolíků neposkvrněna. — Budeme-li zachovávati, co nám ukládá církev v čase postním, obnovíme se duchem a budeme plesati v den zmrtvýchvstání Páně. Amen.

Kl. Markrab.

Neděle II. po Devítníku.

O zdrželivosti.

Tento týden nastává doba postní. Obyčejně v tuto neděli se čítá postní řád. I letošního roku jest postní řád týž, jako loni, proto uznal jsem za dobré spíše promluviti, co půst jest a v čem záleží, než vám opakovati opět, že v pátek my katoličtí křesťané na památku bolestného umučení Páně zdržujeme se masitých pokrmů, aneb že v doby čtvero suchých dnů středa též jest dnem zdrželivosti. Rovněž svatvečery, jako Štědrý den, sobota před božím Hodem svatodušním, poslední 3 dny ve sv. týdnu, jsou dnové postu.

Toť jsou věci tak známé, že i malé dítě není v rozpacích.

Těžší jest věděti, proč se nám jakýsi půst ukládá a proč se nám zapovídá, což samo v sobě není nic zlého. Čili proč máme býti zdrželivými.

O tom budeme dnes rozjímati.

Pojednání.

1. Slovo půst pochází od slovíčka opustiti, něco zanechati. Rozumí se jím pak zvláště zříci se něčeho samo sebou dovoleného a příjemného, abychom tím Pánu Bohu jakousi obět přinesli. Půst tedy znamená zapření sebe, zapření své vůle, odepříti si něco, co člověku jest milé a příjemné a také samo v sobě dovolené.

Odepříti si můžeme leccos, na př. zábavu, zpěv, vyražení, šat, ale obyčejně se slova půst užívá o postu tělesném, kterým se rozumí zřeknutí se nějakého pokrmu, neb míry pokrmu.

2. *Chudí* mají půst často mimovolný, proto se na ně nevztahuje přikázání o újmě, jakož i ne na ty, *kteří těžkou práci* konají. Chudí pak, kteří musí vzíti zavděk, co jim kdo darem poskytne, jsou vázáni aspoň ve Veliký pátek.

Mimo to dovoluje se *mastiti sádlem* i v pátek v každé domácnosti, protože účelem postu jest poslušnost pěstovati a ne ukládati břemena. *Nemocní* vůbec k postu zavázáni nejsou.

Kdo by čemu nerozuměl, aneb větší ulevení v postě žádal, má se k svému duchovnímu obrátiti.

3. Proč se vůbec půst jakýsi ukládá? K vůli cvičení se v poslušnosti a zdrželivosti. První přikázání, které Bůh člověku dal, bylo přikázání postu v ráji: »Ze všeho stromoví v ráji jez, ale se stromu poznání dobrého a zlého nejez.« Vždy bylo člověku přikázáno některých věcí se zdržovati. Tak i Kristus Pán nám půst příkladem svým přikázal, nebo i on se postil. Nepřišel na svět, aby nás toliko vykoupil, ale i učil. Řekl: »Nikdo nepřijde k Otci, leč skrze mne,« Jan 14, 6, t. j.: Kdo nečiní po příkladě jeho, kdo nechodí tak, jako chodil on. První však podmínka následovati Krista Pána jest: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám.« Mat. 16, 24.

Každý, kdo chce v Kristu Pánu spasení vzíti, musí se zapříti, odepříti si: Z tohoto příkazu nevyňal Kristus Pán nikoho, proto se týká všech lidí, všech stavů a stáří. Písmo svaté nám předvádí plno příkladů zdrželivosti: Mojžíše, Ex. XXXIV. 18., 34 v. 28, Deut. IX. 9, 18., Davida II., Kr. XII. 16, Eliáše III. Kr. XIX. 6. Člověk nezdrželivý není nikdy duchovního života. Ovšem pouhá zdrželivost sama sebou není Bohu milá, není-li k vůli pokání z lásky Kristovy. Krásně praví sv. Pavel ke Kor. I 8, 8.: »Pokrm nečiní nás vzácnými Bohu; nebo ani, budeme-li jísti, budeme míti hojnosti, ani nebudeme-li jísti, budeme míti nedostatek.« Pokrm nás ani neposkvrní, ani neposvětí, ale zdrželivost, poslušnost k Bohu, toť jest onen půst posvěcující nás v lásce boží.

Zapírati se, to jest však půst. Tedy Kristus Pán nás učil postu slovem svým a zvláště příkladem, neboť 40 dnů trval v postě,

což ovšem nám není v takové přísnosti řečeno, ale nařízeno zapírati se.

Musí-li chudý a potřebný při své práci se zapírati a obět tělesnou přinášeti, není ani boháč sebezapírání prost, a i jemu jest svatou povinností, aby sebe zapřel, leccos si odepřel, a to, co si odepřel, aby k dobrým účelům, jako jsou almužna, podporování dobročinných ústavů a p. věnoval. Praví sv. Otec Lev: »Budiž občerstvením chudých půst boháčů.« Smysl jest jasný; máť bohatý sebe zapříti, aby tím chudší obdaroval. Toť vůle boží.

4. *Zapírání se jest nutné každému, kdo chce se uchrániti zlého.* Člověk po Adamovi smutné věno obdržel: náklonnost k zlému. Tať se jeví různě, buď pobádá člověka k pýše, buď k lakotě, smilstvu a p. Kdo neodpírá jim, svádějí jej dál a dále až člověka přemohou. Kdo se nebude přemáhati v menších věcech, v těžších se nepřemůže. Kdo nedá krejcar almužny, k desetníku se neodhodlá. Komu jest obtížno zříci se malého pohodlí, většího se nezřekne. Rok má 365 dnů. Hospodář pravidelně jen jednou do roka poráží, nemá-li jiného příhodného dne, kdy by drob dělal než v pátek, jest to důkaz, jak i nejnepatrnější obtíž ho strhne od křesťanského pořádku. To přece můžeme nazvati darebností. Láska k přikázání církevnímu jest tak maličká, že ji i nejmenší obtíž překoná. Kristus Pán pravil, že církve poslouchati máme, kdo by církve neuposlechl, budiž jako pohan a veřejný hříšník považován. Celé přikázání postu jest tak lehounké a má tolik výjimek, že kdo je nezachovává, dává si svědectví, že jest nedbalý křesťan. Nemocní jsou vyňati, chudým dána velká volnost, tak že zbývá zdravý a bohatý, jichž se zvlášť pak týká příkaz sv. postu.

Kdo nad málem není věrným, kterak bude nad větším? Proto jest půst přikázán, abychom sebe zapírali a tak v dobrém prospívali.

5. *Sebezapírání jest třeba, abychom v dobrém prospívali.* Také každý dobrý skutek potřebuje jakéhosi zapření z naší strany, kdyby to byl sebe menší skutek. Bojovati proti samému sobě, proti vůli zvrhlé, není nijak lehká věc. A přece jest bojování proti nám samým tak nutné, že bez takového boje není žádného pokroku v dobrém. Jen tolik v dobrém přibereš, kolik sám učiníš sobě násilí. Bez sebezapření nezachováš ani přikázání ani jiné dobré skutky konati nebudeš. Už ta jednoduchá chůze do kostela vyžaduje sebezapření, kleknutí v kostele vyžaduje zapření, sebraná mysl stojí práci, rovněž zdržeti se něčeho, co člověku radost jakousi činí, to všecko vyžaduje půst.

Půst jest cvičením naší vůle, abychom sami sebe zkoušeli, kdo jest pánem, zda naše vůle aneb naše tělo. Je-li vůle člověka tak zhýčkaná, že cokoliv může míti, také míti chce, nemůže nijak očekávati od ní, že si odepře něčeho, co jí jest na snadě.

Zkrátka, život křesťanský spořádaný vyžaduje všelijaké zapření. Buď odepření si něčeho příjemného, což by za jistých okolností mohlo býti dovoleno, buď podrobení se jistým obtížnostem,

které skutek provázejí. Proto má a musí pravý křesťan cvičiti vůli svou v sebezapření — jako musí se cvičiti voják v zacházení se zbraní. Bez cvičení nikdo mistrem nebude.

Proto se nám všem ukládá zdrželivost, abychom se cvičili. Čiň také ty tak v této době postní, ne snad co se pouhého jídla týká, nebo v tom ohledu jest vyňat od újmy, kdo těžce pracuje, ale zdržte se v zapovězený den zapovězené krmě — není to žádnou obtíží.

Zapírej se však ve svých 5 smyslech. Jsouť smysly naše oči, uši atd. branami, jimiž vchází dobré i zlé v duši tvou. Ty musíš býti sám na strázi, aby do duše nevpustily nic špatného. Posti se, a začni se v tomto svatém čase cvičiti a oči své držeti na uzdě — kolik lidí pohledem přivedeni byli k pádu.

Smysly máme, aby nám sloužily k užitečným a dovoleným věcem ne však ke hříchu.

Ano i v řeči můžeme si uložiti zdrželivost. V mnohé řeči bývá mnohý hřích — kolikrát ubližuje se pravdě, kolikráte cti, kolikráte mravnosti? Mnohého želelo, že mnoho mluvil, ale nikoho neželelo, že mluvil málo. *Půst jazyka, jaký krásný půst?* I chudý i pracující, i nemocný jej může konati a jaké krásné cvičení. Sv. Jakub: »Zdá-li se pak komu, že jest nábožný a nepojímá v uzdu jazyka svého, ale svádí srdce, toho marné jest náboženství.«

Hle jaký podivný, lehký a záslužný půst: kdo jej nemůže konati? Kdo *nechce*.

Ale nikdo nemůže vypočísti všecky druhy sebezapření čili postu, protože všecko, co nám milé jest a my se toho zdržíme, jest půst.

Je-li ti milé nošení některého šatu a ty se zřekneš ho — uložil jsi sobě půst. Jestliže vstaneš o chvíli dříve, abys déle se modlil, uložil jsi sobě půst. Jestliže nejdeš do společnosti, kdež se bavíváš počestně — také jsi sobě uložil půst — zapřel jsi sebe, cvičil jsi se v sebezapření.

Proto jest kuřákovi — zdržení se kouření postem — neb šňupákovi, zdržení se tabáku. Vůbec sebezapřením učíme se býti pány nad svými náklonnostmi a žádostmi a stáváme se pevnějšími. Čím kdo umí vůli svou více zapírat — tím silnější a vytrvalejší v dobrém jest.

Ne to zdržení se má cenu samo v sobě, ale ono přemožení se a poslušnost Boha — aneb láska k Pánu Bohu to jest to, co našim skutkům dodává ceny a nás v dobrém sílí. Kdo nezačne, nikdy neskončí. Začněme také zapírati sebe, abychom skončili jako křesťané. Amen.

František Vaněček.

Neděle I. postní.

O sedmeru sv. svátostí.

I. Křest.

»Otče, je-li možno, ať odejde ode mne kalich tento.« Mat. 27, 39.

[— Pověst o Sethovi. —] Vypravuje stará pověst, že když praotec náš vyhnán jsa z ráje zemřel a pochován jest do lůna země, syn jeho Seth hořekuje obcházel ráj. I potkal ho anděl a tázal se ho, proč pláče. »Mrtev je otec můj,« odvětil syn Adamův, »stížen kletbou hříchu odešel a nemám více otce žádného.« I ulomil anděl větev se stromu cedrového a podal ji Sethovi řka: »Zasaď sněť tuto na hrob otce svého a zalévej ji, ona se ujme, poroste, až vzroste v mohutný strom a ovoce vydá, nového Adama, nového otce nalezneš na něm.« I učinil syn Adamův takto a hle, větev se ujala, zalévána rosou nebeskou rostla, mohutněla, až po dlouhé době čtyř tisíciletí vzrostla v mohutný strom.

A ze stromu toho učiněn jest *kříž* a postaven na témě hory Kalvarie, byltě ho tam na svých ramenou nesl ten, který se stal naším druhým Adamem, tam na tom stromu cedrovém byl přibit, prolil na něm svou krev, umřel za nás. Tak naplnila se slova, jež promluvil druhdy anděl k osiřelému Sethovi, — tak přinesl strom štípený na hrobě Adamově ovoce.

[— Strom kříže. —] A tento strom sv. kříže i ovoce jeho představuje nám v době této posvátné církev sv. Ona jako vdova truchlí nad utrpením a smrtí božského ženicha svého a obléká se v roucho smutku, vše ostatní zahaluje, a ukazuje dítkám svým než jeden obraz, — obraz Ježíše trpícího, umírajícího. Ó budiž nám tedy vítána, srdečně vítána, ty dobo posvátná; my tě vítáme s radostí, že utrpení Spasitele našeho smazalo vinu otce našeho Adama i hříchy naše, vítáme tě v posvátné naději a touze, že smazány budou i hříchy naše, my tě vítáme v plesání, že přijde k nám a učiní si v srdcích našich stánek Ježíš Kristus a přinese nám ztracený pokoj, ztracenou milost boží!

[— Kristovo vykoupení působilo již ve St. zákoně. —] Ano, nejmilejší! Utrpení Páně je tou zlatou páskou, která opět spojila zemi s nebesy, člověčenstvo s Bohem, která všecko nám zase navrátila, co ztratili jsme v praotci našem v ráji. Krev toho Beránka, který zabit byl od věčnosti, Zjev. 13, 8., volala k Bohu již tenkráte, kdy praotec náš opouštěl ráj, ona tisícům a tisícům již v St. Zákoně vyprosila milost pravé lítosti a pokání, ona od počátku obcházela zemi až k onomu velebnému okamžiku, kdy na temeni hory Kalvarie v proudu vyřinula ze srdce Ježíše Krista, aby skutečně smazala hříchy naše.

[— Kristus nám zasloužil milost boží. —] A to srdce božské, které tenkráte kopím probodeno bylo, posud je otevřeno a obzvláště v této době posvátné dokořán se nám otvírá a vychází z něho *milost boží.*

To je, nejmilejší, to vznešené ovoce, které na stromu sv. kříže uzrálo — je to posvěcující milost boží, kterou pro zásluhy Krista Ježíše odpouští nám Bůh hříchy naše, činí nás svými dítkami a a dědici svého království na nebesích.

[— Ta se uděluje ve svátostech. —] Jako léčivý pramen, jenž z útrob země vytryskuje na povrch a přináší nemocným zdraví, stojí v církvi sv. nevyvážná studnice milosti Kristovy *a sedmerým průtokem sedmera sv. svátostí vytryskuje* z ní ta voda vyskakující do života věčného, která hojí a léčí rány a choroby duše naší a život i zdraví dává nám.

Sedm je těchto průtoků, *sedm jest svátostí*, nebo sedmého dne odpočinul Hospodin od stvoření světa, sedmý den i rok posvátnými byli v Israeli, sedmiramenný svícen stál ve svatyni St. zákona a sedm lamp zlatých, naplněných nejčistším olejem osvěcovalo ji. Tak i v svatyni N. zákona sedm plane lamp posvátných a olejem jejich, který nám svítí, nás živí a léčí, je posvěcující milost boží.

[— Svátosti slouží všem. —] Každému věku, každému stavu, každé potřebě zde vyhovuje Pán, duchovně mrtvé oživuje na křtu sv. a při sv. pokání, které proto slují svátosti mrtvých a v ostatních svátostech rozmnožuje se milost boží, jsou to svátosti živých. Celý život křesťana od kolébky až ke hrobu se v sv. svátostebh posvěcuje, na křtu sv. plodí neustále Duch sv. dítky boží, odpouští nám v sv. pokání hříchy naše, ve víře nás posiluje při sv. biřmování, pokrmem andělským sytí duše naše v svátosti nejsvětější, on církvi své světí kněze, žehná svazek manželský, a umírajícím dává posilu a útěchu na cestu do onoho života v svátosti svatého pomazání.

Tak dítko útlé, jinoch i panna, muž i žena, kněz, stařec i stařena, všichni nalézají v této studnicí sv. svátostí pokrm, nápoj, lék a posilu. Tak všecky oddíly života našeho, tak všecky stavy docházejí posvěcení, tak vedou nás sv. svátosti jako nebeští přátelé naši po cestě života našeho ke spasení.

[— Jsou to znamení viditelná. —] *Jakožto znamení viditelná ustanovil* Pán sv. svátosti, která *posvěcující milost boží* nejen zobrazují, znamenají, ale obsahují, nám podávají, nebo i my lidé máme viditelné tělo a neviditelnou duši a sv. svátosti, v nichž viditelné znamení spojeno jest s neviditelnou milostí, jsou i obrazem Krista Ježíše, v němž člověčenství co nejúžeji, nerozlučně spojeno jest na věky s božstvím.

[— Významné obřady. —] A s těmito svatými svátostmi spojila církev *krásné a důmyslné obřady*, v nichž jako v zlaté skořepině skrývá se jádro milosti boží, v nich ukazuje se názorně a živě vznešená krása a pravda naší církve sv., v nich zračitě ukazuje se *jednota její*. Ano, sv. svátosti pojí nás, katolíky, všecky v jedno, v jednu rodinu boží, v dalekých končinách severních ledovců, v horkém písku jižního pásma, na vzdálených osamělých ostrovech širého oceánu, všude, kde Kristus své statky má, to samé sedmero sv. svátostí, ty samé obřady, ta samá milost.

Tak pojí nás sv. svátosti v jednu jedinou rodinu boží, nechť mluvíme jakýmkoli jazykem a obýváme kterýkoli díl světa, ony naplňují to, oč se modlil Kristus: »Otče svatý, dej ať ti, které jsi mně dal, jedno jsou, jako já a ty jedno jsme.«

A proto budu, nejmilejší, v těchto rozjímáních mluviti o tom, co má církev nejdražšího, co obsahuje celou víru, naději, lásku naši — o sv. svátostech. Ježíš trpící a umírající bude nám tu průvodcem a učitelem, on předkládati nám tu bude ovoce sv. kříže. On vybízeti nás bude a volati k nám, bychom v době této posvátné účastnými se stali hodů jeho posvátných a nasytili duši svou lačnící pokrmem milosti boží — s Bohem se dokonalým pokáním smířili a zbožným přijetím svátosti nejsvětější posilnili se ke všem bojům života vezdejšího. Dnes pak mluvím o první ze sedmera svátostí, o křtu — v díle

I. *čím svátost ta je, a jakou milost uděluje,*

II. *o obřadech svátosti této a slibu křestním.*

Ó Pane a Bože můj! Ty jsi očistil jazyk věrného služebníka svého, proroka Isaiáše, aby zvěstoval pravdu tvou, očisť i jazyk můj a dej mně sílu, abych s prospěchem mluviti mohl tomuto stádci tvému o pravdách tvých.

Vy pak, nejmilejší, věnujte slovům mým zbožné pozornosti.

Pojednání.

I.

[— Cesta na horu Olivetskou. —] Ukončena byla ta dráha plná utrpení a ponížení, kterou vtělený Syn boží pro spasení naše podstoupil. — V Betlémě se počala a v Jerusalemě měla dovršena býti. I svolal Pán své učedníky, povečeřel s nimi, ustanovil jim na památku smrti své svátost nejsvětější a ubíral se večerem branou východní z města. Mlčky a starostlivě kráčí za ním učedníci jeho do skalnatého údolí Cedronského, a na horu Olivetskou. V tichu nočním dřímá město Davidovo.

[Modlitba v zahradě Getsemanské. —] Není tomu dávno, co seděl Pán na hoře této, kolem něho učedníci jeho, tenkráte smutným okem patřil na město sv. a chrám, srdce jeho se zachvělo a z prsou stísněných vydrala se slova: »Ó kéž bysi bylo poznalo i ty, město, a to aspoň v této chvíli, co ti ke spasení jest.« Ale dnes již pozdě jest, Jerusalem nepoznal, nepřijal svého Vykupitele, ba právě v této hodině tam v tom zdánlivě tichém městě kuje se pekelná zrada a do nebe volající zločin proti němu. Pán to ví, vidí to v duchu, i zanechává učedníky své a jde opodál, tam klesá na kolena a modlí se. Kristus — král slávy věčné, odlesk velebnosti Otce nebeského, před nímž cherubové v prach klesají, se modlí.

Ty, zahrado Getsemanská, jsi slyšela slova jeho, — ó pověz nám, co jsi slyšela! »Otče, je-li možná, ať odejde tento kalich ode mne.« Tak veliké bylo tedy utrpení, jež na se vzíti měl, že

přirozenost lidská lekala se toho, ba, ani to netížilo jej tak velice, vždyť on dobrovolně pil kalich utrpení, ale mnohem bolestněji a hrozněji doléhali naň hříchové celého světa — od prvního hříchu prarodičů našich až do posledního, jehož poslední člověk na světě v poslední den se dopustí — o to je nesmírně veliké moře, to je ohromné břímě a Pán je má vzíti na sebe a nésti na Kalvarii, ó můj Bože, jak veliké, ohavné, nesmírné jsou ty hříchy, když Pán nebes i země, vtělený Syn boží, obtížen jimi omdlévá a k zemi klesá, když srdce jeho se chvěje a krev bolestí velikou proudí v žilách jeho a v krvavý vyřinuje pot!

[— Proč se Pán potil krví. —] To je počátek utrpení Spasitele světa: krví se potí, aby smyl hříchy naše, především vinu Adamovu, vinu nás všech, hřích dědičný a kletbu jeho. Proto se potí Pán krví, aby krev jeho smazala ve svátosti sv. křtu hřích dědičný. Prvním tedy ovocem krve jeho je sv. křest.

[— Ustanovení křtu. —] Aby toto ovoce krve své všem lidem přivlastnil, kázal Ježíš Kristus svým učedníkům, by v jeho jménu a moci šli do celého světa, hlásali jeho učení a křtili všecky národy ve jménu Nejsv. Trojice: Otce, Syna i Ducha sv.

Čím domu jsou dveře, zámku klíč, pevnosti brána, tím pro církev Kristovu je sv. křest, nebo jím stává se člověk údem jejím a tím vykoupencem Kristovým, dědicem království nebeského. Jako člověk tělesným narozením vstupuje na svět, stává se členem společnosti lidské a nabývá všech práv a výhod v rodině, obci, státu, tak pouze křtem sv. dosahuje práv, jichž požívají údové církve sv. Proto nazývá se křest svatý velmi trefně druhým narozením.

[— Archa Noemova — církev. —] Když patriarcha Noe z rozkazu božího počal stavěti koráb a lidem zpustlým výstrahu dával před blížícím se trestem božím, tu slova jeho marně zněla a byla současníkům jeho k posměchu. Ale když ohromné spousty vod zaplavily zemi a vždy výš a výše vystupovaly, tu mnozí pozdě poznávali nešlechetnosti své a umírajíce litovali jich — těla jejich byla sice také zachvácena záhubou, ale duše jejich zachráněny jsou.

Sv. apoštol Petr je druhý Noe. I on řídí koráb, který chová v sobě naději pokolení lidského. Korábem tím je církev sv. Ona chová již nyní ze všech zemí, ze všech národů milliony. Zdlouha, již od počátku světa budovali koráb ten patriarchové a proroci, až dokonal jej Syn boží a nyní pluje koráb ten již 19 set let na bouřlivé potopě tohoto světa. A jako za dnů Noemových všecko zahynulo co nebylo v arše jeho, tak i všickni, kdož vědomě a dobrovolně vzdalují se korábu církve Kristovy, tonou ve všeobecné potopě a záhubě. A jako voda za dnů Noemových omyla hříchy kajícníků, tak i voda křtu sv. smývá s duše naší hřích, především a hlavně hřích dědičný.

[— Nejpotřebnější svátost. —] A proto je svátost tato první a nejpotřebnější ze všech, takže bez předcházejícího křtu žádná svátost platně přijímati se nemůže. »Nenarodí-li se kdo z vody a

Ducha sv., nevejde do království božího,« pravil Kristus Pán k Nikodémovi. A právě proto, že svátost tato je první a nejpotřebnější ze všech, že bez ní nikdo není údem církve sv. a tudíž nemá naději na spasení věčné, jako za dnů Noemových žádné naděje na zachování neměli ti, kdož nebyli v korábu, jako žádné naděje na práva synovská, jmenovitě na dědictví nemají ti, kdož nepatří k rodině, proto ustanovil Kristus Pán, aby každý člověk měl příležitost svátost tuto přijmouti, proto může křest sv. udíleti zcela platně nejen biskup, a kněz a jáhen, ale v případu nutnosti každý člověk bez rozdílu pohlaví a stavu, jen když činí to, co činí církev.

[— Kdo ji smí udělovati. —] Ó mnoho-li tisícům otvírá se takto brána církve sv. V pohanských zemích Číně a Japonsku bylo druhdy náboženství křesťanské přísně zapovězeno a žádný křesťanský biskup ani kněz nesměl překročiti hranice zemí těchto pod trestem smrti a ejhle — křesťanství tam přece nevyhynulo, křesťané se počtem nezmenšili — kněží tam nebylo, ale byla tam přece první a nejdůležitější svátost — byl tam křest, jehož rodičové křesťanští dítkám svým sami udíleli.

[— Křest krve. —] Pravil Kristus Pán: »Kdo by ztratil život svůj pro mne, nalezne jej«, a proto ctí církev sv. dítky zavražděné od krále Heroda, jakožto sv. mučedníky, ač nebyly pokřtěny vodou, proto ctí sv. pannu Emerencianu, která pro víru v Ježíše Krista usmrcena byla, ačkoli ke křtu sv. teprve se připravovala. Krev pro víru sv. prolitá pokřtila ji a učinila ji údem církve vítězné na nebesích. To je křest krve, kterým jmenovitě v dobách pronásledování křesťanů od císařů římských mnoho jinochů a panen pokřtěno bylo. Než právě proto, že sv. křest tak důležitou, potřebnou a ke spasení věčnému naprosto nevyhnutelnou svátostí jest, není žádný člověk, a byť by i někde na osamělém ostrůvku širého moře přebýval, vyloučen z ovoce jeho.

[— Křest žádosti. —] A nemůže-li ani křtem vody ani krve vjíti do církve, má-li však pravou lítost nad hříchy, nadpřirozenou lásku k Bohu a vroucí žádost a touhu po křtu sv., stává se tímto křtem žádosti údem církve a tím samým dochází všech milostí svátosti této. A tak vidíme, že svátost tato nejen vodou se udílí, ale že i krví za Krista prolitou, ba i pouhou žádostí po skutečném křtu každý člověk může účastným se státi vykoupení Kristova, a již z toho poznáváme, jak podivuhodná, důležitá jest svátost tato jakožto brána království božího a klíč ku pokladnici milostí božích.

[— Milosti křtu: odpuštění hříchů. —] A to poznáme ještě více z toho, uvážíme li, jaké ovoce, jaké milosti svátost ta udílí nám. První a hlavní ovoce svátosti této jest odpuštění hříchu dědičného, jakož i všech přede křtem spáchaných hříchů osobních. Ovoce to ocení a zváží jen ten, kdo to ví, jak hroznou kletbu uvrhl hřích dědičný na praotce našeho i celé pokolení jeho. Ztráta milosti a lásky boží, vina hříchu, věčná i časná smrt, aj to byly následky hříchů, pod nimiž sténalo ubohé člověčenstvo, až druhý

Adam, Kristus Ježíš, smazal vinu Adama prvního na kříži a v svátosti sv. křtu ustanovil nám spasitelnou koupel, abychom v ní očištěni byli z hříchu prvotného.

[— Činí nás dítkami božími. —] Avšak svátost tato nás nejen od hříchu dědičného obmyla, ona nás učinila dle slov sv. Jana Zlatoústého svatými, spravedlivými, ba dítkami božími, dědici a spoludědici Krista Ježíše, údy jeho, chrámy Ducha sv. Či tu nemusíme, nejmilejší, zvolati: »Co jest člověk, ó Pane, že jej tak vyvyšuješ! Málo menším andělů učinil jsi jej, slávou a ctí jsi korunoval ho! Či mohl Bůh učiniti nám více nežli učinil, když přijal nás na křtu sv. za své dítky! Či nepovznáší, nedojímá nás to, když můžeme, smíme a máme nazývati Boha svým Otcem, když smíme k němu volati »Otče náš«! A je-li Bůh otcem naším a my jeho dítkami, tedy tam u něho jest i domov náš, dědictví naše.

Jaká to milost, kdo ji pochopí, vysloví! Bůh, jehožto dechem moře se pohybuje, jehož vůlí světové povstávají, před jehož jasností slunce se v temnost ukrývá, ten nekonečný, všemohoucí jest Otcem naším, my dítkami jeho a nebesa, to sídlo nejblaženější, kde Bůh svým vyvolencům tváří v tvář se zjevuje, jest dědictvím naším. Ó co jest svět a jeho statky, radosti a poklady proti tomu, co duše věrou sv. proniknutá tu vidí, v co doufá, čeho jednou dosáhne!

[— Vtiskuje nezrušitelné znamení. —] A poněvadž účinky svátosti této tak veliké jsou, proto vtiskuje se křtem sv. duši naší nezrušitelné znamení, kterým stává se ona pravým obrazem a podobenstvím božím. Jako zrcadlí se na tváři dítek podoba rodičů, tak i křtem sv. dochází člověk v posvěcující milosti boží toho nepochopitelného důstojenství, že se stává obrazem — podobenstvím Otce nebeského, a proto člověk pokřtěný na věky nosí na duši své pečeť, znamení nezničitelné, kterým liší se od jiných. A kdyby člověk pokřtěný později sebe více klesl, kdyby sebe více poskvrnil na sobě obraz boží, ba kdyby i víru v Krista úplně zapřel, on zůstane přece pokřtěný, ta pečeť, to znamení, které mu bylo vtisknuto na křtu sv., tím více a hlasitěji bude žalovati na něho jednou před soudem božím, čím více své důstojenství křesťanské zneuctíval a zapíral.

[— Křest dítek. —] Poněvadž pak svátost tato k spasení nezbytně potřebná jest, proto církev sv. od nejstarších časů udílí ji i nedospělým dítkám, ačkoli nemohou chápati její význam a milosti. Nebo když tělesným narozením stávají se dítky údy království hříchu, stojí již u kolébky jich církev sv. a křtem sv. přijímá je do království božího, a to i bez vůle a zásluhy jejich, jelikož ony bez vlastní viny a vůle zrozeny byly v hříchu dědičném.

V svátosti sv. křtu stává se Kristus Ježíš, který sám jakožto dítko se narodiv, dětinství posvětil, Spasitelem maličkých, na tom se zakládá důstojnost dítka pokřtěného.

Staří pohané prodávali novorozeňátka, vraždili je, za lup divoké zvěři vyhazovali, ba i největší mudrcové starého věku: Plato

a Aristoteles, tento ukrutný a nelidský zločin ještě schvalovali; církev však stala se svátostí křtu vysvoboditelkyní dítek a naučila rodiče křesťanské tomu, že i nedospělí svěřenci jejich jsou chrámové Ducha sv., ozdobení milostí Kristovou a že je to jejich povinností, aby dítkám svým udíleli vychování křesťanské a milost křestnou jim zachovali neporušenou až do dospělosti jejich. Křtem sv. stávají se dítky měkkým voskem, rodičové mohou z nich utvořiti nejkrásnější podobu a obraz boží — ó blaze jim, učiní-li to, blaze nám všem, nejmilejší, jestliže to znamení, které nám všem na křtu sv. jako pečeť na duši vtisknuto bylo, zachováme si neposkvrněné. A stane se to, jestliže věrně plniti budeme to, co obřady křtu sv. znamenají a co na křtu sv. ústy svých kmotrů jsme slibovali. A o těchto obřadech a slibech křestných dále.

II.

[— Obřady křtu. —] To, co v srdci našem se skrývá, co v duši naší žije a se děje, naše myšlenky, city, přání a žádosti vyjadřujeme svou tváří, svými slovy a skutky. A tak i ten podivuhodný život milosti boží, jejž chová církev sv., ukazuje se v jejich obřadech. Ten život pravdy a spásy hlásají nám chrámové Páně a úprava jejich, jej opěvuje velebný souhlas zvonů, hudba a zpěv chrámový a vůbec všecky obřady. V nich, jako v zlatých nádobách, jako v drahém rouchu podává nám církev poklady milostí božích, podle příkladu Pána a Spasitele svého, který sám modle se spínal ruce, zdvihal oči svých k nebesům, na kolena klekal, žehnal chléb a víno, prstem svým smočeným v slině a prachu dotekl se očí slepce, t. j. sám užíval obřadů.

Kdo zná obřady církve sv., ten i jich významu hlubokému rozumí a váží si jich, a jenom člověk tupý a sprostý, nevědomec a rouhač pohrdá jimi, t. j. on pohrdá něčím, čeho nechápe, čeho nezná.

První a nejpotřebnější svátostí jest křest, a proto i obřady jeho bohaté a hluboko významné jsou.

[— Uděluje se v chrámu. —] Od nejdávnějších časů udílí se křest sv. v chrámu. V chrámu má člověk býti znovuzrozen, zde do obcování svatých přijat, zde jest dům boží, zde brána a předsíň nebes, zde sídlí v svátosti nejsvětější původce a pramen vší milosti. Proto to bylo a jest namnoze posud krásným zvykem, že tělo zesnulého křesťana dříve než vloží se do země neseno bývá do chrámu. V chrámu byl člověk přijat do církve bojující, v chrámu loučí se církev s tělem jeho a odevzdává duši jeho Bohu, aby přijal ji do církve vítězné na nebesích.

[— Dává se jméno. —] Na křtu sv. udílí se křtěnci jméno některého světce; ten světec jest pak jeho ochráncem, pomocníkem, orodovníkem, průvodcem po cestě života ku bráně nadhvězdné.

[— Křtěnec žádá víru. —] A hned s počátku žádá křtěnec od církve boží víru, jelikož ona mu dá život věčný. Ano, jenom církev sv. má víru božskou, víru zjevenou a kdo tuto víru od ní

přijal, ten povinen jest se jí držeti, ji zachovávati, aby nepadla naň výčitka Páně: »Kdo neposlouchá církve, budiž tobě jako pohan a publikán.«

[— Kněz dýchá naň. —] A jako Hospodin Bůh hned na počátku vdechl praotci našemu Adamovi v ráji život, a Spasitel, když udílel svým apoštolům Ducha sv., dechl na ně, tak i kněz dýchá na dítko, aby naznačil Ducha sv., který vstoupí na ně, a znamená čelo jeho sv. křížem. A jako Kristus Ježíš svou smrtí zlomil moc ducha zlého, tak i kněz ve jménu Ježíše, před nímž klekati má koleno všech nebešťanů, pozemčanů i pekelníků, odkazuje ducha zlého z toho, jenž státi se má chrámem Ducha sv.

[— Sůl. —] Podobně pak jako Kristus Ježíš stal se solí země, aby zachránil nás před hnilobou hříchu, tak i jeho apoštolové byli, tak i každý křesťan má býti solí posvěcenou a on se jí stává milostí boží, jejímžto obrazem jest sůl, kterou na křtu sv. každý dostává, sůl chrání pokrmy od hniloby; tak křesťana chrání od hříchu svátost křtu.

[— Uvedení do chrámu. —] Jako dítky spojeny jsou s rodiči, tak spojuje nás křest sv. s Bohem, a aby toto spojení naznačil, klade kněz své roucho na dítko, vede je do chrámu před tvář Nejvyššího a tam se modlí vyznání víry a modlitbu Páně a podle příkladu Spasitele, který dotekl se úst i uší hluchoněmého slinou, dotýká se i kněz dítka volaje: »Effeta — otevři se, otevři uši své víře sv., otevři ústa svoje, abys víru tu horlivě vyznával.« Nyní pak, když se blíží nejdůležitější okamžik, odříká se křtěnec slavně ducha zlého, jeho skutků, jeho pýchy a to zcela dobře, nebo dvěma pánům zároveň sloužiti nelze, v srdci našem stojí než jeden oltář, na něm můžeme pouze buď Bohu buď duchu zlému obětovati, tam Kristus a hřích zároveň sídliti nemohou.

[— Křest. —] Na to maže jej kněz na prsou a ramenech sv. olejem: jeho prsa zajisté mají býti příbytkem milosti boží: víry, lásky, naděje, jeho ramena potřebují posilnění, aby nésti mohla statečně kříž Kristův, to břímě a jho, jež ukládá mu Pán. A takto posilněn a připraven skládá křtěnec slavné vyznání víry, třikráte volá: »Věřím v Boha Otce — věřím v Boha Syna — věřím v Ducha sv., sv. církev obecnou — chci pokřtěn býti.« Duch sv. sestupuje naň, příbytek béře v srdci jeho a Otec nebeský přijímá jej za svého syna, v němž dobře se mu zalíbilo, křtitelnice stává se posvátným Jordánem, když voda její řine na hlavu jeho, ve jménu Trojice nejsvětější, brána církve sv. otvírá se jemu, on se stává pomazaným Páně, bratrem Krista Ježíše a proto maže kněz hlavu sv. křižmem, jako pomazáni jsou králové, jako pomazáni bývali kněží a proroci, on se zajisté stává v smyslu duchovním králem, poněvadž má jednou zděditi království nebeské, i knězem, poněvadž Krista má nositi v srdci svém a obětovati jemu celý život svůj, i prorokem, poněvadž má i ústy hlásati a vyznávati víru sv., jakož píše apoštol Páně: »Vy jste pokolení vyvolené, vy jste kněžstvo královské, lid svatý.«

[— Bílé roucho a svíce. —] Tak zproštěn jest člověk kletby hříchu, tak synem a dědicem božím učiněn jest a na duši jeho stkví se milost boží — svatost — nevinnost a čistota. Tuto nevinnost zobrazuje roucho bílé, kterým nyní hlava jeho se pokrývá — je to ono roucho svatební, kterým oděni býti musíme, chceme li přijíti do večeřadla nebeského. A na konec podává mu kněz hořící svíci jakožto znamení živé víry, která má nám býti světlem nebeským, osvěcujícím život náš, a propouští ho v Pánu.

[— Plíme křestní slib. —] Tyť jsou, nejmilejší, posvátné obřady křestní, ó kéž se naplní na nás všech to, co nám zobrazují. A stane se to, když budeme svědomitě plniti to, co na křtu sv. jsme Bohu slíbili. Tenkráte zajisté učinil Bůh s námi smlouvu důležitou — on si duši naši zasnoubil a věnem jí dal nevinnost, posvěcující milost svou. Ba, on učinil ještě více — on svým dítkem ji učinil, obrazem Krista Ježíše, chotí Ducha sv., sestrou andělů a svatých, on jí slíbil ochranu v nebezpečích a pokušeních, a odměnu věčnou.

Ale i člověk slibuje na křtu sv. vzájemně věci důležité — před Bohem a církví jeho skládá slavné sliby, že se odříká ducha zlého, jeho pýchy a pošetilosti, vší hříšné smyslnosti a vůbec skutků temnosti. On se zavazuje slavným slibem, že jako dítko nebes věřiti bude v Boha Otce, jakožto vykoupenec v Boha Syna, jakožto posvěcenec v Ducha sv., jakožto křesťan v svatou církev obecnou — v té víře že chce žíti i umírati. Ó jak závažné to sliby, jak posvátná to smlouva! Ó tyto sliby zapsány jsou do knihy našeho života jako jméno naše zapsáno bylo do knihy křestní — ty sliby byly naší přísahou věrnosti a přísaha tato jest nejsvětější pod sluncem, proto její porušení je těžší a hroznější než kterákoli křivá přísaha. Proto učí sv. otcové, že Bůh v den soudu nic jiného nečiní, než že člověku předkládá jeho sliby křestní, a tomu, kdo je porušil, volá slova Páně: »Z úst tvých tě soudím, služebníče nevěrný.«

[— Epidofor. —] Když divoký národ Vandalů zaplavil Afriku, a způsobil krvavé pronásledování křesťanů, nařídil ukrutný král Hunnerich jistému Epidoforu, aby vyznavače Kristovy vyslídil, mučil a usmrcoval. Epidofor byl křesťan, na křtu sv. stál mu jáhen Muritta kmotrovstvím; než Epidofor stal se zrádcem víry svaté, zapomněl toho, co na křtu sv. byl druhdy sliboval, a ejhle, vlastní jeho kmotr Muritta, nyní stříbrovlasý kmet přiveden jest v okovech uprostřed velikého zástupu zajatých křesťanů od pohanských pochopů před něho na soud. Než Muritta se nelekal mučidel; přísným a vážným okem pohleděl na svého soudce a zcela klidně vyňal z pláště svého bílé roucho; bylo to roucho křestné, které odpadlík Epidofor na křtu sv. byl obdržel, rozbalil je a pravicí je pozdvihuje, volal k odpadlíku: »Ejhle, patř na toto roucho, ty křivopřísežníku, ty otroku lži a zrady — to roucho žaluje na tebe dnes veřejně, ono bude ještě více žalovati na tebe, až přijdeš na soud boží, — ono ti bude odsouzením. Pozdě budeš, nešťastníče, litovati, že jsi povrhl rouchem tímto a oblékl se šatem zrady a odpadlictví.«

Hrozná a zdrcující to slova, jež Soudce věčný promluví jednou k těm, kdož víru sv. zradili, přísahu křestní porušili, roucho milosti boží poskvrnili a své důstojenství křesťanské rouhavě nohama šlapali. »Z úst tvých tě soudím, služebníče nevěrný,« — »odejděte, zavrženci, ode mne na věky,« jaký div, že k slovům těm hrozným zavzní výkřik: »Hory, padněte na nás, a pahrbkové, přikryjte nás!«

[Obnovujme křestní slib. —] Avšak ne, bratří v Kristu, my nechceme volati takto, nestaneme se zrádci a křivopřísežníky, uchováme si to roucho křestné neporušeným, a jestliže lpí na něm skvrny hříchu, umyjeme je v krvi Beránka božího, kanoucí se sv. kříže, očistíme je upřímným pokáním; my budeme častěji v životě obnovovati sliby křestné a jako pečeť vložíme si je do srdcí svých. Církev sv. každoročně slaví památku oněch dnů, v nichž dostalo se nám velikých milostí vykoupení: Vánoce, Sv. týden, Velikonoce, Letnice, svátky Rodičky boží a svatých, ona světí i památku posvěcení chrámů našich. Tak i nám, nejmilejší, budiž den onen, kdy přijati jsme byli křtem sv. do království božího, kdy stali jsme se posvěcenými chrámy Ducha sv. posvátným, v ten den opakujme obzvláště sliby křestní, ano, čiňme to častěji v životě.

Když plnění přikázání božích vám bývá obtížno, když kříž Kristův zdá se vám býti břemenem těžkým a jhem trpkým, opakujte slova: »Odříkám se ducha zlého.« Když srdce vaše vzbouřeno jest pýchou a domýšlivou vypínavostí, modlete se slovy: »Odříkám se pýchy jeho.« Když láká vás nepřítel zlý v osidla svá a vábí vás ku přestoupení zákona božího, vzpomeňte si na svůj slib: »Odříkám se i všech skutků jeho.« Když lidé zlí, lidé bez víry útok činí na víru vaši, pochybnosti proti ní vzbuzují v srdci vašem, když posměch si činí z kříže Kristova a náboženství jeho podvracejí, nechť srdce vaše opakuje to velemocné nebeské slovo: »Věřím!«

S tím slovem počali jste život milosti Kristovy na křtu sv., tím slovem i žijte a posledním slovem jazyka vašeho umírajícího budiž: »Věřím v Ježíše Krista«; a pak se naplní slova, jež říkal vám kněz na křtu sv.: »Přijmiž roucho bílé a přines je bez poskvrny před soudnou stolici Pána našeho Ježíše Krista.« — »Přijmiž hořící svíci a bez úhony zachovávej křest svůj, abys, až Pán přijde na svatbu, mohl mu jíti vstříc se všemi svatými v království nebeském i dosáhl života věčného.« Amen. *† František Ekert.*

Neděle I. postní.

Jakým hříchem je náboženská vlažnost?

I řekl k němu Pilát: »Co jest pravda?«
A když to pravil, odešel ven.
Jan 18, 38.

Jsou to věru vážná slova, jež napsal moudrý Sirach: »Synu, použij času!« Jeť čas přípravou na věčnost a proto moudré užití

času znamená zabezpečení si věčnosti. Mladým lidem ubíhá čas pomalu, ale čím více stárneme, tím méně všímáme si pro rozličné starosti ubíhání času, až octneme se dříve, než se nadějeme, před branou věčnosti.

Ačkoli každého času máme moudře užiti, jsou přece jisté doby v roce, kdy více než jindy máme pamatovati na spasení svých nesmrtelných duší. A to je advent, zvláště pak ale čas svatého postu. Tu zvláště máme prach zemský setřásti s nohou svých, tu zvláště máme zavříti oči a uši před hlukem tohoto světa a zamysliti se, k čemu jsme tu na světě, jaký je pravý náš cíl, co žádá od nás Bůh a jak jsme až dosud života svého dovedli ke spáse duše užiti? Je to starý zvyk, že volá církev svatá v tento kající čas věřící do posvátných prostor chrámových; i vy jste, drazí v Kristu, hlasu toho poslechli, jsou vaše řady sice prořídlé, ale doufám v Boha, že při příznivějším počasí vyplněny budou, jako obyčejně, všechny prostory našeho útulného chrámu. Ti, kteří po celý rok opomíjeli svých křesťanských povinností, nenajdou ovšem ani v tento čas svatopostní cestu do kostela; co zbývá nám, než prositi Boha, aby je osvítil, až ucítí tíhu let na svých bedrách.

Nuž a o čem budeme rozjímati v tento svatý čas? Jsou tomu právě 3 roky, co blížil jsem se k Svaté zemi, a tu duchem zalétám ještě dnes tam k onomu domu, jenž posud stojí, kde jsou dnes turecká kasárna a kde bývala druhdy residence Antoniova, v níž odsouzen byl k smrti náš Spasitel; vidím ty zástupy lidu, vidím Spasitele světa uprostřed, vidím jeho zuřivé nepřátele a surové žoldnéře, vidím i slabocha Piláta, konajícího úřad soudcovský. Zdaliž všecky tyto postavy, ptám se, nevystupují na jevišti tohoto světa ještě dnes? Jiní lidé, ale úlohy jejich jsou tytéž. Nejsou-li nepřátelé kříže Kristova oněmi biřici, žíznícími po krvi Spasitelově? Není-li i dost slabochů a lidí nábožensky lhostejných, kteří trpí, když Spasitel se lží a posměchem bije v tvář? Jako tehdáž, tak i dnes zříme boj hříchu proti Bohu a Boha proti hříchu, pravdy proti lži a lži proti pravdě, ještě dnes bojuje pravda a láska proti lhostejnosti a lhostejnosti proti pravdě. Ano, lhostejnost je to slovo pravé, jež označuje smýšlení tisíců a tisíců katolíků. Nechci věnovati pozornost vaši nevěrcům, z nichž snad není jediný mezi vámi a z nichž nezabloudí nikdo na svatopostní naše rozjímání, avšak lhostejným byl až dosud mnohý z vás a proto náboženskou lhostejnost učiním předmětem řečí svých a promluvím dnes, jakým hříchem je lhostejnost k náboženství, v druhé, třetí a čtvrté řeči své chci poukázati na prameny, z nichž náboženská lhostejnost plyne, v páté na následky lhostejnosti, v šesté na neštěstí tohoto hříchu a doufám, že na Veliký pátek klesneme všichni na kolena a zvoláme: »Jen v tebe, ukřižovaný Spasiteli, věřím, jen v tebe doufám, jen tebe miluji!« Slyšte mne proto s nábožnou pozorností; blahoslavená Rodička boží bude s námi.

Pojednání.

I. Čtyři tisíce let nechal Bůh lidstvo čekati na Vykupitele; ono musilo dojíti k přesvědčení, že si samo pomoci nemůže, že pomoc musí přijíti shůry. Odloučeno od Boha šlo lidstvo svou cestou a ztratilo poslední zbytek pravdy, jež od Boha dostalo. Touha po pomoci shůry byla všeobecná a člověčenstvo připraveno bylo na Vykupitele. Nechť nikdo nemyslí, že lidstvo mezi tím neučinilo pokrok v jakési povšechné vzdělanosti! Na západě utvořila se veliká říše římská, jejíž panství sahalo až daleko na východ Všude vedly spořádané silnice na důkaz, že v říši římské kvetl obchod a průmysl. Básníci a spisovatelé vůbec napsali knihy, k vůli nimž až posud učí se studující na gymnasiích mrtvému jazyku latinskému, aby se na nich vzdělávali. Umělci vytvořili díla, jež až posud vzbuzují obdiv nynějšího světa. V museu pařížském v Louvru viděl jsem sochu Venuše miloské, již vykopali bez rukou, za niž však Angličané po válce prusko-francouzské nabízeli sumu 20,000.000 franků. Také krásy a umělecké ceny je socha tato. Labužnictví a prostopášnost nabyly takového vrchole, že se nám to zdá býti neuvěřitelným, když o tom čteme. A přece národ římský, ztrativ víru ve své bohy, byl uvnitř nešťastným a rozervaným, o čemž svědčí výrok předního spisovatele: »Nic není pravda, všecko je klam, nic nevíme, jestli sám Bůh nepoví nám.«

Na východě sahalo panství římské až do Palestýny, kde místodržitel Herodes zastupoval moc Říma. Berla byla odňata od Judy, cizinec stal se pánem v zemi a v té době, jak předpověděno proroky, narodilo se v Betlemě dítě, při jehož prvním zaplakání samo nebe se hnulo, zář podivná se ukázala a v ní veliké množství postav nebeských.

Králové z dalekého východu přicházejí k jeho kolébce a tisíce matek lká při vraždě svých neviňátek, jež ukrutný Herodes utratiti dal. A dítě toto vzrostlo v muže, jehož život byl tak zázračný, jako jeho narození. Obklopen zástupy koná skutky, jaké žádnému smrtelníku konati není možno, jedni ho obdivují, druzí, jichž přetvářku nemilosrdně bičuje, nenávidí a pronásledují; avšak on jde svou cestou, nestaraje se ani o pochvalu jedněch, ani o záští druhých. Konečně je zrazen, spoután, křivě obžalován před židovskou radu předveden. Avšak on se nechvěje; klidně, jako když ho chtěli zástupové králem učiniti, stojí před nepřáteli svými a na otázku: »Jsi-li Syn boží,« odpovídá velebně: »Ano, ty jsi řekl, já jsem« V tom ozývá se ze všech hrdel: »Co potřebujeme více svědků? rouhal se, hoden jest smrti!« Nyní odehrává se divadlo to nejhnusnější; ti, kteří konati mají spravedlnost, odevzdávají ho katům, kteří nenechávají na něm místa zdravého. Jako zločinec předveden jest druhý den k místodržiteli Pilátovi a ten táže se: »Jakou žalobu vedete proti člověku tomuto?« Neslyšel zajisté Pilát nic špatného o něm a proto dodává: »Já na něm viny nenalézám.«

»Kdyby nebyl zločincem, nevydali bychom ho tobě,« zní odpověď Židů; »ale činí se králem a Bohem.«

To je ovšem něco, co spadá do oboru Pilátova a proto táže se: »Jsi ty král?« Ježíš pak odpovídá: »Ano, ty jsi řekl, jsem králem, ale království mé není z tohoto světa. Já proto zrozen jsem a proto přišel jsem na svět, bych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo miluje pravdu, slyší hlas můj.« A co odpovídá na to Pilát? Jakoby ho to mrzelo, že se dal do zbytečného hovoru, uštěpačně a pohrdlivě praví: »Co jest pravda?« Jakoby chtěl říci: »Zanech takových řečí; není na světě pravdy, vše je klam!« A aniž by dočkal odpovědi, opouští Spasitele a jde k Židům ven. Bylť on Římanem v každém ohledu a proto byla i jemu pravda věcí směšnou, poněvadž znal jen jednu pravdu a to tu, že kdo má peníze a moc, má všecko na světě. Každý člověk zajisté je stvořen k pravdě, každý pravdu hledá, jen Pilát jí nehledal, ačkoli by ho to nebylo stálo nic více, nežli vyslechnouti Spasitele a položiti mu několik otázek o pravdě. Jaká to lhostejnost, jaká to otupělost! Kdyby byl býval měl před sebou člověka obyčejného, obyčejného zločince, nedivili bychom se mu; avšak on zajisté zázračné skutky Krista Pána znal, o vzkříšení Lazarově, jež se teprve před několika dny stalo a jež šlo po celé zemi od úst k ústům, jistě slyšel, sám uznal, že jest Ježíš nevinen, když umyv si ruce, vydal ho Židům se slovy: »Nevinen jsem já touto krví spravedlivou« a přece nechce věřiti, že by Spasitel mohl ho o pravdě poučiti a s posměchem ho odbývá: »Co je pravda?«

II. Není však, drazí v Kristu, tento Pilát obrazem bezčetných netečníků naší doby? Není i mezi námi mnoho náboženských netečníků, kteří jednají také tak? Byli jednou pokřtěni, byli vycvičeni ve sv. náboženství ve školách, náboženství jim bylo silou a útěchou, snad po dlouhou dobu života, avšak pojednou přišli o tuto víru vlivy, jež blíže uvažovati nám nemožno. A i těmto všem nabízí se církev katolická a praví jako Pán Ježíš: »Proto jsem na svět byla poslána, abych svědectví vydala pravdě.« Avšak hlasu jejího se nedbá, mnozí se od ní odvracejí a hledají pravdu jinde. Jste přesvědčeni, tážu se, že církev, k níž se formálně hlásíte, jejíhož hlasu však nedbáte, nedrží pravdu Kristovu, že není pravá jeho církev? Máte podstatných důvodů, že se mýlí, neb dokonce, že vědomě mluví nepravdu? — Nemáte! Váš nepokoj, vaše shánění důvodů proti náboženství a vaše stranění se mužů, kteří by vás poučiti mohli, vaše vysokomyslné odmítání knih a spisů katolických jsou nejlepším svědectvím, že vám chybí jistota pro to vaše tak zvané »přesvědčení« a pro vaši náboženskou vlažnost. Není to útok na zdravý lidský rozum, ano, není to hřích a to hřích větší, než onen Pilátův? Tací křesťané byli vychováni kdysi v náboženských pravdách, v nich i kdysi nalezli útěchu a pokoj srdce, kdežto Pilát pravdy nikdy nepoznal.

Abych dal příklad i z naší krajiny, kde tak zv. spiritismus mámí mnohé lidi, není to, tážu se, též důkaz náboženské vlažnosti, ano i nevěry, když lidé, druhdy i nábožní, vyhýbají se dnes kostelu a náboženským úkonům své církve a konají v soukromých příbytcích zapovězené schůze, v nichž zmatená stará ženština má

jim nahraditi kněze, poskytnouti jistoty o osudu, jenž nás čeká na věčnosti?! Proč chtějí násilím strhnouti roušku s věčnosti, proč svolávají duchy mrtvých, aby o této věčnosti něčeho se dověděli? Protože člověku nestačí lhostejnost náboženská, on si žádá jistoty a poněvadž jí nenachází zde, hledá ji jinde. Jest věru těžko býti nevěrcem a netečníkem u víře; kdo upadl do nevěry, nevyhne se pověře.

Jako vina Pilátova byla tím větší, čím více se mu dostávalo důkazů o jeho vyšším poslání, tak i vina lidí k církvi netečných je tím větší, čím více ona podává důkazů o svém božském původu. Ona může říci, jako Kristus Pán: »Jestli mně nevěříte, skutkům mým věřte?« Již její existence, čili onen úkaz, že přese všechny bouře devatenácti set věků nezahynula, ale víc a více se šíří, svědčí, že není dílem rukou lidských. Kdo by ji byl udržel, kdyby se jí bylo neujalo rámě boží? Co od světa jest, se světem zachází, a jen to, co shůry jest, vzdoruje času a všemu úsilí lidskému. A jestli za těch devatenáct set let spikly se často všecky moci pekla proti ní, jestli bojovala proti ní celá vojska zuřících králů a knížat tohoto světa, jestli v tomto boji spojil se vtip a ďábelské úklady s mamonem a všecko to nebylo s to ji zničiti, pak to musí i pro nejzaslepenějšího býti poznáním, je-li ona dílem lidí, nebo dílem božím.

Avšak nejen její trvání, ale i její působení svědčí o vyšším poslání. Neujímala se ona povždy všech, kdož slabí byli a její ochrany potřebovali? Neujala se ženy, dítěte, chudiny, lidí nemocných a nešťastných v každém ohledu? Nepotkáváme se všude ve světě křesťanském s pomníky její lásky a jejího milosrdenství? Všecky ty tak zv. ústavy dobročinné, jež dnes trvají, vyrostly z půdy církve, ona je založila, ona je po celé věky vydržovala. Posud je jich mnoho, jež se ve správě církve nalézají. I dnešní škola je dítkem jejím, neboť byly doby, kdy veškeré školství, ať nízké, ať vysoké, od církve bylo založeno a jí spravováno. Toho všeho nemůže ani nejzavilejší nepřítel upříti. Církev přetvořila všecky poměry společenské v Evropě, ona učinila z národů evropských to, co dnes jsou; bez ní byli by oni tím, čím jsou Číňané v Asii, nebo Egypťané v Africe. Církev zušlechtila, posvětila všecky poměry a svazky lidské, ona vychovala muže a ženy, jakými se žádné náboženství vykázati nemůže; jmenuji jenom sv. Františka Saleského, sv. Františka z Assisi, sv. Vincence Pavlánského, svatého Aloisia, sv. Alžbětu, sv. Terezii, sv. Markétu Kortonskou atd. Stojí náboženství, jež takové světce vychovalo, za to, abychom pravdu jeho aspoň zkoušeli? Náboženský netečník však ani tu práci si nevezme, a pak se nedivme, že i dnes, jako za časů Římanů, pochybuje lidstvo, ba zapírá ony pravdy, jež povždy tvořily základ lidské společnosti a že i dnes bezuzdně se hlásá: »Nic není pravda, vše je klam!«

Lidstvo vypovědělo boj nebi a chce Boha s trůnu svrhnouti a člověka naň posaditi. V člověku nevidí se více, než lépe vyvinuté zvíře, pro něž není žádného zákona mravnosti; rodina je

otřesena, říše se chvějí ve svých základech, trůny se řítí a v celé společnosti lidské to vře, jako v sopce. Uprostřed tohoto víru a této zkázy stojí jako maják v bouři mořské církev katolická.

Odmítání pomocné ruky církve, nevšímavost k ní a lhostejnost náboženská je tedy velikým hříchem proti pravdě, svědomí, Bohu. Povinností zdravého lidského rozumu jest pravdu hledati a jí se přidržeti; plovati s duchem času a mluviti po jiných, ona že je nepřítelkyní státu, lidské společnosti, pokroku, svobody, ano i pravdy, to není šlechetné, naopak to je známka slabosti duševní, duševní lenosti.

Ke konci pak příklad ze zpráv missionářských:

Malý černoch, jenž byl otrokem bohatého obchodníka, slyšel, že v blízké osadě káží missionáři. Slyšel zajisté od svých soudruhů, křesťanů, že víra v modly není pravá, a že veliký Bůh křesťanů miluje stejně jak pány, tak otroky, a že bílí otcové vykupují mladé otroky, kde mohou. Touha zmocnila se chlapce a on vykradl se v noci, aby slyšel missionáře; byl však od svého pána dopaden a pohrozeno mu, že dostane třicet ran holí, jestli ještě jednou se vzdálí.

»Budu to žalovati velikému Pánu,« odpověděl chlapec.

»Kterému velikému Pánu?« zlostně ptá se otrokář.

A když slyšel, že chlapec míní to pověděti Pánu nebe i země, byl těmi slovy přece jen dojat a dovolil chlapci odejíti na kázání. Když pak po kázání vyzval missionář posluchače své, aby dali znamení, kdo milují Ježíše Krista, jenž za lidi bílé i černé trpěl a zemřel, byl náš mladý negr první, který se prodral zástupem a volal: »Já, já ho miluji.«

Drazí v Kristu! Nezahanbuje nás tento pohanský chlapec, který tak po pravdě toužil, až ji nalezl?! Co náboženských netečníků mezi námi žije, kteří vlastní vinou pravdu ztratili, ji však snadno nalézti mohou v četných chrámech, jež každé chvíle, zvláště ale v tomto čase svatopostním otevřeny jsou! Ó jest-li i mezi vámi někdo, kdo lhostejným byl k sv. své víře, k tomu volám a toho zapřisahám v této posvátné chvíli: »Otevři oči, otevři uši k pravdě! Hledej pravdu a nalezneš ji v církvi Kristově, poznáš, že proto přišel Spasitel na svět, aby vydal svědectví pravdě, že každý, kdo miluje pravdu, slyší hlas jeho. Amen.

Josef Kousal, děkan v Hořicích.

LISTY VĚDECKÉ.

O poměru nynější kanonické visitace

k visitaci před vydáním školního zákona ze 25. května 1868 (ř. z. č. 48). Zákonná ustanovení o povozu pro visitujícího biskupského třídníka.

Sděluje dr. **Antonín Brychta.**

(Dokončení.)

V jiném analogickém případě, který se u diecesního úřadu projednával, povolilo řízení zemské výnosem ze dne 8. listopadu r. 1904 č. 52.584 *výjimečně* náhradu za povoz pro bisk. vikáře ke kanonické visitaci z dostatečného jmění zádušního. Neodpovídá-li výše uvedený místodržitelský výnos, jak jsme dovodili, zcela principům práva, zaráží výnos tento ještě více, an povoluje povoz pro visitujícího vikáře mimo vše nadání *pouze podmínečně* a *odporuje* mimo to výnosu téhož zemského řízení ze dne 7. září r. 1880 č. 40.400, dle něhož má se církevní jmění *dle kanonického práva*, jak zdravé právní zásady a zákon přirozený i církevní velí, spravovati a všecky, jmění toho týkající se záležitosti — a takovou jest bez odporu zapravení povozu pro visitujícího vikáře na účet tohoto jmění — *jen za spolupůsobení a schválení duchovního správce* (§§ 41. a 42. výše cit. státn. zákona) *vyřizovati.*[1])

Ježto svrchu uvedený ministerský a místodržitelský výnos, jak výše připomenuto, zapravení opětně jmenovaného povozu ke kanonické visitaci činí *jednak* na svolení patrona, *jednak* na dostatečnosti zádušního jmění závislým, jest na bíle dni, že v pádu nemajetnosti kostela, musil by buď farář sám, nebo visitující vikář o povoz se postarati, když by příslušná farní obec neb patron povoz dodati odepřel. V případě takovém mohl by duchovní správce se o to *pokusiti*, aby mu výdaj za povoz pro biskupského vikáře hrazen byl buď *z náboženské matice*, když by tato byla patronem kostela, nebo ze záduší jiného zámožnějšího kostela *téhož* patronátu nebo kostela filiálního, s příslušným kostelem

[1]) Srov. ord. list diecese královéhrad. z r. 1880, kde toto nařízení v plném znění uvedeno č. 5862.

farním kanonicky spojeného, co je zákonem světským odůvodněno.[2])

Zbývá, bychom na konci těchto vývodů zmínili se několika slovy o rázu a povaze *nynější* kanonické visitace a jejím poměru k visitaci, jak *před* prohlášením proticírkevních školních zákonů r. 1868 se konala [3])

O *bývalé* školní visitaci (před r. 1868) netřeba se šířiti, ježto z vývodů, na počátku této stati položených, ráz její s dostatek vysvítá. Bylať škola jakožto dcera a dílo církve[4]) s touto co *nejúžeji spojena.* V důsledku toho

1. byli biskupští vikáři i dle státních zákonů *dozorci škol svého obvodu* a to nejen pokud se týkalo vyučování *náboženství*, nýbrž i *veškerého ostatního vyučování školního.*[5]) Nejbližším však a bezprostředním dohlížitelem školním v *obojím ohledu* byl dle týchž zákonů *místní správce duchovní.*[6])

2. Z té příčiny byli vikáři povinni *každého roku všecky školy*

---

[2]) Srov. § 54. opětně cit. státn. zákona; viz též § 35. téhož zákona. Jelikož majetek filiálních kostelů *na prospěch patronů a přifařenců* se zpravidla vyssává *a do posledního haléře* často drancuje — ač nalézají se kostely ty, jak zkušenost dosvědčuje (příkladů mohli bychom uvésti celou řadu), často v stavu *nejbídnějším a nejžalostnějším,* nemajíce ke konání bohoslužby *ani toho nejnutnějšího a nejpotřebnějšího (!)* — bude zajisté a musí býti dovoleno, by se mohl z jejich pro jiné kostely a účely následkem nesprávného výkladu a zneužívání zákona (§ 54. cit. zákona) *stále otevřené pokladny* vzíti *nepatrný obnos* k zapravení povozu pro visitujícího biskupského vikáře! *Srdce bolí a tvář studem a spravedlivým hněvem se rdí,* vstoupíme-li do takových zubožených, bývalých *farních* a nejednou *historicky památných,* na kostely »filiální« *degradovaných* svatyň, o nichž jakoby též svým způsobem platilo: »Vae victis!« Ne dosti na tom, že následkem zhoubných válek a dlouho trvajícího moru, následkem kterých byly celé kraje zpustošeny a obyvatelstva zbaveny, kostely tyto svou *samostatnost a duchovní správu* ztratily a přivtěleny byly jako *opuštěnci proti vůli svých zbožných zakladatelů* k jiným farním kostelům, jest jim ještě jiných pokoření a všeho druhu běd snášeti, jimiž jich tak zv. *»mateřské«* — lépe macešské — kostely s jejich *správci* a *patrony, rozhodujících činitelů nevyjímaje,* bez ustání (aby bezpráví bylo tím větší a trpčí, ale též zavržení a trestuhodnější) nasycují atd. Nejednou zpustlé tyto kostely, ač vládnou mnohdy *značným,* ale na potřeby kostelů cizích vynakládaným jměním, jakoby byla stihla kletba slov: »Migremus hinc«, na místě svatém viděti nejednou — *ohavnost spuštění,* mnohdy sotva že stojí ještě čtyři omšelé zdi se zpuchřelou střechou! To z nich udělal kletý, vypočítavý *byrokratismus* a nepochopitelná *povolnost* a *laxita* jiných! »O kostelech tak zv. filiálních a právních jejich poměrech« pojednali jsme obšírně ve zvláštní stati, v tomto časopise uveřejněné, k níž odkazujeme.

[3]) Cit. zák. ze dne 25. května 1868 (ř. z. č. 48.).

[4]) V sídle chrámů hlavně biskupských zakládány záhy školy a každé sídlo řehole bylo zároveň sídlem umění a věd, především ale *škol klášterních,* jež k nim jako *nezbytná součást* jejich přiléhaly. Srov. *Benedikta XIV.* De synod. dioec. lib. V. c. 11; *Valtera,* Lehrbuch des Kirchenrechts. Bonn 1871, 14. Aufl. § 201 ff.

[5]) Dv. dekret ze dne 10. února 1804 č. 1657; srov. též *»vyučovací plán«* připojený k tomuto dv. dekretu. *Jaksch* tamže str. 64—71; *»polit. školní zřízení«* uveřejněné dv. dekretem ze dne 12. května 1806 č. 6435. *Jaksch* tamže str. 72—80.

[6]) Cit. »vyučovací plán« § 22.; cit. »polit. školní zřízení § 1.«; srov. též »instrukci pro faráře« cit. dv. dekretem prohlášenou.

svého třídnictví *visitovati*[7]) a obšírnou zprávu o této přehlídce biskupské konsistoři a příslušnému krajskému úřadu podávati.[8])

3. Za tou příčinou měly se jim *výlohy cestovní* ze záduší, po případě z fondu k tomu zřízeného, hraditi.[9])

4. Vikáři pak podléhali biskupské konsistoři, potažmo *vrchnímu školnímu dozorci diecesnímu* (canonicus scholasticus), jehož jmenování bylo vládě vyhrazeno.[10])

Nynější školní biskupskými třídníky konaná visitace jest *pouhou částí, zbytkem*, visitace *bývalé, obmezena jsouc* **pouze** *na zkoušku z náboženství*, ježto následkem proticírkevních školních zákonů ráz nynější školy se *zcela změnil* a její poměr k církvi byl *zcela zjinačen*. Škola byla dříve s církví

a) úzce spojena (srov. výše), nyní však je od ní, byvši *sekularisována a zesvětštěna*, **odloučena**; bývalé *církevní školní úřady* a jejich u věcech školních *působnost*, totiž: 1. místních duchovních správců, 2. okresních školních dozorců církevních (vikářů), 3. vrchních církevních úřadů (biskupských konsistoří) a vrchních školních dozorců diecesních byla **zrušena** *a na úřady světské* (zemskou, okresní a místní školní radu) **přenesena**;

b) důsledně zrušen byl i *dosavadní dozor církevních orgánů a úřadů ke škole a ke školnímu vyučování*, vyjmouc vyučování a cvičení v náboženství, a přenesen na orgány *světské, státem ustanovené;*[11])

c) škola *stará* byla *eminentně školou náboženskou* nejen co se týče náboženství samého, nýbrž i veškerého jejího ducha křesťansko-mravného, který veškeré její zřízení a řízení ovládal a jímž veškeré školní vyučování se neslo a v něm žilo; — škola *nynější* jest *polykonfessní a tudíž vlastně* **bezkonfessní**, an »jí užívati mohou všichni občané státní[12]) **nehledíc k vyznání víry**« (§ 3. cit. zákona a »*všichni* občané státní«[13]) mohou na školách vyučovati, kteří způsobilost svou k tomu prokáží (§ 6. cit. zák.). K vyučování pak soukromému může sobě každý zvoliti vychovatele a učitele **»jakéhokoli** *náboženského vy-*

---

[7]) Dv. dekret ze dne 24. března 1806 č. 3719, ze dne 9. července 1807 č. 12.871 a j.

[8]) Dv. dekret ze dne 20. prosince 1803 č. 18.498, ze dne 24. března 1806 č. 3719; srov. též výše cit. »vyučovací plán« atd.

[9]) Srov. výše uvedené o tom dv. dekrety a nařízení česk. gubernia.

[10]) Dv. dekrety ze dne 10. února 1804 č. 1657; cit. vyuč. plán § 25. a 26. O *kanoniku scholastikovi* srov. *Müller*, Lexikon des Kirchenrechtes díl IV. str. 672 nn.; *Ferraris*, Prompt. bibl. can. s. h. v.; *Macri*, Hierolex. s. h. v uvádí více zajímavých dat.

[11]) Cit. šk. zákon §§ 1., 10., 11; tak výslovně stanoví § 11. lit. a—c.

[12]) Cit. §§ řečeného zákona školního. Orgány ty, jak známo, jsou: zemská, okresní a místní školní rada, § 10. cit zákona; srov. §§ 1. a 9., kterýž stanoví: »*Stát* vykonává nejvyšší správu a dohled k *veškerému vyučování* a *vychovávání* skrze ministerium vyučování.«

[13]) Překlad tento originálu třeba označiti jako zcela nezdařený a nešťastný, co platí stejnou měrou i o jiných novějších zákonech světských, kde raději sáhne se k německému textu, by smysl zákona se náležitě pochopil. Srov. co svrchu o tom podotknuto.

znání«.[14]) Důsledně rozhodl také nejv. správní soud dne 30. června r. 1877 č. 894: »die katholische, d. i. *konfessionelle* Schule von ehemals und die allgemeine öffentliche *nicht confessionelle* Volksschule der Gegenwart sind *zwei* **grundverschiedene** *Lehranstalten.*«

Uváží-li se tyto jen stručně naznačené momenty o povaze, zřízení a řízení školy nynější a školy bývalé, jest nad slunce jasno, že bezkonfessní škola nynější od dřívější školy veskrz náboženské *naprosto se liší*, důsledně že i nynější s kanonickou visitací obyčejně spojená visitace školní jest — následkem *odloučení školy od církve a podřízení jí světským orgánům* — něčím co do *obsažnosti a váhy* zcela jiným úkonem, na *jediný předmět* školního vyučování, náboženství, obmezeným,[15]) ježto »na vyučování v jiných předmětech církev žádného působení (vlivu) nemá«.[16]) — A přec ozvaly se při jisté vážné příležitosti a úředním jednání — jež má býti vzorem *náležité rozvahy* a vylučovati i stín ukvapenosti — mimo vše nadání dosti četné (jistými bezmála vlivy ovládané) hlasy, u nichž platily více »**ohledy**«, než »**zásady**«, že nynější kanonická visitace s visitací bývalou je *totožná*, v důsledku kterého dle předeslaných vývodů zřejmého a tudíž těžko pochopitelného omylu se dále tvrdilo, že *nynější* obor působnosti vikářů *kryje se* s oborem jich působnosti, kdy škola byla ještě konfessionelní a ve všem dozoru církve podléhala.[17]) Z těchto zhola křivých praemis dospělo se k rovněž tak křivé závěrce, že biskupský vikář, konaje kanonickou a školní visitaci, zastává týž úřad a koná tutéž agendu jako před rokem 1868 a že může (uzavíralo se ještě bezdůvodněji a naprosto nepochopitelné v proudu pohnutého rokování dále), třeba dosud výhradně na faře *patronátu* **soukromého** *působil*, žádati za obročí patronátu náboženské matice, tedy *patronátu veřejného*,[18]) byť měl *zcela nepatrný počet*

[14]) Rozuměj: »*bez ohledu na vyznání náboženské.*« Z toho se též vysvětluje, že nejednou vyučuje *katolickou* školní mládež — *učitel protestant!* Snesli by něco takového protestanté neb židé?!

[15]) Cit. zák. § 6. odst. 4. Tím zjednán samým zákonem protestantským učitelům a rozličným vychovatelkám z cizozemska, z Anglie, Německa, Švýcarska atd. — lidem to po stránce náboženské buď zcela lhostejným nebo své náboženské sektě vřele oddaným a tudíž církvi a jejím zřízením nejvýš nepřátelským — zcela volný přístup do *rodin katolických* a vrstev pohříchu i těch *nejvyšších* (vzpomeňme si jen na ty rozličné »hofmistry«, »vychovatele« a »vychovatelky«, jimž svěřují se dítky — k vychování a naučení dobrému »tonu« v konversaci a »elegantnímu pohybování«. Následky toho ukáží se jen příliš brzy a co při tom pohříchu nejžalostnějšího, jeví se přečasto v celém životě takových odchovanců způsobem jak smutným tak zhoubným. Zkušenost i skutečnost skýtá k tomu, bohužel, až příliš mnoho dokladů!

[16]) Cit. zák. § 2. odst. 1.

[17]) Týž zák. § 2. odst. 2.

[18]) Je téměř neuvěřitelno, jak mohlo k těmto tak patrně lichým praemissám a rovněž tak lichým závěrkám z nich dojíti, kdy zákon, již tak dlouho prohlášený a vžilý, jest zcela *jasný* a *všeliké křivé vykládání* vylučuje! Věc činí dojem, jakoby se k zákonu bylo vůbec nepřihlíželo a pouze *subjektivní, z utajené tendence* vyplývající *názor* byl rozhodoval! Skoro bezděčně napadá tu známý výrok: »Novi tuos sonitus«!

let vikářských (počítají-li se léta tato za léta patronátu veřejného[19]) a třeba se o obročí to ucházeli duchovní zasloužilí, kteří po *celou řadu let na patronátě veřejném působili,* tudíž lety a zásluhami patronátními vikáře *daleko předčí* a jej zastiňují lety kněžskými.

Že k tak, řekněme, překvapující závěrce se dospělo, bylo jen za tří mylných hypothesí možno: 1. že nynější kanonická visitace je s s bývalou kostelní a školní visitací **totožná**, co je, jak z hořejších nezvratných vývodů zřejmo, *naprosto mylné a nepřípustné;* 2. že léta vikářská mají se považovati tak, *jakoby* v daném případě mladý a žádnými zvláštními zásluhami neb schopnostmi nevynikající vikář působil na patronátě **veřejném**, třeba všecka, kněžská léta strávil na patronátě **soukromém** a 3. že při osazení obročí patronátu veřejného (o který v daném případě šlo) přihlížeti třeba *pouze k většímu* (jen několik let) kněžskému *stáří vikáře bez ohledu na sebe větší počet veřejných patronátních let* jiných zasloužilých žadatelů, s nimiž se vikář — jsa *teprv několik let vikářem* a moha se tudíž *pouze tímto nepatrným počtem veřejných let patronátních vykázati* (při čemž ještě bylo by třeba podati platného důkazu, že léta vikářská jsou *dle práva skutečně* lety veřejného patronátu)[20]) — naprosto rovnati nemohl. Na poměry patronátní vede se ze všech stran spravedlivý nářek; takovýmto však, jak připomenuto, názorem a rozhodováním stanou se poměry ty *přímo* **zoufalými** *a* **demoralisujícími** na škodu církve i věřících.

A co má se teprv říci, jetliže sami ti, jimž má býti právo a spravedlnost svato, svým politování a zavržení hodným jednáním nerozpakují se — jakoby jim práva a spravedlnosti nebylo šetřiti — nejen k *udržení,* nýbrž i k *zhoršení* převrácených a neudržitelných poměrů patronátních ještě ruku přiložiti, jen aby svého sobeckého cíle dosáhli, který jim platí více, než sebe světější právo čest a spravedlnost! A volají-li i tací někdy »po nápravě« poměrů patronátních, dokazují »v praxi« až příliš, jak — od srdce jim volání jejich jde a co u nich platí — přesvědčení a důslednost. Tak, pohříchu, stále se opakuje a naplňuje: »Perditio tua (et aliorum) ex te!« Proto třeba vždy bedlivě uvážiti hluboká slova *Tulliova:* »*Omnia sunt* **incerta**, cum **a jure disceseris.**« Epist. ad fam. 9, 16.

---

[19]) Není mimo všechen spor, je-li pojmenování farních obročí, z náboženské matice vydržovaných, farami patronátu *veřejného,* veskrz správné a nenazývají-li se fary tyto tak jen dle *obyčejného,* ale málo právnického způsobu mluvení a *abusive.*

[20]) Tak se arci tvrdívá a dle toho často i rozhoduje. Jiná je ale otázka, zdaž názor ten odpovídá duchu *práva,* neboť třeba náležitě uvážiti, že »**factis** *nondum probatur* **jus.**«

»Náš křesťanský odkaz.«

Vyňal a přeložil **Josef** hrabě z **Berchtoldů.**

Byl svět stvořen, či jest věčný a samobytný?

»Nebesa vypravují slávu boží, a dílo
rukou jeho zvěstuje obloha«
Žalm XVIII. 1.

Představte si nádherný palác nejsouměrnějších rozměrů. Skvostné svícny visí se stropů, osvěcující každou síň rozsáhlé budovy. Zdi jsou ozdobeny nejvzácnějšími malbami a podlahy okrášleny bohatými koberci nejrůznějšího a nejpůsobivějšího vzhledu. Vidíte nad to postavenu před vámi nákladnou tabuli, obtíženou hojně různým masem a zeleninami i rozkošným ovocem a výborem vín. A celé dějiště oživeno jest zvukem kouzelné hudby.

Kdyby budova taková vynořila se vaším očím a vy vyvrženi jste byli na pustý ostrov, kde nebylo by viditelné stopy po člověku, zda nesoudili byste ihned, že bylo to dílo zkušeného stavitele, a že moudrý a obezřelý pán staral se o záležitosti domácnosti? Ačkoliv marně pátrali jste po vlastníku, věděli jste jistě, že nebyl daleko.

Nyní pozorujte veliký chrám přírody, tak široký v rozměrech, tak dokonalý v rozvrhu, tak propracovaný v podrobnostech, tak krásný oku, že nikdy neumdléváme pozorujíce jej Pohleďte na nádherné světlo, jež rozlévá proud světla za dne tímto chrámem, a myriady lamp zavěšených s modré klenby nebes za noci. Pozorujte skvělé a vždy se měnící obrazy, okrašlující tento chrám a pohybující se před námi v panoramatickém pohledu — obrazy, jež slouží jako vzory uměleckých děl, neboť díla umělecká tím více se blíží své dokonalosti, čím věrněji napodobí vzory přírody. Je to vítězství lidského genia býti věrným přírodě.

Vizte bohatý, květinový koberec, který jest rozestřen před vámi. Obdivujte rovněž úrodnost země, jež poskytuje veškery druhy ovoce k výživě lidí. Dává nám svoje rozličné zásoby s takovou pravidelností, že na její neustávající štědrost nehledíme více jako na zázrak. Ale bylo by spíše zázrakem, kdyby ustala pojednou ve svých dodávkách.

A pak jak sladká hudba přichází od oněch opeřených zpěváčků, již oživují naše lesnaté kraje! Leč ještě sladší a konejšivější jest onen tichý nápěv, jenž vzbouzí se v srdci našem souzvukem přírody:

»Viz, kterak podnož nebes
jak v světle zlatých misk bys pláti zřel
a není kruhu, jejž bys neviděl,
leč v pohybu, a andělů jak chor,
tak mladých cherubů těch pěje sbor;
a taký souzvuk v našich duších jest,
leč, ježto plný kalu jejich šat,
a drsný jest, jej nelze slyšet nám.« *)

*) »Kupec benátský,« akt V., scena 1.

A kdežto palác tento učiněný rukama sejde časem, kdežto lampy jeho třeba plniti olejem, kdežto jeho malby scházejí, a jeho pokryvky sežerou moli — tento palác přírody obnovuje se v kráse své každého dne. Jeho nesčetné lampy jsou tak jasnými nyní, jako když upevněny byly na modravé střeše jeho; jeho malby se stále mění a jsou stále novými; jeho koberec jest zrovna tak čerstvý a měkký a jasný dnešního dne, jako když šlapal po něm Adam.

Kdo pohlédl by na díla stvoření, aniž by zvolal se žalmistou: »Ty, ó Pane, učinil jsi zemi, a nebesa jsou díl rukou tvých,« a aniž by cítil v nejhlubší útrobě své duše, že neviditelná Moc panuje nad krásným chrámem přírody? Když Robinson Krusoe uzřel otisk lidských nohou v písku na ostrově Juan Fernandez, právem soudil, že nějací lidé tam kráčeli. A kterak můžeme patřiti na díla stvoření, aniž bychom pozorovali otisk stop Všemohoucího! Jest vyznačen na každé hvězdě klenby nebeské, na každém listě lesním, na každém písku na břehu mořském. Jak pravdivými jsou slova Moudrosti: »Marní jsou zajisté všichni lidé, v nichžto není známosti Boha, a kteří z těch věcí dobrých, kteréž se vidí, nemohli poznati toho, jenž jest, aniž skutků jeho pozorujíce vyrozuměli, kdo by byl jejich umělým činitelem . . . . Neb po velikosti krásy stvoření zřetelně bude moci Stvořitel jejich poznán býti« Hlava XIII.

Zajisté každý člověk, jehož rozum není převrácen, jest nucen uznati, že svět, v němž taková krása, harmonie a pořádek se jeví, musí býti dílem nejvýše dokonalé Bytosti. Všichni lidé, i nejnevzdělanější, mají smysl krásna; mají jistá pevná a jednotná pravidla vkusu, více nebo méně vyvinutého; mají v hlavě své vzor, ideál, dle něhož v okamžiku lze jim ustanoviti, je-li či není jisté dílo vyznačeno pořádkem nebo pravidelností. Nejnevzdělanější sedlák poznává pořádek nacvičeného pochodu vojenského a nepořádek sběhu luzy bez ladu a skladu. Smysl pro pořádek tudíž jest společný nám všem, a my vidíme, kterak všude se jeví v přírodě.

Nuže, tento pořádek předpokládá způsobilost prostředků k účelu. Tato způsobilost zahrnuje podivuhodné pojetí a předzvědění, a toto pojetí a předzvědění jeví rozumného Tvůrce. Není jiné rozumné cesty pro vysvětlení pořádku panujícího ve všemmíru. Nemůže býti výsledkem náhody, jak někteří staří filosofové se domnívali. Náhoda, jak obyčejně rozumíme tomu výrazu, zahrnuje v sobě příčinu, jež nepředvídá výsledku, jenž z toho plyne. Náhoda zahrnuje nedostatek jednotnosti a souvislosti. Leč ve světě přírody pozorujeme zákony, které jsou stálými a nezměnnými ve svých výsledcích. Vidíme pravidelné střídání dne a noci a jednotný vývoj ročních dob.

Učení, jež připisuje náhodě pořádek a soulad, vládnoucí ve světě, jest takto výmluvně vyvráceno Ciceronem, an slovy stoického Cleantha zmiňuje se o příčinách, jež vedly všechny lidi k víře v jsoucnost »jakési nebeské a božské moci . . .« »Nejsilnější z těchto příčin,« praví, »jest pravidelný pohyb nebes, stupňování, různost,

krása a soulad slunce, měsíce a hvězd všech, pohled na něž dostačitelnou zřejmostí jest, že nejsou dílem náhody. Sledujeme-li, vstoupíce do domu, nebo soudní síně, pořádek, způsob a kázeň tam zpozorovanou až ku příčině, a soudíme, že zde jest někdo, kdo poroučí a komu poslušnost jest povinna, jak mnohem více, vidíme-li podivuhodné pohyby a změny tak nesmírného počtu nebeských těl, jež pokračují s neporušenou pravidelností po nekonečné věky, musíme býti přesvědčeni, že tyto pohyby jsou ovládány a řízeny rozumnou Bytostí!« *)

Z podobných důvodů nelze utvoření světa, jak Epicurus a někteří novověcí materialisté se domýšleli, připsati náhodnému vzrůstu věčně trvajících prvků. Neboť uspořádání všehomíra jest označeno, jak jsme viděli, zřejmým pořádkem a krásou prozrazující podivuhodnou Intelligenci. Hmotná podstata, z níž země jest složena, jest úplně zbavena všeho rozumu; a prvky či základní články hmoty nemohou míti žádné rozumové moci, jež nelpí, neinheruje celku. Jest stejně dovoleno nám domnívati se, že vznešené básně homérské neb Miltonovy povstaly náhodným složením písmen abecedy, jako že vesmír byl vybudován náhodným nahromaděním prvků. Tato položka zrušila by první zásady rozumu. Neboť bylo by totéž připustiti jsoucnost výsledku, a zároveň popříti jsoucnost příčiny, jež schopna jest ji vytvořiti.

Stálý a pravidelný pohyb planetárního systemu rovněž dokazuje jsoucnost Nejvyšší Bytosti. Nesčetné hvězdy na obloze nad námi, zrovna tak jako planeta, na níž bydlíme, jsou ve stálém pohybu. Nuže, vše, co jest v pohybu, musí konečně poháněno býti mocí, jež rozdílnou jest ode všeho a vyšší než vše. I je tudíž Moc či Bytost nějaká rozdílná od stvořených věcí a vyšší nad ně.

Kdyby, přijdouce na neobydlený ostrov, o němž jsem se zmínil výše, objevili jste ve středu samoty železniční stroj, úplný ve všech svých částech, ač nenalezli byste stopy po člověku, právem byste usoudili z toho, že nějaký dovedný mechanik to svedl. A my vidíme před sebou tento nádherný a složitý stroj všehomíra, tak rozsáhlý ve svých rozměrech, tak dokonalý v podrobnostech; — stroj to, nestojící v klidu, leč jsoucí ve stálém pohybu. Tato země, kterou obýváme, ačkoliv tvoří jen nepatrnou část v celém strojivu přírody, točí se kolem své osy tisíc mil za dobu jedné hodiny, a ubíhá prostorem s překvapující rychlostí 68.400 mil za hodinu. Avšak tak hladce koná své oběhy, že daleci jsme toho, abychom pocítili nepříjemné kolotání, jsme úplně v nevědomí o jejím pohybu.

A jsou myriady jiných planet, jež ustavičně se pohybují jako oběžnice naše, každá ve svém vlastním okruhu, a s takovým pořádkem, že nikdy neodbočují od vlastního směru a nikdy nezpůsobují nejmenší srážky.

Nebylo by podivným, kdyby některý člověk zdravého rozumu, mnohem spíše než některý vědátor, odvážil by se připsati

*) De natura Deorum L. II. C. V.

pohyb nebeských těl nějaké moci, nebo vnitřní intelligenci v nich? Oběžnice jsou složeny z nečinné hmoty a jsou pouze trpnými ve své činnosti. Nemají více vnitřní intelligence nebo neodvislé síly, nežli hrouda, po které kráčím.

Leč řekl by snad někdo, že se pohybují nebo jsou ovládány zákony přitažlivosti nebo odpuzování. Velmi dobře. Než odkud jsou tyto zákony? Zákon předpokládá zákonodárce. A tvůrce zákona jest větším nežli jeho předmět. Jsoucnost zákonů přitažlivosti a odpuzování při hmotě dokazuje hlavní pravdy: 1. jsoucnost zákonodárce, 2. zákonodárce rozdílného od hmoty a vyššího nad ni, 3. jsoucnost bytosti předcházející hmotu; neboť hmota nikdy nebyla bez zákonů, a Ten, který ovládá ji zákony, musil býti jsoucím před ní, jinak nemohl jí dáti zákony v okamžiku stvoření. Obdivujeme-li Newtona, jenž objevil některé tajné zákony přírody, jak mnohem více obdivovati bychom měli božského Zákonodárce, jehož moudrost učinila tyto zákony. Chválíme-li Herschela, Secchiho a jiné hvězdáře, že přesně dovedli vypočísti určitý okamžik, kdy jistá planeta dosáhne určitého bodu na nebi, jak mnohem více chváliti dlužno nemylného strojvůdce, jenž běh planet řídí.

Vidíme-li skvělou armádu táhnouti na přehlídce před námi a mineme řadu nejspletitějších obratů v největší přesnosti, dáme výraz svému podivu a potlesk vzdáváme generálu, jehož orlí oko přehlíží tyto obraty, a jehož hlas je řídí. A nevyslovíme-li podiv svůj Pánu zástupů, když zříme seřaděnu před ním armádu nebeskou, jichž spořádané pohyby jsou přezírány Jeho bdělým okem a řízeny Jeho svrchovanou vůlí, a jejichž zářivá zbroj jest pouze odleskem Jeho vlastního vše přesahujícího lesku?

Chceme uzavříti tuto hlavu slovy Sira Isaaca Newtona: »Původ hmotného světa musí připsán býti rozumu a moudrosti nejmocnější Bytosti, jež vždycky byla a přítomna jest všude, jež ovládá dle libovůle své všechny části všehomíra mnohem účinněji, nežli duše naše ovládá vůlí svou pohyby těla s ní spojeného.« *)

Jak má býti zařízena a konána zkouška a poučení snoubenců,

aby církevním předpisům náležitě vyhovovaly a nastávajícím manželům hojného a trvalého užitku přinesly,

při pastorální konferenci vikariátu zbraslavského 12. července 1906 na Zbraslavi přednesl Fr. Seraf. Vojta, farář na Zlíchově.

III.

Bůh ustanovil stav manželský dále proto, aby řádným způsobem bylo postaráno o zachování a rozmnožení pokolení lidského. Pravil jsem vám již na počátku: Bůh požehnal první rodiče a pravil jim: rosťte a množte se. Tuto péči o zachování a roz-

*) Optic 5., 13, III.

množení pokolení lidského přejímají manželé. Bůh praví v šestém přikázání: »Nesesmilníš« a zapovídá pod těžkým hříchem, aby spolu tělesně obcovali ti, kteří nejsou svazkem manželství spojeni. Manželé však nehřeší, naopak mají právo, aby spolu tělesně obcovali. Ovšem mohou, když oba souhlasí, od tělesného obcování se zdržovati. Když však jeden manžel práva svého vyžaduje, jest druhý povinen jemu po vůli učiniti. Sv. Pavel napsal: »Žena nemá moci nad tělem svým, ale muž; a muž nemá moci nad tělem svým, ale žena« 1. Kor. 7, 4. Tuto povinnost manželskou nemají manželé konati pouze k upokojení tělesné žádostivosti a pohlavních chtíčů, ale s úmyslem, pro který Bůh manželství ustanovil, aby se stali rodiči. Není zapovězeno a není hříchem, když manželé konají povinnost tu i tehdy, když nemají naděje rodičemi se státi. Napsal sv. Pavel: »Lépe jest v stav manželský vstoupiti, nežli se páliti.« 1. Kor. 7, 9. t. j. lépe jest se oženiti, než stále prudkými žádostmi tělesnými zmítán býti a k práci nezpůsobilým se státi aneb v hříšném poměru žíti. Těžkého hříchu dopouští se manželé, kteří sice manželskou povinnost konají, ale rozličnými prostředky brání, aby se nestali rodičemi. Jak těžký to hřích, když těhotná matka plod v životě svém utracuje! Nemluvím o nebezpečných následcích pro zdraví matčino, vždyť staly se případy, že matky takové celý život svůj smutné následky trpěti musily, ano že samy zemřely. Upozorňuji vás na páté přikázání boží: »Nezabiješ.« Přikázání to nečiní rozdílu, zapovídá vůbec vraždu člověka. I dítko v lůně mateřském jest člověkem. Jako každý opovrhuje matkou, kteráž novorozené své dítě o život připraví, a nazývá lid takovou »krkavčí matkou«; rovněž takového opovržení a názvu zaslouží matka, která dítě ve svém životu vraždí. Církev ustanovila, že vrahu může uděliti kněz rozhřešení jenom se zvláštním dovolením biskupovým aneb o zvláštních svátcích, ve zvláštních posvátných dobách, neb na určitých poutních místech. Tento církevní zákon platí i o matkách, které zničily plod svůj a o všech, kteří k tomu pomáhali.

I jako manželé buďte k sobě shovívavi a nežádejte práva manželského, když druhému jest nesnadno po vůli býti a zachovávejte mezi sebou slušnost, stud, a nedomnívejte se, že manželům všechna neslušná slova, řeči, vtipy a jednání je dovoleno. Zvláště manželka má na sebe dbáti. Nestoudná manželka se muži svému brzy znechutí. Všechno každodenní se člověku znechutí, ale co má člověk zřídka, jest mu milé.

Před Bohem a svědky slibujou sobě manželé, že budou zachovávati manželskou věrnost. Co tato povinnost obsahuje, jest vám známo. Manželům sám Bůh přísně zakazuje, aby se žádnou jinou osobou tělesně neobcovali.

Manželská nevěra jest velkou ohavností před Bohem i před lidmi. U mnohých národů pohanských bývali cizoložníci smrtí trestáni. Nynější doba, která se chlubí vzdělaností a pokrokem, nemá sice ve svém trestním zákoníku tak přísný trest na cizoložství, ale nezapomínejte nikdy na Boha spravedlivého! Cizolož-

ník dopouští se křivé přísahy. Kde není mezi manžely věrnosti, nemůže býti také spokojenosti a štěstí. Přemáhejte hned s počátku každou hříšnou žádostivost a pamatujte vždy na budoucnost. Hříšná radost trvá krátce, ale smutné následky ztrpčují mnohdy celý život. Varujte se všech bližších známostí s osobami druhého pohlaví. Muž a žena tvoří jedno tělo, nechtějte, co Bůh spojil, rozlučovati.

Kdybyste ani zlých úmyslů neměli, nečiňte si bližších známostí, důvěrnějších styků s osobami druhého pohlaví. Pozorujou-li lidé, že muž častěji mluví, baví se s jinou dívkou, ženou neb opačně žena s jiným mužem, ihned nadělají z toho řečí, pomluv z komára velbloude. Tajného nic nezůstane. Takové řeči, pomluvy neslouží nikdy k manželské svornosti. Bděte tudíž nad svým manželským štěstím, nad domácí spokojeností, aby nikdy zkázu nevzala.

Perly v bahně.

Obrázek velkoměstský, který na základě úředních listin nakreslil

Dr. Karel L. Řehák.

1. Protokol u c. k. soudu St.*), dne 15. prosince 1905.

Dostavila se nezletilá Františka Ryzcová . . . bytem v N . . . a udává takto: Narodila jsem se *30. dubna 1889.* Jakožto rodiče moji jsou zapsáni: Jan Ryzec, kolovrátkář a Marie Ryzcová, rodem Brunerová. Avšak jsem nemanželská a otcem mým není tento Jan Ryzec, nýbrž byl jím Antonín Vlček, obuvník, bývalý voják. Asi před 12 lety oženil se Jan Ryzec s mojí matkou, a pak *dal si mne připsati na svoje jméno,* tak že mám křestní list na jméno Františka Ryzcová. Jan Ryzec měl s mojí matkou osm manželských dětí, z nichž jsou na živu ještě čtyry. Jelikož domnělý otec i má matka se mnou špatně nakládají, a *chtějí, abych se prostituovala,* žádám, aby se mne slavný soud ujal. Byla jsem nucena odejíti ke své sestřenici na byt a nehodlám se vrátiti k rodičům. U sestřenice konám domácí práce, a budu se učit šíti šaty a prádlo.

Byla jsem dříve zaměstnána při výrobě dýmek, při malování pohlednic, při žehlení; ale musila jsem všech těch prací zanechati, ježto matce mé málo vynášely a ona *chtěla, abych jen doma vydělávala jako lehká holka!* Pracovní knížku mou mi matka nechce vydat. *Františka Ryzcová v. v.*

2. Protokol u téhož c. k. soudu dne 28. prosince 1905.

sepsaný.

Dostavila se Marie Ryzcová . . . Po sdělení předchozího protokolu popírá pravdivost jeho obsahu a udává, že jí bylo teprve

*) Jména jsou z pochopitelných příčin zjinačena.

16 roků (recte patnáct!*), když se jí nemanželská dcera narodila. Otcem jejím byl Antonín Vlček. Za tři roky potom pojal mne za manželku nynější můj muž Jan Ryzec, *který byl před tím od tohoto soudu ustanoveným poručníkem Františky* (a tak často do mého bytu — přicházel! Kdo čteš, rozuměj!). Františka byla původně v matrikách zapsána na jméno mé rodné, tedy Brunerová. Můj muž dal jí ale po našem sňatku na své jméno legitimovat. Má dcera Františka nechce pracovat, *má milovníka* (16letá! po vzoru matky své!) *Hlaváče, zloděje*, již často trestaného, jenž ji k špatnostem navádí, a ji od nás láká!

Marie Ryzcová v. r.

3. Protokol u téhož soudu dne 27. ledna 1906.

Dostavil se Jan Ryzec, jenž udává: Jest na pravdě, že jsem si dal nemanželskou dceru mé ženy Františku *připsati, ač není mou dcerou*, a že jsem tak i s *dožádanými* svědky farní úřad podvedl. Táž již není u své sestřenice v N., ale žije *ve společné domácnosti* se svým milencem Hlaváčem. Otec její Vlček zemřel ve vojenské nemocnici, když bylo Františce asi deset měsíců.

4. Vyžádaná od soudu policejní zpráva o „mravní hodnotě" Ryzcových ze dne 6. února 1906 zní:

Antonín Hlaváč byl celkem osmkrát soudně trestán, mezi tím jednou pro zločin veřejného násilí (§ 81. tr. zák.) k 6 měsíčnímu žaláři, a třikrát pro zločin krádeže v úhrnné době dvou roků.

Jan Ryzec byl 36krát policejně potrestán, a dvakrát soudně dle § 461. tr. zák. (pro různé podvody). Jest známý *alkoholik a žebrák* . . .

O *Františce Ryzcové* jest ze zdejších spisů známo, že dne 14. prosince 1905 *utekla s násilníkem a zloději Hlaváčem z domova* od rodičů, ale na zakročení zdejšího úřadu byla přinucena k rodičům se vrátiti. Nyní však opět žije se svým milým Antonínem Hlaváčem.

5. Rovnání Ryzcové s dcerou Františkou u c. k. soudu St. dne 30. dubna 1906.

Ryzcová matka udává: Můj muž Ryzec, 38 roků starý, jest těžce nemocen na tuberkule a dle dobrozdání okresního lékaře není na uzdravení jeho naděje. Dala jsem ho do nemocnice.

Má dcera Františka žije dále s mnohdykráte trestaným Hlaváčem, 27 roků starým kočím a nechce mne poslouchati. Navrhuji jakožto matka, aby jí byl zřízen poručník, ke kterémužto úřadu slavnému soudu do osmi dnů některého řádného muže navrhnu. Uteklé děvče Františku chci míti u sebe, poněvadž mám 4 malé děti a potřebuji dohled na ně, abych mohla pracovati na

*) narodila se *dne 5. října 1873.*

papírových špičkách k doutníkům, v čemž i dcera má Františka se vyzná.

Ryzcova dcera udává: Od známosti s Antonínem Hlaváčem nemohu upustiti, poněvadž ho mám ráda, ač vím, že byl mnohokráte trestán. *Raději se otrávím,* nebudu-li moci s Hlaváčem dále styků udržovati!

Soud nařídil, aby u matky žila, a styky s Hlaváčem přerušila.

6. Protokol u soudu St. dne 7. května 1906.

Dostavila se Ryzcová a udává, že pro svou nezletilou dceru Františku nemůže žádného poručníka nalézti, jelikož nikdo úřadu toho nechce na se vzíti z bázně před rabiátním Hlaváčem. I prosí za přikázání poručníka z moci úřední. *Marie Ryzcová v. r.*

Na základě dobrozdání magistrátu ustanoven byl poručníkem *Karel Svoboda,* dělník hračkářský, jenž úřad ten s ochotou přimouti chtěl. (Ale proč?!)

7. Jan Ryzec, kolovrátkář *zemřel 30. května 1906.* Následkem toho chtěl úřad chudinský vdově jeho 4 malé děti odejmouti a dáti je do sirotčince. Tomu vzepřela se Ryzcová, tvrdíc, že vydělá při špičkách denně 90 krejcarů a když jí bude dcera Františka v práci pomáhati, a příslušný chudinský *úřad pražský podporovati,* (to jest asi to hlavní!) že bude děti sama dobře (!! asi jako Františku?) vychovávati. I žádala v příčině té *soud St. za podporu dne 6. srpna 1906.*

8. Sotva Ryzec byl odešel do nemocnice, žena jeho navštěhovala k sobě »do bytu« Karla Svobodu, jejž byla již k poslednímu manželskému dítěti svému za »kmotra« a Františce za poručníka vzala.

A již dne *19. srpna 1906* přišli Svoboda s Ryzcovou na faru žádat *za snubní prohlášky.* Bylo jim ovšem pro trvající již konkubinát s ochotou vyhověno, a dispense od lhůty vdovské a od duchovního příbuzenstva opatřeny.

Když Ryzcovou známí zráželi, aby si Svobodu za muže nebrala, odsekla ona: Jest ochoten pomoci mi mé děti živiti.

A když jí bylo namítáno, že Svoboda se jen povaluje a ani na své potřeby nevydělá, zastala se ho Ryzcová slovy: Však již také od jara — *dvě neděle pracoval!*

9. Dne *20. září 1906* zemřela na souchotě Františka Ryzcová. Brzo začala »žít«, brzo i dokonala, před smrtí ale s Bohem se usmířivši. Matka její následkem úmrtí jejího odkládala se sňatkem, aby prý »smutku po dceři!«, neporušila! A pak, že prý nemohla si posud pořiditi (ovšem na výsost nutných!) svatebních šatů.

Dne *30. října 1906* zemřelo Ryzcové jedno z menších dětí. Byvši opětně pobádána, aby konečně hříšnému a hrozně pohoršlivému životu svému konec učinila a ke sňatku se dostavila, *při čemž pražádných výloh míti nebude,* prohlásila: Svoboda se mi již znechutil a nyní, když mně dvě děti zemřely, hodlám — za

pomoci podpor (ovšem!) obejíti se i bez něho. Vždyť beztoho ničeho nedělá. Již se s ním oddati nedám!

10 Proto ale *žije s ním pospolu dále!*

Dokáže-li toho ale její farář přece ještě, aby její hříšně souložení proměniti mohl v zákonitý sňatek, může se snad časem svým naditi za všechny své úplně nezištné snahy své asi podobného poděkování jako se mu již stalo od jiné podobné ženy. Když jí celý sňatek se souložníkem obstaral tak, aby vše zdarma měli, a ona asi za půl druhého roku potom přišla ke křtu s dítětem, jež byla v cizoložství s jiným mužem zplodila, od muže vlastního utekši, a farář jí proto domlouval, odsekla ona jemu: »*Toho jste vy sám vinen!* Kdybyste nám nebyl domlouval, nebyla bych se s muže svým dala oddati! A teď mohla jsem si vzíti tohoto, kterého mám nyní u sebe a jejž mám ráda!!«

Jest řeč o lidech, kteří mají duše nesmrtelné, krví Páně na křtu svatém obmyté. Kam až zapadly do bahna velkoměstského tyto »perly Kristovy?!« Ryzec! — Ryzcová, patnáctiletá matka! Dcera patnáctiletá veřejná souložnice! — Hlaváč! — Svoboda! Kdo vytáhne z bahna perly tyto, a očistí je, když ony samy — nechtějí!

»Jerusaleme . . . kolikrát chtěl jsem shromážditi syny tvé . . ale ty jsi — *nechtěl!*« lká Pán. Mat. 23, 37.

Přehled.

Práce apoštolská. — Obrana katolických Francouzů. — Volná kolportáž

Výroční zprávy kongregace OO. redemptoristů za rok 1905 ukazují úctyhodné číslice prací apoštolských. V provincii čechopolské dávají kollegia tento obraz o vnitřních pracích:

kázání:	sv. přijímání:
2050	283.157

Mimo dům — na missiích:

kázání:	sv. přijímání:
5005	461.214.

Loňským rokem konány missie v ruském Polsku a sice v Lodži vedle Varšavy. Druhdy nesměli se tam řeholníci ukázati, teď jsou tam zváni a vítáni. Opakuje se obraz, který tak úchvatně líčí sv. Jan Zlatoústý ve své řeči o Eutropovi, který zrušil svaté právo útočištných oltářů a později se jich sám dovolával a Jan Zlatoústý právě ve prospěch jeho mluvil svou řeč.

Obranu katolíků francouzských zvláštním způsobem provádí akademik René Bazin, jehož novelly o venkovském lidu francouzském kladeny jsou na stupeň klassických děl. Katolíci francouzští nebyli a nejsou tak nečinní, jak se o nich za to má. Oni dali dvě třetiny francouzských missionářů zámořských, více než

polovinu peněz při sbírkách na propagandu víry, vystavěli přečetné kostely a vydržovali 15.000 kat. škol ze svého. Při celém přítomném zápasu vidíte — píše Bazin — že násilí jest jen na jedné straně — vlády. Trpělivost, tichost a poddajnost občanská jest na straně katolických občanů, kterým z občanské stránky žádná výtka se činiti nemůže. Oni by trefili udělat »revoltu«, ale nesmí pro rozkaz, jenž je jim dán a pro svědomí. Tato síla passivní jeví se Bazinovi zárukou jistého vítězství. Radí katolíkům tři věci:

1. aby katolíci byli sjednoceni;
2. aby celou pravdu učili;
3. aby hlásili Francii, že má duši.

K jednotě žádá, aby každý všechny ostatní politické názory nechal v přítomné době stranou, »aby kupec neštítil se kupovače a zákazník ševce.« K celé pravdě žádá, akcentovati celou pravdu náboženskou před světem; nebojme se říci »náboženství«, kde jiný mluví o mysticismu, a řekněme »nebe«, kde jiný praví, »to, co je potom.« **Nestavme ani jeden kostel a kapli, ba nestavme ani jednu sochu; celá štědrost katolíků francouzských budiž koncentrována na školy a tisk.** Nedávejme přednost kleru ani světskému, ani řeholnímu, oba mají stejné poslání.

Původně se psalo ve Francii, že vláda chce začíti boj proti řeholím a nikoliv proti světskému duchovenstvu. Mnozí tomu uvěřili a myslili, že se jedná toliko o »expansivnost« řeholí. Bazin však volá: Kdo jest nepřítelem řeholníka, jest také nepřítelem světského a naopak. Oba mají jeden a týž účel. Toto rozlišování mezi světským a řeholním duchovenstvem velmi mnoho zlého způsobilo v minulosti i teď ve Francii. Rozdělili nepřátelé duchovenstvo, aby tím bezpečněji mohli vítězit. Povedlo se jim to, že mluvila více řevnivost než láska. Poučení vydatné.

Organisace katolíků nedá se vydupati, ale ona už teď jest číslicí, s kterou počítají i nepřátelé. Dne 23. listopadu 1905 pravil M. Clemenceau, že katolíci brzy se dopracují organisace, jakou mají v Belgii, byť by neměli tak velikou váhu; a jiný nepřítel pravil v parlamentě: »Dejte pozor, jest jen malinko třeba, méně než myslíte, a lid se vrátí k praktikování víry své.«

Většina lidu francouzského projevila apathii v pronásledování církve v přítomnosti, ale z toho nesmíme souditi, že druhá část snad se blíží první, pokud se týče lhostejnosti. Znatelé francouzských poměrů praví, že si v nejlepším případě vláda připraví podobné menšiny, jako si ji připravila Anglie v Irsku a Rusko v Polsku. První zmatek názorů o kulturním boji začíná se jasnit. I sami protestanté jako ve Spojených Státech a Anglii projevili ošklivost nad násilnictvím vlády, též projevy vatikánské byly protiváhou proti tendenčním zprávám francouzským.

K třetímu bodu praví Bazin, že třeba oživiti učení o duši. Každý Francouz dnes zpívá píseň revoluční nebo krvavou. Veselí zmizelo. Lid pohrdl duší. Dostal slíbeno více vína, o kousek chleba více a pensi k stáru — a konec ve smrti. Mezi troskami starých ideálů nemožno si uvědomiti své určení.

Uvědomiti si, že má člověk duši, Bazin čeká od tohoto uvědomění osvěžení svědomí, které se ozve se svým soudem. Liberální nauka o člověku degradovala jej svým učením. Spáchati nejrůznější zločiny v rodině a mimo ni, jest velké části věcí bez významu. Žijí bez vědomí, že mají duši i zodpovědnost. Při všem lascivním způsobě života a lehkomyslnosti, zmizelo přece veselí. Bazin činí podobné pozorování o Francii, jaké učinil Hilty ve svém spisu »Das Glück«, v němž praví, že obyvatelstvo katolické vyznamenává se tváří klidnou a veselou proti obyvatelstvu kalvínskému. Něco podobného píše msgr. Zaleski ve svém cestopise o Indii, kdež pozoroval zcela jiný výraz tváře při křesťanech než při buddhistech. Bazin totéž praví o Francii, která myslí a žije, jakoby duši neměla.

Zárukou vítězství katolíků Bazinovi jest obživení víry v přítomnosti. Takřka v každičké diecesi projevilo duchovenstvo svou naprostou oddanost svému biskupu! Dále zárukou jsou ty obrovské oběti tolika tisíc vyhnanců a mučedníků, které mluví o živé víře. Paříž není Francie. Venkov jest zálohou Francie, bez něhož by zhynula. Tichost lidu není nikterak divadelní. M. Bazin by rád viděl v každé farnosti zřízený školský spolek otců. Otcové jsou učiteli náboženství. To jest zárodková buňka, z níž vzešel život katolíkům v Belgii a v Německu. O Windhorstovi jest konečně známo, že ve všech schůzích v době kulturního boje doporučoval rodičům katechismus a opakoval matkám: »Nejlepší obraz, který ženě sluší, jest matka, obklopená dětmi, jimž vykládá katechismus.« Tuto povinnost stále a stále pěstovati a připomínati jest i nám nutno. Spolek matek nedošel toho rozšíření, jaké zasluhuje pro svou důležitost. Bazin se klade za nejlepšího znatele venkovského lidu.

* * *

Volná kolportáž. Nový zákon tiskový, který dle úsilných snah některých stran poslanecké sněmovny má co nejdříve vejíti v platnost, uvolní podle všeho kolportáž tisku. Jest tedy potřebí abychom i my katolíci na tuto novou svobodu byli připraveni a dovedli jí plně užiti.

Nedá se takřka ani mysliti, jaká záplava knih, brožur a novin po uvolnění kolportáže nadejde, neboť nepřátelé využitkují zajisté svobody té a najdou dosti sil a prostředků k rozšíření tiskopisů všeho druhu. Pak bude dovoleno nabízeti tiskopisy na ulicích, náměstích a veřejných místnostech. Periodické tiskopisy budou se prodávati na ulicích. Také i jiné tiskopisy budou se po svolení úředním na ulicích nabízeti a prodávati. Rozdávání tiskopisů na veřejných místech nebude podléhati úřednímu ohlášení. Sbírání zakázek na tiskopisy bude značně ulehčeno.

To jsou stručně jen následky nového zákona. Co jest nám činiti? Užiti příležitosti a chopiti se rovněž kolportáže! Naše doba toho žádá. Proti katolicismu bojuje se hroznou zbraní, literaturou a tiskem.

Touž zbraní lze útokům s úspěchem čeliti. Otázka četby jest dnes otázkou životní. Nemůže a nesmí nám býti lhostejno, jaké knihy spisy a listy se lidu nabízejí! — Naše doba žádá čin.

Na poli pravé osvěty lidu třeba práce. Doba naše jest dobou boje na poli náboženském, politickém, sociálním, průmyslovém i hospodářském. Nářek a řeči pouhé nepomohou. Schválené resoluce se musí uváděti do života.

Resoluce, přijaté na sjezdech katolických třeba nyní prakticky prováděti. Všechny farní úřady nebo katolické spolky musí označiti vhodné osoby k šíření katolických tiskopisů. V každé diecesi musí býti zřízena centrála pro katolickou kolportáž. Slibný počátek učiněn spolkem Piovým. Nesmí však zůstati pouze při počátcích. Rozšíření dobré četby mezi lidem jest tak důležito, obrana proti špatnému tisku tak potřebna, že tu nesmí žádný katolík zůstati lhostejným. Každý musí se súčastniti praktické práce. Nepřátelé nelení, proto jim čeliti jest povinností. Avšak práce byla by marnou bez organisace, zanikla by v písku.

Proto žádají se všichni P. T. duchovní správcové, aby jmenovali ve své osadě důvěrníka Kde jsou katolické spolky, tam to nečiní potíží. Avšak tu nesmí platiti žádné výmluvy, ani: »U nás toho není potřebí« ani »Nemám vhodné osoby«, ani »Mám ohledy v pravo, v levo.« Tím se nedostaneme vpřed.

Katolická organisace není možná bez šířené vhodné četby. Učme se od nepřátel. Ti si jistě najdou s dostatek kolportérů a běda, nebude-li na některém místě postaráno o katol. kolportéry. V naší době nedostačuje varovati lid od toho nebo u toho nekupujte noviny a knihy. Dnes stala se kniha a časopis denní potřebou a proto se kupuje tam, kde se nabízí.

Nemáme snad s dostatek dobrého zboží? Zajisté máme s dostatek dobrých i laciných tiskopisů. Ale jak málo se jich mezi lid rozšíří! Ani časopisů nemáme nedostatek a o jejich zvelebení se úsilovně pracuje. Ale nedostává se nám rozšiřovatelů dobrého tisku, kteří by nejen časopisy, ale i letáky o palčivých otázkách časových mezi lidem šířili.

O to jest se nám postarati.

Ať volná kolportáž nalezne nás připraveny. Pomocí katolických organisací jest třeba vésti boj proti otravnému tisku. Každý buď na svém místě a na výši doby!

Drobné zprávy.

Římští papežové (stat. data) dle různých pramenů sestavil princ Zdeněk V. Lobkovic. (Cena 1 K 80 h.) Práce tato na první pohled jako »pastime« psaná jeví se při pročtení jako neúmorná práce mnohých let, která pro praktická použití má trvalou cenu, poněvadž dává přehled úplný k dějinám papežským. Ta znalost, kterou si princ osvojil, nesmí zůstati na tomto dílku, ale třeba pokračovati v této statistice: hlavně ohledně historicky zjištěných kulturních prací, které papežové vykonali. Kritičnost a nestrannost statistickou jest znáti v každé řádce. Matematicky

přesné jsou doby mezivládí, v čemž také trčí do očí bájka o Johance. Na 86 stranách snesen statistický klíč k dějinám papežů, a připojujeme žádost v další statistice věnovati další »pastime«.

„Praktická rozjímání“ P. Brunona Vercruysse S. J. vyšla péčí školských sester v Horažďovicích (díl II.). Přednosti díla jsme uvedli při posudku dílu I. a platí i o II. Abychom předešli nedorozumění pravíme, že nejsou jen pro řeholnice vhodná, ale zpovědník a vůdce řeholnic nalezne v nich otevřenou pokladnici. Objednávky buďtež řízeny na klášter školských sester v Horažďovicích.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle II. postní.

II. Biřmování.

»Ukázal se mu anděl s nebe, posiluje ho.« Luk. 22, 43.

[— Kristus na hoře Olivetské. —] Když král David dověděv se o spiknutí nešlechetného syna svého Absolona s hloučkem svých věrných prchal z paláce svého přes potok Cedron a horu Olivetskou, tu přiblížil se k němu muž z pokolení Saulova jménem Semej a posmíval se mu házeje kamením po králi svém. I plakal David a hořem velikým sténal.

Než co byla tato bolest nešťastného, od vlastního syna svého zrazeného a pronásledovaného krále, proti tomu zármutku, kterým uchváceno jest srdce krále N. Z. Ježíše Krista, když překročiv Cedron octl se na hoře Olivetské. I proti němu spikli se Absolonové nešlechetní, i on měl od nich zrazen, potupen, ba usmrcen býti.

Davida prchajícího provázel aspoň hlouček věrných přátel jeho, s pláčem loučil se lid jerusalemský s milovaným králem svým, ale útěchy této neměl Ježíš, — on bojoval opuštěn od celého světa, opuštěn od těch, kterým prokázal tolik skutků lásky; žádný z těch, které byl vzkřísil, uzdravil, nasytil, potěšil, poučil, nestál u něho, ba i nejvěrnější přátelé jeho, vlastní učedníci jeho neměli účastenství v zármutku jeho.

[— Proč se potil krví. —] Proč lekáš se, ó Pane, — táže se sv. Vavřinec Justin, — ty jsi hlava křesťanstva, proč třeseš se — ač jsi Pán zástupů klesáš na zem?

Ba ano, hlava církve, Pán zástupů, jednorozený Syn boží klesá k zemi a krvavým potem se potí. Jaké jsou příčiny toho? Pán svou vševědoucností spatřoval onu blaženost, kterou Bůh od věčnosti požívá, viděl i onu spravedlnost, kteréž měl za hříchy lidské zadostučiniti, cítil již napřed všecko utrpení, jež podstoupiti měl, a přirozenost jeho lidská třásla se a lekala toho, tak že volal: »Otče odejmi tento kalich ode mne.«

Druhou příčinou ponížení jeho bylo, že svou vševědoucností předvídal pronásledování svých apoštolů, viděl milliony sv. mu-

čedníků — cítil jejich muky, viděl pronásledování vyznavačů, patřil duchem všecko utrpení, snižování a tupení své církve a proto sklíčeno bylo srdce jeho, proto trpěl, jako rmoutí se věrný otec vida dítky své pronásledované.

A třetí a nejbolestnější příčinou boje jeho byla spousta hříchů, jež měl vzíti na sebe — jeho svatost chvěla se a třásla, že to nesmírné břímě na sebe vzíti měla. Na jeho slovo moře i bouře se utišily, na jeho slovo i Lazar z hrobu povstal, i pokušitel prchal před jeho slovem svatým, nebe i země poslouchaly ho a ejhle, v té chvíli, kdy myslí na hříchy lidské, klesá malomocen k zemi. Ó jak nesmírně ohavným je tedy hřích. Jakožto lidé obmezení, krátkozrací nechápeme nikdy ohavnost a ošklivost hříchu; jakožto lidé hříšní to nikdy dokonale pocítiti nemůžeme, i kdybychom měli svatost Jana Křtitele — jenom Bůh sám to ví, a cítí a proto sténal Ježíš: »Smutná jest duše má až k smrti.«

»Třikráte klesá k zemi, třikráte modlí se k Otci, aby, je li možná, odňal kalich utrpení od něho, však dokládá: »Otče můj, nemůže li tento kalich minouti mne, než abych jej pil, staň se vůle tvá.« Mat. 27, 42. A ejhle — Otec nebeský posílá anděla svého aby přinesl jednorozenému Synu jeho nebeskou posilu: »Ukázal se mu anděl posiluje ho.« A nyní objevuje se nám na rychlo divadlo zcela jiné. Z hlubokého ponížení a boje svého povstává Pán v celé své velikosti a síle.

[— Zrada Jidášova. —] Hodina, v níž vydán bude pohanům, se již přiblížila, Pán jde ke svým učedníkům a vida je, ani spí, volá k nim: »Vstaňtež, pojďme! Aj přiblížil se, který mne zradí.« S meči, kyji, provazy, pochodněmi a lucernami přichází zástup pochopů a vyzvědačů poslaných od vysoké rady židovské, vůdcem roty této je Jidáš, lžiapoštol, jenž rouhavým políbením zrazuje Mistra svého, z jehož rukou teprve nedávno byl přijímal tělo a krev jeho. Než Pán beze strachu a bázně jde klidně vstříc rotě této a dí: »Koho hledáte?« A k odpovědi jejich: »Ježíše Nazaretského« dí: »Já jsem.« Dvě krátká slova, ale slova velemocná. Ano, to je hlas tvůj, ó Pane, který jsi druhdy volal k Mojžíšovi na poušti: »Já jsem, který jsem,« to hlas tvůj, ó Pane, kterým jsi mluvil později k Savlovi: »Já jsem Ježíš, kterého ty pronásleduješ,« to jsou slova tvé velebnosti a slávy a proto chvějou se nepřátelé tvoji před nimi, meče, provazy i pochodně padají jim z rukou, bezbranní, omráčeni silou slov tvých všemohoucích klesají na zem ti, kteří hledají bezživotí tvého.«

[— Neohroženost Páně. —] Než Kristus dobře věda, že hodina jeho již přišla, vydal se dobrovolně v ruce jejich, i přirozenost jeho lidská tak posilněna byla, že se nevzpouzela a nezdráhala, když katané vložili rukou svých na něho. A kdežto dříve pomýšleje na své utrpení krví se potil a strachem se chvěl, stál potom neohroženě před svými soudci, vzal na se břímě sv. kříže, v největších bolestech ani neotevřel úst svých k hořekování, to všecko bylo účinkem toho, že »ukázal se mu anděl s nebe, posiluje ho«.

S tou posilou nebeskou bojoval onen veliký zápas na hoře Kalvárii až ho dobojoval.

[— I nám jest jí třeba. —] I nám, nejmilejší, je třeba posily, jmenovitě posily u víře, a o tu se postaral Kristus Ježíš, zanechal nám ji totiž ve svátosti, která v řadě sedmera svátostí druhé zaujímá místo, v svátosti sv. biřmování. Svátostí touto posiluje nás Pán v boji proti nepřátelům spasení našeho, zvlášť tím, že dává nám sílu, bychom v jeho sv. víře neohroženě i žili i umírali.

Tou svátostí sílil Kristus Ježíš: I. své apoštoly a sílí posud celou církev, II sílí i nás všecky.

I.

[— Jak povstaly veliké říše. —] V celých dějinách světových není ani jediné události, která by se rovnati mohla počátkům a vzrůstu církve křestanské. Mnoho již bylo na světě říší a království slavných, rozsáhlých, mocných, a dějiny vypravují nám, jak takové říše vznikly. Povstal znamenitý muž: nadaný státník, udatný vojevůdce, shromáždil kolem sebe zmužilé a obětavé vojsko, dovedl je nadchnouti, a nyní táhl od města k městu, z jednoho království do druhého, porážel jedno vojsko za druhým, dobýval vítězství za vítězstvím. Před ním padaly koruny králům s hlavy a klonili se podmanění národové. Tak to činil král Cyrus, Alexander macedonský, César římský a v dobách novějších Napoleon I. Ale podívejme se na cestu, po níž vítězové tito kráčeli ke chlumu slávy a moci své, uvidíme tam proudy krve, hromady mrtvol, hořící města a dědiny, ano, nejmilejší, mečem, ohněm, hrubým násilím vznikaly veliké říše starého i nového světa. Násilím vznikaly a násilím také zanikaly, neb dnes roste na rozvalinách pomníků slávy té tráva, zříceniny Babylonu, Ninive, Karthaginy a starého Říma dokazují nám, jak nestálá a vrtkavá je sláva a moc tohoto světa.

[— Jak povstala církev. —] V dějinách světových dočteme se však také o založení království jiného. Království to podnes trvá, čítá již 19 set let věku svého, obsahuje celý téměř obor země — ono vidělo zanikati největší říše, padati s trůnu nejslavnější vladaře. Je to církev sv. katolická — podivuhodné to království. Zakladatel království toho Ježíš Kristus neshromáždil kolem sebe ani státníky, ani vojevůdce, ani učené mudrce, ale 12 prostých rybářů galilejských; on sám zemřel potupnou smrtí na kříži a nařídil svým apoštolům, aby nikoli mečem, krví, násilím, učeností dobyli celého světa, ale prostičkým slovem sv. víry. Či by tomu uvěřil rozum náš, že prostí mužové tito dovedli převrátiti a přeměniti celý svět, že ku kázání jejich kácely se modly a v čase nedlouhém zastkvělo se vítězné znamení sv. kříže i na koruně císaře římského, kdyby nám to jasně nedokazovaly dějiny?

[— Apoštolové před příchodem Ducha sv. —] A jací byli mužové tito! Kristus Ježíš konal před očima jejich divy, oni slýchali všecka slova jeho, ale rozum jejich byl těžce chápavý, ba oni se nejednou

i horšili nad učením jeho; jako tenkráte, když přisliboval jim Pán, že jim dá své tělo za pokrm a krev svou za nápoj, víra jejich byla velmi slabá, tak že Tomáš nechtěl uvěřiti ve vzkříšení Mistra svého, ačkoli to jasně předpověděno a ostatními učedníky dotvrzováno bylo. Zatemněn byl rozum jejich, slabá víra jejich — a mužové ti měli víru nésti do celého světa!

A jak malomocná a křehká byla vůle jejich! Petr sliboval, že za svým Mistrem i na smrt půjde — a hle, on se lekal slabé děvečce přiznati se k tomu, že zná Krista! Byla mezi nimi pýcha a ctižádost — a tito slabí, hříchům podrobení lidé měli obrátiti celý svět! Ano, takové slabé nástroje vyvolil si Kristus, dle lidského výpočtu zdálo se věru zcela nemožným, že tito prostí, neučení, nepatrní rybáři vyvedou dílo tak ohromné, jaké uložil jim Pán. A přece se to stalo. Jaký to obrat, jaký to div!

[— Jejich proměna. —] Ti mužové těžce chápaví, malověrní rozumí najednou všemu, co hlásal Kristus, rozum jejich jest osvícen světlem sv. víry, tak že světlo to zapudilo tmy celého pohanského světa, ti slabí učedníci, kteří se rozprchli, když Pán jejich svázán byl v zahradě Getsemanské kteří slabě děvečky se báli, málo dní po smrti Mista svého vystupují veřejně na náměstí Jerusalémské, tisícům hlásají, že Ježíš ukřižovaný vstal z mrtvých a jest Synem božím; a když byli zjímáni, žalářováni, před soud postaveni, neustávali hlásati Ježíše ukřižovaného a vzkříšeného; oni tu víru kážou po městech ve školách i na náměstích, před knížaty a králi a plesajíce, za tu víru prolévají krev svou. Kdo způsobil ten obrat zázračný?

[— Způsobil ji Duch sv. —] Bylo to o svátcích letničních, když zastrašení učedníci dleli shromážděni v Jerusalemě v domě, jehožto okna i dveře pevnými okenicemi a závorami zabedněny byly. Příchozí z celého světa hemžili se ulicemi jerusalemskými, a tu »stal se rychle zvuk s nebe a naplnil veškeren dům — i ukázali se apoštolům rozdělení jazykové jako oheň — a naplněni jsou všichni Duchem sv. a počali mluviti rozličnými jazyky«.

[— První biřmování. —] To bylo, moji nejmilejší, první biřmování, tam v domě jerusalemském biřmoval Duch sv. apoštoly Páně a celou církev učící, an věrou je osvítil, ve víře je utvrdil a posilnil. Tam se naplnilo, co slíbil Kristus svým apoštolům, an pravil: »A já prositi budu Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy.« Jan 14, 16. Tenkráte přišel na ně ten Utěšitel, o němž slíbil Kristus, že »naučí je všeliké pravdě,« Jan 16, 13., a že »ho oslaví,« Jan 16, 14, tenkráte obdrželi apoštolové první svátost sv. biřmování a oni ji udíleli i jiným, Petr a Jan biřmoval Samařské, Pavel Efesské a v tento den vstoupila církev sv., biřmována Duchem sv., po prvé veřejně v život.

[— Církev začala tehdáž svou činnost. —] Ovšem byla církev od Krista Ježíše již založena, krví jeho pokřtěna, apoštolové vyvoleni, mše sv. a sv. svátosti ustanoveny, ale teprve o letnicích, v den svého biřmování počala církev sv. Ježíše vyznávati, svátosti

udíleti, víru hlásati. Tenkráte udělil Duch sv. církvi sv. zvláštní, nezrušitelné znamení a nezlomnou pečeť, on jí dal víru, která svět přemáhá a v této víře ji posud sílí a utvrzuje. Duch sv. biřmuje svou církev neustále, on chrání ji od všelikého bludu u víře, tak že dnes, po 19 stech letech, v nichž tolik království a říší povstalo a zaniklo, v nichž národové mocní octli se na zemi a opět zmizeli, v nichž věhlasní mužové nová a nová učení a zásady hlásali, po kterých dnes sotva památka nepatrná žije:

[— Církev hlásá a hájí učení Kristovo. —] církev Kristova touž zjevenou božskou pravdu hlásá, jako ji hlásal Petr na náměstí v Jerusalemě, Pavel v Athenách a Římě. Duch sv. biřmoval svou církev, aby víru sv. nejen neporušenou zachovala až do skonání světa, ale aby ji i neohroženě hájila, za ni trpěla i krev svou cedila. A církev to vždy také činila, ona měla vždycky neohrožené hlasatele své víry, ona se nikdy nelekala pronásledování, poněvadž vždycky vycházela z nich znovuzrozená, ona za všech časů měla své apoštoly, muže nadšené věrou svatou, jakými byli sv. Augustin, Jeronym, Lev, Řehořové, Basiliové.

Církev za všech časů měla a má i nyní své obětavé věrozvěsty, kteří za příkladem sv. Pavla celé veliké národy světlem víry osvěcovali, jí nikdy nescházeli mužové jakými byli sv. Cyrill s Methodějem, Bonifác, František Xaverský, ona podnes vysílá své missionáře i na opuštěné ostrovy Tichého oceánu, na širé stepy australské, do písčin afrických, do Asie a Ameriky, kteří opouštějí vše co mají a s křížem v ruce jdou do ciziny chudi a přece bohati a silni věrou sv., za niž milerádi život svůj kladou.

To jest, nejmilejší, účinek té nebeské posily, kterou Duch sv. o svátcích letničních církev svou biřmoval, a účinek ten zjeví se nám ještě větší, když uvážíme ty boje, které za všech časů proti ní soptily.

[— Duch sv. ji sílí v bojích. —] 19 set let vidíme neustálý boj proti náboženství křesťanskému, boj ten vedli císařové pohanští s velikými vojsky, s katy i mučidly, vedli ho kacířští odpadlíci, licoměrní státníci, nevěrečtí spisovatelé, ba lze říci, že na budově církve katolické není ani jediného kamene, do něhož by světoborní nevěrcové nebyli mlátili, a jaký byl a jest všeho toho výsledek? Velmi bídný, ba obhájce pravdy křesťanské může s cimbuří své pevnosti hleděti dolů, do příkopů pevnosti, proti níž již tak dlouho hrubou střelbou útokem se žene, a zvolati: »Tu leží 19 věků, zde jest pokolení na pokolení nakupeno, tu jsou zpráchnivělé kosti všech těch, kteří vyhubiti chtěli víru Kristovu — kde jsou dnes ti obrové, kteří šmahem ji zničiti chtěli, kde jest Nero, Dioklecián, Julián odpadlík, kde jest Arius a všichni bludaři, kde jsou všichni nevěrci a zapřibohové, kteří svými spisy posmívali se evangeliu Kristovu — ti bídní, ti ubozí tvorové!

[— Marný boj nepřátel. —] Do víry a církve katolické neučinilo 19 set let průlomu žádného, neučinili jej ani císařové římští, kteří krví sv. mučedníků zbarvili celou zemi, neučinili ho ani odpadlíci ani nevěrečtí filosofové, kteří svými spisy zaplavili celý svět, ne-

učinil ho ani Napoleon I., který pohrdal skalou Kristovou a Pia VII. do vězení odvlékl a na té skále pak sám si rozrazil hlavu; když Pius VII. opět sídlil v Římě, zemřel velikán Napoleon I. ve vyhnanství na skále ostrova sv. Heleny v dalekém moři. Ten průlom neučinil ani Bismarck, který pověstným kulturním bojem chtěl zničiti církev katolickou v Německu. Ten průlom neučiní ani nynější světoborci, třeba vyháněli kněze a zavírali chrámy jako to činí násilníci ve Francii. Ten průlom neučiní ani ti lidé, kteří u nás rozhazují rozličné ty z odpadků cizích národů přeložené protikřesťanské spisy, a píší, že prý nad církví a věrou rozum jejich zvítězí.

Kdo pak jsou ti lidé? Jsou od včerejška — 19 set let brousila si již nevěra svůj rozum a vtip na církvi marně. Církev se nebojí, nebo dobře pravil sv. Augustin, že věda povrchně a ledabyle čerpaná sice od Boha odvádí, ale věda pravá, hluboko vážená k Bohu zase vede. A proto pravý křesťan neleká se těch bojů, které obzvláště za dnů našich opět na církev a víru její se hrnou — to není nic nového, to všecko už zde stokráte bylo.

[— Je to důkazem jejího božství. —] Ba právě v tom, že svět církev pronásleduje, víru její tupí, podvrací, jest důkaz, že je to pravá církev boží, neboť Kristus Ježíš to vše byl předpověděl. »Není učedník nad mistra, ani apoštol nad toho, který jej poslal,« a »jestliže mne pronásledovali, i vás pronásledovati budou,« pravil Pán k apoštolům svým. Pravý křesťan neleká se toho a pranic se nediví tomu, když biskupové pro svou víru do žalářů se vlekou, jako tomu bylo v Německu, když hlasatelé téže víry Kristovy jako zločinci ze země se vyhánějí, jako se to děje ve Francii nyní, on vidí v tom patrný důkaz, že sv. církev katolická právě proto jest pravá; pravilť Pán k apoštolům a jich nástupcům: »Ven ze škol vyženou vás, ba přichází hodina, kdy každý, kdo vás zabije, domnívati se bude, že tím Bohu slouží.«

Pravý křesťan s úžasem patří, jak doslovně se plní toto předpovědění Páně na církvi katolické, on to ví, že tato církev na skále vystavěná, jako přemohla horší a krutější boje celých 19 set let, zvítězí i nad boji přítomnými i budoucími, a žíti bude, když po pronásledovnících jejích dávno ani stopy nebude více.

[— Duch sv. brání církev. —] Arabové mají pověst, že veliká pyramida Gizeč ká, vystavěná od králů předpotopních, jediná ze všech budov lidských přetrvala hrůzy a převraty světové potopy. To jsou, nejmilejší, dějiny církve katolické! Ona jediná přečkala všecky převraty, které 19 set let hýbaly světem, ona přečkala potopu krvavých pronásledování od císařů římských, potopu bludů a kacířstvo, potopu divokých Turků, Vandalů a ostatních loupežných národů, kteří staleté trůny skáceli a celé veliké národy vyhubili.

To jest účinek Ducha sv., který o svátcích letničních sestoupil na apoštoly Páně a biřmoval církev svou, to jest dílo Krista Ježíše, který pravil ke své církvi: »Aj, já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa.« Duch sv. je to, který zacho-

vává v církvi své víru neporušenou, a to co působí ve velkém v celé církvi, působí v svátosti sv. biřmování v každém věřícím. A o tom, kterak Duch sv. biřmuje každého z nás, mluvím dále.

II.

[— Duch sv. přichází i na nás při biřmování. —] O svátcích letničních poslal Kristus svým apoštolům slíbeného Ducha sv. a jaký převrat v duši jejich tím způsoben byl, právě uvažovali jsme. Než jako Spasitel všecky lidi všech věků a národů chtěl účastnými učiniti ovoce vykoupení svého, tak i chtěl, aby apoštolové jeho téhož Ducha sv., kterým naplněni byli v Jerusalemě, udíleli i jiným věřícím.

[— Apoštolové biřmovali. —] A učednící Páně to skutečně i činili, důkaz toho máme v Skutcích apoštolských, kde čteme: »Uslyševše apoštolé, kteří byli v Jerusalemě, že Samaří přijala slovo boží, poslali k nim Petra a Jana. Kteřížto přišedše, modlili se za ně, aby přijali Ducha sv., nebo ještě nebyl na žádného z nich nepřišel, ale pokřtěni byli toliko ve jménu Pána Ježíše. Tedy vzkládali na ně ruce a oni přijali Ducha sv.« Sk. 8, 14—17. Podobně čteme v k. 19. 6. Sk., že sv. Pavel přišed do Efesu pokřtil tamější věřící a »vzkládal na ně ruce a přišel na ně Duch sv.« To zřejmě dokazuje, že apoštolové udíleli věřícím pokřtěným posvěcující milost boží a sice vzkládáním rukou — zde máme tedy viditelné znamení, které posvěcující milost boží obsahuje, uděluje, t. j. svátost sv. biřmování.

[— Přislíbení té svátosti. —] Tuto svátost byl Ježíš Kristus přislíbil tenkráte, když v poslední den veliký slavnosti stánků stál u pramene Siloa a volal: »Žízní-li kdo, pojď ke mně a pij! Kdo věří ve mne, tomu, jakož dí Písmo, poplynou z těla řeky vody živé« — a evang. sv. Jan dokládá k tomu: »Ale to řekl o Duchu sv., kterého měli věřící v něho přijmouti«. Jan 7, 38, 39. Žízní-li duše tvá, t. j. toužíš-li po pravdě, pojď ke mně, volá Kristus — já ti dám víru sv. a ona ti bude vodou živou, vyskakující do života věčného. Z toho patrně poznáváme ovoce a účinky svátosti sv. biřmování — jsou tytéž, jaké jsme viděli na apoštolích, nebo touto svátostí bývá křesťan vzkládáním rukou biskupových skrze sv. křižmo a slovo boží v milosti boží potvrzen, aby víru svou stále vyznával a podle ní živ byl.

[— Účinky její. —] První účinek svátosti této je ten, že posvěcující milost boží se v nás rozmnožuje, my ji tedy již napřed musíme míti, buď že jsme jí dosáhli křtem, anebo po křtu sv. v svátosti sv. pokání, a proto se může svátost tato hodně přijímati pouze se srdcem posvěceným, ozdobeným milostí boží. Než hlavní a obzvláštní milostí svátosti této je ta, že člověk bývá posilněn ve víře, aby ji stále vyznával a dle ní živ byl. Tato svátost dokonává v nás tedy to, co na křtu sv. počato bylo — tam jsme byli k životu věčnému znovuzrozeni, zde býváme v životě tom posilněni, tam byla do srdcí našich vlita víra sv., zde docházíme síly, bychom tu víru si udrželi, zachovali, ji vyznávali a dle ní živi byli.

Proto se nazývá svátost ta jazykem latinským »konfirmace«, t. j. utvrzení, nazývá se dokonání, ano sv. Otcové nazývají ji pečetí Páně, neboť při sv. biřmování má člověk již dospělý dobrovolně a zralým rozumem zpečetiti tu smlouvu, kterou na křtu sv. jeho jménem kmotrové jeho s Bohem uzavřeli.

[— Potřeba té svátosti zvláště nyní. —] A věru, nejmilejší! je-li nám po křtu sv. některé svátosti potřebí v čase tomto, je to svátost sv. biřmování, která utvrzuje nás ve víře. Je nám potřebí ovoce svátosti této, pravím, obzvláště v čase tomto, kdy víra sv. se všech stran opět je tupena, v času tomto, kde tolik nevěry, odpadlictví a rouhačství na světě panuje, v čase tomto, kde v mnohých rodinách zavládla veliká lhostejnost a vlažnost k víře sv., o níž dí Pán: »Ty nejsi ani studený ani horký, ale vlažný a proto vyvrhu tě z úst svých.« Je nám potřebí této konfirmace, tohoto utvrzení u víře v čase tomto, kdy pravý křesťan, který se nestydí za svou víru, postaven jest takořka na pranýř a posměch. Či nemluvím pravdu? Ty můžeš býti lhářem, utrhačem, nepoctivcem, ukrutníkem, ty můžeš býti vilným smilníkem — svět nebude proti tobě brojiti, tobě spílati a tě tak tupiti a snižovati, jako jsi-li poctivým člověkem, který se pevně drží sv. víry — celá spousta urážek pohrne se na tebe.

[— Potupa od nepřátel. —] Je nám potřebí ovoce svátosti této, t. j. utvrzení ve víře obzvláště v době této, kdy víra sv. v časopisech, brožurkách, pamfletech, kalendářích, obrazích, na divadlech, v hostincích, spolcích, shromážděních i mnohých rodinách se zlehčuje, kdy mnozí lidé ani ústa otevříti nemohou, aby Boha, Krista Pána, církev, svátosti, bohoslužbu, obřady, papeže, kněze i zákony církevní netupili a se o ně neotírali. Můj Bože, jakpak má při této potopě křesťan zůstati stálým ve své víře, jak nemá pozbýti zmužilosti a odvahy a radostné obětavosti pro ni, když všude jen samý odpor, boj a posměch vidí!

A přece vidíme i v této potopě veliké množství katolíků, kteří si víry své vysoce váží, ji milují, ji milerádi vyznávají, dle ní i žíti se snaží — díky Bohu, veliký počet je i u nás těch, kteří ohýbají kolena svá před Ježíšem Kristem.

[— Duch sv. nás sílí. —] Kdo zachovává ve vás víru sv., kdo sílu vám dává, abyste si ji nedali vyrvati, abyste ji vyznávali. Je to Duch sv., je to milost jeho, kterou udělil vám při sv. biřmování.

Týž Duch sv., který bojácné, slabověrné apoštoly učinil svědky pravdy boží, statečnými a neohroženými obhájci učení Ježíše Krista i nás sílí, abychom víru svou dovedli zachovati, vyznávati. Týž Duch sv., který muže i ženy, jinochy i panny i slabé dítky učinil udatnými, hrdinskými mučedníky za víru sv., který sv. Štěpána, Vavřince, sv. Agatu, Kateřinu, Anežku a jiné nesčíslné světce a světice boží ke slávě Ježíše Krista a chloubě církve sv. sílil a utvrzoval ve víře, podnes pomáhá svým věrným, aby i v utrpení, pronásledování, bídě a posměchu stáli pevnými ve víře sv.

[— Duch sv. nás osvěcuje a posvěcuje. —] Obzvláště ukazuje se ovoce svátosti sv. biřmování v tom, kterak rozum náš pravdy

víry sv. poznává, srdce jim rozumí a srdce naše ji cítí. Sv. apoštolové naplněni jsouce Duchem sv., byli vírou sv. tak osvíceni, proniknuti a přesvědčeni, že vírou tou osvítili i celý svět, ačkoli dříve nerozuměli učení Ježíše Krista, ba horšili se nad ním. A jak mnozí zcela prostí, neučení křesťané jsou vírou sv. podivuhodně proniknuti, že vynikají nad mnohé, kteří na svém vzdělání nemálo si zakládají! Jak jasně chápou všecky články víry! jak ctnostně podle víry sv. žijí, tak že žádný útok, ba celý svět je nezmate a nepřevrátí. To činí milost Ducha sv. udělená ve sv. biřmování, tu se naplňuje slovo Ježíše Krista: »Když přijde Utěšitel, Duch pravdy, naučí vás všeliké pravdě.« Jan 16, 12.

[— Stáváme se bojovníky Krista. —] Církev Kristova na zemi sluje církev bojující, poněvadž neustále bojovati a zápasiti musí a bojovníky, zápasníky jejími stáváme se při sv. biřmování. K boji ustanoveni jsme byli sice již na křtu sv., ale dítky jsou bojovníci slabí; bez zbraně, bez bojů, teprve když dorůstají přichází na ně boj a tu jim při sv. biřmování dává Kristus zbraň a korouhre do ruky, on jim uděluje sílu, aby tu zbraň unesli a pod korouhví jeho i zvítězili.

Všecky tyto milosti vyžadují krásné obřady, jichž biskup při svátosti této užívá.

[— Obřady: vzkládání rukou. —] Nejprve rozestírá nad biřmovanci své ruce, jako činil Petr a Jan v Samaří, Pavel v Efesu, tím vzývá Ducha sv., aby sedmerým darem svým sestoupil na ty, které na křtu sv. učinil chrámy svými.

[— Kříž na čele. —] Nejvyšší kněz Starého zákona nesl na čele zlatý pásek, čelenku: »Svaté Hospodinu.« V smyslu duchovním jsou všickni křesťané kněžími, nebo sv. Pavel píše: »Vy jste kněžstvo královské« a tudy nosí každý křesťan na duši své znamení »svaté Hospodinu« — znamením tím je sv. kříž. Proto činí kříž biskup každému při sv. biřmování na čele jeho. Jako vojsko v bitvě má své heslo a podle toho hesla i potmě — pozná svého soudruha, tak i my máme v znamení sv. kříže své heslo, pod nímž bojovati máme. Křížem znamená biskup při sv. biřmování čela naše, abychom se nestyděli za tento znak víry jako sv. Pavel píše: »Nestydím se za evangelium, moc zajisté jest boží ke spasení každému věřícímu,« Řím. 1, 16., abychom se honosili tímto znamením našeho vykoupení jako týž apoštol, který napsal: »Odstup ode mne, abych se chlubil v něčem jiném leč v kříži Pána Ježíše Krista.« To sv. znamení, které při sv. biřmování biskup vtiskl na čela naše, hlásá nám to samé, co viděl císař Konstantin kolem kříže na nebi, co pak dal napsati na své prapory vojenské: »V tomto znamení zvítězíš.«

[— Křižmo. —] A aby význam této svátosti ještě zračitěji naznačil, činí biskup toto znamení na čele křižmem sv. — jako zápasníci mazali za starých časů údy své olejem, aby je sesílili a učinili hebkými a snadno se vymknouti mohli protivníku, který je uchvátil. Toto pomazání má význam týž jako na křtu sv. a upomíná nás opětně na slova sv. Pavla: »Vy jste pomazaní Páně.«

»Bůh je to, jenž nás pomazal, kterýž i poznamenal nás a dal nám závdavek Ducha sv. v srdce naše.« I. Kor. 1, 22.

[Poliček. —] A konečně dává biskup biřmovanci lehký poliček, aby mu ukázal, že od nynějška nesmí se báti ani promásledování, ani utrpení a potupu snášeti pro toho, který pro hříchy naše tiše snášel poličkování a bičování. Jako vojín nesmí choulostivý a nedotknutelný býti, ale otužilým proti všemu nepohodlí a bojům se státi, tak i křesťan musí zvykati otužile a statečně snášeti všecky ty poličky, kterých pro víru svou zakoušeti mu bude. Poněvadž pak svátost sv. biřmování je dokonáním sv. křtu, proto i ona vtiskuje duši naší znamení nezrušitelné a proto než jednou přijata býti může, proto i při ní udílí se jméno nějakého světce, který má biřmovanci svítiti jmenovitě horlivým a neúnavným vyznáváním víry sv., proto i při ní stojí kmotrové, kteří svým svěřencům mají předcházeti vzorným křesťanským životem. Proto se modlí biskup s biřmovanci vyznání víry a modlitbu Páně jako se to dělo na křtu sv., zde opakuje křesťan znovu dobrovolně a slavně, co byl sliboval na křtu sv., zde opětně zpečeťuje smlouvu svou s Bohem, zde znovu volá: »Věřím v Boha Otce — věřím v Boha Syna — věřím v Ducha sv. — sv. církev obecnou.«

[— Obnovujme slib biřmovací. —] To je, moji nejmilejší! ta druhá svátost, kterou ovoce sv. kříže přechází do duší našich — to jsou ty milosti, jež uděluje nám Duch sv. ve svátosti sv. biřmování. Jestliže máme častěji v životě opakovati a obnovovati sliby učiněné na křtu sv., nezapomínejme toho, že tyto sliby slavně a dobrovolně zpečetili jsme před tváří Boha vševědoucího i církve jeho při sv. biřmování. Važme si tím více slibů těchto, buďme vskutku pomazanými Páně, nosme kříž Kristův nejen na čele, ale i v srdci, nosme víru sv. nejen v srdci, ale i v ústech: »Odstup od nás, abychom chlubili se v něčem jiném leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista.« Jestliže se budeme držeti těchto slov apoštola národů sv. Pavla, budeme moci jednou jakožto bojovníci udatní zvolati s ním na konci dnů svých: »Dobrý boj jsme bojovali, víru zachovali, běh života dokonali a nyní čeká nás koruna odplaty.« Amen.

† *František Ekert.*

Neděle II. postní.

Pýcha, první pramen náboženské lhostejnosti.

»Nedej pýše vládnouti v mysli své,
neboť v ní vzala počátek všecka zkáza.«
Tob. 4, 14.

Bouchard, hrabě melunský, stal se ve starších svých letech mnichem. Opustiv všecky své statky, rytíře a zbrojnoše, počal sloužiti nesmrtelnému Králi, a to tak, že si nedal od nikoho vzíti, aby nekonal služby nejnižší. Když jednou jeden spolumnich chtěl za něho nésti světlo před svátostí oltářní, pravil pokorně: »Dokud jsem byl říšským hrabětem, považoval jsem to za čest nésti před

králem jeho odznaky, a jako mnich měl bych se styděti nésti světlo před Králem králů?«

»Takové věci mohly se státi v středověku, kdy idea náboženská plnila srdce všech.« Tak řekne snad člověk moudrý, ale nemoudrý mluvka dá se do smíchu a nazve to pošetilostí neb dokonce hlupstvím. Proti Bohu se pozdvihovati, jemu vzdorovati, chudými lidmi opovrhovati, za to ale plaziti se před modlami tohoto světa, před penězi, urozeností a tituly, ohýbati záda před osobami často i nekalé pověsti, to vše se s důstojností člověka úplně srovnává, to vše není na úkor jeho sebevědomí. Zásada: »Mně slouží svět, já však sloužím Bohu, jediné Bohu; co může býti vznešenější a šlechetnější?« ta dnes již neplatí. Co lidé svým nazývají, za to neděkují Bohu, nýbrž sobě, pýcha opanovala celý svět; jeden jest pyšným na své vědomosti, druhý na svůj rod, ten nejhloupější na své peníze, a kdo nemá ani těch, jest pyšným, nevěda nač, a že lidé nebývali lepšími, to dosvědčují slova, jež čteme v knize Tobiášově: »Nedej pýše vládnouti v mysli své, neboť v ní vzala počátek všecka zkáza.« Což divu, poněvadž náboženství žádá od člověka pokoření se před Bohem, sebezapření, odříkání, hlavně však pokoru, že lidé pyšní odjakživa byli jeho nepřátelé, ne-li úplnými nevěrci, tož aspoň lidmi nábožensky lhostejnými a netečnými! Pýcha a nábožná mysl, to se odjakživa v mysli člověka nesrovnalo, naopak mělo se k sobě jako oheň a voda. A jestli budeme dnes pokračovati v rozjímání svém o Pilátovi, dojdeme k výsledku, že i v tomto případu byla pýcha a předsudek původem lhostejnosti Pilátovy k pravdě, kterou mu Pán nabízel a kterou mu celý život Spasitelův hlásal.

I dnes je to pýcha, jež se staví na odpor nejen 1. článkům víry a 2. učení mravů, ale i 3. náboženským úkonům církve katolické. A o tomto prvním prameni náboženské lhostejnosti slyšte mě dnes s nábožnou pozorností; Rodička boží bude s námi.

Pojednání.

1. Před Pilátem stojí Spasitel světa. Když již vyčerpali zásobu svých obžalob, obvinili jej nepřátelé jeho, že se činí králem. »Jsi ty král?« táže se Pilát. »Ano, ty jsi řekl. Já proto se zrodil a přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě, a kdo miluje pravdu, slyší hlas můj.«

Zdali pak Pilát miloval pravdu? Lepší příležitosti neměl zajisté seznámiti se s ní, avšak on, zástupce hrdého národa římského, nezná pravdy a také po ní netouží, tím méně, když mu ji nabízí muž tak nízko pod ním stojící, muž z opovrženého národa židovského a k tomu ještě muž z lidu. Jako vysoký úředník římský vzdělán byl zajisté ve všech vědách a uměních pokročilého Říma, a je to smělost, že tento obviněný galilejský opovažuje se mu mluviti o pravdě.

Drazí v Kristu! Nepotkáváme se s úkazem podobným i dnes? Jako druhdy Spasitel sám a jeho slovo bylo předmětem pohor-

šení a úrazu, tak i dnes je to pýcha, jež proti církvi jeho bojuje.

Církev hlásá pravdy, jež jsou obyčejnému rozumu ovšem nepochopitelny; žádá, abychom věřili ve tři božské osoby, jež jsou jedné bytosti a přirozenosti, že druhá božská osoba se vtělila, aby nás vykoupila, že svátostí křtu a pokání očišťuje se duše lidská, že v nejsvětější svátosti oltářní pod způsobou chleba a vína jest přítomen skutečně a podstatně sám Ježíš Kristus, — samé věci, jež jsou rozumu lidskému více méně ovšem tajemstvím; avšak jest vůbec nějaká víra bez tajemství? Náboženství bez tajemství není ani žádné náboženství, neboť předmětem náboženství jest Bůh a ten zůstane nám povždy největším tajemstvím. Bohy rukou lidskou udělané, tedy modly pohanské, chápe ovšem rozum lidský, ale nikdy nepochopí nejvyšší bytost duchovou, jak si ji představuje křesťanství. Kolik potřebujeme my, ubozí červíčkové na této zemské planetě, o Bohu věděti, tolik nám pověděl, když se nám zjevil, to ostatní však uzříme na věčnosti, neboť zde vidíme pouze v zrcadle, tam ale tváří v tvář.

Tím více úrazu vidí pyšný duch na učení církve, čím méně dokonalejší jsou ti, již je hlásají.

Nejdříve mladší a nezkušenější kněze mezi sebe zvou, ano i svádějí, říkajíce: »Jste z masa a kostí jako jiný člověk, tady jste člověkem, v kostele jste knězem,« a když takovýto kněz myslí, že si opravdu může něco dovoliti a se po případě i zapomene, tu nepřipisuje to sebevědomý svět lidské křehkosti, ale dává to na účet náboženství, tak že se věru zdá, jako by na tyto chyby čekal, aby našel důvodů proti víře. A přece není-li pak to právě důkazem božského původu církve, když ona, opírajíc se i o kněze slabé, vítězně kráčí již po 1900 let dějinami světa?! Zvítězí-li vůdce s vojskem silným a vycvičeným, není to právě žádná zásluha; zásluhu teprv má tím větší, čím četnější nepřítel a čím slabší jsou jeho sbory. Je to tedy pýcha a nic jiného, jež se proti učení církve pozdvihuje a k němu lhostejně se chová.

2. Pýcha vzdoruje i ostatním, hlavně mravním příkazům církve. Není možná, aby Pilát, jenž o zázracích Kristových slyšel, neznal obsah jeho učení o pokoře, odpouštění, sebepřemáhání a sebezapírání, trpělivosti, milosrdenství, chudobě ducha, čistotě atd. A kdyby i byl ničeho neslyšel, Kristus Pán vlastním příkladem učení své dotvrzoval. Nehájil se, nezapřísahal se svou nevinností, neprosil za milost, jak to činili jiní obžalovaní, nýbrž důstojně odpovídal na dané otázky, aneb, vida v nich zvědavost a zlobu, mlčel, tak že sám soudce divil se tomu, řka: »Nic neodpovídáš na to, co tito proti tobě svědčí?« I Pilát u vědomí své moci cítí se chováním Kristovým uraženým, a praví: »Nevíš, že mám moc tebe ukřižovati, nebo propustiti?« Ovšem Pán Ježíš mu na to ihned odpovídá: »Neměl bys moci nade mnou, kdyby ti nebyla dána shůry,« ale tím si rovněž náklonnosti jeho nezískává. Pilátovi bylo učení Kristovo odporným, a to učinilo jej proti němu předpojatým a nespravedlivým.

Podobně předpojatými jsou i náboženští netečníci naší doby; u nich jest víra katolická pro duše otrocké, vychovávajíc lidi k nesamostatnosti a zbytečné pokoře. Copak oni vědi o slovech sv. apoštola: »Kristu sloužiti jest panovati?!« Kdyby uznali, že mezi člověkem a Bohem jest podobný poměr, jako mezi dítětem a rodiči, musili by dospěti ovšem k stanovisku církve katolické; avšak oni nevidí v Bohu onen nekonečný majestát, jemuž člověk povinen jest poslušností. Urazí-li dítě v nezkušenosti a nezbednosti otce, musí přijíti samo a ukázati, že lituje a se polepšiti chce; který otec kdy odprošoval své dítě, aneb nechal je vůbec dělati, co by chtělo? Člověk uráží v křehkosti své Boha, každodenně, člověk má tedy jako kající vinník objeviti se před milosrdenstvím božím a nemluviti jako Farao: »Kdo jest Hospodin? Neznám žádného Hospodina,« t. j. neuznávám Boha nad sebou, nechci mu sloužiti, moje vůle je mým zákonem. Tomuto stanovisku přiblížil se ovšem protestantský reformátor Luther svým učením, dle něhož může každý Písmo si vykládati jak chce, t. j. jak mu rozumí a jinými svými odchylkami, jež od pravého učení církve on a jeho stoupenci si dovolili, však z toho nenásleduje, že to jest stanovisko pravé.

Což tedy divu, že se pýcha učení katolické církve protiví, a se mu, když jinak nemůže, aspoň vyhýbá, čili že pýcha matkou jest náboženské lhostejnosti. Div by byl, kdyby tomu bylo naopak.

3. Pýše nepohodlny jsou i náboženská cvičení. Jakou téměř magnetickou přitažlivostí působil Spasitel na lidi své doby! Petr pokládá sítě a stává se rybářem lidí, Jakub a Jan opouštějí svou rodinu, tisícové jdou za ním na poušť, lakotní celníci obětují své výnosné úřady; proč Pilát není mezi nimi? Proč on také nejde, aby poslechl kázání velikého Divotvorce? — Překáží mu v tom pýcha; on, zástupce pyšných Římanů, místodržitel země, vzdělaný pán, má se míchati mezi tento prostý židovský lid?

A tak je tomu i dnes; nechci se dotýkati kruhů tak zv. urozených, o nichž vím z vlastní zkušenosti, že si náboženství váží více, než ti tak zv. polovzdělanci, ale jednu chybu dělají tyto kruhy přece, že se s vykonáváním svého náboženství schovávají, bezpochyby rovněž, aby nemusili se míchati mezi ten lid, do svých soukromých kaplí a že si dávají slovo boží hlásati od svých, k tomu cíli zvlášť vydržovaných kněží, kteří úřad svůj snad někdy nekonají ze samých ohledů tak, jak by konati měli. Kde pak zůstávají dobré příklady? Netvoříme všickni dohromady v církvi jednu rodinu Kristovu? najdou se zajisté v těchto vysokých kruzích jednotlivci, kteří chtějí míti pro sebe zvláštní předpisy, zvláštní obřady, dokonce zvláštní učení Kristovo, jako ona baronka, která, vrátivši se s exercicií, stěžovala si přítelkyni hraběnce slovy: »Považte, drahá, on nám tam kázal o pekle a byla tam skoro samá šlechta«; to však jsou pořád jen jednotlivci. Hůře vypadá to v kruzích tak zv. polovzdělaných, kde to nejsou již jednotlivci, kteří přicházejí do kostela jen o slavnostech parádních, jinak se mu po celý rok zásadně vyhýbajíce, jakoby to slovo boží nepotřebovali, že nevraždí

a nekradou. Kde pak uvidíme dnes na př. zástupce našich úřadů, tak zv. měšťanstvo a, jak se říká, přední muže obcí bráti účastenství na veřejných průvodech a úkonech církve? To je všecko dobré pro lid, který musí nějakou víru míti, aby nekradl a nevraždil, ale není toho třeba mužům, kteří mají přece vzdělání a kteří nic nezákonného nedělají, protože jsou náhodou v lepším postavení. Kdyby mělo náboženství klesnouti na pouhý policejní prostředek a kněží na trochu lepší policisty, pak běda církvi Páně!

Z toho vidíte, drazí v Kristu, že je pýcha hlavním kořenem náboženské lhostejnosti, protože pozastavuje se nejen nad učením víry a mravů, ale i nad náboženskými úkony; je to tedy lež, tvrdí-li někdo, že se odcizil náboženství z důvodů rozumových a vědeckých, čili jak se všeobecně říká, z hlubšího přesvědčení. Toto hlubší přesvědčení nazývá se duchovní pýchou. Kde jsou ty důvody, jež proti církvi Kristově uvésti mohou? A odkud je berou? Dějiny lidstva, věda, příroda, jim jich jistě nepodávají, kde mají tedy ty své důkazy proti pravosti učení Kristova? Nikde jinde, než v pyšné své mysli. Dobře říkával bl. Klement Hofbauer, jehož památku budeme tento týden konati, svým studujícím: »Děti, buďte pokorni, jinak připadati vám bude náboženství jako bájka.«

Ke konci příklad: Karlman, syn Karla Martera, opustil, jak z dějin známo, královský dvůr svého otce a vstoupil do kláštera Monte Casino; aby ho opat vyzkoušel, má-li povolání, učinil jej pastýřem klášterního stáda. Jednou žene ovce s pastvy, jednu pak, která si byla nohu zranila, namáhavě nese v náruči. Opat se ho táže, co si cestou myslil? »Myslil jsem si,« zněla krátká odpověď, »na sebe, jak i já byl jednou takovou zraněnou ovečkou a jak mě znaveného a klesajícího vzal Pastýř nebeský na svá ramena a donesl do tohoto domu.« Krásná věru slova. I my, drazí v Kristu, jsme takovými v boji života raněnými ovečkami. Kéž bychom si zachovali aspoň polovici té pokory, jako tento královský syn; kéž bychom se dali též nalézti a odnésti od pastýřů stáda Kristova do ovčince, v němž pokorným duším kyne milost, pokoj a spása! »Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem a naleznete pokoj duším svým. Amen.

Josef Kousal, děkan v Hořicích.

Neděle III. postní.

III. Svátost oltářní.

»I řekl nejvyšší kněz: Zaklínám tě skrze Boha živého, abysi nám pověděl, jsi-li ty Kristus, Syn boží? Di jemu Ježíš: Ty jsi řekl.« Mat. 26, 64.

[— Kristus veden před soud. —] Posilněn modlitbou vydal se Kristus Ježíš dobrovolně v zahradě Getsemanské v ruce nepřátel svých. A nyní nastala mu ta cesta bolestná, potupná, krví zbrocená, která až na Kalvarii na kříži ukončena býti měla. Ale více

než rány surových katanů, zabolela ho slabost učedníků jeho! Jestliže zkormoutilo se srdce jeho, když jeden z dvanácti stal se zrádcem svého Mistra a náčelníkem roty násilníků, kteří jej uchvátiti měli, co asi cítila duše jeho, když nyní všichni ostatní učedníci, vidouce jej bezbranného, spoutaného, rázem se dali na útěk; i ten Petr ohnivý a prudký, který volal ve večeřadle: »Pane, kdyby všichni se pohoršili nad tebou, já se nikdy nepohorším.«

Tak stál zde Kristus Ježíš sám — opuštěn od celého světa, obklopen necitelnými surovci, ó jaké utrpení, jaké ponížení snášel na cestě s hory Olivetské do města! Pěstmi a kyji tlukouce vlekli ho provazy svázaného po stráni hory Olivetské nazpět přes potok Cedron branou zlatou. Ty bráno zlatá, viděla jsi jej před pěti dny, jak tebou vjížděl do města Davidova; než jaká to změna!

Tenkráte otřásal se zvduch radostným voláním a plesáním, a dnes zní v tom tichu nočním povykování násilnické roty, tenkráte »Hosanna« a dnes rouhavé výkřiky!

Tenkráte učedníci a přátelé Páně rozestírali mu své šaty na cestu a větvičky házeli mu před nohy, palmy držíce v rukou svých — dnes rozprášeni jsou učedníci jeho, dnes divocí drábové hrozí mu meči a kyji a ztrpčují mu každý krok! Tenkráte ubíral se na oslátku jako král tichý do města svého a dnes jsou ruce jeho spoutány, tenkráte zbožný zástup ubíral se na horu Moria do chrámu, dnes obrací se hřmotící zástup k domu starého hříšníka Annáše a odtud k paláci licoměrného pokrytce Kaifáše.

V čiré noci shromažďuje se narychlo celá vysoká rada, celé židovské synedrium, tam všecky prostředky, všecky cesty hledají, by aspoň pod škraboškou jakéhosi práva vynesli ortel nad nenáviděným Mistrem, než všecko je marné, i berou útočiště ke lži, podplácejí falešné svědky, zkrucují jeho slova, ale ani to nic nespomáhá. Již pokročila noc — běda jim, těm soudcům falešným, kdyby zaslepený a poštvaný lid se vzpamatoval a prohlédl lesť a plány jejich! A tu vymyslil sobě Kaifáš plán věru ďábelský, aby totiž znesvětil to, co odjakživa platilo v lidu za nejsvětější, totiž přísahu.

Jak ohyzdné to divadlo! Nejvyšší kněz tvého vyvoleného národa činí z posvátné přísahy vražednou dýku proti svému Spasiteli, on vstává a volá ke Kristu: »Zaklínám tě skrze Boha živého, abysi nám pověděl, jsi-li ty Kristus, Syn boží.« A co činí, co mluví Pán? On odpovídá klidně a rozhodně: »Ty jsi řekl — já jsem!« Jaké to vyznání! Ježíš Kristus přísahá u Boha živého před svými nepřáteli, že je Syn boží, on přísahá tak krátce před smrtí svou, on přísahá dobře věda, že nepřátelé jeho právě na tuto přísahu odsoudí ho Ježíš Kristus volá: »Já jsem« — soudcové jeho vztekem se chvějou, hřmotí a rouhají se jemu a k smrti ho odsuzují a my bychom neměli spínati rukou svých před ním, padati na kolena a volati slova apoštola Tomáše: »Pán můj a Bůh můj!«

Ano nejmilejší! toto slavné vyznání, tato rozhodná přísaha Pána a Spasitele našeho zapuzuje všecky pochybnosti z duše naší, ve víře nás utvrzuje, v naději sílí a lásku naši rozněcuje. Ježíš vyznává, že je Syn boží, i my ho budeme vyznávati, nebo pro toto vyznání neodepře žádnému prosbu jeho, pro toto vyznání vzkřísil Marii a Martě bratra jejich Lazara, pro toto vyznání blahoslavil Šimona Petra a vzdělal na něm církev svou! Kaifáš roztrhl roucho své a křičel, že Pán slovy svými prý se rouhal a zatím rouhal se on sám Mesiáši svému, než my, nejmilejší, nebudeme jednati po příkladě Kaifášově, my radostivě a rozhodně vyznávati budeme, že Ježíš Kristus je Syn Boha živého a třeba by tisíc Kaifášů upírali božství jeho a rouhali se mu, nebo my dobře rozumíme slovům Páně: »Ty jsi řekl — já jsem!«

[— Kristus ve svátosti oltářní. —] »Já jsem« — tak podnes volá k nám Ježíš Kristus, skrytý a přece viditelný, »já jsem« jako tak ustavičně zní hlas jeho ze svátosti nejsvětější, kde jako král tichý a pokorný, jako Beránek nevinný, jako náš Spasitel sídlí mezi námi. »Pojďte ke mně všickni, kteříž obtíženi jste a se lopotíte — já jsem«, ó kdo by neslyšel hlasu toho milostného, kdo by se neklaněl v hluboké úctě Pánu, který podnes jako Bůh náš v prostičké způsobě svátosti oltářní volá k nám, jako volal k učedníkům na moři galilejském při bouři: »Nebojte se, já jsem.«

[— Význam té svátosti. —] Kde na široširé, písčité, mrtvé poušti prýští se pramen živé vody, tu kolem něho rostou štíhlé palmy, utěšený sad, blahonosná oása zelená se poskytujíc umdlenému poutníkovi chlad i občerstvení. Ten živý pramen, to je, nejmilejší, na poušti života našeho svátost nejsvětější. Ona je srdcem celého života církve, ona je největší a nejvelebnější ze všech svátostí, ona milost boží posvěcující netoliko podává, obsahuje jako ostatní svátosti, nýbrž ona obsahuje samého původce vší milosti, všech svátostí, v ní sám Kristus Ježíš celý, jako Bůh-člověk, ve svém těle i krvi, ve svém božství i člověčenství přebývá. V této svátosti postavil si Pán pomník své lásky nesmírný — nepochopitelný, obsahující všecky divy, všecka tajemství milosti boží. O tomto tajemství chci k vám, nejmilejší dnes promluviti. Jazykové archandělů nevylíčili by vám s dostatek tajemství toto, tu pouze zvolati můžeme slova sv. Pavla: »Ó hlubokosti bohatství moudrosti i vědomosti boží! Jak jsou nezpytatelní soudové jeho a nevystižitelné cesty jeho.«

Nachylte tedy, nejmilejší, v zbožné pokoře sluchu svého ke slovům mým, když nakreslím vám *I. čím svátost nejsvětější jest, II. kterak Ježíš v ní se obětuje a nám podává.*

Pojednání.

I.

[— Jak jest tam přítomen Kristus. —] Svátost oltářní jest pravé a živé tělo a pravá krev Pána našeho Ježíše Krista v způsobách chleba a vína. Ježíš Kristus je pravdivě, podstatně a skutečně

v svátosti této a sice pod obojí způsobou: i chleba i vína přítomen s tělem i duší, s člověčenstvím i božstvím — on je přítomen celý pod každou způsobou i každou, sebe menší částkou každé způsoby, proměnění podstaty chleba a vína v podstatu těla a krve Páně děje se při mši sv. a sice při pozdvihování a přepodstatnění. On je tam přítomen ne tak jako Bůh všude je přítomen, ale bytelně, podstatně, jenom způsoba chleba a vína zůstává, ale hmota jejich, podstata se přeměňuje v podstatu těla a krve Páně.

To je, nejmilejší, učení církve katolické o svátosti oltářní, tak učili apoštolové, sv. Otcové, sněmové církevní, tak hlásá církev katolická od 19 set let, za tuto víru tisícové našich mučedníků krev svou cedili, za tuto víru i naši předkové svůj život a své statky obětovali.

[— Přislíbení a ustanovení. —] Když Kristus Pán zázračným způsobem na poušti nasytil 5000 lidí rozmnoživ pět chlebů a dvě ryby, chtěl ho zástup učiniti králem svým, než Pán, znaje smyslnou povahu lidu toho, skryl se a ušel. Ale zástupové hrnuli se za ním a když ho nalezli, vytýkal jim úzkou a smyslnou žádost jejich a napomenul je, aby toužili nejen po chlebu tělesném, nýbrž po pokrmu, kterýž zůstává k životu věčnému. A když ho prosili Židé, aby jim dával chléb tento, pravil: »Jáť jsem chléb živý, který s nebe sestoupil. — Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky a chléb, který já dám, tělo mé jest za život světa. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den nejposlednější.« Jan, 6.

Jasně, zřetelně a určitě slíbil těmito slovy Kristus Ježíš svátost nejsvětější a co slíbil, to naplnil. »Nebo Ježíš když miloval své, až do konce miloval je« Jan, 13, a proto shromáždil naposled před utrpením svým své učedníky a povečeřev s nimi beránka velikonočního, ustanovil jim neustálou památku své lásky: vzal chléb do svých sv. rukou, pozdvihl očí svých k nebi, žehnal jej, lámal a dával učedníkům svým řka: »Vezměte a jezte z toho všichni, nebo totoť jest tělo mé.« Podobně i kalich s vínem žehnaje mluvil: »Vezměte a pijte z něho všichni, tatoť jest zajisté krev má Nového zákona, která za vás i za mnohé vylita bude.«

[— Obcování Boha s lidmi v Starém zákoně. —] Tak vynalezl v této svátosti nejsvětější Pán a Spasitel náš zvláštní způsob, aby ustavičně viditelně a podstatně dlel mezi námi. Nejstarší listina lidská, Písmo sv. Starého zákona, vypravuje hned na počátku, kterak důvěrně obcoval Bůh s prvními lidmi zjevuje se jim, rozmlouvaje s nimi. Tenkráte Bůh sídlil na zemi a proto byla země rájem. Ale když člověk zhřešil, tu vloudila se do srdce jeho místo lásky hrůza, člověk bál se a hrozil Boha, jehož byl rozhněval, ale i když vyhnán byl z ráje, zůstala přece v duši jeho radostná vzpomínka na uplynulé doby blahého ráje a proto doufali lidé, že opět bude Bůh jednou bydleti mezi nimi, všickni národové, i pohanští znali to slovo: »Emmanuěl«, t. j. »Bůh s námi«, všickni národové chtěli míti Boha svého mezi sebou, chtěli mu býti na

blízku. Proto stavěl člověk oltáře, proto budoval chrámy, ale chrámy tyto byly prázdné, bez útěchy.

V náboženství zjeveném musí Bůh přítomen býti ve způsobu vyšším, dokonalejším. Proto radoval se národ israelský, Deut 4, 7., že nebylo národa druhého, který Boha svého tak na blízku by měl. Jako v ráji viditelně se zjevoval Hospodin Adamovi, tak zjevoval se lidu svému ve viditelné způsobě: na poušti Mojžíšovi v keři hořícím, v ohnivém sloupu, jenž svítil lidu na cestu z Egypta, jmenovitě v podobenství dýmu nad archou úmluvy v svatostánku.

Proto plesá žalmista Páně a touží po stánku božím an zpívá: »Ó jak milí jsou stánkové tvoji, Hospodine, touží a omdlívá duše má po síncích tvých, Hospodine — kdy smím přijíti a zjeviti se před ním. Blahoslavení, kteří přebývají v domě tvém, Hospodine, na věky věků chváliti budou tebe.« Proto truchlili synové a dcery národa israelského, když dleli v zajetí babylonském, proto na vrby věšeli harfy své a nechtěli zpívati a plakali u řek babylonských, když si vzpomněli na chrám a oltář, od něhož vzdáleni byli.

[— V Novém zákoně. —] Proto znova se radovali, když navrátili se do vlasti své, nový chrám zbudovali sobě a prorok Aggéus zvěstoval jim, že větší bude sláva chrámu tohoto nežli předešlého, poněvadž přijde do něho již ten přežádoucí Emmanuěl, jehož čekali, po němž toužili. A stalo se to skutečně, přišel Emmanuěl žádoucí, evangelista Jan volá: »Viděli jsme slávu jeho, slávu jakožto jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.« Člověk jej viděl, slyšel — vše co proroctví Starého zákona předpovídala, co i pohané očekávali, naplněno jest: Emmanuěl: Bůh s námi — země jest jeho svatyní, Betlem jeho kolébkou, slunce hlavu jeho osvěcovalo, když žehnaje po zemi chodil, hory i doly slyšely slova jeho, svými slzami zarosil tu zemi, která posud kletbou byla stižena, svým potem je pokropil a posvětil — ó tu se stala země stánkem božím mezi lidmi.

Než Kristus Ježíš když dokonal dílo vykoupení svého, zase vrátil se k Otci, či snad měla tu země opět spustnouti, měla nebesa se zavříti a co mělo člověčenstvo učiniti s onou touhou, kterou žádalo si míti ustavičně Boha mezi sebou? Či věřící Nového zákona měli chudší a opuštěnější býti než nejchudší israelita v Starém zákoně, jenž mohl putovati do sv. města, kde Hospodin v podobenství bydlel?

[— Ve svátosti oltářní. —] Ne, nejmilejší! Pán když miloval své, do konce miloval je a na věky miluje je, on volá k truchlícím učedníkům: »Nezanechám vás sirotků« — on zůstává s námi na věky, nebo Slovo tělem učiněno jest, aby přebývalo mezi námi, a tak bydlí Pán mezi námi posud, ne sice v slávě své nebeské, nýbrž v prostičkých způsobách chleba a vína oltářního, ó to je nejhlubší stupeň jeho pokory, ale nejvyšší stupeň jeho lásky.

A tak jest nejsvětější svátost korunou celého díla vykoupení našeho, nebo narozením stal se Syn boží naším bratrem dle těla,

svou smrtí stal se obětí smírčí za hříchy naše, v svátosti nejsvětější je nám ale vším — naší útěchou, radostí, naším pokrmem, ba svátost nejsvětější proměňuje, jakož dí sv. Jan Zlatoústý, zemi v nebesa a činí ji trůnem božím. Nyní nemáme více příčiny záviděti učedníkům — i my patříme naň a jsme jemu na blízku, nyní není země již více pouští prázdnou, a údolím slzavým, není více hrobem vše pohlcujícím, nyní nespočívá více kletba smrti na nás, Ježíš jest mezi námi a ten veliký truchlozpěv, který ozýval se světem, jenž žádného vykoupení neznal, proměňuje se u chvalozpěv: »Tantum ergo sacramentum« — »Svátosti té neskonalé čiňme vroucí poklonu!«

[— Co nám tu podává. —] V svátosti nejsvětější podává nám Pán vše co má — všecky své milosti, jež ze smrti jeho plynou — on nám více ani dáti nemohl, vždyť dal nám tu sama sebe. V církvi Starého zákona byl Bůh blízek lidu svému, ale jen v obraze, v církvi vítězné na nebesích je blízek svým vyvoleným, oni patří na něho tváří v tvář, v církvi bojující zde na zemi je Bůh mezi námi a my patříme naň tváří v tvář, ale skrz roušku podoby svátostné. Ale jako se roztrhla jednou opona chrámu jerusalemského a Starý zákon ukončen jest, tak se jednou rozhalí rouška způsoby svátostné, která zakrývá tělesným očím našim nejsvětější a pak budeme patřiti na něho bez zahalení, tváří v tvář, an obklopen je velebností ke blaženosti věrných svých.

[— Útěchu, mír a lásku k Bohu. —] Jako král bydlí v paláci svém a tam nalézán bývá ode všech, kteří k němu vstoupiti smějí, tak bydlí Ježíš v chrámu mezi námi, my ho tu smíme navštíviti každodenně, vždyť on čeká na nás, chce zde mluviti k nám a slyšeti prosby naše. Zde v chrámu rozmlouvá s ním duše zbožná v neobmezené důvěrnosti, své srdce dokořán mu otvírá, všecky své strasti a zármutky sdílí s ním — tichá, nebeská rozkoš prochvívá křesťana, když klečí před svátostí nejsvětější, vždyť on mluví se svým nebeským učitelem a pastýřem.

Zde, pohřížen u zbožnou modlitbu, zapomíná na celý svět — snad bouří a otřásá prudký vichr vysokými okny chrámu, v němž klečí, ale chrám ten nepoboří, tak bouří boje, strasti, bída, nemoc a zármutek kolem srdce, ale uvnitř je posvátný mír, nebo to srdce nalezlo vlast svou, »jako vrabec nalezl dům a hrdlička hnízdo sobě« — nalezlo stánek boží.

Tajemný oheň vychází ze svátosti nejsvětější a srdce naše plane jako planula srdce v prsou učedníků emausských, když vykládal jim Pán Písma. Nyní tomu rozumíme, proč katolík miluje svůj chrám a jako nevěstu zdobí jej vším, co nejdražšího příroda i umění vyvádí, vždyť je každý chrám domem božím a předsíní nebeskou!

Jako v prostorách nebeských neustále pějí Bohu písně chvály andělé, jako dle Zjevení sv. Jana čtyřmecítma starců padají před Beránkem božím a pějí mu píseň novou, tak i s povrchu země této vystupují jako dým líbezný modlitba a písně chvály z chrámů, v nichž ohýbají se kolena před Ježíšem v nejsvětější

*

svátosti a tyto písně, tyto modlitby srdcí zbožných jsou mocnější než všecky hříchy a rouhání, jimiž Spasitel v svátosti této zneuctíván bývá.

Snad někde vedle chrámu Bůh se uráží, víra sv. se tupí, snad je tam na blízku Sodoma a Babylon — hle, v chrámu sídlí Beránek boží v svátosti nejsvětější, před ním klečí hlouček zbožných křesťanů a modlí se a tato modlitba jejich je příčinou, že Bůh nedští oheň a síru na Sodomy a Gomorhy. Jako ke prosbě Abrahama zachovati chtěl celé město hříšné, kdyby jen 10 spravedlivých v něm se nalezlo, tak pro toho Beránka božího, přítomného v svátosti nejsvětější, pro tu úctu a lásku, kterou vzdávají mu srdce zbožná klekající na kolena před ním, shovívá, trpělivý a milosrdný jest.

Než to nejsou ještě všecky milosti svátosti nejsvětější, Ježíš netoliko mezi námi svůj stánek má, on má i svůj oltář, své večeřadlo, on mezi námi netoliko bydlí, nýbrž on se za nás neustále obětuje, on za pokrm podává se duším našim. A o této oběti nejsvětější i večeři Páně dále.

II.

[— Oběti v Starém i Novém zákoně. —] Starý zákon mnoho měl rozmanitých obětí. Těmito obětmi snažili se lidé Bohu největší poctu vzdáti, jakožto nejvyššímu Pánu svému, kterými děkovali mu za dobrodiní obdržená, nových darů od něho vyprositi se snažili a jmenovitě hleděli usmířiti spravedlnost jeho nejvyšší, hříchy lidskými uraženou. Než všecky tyto oběti byly nedokonalé, obrazné, jako celý Starý zákon byl obrazem, stínem, předchůdcem Nového zákona. Krev býků a ovcí, kterou prolévali a na oltáři zápalném Bohu za hříchy své obětovali, nemohla ovšem smazati jejich viny, nemohla zadostučiniti spravedlnosti boží, nemohla smířiti svatost jeho, ona byla pouze slabým podobenstvím a stínem oběti oné, kterou vtělený Syn boží na oltáři sv. kříže přinesl.

To byla zcela jiná obět, nežli jakou druhdy Abel, Noë, Abraham, Isak, Jakub, Mojžíš a Šalomoun Bohu přinášeli, obět tak vyvýšená nad všecky oběti Starého zákona, jako jest Bůh vyvýšen nad člověka, jako nebe nad zemí vyvýšeno jest, jako vzdálena jest svatost boží od hříšnosti lidské. Nebo tam kněžími byli lidé hříšní, zde ale byl knězem obětujícím Syn boží vtělený, tam tekla krev zvířat, zde Kristus Ježíš jako velekněz Nového zákona sám svou vlastní krev nejsvětější proléval za hříchy naše, touto krví smířil Otce nebeského, smazal viny naše, bránu ráje opět otevřel nám. A proto stala se obět sv. kříže středem v dějinách lidstva, a na památku tohoto děje světového, věčně památného, ustanovil Pán nekrvavou obět mše sv.

A jako obět sv. kříže jest středem dějin lidských, tak nejdražší obět mše sv. jest středem, srdcem celé naší bohoslužby, v ní zobrazují a opakují se všecka tajemství života, utrpení a oslavení Páně, ano, mše sv. je táž obět, kterou Pán na kříži přinesl,

poněvadž zde týž kněz Kristus Ježíš obětuje tytéž dary Otci svému, totiž své tělo a svou krev, — ona je tedy ustavičným opakováním oběti krvavé, kterou k smíření našemu Ježíš Kristus na dřevě sv. kříže vykonal.

[— Význam a části mše sv. —] Když slunce vychází, tu prchají stínové a mizí temnosti a tak přestaly v Novém zákoně všecky oběti staré, když ustanovil Ježíš obět nejsvětější svého těla a krve, v níž ustavičně vtěluje se za nás a Otci nebeskému v obět podává za hříchy naše.

To jest ona obět, kterou Melchisedech Starého zákona předobrazoval, an chléb a víno Bohu obětoval, to jest ona obět, v níž Hospodin ústy proroka Malachiáše předpověděl, že na všech místech posvěcovati a obětovati se bude jménu jeho obět čistá. 1, II. Ano, na všech místech celé země, kde církev sv. své stánky má, každodenně obětuje se na oltáři Beránek boží — jaký to obraz divukrásný! Mizí před zrakem mým prostory chrámové, rozšiřují se v jediný velebný chrám — středem celého světa jest oltář — nad ním trůní u své velebnosti, obklopen sbory sv. andělů a svatých Bůh — nad oltářem tedy církev vítězná — pod oltářem kající a trpící duše, které v bolestech čekají na tu krev nejsvětější, která na oltáři obětována bude i za ně — to jest církev trpící v očistci — a kolem oltáře od východu až na západ, od severu až na jih shromažďují se národové — církev bojující — shromažďuje se v nepřehledných zástupech celé člověčenstvo.

A u oltáře stojí kněz, a to »Kyrie eleison«, které na počátku oběti sv. volá, to jest volání celého člověčenstva na všech místech, které vědomo sobě jsouc svých hříchů volá: »Pane, smiluj se nad námi.« A v »Gloria« spojují pozemčané své chvalozpěvy s plesáním sv. andělů, a v »Credo« vyznává církev ve všech jazycích svou víru v toho, který s nebe sestoupil, aby obětí smíření stal se za nás. A země podává své plodiny: chléb a víno při obětování — a když se blíží nejsvětější okamžik celé oběti, volá kněz třikráte »Svatý« tomu, jenž přichází ve jménu Páně — Hosanna na výsostech, nebo aj již přichází Beránek boží, který byl zabit za hříchy naše, na oltář, v prostičké způsoby chleba a vína skrývá se a ukazuje svým věrným.

Při pozdvihování klečí kolem oltáře lidé hříchem stižení a kněz vysoko pozdvihuje rukama svýma k nebesům tělo Páně, jako by volal: »Otče na nebesích, my všichni jsme zde bídní, nehodní hříšníci a zasluhujeme trest a pomstu tvou, to je ten jediný mezi námi bez poskvrny, bez hříchu, pro tohoto Syna svého nejsvětějšího, pro toto jeho tělo předrahé, které za nás vydáno bylo, pro tuto jeho krev přesvatou, která na kříži za nás tekla, patř na nás, shlaď viny naše, smiluj se nad námi, odvrať trest svůj od nás!«

A při sv. přijímání spojuje se kněz, jenž celé shromáždění zastupuje svátostně a ostatní věřící duchovně s Kristem, a tak jest mše sv. nejen památkou oběti sv. kříže, ale ustavičným nekrvavým opakováním jejím. Jak veliká a nevýslovná jest cena a

ovoce této oběti nejsvětější! Jestliže se zalíbením patřil druhdy Hospodin na obět Abela, Noema, Melchisedecha, Šalomouna, co všecko neučiní nám, když se srdcem posvěceným a zbožným přítomni jsme mši sv., v níž sám Syn boží své tělo, svou krev podává za nás! To je ta jediná obět Nového zákona — je to nejlepší obět díků a chvály, jinak nemůžeme ani důstojněji chváliti Boha a děkovati mu, než když tělo a krev Syna božího mu obětujeme, je to nejmocnější obět prosby — je to pravá obět smíření, která shlazuje hříchy naše, — je to obět nejen za živé, ale i za mrtvé, nebo lépe a vydatněji nemůže svým bratřím v očistci trpícím pomáhati, leč když tělo a krev Páně za ně obětujeme Otci nebeskému.

[— Sv. přijímání. —] To je, moji nejmilejší, ta nejvznešenější perla, kterou církev katolická zachovala po všecky časy od dob apoštolských, a je to zvláštní znamení, že všecky ty společnosti, které od církve katolické se odtrhly a od ní odpadly, nemají žádné oběti mše sv., — že jejich bohoslužba proto jest mrtvá a bezduchá.

Ve mši svaté máme tedy obět jedinou a svatou Nového zákona, kde ale obět, tam jsou i hody obětní, kde jest mše svatá, tam jest i svaté přijímání. Hody obětné byly podstatnou částkou všech obětí Starého zákona, — lidé požívali totiž některé dary Bohu obětované, tím snažili se ovšem jen obrazně a v podobenství spojiti se s Bohem, státi se takřka jeho souhodovníky, společníky stolovými.

Ježíš Kristus jest zaslíbený náš Emmanuel — Bůh s námi, přislíbení to naplněno jest jeho ustavičnou přítomností v nejsvětější svátosti mezi námi, ale jen z části. My máme naň totiž nejen patřiti očima svýma, nejen dotýkati se ho rukama svýma jako Jan a Tomáš, nejen objímati nohy jeho jako Magdalena, nýbrž my máme zcela žíti v něm, skrz něho, od něho, on bydleti má v nás, pohřížiti se máme v něho jako v moře nekonečné milosti a posvěcení, abychom nežili už více my, ale Kristus v nás, — ó kdo zváží, pochopí, vysloví to nekonečné moře lásky boží, kterého dostává se nám při sv. přijímání! Bůh náš, Pán, Stvořitel, Vykupitel, Soudce náš přichází k nám a bydlí v srdci našem!

[— Účinky sv. přijímání. —] Člověk jest duch a tělo. Tělo jeho ze země jest vzato a od země se živí, — pokrm, jejž přijímáme, nápoj, jejž pijeme, proměňuje se v naši krev, tělo, kosti — zpodobuje se tělu našemu. Ale člověk má i ducha, a duch ten živ jest slovem božím, ale slovo to tělem stalo se a přebývalo mezi námi, a proto ustanovil Ježíš Kristus v nejsvětější svátosti své tělo za pokrm, svou krev za nápoj duši naší, abychom stávali se mu vždy podobnějšími, abychom tak úzce s ním spojeni byli, jako pokrm a nápoj úzce a podstatně spojuje se s tělem naším, — věru, užšího, vroucnějšího spojení nelze si ani mysliti.

Jako tělo chřadne a umírá hladem a žízní, když nedostává se mu pokrmu a nápoje, tak i duše hyne bez pokrmu a nápoje nebeského, a proto dí Pán: »Nebudete-li jísti tělo Syna člověka

a píti jeho krev, nebudete život (věčný míti) v sobě. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a ja v něm, a já ho vzkřísím v den nejposlednější.« To oslavené tělo Páně, jež při sv. přijímání požíváme, působí tedy, že v Kristu žijeme a on v nás, tím hojí se rány duše naší, tím krotí se smyslnost, tím záruka, ba jistota dává se nám budoucího vzkříšení.

Tělo naše ovšem v prach se jednou obrátí, ale až jednou zavzní všemohoucí slovo Páně, pak i to zetlelé, v prach rozpadlé tělo naše oživne, vždyť ono spojovalo se s tělem oslaveného Spasitele, který není Bohem mrtvých, ale živých. »Ó posvátný hode, v kterém Kristus se požívá, památka jeho utrpení se oslavuje, duše milostí se plní a budoucího vzkříšení rukojemství se nám dává!« Tak pěje o svátosti této církev sv.

Nyní se naplňuje slovo Písma sv.: Ježíš, když miloval své, do konce miloval je. Láska, která k zemi ho táhla, která způsobila, že je to rozkoší jeho býti se syny lidskými, ta zde takřka sebe samu zmařila, když za pokrm a nápoj se nám dává. »Budete jako bohové,« pravil pokušitel v ráji k matce naší — ejhle, co pokušitel lstivě a zlomyslně tenkráte pravil, to naplňuje se při sv. přijímání — zde stáváme se účastnými božské přirozenosti Syna božího, — tu ráj přichází opět na zem, tu stojí strom života a ovocem jeho jest nesmrtelnost. »V potu tváří jísti budeš chléb svůj,« to byla kletba, již vyřkl Hospodin nad Adamem, a ejhle, ten chléb trpký stává se při sv. přijímání mannou nebeskou, všelikou líbeznost v sobě mající, — stává se hodem božím — večeří Páně!

Suďte sami tedy, nejmilejší, s jakou duší k stolu Páně přistupovati máme. Jak čistá a bezhříšná má ta duše býti, jak pokorná má ta mysl býti, která stánkem se státi má krále andělů, nejsvětějšího Syna božího. Co říci o těch, kteří nehodně, se srdcem hříšným, s myslí pyšnou aneb docela nevěreckou k stolu Páně přistupují, — na to odpovídá sám sv. Pavel volaje: »Kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije!«

A co říci máme o těch, kteří stůl Páně zanedbávají, kteří ani jednou za rok, ba po celou dlouhou řadu let k sv. přijímání nejdou — na to jest opět než jedna odpověď, odpověď tu dává sám Ježíš: »Nebudete-li jísti tělo Syna člověka a píti jeho krev, nebudete život věčný míti v sobě.«

Ó kéž není mezi námi nikoho, komu by platila výčitka svatého Pavla či hrozná tato slova Páně, kéž by všichni uslyšeli slova, jimiž zve je Hospodář nebeský do večeřadla svého, s Bohem v svátosti sv. se smířili a s Kristem ve sv. přijímání spojili! Kéž stane se nám všem nejsvětější svátost oltářní tím, čím chtěl ji Ježíš míti — pramenem života věčného, obětí smíření při mši sv., pokrmem andělským, zbrojí proti hříchu, rukojemstvím nesmrtelnosti při sv. přijímání, — kéž dá nám Pán té milosti, abychom, než odejdeme z tohoto světa, nasytili duši svou nejsvětější svátostí, a tam někdy patřiti mohli naň ne více pod rouškou svá-

tosti skrytého, ale tváří v tvář, — kéž dá nám, aby poslední slova jazyka našeho umírajícího byla: Ježíši, tobě živ jsem — Ježíši, tobě umírám — Ježíši, tvůj jsem živ i mrtev. Amen.

† František Ekert.

Neděle III. v postě.

Lakota — druhý pramen náboženské lhostejnosti.

»Kořen všeho zla je lakota.«
I. Tim. 6, 10.

Romerich, bohatý a vzácný rytíř francký, pozval mnicha Amata, jenž právě v krajině missie konal, ke stolu. Mezi hostinou táže se, který by byl nejlepší prostředek, aby člověk mohl býti spasen. Amat poukázal na stříbrnou mísu, která právě byla na stole, řka: »Kolik tvých předků pamatuje tato mísa! Chtěli-li ji dochovati potomkům, musili se o ni starati a ji opatrovati, byli tedy vlastně jejími otroky, zrovna jako ty a ti, kteří po tobě přijdou. Divím se, že jsa tak prozřetelný, neuvažoval jsi až posud slovo Páně k mladíku v evangeliu: »Chceš-li dokonalým býti, prodej, co máš a následuj mě a tak shromáždíš si poklady v nebi!« Od toho okamžiku byl Romerich jako vyměněn; často myslil na slova mnichova, až konečně opustil všecky své statky, stal se mnichem a rytířem Kristovým. Tyto statky byly mu jen prostředkem k dosažení oněch pokladů, jež mol a rez nekazí a zloději nekradou; tyto statky staly se mu řebříkem k nebi a tím jsou vlastně každému člověku na světě. Jako řebřík vlastně má dva konce, jeden, po němž se vystupuje nahoru, druhý, po němž se sestupuje dolů, tak i také peníze jsou jedněm k spasení, jiným k záhubě. Poněvadž těchto druhých bývá na světě více, napsal již sv. Pavel: »Kořen všeho zla, je lakota.«

Až posud uvažovali jsme, drazí v Kristu, první příčinu náboženské lhostejnosti u Piláta a jeho současníků; avšak není pýcha jediným původem této lhostejnosti, jsou ještě jiné příčiny, mezi nimiž zaujímá lakota místo ne poslední. Lakota, tento »prokletý hlad po zlatě,« jak ji pojmenoval již pohanský spisovatel, vhání bohužel tisíce křesťanů do náruče lhostejnosti a činí je zrádci na nejsvětější povinnosti. To budiž předmětem dnešního našeho rozjímání! Rodička boží bude s námi!

Pojednání.

I. Již sv. Pavel varuje učedníka svého Timothea před lakotou a píše: »Kdož bohatými býti chtějí, upadají do pokušení a osidel ďábla, jež uvrhují člověka do záhuby.« Tato slova hodí se velmi dobře na vladaře Piláta. Viděli jsme, že pýcha to byla u tohoto muže, jež mu překážela, aby pravdu hledal, poznal a hájil; dnes přesvědčíme se, že na jeho lhostejnost a zbabělost vůči

židům nebyla bez vlivu jeho lakota, jež byla jen známkou této doby a pohanského světa, z něhož Pilát vyšel a v němž žil.

Žádost peněz byla oním pérem, jež udržovalo veškerý pohanský stroj v pohybu. Běda těm, kteří ničeho neměli! Ti věru za nic nestáli. Opatřiti si peníze a užiti, to byl cíl tehdejšího světa, zvláště pak rozmařilých a prostopášných Římanů.

Je k neuvěření, jak ohromné sumy se vydávaly na př. na hostiny, jež se vystrojovaly k vůli tomu, aby si hostitelé pojistili hlasy hostí k volbám. Aby se lid nebouřil a k hanebnému hospodářství se státními úřady mlčel, vystrojovaly se mu hry, aby se bavil, rozdávaly se zásoby obilní, aby se nasytil. Byli to ohromné sumy, jež zaplatiti musil, kdo se státi chtěl na př. prokonsulem. A kdo zaplatil tyto sumy, než ony krajiny, do nichž takovýto vladař byl poslán, aby konal právo a spravedlnost?! Bylo to v Římě samozřejmým, že si k těmto penězům, jež doma zaplatil, musí vladař pomoci v cizině. Veřejné mínění bylo v tom ohledu velice shovívavé; k čemu by byl místodržitelem, kdyby si neměl nabrati?! Jen když to neprovozoval nestydatě a jak se říká, okatě, zůstal mužem čestným, třeba vydrancoval celou zemi, všickni byli stejní a tu jak se říká, »vrána vráně oči nevyklube«. Ovšem spustil Cicero zle na správce Sicilie,*) avšak slavnému řečníku záleželo více asi na effektu řečnickém, než na opravdové nápravě, aneb byl tento Verres obzvláštním lupičem. Rotšild tenkráte ještě na světě nebyl, ale jeho zásada: »Kdo mně vezme moje peníze, vezme mně čest,« platila i tenkrát. Čest si nosil každý v kapse a měl čest tím větší, čím měl kapsu těžší, zrovna jako za našeho času u těch lidí, kteří buď křesťany nejsou aneb kdysi pokřtěni byli, ale nekřesťansky na svět pohlížejí a jednají. V tom ohledu je to zvláště jeden národ, u něhož peníze platí všecko a jenž až posud tančí okolo zlatého telete, jako druhdy jeho předkové pod horou Sinai. Běda křesťanskému světu, jestli zapomene na vznešenou nauku Kristovu a bude křepčiti kol zlatého telete! Kdyby byl Pán Ježíš nabídnul Pilátovi slušnou částku peněz, byl by se ho tento jinak ujal, byl by nevinnost jeho nejen uznal, ale byl by ji hájil a zajisté i obhájil. Pán Ježíš mu peněz nenabídl a proto mu za to nestál, aby jej byl proti židům v ochranu vzal a jejich nenávist si zbytečně přivodil.

II. Tytéž příčiny plodí i dnes tytéž účinky Lakota vede i dnes k náboženské lhostejnosti, k oné chladnosti, s níž se dnes u mnohých křesťanů potkáváme a nemůže též býti jinak; lakota činí člověka 1. pozemským, t. j. hroudě zemské oddaným, činí jej 2. nespravedlivým po případě i zločinným, činí jej 3. k bídě bližního necitelným.

1. Úlohou člověka na světě jest, aby staral se o živobytí své a své rodiny. K tomu potřebuje prostředků čili peněz, jež se dají získati pouze poctivou prací. »V potu tváří dobývati budeš chleba svého, dokud se nevrátíš do země, z níž jsi vyšel«. Již

*) Verres, everres Siciliam.

v knize Jobově čteme: »K práci stvořen je člověk, jako pták k letu« a u sv. Pavla: »Kdo nepracuje, ať nejí!« Není však práce jediným a nejvyšším člověka cílem; již přísloví praví: »Modli se« a pak teprv »pracuj«, t. j. člověk nemá pro péče tohoto světa zanedbávati povolání svého nadzemského, má se přičiniti, ale v získání peněz nemá viděti svůj jediný cíl, má pracovati, ale požehnání ke své práci má si vyprošovati shůry, dle přísloví: »Člověče přičiň se a Bůh ti požehná!« Takový je pořádek pro člověka na světě, člověk lakomý však a vůbec ten, kdo svůj cíl vidí v hroudě země, pořádek ten převrací. On zemi obětuje vše, své myšlenky, své starosti, své práce a námahy. Co a jak to bude po smrti, o to se nestará. Jak by mohlo náboženství u takového člověka nalézti milosti, náboženství, jež volá: »hledejte toho, jenž shůry jest?!« Náboženství mu ničeho nedá, chodění do kostela, svěcení neděle mu jen v konání prací překáží. Znali jste sami, drazí v Kristu, hospodyni, která říkala, že raději jde do chléva, než do kostela, poněvadž z toho aspoň něco má. Žena ta, musila v mladém věku opustiti ty své chlévy a nemá z toho dnes také nic.

2. Lakota činí i nespravedlivým, neboť otupuje svědomí člověka, jenž nedělá rozdílu mezi mým a tvým, jen na to dávaje bedlivý pozor, aby nepřišel do styku s trestním zákonem.

To, co nazývají lidé svědomím, to je u něho jenom předsudek, jeho zásadou je, nedati se přistihnouti a platiti aspoň před světem za pořádného. Zvlášť podvod není u něho žádným hříchem, poněvadž podvésti dají se jen lidé hloupí a ti zasluhují, aby dostali za vyučenou. Jak nemá se k náboženství takový člověk chovati chladně!? Náboženství zakazuje nejen skutky nepravé, ale i nepoctivé myšlenky a žádosti, ano neodsuzuje jako soudce světský pouze ty, kteří se dali chytiti, ale každou i tajnou nespravedlivost, ano žádá nejen pokání, ale i navrácení statků a nahrazení škody a zadržuje rozhřešení, dokud hříšník k tomu se neodhodlá a proto je dnes tolik lidí, kteří se s náboženstvím rozešli. Náboženství praví: »Buď škodu napraviti a majetek nahraditi aneb věčně zatracen býti;« lidé, jimž peníze přirostly k srdci, nechtějí ani jedno ani druhé a proto na náboženství nedrží a proti němu bojují.

A setkáte-li se, drazí v Kristu, s člověkem, kterému dle jeho řečí je náboženství nepohodlné, můžete býti napřed přesvědčeni, že k tomu mají nějakou příčinu, buď že nechtějí vrátiti cizí statek, nebo zanechati hříšných zvyků po případě i příležitostí k hříchu, jako jsou na příklad hříšné známosti. Nepřítel náboženství se sám odsuzuje, ježto každý musí se ihned tázati, proč to dělá, když náboženství nikomu neškodí.

Též lidé, kteří majetek považují za krádež a kteří navrhují, aby se sestátnil, aby ta pružina, která udržuje celý život lidský v pohybu, totiž možnost získání soukromého majetku, byla odstraněna, nejsou přáteli náboženství, protože ono soukromý majetek hájí, jestli tento byl vydobyt cestou poctivou a protože jako vůbec každý rozumný člověk i ono zavrhuje rozdělení ma-

jetku na stejné díly mezi lidi, kteří od jakživa byli nestejných schopností tělesných a duševních, nestejných i vlastností mravních. Zabrání soukromého majetku je vlastně krádež a nikdo nemůže žádati od náboženství, ať je ono jakékoli, aby krádež hájilo. Proto boj socialistů proti náboženství již z této jediné příčiny musí býti odsouzen.

3. Lakota činí člověka tvrdým, nemilosrdným, pro bídu spolubližního otupělým. Ziskuchtivcem nehne ani hlad chuďasa, ani bída vdov a sirotků, ba ani slzy příbuzných. On zná jen jednu bolest, jen jeden strach, jen jednu starost — aby neutrpěl škody na vezdejším statku a i když otevře sem tam pomocné ruky, stane se to, jak říkáme, z vypočítavé spekulace. Jak by mohlo takové srdce míti zájmu na náboženství, jež vždy a všude k lásce k bližnímu a k milosrdenství nabádá?! Jak by mohl takový sobec milovati náboženství, jež hrozí nemilosrdnému věčnými tresty? Když Spasitel řekl mladíku v evangeliu: »Chceš-li dokonalým býti, prodej co máš, rozdej chudým a budeš míti poklad v nebi,« tu opustila mladíka tohoto všecka touha po dokonalosti a po následování Krista. A přece lidí, kteří učinili tak, jak Spasitel radil, bylo ve světě křesťanském na tisíce a v tom právě spočívá zázračná moc našeho náboženství, vítězosláva katolické církve.

Ze všeho tedy, co jste dnes slyšeli, drazí v Kristu, poznáváte, jakým pařeništěm pro náboženskou lhostejnost je nezřízená láska k penězům Ona činí člověka hmotně smýšlejícím, nespravedlivým, nemilosrdným a v takové mysli nenachází náboženství žádné půdy; ono musí zakrněti a konečně zhynouti. Proto nechcete-li, drazí v Kristu, aby víra Kristova stala se vám lhostejnou, nenechejte se opanovati lakotou! Peníze mohou býti dobrým služebníkem, t. j. mohou člověku býti k užitku a prospěchu i duchovnímu, ale ony jsou špatným, ukrutným pánem, t. j. čí mysl opanují, z toho učiní svého otroka. Peníze jsou trním, jež píchá, když se ho člověk chce dotknouti, připravuje nesnáze, když je člověk drží a bolest rozdírající, když se jich má zbaviti.

Nezapomeňme na napomenutí sv. Pavla, jenž napsal: »Máme-li pokrm a oděv, buďme spokojeni! Nic jsme na svět nepřinesli a nic sebou nevezmeme!« Proto také nacházeli chudí v náboženství povždy svou nejsladší útěchu. Dnes je bohužel jinak; většina chudých lidí pohlíží dnes se závistí k výšinám lidského života, učí se znáti požitky, jichž nikdy ve svých poměrech ukojiti moci nebude, závidí boháčům a chce míti nebe na zemi, jak si o boháčích představuje. Tací lidé ovšem náboženství se odcizí, ježto ono nebe na zemi jim dáti nemůže a pouze svou pomoc a útěchu jim nabízí. Na nebe po smrti nevěří a proto jsou dvojnásobně ubozí, ježto štěstí na věčnosti se vzdali a štěstí pozemského nedosáhli. Bez útěchy náboženské cítí tlak chudoby a nouze své dvojnásobně. Proto, kdož jsi chudý, nenechej si vzíti víru a s ní naději v lepší budoucnost! S touto nadějí jsi bohatým i ve své chudobě, neboť není chudým, kdo málo má, ale kdo málo potřebuje a si žádá. Vy pak, jež obdařil Bůh více těmito hmotnými

prostředky, nevěšte srdce svá na bohatství! Budete-li v penězích viděti jen prostředek ke štěstí a ne štěstí vlastní, zůstanete oddáni náboženství, jež z vašich statků dělá klíče zlaté k branám věčného života.

Ve Skutcích apoštolských čteme o nábožné a dobročinné vdově Tabithě, jejíž ovšem již polozbořený příbytek jsem v Jaffě měl příležitost viděti. Tabitha onemocněla a zemřela; poněvadž sv. Petr dlel nedaleko tohoto města, poslali k němu učedníci prosíce, aby se do Jaffy dostavil. Petr přišel a ihned byl k mrtvole uveden; spatřil tam chudé vdovy, jež ji oplakávaly, ukazujíce mu roucha, jež jim Tabitha utkala. Apoštol dojat slzami a skutky milosrdenství mrtvé, učinil největší svůj zázrak, vzkřísil totiž mrtvou Tabithu.

Drazí v Kristu! Blaze nám, bude-li moci v soudný den anděl náš strážný poukázati Spasiteli na skutky dobré, jež jsme na tomto světě vykonali, po případě na slzy, jež jsme usušili! Pak nebude moci ani On zatvrditi se nad skutky, jichž jsme snad se ve své lidské křehkosti a slabosti dopustili, protože On to byl, který řekl: »Blahoslavení milosrdní, oni milosrdenství dojdou.« Amen.

Josef Kousal, děkan v Hořicích.

Neděle IV. v postě.

IV. Pokání.

»Dcery jerusalemské, neplačtež nade mnou, ale plačte samy nad sebou a nad svými syny.« Luk. 23, 28.

[— Zapření Petrovo. —] Vysoká rada odsoudila Krista Ježíše k smrti, radost nepřátel jeho dosáhla vrchole. Mezitím ale, co v shromáždění vysoké rady s jásotem opakovali fariseové ortel smrti nad Pánem, udál se venku, v předsíni výstup, který mnohem bolestněji dotekl se srdce jeho — bylo to zapření Petrovo. Jako ostatní učedníci dal se Petr na hoře Olivetské na útěk, bázeň a zděšení hnaly ho, ale náhle se zastavil, svědomí hnulo se v něm, on slyšel najednou hlas, a hlas ten projel srdce jeho: Šimone, Petře, co jsi to sliboval, cos to učinil! I obrátil kroky své, mlčky kráčel s Janem povzdálí za houfem zbrojnošů, v jichž středu Pán vlečen byl — pak vstoupil za Janem do domu Kaifášova.

Ale sotva překročil práh domu toho — již opět bázeň projela duši jeho, ta tam byla opět všecka zmužilost a horlivost jeho — před slabou ženou zapřel Mistra svého. A nedlouho potom, když opět v shromáždění zavzněl výkřik, jehožto ozvěna celým domem se ozývala: »Hoden jest smrti«, zapřel Petr Pána u ohně po druhé, zapřel ho po třetí, ba přísahal, že nezná ho — ubohý Petr, jak hluboce klesl.

Pán za chvíli veden jest ven, zástup žoldnéřů hřmotí kolem něho, fariseové a zákoníci posmívají se jemu a hrozí mu — ale on si nevšímá toho hřmotícího zástupu — oko jeho těká jinam

— ano Pán pohlédl na Petra, ó to byl pohled, který jako blesk projel duší jeho — a vjel do všech kostí jeho. S bolestnou lítostí opouští Petr dům Kaifášův, každý kámen, každý strom, každá hvězda, i ta luna na noční obloze zdají se volati k němu: Šimone, Petře — jak hluboce jsi klesl!

[— Kristus u Piláta a Herodesa. —] Petr vyšel ven a plakal hořce, ba měl proč plakati, nebo hlubokou ránu zasadil srdci Mistra svého. Jaký zármutek, jakou opuštěnost snášel Kristus, když nyní až do rána státi musil u téhož ohně, u kterého první učedník jeho přísahal, že nezná ho. A sotva první zábřesk ranního slunce ukázal se na hoře Olivetské, shromáždila se opět vysoká rada a s jásotem vedla Pána do domu místodržitele římského Piláta, aby potvrdil bezbožný ortel jejich. Než jaký to obraz odporný rozvíjí se v domě jeho!

Pohan Pilát nenalézá žádné viny na něm, on zahanbuje celé židovské synedrium, on hledí Pána vysvoboditi a posílá ho k Herodesovi. A Herodes, ten zpustlý ničema, klade na něho na potupu roucho šarlatové — veřejně prohlašuje jej za pomatence — ten bídák a ničema! Ó nedivme se nejmilejší tomu, když i nyní rozliční Herodesové házejí na Krista Ježíše šarlatové roucho a upírají mu božství jeho a sv. náboženství jeho prohlašují za zatemnělost a bláznovství, mělit svého arciotce a patrona v Herodesovi!

[— Barabáš. —] Pilát dobře znaje zuřivost židovskou a přesvědčen jsa, že ortel jejich je zcela nespravedlivý, hledá nových cest a prostředků, aby ho propustil, on předvádí ze žaláře lotra — loupežníka — vraha Barabáše, staví ho vedle Krista, dávaje židům na vůli, aby jednoho mohl propustiti na veliký svátek velikonoční, ale lid ten, podplacený od licoměrných fariseů, zaslepený zuřivostí a vášní křičí: »Ne toho, ale Barabáše propusť!« Můj Bože, jak zpustlý je ten tvůj vyvolený národ! Jak hluboce tedy klesl národ tvůj, tak úplně prázden byl všeho citu lidského, citu pro právo, tak zlomyslným a zaslepeným stal se lid ten, že přednost dává před svým Mesiášem sprostému zákeřnickému zločincovi, že volá ukazuje na Krista Ježíše: Ukřižuj — ukřižuj ho!

[— Bičování. —] A pohanu Pilátovi chvěje se srdce v těle, s ošklivostí odvrací se od zpustlých netvorů těchto, on se chápe jako tonoucí stébla ještě jednoho posledního — zoufalého prostředku, aby aspoň poněkud jiskru nějakého milosrdenství vzbudil v lidu tom — on káže Krista bičovati! Rychle trhají katané šaty s těla jeho, k sloupu ho vážou a zuřivostí nelidskou počínají kruté dílo své — rána za ranou nové proudy krve vyvádí, ó kdo by nestál hluboce dojat, kdo by se nezachvěl, kdo by nezatruchlil před tebou — ukrutně zbičovaný Pane náš! Kterak neměli bychom se chvěti před tímto obrazem, když víme, že to byli naši hříchové, kteří bičovali Pána a potoky krve jeho nejsvětější z ran jeho vyváděli!

[— Ecce homo. —] Vysílen, polomrtev klesá k zemi ten Beránek nevinný do proudů krve své a když zlomené oko jeho probírá se ze smrtelné mdloby, mlátí katané věnec bodlavých trnů do hlavy jeho, třtinu

mu do rukou dávají, pláštěm šarlatovým ho odívají — Ecce homo — ejhle, člověk, volá Pilát — ale i to marné je, zuřivost lidí těch nezná konce, zloba jejich ďábelská nezná mezí — znovu zaznívá křik: Ukřižuj — ukřižuj ho — krev jeho přijď na nás, i na naše syny! A když Pilát ještě otálí, hrozí mu pomstou císaře římského Tiberia a Pilát, leká se toho, myje ruce své, ještě jednou uznává Krista Ježíše nevinným a přece k smrti odsuzuje jej!

[— Cesta na Golgotu. —] A nyní nastává Pánu poslední cesta — cesta vedoucí na popraviště, na Golgotu. Dřevo kříže kladou na ramena jeho, jako Isák nesl sobě druhdy dříví obětní na ramenech na horu Moria — těžké, hrubé to dřevo, nebo lpí na něm spousta hříchů celého světa. Bolestná to byla cesta, nebo ještě nebyly zaceleny rány ostrých bičiků na těle jeho, ochromen na všech údech, vysílen, klesl Pán pod dřevem kříže a když provazy a ranami ku povstání nutili ho, když poslední zbytek sil svých sebral, povstal a oko své krví zalité otevřel — ó jaké to divadlo srdce bodající — tam v kruhu několika zbožných žen stojí královna mučedníků — tam stojí Maria.

[— Setkání s Pannou Marií. —] Zrakem lásky mateřské, ale lásky bolestí zachvácené, patří na Syna svého jednorozeného, vidí ho v tlupě hrubých holomků s korunou trnovou, vidí ho obtíženého křížem kráčeti na smrt, kdo ji měl těšiti, sílíti, podporou jí býti. Jaký meč bolesti proťal duši té matky bolestné — té královny mučedníků! A božský Trpitel patří na svou matku, loučí se s ní, i jeho srdce proniká meč bolesti když viděl, že opustiti musí tu, kterou miloval celou vroucností božské lásky své. Po druhé klesá pod křížem, než již dovlekl kříž svůj až ke bráně města, která vedla na Golgotu — ó Jerusaleme, již naposled vystupuje z tebe tvůj Mesiáš — ó kterak miloval tebe Pán, kterak plakal nad vinou tvou a ty nyní na smrt vedeš toho, kterého Hospodin Bůh poslal tobě.

[— Vykročení z brány města. —] Posledním krokem Páně je vyčerpána míra milosti boží pro tebe — ten, jehož na smrt vedeš, opět přijde, ale ne jako Vykupitel, nýbrž jako Soudce tvůj! Ba ano, Pán tvůj přišel již a soud jeho hrozný byl. Co synové tvoji volali v domě Pilátově: »Krev jeho přijď na nás a na naše syny«, to se naplnilo za málo let, a dnes, tedy skoro 19 set let po tom, co zaslepený lid jerusalemský ona hrozná slova volal na Mesiáše svého, spočívá ještě kletba nad městem Davidovým — kámen nezůstal na kameni, neúrodná poušť rozkládá se v okolí jeho.

Doplnila se brzo míra milosti boží, přišla kletba, přišel trest na zpupný a zrádný lid, ale snad i v tvém srdci, křesťane, činí Pán již poslední kroky, snad i nad tebou naposled již pláče, snad v této době posvátné naposled i tobě již podává ruku svou, naposled hledí na tebe, či ho uslyšíš, či se obrátíš k němu, či snad krev jeho nejsvětější i ty budeš volati na hlavu svou a hříchy svými znova ho křižovati?

[— Plačící ženy. —] Hle, Pán tvůj vystupuje na stráň hory Golgoty, celý Jerusalem je na nohou, je to zástup nemilosrdných

zvědavců, ale několik milosrdných žen lituje ho přece, ony vidí jeho rány, jeho sklíčenost, a proto pláči nad ním! Ale Pán obrací se k nim volaje: »Neplačte nade mnou, ale plačte nad sebou a a svými syny.« A věru, kdo byl více pláče a politování hoden — on, nevinný, odsouzený, k smrti vlečený, či ten lid zpupný, který rouhavým skutkem svým volal do nebe a vyzýval Boha k pomstě? Plačte nad sebou a nad svými syny — to je ta jediná cesta, jediný možný způsob, abyste unikli hrozícímu trestu božímu.

[— I my máme oplakávati své hříchy. —] I k nám, nejmilejší, kteří truchlíme v době této nad utrpením Spasitele svého, volá podobně: Plačte nad sebou — plačte nad svými hříchy, nebo tito vaši hříchové k smrti mne odsoudili, ti mne bičovali, trním korunovali, křížem obtížili, na Kalvarii vlekli! Plačte nad sebou a svými syny! Či snad zanikne i u nás tento hlas Páně a přijde na zmar? Ano, zaniká, na zmar přichází ten hlas Ježíše Krista, křížem stiženého u mnohých, ale my ho chceme slyšeti, do srdce si hluboce zapsati slova jeho. Pán Ježíš křížem stižený volá k nám a napomíná nás k pokání.

O tomto díle spasitelném budeme, nejmilejší, dnešního dne rozjímati, a sice vyložím vám tři hlavní částky svátosti svatého pokání, kteréž jsou:

Lítost, zpověď a dostiučinění.

Pojednání.

I.

[— Hřích je největší zlo. —] Chudoba, bída, nemoc a opovržení, pronásledování, drahota, mor, válka, hlad, tisíceré umírání — jaké to moře strastí a ran, před nimiž třese se srdce naše a jazyk náš volá: »Uchovej nás, Pane!«

Než pohlédni, křesťane, ranám a strastem těmto jednou zmužile do očí a zeptej se, v čem vlastně spočívá neštěstí, které na nás jednotlivé rány a strasti uvalují Chudoba je velkou strastí — je to ztráta jmění, nemoc je těžkou ranou — to je ztráta zdraví, opovržení je strastí, nebo je to ztráta cti a dobrého jména a smrt je největší strastí, je to ztráta života. Ztratiti jmění, čest, zdraví, život, sluje neštěstím, poněvadž každému je jmění, čest, zdraví, blahobyt a život statkem drahým.

Ano, drahé to statky, ale není na světě nic dražšího, než truhla peněz, není nic drahocennějšího než růžové líce kvetoucího zdraví či trošek té lidské chvály a cti, není nic většího, než krátký život náš na zemi? Ó jest něco daleko vznešenějšího a dražšího nad peníze, sílu, zdraví, čest a blahobyt.

[— Lítost nad hříchem. —] Když někdo, kdo milý, drahý je srdci našemu, nám odňat byl, když nějakou věc vzácnou a milou ztratili jsme, tu uchvacuje srdce naše bolest nad ztrátou tou a když k bolesti této přidruží se upomínka na blaho a štěstí, které ztracený člověk, pozbytá věc přinášela nám, tu bolest snoubí se s upomínkou tou radostnou a plodí slzu lítosti. Tak otec pláče,

když vzpomene si bývalého štěstí rodiny své, nyní ubohé, tak matka slzy prolévá, když vzpomene si, jak druhdy šťastna byla, majíc své dítko ctnostné a zbožné u sebe, tak dítě sirotek hořekuje, když myslí na ony blahé dny, v nichž spočívalo na srdci matky své, které není více. Tak pláčeš snad, když vzpomeneš si na své dětství, kde Bůh, otec a matka byli ti jediní, co v srdci tvém sídleli — ach uprchli dnové nevinného dětství, to srdce ubohé vzdálilo se od otce a matky, bloudilo ve světě, daleko zabloudilo od Boha a vypudilo ho od sebe!

Ale tu najednou zní v svědomí tvém hlas hrozný a mocný: Kde jest Bůh, kde jest Otec tvůj, hlas ten zní neustále, chvěje srdcem tvým a zní opět: Ty jsi zapudil Otce svého, ale on milosrdný a láskyplný jest, on tě ještě nezavrhl, nechce smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl. Ó třes se, tedy a hořekuj, ty srdce bídné, plač a sténej, ty srdce podvedené, nebo co jsi to učinilo! Čím drahocennější je věc, kterou jsme ztratili, tím větší bolest a lítost naše, ó plač tedy a hořekuj ty srdce nešťastné, které Boha, Otce svého, hříchem jsi ztratilo, nebo ty jsi ztratilo jeho milost a lásku, ty jsi ztratilo svého Ježíše — ty jsi jeho krev nejsvětější nohama šlapalo!

Ó jak veliká, jak upřímná musí býti lítost nad hříchy našimi, když poznali jsme, co jsme to učinili! A lítosti takové nevyhnutelně třeba nám, chceme-li opět smířiti se s uraženou láskou boží, lítost tato je duší celé svátosti sv. pokání, srdce naše s ošklivostí odvrátiti se musí od toho, co posud milovalo, vůle naše musí pevně ustanoviti se na tom, že v budoucnosti nebude více Boha urážeti, a tato lítost musí býti všeobecná, ona musí vztahovati se i k nejtajnějším záhybům srdce našeho, ona muší zasáhnouti i nejzamilovanější hříchy tvé nebo »pohoršuje li tě ruka nebo noha, utni ji«, praví Pán, lépe jest ti, abysi z kořene vytrhl z duše své trní a bodláčí hříchů, kdyby i sebe více bolelo to tebe, než abysi s hříchy svými zemřel na věky. Budeš-li míti takovouto lítost, budeš li litovati hříchů svých jako Petr, jako Magdalena, jako Augustin — i na tebe pohlédne Ježíš, on dá ti milost svou, abysi vyhnati mohl ze srdce svého toho zlého hosta, který zahnízdil se tam, abysi vyčistil duši svou a ozdobil ji a dokořán otevřel bránu její, aby ten uražený, tebou vypuzený Otec tvůj opět tam přijíti, tam bydleti mohl.

[— Předsevzetí. —] Bude-li taková lítost tvá, pak i vůle tvá nezlomně ustanoví se na tom, že staň se co staň, neotevře tuto bránu opět hříchu, že utíkati bude od všech příležitostí, ode všech společností, které posud bývaly příčinou pádu tvého, že bude se vystříhati zvláště všech počátků hříchu, že bude důvěřovati v sebe. A kdo takovou lítost, takové předsevzetí míti budeš, pak půjdeš po hlasu dobrého pastýře svého, který ustavičně volá k tobě: »Plač nad sebou a nad svými hříchy«, který jako ovci ztracenou hledá tebe — ty půjdeš, abysi s milostí boží skutečně smířil se s Bohem — milost ta vede tebe do chrámu — do zpovědnice. O tom pak dále.

II.

[— Zpověď. —] Počátek všeho zlého, dí Písmo sv., je pýcha a první krok na cestě pýchy je odpadnutí od Boha — hřích. Jestliže tedy pýcha od Boha odvádí, jestliže ona i pyšné anděly a první rodiče naše odloučila od něho, může jenom pokora k Bohu vésti nazpět. A proto není pro hříšníka, který s Bohem upřímně smířiti se chce, cesty jiné, než aby se před ním pokořil, on musí to nejprve skutečně uznati, že chybil a pak to i vyznati, to napraviti a v tomto uznání a vyznání hříchů knězi na místě božím záleží zpověď.

Je to docela přirozeno a potřebno, že když urazili jsme dobrodince svého, ublížili jsme mu a chceme se s ním smířiti, od něho odpuštění dojíti, nezakrýváme vinu svou, nýbrž upřímně, zkroušeně se mu z ní vyznáme a ho za odpuštění prosíme — a to právě jest zpověď jako zkroušené vyznání vlastních hříchů a ona je tak stará jako člověčenstvo. Ježíš Kristus učinil pak nutnou podmínkou odpuštění hříchů našich sv. zpověď, on k důstojnosti svátostné povýšil ji. Dokavad on sám jako nejvyšší kněz Nového Zákona na zemi obcoval, nebylo jí ovšem třeba — jediný zkroušený pohled, jediné slovo zkroušené stačilo a Pán odpustil — viděl on vševědoucností svou do srdcí lidských. Tak odpustil Zachéovi, Magdaleně, Petrovi, lotru na kříži.

[— Ustanovení svátosti pokání. —] Ale poněvadž Kristus Ježíš nezůstal na věky tělesně na zemi, složil všecku moc svou, všecky milosti své do rukou svých apoštolů a jich nástupců a tím moc hříchy odpouštěti. »Pokoj vám«, tak zvolal Ježíš vzkříšený ke svým apoštolům, pak na ně dechl — tím sděloval jim moc svou a pravil: »Přijměte Ducha sv., komu odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a komu je zadržíte, zadržány jsou.« A jindy opět dí: »Cožkoli svážete na zemi, svázáno bude na nebi, a cožkoli rozvážete na zemi, rozvázáno bude i na nebi.«

Moc hříchy odpouštěti je moc božská, tuto moc uděluje Ježíš Kristus jako pravý, všemohoucí Bůh svým apoštolům, a rozumí se samo sebou, i jich řádným posvěceným nástupcům, t. j. biskupům a kněžím, a sice měli odpouštěti hříchy ne svou mocí, ale ve jménu, na místě božím, Pán je učinil soudci, rozhodčími, oni měli nejen odpouštěti, ale také, kde toho třeba, odpuštění zadržeti, a samo sebou se rozumí, že nechtěl Kristus Pán, aby apoštolové a jich nástupcové soudili zcela libovolně, rozmarně, nýbrž spravedlivě, t. j. aby rozvázali hříchy toho, aby odpustili hříchy tomu, kdo toho je hoden, a aby svázali a zadrželi hříchy a neodpustili opět tomu, kdo odpuštění nezasluhuje.

Má-li soudce spravedlivě souditi o vině či nevině někoho, musí napřed tuto vinu či nevinu znáti — ale kdo zná vinu hříšníka? Jsou to než dva: Je to Bůh vševědoucí a hříšník sám — má-li tedy apoštol a jeho nástupce, kněz zpovědník, spravedlivě rozsouditi vinu hříšníka — musí ji napřed znáti a tu je než dvojí věc možná: buď mu ji musí zjeviti Bůh — anebo to musí učiniti

hříšník sám. Ale to neslíbil Kristus Ježíš žádnému apoštolu ani knězi, že mu bude zjevovati cizí hříchy, aneb že ho učiní vševědoucím a proto nezbývá leč ta druhá věc možná: kajícník musí, chce-li odpuštění hříchů dojíti, s Bohem se smířiti, sám se vyznati z vin svých na místě božím, t. j. musí se zpovídati.

[- Zpověď v prvotní církvi. —] A proto jest zpověď ustanovena od samého Krista Ježíše a čteme o ní hned ve Skutcích apoštolských, kde stojí, že mnozí, kteří uvěřili, přicházeli k apoštolům vyznávajíce hříchy, o ní píše sv. apoštol Jakub ve své epištole an dí: »Vyznávejte vespolek hříchy své« 5, 16., a sv. Jan, který dí: »Budeme-li vyznávati hříchy své, věrnýť jest Bůh a spravedlivý, aby nám odpustil hříchy naše a očistil nás ode vší nepravosti naší.« I. 1, 9. Dějepisně dokázáno jest, že svátostní zpověď v církvi vždycky byla, důkazem toho jest, že nejstarší sekty, které již v prvních stoletích odpadly od církve, zpověď podržely, ať pomlčím o Řecích a Rusech, kteří odtrhli se sice od církve římské, zpověď ale mají.

Sám původce roztržky církevní v Němcích, Luther, nechtěl s počátku zpověď zavrhnouti, ale stoupenci jeho protestanté vylučovali jeden článek víry za druhým, co se jim nelíbilo, zavrhli, — zavrhli i zpověď a to proto, že jim byla nepohodlna, že se jim nelíbila, a z té příčiny zavrhují ji i mnozí vlažní katolíci. Ale, moji nejmilejší, to by bylo pěkné náboženství, z kterého bychom mohli věřit jenom to, co se nám líbí, co jest nám pohodlno! Tu, kde se jedná o věci nejdůležitější: o duši nesmrtelnou a spasení její, rozumný člověk netáže se, líbí-li se mu něco a je-li mu to pohodlno, nýbrž je-li to pravda!

[— Námitka proti zpovědi. —] Ale tu snad zvolá mnohý: »Já chci se smířit s Bohem, chci pokání činiti, ale proč pak se mezi mne a Boha mého vtírá kněz, já si to i bez něho vyjednám s Bohem.« Příteli, žádný se nevtírá mezi tebe a Boha tvého, ale slyš: Co bys tomu řekl, kdyby některý občan státní volal: »Co jest mně do soudů, co jest mně po okresním, krajském a zemském soudu, nemám s nimi nic co dělat, já si svou při vyjednám sám s panovníkem, nač se ti soudové vtírají mezi mne a zeměpána mého?« Co by mu řekl panovník, kdyby přišel k němu a řekl: »Veličenstvo, vy jste mým jediným soudcem, já neuznávám žádného jiného soudu v zemi, vy mne musíte soudit sám, vašemu rozsudku milerád se podrobím.« Tu by obdržel bezpochyby tuto odpověď: »Právě mou vůlí je to, aby se's podrobil soudům mým, které já jsem ustanovil!«

[— Zpověď jest soud mírný. —] Ó nezapomínejme, nejmilejší, toho, že Bůh nepotřebuje nás, my nemáme jemu ničeho odpouštěti, on jest Bohem uraženým, našimi hříchy potupeným! Když tedy tento Bůh ukládá ti, abysi, chtěje smířiti se s ním, zkroušeně se vyznal z hříchů svých tomu, koho on ustanovil, aby byl soudcem tvým, žádá snad od tebe mnoho? Kdyby ti soudcem byl ustanovil anděla, a ty bys měl tomuto tvoru bezhříšnému odkrýti hříchy své, tu snad studem a bázní chvěl bys se, ale jaký soud

mírnější a laskavější můžeš očekávati, nežli když klečíš u člověka sobě rovného, u člověka právě tak slabého, křehkého a hříšného, jako jsi ty sám.

Jestliže hříchů svých upřímně lituješ a k Bohu opravdově obrátiti se chceš, tu zpověď sv. stane se ti potřebou nezbytnou, ty budeš toužiti po tom, abys otevřel srdce své a svalil s něho to břímě, které posud tížilo tebe, ty poznáš tu radost, to blaho, to štěstí, které cítí duše lidská, když vyznala se z hříchů svých. Těžké nemoci nehojíme vodou cukrovou, a proto se neboj na tu největší nemoc svou, totiž na své hříchy užiti léku trpkého; ó moji nejmilejší, bojte se Boha, bojte se hříchu, ale nebojte se vyznati se z viny své!

Ten kněz, jemuž se vyznáváte, sedí v zpovědnici z rozkazu a moci toho, který z lásky k nám na kříži zemřel, který přišel uzdravit, co bylo nemocno a vzkřísit, co mrtvo bylo, on tam sedí ne aby tě odsoudil, ale milosrdenství boží tobě získal. Čím větší hříchové tvoji jsou, tím více bude zpovědník šetřiti tebe, nebo jsou na světě tři srdce, kterým nic se nezošklivuje, je to srdce lékaře, který se neodvrací od žádného neduživce, je to srdce matky, které se nezošklivuje ani sebe odpornější nemoc dítka jejího, a je to konečně srdce zpovědníka, který se neodvrací od žádného sebe většího hříchu, jako Spasitel náš, který tenkráte, když fariseové přivedli k němu ženu hříšnici, chtíce kamenovati ji, zvolal k nim: »Kdo z vás první jest bez hříchu, hoď na ni kamenem,« a obrátiv se k ženě, a vida její lítost, pravil jí: »Ženo, žádný tě neodsoudil, já tě také neodsuzuji, jdi, a nehřeš více!«

[— Zpověď jest soud milosrdný. —] »Nehřeš více — jdi,« jaká to slova plna milosrdenství, »jdi, nehřeš více,« ó v slovech těch skrývá se celá ta nekonečná Láska, která na svět přišla hledat, co zahynulo! »Jdi, odpouštějí se tobě hříchové tvoji, nehřeš více,« tak i k tobě zvolá milosrdný Ježíš, když se srdcem zkroušeným přijdeš do zpovědnice, bude se ti zdáti, že klečíš na Kalvarii pod křížem, bude se ti zdáti, že Ježíš umírající patří na tebe s kříže, bude se ti zdáti, jakoby ten strhaný zrak jeho se vyjasňoval na tebe, ty se zachvěješ v nejhlubší útrobě své, nebo budeš cítiti, jak fine se krev nejsvětější z ran Ježíše umírajícího na hlavu tvou, jazyk tvůj se rozváže, srdce tvé zvolá: »Otče, zhřešil jsem před nebem a před tebou, již nejsem více hoden slouti synem tvým,« ústa tvá žalovati budou na hříchy tvé ne k tvému odsouzení, ale spasení!

Ó odvraťte se, nejmilejší, od těch, kteří odvádějí a zdržují vás od sv. zpovědi, nebo právě ti lidé, kteří nejvíce proti ní brojí, právě ti, kdo ji zanedbávají, kdo po celou řadu let se jí vyhýbali, obyčejně ani na konec života svého nedocházejí té milosti, aby před smrtí svou s Bohem smířiti se mohli, až již pozdě jest! Ba pozdě — hrozné to slovo! Či nevíš, křesťane, že ten, kdo ani jednou v roce k sv. zpovědi a stolu Páně nepřichází, sám vylučuje se z počtu věřících, jest mrtvým údem církve sv., jest ratolestí na vinném kmenu Krista Ježíše usychající, hynoucí? A víš-li

to, měl bys ještě otáleti déle, aby tě břímě hříchů tvých ustavičně dusilo a dnes neb zítra na lůžku smrtelném udusilo? Ne, ty půjdeš a pak vykonáš to dílo rozhodné pro spásu svou důkladně, úplně, upřímně, dobře věda, že zpověď neúplná a nedbalá byla by lichou ceremonií bez ceny, ba že by nový hřích svatokrádeže uvalila na tebe. A když upřímnou sv. zpovědí smíříš se s Bohem, pak ještě korunu postavíš na dílo spasení svého a tím jest zadostučinění.

III. [— Dostiučinění. —] Kdo jinému ublížil, ho urazil, poškodil, ten musí, chtěje dokonale smířiti se s ním, nejen odprositi ho, vinu svou mu vyznati, ale hotov býti učiněnou škodu dle možnosti nahraditi. My ovšem nemůžeme dokonale nahraditi Bohu urážku, kterou svými hříchy jemu učinili jsme, což je těch několik modliteb, které zpovědník na zadostučinění ukládá nám, což nějaká ta almužna či půst proti hříchům našim! Dokonale a úplně nemůžeme tedy splatiti Bohu dluh hříchů svých, i kdybychom se káli jako David a Magdalena, ten dluh zaplatil za nás, tu náhradu položil a položiti mohl jediný Syn boží Kristus Ježíš svou smrtí na kříži, ale my musíme aspoň částku dluhu toho splatiti.

Hříšník, který životem svým pohoršil církev, musí nyní životem svým býti jí ne více k hanbě, ale ke cti. Hříšník, který pohoršil a k zlému svedl své bližní a takto duševně zavraždil je, musí nyní hleděti, aby příkladným životem svým opět napravil a polepšil je, kdo jiného poškodil na jmění, musí mu to, pokud může, nahraditi, kdo bližnímu svému uškodil na cti a dobrém jménu, má nyní starati se o dobré jméno a pověst jeho, kdo hněv choval v srdci svém, musí smířlivost a lásku nyní tam zasaditi, a vůbec celý život polepšiti, nehřeš více, to jest nejlepší pokání, to jest koruna a vrchol celého ospravedlnění.

Takové pokání činil Petr, který zapřev Pána, pak ho vyznával až k smrti, tak Pavel, jenž dříve pronásledoval jméno Ježíše, pro toto jméno potom milerád trpěl pronásledování, tak Augustin, který chodil dříve v temnostech, a pak stal se jasným světlem víry a ctnosti v církvi boží. Ó blaze, třikráte blaze duši tvé nesmrtelné, bratře, sestro v Kristu, uposlechneš-li hlasu Ježíše svého volajícího k tobě: »Jdi — nehřeš více.« I jest mně jako bych viděl nebesa otevřená a sbory sv. nebešťanů — aj, tam anděl Páně předstupuje před trůn Hospodina zástupů — slza radosti v oku jeho, on padá na tvář svou, pak vstává, otvírá knihu života tvého. Pán kyne a anděl píše zlatým písmem jméno do knihy tvé, je to tvoje jméno, bratře, sestro v Kristu, s Bohem smířená, kající.

A nebesa plesají a sborové sv. andělů radují se, nebo veliká jest radost jejich nad jedním hříšníkem pokání činícím. Ó učiň, bratře, sestro v Kristu, tuto radost andělům božím, učiň tuto radost Ježíši za hříchy tvé trpícímu, učiň tu radost tomu dobrému Pastýři, který hledá tě, ovci ztracenou, jdi, lituj hříchů svých, vyznej se z nich a čiň pokání a srdce tvé uslyší ona slova nebeská: »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji, jdi a nehřeš více.« Amen.

† Fr. Ekert.

Neděle IV. v postě.

Smyslnost, třetí pramen náboženské lhostejnosti.

»Moudrost nenalézá se v zemi těch, kteří rozmařile žijí.« Job. 28, 13.

Jeden z nejšlechetnějších mužů, kteří pod heslem »Bůh to chce« dobyli Jerusalema, byl bez odporu Bohumír z Bouillonu. Se šlechtictvím rodu spojoval tento hrdina šlechtictví ducha a neposkvrněnou ctnost. Byl jednosvorným hlasem křižáků zvolen králem jerusalemským, a měl býti korunován. On toho však odepřel, řka, že nedá hlavu svou ozdobiti korunou tam, kde Spasitel nesl korunu trnovou. Pověst o jeho chrabrosti a síle šla po celém východě, a Bohumír stal se postrachem Saracenů. Jednou přišli poslanci cizích mocnářů, aby mu holdovali a spolu aby se přesvědčili o jeho síle. Bohumír uťal jednou ranou velbloudu hlavu u samého trupu, a když diváci projevili mínění, že má za to děkovati ostrému svému meči, vyžádal si meč od jednoho z přístojících a uťal hlavu jinému velbloudu. Všickni divili se obrovské jeho síle, a tu pravil šlechetný kníže: »Já jsem silný, protože jsem zdrželivý.« A věru, drazí v Kristu, všickni musíme uznati, že zdraví a síla tělesná, jakož i zdraví duše jest údělem pouze duší čistých a zdrželivých; takové duše však jsou věrny ve vykonávání náboženství, tak že směle můžeme říci, že kde požívavost a smyslnost bydlí, není ani daleko náboženská lhostejnost. Praví Písmo: »Moudrost nebydlí v zemi těch, kteří rozmařile žijí.« Pravdu tu dokazuje Pilát, dokazuje ji doba naše, a to bude předmětem našeho dnešního rozjímání. Rodička boží bude s námi!

Pojednání.

1. Známkou doby, v níž Spasitel náš žil, byla nezřízená požívavost v každém směru. Onen hlad po penězích, jak lakotu tehdejšího lidstva básník jmenuje, byl jen výsledkem požívavosti. Římané lakotili, aby opatřili si požitky všeho druhu. Jediná tabule Lucullova stála našich 12.000 zl., a o jakémsi Apiciovi se čte, že utratil 36 millionů za svůj život. A když mu zbylo jen čtvrt millionu sprovodil se se světa, nemaje, dle svého domnění, od čeho by byl živ. Labužníci dnešní doby musili by se jen učiti od pohanských Římanů, kteří v rozpustilosti své šli tak daleko, že drahocenné perly roztírali a s vínem pili. Při každé tabuli byla paví péra pohotově, jimiž si hosté pomáhali, jestli přeplněný žaludek již nepracoval. Jich bohem bylo opravdu, jak píše sv. Pavel, břicho. A poněvadž, kde Bachus, tam i Venuše, nelze se diviti, že hověno pohlavním výstřednostem druhu nejošklivějšího. Před manželstvím cítěn odpor největší, a nejvznešenější povolání ženy, její mateřství, považováno za neštěstí. Takový národ ovšem držel se jen slávou svých předků a doba byla nedaleká, kdy měl zmizeti s povrchu země a ustoupiti národům zdravějším.

Dle předpisů náboženských měl býti oheň Vesty udržován šesti pannami, ale ani tolik jich nenalezeno ve zkaženém Římě. Což divu, že při takovém stavu věcí život za nic nebyl ceněn, a že sebevraždy byly na denním pořádku.

A z takové společnosti vyšel Pilát; třeba nebyl nejhorší mezi svými souvěkovci, přece nezůstal nedotknut všeobecnou zkázou, a jest zcela přirozeno, že náboženství, jaké hlásal Ježíš Kristus, náboženství čistoty, odříkání, sebepřemáhání a potlačování chtíčů, musilo mu býti odporným. Již pouhý pohled na Spasitele, jenž mohl položiti nepřátelům svým otázku: »Kdo z vás může viniti mě z hříchů?« byl mu nesnesitelným, a proto vedlo se mu ve společnosti jeho asi tak, jako nemravům ve společnosti lidí cudných. Neposkvrněná čistota jeho zasáhla srdce Pilátovo dříve, než otevřel úst svých. Proto vyhnul se vladař rozmluvě s ním, a s posměchem, co jest pravda, odešel.

2. Nejinak i dnes; požívavost jest i dnes oním kalným pramenem, z něhož náboženská lhostejnost plyne. Požívavost zmocní se všeho na světě, peněz, schopností, vědomostí i postavení. Všecky prostředky musí sloužiti, aby vášním se vyhovělo. Jak by mohlo zde ještě náboženství místa míti?

a) Požívavost zbavuje důstojnosti člověka a křesťana. Náboženství stále volá: »Sestáváš z těla, jímž podoben jsi zvířeti, ale zároveň z duše, jež táhne tě vzhůru k nebi. Úlohou tvou jest, abys vedl život duchovní a potlačoval žádosti těla. Nečiníš-li toho, snižuješ duši svou a činíš z ní otrokyni těla. Jsi však zároveň křesťanem, dítětem božím a údem onoho tajemného těla, jehož hlavou jest Kristus. Nevíte, že chrámové Ducha svatého jste?« Není divu, že tak mnohý vyhýbá se náboženství, jež k smyslnému člověku volá: odříkej se, přemáhej se, chraň se zlé příležitosti! To nejsou ovšem zásady pro člověka smyslného; ovzduší, v němž on dýše, jest mu příliš sladké a jeho pouto, které ho k světu víže, jest mu příliš milé.

b) Požívavost seslabuje i vůli člověka. Měl jsem příležitost v trestnici působiti na zločince rozličného druhu a ze zkušenosti mohu tvrditi, že opravdu zatvrzelými byli jediné pro násilné smilstvo trestaní, aneb smyslní vůbec. Spíše dal se pohnouti starý, zpětilý zloděj k pokání, než smyslník, jenž i na smrtelném loži zůstal zatvrzelým. Zvyk stal se mu svěrací kazajkou a opanoval jej docela. Lidem tohoto druhu jest všecka kázeň nesnesitelnou; manželská věrnost, pokora a poddajnost pod vůli vyšší, poslušnost k rodičům, povinnosti stavu, to vše musí ustoupiti věrolomnosti, křivé přísaze, podvodu, zpronevěře a vůbec zločinu a výstřednosti. Dobře praví francouzské přísloví: »cherches la femme« t. j. »hledej ženu«, ježto zkušenost učí, že téměř v každém zločinu hraje úlohu ženština a smyslnost. Sebevraždy, vraždy ze žárlivosti, vraždy dětí, to vše vyskytuje se u lidí smyslných, a jistě nebyl zdrželivým nikdo, kdo se toho dopustil. »Ó tak daleko já to nedám dopustiti, řekne mnohý«; tak ale mluvili i ti, kdož smyslností stali se nešťastnými na vždy. Letí-li kámen po naklo-

něné ploše, kdo jej zadrží? Kdo požáru hráze postaví? Je-li náruživost jednou rozpoutána, zažene člověka tam, kam on nechce.

3. Smyslnosti a požívavosti konečně náboženství se zprotiví, a to proto, že hrozí věčnými tresty. Sv. Pavel hlásá záhubu těm, jimž břicho bohem jest. A ještě zřetelněji píše v listu ke Korintským: »Nemylte se, ani prostopášníci, ani smilníci, ani cizoložníci nebudou vládnouti královstvím božím.« Jak by se mohl tedy takový člověk spřáteliti s náboženstvím, jež tak rozhodně náruživostem jeho se staví na odpor?! Nemůže-li člověk mocnému protivníku se ubrániti, jde mu s cesty; a tak to činí i rozmařilec oproti náboženství. Jako rozpustilý chlapec, nemoha jinak, posmívá se a nadává; jako Herodes dal Pána Ježíše obléci v potupný plášť, když jim neodpovídal, tak zasypávají i pustí smyslníci náboženství potupou a pohrdáním, protože ono mu neustále představuje špatný konec, jaký si sami připravují. To ovšem není lahodná hudba pro jejich uši, a proto utíkají před náboženstvím, tak jako před svým věřitelem, jako nevěrný manžel před pohledem své cudné manželky.

Tažme se, proč vyhýbají se ti a ti muži kostelu, kázání, svátostem? Požívavost je toho příčinou, z jejíž osidel vyprostiti se nemají dosti odvahy. Kdyby byli zdrželiví a věrní, nalézali by v náboženství útěchu, sílu a ochranu, svým rodinám pak byli by předmětem lásky a úcty.

Proč odcizili se tak mnozí mladíci kostelu, vyhledávajíce na místo něho taneční síně a rozpustilé kratochvíle? Tatáž příčina. Kdyby byli na duši čistotní, náboženství bylo by jim drahé a oni byli by k radosti a pýše svým rodičům a ne k hanbě a hoři.

A nejsou i mezi pohlavím ženským, u něhož samo citlivé srdce a od přírody darovaný něžný cit mluví pro náboženství, není, táži se, už i v tomto pohlaví dost žen a dívek, jež náboženství daly s Bohem? Takové ovšem nesní o ničem jiném, než o parádě a jak by se líbily a příčina? — smyslnost. A jich konec? Světská hanba.

V životě mučedníků dočítáme se též o sv. Eulálii, čtrnáctileté dívce ze španělského města Meridy, kde za císaře Diokleciana místodržitel Dacian v pravém slova smyslu zuřil proti křesťanům. Sv. Eulálie byla horlivou křesťankou, jakož i její rodiče; poněvadž toto krveprolití těžce nesla a hořela touhou zemříti smrtí mučednickou, odstěhovali se s ní rodiče její na venkov, aby se sama v ruce soudce nevydala. Nebylo to však nic platno; sv. Eulálie slyšíc co se děje, vrátila se tajně do Meridy, předstoupila před místodržitele, a veřejně mu vyčtla jeho ukrutenství. Ten ukázal jí mučednické nástroje, a sliboval, že se jí ničeho nestane, jestli štipec kadidla vhodí na pohanský oltář. Sv. Eulálie přistoupila a oltář převrhla. Tu dal tyran přinésti smolnice, postavil světici do prostřed a zapálil. Sv. Eulálie statečně vytrvala, a vidouc, že její šaty hoří, spustila své dlouhé vlasy, aby chránila své tělo panenské před pohledy pochopů, až ohněm upálena a udušena, vypustila svou čistou duši. Byla silná, poněvadž byla čistá.

Následujme, drazí v Kristu, tohoto hrdinného příkladu; zůstaňme věrni Kristu v životě i smrti, abychom stali se hodnými zaslíbení: »Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.« Amen.

Josef Kousal, děkan v Hořicích.

Neděle V. postní.

1. Svátost svěcení na kněžství, 2. stav manželský.

»Potom dí Ježíš učedníkovi: Hle, matka tvá.« Jan 19, 27.

[— Ukřižování Páně. —] Provázeli jsme v minulém rozjímání Pána, an obtížen dřevem kříže bral se na Kalvarii a napomínal ženy jerusalemské ku pokání. Ještě jednou sklesl pak pod křížem, až Šimon z Cyreny pomohl mu vléci kříž a dostoupil temene hory, na níž ukončiti se měla dráha utrpení jeho.

Ukřižování bylo u pohanských Řeků a Římanů smrtí nejhroznější, u Židů pak potupou největší, tak že platilo slovo Starého Zákona: »Zlořečený, který visí na dřevě.« V. Mos. 21, 23.

A touto smrtí hroznou — potupnou — měl skonati ten, který na svět přišel, aby požehnání, spasení přinesl lidstvu nešťastnému, nebo »poslušným učiněn jest až ku smrti. smrti pak kříže«. Ó popatřme tam na tu horu! Je právě hodina šestá, tedy poledne před velikým svátkem velikonočním. Celý Jerusalem je na nohou, zástupové hrnou se branou ven, by viděli to kruté divadlo, které díti se bude — jedni stojí až na vrcholu, jiní stranou upírají zraků svých vzhůru nedočkavě, jedni i řmotí a jiní mlčky zde stojí, málo jen těch jest, kteří s bolestnou útrpností patří na toho, který rukama svýma jenom požehnání rozesíval. Již padají žoldnéři na Pána, obnažují jej a připravují mu smrtelné lůžko — chladné, tvrdé to lůžko kříže.

»Lišky doupata mají a ptáci hnízda svá a Syn člověka nemá kam by hlavy své sklonil!« Ó pozdvihněte očí svých i vy duše křesťanské na Kalvarii u posvátné zbožnosti a milosrdné lásce! Aj, již uchvacují katané Beránka božího, který ani úst svých neotvírá, vrhají ho na kříž a provazy k němu vážou ruce i nohy jeho. Ty Otče na nebesích! když Abraham vztahoval ruku svou, aby smrtelnou ránu zasadil svému Isákovi, tu poslal jsi anděla svého, aby volal: »Nevztahuj ruky své na pachole, a nečiň mu nic zlého.« Hle, žoldnéř vztahuje pravici svou a drží v ní železné kladivo, aby smrtelnou ránu zasadil do ruky Syna tvého a ty anděla svého neposíláš?« Ba neposílá, nebo jako v zahradě Getsemanské odpovídá i zde Pán: Či nevíš, že bych mohl prositi Otce svého, a poslal by mně více než 12 pluků andělů, ale kterak naplnilo by se Písmo, které dí: »Zbodli ruce i nohy mé a sečtli všecky kosti mé.« Ž. 21.

Doba rozhodná přišla: tichne hluk a šumot zástupů, obloha se zachmuřuje — rána na ránu padá do pravice Páně, vytryskuje

z ní proud krve a zbarvuje oděv mučitelů. Adame — tys vztáhl v ráji pravici svou po ovoci zakázaném, hle, Ježíš vztáhl za tebe pravici svou, aby obdržel první z pěti sv. ran a smazal vinu tvou. Tak i levici vztáhl a probodnouti dal, i za ty trpí Pán, kteří chodí po cestách křivých a státi budou jednou na soudu na levici — tak i nohy své svaté protlouci dává a to za nás, poněvadž nechodily nohy naše vždycky po cestě pravé, ale bloudily po cestách zlých.

Tak přibit jest Pán — Isák Zákona Nového obětován jest. Nyní rozumíme slovu patriarchy Abrahama, jež promluvil k Isákovi na úpatí hory Moria: »Synu, Bůh sám opatří sobě oběť.« Opatřil si Hospodin oběť svatou a čistou: »tak Bůh miloval svět, že Syna svého neušetřil, ale vydal jej, aby žádný, kdož věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný.«

Tak stál zde strom sv. kříže upevněný v zemi jako druhdy stál uprostřed ráje strom života, a z otevřených pěti sv. ran Páně řinula krev v pěti proudech na zemi, aby ji očistila od hříchu, a učinila z ní štěpnici boží.

»Ó hlubokosti bohatství, moudrosti a vědomosti boží, jak nezpytatelní jsou soudové jeho a nevystižitelné cesty jeho!« Co před celým světem opovrženo a potupeno bylo, to vyvolil Bůh, aby zahanbil moudrost pohanů, pýchu světa, moc ďábla!

Ó dobrý Pastýři náš! takovou lásku máš tedy k nám, že nebylo ti dosti na tom, že sestoupil jsi s nebe a služebníkem naším učiněn jsi, že nebylo ti dosti na tom, když dnem i nocí obcházel jsi zemi všude dobře čině, všude hledaje ovce zbloudilé, ztracené, nýbrž že až na oltář sv. kříže jsi vystoupil a tam bolesti nevýslovné trpíš! »Ó vy všichni, kteří jdete cestou, pozorujte a vizte, je-li bolest, jako bolest má« — a bolest ta trvala celé tři hodiny — ó co všecko trpěl Pán na těle, to slabě jen představiti si můžeme a co trpěl na duši, nezvážíme nikdy.

Pán věděl i v bolestech svých a to ho trápilo a bolelo nesmírně, že mnozí spláceti mu budou tu božskou lásku jeho nevděkem, nenávistí, pronásledováním, lhostejností, nevěrou, on cítil to, že krev svou nejsvětější prolévá za mnohé nadarmo, ba, že celé to hořké utrpení jeho bude mnohým ku pádu a zahynutí.

Než uprostřed všech bolestí těch na těle i duši aspoň jeden utěšený pohled zrakům jeho umírajícím se naskytl — pod křížem stála vedle Jana miláčka a několika zbožných žen Maria — Matka jeho. Ta, která provázela ho po cestě života jeho, chtěla státi i u jeho lůžka smrtelného, táhla ji tam vroucí mateřská láska! Na hoře Tábor, kde ukázal se Pán ve své slávě nebeské, přítomna nebyla, avšak na Kalvarii, kde potupa a muky smrtelné božského Syna jejího celého zohavily, byla svědkyní hlubokého ponížení jeho.

»Hle, Syn tvůj!« — Cítila všecky bolesti jeho sama, každá rána, kterou suroví katané kladivy probíjeli ruce i nohy jeho, i jí se dotkla a poranila, útlé mateřské srdce její proťato jest mečem nejbolestnějším. Avšak vznešená ta Panna — Matka statečně snáš-

šela všeliký zármutek, netratila víry ani důvěry v božství Syna svého — nezoufala, nereptala — evang. Páně praví, že stála pod křížem.

I obrátil Ježíš očí svých k ní a tu ještě jednou, naposled vyjasnila se tvář jeho, když uzřel tu, kterou miloval celou svou božskou láskou, kterou za Matku vyvolil sobě, a když uzřel vedle ní Jana — toho Jana miláčka, který spočíval při poslední večeři na prsou jeho, který nejvřeleji pochopil lásku jeho, nejněžněji miloval jej, tu zapomenul takořka všech bolestí svých a otevřel ústa svá, aby vyslovil poslední vůli svou. Avšak co měl jim zanechati, jaké dědictví měl jim zůstaviti, když sám neměl, kam by hlavy sklonil.

Pán vidí svou Matku, kterou opustiti má, vidí Jana, či nechá ho osiřelým?

Ach, nikoli — božská láska jeho v poslední hodině života svého stará se o ně: »Ženo, hle syn tvůj«, volá k Marii a pak k Janovi: »Hle, matka tvá«. To je závěť — to je poslední vůle umírajícího Ježíše. Ó slova utěšená, slova plná lásky a vznešených tajemství! Ježíš umírající odevzdává panického Jana opuštěné Matce své za syna a poroučí osiřelou Matku svoji péči a ochraně milovaného učedníka svého.

Láska umírajícího Ježíše i o nás, nejmilejší, pečovala — ta slova, jež jazyk jeho na kříži k Janovi promluvil: »Hle, matka tvá«, i k nám se vztahují. V Marii Panně zanechal nám Ježíš Matku naši nebeskou, k níž utíkati se máme v utrpeních a strastech, ale ještě jinak v jiném smyslu pečoval o nás Pán. Člověk je duch a tělo, a když Ježíš volal k nám na kříži »Hle matka«, dvě matky nám tu posvětil — matku duchovní a matku tělesnou. Matku naši duchovní, církev sv. obmyl Pán svou krví, »aby byla svatá a neposkvrněná, nemajíc ani vrásky, ni úhony«, a vychovávala nás k životu věčnému. A v této církvi své posvětil Ježíš své apoštoly a posvěcuje posud jich nástupce v úřadě apoštolském a to se děje v svátosti svěcení na kněžství.

Matce naší tělesné udělil Ježíš svou milostí důstojenství veliké, an posvětil ten svazek její, z něhož jsme vzešli a povýšil ho na svátost Nového Zákona — je to svátost sv. manželství.

O dvou těchto svátostech budeme dnešního dne uvažovati: *I, o svátosti svěcení na kněžství, II. o svátosti stavu manželského.*

Pojednání.

I.

[— Není národa bez náboženství. —] Pravil římský mudrc a řečník Cicero, je možno nalézti země bez králů a vlády, města bez hradeb, bran a soudců, ale nikdo že v celém světě neviděl národa ani města bez náboženství, bez chrámů a kněží Již pohan ten cítil to tedy a vyřkl, že náboženství je přirozenou potřebou člověka, čehož důkazem bylo mu to, že u každého sebe surovějšího národa nějaké, byť i sebe nedokonalejší pohanské náboženství nalézal.

A tak leží to již v přirozenosti náboženství vůbec, aby služebníky jeho byli mužové z lidu vyvolení a zvláštní mocí obdaření. To cítili již pohané, to dokazují všickni, i nejsurovější národové všech věků a svědectví takové je zajisté důležité a vážné.

[— A bez kněží. —] A tak nalézáme i v náboženství zjeveném, v Zákoně Starém již v nejstarších dobách kněze, kteří obětovali Hospodinu oběti a byli zástupci a orodovníky lidu u něho. Takovými kněžími Starého Zákona byli patriarchové Noe, Abraham, Isák a Jakub, jmenovitě ale král salemský Melchisedech, který obětuje Bohu chléb a víno, stal se obrazem nejvyššího kněze Zákona Nového Krista Ježíše a nejdražší oběti mše sv. Když pak Hospodin Bůh rozmnožil potomky arciotce Abrahama u veliký národ a vyvolil jej k tomu účelu, aby v něm pravá víra v jediného Boha a naděje v budoucího Vykupitele se udržela, když vyvedl národ ten z Egypta a na hoře Sinaj zjevil mu věčnou vůli svou v onom vznešeném desateru přikázání, tu ustanovil skrze služebníka svého Mojžíše zcela zvláštní oběti, bohoslužbu a kněžstvo.

[— Kněžství židovské. —] Na rozkaz boží vzdělal Mojžíš na poušti svatostánek a vyvolil z dvanáctera pokolení kmen Levy, aby synové tohoto kmene obětovali v něm. A za nejvyššího kněze vyvolil Hospodin Arona, jehož Mojžíš posvětil a lidu představil. A od té doby zapalovali kněží Starého Zákona každodenně ráno a na večer v stánku a později v chrámu jerusalemském na hoře Moria na oltáři zápalném oběť každoročně nejvyšší kněz vstupoval do svatyně svatých, tam padl na tvář svou a modlil se, aby Boha smířil za hříchy celého lidu

[— Kdy přestalo. —] Než jako všecky oběti Starého Zákona, všecka ustanovení a předpisy byly nedokonalé, obrazné, tak bylo i kněžství Starého Zákona pouze nedokonalým a slabým předobrazením toho kněžství, které Kristus Ježíš založil a posvětil.

Tenkráte, když roztrhla se opona v chrámu jerusalemském, přestaly míti platnost všecky oběti Zákona Starého, a když nejvyšší kněz Starého Zákona, zlotřilý Kaifáš, rouhavě odsoudil ke smrti kříže toho, který jsa knězem na věky sám v obět se vydal za nás, tu přestalo i kněžství starozákonní, nebo Ježíš Kristus založil nové, mnohem vznešenější kněžství, a povýšil je k důstojnosti svátosti Zákona Nového.

[— Kristus nejvyšší kněz. —] On sám byl a jest nejvyšší kněz od věčnosti, pravý prostředník náš u Boha. Kněží Zákona Starého obětovali za hříchy lidu, byli ale sami lidé hříšní — ne tak Kristus. Ano, tak píše sv. Pavel: »takového potřebí nám bylo velekněze: svatého, nevinného, neposkvrněného, odděleného od hříšníků, který vznešenější jest nad nebesa a nepotřebuje každého dne obětovati nejprve za hříchy své a potom teprve za hříchy lidu, nebo to učinil jednou an sám sebe obětoval.«

[— Trojí úřad Kristův. —] Trojí úřad zastával Kristus Ježíš ve svém životě vykupitelském: úřad učitelský, an hlásal věčné pravdy boží, úřad kněžský, an obětoval na kříži sama sebe, na památku

oběti této ustanovil nekrvavou obět mše sv. a ostatní sv. svátosti, v nichž uděluje nám ovoce sv. kříže a konečně úřad královský, an založil na zemi království boží ve své církvi, kterou vede a řídí až do skonání světa.

[— Trojí úřad spoštolů. —] A trojí úřad tento složil Pán na své apoštoly a jich nástupce. Vyvolil si jich 12 mimo ostatní učedníky své, oddělil je způsobem zcela určitým od ostatních věřících, po tři léta je učil a připravoval k tomu, aby po odchodu jeho z tohoto světa sami v jeho jménu zastávali božský úřad jeho. Proto jim pravil, že jsou světlo světa, město vystavěné na hoře, sůl země a řekl jim: »Vyvolil jsem vás abyste šli a ovoce nesli«, proto se modlil za ně volaje: »Otče svatý, zachovej je v pravdě, které jsi mi dal ve jménu svém, aby byli jedno, jakož i my.« A tak učinil Kristus Ježíš společenství svých apoštolů a 72 učedníků zvláštním, odděleným stavem, svěřil jim trojí úřad svůj, posvětil je na biskupy a kněze, udělil jim moc nadlidskou, moc božskou.

Úřad učitelský svěřil jim an pravil: »Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření, učte všecky zachovávati, cožkoli přikázal jsem vám.« Úřad kněžský složil na ně an pravil: Jako mne poslal Otec i já posílám vás: Komu odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, komu je zadržíte, zadržány jsou: Jděte — křtěte národy ve jménu Otce, Syna, Ducha sv. — a při večeři, když proměnil chléb a víno v tělo a krev svou nejsvětější, »to čiňte na mou památku«.

Úřad královský či pastýřský svěřil jim, an učinil je představenými v crrkvi své řka: »Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá,« an Petra apoštola ustanovil viditelnou hlavou celé církve, učinil jej skalou, na níž založil církev svou a dal mu klíče království svého.

[— Posvětil je o letnicích. —] O svátcích letničních poslal jim pak Ducha sv., tam jim udělil svátost svěcení na kněžství a od té doby vykonávali sv. apoštolové jakožto kněží a biskupové Nového Zákona vznešený úřad svůj: hlásali slovo boží, křtili, biřmovali, rozhřešovali, proměňovali chléb a víno v tělo a krev Páně a udíleli ostatní svátosti, jakož i řídili a spravovali církev boží; a Pán jim pomáhal a byl s nimi. A jako je vyvolil Pán a posvětil na kněze, tak sv. apoštolové z moci a rozkazu jeho volili si své pomoeníky a nástupce v úřadě kněžském a světili je — tak posvětili Matyáše na místo zrádného Jidáše, tak Pavel ustanovil a posvětil Tita a Timotea.

[— Jejich nástupci — biskupové a kněží. —] Pro všecky časy, pro všecky lidi ustanovil Pán církev svou a proto ta moc kněžská, kterou udělil svým apoštolům, trvati bude až do skonání světa. Poněvadž pak Kristus Pán žádnému jinému neudělil moc apoštolskou, žádného jiného neposvětil na kněze, než své apoštoly, proto jenom ti byli řádnými biskupy a kněžími, kteří od samých apoštolů posvěceni byli, a proto až posud jenom ti mají pravou moc kněžskou, kteří posvěceni jsou od řádných a pravomocných nástupců sv. apoštolů, t. j. od biskupů.

Ve jménu Ježíše Krista volá posud biskup v svátosti sv. svěcení ke svěcencům: Přijměte Ducha sv. — vzkládá ruce své na hlavy jejich, maže ruce jejich olejem svatým, klade roucha posvátná na ně, podává jim nádoby posvátné, udílí jim moc sv. svátosti udělovati, moc apoštolskou. Ano, Ježíš Kristus, ten věčný velekněz, posílá podnes na vinici svou dělníky, posílá své apoštoly a posílati je bude až do konce dnů. Zajisté, nejmilejší, vládl v tom prst Prozřetelnosti boží, že v zuřivých pronásledováních, která hned na počátku přivalila se na církev boží, nezaniklo kněžství, a když tisícové a opět tisícové biskupů a kněží od pohanských katanů povražděni byli, že přece ještě zbývali biskupové, kteří nové biskupy a kněze v svátosti sv. svěcení obdařovali mocí apoštolskou.

[— Řádné kněžství má jen církev katolická. —] A tuto moc apoštolskou, toto kněžství Zákona Nového chová jediná církev katolická, ona jediná má řádné biskupy a kněze, kteří povolání a moc svou od samého Krista Ježíše mají, jiné společnosti náboženské, které odtrhly se od církve katolické, nemají žádného kněžství, jejich duchovní správcové nejsou kněžími, oni se za ně ani nepovažují, nemají kněží, poněvadž nemají žádné svátosti svěcení kněžského, nemají-li ale kněží, nemají také žádných svátostí, tedy žádného Těla Páně, žádné milosti posvěcující, poněvadž nemají žádných rozdavačů jejich. Již z toho poznáváme, nejmilejší, jak důležitá jest svátost svěcení kněžského, ona je základem celé církve, základem všech svátostí.

[— Nutnost kněžství. —] Kdybychom mohli mysliti si čas, kdy poslední biskup, poslední kněz katolický na zemi by zemřel, kdyby to možná bylo, že by přišla doba, v níž žádného kněze by nebylo — nebylo by také více církve, nebyla by žádná obět mše sv. — nebylo by žádného rozhřešení, žádné svátosti, poněvadž by nikoho nebylo, kdo by moc měl je udělovati. Aby se to nestalo, o to postaral a postará se ovšem Ten, který pravil: »Já jsem s vámi až do skonání světa.«

[— Vysoká důstojnost kněžství. —] Z toho ale také poznáváme, jak vznešené, důstojné a ctihodné jest kněžství Zákona Nového. Ani andělům svým svatým, ani Matce své neposkvrněné neudělil Pán tu moc, kterou udělil svým apoštolům a jich nástupcům. Žádný člověk, třeba by měl svatost Jana Křtitele, třeba by ctností svou a milostí boží rovnal se i Matce boží, třeba by neposkvrněností svou i andělům podobným byl, není toho hoden, aby byl knězem Zákona Nového, aby platila o něm slova Žalmisty Páně: »Ty jsi kněz na věky podle řádu Melchisedechova.« Jestliže ale přece skládá Pán svůj úřad božský do rukou lidských, je to veliký div jeho lásky všemohoucí a milosrdenství! Jaké to milosrdenství! Na slabá, křehká bedra člověka klade svou moc božskou, člověka hříšného činí svým nástrojem, svým prostředníkem, svým zástupcem.

[— Vznešená působnost kněze. —] Ruce kněze žehnají jako žehnal Pán, jeho ruce a ústa ve jménu a moci boží rozhřešují, on stoje

u oltáře jako prostředník mezi Bohem a věřícími prosí jej za lid, on jest to, který mocí božskou proměňuje chléb a víno v tělo a krev Páně a rukama svýma pozdvihuje Beránka božího a rozdává věřícím za pokrm k životu věčnému. Tam u oltáře modlí se denně za živé údy církve a pak za zesnulé bratry naše, i za ty, na které žádný již nepamatuje, on jest to, jenž křtem sv. otvírá bránu církve, jenž žehná sňatek manželský, jenž stoje u lůžka umírajícího s Bohem ho smiřuje a podává mu útěchu a posilu na cestu do onoho života, on jest to, který stoje nad rakví a nad hrobem křesťana zesnulého ve jménu církve vzývá milosrdenství boží, by udělilo mu lehkého odpočinutí a světla věčného. On ve jménu Krista Ježíše hlásá slovo pravdy boží, napomíná, varuje, výstrahu dává a oznamuje, že přiblížilo se království boží všem, kteří dobré vůle jsou.

[— Úcta ke kněžím. —] Pán a Spasitel náš pravil ke svým apoštolům a jich nástupcům: »Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá« — aj Pán považuje tedy každou potupu, která jeho náměstkům se děje, jako by jemu samému se stala a že těchto potup v míře přehojné obzvláště za času našeho sype se na hlavu jejich, tomu nebude žádný křesťan diviti se, když ví, že Kristu Pánu nevedlo se lépe, že pravil: »Jestliže mne nenáviděli a pronásledovali, i vás pronásledovati a nenáviděti budou, neníť učedník větší nad mistra svého.«

Jakou úctu věřící prokazovati mají svým duchovním pastýřům, o tom mluví veliký apoštol sv. Pavel, an píše: »Tak o nás smýšlej každý, jako o služebnících Kristových a rozdavačích tajemství božích.« Jakou úctu věnovali první křesťané svým apoštolům a správcům duchovním, jak vřelé účastenství měli v jich osudu, jak horlivě modlila se církev jerusalemská, když sv. Petr byl v žaláři, jak radovala se, když vysvobozen byl! Tak se posud modlí věřící, aby poslal Pán dělníky hodné na vinici svou, nebo největším štěstím osady křesťanské jest, když má hodného, zbožného, horlivého správce duchovního, a největším neštěstím církve bývalo jakživo, když na vinici Páně vetřeli se nádenníci nehodní, kteří pak odpadávali od ní, nazývali se reformátoři a strhli pak do bludu a sektářství celé země. A kdo by se tomu divil, vždyť i mezi 12 apoštoly byl jeden zrádce Jidáš.

[— Proč jsou tupeni kněží. —] Ale je to, moji nejmilejší, pamětihodno, že svět netupí a nehanobí rozličné ty Jidáše, nýbrž že potupě a pronásledování nejvíce v šanc vydáni bývají právě horliví, věrní a svědomití kněží. Ó to dobře znají protivníci víry Kristovy, že chtějí-li zbořiti tu skálu, na níž vzdělal Kristus církev svou, musí zahubiti nejprve ty, kteří v církvi jsou strážcové Siona to věděl již starý Herodes, který, chtěje zkaziti církev, chytil Petra, tedy hlavu, a dal ho do žaláře. A proto není tupení kněžstva a pronásledování ho ničím jiným než bojem proti samé církvi, proti víře, proti Kristu.

Proto jenom nevědomec aneb nevěrec může po módě nyní všeobecně panující házeti kamením po kněžích a tupiti je: nevě-

domec, poněvadž nezná důstojnost kněžskou, a neví, že i v knězi křehkém, slabém, ba i hříšném působí Kristus, a že jest mu vtisknuta pečeť Ducha sv., poněvadž nedovede rozeznávati osobu kněze, který není andělem, nýbrž pouze člověkem, tedy hříchům podrobeným právě jako každý jiný, a že církev sv. nemůže za to, když některý sluha její nemá všecky ty ctnosti, kterých míti má — a mezi jeho úřadem a důstojností, která stejnou zůstává při knězi hodném i nehodném.

To jest, moji nejmilejší, svatá pravda, že každý národ mívá takové kněze, jaké zasluhuje, jakým jest sám, nebo kněží nepadají z měsíce, oni z lidu vycházejí, jsou synové svého národa, majíť otce a matku, a je to známo, že jací rodičové, jaký národ, takové syny má. Proto se modlí lid věřící k Pánu nebeské žni, aby poslal mu věrné dělníky na vinici svou, modlí se za své duchovní správce, dobře věda, jak těžký úřad zastávají, jak veliká jest jejich zodpovědnost. Na zemi jest ještě než jeden stav, který jako úřad pastýřský a kněžský v církvi má povinnosti veliké a zodpovědnost těžkou, a to jest stav manželský, který Ježíš Kristus posvětil a učinil jej sv. svátostí Nového Zákona. A o této svátosti sv. manželství dále.

II.

[— Důležitost řádného manželství —] Manželství jest svazek muže a ženy před Bohem a církví nerozvížitelný, jest svátostí Nového Zákona. Stav, který, podaří-li se, nekonečně mnoho dobrého působí, nezdaří li se ale, celé moře neštěstí a bídy vylévá na ty, kdož žijí v něm, jest zajisté stavem důležitým, vážným. Ano důležitým a vážným jest stav manželský, a to nejen pro ty dvě osoby, které do něho vstupují, ale i pro ty, kteří z něho vzejdou, vždyť on činí lidi šťastnými či nešťastnými, nejen na den, měsíc, rok, ale na celý život pozemský, ano na věky, vždyť on plodí obyvatele nejen království božímu na nebesích, ale i království ďáblovu v pekle, vždyť on jest rozhodný pro ty osoby, které vstupují do něho na všecky věky podle slov Písma sv.: »Se svatými svatým budeš, s nešlechetníky sám se převrátíš.« A jako důležitý, tak důstojný a posvátný stav ten, vždyť on jest jediným základem trvání lidstva, jedinou zárukou pravého a řádného vychování dítek, semeništěm ušlechtilých ctností, hrází pokoje, mravopočestnosti.

[— Ustanovení jeho —] A stav ten sám Hospodin Bůh na počátku založil v ráji, nebo vypravuje I. kniha Mojž., že stvořil Bůh jednoho muže a jednu ženu a spojil je v manželství. Než jako hříchem porušeno a převráceno bylo to ušlechtilé dílo, které Pán v ráji byl učinil, tak stalo se i s manželstvím. Lidé odvrátili se od Boha, klaněli se místo Stvořiteli nebe i země věcem stvořeným, hyzdili na sobě obraz boží, po cestách křivých chodili — ký div, že v těchto temnostech pohanských zhyzdili a převrátili i ten stav vznešený, který Bůh již v ráji byl založil!

[— Úpadek jeho. —] Jednoho muže a jednu ženu spojil Bůh sám a požehnal sňatku jejich, než kde se octl tento posvátný sňatek u pohanů, ba i u Židů. Jak šeredně, až k nepoznání porušen jest svazek manželský od pohanů vedených zvířeckou vášní, hnusným mnohoženstvím! Kdežto Bůh stvořil Adamovi pomocnici, která v důstojnosti lidské, duší svou nesmrtelnou jemu úplně rovna byla — co činili pohané ze ženy? Bídnou, ubohou otrokyní učinili ženu, které ani práv lidských nepřisuzovali, ba o níž myslili, že není ani člověkem, že nemá duši a s níž nakládali jako s prodajnou věcí, ba kterou mohli dle libosti z domu vyhnati, potupiti, bez trestu zavražditi. Ó tenkráte neznal ovšem člověk to krásné a blahé slovo »matka«, ba tenkráte nebylo ani rodin, ký div, že pak Hospodin na takové lidi oheň a síru sršel a potopou hubil je!

Ano, nejmilejší, chceme-li poznati, jaké neskonalé dobrodiní Kristus Ježíš prokázal manželství tím, že je posvětil a obnovil, musíme čísti v dějinách starých, čím bylo tenkráte manželství, a budeme trnouti a odvraceti se od toho a diviti se tomu, jak mohl člověk tak hluboce klesnouti, chceme-li poznati, jak veliké dobrodiní Kristus Ježíš prokázal ženě, když manželství obnovil, musíme napřed věděti, čím byla žena před tím než Kristus Ježíš, ten Syn boží a Syn Panny — Matky nejsvětější, navrátil jí důstojnost její.

To by měli činiti a rozvážiti obzvláště všichni ti, kterým stýská se po tom staropohanském životě, a kteří t. zv. civilním manželstvím svatokrádežnou rukou sahají i na ten nejsvětější a cti nejhodnější svazek, jaký vůbec mezi lidmi mysliti se dá, na manželství, rodinu a chtěli by jej od Boha a od Krista odtrhnouti. Manželství jest základ společnosti lidské, tam, kde nebude manželství v úctě, veta po řádném vychování dítek, tam obec — národ — stát blíží se rozpadnutí, tam stane se národ stádem divokých, necitelných, nemravných surovců. Proto Kristus Ježíš, který přišel napraviti, co hříchem bylo pokaženo, posvětil i manželství, které i u národa židovského velice bylo skleslo, nejdříve za časů patriarchů pohanským mnohoženstvím, a později tím, že mužové pro sebe nepatrnější příčiny propouštěli ženy své, rozváděli se s nimi a v nová manželství vcházeli.

[— Obnova skrze Krista. —] Spasitel náš obnovil nejprve jednotu manželství, jakož byl ustanovil Hospodin v ráji, řka o prvních dvou lidech, že budou dva v jednom těle. A toto jednotné spojení jednoho muže a jedné ženy posvětil Pán a učinil sv. svátostí. Sv. apoštol Pavel nazývá křesťanské manželství tajemstvím velikým v Kristu a církvi. On přirovnává tedy to úzké spojení muže a ženy v manželství tomu, kterak Kristus Ježíš spojen jest se svou chotí nebeskou — s církví svatou. S církví svou ale spojen jest Kristus Pán ve své posvěcující milosti, a proto váže i manžele vespolek milost boží, které docházejí. A jako Kristus svou církev miluje až do konce, tak i mezi manžely vládnouti má láska, věrnost, oddanost ve dnech dobrých i zlých až do konce, jako píše

sv. Pavel: »Mužové milujte manželky své, jako Kristus miloval církev svou a vydal se za ni.«

[— Svátost manželství. —] A právě proto, že manželství od Krista Pána povýšeno jest až k důstojnosti sv. svátosti Nového Zákona, že v této svátosti udílí se obzvláštní, posvěcující milost Ducha sv., že svazek tento jest obrazem spojení Krista Ježíše s církví: proto jest svazek manželský nezrušitelný, nerozvížitelný, tak že jenom smrtí zrušen býti může. A to žádá zajisté i rozum náš, aby svazek tak úzký, tak vroucí neuzavíral se na libovolnou lhůtu, to žádá důstojnost lidská, to žádá účel rodiny — vychování dítek, aby manželé kráčeli vedle sebe nejen po cestách příjemných, ale i kamenitých, nejen při svitu slunce, ale i při bouři, aby neopouštěli se, ale společně žili až do smrti.

Proto rozhodně a slavně zavrhl Kristus Pán neplechu starých Židů, kteří, kdy se jim zlíbilo, napsali ženě své lístek propustný, t. j. rozvedli se s ní tak, že novou manželku pojali a propuštěná nového muže si nalezla. Kristus Ježíš nazval tuto neplechu tím pravým jménem t. cizoložstvím, a církev sv. tento způsob, ať už se děje kdekoliv a pod jakýmkoli jménem, rovněž jinak nazvati nemůže.

[— Nemá se přijímati lehkomyslně. —] Poněvadž pak stav manželský tak důležitý jest, tak rozhodný, že od něho závisí štěstí a blaho těch, kdož do něho vstupují, poněvadž je to svazek nerozvížitelný, tak že až do smrti váže manžele, poněvadž od něho závisí celá blažená či nešťastná věčnost celé rodiny, poněvadž svazek ten jest svátostí Nového Zákona od Krista Ježíše ustanovenou, posvěcenou, rozumí se, že ti, kdož vstupují do něho, činiti to mají s Bohem — s jeho milostí, tedy se srdcem posvěceným, jakož i s rozumnou rozvahou.

Ale není na celém světě svazku, který by lehkovážněji, lehkomyslněji se uzavíral, než manželství — ó nebylo by tolik nešťastných manželů, nebylo by tolik svárů a různic, tolik slzí a nářku, tolik neštěstí, nebylo by tolik nezdárných Chámů a Absolonů, kdyby všickni ti, kdož svátost tuto přijímají, přijímali ji s Bohem a připravili se na ni životem ctnostným a — rozumnou rozvahou nebo i té jest potřebí. Ó blaze těm manželům, kteří podobají se Zachariášovi a Alžbětě a žijí v bázni boží, zbožnosti, vespolné lásce a věrnosti, Pán i jim dá bohabojné Jany, kteří útěchou, radostí, korunou jejich budou.

Blaze těm manželům, kteří chodí před tváří boží po cestách spravedlivých a vychovávají dítky své jako Joachim a Anna vychovávali svou Marii.

[– Povinnosti k dětem. —] Ano, to jest hlavní povinností křesťanských manželů, aby vedli dítky své k Bohu, aby činili z nich budoucí obyvatele království Kristova na nebesích, blaze vám, vy křesťanští rodičové, budete-li věrně plniti povinnosti své k dítkám svým, dočkáte se na nich požehnání, podpory, radosti. Ó proste často Boha o to, aby vám dal tu milost, byste se dočkali na nich takové radosti, jako se dočkala Anna na svém Samuelovi, Jakub

na svém Josefovi, Anna a Joachim na své Marii — modlitba rodičů za dítky proráží nebesa! Veďte své dítky k Bohu, vychování bez Boha, bez bázně boží jest pošetilé a marné — veďte je k ctnosti, veliká jest zodpovědnost vaše, nebo z vašich rukou bude jednou žádati soudce věčný krev dítek vašich. Jestliže křesťanské vychování dáte dítkám svým, ony se vám neztratí, ony státi budou u lůžka vašeho smrtelného, zatlačí vám oči, oblaží vám poslední chvíle vaše.

Ó kéž se vám to vše naplní, vy manželové křesťanští! A stane se vám to, když v tom stavu, do něhož vstoupili jste, žíti budete s Kristem u vespolné lásce a věrnosti, — blaze vám, až krýti bude těla vaše na hřbitově hrob, nebudete tam opuštěni, budou tam spěchati zdárné dítky vaše, slza ukane na rov váš, modlitba jejich vznese se vzhůru — vy se s nimi shledáte jednou na věčnosti. Amen.

+ František Ekert.

Neděle V. postní.

Bázeň lidská — následek náboženské lhostejnosti.

Bojuj za spravedlnost až do smrti a Bůh bude bojovati za tebe proti nepřátelům tvým. Eccl. 4, 33

Na bývalé silnici Appiově, vedoucí z Říma ke katakombám, stojí kostelík, na němž je nápis: »Quo vadis?« Nábožná legenda vypravuje, že na tomto místě, utíkaje před pronásledováním Neronovým, potkal sv. Petr Krista Pána, nesoucího kříž. »Quo vadis, Domine?« t. j.: »Kam jdeš, Pane?« tázal se apoštol.

»Jdu do Říma, abych se tam dal ukřižovati,« zněla odpověď Páně. Petr porozuměl, obrátil se, vydal se vrahům, byl uvězněn v žaláři mamertinském a na pahrbku Montorio ukřižován hlavou dolů, považuje se za nehodna zemříti jako jeho Mistr. Tím dokázal svou lásku ku Pánu a napravil poklesek, jejž v domě Kaifášově učinil. A Pán sílil jej milostí svou, že muky statečně přestál, tak že naplnilo se oněm slovo knihy Kazatel: »Bojuj za spravedlnost až do smrti a Bůh bude bojovati za tebe proti nepřátelům tvým!« Ó kéž bychom i my, drazí v Kristu, následovali tohoto povznášejícího příkladu a statečně bojovali vždy a všudy za věc boží!

Nikdy se tolik nemluvilo o mužné mysli, věrnosti v přesvědčení, jako dnes a nikdy neměl svět větší nedostatek těchto věcí, jako dnes. Věru pravdivé je slovo onoho biskupa, jenž pravil: »Dnes je osm hlavních hříchů a osmý je bázeň před lidmi.« A nelze se diviti; vždyť tato zbabělost jde ruku v ruce s náboženskou lhostejností, o níž v tento sv. postní čas rozjímáme. Jeť ona následkem této lhostejnosti. Kdo vzhledem k náboženství podobá se stojaté vodě, ten nikdy nebude bojovati za pravdu a spravedlnost, ten nikdy nebude schopen obětí za své náboženské přesvědčení, spíše otáčeti bude plášť podle větru a půjde za davem

ostatních, když by mu toto přesvědčení působilo nepříjemnosti. Že lhostejnost náboženská činí zbabělým, to dokázal Pilát, to dokazují mnozí křesťané naší doby. A to budiž předmětem dnešního našeho rozjímání. A Rodička boží bude s námi!

Pojednání.

1. Je to krásné slovo, že máme býti před Bohem dětmi, před světem muži Tím Pilát nebyl. Před Spasitelem ukazoval svou moc, zahrnul jej potupou a mukami, vydal jej i na smrt, ač o jeho nevině byl přesvědčen, před Židy však byl zbabělcem.

Byl místodržícím, jemuž nemělo býti záleženo na smýšlení lidu, měl konati právo a spravedlnost a přece postavil jej vedle Barabáše, zločince, ponechávaje davu volbu, kterého z obou chce propustiti. Nebylo to již urážkou spravedlnosti, že postavil zločince vedle nevinného?

Nebylo jeho povinností, když se o nevinnosti Ježíše přesvědčil, propustiti jej? A na tom nebylo dost. Když farizeové a jimi poštvaný lid žádali propuštění Barabášovo, užil Pilát jiného hanebného prostředku a řekl: »Dám jej zmrskati a propustím jej na svobodu.« Jakým právem? Byl-li Pán nevinným, kdo dal Pilátovi právo dáti jej mučiti, jako zločince? Nebyl věru Pilát před světem mužem, nýbrž bázlivým chlapcem. »Nepropustíš-li jej, nejsi přítel císařův!« Maje volbu mezi konáním spravedlnosti a přízní císařovou, vydává nevinnost na smrt. Ať zhyne spravedlnost, ať žije přízeň světa! Těmiže ústy, jimiž sám dosvědčil nevinnost Spasitele, vydává jej na smrt řka: »Nevinen jsem já krví spravedlivou«, a myje si ruce v okamžení, kdy vody celého moře nejsou s to smýti krev s rukou jeho. Měl smysl pro spravedlnost, učinil pokusy, aby ji konal, ale dopustil se přece vraždy nejukrutnější. A co bylo příčinou tohoto smutného zjevu? — Byl lhostejným ku pravdě. Kdyby byl býval hned s počátku, když mu Pán o pravdě mluvil, o této dal se poučiti, musil by se státi učedníkem Páně, a nikdy jeho vrahem, byl by našel dosti prostředků a síly, aby věčnou pravdu před lidem obhájil a bylo by se i na něm vyplnilo slovo písma: »Bojuj za spravedlnost až do smrti, a Bůh bude bojovati za tebe proti nepřátelům tvým!«

2. Obraťme nyní zraku svého od smutné postavy Pilátovy ke zjevům doby naší! Tytéž příčiny mají i dnes tytéž účinky. I dnes potkáváme se se zbabělostí, jež je následkem náboženské lhostejnosti. Jak zřídka potkáváme se s nezlomnou věrností v přesvědčení a pevným zastáním se věci Kristovy! Ze samých ohledů na lidi, aby se jim zalíbili, neb aby se jim neznelíbili, nechávají mnozí svaté zájmy náboženství, pravdy, práva a ctnosti stranou a je i dnes takových křesťanů tolik, že by mohla se utvořiti celá armáda ze samých Pilátů.

a) Jak nespravedlivá je tato zbabělost! Nejsme povinni státi věrně ke Kristu a jeho sv. víře? Vždyť jemu děkujeme vše, co jsme, co máme, co očekáváme a co doufáme. Kdo vysvobodil nás

z moci pekla, kdo zjednal nám milost boží a za jakou cenu to učinil?! Uvaž duše křesťanská, jak se ponížil Spasitel tvůj, stav se člověkem! Vzpomeň jeho chudoby, jeho pokory, jeho utrpení a smrti, již pro tebe podstoupil! Věru pravdu měl sv. apoštol Pavel, když napsal, že za velkou cenu vykoupeni jsme. To všecko vědí křesťané a přece nemají odvahy státi k němu pevně ve víru tohoto života, a to k vůli lidem, kteří pro ně neučinili ničeho, ni jediné kapky krve neobětovali a přece na tyto lidi, kteří dnes jsou, zítra mizí s povrchu země, mají mnozí samé ohledy, Spasitele pomíjejíce.

b) Jak hanebná je zbabělost! Není to zpronevěra na nejsvětějších citech a slibech? Na křtu sv. slíbili jsme Ježíši Kristu věrnost, při sv. biřmování přísahali znova na jeho prapor a přísahu tu opakovali nejednou, nýbrž při každé návštěvě chrámu Páně slíbili jsme zůstati věrni Spasiteli až do hrobu. Nebyla to však pouze prázdná slova, neopouštějí mnozí křesťané jako zběhové vojenští zbaběle prapor Kristův?! Takovýto vojín bojí se kulky, leká se před smrtí, ale čeho má se báti křesťan katolík v boji o náboženské přesvědčení? Není to tedy hanebná zbabělost pouze k vůli tomu, co by tomu lidé řekli, zanedbávati svých náboženských povinností, báti se osvědčiti víru svou!? Lidé dnes jsou a zítra z toho světa mizí, lidé nic zlého učiniti nám nemohou, nic zlého a dobrého učiniti nechtějí, a přece k vůli nim není mnohý tím, čím býti má, totiž rozhodným katolíkem. »Kdo se za mě a za má slova stydí, za toho se bude styděti Syn člověka až přijde ve slávě Otce Svého.«

A co je příčinou této zbabělosti náboženské u mužů, kteří vyzvali by k boji celý svět, kdyby jim někdo řekl, že jsou věrolomnými a že nedrží dané slovo?! Nic jiného, než lhostejnost u víře. Kdo se o Boha a o náboženství nestará, ten ztrácí Boha a věčnost s očí, tomu připadá vše pozemské velikým, nadpozemské pak malým a nepatrným. Čím jsme vzdálenější totiž nějakému předmětu, tím zdá se býti menším našim očím. Kdo se tedy zabývá rád s náboženstvím, tomu věci časné, jako radosti a žalosti života, bohatství a chudoba, čest a hanba, je věcí malichernou, za to cíl věčný, velikým a důležitým.

Proto, drazí v Kristu, nenásledujme Piláta, ale vstupme v řady oněch mužů a žen, kteří v církvi boží hrdinnou smrtí mučednickou se proslavili. Nejsou to však pouze muži a ženy, nýbrž i útlé dítky, jež Krista v době zkoušky vyznaly Dnes vám chci představiti dvanáctiletého chlapečka Cyrilla z Caesaree. Týž byl synem pohanských rodičů, avšak poznal Krista bezpochyby působením domácích služebníků a byl ve svém chování tak bezúhonný, že ho rodičové svým dítkám za vzor dávali. Když se otec dověděl, že je křesťanem, ztrýznil jej, a když chlapec nepovolil, vyhnal jej z domu. O tom dověděl se pohanský soudce, dal si jej předvésti a počal mu takto domlouvati: »Dítě, já ti odpustím, i tvůj otec, který tě opět přijme do svého domu, odřekneš-li se křesťanství.« A jakou odpověď dal mu sv. Cyrill? »Těším se,« pravil, »když

se mnou doma špatně zacházejí, neboť tím vlídněji naloží se mnou Otec nebeský; nic si z toho nedělám, že mne z domu vyhnali, neboť mám naději, že krásnější domov naleznu.« Tu dal přinésti pohanský soudce pochodně a malého mučedníka páliti a když i to nic neprospívalo, konečně stíti.

Není to, drazí v Kristu, krásný a vznešený pro nás příklad? Nejsme povoláni prolíti krev pro Ježíše jako toto dítě, ale jsme povinni vždy a všudy víru svou před světem vyznávati, kdyby nám z toho škoda a snad i hanba vzejíti měla. Nejlépe vyznáme víru svou, když povinnosti své křesťanské věrně plniti budeme, nebojíce se těch, kteří tělo zabíjejí, duši naší však ničeho zlého učiniti nemohou a těšíce se, že na nás vyplní se slovo Páně: »Kdo mě vyzná před lidmi, toho vyznám i já před Otcem svým nebeským.« Amen. *Josef Kousal*, děkan v Hořicích.

Neděle VI. postní.

VI. Poslední pomazání.

»Dokonáno jest!« Jan 19, 30.

[— Kristova modlitba za nepřátele. —] Dostoupili jsme v minulém rozjímání až na Kalvarii, žalostnili nad utrpením Spasitele svého na kříži. Pozastavme se tam ještě na krátko — slova, jež umírající Ježíš mluvil na kříži, jsou věčným památníkem jeho lásky a milosrdenství.

Pod křížem stojí Maria, Jan a Magdalena, malý to hlouček srdcí zbožných, která zůstala mu věrna až do konce. A vedle nich stojí tam zástupové rozdrážděných nepřátel, s radostí věru pekelnou těší se z muk a nesmírného ponížení Páně, v bolestech jeho tupí ho a posměch činí si z něho. A Ježíš nevolá na hlavy jejich pomstu boží, nikoli, ten který pravil: »Milujte nepřátele své, dobře čiňte těm, kteří protivenství činí vám a modlete se za ty, kteří pronásledují vás« — volá: »Otče, odpusť jim, nevědí, co činí!«

Oni ve vzteku svém žádali sobě, aby krev jeho přišla na ně i syny jejich — a on se za ně modlí! Ó slova lásky a milosrdenství nestihlého! Bičován, trním korunován, hřeby proboden, na kříž přibit, pohaněn, potupen zapomíná Pán všech bolestí svých, a stará se o spasení i svých vrahů, on sám svým příkladem první učí nás zachovávati slova svá: »Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek.«

Kdo pochopí, zváží, vysloví tuto lásku! Od té chvíle, co umírající Pán ona věčně památná slova promluvil, zavládla na zemi ctnost, kterou starý svět pohanský ani podle jména neznal, je to láska k nepřátelům.

Ó Pane náš! Kolem kříže tvého shromážděni jsou nejen tvoji mučitelé a vrahové, ale od východu až na západ, od jihu až na půlnoc povstali národové v tvé církvi sv. a shromažďují se

kolem tvého kříže — i za ně všecky voláš: »Otče, odpusť jim!« Hle, i my shromáždili jsme se zde u kříže tvého, ó kéž ta slova božské lásky tvé i na nás se vztahují, ba vztahují se, nebo i za nás voláš posud s kříže: »Otče, odpusť jim!«

[— Odpuštění lotru na pravici. —] Ó křesťane! Kdyby ani trpící, umírající Syn boží nepohnul tebou a lítost nad hříchy tvými nevzbudil v srdci tvém, kdyby ani hasnoucí oko jeho ku pokání tě nepřivedlo, ukáži ti ještě na Ježíše, an umírajícím jazykem volá i za tebe: »Otče odpusť mu!« Ó tato modlitba pohne srdcem tvým, zajisté obrátí duši tvou tak, že slaviti bude v ní vítězství milost boží, jako stalo se na Kalvarii, nebo tam modlitba Ježíše zachránila i lotra, k slzám pokání přivedla ho, tak že volal: »Rozpomeň se nade mnou, ó Pane, až přijdeš do království svého,« a uslyšel slova plná milosti: »Dnes ještě budeš se mnou v ráji.« Tam zachránila modlitba Páně i setníka pohana a jiné, tak že bili se lítostivě v prsa svá, uvěřili v Krista, volajíce: »V pravdě, tento byl Syn boží.« I tobě, křesťane, nabízí Pán s kříže odpuštění, smíření, a třeba by hříchové tvoji rovnali se těm, jimiž obtíženi byli katané, kteří ukřižovali jej.

A proto volej i ty s lotrem kajícím: »Pane, rozpomeň se nade mnou v království svém,« abys v hodině smrti své slyšel slova jeho: »Dnes ještě budeš se mnou v ráji.« An modlí se Kristus na kříži za své nepřátele, odpouští lotru kajícímu, rozestírají se nad zemí temnosti — blíží se hodina devátá — a Pán přichází do smrtelného zápasu a volá: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil!« Jako Bůh ovšem opuštěn nebyl, ale jako člověk cítil se nesmírně opuštěným a bídným, a to tím více, když nepřátelé i těmto slovům posmívali se, úsměšně volajíce, že Eliáše volá. Tak otupělo a zkamenělo srdce jejich, že ani hrozná smrt Páně, ani tmy, jež zemi pokrývaly, ani slova lásky neotřásly jimi a ku pokání jich nepřivedly — toť největší trest nevěry a zatvrzelosti jejich, že co k obrácení mělo napomáhati jim, ještě více je zatvrdilo, ještě více rozmnožilo vinu jejich.

Zatím blížila se poslední chvíle Páně. Zraněn na těle, utrpěv velikou ztrátu krve, soužen nesmírnou palčivostí pocítil Pán náramnou žízeň, a když mu podali ocet se žlučí, dospěl život jeho pozemský k vrcholu — kalich utrpení vyprázdněn jest až na dno.

[— Smrt Páně. —] Poslední sílu sbírá, ještě jednou patří k nebesům a pak k zemi, a volá hlasem velikým jako umírající vítěz: »Dokonáno jest!« »Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého,« a nakloniv hlavu, vypustil ducha — — —

[— Dokonáno jest. —] Ó veliké, věčně památné to slovo »Dokonáno jest«. Ano, dokonána jest obět smíření, otevřena brána ráje, zavražděna smrt — zaplacen dluh hříchu — navrácen jest člověk zbloudilý svému Bohu, obnoven jest pokoj mezi nebem a zemí. Více nám dal, Otče na nebesích, Syn tvůj svou smrtí, nežli vina Adamova vzala nám, tak že volati můžeme s církví: »Ó blažená ta vina, která takového zasloužila míti Spasitele.«

Ano, dokonáno je to veliké světové božské dílo našeho vykoupení, dokonáno všecko, což prorokové věštili, to oznamuje slunce i celá země. Dokonáno jest smíření nebe se zemí, ovšem v bolestech nesmírných, a proto slunce halí svou tvář, temnosti starého pohanstva přemoženy, ovšem smrtí hroznou, a proto temnosti kryjí zemi, a ona se otřásá v nejhlubších základech svých, skály hromovým rachotem pukají — dokonáno jest veliké dílo spásy naší v ranách, krvi, potupě, smrti, ale i v lásce a milosrdenství. Ano, otevřete se hrobové, a vy, těla mrtvá, vstaňte a vyjděte, nebo Pán váš umřel za vás — roztrhni se, opono v chrámě, přestává stará úmluva — Beránek boží sňal hříchy naše a umřel na oltáři sv. kříže.

Ježíš kloní svou hlavu ku předu k zemi, ruce jeho jsou rozpjaty, jakoby objímaly všecky dítky své a k srdci je tisknouti chtěly, bok jeho jest otevřen kopím, aby všickni do srdce jeho se vešli.

[— Smrt naše. —] Stojíme u tvrdého smrtelného lůžka Spasitele svého I my se jednou octneme na loži smrtelném. Ovšem tak tvrdé, tak potupné a bolestné lože nebude míti žádný z nás jako Kristus. Ale i nám přijde okamžik, kdy budeme musit zvolati: Dokonáno jest, kdy oko naše v sloup se obrátí, hlava nakloní — co jiného přáti si můžeme, než abychom i my tak blaženě a spokojeně jako Kristus Pán zvolati mohli: Dokonáno jest!

Abychom pak podle příkladu Spasitele svého jednou blahoslaveně zemříti mohli, k tomu připravuje nás církev sv. svátostí svatého pomazání. Ona jako matka věrná pečuje o nás nejen ve smrti, ale nezapomíná nás ani po smrti. Proto budeme v tomto našem rozjímání uvažovati:

I. Kterak připravuje nás církev sv. svátostí posledního pomazání k smrti. II. Kterak stará se i o zemřelé dítky své.

Pojednání.

I.

[— V zápasu smrtelném sílí poslední pomazání. —] Za starodávných časů natírali ti, kdož do boje se ubírali, těla svá olejem, aby síla jejich nezemdlela, nýbrž aby údy jejich byly ohebnější a snáze vymknouti se mohli odpůrci svému.

I náš život jest ustavičný boj a veliký boj, nebo nepřátel máme hojně. Je to především nepřítel duší našich, o němž dí Písmo, že jako lev řvoucí obchází, hledaje, koho by pohltil.

Bojem velikým jest život náš, nebo jedná se zde o něco důležitého, o naši duši, a my máme než jednu duši, a to duši nesmrtelnou, a jestliže tu jsme ztratili, ztratili jsme všecko na věčné věky. A proto pomáhá nám v boji tom Kristus Pán, abychom nepodlehli, on dává do ruky naší vítězný prapor sv. kříže, na němž napsáno jest heslo: »V tomto znamení zvítězíš,« on maže i naše údy olejem svatým, do boje nás připravuje na křtu sv., v boji sílí při sv. biřmování. Jestliže ale po celý život svůj potře-

bujeme pomoci a posily proti nepřátelům duše své, jest nám posily této třikráte potřebí, když stihla nás těžká nemoc, když cítíme, že život náš jest na vážkách, že konec života našeho pozemského snad blízký jest. Doba to vážná, důležitá, rozhodná!

[— Duševní stav umírajícího. —] Upoután těžkou chorobou na lůžko, hledí člověk nazpět na dráhu minulého života svého, hledí i ku předu do nejisté budoucnosti Hledí nazpět, a co tu vidí? Jako v panorámě zjevuje se mu celý život jeho, obrazy pestré míhají se mu na mysli, hlas svědomí snad již dávno utlumený, umlčený novou silou se zdvihá, a hlas ten otřásá duší jeho, nebo on výčitky dělá mu z toho, že nechodil vždycky po cestách pravých, ale zabloudil na cesty křivé.

Každá hodina, kterou strávil v hříchu, každý den, týden, měsíc a rok, v nichž nepečoval o svou duši nesmrtelnou, zjevuje se mu tu a on cítí, že všecky ty hodiny, dny a léta ztracena jsou na věky, on vztahuje po nich rukou svých a volá snad: Ó vraťte se mně nazpět, uplynulí, ztracení dnové moji, vrať se mi mládí moje, jež v hříchu strávil jsem, ó můj Bože, dej mně znovu žíti, abych lépe, spravedlivěji, ctnostněji žil, — ale volá nadarmo.

Ve dnech štěstí a zdraví nedbal Boha a náboženství, ó teď jest jinak, štěstí ho opouští, s ošklivostí odvrací se od těch věcí, na nichž lpělo dosud srdce jeho — on má opustiti své statky, své peníze, své přátele — a to snad již brzy, snad zítra, snad dnes, snad za chvíli. Tělo jeho jest slábo, a duše zbavuje se pout marných, víra sv., kterou druhdy pohrdal, ukazuje se mu v světle zcela jiném, nebo, nejmilejší, jest mnoho lidí, kteří ve zdraví a blahobytu hlásají o sobě, že víry žádné nemají, že jí pohrdají, ale málo je těch, kteří by to činili a mluvili také na lůžku smrtelném, ano, největší neznabohové třesou se a chvějí před smrtí, a chytají se té jediné naděje a útěchy, kterou máme na světě, totiž víry sv. Nebo co by byl, nejmilejší, člověk obzvláště v hodině smrti, kdyby neměl víry v nesmrtelnost duše lidské a v budoucí odplatu po smrti!

Co bychom byli, kdyby nám víra sv. nedávala jistoty, že i za temným sklepením hrobovým nový kyne život nám — ó byli bychom bídnější a politování hodnější nežli zvíře, bylo by nám lépe, abychom se nebyli ani narodili, nebo nač máme snášeti ty tisíceré trampoty a bídy bídného tohoto života, kdyby ukončiti se měl bídnou smrtí beze vší naděje? Ano, nesmrtelnost duše lidské dere se člověku na mysl obzvláště v těžké nemoci, on s hrůzou poznává, že mnoho pečoval o své tělo, jež zahynouti má, ale málo, či snad pranic o svou duši nesmrtelnou, která jíti má na soud před Boha vševědoucího a spravedlivého, — těžká to hodina, rozhodná to chvíle, veliký to boj! A Ježíš Kristus, který jako milosrdný Samaritán přišel zhojit rány naše, ten měl by člověka nechati opuštěným v této hodině těžké, on neměl by mu tu pomáhati v boji tomto nejrozhodnějším?

[— Kristus Pán přispívá mu ku pomoci. —] On s takovou láskou ujímal se nejen hříšníků, ale i nemocných na těle, slepým zrak,

němým mluvu, hluchým sluch navracoval, a on neměl by pomoci nám v nemoci těžké - - smrtelné? On po celý život náš v boji našem stál u nás a u dveří hrobových, na rozcestí života našeho, na prahu věčnosti neměl by přispěti nám? Ó kdo by se toho domýšlel, neznal by lásky jeho, v níž i na kříži modlil se za nás a pamětliv byl spasení našeho!

Ježíš Kristus, který na křtu sv. otevřel nám bránu církve sv., v sv. biřmování nás sílil ve víře, který, když klesali jsme, ruku svou nám podával a nás pozdvihoval, a když nepřítel poranil duši naši hříchy smrtelnými, tyto rány naše hojil a obvazoval v svátosti sv. pokání, který tělem svým nejsvětějším sytil duši naši, neopouští nás ani v těžké nemoci.

[— Proč se to pomazání jmenuje poslední. —] Tam posílá nám svého kněze, aby smířil nás s ním, tělem jeho nejsvětějším nasytil nás a mocnou posilu a potěchu dal k boji poslednímu, a to v svátosti posledního pomazání. Ale slova toho »poslední pomazání« lekají se mnozí, a domýšlejí se, že svátost tato udíleti se má, když člověk skutečně již umírá, když přiblížila se mu poslední hodina, což převrácené je. Svátost tato nesluje posledním pomazáním snad proto, že člověk po ní skutečně zemříti má, vždyť ji můžeme přijmouti častěji, kolikrát vůbec těžkou nemocí sklíčeni jsme, nýbrž proto se tak nazývá, že z těch svátostí, při nichž užívá se pomazání sv. olejem, jest poslední — sv. olejů užívá se však při křtu, biřmování, svěcení na kněžství a při této svátosti.

[— Ustanovení jeho. —] A toto pomazání nemocných ustanovil sám Kristus Ježíš a povýšil je na svátost Nového Zákona, nebo tak píše apoštol Páně sv. Jakub ve své epištole: »Stůně-li kdo z vás, povolej kněží církve, a ať se nad ním modlí mažíce jej olejem ve jménu Páně a modlitba víry uzdraví nemocného a polehčíť jemu Pán, a jestliže jest v hříších, budou mu odpuštěni.« Tak nařizuje apoštol sv. Jakub, avšak apoštolové ničeho nenařizovali a neustanovovali, co nenařídil a neustanovil sám Kristus Ježíš, který pravil k nim: »Učte je zachovávati všecko, cožkoli přikázal jsem vám.«

[— Je to svátost. —] Z uvedených slov apoštola Jakuba poznáváme dále, že modlitba kněží a pomazání sv. olejem obsahuje zvláštní posvěcující milost boží, totiž odpuštění hříchů, ba že uděluje nemocnému polehčení, někdy i uzdravení. Zde máme tedy viditelné znamení, které milost boží skutečně obsahuje, uděluje, a proto jest sv. pomazání nemocných skutečnou, od Krista Ježíše ustanovenou svátostí Nového Zákona, a bylo odjakživa v církvi katolické za svátost považováno.

[— Obřady při zaopatřování. —] Ve jménu Krista Ježíše přichází kněz k lůžku nemocného a dí při vstoupení: »Pokoj domu tomuto a všem přebývajícím v něm.« Na stole stojí kříž, znamení toho, který pokoj přinesl nám a obzvláštní láskou skláněl se k nemocným a víru ve všemohoucí sílu jeho vyjadřuje planoucí svíce. I modlí se kněz, aby vstoupení jeho do příbytku nemocného tak prospěšné a spasitelné jemu bylo, jakož bylo navštívení Spasite-

lovo nemocné tchyni Petrově a služebníku pohanského setníka. Potom kropí nemocného vodou svěcenou, aby mu připomenul tu vodu spasitelnou, kterou na křtu sv. obmyt a do církve boží přijat byl, modlí se žalm: »Smiluj se nade mnou, ó Bože, podle velikého milosrdenství svého« tím vzbuditi se má nemocný, aby svých hříchů pamatoval, a když se byl z nich zkroušeně vyznal, a tělo Páně přijal, klade kněz pravici svou na něho, jakož nařídil Kristus Ježíš apoštolům, řka: »Na nemocné ruce své vzkládati budou a dobře jim bude.« A po modlitbě maže kněz sv. olejem ty údy nemocného, kterými člověk nejčastěji hřeší, kterými jako okny a dveřmi vchází hřích do srdce člověka, totiž oči, uši, ústa, ruce a nohy, a modlí se při tom, aby »skrze toto svaté pomazání a své nevystihlé milosrdenství odpustil jemu Hospodin, což těmito smysly svými byl provinil.«

Tyť jsou obřady svátosti této a účinky její, ovoce její vyčítá nám sám apoštol sv. Jakub.

[— Milosti: 1. odpuštění hříchů. —] 1. »Jestliže v hřích jest budou mu odpuštěny« — první tedy ovoce svátosti této je odpuštění hříchů. Způsobem řádným dochází nemocný odpuštění hříchů při sv. zpovědi, než jak nedokonalá, neúplná bývá zpověď tato! Tělesná slabost a bolest, sklíčenost, bázeň, ochablá paměť a sesláblý rozum nedovolí mu toho často. A kdyby i bolest a slabost svou přemohl, jak těžko jest nemocnému dokonale se vyznati — on má před sebou celý dlouhý život, z tohoto dlouhého života, má účet klásti, můj Bože, jaké to moře hříchů, jaká to hora hříšných myšlenek, žádostí, skutků — i pro spravedlivého, který dle slov Páně sám sedmkrát denně klesá.

On chce se smířiti s Bohem, než rozum jeho leká se hříchů svých, on poznává, že kdyby i mohl dokořán otevříti srdce své, kdyby i mohl vyznati se ze všech hříchů svých, potřebí by měl snad nového dlouhého života. Této slabosti napomáhá Pán v svátosti sv. pomazání, cokoli skvrn zůstalo mu na duši po sv. zpovědi, všecky hříchy, z kterých pro slabost svou vyznati se nemohl, odpouští mu zde Kristus.

Hořce oplakané a svátostí sv. pokání odpuštěné hříchy zanechávají po sobě ještě slabou vůli, náklonnost ke hříchu, svátost sv. pomazání i tyto následky snímá — ona navracuje nemocnému roucho milosti boží, jež na křtu sv. mu uděleno bylo, úplně čisté a neposkvrněné. Již z toho všeho poznáváme, že svátost tato nikterak nemůže nahraditi svátost pokání, nýbrž že ji pouze doplňuje a proto že platnou bývá jenom tam, kde nemocný skutečně v srdci svém lituje hříchů svých a pokud může, z nich se vyzná.

Jenom tam, kde nemocný mluviti nemůže, avšak aspoň v srdci svém lituje hříchů svých, působí tato dokonalá lítost spojená se sv. pomazáním odpuštění hříchů. Z toho ale také poznáváme, že svátost ta nic platna není, když nemocný hříchů nelituje, o sobě nic neví, aneb dokonce již mrtev je, nebo svaté svátosti nejsou žádné prázdné obřady, ony působí jenom tam, kde člověk o nich ví, s nimi spolu působí. Z toho ale také poznáváme, že

každý pečovati má o to, by tuto svátost ještě včas přijal, při zdravém rozumu a paměti, a že je to povinností lásky křesťanské, abychom nemocnému sami se postarali o to, aby záhy pořádek učinil se svým svědomím.

[— Liknavost lidí. —] Ale jaká tu liknavost a nedbalost věru bohaprázdná panuje v našich městech! Jakmile někdo těžce onemocní volá se lékař, a to zcela dobře, volá se snad i notář, aby vše do pořádku uvedl, jmenovitě závěť a to je též zcela dobře, ale probůh, jenom nenechat nemocného zaopatřiti a byť by nemoc jeho sebe povážlivější byla! — to by ho polekalo — tu by myslil, že musí umříti.

Ano, nejmilejší, tak daleko sklesl u mnohých lidí již cit náboženský, že volají kněze k nemocnému, když oko jeho již v sloup se obrací, aneb dokonce, když je již mrtvý. Nemluvím zde o náhlé, nepředvídané smrti, nebo za tu nikdo nemůže — ale ti lidé, kteří žádají, aby mrtvému tělu udělila se svátost, nevědí z náboženství ani tolik, jako malé dítko, jež školu navštěvuje, aneb jsou takovými pohrdači náboženství, že považují je za holou ceremonii, módu aneb přívěšek života svého, ustanovený nanejvýš k tomu, aby na úmrtním lístku skvíti se mohla chvála, že zesnulý zemřel oddán jsa do vůle boží.

Kdo má nemocného otce, matku, bratra, dítě, ten právě z lásky k němu stará se, aby, je li nemoc povážlivá, povolal kněze, který by mu přinesl útěchu náboženství, to je nejkrásnější důkaz oddanosti, lásky a vděčnosti, nebo rozumného, sv. víry znalého křesťana, to nikdy nepoleká, jelikož svátost sv. pomazání ustanovena je i k tomu, aby ho potěšila a posilnila.

[— 2. Ulehčení —] 2. »Polehčíť jemu Pán«, dí sv. Jakub ve své epištole. V těžké nemoci přichází na člověka mimo slabosti a bolesti tělesné, i veliká sklíčenost, nejistota a bázeň i netrpělivost. Jaká tíseň skličuje ho, když cítí, že snad v krátce uhodí mu poslední hodina — tu leží jinoch a v květu života svého vadne a usychá, sotva že počal radovati se životu, sotva že doufati počal, vidí již, že vyrván má býti ze všeho, co mu posud milo a draho bylo — malomyslnost, ba zoufalé myšlenky dotírají na něho. Tento boj ulehčuje mu milost boží, které dochází v svátosti sv. pomazání, ona zmírňuje sklíčenost jeho, dává mu podivuhodnou trpělivost, aby v ruce Boha všemohoucího doporučil život svůj. Tato svátost dává mu tu útěchu, že, bude-li to ku prospěchu duše jeho nesmrtelné, opět okřeje.

[— 3. Uzdravení. —] 3. »Modlitba víry uzdraví nemocného«, to je třetí účinek svátosti této. Pravil Kristus Ježíš, že bez vůle Otce nebeského ani vlas s hlavy naší nepadá, a tak bez vůle toho Otce prozřetelného nepřichází nemoc na člověka a právě svátost sv. pomazání mimo jiné i ten účinek má někdy, aby modlitba církve vyprosila nemocnému zdraví tělesné. »V Bohu žijeme, hýbáme se a jsme«, praví sv. Pavel a proto nemocný po přijetí této svátosti říci může: »Co Bůh činí, dobře činí, staň se, ó Pane, vůle tvá, nebo já vím, že nechť umříti mne necháš, nechť zdraví

mi vrátíš, všecko to jenom ke spasení duše mé sloužiti bude.« Ta milost, která udílí se mu v svátosti této, činí ho pokojným, oddaným do vůle boží, on se neleká ničeho.

[— Klidná smrt. —] Jest to zkušeností stvrzená pravda, že právě ti, kteří v životě svém častěji myslili na smrt a na lůžku ležíce s Bohem se smířili, umírali zcela pokojně — blaženě, s úsměvem na tváři, smrti se nelekali. Ó, kdo by si nepřál smrti tak pokojné, blahé, křesťanské, kdo by si nepřál, aby, než odejde z tohoto údolí slzí a bolestí, ještě mohl smířiti se s Bohem, nasytiti tělem Páně duši svou, posilniti se sv. pomazáním na cestu do věčnosti! Ó prosme tedy Boha, aby dal nám té milosti, bychom mohli před smrtí svou účastnými státi se svátosti sv. pomazání — pak věděti budeme, že ani smrt nerozdělí nás od církve sv., že tato matka naše pečovati bude o nás i potom, až nebude nás mezi živými více. A o tom, kterak církev sv. stará se o zemřelé údy své, dále.

II.

[— Hrůza smrti. —] Není na celém světě srdci lidskému nic odpornějšího, není myšlenky hrozivější nežli je smrt, a přece není jinak nic všeobecnějšího, všednějšího jako opět smrt. S hrůzou pomýšleli pohané na smrt, nebo co za ní je, to sice slabě tušili, ale nevěděli. S hrůzou musí pomysliti na smrt až posud ten, kdo Krista Ježíše a víry jeho se zříká, nebo nezbývá mu ničeho, než čekati po smrti hrozné nic — jistou zkázu. Než v křesťanství pozbyla smrt děsivé tváře své, Ježíš Kristus vzal jí všelikou hrůzu, zlomil osten její, odňal jí všecku hořkost — On sám bolestně umřel, abychom my skrze něho a v něm měli lehkou, šťastnou, blahoslavenou smrt.

[— Kristus ji odstranil. —] Co jest smrt ve světle víry Krista Ježíše? Brána vedoucí ze života plného bídy a soužení do království Kristova na nebesích — blažený přechod z církve bojující do církve vítězné — ano skvělým vítězstvím po bojích života tohoto. Ó blahoslavená utěšená ta víra, která hlásá nám, že smrt není nic jiného, než rozdělení duše nesmrtelné od těla smrtelného, že smrtí zbavuje se duše pout svých pozemských, aby šla k svému Ježíši, jehož milovala v těle, uzřela tváří v tvář Boha svého a radovala se v společenství sv. andělů a vyvolenců Páně! Proto církev sv., která připravuje nás ke blažené smrti, nezapomíná na své dítky zesnulé.

[— Péče církve o zemřelé. —] Pán poslal anděla svého, aby prstem svým dotekl se čela jeho, duše jeho smířená s Bohem, nasycená tělem Páně, posvěcená milostí opustila schránku svou tělesnou — křesťan dobojoval.

[— Umíráček. —] A církev sv. oznamuje to živým dítkám svým, hlas umíráčku doprovází duši do říše nadhvězdné, hlas ten dojemným zvukem svým vybízí křesťany bojující k modlitbě, volá ke každému: »Memento mori« — pomni, že i tobě jednou zvoniti budu — hlas ten ve jménu pozůstalých věřících volá za

duší zemřelého: »S Pánem Bohem na tu dalekou cestu do věčnosti — na shledanou tam u dobrého Otce našeho na nebesích!«

[— Rakev. —] Duše odešla, zůstala pouze vetchá schránka její. Ale i to tělo bezduché, nesličné má v úctě církev sv. Vždyť to tělo bylo příbytkem duše nesmrtelné, chrámem Ducha sv., údem Ježíše Krista, vždyť ono má jednou opět v nové kráse povstati a třeba by i v prach se obrátilo, opět spojiti se s duší a po dni velikého soudu s ní spojeno jsouc na vždy se radovati! A proto křesťané v uctivosti mají těla zesnulých bratří svých a úcta ta jeví se jmenovitě v církevním pohřbu. Církev nikdy neschvalovala pohanský způsob spalování mrtvol. Proto do roucha slušného oblékají je a do rukou kladou sv. kříž — zemřelý je poutníkem — putuje daleko, teprve o dni soudu dojde konce svého a pocestní berlou jeho je sv. kříž. U hlavy jeho rozsvěcují lampu a světlo její upomínati nás má na nesmrtelnost duše, na to světlo věčné, které, aby mu svítilo, se modlíme a na toho, který pravil o sobě: »Já jsem světlo světa.«

[— Tichý smutek. —] U starých pohanů býval nad mrtvými nářek nesmírný, i srdce křesťana truchlí nad tím, když rozloučiti se musí s někým, jenž milý, drahý a vzácný byl jemu, avšak truchlivost ta není zoufalá a beznadějná, zmírňuje ji slovo sv. Pavla. Thess. I. 4, 13. »Bratří, nechceme, abyste nevěděli o těch, kteří zesnuli, abyste netruchlili nad nimi přílišně, jako pohané, kteří žádné naděje nemají. Nebo jestliže věříme, že Ježíš umřel a z mrtvých vstal, tak Bůh i ty, kteří zesnuli skrze Ježíše, přivede s ním.«

[— Zvony a zpěv. —] Hlahol zvonů při pohřbu podobá se úpění a modlitbám církve za duši zemřelého, podobá se i vítěznému zpěvu sv andělů, že duše ta došla radostí věčných. Při pohřbu pějí se žalmy, kněz doporučuje do milosrdenství božího duši zesnulého volaje: »Přispějte mu svatí boží, přijďte mu vstříc, andělové Páně, přijměte duši jeho a neste ji před obličej Hospodinu — přijmi tě Kristus, jenž tě povolal a andělové tě uveďte do lůna Abrahamova.« Tak se podobá pohřeb křesťana vítěznému pochodu, nebo v čele jeho nese se kříž a kde kříž, tam naděje, tam spása, tam vítězství.

[— Hřbitov. —] Po ostatních modlitbách volá kněz již nad hrobem ke královně nebeské onu věčně krásnou a dojemnou modlitbu »Zdrávas královno« — tělo bezduché se pak klade do země posvěcené na hřbitov. Místo to pro křesťana ctihodné, posvěcené, je to pole svaté, nebo zasívá se tam tělo porušitelné, aby došlo neporušitelnosti a ke vzkříšení tam dozrálo. Tam na hřbitově stojí kříž — umírající Spasitel s hlavou nakloněnou ke hrobům ukazuje nevystihlé milosrdenství boží k duším zesnulých bratří našich, tam slyšíme slova jeho: »Já jsem vzkříšení a život, kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude na věky.« Pro tuto víru, pro tuto naději naši zdobí láska naše hroby křížem, zdobí je kvítím, slzami blahé naděje na budoucí shledání se s nimi skrápí je a v modlitbách pamatuje na ně.

[— Modlitby a mše sv. za mrtvé. —] A oni potřebují modliteb našich tak, že jest nám jakoby volali k nám slovy trpícího Joba: »Slitujte se nade mnou, slitujte se nade mnou aspoň vy, přátelé moji.« Job 19, 21. A jako matka nezapomíná dítka svého i vzdáleného, tak i církev sv. pamětliva jest i duší zesnulých údů svých, to, co má nejdražšího, věnuje za ně — oběť nejdražší mše sv. Tam Beránka božího obětuje za spasení jejich, každého dne při každé mši sv. vzpomíná po pozdvihování na ně, trpícího Ježíše prosí za ně, každého dne, když slunce sklání se za hory po večerním klekání vyzvání jim a vybízí věřící ke zbožné modlitbě za odpočinutí lehké a světlo věčné těch, kteří předešli nás odsud.

[— Den dušiček —] Každého roku věnuje památce jejich jeden den — jest to památka dušiček — slavnost to rodinná všech údů církve sv., kdy z millionů srdcí lidských vystupují zbožné modlitby, opakující slova umírajícího Ježíše »Otče odpusť jim« — a na tisících oltářů obětuje se oběť čistá a svatá za spasení jejich. Tak zůstáváme s nimi co nejúžeji spojeni jako údové jedné, svaté, katolické, apoštolské církve Páně. My se ještě plavíme na vlnách života — oni přistáli již ke přístavu věčnosti, my se ještě lopotíme na cestě vezdejší — oni dokonali již dílo své.

Ano nejmilejší, »blahoslaveni, kteří v Pánu umírají« — blahoslaveni budeme, jestliže i my před smrtí svou s Bohem v sv. svátostech se smíříme, i my blaženou budeme míti smrt a dobře nám bude, nebo i po smrti, kdyby žádný na nás nevzpomínal, bude na nás vzpomínati církev ve svých modlitbách, při nejdražší oběti mše sv. — ano, blahoslaveně jest v církvi sv. katolické žíti, blahoslaveněji jest v ní i umříti! — Okolo hodiny deváté volal Ježíš hlasem velikým řka: »Dokonáno jest.«

[— Konec postních kázání: rekapitulace. —] »Dokonáno jest« — tak volám nyní i já, kdy končím řadu těchto našich rozjímání postních. Dokonána jest ta cesta křížová, kterou s Ježíšem trpícím konali jsme s hory Olivetské do domu Kaifášova, Herodesova a Pilátova až na temeno hory Kalvarie — dokonáno jest rozjímání o ovoci, které uzrálo nám na kříži a které Kristus Ježíš v sedmeru sv. svátostí podává nám. Křtem sv. jsme počali a dospěli jsme až k poslednímu pomazání — tedy od kolébky až k lůžku smrtelnému.

Přesvědčili jsme se o tom, co pravil jsem na počátku, že sv. svátosti jsou nebeští přátelé naši, kteří provázejí nás po celý život náš. Slyšeli jsme o těch posv. slibech, jež učinili jsme na křtu sv. — ó zachovejme je, plňme je, přesvědčili jsme se, jak při sv. biřmování dal nám Pán sílu, abychom víry sv. drželi se po celý život svůj, ó zachovejme si nejmilejší, klenot sv. víry neporušený, obzvláště v tomto čase zlém a bohaprázdném.

Viděli jsme, že jediná spása kyne nám po křtu sv. v zkroušené a dokonalé sv. zpovědi, ó užijme toho prostředku, bychom smířili se s Bohem. Poznali jsme nebeskou lásku, kterou dokazuje nám Ježíš Kristus v nejsvětější svátosti oltářní ó nezanedbávejme stolu Páně! Slyšeli jsme o důstojnosti a vznešenosti úřadu kněž-

ského, jakož i o veliké ceně svátosti křesťanského manželství a poznali konečně, kterak stará se Pán náš o spasení naše i v nemoci naší svátostí posledního pomazání.

[— Přijímejme svátosti. —] S pomocí boží hleděl jsem vám vštípiti lásku k sv. svátostem, ó užívejte, nejmilejší, těchto pramenů vody živé — tím nejlépe připravíte si blaženou smrt a na té záleží všecko — celá vaše blažená věčnost. Ve jménu Páně rozsíval jsem símě pravdy věčné do srdcí vašich — Pán bude zalévati, on vzrůstu dá tomu semeni, aby vzrostl nám z něho strom života věčného. Tak i každý z nás bude moci jednou s Ježíšem umírajícím zvolati slova blažená, slova nebeská: »Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého — dokonáno jest« Amen. † *František Ekert.*

Neděle VI. v postě.

Neštěstí — konec náboženské lhostejnosti.

Protože jsem volal a vy jste nechtěli, poněvadž jste povrhli radou mou, budu se smáti při záhubě vaší, až vás potká čeho se bojíte. Přísl. 1, 24.

Vážné slovo napsal sv. Vavřinec Justiniani: »Pozoruj otroky světa! Najdeš jednoho, jenž by od něho nebyl podveden?« Pravdivá, to věru slova. Dokud je člověk mlád a může světu sloužiti, trpí ho tento, avšak odkopává ihned, jakmile člověk sestárne a síly ho opustí. A přece co je takových nesmyslných lidí, kteří to dobře pozorují, nicméně však po šlepějích těch kráčí, jimiž svět povrhl, ač vědí, že je stejný osud čeká. Na nich osvědčuje se slovo Písma: »Protože jsem volal a vy jste nechtěli, poněvadž« atd.

Posledně představil jsem, drazí v Kristu, láskám vašim bázeň před lidmi jako následek náboženské lhostejnosti; takovýchto smutných následků je více; avšak, poněvadž čas sv. postní kvapí, shrneme je všecky a nazveme jedním slovem: Neštěstí, neštěstí časné i věčné. Pilát a doba dnešní budou nám opět důkazem, že člověk k náboženství lhostejný činí nešťastným 1. sebe, 2. jiné Slyšte mě s nábožnou pozorností. Rodička boží bude s námi!

Pojednání.

1. Kdo k náboženství netečně se chová, vrhá se do vlastní záhuby. Pravda byla Pilátovi věcí odpornou; proto odvrátil se od Pána Ježíše, když tento mu chtěl o ní mluviti. Proto, ač o nevinnosti Spasitelově byl přesvědčen, vydal jej v ruce Židů, ježto k pravdě žádné úcty neměl. Živý to doklad mnohých politiků a státníků naší doby; oni též jsou přesvědčeni, že církev vede jen k dobrému, oni zří blahodárné působení její po všecky věky a na všecky národy, ale i to jim nevadí, aby k pokřiku jinověrců a nevěrců, jakož i všech nepřátel církve: »Ukřižuj ji«, ze strachu a aby se na druhé straně zalichotili, nevydávali zákony proti ná-

boženství, proti církvi Kristově. Kdyby měli úctu k pravdě, k něčemu podobnému by se nikdy nepropůjčili; ale že vlastní prospěch jejich jde jim nad pravdu, stávají se jako Pilát slepými nástroji lidu. Avšak, zdali pak našel Pilát při tomto svém jednání pokoj a štěstí? — Nikoliv, pomohl si na krátký čas z rozpaků, své svědomí však neupokojil. V prvním okamžení omlouval asi sám sebe, že to je jen Galilejský, prostý člověk z lidu, ale když viděl a slyšel, co se při smrti tohoto Galilejského stalo, když viděl tmu, pukání skal, když slyšel třetí den, že ukřižovaný Ježíš vstal z mrtvých, vzdor strážím a pečetím, tu zajisté v zoufalství volal sám k sobě: »Cos to učinil?!«

Ale na tom nebylo dosti; titéž Židé, k vůli nimž dopustil se tak ohavného porušení práva, obžalovali jej přece jen u císaře a Pilát odvezen na druhý konec říše do Galilee, kde v zoufalství bídně otrávením zahynul. Nemohl zajisté přežiti vinu svou a neštěstí, jež si sám zavinil. Jak mu však teprve bylo, když na věčnosti předstoupil před téhož Ježíše, s kterým tak nespravedlivě naložil?!

Jako Pilát, činí se nešťastnými i ti, kdo se o pravdu nestarají a k náboženství lhostejni jsou. Já nemluvím o lidech chudých, kteří bojem proti náboženství vlastně se dvojnásobně nešťastnými dělají, ježto se o útěchu a sílu z náboženství plynoucí připravují; já mám na mysli lidi, kteří o věci časné tak dalece starati se nemusí a ze zdraví jakož i štěstí, pokud je svět dáti může, se těší. Věru, že ani ty svět šťastnými trvale učiniti nemůže, ježto těmi cáry, které svět nabízí a jimiž mnozí lidé srdce svá obvěšují, toto srdce vyplněno býti nemůže. Dnešní společnost lidská právě je toho důkazem, že volání duše lidské po Bohu ničím se nedá utlumiti a že náboženství žádným pokrokem nedá se nahraditi. Co všecko lidé podnikají, aby v odvrácení od Boha klidu nalezli, studují, badají, svět sjíždějí, slavnosti pořádají, o politiku se starají, do stranických zápasů se vrhají, zábav všeho druhu vyhledávají a vše není jim to nic platno. »Nepokojno je srdce lidské, dokud nespočine v tobě.« Kdyby jak chtěli své vědě věřili, kdyby jak chtěli sebe přemlouvali, na konec vždy slyší v sobě hlas: »Jak pak kdyby ti tisícové a millionové, kteří denně rukou svých k neznámé bytosti vyšší zdvihají, k nebi zraků svých důvěrně upírají, jak pak kdyby ti měli pravdu a já se se svou vědou mýlil?!« A že se mýlí millionové věrných křesťanů, proto nemá nevěrec a náboženský netečník důkazů žádných, a proto počíná si jako ten bankrotář, který cítí, že půda pod jeho nohama ustupuje, že bude brzy po všem a vypíná pyšně hlavu svou, aby na něm lidé ničeho nepozorovali. Dělá to jako žebrák, který z nedostatku živné potřeby sahá ke kořalce, aby aspoň na okamžik sil nabyl. I náboženský bankrotář, ač důkazů pro svou nevěru nemá, staví se na oko klidným a klame tak sebe i jiné.

Avšak, jak pak teprve je takovému člověku, když jmění, zdraví, štěstí, lidská sláva a vše, čemu žil, vypoví mu služby své, když naň dolehne neštěstí časné?! Jak často zakončuje život svůj,

nemaje křesťanské síly k dostatečnému snášení lidské bídy, jako sebevrah! Je věru málo těch, co na sebe sáhli, aby nebyli prve k náboženství lhostejnými neb dokonce nepřáteli víry. A jak může býti jinak? Náboženství, jež nabízí za ztrátu časných statků, věčné, za časnou smrt věčný život, za rozloučení radostné shledání, jiného nic mu sílu k boji proti pohromám života dáti nemůže.

A jak bude lidem k náboženství lhostejným na věčnosti? — Jak může žíti, kdo nesil? Jak může očekávati odměnu, kdo nebojoval?

2. Netečník vrhá však do neštěstí i jiné. Pilát měl hodnou ženu, tato žena žádala ho ráno, než šel k soudu, aby byl k Ježíši spravedlivým. »Nic neměj se spravedlivým tímto, já mnoho ve snách trpěla pro něho.« Jak bylo této ženě, když uslyšela, že její manžel ortel smrti potvrdil, když byla svědkyní hrozných úkazů o hodině třetí?! Jestli tato žena Piláta do vyhnanství následovala, nebylo zajisté dne, kdy by mu pro černý jeho čin výčitek nečinila. Avšak Pilát učinil nešťastným celý židovský národ, na nějž pro ukřižování Spasitele přišla zkáza. Ovšem, umyl si ruce se slovy: »Nevinen jsem já krví touto spravedlivou,« ovšem řekl mu sám Spasitel: »Kdo mě tobě vydal, větší vinu má,« avšak Pilát měl veškeru moc v rukou, byl za vše zodpovědným a dal lidu při svém vynikajícím postavení příklad ten nejšpatnější.

Stejným způsobem uvádějí mnozí svou náboženskou lhostejností i zkázu na jiné, zvláště na své rodiny. Máme zajisté na světě nejen povinnosti k sobě, ale i k bližnímu a co jest naší povinností? Abychom, chceme-li povinnosti ty svědomitě konati, odříkali se svých osobních náklonností a uměli přinésti pro bližního oběti. K tomu však dodává jen náboženství a to za všech okolností a ve všech poměrech života člověku potřebné síly. Jakých pak oběti pro ženu a děti budou schopni muži bez víry? Nebudou-li pak míti na paměti jen sebe i kdyby rodina sebe více hladověla? Může-li pak matka bez víry býti rodině tím, co si obyčejně pod slovem tím představujeme? Neopustí-li muže i děti a nepůjde li za svou vášní? Budou děti, jež nemají víry, dávati a prokazovati rodičům, co jsou jim povinny? Budou úředníci konati dobře právo a spravedlnost, nehleděti úplatků a osobních ohledů, jsou-li zbaveni umravňujících zásad náboženství? Budou podřízení dávati císaři, co je císařovo? Budou ctíti vrchnost, budou se varovati všech násilných prostředků k dosažení svého práva? Odpovězte mi na to, drazí v Kristu! Aneb ještě lépe, odpovězte si sami dle své zkušenosti ze života! Naučil se tomu onen nevěrný manžel, který rodinu svou zahazuje, naučil se tomu nezdárný syn, jenž svým chováním rodičům hanbu a hoře připravuje, naučil se tomu poddaný, jenž proti své zákonité vrchnosti pikle strojí, pravím, naučili se tomu tito všickni v kostele? Stali se špatnými proto, že chodili na kázání a sv. svátosti přijímali? Zajisté, že naopak. Netvrdím, že by člověk s náboženstvím nemohl chybiti, ale to směle pravím, že bez náboženství je těch poctivých charakterů, těch šlechetných povah a dobrodinců lidstva velmi

málo. Náboženství je základ lidské společnosti, nevěra je pro ni mor. —

A nyní na konec jako obyčejně příklad. Čestná dáma královny Marie z Medici, slečna z Limenilu, žádala cítíc konec svého světáckého života, od své společnice, aby ji zahrála tehdáž všeobecně rozšířenou píseň na porážku Švýcarů u Marignana. Každá sloka této písně končila slovy: »Vše je ztraceno!« Slečna s bolestí patrnou opakovala každou tuto sloku a když naposled vyslovila: »Vše je ztraceno!« nastal u ní smrtelný zápas a v malé chvíli bylo u ní po komedii života.

A nyní jiný příklad: R. 1867 umíral rakouský generál Rossbach, jenž sloužil od píky a přivedl to až na zbrojmistra. Nikdy nezapřel, že je synem katolické církve a s nelíčenou zbožností nashromáždil si vavřínů, jež mají cenu i u Boha. Poděkovav všem, kteří stáli okolo jeho lůžka, pravil vesele: »Přeji vám všem, abyste byli ještě dlouho spokojeně živi na světě a jednou umírali tak pokojně jako já.«

Kterou z obou smrtí přáli byste si, drazí v Kristu, vy? Na to nečekám odpovědi, ale končím slovy: zůstaňme věrni matce své církvi, jež nás mlékem učení Krista odkojila, veďme život dle této víry uspořádaný, střízlivý, křesťanský, hlavně však chraňme se náboženské lhostejnosti, jež je záhubou časnou i věčnou, a budeme umírati jako ten generál, neboť »smrt spravedlivého je šťastná«. Amen.

Řeči příležitostné.

Promluva k terciářům a ke spolku katol. matek.

O modlitbě při jídle.

»Když bys pojedl a nasytil bys se, varuj se pilně, abys nezapomenul na Hospodina.« 5 Mojž. 6, 13.

O zbožném králi Alfonsu z Aragonie dočítáme se v jeho životopisech, kterak s bolestí pozoroval, že jeho dvořenínové zasedají ke stolu, aniž by se před jídlem a po jídle pomodlili. I pozval je jednoho dne ke své hostině, k níž byl také pozván jistý žebrák, jenž dle návodu králova následovně se zachoval: bez pozdravení vstoupil do hodovní síně, a aniž by si koho všiml anebo slovo nějaké promluvil, posadil se za stůl, jedl ze všech pokrmů a pil víno dle libosti, načež se vzdálil, aniž by králi slovem poděkoval. Když dvořenínové rozhořčeni nad takovým hrubým jednáním a nad nevděčností žebráka pohlíželi zvědavě na krále, povstal tento a řekl jim: »Tomuto nevděčnému žebráku jste podobni všichni, neboť i vy zasedáte ke stolu a nasyceni odcházíte,

aniž byste s vděčností pohlédli k Bohu, štědrému dárci všeho dobra!« Se zahanbením vzdalovali se hosté od stolu královského.

Drazí přátelé! I sv. František v reguli III. řádu horlí pro zachovávání tohoto starobylého zbožného obyčeje; a zvláště v naší vlažné době jest nutno doporoučeti konání modlitby při jídle; za tím účelem i my dnes tento zbožný úkon učiníme předmětem svého rozjímání. Tím se povzbudíme k horlivému plnění sv. regule, která v § 3. od terciářů žádá: »Ke stolu nechť nesedají a od něho nevstávají, pokud by se k Pánu Bohu nábožně a vděčně nepomodlili.«

Promluvím tedy: 1. *o modlitbě prosebné před jídlem*, 2. *o modlitbě díků po jídle.*

Pojednání.

1. *a*) Zbožný zvyk, aspoň v poledne a večer při jídle se modliti, pochází hned z prvních dob křesťanských. Již Tertulian, jeden z nejstarších spisovatelů církevních, píše: »Dříve ke stolu nejdeme, leč až jsme pokrm svůj posvětili modlitbou k Bohu.« Také církevní otec sv. Jeronym píše panně sv. Eustochii, že jest nedovoleno požívati pokrmů dříve, dokud by se člověk n epomodlil. A toto přesvědčení se sv. Jeronymem sdíleli křesťané všech věků, toto přesvědčení modlitbu před jídlem uchovalo po všechna století až na naše časy.

b) Leč i naše vlastní nedostatečnost pobádá nás k té povinnosti, abychom za vezdejší chléb prosili, neboť zajisté všichni jsme před Bohem žebráky, kteří jsou odkázáni na jeho dobrotu a štědrost. Ano, i když pokrm na stole jest již uchystán, i tu nutno Otce nebeského prositi, aby těchto darů, kterých z jeho štědroty požívati budeme, požehnati ráčil tak, aby k posilnění těla a k osvěžení ducha, jakož i k zachování zdraví nám prospívaly. Povinnost stolní modlitby nemá zajisté pro nás, dítky boží, nic zahanbujícího ani ponižujícího, ale naopak věrné její plnění dodává nám cti a udůstojňuje nás, poněvadž nám připomíná naše věčné určení a náš věčný cíl.

Když zvíře do připravené píce hned hltavě vpadá, můžeme z toho poznati, že nezná svého Stvořitele a největšího dobrodince, jelikož cílem zvířete jest jen pomíjející země. Avšak nám lidem dal věčný Tvůrce soudnost a rozum, abychom svůj původ i svůj cíl poznávali: a proto máme při jídlem vděčně pohlížeti k Bohu, od něhož každé dobré dání přichází.

Rolník zasil jistě dobré žito a čistou pšenici: klidil by však jen trní a bodláčí, kdyby Bůh nedal zdaru a požehnání. Dobře praví již žalmista Páně: »Oči všech doufají v tebe, Hospodine, a ty dáváš jim pokrm v čas příhodný, otvíráš ruku svou a naplňuješ všelikého živočicha požehnáním.« Ž 144, 15. Tento důvěrný vzhled k Bohu nejvýš dobrotivému a štědrému, jakož i ona vzpomínka na náš věčný cíl jsou nám pokynem, abychom při jídle nedychtili nasytiti jenom onu požívavost a touhu po pokrmu, nýbrž abychom pokrmem se osvěžili, zdraví si zachovali a také abychom

k službě boží i ke svým pracím a povinnostem se posilnili. Tak tomu chce i sv. apoštol Pavel, když v listě ke Korintským píše: »Buďto, že jíte, nebo pijete, nebo cokoliv jiného činíte, všechno čiňte k slávě boží!« I. 10, 31.

c) Uvážíme-li toto vše, zdali pak možno, abychom se ke stolu posadili, aniž bychom před jídlem ruce k modlitbě sepjali? Ovšem, k tomu není třeba zvláštní ctnosti a neohroženosti, aby člověk doma v kruhu své rodiny vykonával modlitbu při jídle. K čemu však vás chci povzbudit jest, abyste stolní modlitbu vykonávali i tehda, kdyžbyste mimo krb rodinný, mimo svůj dům pokrm požívali, ba i tenkrát, kdyžby přítomni byli jinověrci; úsměšek bezbožných nezdržuj vás u vykonávání tohoto zbožného obyčeje! V každém podobném případu vzpomeňte si na sv. církev a na předpis sv. regule, jež modlitbu při stole jako povinnost doporoučí, a řiďte se příkladem jistého úctyhodného muže, jenž, přišed do hostince, musil jísti ve společnosti několika důstojníků. Poznamenav se sv. křížem, modlil se před jídlem jako činíval doma. Hosté u vedlejšího stolu hlasitě se mu smáli. Když skončil modlitbu svou, ohlédl se klidně a tázal se jich: »Pánové, čemu pak jste se smáli? Zdali snad já jsem nějakým způsobem zavdal příčinu?« »Kdo pak by se nesmál vašemu pitvornému jednání?« odpovídá jeden ze společnosti. »Tedy tomu se smějete?« odvětil cizinec. »Nuže, vězte, že není za těžko něčemu se vysmívati za souhlasu celé společnosti, ale konati to, co sv. náboženství velí, byť by se tomu celá společnost smála, to konati dovede jenom muž. Já jsem katolík a vy snad také, avšak já se nestydím za svou víru a rád děkuji Bohu svému za dary, jež přijímám z jeho ruky!« Po těchto slovech všichni se zahanbením umlkli a s úctou pohlíželi na neohroženého katolíka. Drazí přátelé! Takovýmto mužným vyznavačem Kristovým nedejme se zastíniti ani my!

d) Jestliže věrně konáme modlitbu při jídle, pak dokazujeme nejen svou lidskou a křesťanskou důstojnost, nýbrž my vstupujeme také ve šlepěje Syna božího, jenž svým příkladem tento zbožný zvyk posvětil. Pozorujte božského divotvorce na př. v nehostinné poušti: jsa obstoupen nesmírným zástupem lidu, hodlá jim připraviti pokrm způsobem zázračným. Hle. Pán má před sebou pět chlebů a dvě rybičky, pozdvihuje očí svých k nebi a modlí se k Otci nebeskému — a takto svým příkladem vyzývá všechny přítomné k modlitbě před jídlem. A totéž činil božský Spasitel i při poslední večeři nám za vzor. Rcete tedy, zdali by pro nás mohlo býti něco čestnějšího, nežli následovati příkladu, jejž nám dal Syn boží? Kdyby tedy pokušení na nás doléhalo, že bychom předpis o modlitbě při jídle nekonali, pak si představme, kterak sv. František na nás upírá svůj zrak, plný výčitek, anebo si mysleme, jakoby Spasitel sám s námi seděl za stolem, jako seděl při svatební hostině v Káni galilejské, a konal by modlitbu před jídlem, a pak se rozhodněme: chceme li se za něho styděti, opomíjejíce modlitbu stolní, anebo zdali jeho příkladem povzbuzeni ruce své k modlitbě sepneme. Protož buďme vždy pamětlivi slov

Páně: »Kdo mne vyzná před lidmi, toho i já vyznám před Otcem mým, jenž jest v nebesích.« Mat. 10. 32.

2. *a*) Drazí přátelé! Aby v domě opravdu křesťanském a zvláště tam, kde otec nebo matka jsou údy III. řádu, aby tam modlitba před jídlem byla zanedbávaná, toho jistě nebude, spíše však díkůčinění po jídle bývá asi mnohdy opomenuto. A přece díkůvzdání za obdržená dobrodiní jest již zároveň nejlepší přípravou ku dosažení nových a lepších darů; jen nevděk jest vždycky černou skvrnou na každém člověku. Pozorujte, kterak i to zvíře jest vděčno svému dobrodinci: pes na př. s přítulností lízá ruku, která mu podala chleba. A dáte-li žebrákovi jídlo se stolu svého, očekáváte poděkování za nepatrnou almužnu tuto. Čím více musíme my, kteří každodenně tak štědře nasycováni býváme u stolu božské prozřetelnosti, ó čím více musíme my zbožným díkůčiněním Bohu dobrotivému vyslovovati své díky za obdržená dobrodiní! Poslyšte jen sv. Bernarda, jenž dí: »Přijmi dar z ruky boží, vzdej mu za něj dík a boj se budoucího účtování!«

Drazí přátelé! Následujme příkladu božského Spasitele, o němž nám podává zprávu sv. evangelium, že na Zelený čtvrtek po poslední večeři neopustil večeřadlo dříve, dokud se nepomodlil modlitbu díkůčinění, — a chraňme se černého nevděku, když nám předobrotivý Bůh v prozřetelnosti své každodenně skýtá dostatečný pokrm na stůl náš! Kéž bychom vždycky díkůčinění po jídle tak vroucně konali jako sv. otec František!

Tento světec ubíral se jedenkráte za parného dne polem, jsa doprovázen od svého řeholního bratra Massea. Prahnouce po doušku ovlažujícího nápoje, přišli na místo, kde vytékal čistý pramen, a kde košatý strom milý stín poskytoval. Zde usednuvše, pojedli kousek suchého chleba a napili se čerstvé vody, při čemž sv. Františkovi kanuly slzy z očí. I tázal se ho průvodčí: »Otče, proč pak pláčeš?« »Ach, bratře,« odpověděl světec, »proč bychom neměli plakati, když boží prozřetelnost nám takovou hostinu uchystala!« Bratr Masseus nepovažoval však toto chudičké jídlo za skvostnou hostinu, žasl tudíž ještě více. Leč sv. František pokračoval: »Pohleď jen, milý bratře, jak dobrotivý a štědrý jest Bůh! Od věčnosti předvídal, že sem přijdeme, jsouce znaveni žízní a vedrem; od věčnosti tedy ustanovil Bůh z lásky k nám ubohým, aby zde strom vyrostl a pramen tekl, abychom si zde odpočinouti a se občerstviti mohli. Čím pak jsme si zasloužili takovou otcovskou péči? Zdali nám tato láska boží nemá vynutiti vřelých slzí díků?«

Drazí přátelé! Tato vděčnost sv. zakladatele jest příkladnou všem, kterým Bůh denně připravuje hostinu daleko bohatší, — a oni přece od stolu vstávají, aniž by mu povinné díky vzdali!

b) Nuže, drazí přátelé, trvejte věrně při onom starém a zbožném obyčeji křesťanském, jakým jest modlitba při jídle, a jejž vám sv. otec František slovem i příkladem zachovávati poručil! Není k tomu zapotřebí mnoho slov. Sepněte jen zbožně ruce a řekněte před jídlem: »Požehnej, ó Pane, nás i těchto darů tvých,

které ze štědroty tvé požívati budeme. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.« A za díkůčinění po jídle, rcete: »Děkujeme tobě, všemohoucí Bože, za všechna dobrodiní tvá. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen« Oba tyto kratičké povzdechy uzavřete ještě modlitbou Páně a pozdravením andělským.

Drazí přátelé, kdyby sv. František žádal, aby před jídlem a po jídle dlouhé modlitby konány byly, jako se děje v klášteřích, pak by se mnohý mohl vymlouvati, že nemá k tomu času anebo že jim nerozumí; ale on nikomu žádné nové povinnosti neukládá, nýbrž jenom usiluje o zachování starobylého zbožného obyčeje, který v našich domácnostech od prvních dob křesťanských se při jídle koná. Kdo tedy se bude vymlouvati: toho nemohu? Zdali by to nebylo přetvářkou, kdyby se někdo ve III. řádu k mimořádným pobožnostem zavazoval, ale obyčejné modlitby při jídle by nekonal? Zachovávejte tedy zvyk tento jako zbožní katolíci a jako terciáři a svou modlitbou posvětíte tento praobyčejný úkon jídla a učiníte ho záslužným pro nebe; tím budete připodobněni svému Spasiteli, který zde na zemi svým příkladem modlitbu před jídlem i po jídle posvětil. Amen. *Emanuel Savrda.*

LISTY VĚDECKÉ.

Jak má býti zařízena a konána zkouška a poučení snoubenců,

aby církevním předpisům náležitě vyhovovaly a nastávajícím manželům hojného a trvalého užitku přinesly,

při pastorální konferenci vikariátu zbraslavského 12. července 1906 na Zbraslavi přednesl Fr. Seraf. Vojta, farář na Zlíchově.

IV

Když stanete se rodiči, budete si jistě přáti, aby dítky sloužily vám k potěšení, k radosti, aby ve stáří vašem byly vám berlou, o kterou byste sesláblé údy své opříti mohli. Není většího štěstí pro rodiče, jako zdárné děti a naopak, není většího neštěstí, které rodičům trpké, hořké slze vynucuje, jako děti nezdárné. Staré přísloví praví: »Jablko nepadne daleko od stromu«, čili, jak si rodiče děti vychovají, takové je mají. Každé pravidlo má výjimky, ale proto přece pravidlem zůstává. Stará zkušenost učí: kde není v rodině bázeň boží, úcta k Bohu, tam také nebývá zdárných dítek. Neboť Bůh to jest, jenž dítku poroučí: »Cti otce svého a matku svou.« Nenaučí-li rodiče své dítě, aby Boha ctilo, pak dítě to nectí sice Boha, ale nectí také rodičů. Veďte tudíž již záhy dítko své k Bohu, učte je Boha znáti, Boha milovati, jest to váš prospěch. Otec jest více při práci, často po celý den dítě nevidí, proto jest matka první vychovatelkou a učitelkou svého dítěte.

Matka má o dítě pečovati hned, jakmile ví, že se matkou stala. V těhotenství může matka mnoho dítěti ublížiti. Náš lid říká těhotné matce »sama druhá«. Název ten jest poučením každé matce. Matka sama jest druhá, dítě tedy pod jejím srdcem jest první. Proto má matka všeho se varovati, čím by dítěti ublížiti mohla, a pečovati, aby dítě živé a zdravé na svět přišlo. Zkušenost nás učí, že mnohdy jenom neopatrnost matčina zavinila, že dítě narodilo se hluchoněmé, nebo s jiným nedostatkem. Takové dítě pak jest ustavičnou výčitkou a trestem neopatrné matce. A když dítě se narodí, mají rodiče o to dbáti, aby dítko jejich brzy křtem sv. stalo se i dítkem božím. Není radno se křtem dlouho odkládati, neboť stalo se již, že dítě, ač zdálo se úplně

zdravé, náhle zemřelo. S vychováním dítěte nesmí se odkládati, tu se nezačne nikdy příliš brzy. Již malé dítě má přivykati pořádku, později poslušnosti. Znáte přísloví: »Neohýbá-li se malý stromek, velký se neohne.« Nepřivykne-li malé dítě dobrému, velké těžko přivyká. Nenecháte-li dítě své, aby se chybám naučilo, nepotřebujete pak se namáhati, aby zlému odvyklo. Napomínejte, když třeba, rozumně i potrestejte, ale pamatujte si hlavní zásadu při vychování: sami vždy dobrý příklad dětem dávejte!

Malé dítě nerozeznává ještě dobré od zlého, ale rádo nápodobuje jiné; mluví to, co slyší; dělá to, co vidí. Když pak nic dobrého neslyší, nic dobrého nevidí, nedivme se, že jest dítě zkažené. Jak chybují rodiče, kteří před svými dětmi hříšně mluví, špatně jednají. Dítě se domnívá, když tak jednají rodičové, že je to dovoleno, je to slušno, a mluví a jedná dle jejich příkladu. Mnozí neopatrní rodičové se vymlouvají, že dítě tomu ještě nerozumí. Ale dítě má výbornou pamět, zůstane pohoršlivé slovo, skutek v paměti jeho, a může přijíti doba, kdy si dítě vzpomene, to tenkrát mluvil otec, tak jednala matka a dané pohoršení třeba po delší době přináší zkázu Vzpomeňte si na slova Kristova: »Kdo by pohoršil jedno z maličkých těchto, jež ve mne věří, lépe by jemu bylo, aby zavěšen byl žernov oslicí na hrdlo jeho a on pohřížen byl do hlubokosti mořské« Mat. 18. 6. Proto buďte vždy opatrni, nejenom abyste sami dětem svým žádného pohoršení nedali, ale aby dítě, když povyroste a mezi jiné děti přijde, špatného příkladu nemělo. Mnohdy dítě se zkazí jenom na ulici. Uslyšíte i řeči: a co bych nepopřál dětem svobody; ať dělají, co chtějí; já se mám s dětmi trápiti, když přijdu z práce domů. K čemu jsou učitelové? Takoví rodičové mají snad více lásky ke svému zvířeti, než k svému dítěti. Když přijde dítě zkažené do školy, tam se už těžko napraví. Velký strom se těžko ohýbá. Učitel nemůže nikdy tolik péče jednotlivému dítěti věnovati, jako rodičové. Proto nespoléhejte se na cizí pomoc, a přičiňte se sami, dokud jest čas, dokud vychování může prospěti.

V dnešní době mají mnozí nerozumní rodičové k dětem svým tak zvanou »opičí lásku«. Co dítě chce, to se musí státi. Dítě poroučí, rodiče poslouchají. Dítě to brzy postihne a snaží se pak křikem vůli svou vždy prosaditi. Je to veliká chyba, která se pak na rodičích mstí. Naopak rodiče mají dítě k tomu vésti, aby se naučilo odříkati se, přemáhati se. Proto moudří rodičové nesplní povždy přání svého dítěte, i když jest jim to možno. Když dítě naučí se povždy prosaditi vůli svou, stává se z něho později, když dospěl a vidí, že vše dle jeho vůle se neděje, nespokojenec, rozervalec, zoufalec.

Poněvadž máte býti prvními vychovateli a učiteli svých dítek, jest potřebno, abyste sami pravdy sv. náboženství znali.

Poznámka. Kněz může se vyptati na základní články víry sv., kteréž každý křesťan má věděti a věřiti a dle poměrů i na jiné, jak zapotřebí uzná, neb tyto sám vysvětliti.

Poznámka. Béře-li si nevěsta vdovce s dětmi, jest prospěšno nevěstě její povinnosti připomenouti.

Ctěná nevěsto, stanete se nejenom manželkou, ale ihned také matkou. Máte býti upřímnou, pravou matkou dítek opuštěných. Představte si, s jakou starostí zemřelá matka dítky své opouštěla, a ta nyní prosí vás: ujmi se jich místo mne, nahraď jim milující matku. Je to těžká práce, nesnadný úkol, ale dobrý a záslužný skutek. Sám Kristus Pán praví: »A kdo by přijal jedno takové pachole ve jménu mém, mněť přijímá« Mat. 18, 5. Každá službička, kterouž dítkám osiřelým prokážete, jest dobrým, záslužným skutkem pro život věčný. A i když vlastní dítky budete míti, nečiňte nikdy rozdílu mezi nimi, ať jsou všechny stejně vaše dítky, buďte ke všem milující matkou. Povolání macechy jest sice těžké, tím těžší, že lidé zlí, přátelé nebožky často děti prvního manželství svádějí k neposlušnosti, ale tu musí otec býti spravedlivým a sám rozhodně zakročiti. Když manžel váš se přesvědčí, že k prvním jeho dítkám máte srdce laskavé, zajisté uzná snahu vaši, bude vás podporovati, za lásku vaši k jeho dětem bude vám vděčným a tím více bude si vás vážiti a ctíti. A děti až nabudou rozumu a přijdou k poznání vaší šlechetnosti, láskou svou nahradí vám oběti, které jste jim přinesla.

Poznámka. Mají-li snoubenci ještě rodiče.

Opustíte nyní otce i matky své, stanete se samostatnými, však nezapomínejte na rodiče své, na 4. přikázání boží. Toto přikázání není pouze pro malé děti, ale více pro vás, kteří nyní skutky svými můžete jim dokázati svou úctu, poslušnost a lásku, Máte nyní každý dvoje rodiče Nečiňte mezi nimi rozdílu. Nevěstě musí rodiče ženichovi tak milí býti, jako její vlastní, a ženichu rodiče nevěstini tak drazí býti jako jeho vlastní. Nepodnikejte nic bez jejich rady. Jsou moudřejší, zkušenější, znají lépe rozličné poměry nežli vy. Když toho potřebí, podporujte je, pomáhejte jim a neopouštějte jich v jejich stáří. Stará zkušenost učí, že vaše děti jednou budou k vám se tak chovati, jako vy nyní chovati se budete k rodičům svým. Nechť nezaslzí oči rodičů vašich nad vaší nevděčností a ústa jejich nechť neotvírají se, aby vám klnula. Mějte trpělivost se stářím, slabostmi jejich, aby i ty sestárlé ruce, třesoucí se, vzpínaly se k Hospodinu k modlitbě za blaho vaše a požehnání Hospodinovo pro vás.

»Na božím požehnání všechno záleží,« říkávali naši předkové. Božího požehnání jest i vám nutno k novému životu »Proste, bude vám dáno,« napomíná Spasitel náš. Proto, drazí, nezapomínejte na modlitbu. Běda manželům, kde modlitba není každodenním hostem. Přijdou mnohdy na člověka pokušení, bouře burácí nad hlavou jeho, pod nohama ztrácí půdy a zdá se mu, že již pomoci mu není, že jest ztracen, že musí zoufati. Kdo však modlitbu zná, ten nezoufá. V dobách nejhorších spíná ruce své a s důvěrou pohlíží k Otci nebeskému. Ví, když jest nouze nejvyšší, pomoc boží nejbližší.« S pevnou nadějí volá: »Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi« Kdo zapomněl na modlitbu, ztratil největší útěchu, největší pomoc. Navštěvujte alespoň v neděli a ve svátek služby boží. Ta hodinka, kterou v kostele strávíte,

přinese vám hojného užitku. Řiďte se vždy přikázáními božími, kdo je věrně ostříhá, chrání sebe od mnohých poklesků a nikdy toho nelituje.

Hledejte pomoci u svého Spasitele v nejsvětější svátosti oltářní. Kdo ani jednou za rok ve velikonočním čase sv. svátosti nepřijímá, vylučuje se dobrovolně z církve svaté.

»Kdo v Boha doufá, nikdy nezoufá.« S důvěrou v Boha nastupte tudíž nový život svůj, a požehnání Hospodinovo provázejž vás po všech cestách života vašeho, abyste povždy s radostí a s díkůčiněním vzpomínali na onu posvátnou a důležitou hodinu, kdy před oltářem podáte sobě ruce ke svazku manželskému!

Svěcená voda v katolické bohoslužbě.

Píše **Dr. František Maleček.**

O předmětě tomto pojednávají zevrubně dva spisovatelé různých zemí dobou více než tři století od sebe vzdálení, totiž M. Antonín Columna, arcib. salernský r. 1586 a mons. Gaume, apošt. protonotář r. 1866. Oba věnovali dílo své současným papežům, arcib. Columna papeži Sixtovi V., mons. Gaume papeži Piovi IX. Tomuto dostalo se netoliko zvláštního dopisu od papeže, nýbrž i apošt. breve ze dne 25. dubna 1866, jimiž se odpustky 100 dnů udělují, kdož by se srdcem zkroušeným znamenal čelo své svěcenou vodou znamením sv. kříže vzývaje nejsv. Trojici. (Gaume, l'eau bénite, Traduction du bref. p. XV.) V dopise svém k mons. Gaumeovi, Pius IX. nazývá otázku o svěcené vodě příhodnou v každém čase, obzvláště však v době přítomné, kdy bezbožnost beztrestně zuří a brány pekelné téměř uvolněny se býti zdají. L. Lettre du Saint Pere, str. XII. Milost Kristova, kteréž se člověčenstvo účastniti má prostřednictvím kněžského úřadu katolické církve, jest očištění a posvěcení člověka hříšného, sjednocení a obcování jeho s Bohem, dostatečná pomoc, aby v obcování s Bohem vytrvati, jej náležitě ctíti, o svém spasení pracovati a je i šťastně dokonati mohl. Avšak této milosti dosahovati může člověk rozumem a svobodnou vůlí nadaný, jenom když spolupůsobí se svým Spasitelem, nikoli pak při trpné nečinnosti; prve nežli milosti dosáhne, musí se pro ni uzpůsobiti (disponovati), když ji dosahuje, má ji vědomě a spolučinně přijímati, když pak už ji dosáhnul, má s ní spolupůsobiti, aby ovoce nesla. Disposice záleží obzvláště u víře a ve smýšlení podle víry; neboť bez víry nelze přistoupiti k Bohu, nelze ve spojení s Bohem vejíti a v něm se udržeti. Spolučinné přijímání milosti a spolupůsobení s přijatou na vždy shodovati se s povahou její a s účelem jejím. Duchovně smyslný člověk, toužící po pravém poměru — k Bohu a po jeho pomoci, potřebuje ujištění, že skutečně dosahuje, po čem dychtí, potřebuje i poučení a povzbuzení, kterak se má disponovati pro milost, kterak ji přijímati a kterak potom s přijatou spolu-

působiti. Ujištění toto pak nemůže přirozenou cestou jinak se díti, leč když člověk viditelně znamená, že něčeho a čeho skutečně dosahuje, a když mu slovem a příhodnými věcmi a úkony se naznačuje i ukazuje, co by měl činiti a kterak se zachovati, aby dosáhl a zachoval a k svému spasení vynaložil, co mu dobrotivý Bůh dáti chce, a po čem on sám toužil. Tato slova pak, ty věci a úkony, mají-li člověka ujistiti o věcech tak vážných, od Boha samého pocházejících, nemohou nijak býti libovolná, ale musí původ svůj míti od Boha a splnomocněné od něho církve. A toto všecko děje se skutečně *v katolické bohoslužbě.* (Skočdopole, Pastýř. boh. I str. 81.) Toto předeslavše přihlédneme: 1. ke třem druhům svěcení vody. II. Kterak se svěcené vody užívá: 1. *ve veřejné,* a 2. *v soukromé* bohoslužbě. Pojednati o svěcené vodě, jakož i o všem, co náleží ke katolickému náboženství, jest dojista vznešené, svrchu uvedený arcib. Columna nazývá thema své o svěcené vodě rem sacrosanctam, mysteriis refertam veneratione dignissimam. Přidržuje se tohoto auktora, jehož msg. Gaume chválí a často cituje, rozeznávám tři druhy svěcené vody: A) a *to vodu ke konsekraci neb benedikci* chrámu, B) *vodu křestní,* C) *vodu očistnou.*

A) Svěcená voda ke konsekraci a benedikci chrámu.

Jak biskup si ji připravuje, o tom jedná Pont fic. Roman. v odstavci De Ecclesiae dedicatione seu consecratione, str. 131. a n.

Svěcená voda ke konsekraci chrámu musí míti tyto vlastnosti: voda smíchaná se solí, popelem a vínem, musí býti biskupem svěcena. Proč právě těchto čtyř látek církev užívá, vysvětluje Gaume, l. c. str. 132—143. Známo jest, že voda jest dobrým prostředkem očišťovacím. Nullum esse clementum aliud, quo in hac mundo purget universa ac vivificet cuncta quam aquam. Raban Maurus. In Institut. cleric., lib. II., c. LV. Z významného pak postavení, jaké voda v přírodě zaujímá, plyne i důstojnost tohoto tajuplného živlu. Křesťan jest živým chrámem nejsv. Trojice, totoť jest ctí jeho největší. Hmotný chrám jest zajisté obraz křesťanův. Vodou živý tento chrám se tvoří, očišťuje a posvěcuje. Což jest přirozenějšího, než že podoba chrámu jest utvořena, očištěna, posvěcena tímtéž živlem? Hlavy ni srdce by neměl, kdo by to nechápal, kdo by neobdivoval se překrásnému souladu, jejž tak často v dílech božích spatřujeme. Proč se přidává soli? Nejvýznačnější vlastností soli jest, že činí nám pokrm chutným. Každý chrám třebas na zlato i mramor sebe bohatší, třebas sebe umělečtěji zbudován, dokud není posvěcen, má u Boha právě takovou cenu, jako každá budova jiná. Není tu nic, co by pozornost boží poutalo, nic, v němž by se Bohu zalíbilo. Dokud jest nevysvěcen, jest jen bezcennou hromadou kamení, která k hněvu jej vybízí. Chceme li znázorniti radost, s jakou Bůh ve chrámech našich přebývá, podobnou to rozkoš a slast, jakou pociťujeme my požívajíce jídel chutných, znázorníme ji solí co nejlépe. Proč přidává se popela? U všech skoro národů byl popel symbolem smutku

a pokory. Job vypravuje utrpení své: »Já byv někdy bohatý, rychle sdřín jsem: ujal šíji mou, zlámal mne a postavil mne sobě jako na znamení; ranil mne ranou na ránu, obořil se na mne jako obr.« Job 16, 13 a n. A chtěje znázorniti tento bol nepřirovnatelný pokračuje: »Pytel sešil jsem na kůži svou, a přikryl jsem popelem tělo své.« Sám též možná, že v bolu svém nějaké slůvko promluvil proti Bohu svému. Kaje se z toho a kotí sypaje na se prach a popel. Tamtéž 42, 6. — Jako vše ničící orkán vtrhl Holofernes se svým vojskem do Palestiny. Kněží nevolají do zbraně, nechápou se jich sami, ale sypou na hlavu popel a v tomto znamení pokory obětují Bohu Israele. Holofernes rozložil se táborem u Bethulie a obyvatelé padají na zem a sypou na hlavu svou popel. A Judith, hrdinka bethulijská, a příští osvoboditelka národa svého, vchází do modlitebny své majíc žíni na bedrách svých a hlavu popelem posypanou vrhá se před Hospodinem. Judith, 6, 16; 7, 4; 9, 1. Pro ničemnost Amanovu měl býti celý národ židovský vyhuben. Uslyšev to Mardocheus, oblékl se v žíni, posypal hlavu popelem a hořce lkaje šel až ke dveřím paláce Ahasverova. Esth. 4, 1. Udatní vojínové Judy Makabejského opětně stojí s hrozným vojskem Antiochovým tváří v tvář, a patří na trosky, jež z Jerusalema a Palestiny pohané učinili a při tom trhají roucha svá a sypou popel na hlavu svou. Mak. 5, 47. Král ninivský, maje s celým národem svým zahynouti, prosí Boha o slitování, trhá šat svůj, usedá nikoli na trůn, ale do popela. Jon. 3, 6. A skutečně není v Písmě sv. příkladu, aby člověk sedě v popeli nebyl vyslyšen. Proto vyslyšel Bůh člověka, jenž popel sobě na hlavu sypal, poněvadž takto byl v pravém poměru k Bohu. Proto již Abraham nazýval se prachem a tím ve skutečnosti také byl. Omnes homines terra et cinis. Eccli. 17. 31. Tím odstraňuje se pýcha, nejznačnější odpor milosti boží. Otcovská láska boží může nás pak, nenalézajíc překážky, obejmouti zázrakem milosti, zmužilosti, osvobození, podle toho, oč Boha jsme byli prosili. Neníť asi třeba podotýkati, že církev, věrná chráňkyně všeobecného podání, tento spasný zvyk podržela. Když cestu kajícnosti otvírá sypajíc popel na hlavy věřících, koná skutek, který pro své stáří, své časné užívání a svou účinnost jest nanejvýš úcty hodným. Takový skutek koná způsobem ještě znatelnějším mísíc svěcenou vodu s popelem. Zde ten popel neznázorňuje pokoru člověka obyčejného ani jakého národa, ale pokoru Bohočlověka, zástupce lidstva celého; posvěcující a spasitelná pokora, kterou se až k své smrti stavěl. »Ponížil se.« Proto jistě moc velikou má tento popel, obraz to jednorozeného syna Božího, jenž dokonalý jako Otec jeho popelem se stal. Proč přidává se vína? Značí-li ve vodě, k vysvěcení chrámu určené, popel člověčenství Slova, tak připomíná nám víno obraz radosti, síly a života jeho božství. Naznačuje tedy, že Slovo, jež nás vykoupilo, svým božstvím vodě, soli, popeli nadpřirozenou moc uděluje, aby posvětily, co nečisto, aby očistily, co poskvrněno bylo. Poněvadž víno jest obrazem božství i mocné a spasné působnosti jeho, dokazujeme, že víno na tělo podobně působí jako

Bůh na duši. Dle Varra jest vinum odvozovati od vis. Jako znamenitý obraz síly, propůjčuje víno dle slov sv. Chrysostoma »žaludku sílu, vzpružuje kleslost, zahání smutek, množí radost a udržuje přátelství. Proto bylo víno stvořeno, nikoli k opilství.« Hom. de Castitate; et Eccli. 31, 35. A všechno to v řádu morálním působí Bůh, Bůh sám. »Víno,« podotýká výborný vykladač Písma, »bylo dáno lidem na místě stromu života, aby srdce obveselovalo, ducha osvěžilo, rozum sílilo, životní sílu množilo, a právě jako je ve vinné révě, dříve opovrhované, výtečná a velmi působivá šťáva, tak i v chrámě nalézá se milost Kristova, která nepatrnými a chudými apoštoly celý svět v nadšení uvedla.*) Víno tak obnovuje a množí síly lidské, že se nejen mlékem starců, stromem života, ano i životem lidským nazývá. Totoť jsou důvody, proč užívá se těchto čtyř látek. má li se připraviti voda ke konsekraci chrámů potřebná Snad to postačí, bychom přesvědčeni byli, že církev, naše matka, nic bez odůvodnění nekoná, a že kultus její jest pokladem krásných symbolů. Co tu právě o těchto látkách řečeno bylo, jasně obsaženo jest v nádherných modlitbách církevních. Krásou myšlenek a bohatstvím formy vynikají liturgická tato díla mistrovská, jež nerozumná věda v zapomenutí chce uvésti. Zde uvádějí se na pamět základní pravdy lidstva, pád a vykoupení, zázraky, při nichž voda jak v morálním zákonu tak i fysickém řádu podstatnou část tvořila. Všechno to řečeno je tak příjemnou, vzletnou, zvučnou a jasnou mluvou, že i nejvyhlášenější místa spisovatelů světských před nimi mizejí. Na důkaz toho jakož i k pomnění stůjtež zde následující modlitby:

»Budiž vodo nebeská, slovem božím posvěcená, budiž posvěcená vodo, do níž Kristus sestoupil, jež horami se zužuješ, avšak neuzavíráš, jež skalami se srážíš, avšak nestavíš, jež na zemi se rozptyluješ, avšak neztrácíš. Snášíš sucho, neseš břímě hor a přece nezanikáš; ty vznášíš se ve výši nebeské, ty vesmír objímáš, všechno očišťuješ, aniž očištěna býváš. Když prchal národ stelvaen učiněna byla jsi skalou pevnou, avšak vlnami zrádnými sousedy Nilu pohlcuješ a pronásleduješ zástup nepřátel příbojem rozbouřeným; tak věřícím jsi ke spáse, ke zkáze hříšným.

Když Mojžíš do skály uhodil a ty jsi z ní vytryskla, nemohla jsi se skrýti již v tajném korytě, poněvadž rozkaz Nejvyššího zavzněl; v mračnech skryta mírným a osvěžujícím deštěm nivy oplodňuješ.

Tebou přivádí se tělesům, vedrem vyschlým, nápoj příjemný a životu prospěšný. Ty, nejvnitrnějšími žilami tekouc poskytuješ sílu života a šťávu úrodnou, aby země pro vyschlost útrob svých předobrou úrodu vydala.

Tebou plesá počátek i konec; nebo lépe z Boha jest, tak že cíle tvého neznáme; zásluhy vody chválíce zvěstujeme vlastně zázraky děl tvých, ó všemohoucí Bože, jehož síly nám nejsou neznámy.

Ty původe požehnání i blaha, snažně prosíme tebe, vlej rosu milosti své na dům tento, s požehnáním hojným daruj všechno

*) Vinum prologno . . . str. 140

dobré, štěstí uděluj, protivné vzdal, ducha zlého neškodným učiň, anděla světla však, rozmnožitele a průkopníka dobrého uveď. Upevniž tento s jménem tvým započatý a s pomocí tvou dokončený dům požehnání na hodně dlouhé trvání« Pontif. Rom. l. c str. 133.

Msgr. Gaume uvádí, že této vody užívá se i k rekoncilici chrámu, ale Pontif. Rom. n. str. 396 uvádí jiný formulář; toliko voda a sůl se míchá.

B) Křestní voda světí se: na Bílou sobotu a o vigilii Hodu božího svatodušního. Obřad v missale obsažený liší se toliko počtem lekcí: na Bílou sobotu čte se jich 12, o vigilii svatodušní toliko šest. Ohledně původu a doby poznamenává 4. Basil Vel., že v církvi katolické mnohé se zachovává, co se nezakládá na Písmě, ale na tradici pocházející od apoštolů. Sem náleží svěcení křestní vody a olejů. Dr. Probst Sakramente, Sakramentalien. Str. 74.

U výkladu sleduji opět monsgr Gaumea, který ve spise svém zevrubně a krásně mluví takto: (p. 145—157.)

Tři věcí se tu užívá: vody, oleje katechumenů a křižma. Proč právě těchto tří věcí, vysvětlíme opět následovně:

1. Voda. Zde shledáváme se s jedním z nejsouladnějších zařízení, o nichž jsme již mluvili. Stvoření světa povstalo z vody; znovuzrození pak rovněž. Vznáše se nad propastmi vod, vyvodil Duch svatý odtud všechny tvory, které vidíme, a opět vznáše se nad vodami křtu, vyvádí křesťanské národy, jasné hvězdy lidstva. Toto slavné svěcení vody jasně vysloveno jest v praefaci, kterou se kněz na Bílou sobotu a v předvečer svatodušní při svěcení vody modlí.

Aby vodě moc propůjčena byla, dítky boží ploditi, obrací se k věčnému Otci, původu všelikého otcovství. »Na rozkaz vznešeného tvého majestátu,« tak dí, »nechať obdrží tato voda znovuzrodící milost Slova vlivem Ducha sv.« To řka ponoří ruku do vody a dělí na způsob kříže. Otevřeno jsouc všemohoucnosti Spasitelově přijímá lůno vody Ducha sv., který ji posvěcuje a plodnou činí.

»Vzdal od této vody,« tak volá kněz toho, jenž všechno může, »vzdal všelikého ducha nečistého, zažeň všelikou ďábelskou lest; žádná moc nepřátelská nechať se nepokusí tuto vodu zničiti, nechať kolem se nevznáší, podloudně nevplíží a nevleje morový dech.«

Křesťanská století obklopila křestnou vodu skvostnou září. K důstojnému uschování této božsky plodné vody vystavěna byla nádherná baptisteria v Pise, ve Florencii, v Římě a j. díla v pravdě mistrovská, jichž nádheru křesťané omlouvali nadpisem: »Zde býváme k nesmrtelnosti znovu zrozeni,« hic renascimur ad immortalitatem. Kněz vodu jménem nejsv. Trojice rozděluje a vystřikuje ke všem čtyřem stranám světovým, připomínaje všechny velké zázraky, které jí způsobeny byly a dokazuje, že i větší způsobiti může.

»Žehnám tě, ve jménu Boha živého, jenž ti z pramene rajského čtyřmi proudy téci rozkázal, abys celou zemi zúrodňovala. Který tě v poušti hořce tekoucí sladkou a pitnou učinil, který tě

pro žíznící národ ze skály vyvedl. Žehnám tě i skrze Ježíše Krista, jeho jediného Syna, který tě zázrakem své všemohoucnosti v Káni galilejské ve víno proměnil, jenž po tobě kráčel a v tobě v řece Jordáně Janem pokřtěn byl; který tě z boku svého s krví prolil a jenž apoštolům svým rozkázal, aby všechny, kdož v něho věří, tebou křtili.«

Aby voda tento poslední zázrak způsobiti mohla, kněz na ni třikrát dýchá a tvoří při tom znamení kříže řka: »Dechni dobrotivě dechem úst svých na tuto vodu, požehnej ji, aby vedle způsobilosti k tělesnému očišťování i duše očišťovati mohla.« A moc tuto obdržuje od Ducha sv. Kněz jej vhodným obřadem také vzývá. Rozsvěcuje se totiž teď novým ohněm svíce, která zobrazuje Ducha sv., jenž nejprv na Pannu Marii, pak na Pána našeho v podobě holubice, a později na apoštoly v podobě ohnivých jazyků sestoupil.

Kněz ji třikrát do křestní vody pohříží zpívaje při tom: »Moc Ducha sv. sestup do pramene této vody křestné a zplodiž bytost její k znovuzrození: zde shlazeny buďte všechny skvrny hříchu; zde buď přirozenost lidská, podle obrazu božího stvořena a původní důstojnosti své navrácena, ode všeliké staré nepravosti očištěna, tak aby každý, kdož tuto svátost přijímá, k dětství novému znovurozen, všemi milostmi vyzdoben byl.« Touto svatou vodou naplní se křtitelnice, načež přilévá se do ní olej katechumenů a křižmo.

Přehled.

Studium národohospodářské. — Život patriarchů ve cti.

Jest v době předvolební. V té době se ukáže veliký nedostatek kandidátů! Kandidátů bude sice velmi mnoho, ale schopných kandidátů, kteří by se mohli státi sloupy parlamentu, bude velmi málo. Vynikající poslanec sdělil s pisatelem tohoto listu, jak právě otázka národohospodářská tvoří osu všeho důležitého jednání a jak právě v této otázce většina poslanců jest slepá a vidí toliko skrze oči úřadnictva, které jest jediné schopno pracovati předlohy, kdežto parlament jest slepý.

Svého času psal výtečnou stať dr. Brát o studiu národohospodářském a duchovenstvu. Nestalo se valné nápravy. Studium národohospodářské jest velmi těžké a není populární. Celá otázka sociální jest většinou rázu národohospodářského a mravního. Poněvadž v otázkách národohospodářských není možno oháněti se frázemi, proto se socialismus obrátil hlavně v boj proticírkevní. Nevyspělé obecenstvo nedovede stopovat národohospodářské věci a proto věnuje svou pozornost klerikalismu.

Anglické dělnictvo zase jsouc vyškolenější v otázce národohospodářské než naše, obírá se svými požadavky zlepšení hospodářských svých poměrů a nevěnuje štvanici náboženské svou pozornost, poněvadž chápe důležitost otázek národohospodářských. Nápravu lze očekávati, když dovedeme vésti naše lidi, aby věnovali porozumění své důležitým otázkám národohospodářským.

Tu třeba nejprve, aby vůdčí osoby v katolickém hnutí byly samy doma v otázce národní oekonomie, aby duchovní zdokonalili své vědomosti studiemi národohospodářskými. Vyspělejší v této věci vítězí a zvítězí. Dosud nám národohospodářské věci studovali a podávali židé. Oni umí čísti nejdůležitější část listu denního: národního hospodáře, který jest pro většinu čtenářstva i intelligentního knihou sedmi pečetěmi zapečetěnou.

Národní boj bude na poli hospodářském vybojován. Naší úlohou musí býti, vnikati do národohospodářského studia a státi zde na výši vědy.

Osoby v parlamentě, které vynikají poněkud znalostí hospodářství národního, stávají se stěžejemi. Toto sdělení poslance katol. mám za velmi důležité pro přehled v »Rádci duch.«

Odborovost a věcná znalost učiní znalce velice důležitým faktorem. Vyspělejší zvítězí nad méně vyspělým — aspoň z pravidla.

Plané vlastenectví, které béře svůj oharek podpalný z XV. a XVII. věku přežije se, až dovedeme chápati důležitost úkolu, kterou nám dává přítomnost a nejbližší budoucnost. Dvacet odpovědí dostanete na všechny otázky spíše, než na národohospodářskou otázku. Lidu hmotně radou můžeme prospěti, když jsme sami v ní obeznámeni.

Patriarchální dlouhý život biblický potvrzen nejnovějšími vědeckými badáními o způsobu přirozeného žití. Piova korrespondenze přináší stať dr. Knauera o této otázce. Před 25 lety Roser upozornil na *bílá tělíska krevní* (Leokozyten), která spořádají honbu na původce různých nemocí. Později Rus Mečníkov v Pasteurově ústavě v Paříži objasnil tuto otázku ještě více. Tajemství života jest jednoduché. Kdo se nestravuje sám nepřirozeným životem, prodlužuje si život.

Ty milliony bakterií, které vychází prý z člověka, nechme stranou. Držme se přirozených pravd. V těle živenem mlékem jest nejméně infekcí. Přílišné požívání masa odpírá tělu lidskému. Patriarchové bibličtí žili bez masa takřka a hlavní potrava byla rostlinná. Na Balkáně mléko jest hlavní potravou a příčinou zdravotní, přes přemnohé chyby zdravotnické jiné. Chrup a zažívací ústroj lidský, hlavně tlusté střevo ukazují na nutnou potravu rostlinnou a ne masitou.

Ovoce jest dobrodíncem zažívacích ústrojí Práce a vzduch, pohyb a zaměstnání jsou podmínky života; kterak to přichází do přehledu »Rádce duchovního«? Poněvadž V. přikázání jest duchovním majetkem křesťanů, a sebeotrava jest hříchem proti V. přikázání. Výklad katechismu jest nejlepší, V. přikázání zdravovědou, kterou každý má znáti a napodobovati. Práce, jíž se mnohý štítí, jest podmínkou života. Nikotin alkohol, přílišné požívání masa, nepřítelem života. Dlouhý pochod pěšky — dobrodiním zdraví lidského. (Pokrač.)

LISTY HOMILETICKÉ.

Zvěstování Panny Marie.

O rozluce manželství.

»Poslán jest anděl od Boha do města, jemuž jméno Nazaret, ku Panně, která zasnoubena muži, jemuž jméno Josef, a jméno Panny Maria.« Sv. Ev.

Jeden z obrácenců k církvi katolické, Angličan Herb. Williams, vydal právě spis nadepsaný »Matka Ježíšova v století prvním a později«, v němž krásně dokazuje úctu Marie Panny od počátku, založenou na Písmě sv. Svůj spis*) končí pak nadšenými slovy, která z úst bývalého protestanta dostávají zvláště milý zvuk, končí výčtem toho, co přinesla světu úcta Marie Panny. Píše: »Stav žen v němž jsou teď, odpovídá tomu, kterak o Panně Marii smýšlíme. Ten názor zahájil povýšení ženy bez snižování. ... můžete rozumovati, jak chcete, a zkoušeti, jak činí protestanté, ale výsledek dějinný a poučení zkušenosti jest, že svatost rodinného života nedá se uchovati bez úcty panenství vedle něho. Žádná panna Bohu zasvěcená, žádná pravá žena! Panenská Matka, která byla ženou sv. Josefa, posvěcuje trojí stav ženy: matku, ženu a pannu. První křesťanský domov jest domek nazaretský. Náboženství — náboženství křesťanské musí posvětit oboje: manželství a panenství. Bez posvěcení náboženského mizí bezženství. Bez svátosti — jest manželství sníženo. Netoliko v zájmu církve, ale i v zájmu společnosti, vzdělanosti naší, k vůli záchraně našeho pokroku jest hájení Marie Panny plodným dílem. Šťastný jest národ, silný ve světě je ten lid, který jest pod ochranou královny andělů a lidí. Každým řádem ti, kdož upírají jí svou úctu, a přece se nazývají křesťané, musí zřejmě býti lidem, jemuž se nedostává (jak říká Arnold) »jasnosti«. Tak protestant v naší době žijící píše v r. 1906 o Marii Panně, jíž děkujeme za svatost rodiny, manželství, mateřství a panenství. Jak zahanbuje ten bývalý protestant mnohého katolíka.

*) The Mother of Jesus in the first Age and After. Herbert Williams, London, Kegan Paul.

Jest plná naše říše řeči o manželství a o jeho rozluce, kterou katolická víra Páně vždy zavrhovala a zavrhuje. Svět chce tento vznešený zákon a blahodárný pozměnit, aby ten sňatek Bohem stanovený k zachování pokolení lidského, byl méně než pouhou smlouvou. Smlouvu každou nelze přece dle libosti měniti, když se jedné straně zlíbí, nýbrž musí býti dohoda. Ani té přednosti by někteří manželství nechati nechtěli. Proto jest zajisté záhodno o této věci pojednati a celou tu věc zasvětiti sv. Panně, kteráž nám dává vzor sice nedostižný, ale povznášející, *kterak na svaté manželství nazírati třeba, aby bylo zdrojem blaha pro čas a věčnost.* —

Nechť jest kdo svoboden, nechť ženat, vždy jest pro každého důležito znáti vznešenost svátosti manželství katolického, za něž v první řadě vděčny mají býti ženy, kteréž jím postaveny byly po bok muži jako rovné. To jest jedno z požehnání, které nám přineslo křesťanství. Manželství svaté třeba v nebi uzavříti dříve než na zemi, aby bylo zdrojem štěstí. Většina lidstva žije v manželství, proto jsou pro většinu poučení a výstraha důležity. Z úcty k Matce Páně, panenské matce, připomeňme sobě *články katolické o manželství a některé námitky proti němu.*

Pojednání.

I.

Manželství není pouhou smlouvou, ale svátostí, to jest první rozdíl, který třeba před očima míti.

Ve svátosti nabýváme milosti potřebné ku vykonávání povinností převzatých. Proto jest manželství více než smlouva, světější a trvalejší každé smlouvy, *ono jest nerozlučitelné* a sice již od počátku Toť druhý rozdíl. *Již na počátku Bůh stvořil muže a ženu,* a učinil je jedním tělem. Tajemný zákon vládne přírodou boží, že obě pohlaví počtem svým sobě se rovnají právě v době dospělosti. Poněvadž pak cílem manželství jest rodina, dítky a péče o jich vezdejší i věčné blaho, a tato péče není hotova ani v pěti letech ani ve dvaceti letech, nýbrž na celý život se vztahuje, proto jest i po stránce přírody zasnoubení trvale přirozený požadavek. *Tak velí skutečná láska otce a matky a dítek.* Proto bylo manželství v prvních svých počátcích všude jedno, rovné a nerozlučitelné. Tomu nás učí sám Pán náš, když fariseům odpovídal, zda dovoleno propustiti manželku ze kterékoli příčiny. Spasitel řekl, že tomu od počátku tak nebylo, že Bůh muže a ženu učinil, a ti že budou jako jedno tělo, a proto, co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj; vyložil pak také, pro tvrdošíjnost srdce tak připustil Mojžíš, ale dodal na hoře Blahoslavenství: »Řečeno pak jest starým: kdožkoliv by propustil manželku svou, aby jí dal lístek zapuzení. Ale já pravím vám, že kdožkoliv by propustil manželku svou, kromě příčiny smilstva, uvádí jí v cizoložství a kdož propuštěnou přijme, cizoloží.« Smysl jest zcela jasný, zejména, když vezmeme i ostatní výroky Páně, zejména u sv. Marka, kde se praví, »že muž, jenž by

propustil manželku svou, a jinou pojal, cizoloží proti ní. A jestliže by žena propustila muže svého, a za jiného se vdala, cizoloží.« Mk. 10. Spasitel i u sv. Lukáše totéž praví: »Každý, kdo propouští manželku svou, a jinou pojímá, cizoloží.« K propuštění či rozvodu jediná je toliko přípustná příčina: smilstvo spáchané. Ale i kdyby propustil pro tu příčinu, zůstává každá strana vázána slibem manželským.

Tak nám vykládá sv. apoštol Pavel ve svých listech, Kor. 167. 9., Ř v. 23, z nichž jde tatáž pravda, že ta manželská smlouva trvá do smrti, a že tak jest dle vůle boží i v přirozeném zákoně opodstatněna, a proto vidíme matky, které i po smrti mužově z lásky k dětem a z lásky k muži zesnulému zachovávají věrnost až za hrob, k čemuž vede katolické manžely církev sv., i tím příkazem, že manželce po druhé se vdávající neudílí se požehnání při oddavkách. *Proto i příprava k sňatku manželskému má býti velevážná.* Kde srdce doživotně má voliti, nesmí voliti dle pomíjejících vlastností, ale dle trvalých. Proto čím lehkomyslnější volba, tím nešťastnější z pravidla sňatek.

a) Nesmím opomenouti slov slavnostního evangelia: »Poslán je anděl ku *panně.*« — Šťastné manželství po panenském mládí uzavřeno bývá. Evangelium dále praví: »Ku panně, zasnoubené *muži,*« a tradice nám praví, že zde uzavřen byl zvláštní sňatek, totiž josefský, který byl ideálním sňatkem před Bohem, ale nebyl sňatkem tělesným, neboť Josef byl dle tradice slibem čistoty vázán, jako Maria Panna, a sňatek byl uzavřen k vůli ochraně Marie Panny a k vůli cti její. Nelze takřka nikdy čekati sňatek šťastný, kde předcházelo hříšné mládí, po hříšném mládí nastupuje i hříšný mužný věk.

b) Proto církev tolik váhy klade na přípravu k sňatku. Ona snoubence ohlašuje, nejen aby známo se stalo, že sňatek zamýšlí, ale aby se i za ně modlilo, proto poučení jim stavovské poroučí, a proto i k sv. svátostem: zpovědi a k stolu Páně vede, aby nemluvilo při sňatku jen náruživé srdce, ale i rozum i víra i zbožnost křesťanská. Vše to v době přípravy má působiti pouhou zkroušenost a obavu před sňatkem. Proto také naše sňatky katolíků se uzavírají vážně, ano s jakousi spasitelnou obavou. Mohu říci, že kde bázeň a starost předcházela před sňatkem, nebylo starostí neblahých po sňatku. Kde lehkomyslnost vše řídila, dostavilo se bědování později. Z toho jde též to faktum, že mezi katolíky není ani rozvodů tolik, kolik jest mezi jinověrci. *To vědomí nerozlučitelnosti vede k odpuštění a smíření mezi manžely katolickými.* Na druhé straně zase volnost rozluky vede k lehkomyslným sňatkům a rozcházení pro ledabylé příčiny. Důkaz toho jsou dvě velké země vedle sebe ležící: Spojené státy americké a Kanada. Kanada jest katolická (Irové většinou). Spojené státy jsou protestantské, ale také mají rozluku, kdežto Kanada jen rozvod bez nového sňatku. Výsledek katolické nerozlučitelnosti a nekatolické rozluky jeví se až křiklavě: Kanada má 16 rozvodů do roka, Spojené státy však 700.000 rozluk, tak že všickni poctiví a

vážně myslící muži vidí v tom nebezpečí pro křesťanskou kulturu a život rodiny.

Námitka proti nerozlučitelnosti se činí z obtíží někdy se vyskytajících a třeba nezaviněných. To jest skutečná námitka, ale třeba uvážiti, kolik a jakých obtíží vzchází při rozluce. Ne snad desetkráte více, ale tisíckráte více obtíží a zlého vzchází z rozluky. Válka japonsko-ruská učinila 150.000 sirotků. Rozluka v Americe aspoň 700.000. Co jest horšího?

Blaho obecné většiny mnohdy žádá obět jednotlivců: mnohý vojín musí dáti život v povolání svém, lékař při loži nemocného zdraví dá v šanc a dělník kolikrát život při práci. Tak také k vůli obecnému blahu rodiny musí i oni ubozí, kteří nešťastně volili, přinésti tu obět pro blaho všeobecné, které plyne z nerozlučitelnosti manželské.

Rozluka smlouvy manželské a návrat v stav před sňatkem jest naprosto nemožná a proto neproveditelná. Na místě důvodů stůj zde výjev ze soudní síně, který svého času budil sensaci. Před soudem stojí muž a žena, aby dali si s Bohem. Teď se jednalo o podmínky. Žena hájí své právo: »Vrať mi, co jsem ti přinesla.« Muž: »Tvé věno se ti vrátí.« Žena: »Nemluvím o věně, vrať mi mé skutečné bohatství, vrať mi mou krásu a mladost, vrať mi panenskost duševní, vrať mi veselou mou mysl a to srdce mé, když neznalo zklamání.« Je to možno? Není, proto nelze rozloučiti, co svatým sňatkem manželským jest spojeno. Proto je třeba napřed pomýšlet a teprve potom jednat. My katolíci máme zásadu, že manželství šťastná se uzavírají napřed v nebi. Rusové mají přísloví: Kdo se dáváš do práce, modli se jednou, kdo jdeš na vojnu, modli se dvakrát, kdo v manželství vstupuješ, modli se třikrát. Kde však předchází nádoby veselého vína, přijdou též nádoby slz. Proto dává vážný myslitel radu snoubencům: Mluv s ženichem často o Bohu — a též s Bohem mluv o muži svém.

Články o manželství mají dalekosáhlý význam pro blaho lidstva. Je to právě naše křesťanské manželství, jemuž přikládána zásluha naší vyšší vzdělanosti a pokroku před ostatními národy, a je to manželství naše svátostné nerozlučné, které povzneslo ženu z jejího ponížení, do kterého ji uvrhla pohanská rozluka, ústy Páně zatracená.

Je to právě úcta Marie Panny, která vedla též k citu a cti pro ženu křesťanskou. Jistě přirozeně duše ženy lne láskou k Marii Panně, protože ona dodala cti ženě, jaké dříve neměla.

Řádové rytířští právě ochrany a úcty ženy dbali pro úctu k Marii Panně, kterou ctili v každé ženě. Krásný příklad se vypráví o životě sv. Jindřicha Suso, rytíře, který, jda cestou, chudé stařičké ženě, která nesla dříví z lesa, vyhnul se do bláta. Žena divila se úctě statečného a vznešeného muže, který jí, žebračce, vyhýbá se do bláta, a táže se jej: »Proč vy, vznešený muž, mně jste se vyhnul?« Jindřich Suso odpověděl: »Pro lásku k Marii Panně.« A žena odvětila: »Proto ti vypros též požehnání boží za

velikou úctu k ní.« Toť křesťanská úcta jako ovoce úcty Panny Marie.

Odchýlil jsem se poněkud od předmětu mariánského, ale zdaž rodina křesťansky uspořádaná není květem sv. Rodiny, jejíž hlavou jest panenská matka Maria a otcem panenský sv. Josef? Pod její ochranou hajte, rodičové křesťanští, též ráz křesťanského manželství, který jest přesný, mravný — nerozlučný. K tomu závěru vede nás trojí věc: přímý rozkaz Páně: člověk nerozlučuj — zřejmý zákon přírody, jenž byl dán od počátku Bohem: muže a ženu učinil je, a tak nejsou již dva, ale jedno tělo, tak poroučí i zákon blaha. Srdce vášnivá žádají jinak, srdce zbožná a rozumná žádají dle vůle boží, poněvadž jinak spravedlivě žádati nelze.

Čím méně křesťanského ducha, tím více pohanských žádostí. Rozluka jest pohanského původu. Který křesťan může pro ni býti? Pane, kdo není s tebou, proti tobě jest, a proto: my a dům náš bude vždy s tebou. Amen. *František Vaněček.*

Zvěstování Panny Marie.

Nedůvěra k Bohu, lehkověrnost k lidem.

Radostná slavnost jest Zvěstování Panny Marie. Ale radostnou jest jen pro věřícího, toho se týká, pro nevěřícího ovšem radosti nenese. Anděl Gabriel koná poselství našeho spasení. Poslán jest od Boha, a zvěstuje tajemnou nad rozum lidský věc, ale Maria Panna přijímá poselství dle vůle boží, co nad rozum vyššího, svatá víra doplnila. Čisté srdce Panny Marie s ochotou přijímá vznešené poselství. Ne tak činí každá duše ohledně spasení svého a poslů jeho. Jak nedůvěřiví *lidé jsou ohledně boží pravdy, jak lehkověrní ohledně lidské lži, o tom dnes rozjímejme.*

Pojednání.

1. Kristus Pán, když uzdravil člověka 38 let nemocného a v sobotu mu řekl, aby lože vzal a chodil, měl potíž s nepřáteli svými. V řeči, ve které se bránil zlým řečem jejich, též odpověděl: »Já jsem přišel ve jménu Otce svého, a nepřijali jste mne, přijde jiný ve jménu mém a svém a toho přijmete.« J. 5, 43. Toť jest označen způsob, jakým my dosud se k Pánu chováme. Když mluví k nám anděl Páně, jejž Pán z dobroty dal nám, aby opatroval nás, my ho neslyšíme. Mluví-li k nám svědomí, onen ohlas hlasu božího, a dí zjevně, co konati máme, my ho neslyšíme; mluví-li k nám však člověk pochybný, člověk třeba neznámý a zvrhlý, ihned mu věříme tak pevně, jako by s nebe přímo přicházel jako anděl Gabriel, nebeský věrný posel.

Nedůvěřiví jsme, kde bychom pevně měli věřiti, a věříme jako skála pevně, kde bychom měli nedůvěřovati. To káral Pán Ježíš, to kárá zajisté i na nás. Kdo jménem božím hlásá spásu a pravdu boží, nenalézá té důvěry, jako člověk, který přichází ve

jménu svém, špatném a hříšném. Ti lidé, kteří Pánu při mnohých zázracích a při jeho neskončené dobrotě věřiti nechtěli, že by on byl onen slíbený Vykupitel z rodu Davidova, ti sami ubozí za 30 let věřili falešným Kristům a falešným prorokům, kteří ničím neosvědčili poslání své. Věřili lehkověrně a zahynuli bídně při zkáze Jerusalema!

2. Tak Bůh mluví i k nám a posílá posly své jménem církve, kterouž Duch sv. řídí a spravuje, aby nepobloudila, o níž Kristus Pán tolikráte mluvil a ji poslouchati poručil, ale tyto my přijímáme s velkou nedůvěrou, ač mluví jménem božím. Však leč, kteráž se prozrazuje svou nemotorností sama, přijímá člověk tak slepě, jako lehkověrní oni ubožáci přijímali falešné Kristy a falešné proroky za dnů zkázy Jerusalema. Hle, příklad! Pravdu boží: že ty člověče jsi dílo rukou božích stvořený pro věčnou blaženost a pocházející z jedněch rodičů — přijímá mnohý s nedůvěrou, ale hrozný nesmysl pobloudilého člověka před 20 lety, že člověk pochází z opice, a že jest jen zvířetem vycvičeným, přijali s lehkověrností obdivuhodnou. Zvěstuje se nám boží poselství, sv. evangelium, a zvěstuje se nám též poselství lidské i ďábelské. Ubozí zaslepenci, kteří nechtějí věřiti poselství s nebe, přijímají poselství z pekla. Jako na duchu choří nevěří pravdě, ale všemu bláznovství. Vidíte z toho, že duše lidské jsou služky boží a ďáblovy. Každá duše může zvolati: Ejhle, já dívka, buď Páně, když poselství přijímá, buď ďáblova, když jím pohrdá.

Proč se tak děje? To se děje dle srdce člověka a dle jeho žádostí. Čekali tehdy Židé Vykupitele, krále bohatého, jenž by je udělal samostatným národem. Přišel Pán a učil je býti čistého srdce, učil je býti poslušnými, a to nebylo podle jejich žádostí, proto nevěřili, že by on měl je spasiti a učiniti šťastnými. Totéž se děje dnes. Jako tehdy očekávali Spasitele s bohatstvím a mocí, tak i dnes domnívá se duše lidská, že ji uděláá šťastnou jen bohatství a povýšenost, a zapomíná, že štěstí jest v srdci člověka a v čisté duši jeho. Jak důležitá a krásná jsou slova Páně: »Žádného člověka život nezáleží v hojnosti těch věcí, kterými vládne.« Luk. 12. v. 15. Kdyby leželo štěstí jen v tom, pak bychom nemohli nalézti nešťastné osoby z těch kruhů, které v hojnosti mají těch věcí, kterými by vládli. A není hned tak nespokojeného kruhu osob nad ty, jimž Bůh v hojnosti dal, čím by vládly. Hledají štěstí svoje ve hvězdách a osudu, a nehledají ho v duši a srdci svém. Tam působí Duch sv., aby se vtělil v tebe Ježíš.

Chceme mermomocí býti šťastni dle svého způsobu a ne dle boží vůle. Chceme najíti spokojenost v tom, v čem chceme, ale ne v čem Bůh spokojenost dal. Jaká zaslepenost nás ubohých. Dítě nemoudré *dívá se do ohně a rádo* dlouho zrak do něho upírá, a neví, že tím zrak jeho slábne, že je to proti přirozenosti oka našeho. Jak převráceně, nerozumně užíváme života svého, když ho užíváme proti vůli boží! Bojí se člověk v některý den začít dílo, a nebojí se znesvětit den boží. Bohu nevěří, a pověře věří. Hledá rozveselit srdce své, ale věcmi, které mu nikdy ne-

přinesou šťastné poselství, a bojí se prostředku, kterým by se mohl rozveseliti. A veselá mysl jak drahý poklad! Básník německý zvěčnil příběh jeden mezi lakomcem a mydlářem. Mydlář veselý vždy, ač chudý, a v mnohé práci prozpěvuje počestné písně. Lakomec počítá své úroky a jest ve stálé starosti, zda o nic nepřijde. Nejvíce jej trápí veselost chudého mydláře a jeho zpěv. Učiní smlouvu. Lakomec mu dal něco peněz, aby mu nezpíval. Přijal mydlář dar, a těžko mu šlo splnit slib. Vrátil dar, aby zase mohl si zpívat a být veselým. Tak s duší bývá podobně. Touha po hříchu ho zbaví veselí, ale bez pokoje se mu nechce vésti dobře, hledá pokoj. Slož hřích se sebe ve sv. zpovědi, a třeba s celého života, a budeš veselý, protože očištěn. Čistý člověk jest dům boží, k čistému vchází nejen anděl, ale i Bůh. Buď čist a vesel se. Amen.

František Vaněček.

Velký pátek.

Kříž — nejlepší prostředek proti náboženské lhostejnosti.

Ejhle dřevo kříže, na němž pněla Spása světa!

Mám mluviti k vám, ale jak možno mluviti, drazí v Kristu? Dnes není den slov, nýbrž slz. Jest úmrtní den našeho Spasitele. Zajisté každý z vás měl někoho, kdo mu byl drahým, a jejž mu vyrvala z náruči násilná smrt. Kdykoli opakuje se výroční památka tohoto úmrtí, tesknost zmocňuje se srdcí vašich a vy vzpomínáte. Vzpomínáte na vše dobré, jež jste z rukou mrtvého přijali, vzpomínáte na každé slovo, jež umíraje k vám promluvil, na ruky poslední stisk, na poslední oka pohled. Unikajíce světa hluku, jste v takový den nejraději sami a podepřevše hlavu v dlaň, hledáte útěchy v slzách, oddávajíce se onomu, jak básník praví, sladkému bolu.

A nejinak dnes jest nám všem, i my vzpomínáme, slza lásky a vděčnosti dere se nám v oči, vždyť jest dnes úmrtní den našeho Spasitele, našeho Učitele, našeho největšího Dobrodince a Přítele. Proto odhaluje církev sv. dnes kříž a ukazuje jej věřícím se slovy: »Ejhle dřevo kříže, na němž pněla Spása světa!« A věru, drazí v Kristu, uvážíme li, kdo je ten, jenž v tak hrozných mukách umírá, a že umírá za nás, musí nás to pohnouti, bychom tento kříž s vděčností přitiskli k srdci svému, jej zlíbali a slíbili býti křesťany horlivějšími než posavad. V době svatopostní rozjímali jsme o náboženské lhostejnosti, jejích příčinách a následcích, a já neznám lepšího prostředku k odložení této lhostejnosti, než častý pohled na kříž.

Co pohnulo Piláta, že, ač byl přesvědčen o nevině Páně, přece k jeho odstoupení přivolil? Byla to lhostejnost k pravdě, o níž ho Spasitel poučiti chtěl, od níž však se Pilát s odporem odvrátil a tak hluboko klesl, že místo spravedlivého soudce stal se Spasitelovým vrahem. Jak mnozí, kdo vkročili do šlepějí jeho,

na téže cestě dospěli k stejně smutnému konci! Od lhostejnosti ve víře klesali hloub a hloub až k odvrácení se od Spasitele a k úplné nevěře. Kdo maří na sobě vše, co Kristus pro nás učinil a vytrpěl, ten křižuje jej znova a znova. Kde jest však vydatnější prostředek, aby vrátil se takový po téže cestě zpět ke křesťanské víře a ke křesťanskému životu? — V kříži Spasitelově, neboť tento jest 1. *nejlepším kazatelem víry*, 2. *nejpevnější kotvou naděje*, 3. *nejmocnějším ohniskem lásky*. O tom chci dnes s vámi v tomto posvátném okamžiku rozjímati, proto slyšte mě s nábožnou pozorností! Bolestná Rodička boží bude s námi.

Pojednání.

1. Kříž Kristův stal se nám kazatelnou víry, odtud učí nás on pravdám, kolem nichž točí se celé naše náboženství. A které jsou to pravdy? *a*) Nekonečnou cenu má lidská duše, *b*) nekonečným zlem je těžký hřích, *c*) nekonečně strašným jest peklo, *d*) nekonečně krásným jest nebe.

a) Často učil Spasitel o ceně lidské duše. »Co platno člověku, kdyby celý svět získal, na své duši však škodu trpěl?« Tedy větší cenu má u Boha lidská duše, než celý svět. Ještě dojemněji však káže nám s kříže, pod nímž rozumíme teprve slovům apoštola Pavla, jenž napsal: »Za drahou cenu vykoupeni jste.« Proto vyzývá nás sv. Augustin, abychom často pohlíželi na kříž a učili se znáti cenu duše své. »Spočti,« píše, »všecky krůpěje krve a potu, slzy a vzdechy, rány a potupy, jež Spasitel pro tě vytrpěl — takovou cenu má duše tvá!«

b) »Zraněn jest pro nepravosti naše, potřen pro hříchy naše.« »Ó křesťane!« píše sv. Bernard, »jak těžkými musí býti rány duše tvé, když tak těžce zraněn pro ně byl Spasitel tvůj!« Jestli tolik bolestí musil vytrpěti Syn boží, aby shladil vinu tvou, jakým zlem musí býti hřích!«

c) S kříže volá však Spasitel dále: »Nekonečně strašným jest peklo!« Ovšem mluví často o pekle, jako o ohni nikdy neuhasínajícím, o červu stále hlodajícím, o temnosti zevnitřní, líčí osud hříšníka nekajícného v podobenství o boháči a Lazaru, avšak vše to jest jen stín proti tomu, co káže nám s kříže. Jestli Bůh nechává trpěti Syna svého, v němž se mu zalíbilo, za cizí hříchy smrt tak hroznou, co může teprv očekávati nekajícník za své vlastní hříchy, jestli přes vši lásku boží v nekajícnosti zůstává a svévolně zásluhami smrti Kristovy pohrdá.

d) »Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na mysl lidskou nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují,« píše sv. Pavel; avšak více než všecka tato slova říci mohou, více než nejsmělejší obraznost vykouzliti může, mluví k nám Spasitel o vznešenosti nebe s kříže! Jestli tolik vykonal pro nás Spasitel, aby nám nebe koupil, ó jak nekonečně krásným musí býti ono!

Ve své vševědoucnosti věděl on, co jako člověk trpěti bude, a přece se vydal, aby nebe nám otevřel. Ó jakou cenu má duše

lidská u Boha, jak nekonečně šťastnou učiniti ji chce po smrti! Kříž je tedy kazatelnou pro nás, kazatelnou víry, on jest však zároveň 2. kotvou naděje.

Je to staré, ale věčně pravdivé podobenství, že nejsme na světě nic jiného než plavci na moři. Moře jest svět, život náš jest lodí, věčnost jest náš cíl. Dokud moře jest klidné, nevzpomíná plavec, že na přídě lodní umístěna jest kotva pro čas bouře; ale když moře počne se vztekle pěniti, když vlny jako boudy vyvstávají a hrozí loď mezi sebou pochovati, když octne se loď poblíž skalisk, tu jest kotva jedinou nadějí plavce. Zaražena do dna moře je s to chrániti loď před ztroskotáním. A tak je to i v životě, dokud nepřijdou pokušení, dokud neobjeví se vlny vášní, dokud skaliska zlých příležitostí nehrozí, krátce, dokud člověk žije život pravidelný, tu obejde se jakž takž bez kotvy víry; ale běda, přijde-li bouře a člověk octne se neštěstím jakéhokoliv druhu na pokraji zoufalství! Tu když člověka opustí všecko, jest kotva víry, jest sv. kříž jedinou záchranou. On stále připomíná nám, abychom nezoufali, ale statečně vytrvali, ježto »utrpení tohoto světa nejsou rovna slávě, která se zjeví na nás«. Jestli Nevinnost božská tolik trpěla pro nás, oč spíše trpěti můžeme a máme my, kteří jsme si utrpení své zasloužili neb dokonce přivodili.

Avšak i z té příčiny jest kříž naší kotvou, ježto na něm bez naší zásluhy vykonána byla naše spása. I kdyby někdo octnul se hříšným svým životem na pokraji zoufalství, i kdyby myslil, že na světě již nemá ani co k ztracení ani co k získání, že je tedy ztracen, že by bylo nejlépe, aby konec svému životu učinil, ó nechť ani takový nezoufá, ale důvěrně nechť zapustí kotvu víry, nechť chopí se sv. kříže, na němž zemřel ten, jenž pravil: »Kdyby hříchové vaši byli jako červec, nad sníh zbíleni budou.«

3. Kříž jest konečně ohniskem lásky. Láska plodí opět lásku, láska jest magnetem duše k sobě poutajícím, nejzřejmějším pak důkazem lásky jest obět, jakou přinésti hotova jest. Bez obětí jest každá láska prázdným slovem Kdo však přinesl větší obět za nás, než Ježíš Kristus na kříži?! Žádné dřevo, říká se, není tak tvrdé, jako dřevo žebrácké hole. Byl-li však který žebrák kdy na světě tak chudý a opuštěný, jako Spasitel na kříži? Ten nejopuštěnější člověk najde aspoň, když k smrti pracuje, ruku útrpnou, která mu k vyprahlým ústům podá krapet vody. A Spasitel náš nenalezl ani této ruky, jemu nedostalo se v nejpalčivější žízni ani krapet vody. On volá s kříže: »Žízním,« a jako k posměchu podávají mu myrrhu. Ten nejchudší žebrák má aspoň své hadry, jimiž může přikrýti svoji nahotu; avšak Spasitel visí na kříži nah, ježto před smrtí katané roucho mu uloupili. Ten nejbídnější člověk najde před smrtí kousek země, k níž by sklonil hlavy své, avšak Spasitel neměl ani toho a všecku tu nevýslovnou bídu trpěl pro tebe. —

Milujeme lidi, kteří nám nic zlého neučinili neb dokonce dobrodiní prokázali; jděme však kraj světa, a kde najdeme člověka, jenž by nám tolik dobrodiní prokázal, tolik obětí pro nás

přinesl, jako učinil Spasitel nám?! Kříž jeho stal se nám opravdu knihou lásky; pergamenem jest jeho nejsvětější tělo, inkoustem jeho předrahá krev, hřeby pérem a písmo této knihy zní: »Věčnou láskou miloval jsem tebe člověče.«

Nuž, milujme Ježíše, neboť on prve miloval nás! Milujme Ježíše, který svou smrtí naučil nás znáti, co pravá láska může, co pravá láska znamená. Amen. *Josef Kousal*, děkan v Hořicích.

Velký pátek.

Smrt Páně na kříži dnem žalosti.

»Ukřižován, umřel i pohřben jest.«
Slova ap. v. v.

Jak smutno bývá v domě, kde leží na loži bolesti a ubírá se k poslední hodince starostlivá hlava rodiny, dobrotivý otec! Jak usedá srdce dobré matky a dobrých dítek! Jak se naplňují oči jejich slzami, jichžto trpkosti dosud nepocítily! Jak tlumí všichni pláč i řeč i kroky, aby nezpůsobili umírajícímu znepokojení! Konečně nastane okamžik, jehož se všichni děsili. Otec vypustí uprostřed své rodiny a svých přátel duši s Bohem smířenou. Matka, děti, přátelé a sousedé vypuknou v pláč, lomí rukama, vrhají se na mrtvolu svého živitele a přítele, celují líce i ruce a nemohou se odloučiti od ní pro žalost. Žalost se neumenšuje, dokud mrtvola v domě. Jak možno neroniti slz, když zemřelému oči zatlačují a umrlčí roucho na tělo dávají a lůžko v rakvi chystají. Ba žalost nad zesnulým otcem nepřestává ani, kdy se mrtvola v rakvi za zpěvu a truchlivého zvuku zvonů vynáší na hřbitov a spouští do chladného lůna země. Jestliže oči již nepláčí, je to tím, že již plakati nemohou, že pramen slz již vyschnul, že bolest srdce jest příliš veliká a hluboká.

Podobné truchlivé city, milí křesťané, zmocňují se každého citlivého srdce dnes, na velký pátek, připomínající nám, že náš nejlepší otec a přítel, náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus »*ukřižován, umřel i pohřben jest*«. Nestáli jsme sice u bolestiplného lože jeho na Kalvarii, neslyšeli jsme jeho posledních slov na kříži, nedoprovodili jsme ho ke hrobu s Nikodemem a Josefem z Arimathie. Ale dnešní posvátné ticho a úchvatné obřady naplňují nás žalostí, jako by Kristus Pán před očima našima trpěl, umíral a byl pohřben. Aby nás žalost nad ukřižovaným Spasitelem dokonale pronikla, budeme rozjímati, že *smrt Páně na kříži jest dnem žalosti:* I. *pro celou církev vůbec*, II. *pro každého křesťana zvlášť.*

I.

Smrt Páně na kříži jest dnem žalosti pro celou církev vůbec.

Pojďte se mnou v duchu do kraje Gessen v zemi egyptské a vstupte za mnou do domu, v němžto přebýval jako příchozí po

sedmnáct let arciotec Jakub. Co pozorujete? Arciotec Jakub, jehož tížilo již sto čtyřicet sedm let, jehož údy se třásly, jehož oči již jasně neviděly, leží na loži nemocen. Kolem otce na smrt nemocného jsou shromážděni všichni jeho synové a poslouchají poslední slova jeho, jako by ani nedýchali. Otec jim připomíná, co se od mladosti o ně nestaral, aby je mohl opatřiti hojným statkem a blahobytem, a jak se mu odsloužili oni za lásku a péči jeho — svévolí a nemravností. »Pomněte,« pravil, »co jsem zkusil pro vás, když jste byli ještě malí, v domě svého ujce Lábana v Mesopotamii; že dvacet let jsem sloužil svému ujci, že pro jeho stáda ve dne jsem se trápil vedrem a v noci zimou, nemoha ani usnouti. Pomněte,« mluvil dále Jakub, »jaké jste mi způsobili zármutky, když jste dospěli. Jak jsi mne zarmoutil ty, Rubene, když jsi svedl ke hříchu nejhoršímu mou služebnou Bálu! Jak jste mne zarmoutili vy, Simeone a Levi, když pro pohanění své sestry Díny všecky muže v městě Sichem jste povraždili, ženy a děti jejich zajímali, všecka stáda jejich pohubili a město jejich zkazili! Jak jste mne zarmoutili vy všickni, kromě Josefa a Benjamina, když jste mého miláčka Josefa z nenávisti prodali, a mně namluvili, že ho roztrhala dravá zvěř. A potom po letech, kdy jste přišli s obilím z Egypta a mně zvěstovali, že tam přísný vladař, který tam nechal Simeona v zástavě, a přikazoval, abyste mu nechodili na oči bez nejmladšího bratra svého Benjamina!«

Ano, všecky tyto věci připomínal arciotec Jakub svým synům, když jim před smrtí žehnal a s nimi se loučil. A jestli jim nepřipomenul některé z těch věcí výslovně a zevrubně, vzpomněli si na ni oni sami. Hledíce v zsinalou tvář svého otce, viděli před sebou jasně jeho převelikou dobrotu a svou velikou k němu nevděčnost. A proto, když otec zhasnul a do země kananejské byl vezen ku pohřbu, všichni byli zarmouceni a po mnoho dní plakali nad zemřelým otcem, až se divili Kananejští, řkouce: »Veliké je toto kvílení Egyptských!«

Bratří! Arciotec Jakub představuje našeho Spasitele Ježíše Krista, synové Jakubovi představují viditelné shromáždění všech pravověřících křesťanů nebo církev. Synové Jakubovi připomínali si při smrti otce svého, co se pro ně od mladosti napracoval a nastaral. My křesťané vzpomínáme si dnes, hledíce na sv. kříž, jak mnoho učinil pro nás milý Beránek boží. V známé písni postní počíná mluviti Spasitel: »Již jsem dost pracoval pro tebe, člověče; tři a třiceti let, ó bídný hříšníče!« Není to snad omyl, praví-li se: »tři a třiceti let«? Jestiť přece známo, že až do třiceti let vedl Pán Ježíš život soukromý, a že potom teprv pracoval jako Vykupitel, totiž něco přes tři léta. Nikoli, tři a třicet let pracoval pro nás milý Syn boží, obětoval za nás veškeren život svůj od počátku až do konce, prosil Otce nebeského, aby každé jeho pomyšlení, každý úder srdce, každé slovo, každý vzdech, každá modlitba, každá slza, každý krok a čin byly dostiučiněním za naše viny nesčíslné. Ba co více! Syn boží miloval nás až do konce, jak řekl sám výslovně. Jan 13, 1. Ano, až do konce. Arciotec

Jakub umřel, protože umříti musil, protože umříti všem lidem Bůh uložil. Žid. 9, 27. Avšak Ježíš Kristus umříti nemusil, jelikož je Syn boží, původce a dárce života. Sk. ap. 3, 15. Když umřel, umřel proto, že chtěl, umřel dobrovolně, umřel za nás, pro naše hříchy a nepravosti, aby nás od nich vykoupil a s Bohem Otcem smířil.

To jest láska převyšující všechen smysl lidský. Nebo byli jsme my takové lásky hodni, jsouce hříšníci, a tudíž i nepřátelé boží? Ach, my jsme se odsloužili svému Spasiteli za lásku jeho mnohem hůře, nežli synové Jakubovi svému dobrému otci. Oni se prohřešili proti otci svému několikrát a ne všickni. My jsme se prohřešili proti svému Spasiteli všickni a nesčíslněkrát. Všickni hřešíce pozdvihujeme svých rukou, bychom Spasitele svého tepali, bičovali, trním korunovali, křížem obtížili, obnažili, oloupili, probodli a ukřižovali. A toho všeho nemělo by nám býti líto po všecken čas, zvláště dnes, ve výroční den smrti a pohřbu Páně?

Tedy všickni, kdo Krista Pána milují, truchlí dnes nad jeho umučením. Smrt Páně na kříži jest dnem žalosti pro celou církev vůbec. Ale i pro každého křesťana zvlášť. O čem v dílu druhém.

II.

Smrt Páně na kříži je dnem žalosti pro každého křesťana zvlášť.

V okresním městě Novém Strašecí v pražském kraji stalo se před několika lety něco, co pobouřilo netoliko celé město a širé okolí, nýbrž i každého, kdokoli četl o tom v novinách. Jednoho dne v zimě, časně z rána, nalezen jest asi čtvrt hodiny od města na železnici jeden vůbec vážený měšťan mrtev, s hlubokými ranami na hlavě, zbrocen krví. V prvním okamžiku domnívali se mnozí, že měšťan onen spáchal sebevraždu položiv se na koleje železniční před rozjetým vlakem. Avšak strážcové veřejné bezpečnosti vypátrali brzy stopy krve, táhnoucí se po sněhu oklikou v polích od onoho místa na železnici až k domu nešťastného měšťana. Hádáno hned: »Měšťan byl ve svém domě zavražděn a v noci na železnici odvlečen, aby se vražda zatajila a vzbudila domněnka o sebevraždě.« Na základě tohoto domnění zatknuta jest celá rodina zavražděného, matka a tři dospělí synové. Svědčila proti nim okolnost, že bývaly mezi nimi a otcem sváry. Otec byl velmi šetrný a střídmý, synové pak, oddáni hýření, pojali otce v nenávist a bažili po jeho penězích. A matka, slabá, byla více při synech nežli při muži. I postaveni jsou všichni před soud, a nyní přišel na jevo pravý stav věci. Jedné noci přepadli starší dva synové otce spícího na loži, odvlékli ho pod kůlnu, svázali, dali mu několik ran do hlavy sekerou, zabili ho. A co nyní? Matka podržela pytel, synové-vrahové strčili zabitého otce do pytle a odnesli ho střídavě oklikou v polích k železnici. Nejmladší syn byl sice přítomen hroznému krvavému divadlu, ale nehnul ani rukou, jsa všecek zděšen a pomaten. Proto byl prohlášen

za nevinného, starší synové odsouzeni k smrti provazem, a matka že jim pomáhala, odsouzena do žaláře. Při této ohavné otcovraždě, vlastně při soudním výslechu s obžalovanými, stalo se něco zvláštního. Ani jeden ani druhý ze starších dvou synů nechtěl se přiznati, že by byl vztáhl ruku na otce. Jeden dával vinu druhému a křičel: »Ty's ho zabil, já nikoliv!« A z toho vzájemného obviňování nabyl právě soud přesvědčení, že zabili otce oba. Jsouce odsouzeni k smrti, nezapírali již své viny, jenom že jeden svého zločinu litoval a s Pánem Bohem se smířil, druhý nikoli, zrovna jako ti dva lotři na Kalvarii.

Drazí v Kristu! Všickni lidé, co jich koli bylo, jest a bude až do skonání světa, jsou v jistém smyslu otcovrahové, poněvadž zavinili svými hříchy smrt nejlepšího otce, Krista Ježíše. Kdyby nebyli všickni lidé hříšníci, nebyl by se vtělil Syn boží a nebyl by podstoupil smrti na kříži, na dřevě potupy. Či smí někdo říci svému bližnímu, jako ti otcovrahové z Nového Strašecí: »Tys ho zabil, já nikoliv!«? Smí někdo viniti jiné lidi, že jsou hříšníci a že jsou proto vrahové Kristovi, on však sám že jest bez hříchu a tudíž nevinen krví Spravedlivého tohoto? I Židé mohli říci: »My jsme nezabili Krista, zabili ho pohané.« Ale »zdali jste nezabili Krista i vy,« táže se sv. Augustin, In ps. 63., »kdy jste volali: Ukřižuj, ukřižuj ho? Vy jste zabili Krista mečem jazyka.« A tak každý z nás svým zvláštním způsobem, svými hříchy, a když ne osobními, tedy hříchem prvotním nebo dědičným zavinil smrt Beránka božího — A není vina jeho menší proto, že také mnozí jiní: ba všickni lidé jsou vinníci, tak jako ti dva nezdární synové stejnou měli vinu v usmrcení svého otce a proto také stejnou obdrželi pokutu. — Či smí se někdo z nás postaviti před tváří boží a říci směle, jako ten fariseus ve sv. evangeliu: »Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé«? Luk. 18. 11. Sv. Augustin, vykládaje ta slova, podotýká: »Kdyby řekl aspoň fariseus: Nejsem jako mnozí lidé; on však praví: nejsem jako jiní lidé, t. j. nejsem jako ostatní, jako všickni mimo mne.« Serm. 36 de Verbis Domini. Co prozrazuje taková řeč? Ne-li pýchu nad pomyšlení ohavnou a hodnou zavržení? A aj! takovou pýchu ohavnou a hodnou zavržení chováš u sebe ty, kdokoli se domýšlíš, že's bez hříchu a že's tedy smrti Kristovy nezavinil. Nebo s velikým důrazem praví apoštol národů sv. Pavel: »Všickni lidé jsou od přirozenosti hříšníci; není žádného, jenž by byl sám ze sebe spravedliv a sám ze sebe činil dobré.« Řím. 3.

Když tedy každý z nás svým způsobem a svou měrou zavinil smrt Páně na kříži, jak by neměl každý z nás truchliti nad mukami Spasitele světa, jako by byl vykrvácel a umřel na Kalvarii pro něho samojediného? Je tedy smrt Páně na kříži dnem žalosti netoliko pro veškeré křesťanstvo vůbec, ale i pro každého křesťana zvlášť Každý křesťan zvlášť může dnes vzdychati: »Kriste, můj Spasiteli, ať tvá krev nevinná není mně k zatracení!«

* * *

Dokonáno jest! zvolal Syn boží na kříži, a nakloniv hlavu, vypustil duši. Nad touto velikou události truchlí dnes veškera církev i každý věřící a zbožný křesťan. K tomu nás pobádá, jak jste dnes slyšeli, to vědomí, že od přirozenosti všickni jsme hříšníci a máme příčinu vyznati: »Naše hříchy, ó Kriste Pane, přivedli tě na kříž!«

I rcete sami, moji drazí, není-li dnešní naše žalost nad Ukřižovaným zcela slušná? V pravdě, kdybychom dnes netruchlili nad přehořkou smrtí Páně, byli bychom tvrdší, nežli ty skály, které se dnes pukaly a rozsedaly, byli bychom méně citelní, nežli ti lidé, kteří zůstali na Golgotě až do konce a rozcházeli se, bijíce se v prsa na znamení bázně a zkroušenosti.

Ovšem dnešní žalost naše jest smíšena a složena ze dvou citů bolestných; truchlímeť netoliko nad umučením svého Pána a Spasitele, nýbrž i nad svými hříchy jakožto vlastní příčinou téhož umučení. Taková žalost jest spasitelná Takovou žalost požaduje Pán od svých věrných. »Neplačte nade mnou,« řekl k nábožným ženám jerusalemským, »ale samy nad sebou plačte.« Luk. 23, 28. Chceť tedy milý Spasitel náš, bychom plakali ne tak nad ním, jako nad sebou, ne tak nad jeho ranami, jako nad svými vinami. Naše žalost velkopáteční má míti ráz a nádech kajícnosti čili zkroušenosti.

Což tedy učiníme, bychom uctili výroční památku přehořké smrti Páně s duchem zkormouceným a se srdcem zkroušeným, jímžto Bůh nepohrdne? Nejlépe učiníme, jestliže se obrátíme v duchu ke sv. kříži vztyčenému před tváří všeho Jerusalema a jestliže to předrahé dřevo vřele obejmeme a svaté nohy Kristovy zulíbáme jako Maria Magdalena a řekneme: »Pane, ať vyvede naše oko aspoň jedinou ze všech těch kajících slz, jimižto skropila Maria Magdalena tvé svaté nohy! Dejž, Pane, ať tě jako ona věrně milujeme, při tobě až do posledka vytrváme a jako ona za odměnu své upřímné kajícnosti první tě spatřila ve slávě vzkříšení, tak i my tě uzříme, až nás svou krví od hříchů našich umyješ, k tělu jasnosti své připodobníš a k nesmrtelnosti povoláš!« Amen.

Kl. Markrab.

Hod boží velikonoční.

Vzkříšení Kristovo nejskvělejším důkazem jeho božského poslání.

»Vstalť jest, není ho tuto!«
Mark. 16, 6.

»Vstalť jest, není ho tuto,« tak zněla první radostná zvěst velikonoční, kterou posel nebeský zarmoucené ženy u prázdného hrobu potěšil. A jako ozvěnou radostných slov andělských znělo to včera o slavnosti vzkříšení po celém světě katolickém: »Resurrexit, sicut dixit, alleluja!« »Vstalť jest, jakož byl řekl, alleluja!« a i vy, rozmilí v Kristu, z upřímné, rozradostněné duše zapěli jste

si: »Vstalť jest této chvíle ctný Vykupitel!« A není divu, že plesá a jásá srdce křesťana věřícího v slavnostních těchto dnech. Vždyť zázrak zázraků, všech proroctví vyplnění nejslavnější hlásá nám dnešní hod boží, zázrak totiž zmrtvýchvstání Páně, čili zázrak vzkříšení Kristova.

»Vlastním srdcem křesťanství,« tak prohlašuje nevěrec D. Bedř. Strausz, »jest vzkříšení Ježíšovo.« Strausz má pravdu. A není ani prvním, jenž to praví. Dávno před ním nikdo nepatrnější to neřekl, než apoštol: »Nevstal-li Kristus z mrtvých, marno jest kázání naše, marna jest i víra vaše. Leč nyní Kristus z mrtvých vstal.« 1. Kor. 15., 14. a násl. Ejhle, vzkříšení Kristovo je tedy vlastně jádrem a hvězdou celého křesťanství. *Nuže tedy, vzkříšení Kristovo, nejvelkolepější důkaz božského poslání Kristova*, ano, správně-li tomu rozumíme, *božství Kristova a tím i nezvratný důkaz božskosti křesťanství:* to budiž předmětem dnešního rozjímání našeho.

1. Již okolnost, že Kristus vzkříšení své častěji předpověděl, jest důkazem božského poslání jeho a božskosti náboženství jeho. Zmrtvýchvstání své předpověděl Spasitel nejednou. Tak na př. když vyhnal kupovače a prodavače z chrámu. Představení Židů spatřovali v tom zasahování v práva svá, i ptali se: »Jaké znamení ukazuješ nám, že tyto věci činíš?« I odpověděl Ježíš: »Zrušte chrám tento a ve třech dnech jej zase vzdělám.« Jan 2, 18., 19. Evangelista Páně však dodává: »Ale on to pravil o chrámu těla svého.«

Kdysi přistoupili někteří z fariseů k Ježíši a pravili: »Mistře, chceme od tebe znamení viděti.« I odpověděl Ježíš: »Pokolení zlé a cizoložné znamení hledá, a nebude mu dáno, leč znamení Jonáše proroka; neboť jako Jonáš byl tři dni a tři noci v útrobách ryby, takť bude i Syn člověka tři dni a tři noci v lůně země.« Mat. 12, 38.—40.

Jindy, na cestě do Jerusalema, chce Spasitel učedníky své připraviti na příští utrpení své; co nejpodrobněji předpovídá jim vše, co Synu člověka jest trpěti, ale pak připojuje: »Třetího dne vstane z mrtvých.« Mat. 20, 19.

Vidíte tedy: Onť zemře, bude položen do hrobu, ale potom vstane, třetího dne vstane z mrtvých. Jasně, zřetelně a slavnostně to Spasitel předpovídá. I Židé tomu rozuměli. Sotva že zemřel, sešli se velekněží a fariseové u Piláta a žádajíce po něm, aby dal stříci hrobu Kristova, pravili: »Pane, rozpomenuli jsme se, že svůdce onen řekl, ještě živ jsa: Po třech dnech zase vstanu.« Mat. 27, 63.

A nyní si pomyslete, že by Kristus byl nevstal. Byl by se tedy klamal, a byl by tudíž hleděl i přátele své i nepřátele klamati: věru pak byl by skutečně podvodníkem, jak oni ho nazývali, věru pak byl by apoštol beze vší pochyby měl pravdu a marným bylo by kázání naše, marnou i víra vaše.

Než bylo by pak vůbec ještě nějaké křesťanské kázání a nějaká víra křesťanská? Učedníci tak bázliví a bojácní, jak by se pak byli směli jen opovážit předstoupiti a Krista kázati? Nikoli,

tam ve skalní jeskyni, římskými vojáky střežené, byly by s Kristem pohřbeny bývaly a na věčné časy pohřbeny zůstaly i náboženství, které chtěl založiti, i církev, kterou chtěl vzdělati. Leč nyní Kristus z mrtvých vstal. Vstal, vytrpěv vše, co byl předpověděl, vstal, jakž to předpověděl, vstal třetího dne, zcela věrně, jak to přislíbil. Řekl tedy pravdu, a co řekl, stalo se Kdo mu to zjevil? Nuže, to jest jasno: něco takového, jako vzkříšení mrtvého, může jen Bůh předpověděti, jakož i jen Bůh něco takového může způsobiti. Kristus je tedy skutečně od Boha poslán a náboženství jeho jest náboženstvím božským. Bůh sám ho pověřil, Bůh sám to slavným vyplněním proroctví o Kristově zmrtvýchvstání dokázal. »Vstalť jest, jakož byl řekl,« Mat. 28, 6.; tak zvolal anděl na zbožné ženy, které ho v hrobě hledaly, věru, navlas, jak to byl předpověděl.

2. Skutečnost zmrtvýchvstání Ježíše jest nezvratně dosvědčena, a všeliké pokusy popříti ji jsou nicotny: jeť ona nejskvělejším důkazem božského poslání jeho. Leč vstal-li pak Kristus opravdu z mrtvých? Že byl skutečně mrtev, když ho do hrobu kladli, nikdo rozumný nepopírá. Blbá, nesmyslná nevěra pochybovala ovšem i o tom. Kristus, mínil kdosi, byl jen bez sebe; bodnutí kopím ulevilo srdci jeho a chlad hrobový, jakož i vůně mastí přivedly ho znenáhla zase k sobě. Než, není-li pravda, něco takového se nevyvrací. Kristus byl jistojistě skutečně mrtev a ležel v pevně uzavřeném hrobě. Všickni čtyři evangelisté oznamují, že »ducha vypustil«. Bodnutí kopím a z boku tekoucí krvi přimíšená voda to dosvědčují. Výkonné mužstvo, upustivši od zlámání hnátů jeho, to konstatuje. Setník hlásí to úředně Pilátovi. Než, zdali pak Kristus, byv skutečně mrtev, také skutečně z mrtvých vstal? Nuže, je-li vůbec, a bylo-li kdy něco, co jest opravdovou skutečností, tož je to vzkříšení Kristovo. Nejdříve dosvědčují nám vzkříšení andělé boží. Oni zjevili tajemství vtělení a Spasitelovo narození; oni měli i vzkříšení jeho zvěstovati. »Není ho tuto,« volají na ženy, jež užaslé před prázdným hrobem stojí, »vstalť jest,« rozpomeňte se přece, vždyť to sám předpověděl. Ženy ty vypravují to potom učedníkům, obzvláště pak jedna z nich, Maria Magdalská, jíž se byl »vzkříšený« u hrobu sám zjevil. Ovšem učedníci tomu nevěřili Skoro pohrdavě mluví ti dva na cestě do Emaus o oněch ženách. »Ženy některé vypravovaly, že také zjevení andělů viděly, kteřížto praví, že jest živ,« Luk. 24, 23; ano ženy, než čeho ty v obrazivosti své všeho nevidí! Sotva však že učedníci tak domluvili, dává se Kristus i jim samým poznati a jí s nimi. A již před tím ukázal se Petrovi a Janovi. Potom i ostatním apoštolům. Naposled i Tomášovi, jenž pořád stále ještě nechtěl věřiti; vyzval ho, aby vložil ruce své v rány jeho na důkaz, že on sám to byl a přinutil ho, aby padl a zvolal: »Pán můj a Bůh můj.« Jan 20, 28. A potom zjevil se zase apoštolům u moře Tiberiadského a jedl s nimi, potom více než 500 učedníků najednou. Ne snad tedy jednomu pouze, nikoli, mnohým zjevil se Spasitel; netoliko ženám, i mužům, pochybovačným, nevěřivým mužům; zjevoval se často,

po 40 dnů, brzy zde, brzy onde, brzy při zavřených dveřích, brzy však i pod širým nebem; netoliko v noci, i za jasného dne a v lesku poledního slunce ukázal sebe a ukázal rány své, mluvil s učedníky svými a jedl s nimi.

Věru, Kristus vstal skutečně z mrtvých. Bůh sám nemohl toho jasněji dokázati. — A přece dokázal to Bůh ještě jasněji. Slyšeli jsme svědectví přátel Ježíšových. A co že praví nepřátelé jeho? Svědectví nepřátel váží více než svědectví přátel. Nuže, co praví oni? Velice nevhod jim bylo, když strážcové, kteří hrobu ostříhali, ustrašeni přichvátali do města a vypravovali, co se přihodilo. Mrzutá příhoda! Kristus že prý vstal z mrtvých? Celý plán jejich byl by tím zmařen, dílo jejich až dosud tak šťastné, zničeno! Ne, to nesmí býti. Kristus nemohl tudíž z mrtvých povstati. Než co počíti? Ó kéž by jen mohli mrtvé tělo přednésti! Leč to nešlo. Nuže, umějí si pomoci. »I — tak vypravuje nám evangelium, — shromáždivše se knížata kněžská se staršími, a uradivše se, dali mnoho peněz vojákům, řkouce: Pravte, učedníci jeho přišli v noci a ukradli jej, když jsme spali.« Mat. 28, 12. a násl. Jak chytře! A co že odpovíme? Nuže, již sv. Augustin dal nejlepší odpověď. »Jak že,« tak oslovuje ony přechytralce, »vy nám předvádíte spící svědky? Věru, sami jste spali, když jste na takovou výmluvu přišli.« Aug. n. Žalm 63. Toť tedy svědectví nepřátel Ježíšových. Až po tu hodinu nepřestali říkati: nikoliv, on nesmí z mrtvých povstati. Než co potom? Kroutí a svíjí se, a trmácejí si hlavu a stále nové hledají vytáčky, jedny pošetilejší a nesmyslnější druhých. Budeme se chrániti, bychom na to neodpovídali. Vždyť bychom zajisté také neodpovídali, kdyby někdo za jasného dne, kdy slunce ve vší nádheře své na nebi stojí a proudy světla svého na zemi vylévá, přišel a nám řekl: »Slunce nesvítí.« Nikoli, neodpověděli bychom; nejvýš bychom soustrastně pokrčili rameny.

Dovolte však, nejmilejší, jestliže vám i přes to nejnovějšího nepřítele Ježíšova předvedu. Jakkoli sladce a nábožně o Ježíši mluví, jest přece nepřítelem jeho, poněvadž v božství jeho nevěří. Je to Harnack. Rozlišujeť on mezi zvěstí velikonoční a velikonoční věrou. Zvěst velikonoční, t. j. zpráva o prázdném hrobu, o zmrtvýchvstání Páně a o zjeveních ať se nechá padnouti; jen víra velikonoční, t. j. přesvědčení o duchovním vítězství Ukřižovaného ať se třímá. Než, ptáme se berlínského professora, není-liž pak i ona zvěst velikonoční nad slunce jasněji prokázána, a nebyla-liž i ona odjakživa předmětem víry všech křesťanů? Nepraví-liž se v apoštolském vyznání víry: »Třetího dne vstal z mrtvých«? A potom, k čemu ona velikonoční víra bez té velikonoční zvěsti? Je to dům bez základů, strom bez kořenů. Rozlišování berlínského bohoslovce je tedy, — odpusťte mi ten výraz, — nicotným balamucením. A my nerozpakujeme se i na něho se sv. Augustinem zvolati: »I ty jsi spal, když jsi něco takového vymyslil.« Beze zvěsti velikonoční není ani velikonoční víry. »Nevstal-li Kristus z mrtvých, jest marno kázání naše, marna i víra vaše.« O takové ničemné

víře velikonoční nechceme ničeho věděti. Leč, Bohu díky, Kristus vstal z mrtvých; přáteli svými a mnohem účinněji ještě nepřáteli svými sám nám to dokázal.

Jako zástupci nevěřících a nade vším dobrým a krásným zoufajících lidí dává Goethe svému Faustovi jednoho rána velikonočního sáhnouti z omrzelosti života po číši jedu. Právě podává Faust pohár k ústům. Tu zavzní z blízkého chrámu vážně a slavnostně zvuk zvonů a zpěv kůru. Faust naslouchá. Kroutí hlavou a praví: »Zvěst slyším sice, avšak mně schází víra.« Leč potom vzpomíná nepopsatelného toho štěstí, jež víra velikonoční za jeho mládí v srdci jeho způsobila, i zvolá: »Ó zněte jen dál, vy sladké nebes písně, slza se řine, země již nemá žádné pro mne tísně!« (Faust, I. noc.)

Rozmilí! My jsme křesťané, my věříme, věříme pevně ve zvěst velikonoční. Víra dětství našeho ještě v nás žije. A každoročně, když zvony velikonoční zahlaholí, tu zavzní to radostně a jásavě i z nejhlubších útrob srdce našeho: »Vstalť jest této chvíle ctný Vykupitel, alleluja!«

Jestliže tedy, nejmilejší, již pouhá vzpomínka na víru velikonoční opět veselou mysl působí, jakž by nás potom neblažila a mocně nenadchla živá víra sama, víra i nyní ještě tak vroucí jako za dnů dětství našeho! Patřte na apoštoly. Dříve byli tak pochybovační, tak malomyslní. A nyní, an Kristus z mrtvých vstal a jim se zjevil, tu jest jim jasno: On byl skutečně vyslancem božím, a křesťanství, kterémuž učil, jest skutečně božským. A již neostávají za zavřenými dveřmi, oni spěchají ven na ulice a náměstí, nebojí se žaláře ani smrti, a hlásají Krista, Krista ukřižovaného, ale jak hrdě a zvučně dodávají: i Krista vzkříšeného. I my, rozmilí, věříme. Věříme v Krista vzkříšeného, v Krista, jenž sám o sobě pravil: »Já jsem vzkříšení a život,« Jan 11, 25., v Krista, jehož vzkříšení jest nám spolu zástavou vzkříšení našeho a zárukou života věčného, v Krista, jehož vzkříšení však i teď již má nám býti podnětem a vzorem vzkříšení našeho ze hrobu hříchu. Ano, rozmilí, my věříme; radujte se z té víry své, buďte hrdi na víru svoji a obzvláště nyní v posvátné době velikonoční oživte víru tuto v srdcích svých a dejte jí rozvíti se v naději a lásku. Amen.

Z apolog. kázání dra Pavla Einiga se svol. spisov. přel. *Jos. Hubáček*, farář.

Hod boží velikonoční.

Vzkříšení Páně.

»Koho hledáte? Ježíše nazaretského ukřižovaného Není ho tuto« Ev.

Všechen svět křesťanský ozývá se radostným: »Alleluja!«, které jest výrazem veliké radosti. Nebo, jak by neměla radost plniti srdce věřících, když jest to vítězný den našeho Spasitele?

Vy jste čítali a slýchali o zápasu *Davida* s Goliášem! Slýchali jste, s jakým radostným zpěvem jej vítali jeho rodáci, když se z boje vracel. Padl Goliáš, zvítězil David; v bezpečí jest všechen lid, neboť mu nemohou ublížiti Filištinští.

Slýchali jste, s jakou radostí uvedli ctnostnou *Juditha* do Bethulie, když v rouchu děvečky nesla hlavu Holofernovu. Zpěv chvály se ozýval na vrších judských.

Ale čistější a vznešenější radost byla, když hrob Páně, který měl býti jeho vězením, když hrob Páně, hlídaný vojáky, opatřený pečetí úřední, stal se svědkem vítězství Páně nad hříchem, světem a ďáblem.

S bázní ještě jdou věrné duše Páně k hrobu jeho, aby vzdaly jemu čest pomázáním těla jeho, a hle, u hrobu nebeský posel těší je a poselství koná vítězné: »Nebojte se!«

Teď vidíte nejlépe potvrzenou pravdu Páně tímto skutkem jeho, když z mrtvých vstal a přemožena jest smrt u vítězství! Hledáte Ježíše nazaretského, ale on není zde, on vstal mocí svou, abyste věřili, že nebyl toliko člověk, ale Bůh! Hle, to místo, kam ho položili! Člověka srdce bývá zmítáno pochybnostmi, když toliko slova slyší, ale mizí pochybnost, když oko vidí. Tak bylo i v den vzkříšení Páně. Pochybnost byla v srdci, ale radost nastala, když Pán vstal, hrob prázden, a sám se ukázal apoštolům, učeníkům, ženám a věřícím po 40 dnů. »Nebojte se!« dí anděl, a tak se můžeme těšiti i my touto nezvratnou pravdou vzkříšení Páně

Ne nadarmo jsme uvěřili! Byť zdálo se, že Kristus Pán ukřižován a potupen, tak mezi svými byl, však on povstane svým k utěšení, nepřátelům k postrachu.

Vstalť Pán *zajisté!* A proto: »Alleluja!« Chvalme ho, aby nám vzkříšení jeho bylo radostným a ne hrozným. Maria Panno, vypros nám milost, abychom o této pravdě rádi přemýšleli a jí k životu bohabojnému byli povzbuzeni!

Pojednání.

1. Znám jest vám snad všem význam slov ve »Věřím v Boha«, která jsou ke konci jeho obsažena: Věřím těla z mrtvých vzkříšení, t. j. mám za pravdu, že tělo mé jednou Ježíš Kristus vzbudí z prachu země, a že opět ožije, aby se znova spojilo na věky s duší nesmrtelnou, aby i tělo vzalo odměnu za život svůj.

A pro tuto sv. víru máme důkazy v Písmě, máme důkazy v slovech a skutcích Páně, máme důkazy ve slovech i skutcích těch nejlepších, které kdy země nosila. Vstanu z mrtvých jako vstal Pán! Chval ho, abys ho chválil na věky. Byl muž v zemi Húz — vypravuje Písmo o Jobovi — a muž ten byl sprostný a upřímný, a boje se Boha a vystříhaje se zlého. A tento muž bohabojný navštíven byl dopuštěním božím. A jednoho dne zpráva za zprávou přicházela a každá přinášela bolest novou k bolesti nové. A nejmenším neštěstím bylo, že ztratil stáda, neboť milejší

poklad ztratil v dětech svých. Však řetěz neštěstí nekončil s dětmi, ale připojilo se nové neštěstí: nemoc, těžká, nezhojitelná, nakažlivá. A Bůh, Otec dobrý, miláčka svého zkoušel ještě víc, a žena, která věrnost mu přísahala, opustila jej a na hnojiště dala jej, nebo byl nemocen nemocí hroznou. A ani na této opuštěnosti nebylo dosti, ale i přátelé, kteří přišli jej těšiti, novými podezřeními ranili jej. A tu ten člověk bolesti, Job, odpovídá svým přátelům (19. 22 Job), co sílí jej v jeho hořkosti, která pravda mu dodává síly, a tu slavně volá Job k svým přátelům potěšující článek víry, od dědů svých zděděný, a chce ho vrýti hluboko do duše přátel svých, a proto praví: »Kdo mi dá, aby sepsány byly řeči mé . . . v knihu rafijí železnou, a na plechu olověném a dlátem vyryty byly na křemenu? *Nebo vím, že vykupitel můj živ jest a že v poslední den zase ze země vstanu,* a zase oblečen budu v kůži svou a v těle svém uzřím Boha svého. Kterého uzřím já sám, a oči mé spatří jej a ne jiný: složena jest ta naděje má *v lůnu mém.*« Jak krásné vyznání víry složil Job ve vzkříšení těla již přes tisíc let před vtělením Syna božího, a z té víry bral sílu, tou se těšil a tu přál si vepsati ne pérem jen, ale železem, ne do listu, který vadne, hnije a práchnivi, ale do olova, které dlouho trvá a aby byla dlátem vyrytá do křemenu tak, aby nikdy nemohla zmizeti z paměti!

»Vykupitel můj *živ jest,*« volá zarmoucený Job, a my voláme dnes: »*Vstalť jest* Vykupitel a i my budeme oděni opět v kůži svou a budeme viděti Spasitele svého!«

Zapišme si tuto pravdu ne do knihy písmem smazatelným, ale železem, dlátem do křemene a olověné desky na věky. Neb v ní jest veliká síla. Ona jest jednou z posledních věcí člověka, o nichž praví Sirach: »Pamatuj na poslední věci své a na věky nezhřešíš.«

Jak bych mohl hřešiti, když vím, že se mnou vstane každý skutek? Zlý musíme lítostí upřímnou toliko smazati a dobrý láskou boží oživiti. Jak bychom mohli činiti zle, když si připomínáme, že každý náš pohyb jest fotografován a nelze obraz smýti, leč upřímnou slzou. Hřích jen pokáním se smaže, a dobrý skutek jen milostí boží nabývá ceny. Vše si střádáme pro věčnost, v tom jest potěcha i poučení.

2. Písmo nám vypráví o hrdinských bratřích Makkabejských, kteří dávali život svůj pro zákon Páně. Bylo pak mučení ukrutné, jak se můžete v biblických dějinách dočísti. Však druhého bratra slova, která pravil k nespravedlivému soudci, jsou pamětihodná, protože obsahují v sobě veliký důkaz o vzkříšení těla. Děl pak k soudci: »Ačkoliv, ty nešlechetníče, v přítomném životě nás zabijíš: však král světa nás, pro zákony jeho umrlé, k životu věčnému vzkřísí.« Krásný to důkaz mysli hrdinné! A odkud bral tuto sílu? Z víry, že jednou vstane z mrtvých a s ním i všechen život jeho, aby mu byl buď k okrase, buď k hanbě.

A tak mluvili i ostatní bratři! Čtvrtý z bratří dokonce ruce ochotně vztáhl k mučení a důvěřivě řekl: »Z nebe je mám, ale

pro zákon boží nevážím jich sobě nyní, neb naději mám, že jich od Boha zase dostanu,« tak že se král i ti, kteří s ním byli, podivili mládenci, že jako ničeho nevážil sobě mučení.

Z nebe máme i my údy své a my z nich sami připravujeme sobě žeň pro věčnost, jak jich užíváme. Užíváme-li jich dobře k dobrému, pak z dobré setby dobrou žeň míti budeme.

To dí sv. Pavel: »Kdo rozsívá v těle z těla i bude žíti porušení.« Ale proč bych mluvil o sv. Pavlu, když sám náš Pán o tom krásně a důtklivě pravil: »Půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení života, a kteří zle činili, na vzkříšení soudu.« V tom jest již dosti důkazů o vzkříšení, neboť Pán Ježíš o něm mluvil, a sice týká se dvojích lidí, těch, kteří dobře činili, i těch, kteří zle činili.

K jedněm patříme také my, každý z nás. Nepraví Kristus Pán, že vstanou jen ti, kteří uvěřili aneb čekali vzkříšení, ale dí, že vstanou, kteří dobře i ti, kteří zle činili.

3. Na potvrzení toho Pán Kristus nejen že vzkřísil mládence, kterého nesli k hrobu, nejen dceru, a Lazara, čtvrtý den v hrobě hnijícího, ale chtěl na sobě též podati potvrzení sv. víry, a proto řekl již učeníkům svým: »Třetího dne vstanu z mrtvých«, a proto třetího dne i pod pečetí hlídaný hrob shledán prázdný, a Pán Ježíš vstupuje k učeníkům svým, aby jim ukázal své rány, které mu byly svědky, že jest to totéž tělo, které trpělo za nás!

Proto jest den dnešní dnem radosti, neboť utvrzuje nás mocně u víře ve vzkříšení našich těl!

Kolem sebe vidíme obrazy vzkříšení: ve slunci zapadajícím, kteréž druhého dne znova vstává, náš spánek, který ránem mizí, jest obrazem smrti, a jitro obrazem z mrtvých vstání. Hle, ta pole vůkol ročně na zimu odumírají, ale z jara se vzkřísí k novému životu, stromy rozkvetou, zrno vzklíčí a nový život nastává. Ó zajisté má pravdu sv. Řehoř, že Bohu jest snadnější mrtvé vzkřísiti, poněvadž mu nebylo těžko z ničeho učiniti všecko! Jako jsi, Bože můj, mne stvořil z ničeho, tím spíše mne vzkřísíš z prachu, ale ať jest mé vzkříšení slavné, podobné vzkříšení Páně!

4. Touto vírou se těšili apoštolé: vidouce Pána z mrtvých vstalého: Vstalť Pán *zajisté*, a tedy pravé jest učení jeho.

Proto se těšil sv. Pavel ve svých strastech: (2. Kor. 4. 8.) »Odevšad trpíme soužení, ale nestýskáme si, býváme v nesnázích, ale nebýváme opuštěni, protivenství trpíme, ale nebýváme bez pomoci zanecháni, býváme *poraženi, ale nehyneme* . . . (14), vědouce, že který vzkřísil Ježíše, i nás vzkřísí a postaví v blahoslavenství.«

Jest tedy smrt dlouhé rozloučení, ale jisté shledání, budiž nám všem radostné! Radostné bude, když budeme rozsévati v duchu a pro Boha, pak bude naše shledání radostné. Neboť my nemůžeme nic ztratiti při zbožném životě, ale nekonečné věci získati. Nic ztratit aneb vše, jest časné, ale mnoho získati, věčná jest odplata.

Slyšte příklad z dějin křesťanů japonských. Titus, rodák Jorama Makaty, mučeníka, byl hrozbami nucen od krále zříci se Ježíše Krista. Ale stál pevný, věděl, komu uvěřil. Postavil král na zkoušku otcovskou lásku a poslal pro syna jeho Matouše. Lichoceno mu, hrozeno mu, ale zůstal věrný. Po dvou dnech přinesena mu zpráva, že Matouš byl uškrcen, a král nyní žádá, aby k němu byla poslána Martina, 14letá dívka. Otec dí k ní: »Spěš ke králi a ukaž, že ctnost neměří se lety a víra že nedělá rozdílu ve věku a pohlaví.« V krátku přišla zpráva, že Martina následovala bratra, a nyní, že žádá král Šimona, staršího bratra. Šimon bez bázně se dal na cestu a došla zpráva, že šel za bratřími svými, a nyní, že má jíti čtvrté dítě Titovo a po nich on i manželka jeho, nezmění-li tvrdošíjnost svou. Titus byl veřejně ke králi zavolán a přemlouván, i hrozeno mu. Před očima jeho mučenické nástroje připravovány, kteréž nezlomily jeho pevnost. Vida to král, že všecky jeho prostředky minuly se cílem, dal obdiv svůj na jevo a skončil krutou zkoušku svou, kterou s ním dělal, otevřel dveře postranní a předvedl mu oba syny i obě dcery zachovalé a vrátil je zpět a projevil úctu před stálostí Titovou.

Podobně jedná s námi Bůh, že od nás žádá důkazy víry a bere něco milého, co nám chce později vrátiti dobře uchovalé zpět. Cokoli pro Boha opustíme, stokráte vráceno nám bude.

Tato víra ve vzkříšení dodává slabým síly, zarmouceným potěchu a domýšlivým bázeň. I za časů Páně byli muži, kteří ve vzkříšení nevěřili (Saduceové), ale nebral na jich pýchu Kristus Pán žádného ohledu, ale hlásal pravdu boží: »Půjdou, kteří dobře činili, na vzkříšení života, kteří zle činili, na vzkříšení soudu.«

Končím s Jobem: »Kdož nám dá, abychom si tu pravdu sv. zapsali železem v olovo a křemen?« Abychom na to nezapomněli. Mnozí lidé touží po slávě a chtějí po sobě nechati jméno nesmrtelné, proto píší dobré i špatné knihy, aby o jich jménu se dlouho mluvilo. Ale co jest to pro věčnost!

Kdo krásně píše, ale špatně žije, není tak cti hoden jako ten, kdo nemusí třeba ani psát a dobře žije. Není otec, který dobře žije, pracně a poctivě se živí, ctihodnější nad člověka, který krásně píše, ale dětem špatný příklad dává?

Život náš vstane s tělem naším. A proto že mnohý by věčným zapomenutím chtěl zakrýti špatnost svou. Ale marná touha. Job praví: »Opět oděn budu v kůži svou,« bratří Makkabejští těší se, že od Boha zpět dostanou údy, sv. Pavel dí: »Všichni vstaneme.« A rozum věčný, Ježíš Kristus sám, dí: »Půjdou, kteří dobře činili . . .«

Saduceové dí, že není vzkříšení. Komu uvěříš? Věříš-li v Ježíše nazaretského ukřižovaného, pak ti odpovídá anděl v dnešním evangeliu: »Vstalť jest, není ho tuto — předešel vás do Galileje — tam ho uvidíte, jakož pravil vám, věrným svým.« Amen.

Fr. Vaněček.

Pondělí velikonoční.

Zázračné rozšíření křesťanství.

»Toho Bůh vzkřísil třetího dne a způsobil aby zjeven byl«
Sk. ap. K. 10 v. 40.

Čemu nás proroci a Kristus učili, pochází beze vší pochyby od Boha. Bůh sám totiž v proroctvích to podepsal a v zázracích božskou pečetí svou opatřil.

Leč, řekne snad někdo, jest tomu již tak dlouho, co ona proroctví se vyplnila a ony zázraky, o nichž svaté knihy vypravují, se udály: měli bychom přece i my svědky těchže býti! Ba, toho bychom si časem arci přáli. Nicméně k čemu toto přání? Byť bychom ani při tom nebyli, jest zcela jisto, tak jisto, jak dějepisná událost nějaká jen býti může, že Kristus na př. slepce od narození uzdravil a mrtvé křísil, a že i sám z uzavřeného hrobu slavně vyšel; a dnes ještě jest to tak jisté, jako tehda, když se to stalo, a proto pro nás zrovna tak pravdivé a zrovna tak přesvědčivé, jako pro učeníky, kteří při tom byli. Než i vy byste při tom rádi byli, děje-li se takový zázrak.

Nuže tedy, budiž. Jste při tom, a nemáte proč učeníkům Ježíšovým záviděti. Zázrak veliký, ba možno říci zázrak největší, který Bůh učinil, jest před vámi. Jest to náboženství, které založil, aby nauku a milost, jež s nebe na zem přinesl, nám sprostředkoval; náboženství, jež mělo býti takořka Kristem samým po všecky časy dále žijícím a do všech zemí zasahujícím.

Ano, náboženství Kristovo, čili církev Kristova — jest to totiž jedno a totéž — jest největší zázrak Kristův, zázrak, jenž co den a co hodinu jest před námi, jmenovitě před námi, kterým popřáno jest, tak dlouho již k církvi té náležeti.

[— Rozšíření křesťanství jest stále trvajícím zázrakem a tudíž i důkazem božskosti jeho; neboť rozšíření ono jest: —] Zázrakem jest již pouhé rozšíření křesťanství, zázrakem dalším vše přetvořující moc jeho, zázrakem třetím jeho nerozbornost.

Zázrakem tímto, či spíše tou řadou a tím řetězem zázraků budeme se v příštích rozjímáních svých zabývati. Pro dnes především *zázrakem rozšíření křesťanství.* Přesvědčíme se, že je to:

1. *nápadně rychlé rozšíření*, a
2. *rozšíření to že jest opravdu zázračné.*

Pojednání.

[— 1. *Nápadně rychlým*, zrovna jako ze zrna hořčičného, z nepatrného počátku v krátké době celý svět obsahujíc; —] 1. Kterak as nauka a Církev jeho se rozšíří *a jak rychle se to stane*, předpověděl Spasitel sám, řka: »Podobno jest království nebeské zrnu hořčičnému, kteréžto sice nejmenším jest mezi všemi semeny, ale když vzroste, jest větší všech bylin a bývá (jako) strom, takže ptáci nebeští přilétajíce, bydlejí na ratolestech jeho.« (Mat. 13, 31.) Zajisté ta-

kovým zrnéčkem hořčičným byla na počátku církev Kristova. Neboť hle, jací že byli to lidé, co k ní náleželi? Několik rybářů a nějaký počet žen; všickni bez bohatství a beze vzdělání. Spasitel byl již z mrtvých vstal, již vstoupil na nebesa a oni sedí ještě pohromadě, celá církev v jediné síni, bojácní a se chvějící, za zavřenými dveřmi a ze strachu před Židy neodvažují se ani šeptati. Věru, ubohé to zrnéčko hořčičné. Avšak počkejte okamžik. Strhne se hukot prudkého vichru a za burácení bouře zasevá se zrnéčko hořčičné a sotva zaseto již roste, božskou rosou byvši zúrodněno a ratolesti jeho pnou se vzhůru a vybíhají z těsné síně; a hle, již přicházejí ptáci nebeští a bydlejí na nich. ze všech končin země přicházejí: Partští, Médští, Elamitští a Mesopotamští z dálného východu; Frygijští, Pamfylští a Kappadočtí z Malé Asie; z jihu Arabští, Egyptští, Libijští a Cyrénští; z ostrovů moře Středozemního Krétští; z hlavního města světového, téměř jako zástupci všech hrdí Římané; jsou tu Židé i pohané, černoši, snědí i běloši, vzdělaní i nevzdělaní, lidé všech jazykův.

Přicházejí jako ptáci a usazují se na ratolestech církve, sotva několik hodin staré. Jest jich přes tři tisíce, kterých zrovna před tím sotva několik tuctů bylo. A co den přicházejí ptáci noví, záhy jest jich pět tisíc. Potom přichází i ten, jenž jako dravec divý ve stínu církve odpočívající ptáčata trhal, Pavel totiž, a jako holoubek ochočený sám se tam usazuje. A počkejte ještě maličko; hle, apoštolové nemajíce už stání v těsných zdech jerusalemských, vydávají se do celého světa. »Petr«, tak vykládá nám sv. Jan Zlat., »ujímá se Říma, hlavního města světového, Pavel odchází, aby zvěstoval evangelium celému okrsku zemskému, Ondřej béře si na starost vyučování mudrců řeckých, Šimon poučuje barbary, Tomáš podává Ethiopům bělostné roucho křestní, Jakub zřizuje učitelskou stolici svou v Judsku, Marek v Alexandrii na břehu Nilském, Lukáš a Matouš píší evangelia svá, Jan pěstuje nejvznešenější bohovědu a působí v Efesu, Bartoloměj vychovává Lykaonce, Filip obrací zázraky svými Frygy.« (Sv. Jan Zlat. in Enc. Apost. apud. Metaphrasten.)

Vždy dále rozkládají se ratolesti a větve církve. A nyní již nejsou to jen chudí a nevzdělaní. Záhy obrací se setník Kornelius, potom dvořenín královny ethiopské, potom Sergěj Pavel, římský prokonsul, a brzy může apoštol národů vzkázati Filipským pozdravy i od křesťanů, kteří jsou při dvoře císařském. Potom přicházejí i učenci a mudrci, Diviš, Justin, Athenagoras, Kliment, Ignác, Polykarp, Kvadrat, Aristid a jak se všickni ještě jmenují, kteříž nepřestávajíce na tom, že sami ve stínu církve bydlí, i pokud na nich jest, vždy nová ptáčata přivolávají. A ještě maličko a strom církve zastiňuje celý svět. Ještě se nepíše rok 200., a z Afriky volá obránce Tertullian na místodržitele říše římské: »Teprve od včerejška jsme a již naplnili jsme všecko, co vám náleží, města vaše, ostrovy, pevnosti, městečka, shromaždiště, sama ležení, dekurie, palác, senát, náměstí; jediných chrámů vám

ponecháváme. Kdybychom odešli, jak prázdná stála by potom města vaše, kdybychom se vystěhovali, co bylo by potom z celého ruchu?« (Tertul. Obr. 37.)

Možná ovšem, že to bylo trochu upřílišněno, leč nedokazuje-li to pořád ještě zhola svého druhu jediné, přímo úžasné rozšíření O tom nepochybuje nikdo, ano i nevěrci to připouštějí. Sám berlínský dějepisec, jenž jinak přece kde jen může hledí křesťanství snížiti, na otázku, zda křesťanství nad očekávání rychle se rozšířilo, vidí se nucena přisvědčiti. Píše: »Dojem, který otcové církevní měli, že víra jejich pokolení od pokolení s nepochopitelnou rychlostí se rozšířila, jest oprávněn. Sedmdesát let po založení první pohansko-křesťanské obce v Antiochii píše Plinius o rozšíření křesťanství v daleké Bythynii co nejostřeji a vidí již trvání ostatních vyznání v této provincii ohroženým. Sedmdesát let později ukazuje nám spor velikonoční křesťansko-církevní spolek sahající od Lyonu až k Edesse a střed svůj mající v Římě. Zas o 70 let později prohlašuje císař Decius, že by v Římě raději strpěl vzdorocísaře než křesťanského biskupa; a nyní netrvá to již ani 70 let a kříž tkví na vojenských praporech římských.« (Harnack, Mission und Ausbreitung des Christentums S. 545 ff.)

Věru, strom církve vyrostl bujně, ba jak Harnack zdůrazňuje, vyrostl nápadně, úžasně a nepochopitelně rychle. Kdy zrnéčko hořčičné tam na dálném východě, sta a sta mil odsu bylo zaséváno, stála zde v zemi starých Trevíranů římská tvr Až sem, až po břehy řeky Mosely, měl strom křesťanství větv své brzy rozložiti. Staré, ctihodné podání vypravuje, že již žác sv. Petra apoštola, sv. Eucharius, Valerius a Maternus sem přišli a křesťanství zde hlásali. Ať jest tomu jakkoli, jistě už ve 2. století byli v Trevíru křesťané, ve století 3. byli již velmi četní. Nesčíslní mučeníci obětovali prý tu za Krista život svůj, tak že, jak legenda, byť i snad trochu upřílišněně oznamuje, Mosela od Trevíru až dolů k Neumagenu krví jejich byla zabarvena.

A nyní počkejte ještě trochu. Bylo to okolo r. 312, co zde v Trevíru sídlila zbožná císařovna sv. Helena, Konstantina Vel. matka. Přinesši z dálné Palestiny sem do Trevíru vzácné ostatky, mezi nimi i posvátné roucho Páně, nejvznešenější to znak jeho jediné a nedílné církve světové, darovala slavnostní síň vlastního paláce svého biskupu trevírskému za dům Boží. Jest to chrám Páně, v němž právě dlíme, jest to tento velechrám náš. Budiž nám vítán, ctihodný dóme, ty starý a přece stále živý, němý a přece tak výmluvný památníku zázračného rozšíření svaté víry naší!

[— 2. Rozšíření ono je *opravdu zázračným*, t. j. nelze ho vysvětliti příčinami přirozenými: vznikem světové monarchie římské, —] 2. Než, je-li pak beze vší pochyby netušeně rychlé rozšíření křesťanství *opravdu zázračným*? Protivníci křesťanství myslí, že zázračným není; ba mnohým zdá se býti dočista přirozeným. Upozorňují především na to, že za času založení křesťanství téměř veškeren

tehdy známý svět pod žezlem národa římského byl sjednocen a samovláda světová, — říkají, — vede zajisté takřka sama sebou k jednotnému náboženství světovému. Jest tomu tak?

Dojista mělo to veliký význam a bylo to tak po vůli Prozřetelnosti božské samé, že politický svět za doby Kristovy byl sjednocen; rozšíření křesťanství bylo tím beze vší pochyby velice usnadněno. Úplným nepochopením dějepisu však jest, a obzvláště nepochopením dějepisu náboženského, domnívá-li se kdo, že bylo by lze onou jednotou politickou také již vysvětliti vznik jednoho všeobecného náboženství a rychlé rozšíření jeho.

[— ani jednotou politickou, —] Po rozšíření politické moci své lačněli vůbec lidé od jakživa, — tak před Římany již Xerxes a Alexandr Vel. Kde však jest za oněch 4000 let před Kristem, a kde za doby Kristovy náboženství, jež by se bylo snažilo rozšířiti? Náboženství každé bylo v podstatě své věcí vlastního národa a něčím více nechtělo ani býti. Indie, Persko, Řecko, Egypt, všecky tyto země měly svá náboženství, žádné z nich nesahalo však přes hranice vlastní země. Řím měl státní své náboženství, ale mimo ně dovoloval ve zdech svých všem bohům jiným vlastní chrámy a oltáře jejich. Leč nikdo nepomyslil nikdy na to, aby všecka ta náboženství sloučil v jedno jednotné náboženství světové. Ba ani to jediné pravé náboženství předkřesťanské, israelské totiž, nechtělo ničím více býti, než náboženstvím národu israelského.

Jedno náboženství jen má ctižádost a snahu po všeobecnosti, totéž, k němuž zakladatel jeho pravil: jděte do celého světa a učte všecky národy, totéž, jemuž také jen božský zakladatel jeho snahu tu dáti mohl, zrníčko hořčičné, křesťanství totiž, vyrostlé v strom, celý svět zastiňující.

[— ani fanatismem, —] Než, říká se dále, nerozšířil-li se i Islam neočekávaně a nepochopitelně rychle? Zajisté, Islam se rozšířil rychle, nesmírně rychle, leč nikdy a nikdy nepochopitelně rychle. Mohamed vtiskl svým vyznavačům do ruky meč a slíbil jim vše, co smyslům a chtíčům lidským lahodí: je-liž tu nepochopitelno, že rychle mnoho přívrženců nalezl? A co že učinil Kristus? Zastrč meč svůj do pochvy, pravil k Petrovi, chce-li kdo býti učeníkem mým, vezmi kříž svůj na sebe, zapři sebe sám a následuj mne, tak pravil ke všem, kdož se ho chtěli přidržeti. Nikdo nebude tvrditi, že prostředky tyto byly způsobilé křesťanství rychle rozšířiti: a přes to rozšířilo se křesťanství rychle nad pomyšlení.

[— ani obsahem nauky křesťanské, —] Než, praví se dále, nebyl-li to snad vznešený obsah nauky křesťanské, jenž jí otevřel mysli a srdce lidí a národů? — Zajisté, nauka křesťanská jest nesmírně vznešená, a duchům nejmohutnějším bylo to slastí nauku tu prozkoumati. Leč její rozum pokořující tajemstva, její příkazy, abychom milovali i ty, kteří nás nenávidí, abychom tělo své i chtíče jeho křižovali, nejsou přece při vší vznešenosti své věru toho způsobu, aby křesťanství mnoho přátel získaly.

A věda a umění! Zajisté, ty jsou křesťanstvu přímo náruživostí, se vědou a uměním se křesťanství zasnoubilo a k největším úspěchům je zúrodnilo.

Ale od počátku tomu tak přece nebylo. Když víra křesťanská do světa vstupovala, když Pavel před nejvyšším soudem (areopagem) v Athénách a Petr v Římě ji zvěstovali, tu nebylo křesťanství konečně ničím více, jak Pavel sám praví, než Kristus ukřižovaný, »Židům pohoršením, pohanům bláznovstvím.« 1. Kor. 1, 23. bylo to náboženství chudých a nemocných; náboženství lásky, arciže, lásky však, o níž svět ničeho věděti nechce.

Představte si, nejmilejší, jednou sv. Petra, jak poprvé do města Říma vstupoval. Řím měl tehdy jistě na 2 milliony obyvatelů. Všickni byli nejhrubšími bludy podjati a v nejhnusnějších neřestech pohříženi; nebylo lži, jíž by se bylo nevěřilo, zvrhlosti, bezbožnosti, nešlechetnosti, jež by se beztrestně byla nepáchala, ba, abych tak řekl, za ctnost se nevážila. To byl Řím. A nyní si myslete, že by byl sv. Petr, když tak prvého dne po svém příchodu unaven cestou, ulicemi římskými kráčel, některého z oněch hrdých mudrců potkal, kteří zde ve středu vzdělání a osvěty učitelskou stolici svou zřídili, snad Seneku, nejupřímnějšího, nejvážnějšího ze všech Římanů, a myslete si, že by tento mudřec byl se tak snížil a s příchozím ze země židovské rozmluvu zapředl. Ptá se ho po účelu cesty jeho. Přicházím, odpověděl asi Petr, abych založil nové náboženství. Nu, praví mudřec, o jedno náboženství více nebo méně, na tom nám nesejde, a vedle nesčíslných bohů římských bude zde i ten tvůj míti ještě místa dosti. Náboženství mé, odvětí Petr, vytlačí náboženství vaše, Bůh můj bohy vaše svrhne a všickni od císaře až do posledního žebráka, celý Řím, ba celý svět bude mu sloužiti. Opravdu, mocný to Bůh! Než, jak že se jmenuje? Ježíš Ukřižovaný. Jakže, Ukřižovaný? Ale, co pak nabízí? Velí stoupencům svým, aby byli cudní, mírní, pokorní a dělá jim naději na pronásledování. A tvé prostředky, a moc tvá? Nemám ničeho, než tuto poutnickou hůl. A věda tvá? Jsem rybářem a nerozumím ničemu, než sítě rozestírati.

Dojista, více by se byl mudřec pohanský asi neptal. Pousmáv se útrpně, byl by šel svou cestou dále, aniž by potom na ubohého rybáře ze země židovské jen si pomyslil. My však, nejmilejší, se neusmíváme. Víme zajisté: Petr měl pravdu, dostál slovu svému a vše se mu zdařilo. Bohy pohanské svrhl, na Kapitolu vztyčil kříž a — i sem k nám poslal učeníky své, a svět pohanský se pokřesťanil.

[— nýbrž jediné ustavičným působením a přímým zasahováním božím. —] Rozmilí, kdo dílo takové vykonal? Petr, Pavel a ostatní apoštolové? Pozemská moc a moudrost lidská? Ne, ne, jest pošetilo něco takového i jen se domnívati. Účel a prostředky nejsou tu zajisté ve zhola žádném poměru; ba prostředky, byť by i jakékoli byly, jsou úplně nedostatečny. Kdo že tedy obrátil svět na křesťanství a křesťanství tak nepochopitelně rychle rozšířil? Když kdysi Petr u dveří chrámových chromého od narození

uzdravil a dav žasnul, tu pravil Petr: Vy muži, nikoli my z vlastní moci tohoto jsme uzdravili, Bůh to učinil.

Nuže tedy, Bůh a jen Bůh lidstvo uzdravil, tak rychle a a tak nenadále uzdravil a pokřesťanil. Křesťanství je dílem božím, křesťanství jest zázrakem, ba zázrakem božím největším. A pravdu má sv. Augustin, když praví: náboženství křesťanské rozšířilo se beze vší pochyby zázračně, avšak rozšíření jeho tak neobyčejné jest samo zázrakem největším a nejnepochopitelnějším. Slyšeli jsme o zrnéčku hořčičném, jímž byla církev Kristova ještě o letnicích. Věru, že bylo malé a nepatrné. Než pojednou strhne se hukot bouřného vichru a v ohnivých jazycích snáší se Duch boží, Duch svatý dolů a uděluje zrnéčku hořčičnému z vlastní nekonečné klíčivosti své, z božské plodnosti své.

A zrnéčko klíčí a vyráží a roste a mohutným stává se stromem a zastiňuje celou zemi. Věru, božský to strom! Věru, my máme proč býti hrdými na tento strom katolické církve své a Bohu svému za to děkovati; my obzvláště, jimž popřál téměř od počátku již ve stínu jeho přebývati. Rozmilí, víte zajisté: jak chladivý stín, jak líbezné, sladké plody dává nám strom tento! Radujme se tedy a buďme Bohu svému vděčni. Co nás se týče, ať nikdy žádný z našinců křesťanství se neodcizí. Dítky naše i dítky dítek našich ať zůstanou katolickými, jako byli předkové naši. Než pozorujte dobře: strom křesťanství a církve je stále ještě živý a má stále ještě svou první mladistvou rašivost a plodnost; on chce dále růsti, růsti až na vlas celou zemi zastíní, a až nikoho již nebude, kdo by ve stínu jeho nepřebýval.

I k tomu, nejmilejší, můžete přispěti. Nepotřebujete proto býti zrovna missionáři. Avšak modliti se můžete a máte, aby se to stalo; pamatujte na to obzvláště když v »Otčenáši« říkáte slova: Přijď k nám království tvé. Než snad i na blízku vás jsou tací, kteří nemají štěstí ve stínu onoho vznešeného stromu katolické církve naší žíti: nuže, ukažte jim životem opravdu křesťanským, jak dobré a krásné jest, býti křesťanem katolickým. Amen.

Z apolog. kázání dra Pavla Einiga se svol. spisov. přel. *Jos. Hubáček*, farář.

Pondělí velikonoční.

Kterak přírodozpytci Synu božímu svědectví vydávají.

»Oko tvé nešlechetné že já dobrý jsem?« Ev.

»*Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou; ale toliko rci slovem, a uzdraven bude služebník můj!*« Mat. 8, 8.

Jak podivuhodná, vrtkavá jest ta mysl lidská! Kapitola šestá evangelia sv. Jana podává nám o tom památný doklad. Když Spasitel pěti chleby a dvěma rybami způsobem zázračným nasytil veliký zástup svých posluchačů, v němž toliko mužů bylo okolo pěti tisíc, a sice tak, že po nasycení všech zbylo ještě dvanácte košů

drobtů: chtěli jej nasycení jakožto očekávaného Mesiáše králem učiniti. Když však jim ušel, a druhého dne oznámil: »Nebudete li jísti těla Syna člověka a píti krve jeho, nebudete míti v sobě života,« prohlásili, že ta řeč jeho jest tvrdá, reptali proti němu, a s nevolí ho opustili na vždy i někteří z učeníků jeho.

Ačkoliv Spasitele zkáza tolika duší bolela, přece výroku svého neodvolal, ale setrval na tom, aby vyznavači jeho v tajemství nejsvětější svátosti věřili. A proto ponechal na vůli i dvanácti svým apoštolům, uvěřiti anebo odejíti! Avšak jménem všech odpověděl Petr, řka: »Pane, ke komu půjdeme? Tyť máš slova života věčného; a my jsme uvěřili i poznali, že jsi ty Kristus, Syn boží?«

Zůstali. Co tehdy Spasitel slíbil, že bude mannou Nového zákona a chlebem, jenž živiti bude k životu věčnému, to také splnil, a sice při poslední večeři. Tehdy vzal chléb ve své velebné ruce, tomu požehnal a řekl učeníkům: »Vezměte a jezte; *totoť jest tělo mé*, které za vás vydáno bude.« Načež vzal kalich s vínem, témuž požehnal a řekl učenníkům: »Vezměte a pijte z toho všichni; *totoť jest krev má*, krev Nového zákona, která za vás a za mnohé vylita bude za odpuštění hříchů. To čiňte na mou památku!«

Co při poslední večeři Spasitel učinil, že proměnil chléb a víno ve své tělo a svou krev, to tedy k rozkazu jeho a z moci jeho na památku umučení jeho opětovali apoštolé, a opětují do dnes na oltářích řádní nástupci jich, biskupové a kněží: že proměňují chléb a víno v tělo a krev Páně. Konají nekrvavou obět Nového zákona; ale zároveň připravují sobě i věřícím nebeskou mannu, jejíž požívání jest závdavkem života věčného.

Poněvadž v nejsvětější svátosti přítomen jest Pán Ježíš jakožto Bůh i jakožto člověk, s tělem i s krví lidskou: my chtíce ho přijímati, musíme ho do čisté duše přijímati. A proto, jsouce často hříchem čili malomocenstvím duchovním stíženi, podobně jako malomocný dnešního evangelia, musíme se ukazovati knězi ve svátostní zpovědi, abychom od něho obdrželi očištění od svého malomocenství, čili hříchův odpuštění; a pak máme volati podobně jako onen setník, jenž prosil Spasitele za uzdravení služebníka svého: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou« čili do domu srdce mého; »ale toliko rci slovem, a uzdravena bude duše má!«

My věříme Synu božímu na slovo, že jakožto všemohoucí Bůh může vše učiniti, a tedy i chléb a víno ve své tělo a ve svou krev proměniti, i také zázračnou tu moc na lidi přenésti. I velebíme ho za to, koříme se mu, uctíváme ho slavnostmi, modlitbami i zpěvy.

Avšak jest i mnoho takových lidí, kteří vírou v Syna božího pohrdají; a blábolí, že prý *pokroky ve vědách*, jaké jeví se v novějších dobách, zejména *ve vědách přírodních, zaplašují víru v Ježíše Krista jakožto všemohoucího Syna božího i divotvorce!*

Jestliže ale Kristus Pán nebyl divotvorcem, nebyl ani všemohoucím, nebyl ani Bohem! Nebyl-li ale Bohem, marně přidržu-

jeme se jeho přikázání a doufáme odplatu od Boha. Pak směšnou jest odpovědnost naše po smrti!

Není-li ale odpovědnosti Bohu po smrti, tedy může každý člověk žíti jen sobě a žádostem svým — tedy třebas jako i každé zvíře! —

Takovéto ozývá se často za našich dnů evangelium nové, a bohužel, že nachází až příliš dosti ochotných posluchačů a plnitelů! Proto sluší se položiti si otázky: **Kterak že si stojí vědy přírodní k víře Ježíše Krista?**

Co mluví přírodozpytci proti víře v Ježíše Krista? A mnoho-li pravdy na tom?

Pojednání.

1. I kdyby na pravdě bylo, že *všichni* opravdoví učenci, kteří se obírají přírodními vědami, jako: znalci počtů a hvězdářství, silozpytu i lučby, znatelé živočichů, bylin i všech zemin a jiní — také skutečně jako jeden muž stojí proti Bohu i jeho Synu a pohrdají dílem božím na světě, církví katolickou; ještě daleko by z toho nenásledovalo, že učení náboženství katolického na pravdě nestojí! Nebo dějiny rozličných věd vypravují *o bezčetných pobloužení učenců*, a sice právě v těch vědách, kterými se obírali, ve kterých, jak se domnívali i hlásali, zevrubně se vyznali! Kterak že by mohli tvrditi, že, co tvrdí církev katolická o mudrctví a o bohosloví, není na pravdě, když se snad s těmito vědami do opravdy nikdy ani nezanášeli?!

Avšak, ač mnoho učenců hlásá nevěru a zjevné nepřátelství ke Kristu Pánu, poněvadž se *jeho učení žádostem jejich nezamlouvá;* tož přece říci třeba, že ne každý professor přírodních věd již jest i nevěrcem. Anebo že každý z těch učených nevěrců jest také ihned neomylným (!) zástupcem věd přírodních, ba snad hned věd všech!

Ale třeba říci, že *právě největší učenci v přírodních vědách,* kteří veliké výzkumy učinili, ano vědám přírodním zcela nové směry naznačili, *nikterak nebyli nevěrci, ale právě — věřící!* Ukázalo se nesčíslněkrát, že snad ti, kteří učenosti a moudrosti sotva okusili, jako náhle opojení pyšně proti Bohu se postavili; kdo však pravé moudrosti až od nejhlubších zřídel a plnými doušky se napájeli, upřímnými vyznavači nevýslovné moudrosti, moci i lásky boží se stali.

O tom dalo by se napsati mnoho velikých knih. Ale zůstaneme dnes jen při některých učencích věku právě minulého, abychom seznali, že *hluboká, pravá učenost od Boha a Syna jeho nikterak neodvádí; nýbrž opravdově k Bohu vede a jemu jen upřímně kořiti se učí.*

2. Začněme s učenci, kteří se obírali **elektřinou**.

Kdo že učinil nejznamenitější objevy v elektřině? Kdo vědu tu přivedl k neuvěřitelnému rozvoji, jemuž za dob našich každý se diví?

Byli to hlavně tři muži: *Volta, Ampère a Faraday.*

A kterak tito velikáni stáli ke křesťanství?

a) Alexandr Volta, italský hrabě, jenž zemřel r. 1827, objevitel elektrických proudů, byl nejen velice vzdělaný muž, ale i upřímný i zbožný katolík! Poučení o věcech víry přijímal od kněží s radostí a s dětinnou prostomyslností. Náboženská cvičení konal všechna bez jakékoli bázně lidské, se vší zevrubností, a jako každý obyčejný upřímný katolík. Vysoce vážil si katechismu, ano i sám ho dětem vykládal.

Když byl kdysi podezírán, že vše dělá jen na oko před lidmi, ale v srdci svém k církvi katolické že opravdu nelne, prohlásil slavnostně: »Věřím v svatou církev obecnou či katolickou, jakožto jedině pravou i neomylnou církev Páně, a vždycky také tak jsem věřil.«

Takto o Kristu Pánu a jeho jedině pravé církvi smýšlel muž, jenž bystrostí rozumu svého po celém světě se proslavil a mezi přírodozpytci jména nesmrtelného si vydobyl!

Podobně bystrým, prozíravým a veleučeným byl

b) Ondřej Ampère, Francouz, jenž zemřel r. 1836. Týž bádal na základu od Volty položeném dále a stal se tak i původcem nové vědy, zvané elektrodynamiky čili nauky o síle elektřiny a upotřebení jí k pracím. Měl i hluboké vědomosti v počtářství a znalosti zvířectva i bylinstva. A týž v rozmluvách se svým přítelem Ozanamem často zvolal: »Ó jak veliký jest Bůh! Jak veliké jsou skutky Boží! A kterak nepatrné jest celé vědění lidské o Bohu a přepodivném dílu jeho!«

c) Michael Faraday (Faradé), Angličan, jenž zemřel r. 1867, učinil tak znamenité výzkumy v oboru silozpytu i lučby, ale zejména u vyvádění elektřiny pomocí magnetů, že si zasloužil pojmenování »učence prvé třídy«! Nebyl sice katolíkem jako Volta a Ampère; byl však přece upřímně věřícím křesťanem, jak o tom vydává svědectví přemnoho jeho přednášek.

Všichni tito velikáni mezi učenci stáli tedy věrně při Kristu! A tu leckteří pidimužíkové u vědě opovažují se tvrditi, že prý učenost ve věcech přírodních odvádí od Krista?!

Právem tedy pronesl jistý učenec: »Když *polovzdělanci* za pomocí elektrického proudění rychle projíždějí ulice města zlatým leskem elektřiny ozářené; aneb když před rychlíkem a rychlolodí do Ameriky aneb do Australie mohou podati zprávy po telegrafu: úštěpky sobě činívají z prosté babičky, jež na růženci se modlí; aneb potupují náboženství, když spatřují kněze. Jsou nakloněni vše, od zbožných předků zděděné, odsouditi jako staromodní a zašlé, a i celé křesťanství zavrhnouti jakožto přežilé a nicotné. A přece jest jen *povrchním učencem* aneb i *kolým nevědomcem* ten, kdo takto o Bohu a svatých věcech smýšlí, a se jim pošklebuje! Neboť novomodní vymoženosti pocházejí od mužů, kteří do pravd náboženských hluboko se ponořovali, před nimi šíje své skláněli, při objevech svých u stolků zkušebných ruce své k modlitbám spínali. Ba velicí mužové Volta a Ampère při

pracích svých i *modlitbou na růženci* požehnání shůry sobě vyprošovali.«

A nevyváží tito dva velikáni, Volta a Ampère, sto jiných, jichž duch obmezený jest tak, že pro samou lučbu a elektřinu nenabývají času, aby uvažovali i o nadpřirozeném řádu ve světě; a o tom, kdo vše na světě zřídil, a stále i spravuje?!

A což teprve máme říci o takových nevěrcích, kteří vůbec ani žádných důkladných studií nikdy nekonali, ba snad ani svému řemeslu řádně se nevyučili, ale přece za velikánské mudrce se mají, když jen Boha popírají, zákony jeho nohama šlapou, a o nesmrtelnosti duše, soudu po smrti a životu na věčnosti slyšeti nechtějí?!

Avšak ač Volta a Ampère patří mezi učence v oboru elektřiny největší, nejsou přece samojediní. V oboru tom vynikají také příkladně Ohm, Maxwell, Herz, Coubold a jiní, kteří, ač nebyli všichni katolíci, byli přece upřímně Boha věřící, a nepřemoženými odpůrci sprostých hmotařů.

3. Obraťme se k jiné vědě přírodní, **k mathematice** čili počtářství. V oboru tomto v minulém století vynikli křesťané, ba upřímní katolíci, jako: Linhart, Euler, Bedřich Gauss, Cauchy, Laplace, Weierstrass. Nikdo z nich neměl za to, že by se veliká učenost jejich nesrovnávala s vírou v Boha a s povinnou poslušností k církvi jeho!

Tak jen pro příklad uvádím z nich professora hvězdářství Augustina *Cauchy* (Koší), jenž zemřel r. 1857. Týž vzbuzoval již v mladistvém věku pozornost pro své vědecké práce, a byl od císaře Napoleona I. ustanoven inženýrem a zakladatelem slavného přístavu v Cherbourgu (Šerburu), který musil prachem ze skal vytrhán býti.

Tento veliký muž vydal o sobě toto svědectví: »*Jsem křesťan*, t. j. věřím v Ježíše Krista, Syna božího, jako všichni znamenití hvězdáři minulých věků: Tycho de Brahe, Koperník, Descartes (Dekart), Newton (Niutn), Leibnitz, Grimaldi, Euler. — *Jsem katolík*, jako většina z nich, ne proto, že jsem byl jen tak jako v předsudcích vychován: ale z úplného přesvědčení, následkem hlubokých bádání. — Jsem proto i *upřímný katolík*, jakými znamenití učenci a bohoslovci: Fenelon, Bourdaloue (Burdalú), Bossuet (Bosyé), Racine (Rasín) byli, a většina znamenitých mužů posud jest!«

4. Podobně jako velcí muži v počtářství dovedli býti i upřímnými křesťany, tak jimi dovedli býti i jsou také **astronomové** čili hvězdáři.

Mezi těmi v minulém století na přední místa vyšinuli se zejména dva, kteří byli netoliko upřímnými katolíky, ale docela kněžími! Jsou to *Piazzi*, z řádu Theatinů, jenž zemřel v Neapoli r. 1826; a *Secchi* (Sekki), z Tov. Ježíšova, jenž zemřel v Římě r. 1878.

Josef Piazzi proslavil se na hvězdárně v Palermě svými objevy na nebeské báni tolik, že jej nazývali: »Kolumbem či ob-

jevitelem malých planet«. A jesuita *Angelo* (Anželo) *Secchi* byl dlouholetým správcem hvězdárny v Římě tolik znamenitým, že jej ani vláda Piemontských, když svatého Otce o jeho území oloupila, z úřadu jeho při hvězdárně složiti se neodvážila, ač Secchi zůstal až do své smrti věren i papeži i svému řádu.

Týž zhotovil mimo jiné r. 1867 meteorograf čili stroj k popisování změn ve vzduchu, jenž vyznamenán byl na světové výstavě v Paříži velikou zlatou medailí.

Ze života hvězdářů Piazziho a Secchiho lze tedy jasně poznati, že největší učenci mohou dobře býti nejen upřímnými katolíky, ale i na výsost zbožnými kněžími i řeholníky.

A věřících hvězdářů, velikých badatelů a zároveň upřímných křesťanů jest veliká řada. Ba jeden z nich prohlásil slavnostně: »Mezi námi hvězdáři není nevěrců a nemůže býti! Kdo pozoruje ten nesmírný počet těles nebeských ve vší jich kráse, v pravidelném a podivuhodném jich pohybu: musí po rozumu doznati, že kde jsou zákony, musil býti i zákonodárce, kde jsou takové divy, že musil býti i divůtvůrce — Bůh. Můžeme rozcházeti se u víře o vlastnostech a dokonalostech i tajemstvích božích; ale s Písmem musíme doznávati: »Jen *blázen* praví (a říci může): Není Boha!«

5. Obraťme se k lučbě čili **chemii**. Zástupci právě této vědy nejraději by všechen život vysvětlovali z hmoty. Zdali tedy lučebníci nemohou býti dobrými křesťany?

V lučbě vynikli v minulém století daleko nad jiné zejména tito tři muži: Francouzi *Chevreuil* (Ševrelj) a *Dumas* (Dymá); a Němec *Liebig*. A co soudili tito o víře v Boha a Syna jeho, Ježíše Krista?

a) Chevreuil praví o víře: »Kladl jsem si často otázku, zdali se v době, kdy mnozí tvrdí, že novověká učenost vede k hmotařství a nevěře, nesluší pro muže, jenž se věnoval lučbě, knihám a zkoumání pravdy, *aby se opíral takovýmto nevěreckým tvrzením, jež s pravou vědou srovnány býti nemohou?*«

A hraběti Montravalovi napsal: »Jsem učenec; ale ti, kdo mne znají, vědí, že chci zemříti jako katolík!«

b) Jan *Dumas*, jeden z nejznamenitějších lučebníků a kolem roku 1850 ministr obchodu a orby ve Francii, byl i upřímným katolíkem.

c) Němec baron Justus *Liebig*, jenž zemřel r. 1873, po celém světě známý svými extrakty k zlepšení potravin, nebyl sice katolík, ale přece věřící křesťan. Týž prohlásil v jedné své přednášce r. 1856: »Jsou to *mínění nedouků*, kteří ze svých procházek při hranicích přírodozpytu považují se již za oprávněny, aby nevědomému a lehkověrnému obecenstvu vykládali, kterak svět a život vznikly, a jak daleko člověk v zkoumání nejvyšších věcí dospěl. A nevědomé a lehkověrné obecenstvo pošetile jim věří, a ne opravdovým přírodozpytcům, jako příkladně uvěřilo báchorkám o pohybujících se a mluvících stolech.«

I jiní znamenití chemikové, jako Jakub *Berzelius* aneb Jan hrabě *Chaptal* (Šaptal), jenž byl za Napoleona I. i státním mini-

strem, byli upřímnými katolíky z přesvědčení. Opět jiní, jako *Schönbein, Wurtz, Friedel*, byli aspoň upřímnými vyznavači Kristovými v protestantismu. Že by jich opravdová věda nedala se sloučiti s vírou v Boha a Spasitele našeho Ježíše Krista, netvrdil z nich nikdo.

6. Jedním z nejznamenitějších lučebníků i fysiologů čili znatelů vědy o lučbě a o průběhu života byl professor na vysokých školách v Paříži Ludvík *Pasteur* (Pastér), jenž zemřel r. 1895. Týž objevil r. 1877 příčiny mnohých nemocí v malinkých živoucích ústrojích čili bakteriích, jež i dokázal, a naznačil dle toho úplně novou dráhu lékařství. Týž byl až do vysokého věku svého vždy upřímným katolíkem z přesvědčení. Často přijímal nábožně svátosti, zejména když pozoroval, že se doba odchodu jeho z tohoto světa přibližuje; a umřel s posvěceným měděným křížkem v rukou. Poslední slova jeho vyjadřovala víru v Boha a naději na odplatu u něho.

Když se ho byl jednou jeden z posluchačů otázal: »Kterak můžete po tolika studiích i bádáních býti věřícím křesťanem?« Odpověděl mu Pasteur tato krásná slova: »Právě proto, že jsem mnoho bádal, stal jsem se upřímným křesťanem. I lituji jen toho, že jsem ještě více nestudoval, abych byl nabyl až tak prosté a dokonalé víry, jakou vyznamenávají se prosté ženy z Bretoňska!«

7. Podobně i opravdoví učenci v oboru zeměpisu, zemězpytu a v jiných vědách seznávali i seznávají, že opravdové vědění docela dobře dá se srovnati s vírou křesťanskou; ba že naprosto ani **možným není, aby pravá věda odporovala pravé víře**, poněvadž i to, co v přírodě pomocí rozumu poznáváme, i to, čemu jakožto slovu božímu věříme, obé pochází od jediného Boha, jenž samému sobě odporovati nemůže.

Zdá-li se komu kde odpor býti, jest to právě jen *zdání!* Bůh, nejvýš pravdomluvný, nepochybil ve svém zjevení; a proto třeba, aby člověk odpor nacházející uznal, že ve svém bádání *chybil sám.* Bude-li upřímně znova bádati a pokorně poučení hledati, přesvědčí se brzy o tom sám, že to, co měl za výzkum vědy, spočívalo na nepravých předpokladech; že tedy neklamala jej víra, ale jeho domnělá věda.

Všem těm, kdo u víře svaté odpory proti pravé vědě vyhledávají, zejména také těm panáčkům se širáky a červenými mašlemi, kteří, ač snad ani jediné knihy přírodovědné nepřečetli, neřku-li prostudovali, a přece samým tmářstvím v církvi katolické se ohánějí a jí odpor s přírodními vědami lehkomyslně vyčítají, odpovídá trefně jistý učenec těmito slovy: »*Kdo by chtěl ze zášti ke Kristu Pánu zavrhnouti všecku tu pomoc, která člověčenstvu přišla od věřících křesťanů, kam by přišel?* Musil by zhasnouti lampy elektrické a zastaviti stroje elektřinou hnané, poněvadž elektřinu objevil upřímný katolík Volta a upotřebení jí zavedli věřící Ampère a Faraday. Musil by zavrhnouti i osvěcování svíčkami stearinovými a vrátiti se k lojovkám, poněvadž vynálezcem stearinu byl upřímný katolík Chevreuil. Chtěje býti lučebníkem,

musil by zavrhnouti skoro celou novodobou lučbu, poněvadž prvními učenci v oboru tom jsou věřící Chevreuil, Dumas, Liebig. Chtěl-li by kdo býti hvězdářem, musil by zavrhnouti všecky výzkumy kněží Koperníka, Piazziho, Secchiho a jesuitů vůbec; ba musil by se zříci všech objevů, jež staly se za pomoci dalekohledů Frauenhoferových! Chtěl-li by kdo býti lékařem, musil by vypustiti z léčení chinin, nedbati bakterií, jež objevil upřímný katolik Pasteur . . .«

Zkrátka: bez vynálezů, objevů i výzkumů, jež učinili věřící křesťané, musil by nastati — *bankrot ve všech vědách;* a návrat v obchodu, umění, průmyslu a celém společenském životu — o staletí nazpět. Nebo objevy epochální, směrodatné učinili muži opravdu hluboce učení, ale při tom i upřímně v Boha a Krista Pána věřící.

Na ty a takové muže, opravdové učence a při tom upřímně věřící křesťany poukazujme, když nám bude chtíti někdo blábolíti, že se víra nedá v souhlas uvésti s vědou, a věda s vírou, ač jsou dcery jednoho Otce — Boha.

My katolíci nikterak nemusíme se báti výsledků zkoumání opravdu vědeckých, jako by ona snad víru podrývala, kdežto ona ji jen u všech soudných lidí upevňuje. *Nikde a nikdy pravá víra není proti pravé vědě,* ani pravá věda proti svaté víře v Boha. Kdo snad k vědě jen přičichl, jako omámen jí, se domnívá, že ona v odporu stojí s vírou Kristovou; kdo však u vědu opravdu vědecky se ponořil, naučil se Boha lépe znát a vroucněji uctívat i milovati.

Ovšem k posledním otázkám: *Odkud vše přišlo? K čemu vše na světě? Kam vše směřuje, zejména pokud se nás lidí týká:* všecky vědy dohromady přese všecky pokroky své určité odpovědi dáti nedovedou, a sice *nikdy!* V těch věcech přestává lidské vědění, a jsme odkázáni na vědění — vševědoucího, nejvýš moudrého Boha, a na — víru ve slova jeho.

Proto ať jen učenci zpytují a zkoumají veškerá díla boží bez přestání, aby naučili sebe i ostatní lidi vždy více diviti se nesčíslným a nevýslovně moudře zřízeným věcem tohoto světa a chváliti z nich Tvůrce toho všeho. Avšak přese všecko úsilí své všichni učenci dohromady nedojdou daleko. Brzy dostihují konce vší lidské učenosti a musí doznávati: Co za tou a onou oponou dále jest, *ví jedině Bůh.* A nám nezbývá, leč upřímně doznati: Na konec vší své učenosti — **musím věřiti.**

* * *

Nuže tedy, Stvořiteli, Vykupiteli i Posvětiteli můj! Když přikazuješ mi víru, poslušen chci býti vůle tvé. Pane, osvěť mi rozum, abych tebe i vůli tvou i skutky tvé vždy dokonaleji poznával! Posilni naději mou v tvá zaslíbení. Rozněť srdce mé svatou láskou, abych tě vždy dokonaleji uctíval, zejména i v nejsvětější svátosti skrytého, a za odplatu víry živé, abych tebe jednou zříti mohl tváří v tvář po celou blaženou věčnost. Amen.

Thdr. *K. L. Řehák.*

Neděle I. po velikonoci.

I. Zpověď pochází od Boha, II. zpověď vede k Bohu.

»Přijměte Ducha sv., komu hříchy odpustíte, odpouštějí se jim«.
Sv. Jan 20, 22.

Radostné evangelium nám musí srdce naplnit radostí, když o něm uvažujeme a když je právě pochopíme. Kristus Pán dává zvláštní moc sv. apoštolům. Jakou? Slyšeli jste právě slova: komu hříchy odpustíte . . . Smysl jejich jest tak patrný, že nelze jim jinak rozuměti. Na důkaz tobě, že má Ježíš Kristus tu neviditelnou moc hříchy odpouštěti: uzdravil viditelně slovem svým šlakem poraženého řka: abyste viděli, že Syn člověka má moc hříchy odpouštěti, dí šlakem poraženému: vezmi lože své a choď. Tuto moc, kterou dokázal viditelně před zákoníky, tu odevzdává, přenáší na sv. apoštoly a jim uděluje dvojí moc: odpouštěti kajícím, zadržovati nekajícím. To jest jinými slovy řečeno, ustanovil tu svátost pokání, která má býti naší radostí, nebo ona jest prostředek, kterým se ztracená milost nalézá, smrtelná rána k životu hojí, zármutek mění se v radost. Kéž by to věřící všichni uznali a kéž by užívali té svátosti pokání. Ach zpověď! jak mnohý se jí leká a bez důvodu. Přátelé uvažujte se mnou dnes dvojí potěšující pravdu o svaté zpovědi: *I. že od Boha pochází, II. že k Bohu vede.*

Pojednání.

I. Kristus Pán dal moc odpouštěti hříchy a zadržovati. K tomu jest třeba věděti aspoň dle zevnějších známek, kdo hoden odpuštění a kdo nehoden. To se může státi jen zpovědí, kterou ukazujeme své nitro, své skutky a tím stáváme se hodni odpuštění aneb se jí vyhýbáme a jsme nehodni odpuštění! Jest tedy v pokání a v kajícím duchu nejen obsažena lítost, nýbrž v lítosti jest zahrnuta zpověď a též dobré předsevzetí. Ó jak důležito jest vložiti na srdce vám, že

a) zpověď není od lidí, není jich vynálezem, neboť jest sama sebou tak těžká člověku, že by si takou povinnost od člověka nedal uložiti, a kdyby přijal, také by se jí ihned hleděl zbaviti. Však zpověď nalézáme už v nejstarší době církve sv., ano my čteme, že k sv. Pavlu přicházeli věřící a vyznávali své skutky a přinášeli špatné knihy, které je svádívaly ke všetečným a hříšným věcem, aby byly spáleny a tak nesloužily za příležitost k hříchu.

b) Ano, zpověď pochodí od Boha, ona jest nálezkem božím. Vždyť Bůh ji vždy žádal od hřešícího. Bůh ji žádal od Adama: Proč jsi to učinil? Bůh vševědoucí nemusil se ptáti, nýbrž dával příležitost k zpovědi. Bůh ji žádal od Kaina: Proč jsi zabil bratra svého? Nepotřeboval odpovědi, nýbrž Kain potřeboval zpovědi, aby zpověď jej přivedla k poznání a polepšení. Vyznání se Davi-

dovo ze hříchu získalo mu odpuštění, vyznání a přiznání lotrovo získalo mu milost. Vidíme tedy, že zpověď jest požadavek boží od počátku. Jí právě má člověk si získati odpuštění, že sám hříšnost svou uznává a vyznává.

c) Zpověď pochází od Boha, od Krista Ježíše. Nebo co jsou ta slova dnešního evangelia jiného než ustanovení o zpovědi: komu odpustíte hříchy . . . Při tom odpuštění jest třeba účtování, jest třeba vyznání jako při léčení, jako při účtování. To zahrnuto jako samozřejmé v slovech: komu odpustíte . . . komu zadržíte. Jako samozřejmé jest to obsaženo, neboť i ve Starém zákoně při oběti za hříchy bylo předepsáno vyznání ze hříchů, za něž oběť se přinášela. Jest tedy patrno, že zpověď jest vynálezek — ale boží, ne od člověka jest nalezena, ale od Boha *a proto také k Bohu vede.*

II. *a)* Z účinku poznáte původce zpovědi. Co působí svatá zpověď? Rozhřešení; odpuštění hříchu, odpuštění trestu a odpuštění zavržení — tedy milosrdný skutek boží lásky. V tom okamžiku, kde rozhřešení se uděluje, v tom okamžiku krev beránka božího smývá s duše hříchy jako voda skvrny, a když bys po svátostném rozhřešení po kající zpovědi předstoupil před Pána Boha, tedy by duše tvá předstoupila čistá, umytá krví beránkovou, znovu obdařená milostí. Nově jako stvořená všemohoucím milosrdenstvím božím, které na duši kající činí neviditelný zázrak, jako učinil Pán nad člověkem kajícím viditelný zázrak, aby byla patrna jeho neviditelná božská moc odpouštěti hříchy, kterou dal apoštolům a jich nástupcům ve slovech dnešního evangelia.

b) Že k Bohu vede, dokazuje polepšení života, které za sebou táhne. Už to, že člověk chyby své shledává, že je uznává sám v srdci svém, už toto jediné nás vede k Bohu blíž. První krok k lepšení jest poznání a uznání špatného skutku. Dokud sami v srdci svém nejsme přesvědčeni o špatnosti toho a onoho skutku, jsme docela neschopni zanechati jej. Zpověď kající vede nutně ku zpytování, zpytování hříchů vede k dobrému předsevzetí. Když něco jest špatného a já toho želím, pak přirozeně činím předsevzetí, že se toho budu ze všech sil svých vystříhati. Už toto dokazuje, že každá ta částka sv. zpovědi nás vede — k Bohu, protože jest to svátostný výkon. Zpytování — jak božský výkon — lítost jak bohumilý a jak mocný výkon. Lítost dokonalá nahražuje zpověď, když člověk nemůže pro některé velké překážky sv. zpověď vykonati. Lítost sama sebou v takovém případě dostačuje k odpuštění a otevírá království boží. Předsevzetí dobré varovati se hříchu, příležitosti k němu, jak krásná to věc, jak nám dláždí cestu do nebe. Předsevzetí bez dobrého skutku jest dlažba pekelná. V tom také jest vyvrácena námitka: vždyť jsme ale pořád stejni. To jest námitka proti nám samým, ale ne proti sv. pokání. Kde jest opravdové zpytování, kde jest skutečná lítost, opravdové předsevzetí, tu nutně následuje v hlavní věci polepšení, kde ovšem není pravé lítosti, není pravého polepšení, tím však není vinna sv. zpověď, nýbrž my sami, ne svátost po-

kání. Proto zůstává pravdou, že polepšením vede sv. zpověď nás k Bohu.

c) Ona nás vede též vnitřním pokojem k Bohu. Vnitřní pokoj způsoben bývá právě tím, že kajícník skládá se sebe břemeno, které dlouho s sebou nosil a kterého by se byl rád zbyl, ale neměl odvahy je složit. Konečně se odhodlal, a teď vidí, že to jde lépe než před tím a že jsou pravdivá slova Páně: »naleznete pokoj duším svým.« Zpověď tedy vede k pokoji duše a pokoj k Bohu.

Sv. zpověď vede k pokoji. Jen spočtěte ty hříchy, kolik jest jich zabráněno, když kajícně sto duší se zpovídá. Kdyby každý z těch sto kajícníků odložil nadobro jen jeden hřích, kolik tu jest dobrého způsobeno? Jeden zlozvyk vyhoštěn, u druhého nepřátelství odstraněno, jinde bezpráví nahraženo, kolik tu pokoje se působí! Vidíte z tohoto ovoce, jaký jest to strom a kdo jeho zahradníkem. Sázen jest od Krista Syna božího a vede k Bohu opět. Dle ovoce poznán bývá strom. Tak krásné ovoce jen z ruky boží může pochoditi: rozhřešení, polepšení života a pokoj svatý.

V tomto evangeliu Spasitel doplnil lásku svou. Když byl ustanovil svátost oltářní, pak ustanovil také svátost pokání, abychom jí sebe očišťovali.

Svátost pokání jest v pravém smyslu svátostí duchovního vzkříšení. Jest ustanovena právě v den vzkříšení Páně a jest ustanovena pro naše duchovní vzkříšení. Jestli nazýváme hřích těžký smrtelným, protože nás zbavuje milosti a života věčného, můžeme pokání nazvati novým duchovním vzkříšením, protože nový život začínáme a znova se nám milost boží do duše vlévá.

Proto, drazí, v srdce své vložte pravdu: Zpověď kající jest od Boha — proto si ji važ a nedej se mást a slyš slovo církve svaté. Zpověď vede k Bohu a proto jí užívej: rád, často, upřímně pro své očištění, pro své polepšení a pro svůj pokoj trvalý. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle I. po velikonoci.

Nejmilejší! Slyšeli nebo četli jste zajisté nejednou, jak zle bývá člověku, když se nalézá v lodi na moři, a moře se zbouří větrem. Tu se dělají tak obrovské vlny, že se zdá člověku jednu chvíli, jako by byl vyzdvižen až k nebi, a druhou chvíli, jako by byl stržen až do mořské hlubiny. Jaký nepokoj zmítá tu nitrem člověka! A tomuto člověku podobá se dle slov apoštola Jakuba 1, 6. každý, kdo pochybuje o víře, t. j. kdo si připouští myšlení, že snad není pravdou buď celé náboženství vůbec nebo některý článek jeho zvlášť, na př. učení o pekle neb učení o zpovědi. Dnešní sv. evangelium dává nám podnět přemýšleti o tomto hříchu nebezpečném. Zkoumejme tedy, proč pochybují mnozí o víře.

O víře pochybují mnozí, *protože* 1. *se uchylují od církve,* 2. *vypínají se nad církev,* 3. *nežijí, jak církev učí a velí.*

Pojednání.

1. Mnozí se uchylují od církve a proto upadají v pochybování. Výstražným příkladem jest nám apoštol Tomáš. Toho dne, kdy vstal Pán Ježíš z mrtvých, byli shromážděni učedníci jeho v jednom domě v Jerusalémě. I zjevil se jim Pán Ježíš, ukázal jim ruce i bok, i zradovali se učedníci, vidouce Pána. »Ale Tomáš, jeden ze dvanácti, nebyl s nimi, když přišel Ježíš.« Proč nebyl Tomáš s ostatními apoštoly, nevykládá se nikde zevrubně. Možná, že se nevrátil ještě z útěku, na který se dali všickni učedníci při zajetí božského Pána. Mar. 14, 50. Možná, že se již vrátil, ale zase někam odešel, nemaje mezi ostatními stání. Ale co na tom? Dostiť toho, že nebyl s ostatními, když přišel Ježíš. Kdyby byl býval s nimi, byl by Pána Ježíše viděl a v něho uvěřil jako ostatní. Ale že s nimi nebyl, proto pochyboval o zmrtvýchvstání Páně a po osm dní stál na svém: »Dokud neuvidím a nebudu se dotýkati, neuvěřím!«

Podobně, rozmilí v Kristu, stává se všem křesťanům, kteří se uchylují od církve, t j. straní a vzdalují se ostatních křesťanů pravověřících, když oni se shromažďují a svou víru vyznávají; nechodí s nimi do kostela na služby boží, na mši sv., na kázání, k zpovědi, k přijímání a k jiným pobožnostem; nedrží s ostatními, když oni den sváteční světí, posty zachovávají, v zapovězený čas veřejných hlučných zábav se zdržují. Je-li možno, aby takoví křesťané ve víře byli utvrzeni a o ní nepochybovali? Sv. Ambrož, vykládaje podobenství Páně o synu marnotratném, praví o tomto: »Když opustil dům otcovský a odebral se přes pole do daleké krajiny, počal nouzi trpěti. Právem tedy rozmrhal svůj statek, kdo se uchýlil od církve.« — Tak jest. Kdo se uchyluje od církve, kdo nesouhlasí s ostatními křesťany ve vyznání víry, ten statek víry rozmrhává, jednou věří a po druhé nevěří, potácí se neustále mezi vírou a nevěrou, podoben malému pacholeti točícímu se každým vánkem větru. Efes. 4, 14.

2. Mnozí pochybují o víře proto také, že se vypínají nad církev. Příklad máme opět na apoštolu Tomášovi. Když přišel domů, zvěstovali mu ostatní: »Viděli jsme Pána!« Nebylo-li jednohlasné svědectví všech apoštolů dostatečným důkazem té pravdy, že Ježíš Kristus v pravdě vstal z mrtvých? Mohli-li se mýliti apoštolové jakožto představení a ředitelé církve v tom, co pokládali za podstatný článek víry křesťanské? Neměl-li tedy Tomáš před výrokem všech ostatních apoštolů hluboko se pokořiti a vyznati: »Věřím, že Pán můj a Bůh můj vstal z mrtvých«? Ale nestalo se tak. Tomáš řekl: »Leč uzřím v rukou jeho bodení hřebů a vpustím prst svůj v místo hřebů a ruku svou vložím v bok jeho, neuvěřím.« Tedy Tomáš pochyboval nějaký čas o zmrtvýchvstání Páně, protože stavěl svůj úsudek nad úsudek ostatních apoštolů, protože se nad církev vypínal.

Tak, nejmilejší, děje se po všecky časy. Kdo se nad církev vypíná, svůj úsudek jejímu úsudku podrobiti nechce, nad ni uče-

nějším a moudřejším se dělá, ten nemá nikdy skalopevného přesvědčení o víře, ale plnou hlavu námitek a pochybností. Sv. apoštol Pavel píše: »Jestliže kdo jinak učí, ten jest pyšný a nic neumí.« I. Tim. 6, 3.—4. Prohlašuje tedy sv. apoštol ty, kteří jinak učili křesťanskému náboženství, nežli on a ostatní apoštolové, za pyšné a nevědomé, nebo prohlašuje pýchu s nevědomostí za kořen všelikého ve víře kolísání. — Tato pravda ukázala se na našem českém pobloudilém knězi Janu Husovi. Známo zajisté, že Jan Hus postaven byl před církevní sněm v městě Kostnici, by se zodpovídal ze svých bludných nauk. On však, zaslepen pýchou a kusým vzděláním v učení církve, chtěl býti nade všecky biskupy a učence církevního sněmu moudřejším, chtěl celý sněm mistrovati, jak podotýká náš slavný dějepisec. Palacký, Dějiny, kn. XI. čl. 4. A toto neblahé smýšlení bylo příčinou, že upadl Jan Hus ve veliké pochybnosti o víře křesťansko-katolické.

3. Ještě jinou příčinou, že mnozí o víře pochybují, je to, že nejsou živi, jak církev učí a velí. Této příčiny ovšem u apoštola Tomáše nebylo. Proto také nemůže se pokládati jeho dočasné pochybování o vzkříšení Páně za tak veliký a těžký hřích, jako pochybování těch, kdo pochybují o té neb oné křesťanské pravdě proto, že jim ukládá nějakou mravní povinnost, oni pak pro zlobu a zkaženost srdce proti té povinnosti se vzpírají.

Tak bylo, drazí v Kristu, odjakživa. Již božský Spasitel pronesl ta slova: »Každý zajisté, kdo činí zle, nenávidí světla a nejde k světlu, aby nebyly trestány jeho skutky.« Jan 3, 20. Světlem rozumí se křesťanská pravda nebo víra. Proč mnozí tuto víru nenávidí, od ní se odvracují, o ní pochybují? Protože víra skutky jejich trestá, kárá, zavrhuje, zatracuje, zlými býti dokazuje. Každá pravda náboženská mluví k srdci, žádá souhlas vůle. Nechceš-li býti podle té pravdy živ, činíš umělé námitky proti ní, libuješ si v nich, pochybuješ o té pravdě. — Proč o jiných pravdách nepochybuješ? Protože ti neukládají žádné mravní povinnosti. Že desetkrát sto je tisíc, jest pravda početní. Pochybuješ o ní? Nikoli. Proč? Protože nežádá od tebe, abys dobré činil nebo zlého se varoval. Ale dejme tomu, že by vyplývala z oné pravdy početní ta povinnost: »Co jest přes tisíc zlatých, nesmíš považovati za svůj majetek, ale rozdati chudým.« Jsem jist, že bys počal ihned pochybovati o té pravdě, že desetkrát sto je tisíc, protože by se příčilo tvé vůli lakotné odříci se peněz a dáti je jiným. Že země kolem své osy se otáčí během dvacetičtyř hodin, čímž povstává den a noc, jest pravda hvězdářská. Vůči této pravdě můžeš se chovati jak chceš; proto o ní nepochybuješ. Kdyby ti však ukládala povinnost, abys, jak nastane noc, ani na krok z domu nechodil, ozvala by se v tobě náklonnost k nočnímu toulání a hýření, a počal bys říkati: »Kdo ví, je-li to pravda, že se země kolem své osy během dvacetičtyř hodin otáčí?« Poněvadž tedy mnozí podle víry živi býti nechtějí, proto o ní pochybují.

Nejmilejší! Pochybovati o víře jest hřích proti prvnímu přikázání božímu. A tohoto hříchu dopouštějí se, jak jste slyšeli, ti,

kdož od církve se odchylují, nad církev se vypínají, podle učení církve živi býti nechtějí. Ubozí! jakého klidu mohou požívati ve svém srdci? Žádného. Jan Oekolampadius, vlastně Jan Hausschein, bývalý kněz katolický a stoupenec Martina Luthera, vyznal na loži úmrtním: »Naplněn nejistotou stran víry a zmítán pochybnostmi, odcházím před soudnou stolici boží, abych vydal počet, a tam teprv uzřím, bylo-li mé učení pravé čili bludné.« — A ty, bratře v Kristu, chtěl bys také v nepokoji žíti a v nepokoji umříti v té naději, že po smrti budeš upokojen? Ach, takovému klamu se neoddávej. Drž se věrně církve, nevynášej se nad ni a žij dle učení jejího. Pak zvoláš na loži úmrtním II. Tim. 4, 7—8. Amen.

Kl. Markrab.

Neděle II. po velikonoci.

O ovčinci Kristově.

»Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává život svůj za ovce své.«
Jan, 10, 11.

[— Pastýři starozákonní — obrazy Krista Pána. —] O svátcích minulých představila nám církev svatá Krista Ježíše jako vítěze slavného nad smrtí, hrobem a peklem. Než dnešního dne mění Ježíš vzkříšený vítěznou korouhev svou v hůl pastýřskou, nazývá se pastýřem naším dobrým a ukazuje nám takto, jak chce kralovati nad námi: ne mocí, hrůzou a násilím, ale láskou a milostí. Popatříme-li do šedé dávnověkosti, nalézáme obzvláště sedmero mužů, kteří žili jako pastýři a byli předobrazením pastýře Zákona nového, Krista Ježíše.

První z nich byl Abel, syn Adamův, který u věrné oddanosti sloužil Bohu a od bratra svého zavražděn byl. Podobně byli arciotcové Abraham, Isák i Jakub pastýři a obrazy budoucího Mesiáše. I Josef byl pastýřem, odveden a prodán do daleké ciziny, byl živitelem mnohých národů a vysvoboditelem onoho národa, z něhož vzešel největší muž Starého zákona — Mojžíš. Po mnohém na to čase zaskvělo se jméno mladistvého pastýře, jenž povolán jest od stáda svého, aby stal se mocným králem svému národu a praotcem rodiny, z níž pocházela Maria Panna, byl to nejslavnější král Zákona starého — David. A jelikož mužové tito, jsouce pastýři, byli obrazy příštího Spasitele, proto nazván jest tento od proroků Pastýřem velikým a knížetem všech pastýřů.

Nebo co pastýři Zákona starého předobrazovali, to v plné míře na něm vyplněno jest. Mnohem výše postaven jest nad Davida krále, jsa králem říše věčné, mnohem výše stojí nad Mojžíšem, neboť vyvedl nás z otroctví hříchu a ďábla. On byl jednorozeným Synem božím, jehož Isák na hoře Moria předobrazoval, on byl ten nevinný Abel, jenž zlobou lidu svého zemřel a vinu jeho shladil.

[— Kristus jako pastýř dobrý. —] A tak mohl vším právem říci o sobě Kristus Pán: »Já jsem pastýř dobrý.« Po čem poznává

se pastýř dobrý? Zajisté že po lásce, kterou má ku stádu svému, kterouž pečuje o ovce své, svolává je, hlídá a střeže jich, bloudících vyhledává, jich proti vlkům hltavým brání, ba i život svůj v šanc vydává za ně. Nuže, pohleďme na toho Pastýře našeho dobrého, vizme, co pro nás vše učinil a činí!

[— Miluje ovce své. —] Z lásky k nám zbavil se slávy své a vzal na sebe podobu služebníka a stal se pastýřem naším a pastýřskou holí jeho bylo dřevo kříže. »Tak Bůh miloval svět, že Syna svého vydal.« Z lásky hledal rozptýlené ovce své až umdléval, s mnohou prací a pílí shromáždil sobě stádce věrné a uvedl je do ovčince svého, který zbudoval sobě na světě, ovčince velikého, aby celé člověčenstvo do něho vejíti se mohlo, totiž své církve.

[— Vede a živí je. —] Jako pastýř dobrý vodí Kristus stádo své po cestách ctnosti, pravdy a spravedlnosti, a sám předchází, volaje: »Já jsem cesta, pravda a život.« Jako pastýř dobrý stará se Kristus o pokrm a nápoj stádci svému; pokrmem tímto je božské učení, které zjevil nám, jest milost boží posvěcující, kterou získal nám na kříži a kterou udílí nám v svatých svátostech, ba pokrmem a nápojem tímto jest on sám, jest jeho tělo a jeho krev nejsvětější, kterou sytí a napájí ovce své v svátosti oltářní, jakož sám dí: »Tělo mé jest právě pokrm a krev má právě jest nápoj, bude-li kdo jísti z pokrmu toho a píti z nápoje toho, živ bude na věky.«

[— Chrání je. —] Jako pastýř dobrý hájí Pán stáda svého proti vlkům dravým, vždyť on proto, aby ovce své vyrval z tlamy nepřítele zlého, život svůj, krev svou vydal za ně! Jestliže však přece velmi mnohé ovce ze stáda jeho uchváceny a roztrhány bývají od vlků dravých, jsou tím samy vinny, poněvadž nechtějí slyšeti výstražného hlasu jeho.

[— Neopouští je. —] Jako Pastýř dobrý vede Kristus ovce své po dobré a bezpečné cestě s hory kříže na horu Sion — do ovčince svého na nebesích. Nežádá ku pohodlí svému vlny jejich, ale obnažen visí na kříži, aby ovce své oblékl oděvem slávy, sám postí se, aby je obživil, sám bez ustání pracuje a trpí, aby získal jim odpočinutí a blaženost neskonalou. Ano, dobrý Pastýř jest Kristus, on nikdy neopouští ovcí svých, padajících pozdvihuje, mdlé na ramena béře, zarmoucené těší, nemocné uzdravuje, duchovně mrtvé křísí milostí svou, tělesně mrtvé vzkřísí jednou k životu novému, a aby neumřely na věky, umírá sám smrtí nejpotupnější.

[— Dal život svůj za ně. —] Ó více již nemohl pro nás učiniti ten Pastýř dobrý nežli učinil! Hle, před Kristem mnoho bylo pastýřů, ale kdo za svěřence své položil z nich život svůj? Nemáme ho poznati pouze po tom, že za nás se ponížil a snášel strasti života pozemského, ale po tom ho poznati máme, že život svůj dal za nás, ó jaká to láska, kdo ji pochopí, zváží, vysloví!

[— Z toho jest viděti jeho lásku. —] Co nás nestojí žádné práce, žádných obětí a namáhání, to nás příliš nezajímá. Jinak ale se to

má s tím, co nám působí mnoho nesnází a starostí. Čím větší práci má matka se slabým a churavým dítětem, čím více starostí a zármutků snášeti musí pro ně, tím vroucnější jest láska její k dítku tomu.

Čím více někdo se napracoval, nalopotil a nastaral, než dosáhl nějakého jmění, tím více si ho pak váží a šetří. A tak je to, nejmilejší, i s námi! Byli jsme ovce ztracené a zbloudilé, čím více Ježíš Kristus, jako Pastýř dobrý pro nás podstoupil, tím dražšími isme jemu, čím více za nás trpěl, tím vroucněji miluje nás.

[— Naše láska k němu. —] A proto i naše láska k němu tím větší býti musí, jelikož život svůj dal za nás. A kterak dokážeme mu lásku svou? »Ovce mé slyší hlas můj,« praví Pán.

[— Musíme hlas jeho slyšeti. —] Hle, když pastýř volá na ovce své, jak poslouchají hlasu jeho, jak se zastavují a pozdvihují hlav svých! A tak i my, znajíce Krista Ježíše jako dobrého Pastýře svého, poznejme i hlasu jeho! Vždyť to není hlas cizí, vždyť on k blaženosti naší volá nás, tam mluví k nám hlasem církve boží na kazatelně, ve zpovědnici, při sv. svátostech, tam mluví v našem svědomí a k dobrému nabádá nás, tam prostředkem šlechetného přítele, tam snad i nemocí a strastí hned nás napomíná a vzbuzuje, hned varuje a trestá, hned kárá a vystříhá.

[— Následovati ho. —] Ale to nestačí, abychom pouze slyšeli hlasu jeho, my musíme za tím hlasem i jíti, jako stádo věrné za svým pastýřem chodí. Vždyť není ctnosti a dokonalosti, v níž nepředcházel by nás příkladem svým. Hledáš-li, křesťane, příklad pokory, kdež nalezneš lepší, než u Krista, jenž až k smrti kříže se pokořil! Hledáš-li příklad trpělivosti, kde spatříš vyšší a vznešenější než na něm, který trpě, ani úst svých neotvíral! Hledáš-li příklad lásky, kde nalezneš vznešenější nad příklad Kristův, jenž miloval Otce svého a celé lidstvo v srdci svém nosil! Ježíš Kristus svým vznešeným a svatým životem podal nám velekrásný vzor veškerých ctností ušlechtilých, on vyšlapal nám svýma sv. nohama tu královskou cestu, která vede k nejvyšší dokonalosti mravní, v jeho životě máme shlížeti se, napodobiti jej, abychom stali se mu podobnými a tím obrazy božími.

[— Jeho ovčinec — církev. —] A jako Pastýř dobrý vystavěl si Kristus Pán na zemi této i ovčinec, v němž shromážditi chce všecky lidi všech zemí, národů, plemen a jazyků. Je to církev sv., kterou zbudoval Pán na skále, v níž složil sklad své pravdy a svých milostí, a kterouž jako nejvyšší neviditelný Pastýř spravuje Duchem sv. viditelnými pastýři — náměstky svými.

[— Mají tam přijíti všichni národové. —] A přece jest ještě nesmírně veliký počet těch, kteří nejsou z ovčince toho. »Mám i jiné ovce, které nejsou z ovčince toho,« praví v dnešním evangeliu. Slova ta mluvil Pán k fariseům, tedy k Židům, kteří nesmírně mnoho zakládali si na svém rodu, ale Kristus chce tím říci, že nejen Židé, ale i pohané povoláni jsou do ovčince jeho, že on jako Vykupitel světa umře nejen za Židy, nýbrž za všecky národy celého světa.

A právě tím jeví se nám opět jako Pastýř dobrý, že láskou svou objímal všecky národy, že obětivost jeho a úřad jeho pastýřský není obmezen pouze na jeden vyvolený národ, nebo vyvoleným národem stali se smrtí Ježíše Krista všickni národové celého světa bez rozdílu barvy a jazyka, poněvadž všickni povoláni jsou do církve jeho. Ano církev sv., kterou založil Pán, jest obecným ovčincem všech národů — i pohany i všecky ty, kteří ho posud znáti nechtějí, přivodí do ovčince svého a pak bude jeden ovčinec a jeden pastýř.

Ó utěšená to doba, kdy splyne celé lidstvo v jedno stádo, v jednu velikou rodinu pod jedním Pastýřem, v jedné církvi! Ó radostná to chvíle, kdy nebude na světě roztržek, svárů, bludařů a sektářů, přešťastný to den, kdy celé pokolení lidské v jedné víře a lásce podá sobě ruce.

[— Posud není jeden ovčinec. —] Než, bohužel, posud se nevyplnila připověď Páně o jednom ovčinci a jednom Pastýři! Celí národové žijí posud v pohanství, bloudí v temnostech mrzkého a hnusného modlářství a jiní tvrdošíjně po celé věky zacpávají uší svých k hlasu Ježíše Krista a nechtějí ho znáti, a i mezi těmi, kdož ke Kristu se přiznávají, jeho jméno nosí a nazývají se křesťany, nejsou všickni v pravém ovčinci Kristově, nebo než jedna jediná jest pravá církev boží, jako jeden jest Bůh, jeden Kristus, než jedna pravda, ano — posud není jeden ovčinec. A přece pravil Kristus Ježíš, že se to naplní a on pravil také, že nebe a země sice jednou pominou, ale ze slov jeho, že ani puntík, ani čárka nepomine.

[— Nastane to jednou. —] Tak jako doslova naplnilo se, co předpověděl Pán o zkáze města Jerusalema, tak jistě naplní se i blahodárná tato připověď Páně, že bude jeden ovčinec a jeden pastýř, ano přijde jistojistě doba, kdy všichni národové se sejdou jako dítky jednoho Otce nebeského, jako vykoupenci jednoho Pastýře Ježíše Krista, jako bratří a sestry v jednom ovčinci, jedné svaté katolické apoštolské církve Páně. Pán vševědoucí, který spravuje osudy národů a vede je rozličnými cestami, sám jediný zná, kdy to bude, přece ale můžeme určiti, co se musí zprvu státi, než nastane doba tato přeblažená, kdy království boží bude se rozvětvovati po celé zemi, ba kdy země naše celá bude rájem, poněvadž v ní vévoditi bude Ježíš Kristus a láska jeho.

[— Nejprve musí jinověrci pravdu upřímně hledati. —] Nejprve musí ti, kdož mimo církev boží žijou, pravdu upřímně hledati a ti, kdož v církvi již jsou, podle vůle Kristovy i žíti. Ovšem pokud ti, kdož v ovčinci Kristově posud nejsou, ku pravdě neteční a lhostejní jsou a bludy své milují a upjatě jich se drží, budou se ustavičně podobati ovcím bloudícím, které nechtějí slyšeti hlasu Pastýře, nýbrž následují rozličné nájemníky. Až ale milostí boží osvíceni poznají blud svůj, a touha po pravdě počne se ozývati v duši jejich, pak ji i naleznou, jako ji nalezl pohan Kornelius a sv. Augustin.

[— A katolíci jim dobrý příklad dávati. —] Ano, tehdáž se naplní slovo Páně, že bude jeden ovčinec a jeden pastýř, až ovce bloudící půjdou za hlasem Krista Ježíše, který zve je do své církve, a až ti, kdo jsou již v církvi té, vésti budou pravý křesťanský život. Ovšem zůstane církev sv. vždycky pravým ovčincem Kristovým, byť i jednotliví členové její nežili tak, jak se na křesťany sluší, přece ale nedá se upříti, že velmi mnoho záleží na tom, neboť církev sv. má právě tu úlohu na světě, aby dítky své vedla k životu ctnostnému, vzornému, svatému, a právě tím, že údové církve sv. vedou život bohabojný, plný vznešených ctností, mají jinověrci přilnouti láskou k církvi té.

[— Jako první křesťané. —] »Hle, jak se milují, ačkoli se ani neznají.« volali pohané, žasnouce nad láskou a sv. životem prvních křesťanů, a více životem jejich než všemi slovy a kázáními překonáni nemohli déle odporovati pravdě a houfně dávali se pokřtíti, nebo byli přesvědčeni, že to náboženství, ta církev, která samojediná dovedla vypěstovati v dítkách svých takové veliké nevídané ctnosti, musí býti pravdivá, božská. Ano, nejmilejší, až všickni křesťané budou jasnými vzory života bohumilého, až bude mezi nimi panovati láska, milosrdenství, svornost a ostatní ctnosti, až o zločinech a hříchu nebude mezi nimi ani řeči, pak přesvědčí se i ti, kdož nejsou ještě v církvi pravé, že ta církev, která takové syny a dcery má, jest pravý ovčinec Páně.

[— Pak bude jeden ovčinec na zemi. —] Ó kéž se to stane brzy, kéž ukrátí Pán těm národům, kteří posud v půlnočních temnotách mrzkého pohanství bloudí, dobu bídy jejich, aby uvedeni byli do ovčince Kristova, kéž osvítí Pán svou milostí i všecky ty ovce Kristovy, které bloudí po cestách křivých, aby poslechly hlasu Pastýře dobrého, který i je zve do církve své. Pak vzkvete království Kristovo na zemi a šířiti se bude vždy více, pak stkvíti se bude kříž Kristův jako vítězné znamení po všech končinách.

[— A potom v nebesích. —] A když posléze věkové národů vyprší a veliký Pastýř svůj úřad dokoná, pak povstane a shromáždí kolem sebe nesčíslný počet těch, kteréž během věků volal a pásl a kráčeti bude před nimi a povede je k Otci svému. A pak teprve na věčnosti, v blaženosti na nebesích úplně a zcela se vyplní, co praví Pán v evangeliu dnešním: »Že bude jeden ovčinec a jeden pastýř.« Amen. *† František Ekert.*

Neděle II. po velikonoci.

Křesťanství blaží svět.

»Byli jste jako ovce bloudící, ale nyní obráceni jste k pastýři a biskupu duší svých.« Petr, II., 25.

Jak známo, pravda a lež vedou odvěký proti sobě boj. Tak kolikrát jen ve století zodpověděna již byla otázka: Kdo jest Ježíš Kristus? a přece kolik bují podnes mylných představ a názorů

o jeho vznešené osobě a o božském jeho díle — Církvi svaté — kdož dovedl by sčísti?!

Věřící křesťan opíraje se o bibli, o evangelium, historii i o vlastní zkušenost, pln posvátného nadšení volá: Ježíš Kristus jest Bůh! a zanícen jsa jeho velebností, osvícen jeho božskou září, nadšen jeho nezměrnou láskou klaní se mu a ruce spíná k němu prosebně, neboť ví, že »Bůh povýšil jej a dal mu jméno, kteréž jest nad všeliké jméno — a každý jazyk aby vyznával, že Pán Ježíš Kristus jest v slávě Boha otce« (sv. Pavel k Filip. II. 11), ví, že není v jiném jménu spasení!

A mezi tím, co my vzýváme Ježíše u paty jeho kříže, by nám byl milostiv, by nám žehnal — slyšeti jest odjinud proti němu a jeho sv. učení výkřiky divokého zášti jako burácení hromu. Tyto šílené útoky pocházejí jednak od přívrženců Voltairových, který s infernální zlobou slovem i písmem proti církvi hlásal ono známé: »Ecrasez l'infame«, jednak dějí se od rozličných náboženských sekt a různých podvratných spolků, jež všemožně se snaží církev Kristovu vyhladiti s povrchu země, poněvadž nechtějí podrobiti se oné veliké pravdě již starověkým klassikem takto krásně proslovené: »Čiň dobře, dokud žiješ, chceš li po smrti žíti.« (»Fac bene, dum vivis, post mortem vivere si vis.«)

Moji drazí! Zastavme se dnes u těch protiv a nestranně pozorujme, jak v pravdě oblažila a dosud šťastnou činí společnost lidskou církev boží. Budeme-li správně souditi, pak jistě se přesvědčíme, že mezi největší nepravdy naší doby patří i ono na výsost nespravedlivé tvrzení, jež upírá křesťanství jeho blahodárné na svět působení a tak nevděčně zapomíná na slova knížete apoštolů sv. Petra, jenž praví: »Byli jste jako ovce bloudící, ale nyní obráceni jste k pastýři a biskupu duší svých« (sv. Petr II, 25) a na slova velikého apoštola národů sv. Pavla, jenž podobně volá: »Byli jste zajisté někdy temnost, nyní pak jste světlo v Pánu.« (Efes. V, 8.) Všeliký pokrok moderní společnosti považuje se za přirozený výsledek lidského bádání, kdežto křesťanství, zvláště však církev sv. bývá vyhlašována za šiřitelku tmy a pošetilých předsudků — její služebníci bývají potupně nazýváni tmáři a zpátečníky, jakoby tomu dobrému a prostému lidu nepřáli pokroku a vzdělání, jakoby pod rouškou víry udržeti jej chtěli v nevědomosti, prostnosti a v chudobě.

Drazí v Kristu! Abych úplně vyvrátil toto pošetilé, nespravedlivé a lživé tvrzení, musil bych mluviti několik hodin — k tomu však vyměřený čas nestačí, a proto v této posvátné chvíli aspoň kratince naznačím, jak neobyčejnou, v pravdě zázračnou moc má v sobě Kristův kříž a jak celý svět blaží jeho sv. učení.

Duch svatý kéž osvěcuje nás při úvaze té svojí milostí!

Pojednání.

In hoc signo vinces — v tomto znamení zvítězíš — tak četl kdysi císař Konstantin na kříži, jenž se mu ukázal v zářícím

oblaku uprostřed válečné vřavy, když bojoval proti soupeři svému císaři Maxentiovi před branami tehdy ještě pohanského Říma. A vidíte, moji drazí, ten svatý Kristův kříž jest dosud vítězným znamením, chloubou a slávou naší sv. víry! Vítěznou dráhu jeho neoznačují slzy a bída lidí, stopy kudy kráčí noha věrozvěstova jistě nevyznačují rozvaliny.

A jak by také mohlo jinak býti?! Vždyť Kristus přišel na svět jenom z té nejčistší lásky k lidem, přišel, aby potěšil zarmoucené, aby uzdravoval nemocné a křísil mrtvé, hlavně však, aby zjednal vítěznou palmu v nebi všem těm, kteří ctnostně na světě žili a byli a jsou nespravedlivě pronásledováni.

Jak zcela však jinak bylo v dobách před Kristem! Co nezměrné bídy a úžasné nepravosti bylo tam, kde vládlo vzdělání a bohatství, i tam, kde byla domovem chudoba a barbarství!

Na život posmrtný myslilo se jen takovým způsobem, jenž jej zneuctíval. Nevinnost a čistota mravů byla prázdným slovem a byla pokládána za pošetilost a bláznovství, nemravnosti však byly zasvěcovány háje a chrámy, ano i bohyně, jménem Venuše, ustanovena byla za jejich ochránkyni. A tak nebylo tehdy žádné spravedlnosti, poctivosti a vůbec nějaké význačné ctnosti!

Místo spravedlivých zákonů vládla pouze libovůle korunovaných tyranů a jejich ničemných rádců — poněvadž státní zřízení nebylo zbudováno ke všeobecnému blahu, nýbrž spíše ku prospěchu vladařův a několika privilegovaných jednotlivcův.

A proto ký div, že v tehdejších dobách všechny spoluobčany ohromila nezištnost Aristidova, který, ačkoliv stál v čele obce athenské a se státními penězi mohl dle vůle své nakládati, přece v úplné chudobě zemřel, takže ani svým dcerám žádného věna nezanechal — za kteroužto ctnost, tehdy neobyčejnou, dostal s obdivem čestný název: »Poctivec«. A jako nezištnost, tak i ostatní ctnosti v dobách před Kristem byly lidstvu téměř úplně neznámými.

Z propasti tak bědných poměrů mohla člověčenstvo vyprostiti jen síla všemocná, jež by ještě byla podivuhodnější, než sama tvůrčí moc boží — a takou silou spásnou stalo se Kristovo vykoupení, ano jen učení Kristovo, jež tak velebně září v křesťanství, mohlo zapuditi tu děsnou tmu všeho zla, jež tehdáž vládla nad světem, jen ono bylo s to odstraniti ten naprostý nedostatek všeho mravního a právního citu, zkrátka jen božská nauka Kristova, jeho utrpení, smrt a z mrtvých vstání mohlo způsobiti, aby lidé zase žili po lidsku.

Všeliké tedy obmezování křesťanství v jeho postupu, všeliké jeho pronásledování nebylo a není ničím jiným, než trestuhodným potíráním vzdělanosti a mravnosti, jest nerozumným oddalováním lidstva od žádoucího pokroku v dobrém.

A proto právem možno tvrditi, snaží-li se za dnů našich mnozí liberalističtí vědátoři bez křesťanství udržeti ve světě pořádek a mravnost, chtějí-li pouze na výzkumech moderní vědy zbudovati spořádaný život veškerého lidstva, pak jistě podnikají

marnou práci Sysifovu — valí do vrchu balvan, aby se jim hned zase skutálel dolů, co dnes postaví, zítra rozpadne se v niveč.

Samotná věda nikdy nedovede nahraditi tu vznešenou, největšími filosofy právem obdivovanou nauku božského Mistra, as tak jako nepatrná lampička nezastíní jas slunečního světla. A přece prapor Kristův má se skloniti před korouhví, na níž hrdě jest napsáno: Civilisace! Svoboda! Pokrok! aneb ono známé: Volnost, rovnost, bratrství!

Moji drazí! Slova tato nejsou vynálezem doby nové, slovy těmi již pradávno oplývala ústa státníků římských.

Či nepodrobovali si světovládní Římané přerozmanité národy pod krásným jménem: Civilisace? Nebyla jim jejich kultura, kterou sdíleli s podmaněnými národy jen pláštíkem, nicotnou jakousi záminkou, aby mezníky říše své posunovati mohli co nejdále? Zajisté víte, že ano!

Ale jaká to byla, pro Bůh, civilisace, a jaká kultura?!

Pohleďme jen aspoň na okamžik do jejich denního života — co tu shledáme nezměrné bídy! Jak jest známo z historie i ze zkušenosti denní, bývá urozený rod, sláva a bohatství údělem jen několika miláčkům štěstěny, kdežto milliony lidí strádá v chudobě, v nemocích a strastech všelikých. Nuže, a jak se choval světovládný Říman k takovým lidem v pravdě politování hodným? Odpovídám aspoň několika ukázkami, jež jsou jistě charakteristickými doklady jejich »něžné« kultury!

Slyšte! Marcus Aurelius po způsobu stoickém nazval soucit s člověkem nešťastným — bláznovstvím, Seneka slabostí, Cicero hloupostí a přímo zločinem dáti se takým soucitem přemoci. A Epiktet spatřoval v chudých a nešťastných jen nečistou stoku.

Dle názoru Platonova měli malomocní býti zavřeni v chrámě Aeskulapově a tam hlady měli zemříti, aby země »toho druhu zvířat byla zbavena«. A podobné hrůzné zásady hlásali téměř všichni filosofové a básníci pohanští! Tak na př. Plautus napsal divadelní hru, v níž otec svému synu dává toto naučení: »Synu,« tak praví, »špatně posloužíš chudým, podáš-li jim pokrmu a nápoje, neboť sám přicházíš o to, co jim dáš a chuďasům jejich bídný život jen prodloužíš!«

Při tak bezcitných zásadách ký pak ovšem div, že v Athénách a v Egyptě pod trestem smrti bylo chudým nebo těžkými nemocemi stíženým zakázáno o chléb neb o jinou potravu prositi?!

A taková neláska, surovost a nenávist k lidem chudým, nemocným a služebným vládla všude v dobách před Kristem, byli tací ubožáci otroky, t. j. lidmi beze všeho práva a spravedlnosti. Musili rozkazů svého pána bezvýminečně poslouchati, on je mohl libovolně trestati, zmrzačiti, po případě i beztrestně usmrtiti. Tak z dějin jest známo, že manželka perského krále Xerxa ve svém stáří kázala každého roku zakopati za živa mnoho otroků na poděkování bohům, že jí udělují zdraví. Jinde zase krmili masem otroků ryby a dravou zvěř, kterou chovali v klecích ku veřejným hrám.

Krátce řečeno tací chudobní a služební lidé nebyli ceněni o nic výše a nebyli opatrováni o nic lépe než zvířata domácí. Varro znal mezi otrokem, volem a pluhem jen ten rozdíl, že otrok mluví, vůl bučí a pluh jest němý! A jak přečetné byly tyto ubohé bytosti! Vždyť v jediném Římě, v době slávy, bylo as padesát tisíc svobodných občanů, za to však bylo tam téměř dva milliony otroků! A ký také div, vždyť bohatý patricij míval až dvacet tisíc i více takých ubožákův!

A byli tak na výsost nešťastni, že o nich neplatil ani skromný výrok Tibullův, jenž dí: »Venit post multos una serena dies« (po mnohých jeden jasný den).

Obrat v tak hrůzných poměrech způsobilo teprve křesťanství. Teprve Kristus, ten božský učitel lásky nejčistší, naučil lidstvo pravé lásce, an slavnostně prohlásil: »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.« A jindy zase pravil: »Co jste učinili jednomu z mých nejmenších, mně jste učinili.« A jindy opět: »Milujte se vespolek, jako já jsem miloval vás.«

Ostatně neposvětil Ježíš Kristus chudobu již tím, že, ač byl Bůh všemohoucí, přece ráčil se státi na světě úplně chudým, tak že právem mohl říci: »Lišky mají doupata a ptáci mají svá hnízda, ale syn člověka nemá, kde by hlavu položil!«

Chudou matičku a chudého pěstouna zvolil si za své rodiče a chudobné rybáře učinil svými přáteli a hlasateli svého učení!

Hleďte, moji drazí, jak nesmírný to rozdíl v zásadách u pohanů a u náboženství Kristova?! Chudí a nešťastní nejsou božskému Mistru předmětem opovržení, nýbrž jsou mu milými bratry, kteří si zaslouží srdečného politování, upřímného soucitu a účinné pomoci!

A proto také vyznavači Kristovi, jsouce vychováni tím božským učením lásky, vystavěli k zmírnění lidské bídy tolik různých, dobročinných ústavů, a to ve všech stoletích křesťanských, byli přesvědčeni, že tím způsobem nejkrásnější pro nebe si uloží poklady!

Než uvažujme ještě dále! Nahlédněme, jak bylo v rodině za dob pohanských a jak jest tam v době po Kristu. Muž ženě, jak známo, a otec dětem byl v těch dobách více tyranem, nežli starostlivým otcem, žena pak muži byla spíše otrokyní, nežli rádkyní, pomocnicí a věrnou družkou života, a dítkám svým byla spíše dohlížitelkou, než milující matkou.

Dle pohanských nauk Egypťanů, Peršanů, Řeků a Římanů byla žena považována za bytost opovržení hodnou, poněvadž jest prý od přirozenosti více ke zlému nakloněna a více jest chybující než mužské pokolení. (»Femina nulla bona est: quod si bona contigit ulli, nescio quo pacto, res mala facta bona est« aneb: »Feminae naturam regere, desperare est omnium.«)

Dle takových hrůzných názorů bylo pak ovšem zcela odůvodněno mnohoženství a možnost rozvodu, který často se stával z příčin pranepatrných. Tak C. Sulpicius proto zapudil svoji manželku, že vyšla na ulici, nemajíc zastřené tváře. Antistius Vetus

zase z té příčiny, že příliš důvěrně rozmlouvala s libertkou, a známý, proslavený řečník Cicero opět proto, že manželka jeho byla málo zarmoucena nad úmrtím své dcery.

Tak tedy smutné bylo postavení ženy i u nejvzdělanějších národů starověkých, a podobné dosud jest údělem ženám tureckým. Moslemín se svou manželkou nikdy nejí, nikdy s ní ven nejde, nikdy s ní nevyjede, odsuzuje ji k doživotnímu žaláři ve svém harému. Má-li dívka neb žena turecká vyjíti, musí svůj obličej zastříti hustým, neproniknutelným závojem, a tak spíše jest podobna mumii, než živoucí bytosti.

Jak zcela jiný, důstojný poměr v rodině stanovilo křesťanství!

Manželství dle tohoto božského učení jest nerozlučitelnou svátostí, jest poutem lásky, věrnosti a vzájemné podpory. Muž jest sice vrchním pánem v rodině, ale není jediným oprávněným samovládcem. Žena mu stojí po boku, již ne jako otrokyně, nýbrž jako pomocnice, rádkyně a věrná družka života. Dítky rodičů nejsou jejich pouhým movitým majetkem, jak bylo u pohanů, nýbrž jsou to bytosti Bohem samým k opatrování rodičům svěřené, za něž jednou musí přísný před Bohem skládati počet!

Krátce řečeno, dle nauky Kristovy muž i žena jsou si zcela rovni, oba z prachu země jsou stvořeni, oba jsou obrazy božími, za oba umřel Kristus, oba také jednou z mrtvých vstanou i jejich dítky. A tak nepopíratelnou jest pravdou, že náboženství křesťanské povzneslo ženu z poroby ke svobodě, rovnou ji učinilo muži ano i dítky vzalo v ochranu a tak posvětilo celou rodinu a tím i celé národy, jež chrání svým božským učením před libovůlí ukrutných samovládcův, poněvadž i je činí zodpovědnými před Bohem za jejich jednání, i vladaře podrobilo zákonu mravnosti práva a spravedlnosti a tak ve jménu Božím odsuzuje panovníků zlovůli.

Jak zcela jinak bylo v dobách pohanských! Panovníci východní i caesarové římští věřili ve svůj božský původ, ano mnozí z nich přímo považovali se za bohy a podle toho ovšem s jednotlivci i s celými národy jednali.

Tak na př. císař Kaligula dlel kdysi v Gallii a tu otázal se jakéhosi muže: »Víš-li pak kdo jsem já?« »Šašek celému světu« neohroženě odpověděl gallský hrdina, a Kaligula ničeho mu za tu urážlivou odpověď neučinil, a sice proto ne, poněvadž ho nepovažoval za člověka, nýbrž jen za cvičené zvíře, něboť kdyby byl člověkem, musil by přece věděti, že on, císař Kaligula, jest »bohem.« Téhož císaře bylo heslem: »Kéž by římský národ měl jediné jen hrdlo,« by je mohl jednou ranou stíti.

Suďte sami, moji drazí jak hrůzné to byly poměry v dobách před Kristem, kdy národové žili v pohanství! Než mnohý si snad pomyslí, proč asi jsem uváděl tyto věci v dnešní promluvě? Proč mluvil jsem o dobrodiní, jež přineslo světu Kristovo učení?

Slyšte! Bylo to roku 396, kdy v okolí města Gazy celá krajina byla pustá a vyprahlá dlouho trvajícím suchem a vedrem.

Pohané prosili bůžky své, aby dali potřebný déšť, ale vzývali je marně — země prahla dále. A tu v nejvyšší tísni zvedli se křesťané a vyšli pod vedením sv. Porfyria za bránu města a počali vroucně prosit Ježíše Krista o smilování. A hle! neprosili marně. Na obloze vyvstaly v brzku mohutné mraky a hojný déšť napojil vyprahlou zemi. Pohané vidouce co se stalo, plni údivu volali: »Kristus zvítězil!« a také stali se křesťany.

Drazí v Kristu! Naše země a celá společnost lidská jest v ohledu mravním a sociálním také pustá a vyprahlá. Moderní pohané, kteří rádi rozhlašují náboženství za věc soukromou, také volají o pomoc k těm rozličným svým bůžkům a modlám a jiným. Ale volají jistě nadarmo! Takoví nemohou přec učinit šťastnou společnost lidskou, vždyť oni ani sami nejsou spokojeni a šťastni, jak by tedy mohli učinit šťastnou společnost lidskou, zajisté nemo dat, quod non habet!

Lidstvo a jeho blaho může obnovit jen ten, kterýž již před 1900 lety obnovil tvářnost celé země, ano jedině Ježíš Kristus a jeho božské učení může šťastnými učinit všechny národy, jak známo jest z historie i z denní zkušenosti, a proto často a s vroucností povznášejme k němu duši svoji!

Až zase na víře Kristově jako na jediném, pevném základu zbudovány budou trůny a parlamenty, školy i dílny, vůbec celé společenské poměry, pak jistě šťastnými budou nejen jednotlivci, ale i celé rodiny a tím i národové a společnost lidská pak z vlastního přesvědčení s radostí a s nadšením zvolá: Kristus zvítězil — my jsme nyní šťastni. Amen. *Stanislav Kosau.*

LISTY VĚDECKÉ.

»Náš křesťanský odkaz.«

Vyňal a přeložil **Josef** hrabě z **Berchtoldů.**

Hlava II.

Jsoucnost boží dokázaná všemi národy, starými i novověkými.

Přemítáme-li o zřejmé patrnosti Stvořitele, jak jeví nám ji pořádek a pohyb planetární soustavy, nepřekvapí nás, nalezneme li, že pokolení lidské v každé době a zemi a v každém postavení života uznávalo jsoucnost Nejvyšší Bytosti. Nejslavnější dějepisci a spisovatelé starobylosti, jak Aristoteles hlásá, podali svědectví víry rodu lidského v nějaké božství. Herodotos a Plutarch mezi dějepisci, Plato, Aristoteles, Cicero a Seneca mezi filosofy; Homer, Hesiod, Virgil a Ovid mezi básníky zaručují pravdu tohoto tvrzení.

»Projdete-li zemi,« praví Plutarch, »najdete města beze zdí, nebo písemnictví, neb zákonů, neb pevných sídel, nebo měny. Leč města zbaveného chrámů nebo bohů — města, jež nepoužívá modliteb nebo věšteb, jež nepřináší obětí, aby obdrželo požehnání a odvrátilo zlo. nikdo nikdy neviděl, aniž kdy uvidí.« *)

V počáteční hlavě u Herodota oslovuje Solon Kroesa těmito slovy: »Třeba nám uvažovati o konci každé věci, jakým způsobem zajde; neboť božstvo, ukázavši záblesk štěstí mnohým, později úplně je zavrhlo.« Celé dílo jest prodchnuto uznáním vyšší Moci, jíž náboženská úcta přísluší.

»Země,« praví Plato, »slunce a hvězdy a vesmír sám, i čarovná změna dob dokazuje jsoucnost božství. Nadto i barbarské národy pojí se s Řeky ve hlásání této pravdy.« Jinde ujišťuje: »Nebylo člověka od mládí do starého věku, jenž by se byl domníval, že není bohů.« **)

»Podle přiznání celého pokolení lidského,« praví Aristoteles, »jest bůh příčinou a počátkem věcí.« ***)

---

*) Contra Coloten. C. XXXI.
**) De Legibus Lib. XI.
***) Metafysika II., 11. 820.

»Není divocha,« podotýká Cicero, »jenž by neměl proniklou mysl svou myšlenkou o božství. Mezi tak mnohými druhy bytostí není živočicha, vyjímaje člověka, jenž by neměl nějakého poznání boha. A mezi lidmi samými není pokolení tak divého a nezkroceného, jež by bylo nepovědomo jsoucnosti boží, ač jinak jest snad v nevědomosti o božích vlastnostech.« *)

»Navykli jsme,« praví Seneca, »dávati velkou váhu všeobecné víře lidstva. Přijímáme to jako přesvědčující důvod. Že jsou bohové, soudíme z citu vrozenému lidské mysli; aniž se kdy našel národ, tak vzdálený oboru národa a vzdělanosti, jenž by popřel jejich jsoucnost.« **)

Jednoho dne Galenus, vyloživ anatomii lidského těla, zvolal: »Obětoval jsem Věčnému obět libější nežli jsou kozy a voli.«

Lucretius, přiznaný atheista, vynáší učitele svého Epikura, že jest prvním, jenž odvážil se pozvednouti hlasu svého proti náboženské úctě.

Staří Egypťané jsou mezi nejpamátnějšími národy naší země pro starobylost a mezi nejslavnějšími pro duševní kulturu svoji. Ti že rovněž v dřevní době svých dějin uznávali a uctívali jednoho pravého Boha, zjevno jest z tohoto chvalozpěvu nalezeného mezi nejstaršími pomníky:

»Zdráv buď, praví tvor každý,
pozdrav z každé Ti vlasti;
k výšinám nebes, k šíři až země,
k hlubinám moře
bozi klaní se Tvé velebnosti.
Duchové, jež učinil's, Tě vyvyšují,
plesajíce u nohou svého Zploditele.
Volají k pozdravu Tobě,
otče, otci všech bohů,
nebe jenž zvyšuješ, stvrzuješ zemi.
Strůjče věcí, bytostí Stvořiteli,
Vládče života, zdraví a síly, Vůdče bohů;
klaníme Tvému se Duchu, jenž jediný učinil's nás,
my, jež učinil's Ty, Ti děkujem, že's nás zrodil,
my chválu Ti pějem za Tvé milosrdenství k nám.«***)

Chevalier právem podotýká: »Čím výše stoupáme k počátkům egyptského národa, tím jasněji nacházíme v jejich původní čistotě zásady přirozeného zákona, zjeveného s počátku člověku Bohem samým, úcta to jednoho, jediného Boha, Stvořitele světa a člověka.«

Nuže, vypůjčmež si Ciceronův výmluvný jazyk o odchylném, ač příbuzném předmětu, a zvolejme: »Proč pochybovali bychom o jistotě jsoucnosti boží — pravdy to, již rozum a dějiny a všichni národové, již Řekové a barbaři, již všechny věky, již největší filosofové a básníci, již nejmoudřejší zakladatelé republik vždy připouštěli! Což! máme čekati, až němá zvířata sama připojí se

*) De natura Deorum.
**) Epist. CXVII.
***) Viz Hoareovo dílo: *Religion of the Ancient Egyptians.*

k lidem, hlásajíce tuto pravdu a nespokojiti se se souhlasným svědectvím lidstva!« *)

Novověcí národové jsou neméně jednomyslnými, nežli byli národové starobylosti, ve vyznání Nejvyšší Bytosti. Lidskou rodinu, ceněnou nyní téměř na *čtrnácte set millionů duší*, lze rozděliti v náboženském ohledu v tyto druhové skupiny: Židy, křesťany, mohamedány, buddhisty, brahmíny, parsy a ctitele fetišů.

Počet křesťanů všech vyznání jest udáván na 400 millionů, počet Židů téměř na 8 millionů. Že křesťané a Židé ctí jednoho Boha, o tom není pochybnosti. Mohamedánské obyvatelstvo samo dosahuje počtu 120 millionů. Co řečeno bylo o křesťanech a Židech, lze také tvrditi o mohamedánech, jak zjevno z Koranu, jenž obsahuje pravidlo jejich víry a mravů.

Budhisté s následovníky Confucia a Shintose tvoří lidnaté náboženské sekty velkého císařství Číny a Japanu a cení se na 480 millionů.**) Nižší třídy náleží obyčejně k první, vyšší a intelligentnější třídy ke druhé z těchto dvou sekt.

Uváděná mravní porucha a náboženská lhostejnost budhistů učinila na mnohé spisovatele dojem, že jsou atheisté. Ale bližší zkoumání Abbého Huc-a, Du Halde-a, barona Hübnera v jeho »*Procházce kolem světa*« a jiných autorů povážlivě změnilo tento nepříznivý soud a ukázalo, že ač zakrývající hrubé pověry, jest u nich jakási víra v Božstvo, znešvařená však lživými soustavami, zacházejícími v polytheismus, ano i pantheismus. Mluvě kdysi s abbéem Huc-em, láma jakýsi, kněz Budhův, učinil tuto poznámku: »Nesmíte zavrhnouti,« pravil »náboženské pravdy s pověrami obecného lidu. Neb jest pouze jediný pán všehomíra, Stvořitel všech věcí, stejný bez počátku a bez konce.«***) Víru tohoto lamy lze přijmouti jako pěkný vzor vyznání budhistického kněze a z velkého rozsahu, budhistického lidu v čínském císařství. Jsme zajisté ospravedlněni, označíme-li jako náboženství celého národa náboženství jeho kněží. V každém případě na víru budhistů v Božstvo lze souditi z četných chrámů, jež zbudovali a z toho, že mají kněze, oběti a náboženské obřady a že věří v budoucí soud a příští stav odměn a trestů — jichž nelze smířiti s atheismem. †)

Mr. St. George Mivart ve svých »*Čteních z přírody*« činí tuto soudnou úvahu: »Vím že budhismus, ač náboženstvím jest, jest mnohdy vydáván za atheismus; leč budhistický pojem *moci* nebo *zásady*, rozdělující po smrti stejně odměny a tresty podle měřítka ctnosti, nutně zahrnuje v sobě jsoucnost nějaké entity, bytosti, jež jsouc nejmocnější, nejrozumnější a nejlepší, jest virtuelně (činně) a logicky (pomyslně) *osobním* Bohem, jakékoliv jest jméno, které

*) *De Divinatione* L. T. C. 39.

**) Těžko jest ustanoviti přibližný počet těchto tří sekt. Sir Monier Williams, professor sanskritu na universitě oxfordské, hájí mínění, že budhisté celého světa nepřesahují počtu jednoho sta millionů duší.

***) Cesty Tibetem a Čínou. 1 sv. (p 126 orig.)

†) Alzogova; Univ. Hist. Vol. I. p. 76 ss.; viz též Hübnerova Procházka kolem světa, přel. V. E. Mourek, p. 492—93 orig.

zvyk náš jí přikládá.*) Tak dovoleno uzavírati s Dr. Cairnem, předsedou university glasgowské: »Budhismus, ač zdánlivě, není přece v pravdě atheistickou soustavou.«**)

Že vyšší třídy v Číně jsou bohověrecké, theistické, o tom sotva lze rozumně pochybovati. Roku 1600 prohlásil císař vládním výnosem, že Číňané neklaní se hmotnému nebi, nýbrž Pánu nebes.***) Císař Kanghi, v druhé části 17. století, napsal tento nápis na průčelí křesťanského kostela v Pekinu: »Pravému Počátku všech věcí.«

Na prvním sloupci:	*Na druhém sloupci:*
»Jest nekonečně dobrý a nekonečně spravedlivý.«	»Nemá počátku a nebude míti konce.«
»Osvěcuje, udržuje.«	»Stvořil všechny věci od počátku.«
»Vládne s nejvyšší mocí a svrchovanou spravedlností.«	»On to jest, jenž jimi vládne, a On jest jejich pravým Pánem.«

Učený a zkušený čínský missionář, v dopise zaslaném r. 1730 řediteli akademie věd ve Francii praví: »Vždy se mi zdálo, že ti, kteří vinili vzdělaného Číňana z atheismu, nemají jiné pohnutky, nežli zájem pro věc, kterou hájili. Nikdy jsem neviděl Číňana, jenž by byl praktickým atheistou. Přidal bych, že počet těch, kteří přejí si býti atheisty, jest velice malým. †)

Za dnešního dne jest počet skeptiků, pochybovačů mezi Číňany povážlivější. Ale jejich skepticismus není praktičtější dnes, nežli byl v minulém století. »Četl jsem v knize jakéhosi amerického protestantského missionáře, že vzdělanci v Číně obyčejně se vrací v hodině smrti k víře a obyčejům budhistickým; a katoličtí missionáři potvrdili toto ujištění.«††) Cestovatel, z jehož knihy citujeme tato slova, baron z Hübnerů, zmiňuje se o věcech,†††) jež zcela dotvrzují výše uvedené údaje a dovozují, že víra v Boha podkladem jest praktického života vzdělaného Číňana, nebo následovníků Confucia.

Co pak se týče členů třetí náboženské sekty, jež činí pozůstatek čínského lidu — Shintosové, — připouští se všady, že jsou theisty. První přikázání jejich náboženství vyjádřeno jest slovy: »Ctíti budeš bohy a sloužiti své zemi.«

Brahminismus, jehož ctitelé čítají asi 120 millionů duší, jest převládajícím náboženstvím Hindostanu. Brahmíni uznávají jednu Nejvyšší Bytost, jak zjevno z Ved, svatých jejich knih. »Čím slunce a světlo jsou tomuto viditelnému světu, tím Nejvyšší Dobro a Pravda jest rozumnému a neviditelnému všemíru; a jako

*) *Lessons from Nature* p. 362.

**) Budhismus ve: *World's Cyclopedia of Science,* (John B. Alder N. Y.) Vol I. p 575.

***) De la Luzerne, *Existence de Dieu p. 137.*

†) Lettres Edifiantes T. 21. p. 493

††) Hübnerova: Procházka kolem světa p. 494 orig.

†††) Tamže str. 491 orig.

naše tělesné oči jasně pojímají předměty, osvícené sluncem, tak duše naše dobývají si jisté vědy, rozjímajíce ve světle pravdy, jež plyne z Bytosti všech bytostí; toť jest ono světlo, jímž jedině mysl naši říditi lze na stezku blaženosti . . .« — »Bez ruky a nohy běží rychle a chápe pevně; bez očí vidí, bez uší všechno slyší. Ví vše, co věděti lze, leč nikdo není, kdož by Jej znal. Jej, moudrého, nazývají Velikým, Nejvyšším, vše pronikajícím Duchem.«

Tato pak modlitba jest původní, řízená na Boha od brahmínských kněží: »Klaním se Bytosti, jež není podrobena změně nebo nepokoji, jejíž příroda jest nedělitelna, jejíž duchovní podstata nepřipouští skladných částek; tato Bytost, jež jest původ a počátek všech věcí a jež převyšuje je ve vznešenosti, jež jest oporou všehomíra.*)

Parsové, kteří hlavně žijí v Persii a Indii, cení se asi na 1 million duší. Že věří v jednoho Boha, v monotheismus, jest zjevno ze Zend-Avesty, již ctí jako Písmo svaté. Jejich bohopocta sestává ze služby kněží užívání chrámů, oltářů, obřadního jazyka a bohaté obřadní knihy, rituálu. Bohoslužba Parsů jest méně poskvrněna pantheismem a polytheismem, nežli bohoslužba pohanských náboženství, o němž jsme se zmínili.**)

Nejvyšší bytost nazývá se v Zend-Avestě »živý Bůh, Dobrý Duch, Nejvyšší Pravda, Tvůrce života, Podstať Pravdy, Prvopočáteční Duch, Stvořitel všeho, co jest dobrým, Původce světa a zákona, nejmocnější z bytostí. Ten to jest, jenž vyznačil slunci a hvězdám dráhu jejich na nebesích. Ten to jest, jenž způsobuje přibývání a a ubývání měsíce. Ten jest to, jenž stvořil zemi.***)

Černošské kmeny v Africe a tuzemské, pohanské národy v Oceanii lze hrubě odpočítati na 230 millionů duší. Arcibiskup Vaughan ze Sydneye, jehož svatý úřad vrhl jej do blízkých osobních styků s domorodci, a jehož široká zkušenost a pozorovací zvyk dává velikou váhu jeho mínění, důrazně tvrdí, že domorodci australští věří v Nejvyšší Bytost.†)

S výjimkou několika kmenů, jež přijali mohamedanismus a malého počtu obrácených ke křesťanství, spousta afrických národů vyznává fetišismus, kterýž jest nejnižší a nejponižující způsob modloslužby. Jejich náboženské obyčeje jsou poskvrněny hádáním, čarováním, kouzelnictvím a přinášením lidských obětí. Než, ačkoliv hrubé pověry a zdivočilé obřady znesvěcují jejich bohoslužbu, nejsou přece bez nejasného pojmu nějaké Vyšší Moci. Chapmann vypravuje, že za bouře jedné zapřísahali Bečuanové (jihoafrický kmen) božstvo, aby seslalo hrom,††) což ukazuje, že, kdyby nebyli povinnou úctu vzdávali božství, přece, při nejmenším, uznávali jeho jsoucnost. (Pokrač.)

---

*) Lettres Edif., Tome 10, p. 15.
**) Thébaud's Gentilism, p. 183.
***) Thébaud's Gentilism p. 184.
†) Science and Religion.
††) Travels in Afrika. Vol. I., p. 45.

Svěcená voda v katolické bohoslužbě.

Píše Dr. František Maleček.

(Pokračování.)

2. *Olej katechumenů.* Tento tvoří druhou součást křestné vody. Olej katechumenů jest olej olivový, který na Zelený čtvrtek od biskupa svěcen bývá. Přísně jest nařízeno, aby byl z olivy, ne z rostliny jiné nebo snad i z kamene tlačen. Olej při křestné vodě upotřebený jest olej katechumenů. Hojiti, osvítiti, mírniti a síliti má nás olej katechumenů. Mísí-li jej církev s vodou křestnou, maže-li jím katechumeny nebo děti na zádech, praví: »Milost, již tento olej znázorňuje, vyhojí duši tvou od nemoci hříchu, osvítí rozum tvůj, zjemní povahu tvou, zlehčí kříž, jejž nésti musíš a posilní mysl. Jako hrdinům ctnosti a uchazečům o království nebeské činím to, co bojovníci ve hrách olympických, k boji se připravujíce, konali. Jako bratří Slova tělem učiněného, jež druhdy beránkem božím a lvem judským slove, dvojí tuto povahu zachovati musíte.«

Svaté křižmo jest třetí součástí svěcené vody křestné. Svaté křižmo jest smíšenina z oleje olivového a balsámu biskupem na Zelený čtvrtek svěceného. Téhož dne se žehná, tedy dva dny před velikonocemi na památku skutku Magdalenina. Apoštolé sami je zavedli. Oleje užívalo se od počátku při všech úkonech náboženských. Tak na příklad přinesl Jakob po svém skvostném vidění olej z městečka Luzy a vylil jej na znamení posvěcení na kámen, na kterém spal. Opětovně užívá Mojžíš látky této při obřadech Starého zákona a nařizuje užívání jeho. Následujíc těmto starým obyčejům, které nepochybně na prazjevení se zakládají, užívá i církev při těchto úctyhodných obřadech svých stále oleje, jako při vysvěcení chrámů, oltářů, biskupů, kněží a dětí.

Užívá je proto, poněvadž olej znamenitě znázorňuje věci neviditelné. Při křtu sv. označuje především milost, která člověka dítkem božím činí. Jak olej osvěcuje, tak osvěcuje nás i milost, která jest pochodní lidstva, jak nám to Starý i Nový zákon dosvědčuje. Olej koření jídla a činí je chutnými, tak i milost. Bez ní jest nadpřirozený svět pro každého člověka tím, čím byla manna pošetilým Židům, ledabylým a nechutným předmětem. Smícháme-li olej s jakoukoliv tekutinou, plave vždy nahoře: tak opět milost, která zajisté způsobuje, že se křesťan nade všemi pozemskými věcmi vznáší. Podporován jsa vírou, nadějí a láskou, spěje člověk k světu vyššímu, věčnému. V tomto oleji, který pro nepatrnou hutnost na povrchu plave, spatřujeme i původce milosti, Ducha sv., jenž vznášel se nad vodami, aby svlažil božství, vyšší nežli člověčenství, s tímto spojené, ale nesmíšené. Olej hojí rány, zmírňuje bolest; podobně i milost ulehčuje tíži života, mírní bol, zoufajícím dodává důvěry.

Olej činí hebkým a svěžím; a právě tak milost. I ona osvěžuje srdce pravého křesťana, z milosti pociťuje tento ono zvláštní

blaho i rozkoš, která vznešenější jest vší radosti pozemské. Právem se dí: »Mír boží jest nad všeliký pojem.« Olej i milost nás sílí. Bez milosti nemůžeme s pokušením podniknouti boj vítězný.

Olej činí těla naše ohebnými. I milost činí duše naše citlivými, milosrdnými, ochotnými bližnímu dobré činiti. Olej tiší vzbouřenou vodu a od dob Noemových jest u všech národů symbolem kýženého míru. Milost usmířila člověka s Bohem, milost usmiřuje i lidi vespolek. Pro tyto názorné vlastnosti byl olej i užíván u národů pohanských i uctíván. »Prastarý zákon,« praví Plinius, »zakázal, aby oliva nebyla poškozována ano i jen bita.« A dále se při tom podotýká, že římský národ olivě velikou čest vydával, korunuje jí v idech červencových sbory jezdců, i triumfující generály. Také Atheňané zdobili vítěze větví olivovou.

Tím poznali jsme s dostatek olej, první součást sv. křižma. Slovo křižmo značí mast, olej ku mazání a svěcení. Křižmo nazývá se svatým pro posvěcení a žehnání své, jímž se pro službu boží určuje. Značí pomazaného samotného, vtělené Slovo, které přišlo vodu posvětit, posvětivši vodu jordánskou. Jak se ku svatému křižmu chovati máme, o tom poučuje nás sv. Cyrill Jerusalemský, když píše: »Nemysli, že vůně tato jest něco obyčejného. Jako oltářní chléb po vzývání Ducha sv. není již chlebem obyčejným, nýbrž tělem Ježíše Krista, tato svatá mast není něco obyčejného, nýbrž dar Ježíše Krista a Ducha sv. působností obdařena pro blízkost Boha samého.

Druhý důvod k uctívání sv. křižma nalézá člověk dbající dosud víry otců svých v jeho stáří. Svaté křižmo nesáhá původem svým do doby apoštolské, nýbrž mnohem dále, a užívání jeho datuje se od božského zjevení. Bůh chtěl, aby mu mezi lidmi trvalý stánek vystavěn byl a pravidelné kněžstvo zřízeno bylo, a proto povolav k sobě Mojžíše, pravil jemu, řka: »Vezmi sobě vonné věci: myrrhu, skořici, prustvorec, kasie a olej olivový, a uděláš k pomazání olej svatý, mast složenou dílem lékárnickým a budeš mazati jím stánek svědectví a archu zákona; Arona a synů jeho pomažeš a posvětíš jich, aby úřad kněžský konali mi. Synům také israelským povíš: »Tento olej pomazání svatý bude mi v národech vašich.« Druhou část sv. křižma, o němž dlužno poznamenati: balsám jest králem vůní. Od prvopočátku lidstvo veškeré, pohané, Židé i křesťané, velmi ho cenili. Poněvadž nám jednání Židů i křesťanů známo, vizme tedy, jak se pohané k balsámu zachovali.

»Ze všech voňavek,« praví přírodozpytec Plinius, »jest nejlepší balsám, výhradní to přírodnina judská a to nachází se pouze ve dvou královských zahradách. Keř, z něhož pochází, jest podoben více révě vinné než myrtě, list podoben jest listu routy a jest věčně zelený. Keř nařízne se sklem, kamenem nebo kostěným nožíkem a z rány vytéká šťáva, která zove balsám, teče sice po kapkách, ale vůně jest nadobyčejná. Balsám jest rozkoší mou a mastí mužů, a jak dále se dovíme, jest i mastí žen. Pro svou vůni a vlastnosti, téměř zázračné, byl balsám velmi hledaný.

Dnes pěstuje se balsám i mimo Judsko také v Mekce, Brasilii, Kopahu, Kartagenu, v Tolu a Peru Tyto balsámy jsou co do vůně a léčivosti ovšem různé a i pravé. Nejcennější balsám jest dosud judský, pak syrský, mekský a galadský. V obřadech církevních zobrazuje balsám Pána našeho. Kristus jest křižmo. Spasitel náš sám přirovnává se k balsámu řka: »Vydal jsem vůni, jako balsám velevonný« (kli, 24, 20.).

Do času narození Kristova byl balsám pouze v Judsku, jak praví Plinius »uni terrae Judeae, concessuru«. Před vtělením Slovo spasitelné známo a uctíváno bylo pouze v Judsku, notus in Judea Deus. Jen Judsku dostalo se zaslíbení Mesiáše; a jemu, pouze jemu náleželo, právě tak jako syn otci, plod stromu, neboť z lůna judského, z jeho krve země povstati měl. Dnes není tomu tak. Balsám pěstuje se i mimo Judsko, a rovněž vyplnily se i předpovědi o ztrátě výsady Židů býti národem božím, předpovědi o zvěstování víry pohanům. Judsko rodí jen zakrnělé keře balsámové a tradice židovské o Mesiášovi jsou také jen neplodné krsy, zohavené nenávistí proti Spasiteli, pravému keři balsámovému.

2. Balsám připravuje se řezy do kůry učiněnými anebo vytéká po kapkách sám od sebe, jsa však pouze z části léčivým a účinným. Tak i Spasitel náš. Až do svého utrpení koná zázraky omezeně a stěží věří v něj i učedníci jeho, milost kane v kapkách. Teprve přibit jsa na dřevo kříže, aby shladil hříchy naše, oplakává národ a z hlubiny slitování svého proléval vzácnou šťávu a příjemnou vůni vydával, řka: »Otče, odpusť jim!« Ze srdce kopím probodeného vyřinula se krev a voda, vzácnější nade všelikou mast, a obět bohulibá rozlila po celém světě vůni posvěcení, a jako z keře balsám vytéká, tak tekla síla z těla Pána našeho.

Na Ježíši uctíváme řezy v rukou, nohou, jmenovitě však ve svatém boku jeho, řezy, které učiněny člověku, vzácné kůře božství jeho, a z ran těch plyne balsám hojný a působí zázrak největší obrácení světa. Božský keř sám označil toho čas i důvod, řka: »Až budu vyvýšen od země potáhnu vás k sobě.«

3. Balsám vydává příjemnou vůni, jež nade všecky vyniká: omnibus odoribus praefertur balsamum. Také Spasitel náš učiniv se člověkem, vydal vůni nejlepší, nejdokonalejší. Sámť praví: »sicut balsamum aromatisans odorem dedi, vydal jsem zápach jak balsám velevonný«. Praví se tak jen obrazně, ale vizme, jak dokonale znázorňuje Slovo vtělené, které všechny k sobě táhnouti mělo. Co tu svou vůní oblažil svět, tu tisíce a tisíce duší na východě a západě zříká se všech vůní a vnadidel, aby k božskému keři balsámovému došly a vůni jeho dýchaly. Jsou jím tak blaženě opojeni, že zdají se jim jiné požitky odpornými a že souhlasí se slovem prorockým: »Půjdeme za vůní masti tvé všude, i na konec světa, curremus in odorem ungentorum tuorum. Jméno tvé jest vůně vylitá, proto nadmíru tebe dívky milovati budou, duše, v nichž zlý duch vůni čistoty nezničil; oleum effusum nomen tuum, ideo adolescentulae dilexerunt te umis.«

4. Balsám jest voňavkou mužů anguenta virorum vydávající vůni mocnou a pronikavou. A právě moc a tichost označují podivuhodně dvojí povahu Mesiáše balsámem zobrazeného. Neomylné Slovo Ducha sv. prohlásilo jej beránkem božím a lvem z kmene Judy, čímž byla mírnost i moc Spasitelova obrazně naznačena. Dle zprávy sv. Jeronýma pozůstávala síla a moc nebeského balsámu v tom, že každý, kdo se k Spasiteli přiblížil, nepřemožitelnou mocí cítil se přitažena jako železo k magnetu. Když Julian Apostata apoštoly z lehkomyslnosti vinil, poněvadž na slovo, ano i na pouhý pohled Pána našeho následovali, odpověděl veliký učitel: »Zajisté jen lesk nebeské velebnosti, která přes lidskost na tváři jeho prosvítala, mohl příchozí k sobě táhnouti.« Spočívá-li již v magnetě a jantaru, že se železo, sláma a stébla přitahují, jak mohli bychom zneuznati moc Pána všeho tvorstva, přitáhnouti k sobě ty, jež by byl povolal. Tato přitažlivost nepominula, ano dosáhla stupně nepochopitelného. Vždyť po 18 stoletích přitahuje keř balsámový k sobě milliony mučedníků, nic, ni smrt je nezadrží. V pravdě je tedy balsám mastí mužů.

5. Balsám uchová před hnilobou. Vlastnost ta je tak známa, že dala i vznik slůvku »nabalsámovati«, aby totiž těla v hrobě neshnila užívá se mastí a soli, zejména však balsámu. Zajisté výborný obraz toho, jenž jest vzkříšení a život; toho, jenž duše svých vyvolených před zkázou doby, mnohdy i těla před hnilobou v hrobě chrání, který je jistě vzkřísí, jim nesmrtelnost, slávu a věčnou blaženost udělí.

6. Balsám ruší jed hadů. »Zmije schovávají se,« píše pohanský spisovatel, »hojně pod keře balsámové. Zdrží-li se zmije déle zde, a ssají-li na keři, jest jejich jed někdy neškodným. Uštknutí jejich není nebezpečno a rána podobna jest ráně mečem způsobené.« Tak-li tomu, máme zajisté novou podobnost mezi balsámem a naším Spasitelem. Vždyť milliony lidí, kteří křtem s božským Slovem spojeni býti chtějí, jsou jen plémě hadí, nebo lépe bytosti hadem starým nakažené. Jsou-li však ve stínu tohoto keře, vdechují li do sebe vůni nebeskou, živí-li se jeho slovem, přikladem, tělem i krví, ztrácejí tyto zmije lidské svůj jed. Nic není v řečech i skutcích jejich, co by otráviti mohlo. Vše dýchá zdraví a život.

Z těchto všech vlastností plyne zajisté nemalá podobnost balsámu se Spasitelem světa.

C) *Voda očistná* čili *svěcená voda v pravém slova smyslu.* Zde sledujeme výklad Dipplův, I. svazek, str. 339 n Podstatné části při svěcení vody tvoří zaklínání soli a vody, žehnání vody a konečně smíchání exorcisované soli s vodou. Míchání vody se svěcenou solí jest prastaré, a zdá se pocházeti již ze Starého zákona. Formule k zaklínání také na to poukazuje a zní: »Zaklínám tě, tvore soli, pro Boha živého, pravého a svatého, skrze onoho Boha, který tě prorokem svým Eliseem do vody hoditi dal, aby voda plodnou učiněna byla; staniž se solí exorcisovanou (na niž ďábel vlivu nemá) k spáse věřících, abys všem, kdož tě

obdrží, byla ke zdraví duše i těla, aby odevšad, kde rozsypána budeš, ustoupil klam i veškerá zloba a zvrácenost ďábelská i každý nečistý duch, zapřisáhnut jsa skrze onoho, jenž soudit přijde živých i mrtvých i svět ohněm.« Po tomto zaklínání soli následuje žehnání její a vzývání Boha touto modlitbou: »Pokorně vzýváme tvoji nekonečnou milostivost, ó všemohoucí, věčný Bože, abys tento dar soli, který jsi lidskému pokolení k užívání propůjčil, svojí dobrotou požehnati a posvětiti ráčil, aby všem, kdož ji obdrží, byla ku blahu těla i duše, a aby všechno, co jí dotknuto bude, aneb po čem rozsypána bude, ode všeliké nečistoty i každého napadání duchem zloby osvobozeno bylo skrze Krista Pána našeho. Amen.«

K tomu druží se zaklínání vody, které zní: »Zaklínám tě, vodo, ve jménu Boha, všemohoucího Otce, ve jménu Ježíše Krista, jednorozeného Syna jeho, v síle Ducha sv., abys se stala zaklínáním vodou způsobilou, veškeru moc nepřítele (zlého) zahnati, jej pak i anděly jeho odpadlé seslabiti a vyhubiti skrze sílu Pána našeho, Ježíše Krista, který soudit přijde živých i mrtvých i svět ohněm. Amen.« Při následujícím žehnání vody modlí se církev sv.: »Ó, Bože, který jsi k blahu člověčenstva všecky tak veliké svátosti v podstatě vody ustanovil, vyslyš milostivě volání naše vlej sílu požehnání svého do živlu tohoto pro očišťování mnohé, aby tajemstvím tvým, k stálé jsa službě mocně působivým, se stal k zahnání démonů a odvrácení nemocí, aby všecko, co se v domech aneb na místech věřících touto svěcenou vodou pokropí, veškeré nečistoty prosto a od všeliké škody osvobozeno bylo, nechať nepanuje tam duch zkázonosný a vzduch škodlivý, nechať zmaří se veškeré úklady v skrytě číhajícího ducha, co by kolivěk neporušenosti a pokoji obyvatel se příčilo, nechať zmizí, aby blaho, vzýváním tvého svatého jména dosažené, před všelikými útoky bezpečno bylo skrze Pána našeho, Ježíše Krista.« Pak předsebere se smíchání soli s vodou »ve jménu Otce i Syna i Ducha sv. Amen.« Ke konci pronáší se pak tato modlitba: »Ó Bože, původce nepřekonatelné síly a králi říše nepřemožitelné a vždy slavný, jenž sílu moci nepřátelské potlačuješ, a zpupnost nepřítele řvoucího přemáháš a proti nepřátel zlobě mocně bojuješ! Tebe, ó Pane, snažně prosíme, abys na tuto sůl i vodu milostivě shlédl, ji dobrotivě oslavil a rosou své svatosti posvětil, aby všude tam, kde by koli jí kropeno aneb kde by sypána byla, pro vzývání tvého svatého jména všecky nepřátelské úklady nečistého ducha odvráceny byly, a aby všecka hrůza jedovatého hada vzdálena byla, aby nám však, již se tvého milosrdenství dovoláváme, všude přítomnost Ducha sv. k pomoci přispívala, skrze Pána našeho, Ježíše Krista, který s tebou v jednotě Ducha sv. živ jest a kraluje po vše věky! Amen.«

(Pokrač.)

Přehled.

Sv. přijímání. — Odpadlík M. Vilatte. — Předloha manželské reformy ve Španělsku. — Poprava Haecklova.

Každé dítě ví, že sv. přijímání se udílí toliko lačným. Z tohoto předpisu zcela přísného povstalo mnohým duším zbožným, že v chorobě trvalé nemohly přijímati. Sv. Otec Pius X. po velmi praktickém breve, v němž dovolil všechny duchovní výhody, které se dostávaly kajícníkům týdenním, též těm, kdož ve 14 dnech sv. pokání přijmou. V Římě byla z tohoto uvolnění radost nemalá. Nyní sv. Otec vydal nový dekrét, jímž pamatováno na osoby churavé, které nemohou snésti delší lačnost bez značných obtíží, že jim dána možnost dosíci dispense od »jejunium naturale«. Církevní historie zná výjimky dané od přirozeného postu před sv. přijímáním.

Vatikánský archiv dává o nich zprávu. Pius IV. odpověděl Šebestianu, králi portugalskému na jeho dotaz, že kněží bydlící v portugalské Indii, trpící nemocemi a klimatem tamějším, mohou celebrovati, když něco po půlnoci požili pro svou chorobu.

Innocenc XIII. (1721—1724) apošt. listem udělil Alžbětě Kristině, císařovně římské, dovolení, aby při slavnosti korunovační na královnu českou pro slabost svou a dlouho trvající obřady směla něco požiti před korunovací, při níž též přijímala Tělo Páně.

Totéž dovolil králi francouzskému, který měl přijímati v den korunovace, aby něco málo požil.

Julius III. odpověděl Karlu V., když se vzdal vlády a žil v klášteře sv. Justa, na jeho dotaz ohledně požití potraviny před sv. přijímáním, zvláštním brevem. Karel V. totiž na radu lékařů při svém častějším přijímání, jsa tělesně sláb, vzal něco potravy. Pak se mu dostavila pochybnost, zda tak jednati směl, a proto napsal dotaz k Juliu III. Papež v odpovědi udělil mu dispens pro futuro a sice vzhledem na jeho touhu a zbožnost, a vzhledem na jeho slabost.

Tyto dispensę jsou velmi řídké. V listě jednom, který se přičítá sv. Janu Zl. (jest ovšem sporný) praví biskup proti obžalobě, že dovolil přijímati nelačnému: »ať se nahromadí proti mně žaloby, jestli jsem podal sv. přijímání po požití potravy, a nechť jsem ze seznamu biskupů vymazán a nechť nejsem napsán v knize víry. Jestli jsem něco podobného učinil, ať jsem vyloučen z království božího.« List pochází z první polovice V. století, ale nejisto, zda od sv. Jana Zlatoústého. Proto jest dekret sv. Otce pro duchovní správu velice důležit. Jest mnoho duší zbožných, které touží po sv. přijímání, ale kašel bolestný neb jiný neduh nedá jim býti lačnými. Každému v duchovní správě pracovavšímu se podobné věci přihodily. Nyní dána možnost s určitostí dosíci dispense od »jejunium naturale«. Bližší určení stanoví dekret.

Ve Francii stal se osobou velmi smutně známou M. Vilatte, kněz odpadlík, jenž měl provésti schisma ve Francii, po němž vláda toužila. Americký »Post-Dispatch« uveřejňuje obrazy ze života tohoto dobrodruha. Nezdály by se ani pravděpodobny, kdyby je nereprodukoval list tak vážný jako jest »Tablet« Něco zde ze 4 velkých sloupců stůj na odiv.

Narodil se roku 1854 v Paříži, kdež byl otec jeho řezníkem. Po smrti rodičů byl v sirotčinci bratří. Sloužil ve vojsku a stal se pak novicem u »kř. bratří«. Po několika měsících odpadl a stal se methodistou. Za krátko vrátil se do církve a pak znova odpadl k methodistům. Pak chtěl jíti k dominikánům, ale nebyl přijat. Methodisté ho také nechtěli, tak se stal presbyteriánem. Pak se vyskytuje v Kanadě jako francouzský protestant, pak v Brooklině jako kongregationista. Tím ještě není podán celý běh metamorfos jeho.

Zatoužil po svěcení biskupském, přišel do Bernu, aby byl od Herzoga posvěcen na »biskupa«. Pak se ocitl v Belgii jako náčelník šismatického sboru, navazoval s jansenisty, kdež se mu nevedlo a šel do Ameriky znova do Aljašky, kdež to zkusil s orthodoxií, kdež mu upírali svěcení a proto chytil se mariavitů a vystupoval jako biskup v Bufallo. Vrátiv se do Evropy, podepsal v Římě r. 1899 na hromnice odvolání svých bludů a pohoršení. Hned však došla z Ameriky zpráva, že jemu nelze důvěřovati i když odvolání podepíše, poněvadž po pateronásobné konversi následovalo pateronásobné klesnutí zpět.

Když M. de Houx zřizoval v posledním čase »národní církev francouzskou«, padla pozornost jeho na M. Vilatte jako důstojného repraesentanta biskupského, kterého povolal a ihned mu kostel v Paříži svěřil. Konec konců pak jest obrovský škandál pro národní církev francouzskou, že první její »biskup« vybarvil se jako dobrodruh, který má pro podvod co činiti se soudy.

Jaký kontrast jest jednání katolického tábora francouzského. Mezi 85 biskupy a arcibiskupy jest jedna duše a jedna mysl. Podobně jest mezi 40.000 duchovních osob, všech hodností, z nichž mnohé přivedeny novým zákonem na žebrotu a do vyhnanství. Přítomnost vidí velké kolosseum ve Francii, kde mučí — bez krve.

Katolíci obětovali své jmění 400 mill. fr. Atheista Viviani ubytoval se v paláci arcibiskupském. Mohou o sobě říci, co pravil Montalembert o katolících francouzských: »Co se mne týče, prohlašuji jménem katolických laiků, že uprostřed svobodného lidu nechceme býti heloty. My jsme následníci mučedníků a nebudeme se krčit před nástupci Juliana Odpadlíka. My jsme synové křižáků a nebudeme se třásti před dětmi Voltairovými.«

Lhostejnost katolíků vyzývala k loupeži. Národ francouzský věřící v moc vlády zahrál si na lupiče.

Předloha manželské reformy ve Španělsku zmizela s denního pořádku. Španělsko má dvě formy manželství: pro katolíky církevní sňatek, pro nekatolíky občanský sňatek. Kdo chce uzavříti sňatek občanský, musí ohlásiti vystoupení z církve a může uza-

vříti sňatek občanský. Hrabě de Romanones vydal dekret, jímž se před uzavřením civilního sňatku odvolávalo prohlášení o výstupu z církve t. j. katolíkům se dovolovalo vůbec uzavříti sňatek občanský bez odpadu. Hnutí, které po celém Španělsku povstalo, bylo mohutné. Dekrét de Romanones byl králem Alfonsem odvolán.

Haeckel do češtiny péčí liber. učitelů a »Volné myšlénky« přeložený, jest nyní asi na každé osadě, proto uveřejňuje další popravné rány tohoto dobrodruha vědy. Snad vystřízliví jeho nohsledové, když si přečtou úsudky o proroku »monismu« či jinak materialismu. Dobře třeba věděti, že »Bathybius Haeckelii«, kterého jsme v sextě ve Fričově Zoologie také měli jako vědecký resultát, byl uznán do Möbia, že jest pouhá sádra! Že Haeckel použil třikráte téhož obrazce, aby tím dokázal, že jsou také prý tři embrya různá, přece vědecky stejná, to jest věcí známou. Podobně i v jiných tvrzeních jak mu dokázali: His, Semper, Balfour. Jak o něm píši různí vědcové, jest třeba znáti v přítomné modlářské době.

Du Bois-Reymond: »Wenn ich Romane lesen will, weiss ich Besseres, als Schöpfungsgeschichten.«

Podobně píše: Paulsen, Wundt, Rehmke, užívají ostřejších výrazů.

Prof. Semper (Zoolog): »Ich staune die Virtuosität an, die Sie (Häckel) besitzen in der Kunst, das Publikum zu gängeln am morschen Seil angeblich wissenschaftlicher Forschung.«

Podobně píše Rütimeyer, Brandt a j.

Prof. Hensen (Physiolog): »Er spielt nach wie vor leichtsinnig mit Grundsätzen der Natur.«

Prof. Bastian (Ethnolog): »Darin sehe ich Ihren (Häckels) Abfall von der ernsten und treuen Naturforschung. Schande über Sie für diesen Verrat an den heiligsten Prinzipien der uns allen heiligen Wissenschaft.«

Úsudek ruského fysika Choolsona uveřejnili jsme už dříve.

Tento človíček odpravený dovolil si dělati vtipy, že Bůh křesťanů jest »gasförmiges Wirbelthier.« Z tohoto předpojatce a a nevědomce čerpají liberalní učitelé!

Dotazy a odpovědi.

Lze kopulovati v pátek, když připadne na týž den *zasvěcený svátek?*

V takovém případě platí zasvěcený svátek, který dioecesní ustanovení o čase zapovězeném ruší a proto lze kopulovati. V loni byl právě případ tento na svátek sv. Petra a Pavla.

Dotaz o přátelích neb dědicích dp. Götschnera? Jest někomu ze čtenářů »Rádce« známo, zda zanechal dp. Götschner (deficient) přátele za sebou či koho učinil dědicem svým? V jakém hmotném stavu se nachází? Odpověď se vyprošuje k rukoum redaktora »Rádce duchovního«.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle III. po velikonoci.

Slavnost ochrany sv. Josefa.

Blahé paměti sv. Otec Lev XIII. vydal 15. srpna 1889 okružní list ku poctě sv. Josefa, ochránce celé církve. V listě tomto mimo jiné čteme as tato slova: »Jako nejsv. Panna, jsouc Rodičkou Ježíše Krista, jest i matkou všech křesťanů, které porodila na Kalvarii za největších muk Vykupitelových, — tak i Pán Ježíš jest prvorozencem křesťanů . . . a tedy my jsme jeho bratřími. A proto také považuje sv. Josef křesťany . . . za své *chráněnce*. Neboť oni jsou po všech zemích rozšířenou rodinou, nad niž on, jakožto choť Panny Marie a pěstoun Ježíše Krista, provozuje moc otcovskou . . . .« Proto tedy sv. Josef má býti obzvláště ctěn —

Přátelé drazí, divíte se snad, proč dnes těmito začínám slovy? Nedivte se! Vždyť je dnes druhý svátek sv. Josefa, slavnost jeho dobrotivé ochrany. A slavnost tato, jak známo, připadá v kalendáři církevním na neděli III. po velikonoci.

Pravím: v kalendáři církevním. Proto také dnes obětuje se mše sv. ke cti sv. Josefa a kněží modlí se církevní hodinky ke cti sv. Josefa. Kdybyste rozuměli latinským slovům církevních hodinek, dočetli byste se v nich dnes těchto slov sv. Bernardina: »Je-li Rodičce boží veškera církev díky povinna proto, že skrze ni Krista obdržela, rovným právem má se i sv. Josefu vzdávati dík a obzvláštní úcta«

Dovolte tedy, křesťané milí, bych v rozjímání dnešním vylíčil vám *život* tohoto svatého ochránce církve a *naučení*, jež ze života jeho pro bohumilý život náš vyplývá. Sv. Josefe, oroduj v této chvíli za nás!

Pojednání.

I.

Po jménech Ježíš a Maria je jméno »Josef« nejslavnější. V Ježíši Kristu jest naše spasení, Maria jest mezi ženami nejpožehnanější, sv. Josef jest pak mezi muži nejblahoslavenější.

Sv. Josef pocházel z královského rodu Davidova; ale byl chudičký jako celý ten královský rod, který pozbyl veškeré slávy a moci, který zchudl a sešel tak, že potomci slavného a mocného rodu Davidova živiti se musili prací rukou svých. Tak i sv. Josef: chudá chaloupka v Nazaretě byla jeho palácem, sekyra tesařská byla jeho žezlem. Co mohlo mu vynášet jeho řemeslo tesařské? V potu tváře sháněl na chléb vezdejší, mozole na rukou a na tváři vrásky svědčily o strastech a útrapách života. Ó chudičký sv. Josefe!

Ano, milí křesťané, *chudoba* je zlá sama sebou, ale když se k ní druží pohrdání, opovrženost, pak, pak chudoba stává se břemenem dvojnásobným. Majetnému člověku všecko se koří — chudého povšimne si málokdo.

Chápete tedy, proč asi málo byl ceněn sv. Josef v Nazaretě? Protože byl chudý! Ó jak bych viděl boháče nazaretské, jak lhostejně, jak pyšně si vykračují kolem chaloupky Josefovy!

Přátelé drazí, nic nového pod sluncem! Chudým člověkem velmi často pohrdají ti, již hojnost všeho mají. Ale táži se vás, vy duše zbožné: je snad *už proto* chudoba neštěstím? Nežli odpovíte, vzpomeňte si na sv. Josefa!

a) Pro jeho chudičký stav a prostičké řemeslo sice málo si ho vážili lidé, ale za to ve svém srdci byl tisíckráte *spokojenější* než všichni bohatci nazaretští. Neboť jeho veškerá práce zasvěcena byla Hospodinu, a proto nikdo neslyšel z jeho úst stesku, nikdo nářku a bědování na trudný život.

b) Sv. Josef byl muž »*spravedlivý*«, t. j. on vedl život svatý. A jak by také ne? Sv. Tomáš Aq. praví, že ani jinak býti nemohlo. Neboť, jako voda, čím *prameni* jest blíže, tím je čistší, — tak i Josef proto svatým byl, že byl u samého pramene svatosti — Ježíše a Marie.

c) Sv. Josef byl muž *spravedlivý!* Jeho duše byla jako *perla*. Kdyby nad perlou, jež v bahnitém potoku se skrývá, sebe více vody se kalily, ta perla přece lesku nepozbude, ale zůstává drahocenná a krásná. A tak krásná a drahocenná byla i duše našeho oslavence, třebas byl obklíčen pohrdáním a ponížením, třebas mozolny byly jeho ruce a prostá jeho zástěra tesařská.

d) Opakuji ještě jednou, že sv. Josef byl muž »*spravedlivý*«. Pravidlem jeho života bylo, že Boha miloval z té duše své, ale Boha se bál urazit hříchem, a proto bedlivě *zachovával boží přikázání*. A to jediné bylo mu bohatstvím, bylo mu chloubou. On znal jedinou chudobu, a té se bál, té se hrozil: byl to hřích a jeho následek, ztráta přátelství božího. To opravdu považoval za chudobu zlou.

A protože této chudoby nezakusil, s radostí chápal se širočiny a dláta a dával se do klopotné práce. Dobré svědomí, opakuji, že dobré svědomí oslazovalo mu každou krůpěj potu, jež řinula se s čela jeho, dobré svědomí hojilo všecky mozoly na pracovitých rukou jeho.

Ejhle, moji drazí, jak vzácným vzorem jest nám sv. Josef v našich bouřlivých dobách!

Ještě nikdy nebylo lidstvo tak zimničně rozechvěno, jako nyní. Celým světem lomcuje urputný boj sociální. Nespokojenost roste na všech stranách. Bezmála každý chce míti více za svou práci. Chce-li tedy více míti, pokládá se za chudého . . .

Nechci s tohoto posvátného místa mluviti o této otázce práce, vlastně o této otázce chleba vezdejšího. Jsem toho dalek, a vím, že takové věci jinam patří, a že těžko je rozhodnouti všeobecně, na čí straně jest pravda a právo — Je-li však i vaše srdce zachváceno nespokojeností, někdy-li i vaše ústa si postěžují, že nemáte dosti — pak, mojí drazí, pro útěchu náboženskou pravím toto:

Jest jenom *jediná chudoba*, která by vám mohla bráti spokojenost, která by vás mohla, ba měla přinutit k pláči. A to je chudoba, když není s vámi Pán Bůh, když schází vám přátelství boží. Abych vám to zkrátka řekl: nemáte-li lásky k Bohu a bližnímu, nemáte-li pobožnosti, poctivosti, pracovitosti, nemáte-li smířlivosti, spravedlnosti a trpělivosti — jedině pak jste opravdu chudi a bídni! A pak máte nejsvětější právo a příčinu a povinnost plakat a naříkat. Ale je li váš oděv chudičký a bije-li pod ním srdce sv Josefa, t. j. srdce spravedlivé, pak jste chudi sice před lidmi, boháči však před Bohem.

Jestliže pak vám druhým milý Pán Bůh na statcích pozemských žehná, líbejte v duchu tu dobrotivou, otevřenou dlaň boží, zachovejte si lásku k bližnímu a srdce »spravedlivé«, — a budete majetni před světem a boháči před Bohem . . .

II.

Pokorný sluha Páně, sv. Josef, *zasnoubil se* s Pannou Marií, která pocházela taktéž z rodu Davidova, a také byla chudička. (Zasnoubení toto slavíme každoročně v církvi dne 23. ledna.) Zasnoubil se sice, ale ihned s ní nepřebýval. Neboť podle obyčeje židovského uplynul od zasnoubení do skutečného sňatku obyčejně aspoň jeden rok.

V této době však sv. Josef zpozoroval, že s jeho ctnostnou snoubenkou stala se nápadná změna. Byl tím velice překvapen. Co měl si nyní počíti? Zákon židovský byl v této příčině velice krutý, neboť dle zákona toho pokleslá dívka měla býti kamenována.

Co měl tedy činiti sv. Josef? Měl snad jednati podle zákona, když přece byl přesvědčen o její naprosté, andělské čistotě? Či měl jí dáti »*lístek zapuzení*« a uvésti ji tak mezi lidem do špatné pověsti?

Tisíce myšlenek koluje mu hlavou, strachem a nejistotou je sklíčen. Konečně po dlouhém rozmýšlení se rozhodl, že ji tajně propustí.

Ale člověk míní, Pán Bůh mění. Anděl Páně se mu ukázal ve snách, řka: »Josefe, Synu Davidův, neboj se vzíti k sobě Marii manželku svou; nebo, což v ní zrozeno jest, z Ducha svatého jest.«

Tímto zjevením rozprchly se všecky rozpaky a pochybnosti Josefovy. On zřejmě poznává, že Bůh si jej vyvolil, aby byl ochráncem blahoslavené Panny Marie a pěstounem jejího dítěte. A tento vznešený úkol života naplnil jej posvátnou pýchou a radostí.

Bez odkladu učinil, co mu přikázal Bůh skrze anděla: podal snoubence své pomocnou ruku, uvedl ji do svého domu, a stal se tak před světem zákonitým manželem jejím. Choval se k ní však po všecken čas společného přebývání s posvátnou uctivostí, slouže jí a očekávaje s ní toužebně onu hodinu, kdy pod střechu chudého domku nazaretského zavítati měl Spasitel světa.

Moji drazí, ejhle, jak ideální, vzorné, krásné to manželství, *manželství podle vůle boží!*

Dnes otřeseny jsou základy křesťanského manželství heslem, které jako dravý proud žene se světem, a šálí lidi nemyslící. »Víte, jak heslo to zní?: »*Manželství budiž rozlučitelné!*«

Křesťané milí, co souditi o hesle tomto? Nemnoho možno mi o tom s tohoto místa mluviti.

Dobře-li jste si povšimli, řekl jsem, že sv. Josef Panně Marii chtěl dáti lístek zapuzení. Což tedy — tážete se právem — byl u židů rozvod dovolen? Ó ano! A sv. Josef byl by jednal jen dle zákona, kdyby byl Marii propustil. Neboť »Mojžíš dopustil lístek zapuzení napsati a propustiti«. Marek 10. Nám ale, přátelé drazí, více platí svědectví Krista Pána. A jak výslovně čteme u sv. Marka, Kristus Pán řekl farizeům: »Pro tvrdost srdce vašeho« dal vám Mojžíš takové dovolení. Nový zákon však je zákon lásky a trpělivosti, a v Novém zákoně platí: »Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj!«

Ejhle, to je tak jasně řečeno! Nerozlučitelnost manželství je tedy vůlí boží — a na vůli boží nic se nesmí měniti. *)

Když ale tak úporně domáhají se někteří, aby rozluka manželská zákonem byla dovolena, a když každý zákon přece směřovati má k dobru člověčenstva — nuže, já táži se vás, zbožní posluchači: budou pak rodiny šťastnější nebo lepší? Nikoliv!

a) Dnes, kdy se snoubenci oddávají až do smrti, vstupuje jich přece dost a dost ve sňatek lehkomyslně, toliko ze smyslné záliby — nebude takových nerozvážných sňatků potom daleko více?

b) Nebudou rozpoutány mezi manžely vášně nevěry, když budou věděti, že nemusejí býti až do smrti svoji? Ba, mohlo by se pak státi, že muž, který by se nasytil ženy a oblíbil by si jinou, že by třeba i zúmyslně dopustil se nevěry manželské čili cizoložství! Měl by tak zákonitou příčinu dát se rozvésti a jinou si vzíti.

Vy, rodičové drazí, vy jste si vychovali svou dceru tak starostlivě a obětavě. Svěřili jste ji muži, o němž doufáte, že ji učiní

*) Sám professor Masaryk, který roku 1906 podepsal společně se zapřisáhlými nepřáteli církve katolické provolání o rozluce manželské, napsal před tím roku 1903 tato slova: »Libovolný rozvod není ničím jiným, než uzákoněná prostituce.« (Čech ⁴/₅. 1906.)

šťastnou. Ona sama vstupovala k oltáři s nejkrásnějšími sny budoucího štěstí. A hle, uplyne rok nebo více, jiná zaujala srdce mužovo — a to už stačí, aby všecko bylo zničeno a manželský svazek zpřetrhán! A vaše dítě vrátí se k vám se srdcem puklým, s duší nešťastnou a zničenou. Představovali jste si takhle budoucnost? (Lobry.)

c) Kdyby manželství bylo rozlučitelné, snášeli by manželé ochotně strasti, nesnáze a obtíže, které všude se naskytají? Odpouštěli by si ze srdce chyby a poklesky, jimž každý podléhá?

d) Nejsem tak nevědomý, bych neznal, co se namítá! Rozlukáři tvrdí: »Nemohou-li se manželé snésti, lépe, když se rozejdou.«

Moji drazí, kde as slyšíte ta slova nejčastěji? Ne v našich rodinách chudých, ne v rodinách, kde věří, kde se modlí a kde poctivě pracují, ale tam, kde se chodí z požitku do požitku, kde vášeň je vším a čistá láska ničím. Církev napomíná: Než uzavřeš sňatek, zkoumej srdce vlastní i srdce toho, s nímž žíti chceš. Drazí moji, mluví tak i svět? Vášeň a hmotný prospěch, to bývá po většině pohnutkou ke sňatku — ale na Boha a na duši se při tom ani nevzpomene. Ký div, že pak společný život stává se peklem a rozvod že je pak jediným východištěm. (Lobry.)

Ale to přec ještě není dostatečnou příčinou, by rozluka zákonem byla dovolena!

e) Ale, drazí přátelé, na někoho nesmíme zapomenout — na děti! Ó těch robátek, která za nic nemohou, a která by neužila lásky otce ani matky, těch by nám bylo jistě nejvíce líto, když by měly trpěti za hříchy rodičů! Nic na to nedám, že zákon by se už o ně postaral! Zákon a — cit mateřský, toť dvě rozdílné věci!

Chcete-li věděti, co soudí o rozluce ti, jichž se nejvíce týká, ptejte se věrných, pracovitých a obětavých žen — a ony vám odpovědí miliony ($4^1/_2$ millionu) podpisů! Ptejte se dětí — a ony odpovědí vám s uslzenou tváří a ručkama sepjatýma, co o rozluce soudí — že by se jí bály. — — —

III.

Než, moji posluchači, navraťmež se k sv. Josefovi! Manželství Marie a Josefa před světem bylo zákonité. A proto, když milý Spasitel se narodil, byl všeobecně považován za »syna tesařova«. Sv. Jan Chr. mluvě o této všeobecné domněnce, praví: »Ovšem, že je synem tesaře, ale jakého tesaře! Onoho tesaře svrchovaného, jenž udělal svět ne sekyrou, nýbrž činem vůle své. Onoho tesaře, jenž rozsvítil slunce na klenbě nebeské. Onoho tesaře nejvyššího, jenž celý svět stvořil z ničeho.« (Sermo 28.) Ale ovšem sv. Josef byl pouze pěstounem božského dítěte, takořka druhým otcem, pěstounem a otcem v radostech i žalostech.

Radostně putoval s Marií do Betléma dát se tam zapsati. Ale žal ho sklíčil, když nemohl jí poskytnout lepší nocleh než chlév. Ten žal však obrátil se v radost, když svatá Panna porodila Vykupitele.

Čtyřicátého dne po narození Ježíšově pln posvátné radosti spěchá s Marií a dítětem do chrámu, pln radostného údivu slyší chvalozpěv Simeona a Anny — ale s bolestí poslouchati musí i smutné proroctví o sedmerém meči mariánském.

Radostí překypuje srdce jeho, když vidí u jesliček klečeti tři vzácné mudrce, když vidí jejich hold i dary. Ale přes noc mění se radost v žalost, když prchati musí s rodinou do Egypta před hněvem Herodesovým.

Po návratu z Egypta svatá rodina bydlí v Nazaretě. Ó jak poctěna byla ta chaloupka nazaretská! Nikdo netušil, jaký poklad v sobě skrývá! Sám Pán Bůh pod její střechou!

Jak blažené byly ruce Josefovy, které když se byly napracovaly až do umdlení, chovati směly spásu světa!

Jak blažené byly oči Josefovy, »jimž dáno bylo viděti, co mnozí králové viděti chtěli a neviděli«. (Bernard.)

Jak byla poctěna ta sekyra tesařská, která vydělávala na chléb Synu božímu!

Ale i to štěstí bylo jednou zakaleno. To bylo tenkráte, když 12letého Ježíše na 3 dny ztratili o slavnosti jerusalemské. Těžko vylíčit tu bolest, již tehdáž pocítil starostlivý pěstoun Páně! Ale jistě dovedete chápati jeho radost, když Ježíš zase nalezen.

Ejhle, moji drazí, tak v životě sv. Josefa střídala se radost se žalostí.

A tak děje se i nám. Jednou pláčeme, po druhé zas plesáme; brzy se rmoutíme, hned zase se radujeme. Jenže těch radostí obyčejně méně bývá než žalostí.

Ale, moji drazí, řiďme se vždycky podle sv. Josefa. Jemu byla ať v radosti, ať v žalosti vůdčí hvězdou vůle boží. Nuže, plňme i my vůli boží věrně v radosti i v žalu! Pamatujme, že jsme v rukou božích, ať plesáme, ať pláčeme, že jsme v rukou božích, ať se radujeme, ať se rmoutíme. Pamatujme, že v rukou božích jsme, ať živi, i když umíráme.

IV.

Svatý Josef také umíral, když sestárnul, a úloha jeho byla skončena. A chcete vědět, křesťané milí, jaká as byla jeho smrt?

Říká se: jaký život, taková smrt. Nuže, je-li pravdivo toto přísloví, když Písmo svaté tvrdí, že »drahá je před očima Hospodinovýma smrt svatých jeho«, tož smrt sv. Josefa byla jistě drahá a krásná, klidná a utěšená.

Umíral v Nazaretě, když mu bylo as 66—70 let. Umíral v náruči Pána Ježíše a Marie Panny. Sv. František Seraf. líče smrt jeho, praví, že také sv. Josef jako každý jiný skláněl hlavu svou brzy na pravou, brzy na levou stranu, ale ne snad z úzkosti a bázně před smrtí. Nikoli!

Sklonil-li hlavu svou na stranu levou, umírající zrak jeho se setkal s blankytnýma očima Marie Panny, s níž skoro po třicet

let žil v čistotě andělské. Sklonil-li hlavu svou na stranu pravou, viděl Ježíše, jejž skoro po třicet let chránil a ošetřoval otcovskou péčí a láskou.

Ó jak sladko se mu umíralo na blízku těchto přesvatých osob! Ó jak lehko se mu umíralo v loktech Ježíšových a při pohledu na Marii Pannu! Jako zralý plod sám od sebe padá se stromu, tak bez bolesti a bez zápasu opustila duše tělo, opustila svět a letěla do předpeklí, aby tam zvěstovala spravedlivým brzkou hodinu vykoupení.

Ejhle, toť sv. Josef, ochránce církve, v životě a smrti. Poučný jeho život, poučna i smrt. Moji drazí, čím skončiti mám?

Je vám snad známo, jak se sv. Josef vyobrazuje? Na obrázku vidíte jej v jedné ruce s lilií a na druhé božské pacholátko, nebo se vyobrazuje, jak umírá.

Nuže, přátelé, až pohlédnete na obraz sv. Josefa, a uvidíte v jeho ruce bělostkvoucí lilii, vzpomeňte si, jak věrně zachoval si panickou čistotu a vzpomeňte si na slova Písma sv.: »Ó jak krásné je plémě čistotné!« (Moudr.) Až pohlédnete na obraz sv. Josefa a uvidíte na loktech božské dítě, vzpomeňte si, že ochotně přijímal z rukou božích každý žal i každou radost.

A konečně až uvidíte na obraze sv. Josefa umírajícího, jak se nad ním sklání Ježíš a Maria, vzpomeňte si, že sladko jest umírati pod záštitou jmen nejsvětějších. Na to si vzpomeňte a za to Boha proste, abyste jednou také vy dobře umírali. A proto nejen ústy, nýbrž i srdcem zpívejte slova písně: »Poslední ať jsou slova má: Ježíš, Josef a Maria!« Amen. *Frant. Malý.*

Na neděli III. po velikonoci.

Duše lidská jest od těla svého rozdílná.

»Maličko, a již neuzříte mne; a opět maličko, a uzříte mne.« Jan 16, 16.

Slovy těmi předpovídá Spasitel apoštolům svým odchod svůj z tohoto světa, a pak jim i připomíná, že se budou pro odchod jeho rmoutiti. Ale potěšuje jich v lásce své již předem, když dokládá: »Ale opět vás uzřím, a radovati se bude srdce vaše, a radosti vaší žádný neodejme (více) od vás;« čili radovati se budete pak po celou nekonečnou věčnost!

Připovědí touto dotýká se Spasitel náš základního učení naší svaté víry, že totiž po tomto krátkém životě pozemském jest ještě život jiný, nekonečný, věčný! Že tedy když tělo naše, z hlíny vzaté, zemře a zase obrátí se v prach, z něhož vzato bylo: duše naše, od Boha do těla vdechnutá, dále bude žíti, a sice tak, že smrt na ni moci míti nebude, čili že nezemře, neboli že *duše lidská jest nesmrtelná.*

O učení tom, že duše naše jest nesmrtelná, napsáno bylo již mnoho a velikých knih, poněvadž ona má *pro nás všechny*

nejvyšší důležitost. Převážná většina lidí také věří a vyznává, že my lidé máme duši nesmrtelnou. Jsou ale také takoví lidé, kteříž tvrdí a dokazovati se snaží, že člověk navždy zhyne, jako zvíře; se smrtí člověka že všemu žití jeho bude konec; že není života po smrti, života na věčnosti!

Co jest na pravdě?

Je-li duše naše smrtelná čili je-li se smrtí tělesnou člověka všemu dalšímu životu jeho konec, tedy nebylo by soudu, ani odměny, ani trestu za skutky naše na zemi tam na věčnosti. Nebylo-li by však žádných trestů ani odměn na věčnosti, tuť by také na jedno bylo, zdali zde člověk činí dobře nebo zle; zdali jest poctivcem aneb zlodějem; zdali žije cudně a zdrželivě anebo zdali jest necuda i cizoložník; zdali povinností svých k Bohu i k bližnímu koná či nekoná. A tak přestal by všechen rozdíl mezi ctností a nemravností, a člověk podobal by se spíše zvířeti, nežli tvoru k obrazu božímu stvořenému. Pak pravdu by měli ti páni s červenými nákrčníky a širokými klobouky, kteří volají: »Práci čest, když je šest, a celý den poledne! Užívati, užívati! Dobře jísti, mnoho píti, v ničem se nezapříti, všem choutkám srdce i hrdla hověti!«

Kdyby duše naše nebyla nesmrtelná, pošetilí by byli všichni ti, kdo povinnosti své konati se snaží, a nedovoleným žádostem s násilím se opírají! Kdyby nebyla duše naše nesmrtelná, mělo by to nedozírné následky pro celý náš pozemský život; všechen pořádek mezi lidmi musil by se jako nohama vzhůru obrátiti. Jedenkaždý šel by toliko za chtíči svými, s cesty odklízel by každého slabšího, jenž by mu v požívavosti bránil; musily by nastati boje všech proti všem, a i konečně zkáza veškeré lidské společnosti.

Duše lidská však není smrtelná, nezemře zároveň s tělem, ale jednou jsouc stvořená, žíti bude nadále beze všeho konce, jako stvořitel její, Bůh sám.

Abychom se o tom přesvědčili, že duše naše v pravdě jest nesmrtelná, že dle vůle boží i po rozumu jednáme, když o její věčné blaho se přičiňujeme, a že nesmyslné jsou nauky novomodních pohanů, kteří proti všem zákonům božským i lidským jen svým zvířecím žádostem hověti chtějí: uvážíme v několika rozjímáních o těch věcech, pro které musíme míti za to, *že jest duše naše nesmrtelná, ba že nesmrtelnou býti* **musí.**

Pro dnes uvážíme napřed o tom, že jest **v člověku duše, ač s tělem jeho v jednu bytost,** totiž člověka, **spojená, přece od těla jeho úplně rozdílná.**

Pojednání.

Nuže, z čeho že dokážeme, že jest duše člověka od těla jeho úplně rozdílná?

Důvody pro tvrzení, že duše od těla svého jest rozdílná, máme následující:

1. *Lidské tělo složeno jest z kostí, masa, svalů, krve, nervů.* Oběh krve v těle lidském působí, že ono může se pohybovati způsobem přerozmanitým, čili že ukazuje, kterak jest živo. Taktéž nebo podobně složeno jest i tělo zvířat, a také podobně i žije, jako člověk dle těla.

Ač však zvířata podobně jako člověk sestavená jsou a život svůj osvědčují podobně jemu: přece znamenáme zase *nesmírný rozdíl mezi životem zvířat a mezi životem člověka!*

Zvířata totiž nemyslí, nesoudí, nepokračují, nestudují, nečiní nových vynálezů, nepřemýšlejí, kdo a proč je na ten svět postavil a co dále bude. Některá vykonávají sice podivuhodná díla, jako příkladně včely. Ale od nikoho se neučily a od tisíciletí dílo své konají všecky stejně. Což jest znamením, že samy nemyslí, nýbrž že za ně myslí někdo jiný — totiž Bůh, jenž v ně vložil *pud*, dle něhož dílo své konají. Zvířat smýšlení obráceno jest toliko k zachování života vlastního a sobě podobného potomstva.

Ale člověk, zvířatům v životě tělesném podobný, přemýšlí, uvažuje, soudí, se zdokonaluje, dále vzdělává, nové objevy i výzkumy činí, vypravuje, co viděl nebo slyšel nebo zakusil. Člověk dovede si představiti netoliko věcí pozemských, ale i nadzemských, nadsmyslných, božských, minulých i budoucích.

Z toho patrno, že v těle lidském přebývá ještě něco jiného, nežli jsou hmotné jeho součásti. A toto jiné že jest *něco vyššího, vznešenějšího, nežli jest hmotné tělo,* jaké mají i zvířata. A právě tomuto něčemu vyššímu, vznešenějšímu v těle lidském, říkáme — *duše.*

2. *Tělo člověka neví o sobě ničeho,* jako ani zvířata žádného sebevědomí nemají! Ale v tomto těle lidském žije něco, co není tělo a co o sobě dí: »*Já* myslím, *já* mluvím, *já* jednám«

A toto něco, jež si *já* říká, zůstává v člověku po celý život jeho, od mládí až do vysokého věku, stále stejným, jednoduchým, nedílným, nehynoucím. Stařec u vysokém věku zcela dobře se pamatuje na to, že jest stále tím samým, kterak žil jako dítě, jako jinoch, jako dospělý muž. Znamená sice, že zkušeností zmoudřel, co dětinského při něm v mládí bylo, odložil, v mnohém ohledu náhledy své změnil a vědomosti doplnil. Ale on jest si toho přece dokonale vědom, že jest on *stále tentýž,* že změnilo se sice v duši jeho mnohé smýšlení, ale toto jeho *já* že zůstalo totéž.

A právě tomuto nedílnému, nehynoucímu, jednoduchému *já* v člověku říkáme — *duše* jeho.

3. *Tělo člověka obmezeno jest na místo a na čas.* Tělo člověka obmezeno jest, pravím, na *místo,* totiž na místo jen jedno. Nemůže člověk býti tu v kostele, a zároveň při svém hospodářství, nemůže býti tu v Čechách a zároveň i kdes v Americe.

Ale člověk má ve svém těle ještě něco, co není vázáno na žádné místo. S tím něčím můžeme mžikem býti hned doma při své práci, hned zase třebas v cizích zemích, můžeme býti hned na bojišti v Mandžursku a hned zase při bitvě námořní, hned ko-

chati se v krásách nebetyčných hor a zase dlíti při potůčku v tichém údolí, tu zkoumati krásy hvězdnatého nebe a hned zase ponořovati se v tajemství hlubin mořských!

A tomu něčemu v těle lidském, jež není vázáno na místo jedno, jeho tělo, ale volně všude se pohybuje, říkáme právě — *duše* lidská.

Tělo lidské vázáno jest dále *na čas;* proň platí pouze *nyní;* žije jen v tom kterém okamžiku a nemůže vrátiti se do dob již minulých, ani pokročiti náhle do dob, jež teprve pozdě nastanou.

Ale v tom lidském těle žije něco, co není vázáno na žádný čas. S tím živým něčím můžeme zabíhati zpět do dob minulých a představovati si příkladně život prvých rodičů v ráji, děje vyvoleného národa, život Spasitele, události v našem národu sběhlé, vlastní zkušenosti své; a hned zase můžeme zalétati s tím něčím k věcem budoucím, a obírati se třebas i životem božím a životem tvorstva nebeského.

A tomuto něčemu v těle lidském, jež na žádný čas vázáno není, ale do minulosti, přítomnosti i budoucnosti zcela volně zalétati může a zaletá, říkáme právě — *duše* lidská.

4 Pozorujme dále. *Tělo naše stále se mění.* Lékaři tvrdí, že tělo naše stále některé částky své odměšuje, a zase z potravy, které požíváme, doplňuje, a sice tak, že asi za sedm roků jeden každý člověk má veškeré částky těla svého vyměněné.

Kdyby duše lidská nebyla ničím jiným, nežli nějakou součástí těla: musili bychom při ní znamenati také změny, a asi za sedm roků měli bychom vždy duši zcela novou! Kdo dosáhl 70 roků věku svého, musil by míti již po desetkráte duši novou. Ale zkušenost nás všech učí, že duše naše se nemění, nýbrž jest po celý život náš jedna a tatáž. Duše lidská se tedy nemění.

Duši lidské ubývá obyčejně při stáří člověka paměti a pružnosti, ale toto ubývání sil duševních není znamením, že by se duše lidská přeměňovala, nýbrž svědčí o tom, že tělo lidské, jehož duše jako *nástroje* užívá, oslábio, a tedy i méně způsobilým nástrojem duše se stalo.

Kdyby ubývání sil tělesných mělo býti znamením, že také sil duševních člověku ubývá, musilo by se tak jevit u všech lidí měrou stejnou. Ale zkušenost nás poučuje, že tomu není nikterak tak. Nebo žijí lidé, kteří se pro stáří sotva na nohou drží, jsou mnohdy poloslepí, téměř hluší: a přece mají ducha svěžího jako za mládí.

Tak příkladně známý deklarant a poslanec dr. St. Prachenský úplně oslepl a byl pro nemoc na celém těle ochromený; ale proto přece dával se dovézti k soudům a konal tam za pomocí lidí vidících úřad advokátský mistrně. Vyšehradský kanovník a spisovatel B. M. Kulda, jako slepec více než osmdesátiletý, napovídal domácím vzletné básně k zapsání. Proslavený kazatel vídeňský dr. Veith skládal jakožto kmet 85 roků starý, duchaplné knihy! Polní maršálek Radecký slavil vítězství svá na bojištích v Horní Italii jakožto kmet 83 roky starý. Chlouba Slo-

vanstva, biskup v Ďakově Jiří Strossmayer a zemřelý slavný papež Lev XIII., naplňovali svět svými úkony ještě jakožto kmeti devadesátiletí.

Kdyby duše lidská nebyla rozdílná od těla svého, tuť by s hynoucím tělem musila hynouti i duše, ale my máme důkazy úplně opačné. Kdyby jedině z těla vycházela všecka pružnost i činnost duše, musili by ti nejsilnější a největší lidé býti také nejučenější a nejchytřejší. Ale zkušenost nás učí, že tomu nikterak není tak. Ba mnohdy v mohutném těle sídlí duch nepatrný, ba blbý, a v těle nepatrném vévodí duch veliký, svět ovládající.

Tak na příklad vojevůdce katolíků v třicetileté válce byl nepatrný Tilly a přece mohl býti oslavován jakožto vítěz v 36 bitvách. Eugena Savojského nechtěli jinde k vojsku přijat pro jeho nepatrnou postavu; a hle, on stal se oslavovaným vojevůdcem rakouským v bojích křesťanů proti Turkům. Nepatrný svou postavou byl také Napoleon Bonaparte; a přece pro sílu ducha svého stal se ze syna prostého a chudobného advokáta na ostrově Korsice až císařem národa francouzského a poručníkem skoro celé Evropy!

Podobně dočítáme se o řečnících, básnících a jiných umělcích, kteří v těle chorém aneb nepatrném chovali duchy veliké, světovládné.

I jest tedy po rozumu nezbytno souditi: Jestliže v těle lidském, z kostí, masa, krve, nervů složeném, jest něco, co jakožto sebevědomé myslí, soudí, se vzdělává, působí, ani na místa, ani na časy nejsouc vázané, samo uprostřed změn se neměnící: jest toto něco od těla smyslného zcela rozdílné, samostatně živé, čemuž my právě říkáme *duše*.

* *

Ač pravda ta, z patrných příznaků života člověka plynoucí, zdá se býti samozřejmá, že duše lidská rozdílná jest od těla člověka: přece nachází za dob našich odpůrce, kteří proti ní *námitky činiti se neostýchají*.

A co tedy praví?

1. Lidé, kteří duše, od těla rozdílné, v člověku uznati nechtějí, tvrdívají, že prý vše to, co my duší nazýváme, *má svůj původ toliko v působení krve a nervů*.

Co my k námitce takové odpovíme?

Řekneme: Kdyby všecky naše úkony duševní měly míti původ toliko v krvi a nervech našich, musila by se zajisté také duše měniti, když se krev naše mění, anebo když jí nějak ubylo. Ale zkušenost nás všech učí, že i když se celé tělo naše postupně vyměňuje, duše naše cítí se stále toutéž! Také lidé, kteří mnoho krve ztratili, příkladně na bojišti aneb když jim byl některý úd v nemocnici odňat, nikterak nepoznali, že by jim bylo duše ubylo, ale cítí se stále těmitéž. To by však býti nemohlo, kdyby duše člověka nebyla ničím jiným, nežli výkonem krve a nervů.

2. Jiní, jak se domnívají, velice učeně rozkládají, že co my duší nazýváme, není ničím jiným, *leč dílem mozku.*

Co k námitce této odpovíme?

Řekneme: Činnost duše naší nikterak není výsledkem činnosti mozku, ale duše užívá mozku jen *jako nástroje* svého.

Kdyby na pravdě bylo, že naše činnost duševní jest jen úkonem mozku: tu by člověk s větším a dokonaleji vyvinutým mozkem musil býti také učenějším, moudřejším, chytřejším. Ale lékaři naopak tvrdí, že mnohý člověk blbý má mozek větší a dokonaleji vyrostlý, nežli mnohý mudřec.

Když lékaři pitvali mrtvolu velikého biskupa Slovanů Strossmayera, shledali, že měl mozek nepoměrně malý, a kromě toho ještě za čelem nějakou kostí zarostlý. A přece byl mužem tolik znamenitým.

Ba stalo se, že lidem byl mozek valně poškozen ranami, ba z části při úrazech i rozmačkán, anebo po bojích z části i vyndán: a přece lidé s mozkem, takto poškozeným, vědomí svého neztratili, nějakého ubytí duše své neznamenali, dále žili, ba mnohdy pak i veselejšími i hovornějšími se stali, nežli byli kdy před tím! Kterak že tedy činnost duše není ničím jiným, nežli úkonem mozku?!

Duše tedy není úkonem mozku: ale na pravdě jest to, že *duše lidská žije v těle lidském jako v nějakém přibytku,* od Boha jí vykázaném; a s tímto svým tělem že jest tisícerými nitkami od Boha spojená.

Duše lidská užívá těla svého *jako svého nástroje.* Je-li nástroj vadný, pak ovšem ani nejlepší řemeslník s ním ničeho řádného neprovede. Je-li klavír rozladěn, ani nejlepší pianista na něm myšlenek svých projádřiti nedovede. A podobně, je-li mozek, jakožto nástroj duše, nějak porouchán, vadívá řádné činnosti duše; člověk pak ztrácí vědomí, nebo nabývá nepravých představ o tom, co se kolem něho děje, a následkem toho i soudy duše jeho nejsou správné. O člověku takovém říkáme pak, že jest choromyslný, bláznivý aneb šílený. I nejlepší hodinky se zastaví, když do koleček jejich upadlo třebas jen malinké zrnéčko písku. I nejlepší píšťala ve varhanách vypoví službu, když bylo něco na jejím ústroji polámáno. A podobně i nejlepší duchové přestávají správně myslit i jednati, když byl nástroj jejich, totiž mozek, nějakým úderem aneb nemocí porouchán! Mozek zvláště, ale *i celé tělo vůbec má rozhodný vliv na působení duše.*

3. Ale *i duše zase má navzájem nepopiratelný a veliký vliv na tělo své,* vtiskuje mu jako pečeť svou, a uzpůsobuje si ho dle sebe. Kdo má duši mírnou, klidnou, tomu odrážívá se ten vnitřní klid také na klidné tváři. Člověka popudlivého, prchlivého, rozzlobeného uvnitř poznáváme snadno dle vzezření jeho. Jinak ve tváři své vypadá člověk zbožný, střídmý, cudný, jinak člověk bohaprázdný, nezdrželivý, prostopášný. Proto říkají lidé: »Tento člověk vypadá jako světec, jako anděl, jako svatý Alois« a po-

dobně. Aneb zase: »Onen člověk vypadá jako lotr, vrah, šibeničník.«

Proč tak mluvíme?

Seznáváme, že duše uvnitř vtiskla tomu onomu člověku vzezření své zevnitř.

Duše opanuje tělo své někdy až tolik, že ono ztrácí svou těžkopádnost, a ona ho vede, kam chce, jako vídati lze při *náměsíčnících*, jež duše vodí i po nejnebezpečnějších místech.

Při vytržení mysli vznášívá se tělo i volně nad zemí, jak se o tom dočítáme v životech mnohých svatých.

Při vytržení mysli mluvívají lidé řečmi, jimž se nikdy neučili, jichž snad ani neslyšeli; vidí věci, jež daleko od nich se nacházejí; vidí i do budoucnosti a prorokují!

Vzpomeňme dále, kterak člověk mívá rozličná *tušení* aneb i *sny*, jež se vyplňují; vzpomeňme na tušení, příkladně umírajících rodičů o osudech dětí, jež pak skutečně nastávají . . . A seznáme snadno, že duše naše jest něčím jiným, nežli dílem pozemské krve a hmotných nervů aneb lidského mozku. Ale že duše lidská jest od těla rozdílná, jednoduchá, nedílná, duchovní.

*

Jestli však Bůh duši tak vzácnou nám dal, jestliže pro ni Syn boží sám na svět přišel, aby hříchem pokálenou očistil, jestli Duch svatý milostmi svými ji zahrnuje po celý pozemský život její, jak velikou ona má tudíž *cenu*? Co by tedy prospělo člověku, kdyby celý svět získal, a na své duši škody utrpěl? (Marek, 8, 36.)

Proto, rozmilí v Kristu! Važme si toho daru převzácného od Boha, a hleďme duši svou zachovati pro Boha a pro věčnost, pro kterou stvořena jest. Proto poslechněme se vší ochotou slov apoštolských, jež jsem právě přečetl v dnešní epištole: »Prosím vás . . . abyste se zdržovali od tělesných žádostí, kteréž bojují proti duši . . . aby v tom, v čem utrhají vám (nepřátelé svaté víry), spatřujíce vaše dobré skutky, velebili Boha v den navštívení . . . .«

Jednejte jako (opravdu) svobodní (služebníci boží, kteří chtějí prosti býti otroctví hříchů), a ne majíce (slovo) svobody (toliko) za zástěru zlosti (a opravdové nevázanosti, jak činí lidé Bohu odumřelí, spustlí za našich dnů!). »Všecky ctěte, bratrstvo milujte, Boha (jako Otce) se bojte, . . . všemu lidskému zřízení pro Boha se podrobujte . . . Nebo toť jest milost v Kristu Ježíši, Pánu našem.« Amen.

Karel Lev Řehák.

Neděle IV. po velikonoci.

Přetvořující moc křesťanství.

Velikonoční cyklus.

»To jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše.« 1. Jan 5, 4; 5.

V dálné zemi židovské vsadil Spasitel seménko. Seménko vzešlo, rostlo, mohutným stalo se stromem a rozložilo větve své po celé širé zemi; a ptáci nebeští, t. j. národové, přišli a přebývali ve stínu stromu tohoto. Seménko stromem vyrostlé jest křesťanství. Jak sami nepřátelé doznávají, vyrostlo rychle, nápadně, nepochopitelně rychle; a jak jsme poznali, vyrostlo bez prostředků přirozených, ba proti všem přirozeným překážkám Seménko i strom, křesťanství totiž, jest zřejmě božským. Nic pozemského zajisté, jen Bůh mohl onomu nepatrnému seménku dáti tak podivuhodný vzrůst a zdar.

Velikolepé a nepochopitelné rozšíření křesťanství není jediným zázrakem a jediným důkazem božskosti jeho. Neboť co jest vlastně křesťanství? Která jest podstata jeho? Otázku tuto jest nám si zodpověděti a proto jest nám i dále zkoumati. Jsoucnost, podstata a životní síla věcí jeví se v činnosti jejich. Nuže tedy, kterak že bylo činným mladé křesťanství? Co učinilo z těch, kteří nauku jeho přijali a přikázání jeho zachovávali? Rozmilí, věnujte mi pozornost svoji a doznáte se mnou: to jest nový, ba větší ještě zázrak, než onen zázrak rozšíření jeho na venek; to co křesťanství v srdcích a v rodinách i v národech způsobilo a utvořilo, ta vše přeměnná moc a přetvořující činnost jest, byť i ne tak makavým a zjevným jako ono rozšíření, přes to přece důkazem, ano velmi skvělým důkazem božskosti svatého náboženství našeho.

Pojednání.

1. Zázrakem a skvělým důkazem božskosti křesťanství je přetvořující moc jeho, kterou osvědčilo tím, že jako kvas národy pohanské z jich zatemnělosti a neřestí, z jich bezcitnosti a nemilosrdnosti k vyššímu nadpřirozenému životu, k světlu a ctnosti přetvořilo. O činnosti a působnosti křesťanství poučil nás předem sám božský Spasitel v taktéž názorném jako stručném podobenství o kvasu. »Podobno jest,« pravil, »království nebeské,« t. j. křesťanství, »kvasu, kterýž vzavši žena, zadělala do tří měřic mouky, až i zkysalo všecko.« Mat. 13 33. Mrtvou hmotou je mouka. Prášek vedle prášku, studený, nehybný, téměř bezcenný. Dejte tam kvasu, jen něco málo kvasu, a hle, jak se to v mouce zdvihá, roztahuje a hýbá a téměř oživuje, jak to zvolna a klidně zevnitř dále kvasí, až všecka mouka tím je zachvácena, až vše do posledního prvku co nejtěsněji vespolek je spojeno, až vše v jeden úplně nový celek je přetvořeno, až se vše požívatelným a chutným stalo. Mouka byla pokolení lidské. I přišel Spasitel a dal tam kvasu, kvasu slova svého, příkladu svého, mi-

losti své. A pokolení lidské, dříve pohanské, stalo se křesťanským (pokřesťanilo se).

Abychom celou velikolepost této přeměny pochopili, musili bychom dříve věděti, čím bylo pohanství, musili bychom dříve znáti jeho temnotu a neřesti jeho. Jsouť to namnoze věci, kterých uši křesťanské nesnesou. Není toho však ani třeba. Potřebujete se jen rozpomenouti na to, co apoštol národů, jenž pohanstvo zna', o něm oznamuje: na žádosti srdce a nečistotu, o nichž Římanům píše, na hanebné náruživosti, protipřirozené chtíče, převrácený smysl, nespravedlnost, zlobu, hrabivost, nešlechetnost, lstivost a potměšilost; potřebujete se jen na jedno upamatovati, na to jediné, převýznamné slovo: byli bezcitní, bezmilosrdní. A kterak by také byli mohli býti jinačími? Není-liž to vše přirozeným ovocem trojího zárodku zlého, jenž od hříchu prarodičů našich v prsou každého člověka dřímá a přirozeně ony neřesti plodí? A od koho byli by se také mohli něčemu jinému naučiti? A od koho mravní síly dostati, aby jinak jednali? Od bohů svých? Ach čtěte jen, neříkám spisy Otců církevních, ti snad by se mohli zdáti předpojatými, čtěte jen spisovatele pohanské samé, čtěte na př.: »Rozmluvy bohů«, v nichž nám mudřec pohanský, Lucian, myšlenky a činy bohů těch ze smýšlení ctitelů jejich líčí. Není tu nic než závist a řevnivost a pomstychtivost a nejhrubší smyslnost a nejnižší náruživost. Ano, právě od bohů svých naučili se ubozí pohané, čeho ve vlastní převrácenosti své již neznali: všem neřestem, především však jedné, tomu »bezcitní, bezmilosrdní«.

A nyní podivujte se, nejmilejší, síle kvasu božského, podivujte se vše přetvořující moci křesťanství. Jak se tu vše pojednou zcela zjinačilo! Sotvaže kvas onen v lidstvo byl vnořen, již to kvasí, klidně sice, avšak jistě a nepřerušeně. Co bylo mrtvého, povstává k vyššímu, nadpřirozenému životu; co bylo smyslného, zduchovňuje se, co hrdého, stává se pokorným, co nepřátelského, sjednoceným a láskyplným; co tvrdého a ukrutného, soucitným a milosrdným; co pozemského, stává se nebeským, co lidského, božským. To byl účinek kvasu božského.

Ani pohané nemohou toho neuznati. Vidí křesťany a žasnou. Místodržitel Plinius oznamuje císaři Trajanovi, že se křesťané přísahou zavázali ne snad ke zločinu nějakému, nýbrž ke zdrželivosti od krádeže a cizoložstva, k věrnosti a pravdomluvnosti; on sám že vyšetřováním žádného jiného zločinu na nich nenalezl, než že byli křesťany. Plin. Epist. 10, 97, sq. Zmíněný již Lucian praví o křesťanech: »Prvý zákonodárce jejich vštípil jim přesvědčení, že všickni vespolek jsou bratřími; jakmile zájmy jejich jsou ohroženy, osvědčují neuvěřitelnou čilost a nic jim tu není příliš drahým.« Lucian. Peregrin, 13. — Lékař pohanský Galenus oznamuje nám o křesťanech, že oni, jak to co den pozorovati možno, zmužileji než všichni mudrci pohanští smrti čelí, a čemu on ještě více se podivuje, že náruživosti své ovládají, že v posvátné stydlivosti cudně a čistě žijí, a že mnozí mezi nimi, jak muži, tak i ženy, i dovolených radostí života rodinného na vždy se zříkají. Galen.

De sent. polit. Platon. »Neporušenějšího a skvělejšího svědectví pro mravnost křesťanů,« volá tu Harnack, »nelze si ani mysliti.« Harnack, Die Mission u. s. w. S. 158. Tertullian vypravuje: »Péče, jakou máme o ubohé, účinná láska naše jest protivníkům našim znakem, po němž nás poznávají. Vizte jen, říkají, kterak se vevespolek milují — sami totiž vespolek se nenávidí — a jak jsou hotovi jeden za druhého zemříti — sami jsou spíše hotovi navzájem se usmrtiti.« Tertull. Apol. 39. Pohan Caecilius prohlašuje u Minucia Felixa: »Znají se po tajných znameních a milují se skoro dříve než se znají.« Min. Fel. Oct. 9.

Není divu, že i obráncové křesťanů odvolávají se vůči pronásledovatelům jejich a vůči pohanům na tuto mravy ušlechťující a posvěcující moc křesťanství. Tak Justin, Tertullian, Kliment alexandrijský a Origenes. Patřte na skutky naše, tak mohli na ně zvolati, a rcete, co vám na nich lze vytýkati? Pronásledujete nás, avšak koho z těch, jež jste před soudy své pohnali, můžete ze zločinu usvědčiti? Nenávidíte nás jedině proto, že jsme křesťany, jiné viny na nás nenalezáte. — Kterak as byli věci své jisti! Přeskvostný památník takového sebevědomého, hrdého odvolání zachoval se nám v t. zv. listě k Diognetovi, jehož jediný rukopis za obléhání Strassburgu ve válce německo-francouzské kořistí plamenů se stal. Vznešený pohan jménem Diognet, prosil křesťanského přítele za zprávu o křesťanství Na místo mnoha učených výkladů líčí přítel prostě život křesťanův. Píše: »Viz křesťany! Neliší se od ostatních lidí ani řečí, ani domovem, ani zevnějšími obyčeji. Nečiní také ničeho neobyčejného. V oděvu i potravě spravují se obyčejem země. Leč pozoruj jich jen. Přebývají na zemi, putují však k nebesům; jsou v těle, avšak dle těla nežijí; jsou pronásledováni, a milují pronásledovníky své; jsou chudí, a obohacují mnohé; jsou hanobeni, avšak oni dobrořečí. To jsou křesťané. Zkrátka: čím jest duše v těle, tím jsou křesťané ve světě. Duše drží tělo pohromadě, oživuje tělo, vše dobré a krásné má tělo od duše. To jsou křesťané, to jest křesťanství. Věru, toť moc nadpozemská; věru,« tak končí přítel křesťanský líceň svoji, »jen Bůh mohl nás něčemu takovému naučiti; věru to není dílo lidské, toť síla a působení boží«.

2. Obzvláštním zářivým důkazem božskosti křesťanství jest vroucí spojení, jež mezi lidmi nově utvořilo: vřelá účinná láska k bližnímu a trpělivá, promíjivá láska k nepřátelům. Bylo by jistě půvabem docela zvláštním, zkoumati blíže život prvních křesťanů a ctnostem jejich jednotlivě se podivovati. Látky k tomu jest u spisovatelů oné doby dosti. Leč kde začíti a kde skončiti? Látka jest nekonečná. Jednoho jen budiž vzpomenuto. Je to ovšem to nejdůležitější; je to takřka dominanta, kterou jste z dosud uvedených svědectví slyšeli vyznívati: je to srdečné spojení, které kvas křesťanství mezi lidmi utvořil, láska totiž, vřelá, účinná láska k bližnímu a vše trpělivá a promíjivá láska k nepřátelům. »Potom«, tak zajisté pravil i božský Spasitel, »potom poznají všickni, že jste moji učedníci, budete-li se milovati vespolek.« A: »milujte ty, kteří vás nená-

vidí, a dobře čiňte těm, kteří vás pronásledují.« Jan 13, 35; Mat. 5, 44. Milujte se vespolek láskou bratrskou, to bylo jádrem kázání jeho; »blahoslavení jsou milosrdní,« to bylo základním tónem všech jeho napomenutí; »líto jest mi zástupu,« to bylo vzpružinou všech skutků jeho. Učedníci Ježíšovi porozuměli tomu dobře. »Kdybych jazyky lidskými mluvil i andělskými, lásky však bych neměl, byl bych jako měď zvučící, nebo jako zvonec znějící.« 1. Kor. 13, 1. Tak apoštol národů. »Nejmilejší,« volá miláček Páně, »milujme se vespolek; neboť Bůh jest láska.« 1. Jan 4, 7, 8.

A věděli byste nyní rádi, kterak první křesťané přikázání to pochopili? Čtěte Skutky apoštolské. Křesťané, praví se tam, byli jen jedno srdce a jedna duše Čtěte listy svatého Ignáce mučedníka. Jistý, křesťanství nepříznivý dějezpytec našich dnů vyznává: »Celý svět lásky a soucitu vychází nám tu vstříc.« Harnack, Die Mission, u. s. w. S. 142. Nemyslete však, že by to byla bývala jen tak slabá a slepá láska jakás, která na konec snad jen k tomu vede, že se chudým a nuzným přece řádně nepomůže. Byla to spíše láska plna hlubokého sociálního porozumění. »Nikdo práce schopný«, tak praví se v prastaré Nauce apoštolské, »nebrdiž déle podporován než dva nebo tři dni. Je-li bratr řemeslníkem, ať pracuje, chce-li jísti, a ať nezahálí; nechce li, pak provozuje obchod s Kristem, před takovým se mějte na pozoru.« Doctr. Apost. 12. »K práci schopnému práci,« praví se ve starém listě jednom; »k práci neschopnému však soucit!« Epist. Clem. 8. A kterak soucit tento byl pěstován! Tak slíčně píše Tertullian »o uspořených groších zbožnosti«, jež se sbírají na výživu chuďasů, na výchov sirotků, na ošetřování starců. Tertull. Apol. 39. »Kdo,« tak píše okolo r. 96 obec římská obci korintské, »kdo nezakusil pohostinství vašeho? Kdož neví, že raději dáváte, než béřete? Kdož nezná vaší téměř neukojitelné touhy po dobročinnosti? A kdož neví, kterak dny i noci v posvátném závodění trávíte o blaho bratří?« »Obec římská«, tak píše papež Kornelius, »živí 1500 vdov a chuďasův? Euseb. Hist. eccl. 6, 43. Ovšem obzvláště vdov; vždyť je Polykarp oltářem božím jmenuje!« Polyc. Ad Philipp. 4. »Zajatce vykupoval,« tak čteme na nejstarších kamenech náhrobních křesťanské Gallie. »Otroky jmenují bratřími,« tak Aristides Arist. Apol. 15.; tytéž otroky, kteří pohanům tak zrovna byli dost dobří, aby jimi ryby své krmili. A nemocní? Biskup Dyiš vypravuje nám o moru, jenž zuřil v Alexandrii. Píše: »Pohané zapuzovali ty, kteří se rozstonávali, a to i své nejdražší, polomrtvé vyhazovali na ulici a mrtvé nechávali nepochované. Bratří naši však nešetřili vlastní osoby své, bez bázně navštěvovali nemocné a ošetřovali je, a mnozí, netoliko kněží, nýbrž i laikové zemřeli s nimi.« Euseb. Hist. eccl. 7, 22. Totéž slyšíme o velikém moru za času Maximina Dazy: »Láska křesťanův,« tak oznamuje Eusebius, »ukázala se tehdy všem pohanům v nejjasnějším světle. A pohané sami,« tak pokračuje, »velebili Boha křesťanův, a vyznávali, že tito jediné opravdu jsou zbožnými a bohabojnými.« Euseb. Hist. eccl. 9, 8. Konečně láska k nepřátelům!

Kolik set nejvznešenějších příkladů této přirozenosti lidské skoro nemožné, pohanům dočista neznámé lásky, tohoto heroismu lásky nalézáme mezi křesťany po všecka století, Štěpánem, za nepřátele své se modlícím, počínaje! Kdo jí učil? Kdo dával síly k jejímu konání? Světec, jehož svátek právě dnešního dne slavíme, nám to praví. Jan Kvalbert byl vzácným důstojníkem florenckým. Jediný bratr jeho byl zavražděn, pročež Jan pomýšlí na pomstu. Jednoho dne, obklopen vojáky svými potká vraha samotného a bezbranného. Jan tasí meč, leč pojednou vypouští ho z ruky. Co se stalo? Vrah stál před ním s rukama na prsou skříženýma a prosil snažně o smilování; Jan si vzpomněl, že byl právě Velký pátek. Ano, milujte se vespolek, milujte nepřátele své: tak to Spasitel řekl a na Velký pátek v nekonečné lásce své sám to učinil.

Vizte tu, rozmilí, v matných slovech a v málo minutách, co by jazykové andělští bez únavy rádi zvěstovali: vše přetvořující moc křesťanství Opravdu, tolik ctnosti a jmenovitě tolik lásky jest skutečně velikým zázrakem a spisovatel listu k Diognetovi měl pravdu, když ve 2. stol. o křesťanství a o životě křesťanů napsal: Věru, to není dílo lidské, toť síla boží.

Nuže, rozmilí, Kristus jest včera i dnes i na věky týž, a i síla křesťanství je dnes ještě tatáž, jako byla od počátku. Rcete však, jsou i křesťané ještě tíž? Rcete, odvážili bychom se i dnes ještě na protivníky křesťanství zvolati: Patřte na mravy naše? A jak je to u křesťanů jmenovitě dnes s láskou? Ach, neočekávejte, že bych zde nevýslovně smutného divadla vzpomínal, jehož za našich obzvláště dnů ti poskytují, kteří ačkoliv se také křesťany nazývají, nemohou se nás křesťanů katolických a sv. církve naší ani dosti nahanobiti, naostouzeti, napomlouvati. Ne, ne, to není žádné pravé křesťanství, neboť to není duch Kristův. — Leč zůstaňme u sebe samých. Jak to přijde, že i život náš životu prvních křesťanů tak málo se podobá? Že jsme tak požívaví, ve všem dobrém tak liknaví, tak málo laskaví, a tak nemilosrdní vůči trpícím bratřím svým? Víte, že za posledních let mnoho se o tom mluvilo a psalo, že by i u nás mnohé bylo třeba zlepšiti, že i u nás opravy jsou nutny. Ba, lidé mají pravdu. Oprav je u nás skutečně třeba. Ovšem nikoli oprav v tom smyslu, jak to mnozí myslí, aby se na př. v kostelích trochu více německy zpívalo a trochu méně nových pobožností konalo. To není to. To jsou jen věci vedlejší. Jedné reformy jest však zapotřebí: reformy vlastního života našeho. Kterak že ji provedeme? Jest jen jeden prostředek, týž prostředek, který od počátku velikou proměnu způsobil. Nuže, chopme se ho. Beřme z kvasu, onoho božského kvasu, který Spasitel nám přinesl, z kvasu nauky jeho, jeho příkladu, jeho milosti. Vložme ho do srdcí svých, do rodin svých. A on sejde a my uvidíme nové zázraky a budeme zase jako první křesťané, pokorní, poslušní, zdrželiví, plni srdečné a účinné lásky k bratřím svým. To jest reforma, jíž nám je třeba; to jest spolu nejskvělejší vítězství, nejslavnější triumf sv. náboženství našeho. Amen.

Z apolog. kázání dra Pavla Einiga se svol. spisov. přel. *Jos. Hubáček,* farář.

Neděle IV. po velikonoci.

O nesmrtelnosti své svědectví vydává duše naše sama.

»Jdu k tomu, kterýž mne poslal«
Jan 16, 5.

Dnešní evangelium opětně uvádí slov Spasitelových, jež on mluvil před zjevným odchodem svým z tohoto světa, a opovídají i příchod a působení Ducha svatého, i život lidí budoucí, čili, že lidé mají duše nesmrtelné »Jdu k tomu, kterýž mne poslal,« praví Spasitel, a doplňuje tím tato svá dřívější slova: »V domě Otce mého jsou příbytkové mnozí . . . jdu, abych vám (tam) připravil místo.« (Jan 14, 2).

Opověděl jsem v předešlé řeči, že pravdu o nesmrtelnosti naší duše, na které spočívá jako na základu veškerá mravnost lidská na zemi a odplata za život pozemský na věčnosti, vysvětlím v několika řečích. I ukázal jsem, že v těle našem žije a působí něco, jež není ani z kostí, ani z masa, ani z krve; jest sebevědomé, na času a místě nezávislé, nezměnitelné, a tomuto něčemu, v těle samostatně působícímu, že říkáme *duše!* Tato naše duše že není výkonem krve nebo nervů, není nějakým odrazem činnosti mozku, ale jest bytostí samostatnou, s tělem od Boha v jeden celek, člověka, spojenou, jež těla svého užívá jako nástroje, od jehož zdatnosti sice v mnohém ohledu závisí, jemuž však sama vévodí, ano podobu svou mu vtiskuje.

Dnes učiníme v rozjímání svém jeden další krok, a přesvědčíme se, že duše naše v těle svém jako v příbytku bytující a působící, jednou stvořená, má *takové vlastnosti na sobě,* z nichž jest patrno, že nikdy více života svého nepozbude, čili, že **duše naše jest nesmrtelná**.

A kterak se o tom přesvědčíme?

Pojednání.

Přesvědčili jsme se, a může se i každý pohan, jenž správně myslí a poctivě o pravdě přemýšlí, o tom přesvědčiti, že *duše člověka rozdílná jest od těla svého,* již když pozoruje činnost obou. A právě tak i bez odvolávání se na slovo boží aneb na výroky znamenitých mužů snadno každý seznati může, že tato lidská duše jest nesmrtelná, jen když poctivě uvažuje o vlastnostech jejích. Chci říci: *Sama duše lidská dává o tom svědectví, že jest nesmrtelná!*

A které vlastnosti duše lidské máme si na pamět uvésti?

1. *V duši naší ozývá se neumořitelný cit po nesmrtelnosti.*

Člověk nižádný ničeho se tolik neleká, jako že by smrtí tělesnou měl všemu jeho žití vůbec býti konec. Zejména, když člověk stárne, jest si toho vědom, že bude musit svět opustiti, a pak ze života svého počet klásti, po čemž následovati bude život jiný, život odplaty. Proto také tak mnohý nevěrec a neznaboh k po-

divu svých známých smíří se na smrtelném lůžku s Bohem, poněvadž v duši jeho mocněji ozývá se vědomí: Budeš odpovídati Pánu svrchovanému ze všech skutků svých! A běda tobě, neusmíříš-li se s ním aspoň nyní, před smrtí, která snad již v málo hodinách ti nastane!

Že pocit nesmrtelnosti každá lidská duše v sobě chová, patrno jest z té obecné zkušenosti, že posud nebyl na světě nalezen ani jeden národ, byť byl nejzanedbanější a nejsurovější, jenž by nevěřil v život po smrti! Mnozí pohané, ztrativše i poslední zbytky zjevení božího, mají sice lecjaké nepravé aneb zkomolené představy o životu budoucím, ale i oni konají různé *slavnosti pohřební,* a dávají tím na jevo, že věří v nějaký život záhrobní, byť i směšné pojmy o něm na jevo dávali.

Odkud že vzalo se v hlavách všech lidí, všech národů, všech časů to vědomí, že se životem tělesným člověka nezaniká všechen život jeho vůbec? Kterak to, že všichni věří v život budoucí?

K otázce té odpovídá chladný rozum: S čím se shledáváme u všech lidí, všech národů, všech časů, nemůže býti planou domněnkou, nemůže býti od některých lidí všem namluveno a naučeno, ale *vědomí to musí pocházeti od toho, jenž člověka na ten svět postavil: od stvořitele, Boha.*

Vím, co mnohým právě asi tane na mysli. Jest to námitka: Vždyť přece všichni lidé nevěří v nesmrtelnost duše; znám sám toho či onoho, jenž směle tvrdí, že *se smrtí člověka jest všemu konec,* že člověk zhyne jako zvíře.

Jsou i mně takovíto kulichové známi. Jsou to *jednotlivci,* ale ne celí národové.

Znáte-li však, moji drazí, takové lidi, kteří proti všemu lepšímu přesvědčení se chvástají slovy: »Nevěřím v nesmrtelnost duše a v budoucí odplatu.« Povšimněte si jen i života jejich! Slyšeli jste snad někdy takto nevěrecky mluviti člověka povážlivého, poctivého, počestného, cudného? Myslím zajisté, že nikdy. Nevěrou svou chvástají se jen lidé takoví, kterým na tom záleží, aby odplaty po smrti nebylo, jako jsou zloději, lichváři, smilníci, cizoložníci a nemravové všeho druhu vůbec.

A proč se veřejně svou nevěrou chlubí, když se jich ani *nikdo na jich smýšlení neptá?*

O zdravých údech těla svého nemluvíváme, ale bolí-li koho který, stále ho na mysli má, a rád o něm a o bolesti jeho mluví. A tak podobně lidé duchem zdraví, mravní, svou vírou se stále nevynášejí, ale lidé nemravní o chorobě své duševní rádi a stále mluví. Chtěli by rádi namluviti sobě, že za své činy odpovídati nebudou; a snaží se na víru tu obrátit i jiné, aby měli více spoluvěrců. Avšak tak odpovědnosti, které jim nemravný život jich stále připomíná, věru se sebe nesetřesou. Ale svým chvástáním jen prozrazují, kde jich to tlačí, a že tou svou vynášenou nevěrou přece jen ohlušiti nedovedou svědomí svého, jež jim odpovědnost v životě budoucím připomíná, a *v nich samých o ní svědčí.*

Znal jsem sám v mladých letech člověka urputného, jenž se se svou nevěrou často chvástal, a když viděl svého faráře kdysi k nemocnému chvátati, s posměchem před celou společností svou furiantsky a surově prohlásil: »Až já budu chcípati, nepošlu pro faráře, ale, má-li ke mně již nějaký černý přijíti, pošlu si pro — kominíka!«

Ale zapomněl na kominíka, když brzo potom popadla si ho — cholera! Když ucítil první záchvaty v těle, ještě rouhavě pronesl: »No, no! Což se o mne čerti pokoušejí?« Když ale záchvaty bolesti se opakovaly a množily, odmlčel se, odešel domů, a brzo na to prosil domácí své — pro Boha, aby mu došli pro faráře.

Když farář po zaopatření jeho od něho odcházel, přišel mu již vstříc místní starosta, kterýž ho oslovil takto: »Důstojný pane! Vím, že ze svaté zpovědi nesmíte ničeho prozraditi, a také toho na vás nežádám. Jen tolik bych rád zvěděl, zdali se ten všem nám známý spustlík s Bohem opravdu usmířil?«

A farář mu odpověděl: »Ničeho vám nevyzrazuji, poněvadž co řeknu, toho svědky byli všickni domácí i četní sousedi nemocného. Nemocného s Bohem jsem usmířil i s lidmi. I odprošoval pro Boha všechny přítomné s velikým pláčem pro všechno pohoršení, kterého jim byl tak často dával! Přál bych si, aby mu Bůh vrátil zdraví. Rád bych viděl, kterak by to vše plnil, co Bohu tak slavně přede všemi na usmíření sliboval!

Bůh ale usoudil jinak. Spokojil se se sliby jeho a odvolal jej k sobě na věčnost.

Podobně stává se přemnohým, že za plného zdraví chvástají se svou nevěrou v nesmrtelnost; ale v nemoci Boha kajícně hledají! V duši máme zajisté od Boha vložený cit po nesmrtelnosti; a ten se při umírajícím neodbytně ozývá a ten nalezne i svého uspokojení od Boha! Jinak bychom byli my lidé při svém rozumu a svém vědomí o nesmrtelnosti hůře na tom, nežli zvířata, jež sice nejsou nesmrtelná, ale také nemají o své smrti a o nesmrtelnosti po smrti ani zdání ani potuchy; a proto se také pro smrt svou nermoutí.

2. O nesmrtelnosti duše naší svědčí tedy již vrozený od Boha duši naší vštípený cit. Dále i zvláštní, *od Boha do duše naší vštípená touha po blaženosti a sice po blaženosti trvalé.*

Každý člověk na světě chce býti šťastným; není na světě nikoho, kdo by chtěl nešťastným býti. I samovrah, jenž dobrovolně život tento opouští, s násilím se ho zbavuje, činí tak jen proto, že se chce něčeho nemilého v životě zbaviti, to jest: že chce ukojiti v sobě touhy po štěstí a blaženosti. Ovšem že v zaslepenosti své neuvážil, kterak skrze zločiny zoufalství a samovraždy, jichž po smrti na věky nebude moci napraviti, nelze také na věky v blaho a štěstí vejíti

Každý člověk jest tedy touhou po štěstí a blahu puzen, a shání se přirozeně po štěstí! Jen že všichni lidé nehledají štěstí tam, kde jedině nalezeno býti může — ve všemohoucím a láskyplném Bohu!

Někdo hledá štěstí v bohatství, jiný ve slávě a důstojnostech, jiný v manželství a tělesných rozkoších; ale všichni shledávají, že ještě se všemi svými statky člověka trvale oblažiti nemůže! Člověk lakomý, na statky pozemské hladový, nikdy neřekne: Již mám dost! Člověk ctižádostivý, po důstojenstvích a slávě se pachtící, vždy ještě bude před sebou viděti jiné, před nimiž by ještě přednosti vyhledávati měl! Člověk rozkoší tělesných vyhledávající, vždy ještě toužiti bude po nových požitcích, byť sebe více sobě dopřávati mohl! Každá náruživost nutí člověka, aby tím déle víc jí hověl a ukojiti se snažil, aniž ona by kdy řekla: Již mám dost!

Ale kolik jest smrtelníků, aby se jim dařilo tak, by žádostí svých stále ukájeti mohli, ač jich ovšem nikdy konečně neuspokojí?!

Ó co tu bídy v nejrozmanitější podobě na tomto světě! Kolik již millionů vzdechů přebolestných vysláno bylo z úst lidí k nebesům! Kdo sečte ty slzy, jež tekly již od dob Adamových po licích lidí, a poví nám, které moře by se jimi naplnilo?

V pravdě! »*slzavým údolím*« jest svět tento pro — každého! Každý ví, kde ho střevíc tlačí! Každý má své soužení na cestě, byť se mnohým lidem pošetilým zdálo, že snad lidé vznešení, bohatí, zdraví utrpení jsou prosti!

A přece všichni lidé pociťují v sobě neúmorné touhy po štěstí a blahu! Jest možno mysleti, že by nás všemohoucí, nejdobrotivější, nejlaskavější Otec nebeský proto na svět byl postavil, abychom se tu jen trápili? abychom vrozené touhy po štěstí a blahu nikdy neukojili?

Zajisté že nikoli! Rouháním proti dobrotě boží by to bylo, kdybychom tvrditi chtěli, že Bůh vložil neukojitelných pocitů a tužeb do srdcí našich!

Jestli však touhy po blahu a štěstí na světě naprosto *trvale* ukojiti nelze: musí se to státi po životě tomto pozemském, tedy na věčnosti! Máme-li ale touhy po trvalém blahu ukojiti v životě budoucím, musí býti duše naše pro život věčný stvořená, čili musí býti — *nesmrtelná!* Svatý Augustin pravdu tuto vyjádřuje rázovitými slovy: »Nepokojno jest srdce člověka, pokud nespočívá v Tobě — ó Bože!«

3. O nesmrtelnosti duše naší vydává tedy svědectví již vrozený jí cit po nesmrtelnosti i po trvalém blahu. Dále také *neumlčitelný hlas svědomí.*

Hlasu toho nikdo z lidí sám si neučinil a také od nikoho nepřijal, leč od Boha, jenž duši lidskou stvořil, a tímto hlasem i opatřil.

Ano Bůh sám jest to, jenž v duši naší k nám mluví. Z činu zlého napřed náš zráží, a ku trestu zaň poukazuje; k činu dobrému nás pobádá, a odplatou budoucí těší a povzbuzuje. Když jsme však přece něco zlého vykonali, tu nás kárá, výčitky nám činí a za hodné jistého trestu prohlašuje, když jsme však něco chvalného vykonali, anebo něco protivného z čisté lásky k Bohu vytrpěli, potěšuje nás poukazováním k odměně, které se nám dříve nebo později od spravedlivého Soudce nebeského dostane.

A hlas tento v duši naší ozývá se beze všech ohledů, chválí nebo haní neúprosně, a odporuje třeba soudům všech lidí, když nám snad za věci nechvalné pochlebují, anebo nás za skutky bohulibé hanou zasypávají.

Zvířata svědomí nemají. K činům dobrým žádný vnitřní hlas jich nepobádá; po skutcích neblahých svědomí výčitek jim nečiní; zvířata neznají slz lítosti, nemají studu za učiněné zlé, aniž pociťují vnitřní pochvaly za činy užitečně vykonané. Zvířata jdou toliko za svým *pudem*, jež je vede k tomu, aby vyhledávala to, co jich obživě a množení prospívá; a chránila se toho, co by pozemský jich život a blaho ohrožovati mohlo.

Má li však jedenkaždý v duši své neuprositelného soudce, svědomí, jež i nad nejtajnějšími jeho zámysly, jakož i nad veškerým jeho jednáním zevnějším soudí; a musíme-li doznati, že ani vše dobré na světě odplaty nedochází, ani vše zlé na světě po zásluze trestáno nebývá: musíme i doznati, že *duše naše jest nesmrtelná,* aby za skutky své odplaty přijmouti mohla po smrti těla, když jí nepřijala za života jeho pozemského!

4. Že duše naše jest a býti musí nesmrtelná, o tom nám svědčí tedy její cit po nesmrtelnosti, její neukrotitelná touha po blaženosti, její hlas svědomí. O nesmrtelnosti duše člověka svědectví vydává *ale i účel jeho na světě.*

Kdyby duše člověka nebyla nesmrtelnou, jedině člověk by cíle svého, od Boha mu vytčeného nedosáhl, kdežto všichni ostatní tvorové svého cíle dosahují.

Tak bylina klíčí, roste, kvete, přináší ovoce, rozplemení se, než uschne, to jest: vykonala úkol svůj; byla, čím býti mohla. Netřeba jí tudíž života jiného, aby cíle, účelu svého došla.

Zvíře, přišedší na svět, roste a po krátké již době opatřeno jest vším, aby úkol svůj na světě plniti mohlo. Snadno opatřuje si výživu svou a zanechává potomky po sobě. — Zvíře jedná jen dle pudu v ně vloženého od Boha. Jedná jen pro tento svět, poněvadž nemá povolání vyššího. Nemajíc povolání vyššího, nemá také touhy vyšší, ani citu po nesmrtelnosti, ani svědomí, ani touhy po blahu nekonečném; a tedy ani ne duše nesmrtelné.

Ale zcela jinak se to má s člověkem. Žádný jiný tvor nepřichází na svět tolik slabý, bezmocný, nemotorný, jako on. Bez pomoci a lásky jiných lidí musel by záhy zahynouti. A potřebuje po mnohá léta, aby ho živili a opatrovali jiní, prvé nežli se dovede obživiti sám. Tedy již *i tělesný vývin člověka poukazuje k tomu, že jest k něčemu vyššímu povolán!*

A což teprve vývin jeho duchovní! Chce poznati pravdu, a přece nikdy nasycen nebývá. Čím více zkoumá, se učí, přemýšlí, studuje, tím více znamená před sebou věcí, jichž nezná, až posléze snad jako jistý veliký mudrc dozná: »Vím jen tolik, že vlastně skoro ničeho nevím!«

Měl by si proto člověk zoufati, že přese všechny své námahy tak malého výsledku se dodělává a tak málo duše jeho se uspokojuje?

Jest to ku podivu, že člověk, jenž víry v nesmrtelnost své duše pošetile se odříká, pak říká: »Jezme a pijme; neboť zítra zemřeme« (Is. 21, 13); »žádný z nás nebuď prázden rozpustilosti« (Moudr. 2, 9). Proč se učit, namáhat, s jinými zápolit, když snad zítra již z všeho úsilí svého ničeho míti nebude?

Kdo upírá člověku nesmrtelnosti duše, upírá mu jeho lidskou důstojnost, kterou on nade všechny tvory pozemské vyniká; a snižuje ho ku zvířeti, ba snižuje ho pod zvíře, poněvadž ono účelu svého na světě dochází, kdežto rozumný člověk by ho nedosáhl.

My ale rozumem svým pozorujeme, že *na světě není ničeho bez zvláštního účelu,* který mu Stvořitel patrně vytknul. Kdyby duše nebyla nesmrtelná, právem bychom se mohli Stvořitele tázati: Proč jsi nás sem na svět povolal? Snad jen proto, abychom po 10, 20, 50 roků jen jako kolečka ve stroji světovém se pohybovali? Proto jen jsi nás stvořil, abychom za jiné tu pracovali, abychom jim pohodlí připravili a při tom po sobě šlapati nechali? Či snad postavil jsi nás na svět jen proto, abychom tu peněz nahromadili, kterých smrt odnímá a veselým dědicům přikazuje? Či snad jsme na světě jen proto, abychom jen hodovali, pili, jezdili, tancovali, zpívali, smilnili a pak na věky zhynuli?

Ó jak bídný by to byl život lidský, kdyby duše člověka nebyla nesmrtelná! Kdyby vše na světě cíle svého dosahovalo od stébla až k nebenosným sosnám, od broučka až ku králi pouště, od jiskry až do slunce, měsíce a hvězd; a jen člověk kdyby měl zůstati bez cíle, a nositi po celý život touhu svou po pravdě, spravedlnosti, blaženosti a nesmrtelnosti, aniž by nadíti se směl, že kdy cíle svého dosáhne!

Kdo nesmrtelnost duše naší popírá, ten Bohu se rouhá; ten člověku největší potupu činí, ježto jeho důstojnost hanebně snižuje; ten i veškerou lásku mezi lidmi trhá, poněvadž láska bez trvání neoblažuje, ale jen nešťastným a nespokojeným srdce lidské činí. Tu poslední útěchu ze srdce lidského vytrhává, poněvadž při bolestném loučení dítek s rodiči, manžele s manželem, přítele s přítelem potěšuje slovo: »Na shledanou na věčnosti! Uzříme se opět, abychom pak více od sebe odloučeni nebyli!«

* * *

Ó nikoliv! Při smrti těla nezemře člověk celý. Vrozený nám cit po nesmrtelnosti, od Boha do duše naší vložená touha po blahu nehynoucím; hlas boží v nás, jemuž svědomí říkáme; moudrost božská, jež každému tvoru nějaký rozumný účel na světě vytkla, a tedy i králi všech tvorů pozemských, člověku účel dala, jehož by dosíci mohl, jsou nám svědectvím nezvratným, že se smrtí těla není všemu našemu životu konec; nýbrž že se smrtí těla pravý život náš teprve nastává, jež nebude míti konce!

Život tento jest pouhou přípravou pro život budoucí; jest dobou zasévání, načež nastane doba žní. Pamatujme tedy, že co kdo bude síti dobrého či zlého, dle toho bude jednou i kliditi. Proto tedy slyšme hlasu napomínajícího apoštola v dnešní epi-

škole: »Odvrhněme všelikou nečistotu hříchu«, zvláště v této příhodné, posvátné době velikonoční ve svátostní zpovědi, a s tichostí přijímejme slovo boží od Ducha pravdy, jehož Spasitel nám s nebe seslal, aby Spasitel při svatém přijímání srdce naše docela opanoval, v něm žil i působil; a aby na konec života pozemského vyplnila se na nás útěchyplná přípověď jeho: »Já jsem vzkříšení i život. Kdo věří ve mne, byť také umřel, živ bude«. (Jan 11, 25.) Amen.

Dr. *K. L. Řehák.*

Neděle V. po velikonoci.

Nerozbornost křesťanství.

»Nájemce utrhá, protože nájemce jest,
a nemá péče o ovoce.« Jan 10.

[— Trvalá stálost křesťanství jest důkazem božskosti jeho, neboť ono přemohlo všeliká pronásledování. —] Zrnéčko hořčičné mladé církve křesťanské vzrostlo mohutně, a kvas křesťanské nauky a milosti, který Spasitel v pokolení lidské vnořil, počal mocně kvasiti. Tu povstali již i nepřátelé, aby křesťanství zničili. Mnoho námahy, myslili asi, že by jich to nestálo.

Třeba jen bíti pastýře a stádo se rozprchne. Nepřátelé vztáhli tudíž ruce své na apoštoly. Vlastně nebylo ani toho zapotřebí.

Moudrý mezi nimi muž pravil: »Nechte těchto lidí; je-li dílo jejich z lidí, samo sebou se rozpadne.« (Skutk. ap. 5., 38.) To bylo rozumně řečeno. Neboť, co od lidí pochází, jest pozemské, a co jest pozemského, jest i pomíjející. Rychle, velice rychle to pomíjí, zvláště protiví-li se to pýše lidské, příčí-li se to náruživostem lidským. Gamaliel měl tedy pravdu. Bylo skutečně zbytečno křesťanství pronásledovati.

A přes to Kristus pronásledování předpověděl, a přes to Všemohoucí dopustil, aby pronásledování přikvačila; pronásledování od židův i od pohanů, pronásledování ve všech zemích a za všech časů, zvláště za doby, kdy křesťanství bylo ještě mládo a slábo, pronásledování vědou, pronásledování mocí státní, pronásledování všelikého způsobu, plná zloby, nikdy nevídaná, plná útrap, bez počtu a beze jména. Proč asi, rozmilí v Kristu?

Moudré úmysly boží jsou rozmanity. Zlato se tříbí ohněm, křesťan utrpením a strastmi. Spasitele nenáviděli a pronásledovali, učedníci měli býti podobni mistru svému. Především jedno však chtěl Bůh, a to bylo všech oněch pronásledování účelem nejpřednějším. Gamaliel řekl: »Je-li náboženství toto z lidí, zajde samo sebou«; a potom velevýznamně dodal: »je-li však z Boha, nebudete ho moci zničiti.« Ano, to bylo to. Tak tomu chtěl Bůh. Ať by si lidé vynaložili vše, čeho by lest, moc i zášť jejich vymyslila: křesťanství nemohli a nemohou vyvrátiti.

Mělo se tedy všem a nade vši pochybnost ujasniti (ozřejmiti), že křesťanství nikoliv od lidí, nýbrž od Boha pochází.

Jest to nové svědectví, jest to svědectví krve, nejmocnější a nejúchvatnější ze všech na dokázání pravdy a božskosti křesťanství. Svědectví to si dnes, a dá-li Bůh, ještě jednou příště předvedeme.

Ve skutcích apoštolských máme příběh, jenž je zrovna předobrazným pro všecky příští nepřátele křesťanství. I povstali někteří, praví se tu, ze školy, hádajíce se se Štěpánem: nemohli však odolati moudrosti a duchu, kterýž mluvil z něho. Tedy nastrojili muže, kteříž by křivě na něho svědčili, i poštvali na něho dav a udali ho u vrchnosti, a když se hájil, rozzuřili se, skřípěli zuby na něho, a vyvrhše ho z města, kamenovali jej.

Pojednání.

1. [— Pronásledování slovem, podezírání a výsměch židův i pohanův, útoky starých i nových filosofů, ustavičné pomluvy. —] Nepřátelé křesťanství zkusili to tedy nejdříve se zbraní slova.

Jako fariseové vůči Spasiteli, tak činili to oni vůči Štěpánovi a jiným mučedníkům. Hledí jim dokázati odpory v učení, podezírají náboženství jejich jako státu nepřátelské a nevlastenecké, posmívají se křesťanům jako lidem sprostným a lehkověrným.

Tak již onino židé. I z pohanů vstoupili záhy protivníci na zápasiště. Je to především Lucián, kteréhož řeckým Voltairem nazvali. Jízlivým posměchem zasypává ve svém Peregrinu nové náboženství a úšklebky si tropí především z křesťanské lásky k bližnímu a z mučednictví. Rád by křesťanství sesměšnil; víť zajisté, že nic tak smrtelně neúčinkuje jako směšnost. Potom přicházejí jiní, dva obzvláště, kteří, jak jistý novověký dějezpytec praví, »celou armádu nahražují« (Harnack, Die Mission usw. S. 350): Celsus a Porphyrius. Celsus napsal dvé knih proti křesťanství. Nenechává na něm ani vlasu dobrého. Nazývá je zmetkem (zrůdou) toho nejsprostšího náboženství, židovství totiž. Velmi obratně využitkuje sekt proti církvi, dřívějšího času proti pozdějšímu, Krista proti apoštolům; i co dobrého Kristus činil, to vypůjčil si dle Celsa od mudrců, co má vlastního, jest blud a klam; z mrtvých vstání jest mu nesmyslem, víra v Prozřetelnost směšnou osobivostí vůči božstvu. Jsa bystrým filosofem, umí to Celsus vše velmi věrohodným učiniti. Než, nebezpečnějším ještě nepřítelem byl Porphyrius. Sám sv. Augustin nazývá ho velikým a velmi učeným mudrcem a taktéž zuřivým protivníkem křesťanství. Napsal úplných 15 knih proti křesťanům. K osobě Kristově jevil jistou šetrnost, ale křesťanství by rád zničil stůj co stůj. Jsa velmi sečtělý i v Písmech sv., vysliďuje s trudnou námahou a neúprosnou houževnatostí vše, co se mu na křesťanství zdá býti závadným nebo i nesmyslným, obzvláště nauku o stvoření a skonání světa, o vtělení a z mrtvých vstání. Jsou to nejmohutnější slova pohanstva proti křesťanstvu.

A čeho dosáhli mužové tito? Učinili, co mohli, a co dokázali, toho od té doby nikdo lépe nedovedl. Ano, sestavte vše, co od té doby proti sv. náboženství našemu bylo řečeno a na-

psáno, naleznete to vše u Celsa a Porphyria, a to zhusta mnohem duchaplněji a důvtipněji předneseno, než jiní to učinili. A čeho dosáhli?

Nuže, jak to o Štěpánovi čteme, platí to i zde: moudrosti a duchu křesťanství nemohli odolati. Aristides, Justin, Apollinaris, Athenagoras a především Origenes vystoupili a napsali skvělé své obrany křesťanství. Luciána, Celsa a Porphyria, kdo je ještě jmenuje? Velikého Origena však, muže z kovu a ocele, jak bývá nazýván, jenž dle Epiphania 6000 spisů na obranu křesťanství napsal, kdož ho nezná, kdož se mu nepodivuje a kdož právě Celsovi není vděčen za to, že nám Origena daroval? Ó kéž byste se, moji nejdražší, ze spisů Origenových sami mohli přesvědčiti, s jak úzkostlivou přesností všecky námitky protivníka svého zachycuje a s jakou důkladností a s jakým důvtipem je všecky vyvrací! Jak vítězně odmítá na př. výčitku, že křesťanství nedbá vzdělání a vědy, a že jest vlastně jen náboženstvím sprosťáků. Vědění a věda, odpovídá Origenes, jsou dojista něco znamenitého, avšak křesťanství nikterak jim nepřekáží, spíše je pěstuje a podporuje. (Orig. a Celsum 3., 48.) Kéž byste mohli tam čísti, jak Origenes právě námitku, že křesťanství je teprve mladým náboženstvím, přímo na prospěch křesťanství dovede vyložiti! Ano, volá, není tomu ještě tak dávno, co je Kristus založil: leč který člověk byl by v tak krátkém čase něco takového dokázal? Ať se o to přece jednou někdo pokusí, byť i jen sto osob od neřesti a prostopášnosti ke ctnosti a zbožnosti obrátiti: a nepřeměnilo-liž křesťanství lidí bez počtu a neučinilo-li jich lidmi dobrými a svatými? A při tom bylo mu na odpor vše: Císař, místodržitel i vojevůdcové, vrchnosti městské, vojsko i lid; avšak křesťanství zvítězilo, podmanilo si celé Řecko a veliký díl zemí ostatních, a obrátilo tisíce a tisíce duší. Kdož nepoznává, že křesťanství jistě asi jest božským? (Orig l. c. 1., 26. sq.) Moji nejdražší, jakého upokojení, jaké hrdé jistoty nám dodává, čteme-li něco takového? A vystupují-li pak i za dnů našich noví nepřátelé křesťanství. tu snad je tomu či onomu z nás, dějin neznalému, úzko, snad se i o křesťanství bojí a s oním bázlivcem v Písmě sv. zvolá: »Nevycházejte, na cestě leží lev!« My se nebojíme. Ach, čím pak že jsou nepřátelé ti, ať se již jmenují Harnack aneb Häckel aneb nějak jinak ještě? Věru, nejsou to žádní lvové, ani obři, trpaslíci jsou to proti Celsovi a Porphyriovi. A jak skvěle jsou dávno již Origenem a jinými Otci církevními vyvráceni! Ať jen si tedy přijdou, my se nebojíme, a plni nezdolné důvěry v sebe, voláme na ně: Přicházíte pozdě, a co přednášíte, řekli jiní dávno již před vámi, a ti nemohli moudrosti a Duchu, který z křesťanství mluvil, odolati. Ne, ne, žádný mudřec, ani učenec křesťanství nikdy nezničil a žádný ho nezničí; oni připravují jen křesťanství stále nové úspěchy. Křesťanství nepochází od lidí, křesťanství pochází od Boha.

2. [— Pronásledování mečem od židů, římských císařův i všech jemu nepřátelských vladařů. —] Berlínský professor Harnack tu, kde v nej-

novějším díle svém o svých předchůdcích Celsovi a Porphyriovi mluví, zdá se, jakoby skoro litoval, že se oněm nepodařilo křesťanství zničiti. Než, Harnack umí i příčinu toho udati. Praví: »Takové náboženství světové jako křesťanství, nemůže žádný professor se zdarem potírati; leda,« dodává k tomu, »že by mimo péra i mečem reformátorským psal.« (Harnack, Die Mission usw. S. 356.)

[— Právě nesčíslné zástupy mučedníků ze všech národů, každého pohlaví, stavu i věku, za nejkrutějších muk všelikého způsobu, jsou nezvratným svědectvím božskosti jeho. —] Nu, Celsus ani Porphyrius mečem nepsali a na štěstí ani professor Harnack jím nepíše. Leč, zdaliž nepsali mečem jiní a proti křesťanství ho neupotřebili? Víte zajisté, že již židé, nemohouce Štěpánovi odolati, sáhli k surovému násilí a kamením ho zasypali. A tak šlo to dále. Titéž židé v zápětí pronásledovali mladou církev, spoutávali učedníky Ježíšovy a štvali všude davy i vrchnosti na ně; ano, jest pamětihodno, že právě, kde ty nejjedovatější nájezdy a nejsprostší pomluvy proti křesťanům se udály, vždy měli v tom prsty židé, a až po tu chvíli jest prý tomu tak.

A jak brzy a jak důkladně naučili se tomu od nich pohané! Slyšeli jste o četných a děsných pronásledováních křesťanů za prvních století. Vždyť jen třicet papežů dokonalo jako mučedníci. Akta mučedníků nám o tom vypravují. Svatí Otcové často o tom mluví, obzvláště jeden, jenž prý okolo r. 330 v Trevíru zemřel, Laktantius totiž, rozvinuje děsné obrazy. Nero obviňuje křesťany z paličství, dává je smolou natírati, aby jako pochodně v zahradách jeho svítili, sv. Pavla dává stíti, sv. Petra ukřižovati. Trajan si nepřeje sice, aby křesťané byli vyhledáváni, budou-li však obžalováni a nezaprou-li víry své, ať zemrou; sv. Ignáce dává předhoditi divým šelmám. Také Hadrian ponechává náměstkům svým zvůli, křesťany pro víru jejich popravovati. Marc Aurel zmocňuje úřady, aby křesťany vyhledávaly a mučily; tehdy zemřel sv. Polykarp na hranici. Decius zostřil muka, zvláště pak namířeno měl na biskupy. Valerian posílal zprvu kněze do vyhnanství, a když to nepomohlo, dal je popraviti; úředníci křesťanští byli sesazeni, o jmění oloupeni a stati; mezi jinými zemřeli tehdy smrtí mučednickou sv. Cyprián a slavný jáhen Vavřinec. A konečně ze všech nejhroznější pronásledování za Diokletiana! Čtyři výnosy proti křesťanům vyšly, jeden ukrutnější a děsnější než druhý; mnohým křesťanům byly nohy rozmláceny, jiní byli upáleni, jiní po kusech rozsekáni; stále nová muka byla vymýšlena; mnohdy umdlévali katané množstvím žertev; jen jednoho se strachovali, aby totiž křesťané příliš brzy trápením nepodlehli. Vražděni byli křesťané všech stavův, obzvláště i křesťané vznešení; jmenovitě veliký byl počet svatých panen: Anežka, Lucie, Anastasie, Afra a jiných bez počtu. Také v Trevíru zuřilo tehdy pronásledování. Památku na to konáte, když každoročně 4., 5. a 6. října do St. Paulina vycházíte; kříž na náměstí vám to uvádí na paměť, — jmenujeť se křížem mučedníkův — obrazy v kostele vám to zná-

zorňují. Prvního dne, tak oznamuje podání, dává Rictius Varus popraviti oddíl vojínů s velitelem jejich Tyrsem, protože nechtěli od víry odpadnouti; druhého dne starostu městského Palmatia a jistý počet pánů radních a jiných předáků; třetího dne lidi všech stavů. Kolik jich bylo, nevíme.

Bylo však asi jistě z předků našich velice mnoho těch, kteří tam pro víru svoji krev svou prolili; zbožná pověst vypravuje, že od Trevíru až k Neumagenu, tam, kde ještě dnes kaple mučedníků se vypíná, Mosela krví jejich se červenala; i povstala asi legenda, že vezme-li se do ruky hlína trevírská a rozdrobí-li se, že krev z ní kape.

A čeho všecka tato pronásledování dosáhla? Podnik lidský byl by tu zajisté neodolal. Křesťanství přetrvalo. Všecka ta muka a všecky ty útrapy nebyly s to, aby křesťanství zničily.

Přemnoho křesťanů bylo usmrceno, ale vždy jiní vyplnili mezery jejich; chrámy křesťanské byly zbořeny a věřící přinuceni, skrývati se v katakombách.

Jakmile však mračna pronásledování poněkud se rozptýlila a opět ukázalo se slunko míru, vyšli i křesťané zase na světlo a budovali chrámy své krásněji než kdy jindy. Ano, co více: právě bouře pronásledování byly křesťanstvu požehnáním. Nejen že odervaly suché snad větve, jakož i škodlivé výrostky cizopasné se stromu církve, nejen že vyčistily vzduch od zhoubných nakažlivin jež snad i ve vnitru svatyně byly se nahromadily: nýbrž i zevnější vzrůst církve byl jimi zázračně uspíšen.

Co činí rolník, chce-li símě své rozmnožiti? Zasévá je do země, není-liž pravda? Nuže tedy, tak stalo se i s církví křesťanskou. Nedostižně krásně vyslovil to Tertullian: »Trapte, mučte, trýzněte si nás,« volá na pohany, »co vám prospěje ukrutnost vaše? Čím více jsme koseni, tím více roste počet náš. Vizte, krev mučedníků crčí z rozsápaných jejich těl, vsakuje se v úrodnou půdu církve a stává se zde semenem nových křesťanů: Semen est sanguis Christianorum,« Tertull. Apolog 50.

Ano, krev mučedníků je semenem nových křesťanů. Toť přece nejhlasnější svědectví a nejskvělejší důkaz pravdivosti křesťanství. Jak sv. Augustin učí, je trojí svědectví pro křesťanství. Jeden ze svědků věří v Krista, ale stěží se odvažuje jméno Kristovo i jen šeptati; jiný věří v Krista a zvučným hlasem ho vyznává; třetí konečně v Krista věří, ho vyznává a jde pro něho na smrt. Toto třetí svědectví, praví světec, jest nejvznešenější; je to čin, »veliký čin«. Aug. Sermo 286. A jak mocně asi působí svědectví toto? Vzpomeňte si zase na sv. Štěpána. Mezi těmi, co ho kamenovali, byl jeden, jenž nad ostatní více zuřil; hlídaltě ostatním šatstvo, poněvadž, jak sv. Augustin praví, chtěl takořka rukama všech ostatních kamenovati. Augustin Sermo 14. de Sanctis. Byl to Šavel. Zdaliž se Šavel při pohledu na zmužilého, ood krupobitím kamení klesajícího světce přece nezamyslil? A zdaliž modlitba světcova za nepřátele jeho zrovna v první řadě Šavlovi neprospěla? Ovšem že, bylo tomu skutečně tak. Vždyť

brzy na to stal se ze Savla Pavel. Vzácná smrt Štěpánova, skvělé vítězství mučedníkovo! Jediný jáhen umírá, smrtí svou daruje nám však velikého apoštola národů, jenž ve všech zemích tisíce na křesťanství obrátil.

Smrt mučednická jest semenem nových křesťanův. A jak asi často příště se to opakovalo! Jak často přicházeli as pohané, buď z marné zvědavosti, nebo z krvežíznivé touhy po podívané! Když však potom viděli křesťany, nad jejichž hlavami co den meč katův se vznášel, když viděli, jak tito klidně dávali se vléci před stolice soudné, když slyšeli, jak hlasitě víru svou vyznávali, když spatřili, jak trpělivě největší muka snášeli, kdežto přece jediným slůvkem mohli se osvoboditi, a to nejen silní mužové, nýbrž i slabé děti a útlé panny, když na př. viděli, jak sv. Ignác posvátnou touhou po zubech šelem hořel, jak sv. Vavřinec na žhavém rožni žertoval a plesal: zda nemusili potom, alespoň ti, kteří vůbec ještě přemýšleli a v jichž prsou veškeré ušlechtilejší pocity nevymřely, zda nemusili zvážněti a si říci: náboženství jež má takové svědky, jest jistě asi pravé, víra, jež takové hrdinnosti a stálosti dodává, jest jistě asi dobrá; a zkoumavše dále, zda nemusili docela sami ze sebe dospěti k úsudku: to není dílo lidské, nikoli, křesťanství pochází od Boha! Již sv. Jeronym řekl: Kdokoli jest svědkem toho, s jakou hrdinností mučedníci tu stojí a trápiti se dávají a uprostřed muk svých se honosí, tomu dojista vystupuje z krve mučedníků takořka sladká vůně pravého poznání Boha, tomu jistě asi v zátiší srdce přijde myšlenka: ano křesťanství jest pravdivé, jinak nebylo by nikdy krví hájeno. Semen est sanguis Christianorum. Z krve mučedníků vyrůstají noví křesťané a mučednictví jest nejskvělejším a nejmocnějším důkazem pravdivosti a božskosti křesťanství.

Křesťanství jest nepřemožitelné. Ani nevěrecká věda, ani ozbrojené násilí nebyly s to je zničiti. Jak by také mohlo býti tomu jinak? Nepředpověděl-li toho zřetelně božský zakladatel jeho? Brány pekelné jí nepřemohou; tak pravil Petrovi, prvnímu náměstku svému, tak jest to zlatým písmem v kopuli svatopetrské nad hrobem sv. Petra uvedeno. Jest dobře, moji nejdražší, abychom na to často i za dnů našich myslili, protože křesťanství i teď ještě má nepřátele, kteří by je nejraději s povrchu zemského vyhladili. My však se nebojíme, jestiť zajisté křesťanství nepřemožitelné, protože je božské.

Víte, rozmilí v Kristu, že předkové naši velmi záhy již byli k víře křesťanské povoláni. Slyšeli jste také, že i krev svou pro víru tuto radostně prolili. Jaká to čest pro nás! A jakým hrdým, radostným, povznášejícím pocitem dmou se prsa naše, myslíme-li my Trevířané na to! Jsme synové mučedníkův! Leč, ach, kéž bychom jimi byli přece vždy i skutkem! Non magna loquimur, sed magna vivimus, volá sv. Cyprian; nikoli krásná slova, ne, dobré a veliké činy sluší křesťanu. A to, rozmilí, dnes jako tehda, za času pronásledování. I dnes platí namnoze: panem et circenses; požitek a rozkoš, toť heslem.

Nuže, na nás křesťanech záleží, abychom ukázali, že máme ještě jiné ideály, že se ani bolesti nebojíme, ani kříži nevyhýbáme, kdekoli s ním se setkáme. I dnes jsou lidé vůči křesťanství a jeho naukám a přikázáním dílem lhostejní, dílem příliš bojácní a bázliví, než aby víru křesťanskou vyznávali.

Nuže, aspoň my, my Trevířané, synové a dcery mučedníkův, pamětlivi jsouce velikých předků svých a vznešeného šlechtictví svého, chceme svatou víru svou za nejdražší klenot svůj považovati a ji slovem i skutkem vždy hrdě a radostně vyznávati.

Obzvláště skutkem však! Pouhá slova zajisté toho nečiní. Magna vivimus! Ano, veliké, mužné činy, tak se sluší na křesťany. Amen.

Neděle V. po velikonoci.

Modlitba.

»Proste a bude vám dáno«. Jan 16, 24.

Dnešní neděle slove prosebná. Máme ovšem vždy, a zvláště v neděli prositi, se modliti, ale jako čas svatopostní jest věnován zvláštním asketickým cvičením a pokání, velké svátky Páně zvláštnímu rozjímání a modlitbě, tak také tato neděle jest výhradně prosbám zasvěcena a odtud název prosebná.

Celá doba povelikonoční, kdy vítězství našeho vykoupení dobojováno. těší a naplňuje nás zvláštní nadějí na vyslyšení naší modlitby. Proto pravil Kristus Pán krátce před svým utrpením svým učedníkům: »Až posavad jste neprosili ve jménu mém. Proste a bude vám dáno, hledejte a naleznete, tlucte a bude vám otevřino«. Teprve obětí na kříži stali jsme se svobodnými syny božími, byli jsme z otroctví hříchu vykoupeni. Nyní teprve můžeme z plna srdce k Bohu volati a jako k Otci se utíkati, jak nás naučil Pán: »Otče náš, jenž jsi na nebesích«.

Doba povelikonoční, kdy jaro se otvírá, naděje celého roku se probouzí jest zvláště požehnaný čas. V lůně země tají se příští žeň, naděje lidstva. Proto pohybuje se na tisíce prosebných průvodů polem i luhem, aby vyprosily pracím rukou lidských požehnání shůry. Přidružme se k nim aspoň v duchu. V srdci našem klíčí tak mnohé přání, mnohá vroucí tužba, kterou bychom rádi vyplněnu viděli, vždyť srdce naše jest jako to pole oseté, které požehnání božího tolik potřebuje, aby práce a naděje jeho se zdařily.

Než nejen dnes a v těchto dnech prosebných, ale kdykoliv potřebu cítíme, k modlitbě se utíkejme s důvěrou a přesvědčením, že prosba a modlitba naše nikdy nevyzní jako prázdný zvuk a ohlas, ale velikou moc chová, která všecko zmůže.

Nezdá se mi zbytečným, nýbrž nanejvýš nutným v našem pokročilém a pochybovačném čase o povaze a významu modlitby uvažovati.

Proč se modlíme? Jest modlitba jen prázdným zvukem, který k nebesům hlaholí a v oblacích zmírá? Neb jest modlitba jen zbožný klam, který ucho hledá, jež by nás vyslyšelo, srdce hledá plné lásky a smilování, jež by nám pomohlo? Stará se Bůh o nás ubohé, bez pomoci zůstavené lidi?

Tak často zdá se, jakoby lidé už všechnu důvěru ve vyšší, božskou pomoc ztráceli. Ruku na srdce přátelé! Ptejme se sami sebe: kdy pak důvěřoval jsem skalopevně, že mne Bůh vyslyší?

I když se modlíme, činíme tak více ze zvyku, z povinnosti, ale bez důvěry ve skutečné vyslyšení. Kdo pak z nás se modlí — odpusťte přátelé, že po druhé se ptám — s onou toužebnou důvěrou malomocného, který volal: Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti!? Kdo se dnes modlí ve skalopevném přesvědčení jako setník z Kapharnaum: Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, rci jen slovo a uzdraven bude služebník můj? Pochybovačnost našeho času zachvátila všechny vrstvy věřících, duch času jest různými naukami tak pokažen a otráven, že víra všude zmírá, moc lásky ochabuje, oheň modlitby uhasíná. Doba, v které žijeme, jest časem chvatu, neúmorné činnosti na všech polích vědění, však při všem pokroku a chvatu zdá se, jakoby kletba, ne požehnání na všem spočívala. Vždyť spokojenost, klid a štěstí neodpovídá dnes v žádném poměru neslýchaným pokrokům kultury, naopak vždy více se prozrazuje, že při všem pokroku skutečná spokojenost a klid myslí mizí.

Jak to přijde? Proč? Jak jednoduchá odpověď! Poněvadž se lidstvo méně nebo málo modlí. Odpověď tak prostá, naivná, ale pravdivá! Řekněme to jinak! Lidé spolehli se na vlastní sílu, umění, na modlitbu zapomněli. Důvěra na pomoc shůry, která v našich předcích i pohanských divy tvořila, klesla a hlouběji mizí. A proto schází velikým podnikům a pokusům ducha lidského posvěcení, ona tajemná ingredience, přísada, která všemu pozemskému přimísena býti musí, aby výsledek lidského konání nás upokojil.

Stálo to mnoho lži a vymyšlenosti udusiti v lidu poslední paprsek víry v prozřetelnost boží. Vždyť tato víra koluje každou žilou člověka, oživuje jeho důvěru a píli. Dnes nazývají víru bláznovstvím, dovolávají se železné nutnosti, jakou svět celý je ovládán, a kterou žádný nářek, vzlyk, žádná sebe vroucnější modlitba nepohne. Protestantský theolog David Strauss praví: »Ztráta víry v Prozřetelnost boží jest nejcitelnější ranou. Člověk stojí tu v stroji světovém, plném ruchu a shonu, v ohlušujícím ovzduší kol a strojů a není jist ani okamžik, že nebude zachvácen, stržen.« Strojem jest svět, praví nevěra, ne dílem rukou božích, a člověk tu stojí bez smilování, musí stroji pomáhati. Však stroj nelze si mysliti bez původce, stroj musil někdo sestrojiti, někdo tu musí býti, kdo jej řídí.

Není Boha, původce, volá nevěra. Co potom těchou naplňuje ubohého člověka v nouzi a nářku, co ho vzpruží, aby klidně nesl

trpký osud svůj? Chladně se odvrací nevěrec od něho: Není Boha, pomoz si sám.

Víra naše zná lepší odpověď. Vznešenými tahy, pohnutlivými obrazy líčí nám Písmo sv. cesty Prozřetelnosti boží. Ruka boží nás vodí, oko boží vzhlédá na nás, jako bedlivý pastýř chrání Bůh své a nemůže jich zapomenouti. Snadněji matka zapomene, zatvrdí se nad dětmi, které zrodila.

Tato víra potěšila už milliony srdcí. Jest Bůh, Otec náš na nebesích, jak jednoduchá to slova, jaké požehnání v nich uloženo. Kolika už nešťastníkům zabránila myšlenka na Boha učiniti poslední krok zoufalství! Cesta životem jest trnitá a každému dostalo se podílu všeobecného, společného trudu a zármutku. Těžké jho spočívá na lidstvu již od mladosti, praví Job, dnové jeho jsou jako dni dělníka.

Co nás vzpružuje, co bedro ujařmené vzpřimuje? Modlitba! Modlitba a důvěra v Boha propůjčuje člověku nadpřirozené síly ve všech okamžicích života. Člověk věřící stojí pevně, důvěřuje a Boha, který se o něho tolik stará, vroucně vzývá. Myšlenka na Boha zdržuje ho od každého hříchu, bázeň před trestem tlumí, živí naději ve věčnou odplatu.

S vírou úzce souvisí modlitba. Kdo se nemodlí, nevěří, a obráceně. Jak se člověk modlí, tak také žije. Modlitba jest to nejvyšší, čeho člověk schopen. Modliti, znamená k Bohu se pozvednouti, nad zem, nad úsudky lidí se povznésti, s Bohem blíže rozmlouvati.

Dovolím si jakýsi obraz! Všeobecná potopa pokryla zemi až k nejvyšším vrcholkům, mocné ticho vládlo nad propastí, Bůh ukázal svou moc. Noe vystavěl archu, vstoupil do ní, a plul nad vodami jakoby nesen rukou boží. Čím se mu zdál svět a všecko v něm, čím mu bylo lidstvo a vše, když tak blízko byl jeho Bůh, když tak zřejmě okoušel milosrdnou lásku boží. Jak velikým, jak mocným, jak přívětivým zdál se mu Bůh. — A hle, takovou archou, jež nás po bouřných cestách hříchu vede a před Boha staví, jest modlitba

Pojď, vstup do ní, hleď, jak nicotné vše před tváří boží, hleď, jak hravě vše s pomocí boží překonáš, co dříve tak nesnadným se ti zdálo.

Hle, jak jsi šťastný v modlitbě, jak pevný, spokojený. Už pro tuto spokojenost stojí modlitba tak vysoko, i kdyby nebyla vždy od otce světel vyslyšena. Než, o tom nebudeme přemýšleti, ani pochybovati. Vždyť ujišťuje nás Spasitel: »Proste a bude vám dáno!« »Začkoliv budete prositi Otce ve jménu mém, dá vám.« Kdo pochybuje, že jej Bůh vyslyší, praví sv. apoštol Jakub, ničeho nedosáhne, zneuctuje Boha.

Naopak, to přesvědčení musí nás pronikati, že všeho dosáhneme, co k spasení našemu potřebí. Tato důvěra již divy učinila, a proto býváme oslyšeni, že nám tak často schází.

V modlitbě spočívá moc církve. Proto znám jest výrok Pia IX: Dejte mi armádu modlících! Církev sv. není mocí po-

zemskou, není armáda vojínů, nemá děl, má však ohromnou duchovní moc, bojovnější, vítěznější všech mocí pozemských. Tato moc se nalézá v armádě křesťanů se modlících, kteří ve všech dílech světa kolem církve se kupí a v ní a za ni se modlí. Zařaďme se do tohoto válečného vojska, v něm jest vítězství, v něm a s ním nebudeme nikdy přemoženi. Amen.

Dle dr. *Jos Müllera* přel. *Petr Teplý*, kaplan v Jihlavě.

Nanebevstoupení Páně.

Domov křesťana.

Káral nevěru jejich.

Právě před 8 dny byl svatvečer sv. apoštolů Filipa a Jakuba. S večera na stráních mládež pálila svatojakubské ohně. Díval jsem se na ně, jako i vy jste snad činili a přišla mi myšlenka do hlavy, když po malé chvíli ohně uhasínaly a z dálky se zdály, jakoby byly uhasínající jiskřičky. Mnoho dřeva a hořlavých látek potřebovali k ohňům a trvaly jen krátkou chvíli a ze zdáli jen malému ohníčku se podobaly.

Když ohně uhasly, podíval jsem se na nebe, kde vzešlo mnoho hvězd, božích to světelných svědků mocnosti a slávy Stvořitelovy. I myslil jsem: Vy hvězdy boží, svítíte 6000 let a lesk váš nevadne a trvá po věky, člověka oheň trvá chvíli a na hodinu cesty ho sotva viděti, na 2—3 míle, pak po něm není ani stopy. Hle, dílo boží a dílo lidské. Zde na zemi jest domov náš vezdejší na krátko, nebe jest domovem druhým na věky. Pozorujeme-li oba domovy, shledáme, že vezdejší jest přípravou budoucího. Cestou pak Ježíš Kristus!

Pojednání.

1. »Nebesa vypravují slávu boží a dílo rukou jeho zvěstuje obloha.« Nebesa jsou domem božím a Kristus Pán praví: v domě otce jeho nebeského jsou příbytkové mnozí a já jdu a připravím vám, abyste i vy byli, kde já jsem.

Kde jsou ony příbytky boží, nevíme, ale vidíme množství nad sebou světů, o nichž ničeho aneb málo víme. Z jasného večera vidíme mnoho světů, ale vezmeme-li na pomoc dalekohled, vidíme jich nad sebou jako písku rozházeného veliké množství. Jestli tedy viditelných příbytků na nebi vidíme množství, máme postačující důkaz, že i duchovních příbytků Kristus Pán nám dosti připraví.

2. Umíte čísti? Ptám se vás a řeknete umím. Dobře pravíte, umíte čísti ve knihách, které psali lidé. Psali-li je lidé, dobře, jsou to knihy dobré, špatní lidé ale také píší a to jsou knihy špatné. V knihách lidských dočtete se mnoho, ale také mnoho nejistého, klamného. Ale dnes jest svátek Nanebevstoupení Páně

a proto se vás ptám, umíte-li čísti v knize té, kterou nám napsal Bůh Stvořitel nad námi a posázel perlami hvězd? Umíte čísti ve knize, která má mnoho listů a ne toliko listů, kolik jich jest na stromech a květinách, z nichž každá hlásá slávu Boha Otce Stvořitele?

Proto Kristus Pán, Syn boží, Vykupitel poukazoval nás: patřte na kvítí polní, patřte na ptactvo nebeské, abychom ze stvoření poznávali Stvořitele. Podivná věru věc, že muži, obírající se bádáním o světech nebeských, vynikají velikou zbožností. Poznávajíť velebnost Tvůrce z věcí stvořených. Veliký hvězdář Newton, když přistupoval k dalekohledu, aby jím tělesa nebeská pozoroval, sejmul vždy pokryvku s hlavy, aby se poklonil Otci, všemohoucímu Stvořiteli nebes i země.

V Praze žil zbožný jeden hvězdář, kterýž za oltářem na zemi kleče prosívá o dar osvícení k pracím hvězdářským. Ano, na nebi a zemi rozhodil Bůh důkazy moudrosti a mocnosti své, abychom v něho věřili, tak jako Kristus Pán skutky svými a svým z mrtvých vstáním víru apoštolů potvrdil, proto káral nevěru jejich, že těm, kteří byli svědky jeho z mrtvých vstání věřiti nechtěli. Tak jako nám každý kvítek na stromě hlásá Tvůrce Všemohoucího, který ukazuje moudrost svou nejen na světlech nebeských, ale stejně i na malinkém kvítku jabloně nebo hrušky.

3. Proto Kristus Pán ukázav tolik důkazů, že on jest Bůh a s nebe sestoupivší Syn boží apoštolům toliko přikazuje: »Kažte evangelium«, a dle toho, jak se k tomuto evangeliu jednotliví lidé zachovají, také Kristus Pán chystá příbytek jim. Jsouť v domě Otce nebeského příbytkové mnozí a Pán Ježíš šel a připravuje nám, dle naší zásluhy a podle skutků našich. Přesně a nic více ani méně dle svého milosrdenství nám odmění. Jak dalece víra naše živá sahá, tak dalece sahá odměna, kterou nám Bůh chystá.

Zde ve zdejším domově chystáme si budoucí domov svůj. Kdo uvěří, spasen bude, protože kdo věří v Ježíše Krista, také koná příkaz jeho, kdo neuvěří, tímtéž jest již odsouzen.

Mnohé však příbytky, o kterých nám mluvil Kristus Pán, řídí se dle našeho života. Ne všickni stejně žijeme, nýbrž každý dle svého způsobu, jeden koná více dobrého a jiný méně, jeden nakládá se statkem a silami svými tak, jiný onak. Kolik hlav, tolik smyslů, proto také nikomu se nepodaří na světě uvésti všecky do jedněch kolejí, aby všichni dle jednoho pravidla žili. Každý užívá jinak svého rozumu a jinak své vůle, svého výdělku a svého majetku, což pochází z naší vůle, která jest svobodná ve volbě skutků svých. Právě podle užití času, který nám zde v tomto vezdejším domově popřán jest, podle užití sil, které nám uděleny jsou ať duchovní, ať tělesné, podle povolání, v němž každý jsme a pracovati máme, podle tohoto užití řídí se budoucí domov náš, který jest pro každého dle jeho skutků vlastních přichystán.

4. Každý jest svého štěstí strůjce, praví přísloví, které jest ovšem jen do jisté míry ve zdejším domově pravdivo, docela však

pravdivo jest ve věcech nebeských, kde každý strojíme budoucí svůj příbytek.

Také Kristus Pán ve všem a ve všech věcech dal totéž přikázání, ale rozličné stupně života křesťanského ukázal.

Prvním stupněm křesťanského života jest víra a zachovávání přikázání božích ve všech důležitých věcech, čili jinak řečeno zachovati se od smrtelného hříchu. To jest nejnižší stupeň požadavků křesťanského života. Bez živé víry, t. j. zachovávání přikázání v důležitých věcech nelze doufati spasení.

Druhým stupněm a to vyšším křesťanského života jest hleděti uvarovati se i přestupků ve věcech méně důležitých, čili jinak řečeno: nejen smrtelného hříchu se varovati, ale i všedního hříchu se báti a jemu se brániti. Byť všední hřích nás nezbavoval milosti boží, přece nás obtěžkává pokutou a trestem. Proto věrný služebník Kristův i v menších věcech hledí vyplniti vůli milovaného Pána Ježíše, kdežto nevěrec pohrdá vším a tím na zatracení svém pracuje.

Třetím stupněm křesťanského života jsou evangelické rady. Kde již Kristus Pán neporoučí, ale toliko radí, co nám zvláště k věčnému našemu příbytku prospívá. Rady: ustavičná čistota, dobrovolná chudoba a dokonalá poslušnost, nejsou příkazem, ale toliko radou, kterou zachovávajíce dobře činíme, ale nehřešíme, jestliže jich neuposlechneme. To jsou jenom prostředky, jimiž si poklad v nebi shromážditi můžeme. Jak to pravil Kristus Pán mládenci, prosícímu ho za radu, co má činiti, aby došel života věčného. Tak i těmto, kdož rady evangelia v řeholním stavu, aneb i v životě světském zachovávají, zvláštní odměna — příbytek nebeský jest zaslíben. A opět jsou ještě jiné stupně dokonalosti křesťanské, které sice nejsou příkazem, ale k oslavě boží přece slouží, na př. ctnosti v hrdinském stupni, t j. kdo z lásky k Bohu v některé ctnosti až k obdivuhodnému stupni prospívá, jak se žádá u těch, které máme jako světce ctíti.

Však těch stupňů ctnosti a křesťanského života jest asi tolik, kolik jest lidí na světě. Právě tak jako nejsou dva lidé na světě sobě na vlas podobní, ale vždy se od sebe liší, právě tak není život ani dvou lidí docela stejný, ale od sebe se co do zásluhy a odměny liší. Každý tedy zde, jak se říká, děláme na svůj vrub a řád a odměnu. Každý si shromažďuje poklad pro budoucí život, perly ctnosti, zlato almužny, kameny drahé pobožnosti.

5. Jako s majetkem ani dva lidé stejně nehospodaří, ale každý jinak nakladá, což bychom nejlépe viděli, kdyby každý vydání své přesně psal, jako každý halíř zanešen jest na berním úřadě, a potom srovnali různá vydání, která každý ze svého jmění učinil. Velikou rozmanitost bychom viděli. Dva lidé, kteří zcela stejné příjmy mají, docela jinak vycházejí, protože docela různě žijí. Tak i podobně hospodaříme s duševními statky svými, rozumem, vůlí a milostí boží.

Včela nemůže jinak než poslechnout vnitřní pud a sbírati z květu med, pel a pod., člověku Bůh dal svobodu, aby měl z ní

zásluhu velikou a pak i odměnu. Každý pak jinak nakládá s dary, proto i jinak vezme v domově nebeském odměnu.

6. Rozhlédněte se kolem sebe po všem stvoření, jak něžné jest, tak i nebeská tělesa různě veliká a jasná jsou, tak i různé odměny jsou Kristovy na nebi, a zde o ní pracuji já a vy rovněž.

Co máš dodnes hotovo ke dni tvého na nebe vstoupení? Snad jsi do dnes žil jako nevěřící a snad by Kristus Pán káral nevěru tvou, že vidíš tolik důkazů božích jeho v životě Páně, tolik důkazů mocnosti jeho na nebi, na zemi i mezi lidmi a tak málo činíš pro jeho čest a slávu, pro tvé vlastní spasení a odměnu.

Pracuj pilně o svém spasení. Amen. *Frant. Vaněček.*

Na slavnost Nanebevstoupení Páně.

O nesmrtelnosti duše lidské svědčí Stvořitel její, Bůh.

»Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude.« Marek 16, 16.

Konáme přeradostnou památku nanebevstoupení Páně. Srdce naše buší blahem, vzpomeneme-li, s jakou slávou Spasitel náš jakožto člověk odešel do nebe, aby přijal odplatu za pozemský život svůj plný obětí; a že i my máme jednou po bojích i křížích v tomto životě za ním se dostati a po jeho pravici usazeni býti, jestliže jsme byli věrnými následovníky jeho; nebo kde jest Pán, tam bude i služebník jeho!«

A kdo že bude moci s Pánem Ježíšem oslavený z mrtvých povstati, a v průvodu nebešťanů na nebesa ku Pánu svému vystoupiti?

Spasitel sám nám k otázce té odpovídá slovy: »Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude.«

Avšak Spasitel nežádá od nás jen víry nějaké jalové, totiž života beze skutků dle víry a také ne pouhého křtu bez víry, nebo dokládá: «Kdo pak neuvěří (totiž víru svou skutky dle víry osvědčovati nebude: byť i byl pokřtěn), bude zatracen!«

Musíme tedy s celým srdcem ku slovu Syna božího přilnouti, vše za pravdu míti, co a jak nám zjevil, poněvadž jest vševědoucí, a ví tedy všecky věci; a jest i nejvýš pravdomluvný, a musí tedy pravdu mluviti, an by jinak nejsvětějším Bohem přestal býti.

Musíme ale víru tu v životě svém i skrze skutky dle víry osvědčovati, jak učí Spasitel sám, řka: »Chceš-li vejíti do života (čili spasen býti), ostříhej přikázání!« Mat. 19, 17. »Nedomnívejte se, že jsem přišel rušit zákona anebo proroků. Nepřišelť jsem rušit, ale naplnit!« Mat. 5, 17. A proto: »Ne každý, kdo mi říká Pane, Pane! (čili kdo říká: jsem křesťan, jsem dobrý katolík) vejde do království nebeského; ale kdo činí vůli Otce mého, kterýž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského!« Mat. 7, 21; Luk. 6, 46.

Kdo tedy uvěřil, a víru svou v Krista Pána osvědčuje upřímným křesťanským životem, má zaslíbení od Spasitele, že bude spasen; čili že jako on slavně z hrobu jednou povstane, a s duší i s tělem svým v nebi přeblaženého života nabude.

Máme-li ale v nebi věčně žíti, *musí duše naše býti nesmrtelná.*

O předmětu tom mluvil jsem již v předešlých řečích, a poukázal k tomu, jak nesmyslným jest chvástání se bezbožců, že s životem těla našeho bude veškerému žití našemu konec postaven; že nebude po smrti odplaty žádné; a tudíž že má jeden každý co nejvíce užiti světa tohoto!

Uvážili jsme, že duše v těle lidském jest bytostí zvláštní, jednoduchou, od těla rozdílnou, na času, místu, kostích, krvi, mózku nezávislou, ale od Stvořitele s tělem v jeden celek, člověka, spojenou, tak že duše užívá těla jako nástroje svého. Uvážili jsme dále, že duše má jednotné sebevědomí, jest středem našeho myšlení, chtění, cítění po celý život; že ta duše u všech lidí má v sobě cit po nesmrtelnosti, neúmorný pud po blaženosti a neporušitelný hlas svědomí, jež vesměs svědectví vydávají o tom, že člověk k něčemu vyššímu jest povolán, nežli aby jen na krátko místo na tomto světě vyplnil; čili že duše naše, od těla rozdílná, jest i nesmrtelná.

Co takto i pohané pomocí rozumu svého uznali, a co i my ovšem poznáváme a o čem tolik jasné tušení máme, o tom **přesvědčiti se chceme nyní i z jasných slov samého Boha — že totiž duše naše jest nesmrtelná, ano že nesmrtelnou býti musí!**

Pojednání.

1. Již v prvé kapitole prvé knihy Písma svatého (Genes 1, 26) dočítáme se o tom, *kterak Bůh stvořil i vypravil člověka.* Tam stojí: »I řekl Bůh: Učiňme člověka *k obrazu a podobenství svému!*« Měl-li ale člověk býti k obrazu božímu stvořen, což se i stalo, nebyl podobným učiněn nějakému tělu božímu, ježto Bůh žádného těla nemá, ale jest pouhý duch.

Učiněn jest tedy duch lidský podobným duchu božímu. Duch boží ale má nejdokonalejší rozum a nejdokonalejší svobodu vůle, a proto i duch lidský má rozum a svobodnou vůli. Duch boží jest věčný, čili: vždy byl, jest a nikdy býti nepřestane. Proto i duch lidský k obrazu božímu jednou stvořený není sice věčný, on nebyl vždy; ale jest a nikdy více býti nepřestane, nezemře, čili jest nesmrtelný.

Že duch lidský, ač jen jako jiskra nesmírného Ducha božího jest, přece k obrazu božímu jest stvořen, o tom máme nesčíslných důkazů v podivuhodných dílech, jež na světě tvoří, O podobenství ducha člověka s Duchem božím svědčí ty velkolepé stavby v rozličných dílech světa; svědčí nesmírné spousty knih v knihovnách, kde jsou poklady lidské vědomosti uloženy; svědčí výkony rozličného umění, podivuhodné vynálezy a výzku-

my člověka ve všech oborech. Vše to svědčí, že člověk, ač má tělo zákonům i pro zvířata platným podléhající, přece daleko něčím vyšším jest, nežli zvíře, ač ovšem i s tělem svým, jeho podivuhodným sestavením a přímou, panovnickou postavou nad zvíře vyniká. Působení člověka svědectví o tom vydává, že k obrazu božímu jest stvořen; a tedy jako Bůh nikdy býti nepřestane: tak ani člověk dle duše své Bohu podobný, na svět jednou postavený, vícekrát býti nepřestane; čili že **člověk má duši nesmrtelnou.**

2. *Starý Zákon vypravuje dále*, kterak svatě žijící *Henoch* vzat jest od Boha do nebe I. Mojž. 5, 24; Žid 11, 5; kterak prorok *Eliáš* ve voze ohnivém, jejž táhli koně ohniví u vichru 4. kn. král. 2, 11 vystoupil do nebe, čímž jest hlásáno, že jest ještě jeden život po tomto pozemském; a sice život vyšší!

Hospodin prohlásil svému věrnému vyznavači, arciotci Abrahamovi: »Neboj se, ját jsem obránce tvůj, a *odplata tvá* velmi veliká« I. Mojž. 15, 1; a Mojžíšovi v plamenu ohně uprostřed keře se ukázav, prohlásil: »Já jsem Bůh otce tvého, *Bůh Abrahamův, Bůh Isákův, Bůh Jakubův*« II. Mojž. 3, 6; čímž zajisté naznačeno, že tito arciotcové i po smrti těl svých žijí, aby odplatu za služby Bohu věrně konané přijímali, ježto Bůh živý, nejvyšší pravda i velebnost, nebyl by mohl nazývati se Bohem takových, kteří by navždy žíti byli přestali!

Také arciotcové sami zaslíbení boží vždy tak pojímali, že život pozemský jest dnem *putování*, jak příkladně dlouhý život svůj pozemský nazval arciotec Jakub králi egyptskému, když mu jej syn jeho Josef představil I. Mojž. 47, 9; a že smrt není jiným, leč *odchodem k otcům*, jak psáno příkladně o smrti Josefově I. Mojž. 49, 32. Z čehož plyne, že arciotcové věřili v život záhrobní, čili že jest duše lidská nesmrtelná.

Podobně vyjadřovali víru svou v nesmrtelnost duše a život záhrobní i jiní bohabojní muži Starého Zákona. Tak *Job* do nejvyšší míry utrpením od Boha zkoušený, prohlásil (19, 25): »Vím, že vykupitel můj živ jest a že *v poslední den ze země vstanu, a zase oblečen budu kůží svou*, a v těle svém uzřím Boha svého!«

A zbožný *Tobiáš*, když se jemu pro ochuzení a slepotu, které Bůh naň dopustil, posmívali příbuzní a známí, hájil svou odevzdanost do vůle boží při všem utrpení, řka: »Nemluvtež tak (posmívajíce se mi); nebo synové svatých (čili potomci svatých otců, Abrahama, Isaka i Jakuba) jsme, a *očekáváme onoho života, kterýž Bůh dá těm*« (2, 18).

Když hrozně mučen byl druhý ze sedmera *bratří machabejských*, řekl směle hrdému a ukrutnému mučiteli svému králi Antiochovi: »Ty nešlechetníče! v přítomném životě nás zabíjíš; avšak král světa nás pro zákony jeho umrlé k *životu věčnému* vzkřísí« II. Mach. 7, 9.

Víra v nesmrtelnost duše, jak ji projevovali arciotcové i jiní svatě žijící mužové Zákona Starého, jest ovšem v úplném souhlase i s jinými *výroky moudrosti božské*. Tak příkladně praví stručně kniha Kazatel (12, 7): »Navrátí se prach (totiž tělo lidské)

do země své, odkud byl; a duch *navrátí se k Bohu*, kterýž jej dal«. A kniha Moudrosti dokládá (3, 4): »Jestliže (spravedliví) před lidmi muky trpí, naděje jejich jest — *plná nesmrtelnosti*!«

V Starém Zákonu konány byly také *modlitby i oběti za zemřelé*. Tak Judas Machabejský učinil sbírku, poslal 12.000 drachen stříbra do Jerusalema, aby tam za padlé bojovníky jeho obětována byla oběť. Kdyby nebyl měl naděje, že tito i po smrti tělesné žíti budou: k čemu že by byly ty modlitby i oběti za zemřelé?! II. Mach. 12, 46.

Ba o nesmrtelnosti duše svědectví vydávají v Zákonu Starém netoliko upřímní věřící; ale i *odpadlíci od víry, Bohu povinné*, a sice tím, že vzývati se jali duchy zemřelých, aby jim budoucí věci sdělili. Kdyby nebyli si zachovali i při nevěře v pomoc od Boha, víru v nesmrtelnost duší, kterak že by byli od duchů zemřelých čeho pohledávali? Tak odešel král Saul, když se byl Boha spustil, ku ženě mající ducha věštího, do Eudor, a kázal téže, aby mu vzkřísila a předvolala ducha velekněze Samuela I. Král. 28, 11.

3. Jestliže ale již Zákon Starý pln je důkazů o víře v nesmrtelnost duší po smrti tělesné; jest *Zákon Nový téměř nepřetržitým řetězem důkazů* o tom, že duše lidská jest nesmrtelná. Obsah celého Nového Zákona i veškerých kázání apoštolů zahrnut jest ve slovích Páně: »Jednohoť jest potřebí (Luk. 10, 42); totiž duši svou zachovati pro odplatu v životě věčném!«

Proto také táže se Spasitel: »Co prospěje člověku, by všechen svět získal, a své duši škodu učinil?« Mar. 8, 36. Proto: »Nebojte se těch, kteříž zabíjejí tělo, ale duše nemohou zabíti; než bojte se raději toho, kterýž může i duši i tělo zatratiti do pekelného ohně«; totiž bojte se Boha, který může trestati na duši i na těle, a sice po celou věčnost! Mat. 10. 28. A Martě, sestře Lazarově, slavnostně prohlásil: »*Já jsem vzkříšení i život* (čili původ vzkříšení i života). *Kdo věří ve mne, byť umřel, živ bude.*« Jan 11, 25.

A v souhlasu se svým božským Mistrem hlásali nesmrtelnost duše i jeho apoštolé, a za pravdu učení svého položili i životy své Tak hlásal kníže apoštolů *sv. Petr*, I. 1, 8. 9.: »(Ježíše Krista) neviděvše, milujete, v kteréhož také nyní nevidouce, věříte, věříce pak, radovati se budete radostí nevýslovnou a slavnou (převelikou), *docházejíce konce víry — spasení duší.*«

A druhé kníže apoštolů, *svatý Pavel*, o nesmrtelnosti duše a budoucí odplatě její na věčnosti píše: »Jako v Adamovi všichni umírají, tak i skrze Krista všichni obživeni budou.« I. Kor. 15, 22. A na tuto budoucí nevýslovnou odměnu v utrpeních svých pamatuje, prohlašuje: »Úzko mi jest z obou stran; žádost maje, rozdělenu býti (čili zemříti), a býti s Kristem.« Filip. 3, 23.

A slovy podobnými hlásali nesmrtelnost duše všichni dědici i nástupci svatých apoštolů, a hlásají ji až na nynější den, ať již mluví jazyky jakýmikoli, a bydlí na Východu, anebo na Západu.

Také životy nejen svatých a světic Božích, ale i životy všech počestných lidí, ať křesťanů pravověrných, ať i u víře pobloudilých, vesměs vyjadřují jich víru, že mají duši nesmrtelnou, pro kterou za skutky v životě tomto očekávají odplatu v životě záhrobním. Ba i ta *touha všech lidí*, by po sobě a skutcích svých památku na světě zanechali; i ta *tajuplná hrůza před budoucími tresty za hříchy*, proti níž někteří lidé nemoudří marně mluví, a kterou marně na vždy ze srdcí svých vypuditi se snaží, svědčí o tom, že *všichni lidé vůbec, přese všechen násilný odpor jednotlivců, jsou si té pravdy vědomi, že jest po tomto životě ještě život jiný; čili že jest duše naše nesmrtelná!*

Ano, duše naše jest nesmrtelná. O tom svědčí celá přirozenost naše; hlas boží, čili svědomí každého člověka; neukrotitelná touha v duši po blaženosti naprosté a tedy i vždy trvající; její schopnosti po nekonečném zdokonalení prahnoucí. O nesmrtelnosti duše naší svědčí Bůh sám slovem svým v Zákonu Starém i v Novém; ano všechen život spořádaný vůbec za podmínku má víru, že po tomto životě na zemi, bude ještě jiný život po smrti těla.

4. Ano, duše naše *jest* nesmrtelná. A ještě více: **duše naše musí býti nesmrtelná**, jinak by Bůh nebyl spravedlivým; a nebyl-li by spravedlivým, nebyl by Bohem více!

Pravím: *Je-li Bůh na nebi, musí býti spravedlivým!* Je-li ale spravedlivým, musí odplatiti jednomu každému dle zasloužení; a když tak nečiní v životě tomto: musí býti nějaký život ještě po tomto životě pozemském; čili duše člověka nesmí zemříti zároveň s tělem svým!

Ale Bůh skutečně jest. Třeba že ho tělesnýma očima svýma nepozorujeme, poněvadž on právě těla nemá, jehož bychom očima telesnýma spatřiti mohli, ale jest pouhý Duch, čili Duch bez těla: Bůh jest, a dává se duchu našemu ve skutcích svých znáti.

Bohem nazýváme tu nevýslovně velikou i mocnou Bytost, jež vykázala tělesům nebeským jich nesmírné dráhy, a na těch je i stále v pořádku udržuje; Bohem nazýváme tu přemoudrou Bytost, jež způsobem podivu nejhodnějším postavila nesčíslný počet bytostí živých i neživých na tento svět, a stálou o ně péči má; Bohem nazýváme tu Bytost, s jejímiž přemoudrými zákony v celé přírodě se setkáváme; jejíž velení i souzení sami ve svém nitru, v hlasu svědomí seznáváme.

Kde ale jest nesmírný stroj a přemoudře řízený, musí býti i přemocný a přemoudrý Tvůrce a opatrovatel; kde jsou přemoudré zákony, tam musí býti i přemoudrý zákonodárce; kde ozývá se v nitru hlas, musí býti i někdo, kdo ten hlas tam působí. Zkrátka Bůh Duch dává se jasně znáti duchu našemu; a proto právem dí Písmo, že jen *„nesmyslný (blázen) praví v srdci svém: Není Boha!«* Žalm 13, 1.

Bůh tedy jest; skutky jeho svědčí o něm. Ale jako že jest Bůh, Pán, Stvořitel i Zachovatel všech věcí, jenž vše na nebi i na zemi moudře ku cíli přivádí: *musí týž Bůh býti i spravedlivým*,

čili jednomu každému odplatiti dle skutků jeho, a přivésti moudře ku konečnému cíli i spravedlivého i hříšníka!

Vždyť i cit po spravedlnosti vložil bo každého člověka, aby očekával týž, přiměřené odplaty za dílo dobré, a přiměřeného pokárání za dílo zlé. Jestliže ale Bůh cit spravedlnosti vložil i do duše člověka; kterak že by citu tomu nevyhověl, ho neukojil?!

Avšak *jak zřídka dostává se člověku na zemi zasloužené odměny za skutky šlechetné*, a jak často uniká spravedlivému trestu člověk i nejnešlechetnější! Mnohé špatné nepřijde na světě vůbec ani nikdy na jevo. Mnohého ničemníka uchrání smrt lidské spravedlnosti; jiný vyhne se jí až i novým zločinem — samovraždou!

Také soudy lidí podléhají klamům, a lidé nemohou často ani při nejlepší vůli seznati pravdu, když stíhají šibala prohnaného, anebo když úskoční a podvodní advokáti jdou jemu na ruku! Není dlouho tomu, kdy se mi soukromě jistá vražednice dítěte vlastního přiznala, že dítě své skutečně zabila, a dodala: »Páni u soudu řekli ale, že jsem nevinná!«

Jestliže tedy zde na zemi ani skutky šlechetné nedocházejí přiměřené odplaty, ani zločiny vždy zaslouženého potrestání: kam by se poděla spravedlnost Boží, když by žádného života záhrobního nebylo?

Ci *měli by beze všech trestů zůstati ti krvelační tyrani a sobečtí dobývači*, kteří posud s neslýchanou ukrutností jednotlivce i celé národy proti sobě do bojů štvali, ve válkách statisíce ba milliony nadějných životů lidských lehkomyslně zmařili, celé potoky krve i slzy způsobili, a zákony božské i lidské jako nohama šlapali?

Kdo sečte příkladně zločiny a hanebnosti, jakých se lakotní a ukrutní otrokáři v Africe na lidech nevinných dopouštějí; kterak nemilosrdně majetek jich vypalují, celé vsi odlidňují, rodiny trhají, a s nimi jako s nějakým dobytkem kupčí? A ti a podobní nejsouce na světě od nikoho trestáni, měli by ve své hanebné zpupnosti úplně bez trestů zůstati?

Ba jak často ošemetní lichváři, bezcitní vyděrači a utiskovatelé chudého lidu, vdov i sirotků žijí v přepychu i slávě, obklopení četnými lichometníky a dvořany; a těm by se za jich hanebné nespravedlnosti na světě nemělo nižádné odplaty po smrti dostati, když beze všeho trestu zůstali na světě?!

A naopak: Jak *mnohá duše křesťanská trpí rozličné kříže*, všeho druhu křivdy i pronásledování beze všech nářků, z lásky k Ukřižovanému! A těm a takovým nemělo by se za jich utrpení, z lásky k Bohu snášené, dostati žádné odplaty po smrti, když na světě neměli leč ústrků? Což nebdí žádné oko nad nimi, jež by slzy jich tajné počítalo? Což neslyší žádné ucho jich tiché vzdechy?!

Svatá Lidvína ležela 38 roků nemocná na lůžku svém, a bez reptání všechny muky své snášela; ba pro usmíření hříšníků s Bohem i nových ještě utrpení od Boha si vyprošovala. Jiní

světci po léta tvrdě se káli, žádostí svých umrtvovali, nesčíslných dobrodiní lidem prokázali, andělsky žili ve světě, v klášteře, nebo na poušti. Svět odplácel jim jen posměchy, ústrky, pomluvami, pronásledováním. A ti a takoví neměli by nikdy odplaty dostati po smrti, když svět jim jen nevděkem splácel? To by všechna jich naděje na odplatu u Boha měla býti pouhým snem?!

Ó nikoliv! Je-li Bůh spravedlivý, musí i každému zasloužené odplaty dáti. Nečiní-li tak v životě tomto, učiní zajisté tak dle připovědí svých v životě budoucím. A proto *musí býti duše nesmrtelná, aby zasloužené odplaty přijati mohla!*

5. Uvažme konečně i *hrozných následků z toho, kdyby víra v nesmrtelnost duše měla mezi lidmi povalena býti!*

Běda pak bohatým a vznešeným, kdyby člověk chudý a potlačovaný v tomto bídném životě přestal doufati v odplatu budoucí! Mnohý, mnohý mlčky trpí jako Lazar, když i nikde po právu se mu neděje a všude musí ustupovati. Doufá, že Soudce věčný jednou vše napraví. Řekněte mu ale: Člověče, víra tvá jest nesmysl a klam; nikdo po smrti ani trestu ani odplaty dobré míti nebude; nebude žádného vyrovnání po smrti, ale člověk zhyne jako zvíře, a bude pak všemu konec; nebe musíš učiniti si tedy na světě: Co pak vám člověk utiskovaný odpoví?

Řekne asi: Je-li tomu tak, proč bych měl tedy býti na světě zkracován, odstrkován, šizen právě já? Rozlámu okovy; chci také míti nebe na zemi. Boháči! peníze statky své sem!

Pak ale bohatí budou se bránit, dojde k bojům, a potekou potoky krve i slz!

Jest to jen spravedlivý trest na mnohé boháče, kteří dělnému lidu bránili neděle a svátky světiti, Bohu sloužiti a na budoucí odplatu u něho se těšiti, že z dělníků jich stali se namnoze zuřiví bezohlední *socialní demokrati*, kteří Boha se spustivše, jako jich páni, hledí nyní míti nebe jen na zemi a hověti všem zvířecím žádostem, v těle se ozývajícím!

Není-li Boha, není-li nesmrtelnosti duše a odplaty po smrti: mají pravdu ti, kdo hlásají stejné právo pro každého, poctivce i zloděje, pro spravedlivého i pro bezbožníka! Není-li budoucí odplaty: proč svých žádostí umrtvovati? proč svědomitým býti? proč a za koho se obětovati? proč manželskou věrnost zachovávati? proč s výchovou dětí se zabývati?

Není-li duše nesmrtelná, pak musí ze světa zmizet všechna počestnost a spravedlnost, a otevříti se dokořán brána vší lidské zlotřilosti.

* * *

Avšak jest Bůh, a ten jest nejvýš pravdomluvný, svatý, i spravedlivý! Ten hlásá slovem svým i celou přirozeností naší, že odplatí jednomu každému dle skutků jeho po smrti; a tudíž i že duše lidská jest nesmrtelná. Této víry se přidržujme věrně a Bůh nás nezklame!

Kdo se ale víry v Boha zřekl, a na odplatu po smrti věřiti nechce, toho jako bezbožníka se varujme; nebo ten jest vší špat-

nosti schopen, ať chudý, ať bohatý, poněvadž má jen jedno pravidlo života: »*Hleď ať tě páni od soudu nelapnou*!

Kdo nesmrtelnosti duše popírá, *i Boha popírá, i citu vlastního zapírá, i svědomí svého zlovolně potlačuje.* My ale věřme Bohu vševědoucímu i spravedlivému! Věřme Ježíši Kristu dnes na nebe vystouplému, jenž odplatu na věčnosti slovem i příkladem hlásá, aby se i na nás vyplnila připověď jeho: »Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude.« Amen. Thdr. *K. L. Rehák.*

Neděle VI. po velikonoci.

Jedno mučednictví.

»A toť jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše.« 1. Jan 5, 4.

Nejúchvatnějším svědectvím pravdivosti a božskosti křesťanství jest krev mučedníků. To dokazují dějiny každého mučednictví, tak i dějiny mučednictví sv. Perpetuy a Felicity. Náboženství naše pochází od Boha. Bůh sám zakladací listinu jeho opatřil podpisem svým a pečetí svou: proroctvími totiž a zázraky. Božským se náboženství křesťanské i osvědčilo. Byvši na počátku nepatrným zrnečkem hořčičným, vyrostlo rychle v mohutný strom a jako kvas proniklo záhy srdce i národy a učinilo je křesťanskými. A to vše přes nepřátele své! Ano, právě nepřátelé křesťanství jsou nejlepším důkazem božskosti jeho, vytvořivše apologety a zvláště mučedníky. A věru, krev mučedníků není žádným svědectvím ledajakým, naopak, jeť ona nejmohutnějším a nejúchvatnějším svědectvím o svaté víře naší. Ano, pravdu má Tertullian: Krev mučedníků jest semenem křesťanův.

O tom slyšeli jsme předešle. Stojí však za to, abychom ještě jednou k tomu se vrátili a dojmu onoho krvosvědectví jednou ještě se poddali. Než ať vstoupí živě před duši naši. Očima svýma chceme mučedníky viděti, ušima svýma vlastní slova jejich slyšeti; krev vytékající z ran jejich ať vůní svou tak líbeznou a spolu tak silnou zaujme smysly naše a naše srdce ať opojí; pak, rozmilí, nebude třeba žádného důkazu již, pak budeme nuceni s jinými tak mnohými svědky mučedníků zvolati: náboženství, víra, křesťanství, pro něž prolita byla krev, pochází od Boha.

Pojednání.

1. Krvosvědectví to ukazuje nám, jak vznešenou, velikou a těžkou obětí jest mučednictví. Je to malá knížka ze třetího století, jež nám drama jednoho mučednictví předvádí. Jmenuje se: Dějiny mučednictví sv. Perpetuy a Felicity. Jest netoliko perlou mezi spisy starokřesťanskými, — v celé literatuře světové bylo by asi nesnadno najíti něco dojemnějšího a úchvatnějšího, něco, co bylo by bohatší krásami poetickými nad knížku tuto. Ve staré církvi byla vážena převelice; dle zprávy sv. Augustina, jenž sám o ní

docela tři kázání měl, byla ještě v pátém století při službách božích věřícím předčítána. Neobyčejné ceny zvláště jí dodává, že v podstatě napsána byla samou nejvýtečnější hrdinkou, jejíž mučednictví vypravuje, sv. Perpetuou totiž, a to v předvečer smrti její.

Jsme v kterémsi žaláři kartaginském. Před námi stojí pět osob, jež ihned jako otroky poznáváme, uprostřed nich mladá žena dvaadvacetiletá, lépe oděná, patrně vzdělaná, vzácnějšího stavu i rodu; je to osoba hlavní, je to Perpetua. Na prsou svých chová malé dítko, — teprve několik dnů byli pokřtěni. Zděsila jsem se, tak vypravuje Perpetua, když jsme do žaláře vstoupili; neboť nikdy ještě v takové tmě jsem nedlela. A jaké vedro! A venku ten lomoz hlídajících nás vojínův! A potom starost o dítě mé, jež mne užírala! Konečně bylo nám dovoleno stráviti několik hodin na místě světlejším a vzdušnějším. Tu myslil každý jenom na sebe. Já však myslila na dítě své a napojila jsem je. Bála jsem se o ně velice, neboť vůčihledě se tratilo. Svěřila jsem je matce své, jež k nám do žaláře byla přišla; nemohla jsem se však od něho odloučiti a vzala jsem je opět s sebou do žaláře. Tu se mu zase polepšilo, i oddechla jsem si a žalář byl mi nad palác milejší. — Jak prostě a nelíčeně, není liž pravda, rozmilí v Kristu? A přece jak dojemně! Jaká to žena a jaká to matka! Tak vznešená jest a přece je spokojená zde mezi otroky a šťastná v tmavém žaláři. Miluje tak něžně dítko své a nelze jí od něho se odloučiti a přece chce ráda v žaláři s ním zmírati. Kdo jí poskytl té síly? Perpetua stala se křesťankou. Jediné slovo a byla na svobodě. Avšak slovem tím bylo by jí zapříti křesťanskou víru svoji. Toho nesmí, toho Perpetua nechce. I zůstane v žaláři a raduje se, že smí pro víru svou tolik potupy a tak ukrutná muka vytrpěti. Zajisté, toť skvělé svědectví pro víru křesťanskou, že takové síly a odhodlanosti propůjčuje.

Již dříve pokusil se otec Perpetuin, jenž byl ještě pohanem, přiměti dceru svou k odpadu. Avšak Perpetua mu řekla: Otče, vidíš-li tam tu nádobu? On: vidím ji. Perpetua: Je-li pak možno jinak ji nazývati, než se jmenuje? On: Nikoli. Perpetua: Nuže tedy, já jsem a jmenuji se křesťanka a jinak nemohu se nazývati. Otec se rozlítil a tak se zapomněl, že vlastní dceru svoji ztýral. Teď pustili k ní otce do žaláře. Hořem ztrápen, — tak vypravuje Perpetua sama — stál přede mnou a pravil: Dítě mé, slituj se nad šedinami mými, slituj se nad otcem svým, ač-li vůbec ještě otcem tvým jsem. Pomni přece, co jsem vše pro tě učinil a kterak jsem ti před bratry tvými přednost dával. Nečiň mi toho přece, nečiň toho matce své a sourozencům svým. Pečuj o dítě své, jež bez tebe nemůže žíti. A on, — tak vypravuje Perpetua dále, — on, otec můj líbal mi ruce a padnuv přede mnou na kolena, plakal a štkal. Ach, jaký bol mi to působilo! Pamatovala jsem se však. Otče, — pravila jsem — vzmuž se; co Bůh chce, to se stane, jsmeť v rukou jeho. I odešel zarmoucen.

Příštího dne byli jsme přivedeni před soudce. A hle, otec můj byl tu zase a nesl na rukou dítě mé. Přistoupiv ke mně,

pravil: Ustrň se nad dítětem svým a obětuj. Také místodržitel pohanský pravil: Slituj se nad šedinami otce svého a nad nemluvňátkem svým a obětuj bohům. Odpověděla jsem: Já nemohu. Načež soudce: Jsi tedy křesťanka? Já: Ano, jsem křesťanka. Otec můj ještě tu stál. A že nechtěl se vzdáliti, poručil ho soudce odstrčiti stranou a holí bíti. O jak mne to bolelo, více zajisté, než kdybych sama byla bývala bita. Ubohý, starý otec můj! — Byli jsme odsouzeni na předhozenou šelmám. Radostně vracíme se do žaláře. Chci vzíti s sebou dítě své, abych je kojila, avšak v tom se mi zabraňuje. A hle, Bůh řídil to tak milostivě, že dítě od okamžiku toho prsu mateřského si nežádalo. Byla jsem upokojena.

A ještě jedna episoda, která nejméně teď, kdy sami plni jsme myšlenek na drahé zemřelé, smíme pominouti. Jedné noci měla Perpetua sen. Viděla ve snu nejmladšího bratra svého Dinokrata na temném místě jakéms, kterak se snažil nabrati ze studně vody, aby žízeň svoji uhasil. Nepodařilo se mu to však, protože obrubeň studně byla příliš vysoká. I zarmoutila se Perpetua a modlila se. A hle! Brzy měla opět sen: Dinokrates byl oděn skvostnými rouchy a zářil mladistvou krásou; přistoupiv ke studni, vzal zlatou číši, jež tu stála a sehnuv se k vodě, nabral a pil plnými doušky a vesele odhopkoval. Perpetua poznala, že modlitba její bratra z očistce vysvobodila.

Konečně i ona měla býti vysvobozena. Tu stojí, rekyně na bojišti, oči k zemi sklopené, rty v modlitbě se pohybující. Ona i družka její Felicitas oloupeny jsou o svrchní oděv a v sítě zahaleny. Divoká kráva vrhne se na Perpetuu a rohama svýma ji vymrští. Perpetua padá k zemi a padajíc, přitahuje si spodní šat, více, jak zpráva dí, svaté stydlivosti dbalá než bolesti své; a protože vlasy její se rozpustily, upravuje si je zase, poněvadž, jak se domnívala, nesluší se, aby triumf mučedníka slavil se s vlasy takořka smutečně rozpuštěnými. Perpetua je neporušena. Uchopíc družku svou za ruku stojí zpříma. A vidouc přátele své volá: Stůjte pevně u víře! Konečně přistoupí kat a tasí meč; Perpetua nastavuje mu sama šíji a přijímá smrtelnou ránu. Jaké to divadlo! To byste musili sami čísti. Leč ustaňme, rozmilí v Kristu.

2. Proto jest však i vznešeným důkazem božskosti křesťanství a živým napomenutím, abychom při křesťanství věrně setrvali. Jaká to žena! Jak jest starostlivá o dítě své, a jen o dítě své! Jaká něha! A vidouc trpěti bratříčka svého, jaká soucitnost! A jaká láska k starému otci jejímu! Jeho šediny, jeho slzy, rány, jež ho zasahují, jak bolí dceru! Kde bylo kdy lepší matky, láskyplnější dcery a sestry? To byla Perpetua, ač byla křesťankou; než co dím, nikoli, právě proto, že byla křesťankou. Neboť kde nalezneme ženu podobnou mezi pohany? Ne, ne, víra a zákon Kristův neničí, co jest dobrého, ušlechtilého a svatého v srdcích lidských; ony to zdokonalují, ušlechťují a zbožňují. A potom, rozmilí, jaká zmužilost! Bázlivá slabá žena v příšerném žaláři, v děsné temnotě! A pak na jedné straně nejmocnější pocity přirozené, láska dceřina a láska mateřská, na straně druhé pak nejhroznější muka a smrt! Jaký

boj! Kde nalezneme v dějinách podobný zápas citu s povinností? Kde bylo kdy žádáno podobné oběti? K vojevůdci Koriolanovi Řím obléhajícímu přišli senátoři, prosíce, aby ušetřil města; potom přišli kněží, potom žena jeho s dětmi: Koriolan odolal. Ale pak přišla stará matka jeho — a Koriolan byl přemožen. Matko! zvolal, Řím jsi zachránila, syna jsi ztratila. Tohoto válečníka silnější jest Perpetua. Tu stojí. Před ní šedivý otec její s dítkem jejím na ruce a prosí a zapřísahá, pláče a lká. Ó jak to asi rozrývalo srdce mateřské a dceřino! Než Perpetua zůstává stálou. Otec i dítě její jsou jí milí, milí nade vše; avšak milejším ještě, nekonečně milejším jest jí ten, jenž jí otce i dítě daroval, Bůh její; jemu věrnosti zrušiti nemůže. Ona slyšela slova jeho: »Kdo miluje otce neb matku více nežli mne, není mne hoden; a kdo miluje syna svého nebo dceru svou více nežli mne, není mne hoden« Mat. 10; 27. Příklad jeho byl jí znám. Milost jeho, krví jeho zasloužená, dodávala jí síly, aby přinesla oběť, k níž odvaha přirozená nedostačovala. Ejhle, co zmůže víra křesťanská!

A konečně, rozmilí, nevyznali toho mučedníci zřetelně a výslovně, že pro Krista, Pána a Boha svého muka trpěli, a že tudíž mučednictví jejich mělo býti svědectvím božskosti víry křesťanské? Když se sv. Ignáce před mučením ptali, proč že se Theophorem, t. j. Bohonosičem nazývá, pravil tak sličně: protože Krista, jenž Bohem jest, v sobě mám. Když na Polykarpovi žádali, aby Krista se odřekl, obrátil zraky své k nebi a odpověděl: 86 let jsem mu sloužil a nikdy ještě nijak mne nezarmoutil; kterakž bych se mu zpronevěřil! A od Perpetuy jste slyšeli: Nemohu obětovati, pravila, neboť jsem křesťanka. Nemohu; ať si mne třeba v temném uzavrou žaláři, ať krev mou prolijí, ať klne mi otec můj, ať mi odervou dítě mé a srdce mé ať mi pukne: já nemohu, jsemť křesťanka. Tak pravila Perpetua před otcem svým v žaláři, tak před místodržitelem, tak před žasnoucím davem pohanů na popravišti. Již vymrštěna jest Perpetua divým zvířetem nad dav, již nasazen jest meč na hrdlo její a její hlas zaniká již v krvi její — tu vytryskne táž krev mohutným proudem vzhůru a zvučně volá: jsem křesťanka! Jaké to svědectví pro Krista!

Ano, rozmilí, jaké to svědectví! Co, tak volá sv. Augustin, co bylo by dojemnějšího nad toto divadlo, mohutnějšího nad tento boj, slavnějšího nad toto vítězství! Jsou to mučedníci Kristovi, pro Krista bojovali, v nich zvítězil Kristus; Kristu sláva, Kristu čest! A ovoce tohoto vítězství? Ovocem tím, tak překrásně dodává sv. Augustin, ovocem tím jsme my. Neboť jako Kristus sám pro nás trpěl, takž i mučedníci Kristovi. Krví svou napojili okršlek zemský a ze brázd tak zúrodněných vyráží bujně a bohatě mladé osení křesťanské. Ó, tak pokračuje sv. Augustin, radujme se z mučedníkův a oslavujme je. Neboť uznáváme-li Krista Pánem a Bohem svým, je-li nám Kristus na životní cestě naší učitelem a vůdcem, bude-li Kristus jednou i odměnou naší, jedním slovem, jsme-li křesťané, jest nám za to děkovati především mučedníkům Kristovým a svědectví, jež krví svou pro Krista a kře-

sťanství vydali. Jako kdysi synové jerusalemští Kristu roucha svá na cestu prostírali, tak prostírali mučedníci takořka vlastní těla svá na cestě k Jerusalému nebeskému, aby Kristus v církvi své slavně a vítězně po nich kráčel. Ó, tak končí světec, nemeškejme přece alespoň ratolístky se stromů lámati, t. j. z naučení a příkladů mučedníků těžiti a s nimi Kristu Hosanna pěti Augustin Sermo 280.

Zpráva o mučednictví sv. Perpetuy a soudruhů jejích vypravuje o pohanech, kteří byli diváky: Odcházeli všichni plni úžasu, a mnozí z nich přijali víru křesťanskou. Není divu, rozmilí v Kristu! Vždyť věru více než slepým by byl, kdož, vida takovou hrdinskou, ba zhola nadlidskou odhodlanost v mukách takových, nepoznává, se víra tato od Boha pochází. — Nuže tedy, rozmilí v Kristu, my máme víru tuto. S Perpetuou můžeme zvolati: My jsme křesťané. Avšak státi se na křtu křesťanem, to ještě nestačí. Stůjte pevně u víře, tak volala na popravišti Perpetua na přátele své. Stůjte pevně u víře, tak volá ona a s ní všichni svatí mučedníci i na nás. Stůjte pevně u víře, tak volají, zdá se mi, obzvláště hlasitě a srozumitelně dnešního dne, kdy slavíme svátek svatých »Ostatků mučednických«. Víra křesťanská, toť pro nás právě nejvzácnějším z ostatků těch. Stůjte pevně u víře! Víra naše nežádá pro nás oběti, jakou Perpetua a jiní mučedníci přinesli, oběť života a všeho toho, co nám na světě nejdražšího; bez malých obětí však, především bez přemáhání pohodlnosti své, smyslnosti své a své bázně před lidmi, to nejde. Nuže tedy, nezapomeňte, jestliže snad obět ta byla by vám příliš krušnou, nezapomeňte, že jste křesťané, stůjte pevně u víře! Vy ženy a vy matky křesťanské, pomněte přece na Perpetuu; vy muži, nedejte se zahanbiti slabou ženou. Víra křesťanská, jež Perpetuu a jiné mučedníky rozněcovala a nadšením plnila, dodá i vám síly a odhodlanosti, abyste víru svou vyznávali a podle ní živi byli. Nejmilejší, stůjte pevně u víře! Amen.

Z apolog. kázání dra. Pavla Einiga se svol spisov. přel. *Jos. Hubáček*, farář.

Neděle VI. po velikonoci.

Duch sv., dokonavatel učitelského úřadu P. Ježíše.

»Když přijde Utěšitel, kteréhož já pošlu vám od Otce, ducha pravdy, kterýž od Otce pochází, tenť bude o mně svědectví vydávati.« Jan 15, 26.

Božský Spasitel těší ve dnešním sv. evangeliu učedníky své před pronásledováními a útisky, které po jeho odchodu jim nastanou. »Čekají na vás,« chce říci, »zlé časy; vyženou vás ze své společnosti židovské; ba dojde k tomu, že budou mysliti, že Bohu slouží, když vás, jako lupiče a vrahy budou pronásledovati a zabíjeti. Ale netraťte mysli; já vám pošlu Ducha sv., který na místo mne se vás ujme, vás těšiti, sílíti a chrániti bude. S pomocí

Ducha sv., jenž vás nikdy neopustí, budete svůj úřad blahodárně zastávati a svoji pout šťastně dokonáte.«

Toto útěchyplné zaslíbení božského Spasitele platí také plně pro nás, drazí v Kristu! Duch sv., který na letnice na sv. apoštoly sestoupil, sídlí trvale v naší sv. katolické církvi, aby nám v ní zásluhy Ježíše Krista přivlastňoval, nám hříchy odpouštěl a nás posvěcoval. Pán Ježíš, aby dílo našeho vykoupení dokonal, zastával trojí úřad: úřad učitelský, když lidi nauce spásy učil; úřad kněžský, když lidi s Bohem smířil; úřad pastýřský, když je řídil a k jejich věčnému určení vedl. Nyní vizte, tento trojí úřad Pána Ježíše přijal Duch sv.; on jest náš učitel, náš kněz a náš pastýř a tím právě dokonavatel vykupitelského díla Ježíše Krista.

Tuto důležitou pravdu zvolíme si dnes a v nastávajících svátcích svatodušních za předmět svého rozjímání. Dnes uvažujme o tom, že Duch sv. jest dokonavatel učitelského úřadu Pána Ježíše, neboť on uschopňuje: 1. církev, aby hlásala božské učení, 2. lidi, aby s věrou je přijali.

Pojednání.

I. Duch sv. činí schopnou církev, hlásati božské učení tím, že jí propůjčuje dar neomylnosti a jí umožňuje, aby svůj svatý úřad s blahodárným výsledkem zastávala.

a) Božské učení, které Ježíš Kristus kázal, rozpadá se ve věrouku a mravouku. První nám předpisuje, co máme věřiti, druhá, co máme činiti, abychom se Bohu líbili a spaseni byli. Jedna jest jako druhá, ke spasení potřebná. Kdo nevěří, anebo nekoná, co Pán Ježíš učil, anebo nařídil, propadne věčnému zavržení. Dokud božský Spasitel na zemi prodléval, hlásal sám božské učení, a lidé byli před každým bludem bezpečni, protože on, jako věčná pravda a moudrost, ani se mýliti ani klamati nemohl. Leč on nezůstal na věky na zemi, nýbrž vstoupil na nebesa. Jak je to nyní s jeho učením? Jest posud totéž, jak on je před devatenácti sty lety lidem kázal? Nic není jistějšího nad to! Vždyť Pán Ježíš chtěl, aby lidé všech časů spaseni byli! Protože pak jeho svaté učení nevyhnutelně nutným prostředkem ke spasení jest, musil se o to postarati, aby jeho učení stále čisté zachováno a hlásáno bylo. Jak ale bude církvi možno, učení Kristovo stále čisté zachovati a od pokolení k pokolení stále hlásati? Nikoli jí samé ze sebe; neboť církev sestává z lidí, a lidé jsou omylu podrobeni. Již první hlasatelé slova božího, svatí apoštolové, byli by snad ve mnohém se zmýlili, kdyby sami na sebe byli odkázáni. Tentýž úděl měli by i jejich nástupci, papež a biskupové. Kdyby byli pouze na svůj náhled odkázáni, mohli by při nejlepší vůli všelicos špatně vykládati, všelicos rozkazovati, anebo zakazovati, co by učení Pána Ježíše odporovalo. Špatně bychom v tom byli, kdybychom měli pro svoji věrouku a mravouku pouze lidský základ; nemohli bychom dojíti pravého pokoje, neboť vždy bychom si musili říci: »Snad

jsem na bludné cestě; snad nevěřím a nežiji podle učení Pána Ježíše, neboť církev se může mýliti.«

Leč, díky Bohu, drazí v Kristu, takovéto znepokojující myšlenky nesmíme si připouštěti. Náš milý Spasitel se o to postaral, aby církev ve hlásání jeho učení se nemýlila, neboť jí propůjčil dar neomylnosti. A jak to učinil? Přislíbil a poslal církvi Ducha svatého, aby ji ke vší pravdě vedl a až do konce při ní zůstal. »Já chci prositi Otce,« řekl sv. apoštolům, »a on vám dá jiného Utěšitele, aby u vás zůstal na věky, Ducha pravdy.« Jan 14, 16, 17. Těmito slovy přislíbil božský Spasitel sv. apoštolům Ducha svatého, jakožto Ducha pravdy, který je, jak jinde praví, naučí veškeré pravdě. Ozbrojeni jsouce Duchem pravdy, byli tedy sv. apoštolové, jak nikdo nepochybuje, při hlásání slova božího neomylnými, neboť nebyli to oni, kteří mluvili, jak Pán Ježíš výslovně podotýká, nýbrž Duch boží, který mluvil v nich. Mat. 10, 20. Pro toto zaslíbení Pána Ježíše považovali sv. apoštolové sami sebe za neomylné učitele pravdy a žádali, aby každý s věrou přijal vše to, čemu učili. »Kdyby vám,« píše sv. apoštol Pavel, »anděl s nebe jiné evangelium zvěstoval, než my jsme vám kázali, buď zatracen!« Gal. 1, 8. Božský Spasitel slíbil však Ducha sv. nejen apoštolům, ale též jejich nástupcům, neboť pravil, »aby na věky s vámi zůstal.« Se sv. apoštoly nemohl Duch sv. na světě zůstati, protože zemřeli; musil tedy na jejich nástupce, na papeže a biskupy přejíti, neboť jen v tomto případě mohl na věky u nich zůstati. Že tomu tak opravdu jest, můžeme tím méně pochybovati, protože Kristus Pán všecka svá zaslíbení nejenom sv. apoštolům, ale též i jejich nástupcům učinil a protože neomylnosti jest církvi po všecky časy potřebna, aby pravé náboženství na vždy na zemi bylo zachováno, a aby všichni lidé spásy své dojíti mohli. Protože tedy církev stále se těší pomoci Ducha svatého, nemůže nikdy blouditi; čemu ona učí, to jest slovo boží; ona jest a bude až do konce světa neomylnou hlasatelkou učení Pána Ježíše. Proto praví sv. Ireneus, že nesmíme nikde jinde pravdu hledati než v církvi katolické, pravdu totiž, kterou Pán Ježíš ke spáse lidu s nebe přinesl; v lůně církve jedině nalezneme ji čistou, nezkrácenou a nepadělanou.

Z toho vyplývá pro vás, drazí v Kristu, přísná povinnost, abyste vše, čemu církev učí, se srdcem plným víry přijali a svědomitě plnili. Nevěřiti, čemu církev učí, bylo by nevěřiti Duchu svatému; předpisy, zařízení a obyčeje církve tupiti a jimi pohrdati bylo by tupiti Ducha sv. a jím pohrdati; neboť vše, čemu církev učí, co předpisuje a zařizuje, jest učení, předpis a zařízení Ducha svatého. Jako všecky úkony, které tělem a jeho smysly a údy konáme, z duše vycházejí, tak vychází všecko, co církev ke spáse lidstva podniká a poroučí, z Ducha sv.; on jest duší církve! To uvažte, a nedejte se svésti špatným příkladem lidí bez náboženství a bez víry, kteří církvi, jejímu učení a zařízením při každé příležitosti se posmívají a rouhají. Prokazujte jí hlubokou úctu, lněte k ní s dětinskou láskou a podrobujte se ochotně jejímu vedení

b) Duch sv. nepropůjčuje církvi pouze neomylnost, ale on ji též zmocňuje, by učení Kristovo s blahodárným výsledkem kázala. Ve Skutcích apoštolských čteme, kterak sv. Petr o letnicích shromážděnému množství kázal a tři tisíce židů na víru obrátil. Odkud tento podivuhodný výsledek? Snad z velikého vědění a výmluvnosti sv. Petra? Nikterak! Vždyť sv. Petr nezaměstnával se vědou, ale rybářstvím. Duch sv. byl to, jenž jej osvítil a jeho slovům síly a moci propůjčil, aby s tak velikým úspěchem kázal. Totéž působí Duch sv. po všecky časy v církvi katolické. On to jest, jenž jí vždy vzbudí zbožné muže, kteří se duchovní správě věnují; jenž tytéž muže nadchne, aby slovo boží s neustávající horlivostí kázali; jenž je nutí a pohání, aby do dalekých krajin šli a pohanům a nevěřícím evangelium kázali. A zase je to Duch svatý, jenž hlasatele slova božího vyzbrojuje všemi dary, které jim k zastávání jejich svatého úřadu nutny jsou. On osvěcuje jejich rozum a udílí jim nebeskou vědu, aby učení spásy v celé jeho hloubce pochopili a je lidem přesvědčivě hlásati mohli. Svatý Antonín, poustevník, neučil se čísti ani psáti, a přece znal svatou vědu způsobem podivuhodným. Sv. Antonín vedl tisíce po cestě spásy, vítězně odrážel úskoky bludařů, obrátil veliký počet pohanů a zahanbil mnohé učence, kteří ze zvědavosti k němu přicházeli. Také udílel poučení a radu mocným tohoto světa, jako císaři Konstantinovi a jeho synům, kteří jej o to prosili. —

Duch sv. propůjčuje hlasatelům slova božího také odvahu a sílu, aby obtíže a pronásledování, která s jejich sv. úřadem spojena jsou, vytrvale snášeli, a za šťastny sebe pokládali, když jim dopřáno jest pro Pána Ježíše i krev prolíti. Vzpomeňte zde, drazí v Kristu, na kazatele evangelia všech věků: jak mnoho tisíc jich opustilo, jako sv. apoštolové, otce a matku, peníze a jmění a všecko, co člověku milo a draho jest, a věnovali se službě sv. evangelia, kde si za velikou milost pokládali, trpěti nesčíslné útrapy a bolesti a za Ježíše Krista umříti! Nevěřte, že tito hrdinové křesťanští přirozenou silou takové oběti přinesli! Duch sv. byl v nich činný a nadchnul je silou a vytrvalostí, která nad tělem, světem a ďáblem zvítězila.

Aby slovo boží do srdcí lidských snáze přístup mělo, propůjčuje Duch sv. církvi také dar zázraků. Hned o letnicích, kdy víra křesťanská do světa byla uvedena, propůjčil sv. apoštolům dar jazyků. Když kázali, bylo jim mnohými tisíci, kteří ze všelikých krajin do Jerusalema přišli a cizími řečmi mluvili, rozuměno úplně. Tento dar jazyků měli mnozí hlasatelé všech časů. O svatém Františku Xaverském, apoštolu Indie a Japonska jest známo, že řečí mnohých národů plynně a správně mluvil, jakoby v nich byl narozen a vychován. Také stalo se mnohokráte, že lidé různých národů ho slyšeli kázati v týž čas, a každý mu rozuměl ve své řeči mateřské. Sv. Vincenc Ferrarský ze řádu sv. Dominika, rodem Španěl, procestoval jako kazatel slova božího Francii, Italii, Flandry, Anglii, některé kraje německé a jiné země. Všude tlačili se k jeho Bohem nadšeným kázáním, a ačkoli on jen svoji mateřskou řeč

znal, přece mu všichni jeho posluchači tak dokonale rozuměli, jakoby jejich vlastním jazykem k nim mluvil. Leč nejen darem jazyků, nýbrž i nesčíslnými jinými zázraky potvrzoval Duch sv. kázání svých vyslanců. Katolická církev trvá devatenácte století; a žádné století, ba co dím, žádné desítiletí neuplynulo, aby se v něm zázraky nestaly, a sice zázraky, které sami nevěrci popříti nemohou. Sv. Bernard, abych z millionů divotvůrců jen jednoho uvedl, konal tak četné a veliké zázraky, že vzbudil obdiv celého světa. Na své cestě po Italii navracel nemocným všeho druhu zdraví, slepým zrak, chromým uzdravoval údy, posedlé osvobozoval od duchů zlých. Když později na rozkaz papežův se odebral do Německa, aby tam výpravu křížovou kázal, opakovaly se tytéž zázraky. Od Kostnice až do Strassburku a po Rýnu dolů do Wormsu, Špýru, pak přes Oppenheim, Kreuznach, Koblenc, Bonn do Kolína, a odtud až do kláštera byla to nepřetržitá řada zázraků. Z blízka i z dáli byli mu nemocní přiváděni, a často byl nával tak veliký, že vyzdvihovali nemocné na okno jeho příbytku, a ti pak, jen když se obruby roucha jeho dotkli, byli uzdraveni.

Hle, drazí v Kristu, tak vládne Duch sv. v naší sv. katolické církvi; tak ji činí schopnou, aby zastávala úřad učitelský, jí Pánem Ježíšem svěřený. Duch sv. ji nejen dělá neomylnou hlasatelkou slova božího, ale vzbuzuje jí učitele, kněze a pastýře, kteří vyzbrojeni jsouce všemi dary ke svaté službě potřebnými, káží evangelium národům celé země. Jaká to je milost pro nás, že jsme dítkami církve katolické, která jest pod neustálou ochranou Ducha sv. a která, jím jsouc osvěcována a řízena, nauku spásy stále čistou zachovává a od pokolení k pokolení pěstuje! Ó děkujte Duchu sv., že vás již hned po vašem narození do církve katolické uvedl a veďte si jako dobří katoličtí křesťané vždy a všude! Stůjte pevně ve víře svaté; a bude-li vás někdo chtíti u víře zviklati, odbuďte ho se vší rozhodností a řekněte mu: Co věřím, jest učení církve katolické, kterou řídí Duch sv. až na konec všech dnů! Opovrhujte špatnými knihami a spisy, které všelijaké bludy a útoky na katolické učení obsahují; nečtěte jich a působte na jiné, aby jich nečtli! Buďte činnými pro církev katolickou a její prospěch zvelebujte, jak vám je možno. Kde se příležitost naskytne podporovati věc katolickou, ochotně přistupte; zvláště s radostí poskytujte halíř svatopetrský sv. Otci a podpory na missie. Modlete se konečně denně za nevěrce a bludaře, aby se nad nimi Bůh smiloval a je uvedl do lůna samospasitelné církve katolické.

Uvažujme ještě krátce, jak Duch sv. lidi schopnými činí, aby přijali učení Pána Ježíše.

II. Duch sv. osvěcuje lidi, aby učení sv. církví hlásané za pravé a božské uznali, nakloňuje je, aby uznanou pravdu přijali. a dodává jim síly, aby při ní až do konce života setrvali.

a) Jak známo vám, vyučoval božský Spasitel apoštoly tři léta pravdám spásy a vysvětloval jim je obrazy a podobenstvími; ale ony zůstaly jim temnými, a stávalo se dokonce, že se apo-

štolové nad nimi zaráželi. Proto řekl Pán Ježíš k nim: »Mám vám mnoho mluviti, ale nemůžete to pochopiti nyní.« Jan 16, 12. Ano, i po jeho vzkříšení ukázali se ještě tak nevědomými a slabými u víře, že jim všem platila výtka, kterou dvěma učedníkům, do Emaus jdoucím, učinil: »Ó vy blázni, a zpozdilí srdcem k věření všemu, co mluvili proroci.« Luk. 24, 25. Avšak, jak podivuhodná změna stala se s nimi o letnicích, když Duch sv. na ně sestoupil! Nyní zmizela rouška najednou před očima jejich; nyní rozuměli všemu, co jim Pán Ježíš kázal, a všecka proroctví proroků byla jim jasná; nyní ukázali se muži, před jejichž moudrostí svět oněměti musil!

Takové podivuhodné poznání věcí božských nedává ovšem Duch sv. veškerým lidem, ale tolik jest jisto, že dává světlem své milosti všecky lidi v té míře ozařovati, jak jim potřebno jest, aby se o pravdě a božském původu křesťanského učení přesvědčili a je s věřícím srdcem přijali. »Třeba toto božské světlo,« praví římský katechismus, »nepůsobilo, bychom předměty víry jasně a zřejmě viděli, přece nám nedovolí o pravdivosti jejich pochybovati, neboť Bůh, jenž poručil, aby z temnoty světlo zářilo, osvítil naše srdce, aby nám evangelium tajným nebylo, jako těm, kteří zavrženi budou.« Že tedy někdo pravdu a božský původ našeho sv. náboženství uznal, za to neděkuje svému přirozenému rozumu a svým vědomostem, ale světlu milosti Ducha sv.!

Kdyby jemu Duch sv. odňal světlo své milosti, nikdy by nedošel posloucháním těch nejdůkladnějších přednášek o náboženství a veškerou četbou a zkoumáním k přesvědčení, že učení křesťanské obsahuje samou božskou pravdu. Já i vy i všecky ty milliony katolických křesťanů na zemi, my všichni bychom nebyli pravověrnými, kdyby nás byl Duch sv. neosvítil a stále neosvěcoval. Ó k jakým díkům jsme zavázáni Duchu sv. za světlo milosti víry katolické.

b) Duch sv. však činí ještě více! Duch sv. neosvěcuje pouze lidi, ale působí na jejich vůli a nakloňuje je, aby učení křesťanské se srdcem věřícím přijali. Víra není pouze věcí rozumu a přesvědčení, ale také, a to především, věcí vůle. Bez dobré vůle nedojde nikdo víry. Pán Ježíš kázal židům tři roky sv. evangelium a pravdu jeho dokazoval nesčetnými zázraky, a přece většina z nich setrvala v nevěře. Proč? Protože věřiti nechtěli! »Nikdo,« dí sv. Augustin, »nemůže míti víru, leč ten, který chce.« Je-li tedy tak mnoho lidí, kteří učení křesťanskému nevěří, nehledě k tomu, mají-li nutnou znalost jeho, spočívá příčina toho v jejich převrácené vůli. Křesťanské náboženství žádá, bychom také ony pravdy věřili, kterých svým rozumem nepochopujeme; nad to obsahuje přísná přikázání a za povinnost nám ukládá, bychom se zřekli veškeré nezřízené lásky k sobě i ke světu, a na cestě křížové Pána Ježíše následovali. K tomu nechtějí se mnozí odhodlati. Z toho pak následuje, že víru přijati nechtějí, ačkoliv o její pravdě a božském původu přesvědčeni jsou. Slavný veliký mogul Akbar zavolal k sobě v r. 1850 z Goa jesuity, aby se od nich da

o učení křesťanském poučiti. Byl přítomen křesťanskému vyučování s velikou pozorností a dovolil rád, aby jeho poddaní víru křesťanskou přijali. Mluvil často o tom, že se dá pokřtíti. Avšak přece k tomu nepřišel, aby se stal křesťanem. A co bylo toho příčinou? Jedině nedostatek dobré vůle. Nechtěl své pýše a své smyslnosti klásti meze.

»Vaše učení jest velice čisté,« říkal často missionářům, »ale moje mravy jsou velice nečisté, a můj život jest příliš zkažený.« Zkaženost jeho mravů byla tedy důvodem, že veliký mogul se proti všemu náboženskému přesvědčení na odpor stavěl a v nevěře setrval.

Totéž by, drazí v Kristu, činili všichni lidé, kdyby jejich slabosti Duch sv. nepomáhal; zůstali by nevěrci, i kdyby o pravdě učení křesťanského dokonale byli přesvědčeni. Duch sv. ovšem nikoho nedonucuje; můžeme jeho vnuknutím odpírati, a mnozí jim vskutku odpírají. Proto volá sv. Štěpán k židům: »Tvrdé šíje a neobřezaných srdcí a uší, vy se vždycky Duchu sv. protivíte, jakož otcové vaši, tak i vy.« Sk. ap. 7, 51. Kdo naopak vlivu milosti boží se poddává, ten nabývá víry bez ohledu na slabost své vůle, neboť Duch sv. uchopí jej laskavě za rámě a vede ho na cestu spasení. Nesmíme se tedy honositi, drazí v Kristu, jakoby to bylo naší zásluhou, že jsme katoličtí křesťané; to jest milost Ducha sv.!

c) Konečně je to též Duch sv., jenž nám odvahu a sílu dává, bychom při víře pevně trvali a její předpisy svědomitě zachovávali. Vhodný důkaz toho podávají nám opět sv. apoštolové. Jak slabými, jak bojácnými a nestatečnými jevili se před letnicemi! Když viděli Pána a Mistra svého v rukách nepřátel, všichni utekli; sv. Petr ho dokonce zapřel a sice ne snad před vysokými kněžími aneb před Pilátem, ale před služkou!

Jak jinak však počínají si po seslání Ducha sv.! Neznají bázně; plni nadšení káží Ježíše ukřižovaného židům i pohanům, pohrdají všemi útisky a pronásledováními a jdou radostně do žaláře a na smrt. Tu vidíme jasně, jak pravdivě řekl Pán Ježíš: »Přijmete moc Ducha sv.« Sk. ap. 1, 8.

Stejnou sílu, stejnou vytrvalost, stejnou obětivost dokazovali u víře horliví katolíci všech časů. Jak dějiny svědčí, obětovali milliony z nich svoje jmění a statky, svobodu i život za Krista. Ano i děti vidíme v řadách mučedníků! Jedním z těchto hrdinských dětí byl Cyrill, chlapec sotva dvanáctiletý. Jeho pohanský otec nakládal s ním zle, hrozil mu, bil ho, aby ho přiměl k odpadu od víry; vydědil jej, vyhnal ho z domu a vydal ho bídě úplně, ale chlapec zůstal stálým. Když o něm slyšel soudce v Caesarei, dal jej vojáky vyhledati a před sebe přivésti a hrozil mu nejpřísnějšími tresty, neodřekne-li se víry. Když tím nic nepořídil, dal zapáliti hranici a chlapci ukázati, že bude na ní upálen, neodřekne-li se Krista. Leč chlapec nejevil bázeň, pevnou myslí trval při víře. Soudce tedy, když viděl, že chlapec se nedá přemoci, odsoudil jej na smrt; měl býti mečem popraven. Všichni

přítomní byli dojati a plakali; Cyrill však byl vesel a pravil: »Radujte se přece, že já dosahuji utrpení! Nevíte, jak velikou naději mám, jak krásné město já obývati budu! Ó přejte mi, že mohu život svůj obětovati.« S těmito slovy šel vesele na smrt, a celá Caesarea velebila oslaveného chlapce! Ó jak velikou pravdu pronesl sv. Bernard, když řekl: »Milostí Ducha sv. stává se člověk proti každému pokušení a pronásledování otuženým, nebojácným, nepřemožitelným.«

* * *

Poznejte tedy, drazí v Kristu, jak mnoho jsme Duchu sv. díky zavázáni: Bez něho by nám nic neprospělo učení, které Pán Ježíš nám kázal, protože bychom si je přivlastniti nemohli. Kdyby Duch sv. církvi stále nepomáhal, scházel by jí dar neomylnosti, a my bychom byli v nebezpečí, že jí můžeme býti na scestí uvedeni, budeme-li její učení věřiti a plniti. Kdyby Duch sv. pak sice církvi pomáhal a ne zároveň i nám, nenabyli bychom nikdy pravé víry a nemohli bychom ji zachovati a podle jejích předpisů žíti. Duch sv. jest v pravdě dokonavatel učitelského úřadu Pána Ježíše, protože svaté učení, které Pán Ježíš hlásal, v naší sv. katolické církvi vždy čistým zachovává, a zároveň osvěcuje a sílí lidi, aby se o pravdě a božském původu církví hlásaného učení Ježíše Krista přesvědčili, je s věřícím srdcem přijali a plnili. Protože tedy máte to štěstí, že jste katolickými křesťany, děkujte denně Duchu sv. za tu milost, a používejte jí k svému spasení. Čemu církev učí, jest slovo boží; její ústa jsou ústa Ducha sv.: Věřte tedy všemu, co ona k věření předkládá, a čiňte, co ona poroučí, abyste se jakožto dobří katoličtí křesťané líbili Bohu a svého spasení věčného dosáhli. Amen.

Z *Jana Ev. Zollnera* přel. *Fr. Wolf*, farář ve Velké Zdobnici.

LISTY VĚDECKÉ.

»Náš křesťanský odkaz.«

Vyňal a přeložil **Josef** hrabě z **Berchtoldů.**

(Pokračování.)

Mezi černochy západní Afriky, Brue zmiňuje se o proroku, jenž vydával se za naplněného božstvím tím způsobem, že znal i nejskrytější věci.*)

Okolnost tato dokazuje v každém případě, že jak podvodník, tak oklamaní uznávali Nejvyšší Moc.

Dp. Josef Zimmerman, z tovaryšstva afrických missií, jenž r. 1882 byl na návštěvě ve Spojených státech vypravoval mi, že obyvatelé království dahomejského, kde otcové z kongregace jeho pracovali po 25 let, uznávají jsoucnost Nejvyšší Bytosti, kterou nazývají Oloron, Stvořitel nebe a země. Tito otcové mají také missie mezi yorubaskými kmeny, na břehu beninském, a mezi Ašanty, Hanssay a jinými, a nikdy nepotkali jediného kmene, který by neměl nějakého zdání o Nejvyšší Bytosti, ačkoliv úcta jejich neplatí Jemu, nýbrž nižším božstvům.

Zpráva, daná tímto missionářem, jest potvrzena cenným svědectvím Davida Livingstona, velikého afrického výzkumce.

Často odkazuje na náboženskou víru kmenů, jejichž územím šel. Vyloživ pošetilé obřady a pověrečné obyčeje jejich, shrnuje víru jejich v tato slova: »Zachovalí Afričané věří, že Morungo, Veliký Duch, jenž učinil všecky věci, žije nad hvězdami; leč nikdy nemodlí se k němu, a neznají ničeho o svém vztahu k němu, nebo o jeho zájmu k nim . . . Věří také, že budou žíti po smrti těla, ale nemají žádné určité představy o stavu odešlých duchův.« **)

Není druhu novověkých pohanů, o jichž náboženské povaze nebyli bychom schopni učiniti si správnější představu, nežli od těchto tuzemských kmenů americké pevniny. Cestovatelé, dějepisci a missionáři dali nám obšírnou zprávu o tomto předmětu.

---

*) Astley's *Collection of Voyages*, Vol. II. p 83.
**) The Life and Labors of Livingstone, p 280.

Kmeny severní Ameriky, kdysi tak četné, nyní pak ohrožené vyhynutím, nemají žádného kostela, nežli chrámu nebes, žádného kazatele, než hlasu rozumu a svědomí, žádných svatých knih, jež by čtli, než děl přírody. A přece tato díla přírody hlásala jim, jako hlásala Davidovi, »slávu boží«, a oblohu naznačovala jako »dílo rukou Jeho«. »Měli,« jak Bancroft praví nám, »nevyvinutý pojem o božské Moci,« *) již jmenovali krásným a případným jménem Velikého Ducha, a o dalším bytí po smrti, jehož blaženost, dle jejich nezralých pojmů spočívala v neomezené svobodě, jíž těší se na lovech v rodných svých lesích.

»Aztekové mexičtí« (a tutéž poznámku vztahuje i na většinu domorodců jihoamerických) »vyznávali jsoucnost Nejvyššího Stvořitele a Pána všehomíra. Oslovovali jej ve svých modlitbách jako *‚Boha, kterým žijeme‘*, jenž zná *‚všecky myšlenky a dává všecky dary‘*, *‚bez něhož člověk není téměř nic‘*, *neviditelný, netělesný, jeden Bůh, úplné dokonalosti a čistoty!* Jejich chrámy, čili domy boží, jak se nazývají, byli velice četné.« **)

Leč jako u všech národů, neosvícených světlem zjevení, náboženská soustava domorodých kmenů amerických byla porušena surovou modloslužbou, kouzelnictvím a hádáním a stala se ohavnou divokými lidskými obětmi a jinými ohyzdnými obřady.

Z předcházejících údajů zřejmo jest, že rod lidský, starý i přítomný vyznával jsoucnost Nejvyšší Bytosti, božství to vyššího všem ostatním, ačkoli pojem jejich o Něm stal se porušeným a zabředl do polytheismu a modloslužby, náš rozum tak pobuřující.

Homér vyjádřil myšlenky každého citlivého pohana těmito řádky:

»Zlatý řetěz připevníce na nebi,
byť oň jste se všichni bozi i bohyně vzepřeli,
nestáhnete přece s nebe dolů na zem
světa pořadatele Zeva, sebe více se namáhajíce
Chtěl-li sám však řetězem bych zatáhnouti,
se zemí já vytáhl bych vás i s mořem,
řetěz sám pak kolem skalné hlavy Olympu
připevnil bych, by tak vesmír visel ve vzduchu;
tak je nad bohů i lidí moc má větší.***)

»Lidé měli v pravdě,« jak Cicero podotýká, »nepravé názory, týkající se božství, leč všichni uznávali jakousi božskou přirozenost a sílu.«

Surový polytheismus pohanského světa a převrácené představy, jež i pohanští filosofové měli o Bohu, důsledně dokazují potřebu zjevení skrze Ježíše Krista, Spasitele našeho. Neboť, ano světlo rozumu je s to vésti nás k poznání První Příčiny, silnější světlo zjevení jest potřebno, aby chránilo nás proti přeludům na-

*) Hist. of the U. S. Ch. III. Viz také: Schoolcraft: Archives of the Indian Tribes in the U. S., in 6 vols., Vol. II.

**) Prescott's Conquest of Mexico, Book 1. Chap. III.

***) Il. VIII. 19.—27.

šich vášní, jež mrakem obestírají rozum, a ukazovalo nám v jasnějším pohledu vznešené dokonalosti a krásné vlastnosti našeho Spasitele.

Co plakati nám jest nad zjevem tím, že většina vynikajících myslitelů a vědců tohoto století příležitostně padají v odpor s učením Písma sv. a ukazují žalostného ducha náboženské lhostejnosti; a co mnohé ze zásad, k nimž se přiznávají, směřují k materialismu, pantheismu, ano i agnosticismu: přece potěšující jest úvaha, že žádný novověký vůdce v republice věd a umění, ve veliké Britanii, Americe, Německu nebo Francii se svým skepticismem nebo rozumovou volností by tak daleko šel, aby úplně zapřel jsoucnost Nejvyšší Bytosti.

Darwin, jejž považovati lze za hlavního představitele novověké vědy, a jehož theorie vývojů vedla zvláště mnohé k tomu, že měli jej v podezření z atheismu, přiznává více než jednou svou víru v božského Spasitele. V poslední hlavě díla svého »*O původě druhů*« praví: »Nevidím žádného pevného důvodů, proč by náhledy, podané v tomto svazku, měli uraziti náboženské city jednotlivce.« *)

To zajisté nebyl by tvrdil, kdyby věřil, že tato theorie zavrhuje v sobě popření Stvořitele.

Rozvinuv pak soustavu svou, dovozující, že všichni živočichové a rostliny od několika málo, nebo jednoho pravzoru pocházejí, dodává: »Velikolepý jest tento náhled o životě se svými několika málo silami, *jež původně vdechnuty byly od Stvořitele do několika jen nebo do jedné formy.* V jiném díle praví: »Otázka . . . je-li Tvůrce nějaký a Ředitel všehomíra, byla kladně zodpověděna nejvyššími duchy, již kdy živi byli.**)

Mr. Huxley výslovně říká, že není ani fatalistou, jenž v osud věří, ani materialistou, ani atheistou. Vyznává jednoduše, že poslední příčina jsoucnosti jest mimo dosah jeho duševních sil. Považuje pokus, dokazovati, že není Boha, za největší pošetilost. Praví, že jsoucnost boží nelze ani zastávati, ani popírati. Huxley jest tudíž agnostikem.***)

Professor Tyndall zdá se míti tytéž názory jako Huxley. »Věda«, praví, »nezná ničeho o původu a účelu přírody. Kdo, nebo co učinilo slunce, nebo dalo paprskům jeho sílu v nich utvrzenou? Kdo anebo co učinilo nebo prokázalo posledním částem hmoty podivuhodnou sílu různé jich přitažlivosti? Věda to neví; tajemství, ač posunuto je v pozadí, zůstává nezměněným.« Dodává: »Jest více věcí na nebi a na zemi, než o kterých se přítomné filosofii věd zdálo.« Zjevně touží po neviditelné Moci neodvislé a mimo dosah oblasti hmoty. Není-li možno Tyndallově vědě rozluštiti tajemství původu přírody i účelu jejího, nepovede jej to ovšem k popření Boha. Kam vědě jeho nelze postoupiti,

*) On the Origin of Species, p. 421.
**) Descent of man, Part I., Ch. II.
***) Science and Culture p. 247.

nemá ničeho, co by zjevila.*) A vykládaje tyto otázky o stvoření, slunci a původu hmoty a jejích vlastností, zdaž nevnuká nám myšlenku, že stvoření slunce a zákonů ovládajících hmotu připisovati jest příčině předcházející a vyšší jich?

Nebožtík Ralf Waldo Emerson, jenž jest uznaným obrazem naší americké pokrokové školy myšlenkové, zříká se všeho příbuzenství s těmi, kteří zavrhují Stvořitele. »Neutěšenou,« praví, »ano hroznou jest samota duše, která jest bez Boha na světě... Vidíme-li lidi s vírou za různou svou prací jíti... čím jsou tito zimou se třesoucímu, toulavému, opuštěnému, zoufalému Kainovi, člověku, jenž slyší pouze zvuk svých stop ve skvoucím světě božím?« **) A v dalších řádcích vyslovuje pak milou důvěru svou v Prozřetelnost: »Malá úvaha o tom, co se děje kolem nás každého dne, ukáže nám, že vyšší zákon nežli naší vůle řídí příhody; že naše bolestiplné práce jsou nepotřebné a bez užitku... Věřící láska zprostí nás velikého břemene starosti. Ó bratře můj, Bůh jest.« ***)

Oliver Wendell Holmes, neméně vynikající nežli Emerson silou svého rozumu, takto vyjadřuje víru svou v Boha:

»Ó Pane všeho, v kruhu hvězd
tvé slávy plamen i trůn jest,
ty's středem světa každého
i srdce lásky plného.

Tvá pravda veď nás do nebe,
vznit srdce naše pro tebe,
až skane žití na oltář
jen jedna svatá s nebe zář.

Ó Pane, ty's k nám sestoupil,
náš pláč i stesky utišil,
svůj kladem na tě zemský kříž,
v něm plesáme, když ty's nám blíž.« †)

Na štěstí žádný americký spisovatel neposkvrnil stránky své popřením Boha. Vlast naše není příznivým polem pro vzrůst atheismu.

Max Müller, učený německý professor na universitě oxfordské, popisuje šťastným pérem smysl pro božství, vtištěný v srdce lidské: »Jakmile,« praví, »člověk stane se sebevědomým, jakmile spatří se rozdílným od všech ostatních věcí a osob, v témž čase uvědomí se v něm vyšší Bytost, vyšší Moc, bez níž ani on, ani kterákoliv věc neměla by nějakého života nebo skutečnosti. Jsme tak utvořeni; a není to zásluhou naší, že cítíme na všech stranách odvislost svoji od něčeho jiného, a všichni národové pojí se nějakým způsobem ve slovech žalmisty: »On učinil nás a ne my sami sebe.« ††)

*) Fragments of Science pp. 644—5.
**) The Preacher.
***) Essays.
†) Poems.
††) Žalm 99. 3.

Goethe a Schiller zaujímají přední řadu v devatenáctém století jako duchové tvůrčí a literární vzdělanci, jako zaujímá ji Max Müller ve vědeckých úspěších. Goethe poznamenává: »Jest víra v bibli;« — a tudíž i v Boha — »ovoce to hlubokého přemítání, jež zachovala mne jako strážce mého mravního a literárního života. Našel jsem ji jako jistinu bezpečně uloženou, a bohatý přinášející úrok.«

Schiller takto vyznává víru svou: »Jest Bůh. Žije svatá Moc. A byť sebe více lidská vůle se kolísala, Nejvyšší Intelligence krouží vysoko nad časem a prostorem. A ačkoliv všechny věci otáčí se v ustavičné změně, trvá přece pro vždy duch nezměnitelný a jasný.«*)

(Pokrač.)

Svěcená voda v katolické bohoslužbě.

Píše **Dr. František Maleček.**

(Pokračování.)

Prozkoumáme-li tato zaklínání a žehnání co do obsahu, poznáme, že svěcená voda má býti a také jest ochranným prostředkem proti zlému nepříteli, záštitou proti tělesnému zlu, jakož i prostředkem k očišťování a posvěcení, upevňování všem těm, kdož ji v dobrém úmyslu užívají, jest tedy nástrojem, jímž se nám různé milosti od Boha udělují. Působnost milosti jest dílem na žehnající moci církve závislá, dílem i na důvěře a vniterní zbožnosti toho, kdož svěcené vody způsobem Bohu libým užívá. Moc, býti ochranou proti útokům zlého nepřítele, obdržuje tato, jakož i každá jiná svátostina, výhradně častějším užíváním znamení sv. kříže, onoho znamení živého Boha, které dle proroka Ezechiela (9, 4) na čelo věrných služebníků božích učiněno bývá, tak že se jím jako posvěcené vlastnictví boží označují. »Ďábel od prvopočátku se snaží, aby Bohu, pravému majiteli, vlastnictví jeho, jež najmě nesmrtelné, křížem vykoupené duše tvoří, zničil a sobě přivlastnil. Proto nenávidí kříž, ten tajuplný znak, jímž se vlastnictví boží označuje a neporušitelným činí. Jest velmi působivou zbraní, zahnati jej (ďábla), když tam, kde se rád zdržuje, kříž uschováme a uložíme, který on tak hrozně nenávidí a jenž mu přece moc odnímá, aby předmět své nenávisti odstranil.« Kříž není však pouze ochranou proti temným mocnostem pekelné propasti, nýbrž jest i požehnaným rohem hojnosti, jenž v sobě skrývá nejdražší plody k zdraví a potravě duší našich. A právě to, co církev svým dítkám přeje, oč prosí, jest nejen odvrácení zla, nýbrž i duševní a tělesné blaho, nebeské i pozemské požehnání, časné štěstí na zemi i věčné štěstí v nebi.

Proto dotýká se všeho, co světí, křížem, aby to obrátila v lék, zdraví, požehnání a štěstí, zrovna jako v pohádce prut kouzelný všecko v zlato mění. O účinnosti znamení sv. kříže byli

*) Slova víry, sv. I.

již první křesťané pevně přesvědčeni, a proto od rána do večera, skoro každé dílo své tímto znamením žehnávali. Důvodem tak častého užívání tohoto znamení byla veliká moc, jež se mu připisovala. Kříž byl křesťanům nejen symbolem spásy, ale i pramenem spásy, a kdo se jím požehnal, zůstal, jak praví sv. Cyprián, neporušen. O tom, jak znamení sv. kříže duchy zlé zahání, pojednávají sv. Otcové na mnoha místech, a kříž zovou přímo »oppositio« satana, protivou a soupeřem ďáblovým. Ve znamení kříže nalézali zmužilost a sílu v nebezpečích víry, mocnou záštitu proti mnohému pokušení, zejména proti nečistým útokům, proti nepřátelství a pomstě, seznali jej účinným lékem v nemoci i všelikém úrazu. Praví již sv. Chrysostomus: »Toto znamení za naší doby i doby našich předků otvíralo uzavřené dveře, jedovaté nápoje činilo neškodnými, šťávu z bolehlavu neúčinnou a léčilo uštknutí jedovatých zvířat. A jako křesťané v soukromém životě všude sebe i veškeré předměty, kterýchž užívali, jídla i nápoje znamením sv. kříže žehnali, tak doprovázela i církev v životě bohoslužebném nejméně 2. stol. počínajíc všechny náboženské úkony obzvláště však svátosti a svátostniny tímto sv. znamením. Znamení sv. kříže užíváno při každém exercismu, tak se dálo zejména při katechumenech jako euergumenech (ďáblem posedlých), kteří přijímáni jsouce pod ochranu církve sv. žehnáni byli znamením sv. kříže, rovněž i zaklínáni bývali kladením rukou a znamenáním sv. křížem. Shrneme-li všechno, můžeme říci, že žehnání či svěcení vody děje se zaklínáním zlého nepřítele, vzýváním božského jména a znamením sv. kříže.

Co do smíchání soli s vodou, pravili jsme již, sůl má tu přirozenou vlastnost, že různé věci před hnilobou chrání. Hnilobou duše však jest hřích a náklonnost ku zlému, která poznenáhlu »factor omnium eupiditatum« nepříjemný zápach veškerých žádostí způsobuje a duši, jež má býti vůní Kristovou, znešvařuje a před Bohem a anděly jeho zohyzďuje. Proto míchá církev vodu se svěcenou vodou a modlí se při tom, aby sůl, chránící vodu před přirozenou hnilobou, i věřící před duchovní hnilobou hříchu uchránila. Ale i jinak lze toto smíchání odůvodniti. Slovíčko sal (sůl) znamená totiž v přeneseném slova smyslu důvtip nebo »vtip«, t. j. dar kdykoliv v životě okamžitě správně slovem i skutkem jednati. Správno jest však vždy jen to, co nás věčné spáse přibližuje a co posuzovati můžeme onou krokvicí sv. Aloisa, kterou i on veškeré své řeči i všechna svá konání posuzoval, t. j. »Čím jest mi to ku věčné spáse?« Správno jest to, oč církev sv. prosí, když křtěnci klade svěcenou sůl do úst, řkouc: »Přijmi sůl moudrosti, nechať jest ti milostí k životu věčnému«. Dále modlí se pak církev: »Prosíme Tě, ó Bože, původe vší pravdy, abys služebníku svému, jenž po prvé soli této požíval, nedal déle hladověti, aniž osvěžil Jsi jej pokrmem nebeským, aby na duchu vždy silen, v naději stále vesel a jménu Tvému povždy oddán byl«. Z této modlitby při křtu sv., že církev i proto sůl se svěcenou vodou míchá, aby věřící na lepší sůl, sůl křesťanské moudrosti

upozornila a jim o spasném smyslu apoštolské slovo připomínala: »Quae sursum sunt sapite«, t. j. co nahoře jest, nechutná, ale to, co na zemi je. Ó kéž by všichni křesťané o svěcení vody dostatečně byli poučeni a význam i účinek svěcené vody dobře chápajíce stále sobě připomínali. Pak jistě by ku svému velkému prospěchu správně a zbožně svěcené vody užívali, pak by zajisté vždy, užívajíce svěcené vody, pamětlivi byli slov obsažených v modlitbě: »Račiž nás Bože skrze Kristovu krev více a více od viny a trestu hříchu očistiti a v každém nebezpečí těla i duše chrániti.

O obyčejném svěcení vody pojednali jsme proto tak obšírně, poněvadž ritus, jehož se při něm užívá, tvoří podstatnou část i u ostatních svěcení vody, která se někde na svátek sv. Štěpána, u nás pak skoro všude v předvečer sv. tří králů konají.*) Do r. 1870 světila se též v provincii české. Formulář v »Rituale seu Agende Romano-Pragen.« z r. 1731 obsaženo od str. 22—72. Ještě podnes vykonává se v církvi řecko-ruské toto svěcení tím, že Něvu sv. křížem znamenají, ponořením křížů a sv. obrazů ji požehnají a posvětí. Pak se ve svěcené vodě dítky křtí, nemocní pokropují, mnozí se v ní koupají a nebo ji pijí. — Z církve řecké převzaly toto svěcení tak ze třikrálové vody i mnohé církve západní; svěcení toto liší se od obyčejného obzvláštními slavnostmi obřadními, které velmi dlouho trvají. Novější rituály, kloní se více k římskému, valně tomuto benedikčnímu ritu nepřejí, Thalhofer Handbuch der Euch. Liturgie, II. str. 543, jen dle formuláře ze dne 6. prosince 1890 schválená, se smí světiti a také již jej neuvádějí. Přes to však náleží mezi nejvelkolepější a nejvýznamnější žehnání církevní, jak Dr. Amberger právem poznamenává, uváděje o tom následující výrok sv. Chrysostoma: »Totoť jest den, kteréhož Kristus pokřtěn byl a přirozenost vodstva posvětil«. Proto také všichni v tuto slavnost k půlnoci byvše pohrouženi, vodu čerpají, domů ji nesou a po celý rok uschovávají, poněvadž toho dne vody posvěceny byly; a děje se zřejmý zázrak, poněvadž voda po dlouhou dobu nehnije, po celý rok ano dvě i tři léta neporušenou a čerstvou zůstává. Uvádíme k tomu výňatek z jedné řeči, kterou sv. Augustin o křtu Kristově měl, v níž praví, že Kristus sestoupiv v nevýslovné pokoře do Jordánu, všechno vodstvo posvětil, poněvadž nečistila voda Pána, nýbrž vlna jím očištěna byla; v tom nalézáme právě bod pro pravé porozumění svěcené vody, kterým pravda se nám hlásá, že se Spasitel i hmotnému stvoření zjevil. Zjevení toto děje se však od stupně k stupni tím, že se tomuto stvoření nejprv moc hříchu a vliv zlého nepřítele odnímá, že s nositelem milostí a tak způsobilým činí, aby k posvěcení lidem sloužiti mohla. Proto modlí se také církev při tomto svěcení vody, aby Bůh tuto vodu požehnati a posvětiti ráčil Toto zjevení Spasitelovo jest proto i obra-

*) Již dříve označili jsme shora dotčenou benedikci jako »*velké svěcení vody*« a poznamenali jsme při tom, že se v řecké církvi vykonávala na památku Ježíšova křtu v řece Jordáně.

zem jeho zjevení ve stvoření duchovním, které se koná ve třech stupních očišťování, posvěcení a spojení s Bohem. Proto jest také liturgie svěcení vody ve svých třech částech pravý obraz onoho smýšlení, s jakým tuto slavnost zjevení si znázorniti máme, tím, že totiž nitro své víc a a více očišťujeme, duchem Kristovým více se nadchneme a svůj celý život, působení i bytí víc a více všeobecné službě Spasitelově obětujeme (Dr. Amberger.) (Pokrač.)

Přehled.

Sjednocení v hudbě církevní. — Semináře italské. — Beatifikace Pia IX.

Motu proprio, které ohledně hudby vydal sv. Otec Pius X. mimo Italii razí si cestu celkem pomalu Příčinou toho jest hlavně zpěv lidový, který se v Německu vžil. Předsedou komitétu zavedení jednotné hudby jest opat montekassinský Anelli. Kardinál Kopp se pokládá za největší potíž při tomto hnutí. Ukazujeť vždy ke zpěvu lidovému. Opat Anelli mešká právě v Římě, aby jednal o otázce jednotné hudby.

Semináře italské budou znova visitovány na rozkaz Pia X. a sice za tím účelem, aby na místě mnohých malých seminářů kněžských povstalo méně, ale větších a duševně lépe vyzbrojených. Redukce seminářů děje se na rozkaz sv. Otce, který zřídil zvláštní komisi, do níž povolal nejlepší znalce života seminárního.

Pius IX. dle zpráv »Tabletu« má býti beatifikován. Ač minula řada let od jeho smrti, přece žije v paměti Římanů a nedovedla jej vyvrátiti ani skvělá éra Lva XIII. V desíti letech, praví dopisovatel angl. review, budou přípravy dokonány.

Ve Francii při kulturním zuřivém boji povstávají nové farnosti na předměstích samé Paříže. Kardinál Richard vydal pastýřský list ke kléru, v němž mu doporučuje toto dílo, aby se usnadnila návštěva kostela lidu. Během let povstal nepoměr mezi farami a obyvatelstvem. Kde na př. v Cambray jest 7 far, na týž počet obyvatelstva je v Paříži toliko jedna. Při tak těžkém bojí kulturním přece se našli dobrodinci, kteří podporují dílo dělení farností. Darováno od jednotlivců od 1 mill. franků až do 1000 fr. Patrony se nazývají, kdo dá 50 fr., horlivci, kdo 10 fr. Kardinál Richard doufá, že provede nové rozdělení far pařížských. Kdybychom mohli u nás způsobiti hnutí proti nádheře na hřbitově a peníze obrátili na stavbu nutných kostelů, během několika let bychom měli všude potřebné kostely.

V Anglii jest boj o školu, v němž trpí katolíci, kteří mají býti zbaveni i stávajících výhod (dostávali státní subvenci). K záchraně katolických škol potřebuje arcibiskup londýnský 100.000 lib. šterl., na něž ohlásil sbírku. Výsledek však neodpovídal potřebě. Jeden z katolíků uveřejňuje provolání: »zastaviti všechnu okrasu esthetickou v chrámě, dokud nebude postaráno o všechny katolické děti ve školách katolických. Jestliže tyto chrámy Ducha sv.

nebudou opatřeny — vyjdou i naše chrámy na prázdno.« Po provolání hnuly se sbírky o něco lépe. V r. 1908 má se konati »pananglikánská církevní synoda«. Předměty poradné udány jsou takto: »Církev a lidská společnost«, »Církev a lidská myšlenka«, »Služby církve«, »Církev a missie pohanské«, »Církev a missie v křesťanských zemích«, »Anglikánské přijímání«. Synoda se má sejíti až v červnu r. 1908.

V novém katechismu církví svobodných v Anglii, který právě vyšel, přiblížilo se učení protestantů positivních ke katolickému aspoň poněkud. Obsahuje též následující otázky: »Jaké dobrodiní máme z toho, že Syn boží se stal člověkem?« Odpověď: Máme prostředníka mezi Bohem a lidmi, jenž zjevil Boha nám, jaký Bůh jest a jako dokonalý člověk jest prostředníkem člověčenstva u Boha. Otázka 34.: »K jakému účelu založil Pán církev svou?« Odpověď: On sjednotil svůj lid ve viditelné bratrstvo k poctě boží a slova božího a svátostí«. V předmluvě katechismu se praví, že nebylo malou prací sebrati ze 60 millionů příslušníků svobodných církví to, co jest všem společné. Vyznání důležité. Jako Anglikáni v katechismu se přiblížili k nám, tak také i jinde nalézáme podobné sbližování se, dokud vůbec jest jiskra křesťanství. K tomu dodáváme několik výňatků z Harnacka (Prot. und Kath. in Deutschl.) str. 22. O pouhém písmě dí: »Jetzt aber und eigentlich schon seit Lessing haben protestantische Gelehrte eingesehen, dass die Schrift nicht von der Tradition getrennt werden kann, und dass die Sammlung und Kanonisierung der neutestamentlichen Schriften selbst ein Teil der Tradition ist.« Ještě větší sblížení se jeví v názoru o mši svaté. »Steckt nicht in der katholischen Messe ein Moment und eine Ausgestaltung, der Anbetung, wie sie der evangelische Gottesdienst nicht leicht erreicht? Ist nicht der Opferbegriff bei seiner Reinigung im Protestantismus zu stark zurückgedrängt worden? Ist endlich nicht die Herbeiziehung des ästhetischen Elementes, der Kunst, im Gottesdienst in grösserem Umfang wünschenswert?« Ano, i primát sv. Petra v Římě se doznává jako výsledek nezvratného bádání historického. »Jetzt wissen wir, gesteht Harnack (S. 24), dass jene Anwesenheit eine gut bezeugte Tatsache ist und dass die Anfänge des römischen Primats in der Kirche bis ins zweite Jahrhundert hinaufgehen.« — Askese und Mönchtum, früher ein Greuel für evangelische Ohren, finden in der Gegenwart mehr Verständnis. Man gibt zu, »dass in den Evangelischen Räten doch eine bedeutende sittliche Wahrheit steckt und dass ein Berufsstand solcher in der Kirche wünschenswert ist, die um des Dienstes am Nächsten willen auf die erlaubten Güter verzichten.« (S. 26.)

Ovšem v jiném se Harnack daleko odchyluje od katolické pravdy, ale názor o uvedených článcích dokazuje, že nepředpojatým studiem by sblížení bylo možno.

LISTY HOMILETICKÉ.

Sv. Jan Nepomucký.

Svědectví o jeho mládí, věku mužném a smrti

»V ústech bláznů srdce jejich; v srdci moudrých ústa jejich.« Ecl. S. 21.

Na šest set let dělí nás od doby, kdy sv. mučenictví své dokonal náš milý krajan, mučeník a patron země české sv. Jan Nepomucký. Tuto okolnost třeba vytknouti s důrazem, než začneme o životě sv. mučeníka mluviti. Neboť šest set let jest doba, v níž mnohá kniha a zápis zpráchniví a zmizí i přirozenou cestou, natož v době, kdy dvakráte naše vlast byla spáleništěm velikým po válkách husitských a po třicetileté válce. Nicméně přece tolik krásných, věrných svědectví nám zachováno jest o sv. Janu Nepomuckém, že není místa pro vážnou pochybnost. Jestli nechceme opakovati bláznivé domněnky a pomluvy lidí, jichž srdce na jazyku jejich, musíme zachovati v srdci svém jazyk pro moudrou chválu sv. mučeníka.

Našeho krajana sv., který jméno české nese po celé církvi katolické, někteří z bláhových by nejraději vyškrabali z dějin nadobro a upřeli mu jsoucnost historickou. Srdce jejich jest na jejich jazyku. První v novější době byl — žid Abel, docent, po němž jeho řeči přejali mnozí do srdce svého. Jest zde duševní spojenectví mezi odporem k sv. Janu Nepomuckému, patronu zpovědního mlčení. Zpověď, pokání, to jsou věci, které bláznu jsou proti srdci jeho a proto tak rád jim odpírá a všeho se chytá, aby se pokání a zpovědi vyhnul. Ale drazí, sv. pokání a svědomí jest věcí, která nás nad zvířata povznáší, jak píše sám Darwin. (Desc. of. Man vol. I. k. II.) Bůh vyvolil sv. Jana jako mučenického svědka sv. pokání a jako prvního, kdož život za mlčelivost svatého pokání položil. Kdyby sv. Jan nebyl právě mučeníkem zpovědi, pak by o jeho osobě nebylo sporu pražádného. Dnes ku cti našeho sv. mučeníka chci vám předvésti svědectví z dějin pro život a mučenictví jeho a sice: I. z mládí jeho, II. z mužného věku jeho a III. ze smrti jeho.

Pojednání.

I.

Mladý věk srovnává se s voskem. Tvoří se teprve povaha, ustaluje se vůle jeho. Ale už v mládí přečasto znáti jest budoucí povaha člověka Zvláště spolehlivým znamením povahy mladého muže jest pak užívání času mládí svého. Svatý Jan, syn Wölflinův z Nepomuku, jak nám ukazuje nepatrná okolnost na oko, výborně užíval mladého věku svého. On pocházel ze zámožné rodiny Wölflinův, a jak se zdá, byl příbuzen i s touto rodinou v Praze, kdež měla právo podací na faráře v Tejně společně s děkanem kapitoly vyšehradské. Ač tedy ze zámožné rodiny pocházel, přece kázní nad sebou vynikal, neboť studoval tak pilně, že zkoušky doktorské, které konal na českém oddělení university, dopadly s prospěchem tak výborným, že taxy předepsané mu byly odpuštěny. Jest to okolnost nepatrná a přece velmi důležitá. Svědčí předně o nadání duše, jaké mu Bohem bylo dáno, dále to svědčí o píli Janově, s jakou užíval času svého, a dále že se k národu našemu hlásil Tak zámožnému mladému muži nezáleželo na taxe, jako spíše na cti, které se mu dostalo po slavných zkouškách.

Se stanoviska vychovatelského jeví se zde důkaz jeho opravdové povahy. Svítil na úsvitě svého života s příkladnou pílí všem mladým mužům. Jest mladý věk ve zvláštním nebezpečí: totiž rozpoutanosti a povrchnosti. Mladý věk se nerad práci poddává, velmi rád sebe za dosti moudrého a utvrzeného pokládá, proto upadá v mnohé nebezpečí a bláznovství, které druhdy draze platí. Už Šalamoun to nebezpečí mladého věku vypsal takto: *»přivázáno jest bláznovství k srdci pacholíka«*. Většina mladých lidí zkoušky své proto s chatrným prospěchem odbývá, že času špatně užívala, ne že by měli malé nadání, neb že těžká je zkouška. Sv. Jan ukazuje se nám jako celý, vyspělý mladý muž, který se studiu zasvětil a tak skvělého, vyznamenaného výsledku se dodělal.

Jest pravidlo dokonalosti a svatosti křesťanství vyjádřeno slovy: »nečiň nic neobyčejného, ale dělej vše obyčejné neobyčejně dobře«. To vidíme na sv. Janu Nepomuckém. Ve studiích svých nečinil nic neobyčejného. Nezachovalo se nám aspoň nic písemného. Předpokládati ovšem můžeme, že v duchu své doby proniknut zbožností hlubokou, která ho svedla do sv. kněžství. Ale výsledek studií ukazoval na zásadu dokonalosti křesťanské; nic neobyčejného, ale ty studie vykonal s neobyčejným prospěchem čestným.

Nechci poukazovati na tak mnohosmutné zkušenosti s mladými muži, kteří všechno možné konají v mládí, jen jedné věci nedbají: studia. Už ve Sv. Písmě v knize kazatel 11. v. 6 se dí: »Ráno rozsívej símě své, a u večer ať nepřestává ruka tvá: nebo nevíš, které více vzejde, to či ono, pakli obé spolu, lépe bude«. Jan rozséval pilně v mladém věku svém, jak výsledek zkoušky zapsané ukázal. Po dokonalé přípravě vstoupil do sv. kněžství, k němuž obrátíme zřetel v díle

II.

Nebudu líčiti činnost jeho kněžskou, ona se vryla do podání lidu českého více než do spisů zachovalých z doby té, ale vybéřu toliko jeden bod chvály zachované o něm ze současných památek a teprve nedávno objevených.

Známo, že sv. Jan jako doktor práv zastával úřad notáře císařského a pak arcibiskupského, načež jako kanovník vyšehradský (od r. 1388) kázal v Tejně, kdež před ním pokání kázali Pražanům proslulý Konrad Waldhauser a Jan Milč z Kroměříže. Walhausera povolal sám Karel IV., aby pokání v Praze kázal; Milič vida mnohé neřesti proti sv. čistotě, hlavně padlých děvčat se ujímal, aby je vedl na cestu spásy. S pomocí boží zřídil kající ústav žen, zvaný Jerusalém, kdež na sta kajícnic sloužilo Bohu. Po těchto věhlasných mužích byl praesentován na kazatele v Tejně Sv. Jan Nepomucký, kanovník vyšehradský. Po takých předchůdcích jistě oko obracelo se k muži, který duchem oběma kazatelům pokání byl spřízněn.

To, co jsem pravil, jsem jen předeslal, neboť z některých zachovaných svědectví o kněžství a úřadování sv. Jana Nepomuckého vyjímám jen jeden květ, který každému nepředpojatému postačí, aby jako moudrý v srdci svém nosil v úctě jazyk sv. Jana. Jest to výňatek z kroniky benátské, kterouž Palacký v knihovně sv. Marka vypátral a která praví: »*Mimo jiné rozkázal král Václav, aby ctihodný muž, milý Bohu i lidem, Němcům i Čechům, Jan kněz, arcibiskupa pražského generální vikář, doktor církevního práva, ukrutně mučen, pálen, rozdrápán a utopen byl*«. Tak v kronice současné se sv. Janem (1378—1422) se o něm píše. Nechci uváděti jiné ještě současné prameny jako souvěkého kaplana Jenšteinova, jenž v r. 1401 tedy as 8 let po smrti sv. Jana píše: »*Ctihodný Jan kněz. gen. vikář, milostí boží stal se mučeníkem;* neboť *byl pálen, nohama šlapán a posléz utopen i oslaven jest skvělými zázraky*, což poněvadž se nedávno *stalo a beztoho celé zemi české známo jest, šířeji nevypisuji.*« Toť jsou svědectví tak jasná, že se musíme diviti, kterak se mohou nalézti lidé, kteří bláhové srdce své nosí na jazyku a odříkávají potupy, ktnré docent žid Abel jim předříkává.

Co jde z těch výroků o sv. Janu? Velmi mnoho a velmi jasně. Předně, že sv. Jan nazýván byl již od prvních dob *ctihodný Jan kněz*, za druhé, že se nazývá knězem Bohu a lidem milým, což jest velmi vzácnou vlastností. Neboť jest pravidlo, že kdo lidem se líbí, Bohu milý nebývá, dle slov sv. Pavla: »Kdybych se světu líbil, nebyl bych služebník Kristův«. Za třetí jde z toho, že sv. Jan ve svých těžkých úřadech a četných tak si vedl dobře a spravedlivě, že si získal lásku Čechů i Němců. Tento ctihodný kněz, milý Bohu i lidem, Čechům a Němcům, byl mučen a sice »*ukrutně mučen, pálen, rozdrápán a utopen*«.

Jest si přáti něco jestě věděti? Já bych si více ani svědectví nepřál a na to svědectví o ctihodnosti jeho, oblíbenosti u Boha a lidí bych dodal prosbu: sv. Jene Nepomucký oroduj za mne.

*

Však v těch zprávách cosi schází. *Předně schází* vypsání, *proč* byl mučen ukrutně, pálen, rozdrápán a utopen a *za druhé od koho* to bylo provedeno. Ti souvěcí pisatelé psali jen pro svou dobu a předpokládali vše už po celé zemi české za známo, proč byl sv. Jan Nepomucký mučen. Mimo to padá na váhu, že bylo na nejvýše nebezpečno psáti o té skandální historii v době, kdy hlavní vinník byl ještě živ, moc nejvyšší v ruce měl a Václav IV. slul. Ten neobvyklý zločin tak hrozný byl, že ač se všeobecně vyprávěl, přece se v Čechách péru nesvěřoval, protože bylo s nebezpečím života svěřiti pergamenu, o čem všichni v Čechách jako známou věc si povídali.

Co svěřili pergamenu ihned? Svěřili pergamenu, že ukrutné pálení, mučení, drápání a utopení sv. Jana stalo se proto, že sv. Jan jako generální vikář po úmrtí opata v Kladrubech u Plzně ihned provedl volbu opata proti vůli Václava IV., který chtěl tam zříditi biskupství a na ně dosaditi svého oblíbence. To byla zástěra hněvu králova. Byla to jedna z příčin, ale nebyla jediná příčina. Jsou věci, které se všeobecně vědí, ale nepíší. Tak se sv. Janem Nepomuckým. Čtyry osoby král týrati dal a sice krvavě: děkana Bohuslava, sv. Jana Nepomuckého, Mikuláše Puchníka a Něpra z Roupova. Nejvíce však vlastnoručně mučil sv. Jana Nepomuckého. Proč proti tomuto nejvíce? Proč proti ctihodnému knězi, Bohu i lidem milému, Čechům a Němcům? Jest nenáviděným v očích hříšného spravedlivý. A po trýznění 3 vyžádal si od nich mlčení a zápis, že budou s ním, Václavem, proti arcibiskupu státi. K čemu to mlčení vyžadoval? To pravili a znali všichni Čechové; láska se nevynucuje, láska se láskou získává.

Dosud ze souvěkých pramenů a okolností jasně jsem ukázal, že sv Jan Nepomucký jako mladý muž výtečně studoval, jako kněz za ctihodného byl pokládán, mužem Bohu i lidem milý, Čechům i Němcům. Na tom nemůže žádná věda ničeho změniti. Nechť si píší po příkladu žida Abela mladí lidé cokoliv, pravda zůstává pravdou! Ctihodný kněz Jan byl ukrutně trýzněn, pálen, zdupán a utopen. Zbývá ještě vzíti svědectví o *vlastní* příčině jeho *smrti*, o čemž v díle

III.

O mučenické smrti sv. Jana Nepomuckého máme zachováno celé množství svědectví. O ní mluví celá historie česká v době krále Václava Mučenickou smrt jeho nemůže bráti nikdo v potaz, nýbrž toliko různou příčinu smrti; zda umučen strašně pro vykonání právomoci arcibiskupské při volbě opatově v Kladrubech, či pro zpovědní tajemství, či pro obé zároveň.

O prvním mučenictví není pochybnosti. O druhém by rádi pochybovali. Proč? Že není zároveň už při jeho smrti ihned zaznamenána současně. Však to jest příliš mnoho žádáno. Letopisec zaznamenal mučenickou smrt jako věc vůbec známou krátce. Lid to dobře znal a o tom vyprávěl. Co lid znal, zaznamenal Tom. Ebendorfer, vídeňský professor, který v Praze záhy po smrti sv.

Jana píše: »Zpovědníka také manželky své Jana, mistra v bohosloví, král Václav rozkázal ve Vltavě utopiti, *jak z té příčiny, že prý řekl, že ten jest hoden jména královského, kdo dobře kraluje, tak i proto, že, jak se vypravuje, nechtěl zraditi tajemství zpovědi*«. Toto svědectví o příčině mučenické smrti zcela jasné jest. S touto věcí nemohlo se u nás jíti na světlo, dokud Václav žil, jenž katem svým dodával důraz. Před veřejností dal se aspoň poněkud omluvit nezpravedlivý hněv Václavův proto, že sv. Jan potvrdil nového opata kladrubského, ale nebylo možno omluviti, že se vtíral ve sv. tajemství zpovědní.

Když zemřel Václav IV., pak také se množí zpráva o smrti sv. Jana Nepomuckého pro zpovědní tajemství a přichází ve spisech nejpřednějších mužů tehdejších, tak zejména ve spise »Správovna« Pavla Žídka, pateronásobného doktora, který napsal: »Když měl král Václav zlé domnění do své paní, kterážto se zpovídala mistu Johánkovi, i přišel k němu král žádaje, aby mu pověděl, s kým ona hříšně obcuje a když on nechtěl jemu nic praviti, kázal ho utopiti«. Toť svědectví opět docela jasné a domácí. Pavel Žídek mnoho sám trpěl a končil ten spis Jiříku Poděbradovi v r. 1471 jako starý muž, který stýkal se ještě s osobami, které byly účastníky a známými sv. mučeníka našeho.

Tedy o mučenictví sv. Jana Nepomuckého mluví všichni svědkové, o mučenictví pro zpovědní tajemství činí zmínku někteří.

Jest zde ještě svědek třetí, který nevymírá a to jest český lid, který vůbec znal ty smutné děje krále Václava IV., tak že i sami letopiscové se o tom jako o vůbec známé věci zmiňují. A nikdo proti zprávě Žídkově ničeho nenamítal, poněvadž nemohl.

Ještě by bylo uvésti svědky mrtvé jako jest mříž na hrobě sv. Jana, která tam z úcty k jeho hrobu stála, obrazy, které na jeho počest zhotovené visely na památných místech pražských. Tak v sakristii svatovítské obraz našeho patrona visel ještě v době Balbínově, pochodící z r. 1490, dříve než byl prohlášen za blahoslaveného neb svatořečen. Podobně zápisy inventární, v nichž jsou věci, které mají vztah k němu. Tak v inventáři svatovítském označena kapa jeho kanovnická »kapa Jana Nepomuckého *zbožné památky*« zápis z roku 1387 A již v r. 1480 tedy ani necelých sto let věnován na počest památky »blahoslaveného Jana z Pomuku« stříbrný kalich. Vidíme zde tolik důvodů, že jim žádný moudrý nemůže zavírati srdce své.

Svatost neleží v množstvích svědectví, nýbrž ve svatém životě, v němž plníme povinnost svou. Máme sv. Josefa pěstouna Páně a víme o něm než jednu věc a ta jest, že byl muž spravedlivý a jak sv. pěstouna každý upřímný katolík ctí. Máme sv. mučeníky, o nichž nevíme ani jméno, než jeden skutek, ku př sv. Adaucta, který se k sv. mučeníkům přidružil a vyznal, že věří v božství Ježíše Krista a my jej ctíme mezi sv. mučeníky.

Nechť zardí se hanbou, kdož vedeni záštím ku sv. víře hledají pokáleti sv. krví zbrocenou řízu našeho sv. Jana Nepomuckého, jejž nazývají souvěkovci jeho slavným mužem, Bohu a li-

dem milým, Čechům i Němcům, mučeníkem blahoslaveným. Každé to svědectví samo jediné již postačiti by musilo, natož tak veliké množství jich a k tomu ještě svědectví boží, která Bůh s jazykem na jeho počest učinil.

Ta chlouba naší sv. církve má býti v pochybnost uvedena, aby i v ostatních věcech se pochybovati mohlo. Sv. pokání, které jest základ života křesťanského, to má býti krásného mučeníka zbaveno.

Sv. písmo praví, že hřích bídný činí národ. Proto pokání národ povyšuje a kde pokání v lidu není zakořeněno, tam klesá. Národ náš ocitl se v bědném stavu, když marně mu kázali pokání věhlasní kazatelé Waldhauser, Milič a náš sv. Jan. Čiňme seč síly naše jsou, abychom úctu sv. mučeníka jako Čechové vždy šířili a milovali a s ním i lásku k sv. pokání, které povyšuje národ. Blázni mají ovšem jiný náhled na jazyku. Pokání a duch kající jest silou v mládí a v jeho pokušeních, ono jest oporou při konání povinností, ono jest nejkrásnějším průvodcem smrti naší. Sv. mučeníku náš, dej nám užívati času jako Tys užíval ku cti a slávě boží, a bližních a věrně konati povinnost svou až do smrti. Amen.

Frant. Vaněček.

Sv. Jan Nepomucký.

(O pohoršování se.)

Blahoslavený kdo se nebude horšiti nade mnou. Mat. 11.

Kdekoliv se pod váte po Čechách, všude vidíte sochy našeho světce. Ano půjdete-li za hranice naší vlasti, uzříte u vod a na mostech našeho krajana a pod sochou neb obrazem — věnec zelený, neb světlo hořící, neb náš světec jest v celém světě znám a ctěn. A příčinou jeho oslavy jest jeho vzorná stálost v úřadě a jeho oslavení Bohem. Ale ani nejvěrnější plnění povinností nemůže zabrániti, aby se někteří nepohoršili, t. j. aby někteří nebyli znepokojeni.

Sám Spasitel praví, že se nad ním mnozí pohorší, že budou rozhořčeni nad jeho životem nad jeho učením. Ale ze slov Páně vysvítá také, kdo bude blahoslaven. Ten, kdo se horšiti nebude nad ním. A ti, kteří se nad ním horší — nebudou blahoslaveni. Učeníci Páně nejsou nad mistra, ale dosti jest, když budou jako mistr sám. Proto jest *znamením dobrým pro každého učeníka Páně, když se nad ním horší protivníci Páně.* Tak to vidíme na světcích božích a tak můžeme pozorovati na našem milém sv. Janu Nepomuckém, že se nad ním mnozí horšili a hněvali, ale oni blahoslavení nebyli.

Pojednání.

1 Všem nám jest známa historie sv. Jana Nep. Naše dějiny Palackého a Tomka o ní se široce, byť dle svého způsobu se zmiňují. Bylo mnoho, proč se král Václav horšil nad arcibiskupem

kajícím Jenštejnem a nad jeho rádci, mezi nimiž byl nejhlavnější Jan. Byly tu řeči Jana Nep, který jako pravověrný katolický kněz v tichosti, ale účinlivě potíral bludy a nemrav. Byl tu spor mezi králem a arcibiskupem o nějaký jez na Vltavě, kde král si osoboval právo a arcibiskup také. Byl tu spor o biskupství kladrubské, kde chtěl Václav IV. založiti o své ujmě biskupství a osaditi jej knězem sobě milým — nic nehledě na osobu arcibiskupovu, který jediný v tom dle práva a řádu církevního měl co mluviti a rozhodovati a ne král Václav, který beztoho pro život svůj rozpustilý byl od stolu Páně vyloučen. A konečně zde byl spor tajný, za nějž se styděl i ve svědomí Václav IV. a to byl jeho rozháraný život s vlastní manželkou, které byl nevěrný, což veřejné působilo pohoršení v Praze i v království, nebo chyby osoby vysoko postavené jsou postaveny na odiv a celý svět na ně poukazuje. Jako na vysokých horách je viděti hned sníh, když padne — ale v údolí jej viděti není, tak chyby osob vznešených. A Václav nejen chyby měl, ale on měl hříšné zvyky, ano i neřesti. Když pak jest manželství nešťastné a nevěrné, víte jak se ukrývá napřed a jak se vyhledává potěšení a rada. Ale nezůstává dlouho tajemstvím, co se na královském dvoře děje, naopak ještě horším se líčí než ve skutečnosti jest. Václavovo svědomí samo se postaralo, aby nepokoj v duši jeho byl. Václav, na místě aby smířil svého srdce svár pokáním, utěšoval duši opilstvím a na místě aby hledal společnost ctnostných, liboval si ve společnosti milců, kteří jeho hanebnosti omlouvali, k nim mlčeli a s ním na nich podíl brali. Opilec není v ničem spolehlivý. Václav byl opilcem. Nebyl spolehlivým ani v manželství, ani v kralování, ani ve svém vlastním životě. Václavovi byli milí, kdo hříchy jeho schvalovali, Václavu byli nemilí, kdo o hříchu jeho věděli a kdo jej kárali a mezi těmi byl i náš hrdina sv. Jan Nep. Domácí dějiny o něm zaznamenaly chválu jeho života a letopiscové čeští jej nazývají slavným doktorem knězem — a historie církevní v r. 1393 nazývá sv. Jana, ctihodného onoho muže milého Bohu i lidem, Němcům i Čechům pana Jana kněze, vikáře v duchovních záležitostech, arcib. pražsk. dra. práv, kterého ukrutně ztýraného, opáleného a rozedraného ve vodě Václav král utopil. Takých svědectví pak více jest, ale svědectví boží jest nad svědectví lidské. Svědectvím tu jest sv. jazyk jeho oslavený a divy očividné na jeho přímluvy sběhlé. Co pak doma nebylo možno lehce sděliti, to zachovala nám ciziua a sice vídeňský prof. Ebendorfer, kterýž se nemohl báti hněvu krále Václava a ten nám zachoval, co se tajně ale obecně vyprávělo, že pro zpovědní tajemství hlavně Václav Jana utratiti dal. Přátelé, to se stává často mezi lidmi, že předstírají jinou věc — na oko před lidmi a jinou v srdci nosí. Člověk zůstává člověkem, i když korunu královskou na hlavě nosí. Král Václav byl člověkem, bohužel člověkem velmi nedokonalým ano nečestným. Jiné věci předstíral a jiné v srdci nosil. Pro jiné Jana Nepomuckého na oko stíhal a jiný měl v srdci úmysl. Rozzloben se tvářil, že Jan Nepomucký překazil jmenování biskupa — milce

Václava a že hájil právo církevní, dle něhož jen církvi přísluší zřizovati stolice biskupské a nikdy ne králi samotnému — ale v duši jeho byla jiná ještě příčina hněvu: svědomí královo — a Jan byl zpovědník.

Chcete-li viděti takého jednání příklady, podívejte se do života. Dva sousedé se na sebe horší a žijí v nevůli. Na oko se horší třeba pro mezi — a ve skutečnosti se horší pro něco jiného a třeba nelze lidem jmenovat. Člověk si hledá záminku pro svůj hněv, která by před lidmi mohla obstát jako správná, aby si mohl svůj nesprávný hněv vylít. Taková věc se opakovala mnohokráte v životě sv. osob i osob nesvatých. Sv. Stanislav B. M., jehož památka byla před 9 dny — byl v Krakově v Polsku biskupem.

Protože káral polského krále Boleslava ze smilstva, byl mu osobou nenáviděnou Ale když se Boleslav sv. Stanislavovi chtěl vymstít za jeho apoštolskou horlivost, kterou i krále napomínal, neřekl, že pro jeho napomínání se Stanislavovi vymstíti chce, ale předstíral, že si Stanislav dvůr jeden proti právu vlastní a tím hleděl jej dostati před soud a jemu se vymstíti. Konečně jej vlastní rukou u oltáře probodl. Něco podobného bylo mezi Václavem a sv. Janem. Něco na oko předstíral (biskupství v Kladrubech, jež pražský), ale v srdci bylo něco jiného — (zpověď královny).

2. Podobných věcí nám zachovaly dějiny na sta. Člověk chce svou vlastní špatnost a nespravedlnost nějak ospravedlniti a hledá záminky, pro které by se mohl stavěti pohoršeným. Blahoslavený, kdo se nebude horšiti nad věcí svatou — nehledá záminku, pro kterou by si vylil hněv nečestný.

Zmínil jsem se kdys o Janu Zl., který byl vyhnán, že káral Eudoxii císařovnu pro její život. Na našich sv. patronech českých máme podobné příklady. Sv. Vojtěch odešel z Čech, protože málo se mu zdálo býti působivé jeho biskupování. Nenávist, kterou proti sobě vzbudil, pocházela ze špatnosti předků našich a ne z jeho horlivosti sv. Nehoršili se proto, že Vojtěch sv. byl, ale že oni byli tělesní. Blahoslavení, kdo se nebudou horšiti nade mnou.

Pro své jednání nespravedlivé hledá člověk spravedlivou zástěru. Proto se tváří, jakoby se horšil a zatím hledá jen zástěru. Zloděj předkládá, že druhý má nespravedlivý statek, pomluvač, že druhý jest špatný člověk a horší nad ním a pod. Bájka o vlku a beránku se často opakuje. — Uvedu ještě jeden příklad velmi poučný ze století minulého. Ve Francii na dvoře královském žila osoba lehká — krásná jak anděl a lehká jak ďábel — jménem Pompadour. Při vší své špatnosti, kteráž pohoršení působila, chtěla ještě patřiti mezi osoby čestné a zbožné — a proto také chodila ku sv. zpovědi ku knězi z řádu Tovaryšstva Ježíšova. Ten však vida její špatný život — pohoršlivý — odepřel jí rozhřešení a k stolu Páně nepřipustil, poněvadž nechtěl obtížiti své svědomí. Tak byla věc dle vlastního vyznání lehké oné ženy. Co bylo následkem tohoto spravedlivého jednání? Osočování nejen onoho kněze bohabojného, ale celého řádu Tov. Jež., tak že se svou

smečkou zvrhlých milců prosadila pomalu Pompadoura, že celý řád Tov. Jež. byl ostouzen a tupen, až konečně vyhnán z Francie Pro své nespravedlivé jednání chtěli míti spravedlivou zástěru, na kterou by se mohli horšiti. V podobném postavení jest vlastně církev Páně vždycky. Protože církev sv. plní úřad Ježíše Krista a sv. apoštolů dále pro všecky věky, proto musí míti týž los jako sám Pán Ježíš. Nad P. Jež. se horšili lidé mnozí, mocní a velcí — jen jedni se nehoršili a to byli lidé spravedliví. Tak bylo i se svatými a tak i s naším sv. Janem. Nad ním se horšili mnozí: Král a jeho miláčkové a mnozí jeho přívrženci, ale zdali mohou býti proto blahoslavení při svém životě?

Jestliže se horšili lidé na svaté, horšili se na apoštoly ano na samého P. Ježíše — co může očekávati církev — a kněz a spravedlivý křesťan? Že i nad ním se budou horšiti, ovšem ne ku své blahoslavenosti.

Mnozí se dávají strhnout a horší se nad mnohou věcí spravedlivou, církevní a křesťanskou. Buďte pamětlivi slov Páně, že on blahoslavenství slibuje těm, kdo se nad ním horšiti nebudou. Amen.

Fr. Vaněček.

Hod boží svatodušní.*)

Duch sv. — Bůh.

»Je to týž Duch, jenž vše tvoří a rozděluje, jak chce.« Řím. 5, 5.

Po dlouhé, tuhé zimě snesl se na zem duch života, jenž vše znova probudil. Celé proudy tepla a světla leje slunce v této době, kdy připadají nám svátky svatodušní, dolů a požehnání jeho spočinulo na polích i lukách. Vše kypí nadbytkem života, příroda slaví svůj největší svátek, jenž je spolu hodem božím v roce církevním. Jestli o vánocích obrátilo se k nám slunce spravedlnosti a o velkonoci vítězně objevilo se na obzoru, dosáhlo o těchto letních svátcích své výše. Duch sv. je zajisté to nejkrásnější ovoce života a utrpení Ježíše Krista, vyplnění všech zaslíbení a jeho působení je letní prací na žni, kterou připravil lidstvu Spasitel světa, čili působení Ducha sv. je pokračováním života Ježíše Krista.

První viditelné známky, pod nimiž se Duch sv. světu zjevil, byla holubice u řeky Jordánu, byl světlý mrak, jenž pokryl horu Tábor, byli ohniví jazykové, kteří se na Sioně nad hlavami apoštolů snesli; to nebyli však počátkové jeho přebývání mezi lidmi, tím méně pak počátkové jeho vůbec. Jeho vlastí není zaslíbená země, ani tato zeměkoule, již obýváme, on je nekonečná věčnost.

Duch sv. je Bůh — toť jeho jméno, toť jeho bytost a to musíme míti stále na mysli, chceme-li se k němu s užitkem modliti, chceme-li svatodušní svátky důstojně slaviti. Abychom to mohli, rozjímejme: 1. *o důkazech* božství Ducha sv., jež nám sv.

---

*) K tomuto cyklu použito spisu Jesuity Meschlera.

naše náboženství uvádí a 2. jaké *povinnosti* z nich pro nás vyplývají?

Pojednání.

1. Athanasiánské vyznání víry dí: »Ctíme jednoho Boha v Trojici a Trojici v jednotě, aniž bychom osoby měnili aneb podstatu dělili.« Jednou z těch osob vedle Otce a Syna je Duch sv. Proto je on pravý Bůh, pravá, rozumem a vůlí nadaná božská osoba. *a*) Zjevení boží nazývá jej Bohem, připisuje mu boží vlastnosti a *b*) celé křesťanské podání vždy jej jako Boha ctilo.

a) Sv. Pavel volá v Římě k nevěreckým židům, jež nemohl o pravdě křesťanství přesvědčiti, pln sv. zápalu: »Dobře Duch sv. k otcům mluvil skrze proroka Isaiáše, řka: Jdi k lidu tomuto a rci jim: Uchem budete slyšeti a nesrozumíte a hledíce, budete hleděti a nespatříte.« Sk. ap. 28, 25.

Z těchto slov proroka Isaiáše vyplývá, kdo to tak mluvil k prorokům. Byl to Pán, před jehož trůnem stojí Serafové, prozpěvujíce: »Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů, jehož slávy plna je země,« jak u téhož proroka čteme. Is. 6, 9. V prvním listě ke Korintským nabádá týž apoštol první křesťany k čistotě, řka: »Nevíte, že jste chrámové Ducha sv. a že vaši údové jsou chrámy Ducha sv.?« Komu však zřizují se chrámy, než Bohu? A sv. Petr jasně dí k Ananiášovi, vyčítaje mu ošklivou jeho lež: »Proč pokoušel satan srdce tvé, abys lhal Duchu sv.? — Nelhal jsi lidem, ale Bohu,« Sk. ap. 5, 3 Na všech těchto místech nazývá se Duch sv. krátce Bohem, a nelze naprosto místa tato jinak vykládati, než jak zní

Též se připisují Duchu sv. ve sv. Písmě božské vlastnosti, že »vychází z Otce«, je »duchem pravdy«, »předpovídá budoucí věci«, Duch sv. znovuzrozuje nás na křtu sv., ospravedlňuje ve svátosti pokání, vlévá v srdce naše nadpřirozené ctnosti, je původcem milosti, čistoty a svatosti, církev je říší Ducha sv., kde on panuje neobmezeně jako rozdavatel milosti: »Je to týž Duch, který vše působí a rozděluje, jak chce.« O tom čteme u sv. Jana: 15, 26; 16, 13; u sv. Pavla Kor. 3, 16; 2, 10.

b) Církev katolická vždy tak vyznávala ve svém učení, obřadech a Ducha sv. jako pravého Boha ctila. Ona světí, žehná, zaříkává, ona se modlí, víru vyznává a ve všech těchto případech spojuje Ducha sv. s Otcem a Synem, tak, jak jí naučil její božský zakladatel, když apoštoly rozesílal, řka: »Jdouce do celého světa, učte všecky národy, křtíce je ve jménu Otce, Syna a Ducha sv.« Církev odsoudila všecky bludy, jak Ariánů, tak Eunomiánů, Macedoniánů, jež z Ducha sv. pouhou bytost činili. Sv. otcové na sněmu cařihradském proti těmto bludům jasně se vyslovili: »Věřím v Ducha sv., jemuž s Otcem a Synem třeba se klaněti.«

Též pozdější blud Sociniánů, kteří Ducha sv. vůbec ani za bytost nepovažovali, nýbrž za pouhé působení boží na člověka, odsouzen byl na sněmu tridentském.

Jestli však je Duch sv. pravý Bůh, pak on je to, jenž nás stvořil, jenž všecko zachovává a spravuje, my pak jsme jeho tvorové, kteří jsme vše od něho obdrželi a ve všem od něho závisíme. A co z toho následuje?

2. Že musíme v jeho božství především věřiti. Bez této víry není žádného křesťanství, kdo nevěří v Boha Otce, Syna a Ducha sv., není žádným křesťanem. Na tuto víru byli jsme pokřtěni i biřmováni, a proto zvolejme: »Věřím v Ducha sv., který od Otce a Syna vychází, který s Otcem a Synem stejně se ctí, jenž mluvil skrze proroky.«

Naše víra musí se v klanění proměniti, t. j. my musíme Ducha sv. jako původce každého dobra uznávati a se mu v lásce odevzdati Klanění je to nejvyšší, co mu jako Bohu dáti můžeme, a jeví se v modlitbě a pobožnosti. Tak často modlíme se k Bohu Otci, tolik krásných modliteb máme k Pánu Ježíši, nebyla by to nedbalost s naší strany, kdybychom zapomínali k obyčejným svým modlitbám přidati známou: »Přijď, sv. Duše«, kdybychom v jednotlivých svých potřebách Ducha sv. nevzývali a jej za osvícení, za dar moudrosti, rozumu, rady, síly, umění, zbožnosti a bázně boží neprosili?! Je to smutné, že to musím s tohoto posvátného místa vysloviti, avšak i mezi námi katolíky je mnoho takových, kteří by odpověděli jako ti muži efezští na otázku sv. Pavla, zdali přijali Ducha sv.: »Ba ani jsme neslyšeli, že Duch sv. je.« Tak smutně to ovšem s námi nevypadá, my všichni věříme v Ducha sv., ale kde je praktické ovoce víry — klanění se a modlitba k Duchu sv.?

Proto slaví církev svatá svátky Ducha sv., abychom rozjímali v srdcích svých, jak jsme až posud Duchu sv. sloužili, jak jsme jej uctívali. Jestli nám svědomí v tom ohledu výčitky činí, politujme toho a učiňme předsevzetí, že odprosíme Ducha sv. za všecku nepozornost a chladnost, a zvolejme s vroucností:

Přijď k nám, Duchu přesvatý,
rač nám s nebes komnaty
světlo slávy seslati.
Udél v ctnosti prospěchu
v smrti blahou potěchu
a dej v nebi plesati. Amen.

Hod boží svatodušní.

Duch sv. dokonatel kněžského úřadu Kristova.

Utěšitel pak Duch sv., kterého Otec pošle ve jménu mém, ten vás naučí. Jan 14, 26

Pán Ježíš splnil slovo své. Opětně slíbil svým účedníkům Ducha sv., a dnes na slavný hod boží svatodušní vidíme, kterak slib se splní. S nebe náhle slyšeti jest hluk, podobný jako přicházejícího větru velikého, a naplňuje celý dům, ve kterém apo-

štolé a ostatní věřící přítomni jsou. Duch sv. sestupuje na ně v podobě ohnivých jazyků a naplňuje je svými dary. Lid, který ve velkých zástupech sem proudí, žasne nad touto podivuhodnou událostí a nad řečmi sv apoštolů a ptá se plný údivu: »Co to má býti?« Tu povstává sv. Petr a vykládá shromáždění zázrak, který se stal, a káže poprvé sv. evangelium. Ihned přijímá tři tisíce židů víru křesťanskou a dávají se pokřtíti. To bylo dílo Ducha sv., který sv. Petru vnukal, co má mluviti, a zároveň působil na jeho posluchače, aby o pravdě jeho slov byli přesvědčeni a víry nabyli. Totéž působí Duch sv. stále a stále až na konec časů; stále on je to, který církev schopnu činí, by zachovala učení P. Ježíše neporušené a hlásala, a který osvěcuje, pobádá a sílí lidi, aby křesťanskou pravdu pochopili a ochotně přijali. Takto jest Duch sv. dokonavatelem učitelského úřadu P. Ježíše. On však jest též dokonavatelem kněžského úřadu Kristova. Jako kněz obětoval se Pán Ježíš za nás na kříži, touto obětí učinil za hříchy naše dosti a s Bohem nás smířil. Všecky tyto milosti, které nám P. Ježíš jako kněz získal, přivlastňuje nám Duch sv. tím, že nás posvěcuje. O tom budeme dnes více uvažovati. Uvažujme dnes o Duchu sv., jakožto dokonateli kněského úřadu Kristova a vyložme si,

I. jak nás k ospravedlnění připravuje, a
II. jak nás skutečně posvěcuje a ospravedlňuje.

Pojednání.

Duch sv. nás připravuje k ospravedlnění, když nás svým vnitřním i vnějším působením činí schopny, bychom milosti posvěcující dosáhli.

a) Aby hříšník byl ospravedlněn, je mu především nutno pravé poznání. Hříšník musí nahlédnouti, že jeho stav duševní jest velice špatný, že je v nebezpečí, že bude na věky zavržen a že ho jedině rychlé a opravdové pokání zachrániti může. Dokud toho nenahlédne, zůstává ve hříchu a neučiní jediného kroku k obrácení se. Tu však se někdo bude ptáti Jak dojde hříšník k tomuto náhledu? Svým přirozeným rozumem nikoli; protože rozum náš již sám o sobě je ve věcech spasení slabý a dá se sebeláskou, vášněmi a zlým příkladem světa často zaslepiti. Máme oči, avšak přece nevidíme, když se nám světla nedostává. Práce tak nepoznáváme a nepochopujeme svým rozumem, co nám ve spáse slouží, když nám schází světlo nadpřirozené. A hleďte, toto nadpřirozené světlo je to, kterým nás Duch sv. osvěcuje. Duch sv. učiní jasno, třeba ne trvale, přece čas od času, v srdci hříšníkově, aby sebe v pravé podobě viděl; obrátí zrak na nesmírnou bídu, do které upadl; na Boha, kterého hrozně urazil; na nebe, které ztratil; na peklo, které zasloužil, a přesvědčí jej tímto způsobem, že nutno změniti smýšlení a obrátiti se. Za příklad nechť nám slouží Maří Magdalena. Dlouhá léta hověla svým ohavným vášním, a všem neřestem a výstřednostem se oddávala. Všickni,

kteří ji znali, okazovali na ni prstem a říkali: To je veřejná hříšnice! Ona však sama svůj ohavný, nebezpečný stav nepoznávala, anebo aspoň na něj se neohlížela. Konečně přece se jí otevrou oči; nabude vědomí o své hříšnosti a před její zrakem se rozvine hrozný obraz jejího hříšného života. »Ach«, vzdychá, »jak hluboko jsem klesla! Co se stane ze mne, nebudu-li konati pokání?« Kdo to byl, dr. v K., jenž v srdci této hříšnice světlo rozžehl, aby poznala svoji hříšnost? Byl to Duch sv., jenž osvěcuje ty, kteří v temnotách sedí a ve stínu smrti. Mají-li tedy hříšníci čas od času jasné okamžiky a docela správně poznávají, jak daleko zbloudili a jak nutno jest, aby život svůj změnili: jest to milost Ducha sv., který je osvěcuje, aby pravého sebepoznání došli.

Při tom však Duch sv. neostane; on nakloní hříšníka a posílí ho, aby ruku k dílu přiložil, a konal, co k zachránění jeho nutno je. Když tedy, bychom opět o Marii Magdaleně mluvili, v evangeliu čteme, jak tato hříšnice plná bolesti a kajícné lítosti se vzchopí, k P. Ježíši pospíchá a jemu v slzách k nohám se vrhá: nesmíme věřiti, že to z vlastní síly udělala; naopak, to bylo dílem Ducha sv., jenž jí ošklivost ke hříchu vnukl a její kroky na cestu pokání řídil. Totéž platí o každém hříšníku, který své smýšlení změní a se rozhodne své hříšnosti konec učiniti. Každé dobré hnutí srdce, každý pocit lítosti nad spáchanými hříchy, každý opravdový úmysl, Boha více neurážeti, jest milostí Ducha sv., který u hříšníka vše působí, co k jeho smíření s Bohem žádoucno jest. Kdybychom mohli viděti, jak Duch sv. v srdci člověkově působí, divili bychom se mu jako učiteli, jenž své žáky s neúnavnou pilností vyučuje, je k píli a mravnosti pobádá, je napomíná a kárá; jako matce, která své dítě co nejněžněji miluje, jemu s veškerou ochotou dává, co potřebuje, o jeho zdar ve dne v noci se stará. Ó, jakým dikem, jakou láskou jsme Duchu sv. za jeho milostiplné působení povinni!

b) Leč Duch sv. působí nejen vnitřně, ale též i zevně na nás, aby nás na cestu spasení uvedl. Brzy použije kázání, bratrského napomenutí, nebo knihy duchovní, brzy nemoci, pohřbu, brzy události nějaké ať šťastné nebo neštastné, aby na hříšníka udělal dojem spasitelný a jej od zlého odvrátil. Můžeme říci, že vůbec všeho používá Duch sv. jako prostředku k záchraně hříšníků, ať je to věc důležitá nebo nepatrná, ať štěstí nebo neštěstí. Sv. Ignác z Loyoly, vojín a světák, byl při obhajování Pampelony proti Francouzům roku 1521 těžce poraněn a musil dlouho na lůžku ležeti. Tu žádal si romány, aby si dlouhý čas zkrátil četbou. Leč nebylo žádných, a podán mu život P. Ježíše a svatých. S ne právě velikou radostí vzal knihu do ruky; leč brzy se mu četba tato zalíbila a strávil s ní celé dny. Příklady svatých nadchly ho do té míry, že se rozhodl, světa se odříci a věnovati se výhradně službě boží. Založil potom řád Tovaryšstva Ježíšova a stal se velikým světcem.

Markéta z Kortorny, narozená v roce 1249 v Alvianu v Toskánsku, opustila dům otcovský ve stáří šestnáct roků s jedním

zhýřilým šlechticem, se kterým uzavřela hříšný poměr a vedla s ním devět roků hříšný život, že byla všem ku pohoršení. Tu stalo se, že její milenec na nějaký čas odcestoval, a její psíka vzal spolu. Když nadešel den jeho návratu, šla mu Markéta kus cesty naproti. Na cestě přiskočil k ní náhle její psík a trhal ji s vytím a kňučením za šaty, aby jej následovala. Pochmurná předtucha vynořila se jí v duši. S úzkostí šla za věrným zvířetem až k jakési hromadě dříví, u které počalo se vší silou hrabati. Ve veliké úzkosti odhazuje Marketa dříví, a brzy spatří již rozkládající se mrtvolu, ve které pozná svého milence. Nešťastník byl v den svého odchodu zavražděn a dřívím přikryt, a věrný psík u něho hlídal. Nevýslovná bolest zmocnila se při tomto pohledu hříšnice; jako smyslů zbavená stála nad hrozně zohavenou mrtvolou a vykřikla konečně: »Kde bude jeho duše?« V tomtéž okamžiku probudilo se její uspané svědomí a ona se rozhodla, světa a hříchu se odříci a pokání činiti. Toto rozhodnutí provedla skutečně: konala nejpřísnější pokání, a zemřela po tři a dvaceti letech svatou smrtí.

Eudoxia, narozená na začátku druhého století v Samaří, odešla do Heliopole, města v Cicilii, a vedla tam život hříšný. Jakýsi mnich, jménem Germanus, přišel kterýsi den do Heliopole a přenocoval u svého příbuzného, který byl křesťanem. Mnich tento ostal po půl noci, aby se modlil křesťanské hodinky, a potom četl, aby zahnal spánek, hlasitě o hrozných mukách pekelných a nevýslovných radostech v nebi. Protože dům onen sousedil s domem Eudoxiiným a její ložnice pouze tenkou stěnou byla oddělena, procitla Eudoxia při modlitbách a čtení mnichově, naslouchala mu se srdcem sklíčeným, a pozvala jej pak ráno k sobě, aby o víře křesťanské více slyšela. Germanus přišel a vykládal jí velmi důrazně jmenovitě o konci života zbožného a života špatného. Eudoxia byla touto řečí velmi dojata; odřekla se od té chvíle svého výstředního života, stala se křesťankou, a došla také koruny mučednické. Příklady tyto poučují vás, dr. v Kr., kterak používá Duch sv. dle své nekonečné moudrosti a lásky všech případů v životě lidském ke svému záměru a jak jemu i ty nejnepatrnější věci sloužiti musejí, aby lidé od bludu a hříchu byli odvráceni a duše jejich zachráněny. Vojína Ignacia přivede do okolností, které jej proti vůli jeho přimějí, aby četl dobrou knihu, a touto četbou učiní z něho vojína Kristova. Hříšnici Marketu vede psíkem k mrtvole jejího milence zavražděného a pohne ji pohledem na ni k obrácení. Aby Eudoxii ze záhuby vysvobodil, způsobí, že Germanus do Heliopole cestuje, kdež ona bydlí; tam, že přenocuje v pokoji s jejím bytem sousedícím, že nahlas čte a se modlí, že ona se probudí a právě takové pravdy slyší, které na ni zdrcující dojem udělají a ji k pokání pohnou. Ó, jak dobrý Duch jest, Duch svatý! Co všecko činí k záchraně lidí! Jak láskyplně působí vnitřně i zevnitřně na srdce jejich, aby je z pout bludu a hříchu vysvobodil, a na cestu pravdy a ctnosti přivedl. Jakkoli nás Duch sv. vroucně miluje a tak velice se snaží, aby nás ospra-

vedlnil a posvětil, přece nás nijak nenutí, nýbrž ponechává nám na vůli, zda s jeho milostí spolupůsobiti chceme, čili nic. Stojí přede dveřmi a tluče. Kdo hlas jeho slyší a jemu otevře, k tomu přichází a s ním stoluje; kdo mu sluchu nedá, od toho se odvrací a nechává ho ve hříchu. Hleďte tedy, dr. v Kr., abyste Duchu svatému neodporovali a jeho úsilí o záchranu duše vaší nemařili. Použijte milostí, které vám tak štědře podává, bez váhání a s vytrvalou horlivostí, aby mohl dílo vašeho posvěcení dokonati.

II.

Duch sv. nepřipravuje nás pouze k posvěcení, ale také nás opravdu posvěcuje tím, že nám ve sv. svátostech, jmenovitě křtu sv. a pokání, zásluhy Ježíše Krista přivlastňuje a nás ze hříšníků svatými, dítkami božími a dědici království nebeského činí.

1. Ve knihách Makkabejských vypráví se, kterak Nehemiáš, když chtěl znovu vystavěný chrám v Jerusalémě posvětiti, poslal kněze k jakési studnici, ve které skryt byl po zboření města oheň, který ustavičně ve chrámu hořel. Kněží však ve studnici žádného ohně nenašli, ale pouze hustou bahnitou vodu. Nehemiáš dal tuto vodu vylíti na oltář pod širým nebem postavený a na dříví na něm položené. A hle, v tom okamžiku, když slunce dosud mraky zahalené zazářilo, a první paprsek dříví se dotkl, vzňal se mocný plamen a vše bylo okamžitě stráveno! — V této zázračné události máte, dr. v Kr., obraz toho, co se se hříšníkem děje, když jej Duch sv. posvěcuje. Jakmile se jeho srdce paprsky milosti posvěcující dotkne, zmizí okamžitě veškeren kal hříchu, a vše, co zavržení hodno ve člověku, jest zničeno. Této útěchy plné pravd učí nás jasnými slovy sv. Apoštol. Praví o Korinťanech, že byli, dříve než se stali křesťany smilníky, modláři, cizoložníky, změkčilci, zloději, lakomci, pijáky, rouhači, lupiči, a dodává k tomu: »Ale obmyti jste, ale ospravedlněni jste ve jménu Pána našeho Ježíše Krista a v Duchu Boha našeho. I. kor. 6., 9—11. Tímto potvrzuje sv. Apoštol, že Korinťané, ač byli velikými hříšníky, ve křtu sv. od Ducha sv. dokonale byli očištěni a posvěceni. Jak podivuhodný skutek vykonává Duch sv., když člověka posvěcuje! Všecky jeho hříchy, byť i byly červené jako šarlat a bezčetné jako zrnka písku na břehu mořském, snímá s něho okamžitě, ničí a zahlazuje je, jakoby se byly nikdy nestaly, a sprošťuje jej zároveň všech trestů, kterých si svými hříchy zasloužil. Dobrotivý byl to zajisté pán, který svému služebníku dluh desíti tisíc talentů odpustil. Ale ještě nepoměrně dobrotivějším osvědčuje se Duch sv., když nás posvěcuje; neboť on nás zbavuje hříchů, za které bychom byli na věky zavrženi. Řekněte mi, není posvěcení z tohoto ohledu milost, za kterou nemůžeme Duchu sv. na věky dosti děkovati?

Ale ještě více: milostí posvěcení propůjčuje nám Duch sv. také spravedlnost a proměňuje nás v úplně nové lidi. Uzdraví-li lékař nemocného, osvobodí jej nejen od jeho nemoci, ale navrátí

mu také jeho zdraví. Totéž působí Duch sv. u lidí, které posvěcuje; neodstraní pouze nemoc duše jejich t. j. hřích, ale poskytne jim také duchovní zdraví tím, že je uvede do stavu spravedlnosti a svátosti? Z tohoto důvodu označuje Písmo sv. posvěcení člověka jako znovuzrození, jako nové stvoření, a lidi posvěcené ospravedlněné jako nové tvory, nová stvoření. Jan 3, 5. — Gal. 6., 15. II. Kor. 5. 17. Křesťan ospravedlněný může mnohem větším právem říci: »Já jsem jako znovuzrozený«, než ten, který byl dokonale uzdraven. Proto sv. Řehoř Nazianský praví sám o sobě, když byl ve křtu sv. od Ducha sv. posvěcen: »Cítím se docela přeměněným; nejsem již tím, kterým jsem byl; stal jsem se novým tvorem. Na místě lidské, zkažené bytosti, kterou jsem byl, tvořil ve mně Kristus úplně novou, nebeskou bytost. Jako rozbitá nádoba od zkušeného umělce ohněm opět přelita bývá a z ní nová nádoba udělána býti může, tak mne Kristus ohněm svého božského Ducha obnovil a přetvořil, když mi docela novou tvářnost a úplně nový život dal, život, který se účastní života Božího.« Tímto duševním přetvořením čili posvěcením mění se člověk ve smýšlení svém i jednání. Dříve lnulo srdce jeho ke světu, nyní bije pouze pro Boha; dříve býval hříčkou svých náruživostí a dopouštěl se mnohých hříchů, nyní ovládá všecky své nezřízené náruživosti, žije kajícně a chrání se pečlivě i těch nejmenších hříchů, dříve měl jen smysl pro světské radosti a statky a nestaral se o věčnost, a nyní je mu vše pozemské smetím a spása duše tím nejdůležitějším; dříve byl vlahým ve službě boží, nyní používá s radostí každé příležitosti, která se udá, aby se cvičil ve křesťanských ctnostech a dobrých skutcích, a tak může říci se sv. Apoštolem: »Já žiji, však ne já, ale Kristus žije ve mně. Gal. 2., 20. Ó, jaký zázrak milosti koná Duch sv. u lidí, když je ze hříšníků spravedlivými činí a je v úplně nové tvory přeměňuje.

2. Leč ještě větší milost udílí jim: pozvedá je z jejich nízkosti a povznáší je za dítky boží. Dokud člověk v poutech hříchu strádá jest otrokem ďáblovým; Bůh nemá na něm zalíbení, protože, jako nekonečně svatý, všecko zlé nenávidí a si ošklivi. Když však Duch sv. vlije mu milost svou a jej ospravedlní a posvětí, stává se z otroka ďáblova dítkem božím; Bůh, který v něm svůj obraz spatřuje, obrací se k němu s veškerou láskou svou a praví takřka k němu: »Jsi mým milým dítkem, ve kterém se mi zalíbilo.« Proto praví sv. Apoštol: »Všickni, kteří Ducha sv. účastni jsou, jsou dítkami božími« Řím. 8., 14.

Ó, kdož pochopí tu důstojnost, k níž Duch sv. člověka povznáší, když jej synem božím činí? Myslete si úplně chudé dítko, které sotva šatu má, co by přikrylo svoji nahotu; chleba, co by hlad ukojilo; místečka, kde by hlavu položilo. O tomto dítku uslyší zeměpán a slituje se nad ním; povolá ho ke svému dvoru, poskytne mu knížecí vychování, a přijme je za vlastní. »Ó, jak šťastným je toto dítě!« řeknete. Leč jak malým, jak nepatrným musí se vám jeviti štěstí tohoto dítěte, přirovnáte-li je k milosti synovství božího. Knížata, i ti nejmocnější jsou jen lidé, a zůstá-

vají při veškeré své důstojnosti lidským slabostem podrobeni; a také mohou jen milosti a statky udíleti, které stejně s nimi pomíjejícnými jsou a konečně jako pára mizí. Jen jediný jest veliký, nezměnitelný a věčný: Bůh; jen jemu přísluší nás dokonale a věčně šťastnými učiniti. A tento veliký Bůh, jehož království nemá hranic, kterému se koří všecko stvoření, přijímá nás bídné, křehké lidi, za své dítky; není-li to milost, důstojnost, které se sice divíme, ale kterou pochopiti nemůžeme? Jest to snad příliš mnoho, když sv. Jan plný obdivu a nadšení volá: »Hleďte, jakou lásku nám Otec prokázal, že jeho dítkami se zoveme a jsme.« I. Jan 3., 1. Ó, kéž byste stále, m. dr., tuto důstojnost měli na zřeteli a vždy tak se chovali, jak synům božím se sluší! »Slyšeli jsme, dí sv. Chrysolog, jak nás milost boží pozvedla, jak láska boží nás vyvýšila. Jednejme dle důstojnosti své, považujme se za dítky boží a žijme pro nebe, snažme se Otci svému býti podobnými! Neztrácejme hříchem, co jsme milostí přijali.«

3 Zachováme-li si stále synovství boží, máme jistou naději na nebe, neboť Duch sv nás tím, že nás posvětil, učinil dědici království nebeského. Děti dědí jmění svých rodičů; jsme-li tedy dítkami božími, přirozeně vyplývá z toho, že jsme také dědici božími. Tento důsledek činí také sv. Apoštol, když píše: »A jestliže synové, tedy i dědicové zajisté boží a spoludědicové Kristovi.« Řím. 8., 17. V tomtéž okamžiku, když Duch sv. v nás dokončí dílo posvěcení, zaznamenáno jest naše jméno do knihy života, a my máme totéž právo na nebe, jako děti na jmění svých rodičů. Ó, jak veliká, jak nevýslovně veliká jest milost, které se nám tímto od Ducha sv. dostává! Raduje-li se člověk, když mu připadne částka několika set zlatých peněz, majetek o několika pozemcích, my bychom se neměli radovati nad tím, že nám nebe jakožto dědictví zajištěno jest? Co jsou veškeré statky světa, když je přirovnáme ke statkům nebeským? Bídný halíř proti moři, prášek na slunci proti naší zeměkouli — pouhé nic! Všechny statky pozemské, ať se jakkoli nazývají, jsou pomíjejícné a nikdy neuspokojují srdce lidské; ale statky nebeské, které budeme děditi, trvají na věky, a blaží tak, že sv. apoštol praví: »Žádné oko nevidělo, žádné ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří Jej milují. I. Kor. 2., 9. Ať tedy třeba katolíci, kteří posvěcující milost mají, žijí v chudobě a poníženosti, ať různá protivenství snášejí a nikdy zde dobrých časů se nedočkají, jejich osud jest přece nekonečně šťastnější než osud lidí světských, neboť jim se dostane, vytrvají-li pevně ve spravedlnosti, po krátkém čase nesmírného dědictví nebeského. Nemá vás tato pravda, dr. v Kr., povznášeti a těšit ve všech útrapách života, a vás mocně pobádati, abyste všeho pozemského málo si vážili a svoji péči hlavně spáse duše své věnovali? Nemáte souhlasiti se sv. apoštolem, když píše: »Bratři! Čas krátký jest, repozůstává, než aby i ti, kteří mají ženy, byli, jakoby jich neměli, a kteří pláčí, jakoby neplakali, a kteří se radují, jakoby se neradovali, a kteří kupují, jakoby nevládli, a kteří užívají tohoto

světa, jakoby neužívali; neboť pomíjí způsoba tohoto světa.« I. kor. 7, 29.—31. Leč co říci mám? Jsou mnozí katolíci, kteří se o drahocenné dědictví nebeské vůbec nestarají. Jak se tedy na světě dále dostanou, jak si cti a důstojnosti vydobudou, jak zbohatnou, jak si příjemné živobytí zaopatřiti mohou: to jest předmětem jejich tužeb, jejich starostí, jejich neustálých snah; na věčné určení své, a na prostředky, jimiž by ho dosáhli, nemyslí vůbec. Ano, velice rádi by se zřekli nebe, kdyby jen věčně mohli na zemi zůstati a vezdejších radostí a statků požívati.

Ó, moji drazí posluchači, nejděte za těmito pozemsky smýšlejícími lidmi; následujte spíše svatých, kteří málo si cenili všeho, co jim svět podával a veškerou péči svou obraceli ke věčnosti. Nic si více neoškliviе, a ničemu se více nevyhýbejte, než hříchu! Hřích to jest, který ničí celé dílo posvěcení, které ve vás Duch sv. dokonal; hřích to jest, který vás zbavuje milosti a synovství božího, nebe před vámi zavírá, a vás do věčného zavržení svrhuje. Ó, jen žádný hřích smrtelný! to budiž myšlenka, jež vás nikdy neopouštěj; to budiž vaše prosba, již denně k Pánu Bohu vznášejte! Kdyby se však jednou mělo vám státi neštěstí, že byste upadli do hříchu, nezůstávejte příliš dlouho v tomto nešťastném, nebezpečném stavu! Vzbuďte ihned srdečnou lítost a svědomí své očištěte při nejbližší příležitosti dobrou sv. zpovědí, aby vás Duch sv. znovu posvětil a vás probudil k životu milosti. Buďte pak živi tím opatrněji a služte Pánu Bohu s tím neochvějnější věrností, abyste, posilněni jsouce Duchem sv., milost posvěcující až do konce života svého zachovali a jakožto synové boží povoláni byli k dědictví nebeskému. Amen.

Z Jana Ev. Zollnera přel. *Fr. Wolf*, farář ve Velké Zdobnici.

Pondělí svatodušní.

Duch sv., dokonatel pastýřského úřadu Krista Pána.

»Neposlal Bůh Syna svého na svět, aby soudil svět, ale aby spasen byl svět skrze něho.« Jan 3, 17.

Pravdivá to slova: »Neposlal Bůh Syna svého na svět, aby soudil svět, t. j. aby jej zatratil, ale aby spasen byl svět skrze něho.« Účel vtělení Syna božího bylo vykoupení lidského pokolení. Aby ovoce vykoupení všem lidem poskytl a přivlastnil, založil Syn boží svatou církev katolickou a zřídil v ní trojí úřad: učitelský, kněžský a pastýřský. Učitelský úřad, aby lidé učeni byli tomu, co věřiti a činiti mají; kněžský, aby jim hříchy byli odpuštěny a lidé posvěcováni; pastýřský, aby lidé byli vedeni, chráněni a na cestě dobré udržováni. Aby sv. apoštolové a jejich nástupci, papež a biskupové, tento trojí úřad po všecky časy správně mohli zastávati, slíbil a poslal jim Ducha sv., který při nich zůstati a jim až do konce světa pomáhati má. Jest to tedy

Duch sv., jenž svým božským působením představené Církve ustavičně podporuje, aby svůj trojí úřad ke spáse lidské zastávali. Duch sv. učí je veškeré pravdě a činí je neomylnými hlasateli slova božího; Duch sv. opravňuje je rozdávati sv. svátosti, jimiž lidé ospravedlňováni jsou; ustanovuje je pastýři Církve, aby stádce jim svěřené spravovali a k věčnému cíli vedli.

Duch sv. tedy jest dokonatelem učitelského, kněžského i pastýřského úřadu Krista Pána, neboť pomahá ustavičně Církvi tento trojí úřad ke spáse lidí zastávati a jí k tomu milost udílí. O Duchu sv. jakožto dokonateli učitelského a kněžského úřadu Krista Pána jsme rozjímali před osmi dny a včera: dnes obraťme zřetel svůj k němu jakožto dokonateli pastýřského úřadu Krista Pána, a rozjímejme, jak Duch sv. jakožto nejlepší pastýř pečuje: *1. o Církev, 2. o věřící.*

Pojednání.

I.

Duch sv. stará se jako nejlepší pastýř o Církev, neboť jí dává učitele a pastýře; bdí nad ní, aby nikdy nic nepřipustila, co proti víře a dobrým mravům jest: a chrání ji proti všem jejím nepřátelům.

1. Učitelé a pastýřové naší Církve svaté mají svoje poslání od Ducha sv., který je k této svaté službě povolává a je milostmi a pravomocí opatřuje, aby ji platně a ke spáse lidí zastávali. Tak učí jasnými slovy Písmo sv. Když měli býti první křesťanští hlasatelé víry sv. rozesláni, aby pohanům kázali sv. evangelium, řekl Duch sv.: »Oddělte mi Pavla a Barnabáše k dílu, ke kterémuž jsem je pojal. — A oni posláni jsouce od Ducha sv., odešli do Seleucie.« (Sk. ap. 13, 2, 4.) Tady jest nyní výslovně řečeno, že Šavel (Pavel) a Barnabáš od Ducha sv. ke svému svatému dílu povoláni a posláni byli. Právě tak napomíná sv. Apoštol představené Církve v Efesu, aby bedlivi byli stáda, v němžto Duch sv. je ustanovil biskupy. (Sk. ap. 20, 28.) Z toho místa zřejmo opět, že pastýřové Církve poslání své a svůj svatý úřad nikoli od lidí, ale od Ducha sv. mají. Proto praví sv. Chrysostom přímo o tom: »Kdyby nebylo Ducha sv., nebylo by v Církvi žádných pastýřů a učitelů.« Poslání pastýřů děje se ve svátosti svěcení kněžstva; neboť v této sv. svátosti udílí jim Duch sv. moc, mši sv. obětovati, sv. svátosti udíleti a vůbec rozdávati všecky milosti, které Ježíš Kristus ve své Církvi uložil. Když tedy v katolické církvi máte biskupy a kněze, kteří vás sv. svátostmi hříchů zprošťují a posvěcují, děkujete za to Duchu sv., neboť on to jest, jenž jim ve svěcení na kněze tuto moc odevzdal. Nyní musí vám zcela zřejmo býti, jak veliká to milost jest, že jste údy Církve katolické. Pohlédněte na bludaře! Ti nemají, kromě křtu sv., který z potřeby každý udíleti může, žádných jiných svátostí. Když se zpovídají, nedostávají odpuštění hříchů; když jdou ke sv. přijímání, nepřijímají nic jiného, než obyčejný chléb; protože jejich duchovní ne-

mají ani moc hříchy odpouštěti, ani chléb a víno v Tělo a Krev Páně proměňovati, protože nepřijali svátosti svěcení kněžstva. Nejsou také posláni od Ducha sv., ale od světské vrchnosti; ta však nemůže žádné duchovní moci propůjčiti, protože sama žádné nemá. Jak mnoho bludařských křesťanů bude zavrženo, protože nemají žádných od Ducha sv. poslaných pastýřů, kteří by jim mohli udíleti sv. svátosti, aby byli ospravedlněni. Ó, děkujte Bohu, že máte v Církvi katol. kněze a pastýře, které Duch sv. opatřil pravomocí, aby nám ve všech poměrech života vašeho potřebné milosti udíleli!

2. Duch sv. bdí také nad Církví sv., aby nikdy nic nepřipustila, co by bylo proti víře a dobrým mravům. Nedá se popříti, že mezi pastýři Církve katolické vždy někteří byli, již pohoršlivý život vedli, ano i od víry odpadli. Avšak církev nedala se nikdy od těchto bohaprázdných pastýřů nakaziti a na scestí přivésti. Církev zatratila bludy a neřesti takovýchto pastýřů a vyloučila je, když se nepolepšili, ze svého obcování. Tak učinila, abych jen jeden příklad uvedl, patriarchovi Cařihradskému, Nestoriovi, který bohaprázdné učení hájil, že ve Kristu Pánu jsou nejen dvě přirozenosti, ale i dvě osoby, a nejolahoslavenější Panna Maria, že nemá býti nazývána Matkou boží. Všickni katoličtí biskupové a kněží na východě i západě pozvedli se proti němu, ano i lid katolický si ho jakožto kacíře ošklivil, a nechtěl s ním býti v obcování. Nestorius byl na sněmu v Efesu r. 431 jako kacíř zavržen a zemřel brzy po tom smrtí nešťastnou. — Většina bludařů, kteří se proti Církvi pozvedli, byla plna lsti a klamu. Bludaři zakrývali své špatné zásady a bohaprázdné nauky ze všech sil, protože věděli, že by všickni pravověrní se jim vyhýbali, kdyby se ve své pravé podobě ukázali. Jejich přetvářce a chytráctví podařilo se nezřídka mnohé křesťany zaslepiti, a na svoji stranu převésti. Ale církev osvěcoval Duch sv., že vždy poznal podvody těchto bohaprázdných lidí, je na světlo vynesla a zavrhla. Bohužel, jsou také za dnů našich též mezi katolíky mnozí, kteří, pyšni jsouce svou vědou, různá učení rozšiřují, která učení Církve odporují. Používají celé zásoby své učenosti, aby bludy své jakožto pravdu představili, a slavně ujišťují, že jsou úplně dobrými katolíky. Leč Církev, vedená Duchem sv., poznává vlky v rouše ovčím, odkrývá jejich úskoky a stará se, by učení Pána Ježíše čisté bylo zachováno. Nedejte se tedy, moji drazí, těmito falešnými proroky a jejich přívrženci oblouditi; stůjte pevně při Církvi katolické s pevným přesvědčením, že Duch sv. jejím pastýřem jest a ji proti každému bludu chrání!

3. Jedna z největších milostí, které Duch sv. Církvi poskytuje, jest konečně ta, že ji chrání proti všem jejím nepřátelům. Jak špatné časy musila naše svatá Církev katolická přestáti, jak kruté boje vybojovati v těch devanácte stoletích, co jest založena a mezi národy světa rozšířena! Plných tři sta let zuřilo proti ní pohanství ohněm a mečem, a napínalo veškeré síly, aby ji ze země shladilo. Všickni křesťané, kteří svoji víru nechtěli zapříti, ztráceli svůj majetek, svoji svobodu, ba svůj život Nedá se mysliti žádná

muka, kterou by nemusili snésti! Několik císařů římských přísahalo při svých bozích, že neustanou pronásledovati křesťany, dokud nebude v jejich říši žádný; za největší čest pokládali si název: »Zhoubce křesťanů«, a dávali si jej na svoje náhrobky napsati. Počítá se více než jedenáct milionů křesťanů, kteří za oněch pronásledování dosáhli palmy mučednické. Během času dosáhla Církev sice pokoje, ale přece nebylo doby, ve které by od všeho pronásledování osvobozena byla. Těšila-li se v některých zemích pokoji, byla v jiných zemích krutě pronásledována a tisíce dítek její dokonávali život svůj pro svoji stálost u víře v žalářích a na popravišti. Za devatenácte století jejího trvání nalezne se sotva jeden rok, ve kterém by nemohla se vykázati mučedníky! Jak mnoho katolíků bylo v nové a nejnovější době v Číně a Japonsku pro víru krutě mučeno a popraveno!

Ale netoliko zaslepení pohané, nýbrž i bludaři a odpadlíci pronásledovali Církev a pracovali bez oddechu na její zkáze. Pomíjím Ariany a jiné sekty starého věku, kteří pro množství přívrženců a s přispěním moci světské, která na jejich straně stála, Církvi hluboké rány zasadily — ale připomínám vám veliké odpadnutí, které se stalo za časů Lutherových.

Protestantismus zaplavil celou Evropu, a ve mnohých zemích došlo až k tomu, že víra katolická skoro úplně byla vyhubena. Tehdy ozýval se veliký jásot mezi nepřáteli víry, a oni se již honosili, že Církvi katolické zasadili ránu smrtelnou; naše matka Církev svatá pohroužena byla ve veliký smutek a plakala hořkými slzami nad pohromou, kterou nepřítel všeho dobrého jí způsobil. — Před neplnými sto lety sestoupili se ve Francii lidé dohromady, kteří se správně »bratři v Belzebubu« jmenovali a přísahali, že dříve neustanou, dokud Církev katolickou, ba víru v Boha nevymýtí. Jejich ďábelské dílo se jim podařilo aspoň částečně; brzy vypukla ve Francii revoluce, která přivedla na světlo zločiny, že sotva podobných lze najíti. Veškeré zjevené náboženství, ba víra v jsoucnost jednoho Boha byla odstraněna a pod trestem smrti zakázána, veřejnou ženštinu postavili jakožto bohyni rozumu na oltář a zapálili jí kadidlo; kněží i věřící, kteří zůstali své víře věrni, byli žalářováni a popravováni; ano i král a a královna skonali pod rukou katovou!

Hleďte, moji drazí, takové útisky a pronásledování musila naše svatá matka, Církev, přestáti; a ona je přestála a všickni její nepřátelé, ať byli jakkoli zuřivými, nemohli s ní nic svésti. Veliké říše, které se po mnohých zemích rozprostíraly a miliony bojovníků ke své ochraně měly, jako na př. říše římská, byly zničeny; celé národy, které se mocí, uměním a vědami vyznamenávaly, zmizely během staletí; kvetoucí města, která dříve po celém světě slavná byla, rozpadla se ve zříceniny a zanikla: ale Církev, kterou náš božský Spasitel před devatenácti sty lety založil, trvá podnes! Jako skála v moři, o kterou se burácející vlny bezmocně rozrážejí, vzdorovala všem svým nepřátelům: ba, nejen že se udržela, ale stávala se od století ke století mocnější a větší

a rozšířila své hranice po celé zemi. Jak jí to bylo možno? Nikoli mocí světskou, neboť ta byla skoro vždy proti ní, a ta také může, jsouc pomíjející, pouze pomíjející díla vytvořiti! Duch sv., kterého Ježíš Kristus své Církvi slíbil a poslal, byl jejím ochráncem! Jako starostlivý pastýř bděl nad ní, a když vlci proti ní doráželi a ji zádáviti chtěli, pozvedl svoji hůl pastýřskou, a zahnal krvelačné šelmy a nedal jí žádný útisk trpěti.

Nebojme se, tedy drazí v Kristu, když také za našich dnů proti Církvi se ze všech stran nepřátelé zdvihají a o její záhubu pracují; veškerá jejich námaha je marná; jako dřívější pronásledovatelé Církve, tak i oni budou zahanbeni, neboť Duch sv. chrání svoji Církev a zachovává ji až na konec světa, ba na věky, protože ji posléze z doby boje převede do času vítězství. Střezte se však společnosti nepřátel Církve sv. a neschvalujte snad jejich zločinné podniky anebo snad je nepodporujte. Kdybyste to činili, byli byste odpůrci Ducha sv. a zavržení věčného by se vám dostalo. Buďte spíše vždy hodnými dítkami své dobré matky, Církve, a lněte k ní věrnou láskou. aby Duch sv také vám byl dobrým pastýřem, aby vás chránil a ke spáse vedl.

II.

Duch sv. stará se také jako dobrý pastýř o věřící, neboť je sílí v pokušeních, pomahá jim ve všem dobrém a propůjčuje jim milost setrvání v dobrém až do konce.

1. Pokud žijeme, jest nám pokušení přemáhati. Jednou jest to ďábel, který v nás různé zlé představy a žádosti vzbuzuje; jindy je to svět, který nás svými zlými příklady a pohoršeními ke hříchu vábí; opět jest to v nás přebývající zlá žádostivost, která nás chce na scestí svésti. Tato pokušení jsou někdy velice prudká a podobají se bouři, která s jekotem přikvačí a vše zničiti chce; jindy zas unikajícímu plynu otravnému, který nepozorovaně omamuje, jistou smrt působí, když ho déle vdychujeme. Také neustanou pokušení, pokud žijeme, přicházejí opět a opět a pronásledují nás až do hrobu. Naše pozemské putování jest neustálou službou vojenskou. (Job. 7, 1.) Hledíme li sami na sebe, máme veškerou příčinu, abychom se před těmito pokušeními třásli; neboť my jsme tak slabými, že jim odolati nemůžeme, kdybychom sami na sebe byli odkázáni. »Náš duch,« praví sv. Chrysostom, »ať jest vážným rozjímáním tisíckráte ve ctnosti upevněn, ať jsme sebe silnějšími, sebe statečnějšími, chybí-li nám pomoc boží, nebudeme ani síly míti, pouze mírnému pokušení odolati. Pokušený ať jest třeba Pavlem, nebo Petrem, nebo Janem, nebo Jakobem, bude přemožen, bude-li postrádati pomoci shůry.« Co nám to prospívá, když nás Duch sv. posvětí, a nás ospravedlní, dítkami božími a dědici království nebeského učiní, nemůžeme-li si tohoto stavu blaženého při těchto pokušeních, která na nás ze všech stran doléhají, zachovati? Však netraťme mysl, dr. v K.!

»Věrný jest Bůh, kterýž nedopustí vás pokoušeti nad to, co můžete snésti, ale učiní s pokušením také prospěch, abyste mohli snésti.« (I. kor. 10, 13.) Duch sv. jest pastýřem naší duše, bdí nad námi a posiluje nás milostí svou, abychom mohli všecky nepřátele spasení svého přemoci. Ať ďábel, ať svět, ať tělo nás co nejvíce pokouší, Duch sv. jest dosti mocen, aby všecko úsilí nepřátel duše naší zmařil a nás proti jejich úkladům bezpečnými učinil. Ve čtvrté knize královské se vypráví, že král syrský sílu celou vojska svého poslal ke městu Dothain, kde se zdržoval prorok Eliseus. Když ráno viděl Giesi, služebník prorokův, veliké množství bojovníků, pospíšil k prorokovi a volal: »Ach pane, co budeme dělati?« Eliseus však pravil: »Neboj se, neboť více jich s námi jest než-li s nimi.« Zároveň prosil Pána, aby Giesimu oči otevřel a jemu dal spatřiti ty, kteří k jejich ochraně připraveni jsou. To potěšilo a posílilo Giesiho tak, že odložil veškerou bázeň a byl pln důvěry. 4. Král. 6., 15. Stejným způsobem můžeme býti přesvědčeni, že v hodině pokušení Duch sv. svojí pomocí při nás bude. To nám musí dodati odvahy, že můžeme s Jobem zvolati: »Postav mne vedle sebe, pak ať proti mne bojuje ruka kohokoli.« Job. 17., 3. Duch sv. to byl, který svatým, kteří tolika a tak těžkým pokušením vystaveni byli, k vítězství pomohl; pomůže také nám, abychom žádnému pokušení nepodlehli. Jemu, který nás s takovou láskou posvětil, záleží na tom, abychom si poklad milosti posvěcující nepřáteli duše své vyrvati nedali. Buďme jen bdělými, vyhýbejme se jak jen možno nebezpečným příležitostem ke hříchům, utíkejme se v každém pokušení ihned k modlitbě a klaďme odpor pokušením: za těchto podmínek bude nás Duch sv. tak mocně podporovati, že celé peklo proti nám nic nezmůže.

2. Duch sv. nás nejen posiluje v pokušeních a chrání nás tak od hříchu, ale také nám pomáhá ve všem dobrém. Abychom spásy došly i na onom světě blaženými se stali, musíme plniti přikázání, ctnostně podle stavu svého žíti, a povinnosti náboženství a povolání svého věrně plniti. Toho všeho nedokážeme svými přirozenými silami, neboť Kristus Pán výslovně dí: »Beze mne nemůžete nic činiti,« t. j. bez mé milosti nemůžete nic činiti, co by bylo záslužným pro věčnost. Jan 15., 5. Ano, my sami o sobě jsme tak bezmocnými, že ani dobré, spasitelné myšlenky pojmouti nemůžeme. »Ne že bychom dostatečni byli mysliti něco sami ze sebe, ale dostatečnost naše jest z Boha.« I. Kor. 3., 5. Má-li se vůz pohybovati, je potřeba potahu; pokud potah táhne, vůz se pohybuje. Podobným způsobem potřebujeme síly shůry, abychom počali cestou zákona božího kráčeti a na cestě této postupovali. Tuto sílu nám dává Duch sv. Duch sv. nás ustavičně podporuje svojí milostí, abychom všecka přikázání plnili, povinnosti svoje konali, a dobré záslužné skutky působili. Duch sv. nás sice k dobrému nenutí, ale působí na nás tím, že nás osvěcuje, pobádá a sílí, aby nám nejen možno, ale i snadno bylo ve všem vůli boží vyplniti. Proto praví sněm tridentský: »Bůh neporoučí nic

nemožného, ale když poroučí, napomíná, bychom činili, co můžeme, a toužili, co nemůžeme, a pomáhá, abychom mohli; jeho přikázání nejsou těžká, jeho jho jest sladké a jeho břímě lehké. Sess. 6., cap. 11. Ať se utváří poměry života vašeho jakkoli, ať jste v jakémkoli stáří, ať jste v jakémkoli stavu, stále se vám dostává od Ducha sv., zvláště když horlivě o to prosíte, potřebných milostí, byste plnili své povinnosti, Bohu sloužili a spásy sobě dobývali. Duch sv. pomáhá knížatům na trůně jako dělníkovi v chudé chatrči, mládenci plnému života, jako vetchému starci, křesťanu žijícímu ve světě jako v klášteře, svobodnému jako ženatému, aby zbožně žili, všecko, co jim svatý zákon boží za povinnost ukládá, plniti mohli. Vyzbrojeni jsouce jeho milostí můžeme s plnou důvěrou opakovati slova sv. apoštola: »Všecko mohu skrze toho, který mne posiluje.« Philip. 4., 13. Jest tedy Duch sv. nejlepším pastýřem, jehož péče všecky jeho ovečky objímá, a který je opatřuje vším, čeho jejich prospěch vyžaduje.

3. Leč největší ze všech milostí, za které Duchu sv. děkujeme, jest milost setrvání v dobrém až do konce. Abychom spaseni byli, nestačí, jenom dobře začíti, také ne pouze nějaký čas Bohu sloužiti; nýbrž musíme v dobrém až do konce setrvati. Král Saul, zrádce Jidáš a mnozí jiní dobře začali; leč protože v milosti nesetrvali, zahynuli. Na konci žebříka, nikoli dole nebo uprostřed, viděl Jakob Pána státi. »Tím dává se nám na srozuměnou,« dí sv. Jeronym, »že není dobře pokračovati, jestli až do konce nesetrváme. Kristus Pán vám praví: »Žádný, kdo vztahuje ruku svou ke pluhu a ohlídá se nazpět, není způsobný ke království božímu,« Luc. 9., 62. a blahoslaví pouze ony, kteří v dobrém setrvají. »Kdo vytrvá až do konce, spasen bude.« Mat 10, 22. Tu nastává otázka: Můžeme zůstati spravedlivými až do konce? Přihlížíme-li pouze ke svým silám, jest nám odpověditi záporně. Vytrvání v dobrém předpokládá nutně, abychom všecka pokušení přemohli a své povinnosti křesťanské, pokud žijeme, věrně plnili. Protože však toto, jak jsem vám okázal, ze sil vlastních nedokážeme, samozřejmo jest, že také, sami na sebe jsouce odkázáni, cestou spravedlnosti vytrvale kráčeti nemůžeme. Zatím však nesmíme ztráceti odvahu; co my nemůžeme, to může Duch sv.! Protože to jako vůle rozhodná jest, abychom všichni spásy své došli, dává nám v míře dostatečné milosti, pro kterou můžeme v dobrém až do konce setrvati. Budeme-li tedy této milosti vždy dobře užívati a za dar setrvání vytrvale prositi, můžeme pevně doufati, že nám Duch sv. obzvláště účinlivé milosti poskytne, se kterou stále věrně budeme spolupůsobiti a ve stavu milosti posvěcující až do konce setrváme. Proto nás také napomíná sv. Augustin, bychom od Boha, Otce světel, vytrvalost v poslušnosti k jeho svatému zákonu žádali modlitbami každodenními; neboť budeme-li toto konati, můžeme v pevné naději žíti, že z počtu vyvolených vyloučeni nebudeme.

* * *

Hleďte, dr. v Kr., takto jest Duch sv. dokonatelem pastýřského úřadu Kristova, neboť, co Pán Ježíš Kristus, dobrý pastýř konal, dokud prodléval zde na zemi, to činí nyní a až do konce světa bude činiti Duch sv.: ochraňuje Církev i věřící a vede je rukou právě tak mocnou jako laskavou k jejich věčnému určení. Připomeňme si tedy v tyto posvátné dny svatodušní se srdcem vděčným tuto nevýslovnou lásku, kterou nám Ježíš Kristus seslaním Ducha sv. prokázal, a učiňme si pevné předsevzetí, že použijeme ke svému spasení s horlivostí neochabující všech milostí, které nám Duch sv. ustavičně udílí. Duch sv. nám nevnucuje svoje milosti, avšak nabízí nám je; nenutí nás k dobrému, ale propůjčuje nám pouze nutnou sílu k němu; netáhne nás neodolatelnou silou do nebe, ale uchopuje nás pouze za ruku, abychom po stezce, která ke spáse vede, mohli kráčeti. Neodpírejme tedy k tomu svého spolupůsobení, neboť na něm všecko záleží. Opatrujme s největší péčí milost posvěcující, a buďme pevně rozhodnuti, raději vše, ano i život svůj obětovati, než tento poklad nebeský ztratiti. Používejme těch nesčíslných milostí napomáhajících, kterých nám Duch sv. k naší spáse poskytuje, a prosme ho denně o největší všech milostí, o milost setrvání v dobrém až do konce, abychom Pánu Bohu sloužili s celou věrností až do posledního vzdechnutí a vejíti mohli do radostí života věčného. Amen.

Z Jana Ev. Zellnera přel. *Fr. Wolf*, farář ve Velké Zdobnici.

Svátek Nejsv. Trojice boží.

Duch sv. v Trojici boží.

Utěšitel pak Duch sv., kteréhož pošle Otec ve jménu mém, naučí vás.
Jan 14, 26.

V předešlé řeči ukázal jsem vám, drazí v Kristu, ze sv. Písma i z učení církve, že Duch sv. je třetí božská osoba a pravý Bůh, jako Otec a Syn a že mu náležejí tytéž božské vlastnosti; poukázal jsem na tajemné vycházení Syna z Otce a Ducha sv. z Otce i Syna. Otec je sám od věčnosti, poznávaje se však plodí od věčnosti Syna a když se oba vzájemně milují, plodí Ducha sv. od věčnosti. Jest tedy Duch sv. božskou osobou lásky a naší úlohou dnes, kdy slavíme svátek Nejsvětější Trojice boží, bude, abychom poukázali na poměr Otce a Syna k Duchu sv. a naopak Ducha sv. k Otci a Synu. Tím nejlépe oslavíme dle úmyslu církve sv. ono nevystihlé tajemství, že tři jsou a přece jeden Bůh, a přece tři božské osoby.

Pojednání.

Poměr Otce a Syna k Duchu sv. je dvojí; oni jsou jeho původem a jsou s ním v jedné božské bytosti co nejúžeji spojeni, ctí jej a velebí.

Ť. zv. pravoslavní a řečtí, čili východní křesťané vůbec, jsou nám katolíkům co do víry nejbližší, nerozeznávajíce se od nás vlastně ničím jiným, než slovíčkem »filioque«. Naše nicejské vyznání víry zní: »který z Otce a Syna vycházíš, kdežto oni slovo a »Syna« vynechali, věříce v pouhé vycházení Ducha sv. z Otce. A přec je jen naše víra pravá a sv. písmem doložená. Ve své řeči, v níž se Spasitel s apoštoly loučí a jim Ducha sv. zaslibuje, praví: »Utěšitel pak Duch sv., kterého pošle Otec, v kap. 26 dí zase: »kteréhož pošlu vám od Otce,« tedy mluví o poslání Ducha sv. od obou. Zevnější poslání je však následkem vnitřního, věčného vycházení, jestli tedy Syn Ducha sv. v čase posílá, pak mu dal původ od věčnosti. Jinde praví Pán Ježíš: »Duch sv. z mého vezme a dá vám,« co však může dostati jedna božská osoba od druhé, když však tři jsou stejně mocny a samostatny, než původ, t. j. nedílnou božskou přirozenost?

Mimo to jak často nazývá se Duch sv. v Písmě sv. brzy duchem Otce, brzy Syna, Ježíše Krista; jak by to bylo možno, kdyby Syn neměl téhož podílu v původu Ducha sv., jako Otec?!

Tak učili sv. otcové a to nejen na západě žijící, ale i starší učitelé církve východní. Tak sv. Cyrill, Athanáš a j. a byly doby, že Řekové na sněmích bludu svého na okamžik se zřekli a jen z jakéhosi vzdoru přece v něm zůstali:

Avšak, namítne někdo, co platí mně všecky ty vysoké a nepochopitelné pravdy, co mně, prostému křesťanu, jenž není a nechce býti žádným bohoslovcem, na tom záleží? — Na to je jen jedna odpověď; stačí zajisté, abychom vůli boží znali a ji plnili, stačí ku spasení, kdo si nemůže osvojiti důkladnější znalost své víry, když zná základní její články, jichž je pět a bez nichž nemožno po katolicku žíti a umříti, ale je tu zajisté věc slušná, abychom vše znali, čemu nás víra učí. Byl li Bůh tak nevýslovně dobrotiv, snížil se k nám a nám se zjevil, pak je naší povinností, abychom, pokud nám je to možno, tuto zjevenou víru pochopiti hleděli. Právě proto, že Bůh dal nám nahlédnouti do tajemné své bytosti, dokázal, že nás nepovažuje za své služebníky, nýbrž za své děti a přátele, před nimiž nemá tajemství, jak Pán Ježíš sám praví: »nejmenuji vás svými služebníky, neboť služebník neví, co činí pán; jmenuji vás spíše přáteli, poněvadž jsem vám vše zjevil, co jsem slyšel od Otce.« Jan 15, 15.

Ctíme-li a milujeme-li Ducha sv., neodlučuje nás to dokonce od Otce a Syna; naopak Otec a Syn milují Ducha sv., vždyť On je duchem Otce i Syna. Milujeme li Otce a Syna, musíme proto milovati i Ducha sv.

Rozjímejme však poměr opačný, totiž Ducha sv. k Otci a Synu! Vychází-li Duch sv. od Otce a Syna zkrze lásku, pak je třetí božskou osobou, doplněním obou, jejich radostí a láskou, korunou a ukončením. Jako bytost duchová má Bůh nejdokonalejší rozum, jenž je ovocem vnitřního života božství a ten rozum nabyl svého výrazu v Synu; poněvadž však i vůle musí docházeti výrazu, děje se tak v třetí osobě — v Duchu sv., jenž je

plodem lásky Otce a Syna. Sv. otcové používají v tom ohledu pro Ducha sv. nejdojemnějších názvů, nazývajíce jej »blažeností«, »štěstím«, »sladkostí« Nejsvětější Trojice, »nerozvížitelným poutem«, »jednotou Otce a Syna«, »pokojem obou«. Proto praví sv. Jeroným vším právem, že bez Ducha sv. Nejsvětější Trojice nebyla by úplnou. Otec je výrazem věčnosti, Syn je krásou a moudrostí Otce, Duch sv. radostí a blažeností obou. To je ta vnitřní říše trojjediného Boha; Bůh se však zjevuje i svému stvoření a celý svět není nic jiného, než nesmírný obraz boží. Jako dítě má ve své tváři známky podoby otce a matky, jich osobní zvláštnosti, povahu a zvyky si osvojí, tak nese svět známky Nejsv. Trojice na sobě. Nikoli, že by Syn a Duch sv. neměl co činiti se stvořením světa, Otec a Duch ničeho s vykoupením, Duch se stvořením a vykoupením, ale že poučeni vírou o zvláštních vlastnostech tří božských osob my sami jednotlivým osobám jednotlivé skutky boží připisujeme, jako by je byla vykonala jedna osoba a ne trojjedinný Bůh. Říkáme: »Duch sv. nás posvěcuje,« protože Duch je osobou svatosti boží, říkáme: Bůh Syn nás vykoupil, protože Syn je osobou moudrosti a protože od Otce vychází, čímž se nadpřirozené jeho poslání na svět, čili vtělení nejlépe naznačuje a říkáme konečně: Bůh Otec nás stvořil, poněvadž je osobou věčností, která nevychází od žádné jiné. V tom záleží tedy poměr Ducha sv. k oběma; dnes je nám ovšem nepochopitelným a tajemným, ale jednou budeme Nejsvětější Trojici boží viděti tváří tvář a tato blaženost bude odměnou naší víry. Čím je Duch sv. v Trojici, tím bude i nám, pramenem lásky a radosti, jak praví sv. Augustin: »Duch sv. spojuje Otce a Syna a táhne nás do jejich náruči.« Proto připravujme již nyní srdce svá na toto neskonalé štěstí vírou, nadějí a láskou k Nejsvětější Trojici, abychom po skončené pouti tohoto života s Otcem, Synem a Duchem sv. radovali se věčně. Amen.

Nejsvětější Trojice boží.

Moudrost boží v přírodě.

K sv. Antonínu poustevníku přicházeli lidé z daleka o radu prosit. Radil všem, protože byl učenější než ostatní, ač žádných knih neměl. Divili se proto lidé, že sv. Antonín na poušti vydrží bez knih a že tak učený, moudrý jest. Odpověděl: »Má kniha jest příroda boží, v ní mohu kolikrát chci Slovo boží čísti. Ano knihou boží jest to, co kolem nad sebou a v nás vidíme. Když se mu kdysi světáci posmívali, že ani čísti neumí, otázal se jich: »Co bylo dříve, duch či kniha? a jsou knihy plodem ducha, anebo duch plodem knih?« Musili mu odpověditi, že duch byl napřed a pak knihy. Proto jim trefně odpověděl, že ten nepotřebuje knih, kdo zdravého ducha jest.

Mnoho čtou lidé, ale málo myslí, a proto zůstává duch jejich pozadu. Málo čtou v té knize, kterou psal Bůh sám a roze-

vřel kolem nás. Svatý apoštol volá dnes zanícen o hlubokosti bohatství a moudrosti boží. Podívejme se dnes do té boží knihy a pozorujme hlubokost bohatství, moudrosti a vědomí božího.

Pojednání.

Lidé hledají v hlubinách kovy drahé a užitečné — a jest jich zajisté možství veliké. Železa jediný vrch Galivare v Laponsku postačil by celý Evropě na tisíce let dávati železo užitečné. Zlatodoly má svět tak veliké, že Španělové před 300 lety každý rok jen z jižní Ameriky 150 centů zlata ročně vyváželi. A vždy nová a nová ložiska se nacházejí. Toť jsou ta hmotná bohatství, která Bůh v hlubinách země ukryl.

Ale jsou bohatství milosti boží, která Bůh rozdává nám, abychom ne zlato, ale Jeho získali a s ním Jeho blaženost. Toto bohatství smilování božího, dle něhož Bůh každého přijímá na milost a posvěcuje, myslí sv. apoštol volaje o hlubokosti bohatství. Lidé hrabou v zemi, ale ne v milostech božích, ač tyto jsou vlastním bohatstvím. Svátost oltářní, jaké bohatství lásky! Svátost pokání, jaké bohatství milosrdenství!

Sv Pavel volá dál, hlubokosti *moudrosti* boží. Když missionáři do Číny přinesli první hodiny, všichni se divili jejich moudrosti a nejučenější s nimi obcovali a rozmlouvali. A byly to hodiny, které potřebovali natahování a správky. Vizte ty boží hodiny nad námi, jakou moudrost nám hlásají. My ani nemůžeme si představit konec jejich, kterak si představíme moudrost boží, která je utvořila? Jak veliké jsou ty hodiny, jež stvořil Pán Bůh trojjediný? Abyste si učinili pojem malý dím: Kdyby Adam do dnes na světě byl a všecky vteřiny se čítaly, bylo by jich as *jedna šestina billionu*! Číslo, které se sice vyjádří, ale představit nemůže, jest to million millionů. A kdybyste chtěli změřit vzdálenost mezi sluncem a zemí na níž jsme a vystřelili kouli k slunci, která by každou minutu letěla 2 míle dnem i nocí, v zimě a v létě — teprve ve 20 letech by doletěla k slunci. A ta veliká vzdálenost jest jen nepatrnou vzdáleností vzhledem k ostatním sluncím. Neboť v obloze boží jest sluncí na milliony a nejbližší slunce po tomto našem jest 4 a půl billionu mil od nás vzdáleno a v tomto bezměrném prostoru pro nás kolují boží tělesa tak věrně, že se neodchýlí ani od své dráhy a že určují čas tak přesně, že naše hodiny s nimi se měřiti nemohou. Ó té moudrosti boží, která se ukazuje nám ve velkých hodinách nad námi. Člověče ubohý, který neumíš ani spočísti jeden billion, kdybys byl hned za časů Adama živ, ty bys chtěl opravovat Boha, který ty billiony mil stvořil a řídí jako ty hodinky kapesní? Ten Bůh dobrotivý dal se nám slabým poznat ve slově božím a ty bys chtěl dloubat na zjevení božím, který ani nemůžeš spočíst vzdálenost nejbližšího slunce? Zde můžeš volat jen: ó hlubokosti moudrosti a poslouchati svatou vůli jeho, jako jí poslouchají tělesa nebeská.

A dí sv. apoštol o bohatství *vědomostí* božích. My lidé si na svých výzkumech mnoho zakládáme a rádi pohrdáme vědomostí boží, protože málo víme, proto o sobě mnoho myslíme. V Anglii jest pod zemí hluboký kanál, kterým jezdí dráhy. Mnoho si na té velké práci zakládají. Nebo stroje, pomocí kterých vrtali pod zemí chodbu, byly velmi důmyslné. Od koho se jim naučil ten stavitel? Kam chodil do školy? Pozoroval brouka, který v stromech amerických si dělá velice hluboké chodby ve dřevě a dle toho brouka sestrojil ten důmyslný stroj! Co ten stavitel XIX. století učinil, to již ubohý brouček z dobroty boží věděl. Kdo umí čísti v knize boží přírody, ten jest ducha zbožného, oddaného Bohu, jehož moc na potkání vidí, moudrosti jeho se jen diviti může — a vědění jeho nikdy nedosáhne. Může jen volati, Bože můj, jak veliké jsou věci, které jsi učinil; jak nepatrný jsem a přece mne miluješ, pro nekonečnou radost připravuješ a jen poslušnost ode mne žádáš.

Tu neobsáhlost boží vám hlásá každý sv. kříž, když se jím znamenáte a žehnáte. Nevyzpytatelného Boha ve třech osobách ti sv. kříž připomíná. Děláš-li sv. kříž, dělej jej zbožně, nebo jest to znamení nejsvětější Trojice boží, jejíž nevyzpytatelnost ti připomíná, jejíž bohatství vidíš nad sebou a kolem sebe, jejíž moudrost ti hlásá tráva a strom a pták a oko lidské a zvuk a duše tvá. Nedej se mást od lidí zmámených, ale drž se pravdy neomylné, kterou ti církev hlásá. *Fr. Vaněček.*

Svátek Božího Těla.

Skrytý život Ježíše ve velebné svátosti, vzor trpělivosti.

»Jáť jsem s vámi po všechny dny.«
Ev. sv. Mat. 28. v. 20.

Co se událo v dobách arciotců, čím se nám ukazovala budoucnost boží, to zaznamenáno bylo v knize Písma svatého, aby se často připomínaly skutky boží lidu na paměť. Aby skutky božími budila se v nich důvěra a láska ku dobrotivému Bohu, aby se budila bázeň před urážkou dobrotivého Boha. Proto se často předčítaly částky Písma svatého, aby v paměti zůstaly potomstvu, a proto měl otec vyprávěti skutky boží dětem svým, aby dítě utvrzováno bylo v Pánu Bohu.

Tak máme činiti také my. Stále si máme připomínati podivuhodně skutky boží, abychom brali z nich důvěru a lásku i bázeň boží.

Kdo nepřipomíná sobě podivuhodné skutky boží, toho víra chladne, jako voda na mrazu.

Podivuhodně s námi zůstává od Pána Ježíše dále a podivuhodné skutky činí, aby věrní nabyli síly a pyšní aby poznali bázně boží. Proto se má opravdový katolík snažiti, zdokonalovat známost svou. V příbězích církve, v životopisech sv. mnohé podivuhodné skutky boží obsaženy jsou.

Dnešní rozjímání zasvětíme na ten úmysl, abychom dosti učinili za urážky Ježíše ve velebné svátosti učiněné a abychom sami vždy hodně přijímali.

Pojednání.

1. Pravil jsem, že mnohé příklady ze života svatých, pohnou duší, že pokročí v lásce a důvěře boží i v bázni boží. Jestli i život sv. dovede tak pohnouti, čím více život Páně a též i skrytý život Ježíše ve velebné svátosti. Nebo Kristus Pán žije s námi pod viditelnou podobou chleba, a žije s námi proto, abychom my žili skrze něho. Jen kdybychom uměli v životě skrytém číst, ale to jest velmi těžké umění, a kdo nemiluje Písmo svaté, neumí v životě jeho ve velebné svátosti číst. To jest jako kniha životů svatých. Někdo o ní ví, ale nevezme ji do ruky nikdy, anebo ji někdy do ruky vezme a chvílinku v ní čte a hned se nasytí, a jiný se zase nemůže nasytiti a stále by v ní četl. Pochází tyto různé výsledky z různých vlastností duše a z jejího vzdělání. Kdo ku př. by vzal do ruky knihu polskou, něco by v ní rozuměl, ale málokdo vezme do ruky knihu českou, rozumí více, je-li kniha pro něho srozumitelnou, a kdo vezme knihu českou jednající o jeho zamilované věci, pak se jí nemůže nabažit. Podobně jest i s námi a životem Páně skrytým.

Někdy teprve později porozumíme knize a pak teprve se jí těšíme. Ve městě Sieně, kdež také druhdy sv. Kateřina Sienská spatřila světlo světa, žil zámožný kupec Jan Columbini. Jakkoliv byl zámožný, přec nepřestal se starati o větší a větší zbohatnutí. Neboť, ač Bůh dal mnohým lidem mnoho, nedal nikomu (světského smýšlení) dosti a proto mnozí po mnohém mnoho baží. Tak i Jan Columbini pro svůj obchod neměl času ani dost málo na služby boží, měl vždy plnou hlavu obchodů a prodeje, objednávek a zakázek. Štěstí pro něho, že měl ženu moudrou, protože zbožnou. Žena Jana Columbini za to sama pilně obcovala službám božím a pilně čítávala o životech svatých, kteráž kniha byla její knihou nejzamilovanější. Můžeme v příběhu J. Columbiniho pozorovati pravdu slov, že žena věřící může posvětiti muže nevěřícího.

Jednoho dne (r. 1355) přišel Jan o polednách z krámu domů, aby honem poobědval a hned běžel za kupectvím svým. Ale stůl nebyl připraven, jako obyčejně býval. Protože tolik mnoho toužil po vyřízení kupeckých záležitostí, byl velmi nevrlým na zbožnou manželku svou, kteráž mu vlídně předhazovala jeho přílišné pečování o kupectví a bohatství, kdežto má již dosti peněz i majetku, že se nepotřebuje obávati bídy a nouze. Prosila jej, aby měl strpení, hned že vše bude v pořádku, »zatím — pravila — vezmi zde knihu života svatých a čti chvíli.« — Jan se však cítil uražena, vzal knihu, hodil ji do prostřed světnice a řekl: »Ty myslíš jen na legendy a já musím býti v obchodě.« Co takto mluvil, svědomí jej hnětlo a vzal knihu, kterou pohodil a otevřel ji, aby chvíli ze zlosti četl. Otevřel na život kajícnice Marie Magd. jak

mnoho pečovala o svět, pak neměla času, aby konala náboženské povinnosti, jak podivuhodně se obrátila a také pokání za své hříchy činila. Jan četl — a četl dál — poněvadž byl život její dlouhý — četl dlouho. Mezitím již žena jeho dávno upravila oběd a zvala jej k zasednutí ke stolu. Však jestli dříve měl čekati muž na ženu, musila nyní čekati žena na muže, který byl pohroužen do čtení života sv. Marie Magd. kajícnice. Ten život kající tak mysl Janovu zaujal, že mu nešel její příklad z mysli a Bůh, který milost svou dává měrou dostatečnou každému, dala také kupci Janu Columbini, který se příkladným životem kajícnice obrátil. Jestliže dříve byl lakotný a nerad dal smluvenou napřed mzdu, nyní trestal dřívější lakotu almužnou; nyní počal míti čas i ku pobožnosti a začal míti sílu i k postu, kterého dříve nedbal.

2. A tak pozorování psaného života kajícnice působilo změnu v životě kupcově. Ale, přátelé, mezi námi žije Spasitel skrytý život dál ve velebné svátosti nevyzpytatelným způsobem. Však v tomto životě neumí čísti, leč věřící a milující duše Pána Ježíše. Protože vy také jste učedníky v lásce ku velebné svátosti, chci také drobet v tomto podivuhodném životě Pána vás naučiti čísti. Nebo žije nám ku poučení ve velebné svátosti. Jako by mluvil k nám: Jsi *opuštěn* od svých vlastních přátel? Viz mne ve velebné svátosti, jak jsem opuštěn a lačním po přátelích: *Pracuješ* dnem i nocí na obrácení zbloudilého manžela, syna, aneb některé jiné zbloudilé duše a nevidíš žádného výsledku? Tak pracuje a čeká Pan Ježíš ve velebné svátosti na obrácení mnohého a čeká dlouho a nevrací se. *Opustil jsi některé pohodlí,* abys jiným prospěl a oni jsou nevděční? Ježíš opustil nebe, aby nám nebe získal a jak jsme mu nevděční! Pracuješ *do únavy, až pot teče a přece málo uznání?* Hle, Pán Ježíš miloval nás, až se potil krví a jak malého dočekávaje se uznání u mnohých lidí svých!

Snad se *tě nevšímají přátelé* a pohrdají tebou? Tak se děje Pánu Ježíši zde ve velebné svátosti také tak, sto lidí jde kolem a málokterý třeba živě si vzpomene: zde jest živý Bůh zvláštním způsobem přítomen! Tak ten skrytý život Páně ve velebné svátosti jest nám božským naučením.

3. Kristus Pán mezi námi dlí a trvá, a se obětuje a mnozí z lidí chovají se k němu tak jako lotr na levici a někteří ovšem jako lotr na pravici.

Dnešní den jest nám katolíkům památný, pro hrozné zneuctění jaké se stalo před velikonoci roku 1370, v městě Brusselu, kdež tehdy vládl Václav, syn Karla IV. blahé paměti. Několik zuřivých židů zmocnilo se 16 hostií svatokrádežným způsobem a zneuctilo je. Večer byl hlavní původce svatokrádeže zabit od neznámých osob. Přestrašeni přinesli žena zabitého a její syn sv. hostie do Brusselu, kdež na velký pátek sv. hostie hodili na stůl a noži bodali do nich. Ale nastojte: hostie sv. krvácí měrou velikou. Rozprchli se zneuctívatelé Těla Páně a žádali jednu pokřtěnou židovku, aby hostie do kostela odnesla. Tato však byla tak úzkostí sevřená, že vše vyjevila místnímu knězi, a věc přišla

na jevo, začež všichni účastníci rozsudkem Václavovým byli odpraveni v předvečer Nanebevstoupení Páně. Z těch podivných hostí se uschovávají tři v městě Brusselu v nádherné monstranci a v měsíci dubnu a červnu neseny bývají sv. hostie v slavném průvodu po Brusselu, hlavním městě Belgie. Roku 1870, kdy byl sv. Otec oloupen — súčastnilo se v průvodu 30.000 osob, z čehož nevěrci velký zármutek měli. V knížkách jednoty, které dostává člen Jednoty ustavičného klanění nejsvětější svátosti oltářní při zápisu, jsou vyjmenovány dny, kdy člen může získati odpustky. Mezi jmenovanými dny jest též 4. duben a neděle po 13. červnu, tak zvaný den zázračných hostí v Brusselu. Uznal jsem za hodno s pobožností se zmíniti také o této podivuhodné události, která katolíky zbožné všecky zajímá a tím více i členy jednoty. Učíme se z toho, že božské srdce Páně stále jest od nevděčných lidí zneuctíváno a proto i my máme povinnost uctívati je více, odprošovati za učiněné urážky. Na ten úmysl obětujeme někdy pobožnost. Při účastenství při průvodu s Božím Tělem neb jiné pobožnosti odprošujme Pána za mnohé urážky, kterých se mu dostává od bezbožných a za chladnost, kterou mu ukazují i mnozí jinak hodní křesťané. Nebo každá návštěva velebné svátosti nám přináší duchovní výhody. Užívejme jich ku posvěcení duše a ku polehčení duší zemřelých. Amen. *Fr. Vaněček.*

Neděle II. po sv. Duchu.

Pronásledování křesťanů od světa.

»Nedivte se, jestli vás svět nenávidí.« I. Jan 3, 13.

[— Proroctví Páně o utrpení apoštolů —] Dříve ještě, než Bůh Spasitel odešel z tohoto světa k Otci svému, předpověděl svým učedníkům, co je na tomto světě čeká. Aby ale nelekali se těch protivenství, která po odchodu jeho měla přijíti na ně, že jim pošle Utěšitele Ducha sv., který síliti a těšiti je bude, aby zmužile a bez bázně pracovali na vinici, kterou sám byl štípil. Až když je byl takto potěšil, oznámil jim, že blízko již jest ta hodina, kdy každý, kdož je zabije, domnívati se bude, že by tím Bohu sloužil. »Není učedník nad mistra, aniž apoštol nad toho, kdož poslal jej«, pravil Pán jednou ku svým apoštolům.

[— Že je vyženou ze škol. —] Oni dobře věděli, co mistr jejich vytrpěti musel pro své učení — oni byli svědky toho, když židé snažili se tam jej kamenovati, tu opět se skály svrhnouti — když vyhnali jej jeho vlastní rodáci ze školy — oni patřili na jeho pohanění, utrpení a smrt a hle, nyní zvěstuje jim Pán, že čeká je stejný los — stejné pronásledování. »Ven ze škol vyženou vás« praví Pán ku svým apoštolům — a hle, kterak naplnilo se slovo to!

[— Tak i dnes. —] A kterak naplňuje se předpovědění toto podnes! Či neslýcháme za dnů našich, že na mnohých místech

odstraňuje se ze škol obraz ukřižovaného, že mnozí bohaprázdní lidé volají a povykují, že kněží a sv. náboženství nepatří do škol — či to není pravda, že jsou teď lidé, kteří ďábelskou úlisností chtějí otráviti již útlá srdce dítek nevěrou a bezbožností, aby takto vzrůstalo pokolení neznabožské, které by se rouhalo Bohu a Kristu Ježíši? Ano, nejmilejší! jest to pravda — podnes naplňuje se to slovo, které pravil Pán ku svým apoštolům: »Ven ze škol vyženou vás.«

[— Pronásledování církve dříve. —] A i to druhé slovo se naplnilo a naplňuje podnes: Přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, domnívati se bude, že by Bohu sloužil.« — Netrvalo dlouho a sv. Apoštolové přesvědčili se, že pravda jest, co mluvil Pán. I Židé i pohané pronásledovali je — Židé křičeli o nich, že jsou rouhači a pohané, že jsou blázni. Mimo sv. Jana evang. zemřeli sv. apoštolové smrtí mučednickou a následovali takto svého Pána a mistra. A kdož nezná muky, protivenství a pronásledování neslýchaná, jakými po plná tři století stíháni byli vyznavači víry Kristovy?

Byli časové, kdy církev svatá utéci se musela ze světla denního do temností nočních, do podzemních skrýší, kdy houfně voděni byli vyznavači sv. víry Kristovy na popraviště. Millionové a millionové sv. mučedníků zpečetili svou víru krví a ta krev prosákla zemi — zúrodnila ji a to semeno, které zasívali sv. apoštolové, ujalo se, rostlo a vzrostlo v mohutný strom Církve sv. katolické. To je právě ta jistá a neomylná známka pravé Církve Páně, že svět tento ji nenávidí, že vraždí vyznavače její.

[— A dnes. —] A i za dnů našich nevede se lépe těm, již slovem a skutkem svědectví vydávají Kristu Ježíši. Jsouť i nyní lidé bezbožní a bohaprázdní, nepřátelé kříže Kristova, jejichžto Bůh, jak dí sv. Pavel, jest břicho a sláva v zahanbení jejich a tito lidé pronásledují vším možným spůsobem ty, kdož nesou na svých bedrách kříž a jdou za svým Spasitelem. Nemohouce vložiti na ně ruku jako to činili pohané posmívají se jim, uvozují víru a zbožnost jejich v posměch, tupí a haní je — ven ze společností svých vyhánějí je a kdyby možná bylo, vyhladili by je a při tom všem ještě tak zaslepeni jsou, že se domnívají dobře a správně činiti.

[— Mnozí se dají odstrašiti. —] Ó jak lehce se tu stává, že mnohý slabý člověk oviklati se může ve své víře a z falešného studu stává se nejprve chladným, pak za svou víru se stydí a konečně i svého náboženství se zříká? ó jak mnohý, který v mládí spínával ruce své a jako anděl Bohu sloužil, v pozdějších letech od zlých tovaryšů sváděn bývá a stává se jim podobným!

[— Hledejme útočiště u Krista. —] Kdo tu obstojí — kam se utéci, u koho pomoci hledati! U toho, který je naším pomocníkem ve všech potřebách života — u Spasitele našeho, který předpověděl sice svým apoštolům a nám všem těžká protivenství, který ale také přislíbil a poslal Utěšitele Ducha svatého! Tento Utěšitel to byl, který sílil sv. apoštoly, který učinil ze Šavla hor-

livého Pavla, který před celým světem zvolal: Nestydím se za evanvelium Krista Ježíše! U tohoto Utěšitele hledejme i my útočiště v těchto těžkých dobách — aby i nás sílil ve víře, aby sílil všecky ty, kteří jsou v nebezpečenství ztratiti víru, aby sílil ty, kteří na vinici Páně pracují a rozsévají seménka sv. víry Kristovy. Prosme jej, aby víra křesťanská vždy více se rozhojňovala v srdcích národů.

[— Nebojme se. —] A když vidíme ten boj, který podstoupiti musí nyní Církev svatá, to pronásledování, ten posměch, kterého se dostává věrným vyznavačům Kristovým, nelekejme se toho nejmilejší! Devatenáct století brojí již brány pekla proti náboženství Krista Ježíše — a budou brojiti až do skonání světa, tak to předpověděl božský Mistr náš, ale on také pravil, že brány pekel nikdy a nikdy nepřemohou církev svatou, kterou založil Pán na skále.

[— Modleme se za sebe i za jiné. —] A když vidíme, že tolik lidí žije v nevěře a bezbožnosti, pomysleme si vždycky, že každý bude jednou tam před soudnou stolicí boží odpovídati sám za sebe, pečujme tedy nejprve o sebe, o své spasení a modleme se pak, aby i jim osvítil Pán duši a obměkčil srdce. Snášejme rádi a z lásky protivenství tohoto světa, kteréhož dostává se nám pro víru v Krista Ježíše, nebo protivenství toto pomůže bohdá i nám — jako svatým apoštolům a mučedníkům Páně k nevadnoucí koruně spásy věčné. Amen.

† František Ekert.

Neděle II. po sv. Duchu.

O sedmém přikázání božím.

»Statek jsem koupil i jdu, abych jej shlédl« Evang.

Není člověka, aby v životě něco nekupoval a neprodával. Mnohý kupováním a prodáváním samým zapomíná na Boha úplně. Nic nepraví evangelium, že by byl podvodně koupil statek, aneb že by podvodně koupil voly, ale podotýká, že se omlouvali koupí svou a Pán řekl o nich, že nejsou hodni hostiny, kterou připravil jim. Co by řekl Pán, kdyby snad podvodně byli koupili a prodali? Zajisté více než: nebyli hodni.

Začnu dnes s pomocí boží vykládati přikázání 7., které jest kratší než všechny zákonníky trestní, kolik jich lidé udělali na obranu majetku a práce lidské, ale jest docela zřejmý, tak že ku výkladu tohoto paragrafu božího není třeba ani advokáta, ani soudce, ale jen svědomí, které sedí v duši naší jako stálý svědek a porotce náš. Prve než počnu s výkladem tohoto 7. paragrafu božího, který jest vzat z nejstaršího zákonníku, musím vzývati Ducha sv. za dar osvícení pro sebe i pro posluchače své, abych pravdu předvedl jasně a spravedlivě, abych věc projednal ku spasení duše a ne ku zatracení. Hřešila Magdalena životem lehkomyslným, hřešil Zacheus, vrchní nad výběrači mýtovného způso-

bem podvodným. Obrátila se Magdalena a obrátil se Zacheus, tak že z obou se stali světci a občané království božího, ale slavný missionář bl. Hofbauer, který na začátku tohoto století ve Vídni zemřel, ze své zkušenosti říkával, že spíše dělá 10 Magdalen kajícně opravdové pokání, než jeden Zacheus. Což jinými slovy řečeno by bylo: mnoho lidí hřeší smilstvem a mnoho jich hřeší krádeží neb způsobem podvodným, ale spíše 10 se opravdu obrátí od smilstva než jeden od nespravedlivě nabytého majetku. Proto na počátku kázání o přikázání 7. vzývám Ducha sv. pro sebe i pro vás. Dnes pojednám vůbec o hříších proti 7. přikázání, obšírnější výklad jednotlivostí si nechám pro budoucí kázání.

Pojednání.

1. Všechen majetek způsobem nespravedlivým získaný jest krádeží a vždy hříchem. Způsob, jakým se kdo majetku cizího zmocní, zůstane vždy lhostejný. Nebo Bůh se dívá vždy na jednání naše. Byť byla sebe chytřeji zařízena krádež a třeba důmyslně — zůstává přece hříchem.

A zůstává tak dlouho hříchem, dokud není v rukou majetníka. Věc kradená volá k Hospodinu, jest zásadou křesťanskou, t. j. věc odcizená, dokud se nevrátí poskvrňuje duši stále. Majetek odcizený jest jako věc, která padla do oka. Tak dlouho v oku vadí, dokud z oka není odstraněna. Působí zápal a když se nepomůže i oslepnutí. Tak věc kradená působí ve svědomí. Buď jest vrácena a svědomí jest po pokání prosto viny, buď zůstává na svědomí, a připravuje je o milost boží a znečišťuje svědomí. *Do nebe* pak nic *nečistého vejíti* nemůže. Je-li i něco málo na svědomí, neprojde duše úzkou branou nebe, ale musí zůstati venku, dokud není očištěna, dokud nesplatí posledního haléře; je-li mnoho a ty žádné touhy si neměl nahraditi, co jsi odcizil pak jest statek odcizený tvůj bůh a Bůh tvůj věčný soudce. Před Pánem Bohem jest zlatka maličkost a před Pánem Bohem jest celý statek maličkost, ale nespravedlnost není před Bohem nic maličkého, ale velké zlo, které Bůh nenávidí. Přidržíš-li se něčeho nespravedlivého a to tak tvrdošíjně, že se toho spustiti nechceš — zahyneš, že se držíš nespravedlivého.

2. Kdo by mohl vyčísti všechen způsob, jakým se majetek nespravedlivě odcizuje. Lidé jsou velmi vymýšlivými v tomto ohledu. Těžko vyjmenovati všecky způsoby, jimiž se bližní o jeho majetek připravuje, ale nejspolehlivější výklad jest svědomí, které praví nám, co máme a co nemáme. Apoštol dí, milujme skutkem a ne slovem, aneb také můžeme smysl slov jasněji pronésti, řekneme-li: »Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jiným« aneb: »Miluj bližního jako sebe samého.«

a) Nemluvím o krádeži, to jest o odcizení majetku bez vědomí a proti vůli majitele, neboť to jest tak zřejmý hřích, že staří Čechové označovali člověka, který věc ukradl, slovem: *zloděj,* t. j., který něco zlého dělá. Majetek jest posvátný a nelze

bez hříchu ničeho si osvojiti. Ani nechci dnes mluviti o násilné krádeži, kterou nazýváme *loupež,* ani o krádeži věci, službě boží zasvěcené, kterou nazýváme svatokrádež. Ale chci jen několik příběhů uvésti z nejobyčejnějšího života, které se velmi často mezi křesťany také naskytají a mnoho zlého působí, a hříšné skutky vesměs jsou.

Vezměte na ně měřítko, jak nám je udává Písmo sv.: »Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jim.«

b) Patero spřežení volů jsem koupil, dí omlouvač v evangeliu, a jdu, abych je zkusil. Máš rád, když ti někdo prodá dobytek chybný za dobrý a žádá za něj cenu jako za dobytek bezvadný? Něco takového činiti jest podvod. Máš rád, když ti někdo prodá krávu a chválí ji, že tolik a tolik žejdlíků dojí a takové a takové vlastnosti má, kdežto jest třeba stará, bez užitku? Hle, to jest podvod.

c) Máš rád, když ti řemeslník přinese práci a dá si ji zaplatit za dobrou, kdežto v krátkém čase se ukáže špatnost jeho díla? Kolik se takto děje podvodů?

d) Máš rád, když někdo si dělá k vůli svému pohodlí cestu přes tvé obilí, třeba dokonce vozem? Máš rád, když někdo ti podorává mez aneb posazuje mezník, aneb přenáší hrsti aneb snopy?

e) Máš rád, když by ti kupec prodal drobet prachu a smetí, na místě dobrého koření? Měl bys radost, když by ti vlhkou sůl prodával, aby více navážil a více získal? Ve své vlastní věci jsme každý velmi citlivý, a tak žádá od nás Bůh, abychom byli též citlivými ve věcech, týkajících se bližního.

f) Jsi rád, když se někde předáš aneb nějaký peníz ztratíš a druhý si jej nechá? Aneb se směješ, když jiný ti vyvede dobytek do tvých polí a vede si jakoby byl ve svém? Aneb když slepice z nerozumu svého přeskočí zeď a snese na dvoře sousedově, který ti upírá vajíčko? Jsi rád, když jiný ti udělá škodu a ani se neomluví, natož, aby chtěl škodu nahraditi?

g) Aneb, jsi-li žena a máš-li lehkomyslného muže, jsi ráda, když mu jiní půjčují do karet a pití a na podobné vyražení? Tedy: Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jiným.

Kdo by konečně mohl vyčísti všecky případy, v nichž se lidé prohřešují proti spravedlnosti a majetku. Jest jich počet nesmírný.

h) Kdo má rád, když mu někdo upře, co mu jiný půjčil poctivě, kdo, když nadužívá bídy jiného a buď od něho veliký úrok požaduje, aneb příliš lacino kupuje, aneb draho prodává. Zkrátka dí nám zákon boží: »Nepokradeš«, t. j. ničeho si neosvojíš jakýmkoli způsobem, o čem víš, že jest nepoctivé, že bližního bez práva poškozuje, že tobě přesně nenáleží.

3. Není jasnějšího zákona nad zákon boží, neboť Bůh dobrotivý dal každému do srdce již výklad, který nazýváme svědomí. Někdo jedná proti němu a říká, vždyť to může býti, a omlouvá svůj skutek všelijak, ale ten nezměnitelný výklad ve svědomí mu

praví, že tak býti nemá, a proto právě svůj skutek omlouvá, vždyť to jest právě důkaz, že jedná neprávě. Pravý skutek nepotřebuje omluvy.

U soudu se přetřásá do roka velmi mnoho sporů o majetek. Nezřídka stane se, že nějaká okolnost zůstane nepovšimnuta a celou při ztratí strana, která pravdu i právo má. Soud u lidí jest skončen, chytrý a úskočný advokát snad pomohl k výhře. Je-li však soud skončen u lidí, není ještě skončen u Boha. U Pána Boha není žádný advokát, není právní zástupce a žádné dodatky k paragrafu 7., ale jen jediné *svědomí*.

Proto se nazývá člověk, který neví, že snad část majetku jeho pochází z nespravedlivého majetku a života, ale myslí, že poctivý statek to jest, majitel dobré víry; onen však, který pochybuje, je-li vše spravedlivo, co má, jest majitel *pochybné víry;* a kdo ví, že majetek jeho jest nespravedlivý, nazývá se majitel *zlé víry*. Abych věc znázornil, vrátím se *k evangeliu*. Onen kupec volů koupil by spřežení na trhu, nic se nedomnívaje, že by byli snad z krádeže, jest majitel dobré víry. Kdyby je koupil od osob podezřelých aneb v čase neobyčejném za okolností podezřelých, mohl by se domnívati, že jsou kradené, a dokud by se nepřesvědčil, nemohl by je spravedlivě koupiti, a byl by majitel v pochybné víře; kdyby je koupil od člověka, který zloděj známý jest aneb který majetníkem jich ani býti nemůže, byl by majitel *zlé víry*, t. j. nepoctivý majitel, zloděj, aneb krádeže spoluvinen.

Proto jest třeba vždy opatrnosti při koupi, nejen, aby se neošidil, ale aby kradenou věc nekoupil. Věc kradená volá o pomstu k Hospodinu.

Učiňme pravidlo křesťanské skutkem: Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jiným. Ovšem se tím pravidlem všichni říditi nebudou, ale všichni, kdo chtějí Kristovi býti, se jím říditi musí. Nebo, co prospěje, kdyby celý svět získal? Ohledej statek svůj, není-li nespravedlivý, abys byl shledán hoden. Amen.

Neděle III. po sv. Duchu.

Jak vám známo, v Kristu shromáždění, byli potomci Abrahamovi čili Israelité národem od Boha vyvoleným. A přece starozákonní židé často se prohřešovali proti Pánu Bohu svému. Nejvíce nespokojeností s řízením božím, reptáním a zlořečením. Tuto takřka dědičnou chybu starověkých židů měli i křesťané obrácení na víru ze židovství. Z kteréžto chyby je kárají sv. apoštolové ve svých epištolách.

Tak píše i v dnešní epištole sv. apoštol Petr: »*Pokořujte se pod mocnou rukou boží, aby vás povýšil v čas navštívení*«. Co znamenají jeho slova? Což má Bůh ruku jako člověk? Nemá ovšem. Ale poněvadž rukou provozuje člověk moc nad jinými, nebo svou rukou jiné řídí, je ruka znamením moci a mocného řízení. A poněvadž mluvíváme o Bohu po lidsku, znamenají slova

sv. apoštola o pokořování se pod mocnou rukou boží: »Podrobujte se pokorně všemocnému řízení božímu, aby vás povýšil v čas navštívení, t. j. aby vás oslavil až přijde soudit živých i mrtvých.« Tato slova, řečená původně k židokřesťanům, týkají se i nás a vyzývají nás ku přemýšlení, *proč se máme pokořovati pod mocnou rukou boží.*

K tomu, bratří nejmilejší, máme dvě příčiny: 1. *jako tvorové boží* a 2. *jako hříšníci.*

1. *Jako tvorové boží* jsme sice Bohu podobni, jsme jeho obrazem a podobenstvím podle duše, poněvadž máme rozum, svobodnou vůli a nesmrtelnost, jako on. Ale jak slabá a křehká je nádoba, ve které přebývá duch nesmrtelný! Jak vetché bývá tělo, které jest určeno zde na světě za schránku duše! Mnohdy stačí jediné pokynutí Boha všemohoucího, jediné dopuštění, jediné navštívení, dosti malý úraz, choroba, neštěstí, aby se tělo sklátilo v bezvládu, na lože nebo dokonce i do hrobu. Na to chtěl upozorniti Pán Bůh již Adama, jemužto řekl po hříšném pádu jeho: »V potu tváře své jísti budeš chléb, dokavad se nenavrátíš do země, ze které jsi vzat; nebo prach jsi a v prach se navrátíš.« I. Mojž. 3, 19. A co řekl Pán Bůh prvnímu člověku, platí o každém jiném člověku vůbec. Jako člověk dle těla ze země vyšel, tak opět do země se musí navrátiti. V tom smyslu nazývá se člověk v Písmě sv. prach, popel, země a podobně I. Mojž. 18, 27. Žalm 102, 14. Kaz. 12, 7. Sir. 10, 9. Každému pak křesťanu připomíná to kněz na počátku čtyřicetidenního postu sypaje mu na čelo posvěcený popelec a říkaje: »Pomni, člověče, že prach jsi a v prach se navrátíš.«

A toto vědomí, že jsme tvorové boží, kteří na jediné pokynutí všemohoucího obracíme se v prach a popel, toto vědomí nemělo by nás pokořovati pod mocnou rukou boží? My, tak slabí, křehcí a padoucí tvorové, chtěli bychom se vzpírati vůli a moci vševládnoucího Boha? Snad bys nechtěl čekati, člověče, až tě všemohoucí sám pokoří a dá ti pocítiti trpkým způsobem tvou nicotu a ničemnost, jako král Nabuchonodosor, který se nadýmal, jako by Boha nad ním nebylo, když však od Boha byl ponížen tak, že zblbnul a jedl seno jako vůl, potom teprv pozdvihl očí svých k nebi a zvolal: »Není, kdo by se směl vzepříti ruce Nejvyššího a říci jemu: Proč jsi to učinil?« Dan. 4. Ano, ty člověče, chtěl bys čekati, až Bůh sám ti dá pocítiti, žes prach a popel? Snad nechceš, aby se ti zjevil Bůh každodenně v hrůze své moci a velebnosti, aby tě trestal jako krále Faraona, obrácením vody v krev a hned zase rozmnožením žab potom štěnicemi, jedovatými mouchami, morem dobytčím, vředy a puchýři, krupobitím a ohněm, kobylkami, přehroznou tmou a náhlou smrtí tvých nejmilejších? Snad si nepřeješ, aby tě trestal Pán Bůh jako reptající Israelity na poušti, brzy hladem a žízní, brzy morem a mečem, brvy usmrcením od hadů jedovatých a pohlcením od země? — Chceš-li tedy, aby všemohoucí Bůh tvé tvrdé šíje v prach země neskláněl, skláněj ji sám ochotně a dobrovolně pod mocnou rukou boží, jako svatý

apoštol Pavel, který s řízením božím vždycky byl spokojen a proto stejně vesel, ať byl syt nebo lačen, ať měl hojnost nebo nouzi Fil. 4, 12., anebo jako sv. František Saleský, který často říkával: »Ponechávám Pánu Bohu na vůli, aby se mnou naložil dle svaté vůle svojí; všeliké starosti své skládám do rukou božích,« a proto také vždy pokojné byl mysli, ve zdraví a v nemoci, v chudobě i bohatství, při chvále i potupě, v životě i smrti.

2. Máme se tedy pokořovati pod mocnou rukou boží jako jeho tvorové, jsouce prach a popel. Ale také *jako hříšníci.*

Že všichni lidé jsou hříšníci, dosvědčuje Písmo sv. i ústné podání i zkušenost. Již žalmista Páně napsal: »Porušeni jsou lidé a ohavni ve svých snažnostech; není, kdo by činil dobré. Všichni se odvrátili od Boha, napořád se stali neužitečnými; není kdo by činil dobré, není ani jednoho.« Ž. 13, 1. 3. Sám pak o sobě vyznává: »Aj! v nepravosti splozen jsem, a v hříchu počala mne matka má« 50, 7. Podobně vyjadřuje se prorok Isaiáš: »My všichni učiněni jsme jako člověk nečistý, a jako roucho ohyzdné jsou všecky spravedlnosti naše; padáme jako listí my všichni, a nepravosti naše jako vítr nás zachvacují« Is. 64, 6. Zvláště obšírně dokazuje sv. apoštol Pavel, Řím. 3. nn., že všichni lidé jsou hříšníci. A miláček Páně dokládá: »Díme-li, že hříchu nemáme, činíme Boha lhářem« I. Jan 1, 10., protože on sám v Písmě sv. svědčí, že všichni jsme hříšníky. Ano, všichni jsme hříšníky, protože i po křtu sv. zůstává v nás zlá žádostivost čili náklonnost ke hříchu, žádný pak člověk beze zvláštní pomoci boží této náklonnosti nepřemůže tak, aby nikdy jinak nepoklesl, ani hříchem všedním nebo každodenním. Proto píše sv. Jarolím (In cap. IV. Jonae:) »Nikdo není bez hříchu, i kdyby život jeho na zemi jediný den trval.« A sv. Augustin míní, že Spasitel naučil nás modliti se: »Odpusť nám naše viny,« abychom pamatovali, že nikdy nejsme od hříchů čisti a že proto každodenně za odpuštění hříchů modliti se máme. — I kdož by nechtěl přisvědčiti těmto výrokům písma sv. a sv. otců? Jestiť všeobecným přesvědčením: »Člověk všady má své vady. Všichni jsme z krve a masa.« Jenom člověk pýchou zaslepený a nezřízenou sebeláskou zaujatý může se domýšleti, že by nikdy nehřešil.

Tedy, poněvadž jsme všichni hříšníci, jsme trestu hodni. Bůh pak ve svém nekonečném milosrdenství skutečně nás trestá pro naše poklesky a nepravosti. Ovšem z nejlepších úmyslů. Trestá nás ne proto, že by měl zálibu v trápení svých tvorů, ale pro naši kázeň, aby nás očistil a zdokonalil a k požívání budoucí slávy uzpůsobil.

»Kdo trpí na těle«, dí svatý apoštol Petr I. P 4, 1., »přestává od hříchů«. Není tedy nic moudřejšího, než abychom jsouce hříšníci a proto trestu hodni, mile se pokořovali pod rukou boží.

Nejmilejší! Pamatujme na naučení sv. apoštola Petra. Pokořujme se pod mocnou rukou boží, aby nás povýšil v čas navštívení. Jsmeť jeho tvorové a to tvorové bídní, prach a popel; jsmeť jeho tvorové a to tvorové hříšní, hodní ran a šlehů. Nebylo by

tedy nejvýš zpozdilé, kdybychom se vzpouzeli proti vůli boží, kdybychom byli nespokojeni s božím řízením a dopuštěním, kdybychom proti všemocnému a všemoudrému Pánu nebes i země reptali?

Nepraví nadarmo Kniha moudrosti (1, 11.): »Vystříhejte se reptání, které nic neprospívá.« Co medle prospěje reptání tobě, otče nebo matko, jenžto se hněváš a horšíš na své nezdárné dítě, až tou měrou, že mu laješ, klneš, zlořečíš? Pomni na přísloví: »Otcova kletba vysušuje, a matčina z kořen vyvracuje.« Je snad dítě proto hodnější a bude snad proto šťastnější, že shrnuješ na hlavu jeho slova zlolající? Taková slova vysuší v srdci jeho všchen lepší cit a vyvrátí dokořán všecku lásku jeho k těm, kteří mu dali život. — Anebo co prospěje tobě, rolníku, všecko reptání při práci? Domníváš se snad, že ti půjde práce tím hbitěji od ruky, čím více svoláš na ni blesků a hromů? Co pak je ti neznámo, co se říká u nás ode dávna: »Kdo za pluhem kleje, zlé semeno seje?« Jak se ti může dařiti práce polní, ku které tě povolal hospodář nebeský, když jí nekonáš ve sjednocení s jeho svatou vůlí, ale ve zlostném odporu proti ní? Proto je moudré pravidlo: »Lépe zpívati, nežli klivati.« Kdo, kráčeje za pluhem, zpívá sobě slušné nebo dokonce nábožné písně, tomu je den jako chvilka, ten by dělal do úpadu bez omrzení. — Však ani tobě, řemeslníku nebo nádeníku, nic neprospěje veliké reptání proti Bohu. Mnohem lépe je tobě říditi se pravidlem: »Chval Boha měděným tělem, železným srdcem a konopnou duší.« Jako zvon mající tělo měděné houpá se stále a vytrvale, mající srdce železné, ozývá se hlasem zvučným a vysokým, mající uvázaný konopný provaz klidně koná svou službu na zvonici: tak i ty, řemeslníku a nádeníku, mnoho dokážeš, budeš-li pracovati podle vůle boží stále a vytrvale, s modlitbou nebo nábožným zpěvem na rtech, s duší měkkou, klidnou, nemající náklonnosti ku klení a zlořečení. — Protož pokuřujme se všichni pod mocnou rukou boží, aby nás povýšil v čas navštívení mezi ty, kteří jsou jeho lidem vyvoleným. Amen. *Kl. Markrab.*

Neděle III. po sv. Duchu.

O náhradě.

»Radujte se, nebo jsem našla peníz.«
Evang.

Raduje se člověk, když ztratí něco a najde opět. Je-li věc velmi důležitou, jest radost jeho veliká. Jak se člověk raduje, když vyhraje proces, ve kterém mohl mnoho ztratiti! Tak se raduje i člověk, když přijde k svému spravedlivému majetku, který mu byl nespravedlivě vzat.

Rmoutí se, kdo byl nespravedlivě připraven o svůj majetek aneb o své právo. Proto jest zcela spravedlivo, že nelze dojíti odpuštění skutečného a platného, kdo věc nepravou u sebe má, dokud ji nenahradí.

Právě to jest ona příčina, že spíše se najde deset kajících Magdalen, než jeden kající Zacheus. Jako opravdovou lítost poznáváme dle zanechání hříchu, neboť, co člověka bolí, tomu se hledí vyhnouti, tak nad nespravedlivým skutkem má člověk jen tehdy lítost, když jest ochoten, co nespravedlivě získal, vrátit a tak věc udělati, jakoby se nebyla stala. Sv. Jeroným srovnává nespravedlivě nabytý statek s uhlím řeřavým, které popálí držitele, neodhodí-li je. Vím a doufám, že mezi mými posluchači nebude nikoho, kdo by velikými náhradami byl povinován. Povím vám též příčinu. Kdo veliký dluh na svědomí má, bývá zřídka vídán v kostele, neboť mu nebývá volno, slyšeti o Bohu věčném, který se nemění, byť lidé sebe více se měnili a změny své omlouvali. Mluvím o náhradě proto zejména, aby se každý z nás bál obtížiti svědomí skutkem, který nemůžeme napraviti, leč navrácením. O náhradě všeho nespravedlivého mluvil Kristus Pán sám, a proto jest zřejmo, že jest to požadavkem božím a ne lidským.

Pojednání.

1. Jest nutno, aby byl křesťan dobře v zákoně božím poučen, neboť pak uznává jeho moudrost, jeho prospěšnost a jeho krásu. Kdo na věc jen povrchně se dívá, ani nepochopí důmyslnost zákona božího.

Proč musí se státi náhrada? Protože každý věděl, že jedná neprávě a že si osvojuje, co jemu nepatří, proto musí dáti, což koho jest. Kterak by přišli děti otcovi k tomu, aby pro loupež, kterou spáchal jiný na jich otci, na vždy byli ožebračeni, a onen lupič aneb zloděj aby seděl v otcově statku? Kterak by přišla vdova k tomu, aby po manželu zdědila bídu, k vůli člověku, který si nespravedlivě osvojil její majetek a právo. Proto krádež a loupež a jakékoli zkrácení na právu a majetku lze opět napraviti jen navrácením věci nespravedlivé. Toť jest již přirozený zákon, který každý uznává, když se týká jiných, ale hned proti němu jest, když se týká jeho. Nejednáme jako král David, když k němu vešel prorok Nathan, aby ho napomínal pro jeho hřích. Nathan dí k Davidu: »V království tvém bydlí muž, který má tisíc ovec a vedle něho bydlí muž, jenž má ovečku jednu, která s ním jídala a s ním líhala, a ten, který má tisíc ovec, mu ji vzal a zabil, co se má státi tomu člověku?« I vzkřikl David: »Smrtí ať umře.« A Nathan dí: »Ty jsi to.« A David dělá pokání. Tak nejednáme my ve věcech majetku, zde člověk vinný nechce nahlédnouti, že bez navrácení není odpuštění, neboť věc volá k Hospodinu.

2. *Kolik má se nahraditi?* Tolik, aby ze skutku nespravedlivého neměl škody nižádné, tedy navrácením věci, nahrazením škody a vrácením zisku. Není dosti navrátit neprávem osobované pole, ale třeba nahradit i zisk, který pravému majiteli ušel.

Komu nahraditi? Majiteli aneb jeho právním nástupcům, dětem, potomkům, a teprve když by těch nebylo aneb vypátrati

by se nedalo, teprve stačí dáti ten obnos na dobročinné účely, almužnu, sirotčince, chudobince, kostely a pod. Nestačí, kdyby někdo na místě poškozenému dal almužnu, jako byste nebyli spokojeni, kdyby někdo z vašeho dával almužnu proti vaší vůli.

Kdy nahraditi? Tu jest krátká odpověď: Hned, jakmile chceš činiti pokání opravdu. Kdo nemůže hned, má aspoň vůli míti, aby nahradil, jakmile bude moci. Nemůže-li vše, jest třeba, aby nahradil aspoň po částkách aneb aspoň tolik, kolik mu možno. Není ovšem mnohdy možno nahraditi škodu, kterou učiní, na př., vyhodí-li dům do povětří prachem aneb zapálí-li dům, ale vyhoří půl vsi, zde nelze než konati pokání a přenechati vše spravedlnosti boží. Škoda se lehce dělá, ale těžko nahrazuje.

Ale kdo za to může, že se stala škoda, než škůdce sám. *Krásný příklad náhrady* dal sv. Paškal, který při svém pasáckém zaměstnání zachoval svědomí útlé, a proto i nepatrnou škodu, kterou působil nedopatřením, snad chtěl vždycky napraviti. Proto, kde dobytek jeho nějakou i nepatrnou škodu udělal, hleděl prací a přičinlivostí svou nahraditi. Nosíval s sebou srp, a když lidé žali, přidružil se k nim a pomáhal jim chvíli žnouti, aby takto škodu nahradil.

3. Jak nahraditi? Netřeba, aby poškozený věděl, kdo mu věc odcizil, ale postačí poslati náhradu buď skrze spolehlivou osobu, buď poštou a třeba tajným způsobem. Však, což bych dlouho mluvil o náhradě, důležitější jest uvážiti, že jedině touto cestou smíření s Bohem dojíti může, a že není požehnání na nespravedlivém, a tím hůře, jestli snad nespravedlivému se dobře vede. Tu volá sv. Augustin: »Nic neznám horšího nad štěstí hříšníka, nebo tu Bůh, již mu dává odměnu za něco dobrého, co vykonal zde, a trest nechává na věčnost.« Dobře si uvažme, co jest to jíti s těžkým svědomím před věčného spravedlivého soudce a více se nevrátit.

4. Však, uvážíme-li řízení boží, kterak se nám v životě ukazuje, vidíme, že Bůh má statisíců prostředků, kterými by nespravedlivý statek vzal nespravedlivému majiteli. Člověk potřebuje míti oči a rozum nezkalený, aby viděl, jak Prozřetelnost boží docela jinak hospodaří, než člověk by se jen domnívati mohl.

Mnohý z ohledu na děti své nechce navrátiti, co nespravedlivého má, nebo se bojí, že by přišly děti jeho na mizinu. Se samým nespravedlivým jednáním nahospodařil či lépe řečeno nakradl třeba veliký majetek, mnoho se při tom nastýskal na špatné časy a pod. Když zemřel, děti jeho rozmařilostí svou utratily, co otec hříšně nastřádal, nebo nebylo na tom požehnání. Hříšně nabyly, hříšně pozbyly.

Otec nebeský jest dobrotivý a přemoudrý otec, který může nahraditi tobě každý groš, který si navrátil, ne jednou, ale tisíckráte, že ti nebude ani chleba, ani šatu scházeti. Bůh dá dar moudrosti, dá ctnost šetrnosti, pracovitosti, a nahradí v krátku, co jsme pro něho vrátili. A také může tisícerým způsobem vzíti zloději to, co nespravedlivě nastřádal.

Tu přijde do stavení zlý host, nemoc, a vrhne otce aneb matku na 4—5 měsíců na lože, práce nejde od ruky, musí se přijednat a platit, a co si nespravedlivě někdo nastřádal, vezme si lékař, lékárník a často i truhlář na rakev, hrobník za hrob a kněz za pohřeb. Dítky jsou sirotky a žena vdovou, neboť otec jejich byl nespravedlivý a Bůh spravedlivě mu už třeba na zemi odměnil.

Aneb Bůh pošle mrzáčka do rodiny, a ten vyváží všecko, co nespravedlivého bylo v domě aneb tisícerým způsobem, jak ani nemůžeme stopovati, Bůh sám vezme, co nespravedlivého shledal v domácnosti, neboť přísloví dí, že kradené není požehnané, a že jeden nespravedlivý krejcar vyhání deset spravedlivých.

Jest ovšem těžko pohnouti člověka nespravedlivého k náhradě. Spíše lze pohnouti člověka, aby nespravedlivě nejednal, než, když nespravedlivě jednal, aby navrátil, co nespravedlivě získal. Proto jest dobře položiti si v srdce řeč Páně: Co prospěje člověku, kdyby celý svět získal a na duši své zkázu trpěl. Albán Stolz, výtečný křesťanský spisovatel pro německý lid, když píše o náhradě, krásně dí: Tento výrok by měl ponocný vyhlašovati po půlnoci pro ty, kdož přílišnými starostmi procitnou ze spánku. Tento výrok by měl býti na každé váze, byť ne celý, tedy aspoň tři slova: »Co prospěje člověku«, mnohá váha by byla spravedlivá a závaží větší, a měl by býti v každém mlýně a mýtnici, aby mlynář nedostal zálusky, aby jeho koně byli tučnější spíše, než aby chudý déle s moukou vystačil, ten nápis by měl býti v hostinci a v obecním a soudním úřadě pro ty, kteří mají něco vyjednávati, a tu by věc mnohdy jinak dopadla, než dopadne, a ten výrok by měl býti na každém kolku, hned vedle císařského orla, aby jej si mohl přečísti ten, kdo při vede i jeho advokáti, jich soudce. A tento výrok by měl býti na každé hře karet vytištěn . . . a na kamenech vedle cesty mohly by býti aspoň počáteční písmena, aby se mohl mnohý kolemjdoucí zeptati: Kam vede tato cesta, kterou se ubírám?

Však, což jest platný nápis, kdyby nebyl v srdci? Neboť mnohý příbytek má na stěně sv. kříž a obraz Matky boží, ale ve stavení se ozývá řeč a klení a bývají viděti věci, při nichž je lépe zavříti oči.

Proto do srdce si vložme slova Páně: Nic nám neprospěje, co nespravedlivě jsme získali. Co prospěje nám? Jediný Kristus. Amen.

Fr. Vaněček

Neděle IV. po sv. Duchu.

Duch sv. a církev.

Jiného Utěšitele Otce dá vám, který zůstane u vás. Jan 14, 16.

Obyčejně rozumí se církví viditelná společnost vyznavačů Kristových, pod vrchní správou papeže, kteří jednou vírou jedněmi

a těmiže přikázáními a milostmi, hledí dosáhnouti blaženosti věčné. Jako taková nebyla církev na světě před narozením Páně, ale byla již v Starém Zákoně předobrazována a naznačena. Všickni ti spisovatelé sv. knih Star. Zákona, všichni učitelé a proroci, kteří o Mesiáši předpovídali a lid naň připravovali, byli nástroji Ducha sv., jenž je řídil, osvěcoval a posvěcoval, tak že můžeme směle říci, církev Kristova že trvala již v Starém Zákoně, jen že nemají Syna božího za svou hlavu, netěšila se ani z působení Ducha sv. v té plnosti a míře, jako církev novozákonní; jako však druhdy archa úmluvy nesena byla pouští, jsouc chráněna Duchem sv. proti mečům četných nepřátel, až dospěla hranic zaslíbené země, tak kráčí i církev pouští tohoto života, nepřízní a úklady světa k věčnému svému cíli na perutích Ducha sv., jenž za ni bojuje. A na tomto pochodu jí neubývá, nýbrž roste, podmaňujíc si národy nové, jako v náhradu za ztráty, které jí způsobuje lidský nerozum, pýcha a umíněnost. »Co je pro tělo duše,« píše sv. Augustin, »to je pro tělo Kristovo — církev — Duch sv.; co duše v údech působí, působí Duch sv. v církvi.« Proto rozjímejme dnes, dr. v Kr., o církvi sv., 1. co ona je a 2. v jakém poměru k ní je Duch sv.?

Pojednání.

1. Co rozumíme církví, již jsme si pověděli a jako hlavní cíl tohoto ústavu Kristova naznačili posvěcování lidí, aby dosáhli blaženosti věčné. Aby toho cíle dosáhla, musí vládnouti církev jistými vlastnostmi, jichž nevyhnutelně k svému trvání potřebuje a jistými milostmi, čili božskými dary, bez nichž by nebyla s to, lidstvo k věčné spáse vésti. Především musí církev býti na světě jednou jedinou, zrovna tak, jako může býti pouze jeden Bůh a pouze jedna pravda a jsouc určena pro lidi, musí býti ústavem viditelným, na zákonech a nařízeních založena, ježto jakási ideální, neviditelná církev mohla by sloužiti pouze bytostem pouze duchovním. Jednota její musí se jeviti ve všem, ve správě, v učení, mravním zákoně i v pokladu milostí, jimiž vládne. Církev pravá musí — aniž by tím jednota trpěla — býti tak rozšířena a míti tak světové poslání, aby ji každý mohl viděti a najíti, čili ona musí býti všeobecná katolická. Pravá církev musí býti, jsouc dílem nejsvětějšího Boha, sama svatou, svaté musí ploditi a svatost jejich světu divy dokazovati. Ona konečně musí býti takovou, jako byla církev z rukou Kristových vyšlá, církev apoštolská, musí míti tutéž ústavu a moc, jež se dědí s jednoho na druhého v řadě nepřetržité od časů Petrových. Toto nepřetržité následnictví papežů a biskupů je právě zárukou a známkou jejího apoštolského původu. To jsou však vlastnosti, jež církev k své podstatě a k svému trvání potřebuje; aby však lidi posvěcovala pro věčnost, musí míti jiné vlastnosti a síly a sice ty, jež Kristus sám měl: moc totiž učitelskou, kněžskou a pastýřskou a tato moc musila jí býti na čelo vtlačena, jako viditelná pečeť božské její moci, neboť ona nemá žádnou jinou úlohu, než kterou měl Ježíš Kristus za svého trvání na světě

— má býti živým a do skonání světa trvajícím nástrojem Kristova díla spásy. V ní musíme viděti v jistém smyslu Krista samého.

Z toho však spolu plyne, 2. v jakém poměru ona se k Duchu sv. nachází. Praví-li Pán Ježíš: »Jiného Utěšitele Otec dá vám, který zůstane u vás« a na jiném místě: »neodejdu-li, nepřišel k vám Utěšitel; odejdu-li, pošlu ho vám.« Jan 8., 39 vysvítá z toho, že Duch sv. nespočívá nad církví asi jako dlel ve způsobu oblaku v chrámě jerusalemském, nýbrž že opravdu podstatně náleží k církvi a bez něho nebyla by církev úplná, jak se čte u téhož sv. Jana: »posud nepřišel Duch sv., ježto Ježíš nebyl oslaven.« Proto se nazývá Duch sv. nejen zaslíbením Otce, ale též věnem církve. Sv. Augustinu je církev dokonce příbytkem Ducha sv.; bez něho nemohla by ona ničeho konati, ba ani trvati. Neboť kdy počala církev vlastně činnost svou? — Teprv o slavnosti letnic, ač před tím bylo zde vše, čeho ku své existenci a ku svému úkolu potřebovala. Učení bylo hlásáno, apoštolé zvoleni, svátosti založeny, duchovní moc v církvi ustanovena a přec nedávala církev žádné známky života; a proč? — Protože nepřišel Utěšitel. Nikdo nekázal, nekřtil, hříchy neodpouštěl, oběti nejsvětější nekonal, vše bylo podobno velikému stroji, hotovému sice, jejž však nikdo nespouštěl, mocné lodi, jež měla svou posádku, své mužstvo i prostředky životní, čekajíc pouze na první rozkaz, aby pustila se na širé moře. A ten rozkaz byl vydán, když za prudkého větru ukázali se ohniví jazykové nad hlavami prvních kormidelníků. Tu počala se hýbati, počalo se kázati ve všech řečích a na všech místech, zástupy hrnuly se k ní, ke křtitelnicím i oltářům. A třeba se někdy zdálo, že v pozdějších časech tento čilý život utuchal, třeba se zdálo, že kormidelníci spí, vždy dostavil se mocný vítr, Duch sv. vzbudil církvi své muže veliké, kteří posádku vzbudili a nadchnuli, aby se postavili na svá místa a svatou věc proti útokům světa hájili, nebo poručil bouři zevnější, aby se utišila. Jak slavně obhájil Duch sv. církev boží proti největším odpůrcům, kteří se proti ní spikli! — Buď byli obráceni, aneb zničeni, že dnes nikdo o nich ani nemluví. Když největší díla lidská se rozpadávala před očima dějin, stála tu církev pevně ve starém svém, ale vždy znova vyzdobeném hávu. Jak krásně líčí toto přebývání boží v církvi, tuto nadpřirozenou ochranu, žalm 45. a 47. Jako Syn boží tělesně s námi kdysi obcoval, tak obcuje podstatně, nikoli pouze návštěvou, Duch sv. s církví. Jednotliví údové v církvi mohou jej pozbýti, nikdy však jej nepozbude církev sama, kterou naplňuje, buduje, obživuje, řídí a spravuje a čteme li skutky apoštolské, jež nejsou ničím jiným, než prvním listem v dějinách církve, potkáváme se všude s Duchem sv., jenž se tu jmenuje a jemuž se všechen zdar připisuje, takže možno nazvati tyto skutky apoštolské pátým evangeliem, evangeliem Ducha sv. Stojíme tedy dr. v Kr., všickni my katolíčtí křesťané pod zvláštním vedením Ducha sv. a v době naší zvláštním způsobem se toto působení Ducha sv. jeví. Ne že bych chtěl s t. zv. duchaři čili spiritisty tvrditi, Starý Zákon že byl dobou Boha Otce, nový dobou Boha Syna a nyní

— co totiž duchaři s bludem svým vystoupili, že počíná doba Ducha sv., kdy budeme v užším spojení s duchy zemřelých; Bůh mě od takového poblouzení chraň! Doba naše je dobou Ducha sv. tak dalece, pokud Otec a Syn dílo své — stvoření totiž a vykoupení naše vykonali a pokud nyní dílo Ducha sv. posvěcení lidstva skrze církev boží trvá. A v tom máme býti za to vděčni, že církev katolická stala se nám druhou vlastí, domovem duší našich, naší dobroditelkou, vychovatelkou a matkou, než Duchu sv.? Co dobrého nám církev koná, to koná skrze Ducha sv. O tom svědčí křtitelnice, zpovědnice, kazatelna, oltář i svatostánek. Proto nezapomínejme na Ducha sv., z jehož dobrodiní žijeme! Těšme se z jeho darů, buďme vděčni však Dárci, Duchu sv., jenž s Otcem a Synem stejný Bůh živ je a kraluje na věky věků. Amen.

Neděle IV. po sv. Duchu.

O papežské neomylnosti.

»Ježíš vstoupil do jedné z lodí, která náležela Šimonovi, posadil se a učil.«
Luk. 5, 3.

Dnešní sv. evangelium nás poučuje o tom, že božský Spasitel náš vstoupil do loďky, která patřila Šimonu Petrovi, a v ní sedě, učil lid, ač na jezeře dvě loďky byly. Jest to významné. Dle výkladu sv. Otců a vykladačů Písma sv. znamená loďka Šimona Petra církev sv., a ta událost, že Pán Ježíš z této loďky právě učil, znázorňuje nám pravdu, že pravé, božské učení, milost a spasení pouze v oné církvi se může nalézti, která sv. Petru patří. Touto církví však dle svědectví dějin není žádná jiná než naše svatá katolická církev, neboť jen v této žije sv. Petr ve svých nástupcích, římských biskupech, neustále po všecky věky až do konce světa. Tato církev jest jediným zařízením, od Krista Pána k spáse duší lidských ustanoveným; mimo ni není spásy. »Je-li kdo odloučen od církve,« praví sv. Augustin, »ať žije sebe chvályhodněji, nemá právě pro tuto jedinou závadu, že od Krista oddělen jest, života věčného, a hněv boží spočívá na něm.«

Vám se dostalo štěstí, drazí v Kristu, že od dětství svého jste údy církve katolické; děkujte Pánu Bohu za tuto milost, a hleďte, byste se církvi neodcizili a k nevěře a svobodomyslnosti svedeni nebyli. Kdo dnes chce zůstati dobrým katolíkem, potřebuje veliké opatrnosti a statečnosti, neboť odevšad povstávají zuřiví nepřátelé proti církvi a pracují neúnavně o její záhubě. Víte sami, jak našeho sv. Otce v Římě drží v zajetí, jemu se posmívají, jej tupí, když dříve na něm provedli onu loupež zavržení hodnou! Víte, jak osočují a pronásledují biskupy, kněze a věrné katolíky, jak učení a zřízení církve tupí a zlehčují, jak všechen pojem práva obrací a temnotu světlem, světlo temnotou nazývají. Obzvláště však jest to jeden článek víry, proti kterému v poslední

čas nejen cizí, ale také ti, kteří katolíky jsou, se vší zlobou bojují, článek o neomylnosti papežské. Abych vás o tomto článku víry, který od otců na vatikánském sněmu 18. července 1870 prohlášen byl, poučil a vaši víru v tento článek upevnil, budu dnes a na svátek sv. Petra a Pavla o něm obšírněji mluviti. Dnes vám podám vysvětlení o neomylnosti papežské a odpovím vám za tímto účelem na tři otázky:

I. V čem jest papež neomylným? II. Kdy jest papež neomylným? III. Jak jest papež neomylným?

I.

V čem papež neomylným jest, učí otcové na sněmu vatikánském jasnými slovy: »Když římský papež,« tak zní jejich výrok, »o učení víry nebo mravů se týkajícím rozhoduje, požívá té neomylnosti, kterou božský Spasitel církev svou opatřenu míti chtěl.«

Z tohoto výroku sněmu církevního nahlížíte, že se papežská neomylnost nevztahuje na jeho mravní si počínání. Nepřátelé papeže a církve snažili se rozšířiti mezi lidem to klamné mínění, že sněm vatikánský připisuje papeži neomylnost také v tom smyslu, jakoby žádné chyby, žádného hříchu se dopustiti nemohl. Hleďte, říkali, co biskupové, v Římě shromáždění, z papeže udělali; prohlašují jej za neschopna, dopustiti se hříchu. Tuto lež rozšiřovali, aby učení o neomylnosti papežské udělali podezřelým a věřící proti němu zaujali. Vězte však, moji drazí, na takovouto neomylnost papežskou sněm vatikánský ani nepomyslil, tím méně ji za článek víry prohlásil. Papež není přece více než sv. Petr, kterého Kristus Pán sám za hlavu církve, papeže, ustanovil. Jako pak sv. Petr, i když se již stal papežem, přece hřešiti mohl, tak právě se to má i s papežem; jest a zůstane člověkem a může proto své svobodné vůle ke hříchu zneužiti. Nazývá-li se papež »svatý otec«, »Jeho Svatost«, tím se mu žádná jeho osobní svatost nepřisuzuje; dáváme mu tento název pouze pro vznešenost a svatost jeho úřadu, který jakožto náměstek Krista Pána zastává, právě tak jako jmenujeme světská knížata »nejjasnější, vysokorodý, nejmilostivější«. Neomylnost, která sněmem vatikánským papeži přisouzena byla, nemá žádného styku s jeho mravním si počínáním. Jako kněží hlásají slovo boží, mši sv. obětují a sv. svátosti udílí, ať žijí zbožně aneb bezbožně, tak také papež jest neomylným, ať patří mezi spravedlivé aneb mezi hříšníky.

Neomylnost patří k oněm darům milosti boží, které Bůh neposkytuje lidem k jejich vlastní spáse, nýbrž k prospěchu jejich spolubližních. Ostatně dějiny nás učí, že mezi dvěma sty padesáti třemi papeži, kteří spravovali církev boží, pouze málo jest těch, kteří nevedli život úplně zbožný, svatý.

Z výroku koncilu vatikánského nahlížíte po druhé, že papežská neomylnost se nevztahuje na zájmy světské. Když někteří rozhodnutí otců sněmovních, že papež neomylný jest, za

zasáhnutí do práv lidských a národních, za nebezpečné a škodlivé učení prohlašují, a říkají: neomylný papež může nade vším rozsuzovati a rozhodovati: může státní zřízení a občanské zákony schvalovati aneb zavrhovati; vladařům ve vykonávání jejich práv na odpor se stavěti; podřízené zavázati, by jim poslušnost odepřeli; do státního a společenského života zasahovati — není to nic jiného než lež a pomluva. Království papežovo jest království Kristovo, není tedy s tohoto světa; papež nemíchá se mezi světské zájmy, tím méně požaduje pro sebe při posuzování jejich neomylnost.

Jakožto hlava církve vládne papež nad dvěma sty milliony křesťanů, nad vznešenými i nízkými, učenými i neučenými, umělci i řemeslníky, měšťany i venkovany, zkrátka lidmi každého stavu. Jest však mezi nimi všemi pouze jeden, který by mohl říci, že papež ho v jeho časných věcech napomínal, jemu něco poroučel aneb zakazoval? Papeži jest lhostejno, jaký vládní útvar která země má; nepředpisuje papež nic občanskému zákonodárství nebo vládě, neporoučí, vésti válku nebo mír uzavříti, jedním slovem, dává každému ve věcech časných dokonalou svobodu. Jen v tom jediném případě, když by zákony aneb zařízení byla ustanovena, která zákonu božímu se protiví, učinil by a musil by učiniti námitku a se sv. Petrem prohlásiti, že Boha více poslouchati dlužno než lidí. Toto by však neučinil na základě své neomylnosti, nýbrž jako hlava církve, která má právo a zároveň povinnost, bdíti nad spásou duší věřících a zabrániti dle sil přestoupení zákona božího. Neomylnost papežská nedotýká se tedy zájmů světských, a nezkracuje jich právě tak, jako neomylnost církve vůbec.

Z výroku sněmu vatikánského nahlížíte po třetí, že se neomylnost papežská nevztahuje na přírodní a světské vědy. Mezi těmi, kteří se vědám těmto oddávají, jsou nejrůznější a často navzájem neprotivnější náhledy; co jedni tvrdí, druzí popírají; tito vykládají věc takto, onino jinak. Ani ve snu nenapadne papeži, aby omezoval svobodu těchto učenců, pomlče o tom, aby pronášel výrok, jemuž by se tito učenci podrobiti musili. Pokud zůstávají při svém oboru, mají plnou svobodu. Něco jiného bylo by to, kdyby pronášeli tvrzení, která odporují božskému zjevení. Takováto tvrzení papežové po všecky časy prohlašovali za bludná a zavrhovali, totéž budou i budoucně činiti, jest to jejich povinnost, bdíti nad čistotou svaté víry a věřící chrániti před bludy. Z tohoto důvodu zavrhl sv. Otec v posledním čase (Pius IX.) osmdesát vět, které odporují křesťanskému učení víry a mravů a prohlásil je za bludy. (Syllabus.)

Z výroku sněmu vatikánského nahlížíte konečně po čtvrté, že papežská neomylnost se nevztahuje ani na náboženské a církevní předměty, které se nedotýkají křesťanského učení víry a mravů. Jako hlava církve jest papež nejvyšším soudcem ve všech církevních záležitostech; jemu přísluší rozhodovati a předpisovati o všem, co k bohoslužbě, k církevní kázni a pořádku patří a prospěch náboženství za účel má. Ve všech těchto a podobných

věcech jsme jemu povinni poslušností, ale abychom jemu také v těchto věcech neomylnost přiznávali, toho se od nás nežádá.

Neomylnost papežská není tak dalekosáhlá, jak nepřátelé udávají, aby ji učinili nenáviděnou, neomylnost týká se ale určitého výroku sněmu vatikánského jedině a výhradně křesťanského učení víry a mravů, nebo jinými slovy toho, co máme věřiti a činiti, bychom se líbili Bohu a spaseni byli. Jako celé církvi učící, tak také papeži samému přísluší neomylně prohlašovati a určovati, co od Boha zjeveným učením víry a mravů jest. Tu však se musí poznamenati, že papež právě tak jako církev vůbec nová učení víry a mravů stanoviti a věřící k jejich přijetí zavazovati nemůže, pouze taková, která už právě ve zjevení božím obsažena jsou. Bůh nečiní žádných nových zjevení; co jeho božská moudrost za dobré uznala lidem zjeviti, to zjevil ve starém zákoně skrze proroky a patriarchy, v novém pak skrze Syna svého Ježíše Krista. Zjevení boží jest tedy něčím docela uzavřeným; jemu nemůže býti nic přidáno, ani nic ubráno. Věcí papežovou jako církve celé jest, pouze pravdy zjevené, poklad sv. víry zachovávati, chrániti, jejich pravý smysl a pravé použití určovati a nauky a tvrzení, která jim odporují, zamítati a jako bludy zavrhovati. Jest to tedy docela pošetilá a bezpodstatná obava, že by papež neomylný celému křesťanstvu podle svého uznání mohl předpisovati zákony víry a mravů, protože neomylnost jeho jest, jak otcové na sněmu vatikánském výslovně prohlašují, tatáž jako je neomylnost církve vůbec, a tak musí se papež, jako církev, při všech svých rozhodnutích, která ve věcech víry a mravů učiní, přísně držeti zjevení božího, a může jen to poručiti, bychom věřili, konali nebo opomíjeli, co zjevení boží v sobě obsahuje.

Neomylnost papežská týká se tedy dle výroku sněmu vatikánského pouze křesťanského učení víry a mravů, které od Boha již zjeveno jest. Nyní ptejme se dále: Kdy je papež neomylný?

II.

Otázku, kdy je papež neomylný, zodpovídá nám opět koncil vatikánský, a sice slovy: »Papež je neomylný, když se své stolice mluví, t. j., když vykonávaje svůj úřad jako pastýř a učitel všech křesťanů, ze své nejvyšší moci apoštolské rozhoduje o učení víry a mravů, které celá církev zachovávati má«. Z tohoto výroku koncilia jde na jevo, že papež není neomylným ve všech případech, nýbrž pouze jen v určitých.

Především musíme rozeznávati papeže, jakožto osobu soukromou, jakožto hlavu církve. Jakožto osoba soukromá je právě tak málo neomylný, jako každý jiný člověk. Zašlo by se tedy příliš daleko, kdybychom věřili, že všecko, co papež mluví, nebo píše, jest neomylná, božská pravda, a že ode všech za takovou musí býti uznána. Mysleme si případ, že by papež s někým rozmlouval a projevil jemu o věcech náboženských své mínění. Co tuto vyřkne, má pouze váhu slov, která právě člověk pronáší,

a bylo by pošetilé, abychom tvrdili, že slova pronesená musí za neomylné slovo boží býti pokládána. — Mnozí papežové byli muži vysoce učení a sepsali o předmětech náboženských výborné spisy. Také tyto spisy nemají žádného práva na neomylnost; tyto spisy požívají váhy takové jako spisy jiných bohoslovců. Totéž platí také o náboženských přednáškách a kázáních, která papežové jako biskupové a kněží konají; ani tato nemusí za neomylné slovo boží býti uznána. Z toho nahlížíte, že učení koncilu vatikánského zcela nepochopují a překrucují ti, kteří tvrdí, že koncil papeži ve všem, co mluví a píše, připisuje neomylnost.

Podle výslovného vyjádření koncilu jest papež pouze tehdy neomylný, když se své stolice (ex cathedra) mluví. Kdy pak však mluví se své stolice? Odpověď dává opět sněm slovy: »Když vykonávaje svůj úřad, jakožto učitel a pastýř všech křesťanů, ze své nejvyšší apoštolské moci rozhoduje o učení víry a mravů, které celá církev zachovávati má.« Aby tedy rozhodnutí papežovo mohlo býti považováno za rozhodnutí se stolice učitelské, musí se týkati především křesťanského učení víry a mravů, neboť učení víry a mravů jest to, ve kterém jest neomylným. Dále žádá se, by výrok byl ne snad pouhým tvrzením, nýbrž soudcovským rozhodnutím, konečným rozsudkem. Kdyby papež ve věcech víry nebo mravů pouze tvrzení nějaké pronesl, nezavazuje nikoho ke přijetí jeho, nebyli bychom nuceni, takovéto tvrzení za neomylné přijmouti. Po třetí se požaduje, aby výrok byl takový, který by celá církev přijmouti a věřiti musila. Výrok papežův může buďto jednotlivé věřící anebo celou církev zavazovati. V prvém případě nepřisuzuje se koncillem vatikánským takovémuto výroku neomylnost, nýbrž ve případě druhém t. j. tehdy, když výrok ten se objeví jako zákon celou církev zavazující.

Musíme tedy zodpovědíti otázku: »kdy papež je neomylný« dle výroku koncilu vatikánského krátce takto: Papež je neomylný, když o nějakém učení víry a mravů ze své spasitelské moci rozhoduje a učení to celé církvi k věření předkládá. Příklad toho máme na okružním listu z roku 1864, ve kterém sv. Otec osmdesát bludů proti křesťanské víře a mravům zavrhl. V tomto okružním listě praví sv. Otec: Všecka a každá mínění a nauky, které v tomto psaní jednotlivě uvedeny byly, zavrhujeme, odsuzujeme a zatracujeme ze své moci apoštolské; a chceme a nařizujeme, aby ode všech dítek církve katolické za zavržené, odsouzené a zatracené považovány byly.« Jak vidíte, zde jsou všeckny podmínky, za kterých výrok papežův za neomylný považován býti musí, neboť papež rozhoduje tady o bludech, které se týkají křesťanského učení, víry a mravů; rozhoduje, jak výslovně podotýká, ze své apoštolské moci učitelské, také zavazuje všecky katolické křesťany, by se jeho rozhodnutí podrobili. — Nyní jest zodpověděti otázku: Jak jest papež neomylným?

III.

Také otázku: »Jak jest papež neomylný,« zodpovídá sněm vatikánský, když prohlašuje, že »papež božskou jemu ve sv.

Petru slíbenou pomocí požívá neomylnosti a že tedy rozhodnutí jeho sama o sobě, nikoli však teprv pro souhlas církve, nezměnitelna jsou.«

1. Tady jest především poznamenati, že papež pouze »zvláštní božskou pomocí« požívá neomylnosti. Kdyby byl papež pouze sám na sebe poukázán, nemohlo by se o neomylnosti ani tehdy mluviti, kdyby se učeností a zbožností sebe více vyznamenával. Dějiny nás učí, že i ti nejučenější a nejzbožnější mužové, jako na př. biskup Fenelon, do bludů se zapletli. Beze zvláštní božské pomoci nebyla by ani církev, t. j. papež i biskupové dohromady, neomylná. Víte z katechismu, že církev pouze z toho důvodu neomylna jest, že jí Pán Ježíš svoji a Ducha sv. pomoc na všecky časy zajistil. Totéž platí také o papeži, protože se těší obzvláštní božské pomoci, nemůže ve svých rozhodnutích o věcech víry a mravů blouditi. Nemusí tedy papež býti vševědoucím, aby byl neomylným, ba nemusí býti ani velkým učencem. Sv. Petr a ostatní sv. apoštolové nebyli ani vševědoucí ani učení, a přece byli neomylní, což žádný křesťan nepopírá. Sama pak božská pomoc nespočívá v tom, že by Bůh nová zjevení papeži činil; neboť je již, jak jsme slyšeli, všecko, co ke křesťanské víře a mravům patří, zjeveno; nýbrž v tom, že mu pomáhá zjevení od sv. apoštolů podané svaté a čisté zachovati a věrně vykládati. Má-li tedy papež ve věcech víry a mravů rozhodnouti, pomáhá jemu Bůh sám, aby zjevenou pravdu, která v církvi stále se chová, poznal a pevně zachoval, a právě tak bludy naproti se stavějící rozeznal a zavrhl. Také žádné pochybnosti není, že Bůh při volbě a použití prostředků, které slouží v jednotlivých případech, by zjištěna byla pravda zjevená a zavržen blud, svoji obzvláštní pomoc poskytuje. Za této pomoci bude se papež utíkati k modlitbě, bude se raditi s učenými zbožnými muži, náhledy po celém světě sídlících biskupů si zjednávati nebo sněm svolávati, jedním slovem: bude vše činiti, co se strany člověka k poznání pravdy nutným a účelným se jeví. Takového způsobu jest božská pomoc, kterou papež jest neomylným.

2. Jak vatikánský sněm dále vykládá, jsou rozhodnutí papežova sama o sobě a nikoli teprv souhlasem církve platná a neomylná. Kdyby byl souhlas církve nutným, aby výrok papežův za platný a neomylný byl uznán, nemohlo by se pak o neomylnosti papežově mluviti; neboť v tom případě by vlastně souhlas církve výrok papežův činil neomylným. Zajisté jest jisto, že papeži souhlas církve nikdy scházeti nebude, když bude o věcech víry a mravů se své apoštolské stolice rozhodovati, avšak, což dobře musíme si připomenouti, tento souhlas nečiní výrok papežův neomylným; opačně církev souhlasí s takovým výrokem, protože neomylným jest.

3. Jiným důsledkem neomylnosti papežovy jest, že výroky jeho ve věcech víry a mravů jsou nezměnitelny. Pravím: výroky ve věcech víry a mravů, neboť výroky, nařízení a zákony v jiných věcech mohou docela dobře býti měněny anebo odstraněny. Důvodem jest, že v nich papeži neomylnost stejně se nepřičítá a pro-

tože taková nařízení a zákony jen se zřetelem ke zvláštním poměrům a okolnostem bývají dávány, a proto, když se poměry změní, právě změniti anebo vůbec odstraniti se musí. Tak zrušil papež Klement XIV. mnohé svátky, protože to žádaly poměry časové. Docela jinak má se to s rozhodnutími, která se týkají křesťanského učení víry a mravů. V těch je papež neomylný; ta jsou neklamná, božská pravda, a tedy jsou nezměnitelná podle výroku P. Ježíše: »Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.« (Mat. 24., 25.) Požadovali bychom něco nemožného od papeže nebo všeobecného sněmu, kdybychom žádali, aby odvolali výroky, které ve věcech víry anebo mravů učinili; co jednou pronesli a rozhodli, zůstává pro vždy platným, a žádný následující papež a žádný následující sněm nemůže na tom nic měniti.

Vyložil jsem vám, dr. v Kr., tři otázky: v čem, kdy a jak jest papež neomylný, a vy nyní víte, v čem neomylnost papežská dle výkladu sněmu vatikánského spočívá. Tato neomylnost vztahuje se, jako neomylnost církve, pouze na křesťanskou věrouku a mravouku. V jiných věcech, které se víry a mravů netýkají, nýbrž pouze jiných církevních a duchovních věcí, jsme jemu sice povinni poslušností, ale za neomylného nemusíme jej pokládati. Ve věcech víry a mravů jest však papež pouze tenkráte neomylný, když vystupuje jako učitel a pastýř církve a ze své apoštolské moci rozhoduje s úmyslem a vůlí, zavázati všecky křesťany k poslušnosti a podřízení se. Papež jest neomylný božskou pomocí, kterou mu Kristus Pán právě tak jako sv. Petru přislíbil. Z toho následuje, že výroky sv. Otce ve věcech víry a mravů neklamná božská pravda jsou, že tedy nestávají se neomylnými souhlasem církve, rovněž že na věky odvolány nebo změněny býti nemohou. Taková jest dle výroku sněmu vatikánského neomylnost papežská.

Vyložil jsem vám tento článek víry obšírně, abyste si o neomylnosti papežově sami nedělali nesprávnou představu, a zároveň abyste dovedli poznati a odmítnouti nesprávnosti, lži a pomluvy, které slovem i tiskem rozšiřovány jsou. Děkujeme Bohu, že papeže darem neomylnosti ozbrojil, neboť tento dar jest mu jen k našemu prospěchu propůjčen. Ať proti naší sv. víře jakékoli bludy vystupují; ať nevěrci a svobodomyslní nauku naší sv. církve katolické stále zneuctívají, pomlouvají; ať i tací, kteří katolíky slují, ve své pýše a domýšlivosti na svoji učenost proti církvi se pozdvihují a svoje názory proti sv. víře uplatňují: my můžeme při tom býti klidnými a nesmíme ani okamžik pochybovati, kde pravda a blud jest, neboť my můžeme si říci: Co sv. Otec, papež, nám věřiti a činiti poroučí, to jest božské učení; co však tomu odporuje, co sv. Otec učí, to jest blud a lež. Nedejte se tedy, dr. v Kr., od nepřátel naší sv. církve svésti, stůjte pevně při sv. Otci, papeži a s ním spojených biskupech a kněžích, abyste zachovali drahocenný poklad sv. víry a jako dobří katolíci spásy své došli. Amen.

Z Jana Ev. Zollnera přel. *Fr. Wolf*, farář ve Velké Zdobnici.

LISTY VĚDECKÉ.

»Náš křesťanský odkaz.«

Vyňal a přeložil **Josef** hrabě z **Berchtoldů.**

(Pokračování.)

M. Pasteur, jeden z nejvýznačnějších vědců Francie a celé Evropy, měl v dubnu 1882 před francouzskou akademií proslov, v němž výmluvně hlásá jsoucnost a velebnost Nekonečné Moci mezi nadšeným potleskem svých spoluakademiků. Proslov z takovéhoto pramene a tak srdečně přijatý nejvýtečnějším sborem učenců snad celého světa, pěkně dokazuje, že v radě velikých duchů Bůh nikdy nebude usazen.

Ano i Voltaire, jejž lze zváti otcem novověké francouzské nevěry, jeví svou ošklivost před atheisty, jež bičuje svou říznou satirou: »Nechtěl bych ničeho míti, praví, »s atheistickým princem. jehož zájem by žádal, aby tloukli mne v hmoždíři, neboť věru byl bych utlučen. Kdybych byl panovníkem, nechtěl bych býti obklopen atheistickými dvořany, jejichž zájem byl by mne,s to otráviti. Byl bych donucen bráti léky každý den. Jest tudíž nepodmíněně nutno pro knížata i lid, aby pojem Nejvyšší Bytosti, Stvořitele, Vládce, Odměnitele i Mstitele byl hluboce vepsán v mysle.*)

Zajisté, žádný člověk, jenž stal se výtečníkem v literárním, vědeckém nebo vojenském životě v tomto nebo předcházejícím věku, nevyznal se kdy býti nevěrcem v božství. Nikdy nenajdete nějakého Abercrombie-a, nebo Sir-a Humfrey-e Davy-ho, nebo Feraday-e, nebo Benjamina Franklina, nebo i Hume-a, a Galen-a, již by zavedeni byli atheistickými sofismaty (klamnými závěry). Faraday, jeden z největších lučebníků a filosofů přítomného věku, podotýká, že pojem a právo boží jsou tak jistými, jako fysické pravdy.

»Mé pravidlo« praví Franklín, »jest jíti přímo v před v konání toho, co zdá se mi býti pravým, a zanechati následky Prozřetelnosti.«

*) Diction. Philos., Art. Atheism

David Hume, ačkoliv náboženský pochybovač, činí toto důrazné přiznání: »Celá stavba přírody mluví o intelligentním původci, a žádný rozumný zkoumatel, po vážné úvaze není s to, aby vzdal se na okamžik své víry, vzhledem k prvním počátkům pravého theismu a náboženství.*)

Když Napoleon umíral na sv. Heleně, měl náboženskou konferenci se svým kaplanem u přítomnosti dr. Antommarchi-ho. Lékařova tvář zdála se Napoleonu míti výraz nevěry, ačkoliv jeho podezření bylo bez základu. »Doktore,« zvolal Napoleon, »nevěříte v Boha, jehož jsoucnost vše hlásá?« — »Sire« odpověděl doktor, »nikdy jsem o tom nepochyboval.**)

Bismark v dopise na svou manželku, psaném z Wisbadenu v červenci 1851, mluví o tom, kterak potkal jednoho ze svých starých přátel, a vypráví jí, jak během rozmluvy přišel k tomu, aby ukázal široký rozdíl mezi svými přítomnými myšlenkami, a které měl jako mladík jedenadvacetiletý:

»Jaké přeměny prodělal můj názor světový během čtrnácti let, z nichž každou považoval jsem za pravou! A jak mnohé jest malým nyní, co tehdy zdálo se mi velikým; jak mnohé hodnovážnosti, čím jsem tehdy povrhoval! . . . Nerozumím, kterak člověk, který přemítá u sebe a přece neví nebo nechce věděti ničeho o Bohu, pro samou nechuť a nudnost snese tento život.« A v únoru r. 1888 v řeči na německém sněmu říšském užil Bismark těchto slov: »Němci bojíme se Boha, jinak ničeho na světě.«

Zajisté jsou také skuteční nebo domnělí atheisté. Ano, nechci popříti, ačkoliv jest to nesnadno dokázati, že jsou divocí národové, kteří jsou tak zavedeni ve svém rozumu, že nikdy nevytvořili si pojem o Nejvyšší Bytosti. Ale jejich počet jest příliš nepatrný, než aby působil na sílu důkazu, vedeného z obecného souhlasu veškerého lidstva. Stejně dovoleno jest nám domnívati se, že jednooký Polyfémos, nebo storuký Briarens, nebo siamská dvojčata, a národ Liliputánů jsou vzory fysického vzrůstu a útvaru člověka, jako považovati tlupu atheistů nebo zástup divochů za měřítko mravní a náboženské přirozenosti lidské.

Aniž jsou atheisté méně slabí v důkaze, než opovržení hodní vzhledem k nepatrnosti svého počtu zamlouvající se mudráctví Ingersollovo***), ač vypůjčené ze zbrojnice strašlivějších nevěrců, nechť klame nemyslící množství; jeho jímavá výřečnost nechť vzbudí hlučný ohlas; jeho rouhavá úsměšnost nechť vzbuzuje naše spravedlivé rozhořčení: náboženské přesvědčení člověka přece nikdy nerozruší.

*) Nat. Hist. of Religion, IV., 435.

**) Las Casas, Vol. IV. pp. 393—4.

***) Nevím, zda nevěra Mr. Ingersoll-a omezuje se pouze na Boha biblického, či zda potahuje se také na Boha přírody. Tomáš Paine často, ač bezprávně, uvádí se mezi atheisty. Neboť ačkoliv ve svém »Věku rozumu« rouhá se křesťanskému náboženství, přiznává víru svou v Boha a v budoucí život.

Viděli jsme, že lidský rod v každém plemenu, kavkazském, mongolském, malajském, amerických Indiánů a afrických černochů — že pokolení lidské v každém věku, v každé čtvrti naší polokoule, a v každém postavení života, od nejnižšího barbarství až ku nejvyšší vzdělanosti, věřilo v jsoucnost Nejvyšší Bytosti, ať již jakýmkoliv jménem byla nazývána:

Všech Otče! věkem každým
jsi všude uctíván,
jsi divým, moudrým svatým,
Jehova, Zév a Pán.*)

Jak objasniti máme tuto víru, společnou všem lidem? Atheisté připouštějíce tuto pravdu, nevědí pravé její příčiny; a ujišťujíce předem o své upřímnosti, udali čtyři důvody, aby vysvětlili obecné smýšlení rodiny lidské potahující se na božství:

1. Lucretius a jiní pohanští spisovatelé připisují tuto víru nevědomosti. Kdyby tato theorie byla pravou, plynulo by z toho, že, jakmile člověk stane se osvíceným studiem a pozorováním, přestane poznávati Tvůrce. Leč naopak my víme, že největší filosofové starých a nových časů přiznávali svou víru v Boha. Čím hlouběji lidé zkoumali díla přírody, tím jasněji sledovali ruku Stvořitelovu. »Jest pravdou,« pravil Bacon, »že povrchní filosofie přiklání mysl lidskou k atheismu, leč plnost filosofie že mysl lidskou přivádí k náboženství«**). Jest to pouze poloviční a mělký učenec, jenž pobloudí na cestě své od Boha. »Bezbožný astronom jest šílencem.«***)

2. Jiní atheisté připisují obecné uznání Boha předsudkům starého vychování. Praví, připouští-li lidé jsoucnost boží, jest to proto, poněvadž vssáli toto poznání od svých rodičů, chův a učitelů. Zaměňují příčinu s výsledkem. Učení udílená dětem nejsou příčinou, nýbrž výsledkem všeobecného smýšlení lidstva. Lidé nevěří v Božstvo, poněvadž se tomu naučili ve svém mládí. Naopak, jsoucnost boží byla jim vštípena za mládí, poněvadž jest obecným učením, rozšířeným mezi rodinou lidskou.

Věkem a zkušeností vybavujeme se ze mnohých chybných poznatků svého mládí, tak jako z liché víry v duchy, v arabské pohádky z tisíc a jedné noci a v jiné báchorky lidové. Avšak věk a zkušenost, které ničí tyto illuse, čelí jen k tomu, aby posílily naši víru v Boha.

3. Jiní ujišťují, že víra v Nejvyšší Bytost má původ svůj v pocitu bázně. Viděli-li lidé živé zákmity blesku, nebo slyšeli hlas hromu, nebo cítili děs zemětření, nebo byli svědky jiného pobuřujícího zjevu; nebo byli-li si vědomi nějakého hrozného zločinu: tu vzbouřila se jejich obrazotvornost tajnou hrůzou, a volala po neviditelné moci, již snažili se usmířiti.

---

*) Pope.
**) Essay XVII, of Atheism.
***) Young.

Toto klamné vysvětlení sotva má zapotřebí vyvracení. Neboť kdyby odstraněna byla příčina bázně, byla by vyhlazena víra v Boha. Víme naopak, že vnímavé osoby podržují víru svoji v Boha, i když tyto ohromující zjevy nemají pro ně žádné hrůzy více, a když počínají míti dobře odůvodněnou naději, že zločin jejich jest jim odpuštěn.

Tvrdím, s jiného hlediska, že jest to vědomí Boha, jež vzbudilo jejich bázeň, jež vybudovala Boha. Bázeň, daleka toho, aby činila z lidí bohověrce, čelí spíše k tomu, aby z nich činila nevěrce, nemohou-li nevěrci se státi. Provinilci zajisté jsou dosti logickými, aby poznali, je-li Bůh, že jest spravedlivým a vší úcty hodným Bohem. A aby zahnali ze srdcí svých strach před pomstou božskou, snaží se zbaviti mysl svou vědomí, že jest trestající Bůh. »Řekl blázen v srdci svém, není Boha.« Přání jest otcem myšlence. Rádi by přemluvili sebe i jiné, že není Boha. Leč vše nadarmo. Jeho přítomnost všude je straší.

Kdyby Bůh byl dítkem poděšené obrazotvornosti lidské, pak by lidské pokolení, vyjímaje hrstku atheistů, sestávalo ze samých zbabělců. Leč víme, že jsou millionové za každého věku, kteří věříce v Boha, jsou neseni k němu více city lásky než bázně.

4 Jsou konečně jiní, kteří snaží se vysvětliti víru člověčenstva v Nejvyšší Bytost a říkají, že představa o Bohu byla vynalezena králi a zákonodárci, aby zákon jejich měl vyšší posvěcení, a vládce aby mohl přijímati od poddaných větší úctu, jakožto představitel moci božské. Tato theorie se snadno vluzuje faktem, že představa o Bohu jest předchozí veškeré společnosti i zákonodárství, ježto jest základem obou.

»Zřízení veřejné bohoslužby,« praví soudně Montesquieu, »více než cokoliv jiného přispělo k ušlechtění národů a sesílení společnosti. Jsoucnost Nejvyšší Bytosti, vrchního Budovatele všech věcí, jest jednou z prvních pravd, jež představují se mysli každého rozumného stvoření, jež přeje si užívati svého rozumu . . . Jest tudíž náboženství předchozím zřízení občanské společnosti a kterékoliv smlouvy lidské.«*)

Solón a Lykurgos, Minos a Numa, i jiní zákony udělující vládcové vzdělávajíce zákonodárství své na pevném podstavci náboženském, předpokládali jsoucnost Božstva a obraceli se na lid, jenž uznal jeho jsoucnost. Četli jsme o národech, kteří žili bez pevných zákonů i vlády. Neznáme však žádného, jenž by byl bez nějakého náboženského útvaru. Dějepis vypráví o zničení císařství a dynastií i podvrácení zákonů. Leč nad zříceninami zvrácených zákonů a dynastií stála vítězně víra v Boha. Tento úkaz důsledně dokazuje, že Bůh není vynálezem zákonodárců

Jak tedy vysvětlíme tento mravní souhlas člověčenstva v uznání Nejvyšší Bytosti? Jest pouze jedno moudré rozluštění, jež lze dáti, a takto krátce vyjádřiti: Bůh osvětluje světlem roz-

*) Origine des Lois, L. I. Ch. 1.

umu každého člověka, přicházejícího na tento svět. Tímto světlem vedeni, poznáváme Tvůrce, pozorujíce jeho díla přirozeně a bez námahy mysle družíme stavitele ke chrámu přírody, jasně před námi stojící, tak jako lidský hlas zníci v náš sluch, druží se v mysli naší k mluvčímu, jenž skryt jest před naším zrakem. Jak lze duši naší naslouchati tichému zázraku nebeské hudby sfér, aniž by obdivovala božského skladatele? Nemožno nám odděliti stavitele od jeho díla. Nemožno nám obdivovati se uměleckému dílu bez nejmenší myšlenky na velikého umělce. Spojení jest nerozlučitelné. Neviditelný původce »skrze ty věci, kteréž jsou učiněny rozumem, pochopen, spatřen bývá.«*)

Týmž světlem rozumu vidíme rovněž mravní zákon vepsaný v našich srdcích. Vidíme podstatný rozdíl mezi právem a bezprávím, mezi dobrým a zlým, mezi ctností a neřestí. Z poznání tohoto všeobecného zákona nevyhnutelně dokazujeme všeobecného zákonodárce. Slyšíme v nitru svém hlas, jenž nás soudí, chválí i odsuzuje; a z mocného rozsudku, vyneseného nad námi, uzavíráme, že jest Nejvyšší soudce.

A tak zjevuje se nám Bůh jako náš Tvůrce, jako náš zákonodárce, jako náš soudce. Jako náš Tvůrce jeví se nám ve svých dílech. Jako náš zákonodárce mluví k nám zákonem psaným v našich srdcích. Jako náš soudce mluví k nám hlasem svědomí. Chápeme jej svým rozumem, svým mravním smyslem, svým svědomím. A proto, pokud člověk užívati bude svých rozumových i mravních schopností, potud bude vyznávati víru svou v jsoucnost živého Boha.

Svěcená voda v katolické bohoslužbě.

Píše **Dr. František Maleček.**

(Pokračování.)

II. Kterak užívá se svěcené vody v katolické bohoslužbě?

I ve veřejné. V předcházejícím posud obřadu svěcení bylo vytknuto, kterak se užívá vody biskupem, kterak vody knězem před velikonocemi a svatodušními svátky svěcené. Liturgické užívání vody očistní (aqua histralis) nalézá se již v prvních dobách církve křesťanské. Důkladný článek o tom podává v Krause Reib-Encyklopedie der christ. Altertümer, v němž se i poukazuje na stáří kropenek u dveří chrámových, ano i na to, že křesťané svěcenou vodu v domech měli, jí sebe i své příbytky často pokropujíce. Zmíněný již Dippl. (l. c. str. 335 a n.) pojednává o významu »Asperges«. Každé neděle před započetím bohoslužeb pokropují se věřící svěcenou vodou, čímž se jim naznačiti má, že se tímto pokropením přijímají do kroužku těch, které církev jako obzvláštní své milé k vlastní žádosti jejich Kristu odporučuje, a že jim odvrácení všech zel a propůjčení všech těch žehnání na Kristu vy-

*) Řím I. 20.

prošuje, za něž se kněz při svěcení vody modlil. Užívajíce tedy svěcené vody, stáváme se účastnými mocné přímluvy církve sv. a béřeme podíl v účincích oněch přímluv, jež církev vznáší za ty, kdož svěcené vody užívají. Při kropení svěcenou vodou modlí se verš z 30. žalmu: »Pokrop mne ysopem a očištěn budu, obmyj mne, a nad sníh zbělen budu.« Těmito slovy a jich symbolickým naznačením (pokropením) vyslovuje se pokorné vyznání hříchů a vroucí touha po jich prominutí. Odpuštění samo podmíněno jest ovšem upřímnou kajícností a proto jest kropení svěcenou vodou dobrým prostředkem, aby ve věřících vzbudil se duch kající, a aby se věřící upamatovali, že čistým srdcem nebo alespoň myslí kající oběti nového zákona v domě božím přítomni býti mají. Pokropeni ysopem mají býti očištěni. V rituálu starého zákona názorně užíváno od přírody léčivé rostliny, ysopu, byl li uzdravený malomocný, krví z oběti jsa pokropen, jako čistý do obce israelské uveden, anebo byl-li dotekem mrtvoly znečištěný smírnou a svěcenou vodou, s popelem ze všeobecné oběti smírné smíchanou, obmýván. — V obou totiž případech muselo dřevo cedrové, červená vlna a yzop do krve zabitého zvířete býti pohrouženy anebo do ohně hozeny, v němž se zvíře obětní spálilo; popel zvířete spáleného smísil se pak s vodou, které se jako vody očišťovací potom užívalo, poněvadž znečištěný býval jí pokropen i očištěn. Sv. apoštol Pavel připomíná nám (Hebr. 9—13) kropení touto vodou očišťovací a spatřuje v něm obraz »krve Krista, jenž se skrze Ducha sv. sám bez poskvrny Bohu obětoval, a jenž krví svou nás očistí od skutků mrtvých, abychom Bohu živému sloužili«. Kropení svěcenou vodou, které slavnosť sv. oběti předchází, připomíná nám zajisté obět na kříži, při které Kristus prolíti krev neváhal, aby nás od kalu hříchu očistil, vzpomene si, že jako ovoce této jeho oběti výkupné dány nám byly i ony svátosti, které nás hříchu zbavují, konáme-li ovšem pravé pokání; poznáme také, že obnovení nekrvavé oběti výkupné s pocitem vnitrné lítosti a živé důvěry přítomni býti musíme, chceme-li ovoce jeho a účinných milostí býti účastni. Pouze Spasitel může nás očistiti, může poskytnouti nám své ochrany nebeské, přijmeme proto svěcenou vodu z rukou služebníka jeho a zároveň s ním vysílejme modlitby k Bohu o ochranu, modlíce se: »Modleme se: Vyslyš nás svatý Pane, Všemohoucí Otče, věčný Bože, sešli milostivě anděla svého s nebe, aby opatroval, chránil a bránil nás, aby nad námi bděl a všechny učinil šťastnými, kdož zde v chrámě shromážděni jsou, skrze Krista, Pána našeho. Amen!«

Tato modlitba církve, kterou kněz kropiv svěcenou vodou lid, se modlí, jasně naznačuje účinky, které tato svátostina podle úmyslu a vůle církve sv. na nás míti má. Účinky tyto zakládají se na církevním žehnání, dle něhož se tato voda i »aqua benedicta« voda požehnaná slove. Podle zmocnění a oprávnění vykonavatele neb rozdavače, jakž ustanoveno jest řádem církevním, rozeznáváme svátostiny papežské, biskupské a kněžské. Pastýřské bohosl. Skočdopole, p. II. str. 745 a n. uvádí, která svěcení papež, která kněz

vykonává. Při všech téměř úkonech užívá se vody svěcené. »V Rituale Romanum Pauli V.« jest 47 žehnání nevyhražených, 12. vyhražených biskupovi nebo těm, kteří k tomu právomoc mají. Některé jsou zvláštní církevních řádů a těch se vypočítává 31. Nejnovějších žehnání uvedeno celkem 30. Druhý dodatek rituálu římského obsahuje 20 žehnání. Jsou žehnání i nenovějích vymožeností, jako na př. telegraf, železnice, elektřiny. Jak dojemné, že církev vše žehná a všecko světí. Má-li bohoslužba začíti, vystrojí se oltář, kněz obleče se v šat, jenž má znázorniti veškeré ctnosti, které zdobiti mají duši jeho při konání slavných obřadů. Avšak napřed posvětila veškeren kněžský šat jak humerál, t. j. náramenik, albu, cingulum, manipil, štolu, mešní roucho, tak i oltářní pokrývky a ostatní nářadí oltářní. A jak to učinila? Modlila se modlitby žehnací a pak všechny předměty, jež posvěceny býti mají, pokropila svěcenou vodou. Má-li posvěceno býti místo, kde věřící k poslednímu odpočinku uloženi bývají, ani tu svěcená voda nechybí. »Nechať kněz projde celým svatým polem a všude pokropí je svěcenou vodou« zní církevní předpis. Má-li posvěcen býti nově vystavěný dům, anebo prosí li někdo na bílou sobotu — aneb i jindy o požehnání pro obydlí své, posílá vždy církev svého kněze, aby modlitbou a pokropením svěcenou vodou požehnání boží svolal. Arcib. salern. pro svou arcidiecesi M. Columna v 1584 vydal zvláštní poučení o vykropování příbytků. V neděli před Nanebevstoupením Páně měl farář oznámiti, že následujícího dne po slavnosti začne domy jejich žehnati. Mše svatá měla předcházeti, při které se měla přidati kollekta Duchu sv. Při té příležitosti měl se duchovní správce i to starati, aby v každém domě vedle lůžka byla kropenka a kříž, neb obraz blah. P. Marie aneb jiného svatého, podle pobožnosti otce rodiny. Domy veřejných hříšníků se nežehnají. (Hydrog. pag. 533 a n.) Vstupuje-li mládenec nebo panna ve sv. stav manželský, uděluje jim církev své požehnání, a kropí je svěcenou vodou. Jest radno, by i pokoj svatební byl požehnán. Na žádost přijde kněz, modlí se a vykropí jej svěcenou vodou. Děkuje-li matka Pánu Bohu za mateřství své, vítá ji u vchodu chrámového kněz svěcenou vodou a propouští matku i dítě pokropiv je svěcenou vodou. Vroucím přáním církve jest, aby věřící sami často svěcené vody užívali. Proto staví kropenky se svěcenou vodou hned u vchodů chrámových, abychom zbožně se pokropivše, sebranou myslí tím zbožněji bohoslužbě obcovali. Soukromá bohoslužba záleží v tiché v sobě uzavřené pobožnosti, k té již poukazoval Kristus, když pravil: »Ale ty když se budeš modliti, vejdi do pokojíka svého, zavři dvéře, a modli se k Otci svému skrytě: a Otec tvůj, kterýž vidí, skrytě odplatí tobě.« Mat. 6., 6. (Kirchenlexikon Wetzer, und Welte, 4. sv., čl. Gottesdienst, str. 610.) Církev dovoluje dále, aby si věřící brali svěcenou vodu sebou domů a nemocné, domy, pole, vinice a jiné věci pokropili; abychom jí i sebe častěji za dne pokropiti mohli, máme ji míti stále ve světnicích. Pravému věřícímu bude zajisté milým a svatým všechno to, co milo a svato jest jeho matce, církvi svaté, čeho tak často

sama užívá, a k čemu nás tak důtklivě vybízí, toho nemáme nikdy opomíjeti. Modlitby při žehnání o tom nás poučují, co církev, od svěcené vody očekává. Předně zahnání ďábla a odstranění úkladů jeho s místa, jež se svěcenou vodou pokropuje. Dále spásu těla i duše těch, kdož jí užívají. Zažehnání nemocí; oddálení všeho toho, co příčí se zdraví a pokoji obyvatel. Stálou přítomnost Ducha sv. Nejvroucnějším přáním každého věřícího má býti, aby té nebo oné milosti účastným byl. Svěcená voda působí však tyto milosti jen tehdy, když duši čistou často a zbožně se kropíme. Svatí otcové praví o křesťanech, že jsou *jako ryby, které ve vodě se zrodily* a ve vodě žijí. *Neboť křesťan* ve vodě křtu k novému životu znovu se zrozuje, a svěcená voda jest dobrým prostředkem, aby tento život byl zachován. Proto žádá církev sv., aby nejen při dveřích chrámových, ale v každém domě jako v chrámě nějakém nalézala se kropenka se svěcenou vodou, aby se věřící k ní ve všech tělesných i duševních strastech utíkali. Věřící mají užívati svěcené vody ráno vstávajíce, aby nový den své pouti pozemské započali. Otec i matka kropiti mají dítky své, aby v nevinnosti křtu svého byli chráněni. Rovněž, jdouce spat, máme se pokropiti svěcenou vodou, před spánkem tímto bratrem smrti a v nemocech, tímto poslem smrti; obzvláště však na smrtelné posteli, takměř již v bráně smrti. Věřící mají svěcenou vodu s sebou na všech cestách nositi, užívati jí při nakažlivých nemocech, při bouřce a nečasu. Bludaři upírají svěcené vodě účinky, které se jí připisují od theologů církevních. Msg. Gaume, l. c. v dopise od 16—18 čili od str. 264 až 329 uvádí patero účinků a příklady je dokládá; při tom nejedenkráte odvolává se na spis učeného Columny Hidragiologie. Stručně a přehledně je uvedeme, přidržujíce se spisku. Aus dem Messbuch der Kirche v. Fr. X. Fecht, Klagenfurt 1901, založeného na Msg. Gaumeovi. Od str. 227—263 podávajíce příslušné doplňky. *První účinek svěcené vody jest odpuštění všedních hříchů a časných trestů.* Učenci boží, mezi nimi sv. Tomáš Aquinský, kardinal Bellarmin a mnozí jiní učí, že se svátostinami, z nichž svěcená voda jest nejznamenitější, všední hříchy a časné tresty odpouštějí. Podotýkají však, že na tom záleží, v jakém stavu se duše nalézá. Jest především nutno, aby duše byla ve stavu posvěcující milosti, t. j. aby věřící neměl smrtelného hříchu a potom, aby svěcení vody i ostatních posvěcených předmětů zbožně a s pochopením užíval. Sv. Tomáš. Akv. praví v Summ. th. 39.65 a l. ad 8., že žádná svátost není v N. Z. ustanovena k odpuštění hříchův všedních »quod tollitur per quaedam sacramentalio, puta per aquam benedictam et alia huiusmodi.« Nedává z vedlejší této poznámky poznati, zda-li přímé neb nepřímé odpuštění se míní. Ještě opatrněji vyjadřuje se na jiném místě: »nude Aquidam probabiliter dicunt, quod per ingnessum ecclesiae consecratae homo consequitus remissionem peccatorum venialium, sicut et per aspersionem aquae benedictae inducentes S3 84 l. (Schanz die Wirksamkeit der Sakramentalien, str. 565.)

Druhý účinek: Svěcená voda zahání zlé duchy. Již papež

Alexander, který počátkem 2. stol. v církvi vládl, nařídil, aby svěcená voda stále v chrámech ano i v ložnicích se nalézala zapuzujíc zlé duchy. Aqua benedictae mirabilen esse virtutem contra tentationes ac stimulos daemorum, adeo quidem, eut haec negare sit haeresis, quia est contra usum tam antiquum, tamque laudabilem Ecclesiae, catholicae, et contra decretum Alexandri primi. Silv. Pierius, De strigimagis, lib. II. c. XII. Punet. II., opud Marsil Colum. Hydragil sect. III c. II. p. 281. O tom jsouc přesvědčena připouští církev sv. zvláštní formuláře v tomto smyslu na př. na svátek sv. kopí a hřebů Páně pro arcidiecesi Kolínskou jest modlitba k žehnání vody, v níž se praví: »per sanctissimae Passionis invocationem omnis infestatio immundi spiritus abigatur. P. r. str. 95., aneb při svěcení palem aneb kočiček na den sv. Petra muč. v oraci praví se: ut in quibus cumque locis aliquid ex eis (palmis) positum fuerit, discedant principes tenebrarum et contra miscant et fugiant pavidi cum omnibus ministris suis de locis vel de habitati onibusibs. Mis. Rituale R. str. 120. Aby proto starobylé a úcty hodné užívání svěcené vody věřících proti zlému nepříteli více uplatnil, propůjčil jak již úvodně připomento blahé paměti papež Pius IX. i odpustky 100 dní tomu, kdo kajícně se svěcenou vodou žehná řka: Ve jménu Otce i Syna i Ducha sv. Görres Mystik IV. str. 352 uvádí — znamení sv. kříže jako prostředek, jímž možno zapuditi ďábla a praví, že se po tomto znamení, co do působnosti řadí svěcená voda, »das Wasser, wie es entweder alljährlich einmal an der Vigilie von Ostern und Pfingsten, zum Taufwasser, oder an jedem Sonntage zum gewöhnlichen Weihwasser geweiht wird.« (Dokončení.)

De sacramento extremae unctionis tractatus dogmaticus

auctore P. **Josepho Kern**, S. J. Fried. Pustet 8⁰. str. 396.

»Dostal již poslední pomazání — již je s ním konec« — tak slýchati často, ba skoro obyčejně mezi lidem a jsou i duchovní osoby, které se bojí dát se zaopatřiti. A přece, kdyby tak mnohý věděl, co vlastně svátost posledního pomazání je, jak velikolepé účinky má pro tělo i duši, pak by zajisté každý těžce nemocný sám usilovně žádal, aby byl zaopatřen a nebylo by třeba tolik a takových tajuplných příprav k zaopatřování nemocných.

P. autor snaží se mimo jiné v tomto díle vědecky dokázati, že měli theologové XIII. století pravdu tvrdíce, že poslední pomazání duši křesťana tak očišťuje a uschopňuje, že zemře-li nemocný hned po posledním pomazání nezhřešiv opět, rovnou cestou do nebe se dostane.

Ukazuje dále, že to, co protestanté o svátosti posledního pomazání tvrdí, vlastně se zakládá na nesprávně pochopeném učení církve svaté o této svátosti. Nesmí se totiž míchat to, co církev

dogmaticky. přesně o této svátosti učila s tím, co ponechala badání theologů.

Hlavní zásluhy má pan autor o historicko-liturgická badání o této svátosti a to ponejvíce zcela nová, hlavně v rusínské a ruské církvi. P. spisovatel hájí novou, prakticky však ve východních církvích prastarou sentenci, že lze poslední pomazání v téže nemoci platně i častěji opětovati. Ovšem, jak sám připouští, nemá pro tuto thesi žádného dogmatického ustanovení církve svaté; proto ji dokazuje z historických fakt a míní, že lze pouze historicky polemisovati v této otázce.

Celé dílo svědčí o veliké péči autorově a svědomitosti, s kterou ohromný materiál pro svou látku zpracoval. V pěti knihách pojednává všestranně, vědecky a historicky poslední pomazání.

V první knize dokazuje, že je poslední pomazání svátost Nového zákona. Jelikož žádné pochybnosti není, že by kolem roku tisícího svátost tato nebyla v celé církvi všeobecně uznána a udělována — svědčíť o tom mnohé sakramentáře a rituály, — soustředil pan autor veškerou píli na důkazy pro dobu od počátku církve až do roku 900. Dokázav historicky, že v následujících třech stoletích po pontifikátu Řehoře Velikého byla udělována svátost posledního pomazání v církvi, a sice všeobecně, hledá v dobách předcházejících historických důkazů pro tento všeobecný úkaz v církvi svaté. Dokázav, že i doba přednicejská uznávala a prakticky vykonávala svátost posledního pomazání a ji za pravou svátost měla, přichází spisovatel k době apoštolské a ukazuje, že i nejvzácnější památky po apoštolích, sv. evangelia, nám tuto svátost jako skutečnou svátost uvádějí. Následuje analytický rozbor textu listu sv. Jakuba V. 14. násl.

V druhé knize mluví autor o podstatě a účelu této svátosti. Účelem této svátosti je dokonalé uzdravení duše, tak že může okamžitě a bezprostředně do nebe přijíti, ač neprospívá-li snad nemocnému k dosažení posledního cíle uzdravení tělesné.

Ukázav spisovatel, že bylo přiměřeno, ano že, kdo dobrotu a milosrdnost Ježíše Krista znali, s jistotou očekávati mohli, že ustanoví nějaký prostředek, jenž by jeho věrným okamžik smrti ulehčil a je očistil duševně tak, že tu velikou radost a slávu nebeskou, o níž tolik mluvíval, ihned po smrti mohou obdržeti, dokazuje ze svatých Otců a z liturgických knih, že toto učení sv. Otcové a církev svatá hlásala a tvrdí, že to i čelnější scholastikové za jisté měli; tato nauka panovala v celé církvi katolické, tedy také u nás v západní církvi. Totéž hlásá i sněm tridentský a sněmy provinciální později svolané.

Tato část je zajisté útěchy plna pro čtoucího a bylo by žádoucno, aby každý duchovní správce sobě pročetl důkazy zde uvedené a příkladů v ní naznačených upotřebil ve svých kázáních k lidu. Neblahým učením Jansenistů se totiž ujalo mínění v katolickém lidu, že musí každý katolický křesťan očistcem alespoň projíti, nemá-li tam dny, měsíce až i roky pobýti. Z tohoto mylného a hrůzyplného mínění mají býti věřící vyvedeni, mají sobě

s důvěrou a láskou posledního pomazání žádati a o to pečovati, aby bez něho nezemřeli.

Pojednav o materii a formě této svátosti způsobem scholastickým, přichází spisovatel k účinkům jejím: jsouť pak nejen duchovní, nýbrž i tělesné. Duchovní: odpuštění hříchů, smrtelných ovšem jenom výjimečně, všedních je-li nemocný, dobře disponován; odpuštění časných trestů a duševní posila nemocného. Tělesný účinek je uzdravení nemocného.

Tato stať je velmi zajímava. Pojednává totiž autor o tom, jak uzdravení nemocného, jenž poslední pomazání přijal, se děje. P. spisovatel předpokládá, že je těžce nemocný ještě v onom stavu, kdy mu duše, jak se říká »nesedí na jazyku« — kdy tedy ač těžce nemocen, přece může bez zázraku býti uzdraven.

Prvním a hlavním účelem této svátosti (každá svátost má jeden hlavní účel) — je duševní posila nemocného (autor to dokazuje na str. 215—240). Tato duševní posila, toto uhehčení má vliv na tělo; nemocnému se uleví a sice tak, že se může i uzdraviti. Uzdravení nemocného se tedy děje úplně přirozeným způsobem: Posilněná duše pozvedne, abych tak řekl, sesláblé tělo, protože je s ním co nejúžeji spojena. Toto tvrzení není tak nové a překvapující, jak se na první pohled zdá. Kdo neslyšel, nebo sám již nezažil, že nemocný, jemuž se najednou něco radostného přihodilo, celý okřál, ano se i uzdravil. Není tedy nic neobyčejného, že posilněná a osvěžená duše i sesláblého druha svého, tělo posílí, tak že je s to, aby nemoci mohlo odporovati.

Proč se však tolik nemocných neuzdraví po posledním pomazání? Nemocný se jenom tehdy uzdraví, je-li nemoc trestem za spáchané hříchy, což u všech nebývá. Přes to přese všecko je jich velmi mnoho, kteří se skutečně uzdraví. Případy uzdravení velmi nápadné nejsou tak ojedinělé, jak by sobě mnohý myslil. O tom mohli by tak mnozí páni tarářové i lékaři mnohý příklad z vlastní zkušenosti uvésti. Potom velká část nemocných právě tuto svátost přijímá, když už je s nimi konec, když by je jenom již zázrak mohl vytrhnouti z náruči smrti. Zázraků ale poslední pomazání nečiní, zrovna jako toho nečiní křest, zpověď a stav manželský atd. Konečně je mnohý nemocný v takovém duševním stavu, že by se mohl uzdraviti bez zázraku, je posilněn duševně a přece zemře. Takovému by uzdravení neprospělo, on by, uzdraviv se, těžce zhřešil a tak věčně zahynul, anebo by onen stupeň slávy nebeské neobdržel, kterého se mu nyní dostane. Je to zrovna tak, jako když se dva nalézají na ztroskotané lodi. Jednomu se podaří uchvátiti trám, na němž sobě odpočine, se posílí — (duše posilněna posledním pomazáním) — kolem něho zápasí ubožák s vlnami — (tělo). Vidí-li posilněný, že trám ještě jednoho unese, podá mu ruku a zachrání ho — nemocný se uzdraví. — Je-li však jist, že by oba zahynuli, kdyby se druhý trámu zachytil, nepodá mu pomocného ramene — nemocný zemře. Celé to uvažování nekoná u nemocného duše, nýbrž Bůh, jenž vše řídí a k poslednímu cíli vede.

Ve čtvrté knize pojednává spisovatel o tom, kdo má přislušovati touto svátostí a kdo je schopen, aby tuto svátost účinně přijal. —

Konečně v páté knize probírá autor jednotnost této svátosti a dokazuje, že ji možno platně v téže nemoci při stejném nebezpečí častěji opakovati. Toť ovšem nová věc pro naše doby, která se u moralistů s odporem potká. Nezbývá než jasné důkazy autorovy zkoumati a možno-li vyvrátiti. Dále ukazuje pan spisovatel, že poslední pomazání je obyčejným prostředkem spásy pro nemocného katolíka, jejž Bůh žádnou jinou milostí nedoplní, leč by snad nemocný z relativně vážných příčin oné svátosti nemohl přijmouti.

Máme tedy konečně o této svátosti důkladné dílo, vědecky propracované, které všem požadavkům moderně vzdělaného theologa vyhovuje. Nezbývá než je veřejnosti vřele doporučiti, která se zájmem-li toto dílo přijme, zajisté ho bez uspokojení neodloží, ano snad dá právě toto dílo podnět ke zkoumání mnohých temných a dosud neprobádaných částí církevních dějin.

V Kalksburgu, 1. března 1907.

P. *J. M. Černý* T. J.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle V. po sv. Duchu.

O uctívání Ducha sv. vůbec a církevním umění zvlášť.

Cokoli je pravého, co poctivého co spravedlivého, co svatého, co libezného, těch věcí dbejte! Filip 4, 8.

Posledně rozjímali jsme o Duchu sv. a církvi Kristově a ukázali, že je to třetí božská osoba, jež církev zachovává, vede, řídí, posvěcuje. Proto je to zcela přirozeno, že církev z vděčnosti za všecky dary Ducha sv. po všecky věky Ducha sv. ctila a velebila a že mu obětovala vše krásné a líbezné, jež kdy duch lidský vytvořil ve službách sv. náboženství vedle slov sv. apoštola Pavla, jenž v listu svém k Filipovi píše: cokoli je pravého atd.

Můžeme po příkladu církve ovšem nejlépe ctíti Ducha sv. když jej nezapuzujeme od sebe hříchem těžkým a když jej nezarmucujeme hříchem všedním; ctíme jej pobožnostmi a modlitbami, jež církev a ctitelé Ducha sv. k jeho poctě vymyslili a zavedli, na př. když denně děláme sv. kříž, jméno Ducha sv. s Otcem a Synem nábožně vyslovujeme, když s pobožností říkáme: Sláva Bohu Otci, Synu a Duchu sv., modlitbou: přijď sv. Duše, církevními písněmi a hymnami, již ke cti Ducha sv. jsou složeny t. zv. novénou či pobožností, jež nám církev sv. doporoučí v oktávě svatodušních svátků a to vše za příkladem matky církve, jež nic důležitého a svatého na př. církevní sněmy, hlásání slova božího, svěcení kněžstva, kostelů, korunování mocnářů, nepodnikala a ne podniká bez vyzvání Ducha sv. Avšak já znám ještě jeden způsob uctívání, jež Duchu sv. obětovali snad mimoděk za všech časů i tací lidé, kteří jinak nebyli ani dobrými katolíky; já mám na mysli umění, jež stojí ve službách Ducha sv. a Ducha sv. je dílem i darem. Jen lidé jím nadšení stvořili krásná, umělecká díla z oboru malířství, sochařství, řezbářství, stavitelství a hudby, jež okouzlovati budou mysl lidskou, ji povznášeti a šlechtiti, co svět světem státi bude. Proto rozjímejme, jak církev naše povždy krásná umění ke cti boží pěstovala a jak jimi zvláště Ducha sv. uctívala.

Pojednání.

Církev byla, je a bude největší podporovatelkou a pěstitelkou umění, poněvadž je jejím úkolem, aby lidstvo k ideálům povznášela a umění se k těmto ideálům krásy a líbeznosti nese. Umění je zvláštní dar, který dává Duch sv. lidské přirozenosti již do vínku, ono odpovídá našim schopnostem, našemu rozumu, našemu krasocitu, našim smyslovým mohutnostem. A že církev umění vždy pěstovala, dokazuje nejlépe, že lidstvo krásnému a dobrému, jež Bůh do nás vložil, nejen rozumí, ale i si váží a pěstuje.

Avšak umění nejen má baviti a šlechtiti, ale zároveň k Bohu povznášeti a čím více odpovídá věčné kráse, jež je Bůh, tím více nás s ním sbližuje, posvěcuje nás, mravně napravuje a vzdělává. Nekonají pro lidstvo záslužný čin, kdo představují ovšem uměleckým způsobem život, tak jak je, se všemi jeho bídami a neřestmi, jak t. zv. moderna, případně jedná li se o malířství, secesse činí. Té sprostoty máme v životě dost a umění není k tomu, aby nám ji idealisovalo t. j. pěkným činilo, nýbrž aby nás od ní odstrašovalo, nám ji zhnusilo. Tedy požitek a vzdělání, to jsou dva hlavní cíle umění. A věru musil by to býti člověk bez citu a beze všeho vzdělání, kdyby zůstal lhostejným při vstoupení do kaple Sixtinské ve Vatikáně, kdyby naň nepůsobila nebeská hudba vatikánského chrámu sv. Petra, kdyby nebyl nadšen pověstným obrazem Matky Boží v obrazárně drážďanské atd. Nikdy nepůsobilo umění mocněji, nikdy a nikde nepoznáší člověka tak, jako na poli církevním, jako ve službách sv. náboženství. Zde ukazuje ono opravdu cestu k nebi a patří v jistém smyslu k bohoslužbě a církev naše nemohla se ho nikdy vzdáti a ta náboženská vyznání, jež je z modliteben svých zapudila, poznala svou chybu a zavádí je dnešní doby zase. Já jmenuji jen protestantství, zvláště t. zv. kalvínství.

Již ze starého zákona, ba i od pohanských Řeků a Římanů převzala církev umění a uvedla je do katakomb, dokud nemohla víru Kristovu na povrchu země veřejně vyznávati, jak o tom svědčí památky malířské na zdích podzemních těchto chodeb, jakož i práce výtvarného umění, s nimiž se tam potkáváme. A když se stalo křesťanství vyznáním světovým, když císařové a králové za čest si pokládali, mu sloužiti, tu církev katolická to byla, jež umění nejen podporovala, ale sama zvlášť v klášteřích, pěstovala, k němu povzbuzovala, je hmotně podporovala a proto toto umění dnes proti starým časům živoří, že nemá z čeho živo býti, ježto ani církev těmi prostředky nevládne, jako druhdy. Ona používá umění na stavbu a výzdobu chrámů, k důstojnému odbývání bohoslužby a oběti novozákonní, tak že směle můžeme tvrditi, máme-li na mysli i tu nejdojemnější tragedii, jaká kdy lidstvu představena byla, utrpení Páně, že všech sedm druhů posvátného umění závodí ve službách církve. A kdo dává lidem nadání a nadšení k umění? — Duch sv., k jehož působení to náleží a dar umění je jedním z jeho darů.

Ke cti třetí božské osoby sloužilo od jakživa posvátné stavitelství a je mnoho chrámů, klášterů, nemocnic Duchu sv. zasvěceno, zvlášť ve Francii mnohá opatství Cisterciáků.

Malířství a sochařství sloužil vždy Duch sv. za předmět uctění, jsa vypodobňován brzy v podobě ohnivých jazyků, brzy v podobě holubice, brzy v podobě lidské, jsa co do věků rovný Otci a Synu, s nimiž sedí na trůnu, jako na př. na obraze korunování Panny Marie. Nezřídka vidíme na obrazích holubici vznášeti se nad křížem, což je velmi významné, ježto Duch sv. zvláštní má účastenství na vykupitelském díle Kristově, an je rozdavatelem milostí, vykoupením nám dobytých. Sedm darů Ducha sv. představuje se nám sedmi holubicemi menšími, kroužícími kol hlavy Spasitelovy, což připomíná slovo proroka Isaiáše: »odpočine na Něm duch Hospodinův, duch moudrosti a rozumu, rady a síly, duch umění a nábožnosti« Žalm 11, 2.

V biskupském chrámu Páně ve Freiburgu je obraz na skle, představující Pannu Marii s děťátkem, mající kol hlavy 7 holubic. Jiný obraz tam mají vzácné umělecké ceny, představující sv. Annu, kterak vyučuje z knihy Pannu Marii. Pravou rukou chce dítě otevříti knihu, levou tiskne k sobě holubici, tedy Ducha sv., jenž sám sstupuje s nebe, aby budoucí matku Boha Syna vyučil moudrosti Na lampách kostelních bývá často holubice, jakož i nad kazatelnami, rovněž bylo zvykem druhdy dávati nádobám, v nichž se uschovávala nejsvětější svátost oltářní, podobu holubice, zajisté případný a krásný to obraz, představiti Ducha sv. jako dárce svátostné milosti.

Rovněž církevní básnictví obíralo se mnoho s třetí božskou osobou; já nezmiňuji se o žalmech na př. 67., 47. a 103. Tím, ale poukazuji na hymny nového zákona »Veni sancte Spiritus« a »Veni Creator,« na modlitbu a spolu píseň: přijď sv. Duše.« Vůbec užila církev naše všeho, čím by úctu a lásku svou k Duchu sv. na jevo dala a rozšířila; ona neosvědčila víru svou v třetí božskou osobu pouze na koncilech, ale i představiti ji nám hleděla štětcem, barvou i melodií, aby tím více v srdce naše vnikla a nás opanovala. Ducha sv. opravdu velebí všecko stvoření, živých i mrtvých, jak krásně vysloveno je v chvalozpěvu tří mládenců: »benedicite,« chvalte Hospodina.

Přesvědčili jsme se, drazí v Kristu, že tak jako Duch sv. církev svou posvěcuje, řídí a zachovává, tak ona na vzájem že Duch sv. ctí a velebí bohoslužbu modlitbami i církevním uměním, jež z vnuknutí a nadání jeho pochází a jemu zajisté se líbí. Duch sv. uvádí církev naši moudrostí, aby nechybila u vykládání učení Kristova a v říši umění, asi jak je to představeno na onom obraze freiburském; před ní drží on rovněž knihu pravdy a krásy otevřenu a vysvětluje jí smysl její. Proto nemůžeme uctíti třetí božskou osobu lépe, než když v duchu církve zachováme si smysl pro věci krásné, dobré a pravé, když tyto nejvyšší idey lidstva v život uvádíme, abychom jednou tváří v tvář spatřili nejvyšší ideál, po němž toužíme — Boha trojjediného. Amen.

*

Neděle V. po sv. Duchu.

O spravedlnosti zákonníkův a fariseův.

Nebude li spravedlnost vaše hojnější nežli zákonníků a fariseů, nevejdete do království božího. Mat. 5, 20.

Kdybychom již zákonníků a fariseů blíže neznali, musil by nám velice nápadným býti úsudek, který Pán Ježíš, o nich pronesl; vždyť přímo zavrhl jejich spravedlnost, když pravil ke svým učedníkům; »Nebude-li spravedlnost vaše hojnější nežli zákonníků a fariseů, nevejdete do království božího.« Zákonníci a fariseové byli lidé, kteří právem za horlivé služebníky boží mohli býti pokládáni. Chodili do kostela nejen v čas bohoslužby, ale také jindy velice často, a vykonávali tam, jako doma též, množství pobožností: postili se každý týden dvakráte, udíleli bohatě almužny, a dávali desátek z věcí největších i nejmenších s největší přesností; zkrátka, chovali se tak, že u lidu byli u veliké vážnosti a byli skoro za svaté pokládáni. Nepochybuji, že by za horlivého křesťana byl považován a po smrti do počtu svatých vřaděn ten, kdo by za našich časů vlažných tak živ byl, jako fariseové a zákonníci. Kdo by pak také ještě do nebe měl přijíti, když ne člověk, o kterém se nic zlého neví, nýbrž jen dobré? Přece však bychom se mýlili; nesměli bychom takového spravedlivého mezi vyvolenými, nýbrž mezi zavrženými hledati. Kristus Pán praví rozhodně: »Nebude-li spravedlnost vaše hojnější než zákonníků a fariseů, nevejdete do království božího.«

Jest tedy otázka: co scházelo zákonníkům a fariseům, že Pán jejich spravedlnost odsoudil a ji za nedostatečnou ke spasení prohlásil? Na tuto otázku dnes odpovím. Budu mluviti tedy o spravedlnosti zákonníkův a fariseův a objasním vám její chyby. Dobře uděláme, budeme-li při tom pozorovati svoji spravedlnost, abychom snad její nedostatky s veškerou horlivostí mohli opraviti. —

Pravá spravedlnost, která ke spáse věčné nutna jest, spočívá v dokonalém plnění vůle boží. Spravedlnost ta se zakládá na víře, v srdci musí míti kořeny své, na venek musí se jeviti přesnou poslušností zákona božího, a za poslední cíl míti slávu boží. Tyto vlastnosti hledáme marně při spravedlnosti zákonníkův a fariseů; dostatečná to příčina, by ji Pán Ježíš zavrhl.

I. Spravedlnost zákonníkův a fariseů nezakládala se na víře v Krista, Spasitele světa. Božský Spasitel jim sice často jasnými slovy řekl, že je Syn boží a zaslíbený Mesiáš; také jim mnohými zázraky pravdu svých výroků potvrdil; často jim konečně vícekráte věčným zavržením hrozil, nebudou-li v něho věřiti. Ale vše nadarmo; odpírali mu svoji víru a nechtěli se mu podříditi, ba ve své zaslepenosti šli tak daleko; že jej za rouhače a společníka ďáblova prohlásili. A kdo by se mohl ještě diviti, že Pán Ježíš jejich spravedlnost, která byla beze vší víry, za nepravou pro-

hlásil? Víra jest počátek spásy: »bez víry« tvrdí sv. Spasitel, »není možno líbiti se Bohu.« (Žid. 11, 6.) Ať nevěrec také všelicos dobrého koná, ať ctností si hledí, které obdiv před očima světa budí, před soudnou stolicí boží s celou svou spravedlností neobstojí. Třeba byl peníz z dobrého kovu, přece nebývá v obyčejném oběhu přijímán, když mu chybí ráz mincovní. A právě tak se to má se skutky bez víry; Bůh jich nepřijímá právě proto, že nemají na sobě ráz víry. Proto též píše sv. apoštol: »Spravedlivý živ jest z víry« (Řím. 1, 17.) a vyslovuje tím tu pravdu, že spravedlnost před Bohem platná vychází z víry, jako strom z kořenů.

Z toho vidíte, drazí v Kristu, co máte souditi o lidech, kteří spravedlnost dělí od víry, a tvrdí, že na víře nesejde a na ní nezáleží; kdo spravedlivě a čestně jedná, ten že je nejlepší křesťan, stejně ať věří nebo ne, anebo ať věří cokoli. Kdyby toto pravdou bylo, pak nepochopuji opravdu, proč Spasitel s tak velikou přísností žádal přijetí víry a veřejně potvrdil: »Kdo nevěří, bude zavržen.« (Mat. 16, 16.) Nepochopuji, proč dal apoštolům rozkaz, aby kázali sv. evangelium všem lidem, a proč ty, kteří církve neposlouchají, s pohany a veřejnými hříšníky za stejné pokládá. Nepochopuji konečně, proč apoštolové a s nimi ne tisícové, ale milliony křesťanů pro víru tak mnoho pronásledování a muk a tak bolestnou smrt vytrpěli. Nikoli drazí v Kristu! Kdo spravedlnost od víry oddělí, bloudí hrozně; prohlašuje křesťanství a církev za zbytečné a ve skutečnosti říká, že ani Kristus ani apoštolové, kteří spásu věčnou od víry závislou učinili, pravdu neučili. Nedejte se tedy svésti od nevěrců našich časů; stůjte pevně u víře, neboť víra jest základem života bohumilého a první podmínkou pravé spravedlnosti.

II. Pravá spravedlnost musí dále míti kořen svůj v srdci. Zákonníci a fariseové spokojovali se pouze se zevnější spravedlností, modlili se, postili se, dávali almužny, umývali se mnohokráte, a vzdalovali se hříšníků, jen aby se neposkvrnili. Proto také se horšili na božského Spasitele, že se hříšníky se stýkal a říkali: »Tento ujímá se hříšníků a jí s nimi.« (Luk. 15, 2.) Při veškeré své spravedlnosti zevnější měli srdce přece zkažené, srdce plné ctižádosti, nenávisti a závisti. Když viděli, že Pán Ježíš si stále více získává náklonnost a lásku lidu, říkali si plni hněvu navzájem: »Vidíte, že nic neprospíváme? Až, všechen svět postoupil po něm.« (Jan 12, 19.) Protože pak vnitřního dobrého smýšlení vůbec nedbali, vykládali také přikázání tak, že prý pouze skutky, nikoli však myšlenkami a řečmi přestupována jsou. Tak na př. učili, jak ve dnešním evangeliu čteme, že páté přikázání: Nezabiješ, zapovídá pouze vraždu; nepřízeň naproti tomu, zášť a nepřátelství, že tímto přikázáním zapovězeno není. Tak byla jejich celá spravedlnost čistě zevnější, proto jim pravil Spasitel přímo v tvář: »Nyní, vy fariseové, co zevnitř jest konvice a mísy čistíte; ale což vnitř vás jest, plno jest loupeže a nešlechetnosti.« (Luk. 11, 30.)

Tu líto jest mi, že spravedlnost mnohých křesťanů není o mnoho lepší než spravedlnost fariseův a zákonníkův. Jak mnoho jest těch, kteří celou spravedlnost svou do zevnějších úkonů klad u, a se se slupkou spokojují, jádra však nehledají. Když své denní modlitby konají, v neděli a ve svátek mši sv. přítomni jsou, do bra rstev se zapsati dají, na pouti chodí, čas od času se zpovídají a přijímají, myslí, že jest s nimi vše v pořádku, a že dosáhli, třeba ne nejvyššího, ale přece dosti vysokého stupně svatosti. Drazí v Kristu, uvažte dobře, co pravím! Dalek jsem toho, abych pobožnosti a zevnější úkony náboženské káral, neboť jsou prostředkem i ovocem života bohumilého, a žádný dobrý katolík nemůže a nebude jich opomíjeti. Vidím li strom, který nikdy ovoce nenese, vším právem soudím, že to je špatný strom, který nezasluhuje toho místa, na kterém stojí. Právě tak: vidím-li katolíky, kteří modlitbu, slyšení mše sv. a kázání, častější sv. zpověď a sv. přijímání zameškávají, a všecky pobožnosti za růženečkářství prohlašují, myslím si: Vy jste lidé sesvětačtělí, a bojím se velice, že se svým dobrým svědomím budete úplně v koncích, protože pohrdáte všemi prostředky spasení. Můj úsudek také nebude nesprávný, neboť zkušenost příliš to potvrzuje, že lidé, kteří jsou nepřáteli všech cvičení náboženských, posléze veškeré smýšlení křesťanské ztrácejí, a často dokonce o víru přicházejí. Co já tedy kárám, to nejsou pobožnosti a náboženské úkony, nýbrž je to jejich oddělování od vnitřní spravedlnosti, od posvěcování srdce. Na př. ty se rád modlíš a jdeš rád ve všední den na mši sv., ale jsi velice umíněný, a nejde li vše podle tvé hlavy, jest oheň na střeše: Jsi dobrým katolíkem? Nikoli, jsi fariseem! Ty se často zpovídáš, snad každých osm dní, a chceš sv. přijímání týdně dvakráte konati; ale sám také o sobě se mnoho domýšlíš a hledíš na jiné tak, jako fariseus ve chrámu na publikána. Jsi dobrý křesťan? Nikoli: jsi fariseus! Ty jsi ve mnohých bratrstvech zapsán: také jsi údem třetího řádu, ale máš jazyk, který jest příliš obratný v kárání a v posuzování. Jsi dobrým křesťanem? Nikoli: Jsi fariseem! Ty zas putuješ každý rok na slavná, vzdálená místa posvátná, a kde nějaká schůze jest, tam nescházíš, ale jsi při tom na práci velice choulostivý a každé namáhání činného života je ti protivné. Jsi dobrým křesťanem? Nikoli: Jsi fariseem! Zkrátka, drazí v Kristu, konáte-li s velikou horlivostí všecky zevnější úkony dobrého katolíka, ale schází li vám při tom dobré srdce, patříte do třídy fariseův a zákonníků, jejichž spravedlnost pán zavrhl. Israelité měli podle rozkazu božího archu úmluvy nejdříve uvnitř a pak teprv zevnitř pozlatiti. Podobně musí se státi s naším srdcem; srdce musíme především ctnostmi, pokorou, mírností, čistotou ozdobiti, pak mají zevnější úkony náboženské platnost před Bohem. Proto praví David o duši opravdu zbožné: »Všecka sláva dcery královské jest uvnitř.« (Zalm 44, 14.) Abyste tedy, drazí v Kristu, poznali, zda spravedlnost vaše bohumilá jest, musíte hleděti především na srdce své. Myslíte-li to upřímně s Bohem a svým bližním. a nedáte-li se žádnou zlou vášní opanovati, pak

jste na cestě dobré a spravedlnost vaše při zkoušce obstojí; jmenovitě je-li také úplná, t. j. když zákon boží v celém rozsahu budete plniti.

III. Také v tom byla chyba u fariseův a zákonníků. Zachovávali pouze ta přikázání, která podle jejich přání byla, přestupovali však ta, která se jim nelíbila, bez ostychu Pán Bůh dal již skrze Mojžíše přikázání: »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.« (III. Moj. 19, 18.) Aby toto přikázání nemusili plniti, tvrdili fariseové a zákonníci, že za bližní mají býti pokládáni pouze souvěrci, příbuzní a přátelé; jen tyto že musíme milovati, jinověrcům, cizím a nepřátelům že není nikdo láskou povinen. Nepovažovali to tedy za docela žádný hřích, když Pána Ježíše, jehož ve své zaslepenosti měli za nepřítele, nenáviděli, pronásledovali a jej dokonce na kříž přivedli. Právě tak učili v přímém odporu proti čtvrtému přikázání božímu, že děti nejsou povinni svých starých rodičů podporovati, když své dědictví chrámu odkáží. Podobným způsobem vykládali všecka přikázání. Nesmí nám tedy býti divno, když Kristus Pán takovouto jednostrannou spravedlnost jako vůbec zavržení hodnou odsuzuje. Pán Bůh jest naším pánem, jemuž jsme úplnou, bezvýminečnou poslušností jakožto jeho služebníci povinni: přestoupíme-li pouze jedno z jeho přikázání anebo neposloucháme-li je v plném jeho rozsahu, stavíme svoji vůli proti jeho vůli, a nectíme ho již jako svého pána a vládce. Proto dí sv. Jakub: »Kdo by pak koli celý zákon zachoval, ale přestoupil by v jediném, učiněn jest všemi vinen« (Jak. 2, 10,) Tu klamou se nemálo katolíci. Protože zachovávají většinu přikázání, a pouze jedno nebo druhé přestupují, počítají se již ke spravedlivým, a myslí, že Bůh již bude s nimi spokojen. Tu jest první, který ve všech směrech podle předpisů náboženství žije, má pouze nepřátelství, které odložiti nemůže; tu jest druhý, který ničím není obtížen, než že se velice často opíjí; tu jest třetí, který své svědomí před každým hříchem chrání, ale nespravedlivý majetek nechce přece navrátiti; tu jest čtvrtý, jehož celý život chválu by zasluhoval, kdyby svoji prchlivost krotil a při každé příležitosti v kletby a nadávky nevypukl. Jak se to má s takovými katolíky? Uspokojí se božský Soudce s jejich spravedlností? Ó nikoli, je-li jediné ono přestoupení zákona, jehož se dopouštějí, hříchem těžkým, nemohou býti spaseni. Nevěřte, že v ohni pekelném se pálí pouze hříšníci, kteří všecka boží přikázání přestoupili a pouze zlé skutky konali; nikoli, mnoho jich tam se pálí, kteří dobré skutky, ba snad více dobrých skutků vykonali než mnozí svatí v nebesích; aby někdo na věky zavržen byl, stačí jen jediný smrtelný hřích udělati.

Tu, drazí v Kristu, bude vskutku dobře, když dnes a vůbec častěji si desatero přikázání živě před oči postavíte, a sami se ptáti budete: Plním toto přikázání? Nepřestupuji snad aspoň v jednom hříchu smrtelném? Jen když tuto otázku desetkráte opravdově kladně si zodpovíte, jste se svou spravedlností na dobré cestě; není-li tomu tak, pak vaše spravedlnost jest marná před

Bohem, a vy máte veškeru příčinu, byste hřích napravili, chcete-li záhubě ujíti.

IV. Ještě jednu vlastnost musí míti spravedlnost, má-li před Bohem obstáti; musí při všech svých projevech Boha za poslední cíl míti. Také této vlastnosti postrádáme při spravedlnosti zákonníkův a fariseův. Stejně sice neplnili všecka přikázání, ale i kdyby je byli vyplnili, byli by přece zavrženi, protože jim scházel dobrý úmysl. Fariseové a zákonníci hledali při všech svých skutcích pouze sebe, a toužili s velikou dychtivostí po chvále lidské. Když se modlili, šli na střechy a hledali ve chrámě volná místa, kde by je každý mohl viděti, aby byli za velice nábožné a spravedlivé lidi pokládáni. Když se postili, oblékli roucho kající, posypali hlavy své popelem a chodili smutně kolem, aby každý jejich půst z dálky viděl. Když dávali almužnu, dávali to obyčejně trubači oznámiti, aby se řeklo: Vizte, zákonníci a fariseové jsou lidé dobročinní, dnes opět rozdílejí veliké dary. Židé nosili na čele nebo na levém rameni »tabulku zákona,« aby se na zákon boží stále pamatovali; také v tom se fariseové a zákonníci vyznamenávali: nosili na čele širokou tabulku zákona, aby si zjednali zdání, že zákon boží daleko přesněji zachovávají než ostatní židé. Ano, mnozí z nich napředli trny do obruby svých šatů, aby si při chůzi nohy poraňovali, a tak stavěli svoji horlivost v pokání na odiv. Tato ohavná ctižádost, která Boha úplně přehlížela, a stále jen vlastní osobu před očima měla, byla hlavním důvodem, proč Pán Ježíš jejich spravedlnost zavrhl a přímo prohlásil: »Vzali odplatu svou.« Mat. 6, 5.

Tentýž úsudek, drazí v Kristu, pronesl také nad námi Pán, nebudeme-li při svých ctnostech a dobrých skutcích na Boha, ale jen na sebe samy nebo na lidi hleděti. Ať se modlíme, postíme, almužnu dáváme a jiné dobré skutky konáme, všecko je marno, schází-li nám při tom dobrý úmysl. Věříme-li, že takovýmito skutky si mnoho zásluh dobudeme, které nám jednou velikou odměnu přinesou, mýlíme se úplně; podobáme se spícím, kteří o skvostných pokladech sní, ale když procitnou, mají prázdné ruce. Pět nemoudrých panen v evangeliu slouží nám k výstražnému příkladu. Všech deset bylo pannami a měly onu drahocennou ctnost, která člověka již v tomto životě činí andělům nebeským podobným; poněvadž však jim olej dobrého mínění chyběl, neboť jak sv. Řehoř vykládá, hledaly pro své panenství slávu světskou, byla jim brána blaženosti věčné božským ženichem zavřena. — Zapuďte tedy, drazí v Kristu, při svých skutcích veškerou ctižádost ze srdcí svých, nebažte nikdy po chvále lidské, nýbrž čiňte vše Bohu ku slávě a zvelebení jeho svatého jména. Zastavte se při svých jednáních a pracích a ptejte se sami sebe: Proč to činím? Obraťte pak oči a srdce k Bohu a řekněte: Můj Bože, to činím z lásky k tobě! Jen tehdy máte-li toto mínění v srdci svém, má Bůh zalíbení na vašich skutcích a odmění vám je statky nebeskými. Znáte nyní vlastnosti pravé, bohumilé spravedlnosti. Základ, na kterém spočívati musí, jest sv. víra. Stůjte tedy pevně u víře, a

osvědčujte se vždy dobrými dětmi naší svaté matky, církve katolické, která jest sloupem a utvrzením pravdy. Pravá spravedlnost má kořeny své v srdci; hleďte tedy často do srdce svého a odstraňte z něho vše, co nespravedlivé a hříšné jest; myslete vše, jako věrný Nathanael, upřímně s Bohem a svými bližními. Zachovávejte všecka přikázání, a hleďte, byste ani jedno snad nepřekračovali; spravedlnost musí býti všeobecná, a vše musí obsahovati, co Pán Bůh od nás žádá. Vzbuzujte konečně často dobrý úmysl; nečiňte nic z ohledů pouze lidských; sláva a čest boží a láska k Bohu buďtež pobídkou všech vašich činů podle napomenutí sv. apoštola: »Ať jíte nebo pijete nebo něco jiného činíte, čiňte vše dle cti boží.« (I. Kor. 10, 31.) To jest poslední vlastností pravé spravedlnosti, a staví ostatním korunu. Buďte takto spravedlivými, pak není vám se báti osudu fariseův a zákonníkův; budete opravdu spravedlivými, a dostane se vám odměny spravedlivých v nebi. Amen.

Z Jana Ev. Zollnera přel. *Fr. Wolf*, farář ve Velké Zdobnici.

Svátek sv. Petra a Pavla.

O neomylnosti papežské.

»Ty jsi Petr, a na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné ji nepřemohou.« Mat. 16, 18.

Slavnost dnešní jest především sv. Petru zasvěcena, proto také ve mši sv. a v hodinkách kněžských skoro jen o něm se zmínka činí; teprve zítra koná církev sv. vlastní památku ke cti sv. Pavla. Jest to také záslužno, bychom dnešní slavnost úplně ke cti sv. Petra konali, neboť jej božský náš Spasitel přede všemi sv. apoštoly vyznamenal a hlavou církve ustanovil. Sv. Petr je skalou, na které stojí církev sv.; sv. Petr má klíče království nebeského, a vše, cokoli sváže nebo rozváže na zemi, jest svázáno nebo rozvázáno na nebi; sv. Petr je pastýřem stádce Kristova a povinností jeho jest beránky a ovce stádce tohoto pásti.

Sv. Petr zemřel po svém činorodém životě v Římě jako mučedník, ale důstojnost, kterou jako hlava církve zastával, nešla s ním do hrobu, nýbrž přenesena byla na jeho nástupce až do dnešního dne. Čím byl sv. Petr, tím jest každý papež, tím jest také nynější sv. Otec, Pius X. Jako sv. Petr od Pána obdržel moc církev sv. říditi a spravovati, tak tuto moc má každý papež. A jako první křesťané podle nařízení Krista Pána povinni byli sv. Petra za svoji duchovní hlavu uznati a jej poslouchati, tak povinnost tato také dnes váže nás všecky: My všichni jsme povinni jakožto údové církve sv. papeže ve věcech sv. náboženství úplně poslouchati.

Tato důležitá povinnost jest bohužel často zneuznávána, ano úplně popírána. Mnozí, ano i tací, kteří sebe katolíky zovou,

chtějí papeži pouze jakási čestná práva, nikoli však skutečnou moc ke správě církve povoliti; ba mnozí z nich zanášejí se myšlenkou, katolické národy od papeže odtrhnouti a zříditi církve národní. Proti takovýmto snahám nepřátel papežství shromáždili se v roce 1870 biskupové celé církve katolické v Římě na sněmu a prohlásili znova ve slavnostních rozhodnutích starou katolickou nauku o moci papežově a našich povinnostech k němu. Zvláště pak prohlásili učení o neomylnosti papežské, proti němuž za našich časů nejvíce se bojuje, za článek víry a vyobcovali ty, kteří tento článek popírají.

O tomto článku víry jsem vám právě minulou neděli vykládal obšírně.

Dnes pak vám dokáži, že článek víry o neomylnosti papežské dokonale odůvodněn jest:

I. v Písmě svatém;

II. ve stálé víře církve sv.

Pojednání.

I.

Sněm vatikánský prohlašuje za článek od Boha zjevený, že papež v tom způsobu, jak vám posledně bylo vyloženo, jest neomylný. Tomu pak skutečně tak jest, neboť božský Spasitel tento článek ve sv. evangeliích nepronesl pouze jednou, nýbrž několikráte různým způsobem a při slavnostních okamžicích.

1. Učení o neomylnosti jest obsaženo ve slovech, která řekl Pán po svém vzkříšení ke sv. Petrovi: »Pasiž beránky mé; pasiž ovce mé.« Jan 21, 15. 17. Slovy těmito udílí Pán Ježíš sv. Petru vrchní úřad pastýřský nad celou církví, nad beránky, t. j. nad věřícími: nad ovcemi, t. j. nad kněžími a biskupy. Ovce i beránky, celé stádce má sv. Petr jako pastýř pásti, t. j. učiti, vésti a spravovati. Svěřil-li tedy slovy těmito, což žádný katolík nepopírá, sv. Petru úřad pastýřský nad celou církví, vyplývá z toho beze všech pochybností závazek pro všecky věřící, uznati sv. Petra za svého pastýře, jemu se podříditi a od něho se dáti vésti. Tuto povinnost mají všichni věřící všech stavů, stáří, pohlaví, duchovní i světští, biskupové i kněží, protože sv. Petr ovce i beránky Krista Pána pásti má, čímž všichni údové církve rozuměti se musí. Je-li tedy sv. Petr a rovněž každý papež podle slov Krista Pána nejvyšším pastýřem celé církve a jsou li všichni věřící zavázáni, od něho se dáti říditi, což jiného z toho plyne, než že papež musí býti neomylný. Kdyby nebyl neomylným, mohl by věřícím něco poroučeti, co by jim nikoli ke spáse, nýbrž k záhubě sloužilo. Vina toho spadala by pak zřejmě na Krista Pána, protože ustanovil papeže za pastýře církve a věřící zavázal k nejpřísnější poslušnosti k němu. Kdo však může se odvážiti, by našemu božskému Spasiteli vinu na bludech a zavržení lidském připisoval? Nebylo by to hrozné rouhání? Musíme tedy nevyhnutelně učiniti závěrek: Protože Kristus Pán papeži vrchní úřad pastýřský svěřil

a jemu poručil, pásti ovce a beránky, musil jemu dar neomylnosti svěřiti, protože by jinak svůj úřad ke spáse věřících spravovati nemohl. Když tedy Kristus Pán svěřil sv. Petrovi nejvyšší úřad pastýřský, zároveň tím jemu udělil dar neomylnosti.

2. Jiné místo, na kterém neomylnost papežská výslovně, ač obrazně pronesena jest, obsahuje dnešní sv. evangelium. Kristus Pán praví k sv. Petru: »Ty jsi skála, a na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné jí nepřemohou.« Dle tohoto ujištění nepodaří se branám pekelným, to jest: ďáblu a jeho stoupencům, přemoci a zničiti církev sv. Církev sv. byla by zjevně přemožena a zničena, kdyby se branám pekelným podařilo uvrhnouti ji do bludu; neboť církev, která by víru, Kristem Pánem hlásanou, čistou nezachovala, nýbrž bludy by v sebe přijímala, nebyla by církví Kristovou, nýbrž synagogou ducha lží. Tu pak nastává otázka: Proč nemůže církev do bludu býti uvržena a zničena? Ze žádné jiné příčiny, než proto, že na Petrovi, na skále vzdělána jest. Tak vysvětluje výslovně Pán Ježíš slovy: »Ty jsi Petr a na této skále postavím církev svou.« Tím chtěl říci: Protože církev svou na tobě, skále, vzdělávám, nepřemohou tě brány pekelné. Sv. Petr jest tedy dle ujištění Pána Ježíše pro církev tím, čím pevný základ pro budovu jest. Dům, který na skále postaven jest, má pevnou oporu, nemůže se sřítiti.

Tak dodává sv. Petr, skála, církvi pevnosti a trvání, tak že proti každému útoku pekla neochvějně stojí a všecky jeho útoky maří. Jak může však sv. Petr církvi takové síly a pevnosti dodati? Zřejmě jen proto, poněvadž neomylným jest.

Kdyby sv. Petr, nebo, co totéž jest, papež ve věcech křesťanského učení blouditi mohl, mohl by též církvi sv. předpisovati, by věřila nebo konala, co blud a hřích jest; nebyl by pro církev skalou, neboť byla by při nejmenším aspoň možnost, že se branám pekelným podaří církev přemoci. Protože však toto podle určitého ujištění Krista Pána nikdy, naprosto nikdy státi se nemůže, nezbytně z toho jde na jevo, že sv. Petr, a stejně jako on, každý papež neomylným býti musí. Toto místo jest tímto nepopíratelným důkazem papežské neomylnosti. Proto také dí sv. Řehoř Veliký: »Kdož by nevěděl, že církev sv. na pevnosti knížete apoštolského založena jest, který pevnost víry ve svém jménu nesl, když Petrem od »petra«, t. j. skála, nazván byl.« »Jest to tedy věcí sv. Petra,« končí tento učitel církevní, jenž posud na svém stolci žije a sedí, aby podával pravdu víry těm, kteří se dotazují.«

3. Kristus Pán vyřkl konečně pravdu o neomylnosti papežské bez obrazu výslovně a určitě slovy: »Šimone, Šimone, aj satan žádal o vás, aby vás třibil jako pšenici; já však jsem prosil za tebe, aby nezhynula víra tvá, a ty někdy, obrátě se, potvrzuj bratří svých.« Luk. 22, 31. 32 Božský Spasitel předpovídá tu sv. Petru, že on i ostatní učedníci a věřící všech časů těžká pokušení proti víře od satana zakoušeti budou, ale ujišťuje jej zároveň, že sám za něho prosil, aby víra jeho nezhynula, t. j.,

aby žádným způsobem pravé víry neopustil. Nikdo nebude pochybovati o tom, že jistě se stane to, oč Kristus Pán žádá. Když tedy Kristus Pán sám za sv Petra prosil, aby jeho víra nezhynula, kdo se odváží tvrditi, že sv. Petr mohl by ještě ve víře kolísati?

Sv. Petr jest tedy modlitbou Pána Ježíše neomylným; sv. Petr nemohl ve víře ani sám poblouditi, ani jiných něčemu bludnému učiti. Co platí o sv. Petrovi, to platí také o jeho nástupcích, papežích; také oni jsou modlitbou Pána Ježíše neomylnými. Sv. Petr však má také, jak mu Kristus Pán nařizuje, své bratry posilovati, t. j. ve víře upevňovati. To zřejmě předpokládá, že nikdy sám ve víře nebude blouditi, pravdu nikdy neopustí, neboť jinak bylo by možno, že by svým bratřím, místo by je v pravé víře posiloval, bludy podával. Tato slova Pána Ježíše: »Potvrzuj své bratry«, neměla by žádného smyslu, kdyby sv. Petr a s ním každý papež nebyl neomylným, ale byla neomylna pouze církev; neboť v tomto případě musil by nikoli sv. Petr bratry, t. j. biskupy, nýbrž biskupové sv. Petra, t j. papeže potvrzovati u víře. Ostatně jest to již přirozeno, by nikoliv údy hlavu, nýbrž spíše hlava údy posilovala. Proto také praví sv. Lev: »Sv. Petrem jest chráněna pevnost všech, a pomoc milosti boží tak spořádána, že pevnost, která sv. Petru od Krista Pána propůjčena jest, sv. Petrem na apoštoly se přenáší.«

Jak nahlížíte, moji drazí, jest článek víry o neomylnosti papežské v Písmě sv. úplně odůvodněn, neboť božský náš Spasitel prohlásil několikráte buď obrazně nebo výslovně určitými slovy papežskou neomylnost. Také neustálá víra církve svědčí pro ni.

II.

Že papež jest neomylným, bylo stále vírou církve, svědčí tomu sv. Otcové a sněmy i dějiny církevní.

1. Vedlo by mne příliš daleko, kdybych vám, nechci říci všecka, nýbrž pouze nejvýznačnější místa sv. Otců, ze kterých neomylnost papežská vysvítá, uvedl.

Již sv. Irenaeus ve druhém století píše: »S církví římskou musí souhlasiti pro její velikou přednost celá církev, t. j. věřící všech zemí, v ní jest ode všech zachováváno apoštolské podání.« Tento církevní Otec praví zde, že všichni věřící s římskou církví, t. j. s papežem, ve věcech víry souhlasiti musí, protože v ní vždy podání apoštolské neboli pravá, od apoštolů podaná nauka zachovávána jest. Z tohoto místa vyplývá zřejmě neomylnost papežská, neboť, zachovává-li papež učení apoštolské vždy čisté, nemůže nikdy blouditi. Tak již sv. Irenaeus, církevní učitel, s dobou apoštolskou hraničící, učil o neomylnosti papežské a v ni věřil.

Origenes ve třetím století píše o papeži: »Hle, jakou moc a váhu má tato skála, na které církev Krista Pána vystavena byla, že rozhodnutí, která od ní vycházejí, takovou moc a platnost mají, jakoby je Bůh sám byl vyslovil.« Jak by mohla urči-

těji neomylnost papežská vyslovena býti než těmito slovy? Jak by nebyl papež neomylným, když jeho rozhodnutí mají moc a platnost takovou, jakoby od Boha přímo vycházela.

Sv. Cyprián, rovněž ve třetím století, podává ve svých spisech vícekráte svědectví o neomylnosti papežské. Tak praví mezi jiným: »Jen proto povstala kacířství, jen proto rozkoly, protože nebylo posloucháno kněze Boha nejvyššího, a na kněze, jenž zároveň jest soudcem na místě božím, nedbalo.« Světec označuje tady papeže jako kněze, který na místě božím soudcem jest, a odvozuje kacířství od toho, že se tomuto soudci nepodřídila. Rozhoduje-li tedy papež ve věcech nauky křesťanské jakožto zástupce boží, jak mohl by blouditi? Nebyl by zástupcem ducha klamu, kdyby hlásal místo pravdy blud? A zase, upadne-li kdo do bludu, když papeže neposlouchá, co z toho následuje jiného, než že papež stále pravé učení hlásá, a tedy neomylným jest?

Známý jest výrok sv. Augustina, velikého učitele církevního ve čtvrtém století: »Řím promluvil, věc jest vyřízena.« Nyní nemůže býti sporu, co pravda jest a co blud, dí sv. Augustin, neboť papež, neomylný soudce ve věcech víry, výrok svůj pronesl.

Tutéž řeč vedou všichni učitelé církevní, všichni uznávají papeže za zástupce Krista Pána na zemi, učitele celé církve, nejvyššího soudce ve sporech o víru, jehož výrokům se všichni, kteří nechtějí od pravé víry poblouditi, srdcem i ústy musí podříditi.

Právě jako církevní učitelé, tak i sněmy svědčí pro neomylnost papežskou.

Když na všeobecném sněmu v Chalcedonu v roku 451 list papeže Lva byl přečten, zvolali shromáždění biskupové: »Všichni věříme totéž; klatba tomu, jenž takto nevěří! Petr promluvil Lvem!« Podobně vyslovují se otcové na třetím sněmu cařihradském, kteří zvolali, když jim list papeže Agathona přečten byl: »Agathonem promluvil Petr!« Biskupové na čtvrtém sněmu cařihradském označují papeže Mikuláše jako nástroj Ducha sv. a praví: »Nepronášíme žádného nového rozhodnutí, které by se různilo s rozhodnutím papežovým, nýbrž opakujeme jen od něho pronesené rozhodnutí, které nejsme s to měniti.« Druhý sněm lyonský vykládá: »Jako římská církev před ostatními povinna jest chrániti pravdu, tak také musí otázky, které se ve věcech víry naskytnou, jejím výrokem býti rozhodnuty.« Když tedy tyto a mnohé jiné sněmy církevní praví, že sv. Petr mluví papežem, že papež jest nástrojem Ducha sv., jeho výroky že nestrpí změny, jeho rozhodnutím že se musí každý podrobiti; co je to jiného, než že přisuzují papeži neomylnost.

2. Pro neomylnost papežskou svědčí také dějiny církevní. Dějiny církevní potvrzují, že biskupové, kněží i laikové obraceli se za všech časů k papeži ve sporech o víru, aby od něho byli poučeni, co mají za pravdu míti a co jako blud zavrhnouti. Již za času, když ještě sv. apoštol Jan žil, obrátili se křesťané v Korintu nikoli na něho, ale na papeže sv. Klementa v Římě, aby

od něho stran rozkolu, mezi nimi vypuklého, poučení a pomoci dosáhli. Právě tak poslali křesťané v Lyonu sv. Irenea se psaním k papeži Eleutheriovi, aby si od něho vyprosili rozhodnutí o sporech, mezi nimi pro víru panujících. Sv. Augustin poslal papeži Bonifáciovi svůj spis proti Pelagianům k posudku a předem ho ujistil, že se mu podrobuje, bude-li ve spise tom něco třeba opraviti.

Případy podobné uvádí dějepis církevní ve všech stoletích ve množství nesčetném.

Právě tak také učí, že papežové za všech časů rozhodovali spory o víru a pro svá rozhodnutí požadovali ode všech věřících upřímnou poslušnost. Papežové nevyhledávali snad dobrozdání biskupů, anebo nečekali, až snad dají biskupové svůj souhlas, nýbrž zakazovali pod nejtěžšími tresty církevními každému dále učení přednášeti, která od nich jako bludná nebo kacířská zavržena byla. Když tedy na jedné straně věřící ke stolici apoštolské o rozhodnutí ve věcech víry chodili a jim se úplně podrobovali, a když s druhé strany stolice apoštolská sama taková rozhodnutí vydávala a pro ně přísnou poslušnost žádala, co následuje z toho jiného, než že věřilo se v neomylnost papežskou. Jak by se byli mohli věřící na papeže obraceti anebo jeho rozhodnutím se podrobovati, byli-li toho mínění, že papež se mýliti může.

Opět dokazují dějiny, že často staletí uplynula, než sněm byl svolán, a že papežové spory ve věcech víry a mravů ze své vlastní svrchovanosti a v posledním odvolání rozhodovali. V prvních třech stoletích nebyl žádný sněm; o nemalém počtu bludů, které již tehdy se vyskytovaly, rozhodl papež sám a ustanovil, co křesťanstvo věřiti má. Od posledního sněmu ve Tridentě až k vatikánskému uplynulo opět přes tři sta let. Jak mnoho bludů proti křesťanské věrouce i mravouce opět za tento čas se objevilo. Také tyto zavrhla stolice apoštolská. Svolávati všeobecný sněm jest vůbec věc těžká, a často uplynou století, než sněm takový svolán bude. Kdyby tedy v církvi kromě všeobecného sněmu ve věcech víry nebyl žádný neomylný soudce, jak špatně byli by na tom věřící. Kdyby povstaly spory, nevěděli by, komu a co mají věřiti a musili by žíti v nejtrapnější nejistotě, zda mají ještě pravou víru nebo ne. To však božský náš Spasitel zajisté nikdy nechtěl. Docházíme tedy k závěrku, že také kromě všeobecných sněmů někdo býti musí, jenž požívá daru neomylnosti. A kdo to může býti jiný než papež, jehož Kristus Pán za hlavu církve své ustanovil.

Dle svědectví dějin církevních jsou konečně rozhodnutí sněmovní jen tehdy pravoplatná, když je papež potvrdí. Co by vyplývalo z toho, kdyby papež se mohl mýliti? Zřejmě to, že by mohl také bludná rozhodnutí sněmovní schváliti; neboť sněmy, které pouze z biskupů se skládají, mohou blouditi a skutečně bloudily, jak nás dějiny učí. Tak tomu bylo se sněmem cařihradským v roce 754, jehož se účastnili tři sta osmdesát čtyři biskupové a který papež Štěpán III. zavrhl. Kdyby papež bludná

rozhodnutí sněmovní mohl potvrditi, byla by celá církev ve blud uvedena, duch pravdy by z ní odešel, přestala by býti církví Kristovou! Protože to však nikdy možno není, každému samozřejmo jest, že papež musí býti neomylný.

Řeklo se: »K čemu ještě sněmy, když papež sám již neomylný jest?« Odpovídám: Sněmy nejsou ovšem naprosto nutny a ani nemohou býti nutnými, protože, jak jsem předem podotkl, často po staletí nejsou možnými. Církev sv. trvá již devatenácte století, nečítá však více než osmnáct všeobecných sněmů, tak že na každé století pouze jeden připadá, ačkoli v každém století ve věcech víry mnoho rozhodnutí nutno bylo, která právě papež vydal. Nejsou li však sněmy všeobecné naprosto nutnými, přece nemohou býti považovány za bezúčelné. Neboť ačkoli papež ve věcech víry a mravů neomylně rozhodovati může, přece mají tato rozhodnutí větší váhu, a duchu odporu jest veškerá výmluva vzata, když celá církev jako jedněmi ústy mluví. Může se potom také větší výsledek z podniknutých nařízení čekati. Biskupové, kteří na sněmu přítomni byli, mohou s větším rozhledem a znalostí rozhodnutí prováděti, než kdyby jim nařízení pouze z Říma byla přišla. Proto bylo vždy ode dávna za dobré uznáváno, v určitých případech sněmy svolávati, a již sv. apoštolové, kteří přece všichni neomylnými byli, učinili počátek tím, že na sněmu v Jerusalemě o závaznosti zákona Mojžíšova společně rozhodli.

To jest, drazí v Kristu, co jsem vám dnes k odůvodnění článku víry o neomylnosti papežské přednésti chtěl. Tento článek víry jest tak starý jako církev, neboť, jak jsme slyšeli, již Pán Ježíš Kristus podle zpráv sv. evangelií několikráte a co nejurčitěji jej pronesl, a křesťané všech století jej věřili, neboť uznávali rozhodnutí apoštolské stolice vždy za závazná ve svědomí a jim se srdcem i ústy podrobovali. Když tedy otcové na sněmu vatikánském neomylnost papežskou za článek víry prohlásili, nepronesli tím žádné nové učení, nýbrž pravdu, kterou Kristus Pán učil, a kterou všichni křesťané od počátku věřili, za článek víry prohlásili a k věření předložili. Třeba toto učení zjevené až posud za článek víry nebylo výslovně prohlášeno, přece bylo tady a bylo věřeno právě tak, jako jiné pravdy, na př. učení o božství Kristovu, o jeho dvojí přirozenosti v jedné osobě, o jeho skutečné přítomnosti v nejsv. svátosti pod způsobou chleba a vína, o s dmeru svátostí, o očistci a j., kteréžto pravdy po staletí také za články víry prohlášeny nebyly, ale nicméně ode všech katolíků věřeny byly. Pravdy zjevené bývají pouze tehdy za články víry výslovně prohlášeny, když k tomu zvláštní popud jest dán, jmenovitě, když bludy protivné se vyskytují. A hle, právě z tohoto důvodu byla pravda, v církvi stále věřená, že papež neomylný jest, sněmem vatikánským za článek víry prohlášena. Ještě nikdy nebylo tolik bludů proti křesťanské mravouce a věrouce hlásáno a šířeno jako nyní. Skoro každý rok přináší nové a sice často velice záhubné bludy, které také ve spisech a novinách rychle a daleko se šíří. Jak špatně by to dopadalo s křesťanstvím, kdyby

papež tyto bludy jako neomylný soudce zavrhnouti nemohl. Rozšiřovatelé takových bludů by řekli, jako až posud říkali: »Papež není neomylný, při nejmenším není to jisto; nemusíme se tedy jeho rozhodnutím podřizovati.« Tímto způsobem by bludy nerušeně dále bujely a velikou škodu působily, neboť, než by ke sněmu došlo, mohlo by padesát rokův uplynouti. Nad to v době přítomné vzplál prudký boj proti apoštolské stolici; mnozí, ano i ti, kteří sami se katolíky zovou, nechtějí o papeži nic věděti, jeho učitelskou a pastýřskou moc uznati. Z těchto důvodů bylo nutno, aby vatikánský sněm staré učení o duchovní moci papežově vytkl a zvláště o jeho neomylnosti rozhodnutí učinil. Nyní již nemůže koukol mezi pšenicí růsti; nikdo nemůže již výrokům papežovým poslušnosti odepříti a při tom tvrditi, že jest katolíkem, neboť sněm prohlásil slavnostně za článek víry, že papež jest neomylný, a nad každým, kdo tento článek neuznává, prohlásil klatbu.

Důsledkem tohoto rozhodnutí sněmu jest, že všichni, kteří papeže za neomylného neuznávají, přestávají býti katolíky, ztrácejí všecky milosti a prostředky spásy a když ve své neposlušnosti setrvají, propadají zavržení věčnému.

Uvažte to, drazí v Kristu, a hleďte, byste ve víře nekolísali. Nedejte se od lidí bezbožných a svobodomyslných, kterými dnes svět jest naplněn, obloudit a na scestí svésti.

Stůjte pevně při svých duchovních pastýřích, papeži a s ním spojených biskupech a kněžích, kterými vaše svatá matka, církev, pravou božskou nauku vždy hlásá; věřte a čiňte, co vám předpisují, abyste jednou jako dobří, věrní katolíci nalezli milost před Pánem Ježíšem, zakladatelem naší církve. Amen.

Z Jana Ev. Zollnera přel. *Fr. Wolf*, farář ve Velké Zdobnici.

Svátek sv. Petra a Pavla.

Co činiti pro církev?

»Ustanovíš je knížaty po vší zemi.«
Ž. 44, 17.

Písmo sv. učí, že ti, kteří panují nad národy buď jako císařové, králové, vévodové, knížata nebo ještě jinak nazvaní, buď jako předsedové svobodných obcí, od lidu zvolení, všichni jsou ustanoveni od Boha, protože panují buď z vůle boží nebo z dopuštění božího. Podobně jsou i ti, kteří řídí církev Kristovu, od Boha ustanoveni. I ti, kteří řídí církev, panují, ale nemají panovati mocí a pýchou, nýbrž láskou a pokorou. Kdo z nich je větším nebo předním, má býti služebníkem všech a za všecky se obětovati, jakož i Syn člověka všem sloužil a za všecky život položil.

První ředitelé církve byli apoštolové, ustanovení od samého zakladatele, Pána Ježíše Krista. Dva z nich nazývají se knížata

země nebo knížata apoštolská. To jsou svatí Petr a Pavel, jejichžto památku dnes oslavujeme. O nich pěje se v církevních hodinkách: »Svatá knížata země, jako se milovali za živa, tak ani při smrti nejsou rozděleni.« O těchto apoštolích prorokoval žalmista Páně: »*Ustanovíš je knížaty po vší zemi.*« A Písmo sv. Nového Zákona vypravuje zevrubně, jak Spasitel ustanovil Petra za nejvyšší hlavu církve, Pavla pak vyvolil za nejmocnější nástroj k obrácení židů i pohanů, a v tom smyslu že ustanovil tyto dva apoštoly, Petra a Pavla, za knížata po vší zemi nebo za nejpřednější apoštoly. Proto také slaví se památka sv. Petra a Pavla jednoho dne, jakožto svátek zasvěcený. Zasvěcené svátky ostatních apoštolů byly během časů zrušeny, ale dnešní svátek podržen.

Jak si představujeme obyčejně knížata toho světa? Jako lidi, oděné drahým rouchem, oplývající bohatstvím a nádherou, mající všelikou radost a pohodlí, obklíčené pestrým davem služebníků, úředníků a chvalořečníků. Máme-li si představovati knížata apoštolská, sv. Petra a Pavla, podobně? Bůh uchovej! Sv. Petr a Pavel byli pravým opakem knížat světských, byli prostí, chudí, plní bolů a strastí, světem nenávidění a pronásledovaní. Tedy, jakým právem říkáme jim knížata apoštolská? Vším právem. To poznáte z dnešní mé řeči, ve které míním promluviti o tom: *co pro církev*

I. *učinili sv. Petr a Pavel,*

II. *činiti máme my všichni.*

Očekávaje vašeho zbožného účastenství, počínám mluviti k oslavě sv. knížat apoštolských.

I.

Co pro církev učinili sv. Petr a Pavel?

To, bratří nejmilejší, nelze vyjádřiti ani zkrátka, ani důstojně. Můžeme pouze říci, že více, nežli všichni ostatní apoštolové, *pro církev cítili,* pro ni *pracovali,* pro ni *trpěli* a za ni se *modlili.*

1. *Sv. Petr a Pavel pro církev cítili,* t. j. radovali se s radujícími a plakali s plačícími. Oplývali radostí, kdy se lidé ke Kristu obraceli a do církve hlásili, a bývali naplněni zármutkem, kdy lidé od Krista se odvraceli a od církve odpadávali.

Jak se zaradoval sv. Petr, když přišla k sboru apoštolskému v Jerusalemě zpráva z města Samaří, že obyvatelé tamější obrátili se ke Kristu řečmi a divy jáhna Filipa a přijali křest! S jakou radostí chvátal s Janem do onoho města, aby udělil pokřtěným milost biřmování! Ale, jak se zkormoutil, když jeden z oněch křesťanů, Šimon, bývalý čarodějník, nabízel sv. apoštolu peníze, aby dostal moc činiti zázraky! Sk. ap. 8. Jak se zaradoval sv. Petr, když procházel křesťanské obce ve sv. zemi a všude viděl uvědomění, pokrok a horlivost ve víře! Ale jak smutně byl dojat smrtí křesťanky Tabithy v městě Lyddě a pohnul se pláčem vdov, od ní podporovaných, aby ji vzkřísil! Sk. ap. 9. I kdož

by pochyboval, že sv. apoštol Petr i v tisícerých jiných případech jevil nejživější účastenství v dobrých i zlých osudech církve?

A co mám říci o sv. apoštolu Pavlu? Jak často osvědčuje se tento muž boží ve svých listech k rozličným křesťanům, jak se z nich raduje, Řím. 16, 19, jak se raduje z jejich křesťanského smyslu, II. Kor. 1, 23. 7, 4. 7. 13. 16. I. Thes. 2, 20. 3, 9. Filip. 4, 1. Fil. 7., z jejich svatého obcování, Filip. 1, 4., z jejich dobročinnosti, Filip. 4, 10., z jejich řádu a pevnosti ve víře! Kolos. 2, 5. Ale jak trpké proléval slzy sv. Pavel, když mnozí křesťané těžce zhřešili, I. Kor., kap. 1. 5. 6., pokání činiti nechtěli, II. Kor. 12, 21., ba dokonce i křesťanství opouštěli a k svým někdejším bludům se navraceli! Gal. Tak blahо církve nebo utrpení její žádnému apoštolu nešlo k srdci, jako sv. Pavlu.

2. *Sv. Petr a Pavel také pro církev pracovali*, a to více, než ostatní apoštolové. Platí sice o všech apoštolích slovo korunovaného pěvce, že po vší zemi rozešel se zvuk jejich, a až do končin okrsku země slova jejich. Ž. 18, 5. Ale tak mocně a pronikavě, s tak velikým účinkem a zdarem nepracoval o rozšíření, utvrzení a obhájení církve nikdo, jako knížata apoštolská, sv. Petr a Pavel.

Oba zchodili nesmírné množství zemí, putovali od národu k národu, ubírali se od města k městu, všude se zastavili a kázali Krista ukřižovaného židům i pohanům. Kteří kázání jejich uvěřili, bývali od nich pokřtěni a utvořili první křesťanskou obec v tom onom městě. Potom ustanovili sv. Petr a Pavel ve všech obcích křesťanských biskupy, kněze, jáhny a jiné duchovní, kteří na základě, od sv. apoštolů položeném, věřící ve víře a mravech dále vzdělávali a utvrzovali. Potom šli sv. apoštolové dále, kázala-li však potřeba, opět křesťany, sem tam roztroušené, navštěvovali nebo jim jednou i vícekráte psali. Co tu bylo cest, co namáhání, co mluvení, co psaní! V pravdě tolik, jako sv. Petr a Pavel, nenapracoval se žádný z apoštolů!

3. *Sv. Petr a Pavel pro církev také nejvíce trpěli.* Trpěti pro Ježíše Krista a pro jeho vyvolené bylo jim chloubou a radostí. Co pro Pána a církev jeho trpěli, nelze ani vysloviti. Cokoli svírá duši nebo tělo v tomto slzavém údolí, bylo jejich údělem: hlad a žízeň, nahota a nedostatek, strach a nebezpečenství, pláč a vzdychání, pohanění, pomluva, sočení, pronásledování, žalář, pouta, rány, násilná smrt. Oba byli umučeni jako sloupové církve; sv. Petr byl ukřižován, sv. Pavel sťat mečem Kdož by pochyboval, že židé i pohané, vidouce jejich nepřemožitelnou trpělivost, ochotně přijímali slovo jim nabízené, křesťané pak, majíce takový příklad před očima, tím srdečněji milovali Krista a jeho evangelium? Že sv. Petr byl uvězněn od Herodesa, mělo ten užitek, že slovo Páně rostlo a rozmáhalo se, praví výslovně Písmo, Sk. ap. 12, 24., t. j., že církev se šířila. A že sv. Pavel uvězněn byl v Římě, z toho, jak on sám vyznává, Fil. 1, 12., prospěch mělo evangelium, ježto se všude rozhlašovalo.

4. *Sv. Petr a Pavel posléze za církev se modlili* s větším účinkem, nežli všichni ostatní apoštolové. Věděli zajisté, že ne ten, kdo sází a zalévá, něco jest, ale kdo vzrůst dává, Bůh. Byli přesvědčeni, že sami ze sebe nejsou s to, aby něco dobrého myslili, ale že všecka dostatečnost jejich je z Boha. Proto dnem i nocí sloužili Bohu na modlitbách. Horlivě a srdečně vzývali Boha, by srdce nevěřících obměkčiti a k přijetí pravdy nakloniti, ty pak, kteří již uvěřili, ve víře a ctnosti utvrditi ráčil. Praví-li sv. Jakub, 5, 16, že mnoho může ustavičná modlitba spravedlivého, tu patrno, že zdar své práce apoštolské měli děkovati více, nežli čemukoli jinému, svým neunaveným, z hloubi srdce vycházejícím modlitbám. Sv. Jan Zlatoústý, chtěje dokázati velikou moc přímluvy nebo modlitby za jiné, dává za příklad sv. apoštola Pavla, řka: »On svými ustavičnými modlitbami a přímluvami zachránil všecky národy«, Lib. II. de orat., totiž od nevěry a věčného zahynutí, které čekají těch, kteří nejsou v církvi. Kdož by pochyboval, že i modlitby sv. Petra za církev velice jí prospěly?

Uváživše, jak sv. Petr a Pavel pro církev cítili, pracovali, trpěli a za ni se modlili, nalezli jsme příklad, co máme činiti pro církev my. O čemž v dílu druhém.

II.

Co máme činiti pro církev my všichni?

My všichni máme následovati příkladu sv. Petra a Pavla. Poněkud ovšem v jiné míře a v jiném způsobu, poněvadž nejsme apoštolové, tím méně knížata apoštolská, a žijeme v jiných dobách, na jiných místech, v jiných poměrech a okolnostech. Povím vám, v Kristu shromáždění, v čem sv. Petra a Pavla následovati můžeme a máme.

1. Jako měli oni nejživější účastenství ve všech osudech církve, ať radostných, ať žalostných, tak *máme i my s církví radující se radovati a s církví plačící plakati.* Jak často voláme k Otci na nebesích: »Přijď království tvé!« Což jiného si přejeme, než aby království boží na zemi se šířilo a utvrzovalo? A co jiného rozumí se tímto královstvím, nežli církev? Tedy, milujeme-li království boží na zemi čili církev, nemůže nám býti lhostejno, zdali církev prospívá, rozkvétá a ovoce přináší anebo v srdcích lidských a ve společnosti s odporem se potkává, zlehčena a potupena bývá, pláče, vzdychá, sténá, krvácí. K živému účastenství v osudech církve svaté vyzývá nás zvláště doba přítomná. Málo jest ovšem těch věcí, které nás povzbuzují k radosti, ale přece můžeme pozorovati mnohé věci utěšené, zvláště v jiných zemích a v jiných dílech světa, na př., že pohané stále se obracejí ke Kristu, že jinověrci stále se navracejí do církve, že nejvyššímu pastýři našemu ode všech národův a panovníků prokazuje se čest a oddanost. Z těchto a podobných úkazů máme se radovati a Bohu díky vzdávati. Avšak nemenší cenu, nežli slzy nadšení a zanícení, mají slzy, prýštící se z bolu a zármutku. A takové slzy

těm, kteří církev milují, téměř ani nevysýchají. Nejsmutnějším znamením naší doby jest, že mnozí křesťané církev zavrhují, chtějíce býti bez ní moudří, ctnostní, blažení, jakoby lepší byl člověk kostlivec, nežli člověk, oděný sličným tělem. A nad touto zaslepeností lidskou neměli bychom truchliti? Jaké by to bylo účastenství s církví?

2. A jako pracovali pro církev sv. Petr a Pavel, tak *máme pracovati pro církev i my všichni.* Ano, my všichni. Netoliko biskupové a kněží, kteří jsou nástupcové sv. apoštolů, nýbrž i všichni ostatní křesťané, kteří k stavu duchovnímu nenáležejí. Ale jak mohou prospěti církvi i tito? I ti, kteří biskupy a kněžími nejsou, pracují pro církev *modlitbou, hmotnou podporou, obranou a křesťanským životem.*

Ti, kteří pracují na vinici Páně buď mezi pohany nebo mezi jinověrci nebo mezi lidem katolickým, potřebují *modlitby* se strany věřících. Modlitba věřících, spojená s modlitbou duchovních pastýřů, zúrodňuje vše, co biskupové a kněží pro církev podnikají. Proto sv. apoštol Pavel často prosíval věřících za přímluvu, by mohl konati své dílo apoštolské s důvěrou, trpělivostí a vytrvalostí. — Jeden missionář v Zadní Indii (Lefebvre, ap. vikář Západní Kočinčiny) předložil francouzskému místodržitelovi návrh na zřízení kláštera Karmelitek (přísného to řádu, který se zanáší nejvíce modlením) v městě Saigoně. Místodržitel se utrhl na missionáře, řka: »Toť zbytečnost; čiňte nejprve, co potřebného.« I odpověděl missionář: »Co vám se zdá zbytečností, je mně základem zdárné missie. Deset modlících se jeptišek je mně větší podporou, nežli dvacet kážících missionářů.« — V pravdě, modlí-li se věřící z hloubi srdce svého za ty, kteří na vinici Páně pracují, podporují je netušenou měrou v jejich pracích apoštolských.

Hmotná podpora, poskytování peněz a rozličných potřeb životních je také vítána těm, kteří se obětují správě duchovní. V zemích spořádaných bývá ovšem o výživu duchovenstva s dostatek postaráno. Ale kolik je takových zemí? Málo, velmi málo. Namnoze žije duchovenstvo v chudobě a nedostatku a potřebuje podpory se strany věřících, zvláště když se musí starati netoliko o své živobytí, nýbrž i pořízení fary, kostela, školy, hřbitova a přerozmanitých potřeb pro tyto budovy a místnosti, jak se děje vesměs na missijních stanicích mezi pohany a jinověrci. Kdož, maje kapku lásky k církví, nechtěl by přispěti nějakým dárkem správcům duchovním, zvláště missionářům, odkázaným výhradně na almužny katolíků? Ať se nikdo nevymlouvá. Jsme-li účastníci duchovních věcí církve učící, máme jí pomáhati také věcmi hmotnými. Tak učí apoštol národů, sv. Pavel. Řím. 15, 27.

Jiná pomoc, které můžeme a máme poskytnouti církvi učící, jest *obrana.* Jak nesnadno konají biskupové a kněží poselství na místě Kristově, kdy se jim zlí lidé protiví, slovo jejich překrucují a ve zlé vykládají, lidské slabosti jejich zveličují a rozhlašují, osobu jejich zlehčují a osočují! Jaký bys to byl katolík, kdybys svých duchovních pastýřů se nezastal a jediného mužného slova

neměl na jejich obranu? Mluvil jsem často se židy i s evangelíky, ale neslyšel jsem nikdy, aby haněli své rabíny a pastory. Jenom jeden evangelík proti svému duchovnímu mluvil, ale to byl evangelík nehodný, který vůbec v Boha nevěřil a — skončil sebevraždou. — Jak sladká je biskupovi nebo knězi nevinně osočovanému všeliká mužná obrana jiných, ukázalo se krásně v životě sv. Bernarda, opata cisterciáckého kláštera v Jasnodolu ve Francii. Tento největší muž dvanáctého století (žil 1091—1153) dosáhl svým nadšeným slovem, že křesťané ze západní Evropy, zvláště z Francie, vydali se na druhé křižácké tažení do Svaté Země l. P. 1146, avšak nic nepořídili. Když se s hanbou navrátili, povstala všeobecná nevole proti sv. Bernardu, který k té válce nejvíce radil a povzbuzoval. Svatý opat měl nesmírné hoře, neboť nebyl sobě vědom ani nejmenší viny. Ale mlčel, očekávaje, že Bůh sám obhájí před světem jeho nevinu. I stalo se tak skutečně. Na všech stranách vystoupili na slovo vzatí mužové, kteří dokazovali, že nešťastného konce druhé války křižácké nezavinil sv. Bernard, který se osvědčil býti hlasatelem vůle boží nesčíslnými zázraky, ale že zavinili to neštěstí křižáci sami nekázní a prostopášností vojska. Jak se zotavil sv. Bernard touto obranou!

Neposlední služba, kterou můžeme a máme prokazovati církvi, je *křesťanský život*. Snažíme-li se my sami, bychom podle zákona božího a církevního živi byli, budou se povzbuzovati jiní lidé, aby žili podobně, po křesťansku, jako řádní katolíci. O prvních křesťanech v Jerusalemě svědčí Písmo, Sk. ap. 2, 46—47., že každý den scházeli se v chrámě k modlitbám, po domech slavili večeři Páně a hody lásky s veselou myslí a s prostností srdce, že svým životem Boha chválili a milost měli u všeho lidu. Načež se praví: »Pán pak rozmnožoval na každý den ty, kteří měli spaseni býti,« t. j. rozmnožoval den po dni počet věřících. Tedy svatý a bohumilý život prvních křesťanů přispíval značnou měrou k rozšíření církve. A tak bylo po všecky časy. Ke vzrůstu a utvrzení církve přispívají netoliko kazatelé, nýbrž i činitelé slova božího. Vidí-li lidé naše dobré skutky, bývají povzbuzeni, aby chválili Otce našeho, který je v nebesích, a byli dokonalí jako on.

* * *

Nejmilejší! Co nás zaměstnávalo v mysli v tuto chvíli posvátnou? Dvě vznešené postavy, knížata apoštolská, nejpřednější hlasatelé křesťanského náboženství, sv. Petr a Pavel. Viděli jsme, jak se s církví radovali a truchlili, jak pro církev pracovali, pro ni trpěli a za ni se modlili. Poznali jsme, že podobné povinnosti k církvi máme všichni, i nekněží, že máme míti živé účastenství ve všem, cokoli církev potkává dobrého neb zlého, a že těm, kteří pro církev pracují a bojují, máme napomáhati modlitbou, penězi, obranou a křesťanským životem.

Nuže, čiňme tak všichni. Následujme sv. Petra a Pavla v jejich práci apoštolské, a budeme účastni jejich slávy. Až se ukáže pastýř pastýřů, Kristus Ježíš, přihlásí se k nám přede vším světem

ti, kteří ve šlepějích apoštolských kráčeli a o spasení naše pečovali, a řeknou: »Pane, tito jsou dítky naše, které jsi nám dal na zemi; uveď je s námi do svého království!« Amen.

Kl. Markrab.

Neděle VI. po sv. Duchu.

Duch sv. a kněžstvo katolické církve.

»Žádný nemůže říci: Pán Ježíš, jedině skrze Ducha sv.« Kor. 12, 3.

Posledně jsme rozjímali o církvi a úctě, jakou ona Duchu sv. bohoslužbou, modlitbou i uměním vydává. A kdo je tím nástrojem, jehož při tom užívá? — Je to především její hierarchie, která o sobě může říci, že je dílem Ducha sv., že Duchu sv. slouží a jím je vedena. Hierarchií rozumíme správu církve, její představené, tedy všecky, kdo podle jistých stupňů a řádů jsou nosiči moci, již Kristus svým apoštolům dal, tedy moci učitelské, pastýřské a kněžské. Jiným slovem říkáme hierarchii církevní kněžstvo, které mocí učitelskou a pastýřskou věřící lid na cestě spasení vede, mocí pak kněžskou tento lid u Boha zastupuje a mu ve sv. svátostech milosti boží zprostředkuje. Novozákonní kněžstvo založil sice Ježíš Kristus sám, ale jako on trojí úřad svůj konal v Duchu sv. a skrze Ducha sv., tak také chtěl, aby na apoštoly a jich nástupce přešel skrze Ducha sv.

Proto píše sv. Pavel v listě ke Kor. 3, 8 k biskupům, že je Duch sv. na biskupství povolal, aby církev boží spravovali. Volba apoštola Matěje byla vedena Duchem sv., jak se rovněž v Písmě sv. dočítáme, a o Pavlu a Barnabáši čteme ve Skutcích ap., kde Duch sv. praví: »Oddělte mně Pavla a Barnabáše k dílu, k němuž jsem je povolal.«

Rozjímejme tedy dnes, drazí v Kristu, o tom, že kněžstvo je dílem Ducha sv., což tím spíše pochopíme, jestli trojí úřad jeho uvážíme.

Pojednání.

1. První, co Bůh k dosažení blaženosti věčné vyžaduje, je víra, neboť bez víry nelze se Bohu líbiti. Proto, je-li víra základem našeho poměru k Bohu, je první úlohou kněžstva, této víře učiti, v čemž spočívá úřad kněžstva učitelský. Víru však nevynalezli lidé, ona je dar boží, souhrn pravd Bohem zjevených, který je uložen jednak v Písmě sv., jednak v ústním podání. To je ten pramen, z něhož církev při hlásání slova božího nabírá, čili čerpá. V jakém pak poměru nalezá se Duch sv. k těmto pramenům víry? — V tom poměru, že ony jsou od něho inspirovány, t. j. že Bůh sám spisovatele Písma sv. k sepsání povzbudil, při sepsání vedl a od pobloužení chránil, aby něco nepravdivého nenapsali. »Žádný nemůže říci: Pán Ježíš, jedině skrze Ducha sv.« Dobře praví sv. Augustin, Písmo že je listina, již sám Bůh vyho-

tovil, psaní, jež Bůh lidem poslal. Na sněmu tridentském a vatikánském vysloveno, Bůh že je původce Písem sv. a Duch sv. že je diktoval. Ústní podání je učení církve, jež sice nebylo sepsáno, ale hned od počátku bylo v církvi vyznáváno a až na naše časy se dochovalo. Ono je v jistém smyslu důležitější, než Písmo samo, protože je starší, že zde bylo, ještě než bylo Písmo a že obsahuje více z víry, než Písmo samo, konečně že ústní podání vlastně Písmo sv., jež na některých místech je nejasné, dokonale vykládá a vysvětluje. A kdo je nejvyšším učitelem ústního podání, než Duch sv., který bdí, aby poklad víry naší neporušený a nezkrácený se zachoval?! Nikdo nemůže nám katolíkům dokázati, že dnes učíme jinak, než jak apoštolé učili. A to máme děkovati Duchu sv »On zůstane s vámi,« praví Pán Ježíš, »a naučí vás vší pravdě.« Koná-li proto katolické kněžstvo učitelský svůj úřad, pak mluví skrze ně vlastně Duch sv., a vykládá-li papež jako nejvyšší učitel církve některý článek víry neb mravů, pak jedná neomylně, t. j. nikdo nemá v církvi práva, jiný výklad podávati. V tom ohledu můžeme býti beze strachu; Duch sv. bdí nad učitelským úřadem církve, a i kdyby někdy některý jednotlivec chybil a chyboval, chybiti nemůže církev, jež poklad víry neporušený chová a až na konec dochová. Proto je jen třeba, abychom hlasu církve slyšeli a pak od cesty spasení uchýliti se nemůžeme.

2 Duch sv. však bdí i nad pastýřským úřadem církve a má v něm své účastenství. Pastýřským úřadem rozumíme zákony a nařízení, jež církev věřícím vydává, aby je k spáse vedla, a své zákony, nikoli pouze ty, jež Kristus vydal, jak tomu svět rozumí, ale i zákonitá ustanovení, jež jsou výkladem zákonů Kristových, jichž však církev, jako ústav sociální, pro jisté věky a národy potřebuje. K tomu má církev právo, neboť Kristus Pán pravil: »Kdo vás slyší« atd a v 5. kapitole Skutků ap. čteme: »I chodil po Syrii a Cilicii a potvrzoval církví a přikazoval ostříhati přikázání apoštolů a starších« 15, 41. Nejsou-li to vždy zákony Kristovy, ale církevní hierarchie, pak má na nich nejhlavnější účast Duch sv., který bdí nad církví, aby v ničem nechybila, a ony jsou právě důkazem jeho živého působení v církvi. Církev také své sněmy, na nichž nové zákony se vydávaly, vzýváním Ducha sv. vždy počínala, ona Ducha sv. před každým usnesením za pomoc prosila a v jeho jménu příkazy své vydávala. Duchu sv. má také církev co děkovati, nejen za značné své rozšíření, ale i velikolepou svou činnost dnešní, soustředěnou v papežství, jako představiteli pastýřské moci Kristovy. Kde zmizí papežská moc, tam mizí všechen zdárný vývoj společenský, čehož důkazem jsou rozkolnické církve východu, kde není státní moci světské, jako u nás, jež by je podpírala. Prostředky církve, na př. všech sedm svátostí a novozákonní oběť si zachovaly, jsou však přece jen bohatě zdobenou mumií bez života, bez vedení Ducha sv.

3. Mezi všemi úřady, jež Kristus apoštolům a jich nástupcům, tedy katolickému kněžstvu dal, je však bez odporu úřad

kněžský ten nejvyšší a nejvznešenější a v něm se také nejvíce osvědčuje dílo Ducha sv.

Úřad kněžský znamená moc bohoslužbu konati, jež záleží především v konání oběti novozákonní a udělování svátostí a svátostin. První přináší křesťanský lid Bohu, druhými, t. j. svátostmi, přichází vstříc Bůh svému lidu. Kněžským úřadem svým je tedy katolické kněžstvo prostředníkem mezi Bohem a lidem, poslancem jeho u Boha a poslancem božím u lidu. »Tak považuj nás člověk jako služebníky Kristovy a rozdavatele tajemství božích.«

Jestli Syn Boží stal se člověkem a jako Bohočlověk přinesl sám sebe v oběť Bohu, aby celé člověčenstvo k němu potáhl a spojil v jedno mystické tělo, v jednu boží rodinu, pak má katolické kněžstvo moc nad tímto mystickým tělem Kristovým, což je zajisté nejvyšší moc jeho, moc původu čistě nadpřirozeného a v pravdě božského.

Je to pokračování kněžského úřadu Kristova, jenž mši sv. založil a svátosti ustanovil, poněvadž pak on sám svůj kněžský úřad konal skrze Ducha sv., chtěl, aby i novozákonní kněžstvo od Ducha sv. moc svou dostávalo a ji vykonávalo. Nikdo jiný nesvětí na kněžství, než Duch sv., a proto také biskup, jemuž obřad ten konati náleží, na svěcence Ducha sv. vyprošuje a říká: »Přijměte Ducha sv., kterým odpustíte hříchy« atd. »Žádný nemůže říci: Pán Ježíš, jedině skrze Ducha sv.« V Duchu sv. my kněží mši sv. sloužíme, v Duchu sv. sv. svátosti udělujeme. Tak jako byl Pán Ježíš počat z Ducha sv., jako oběť na kříži přinesl v Duchu sv., tak chce mocí Ducha sv. býti každodenně znova obětován a znova zrozen.

Konsekrace čili proměna zázračná při mši sv. je dílem Ducha sv., jako vtělení Syna božího.

Krásně znázorňovali to křesťané dřívějších dob, když velebnou svátost uschovávali v nádobách, jež měly podobu holubice. Proto při svěcení rouch a nádob, potřebných ke mši sv., vzývá se především Duch sv.

Ke konání úřadu kněžského náleží však i modlitba, již nazývají žebříkem, po němž vzývání Boha vystupuje nahoru, milosrdenství pak boží dolů.

A kdo rozněcuje plamen nábožnosti v srdcích našich, než Duch sv., mezi jehož dary jmenujeme i dar pobožnosti?

A jako oběť je pro Boha, jsou svátosti pro lidi; jich udělovatelem je sice kněz, ale neviditelná milost, jež se nám v nich uděluje, je majetkem Ducha sv. On je pramenem, původcem milosti boží, svátosti jsou řečištěm, jímž se milost do srdcí lidských rozvádí. A co by byl křesťanský svět bez obětí, bez svátostí!? Jak pusto je tam, kde toho není, aneb kde ze všech těch tajemství a milostí nezbyla než křtitelnice, v níž se sice děti boží rodí, ale není tu stolu, na němž by se živily, není tu místa, kde by nadpřirozeného života získaly, když ho pozbudou. Marně zbožné srdce ohlíží se v takové modlitebně po blízkosti Pána: ono musí s Magdalenou zvolati: »Vzali mi Pána mého a nevím, kam ho polo-

žili.« Proto děkujme Duchu sv. za všecka ta nesčetná dobrodiní, jež nám skrze ruce katolického kněžstva prokazuje, važme a dobře užívejme jich, přistupujme hodně k sv. svátostem, obcujme nábožně a často mši sv. To je naše útěcha v životě i ve smrti. Amen.

Neděle VI. po sv. Duchu.

Homilie o milosti a svátostech.

Lítost mám nad zástupem. Mar. 8, 2.

[Proč Pán dopouští utrpení.] Událost dojemnou líčí nám evangelista Páně. Na místě pustém a osamělém, daleko od příbytků lidských, prodléval Spasitel. Avšak i tam přicházeli za ním zástupové lidu. Horlivost jejich a touha po slovu božím tak veliká byla, že opomenuli vzíti si na cestu pokrmu na delší čas. Tak stalo se, že po třech dnech neměli již, co by pojedli, a nebezpečí bylo, že hladem zahynou. Tu vida Pán bídu jejich řekl k učedníkům svým: »Lítost mám nad zástupem, nebo aj, již tři dny trvají se mnou a nemají, co by jedli.« Hle, jaký to Vykupitel; zná a cítí nedostatek lidu svého a má útrpnost s ním!

[Aby nás očistil.] A jako tam na poušti galilejské, patří tento dobrotivý Pán až posud na zástupy svých věrných, a vida jejich nesnáze a protivenství, jejich bídu a slzy — lítost má nad nimi. A nechá-li je přece trpěti, neděje se to proto, jakoby na ně zapomenul. Nikoli. Snad ještě lpí nějaká skvrna na nich, a proto dopouští Pán na ně utrpení, aby takto očištěni byli, jako zlato čistí se v ohni ode všech skvrn a příměsků. Proto volá sv. Bernard: »Dobré jest mně, ó Pane, souženu býti, jen když ty se mnou jsi; ano lepší jest to pro mne, než panovati bez tebe a oplývati vším pohodlím bez tebe.«

[Lítost Páně nad hříšníky.] »Lítost mám nad zástupem,« pravil Kristus Pán vida, že zástup ten hladoví. A dotýká-li se dobrotivého srdce jeho časná bída věrných jeho, oč více a mocněji dojímá ho bída duchovní, kterou přemnozí vykoupenci jeho hynou! Vždyť on přišel na svět, aby cenou krve své od zkázy věčné zachránil a spasil hříšníky! Ó jak velice záleží mu na tom, aby žádný z vykoupenců jeho nezahynul! I má lítost nade všemi dušemi bloudícími, vida, jak spěchají v jistou zkázu. Lítost má Kristus Pán ze všech těch zaslepenců, kteří pohrdají zákony božími a lehkomyslně je přestupují, kteří poskvrňují duši svou hříchy a takto maří na sobě všecko, což byl pro ně vykonal a vytrpěl; jeho práce, jeho oběti, bolestné utrpení a potupnou smrt. Ten dobrotivý Spasitel čeká na každého z nás, brzo-li se vzpamatujeme ze své ospalosti, lenosti a lehkomyslnosti, brzo li se k němu obrátíme.

[Sedm chlebů — sedm svátostí.] V zástupu hladovícího lidu na poušti bylo pouze sedm chlebů a právě tolik jich stačilo, aby nasyceni byli všichni přítomní. Svatí Otcové pokládají těchto sedmero

chlebů za podobenství sedmi sv. svátostí, jimiž Kristus Pán duše svých věrných nepřestává v církvi své občerstvovati, sytiti a posilovati. Chleby v rukou apoštolů nestačily ovšem k nasycení velikého zástupu lidu. Jakmile ale Pán do rukou svých je vzal a jich požehnal, staly se dostatečnými k nasycení všeho lidu.

A podobně i látka sv. svátostí a viditelná vnější znamení, kterými svátosti se udělují, jakou jsou voda, chléb, víno a olej, samy o sobě nemají moci působiti milost boží a posvěcovati duše; ale působením, ustanovením Kristovým nabývají síly působiti neb rozmnožovati milost boží, která sytí duše naše k dosažení života věčného. Jako stačilo sedm chlebů k nasycení zástupu, podobně i sedmero svátostí postačuje, by se křesťanu ve všelikých případnostech života dostávalo potřebné milosti boží.

Prvním chlebem značí se milost znovuzrození, jež uděluje se na křtu svatém, když člověk do církve Kristovy vchází. Druhým chlebem znázorňuje se milost posily ve víře, která uděluje se křesťanům ve svátosti sv. biřmování, aby víru svou stále vyznávali a podle ní živi byli. Třetím chlebem vypodobňuje se chléb andělský v nejsvětější svátosti oltářní ku posile duší a pokrmu k životu věčnému. Čtvrtý chléb znamená svátost sv. pokání, kteráž působí kajícím hříšníkům odpuštění hříchů a milost ospravedlnění.

Pátý chléb poskytuje křesťanům na věčnost se ubírajícím potřebné posily a podpory ve svátosti posledního pomazání. Šestý chléb přináší těm, kdož službě církevní se oddávají potřebnou milost a moc, aby úřad kněžský řádně konali. Konečně jest chléb sedmý, v němž Pán křesťanským manželům uděluje zvláštní pomoc a milost, aby v lásce a svornosti žili a sebe i rodinu svou k životu svatému odchovávali. Tak až dosud nasycuje Kristus Pán ve svatých svátostech zástupy svých věrných pokrmem duchovním a žádný, kdož k němu se utíká, neodchází s prázdnem, všichni berou v hojnosti.

[Hojnost milostí Páně.] »Zástupové na poušti jedli a nasyceni jsou; a sebrali, což pozůstalo z drobtů, sedm košů.« Kristus Pán dal tedy přítomným tisícům lidu hojnost chleba — až na zbyt. Takto vyobrazil, co napotom pravil: »Přišel jsem, aby ovce moje život měly a hojněji měly.« Jako na poušti udělil hladovým lidem pokrmu více než třeba bylo, tak až posud poskytuje svým věrným hojnosti chleba nebeského, totiž pravdy na milosti své. Onť nepropouští nikoho lačným, nýbrž žádá si nasytiti každého. A zůstávají-li přece mnozí z nás lačnými, duchem mdlými a nestatečnými, je vina v nich samých, ježto nechtějí vztáhnouti ruku svou, aby přijali pokrm, jenž se jim nabízí.

[Nevděčnost mnohých.] Vedle města božího vystavěného láskou boží, stojí na tomto světě také město ďáblovo; vedle Jerusaléma je Babylon. Je tu lid vyvolený, v pravdě křesťanský, jenž rád domy boží navštěvuje, svátosti přijímá, slovo Páně horlivě slyší a jím se kochá a spravedlivě po křesťansku žije. Ale dle tohoto lidu božího jsou na světě lidé jiní. Nazývají se také křesťany, ka-

tolíky, ale v pravdě duchem svým k církvi Páně ani nepatří, jsouce jí toliko na pohoršení a nečest.

Duch jejich jest naplněn předsudky a zásadami hříšného, od Boha odpadlého, Bohu protivného světa; srdce jejich jest otráveno ohavností; o náboženství nevědí nic a ničemu naučiti se nechtějí; jako pijani lihovinami otrávení mají nepřekonatelný odpor proti zdravému nápoji, vodě a mléku, tak i těmto povrchním rozmařilcům je všecka řeč a všecka četba o Bohu, o Kristu Pánu a sv. svátostech, o modlitbě a povinnostech křesťanských — stravou nezáživnou a odpornou. Tito zaslepenci podobají se marnotratnému synu v evangelium; jako on, pohrdli i oni otcovským domem, církví boží, kde měli hojnost pokrmu, nápoje duchovního a nyní, v chladné cizině nedostává se jim ani mláta, aby hlad svůj bídně ukojili.

[Přijímejme milosti boží.] Ó rozpomeňme se, nejmilejší v Pánu, pokud ještě čas jest, a přijímejme rádi a ochotně ty milosti, které Spasitel v církvi své tak hojně nám nabízí! Slyšme slovo boží, užívejme sv. svátostí, syťme duši svou pokrmem, jejž Spasitel nám tu podává, abychom s bezbožníky nezahynuly hladem duchovním, ale zabezpečili si přijetí do života věčného.

† František Ekert.

Neděle VII. po sv. Duchu.

Duch svatý a křesťan.

»Skrze Nějž veliká a drahá zaslíbení nám daroval, abyste skrze ně božské přirozenosti účastni učiněni byli. — 2. Petr. 1, 4.

Posledně rozjímali jsme o hierarchii, t. j. o představených církve a o poměru, v jakém se k Duchu sv. nalézají; avšak kde jsou představení, musí býti podřízení, kde hlava, musí býti údové. A kdo je tím poddaným v církvi, kdo je dítětem církve? — Každý z nás, drazí v Kristu, jako křesťan. Proto rozjímejme dnes: 1. co je křesťan, 2. komu křesťan za vše děkovati má?

Pojednání.

1. Jako lidé mohou i pohané míti vlastnost těla a duše, jimiž nad nás vynikají, mohou býti povahy ryzejší a dokonalejší, než my, avšak to jsou přirozené vlastnosti, jež pohana činí pouze člověkem; aby byl křesťanem, k tomu potřeboval by vlastností nadpřirozených, známky nezrušitelné, na křtu sv. vštípené, dle níž jednou na věčnosti my křesťané se navzájem poznáme. Křesťan je tedy nejen člověkem, nýbrž bytostí v jistém smyslu — aspoň vzhledem duše — vyšší, než za jakou bychom jej pouze jako člověka považovati musili. Co je to nadpřirozená známka? Nic jiného, než Bohem vštípená schopnost pro věčný cíl, pro blažené patření na Boha. Cíl ten je tak vznešený, že ne-

máme o něm ani ponětí; proto také písmo sv. praví: »Ani oko nevidělo atd.« Abychom cíle toho dosáhli, dal nám Bůh i prostředky, pomocí jichž bychom ho dosáhli a ty prostředky musí býti, jak samozřejmo, rovněž nadpřirozené a slují milost boží, zvlášť milost posvěcující, o níž více rozjímati musíme, poněvadž jí jsme, čím jsme — křesťany. Je posvěcující milost zvláštní nadpřirozený dar, jehož nám Bůh uděluje k dosažení blaženosti věčné a tato milost činí duši křesťana krásnou, zvláštním leskem ozářenou, Bohu podobnou a jemu milou. Není to tedy pouze jakási přízeň boží, nýbrž skutečná, podstatná vlastnost duše, jež je základem lásky boží a spolu pramenem všech nadpřirozených sil a ctností.

Ona uděluje člověku zvláštní nadpřirozený život, ona je proto naším druhým zrozením, znovuzrozením v Bohu. Tělesným svým zrozením stali jsme se lidmi a dosáhli života přirozeného; druhým duchovním zrozením jsme křesťany a vedeme nadpřirozený, Bohu podobný život, tak že kdo posvěcující milosti nemá, je pro nadpřirozený život mrtvým a žije jen tělesně. Z druhého tohoto zrození vyplývá naše synovství boží. Jako jsme dětmi svých rodičů, kteří nám dali svou podobu a povahu, tak jsme dědili podobu boží skrze posvěcující milost, která jak známo ve svátosti křtu a pokání se nám uděluje, v ostatních svátostech rozmnožuje. Proto praví sv. Jan: »Pohleďte jakou lásku prokázal nám Otec, abychom synové boží sluli i byli«, Jan 3, 1. A jinde: »dal jim moc býti dítkami božími«. Jasněji vyjadřuje se sv. Petr: skrze Nějž dána zaslíbení atd. Nadarmo neučil nás Spasitel v modlitbě Páně Boha jmenovati Otcem, my jsme jeho dětmi nejen že nás stvořil, ale že přirozenost lidskou k sobě jakoby potáhl, část své božské přirozenosti a svého božského života s námi sdělil. Od pravého synovství Kristova liší se naše synovství boží jen v tom ohledu, že Ježíš Kristus je Synem božím od věčnosti, kdežto my byli nejdříve lidmi a teprv při křtu sv. a dosažením posvěcující milosti boží vůbec synovství božího jsme dosáhli.

Ze synovství božího plyne i právo synů — dědictví. Jako děti boží máme přirozené právo na to, co je božího, jak praví sv. apoštol: »Jsme-li dětmi božími, pak jsme i jeho dědici a spoludědici i Kristovi«, Řím. 8, 17. A v čem záleží to dědictví? V postavení na věčnosti, účasti na slávě, moci a blaženosti nebeské a zde na zemi církev a vše, co ona na statcích svých a pokladech poskytuje. Proto modlil se Pán Ježíš ve své velekněžské modlitbě: »A nyní oslaviž mne Otče slávou, kterou jsem měl, prve než byl svět.« Jako s Pánem Ježíšem dělíme se o synovství boží tak i s ním budeme jednou panovati na nebesích. On sám nám to slibuje: »A já způsobuji vám, jako mně způsobil Otec můj, abyste jedli a pili za stolem v království mém.« A opět ve velekněžské modlitbě: »Já jsem jim dal slávu, kterou ty jsi mi dal, aby jedno byli, jako my jedno jsme«. Věru toť dědictví, v kterém se s námi křesťany nikdo měřiti nemůže; proto je to slovo křesťan tak veliké slovo, proto tak veliký rozdíl mezi po-

křtěným a nepokřtěným, proto kdo pozván byl jednou na křtu sv. ke stolu Kristovu, může se státi pozvání toho nehodným, nemůže však býti od stolu toho zapuzen.

2. A jaké účastenství má Duch sv. na tom všem? — To největší, protože on je posvěcující milosti boží udílitelem. Proto nazývá se v písmě sv. »duchem svatosti« a svatost nastává právě posvěcující milostí; též duchem milosti« je nazýván a oživovatelem. Sv. Basil píše: »Z Ducha sv. pochází připodobnění Bohu a Bohu býti připodobněn je to nejvyšší, co může člověk žádati.« Vskutku sv. svátostmi se milost posvěcující buď uděluje, neb rozmnožuje a sv. svátosti jsou nástroji Ducha sv, k posvěcování lidstva a tak celé tajemství omilostnění je dílem Ducha sv. A co z toho následuje? Že jedině skrze Ducha sv. jsme, čím jsme — křesťany, lidmi k nadpřirozenému cíli povolaní a milostí boží obdařeni.

Proto musíme si vážiti stavu posvěcující milosti boží a chrániti se hříchu těžkého, jenž nás ho zbavuje; cena, vznešenost a krása této milosti nedá se ničím nahraditi, všecky poklady světa, všechny rozkoše jsou jen předtuchou toho, co nás čeká, jestli v tomto stavu odcházeti budeme ze světa. Z toho ale plyne, že nejsme tak chudí, tak ubozí, tak nešťastní a bídní, za jaké se často považujeme; myšlenka, že jsme dítkami božími a dědici blaženosti nebeské musí nás síliti v životě. I kdyby všecky plány života se nám shroutily a my cítili se nejbídnějšími tvory na světě, že bychom si zoufati chtěli — stále zůstává nám to nejcennější: naděje na život věčný. Ta nás musí síliti, těšiti, podporovati. Nezapomínejme však, že nám církev, její milosti, ba celé vykoupení jen tenkrát mohou prospěti, jestli se posvěcující milosti boží sami nezbavíme, neboť pak bychom nebyli dětmi, ale nepřáteli božími, a vše ostatní by nám nic neprospělo. Proto ještě jednou, važme si milosti boží. Nezapomínejme však na toho, kdo je milosti boží rozdavatelem — na Ducha sv. K němu volejme: Přijď svatý Duše, přijď světlo srdcí. Amen.

Neděle VII. po sv. Duchu.

Proč máme s bázní o spáse své pracovati?

»S bázní a třesením spasení své konejte.«
Filip. 2, 12.

Božský Spasitel náš varuje nás ve dnešním evangeliu před falešnými proroky a praví: »Varujte se falešných proroků, kteří k vám přicházejí v rouše ovčím, uvnitř však jsou vlci draví«. Pod těmito falešnými proroky jest nám především židovské zákonníky a proroky rozuměti. Pán Ježíš měl příčinu, by před nimi varoval, neboť oni byli lidé velice nebezpeční. Snažili se vzbuditi mínění, jakoby byli těmi nejhorlivějšími služebníky božími, jakoby jejich jediným cílem bylo, lidi na cestu pravdy a ctnosti vésti; ve skutečnosti však byli pokrytci a svůdci lidu,

své vlastní prázdné náhledy kladli nad zákon boží a vykládali jej tak, jak se to jejich vášním hodilo; při tom byli plni zištnosti a pýchy, a chovali proti Pánu Ježíši, který jejich úskočnost odhaloval, smrtelnou nenávist.

Falešní proroci jsou a byli za všech časů. Tací falešní proroci jsou: ďábel, který již naše prarodiče svedl, když jim předstíral, že požívání zapovězeného jablka jim nepřinese smrt, nýbrž že stanou se tím Bohu rovnými. Falešní proroci jsou dále špatní, nesvědomití lidé, kteří písmem, slovem a příkladem nevěru a blud, hřích a neřest rozšířiti se snaží; předstírají, že jsou přáteli pravdy, že jenom proti pověře a zlozvykům bojují a že lidstvo osvěcují a šťastným učiniti chtějí. Falešní proroci jsou také zlá ctižádostivost, nezřízené náklonnosti a sebeláska, které usilují nás ošáliti a svésti.

Protože máme tak mnoho nepřátel, kteří nám ze všech stran úklady strojí a nás do záhuby věčné uvrhnouti se snaží, máme dosti příčin, bychom stále byli na stráži a s bázní pracovali o svém spasení. Napomínám vás tedy slovy svatého apoštola: »S bázní a třesením spasení své konejte«, a dávám napomenutí toto obzvláště ze tří důvodů; především jest to: nejistota našeho spasení, po druhé: odevšad vám hrozící nebezpečí pro spásu duše, po třetí: přísná spravedlnost boží. Předmět uvedený jest důležitý, naslouchejte mu pozorně a vložte si jej do srdce! Zdrávas Maria.

Pojednání.

I.

Jest to článkem víry naší církve katolické, že nikdo, ani ten nejhorlivější služebník boží, beze zvláštního zjevení božího nemá jistoty o svém spasení. »Člověk neví,« ujišťuje Kazatel, »zda lásky či nenávisti hoden jest.« (Ekl. 9, 1.) Sv. Pavel praví sám o sobě: »Nebo ničeho sobě povědom nejsem, ale tím ještě nejsem ospravedlněn; neboť kdo mne soudí, Pán jest.« (I Kor. 4, 4.) Když tedy apoštol jako sv. Pavel, jenž u Boha tak mnoho v milosti byl, nevěděl s plnou jistotou, zda bude spasen, čím méně to můžeme věděti, kteří jsme plni nedostatků a nedokonalostí. Jest to sice pravda, že můžeme doufati, když nám svědomí nic nevyčítá, že můžeme se těšiti při pomyšlení na smrt a spásu svou s důvěrou očekávati, ale veškeru bázeň nesmíme odložiti, protože nevíme, zda jsme opravdu spravedlivými a zda až do konce spravedlivými zůstaneme, což oboje ke spáse nevyhnutelně jest nutno.

1. Jak mnoho katolíků jest, o kterých platí slovo Pána Ježíše k biskupu z Laodicey pronesené: »Ty pravíš: Jsem bohatý a mám hojnost a ničeho nepotřebuji; a nevíš, že jsi ty bídný, ubohý a chudý, i slepý a nahý«. (Apošt. 3, 17.) Tací katolíci mají úplně bludné svědomí a považují se ve svém zaslepení za spravedlivé, ačkoli hluboko v bahně hříchů vězí. Hle, jeden, který necizoloží, nevraždí, neloupí, který také všecky předpisy náboženství přísně plní, ale v srdci svém chová nezkrotnou pýchu, a

marná chvála lidská jest pohnutkou všech jeho činů. Jest spravedlivým? Myslí si to ovšem, ale klame se; jeho spravedlnost jest spravedlnost fariseův, které božský Spasitel náš, jak nám evangelium mnohokráte svědčí, úplně zavrhl. Tu jest druhý, jehož srdce lne k penězům pevněji než magnet k železu. Ač nepotřebuje desátý díl svého jmění ke svému živobytí, nechce almužny dávati, a hluboký vzdech vyjde z jeho prsou, kdykoli má na dobročinný účel halíř dáti. Jest spravedlivý? Věří tomu, a sice věří tomu proto, že svoje jmění poctivě získal a nad to kostel pilně navštěvuje a rád se modlí, ale klame se, neboť nikdo nemůže, jak Pán Ježíš praví, Bohu a mamonu zároveň sloužiti. Tu jest třetí, který po mnoho roků ve svém obchodě různé podvody malé provádí, a tímto způsobem si ke značnému blahobytu pomohl. Jest spravedlivým? Věří tomu, neboť považuje svoji nepoctivost za dovolenou obchodní obratnost, anebo se domnívá, že to může úplně vyrovnati, když časem dá sloužiti mši sv. anebo několik zlatých na almužny věnuje. Ale klame se; tak dlouho zůstane hříšníkem před Bohem, dokud poslední halíř nenavrátí. Ještě jest jeden, který ve svém domě nechá vše běžeti, jak to chce; který ke hříchům svých dětí mlčí, a neřesti svých služebných a podřízených ani slovem nekárá. Jest spravedlivý? Věří tomu a sice proto, že sám bezúhonně žije, ale klame se; o něm platí slovo sv. apoštola: »Jestliže pak kdo o své a obzvláště domácí péče nemá, zapřel víru a jest horší než nevěřící«. I. Tim. 5, 8. A podobně, drazí v Kristu, jest za našich dob bezčetně křesťanů, kteří sami sebe za spravedlivé považují, ale ve skutečnosti jimi nejsou; — křesťanů, kteří myslí, že jdou úzkou cestou k nebi, kteří však po široké cestě mohutnými kroky kráčí k peklu. Přijdou li dříve nebo později před soudnou stolici boží, budou s podivením hleděti a ve velikém zármutku stesk zaslepených z Písma sv. opakovati: »Zbloudili jsme tedy z cesty pravdy a světlo spravedlnosti nesvítilo nám, a slunce rozumnosti nevzešlo nám«. Moudr. 5, 6. Jak snadno bylo by možno, že bychom se i my klamali; jak snadno bychom se i my mohli za spravedlivé považovati, ač bychom mezi hříšníky patřili! Nic jiného nám tedy nezbývá, než pokud žijeme, přísně sebe souditi a »spásu svou s bázní a třesením konati«.

2. Ale dejme tomu, že právě nyní skutečně jsme spravedlivými, proto přece nevíme, zdaž své místo mezi nimi nadále uhájíme, a ve spravedlnosti až do konce setrváme. Může se nám státi, jako mnohým, kteří nějaký čas Bohu sloužili, pak ale od něho odpadli a hřešili. Jak svědomitě plnil Saul, první král israelský, všecky rozkazy Hospodinovy! Ale pouze dvě léta zůstal spravedlivým; pak dopustil se trestuhodné neposlušnosti proti Hospodinu, zatvrdil se ve hříchu a zemřel smrtí nešťastnou. Jak moudrý, bohabojný král byl Šalomoun! Mnoho roků konal ochotně, co příjemno bylo před očima Hospodinovýma; když však se přiblížilo stáří, stal se nejmoudřejší ze všech králů bláznem, a nevíme, zda nabyl milost před soudcem věčným. Jak chvályhodnou horli-

vost okazoval Jidáš Iškariotský! Poslechl volání Pána Ježíše, by stal se apoštolem, kázal evangelium a konal divy; ale láska k penězům přivedla jej tak daleko, že stal se svého Mistra zrádcem, a svým vlastním vrahem. A co mám říci, obrátím-li zrak svůj na nás samé. Jak mnoho jest mezi námi těch, kteří po sv. missii a ještě později, ano, co pravím? kteří ještě před několika týdny v nevinnosti svůj život trávili, a zkaženost světskou sotva podle jména znali! A nyní? Ach, nyní jsou úplně změněni, docela zkaženi! Nyní zanedbávají všecky úkony náboženské; již se nemodlí, neslyší slova božího, nezpovídají se, nejdou ke sv. přijímání; hovějí svým divokým vášním, a spěchají, hluší ke všem napomínáním správce duchovního, velikými kroky ke své záhubě. Drazí v Kristu, ptám se vás, není tomu opravdu tak? Ano, zajisté, skutečnost tomu nasvědčuje. Ptám se dále: nemůže se nám také tak státi? Nemůžeme se i my Bohu zpronevěřiti, hřešiti a ve hříchu zemříti? Ach, kdo by to mohl popříti! Před pádem není nikdo jist, když i největší svatí Bohu věrnost svoji zrušili, čím spíše může se i nám to státi, kteří jsme slabými a křehkými? Protože tedy pro svoji spásu žádné jistoty nemáme; protože nevíme, zda opravdu spravedlivými jsme a ve spravedlnosti setrváme, musíme stále opatrně kráčeti a spasení své s bázní a třesením konati. K tomu však nás také pobízí veliká nebezpečí pro duši, která nás odevšad obkličují.

II.

Kamkoli zrak můj obrátíme, odevšad hrozí nám nebezpečí: nebezpečí od nás samých, nebezpečí od světa, nebezpečí od našeho nejhoršího protivníka — ďábla.

1. O jakémsi Tomáši Rotaviovi čteme, že si vzal do hlavy, že je ze skla; proto byl pořád v úzkostech, že se rozbije. Nikoho k sobě nepřipustil blíže, a křičel ze vší síly, když jen někdo k němu jíti chtěl. Tento muž byl ovšem šílený, ale jeho šílenost nám znázorňuje pravdu, že naše mravní síla je vratká a křehká jako sklo. Pročež praví sv. Pavel, že máme »poklad milosti v nádobách hliněných«. (II. Kor. 4, 7.) Následkem hříchu dědičného je naše přirozenost seslabena a více ke zlému než k dobrému nakloněna; jsme proto, pokud žijeme, různým pokušením podrobeni. Brzy jsme ponoukáni k pýše, brzy k lakotě, brzy k nečistotě, brzy ke hněvu, opět k jinému hříchu. Časem umlkne pokušení, které nás velice trápilo; ale za to přijde jiné, které právě tak těžké, jako prvé jest, ba snad i těžší. Časem jsme dlouhý čas prosti pokušení, a myslíme si již, že úplně odumřelo; leč najednou obživne znovu a připraví nám ty nejtěžší boje. Často stane se dokonce, zvláště po dobré generální zpovědi a jmenovitě na začátku obrácení, že všecka pokušení zmizí. Avšak tento stav klidu nemá dlouhého trvání; ponenáhlu vynoří se pokušení jedno po druhém a boj počíná znova. Nespočívá to také v naší moci, bychom těmto pokušením se vyhnuli; přepadají nás ať jsme sami, ať jsme ve společnosti, ať pracujeme, ať odpočíváme; ano ani při

modlitbě nejsme před jejich útoky jisti. Nebudeme také dříve od nich osvobozeni, dokud poslední dech nevypustíme.

2. Pohleďme na svět, ve kterém musíme žíti, a odkryjeme nová nebezpečí. Vše, co na světě vidíme a slyšíme, jest hříšno a zavržení hodno. Přikázání jsou směle překračována, pravdy našeho sv. náboženství tupeny a za pověry vydávány; naproti tomu nevěře a neřesti na všech stranách se přisvědčuje. Zbožní zakoušejí často posměchu, odstrkování, opovržení, kdežto svobodomyslník, který dle záhubných zásad tělesných žije, vážen jest a všeobecné chvále se těší. Svět také vše vynakládá, aby nás do svých sítí chytil a zkazil. Brzy rozvine před našimi zraky celý svůj lesk a slibuje nám ty nejšťastnější dny, budeme-li jeho přáteli; brzy nám lichotí těmi nejkrásnějšími slovy, brzy proti nám ty nejostřejší hrozby pronáší a způsobuje pronásledování všeho druhu, aby nás na svou stranu převedl. Jak snadno, drazí v Kristu, mohou za takovýchto okolností i zbožní katolíci nátlaku pokušení podlehnouti. Jak snadno mohou hříchu srdce své otevříti a ctnosti pozbýti.

3. Ve spolku se světem používá také ďábel, nejhorší nepřítel lidí od počátku, každého prostředku, aby nás do stejné záhuby uvedl, do které jej samého jeho pýcha přivedla. »Obchází,« jak sv. Petr píše, »jako lev řvoucí, hledaje koho by pohltil.« (I. Petr. 5, 8.) Jeho útokům jsou všichni lidé vydáni, zvláště však spravedliví. Ano právě ti, kdož již v dokonalosti tak daleko postoupili, že od světa a sami od sebe již pokoušeni nejsou, od ďábla bývají pokoušeni; pak teprv ďábel dílo své počíná a svoji námahu k záhubě jejich zdvojnásobuje. Proto též nám dějiny ukazují, že svatí od pokušení ďábelského co nejvíce trpěli. Dá se to také snadno vyložiti. Dokud lidé hřeší, nemusí se ďábel s nimi namáhati; obrátí-li se a jsou zbožnými, musí na ně vší mocí dotírati, aby jich znova získal, obzvláště když vidí, že svět a svou vlastní žádostivost přemohli.

Při tak četných a velikých nebezpečích spásy naší nesmíme se diviti, že i ti nejosvědčenější služebníci boží klesli. Jen mimochodem připomínám vám Davida, který o sobě myslil, že tak jest ve ctnosti upevněn, že řekl: »Nepohnu se na věky«. (Žalm 29, 7); Joasa, jehož samo Písmo sv. chválí, že »učinil, co dobré bylo před Hospodinem« (2 Pavel 24, 2.); Origena a Tertulliana, kteří oba ve království božím jako veliká světla zářili, na Heraklia a Jindřicha VIII. anglického, kteří právem ozdoby knížat křesťanských zváni byli: tito všickni a s nimi tisíce jiných služebníků božích hřešili a nemálo ve hříchu jich zahynulo. Ach, jak mnoho jest také mezi námi snad těch, kteří stejný osud s těmito nešťastnými mají. Jak mnoho jest mezi námi těch, kteří snad dnes ještě dobrou vůli mají Bohu sloužiti, kteří však dříve nebo později opětným útokům pokušení podlehnou, a smrtelného hříchu se dopustí.

»A protož, kdo se domnívá, že stojí, hlediž, abys nepadl«, (I. Kor. 10, 12). Nespoléhejte příliš na svoji sílu, nedůvěřujte ni-

komu, nejméně pak důvěřujte sobě samým a neoddávejte se nikdy nepravé bezpečnosti, nýbrž »konejte s bázní a třesením spásu svou!« Tím nutnější jest to, protože jednou před soudcem jest se vám objeviti, jehož spravedlnost jest velice přísná.

III.

Jest nemálo katolíků, kteří si představují Boha jako otce lásky plného a milosrdného a domýšlejí se, že to nevezme tak přísně s poklesky lidí, svých dítek. Avšak tací katolíci jsou na hrozném omylu Bůh je sice nekonečně milostivý a milosrdný, avšak jest také nekonečně spravedlivý a kárá proto pravě tak hříchy těžké, jako malé poklesky s přísností největší.

1. Chcete-li sobě učiniti pravý pojem o spravedlnosti boží, pomyslete jen na padlé anděly. Hřešili jen jednou, a sice jak mnozí sv. otcové vykládají, hřešili pouze v myšlenkách, a Hospodin svrhl je bez milosrdenství s jejich sídel nebeských a srazil je do propasti pekelné. Pomyslete na naše první rodiče; jedli se stromu zapovězeného a pro tento jediný hřích byli nejen oni, ale též všickni jejich potomci co nejpřísněji potrestáni a milliony lidí hynou pro tento hřích na věky. Pomyslete na židy, protože nepřijali ve svém zaslepení sv. evangelium, Jerusalem byl ztroskotán, a oni sami byli rozptýleni po světě a nosí posud na čele svém znamení svého zavržení. Ó, Bůh jest spravedlivý a číše jeho hněvu vyleje se na každého, kdo se opováží jednati proti jeho svaté vůli.

2. Však nejen těžké hříchy, nýbrž i úplně malé, zdánlivě nepatrné chyby propadají těžkému trestu božímu. Příklad máte na ženě Lotově, která pro zvědavý pohled na hořící Sodomu ve sloup solný byla proměněna; na Ozovi, který náhle mrtev k zemi klesl, protože se dotkl archy úmluvy; na Mojžíši, který pro malou nedůvěru ve všemohoucnost boží zemřel na poušti stejně jako jiní Israelité a nesměl vejíti do země zaslíbené. Svatý Jeronym vyznává sám o sobě, že dostal ve snu od Krista Pána pro četbu jakési knihy pohanské mnoho bolestných ran; sv. Kateřina Sienská praví, že byla od Spasitele pro dobrovolnou roztržitost v modlitbě tak přísně kárána, že by raději chtěla nésti veškerou potupu světa než ještě jedno takové pokárání. Tak přísně kárá Hospodin i malé chyby. Pročež báli se i ti největší svatí spravedlnosti boží, a zmocňovala se jich úzkost, kdykoli pomyslili na budoucí soud. Sv. Arsenius, který se cvičil sedmdesáte let v každé ctnosti, třásl se před smrtí a musil svoji veškerou sílu sebrati, aby nezmalomyslněl. Sv. Agathon byl také na smrtelném lůžku pojat bázní a řekl k okolostojícím, kteří mu k útěše připomínali jeho zbožný život: »Ó přátelé, soudy boží jsou jiné, než soudy lidské«.

Když tedy i svatí se třásli při pomýšlení na spravedlnost boží, co máme činiti my, kteří nejsme svatými, ba, kteří žijeme ve veliké vlažnosti a každý den rozmnožujeme své hříchy? Co

máme činiti my, kteří nevíme, zda ještě na nás hříchy spočívají, kterých v zaslepenosti své ani nepoznáváme a tedy jich nelitujeme a z nich se nezpovídáme; my, kteří nevíme, zda to málo, co dobrého konáme, pro nějaký nedostatek při něm není neplatné a marné před očima Pána Boha, konečně, kteří nevíme, zda jsme již dávno milost boží pro svoji nevěrnost neztratili. — Přihlížíme-li k tomu, nic jiného nám nezbývá, než bychom veškerou bezpečnost ze srdce vypudili a stále žili v bázni boží.

Takové jest ono vážné napomenutí, které vám dnes ještě na konec dávám: »Konejte s bázní a třesením své spasení«. K tomu vediž vás nejistota vaší spásy, veliká nebezpečí duševní, která vás odevšad obklopují, a přísná spravedlnost, se kterou vás Bůh jednou souditi bude. Blaze vám, bude-li dětinná bázeň boží stálou průvodkyní vašeho života; bázeň boží vás obraceti bude ode všeho zlého, bude vaši horlivost v konání dobrého oživovati a vás v milosti boží až do konce udrží. Tím pak také o vás se uskuteční slovo Ducha sv.: »Blahoslavený člověk, který jest vždycky bázlivý«. (Přísl. 28, 14.) Amen.

Z *Jana Ev. Zollnera* přel. *Fr. Wolf*, farář ve Velké Zdobnici.

Navštívení Panny Marie.

Duch sv. a Panna Maria.

Velebí duše má Hospodina. Luk. 1, 47.

Již v ráji předpověděl Bůh vykoupení člověka a vtělení se Syna božího; tento Syn boží neměl vyjíti přímo z rukou božích jako první člověk Adam, nýbrž měl přijíti na svět po způsobu lidí, způsobem přirozeným — z matky. Proto tak jako Spasitel Ježíš Kristus co Mesiáš byl v Starém zákoně předpovídán, tak stanoveno bylo v úradku božím, že chudá Panna nazaretská má se státi Matkou Syna božího a to se stalo, když anděl Gabriel v naplněném čase ji navštívil a ji pozdravil slovy: Zdrávas Maria atd., tak jak si v dnešní den připomínáme. Panna Maria pochopila význam poselství andělova, radostně je přijala a při své návštěvě u Alžběty prorokovala, že za tento skutek, za své mateřství bude blahoslavenou ode všech národů a po všecky časy. Nu a komu měla děkovati za obvláštní přednost, jíž se jí přede všemi dcerami lidskými dostalo, než Duchu sv.? — Vždyť již anděl to naznačil řka: »Duch sv. vstoupí v tebe a moc Nejvyššího zastíní tebe.« Proto, rozjímajíce o Duchu sv., uvažme dnes: I. jak celý život Panny Marie byl dílem Ducha sv, a II. co my za tou příčinou činiti máme.

Pojednání.

I. V životě Panny Marie musíme rozeznati tři období zrovna tak jako v životě jejího Syna — 1. její skutečný život na světě. 2. co mu předcházelo a 3. co po něm následovalo.

*

1. Skutečný život Panny Marie je spojení darů přírody s dary zvláštní milosti boží, poskytnuté jí od Ducha sv. Její tělo totiž dle souhlasných zpráv sv. otců vyznamenávalo se zvláštní krásou, něžností a velebností, její rozum a vůle byly tak obdařeny od Boha, že se něčeho podobného nedostalo žádné ženě před ní i po ní, což ostatně plyne z její důstojnosti jako Matky boží. Syn boží nesl její podobu, proto ona sama musila býti obrazem Ducha sv. Nad dary přirozené vynikaly však její ctnosti, čistota, dobrota a láska, jež jsou rovněž odznaky Ducha sv. Její zvláštní výsadou, jaké se jí před všemi syny lidskými dostalo, bylo neposkvrněné početí, že totiž nejen bez hříchu byla počata, ale i bez hříchu osobního v životě vezdejším zůstala, dále pak neposkvrněnost těla po smrti, jež nepropadlo přirozenému porušení, nýbrž do nebe pojato bylo. Nevylil dárce milostí — Duch sv. — nejvíce svých darů na ni, obdařil krom ní jinou duši lidskou takými přednostmi?

2. Panna Maria však žila již v starém zákoně, k ní totiž táhnou se rovněž mnohá předpovědění a předobrazy, jako k jejímu Synu. Tak objevila se skvělá její postava již v ráji, kdy předpověděl ji Bůh jako přemožitelku ďábla, jehož símě potře a když vyvolenému národu židovskému hrozí nebezpečí od nepřátel, tu předpovídá prorok Isaiáš, že národ nezahyne, ježto z něho vyjde matka Mesiáše: »Bůh sám dá vám znamení; panna počne a porodí.« A co byly ženy Starého zákona, jako Eva, Sára, Abisai, Judith, Esther než obrazy Panny Marie, ježto se jim dostalo cti, předobraziti ve svém životě některý tah ze života Matky boží?

3. Avšak i co následovalo po skutečném jejím životě je dílem Ducha sv. a to zvlášť její velká moc, jakou má u Boha. Její boží mateřství stalo se pramenem všech milostí, jichž se jí dostalo; protože ji Bůh vyvolil, aby spolupůsobila k založení pokladu milostí v církvi, dal jí také moc, aby neobmezeně pokladem tím vládla, kdykoli by se s prosbou k němu za některého ze svých spolubratří a spolusester lidských obrátila. Vším právem říká se jí: »prosící všemohoucnost,« protože po Synu svém je ona nejhlavnějším nástrojem milosti v rukou Ducha sv.

II. A co z toho plyne pro nás, t. j. jaké povinnosti máme k Duchu sv., jenž Pannu Marii jednu z dcer lidských a naši spolusestru tak vysoko vyznamenal! — Chváliti a velebiti musíme jej v moci a dobrotě, že lidské dítě tak vysoko povznesl; Maria je naší matkou a proto její čest, naše čest. Buď tedy chválen a veleben Duch sv., že nám dal takovou matku! Nezapomínejme však, jak vděčnou byla Maria Duchu sv., jak pokorně to ve svém »magnificat« naznačuje, že za všecko Duchu sv. má co děkovati; ona s odevzdaností do vůle boží stává se nástrojem Ducha sv. jeho milosti a to je vlastně ta nejlepší, nejkrásnější pobožnost k Duchu sv. a ani my nemůžeme Ducha sv. lépe uctíti, než když srdce svá upravíme pro jeho milosti, což se děje jak známo, přijímáním sv. svátostí, zvlášť svátostí pokání. Proto opakujme si často slova Písma: »nevíte, že chrámové Ducha sv. jste?« a ne-

poskvrníme se tak snadno hříchem těžkým; neposkvrněnými zachováme se, abychom s neposkvrněnou Rodičkou boží Boha trojjediného zřeli a velebili až na věky. Amen.

Neděle VIII. po sv. Duchu.

Povinnosti křesťana k Duchu sv.

Kdo od Ducha božího puzeni jsou, to jsou děti boží. Řm. 8, 14.

Posledně jsme uvažovali o poměru křesťana k Duchu sv. a slyšeli jsme, že co křesťana činí bytostí povýšenější, je nadpřirozený cíl, k němuž je povolán a nezrušitelné znamení synovství božího, jež mu na křtu sv. vtisknuto bylo. Tam zrodili jsme se po druhé a to duchovně skrze Ducha sv., který je posvěcující milostí boží udílitelem. Proto čím jsme, jsme skrze něho; máme-li však zvláštní práva, těšíme-li se na zvláštní milosti, jež nám napomáhá k dosažení nadpřirozeného cíle, musíme míti k Duchu sv. zvláštní povinnosti a o těch budeme s pomocí boží dnes rozjímati.

Pojednání.

Povinnosti naše k božské osobě jsou dvojího druhu, záporné a kladné. První záležejí v tom, že se vystříháme hříchu, jímž Ducha sv. zarmucujeme, zvláště hříchu těžkého, jímž ho od sebe do konce odpuzujeme, druhé pak spočívají jednak v tom, že Ducha sv. ctíme, modlitbami uctíváme, zvlášť kříž nábožně děláme, při němž jméno jeho s Otcem a Synem vyslovujeme, hlavně však v tom, že na vnuknutí Ducha sv. dbáme, jím se v životě vésti dáme.

1. Co jsou to vnuknutí Ducha sv? — Nic jiného, než ono světlo vnitřní, jehož se nám od třetí božské osoby dostává, abychom svého věčného mohli dojíti cíle. Pravíme také, že jsou to vnuknutí anděla strážného, po případě že to je hlas svědomí, ale ani anděl strážný, ani svědomí nemluví k nám bez Ducha sv. Jako církev katolická je nástrojem Ducha sv. k udílení milostí svátostných, tak je anděl strážný nástrojem Ducha sv. v onom vnitřním vedení pokřtěného člověka k spáse. Zdali pak ale jsou všecka na pohled dobrá vnuknutí od Ducha sv.? — Jen ta pochází od něho, jež se naprosto s vírou a se zákonem mravním srovnávají, což je zcela přirozeno, ježto Duch sv. je původce jak víry, tak zákona mravního. Proto nejsou to vnuknutí boží, jsou-li zdánlivě dobrá, je-li předmět jejich na pohled jen dobrý, obrací-li se však později po případě i k špatnosti. Zvlášť pokud se týče povinnosti našeho stavu, nesmíme se tu dáti vésti soukromými okamžitými, jak říkáme, nápady i byť se nám dobrými býti zdály, nýbrž musíme míti před očima zákon boží i lidský, jež nám ty povinnosti ukládá a nebylo by to dokonce vnuknutí boží, kdyby nás od

konání povinností stavu odvádělo. Též nemůžeme něco považovati za vnuknutí boží, zmocní-li se nás při tom horečný nepokoj, vnitřní roztržitost, neboť Duch sv. je duch pokoje a míru.

Tak poznáme dobrá vnuknutí od nepravých a když jsme je poznali, máme povinnost jich dbáti, hlasu božího slyšeti, neboť dobrá vnuknutí jsou nám

a) potřebná. Jsme poutníky na tomto světě, jen že nekráčíme za světla denního, nýbrž tápeme jakoby ve tmách a nikam bychom nedospěli bez milosti boží, jež nám temné stezky tohoto života osvěcuje. Co tu mihne se hlavou naší všelijakých plánů, přání, úmyslů, jak často přilneme k osobám a předmětům nedovoleným. Kdo nám dá rady, kdo osvítí srdce naše, kdo dá síly, bychom svazky a pouta hříšná roztrhli, bychom poznali, co opravdu je k našemu dobru časnému i věčnému a nedali se svésti bludičkami, jež zavésti jsou nás s to do bahna, odkud není vysvobození?! Přirozeně světlo našeho rozumu, přirozená síla naší vůle k tomu nestačí — bez nadpřirozeného světla jsme slabí, jsme nedokonalí a podléháme lehko svému okolí, jež nedovede se z pravidla vzhůru povznésti a v nížinách tohoto života sídlí. Proto tak nemnozí křesťanské dosahují dokonalosti, poněvadž nemají síly a odhodlanosti, nedbati světa, ale jíti za vnuknutím Ducha sv., jichž dbáti je pro nás nejen nutno, ale i

b) slušno, ježto Duch sv. jako učitel a utěšitel náš má přirozené na to právo, bychom za ním šli a jeho rady dbali, an je duchem rady, jej něčím vrozeným, chovati v úctě své učitele, přátele a dobrodince. Nečiníme-li tak, pak opouští Duch sv. svatyni našeho srdce, v níž se usazuje duch jiný, jenž nemůže býti duchem dobrým, ať je to ďábel ať je to hříšný člověk, ať je to konečně náš vlastní rozum. Pro nás je ale konečně

c) užitečno, abychom dbali vnuknutí Ducha sv., poněvadž nic nás nemůže tak pevně v životě držeti, nic po cestě dokonalosti bezpečněji vésti, než to. Konání ctností a dobrých skutků je ovšem pro nás též potřebno, ba nutno, avšak to je — abych to tak jmenoval, jen učednická práce. Co lidí umřelo špatně, ač ve svém životě konali dobré skutky, jako i jisté ctnosti měli. Daleko rychleji a bezpečněji dospějeme dokonalosti, jestli půjdeme za vnuknutím Ducha sv., neboť tu neosvojujeme si pouze ctnosti, jež nás mohou k Bohu vésti, nýbrž přímo se spojujeme s ním, nežijeme my více, nýbrž Bůh žije v nás, čili jak sv. Pavel k Řím. píše: »kdo od Ducha božího puzeni bývají, to jsou děti boží.« Při tom nesmíme se dáti zastrašiti nedůvěrou a netrpělivostí; ten, kdo nás volá, Duch sv., je věrný, aby splnil, co slibuje a nás neopustil, půjdeme-li za ním, i kdyby boj nás očekával. Jak pošetilý byl by pocestný, který by v půl cestě dal se zastrašiti náhlou překážkou — horskou bystřinou, skaliskem a p. a od další cesty své upustil! Kdyby byl překonal překážku, našel by opět pohodlnou stezku. —

2. Nuž a co jest nám činiti, bychom vnuknutím Ducha sv. rozuměli? — Musíme prositi jej především za dar osvícení, zvlášť

když v důležité věci rozhodnouti se máme a rady si nevíme. Tu prospěje nám daleko více, vyhledáme-li tichý koutek našeho příbytku, pomodlíme-li se k Duchu sv. a budeme-li očekávati, jaké vnuknutí se nám od něho dostaví, než kdybychom sběhali všecky přátele a sousedy, kteří poraditi nám buď neumí, neb poctivě poraditi ani nechtějí. Dále musíme Ducha sv. opravdu slyšeti, když mluví, nebo co by nám prospělo, kdyby k nám mluvil a my jej neslyšeli?! Ovšem musíme své denní práce konati, ale při tom netřeba, bychom se jim cele oddávali a pro vyšší hnutí v naší duši smyslu neměli. Kdo se tělesnému životu příliš oddává, nikdy nerozjímá o svém pravém povolání, a jak on sám za tím cílem pracoval, vnuknutí lepší v sobě potlačuje, ten Ducha sv. nikdy nespatří, neboť žije stále v mlhách, které mu pravé světlo — světlo srdcí lidských zastírají. Konečně musíme též vykonati, co nám Duch sv. radí, zvlášť jedná li se o to, abychom především odstranili překážku svého lepšího života, překonali náruživost, jež vyplnila snad již srdce naše. zkrotili vášeň, která v něm plápolá, vyhýbali se zlé příležitosti, která se nám stále v cestu staví. Kdo chce zvítěziti, musí bojovati, kdo chce na věčnosti požívati, musí zde oběti přinášeti, jinak to nejde. Zlý duch se vynasnaží, aby nás od této cesty odvedl, an ví, že to jest cesta nejjistější, po níž mu lze uniknouti. Můžeme to viděti na svatých božích. Často jediné vnuknutí, jediný okamžik jim postačil, aby velkomyslný skutek podnikli, jej provedli a cestu svatosti již nikdy neopustili. U sv. Augustina byla to jediná věta z písma sv., na níž vnuknutím božím oko jeho spočinulo, u sv. Františka jediný pohled na mrtvolu, u sv. Ignáce z Loyoly jediná kniha atd. Jedna milost boží přinesla druhou, jistě a rychle brali se pak poutí života, až spočinuli v Bohu Trojjediném. Proto dbejme na dobrá vnuknutí; pocházejí od Ducha sv. a slouží k našemu spasení! Daleko moudřeji si v životě vede ale šťastnější, kdo na ně dbá. Krásně praví kniha Sirach: »Když jsem byl mladším, shledal jsem moudrost na modlitbě; naklonil jsem maličko ucha svého a obdržel jsem ji. Amen.

Neděle VIII. po sv. Duchu.

Jak si lidé světsky smýšlející bázeň před soudem božím vymlouvají.

»Vydej počet z vladařství svého.«
Luk. 16, 2.

Vyzvání bohatého muže ve dnešním sv. evangeliu správci učiněné: »Vydej počet z vladařství svého«, bude se u nás všech dříve nebo později opakovati. Jakmile duše naše od těla se odloučí, musí objeviti se před soudnou stolicí boží, a tu řekne jí soudce věčný: Vydej počet z vladařství svého, ze svých činů i opomenutí za celý život! Tento počet bude velice přísný; bude se týkati všech našich myšlenek, slov, skutků, i toho, jak jsme po-

užili všech dobrodiní a milostí, která jsme od Boha dostali, i každé minuty po čas našeho života, jak jsme plnili svoje povinnosti křesťanské i stavu svého, i dobrého úmyslu, který jsme při všech svých skutcích měli, i způsobu, jak jsme dobré skutky konali. Jestli jen v jednom směru se nebudeme moci zodpovídati, jestli jen jedním hříchem smrtelným budeme poskvrněni, rozsudek pro nás dopadne nepříznivě, budeme zavrženi. A rozsudek tento bude, jak nás víra učí, nezměnitelný a ve svých důsledcích věčný. Kdo jednou jest zavržen, zůstane zavrženým po celou věčnost. Protož volá k nám moudrý Sirach: »Pamatuj při všech skutcích svých na poslední věci své, a na věky nezhřešíš.« Eccl. 1, 40.

Ale přece jsou katolíci, kteří zůstávají chladnými při myšlence na soud, a kteří, lehkomyslně zapomínajíce na Boha, žijí, jakoby nikdy neměli zemříti a počet vydati za celý svůj život. Odkud tato lehkomyslnost a zapomínání na spásu duše? Hlavně ze dvou příčin, o kterých dnes něco více uvažovati budeme. Pravím: Světsky smýšlející lidé vymlouvají si sami bázeň před soudem tím, že říkají:

I. My nejsme tak špatní, jak nás dělají.
II. Soud není tak přísný, jak se to říká.

I.

Světsky smýšlející lidé snaží si bázeň před soudem tím vymluviti, že uvádějí, že nejsou tak zlí, jak je dělají. Tací lidé říkají:

1. »Nejsem zloděj, nejsem lupič, podvodník, smilník, cizoložník, vrah.« Mluví skoro totéž, co fariseus ve chrámě, který děkoval Bohu, že není jako lidé ostatní, lupiči, nespravedliví, cizoložníci aneb jako ten vzadu stojící celník. Luk. 18, 11. Protože prosti jsou mnohých velikých hříchů a neřestí, považují se za spravedlivé a věří, že při soudu obstojí. Ale klamou se, a sice:

a) Proto, že pravá, před Bohem platná spravedlnost, nejen některé, ale všecky hříchy bez výjimky vylučuje. Jsou různé druhy hříchův, a všem se musíme vyhýbati; jest deset božích přikázání a pět církevních a všecka musíme zachovávati; jsou různé povinnosti náboženské i stavovské, a všecky musí býti plněny. »Kdo celý zákon zachovává,« dí sv. apoštol, »ale jen jedno přikázání by přestoupil, učiněn jest vinen všemi.« Jak. 2, 10. Kdo tedy pouze s jedním jediným hříchem před soudem božím se objeví, nad tím bude rozsudek zavržení pronesen právě tak, jako nad těmi, kteří stem aneb i více smrtelnými hříchy obtíženi jsou; rozdíl jest pouze ten, že tito v pekle větší tresty budou trpěti. Jak zaslepeni jsou tedy katolíci, kteří se považují za ospravedlněné před Pánem Bohem, protože o sobě vědí, že jsou některých hříchů prosti!

b) Klamou se však také proto, protože božský soudce se nespokojí pouze se spravedlností zevnější, nýbrž žádá, bychom také vnitřně dobrými a ctnostnými byli.

»Člověk vidí to, což zevnitř jest, Hospodin pak hledí k srdci.« I. Král. 16, 7. »Co ti to prospívá, že nekradeš, nesmilníš, nezabíjíš, avšak ziskuchtivých, nečistých, závistivých, pomstychtivých myšlenek a žádostí v srdci svém chováš? Nepatříš k těm, které Kristus Pán k obíleným hrobům přirovnává, které sice zvenčí krásně vypadají, vnitř však kostmi a hnilobou jsou naplněny.« Mat. 23, 27.

Nechtěl bych počítati lidi, kteří pro své myšlenky a žádosti hříšné zavrženi jsou. Pravá spravedlnost žádá úplně dobré srdce, smýšlení, které vše nenávidí a si ošklivi, co Bohu se nelíbí, a vše, co dobré a spravedlivé jest, miluje a si oblibuje. Jste nejen pouze zevnějškem, ale také vnitřně spravedliví?

2. »Mám sice všelicos hříšného na sobě, ale božský soudce mi to pro ty dobré skutky, které konám, milostivě odpustí!« Ale také tito se klamou, a sice ze dvou důvodů:

a) Hřích může nikoli ctnostmi a dobrými skutky, ale pravým pokáním a napravením se shlazen a neškodným učiněn býti. Dej tisíc zlatých almužny za jediný hřích nečistoty, a nebude ti odpuštěn, jestli ho opravdu nelituješ, upřímně se z něho nevyznáš a vážně nejsi rozhodnut, že se ho více nedopustíš.

Dejme tomu, že duše, od těla oddělená, se s millionem dobrých skutků a pouze s jedním hříchem smrtelným před soudem božím objeví; duše ta bude zavržena a všecky skutky dobré jí nic neprospějí. V pekle jest s těží některý zavrženec, který by ve svém životě mnoho dobrého byl nevykonal. Ať tedy jsi ctnostným a konáš skutků dobrých, jak mnoho chceš, jsi předmětem hněvu božího a budeš zavržen, jestli se hříchů svých, na př. nepřátelství, nečistoty, opilství, nespravedlnosti neodřekneš.

b) Všecky ctnosti a skutky dobré, které ve stavu hříchu se konají, jsou před Pánem Bohem bez zásluhy. Kdo má na svědomí jeden aneb více hříchů těžkých, nemá milosti posvěcující čili lásky boží, v čemž nadpřirozený či duchovní život se zakládá, a nemůže tedy nic konati, co by pro nebe bylo záslužné. Sv. apoštol to potvrzuje slovy jasnými: »Kdybych rozdal na pokrmy chudých veškeren statek svůj, a vydal tělo své ke spálení, lásky pak kdybych neměl, nic mi to neprospívá.« I. Kor. 13, 3. Jak politování hodni jsou katolíci, kteří po léta v těžkých hříších žijí. Vše dobré, co konají, jest pro věčnost ztraceno; zemrou-li ve hříchu, bude nad nimi pronesen výrok věčného zavržení. Jste-li tak nešťastnými, že jste do hříchu těžkého upadli, vykonejte brzy dobrou sv. zpověď, abyste si zase získali milost posvěcující. Jste-li oddáni hříšnému návyku, na př. klení, zlořečení, pití, použijte všech prostředků, byste se této navyklosti zbavili. Žijete-li ve hříšné příležitosti, na př. v domě, ve společnosti, ve spojení s osobou, kde jste Boha těžce urazili, aneb ve velikém nebezpečí jste, že jej těžce urazíte, odstraňte tuto příležitost za každou cenu; neboť se jedná o spásu vaší duše nesmrtelné!

3. Já činím mnoho, velmi mnoho dobrého, proč bych se měl soudu báti? — Připouštím, že tací mluví pravdu; ale jsou proto

již jisti, že budou jednou mezi vyvolené připočteni? Žádným způsobem! Pozorujte jen farisey a zákonníky, nekonali mnoho dobrého? Nechodili často do synagogy a chrámu k modlitbám? Nezachovávali přísně půst, neukládali si sami půst dobrovolně? Nedávali hojně almužnu? Nevedli život odříkavý a neodpírali si i dovolených zábav? Ano; toto všecko a mnoho jiného, co dobré a spravedlivé bylo, konali. Jak soudil však o nich Pán Ježíš? Prohlásil je za jejich skutky dobré blahoslavenými? Nikoli; spíše »běda« nad nimi pronesl, a prohlásil, že již svou mzdu obdrželi! Mat. 6, 2. A proč?

Protože při svých skutcích dobrých, nikoli čest boží, nýbrž pouze sami sebe, svou čest a chválu lidskou na zřeteli měli! Když tedy skutky dobré nekonají se pro Boha, jsou bez zásluhy veškeré. Jakýsi zbožný poustevník měl kdysi v noci sen. Zdálo se mu, že jest na onom místě, kde Pán Ježíš soudí. Každý zesnulý objevil se se dvěma uzlíky, v jednom měl dobré skutky a ve druhém hříchy. Uzlík se hříchy byl u většiny z nich mnohem větší, než se skutky dobrými, a převážil na váze daleko uzlík se skutky dobrými. Konečně zpozoroval poustevník paní jakousi, která přinášela uzlíky dva a uzlík skutků dobrých byl daleko větší, než uzlík hříchů. Radoval se tedy, že paní ona před soudem obstojí. Ale jak se divil, když veliký uzlík na váze jako peří se do výše zvedl, a od hříchů přetížen byl! Tu přistoupil k němu anděl a řekl: »Hle, tato paní vykonala sice ve svém životě mnoho skutků dobrých, ale nikoli z lásky k Bohu a k jeho cti, nýbrž pouze z marnivosti, aby od lidí byla chválena a za zbožnou považována. To jest příčinou, proč její skutky dobré na váze božského soudce bez tíže byly a že nad ní rozsudek zavržení pronesen byl.« — Jak dobře má sv. Arsenius, když praví: »Kdo dobré skutky koná, aby se lidem líbil, jest podoben onomu, který stále vodu čerpá a do nádoby bez dna ji nalévá.« Aby naše skutky, drazí v Kristu, před božským soudcem nebyly zavrženy, hleďme, bychom je k jeho cti konali.

Vzbuďme denně ráno dobrý úmysl a za den jej několikráte obnovujme, jmenovitě když by se v nás ctižádost anebo netrpělivost vzmáhala. »Můj Bože, všecko z lásky k Tobě!« buď naším heslem.

II.

Lidé světsky smýšlející snaží se bázeň před soudem také tím vymluviti, že tvrdí: Soud není tak přísný, jak se povídá. Říkají tedy takto:

1. Bůh jest nekonečně dobrotivý a milosrdný, a to nám dává naději na mírný soud:

a) Bůh jest ovšem nekonečně dobrotivý a milosrdný; ano i proti největším hříšníkům ukazuje se milostivým, ale pouze tak dlouho, dokud žijí Když Alexandr Veliký dobýval města některého, dával rozžehnouti hořící pochodeň tak, aby ji obyvatelé viděli. To jim mělo připomenouti, že mohou doufati v jeho mi-

lost, vzdají-li se, dokud pochodeň hoří. Vzdají-li se, až pochodeň zhasne, že bude s nimi nakládati bez milosrdenství a slitování. Podobně jedná Bůh s lidmi. Pokud pochodeň života jejich hoří, jest Bůh proti nim milosrdný a odpouští jim, jestli k němu kajícně přicházejí, také hříchy nejtěžší, zhasne-li však světlo jejich života a stojí-li před jeho soudem, pak jest konec s jeho milosrdenstvím, a nyní vládne jeho spravedlivost. Proto napomíná nás božský Spasitel: »Vejdi v dobrou vůli s protivníkem svým rychle, dokud jsi s ním na cestě, ať by snad nedal tebe protivník tvůj soudci, a soudce dal by tě služebníku, a byl bys uvržen do žaláře.« Mat. 5, 25.

b) Že Pán Ježíš Kristus lidi s veškerou přísností souditi bude, naznačuje nám slovy: »Pravím vám, z každého slova prázdného, které mluviti budou lidé, vydají počet v den soudný.« Mat. 12, 36. Sv. Jan Klimakus vypráví jako očitý svědek o jakémsi poustevníkovi, který delší čas žil bez starosti o své spasení. Onemocněl poustevník onen až ke smrti a ležel hodinu úplně v bezvědomí, tak že se myslilo, že zemřel. V tomto bezvědomí viděla duše jeho přísnost soudu božího. Když opět přišel k sobě, byl tím, co viděl, tak pohnut, že se odhodlal k mimořádnému pokání. Prosil přítomné, aby odešli. Pak dal dveře své celly klášterní zazdít a byl v ní dvanácte let zavřen, s nikým nemluvil a vodou a chlebem, který mu byl denně podáván, byl živ. Uvažoval neustále o tom, co viděl, seděl bez pohnutí a proléval hojné slzy. Když blížila se jeho smrt, prolomili druzí poustevníci zazděné dveře, přistoupili k němu a prosili ho upřímně, by k nim ještě několik poučných slov promluvil. Zdráhal se vyhověti jejich přání, konečně přece řekl: »Odpusťte mi, bratři moji, řeknu-li vám pouze to jedině: Opravdu, kdyby lidé věděli, jak strašný jest soud boží, nikdy by Boha neuráželi.« Když domluvil, zemřel, a zanechal u všech přítomných bázeň spasitelnou. — Daleko budiž od nás řeč světsky smýšlejících, že soud boží není tak přísný, jak se povídá; řiďme se spíše podle toho, co nám víra o soudu vykládá, a pracujme s bázní a třesením o svém spasení.

2. Jsme slabí, křehcí lidé; bylo by příliš přísným, kdyby nás Bůh pro naše poklesky na věky zavrhnouti chtěl.

a) Bůh má ovšem ohled na lidskou slabost, neboť ví sám a praví sám: »Smysl a myšlení lidského srdce ke zlému nakloněna jsou od mladosti jejich«, I. Moj. 8, 21., a že při bezčetných pokušeních a ponoukáních ke hříchu i jeho horliví služebníci, jako David, Petr, klesnouti mohou. Právě proto nenakládá se hříšnými lidmi jako s pyšnými anděly, které hned po prvém jejich hříchu zavrhl, má s lidmi trpělivost a dává jim čas k napravení se. Jestli však přes to všecko ve zlém setrvají a neustanou jej urážet, ano, jestli jeho shovívavost a milosrdenství za důvod své nekajícnosti si berou, mohou své hříchy ještě svojí slabostí omlouvati? Nehřeší-li opovážlivě na milosrdenství boží? Když však opovážlivě na milosrdenství boží hřeší, není-li to hřích proti Duchu sv., o kterém

psáno jest, že ani v tomto, ani v budoucím životě nebude odpuštěn? Mat. 12, 32.

b) Budiž třeba, že jsme slabí a ke zlému naklonění, přece nemůže nám to býti omluvou našeho hříšného života, neboť jest článkem víry, že Bůh každému člověku dává milost ke spáse potřebnou, jmenovitě když o ni prosí. Ať tedy jsou nebezpečí a příležitosti ke hříchu sebe četnější, pokušení sebe častější a sebe prudší, můžeme v dobrém setrvati, jestli milosti, od Boha propůjčené, budeme pilně používati. »Věrný jest Bůh, který nedopustí vás pokoušeti nad to, což můžete snésti, ale učiní s pokušením také prospěch, abyste mohli snésti. I. Kor. 10, 13. Pozorujme svaté! Svatí byli z přirozenosti své právě tak slabí a křehcí jako my, musili tytéž, ba mnohem větší boje a pokušení podstoupiti než my, a přece kráčeli cestou ctnosti, a nic nemohlo otřásti jejich věrností k Bohu. Co svatí mohli, to můžeme my také; přihlížejíce k milosti boží, můžeme s plnou důvěrou říci se sv. apoštolem: »Všecko mohu skrze toho, kterýž mne posiluje.« Filip 4, 13. Slabostí lidskou nikdo svůj hříšný život před Soudcem božským neomluví!

3. Kdyby to Bůh tak přesně vzal, musil by všecky lidi, protože všichni hříšníky jsou, zatratit, a nebe by zůstalo prázdné.

a) Bůh to nebeře ani více ani méně přesně, než Pán Ježíš Kristus učil a stále učí ústy své církve svaté katolické! Kdo se tohoto učení drží a dle něho svůj život zařídí, bude spasen; kdo se ho nedrží, bude zavržen. Nesčetný jest zástup svatých, kteří dle učení Pána Ježíše žili; ti všichni jsou v nebi; také budou až do konce světa vždy horliví následovníci Pána Ježíše, dobří, ctnostní křesťané a ti také přijdou do nebe. Nebe tedy prázdné nezůstane!

b) Říci: Kdyby to Bůh tak přesně vzal, musil by všecky lidi zatratiti; není v podstatě své nic jiného, než rouhati se Bohu! Smysl takovéto řeči jest: Bůh vyžaduje od člověka to, k čemu člověk nedostačuje; Bůh tedy jedná proti člověku nelaskavě, ba nespravedlivě, protože jej bez ohledu z nebe vylučuje a do pekla zatracuje! Není to pak rouhání se Bohu, když se Bohu láska, ba spravedlnost proti lidem upírá?

c) Či měl by Bůh svůj svatý zákon změniti, protože většina lidí jej přestupuje? To snad u lidských zákonů někdy přichází; lidské zákony jsou mnohdy měněny, ba odstraňovány, když zvyky jim protivné se uplatní, a když od veliké většiny lidí již nejsou zachovávány. To však u zákona božího není možno; jako Bůh sám jest nezměnitelný, tak jest i jeho zákon nezměnitelný, a bude trvati dále, ať jej lidé zachovávají nebo ne. Proto ujišťuje nás Pán Ježíš ve dnešním sv. evangeliu: »Nebe a země pominou, ale slova má nepominou!« Ostatně u Boha jest to jedno, má-li za přestoupení svého svatého zákona mnoho aneb málo lidí potrestati; ty, kteří zákon jeho přestupují, zatratí, ať jich jest deset, sto, tisíc aneb million! Za času Noemova zahubil celé pokolení lidské potopou, protože bylo hříšné; a kdyby byli také Noe a jeho rodina

hříšní bývali, byli by také stejně zahubeni. Jak nemoudré jest to, chtíti se upokojiti myšlenkou: Bůh mne nezavrhne, protože by všecky lidi musil zavrhnouti!

Nyní vám tedy, drazí v Kristu, bude jasno, jak nesprávně lidé světsky smýšlející jednají, když se snaží bázeň před soudem tím si vymluviti, že říkají, že nejsou tak zlí, jak je dělají, aneb, že soud není tak přísný, jak se říká.

Kdo sice se zdržuje některých zvláště těžkých hříchů a neřestí, ale za to jiných se dopouští; kdo dále myslí, že Bůh mu hříchy, kterých se dopouští, pro jeho dobré skutky nebude přičítati; kdo konečně dobré skutky koná, nikoli pro Boha, nýbrž pro sebe — ten jest špatným před Bohem a na soudu neobstojí. A zase: Kdo se domnívá, že může doufati milost, ačkoliv ustavičně ve hříších žije, protože Bůh nekonečně dobrotivý a milosrdný jest; anebo kdo myslí, že Bůh lidi, třeba sebe více hřešili, pro jejich křehkost nezavrhne, anebo kdo se těší myšlenkou, že Bůh to tak přísně nevezme, protože by všecky lidi jako hříšníky zavrhnouti musil — ten se mýlí nesmírně a musí se na soudu posledním dočkati zavržení. Nehleďte tedy, drazí v Kristu, na prázdné, nemoudré řeči lidí světsky smýšlejících, ale řiďte se učením naší svaté církve katolické, snažte se bohabojně, ctnostně žíti, byste v soudný den našli svoje místo mezi spravedlivými a z úst Pána Ježíše, božského soudce, slyšeli útěchy plný rozsudek: »Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím, které vám připraveno jest od ustanovení světa.« Mat. 25, 34. Amen.

Z *Jana Ev. Zollnera* přel. *Fr. Wolf*, farář ve Velké Zdobnici.

Reči příležitostné.

Řeč při svěcení obecního kříže
v obci Zaječově (Sv. Dobrotivé).

»V tomto znamení zvítězíš.«

Drazí křesťané, netřeba mně, abych zvláštním způsobem vykládal, proč a jakou neobvyklou konáme slavnost v naší počestné obci. Všem vám zajisté velmi dobře známa jest příčina ta. Starobylý, dřevěný obecní kříž, zubem času sešlý, volal po opravě a dovolával se toho, aby nahrazen byl křížem novým, který by dále konal službu svou.

A tento hlas stařečka kříže nezůstal nevyslyšen; neboť obecní zastupitelstvo v čele se svým panem starostou postaralo se o to, aby k účelům vznešeným pořízen byl nový kříž litý, což se také skutečně stalo a mně připadla čestná a zároveň i příjemná úloha, abych vyhověl přání celého zastupitelstva obecního a starosty jeho, nýbrž i přání všech dobře smýšlejících osadníků

svých a nově pořízený kříž obřadem posvátným posvětil a tak jej odevzdal veřejné potřebě.

Dříve však, než řádem od církve sv. předepsaným tento nový kříž posvětím, za svou pokládám povinnost, abych v krátkých slovech k tomu poukázal, jak veliký význam má kříž v životě národa i jednotlivce.

Vypravuje se o jednom kazateli, když přemýšlel o kázání, které měl míti o sv. kříži, že zjevila se mu nejsvětější Trojice držíc v rukou kříž a řkouc: »Toto svaté znamení jest znamením velikým, neboť Bůh Otec chce v tomto znamení kříže smilovati se nade všemi národy světa; Bůh Syn vyvolil si opět kříž, aby na na něm Otci svému nebeskému zadostučinil za hříchy světa a Duch sv. konečně zvolal: Toto znamení jsem si zvolil, abych lidi vyučil všeliké moudrosti.« A v pravdě, drazi přátelé, z tohoto vidění vidíme a jasně poznáváme, že kříž jest skutečně znamením smilování, božské spravedlnosti a neskončené moudrosti.

Nuže, v tomto směru vykládati budeme při dnešní příležitosti ke svému duchovnímu vzdělání a povznesení.

Pojednání.

Poohlédneme-li se v dějinách do šeré dávnověkosti, tož vidíme, že kříž byl znamením nejvyšší potupy; neboť u Římanů i jiných národů největší zločincové a vyvrhelové společnosti lidské bývali na kříž přibíjeni a nezřídka i u starých Židů platilo ukřižování za zvláštní přiostření rozsudku smrti, vždyť již čteme v St. Zákoně: »Proklat budiž každý, kdož na kříži pní.«

A hle, přelaskavý Hospodin, aby celému světu ukázal své neskončené milosrdenství, vyvolil si právě ten nejopovrženější předmět, aby všichni lidé poznali; že smilování Hospodinovo jest neskončeno a že všichni mohou dojíti milosrdenství před trůnem Páně.

I zdá se, jako by Bůh Otec byl řekl: »Zde na kříži chci nevděčným lidem zjeviti své veliké milosrdenství; zde na kříži chci, aby můj Syn nejmilejší obětoval se za spasení lidstva; na kříži a skrze kříž chci otvírati neskončené poklady svých milostí a požehnání.«

Ano, drazí přátelé, ten kříž, jenž před drahnými lety byl znamením nejvyšší potupy, stal se nyní znamením nejvyšší úcty, aby po všech krajinách, v městech i polích kříž hlásal velebnost a slávu boží a zvěstoval veřejně všechněm národům, že Hospodin jest dlouho shovívavý a milosrdný.

A jako Bůh Otec vyvolil si kříž za znamení svého milosrdenství, tož Bůh Syn učinil kříž znakem božské spravedlnosti.

Člověk, po svém hříšném pádu sám sobě ponechán, nemohl zadostučiniti božské spravedlnosti; žádná pozemská obět nebyla s to, aby Boha rozněvaného usmířila a proto Syn boží, tento odlesk Boha věčného, opustil slávu svou, stal se člověkem a po 33 roky byl nám ve všem vyjma hřích podoben, snášel všechny

útrapy a svízele pouti pozemské, až konečně zemřel na kříži. On spravedlivý za nespravedlivé; neboť na dřevě kříže navrátil Otci nebeskému čest a slávu, kterou mu člověčenstvo odpíralo, přemohl hřích a nepravost a tak zjednal prominutí trestu, který bychom byli musili všichni vytrpěti.

A tak, drazí přátelé, v pravdě vidíme, že kříž od této chvíle stal se a zůstal stále znakem božské spravedlnosti. A co ještě více? Svatý kříž vedle veliké spravedlnosti hlásá nám také velikou, ano neskončenou lásku Syna božího; neboť všechny ty milosti, kterých se nám ve svatých svátostech dostává, nejsou ničím jiným než láskou, která Syna božího nutila a k tomu vedla, aby se za nás Otci svému nebeskému obětoval.

Nuže, tudíž, drazí křesťané, kdykoliv kolem kříže kráčíte nebo jinak ke kříži se přibližujete, vzpomeňte si vždy na to, že to byla jen láska, která utrpení a smrt Páně tak slavnou učinila a této lásce se obdivujte a vzdávejte úctu neobmezenou!

Než i třetí božská osoba, Duch sv., použil kříže, aby nám ukázal pravou, věčnou moudrost. Duch sv., Utěšitel pravdy, jak svědčí Písmo svaté, vstoupil na sv. apoštoly, aby je vyučil veškeré pravdě a obdařil je moudrostí, aby mohli s užitkem hlásati Ježíše ukřižovaného veškerému stvoření

Avšak Duch sv. vyučuje nás stále pravé moudrosti tím, že nás učí trpělivě snášeti všechny obtíže a útrapy tohoto světa, a ukazuje nám všechny dobré ctnosti, abychom následovali Ježíše dle jeho vlastních slov: »Kdo chce za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne!« Ano, drazí přátelé, pohleďte na posvátný kříž a přesvědčíte se, že toto znamení kříže jest dobrou školou moudrosti; zde u kříže zajisté naučíme se pevné a živé víře.

Že víra naše jest každému člověku ke spasení potřebna, není toho nutno, abych vám zvláště dokazoval, a dostačí úplně, když uvedu výrok sv. Jakuba, jenž dí: »Bez víry nelze Bohu se líbiti.« A hle, této sv. živé víře naučí se každý ve škole sv. kříže, který nám co nejvýmluvněji hlásá, že ukřižovaný Spasitel jest onen vyslaný dobrodinec lidstva a Beránek boží, jenž snímá hříchy světa a o kterémž již v Starém Zákoně proroci pěli.

A z této svaté víry vycházejí i ostatní ctnosti; vždyť pod křížem naučíme se pokoře, chudobě i lásce k Bohu.

Na kříži pní mezi nebem a zemí náš přelaskavý Spasitel, onen Pán, před nímž třesou se nebesa a země a před nímž celý okrsek zemský hlásá, že on jest, v jehož jméně kleká každé koleno zemské, nebeské i pekelné a vyznává, že Ježíš Kristus jest Syn Boha živého, v němž jedině lze dojíti spasení.

Uč se tudíž, ty nadutý a pyšný člověče, od Ježíše ukřižovaného přemáhati svou pýchu a hrdost, aby tě někdy neuvedly v záhubu. Ty bláhový pošetilče, který ve své zaslepenosti a domýšlivosti opovažuješ se zapírati Boha a jemu se rouháš nebo snad dokonce i jiné štveš a navádíš, aby víry své se zřekli; jaký nesmyslný boj proti Bohu a jeho svatým věcem počínáš! Pomni,

že jsi ubohý červíček pozemský, který v krátkosti zahyneš, aby po tobě nezůstalo památky, leda té, že budou tě v hrobě proklínati ti, kterýmž jsi uloupil jejich víru a tak je připravil o spokojenost a duševní klid. Pomni, že již žalmista Páně pěje: »Blázen praví v srdci, není Boha.«

Ježíš, Syn boží, jemuž přináleží od věčnosti čest a sláva, vedl po celou svou pout pozemskou chudobný život, tak že evangelium dí: »Majíť lišky doupata svá a ptáci hnízda; ale Syn boží nemá, kam by položil hlavy své.«

Ano, na kříži mezi dvěma lotry od celého světa opuštěn pní Spasitel náš jako největší chuďas na světě. A tímto způsobem tě tvůj dobrý Spasitel napomíná, abys trpělivě a s odevzdaností do vůle boží snášel svou chudobu, kterou jsi si nezřídka sám zavinil.

Nuže, milý bratře, drahá sestro, u nohou posvátného kříže ukazuj svou pevnou víru a vzbuzuj živou naději, která ti praví, že všechna utrpení tohoto světa nejsou rovna oné slávě, kterou ti dá Bůh na věčnosti.

Svatý kříž tě učí také naději a tudíž vzbuzuj častěji pohlížeje na znamení svatého kříže živou a účinnou naději, abys dosáhl vítězství nad sebou, nad světem i nad ďáblem a tak abys jednou mohl kralovati s Ježíšem Kristem v nebesích.

Pamatujte si všichni, drazí přátelé, že znamení sv. kříže jest znamením vítězným. Jako dříve kříž znamenal potupu a ponížení, tak nyní od té doby, co Kristus svou smrtí kříž posvětil, stal se nám kříž památkou a věcí nejdrahocennější.

Nebo, vizte, tento dříve tak ohavný a obávaný nástroj smrti jest po celém okrsku zemském u veliké cti a vážnosti. Králové a knížata zdobí své koruny znamením kříže; udatní bojovníci, kteří prolévají krev svou a obětují i život svůj za své spoluobčany, za vlast a za krále a výteční mužové, kteří vydobyli si zásluh o člověčenstvo, křížem bývají vyznamenáni. Kostely i věže a jiné znamenité budovy na svých temenech hrdě mají vztyčený kříž, aby celému světu hlásaly, že obyvatelé jejich vyznávají a žijí pod ochranou ukřižovaného Ježíše. Všechny modlitby, všechny svátosti a všechny služby boží i ta nejdrahocennější obět mše svaté počínají i dokonávají se ve znamení sv. kříže.

Ano, každý katolický křesťan po prvé, když vstupuje do svatyně boží, uváděn jest tam pod ochranou sv. kříže, a když ukládáme své spolubratry do lůna země k věčnému odpočinku, tož děje se to opět pod ochranou sv. kříže.

Slovem: toto vítězné znamení kříže doprovází každého katolického křesťana po celý jeho život, od kolébky až do hrobu; ano, ještě na hrob stavíme posvátný kříž, abychom zjevně před světem hlásali, že naši mrtví spolubližní odpočívají spánek spravedlivých pod ochranou a ve stínu sv. kříže, aby jednou v den soudný v tomto vítězném znamení vstali z mrtvých a přijali odměnu života věčného.

Každý pořádný otec ozdobuje příbytek svatým křížem, a dle toho také poznáváme, jaký duch v rodinách křesťanských panuje.

Drazí přátelé, z dnešních slov poznati můžete, že znamení svatého kříže má velikou důležitost nejen v životě jednotlivce, nýbrž i celých národů, a tím si také již vysvětlíte, že naši zbožní předkové nestydíce se za svou víru a za své náboženství, nejen své příbytky, ale i své dědiny a veřejná místa zdobili sv. křížem. A odtud to pochází, že i v naší milé vlasti na veřejných cestách a jinde nacházíme postavené kříže.

A myslím, že také vaši zbožní předkové vedeni jsouce vroucí zbožností před lety tento kříž uprostřed své osady postavili, aby vydali veřejně svědectví své sv. víře. Když však kříž ten sešel a bylo si přáti, aby znovu byl obnoven, tož jak za to mám, obecní zastupitelstvo zdejší obce dalo postaviti nový kříž, aby byl nejen k ozdobě obce, nýbrž i aby v úmyslu svých zbožných otců vyhověli naléhavému přání všech dobře smýšlejících spoluobčanů.

Dříve však, než přistoupím k posvátnému úkonu svěcení, jako duchovní správce zdejší osady pokládám to za svou milou povinnost, abych všem, kteří pracovali k uskutečnění a pořízení nového obecního kříže a nedali se ve své šlechetné snaze zastrašiti, vyslovil své upřímné díky. Zvláště budiž vroucně poděkováno ctěnému obecnímu zastupitelstvu v čele s panem starostou, který o toto znovuzřízení zvláště horlivě pečoval a velikých dobyl si zásluh.

Ke konci pak, drazí přátelé, upozorňuji vás a napomínám, abyste si tohoto nového kříže vážili a jej v uctivosti měli. Tento nový kříž budiž vám znamením svatého míru a pokoje, aby mezi zdejším obyvatelstvem zavládl onen svatý pokoj, který na zemi přinesl sám Kristus Pán.

Ježíš Kristus, Spasitel náš, již od starých proroků opěvován byl jako kníže pokoje a po svém slavném z mrtvých vstání objeviv se sv. apoštolům promluvil k nim slova potěšitelná: »Pokoj vám!«

Kéž by tato slova Páně platila také mezi námi a kéž by nový kříž, jenž v krátkosti bude posvěcen, stal se nám všem znamením vítězství, které vede do života věčného. Amen.

P. Bernard Brand, převor a farář u Sv. Dobrotivé.

LISTY VĚDECKÉ.

»Náš křesťanský odkaz.«

Vyňal a přeložil **Josef hrabě z Berchtoldů.**

HLAVA XI.

Člověk obdařen jest mravní svobodou.

Mravní svobodou rozumím, že člověk, ačkoliv jest ve svědomí vázán zákonem, není jím přece nutkán. Člověk těší se mravní svobodě. Jest mu svobodno, aby pojímal myšlenky dobré nebo zlé; a není-li mu činěno žádné zevnější násilí, mluviti a jednati dobře nebo zle. Jest mu vrozena moc, aby volil mezi právem a bezprávím. Může chváliti svého Tvůrce, nebo rouhati se jemu. Jest mu svobodno, aby ctil, nebo v povržení měl své rodiče, aby nenáviděl nepřítele, nebo aby mu odpouštěl, aby pomáhal chudým, jsou-li mu po ruce prostředky, nebo aby nedbal jejich proseb; aby jedl a pil, nebo odmítal, co mu předloženo; aby zabýval se dobrovolně nečistými žádostmi, nebo aby je potlačoval; aby mluvil nebo překrucoval pravdu.

Je-li nějaká pravda zřejma a jasna a hluboce zakořeněna v lidském srdci, jež obecně se uznává rodem lidským, jest to učení, které hlásá, že jest v nás prvek nějaký činný, schopný uvažovati, voliti a rozhodovati, — které praví nám, že nejsme ani stroje, podrobené pouhým mechanickým popudům, ani pouhá zvířata, vedená slepým pudem, jenž nám panuje a nás krotí.

Mám vrozený smysl či cit, že jsem svobodným činitelem. Právě tak, jako jest patrno mými smysly, že slunce dává mi světlo, že oheň mě zahřívá, že nyní píši ve svém pokoji: tak mi vrozeno jest přesvědčení, že jsem obdařen svobodnou vůlí, že mohu mluviti, nebo býti tichým; a nejsem-li ničím obmezen, že mohu jíti na procházku, nebo zůstati doma. Nejsem více jist, že cítím dojem hladu, jako že mi volno jest přijímati, nebo odmítati předloženou potravu. Ano, tak hluboce jsem přesvědčen o své mravní svobodě, jako o svém vlastním bytí. Nebo též vnitřní hlas to jest, jenž uvědomuje mne o obém. Tento životní prvek ve mně jest stejně hoden víry, když mi praví, že jsem svoboden, jako když mi praví, že jsem jsoucí, že existuji.

Cítím výčitky svědomí, dopustiv se zločinu; byť tento byl tajným a nepodléhal zákonnému trestu. Kdybych nebyl svoboden, dopouštěje se činu toho, nebyl bych ucítil těchto výčitek. Zastřelím-li, míře za jelenem, zvláštním řízením člověka, měl bych vskutku býti nešťastným pro neblahý čin ten. Ale tento zármutek jest zcela rozdílným od hořkého pocitu lítosti, jejž bych měl míti, kdybych úmyslně jej byl poranil, třebas nikdo nebyl, aniž kdy měl by býti svědkem tohoto zločinu.

Popření lidské svobody zahrnovala by v sobě popření božské spravedlnosti a nestrannosti lidských soudů. Neboť Bůh jest spravedliv tím, že odplacuje každému podle skutků jeho, odměňuje zásluhu a trestaje přestupek. Leč člověku nebylo by lze zasloužiti si ani chvály, ani hany, jestliže by, nejsa svobodným činitelem, chtěl a jednal z nutnosti přirozenosti své.

Dobročinný člověk, jenž rozdává svoje dary lásky ochotnou rukou, neměl by více zásluhy před Bohem, nežli nevědomý Nil, který přetékaje, obohacuje okolní krajiny. A člověk vášnivý, který nezdolnou povahu svou neovládá, neměl by více zodpovědnosti za násilné chování své, nežli mocný Mississipi jenž obdobnými svými povodněmi přináší zkázu a zpustošení mnohým rodinám.

Evangelina nějaká,[1]) jejíž myšlenky nesly se denně k nebesům, jejíž duše byla čista, jako paprsek sluneční, jejíž zevnější chování bylo daní ctnosti a hanou mrzkosti, ačkoliv po celý život svůj sila požehnání na stezkách svých, — »jíž z role srdce jejího nebeská stoupala vůně,« nezasluhovala by více odměny od Boha za svatý život svůj, nežli bezmyšlenkovitá růže, jež kvetla v její zahradě.

Duchovní sestra, jež dobrovolně vstupuje do nemocnice, morem nakažené, a s nasazením vlastního života přisluhuje oběti odporné a nakažlivé nemoci, nebyla by ani lepší, ani horší v očích božích, nežli nelítostný vrah.

Zločin Guiteau-ův,[2]) jenž vzbudil všeobecné zděšení a jenž národ uvrhl v zármutek, stane se neodpovědným a bezvinným činem. Soudní, dvůr jenž jej soudil a odsoudil, jest samozvaným tribunálem, a jeho vykonavatel jest právním vrahem.

Popření lidské svobody bylo by žalobou nejen na boží spravedlnost, ale také na boží dobrotu. Bůh dává nám zákon, a nám jest přísně nakázáno, abychom jej zachovávali. On praví nám, že zákon ten nejen možno uváděti v skutek,[3]) ale že lze i snadno zachovávati jej vzhledem k pomoci, již nám dává: »Nebo to jest láska boží, abychom přikázání jeho ostříhali: a přikázání jeho nejsou těžká.«[4]) Leč kdyby člověk neměl svobody a byl by nucen sledovati sběh náklonností svých, zachovávání zákona božího bylo by nejen nesnadné, ale i nemožné. A nebylo by to krutým se strany Božského Zákonodárce, aby přikazoval nemožnosti, uklá-

[1]) Evangelina = hrdinka známé básně Longfellow-ovy.
[2]) Guiteau, vrah presidenta Garfielda, p. p.
[3]) Deut. EXX. 11.—14.
[4]) 1 Jan V. 3.

daje nám břemeno, jehož nelze nésti? Zda-li nejednal by s námi (se vší úctou řečeno) tak tvrdě, jako Farao nakládal s lidem hebrejským, přikazuje jim, aby zdarma cihly dělali?

Božský zakladatel křesťanského náboženství dává nám příkazy mnohem vznešenější a zevrubnější, nežli jsou ony Starého Zákona. A přece, praví nám, že zachovávání jejich není nikterak nad naši sílu. »Vezměme jho své na sebe,« praví, »jho mé zajisté jest sladké a mé břímě lehké.«[1]) Zda nebylo by vyzvání ono klamem a léčkou, kdybychom neměli svobodné vůle, a zda-li by Syn boží nekladl těžšího jha na nás, nežli Šalamoun vložil na své poddané? »Otec můj,« pravil Roboam, »vložil na vás jho těžké, já pak přidám na jho vaše: otec můj mrskal vás bičíky, ale já mrskati vás budu biči uzlovatými.«[2])

Spasitel náš praví: Otec můj zakazuje vám zabíjeti pod trestem soudu. «Ale já pravím vám, že každý, kdož se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu.« Otec můj zakazuje vám cizoložství, ale já zakazuji vám i myšlenky zlé v srdcích vašich. Otec můj zakazuje vám křivé přísahy. »Ale já pravím vám, abyste nikterak nepřísahali.« Otec můj přikazuje vám milovati bližního svého. »Ale já pravím vám: Milujte nepřátele své.«[3])

Jedním slovem, vezměte člověku mravní jeho odpovědnost, a svědomí stane se pak vrtošivým tyranem; zákon přirozený, zákon božský, vyhlášený v starém a novém zákoně, každý občanský a církevní zákon stane se nesnesitelným břemenem; mravní řeči a naučení jsou mařením času; společenské smlouvy stanou se tak vetchými a křehkými jako papír, na němž jsou psány; a každý rozdíl mezi zlým a dobrým, ctností a nectností, životem hanlivým a životem nezávadným, mizí pojednou.

Písmo svaté nejen předpokládá mravní svobodu člověka v přikázáních, jež ukládá, leč i často a výslovně ujišťuje jej o moci jeho, voliti mezi dobrým a zlým: »Svědky vzývám dnes nebe i zemi, že jsem předložil vám život i smrt, požehnání i zlořečení. Vyvoliž tedy život, abys i ty živ byl, i símě tvé.«[4])

»Pakli se vám zdá zlé, sloužiti Hospodinu, dává se *vám na vůli*: vyvoltež dnes, co se líbí, komu byste raději sloužiti měli. Já pak a dům sloužiti budeme Hospodinu.«[5])

»Neříkej: On mne v blud uvedl . . . Všeliké ohavnosti bludu nenávidí Pán . . . Bůh na počátku učinil člověka, a zanechal ho v ruce rady jeho. Přidal mu poručení a přikázání svá. Budeš-li chtíti přikázání jeho zachovávati, zachovajíť tebe. Před člověkem jest život i smrt, dobré i zlé, co se mu bude líbiti, dáno bude jemu.«[6])

---

[1]) Mat. XI. 29, 30.
[2]) III Král. XII., 11.
[3]) Mat. V.
[4]) Deut. XXX., 19.
[5]) Josue XXIV., 15.
[6]) Ecclus. XV., 12.—18.

Tyto texty, jež jsem srovnal z rozličných míst písma svatého potvrzují právě uvedené důvody, že člověk těší se mravní svobodě. Praví nám, že nemůžeme připisovati hříchy své Bohu, ani velitelskému zákonu vlastní přirozenosti. Říkají nám pouze, že máme potlačovati své vášně, nebo že potlačeni budeme od nich; že máme býti jejich pánem, nebo že musíme býti jejich otrokem; že máme schopnost, voliti mezi dobrým a zlým, požehnáním a zlořečením, životem duchovním a životem smrti.

Pravda ovšem, jsou některé příčiny, které mají vliv na naši vůli, a jež směřují k tomu, aby poškodily nebo oslabily její energii. Některé z těchto příčin jsou nám vrozené, jiné jsou zevnější. Vnitřní příčiny, jež působí na naši vůli, jsou naše vášně a zlé náklonnosti.

Jsou, abych tak řekl, dvě vůle v člověku, vyšší a nižší vůle. Tyto vedou spolu nesmiřitelnou válku, každá domáhá se vlády. Žádná lidská bytost, jež dospěje rozumu, není vyjmuta z této války. Světec ji vede v srdci svém zrovna tak, jako hříšník, ačkoliv obyčejně s rozličnými výsledky. Není nikde místa, jakkoliv uzavřeného a svatého, jež by neposkytovalo bitevní půdy pro tento domácí spor. Souboj veden jest v posvátných zdech klášterních, zrovna tak, jako ve veřejných průjezdech městských. Zápas počíná rozbřeskem rozumu a končí životem samým.

Vyšší vůle snaží se pozvednouti duši k Bohu, a jednati z poslušnosti k vůli boží. Vdechuje nám pocity lásky, radosti, pokoje, trpělivosti, čistoty.[1]) Zápasí, aby obdržela vládu nad tělem.

Nižší vůle usiluje podrobiti vůli vyšší svojí nadvládě. V družině své provázena jest nenávistí, hněvem, závistí, chlípností, opilstvím, žraním a těm podobnými věcmi.[2])

Apoštol národů v epištolách svých k Římanům a Galatům pěkně popisuje tento vnitřní zápas: »Tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu: ty se zajisté sobě vespolek protiví.«[3]) »Chtění (dobrého) se mne přidrží, ale činění dobrého nenalézám . . . Nebo libuji sobě v zákoně božím, podle vnitřního člověka: ale vidím jiný zákon v údech svých, kterýž odporuje zákonu mysli mé, a jímá mne pod zákon hříchů, jenž jest v údech mých.[4])

Než ačkoliv zápas mezi duchovní a živočišnou přirozeností naší jest divoký a neustálý, výsledek přece závisí na nás. S milostí boží vyšší vůle vždycky může zvítěziti, rozhodneme-li pouze, že musí. Tělo nechť bojuje, aby nás *jímalo* a vábilo, *zajati* však nás a v otroctví uvésti nemůže proti vůli naší. Nejprudší a nejdivější vášně byť útočily jako vlci hladoví, již pozříti nás chtějí: vyváznouti přece možno nám jako Danieli z jámy lvové.

Nechť mocnosti temnoty udeří na nás se vší zlovolností, s jakou pronásledovaly Joba nebo sv. Antonína: nechť zvednou

---

[1]) Gal. V.
[2]) tamže.
[3]) Gal. V. 17.
[4]) Rom. VII., 18.—23.

lidé proti nám pronásledování nejzatvrzelejší; nechť uloupí nám naši státní i náboženskou svobodu; nechť znásilňují nás, abychom v prach padli před jejich modlou: nikdy přece nás nedonutí, abychom se jí klaněli. Nechť nás lidé uvězní a v řetězy ukovají, nechť doráží na hradby těla a slezou je: naše svobodná vůle přece, bytující v tvrzi duševní a ohražená milostí boží, je nepřemožitelna. Stále volno nám říkati: Nevzdáme se! — a volati s královským pěvcem: »Hospodin osvícení mé a spasení mé, kohož se budu báti? Hospodin ochránce života mého, kohož se budu strachovati?... Byť se postavili proti mně vojenští stavové, nebudeť se báti srdce mé.«[1]) I pohanský básník líčí jazykem hodným křesťana statečnost bytující v srdci, jež chráněno jest dobrým svědomím: »Ani hněv lidu, nakazujícího škodné věci, ani vzhled hrozícího vládce nemůže otřásti pevnou myslí člověka spravedlivého a cíl svůj vytrvale sledujícího; ani jižní vítr, tento bouřný vládce nepokojné Adrie, ani mocná ruka blesky sesílajícího Jova; byť i zřícený svět se skácel, rozvaliny povalily by jej bez bázně stojícího [2])

Svěcená voda v katolické bohoslužbě.

Píše **Dr. František Maleček.**

(Dokončení.)

Svěcená voda vyhání zlé duchy z vody.

Tertullián píše v tomto ohledu: »Immundi spiritus aquis incubent, adfectantis illam in primordio divini Spiritus gestationem. Sicunt opaci quoque fontes etavii quique rivi et in balneis piscinae et euripi in domibus vel cisternae et putei qui rapere dicuntur, scilicet pervin spiritus nocentis. Nam et encetos et lymphatas et hydrophebos vocant, quos aquae necarunt, aut amentia vel formidine exercurunt.« De Baptism, e V. Ms. Gaume str. 362. Svěcená voda činí neškodnými zlé duchy ve vzduchu. Sv. apoštol Pavel praví: »Jest nám bojovati s duchy ve vzduchu. Svatí otcové učenci boží, ano i církev svatá nerozpakují se satanovi zlé bouře, víry atd. připsati. Všech deset dětí Jobových přišlo o život v hrozné bouři, kterou zlý nepřítel způsobil.« Srov. Görres Mystik 4. III. 47. a V., 503.

Svěcená voda vyhání zlé duchy z posedlých.

Návod, kterak si kněz má počínati při energumenech udává Skočdopole, Pastýř. boh. str. 747 odvolávaje se na Rit. Rom. Boh. pg. 281. Radí, že mohou prostá žehnání soukromá, modlitby a jiné duchovní prostředky, ano, že mají předcházeti, a teprve když

---

[1]) Ps. XXVI., 1.—3.

[2]) Justum et tenacem propositi virum Non civium ardor prava in bentium, Non vultus in stautis tyranni Mente qualit solida, neque Auster, Dux in quieti turbidus Adriae, Nec Fulminantis magna manus Jovis; Si Fractus illabatur orbis, Impavidum Ferient ruinae Horatius, L. III. Car. III.

těchto bylo užíváno bez prospěchu, vykonává se exorcismus. Srovn. Conc. Prov. Prag Tit. III. cp. 12. Papež Lev XIII. vydal 7. ledna 1902. Exorcismus in Satanam et Angelos apostatios, kterýž uveden jest na konci v římském rituálu. Po modlitbách ke sv. Michaeli archanděli praví rubrika: Et aspergatus locus aqua benedicta.

Svěcená voda zahání ďábla od lože umírajícího.

Byl-li duchovní správce povolán k zaopatření nemocného sv. svátostmi, vydává se neprodleně na cestu. Vcházeje do světnice říká: Pax huic domui. Klade nejsv. Svátost na prostřený stůl a vezme vodu svěcenou, pokropuje nemocného, světnici a všechny přítomné, říkaje Antifonu: »Asperges me« a prvý verš 50. žalmu, jakž v rituálu naznačeno. Vykládač církevních obyčejů praví, že se to děje, abychom zahnali zlé duchy, kteří svou lest a zlobu vůči umírajícímu zdvojnásobují. Proto je žádoucno, abychom chtíce je zahnati, nemocného pokropili, kropíme-li však kolemstojící, mohou tito nerušeně za nemocného se modliti. Fecht, Aus dem Weihbuch str. 245. Mějme i my nádobku se svěcenou vodou vždy připravenu, kdyby nám snad někdo drahý umíral, aby kněz, po případě v nepřítomnosti jeho sami nemocného, jeho postel a pokoj často pokropiti mohli. Zlý nepřítel stěží se odváží přiblížiti, ale co nejrychleji prchne: »Jako psi z kuchyně, když je horkou vodou polijeme utíkají, tak prchají zlí duchové, když kropíme kolem se svěcenou vodou«, praví sv. Vincenc Ferrerský. Dobrodiní, jež svěcenou vodou umírajícímu prokážeme, bude i nám umírajícím velevítaným, Fecht l. c. Skočdopole l. c. pg. 952 píše: Bezduché tělo křesťana má se pokropiti svěcenou vodou — — vedle mrtvoly stůj světlo a svěcená voda. Rubriky mluví o častém pokropení mrtvoly, dokud pohřbu svého čeká. Dojista implicite vyjadřuje se tím — přesvědčení, že svěcená voda pomáhá duším v očistci. Když se tělesná schránka v Pánu zesnulého do chladné země spouští, pokropuje kněz rakev zesnulého svěcenou vodou.

Třetí účinek: Svěcená voda má moc nemoci léčiti.

Při svěcení vody modlí se církev sv.: »Ó Bože, vlej na tento živel sílu svého požehnání, aby moc obdržela nemoci léčiti.« — V pevné důvěře v mocnou modlitbu církve věřící nikdy neopomíjeli, zly tělesnými jsouce trápeni, ve svěcené vodě ulehčení a pomoc hledati. Bůh tuto víru a důvěru často nápadným způsobem odměnil. V římském rituálu rozeznáváme více svěcení vody, proti chorobám, tak praví o žehnání vody na počest sv. Adelhaidy (schválené v arcidiecesi kolínské): »ut quicumque morborum vexationibus gravanturi, per huies aquae sumptionem humilem a cunctis animae et corporis lanquoribus libertur. R. pg. 93. V téže arcidiecesi téměř tímtéž účinkem světí se ještě voda sv. Wilibrarda (R. v. 94) Dále uvádí se způsob žehnání vody sv. Alberta pro řád bosých karmelitů, pag. 104. V modlitbě se dí: Ut queicumque febrium vexatione gravantur, per huius aquae hu-

milem sumptionem a cunetis animae. Jako výše v diecesi kolínské jest schválen formulář k žehnání vody Hebeiti proti kousnutí vzteklého psa. (R. r. 95.) Tovaryšstvo Ježíšovo žehná vodu sv. Ignáce a ponořujíc medalion sv. zakladatele modlí se, ut quicumque ex ea sumpserint, corporis santatem et animae tutelam percipient. (R. v. 86) Zvláštní papežské breve ze dne 16. prosince 1628 uvádí modlitbu k dosažení zdraví pro zásluhy a přímluvu nejblahoslavenější Panny a sv. Torreliho vyznávače (R. r. 118).

Řád kazatelský světí vodu sv. Vincence Fererského pro nemocné; právě tak činí i kongregrace Lazaristů, žehnajíc vodu sv. Vincence z Pauly pro nemocné. Nejedenkráte uvedený učený arcibiskup Columna uvádí ještě zvláštní oraci z missálu diecese salernitavské. Když sůl a voda smíchana byla, modlí se kněz, ut ubicunque aspus fuciit, ad anima e et corporis proficiat sanitatem. Hydrog pg. 465. Dodatečně dočítáme se i v obsáhlém díle, kterak liturgie východní vodu světí. Liturgie armenská nejvíce souhlasí s naším obřadem: zahrnujeť exorcismus soli a vody a pak oboje se smísí Mají ovšem ještě starší obřad od bl. Narseta biskupa Tarsenského (L. c. 491—504). Řecký obřad svěcení vody jest dvojí: *velký* o vigilii zjevení Páně, na památku křtu Páně a pak *malý* μικρὸν ἁγιάσμεν, při kterém se voda pro obvyklé posvěcení světí. L. c. 473—489. Když se světí voda ritem mozarabským dýchá se nejprve do soli, následuje zažehnávání vody, do kteréž se také třikráte dýchá (insufflet), pak se sůl s vodou smíchá v podobě kříže (L. c 466—473). Žehnání vody dle ritu syrského a chaldejského děje se z obřadní knihy Mar. Michaelis Chindisi, kterou napsal r. 1167. Obřad záleží v recitování žalmů v lekcích ze zákona Mojžíšova, z proroků, ze Skut. apošt., z evangel. a ze zpěvu Sadre nazvaného, žehnání končí zvláštní modlitbou.

L. c. 505—520. Na posledním místě připomíná obřad, kterýž vyňal Marsilius Columna z kněžské knihy jejich Sinkesar zvané. Modlitby jsou tytéž jako k svěcení vůbec. Než k tomu se pojí čtení z evangelia sv. Jana c. 1 a sv. Marka kp. 1 a do vody přidává se sůl se znamením kříže, ač to není zvláště v rubrikách vytknuto (L. c. 521—533). Účinky obyčejné svěcené vody shrnuje Msg. Gaume takto: 1. odpuštění všedních hříchů: sanitas mentis; 2 odpuštění časných trestů: in salutem credentium; 3. zjednává zdraví tělesné: sanitas corporis; 4. zapuzuje zlé duchy a ničí úklady jejich; Augiat omnis versutia diabolicae frandis omnis; que spiritus aimmundus; 5. zamezuje nemoci: non illio resideat spiritus pestilenete. Následkem toho tělo a duše a majetek staví se pod ochranu Ducha sv.: et praesentia Spiritus nobis ubique adesse dignetur.

O modlitbě prosebné.

Studie P. Františka Žáka T. J. Vzdělávací knihovna katol. XLII. V Praze 1907.

Známý apologeta chce přítomnou prací vyhověti přání po menších odborných studiích. Za předmět zvolil si prosebnou modlitbu a učinil si úkolem vyložiti způsobem populárně vědeckým možnost vyslyšení, jistotu s kterou vyslyšení je zabezpečeno, podmínky na které je vázáno, díkůvzdání veřejná, která se čtou v některých časopisech. Čtenář, který autora svědomitě — při pracných často spekulacích sleduje, dosvědčí, že spisovatel plnou měrou dostál úkolu sobě vytčenému.

Studií svou dal též čtenářům celou zbrojnici proti námitkám proti modlitbě prosebné zhusta činěným a objasnil stanovisko, jaké dlužno zaujati k veřejnému díkuvzdání na př. v časopisech. Čtenáři jak z duchovenstva tak z kruhů laických budou mu jistě za ni vděčni.

Podám krátký obsah. Upozorniv v úvodě, že modlitba je všeobecným zjevem a udav příčiny toho provádí studii svou ve 2 dílech.

V prvém pojednává o možnosti vyslyšení modlitby. Předeslav, co jest modlitba vůbec a prosebná zvlášť a ukázav, že i prosebná modlitba plyne z poměru člověka k Bohu, dokazuje možnost vyslyšení z Písma sv. a ze svědectví lidstva. Modlitba byla totiž a jest dosud podstatnou částí života soukromého i veřejného, důkaz, že lidstvo jest přesvědčeno o možnosti vyslyšení modlitby. A přesvědčení toto zakládá se nejen na pojmu Boha, nýbrž na zkušenosti. — Autor rozvádí tento důkaz, hájí jeho pádnosti a upozorňuje zvlášť na jeho účinnost proti vědeckým odpůrcům modlitby.

Na to přechází k námitkám. Prvou béře z pojmu o nezměnitelnosti boží. »Vyplněním modlitby změnil prý by se úradek boží, který musí býti — jak víra učí — nezměnitelný.« K této otázce odpovídá výkladem na základě sv. Tomáše a Suareze. Neprosíme modlíce se, aby Bůh úradek svůj změnil, aby snad něco chtěl v čase, co nechtěl od věčnosti, nýbrž prosíme, aby Bůh učinil, co v úradcích jeho jest, ale podmínečně: budeme-li se za to modliti. Jeť modlitba pojata v plán boží prozřetelnosti jakožto jedna z druhotných příčin, od níž Bůh učinil závislou existenci mnohých věcí nenutných, změnitelných. Autor to illustruje také na příbězích biblických na př. o Ezechiášově uzdravení. — Modlitba je tedy pravou příčinou a její příčinnost dlužno hledati zvlášť v zaslíbeních božích. — Při této příležitosti vhodně autor vykládá, proč prosíme, modlíce se dobře za to, co Pán Bůh chce, a proč jest modlitba s touto podmínkou konaná ta nejrozumnější a nejužitečnější. —

Ale, co potom, jestliže se modlíme za to, co Pán Bůh absolutně ustanovil učiniti? Tu ovšem není příčinnosti mezi účinkem a modlitbou, ale modlitba není zbytečna. Buď má vliv na

některé okolnosti účinku, anebo jest aspoň úkonem úcty boží, prosbou dítka k Otci a proto Pánu Bohu milou. —

Řeč o věčných úradcích božích vede autora k obšírnějšímu výkladu pojmu »od věčnosti« Je radost autora sledovat, jak vykládá toto věčné »teď«, ve kterém je Bůh přítomen všem našim modlitbám od počátku až do konce světa. — Trefně zde poukazuje na hodnotu, jakou vtiskuje modlitba člověku, činíc jej spoluředitelem světa dle věčného plánu božího.

Statě další zabývají se námitkami ze zákonů přírodních vzatými. Autor předkládá především námitku z nezměnitelnosti jejich čerpanou a sice v rozličných formách, jak ji lze častěji čísti i slyšeti. V odpovědi předpokládá pojem o Bohu jakožto o Tvůrci světa, první příčině, z níž všechny podružné příčiny mají svou dělnost. Právem zajisté, poněvadž všechny jiné pojmy o Bohu vedou na konec k atheismu ať už k pantheistickému nebo materialistickému. Správný pojem o Bohu žádá však odvislost druhotných příčin od Boha. Bůh jim dává existenci, účinnost, zachovává je, spolupůsobí s nimi a řídí je přirozeně i mimopřirozeně, dle své vůle. A proto v ně může Pán Bůh zasáhnouti tak že neporuší celkové působnosti přírodních zákonův. Rozličné způsoby, kterými může Pán Bůh působiti na svět a na nás, pohnut jsa modlitbou naší, uvádí autor na str. 39. »Bůh může *a*) působiti způsobem zázračným; *b*) může odepříti svůj konkurs, ať je to zázrak ať není, nebo jej zveličiti a zmenšiti a jinak říditi; *c*) může říditi dané příčiny svou prozřetelností k určitému cíli; *d*) může působiti na rozum a na vůli člověka, ať je to zázrak, ať není, jak často se děje, čímž působí v člověku a mimo něj v přírodě mnoho změn; podobně i na duchy; *e*) může od věčnosti ad hoc ustanoviti nějaký zvláštní zákon, ba i určitou quantitu hmoty, která by měla dle přirozených zákonů žádaný účinek.«

Autor na to obšírněji vykládá, dokazuje a objasňuje odvislost světa od Boha a působení jeho na něj »v přirozeném konkursu a v prozřetelnosti fysické a mravní.« Výklad vyžaduje sice velikou pozornost čtenářovu, ba místy studium — jest však velice užitečný, protože právě z něho se námitky uvedené úplně rozřeší a modlitba se objeví jako jedna z příčin providenciálních. Pozornost kterou ke konci výkladu str. 51. věnuje Cechovým »Modlitbám k Neznámému »jest vhodná a výtka zasloužená. Ve stati následující »Modlitba a nezměnitelnost zákonů přírodních« doplňuje autor výklad o nezbytnosti zákonův, uváděje mnohé podmínky od jejichž vyplnění závisí činnost zákonův přírodních. Prakticky a populárně illustruje svůj výklad na příkladech jak z přírody samé, tak ze života lidského. Zasahujeme přece ustavičně do příčin a zákonů přírodních; jedny řídíme k určitému cíli, jiných působnost zamezujeme. — Námitka tedy o nezměnitelnosti zákonů přírodních čerpaná pochází odtud, že nerozlišují mezi nahodilostí zákonů, jejich nezbytností a podmínkami, nebo jak dobře poznamenává: »v tom, že se nečiní rozdíl mezi zákonem vůbec a jeho applikací partikulární v tom neb onom případě.« —

Ještě smutněji to vypadá s námitkou ze zákona energie jak ji předkládá Tyndall a Häckl. Ve formě, kterou ji předkládají je plno bludů, upřílišení a křivých předpokladů, — jak to autor stručně a jasně ukazuje. Ve věci samé jeví se zarážející neznalost tohoto zákona a zaměňování pojmů energie a síla. Autor to ukazuje na základě výkladu tohoto zákona jak jej podal Chwolson. Odtud také plyne, že se tento zákon duchovního řádu, myšlení a modlitby vůbec netýká. A obavu, že by povstala nová energie, která tu nebyla, kdyby Bůh do druhotných příčin zasáhl, že by se porušil svět — autor už dříve označil jako Verneovskou frázi. Zde odpovídá, že by se v tom případě nejspíše jednalo o sílu a nikoli o energii; a kdyby se i energii jednalo, porušení světa by z toho nepovstalo, nanejvýš by se mohla o několik vteřin prodloužiti doba, kdy svět svou energii vyčerpá, — jestliže k tomu totiž dojde.

Obyčejná jest také námitka, že prý modlíce se, prosíme, aby se stal zázrak. Podkladem jejím jest ovšem dogma moderní vědy, že zázraky jsou nemožny. Autor to úplně pomíjí — a to právem — poněvadž z předchozího je nesprávnost tohoto podkladu patrna. Odpovídá přímo k námitce, že se za zázrak obyčejně nemodlíme, jak to patrno z předmětů modlitby, které vypočítává Ostatně správná modlitba za zázrak není pokoušením Pána Boha, a námitka tudíž jest chabá i po této stránce. — Poznámka, kterou autor připojuje ke konci tohoto oddílu o nesprávné argumentaci ve prospěch možnosti vyslyšení je včasná a praktická. —

Druhý díl pojednává o jistotě vyslyšení modlitby a o díkůvzdání za ně. Nejprve uvádí filosofické důvody této jistoty z přesvědčení lidstva, z cíle a povahy modlitby prosebné. Poněvadž však jistota vyslyšení zakládá se na slibech božích uvádí v následující stati dotyčná místa z Písma svatého St. i N. Z. a zároveň rozbírá podmínky neomylnosti pro vyslyšení modlitby jak vzhledem k předmětu tak vzhledem ke způsobu modlitby. Výsledek shrnuje ku konci statě »Modlitba za dary přirozené a nadpřirozené« v tyto věty:

»Působivost modlitby za dary duchovní je neomylně jistá, neboť modlitba právě tomuto cíli odpovídá — pokud totiž nejsou dary ty plody jiných úkonů, na př. kajicnosti, svátostí a p. — tyto dary zřídka odporují prozřetelnosti božské vzhledem k tomu nebo onomu člověku, jichž netřeba žádati pod podmínkou; neboť sotva mohou býti škodlivými. —

Působivost modlitby za dary časné je neomylně jistá, ale vázána na mnohé podmínky, zvlášť na to v jakém vztahu jsou k cíli věčnému. Největší nesnadnost a obtíž je v tom, určiti jak modlitba působila. — Působivost modlitby hříšníkovy je jistá ve věcech s jeho obrácením souvisejících, v jiných nikoli. — Působivost modlitby spravedlivého »pro jiné« je pravděpodobně též neomylna.« —

V části, kterou věnuje díkůvzdání, dokazuje, že díkůvzdání je dobré, poněvadž se jím pěstuje vděčnost k Bohu a láska k bližnímu, ve kterém se upevňuje tak důvěra k Bohu. A to platí nejen o díkůvzdání souhrnném, nýbrž i o jednotlivém, kde se totiž děkuje za vyslyšení v tom neb onom případě. Připouští sice, že v jednotlivém případě je nebezpečenství klamu, poněvadž se může státi, že dar, o který jsme prosili, byl udělen přirozeně, nahodile nebo docela darmo; upozorňuje však, že to sice napomíná k obezřetnosti, nedostačí však, aby se zavrhla díkůvzdání veřejná za jednotlivá vyslyšení. Proč? Protože, 1. je jisto, že se vyslyšení v jednotlivých případech dějí a 2. nezřídka může se na základě rozličných okolností s mravní jistotou uzavírati, že hic et nunc byla mezi modlitbou a darem souvislost příčinná. Autor to illustruje na několika vhodných příkladech. A dodává, že i v tom případě je díkůvzdání bez hany, kdyby skutečně dar nebyl výsledkem modlitby. V tom případě uveřejňuje člověk jen své osobní přesvědčení, že modlitba byla vyslyšena. »Tak se tomu má však při všech veřejných díkůvzdáních.

Nikdo v nich nic více netvrdí, nežli že o vyslyšení subjektivně je přesvědčen. Jeho hodnověrnost pak dlužno měřiti obyčejným lidským měřítkem. Kde tedy taková díkůvzdání svědomitě se podávají, jsou dobrá, bez hany zasluhují víry, působí povzbuzujícím způsobem« str. 93.

Díkůvzdání však zasluhuje toliko víry lidské, tak asi jako hodnověrný lékař, ovšem mnohem větší »neboť, že modlitba je lékem majícím moc, víme z víry autoritou boží a církevní.« Str. 94. Věrohodnost těchto vyslyšení stoupá, běží-li o modlitby a pobožnosti zvláštním způsobem od církve schválené. Ovšem opatrnosti nikdy nezbývá, proto také autor udává pravidla, kterých je redaktorovi šetřiti, aby se nestal obětí nějakého přemrštence, blázna nebo podvodníka. — Známou námitku, že prý díkůvzdání dávají podnět k hanobení církve, zavrhuje autor jakožto principielně špatnou, na slabosti víry založenou.

Věřícího v Boha – byť i mohamedána — takové »vyslyšení« nepohorší, naopak ho povzbudí. A nevěrce — pohorší vše, co mu připomíná Boha a svět nadpřirozený. — Dodatek promlouvá ještě o mravní a fysické působivosti modlitby a obsahuje způsoby vyslyšení, jak je podává Pesch v dogm. — (Studii svou končí citáty vynikajících mužů o modlitbě.)

Dlužno uznati, že nám autor v této studii podal práci velice důkladnou a k rozřešení mnohých jiných námitek — i z jiných oborů vhodnou a že též seznámil čtenáře s jinojazyčnými spisy o modlitbě pojednávajícími. Některé méně přesné výroky si čtenář snadno opraví. Tak na př. na str. 71., že jsme dědičným hříchem všechna práva, což tak všeobecně řečeno pravdou není. — Že by se bylo ledaco kratčeji odbýti dalo, sám autor v předslově uznává; ostatně to populárně-vědecké práci jen prospělo, že šířeji leccos spracoval nebo opakoval. Přehlednosti by byl jistě posloužil seznam. — *Fr. Kubíček T. J.*

Jakými důkazy

usvědčují protestanté Jesuity z toho, že ve spisech svých učí zásadě: »Účel posvěcuje prostředky?«

Napsal *Jan Stiebor*, katecheta v Rokycanech.

V prvním vydání »Realencyklopädie« od *dr. Herzoga*, prof. boh. v Erlangách vydaném, byl uveřejněn článek dr. Steitze († 1879.) z Frankfurtu v němž přičítá Jesuitům methodu zvanou: »dirigendae intentionis,« dle níž prý 'každý může se dopustiti činu nedovoleného bez hříchu, jen když nemá úmyslu hřešiti, nýbrž spíše činem svým k dobrému směřuje účelu.

Dr. Tschackert ve článku svém »Jesuitische Miscellen« v časopise: »Zeitschrift für Kirchengeschichte« toto obvinění Jesuitů opakuje.

Když pak mu se strany Jesuitů P. Reichmann v časopise: »Zeitschrift für Kirchengeschichte XX. 95. dokázal, že sám protestantský farář Grünberg ze Strassburgu uznal, že výrok P. Herrmanna Busenbauma S. J. (v Medulle), od něho inkriminovaný, nikterak zásady té ve smyslu zavrženém neobsahuje, jak také ihned pod čarou uvádíme*), hleděl to dr. Tschackert dokázati jinými důvody.

Vybral některá místa ze spisů Jesuitů: *Antonína* Eseobara S. J. († 1669.), *Karla Ant. Casnediho* S. J. († 1725) a *J. de Alloza* († 1666.)

Buďtež tedy zde inkriminová místa uvedena.

Escobar: Universale theol. mor. receptae sententitae 1., 33. sect. 2 pr. 65. n. 300. IV. 336. píše: »Non peccat, qui ob bonum finem in actibus ex natura sua malis a se per ignorantiam, ebrictatem, somnium aut dementiam factis post vigiliam plenumque indicium delectatur. Finis enim dat specificationem actibus, et ex bono vel malo fine boni vel mali reduntur.«

Kde jest zde učení, že by účel posvěcoval špatné prostředky? Vždyť zde výslovně jen radost z *dobrých výsledků* zlého činu v *nevědomosti* spáchaného se připouští.

Sám Escobar na jiném místě jasněji to vykládá, řka: »Licitum est gaudere de *effectu* bono, secuto ex opere malo, quia haec delectatio non est de obiecto malo« (tamtéž sect. 1. c. 12. n. 94.)

Druhý inkriminovaný výrok K. A. *Casnediho* († 1725) ve spise jeho: Crisis theologica disp. 7. sect. 2 n. 87. zní: »Ut a Calvino, quantum possumus, recedamus, dicendum est, numquam

*) H. Busenbaum v »Medullatheol. mor.« IV. 3. 7. 2. píše: »Cum finis, est licitus, etiam media sunt eicita et cui licet consummatio, licet etiam inchoatio.“ Smysl jest jasný: kde dovolen jest účel, tam i prostředky, k němu přirozeně vedoucí, jsou dovoleny, na př.: zajatec, aby život zachránil uteče, oklamav hlídače a pouta rozlámav. Ale dodává k tomu výslovně: »*praecisa vi iniuria*,« čímž výslovně vylučuje zlé prostředky. Smysl jest tedy ten: komu dovoleno jest ukončení díla, tomu musí býti dovolen i pokus jeho.

posse peccari sine advertentia ad malitiam, numquam cum bona intentione.«

Dr. Tschackert vytýká Casnedimu, že tedy dle jeho učení nemůže hřešiti nikdo, má-li jen při skutku dobrý úmysl — i snad když předmět činu jest zlý.

Ale sám Casnedi vykládá, v jakém smyslu béře slova: »cum bona intentione« řka: »affirmant posse quem proprie peccare, etsi dum contra legem agit, sibi *firmissime* persuadeat, se obsequium praestare Deo, et sine ullo scrupulo indicet frmiter esse honestum id, quod agit.«

Jinými slovy: koná-li něco zlého v domnění, že jest to dobré (cum ignorantia invincibili et inculpabili), nemá hříchu.

V tom smyslu i protestanté sami tak připouštějí, na př.: *Arnošt Luthardt* ve spise »Zur Ethik« Leipzig 1888. str. 13:

»Selbst das irrende Gewissen ist wenigstens im Bereich der christlichen Denkweise und ihrer Anerkennung der sittlichen Persönlichkeit und ihrer selbständigen Verantwortung gegen Gott mit jener Majestät bekleidet, der aller eigene Wille sich beugen muss.«

Třetí obviněný *J. de Alloza* († 1666) ve spise svém: »Flores summarum sive Alphabetum morale« Coloniae Agr. 1669. v. Ebrietas.: uvádí praktické případy, kdy dovoleno jest někoho opojiti k odvrácení velikého zla. Dle podmínek, které klade (na př.: na radu lékařskou, k záchraně znebezpečí smrti, aby byl loupežník učiněn neškodným atd) jest zjevno, že ničeho jiného nedovoluje, než co nyní všeobecně platí za dovoleno, ku př. narkosa ať se již děje morfiem, opiem neb lihovinami.

Kdo může v některém z těchto 3 výroků nalézti zásady té zavržené?

Ale dr. Tschackert přece tvrdí, že zásada ta, »když ne dle slova, přec očividně, průzračně« (transparent) tam obsažena jest.

P. Reichmann S. J. dokázal mu bezpodstatnost jeho obvinění v XX sv. Zeitschrift für Kirchengeschichte 1899.

Dr. Tschackert na to umlkl, nemoha již tvrzení svého obhájiti.

Pošramocenou jeho vědeckou autoritu zachrániti chtěl druhý statečný bojovník proti Jesuitům *dr. Otto Zöckler*, prof. theol. v Erlangách.

V článku svém, uveřejněném v III. vyd. Realencyklopädie VIII. 3. v Lipsku 1900 sv. 761. vyličuje spor dr. Tschackerta s P. Reichmannem a statečně volá: »Es bleibt dabei; zwar nicht wörtlich, aber »transparent« wird die Lehre von des Zweckes Heiligung durch die Mittel (snad chtěl říci naopak!) in jenen Schriften verkündet und verteidigt.«

Aby novými zbraněmi zdolal Jesuity, vydal brožuru: »Die Absichtslenkung oder der Zweck heiligt die Mittel,« v níž uvádí nové »zdrcující« (!) důkazy ze spisů Jesuitů *P. Gordara, P. Busenbauma, Petra Hurtado, F. Sanchega.*

Jakými zbraněmi — lží, překrucováním textů bojuje, ukazuje pěkně P. Reichmann ve svém spise: »Der Zweck heiligt die Mittel« Freiburg. 1903, z níž tuto stať podáváme.

Gordarovi přičítá Zöckler, že se sám přiznává k bludnému učení řádu svého a po přečtení bully papežské, kterou řád jesuitský se zrušuje, ještě radost má, že bulla ta ještě dosti mírně vystupuje proti bludným naukám řádu. »Verebar,« píše: »ne gravissima nobis imponeret crimina.«

Pravdou však jest, že dr. Zöckler výrok Gordarův úplně zkomolil, vypustiv 11 stránek textu z knihy: »Moralstreitigkeiten« od Döllingera-Reusche a pozdější výrok Gordarův spojuje se zmínkou o bulle papežské, řád zrušující, čímž sám si výrok Gordarův tvoří v tom smyslu, v jakém ho potřebuje. A tomu se neříká: Účel světí prostředky?«

Petrovi Hurtado de Mendoza připisuje dr. Zöckler spis: »De subiecto peccati,« kterého vůbec Petr Hurtado *nenapsal*, nýbrž autorem jeho jest jiný Jesuita: Kašpar Hurtado, který skutečně zanechal komentář k »Prima Secundae« sv. Tomáše Aq., kde uvádí skutečně Zöcklerem inkriminovaný případ se soubojem, smí-li totiž kdo vnucený souboj přijati.

Pokládá-li to Kašpar Hurtado za dovoleno, ač to dovoleno není, zmýlil se v prostředcích, považuje je za nelišné, jak *sám* odůvodňuje mínění své slovy: »Die Mittel, welche er zu diesem Zwecke wählt, sind indifferent, weder gut, noch schlecht, und diese Mittel werden durch jenen Zweck versittlicht.«

Neučí tedy ani tento Kašpar Hurtado, že by i *zlé* prostředky mohl dobrý účel posvětiti, nýbrž jen *nelišné*.

Dílo, jež připisuje dr. Zöckler Jesuitovi *Sanchez-ovi*: »Summa casuum,« vůbec *neexistuje*.

Celkem čerpal Zöckler výtky tyto a velmi důkladné (!) vědecké prameny z komického spíše, než vážného spisu blouznivého, na duši i těle chorého jansenisty Pascala (1652): »Léttres provinciales« Uvádí týž totiž tam skutečně dílo: »La théologie morale« de Sanchez 1, 2; míněno tím »Opus morale in decalog. od T. Sanchez S. J.

Busenbaumovi dr. Zöckler vytýká, že učí ve své: Medulla 1. 3 tract. 4. c. 2. dub. 4. za dovoleno: *procurare pollutionem.*

Aby to dokázal, uvádí citát tak, že úplně vypouští větu, v níž právě Busenbaum jednání to odsuzuje — a další věty tak spojuje, že mu jeho zamyšlený, žádoucí smysl dávají. K posouzení stůjž zde text Busenbaumův vedle textu, Zöcklerem mu podloženého:

Text Busenb. dle originálu.	Busenb. učení dle Zöcklera S. 39.
An aliquando liceat procurare pollutionem? Respondeo: Auctoritate Scripturae, quae molles a regno coelorum excludit (1. Cor. 6.)	In Buch 3 von Busenbaums Medulla (tract. 4. c. 2. dub. 4.) wird auf die Frage: An aliquando liceat procurare pollutionem? geantwortet.

Docent omnes, *nullo casu licitum esse* intendere vel procurare directe mollitionem, nequidem causa sanitatis ac vitandae alias certae mortis.

Causam dat Sanchez, quod... plurima gravissimaque vitia contra bonum commune et in impeditione generationis emergerent Navarrus c-16) Lessius et communis.

Unde resolves... (Medulla 1 3. tract. 4. c. 2. dub. 4.)

Licitum est ob finem honestum v. 9. minuendae tentationis, sanitatis, tranquillitatis animi causa optare simplici affectu spontameam et naturalem exonerationem naturae... similiter licet etiam de ea gaudere via naturali et sine peccato facta, qui obiectum istius desideri et gaudii non est malum.

Jak se říká takovému jednání, když někdo zfalšuje a překroutí výrok druhého, aby mohl ho pak nařknouti z pochybení? Není to právě jednáno dle zásady: účel světí prostředky?

Podobně vytýká Busenbaumovi, že ve své: Medulle za dovolení prohlašuje *otvírání cizích psaní.* (Medulla 1, 5. c. 3 dub 2. 6. »Proditio.«)

Než každý přečtením dotyčného místa snadno může se přesvědčiti, že Busenbaum výslovně před tím uvádí, že cizí dopisy otevírati jest *hříchem těžkým*, a jen tehdy jest to dovoleno, když se to děje od *zákonité vrchnosti z důležitých příčin.*

Holandský evang. spolek v Arnheimu vypsal 400 zl. (680 Marek) ceny na sepsání spisu: »Vědeckým způsobem vylíčiti principy řádu jesuitského a na základě jejich způsob a vliv jejich působení.«

Práce ta měla spočívati na vědeckém studiu pramenů, v řeči buď holandské, německé neb francouzské, obsahovati nejvíc 20 archů do 1. prosince 1895.

Proč nepokusil se tedy některý učenec protestantský o získání této ceny?

Ovšem podmínkou bylo *vědecké studium pramenů* a nikoli falšovaných, překroucených citátů, jak uměl »vědecky« (!) pracovati dr. Zöckler.

Když tedy vědecky toho dokázati nedovedl, má tuto omluvu: »Bei grösserer Bekanntschaft mit den jesuitischen Kasuisten würde sich der Satz wohl auch öfter in terminis (d. h. wörtlich) nachweisen lassen.« (Absichtslenkung 46.)

Sám tedy uznává, že by bylo záhodno důkladněji znáti spisy Jesuitů; sám ovšem tímto skvělým doznáním své *vědecké* (!) důkazy uznává za chatrné a nedostatečné. (Dokonč)

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle IX. po sv. Duchu.

Duch sv. a křesťan jako člověk a člen rodiny i státu.

Když odnímáš ducha od nich, hynou.
Žalm. 103.

V I. knize Mojžíšově ve verši 2. čteme: »Země pak byla pustá a prázdná a Duch boží vznášel se nad vodami.« Ačkoli se stvoření světa připisuje Bohu Otci, přece, jak jsme v prvních dvou promluvách ukázali, měla i třetí božská osoba účastenství při tomto stvoření a to zvláštní účastenství, ana rozptýlené a neuspořádané živly k sobě shromáždila a dle jejich příbuzenství spořádala. Jako holubice teplem svého těla k životu vyvolává z vajíček životy nové, tak působením Ducha sv. vystoupilo z vody nebe a země, ze země byliny a zvířata, ve vzduchu ptactvo, vše s moudrostí, jakou opěvá žalmista Páně v žalmu 103.: »Vysíláš Ducha svého a stvořeny budou a obnovíš tvář země.«

Nejdokonalejším dílem stvořeného světa je však člověk, jenž měl býti pánem všeho stvoření a třeba dle původu svého dílem světa stvořeného, obdařen byl od Ducha sv. dary nadpřirozenými. Nuž rozjímejme dnes, drazí v Kristu, o člověku a sice: 1. o jeho původu, 2. o jeho přirozenosti, 3. o poměru jeho k tvorům nerozumným a k ostatním lidem, zvlášť k rodině. — Ve všem tom uzříme stopy Ducha sv.

Pojednání.

1. Měl-li Duch sv. takovou účast na stvoření světa, čím větší musil míti na stvoření člověka, jenž je korunou všeho stvořeného. Již v knize Job čteme: »Duch boží mě stvořil«, a Mojžíš v knize Genesis dí, že Bůh vdechl do mrtvého Adama duši a sv. otcové vidí v tomto dechu božím zjevení se Ducha sv., jako vůbec dech je obrazem třetí božské osoby. Pán Ježíš, slibuje apoštolům svým Ducha sv., vdechl na ně. Tedy již svým původem stojí člověk v nejvyšším spojení s Duchem sv. Rovněž tak i

2. svou přirozeností. Čím člověk nad ostatní tvory vyniká, to je duše, je tedy člověk částečně, totiž podle duše bytostí du-

chovní a vyniká rozumem i vůlí, jež jej uvádí ve spojení s Duchem sv., neboť Duchu sv. připisuje se moudrost, bystrost ducha, on je duch pravdy, rozumu a moudrosti. Proto nadarmo nevolají lidé ku pomoci Ducha sv., mají-li důležitý krok před sebou, k němuž potřebují rozvahy a moudré opatrnosti, nadarmo nemodlí se k Duchu sv. a neprosí jej za osvícení.

3. V poměru člověka k stvořenému světa spočívá i poměr jeho k Duchu sv. Tento svět je říší člověka, jeho majetkem, oborem působnosti, z ní on čerpá svou moc i sílu. Čím více vniká v tajemství přírody a síly její si podrobuje, tím více přivlastňuje si poklady země a roste v své síle a moci. Co je průmysl, co je umění, věda, než přisvojování si přírodních sil? A od koho pochází tato člověka moc nad přírodou? Kdo je původcem jejím? — Nikdo jiný, než Duch sv., jak krásně praví žalm 103.:

»Ale když odvracuješ tvář svou, rmoutí se; když odjímáš ducha jejich, hynou a v prach svůj se navracují.« Avšak člověk nežije a nepůsobí tu na zemi sám, nýbrž ve společnosti ostatních, s nimiž ve spojení dosahuje spíše ideálů života, ať je to v rodině, v státě nebo církvi. I toto společenské spojení je dílem Ducha sv., ono je nejvyšším stupněm života a Duch sv. je původce vší dokonalosti. A co udržuje celý společenský život, než řád, autorita, láska, jež je plodem Ducha sv.?! Tak jako hmotné živly spojil Duch sv. v krásný soulad světový, tak slučuje lidi v společnosti a spolky. Jedničkou, z níž sestávají tyto společenské číslice, je rodina, spojení muže a ženy, jež nedá se ani dobré mysliti bez lásky a oddanosti, vlastností to Ducha sv. Manželské štěstí a požehnání je dílem Ducha sv. a každé jiné štěstí, pokud o něm na tomto světě může býti řeč, předpokládá štěstí v rodině.

Proto bylo uzavírání sňatku skoro všude a vždy aktem náboženským, u nás katolíků je ono dokonce svátostí a jak praví sv. Pavel — velikou svátostí v církvi, a ježto svátost je nástrojem Ducha sv. k udílení milostí božích, proto kde svátostné manželství, tam Duch sv., na němž křesťanská rodina je založena a na němž spočívá i prospívá. A kdo patří k rodině? — Otec, matka, děti, služební. Otec je hlavou, zakladatelem rodiny a poněvadž ji má tak vésti, aby vychována byla pro věčnost, je on v jistém smyslu knězem své rodiny, zástupcem Ducha sv. Matka pak, jsouc družkou a pomocnicí jeho při založení i vedení rodiny, je zvláště představitelkou lásky, obětavosti, něžnosti a péče, vlastností to Ducha sv. Dítě má své povolání až v budoucnosti, v něm budoucnost neznáma dříme, ono je předmětem něžné lásky rodičů — krásné to znázornění života Ducha sv. v Nejsvětější Trojici. Též služebník nese, nebo aspoň na sobě nésti má vlastnosti Ducha sv., lásku, pokoj trpělivost, dobrotu a oddanost, zdrželivost a čistotu. Jestli všichni tito členové jsou si vědomi svých povinností a jich též dbají, pak vyplňují vznešený úkol rodiny, pak si navzájem k dosažení spasení jsou pomocni. Každý úd má konati ve prospěch celku, co má a může, zvlášť co druhý a třetí člen rodiny vykonati nemůže. Otec a matka mají se vzájemně podporovati, o časné,

čili hmotné živobytí pečovati, bez něhož by rodina musila zajíti, hlavně však pečovati o statky duchovní — svornost, lásku, zbožnost, mravnost, bez nichž je rodinný dům jen místem neštěstí a utrpení. Hlavní cíl rodiny však je nejen vezdejší život zušlechťovati, ale i jej zachovati a proto vychování dítek pro sebe a vyvíjení jich schopností a sil pro časný život, je přední úlohou rodičů a také jejich právem.

Kdo dobře vychovává děti, zaslouží dík vlasti i církve; avšak z toho, co jsme řekli, je patrno, jak velice je křesť. rodičům třeba k tomu přispění Ducha sv. Duch sv. je vůdce jejich a správce toho největšího a nejdokonalejšího vychovávacího ústavu na světě — církve. Milost Ducha sv. musí v nás ve všech působiti, bez ní neprospívá každé zevnější vzdělávání nic. On vlévá v duši útlou nadpřirozené zásady, krotí vášně, vštěpuje ctnosti. Rodině děkuje stát a společnost lidská vůbec velké své muže, církev své svaté; proto třeba, aby nejen rodina, ale křesť. stát, křesť. společnost vůbec ctila Ducha sv. a se k němu ve velkém svém úkolu — vychování mládeže — utíkala. Šťastná rodina, šťastné lidstvo, jež vede Duch sv.! Vidíme to na sv. rodině nazaretské, vidíme to v dějinách lidstva na národech, jež ku křesťanství se nejen hlásili, ale křesťanství i vyznávali; naopak, kde Duch sv. nevede rodinu, odtud stěhují se všecky krásné vlastnosti a ctnosti, pokoj, láska, pravé štěstí. Proto nezapomínejme, drazí v Kristu, že jsme a to každý jednotlivec, každá rodina celou svou bytostí dílem Ducha sv., vyznávejme a ctěme Nejsvětější Trojici, v níž Duch sv. stejně s Otcem a Synem se vyslovuje, ctí a velebí, abychom jsouce obrazem jejím na zemi, hodni učiněni byli jednou patřiti na ni na nebi. Amen. *Jos. Kousal.*

Neděle IX. po sv. Duchu.

O zatvrzelosti hříšníkově a její znamení.

Když se přiblížil Pán Ježíš k Jerusalému, vida město, plakal nad ním. Luk. 19, 41.

Dnešní sv. evangelium nám udává, že Pán Ježíš plakal; plakal, avšak nikoli nad sebou nýbrž nad Jerusalémem a nad lidem židovským. Byl by měl příčinu plakati spíše nad sebou samým, neboť jemu tanulo již před očima při jeho vševědoucnosti jeho hořké umučení a smrt, která jemu již za čtyři dny nastávala. Leč pro sebe neměl slz; slzy jeho kanuly pouze pro město Jerusalém a pro lid židovský. Proto také řekl plačícím ženám na své cestě křížové: »Dcery jerusalémské, neplačte nade mnou, ale plačte nad sebou a svými dětmi!« Luk. 23, 28. Plakal nad nekajícností a zatvrzelostí Jerusaléma, kde tak často kázal a tak mnoho zázraků učinil a kde žádné víry nenalezl; plakal nad žalostným pádem Jerusaléma, záhubou veliké části národa, protože setrvali v nevěře a ve hříchu; plakal nad zkázou všech těch, kteří pro

svoji zatvrzelost nejen svoji vlast, ale také nebe ztratili, a na věky zahubeni byli.

Kdyby náš milý Spasitel ještě dnes na zemi přebýval, měl by jistě důvod, aby denně plakal a pln zármutku a bolesti mnohým hříšníkům připomínal. »Ó kéž byste i vy poznali, co vám ke spáse jest, nyní však je to skryto před očima vašima!« Tak velikou trpělivost Bůh s nimi má, a tak mnoho milostí jim k pokání a záchraně duše jejich propůjčuje, ale oni přece zůstávají, jako zatvrzelí židé, bez pokání a hlouběji stále upadají ve svůj hříšný život. Co jiným slouží ke spáse na př: slovo boží, sv. svátosti, veřejná bohoslužba, posvátný čas a svátky, slouží jim jen k tomu, aby stále hlouběji klesali do neřestí. Podobají se blátu silničnímu, které tím více tvrdne, čím prudčeji paprsky sluneční na ně padají.

O této zatvrzelosti hříšníkově chci k vám dnes mluviti a sice předně o její známkách, a po druhé o její příčinách.

I.

Ze známek zatvrzelosti hříšníkovy jmenuji pouze tři: umlknutí svědomí, marnost milosti boží a bezvýslednost všech prostředků spásy.

1 Umlknutí svědomí:

Upadne-li do hříchu ten, kdo ve zlém ještě zatvrzelý není, hne se v něm ihned jeho svědomí; vyčítá mu, že Boha urazil, jeho nemilostivost a trest si přivodil, a naplňuje jej nepokojem, bázní a smutkem. Tato hnutí svědomí slábnou však, čím častěji člověk hřeší a čím hlouběji v neřest upadá, a časem se stane, že konečně úplně přestanou. Tací lidé nepociťují pak při všech svých hříších, které páchají, žádného nepokoje a žádné úzkosti, jsou stále v dobré míře, lehají beze starostí a vstávají s radostí, krátce: těší se dokonalému míru vnitřnímu. A to jest úplné umlknutí svědomí a zároveň právě tak zřejmá jako hrozná známka zatvrzelosti. O takovémto zatvrzelém hříšníku platí slovo Ducha sv.: »Bezbožný, když přijde na hlubinu hříchů, pohrdá jí.« Přísl. 18, 3. Takový se podobá člověku na smrt nemocnému, který dříve sténal a vzdychal a nyní se uklidní a vroucím hlasem praví: »Nyní je dobře, nemám již žádných bolestí.« Ach, ubohý, necítí ovšem žádných bolestí, protože jest již ve ztrnutí smrtelném.

Ó šťastní hříšníci, kterým ještě svědomí jejich vyčítá; třeba hřešili mnoho a těžko, nejsou ještě zatvrzelí; Bůh od nich se ještě úplně ne.dvrátil; může v nich doufati, že se dříve nebo později obrátí a svoji duši zachrání. Ale běda hříšníkům, kterým se podařilo svědomí úplně umlčeti; protože svoji bídu, nebezpečí duše sotva již tuší a spokojeni jsou, zůstávají tím, co jsou — Bohu a ctnosti odumřelými; a svědomí jejich se pravděpodobně neprobudí, dokud nebudou státi před soudnou stolicí boží!

Drazí v Kristu, chraňte se, abyste svědomí své, když vám pro hřích nějaký činí výčitky, všelijakými zdánlivými důvody,

jako příkladem jiných, nepravou důvěrou v milosrdenství boží, nebo pomyšlením na pozdější obrácení, umlčovali. Opravdu! to by bylo: bojovati proti Bohu, který svědomím vaším působí, aby vás zachránil; to by bylo: pracovati na vlastní záhubě. Po přípříkladu svatých kajícníků umlčte své svědomí pravým, důkladným pokáním!

2. Marnost milosti boží.

Bůh poskytuje všem lidem, i těm největším hříšníkům, pokud jsou na živu, milost ke spáse dostatečnou, neboť chce, aby »všickni lidé spaseni byli a k poznání pravdy přišli«. I. Tim. 2, 4. Bůh je osvěcuje, aby poznali, co mají činiti, čemu se vyhýbati; působí na jejich vůli a hledí je od zlého odvrátiti a k dobrému přivésti; dodává jim odvahy, aby počali dílo svého spasení, a vlévá jim důvěru ve svou pomoc a milosrdenství, sílí je a činí jim možným, aby všecka pokušení a překážky v dobrém překonali a pokání činili. Tu však jsou hříšníci, u kterých všecky milosti, které jim Bůh k jejich záchraně poskytuje, se ukazují marnými; srdce jejich jest jako skála, do které déšť milostí božích nevniká, anebo jako kovadlina, která těmi nejtěžšími ranami neměkne. Co byli před lety, to jsou ještě dnes: hříšníci; a tací se již neobrátí. Na takové vztahuje se slovo prorokovo: »Uši své obtížili, aby neslyšeli, a srdce své postavili jako diamant.« Zach. 7, 11, 12. Hrozný příklad zatvrzení srdce máme na Jidášovi, zrádci Páně. Božský Spasitel jej vyvolil za svého apoštola, vyznamenal jej po tři léta osobním svým stykem s ním, vyučoval jej nauce spásy neustále, ano propůjčil jemu dar zázraků a při všem tom zůstal Jidáš zatvrzelý. Když konečně již Jidáš prováděl černý skutek zrady své, varoval jej Pán Ježíš ještě co nejlaskavěji, jmenoval jej svým přítelem, dal se od něho políbiti a řekl k němu: »Příteli, proč jsi přišel? Políbením zrazuješ Syna člověka?« Leč všecko nadarmo; Jidáš jest a zůstává zatvrzelým a konec jeho jest zoufalství a sebevražda.

To jest druhá známka zatvrzelosti hříšníkovy — marnost milosti boží.

Bůh zápasí takřka se hříšníkem a chce jej přemoci; ale jaká podívaná! Hříšník bojuje proti Bohu a nedá se přemoci. Všemohoucí Bůh podléhá, malomocný hříšník vychází jako vítěz z boje! — Nyní pohleď každý do srdce svého a ptej se: Nepatřím snad také mezi zatvrzelé hříšníky? A jestli si říci musíte: Já jsem již po léta vnuknutí božských a pobídek k dobrému si nevšímal a všecky milosti nebeské po větru pouštěl, stále jsem na svých zlých cestách setrvával; pak nosíte na sobě vskutku známku zatvrzení srdce; — a běda vám, jestli zatvrzelost svou slzami pokání neobměkčíte — vaše zavržení jest nevyhnutelné!

3. Bezvýslednost všech prostředků spásy.

Bůh snaží se hříšníky nejen vnitřními milostmi, ale též zevnějšími prostředky před záhubou zachrániti. Takové prostředky, jichž Bůh k obrácení hříšníkově používá, jsou jednak obyčejné, jako poučování a spasitelná napomínání správce duchovního nebo

zpovědníka, rodičů i jiných dobře smýšlejících přátel, dobré příklady jiných, zvláště představených a zvláště domácích, všeobecné i zvláštní přímluvy věřících, posvátné doby i svátky; jednak mimořádné, jako missie, jubilea, veliká neštěstí. Hříšníci, kteří ještě nejsou zatvrzelí, používají takovýchto obyčejných anebo i mimořádných prostředků k pokání; jdou do sebe a změní svoje smýšlení i svůj život. Naproti tomu jsou hříšníci, kteří tak zatvrzeni jsou, že u nich všecky tyto prostředky bez účinku zůstávají. Nebo jak mohou jim prospěti kázání a dobrá napomenutí, když buď vůbec neposlouchají anebo jich slyší beze vší dobré vůle? Jak mohou jim prospěti posvátné doby a svátky, když jich nikoli ke službě boží, nýbrž pouze k ukojení svých náruživostí používají? Jak mohou jim missie, jubilea, odpustky prospěti, když v nich nikoli tresty boží, nýbrž pouze přirozené události spatřují? Tací katolíci nosí opět na čele svém známku zatvrzelosti; neboť »zatvrzelé jest srdce,« dí sv. Bernard, »které ani k lítosti se nedá pohnouti, ani mírností obměkčiti, ani prosbami oblomiti, které hrozbám neustupuje a ranami ještě více se zatvrzuje.«

Opět drazí v Kristu pátrejte sami u sebe, a přemýšlejte, zda nemáte na sobě tuto známku zatvrzelosti. Zpytujte sebe za tímto účelem, zdaž a jak jste posud používali obyčejných i mimořádných prostředků spasení. Musíte-li si říci, že jste těchto prostředků spasení buď vůbec nepoužili správně t. j. ke svému posvěcení a ospravedlnění, a že bez ohledu na ně stále ve starých zlých navyklostech a neřestech žijete, pak vskutku patříte ke hříšníkům zatvrzelým a máte důvod nade všecky důvody, abyste se pro duši svou a spásu svou báli toho nejhoršího! Dej Bůh, aby ani jeden mezi vámi nebyl, který by tyto známky zatvrzelosti, jak jsem v krátkosti je uvedl, na sobě měl.

II.

Z příčin zatvrzelosti uvádím tři: nevěru, návyk hříšný a opovážlivost hříšníkovu.

1. Nevěra. Že nevěra k zatvrzelosti srdce vede, jest samozřejmo. Dejme tomu, že hříšník nevěří vůbec v Boha, v nesmrtelnost duše, nebe ani peklo: jaký pak má vůbec důvod, aby svým vášním přítrž učinil, hříchu se odřekl a se polepšil? Jistě žádný, aspoň žádný nadpřirozený, který ke pravému Bohu, milému pokání jest žádoucí. Nevěrec bude tedy pokračovati ve svém hříšném živobytí, jak dlouho bude moci, a bude-li mu již hříšný skutek nemožným, bude přece jeho srdce lpěti na hříchu a jeho polepšení bude pouze povrchní.

Vizte, drazí v Kristu, proč za našich dnů tak mnoho hříšníků v plné zatvrzelosti žije: ztratili víru! Ať se jejich svědomí hýbe a jim vyčítá, ať jim křesťanské pravdy se vykládají: — tací setrvají při svém špatném smýšlení, neboť řeknou: Proč bych se měl mořiti s pokáním a polepšením, když s tímto přítomným životem se všecko končí a na věčnosti ani odměny ani trestu če-

kati nemusím? — Ó, hleďte, abyste svatou víru katolickou neztratili, neboť nevěra, která již sama o sobě jedním z nejtěžších hříchů jest, přivádí za sebou zatvrzelost a vede tedy na dvou cestách k zavržení věčnému.

2. Hříšný návyk. Každý ví, jak veliká jest síla zvyku; zvyk působí, že to, co s počátku jest těžké a hořké, postupem času lehkým a příjemným se stává. To jmenovitě platí o hříšném návyku. Kdo po prvé se dopouští hříchu, cítí vnitř odpor, svědomí se mocně hýbe, dá mu to práci, aby se vášni své oddal a hřešil. Po druhé, po třetí jde hřích již obyčejně lehčeji; hřích již se nejeví tak odporným, tak těžkým, tak zlořečeným, jako po prvé, a čím častěji se hřeší, tím méně si člověk ze hříchu dělá, konečně ztratí hřích v jeho očích všecku ohavnost a člověk se ho dopouští tak lehce, jako by na něm nic nezáleželo. Tak dochází k tomu, že hříšník ze zvyku proti čistotě sám se sebou a jinými co nejohavněji se prohřešuje, že se opíjí, kleje a rouhá se, podvádí a šidí, pomlouvá a čest bližního tím nejnespravedlivějším způsobem uráží, a při tom ve svědomí svém znepokojen není a ani jednou vážně nepomyslí: já jsem veliký hříšník, musím se polepšiti, jinak budu na věky zavržen.

Takto působí hříšný návyk docela přirozeně zatvrzelost srdce. Proto praví sv. Bernard: »Ze hříchu, opakujeme-li jej, povstává návyk, a návyk přináší spolu jakousi nutnost. Z návyku povstane nemožnost, by se člověk odtrhl od hříchu; nemožnost pak vede k zoufalosti, a následek zoufalosti jest věčné zavržení.« Kdo tedy se svou duší dobře smýšlíš a ji nechceš ztratiti, odporuj počátkům, vyhýbej se prvému hříchu, a neutíkej před ničím více, než před tím, abys se stal hříšníkem ze zvyku!

3. Opovážlivost hříšníkova. Mnozí hřeší a žijí ve hříchu a nemají nejmenší vůle se polepšiti; ale přece doufají, že Bůh jim bude milosrdným a je nezavrhne. To jest opovážlivé spoléhání a nevede ke spasení, ale k zavržení. Bůh jest ovšem nekonečně milosrdný a jest ochoten, všecky hříchy, ať jsou sebečetnější a větší, odpustiti; ale toto jeho milosrdenství platí jenom hříšníkům opravdu kajícím. »Jak veliké jest milosrdenství Páně a slitování jeho nad těmi, kteří se obracejí k němu!« Eccli. 17, 28. Kdo hříchů svých opravdu nelituje a nemá pevnou vůli, že se polepší, nýbrž v nich lehkomyslně žije, ten jest jakožto hříšník nekající vyloučen z milosrdenství božího, a bude obětí jeho trestající spravedlnosti. Nic jiného to dále není, než chytrý kousek ďábla, který působí, aby hříšník věřil, že může od Boha všecko doufati a ničeho se báti nemusí. Když tedy hříšník ve svém neblahém zaslepení všecku bázeň boží odloží, nemyslí na polepšení, ale zůstává ve svém hříchu. Takovýmto zaslepeným hříšníkům opakuji slova Ducha sv.: »Nepřidávej hříchu ke hříchu, a neříkej: Smilování Páně veliké jest, smiluje se nad množstvím hříchů mých; nebo milosrdenství i hněv rychle přicházejí od něho a na hříšníky hledí hněv jeho. Eccli. 5,5.—7.

Znáte nyní drazí v Kristu, známky i příčiny zatvrzelosti hříšníkovy. Ach, kéž by mezi všemi hříšníky, kteří bohužel v naší farnosti budou, ani jeden nebyl, který k zatvrzelým počítán býti musí. Skutečně, hříšník zatvrzelý je ve velice zlých okolnostech; stojí takřka jednou nohou již v pekle! Známo jest nám přísloví: Hřešiti jest lidské, ale ve hříchu setrvati, ďábelské!« Zůstaňte tedy, nešťastní hříšníci, lidmi a nebuďte ďábli! Nesetrvávejte déle ve hříchu; použijte zbývajícího vám ještě času milosti ke smíření se s Bohem; vykonejte dobrou sv. zpověď! A kdožkoli tak nešťastný jest, že upadl do hříchu těžkého, ten pozvedni se s pomocí boží bez odkladu z pádu svého, konej rychle trvalé pokání a zachraň duši svou! Amen.

Z Jana ev. Zollnera přel. *Fr. Wolf*, farář ve Velké Zdobnicí.

Neděle X. po sv. Duchu.

Duch sv. a křesťanská mystika.

»A na služebníky své a služebnice své vyleju v těch dnech ducha svého a budou prorokovati.« Sk. ap. 2, 17.

Uvažovali jsme, co je křesťan a jaký jeho poměr k Duchu, jakož i jaké povinnosti má a pravili jsme, že nadpřirozený cíl, k jakému jsme znovuzrozeni, na křtu sv. vtiskuje nám křesťanům nezrušitelné znamení, jež nám nikdo nevezme. Cíle toho dospějeme, jestli se uchráníme hříchu těžkého, čili jestli zůstaneme v posvěcující milosti boží a v konání ctností i dobrých skutků; to je první stupeň z nadpřirozeného života křesťana. Je však ještě vyšší duchovní život, který bývá údělem jen jednotlivých duší a který je nám obyčejným, jak se říká, křesťanům, téměř neznámým a proto také pro jednotlivce nepochopitelným, ba nemožným. Je to život mystycký, tolik co tajemný, jaký někteří svatí z dopuštění a vyššího vlivu božího, již zde na světě žili, vyvinujíce činnost a schopnosti, jež nutno nazvati podivuhodnými, zázračnými, přímo božskými. Oni žili na světě, ale nežili pro svět, nýbrž v jakémsi svatém vytržení a nadzemských sférách, či krajích. A tomuto tajemnému, vyššímu duchovnímu životu křesťana říkáme mystika, o níž a účastenství Ducha sv. na ni dnes si porozjímáme.

Pojednání.

Mystika není údělem pouze jednotlivých stavů, na př. duchovních; v životopisech svatých dočítáme se, že duše i prostých lidí povznesla se nad obyčejný život pozemský, tak že nezdáli se ani žíti život tělesný. A to se mohlo státi jen tím způsobem, že Bůh přiblížil se těmto jednotlivcům více, než obyčejným smrtelníkům a že v nich působil více, než oni sami byli s to. O takových svatých se říká, že měli vidění a to vidění, jež vztahovalo se na

Boha a bylo, — jak samozřejmo, nejasné, aneb vidění bytostí a věcí mimo Boha, které mohlo býti zřetelné a jasné. První byli v ekstási — vytržení, — druzi prorokovali buď ze své obraznosti, pomocí svých smyslů, neb i zjevení božího To se rozumí, že u takových svatých život povznesl se až ku křesťanskému hrdinství a že ctnosti jejich vyvinuly se mocněji a vytrvaleji, než u jiných lidí, ba často i tělo jejich povzneslo se k neobyčejným výkonům, nad nimiž krčí ovšem rameny, kdo ve vyšší mystický život nevěří, jako vůbec tací nevěří v nic, co smysly svými nechápají. Jak dočítáme se, že někteří svatí viděli a slyšeli do ohromné dálky, že kráčeli a vznášeli se nad propastmi a vodami, dovídáme se obzvláštní, podivuhodné pružnosti jich těl, zázračné vytrvalosti v postu a tuhém poustevnickém životě, o nebeské vůni, již vydávali, o kromobyčejné uzpůsobení jich srdce, okončin, o zvláštním nadání k tomu neb onomu umění, o vrytých do těla jejich nástrojů umučení Páně, zázračném krvácení, uchování jich mrtvých těl před hnilobou. To je mystika ve svých zjevech, nejvyšší to stupeň, k jakému se může povznésti duše křesťana zde na světě za pomoci boží.

A kdo je původcem tohoto vznešeného zjevu? — Duch sv., od něhož pochází duchovní život vůbec, zvlášť ale všecky dary, které život tento k vyšší dokonalosti — až k mystice totiž — povznášejí. Tento vyšší duchovní život potvrzuje sv. Pavel v listě ku Kor. 1., 12, kde čteme: »rozličná jsou působení, ale týž Bůh, který působí všecko ve všech,« a ještě dříve mluví o něm prorok Joël, řka: »I stane se potom: vyleju ducha svého na všeliké tělo a prorokovati budou synové vaši i dcery vaše; starcové vaši sny míti budou a mládenci, 2, 28, vaši vidění vídati budou.«

Naši duchaři, či jak spisovatel český je nazývá »blouznivci našich hor,« rádi se odvolávají na toto místo prorokovo, zapomínajíce, že slovy těmi dokonce nepředpověděl Joël budoucnost spiritistů, dobu docela jinou, kdy opravdu vylit byl Duch sv. na první obec křesťanů.

Sv. Petr ve svém kázání na den seslání Ducha sv praví, že toho zaslíbení prorockého daru, o němž mluví prorok Joël, právě na ten den se vyplnilo, tedy již 19 set let dříve, než o spiristech vůbec kdo mluvil. Ostatně dílo duchařů není dílo boží, ale dílo proti Bohu a k tomu co je nemůže Duch sv. dáti svého požehnání.

Je to týž Duch, jenž nás dítkami božími učinil a svým působením od stupně k stupni vede, aby nás připravil již na tomto světě na slávu, kterou máme k očekávání na věčnosti. Duch sv. chce takto omilostěné, k mystickému životu povznesené duše odměniti za ctnosti a zásluhy, jichž si ve službě boží dobyly. On chce z nich učiniti si nástroje pro své dalekosáhlé plány, pro dobro církve a lidstva a opravdu potkáváme se v dějepisu církve se zjevem, že mnohé velké skutky vykonány byly za pomoci mystiky, t. j. od osobností, jež vyšším duchovním životem byly nadány a třeba něco mělo původ pouze legendární, nelze přece tvrditi, že vše, co o svatých v tom ohledu se dočítáme, je lež a výmysl

lidský. A to je tudíž důkazem božského původu naší církve, neboť mystika jsou divy a ty jsou možny jen v katol. církvi za všech časů a za všech věků. Jako oslavil Spasitel církev původní před očima pohanů divy a zázraky, tak oslavuje církev dnešní oproti nevěrcům a pochybovačům mystikou v životě svatých. Právě pro takové časy zaslíbena jí zvláštní pomoc, jak čteme u sv. Luk 12, 12: »Duch sv. naučí vás v tu hodinu, co byste měli mluviti.«

A nadarmo nejmenují se v písmě časy, v nichž Bůh proroky lidu nevzbuzoval, dny hněvu a navštívení božího.

A jaké mravné naučení máme čerpati, dr. přátelé, z dnešního rozjímání? — Především, že nesmíme pochybovati o těchto zjevech mystických jak mnozí i křesťané činí, a že je nesmíme podceňovati. Ony jsou v nejvyšším spojení s naší církví, jsouce takřka jejím doplněním. Vždyť naše církev je celá nadpřirozená, jak co do jejího zakladatele, tak do cílů jež sleduje. Mystiku podceňovati znamenalo by pohrdati církví My se však nemusíme zjevů těchto báti, jako nějakého umění; vždyť my sami stojíme nad celou mystikou docházejíce — na př. v nejsvětější svátosti oltářní větších divů než o jakých čteme v mystickém životě církve; na druhé straně pak nemáme po něčem podobném, t. j mystickém toužiti, ježto k spasení toho nepotřebujeme Konečně musíme Duchu sv. vděčni býti, že se jeví k nám lidem tak milostným a o církev boží tak pečlivým, neboť divy a zázraky byly, jsou a budou vždy důkazem jejího původu »Každého času vzbuzuje Bůh prorocké muže k vedení lidí,« píše sv. Tomáš. Proto dík Duchu svatému původci toho všeho. Amen. *Jos. Kousal.*

Neděle X. po sv. Duchu.

Dnešní evangelium varuje před pýchou a doporučuje pokoru.

»Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen,
a kdo se ponižuje, bude povýšen.«
Luk. 18., 14.

»Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili, jeden fariseus a druhý publikán,« tak počíná vypravovati dnešní podobenství.

Jakkoli jejich postavení v životě bylo zcela rozdílné, přece měli tito dva muži stejný úmysl. Přes to však nešli ani spolu, nebo vedle sebe do chrámu. Fariseus zajisté pokládal to pro sebe za nedůstojné, společně s opovrhovaným a nenáviděným celníkem cestu do chrámu Páně konati. Již jeho jméno »fariseus« — na česky »oddělený« — tomu nasvědčuje.

Sekta fariseů povstala již v 2. století před Kristem. Povstala oproti nevěřící straně sadduceů a měla za účel, službu boží ve staré čistotě a se starou horlivostí udržovati a podporovati.

Její přívrženci náleželi vzdělaným a lepším stavům, i byli pro svou náboženskou horlivost u lidu u veliké vážnosti, ačkoli

počet jich v celé zemi jen několik tisíc obnášel. Učenci a soudcové jmenovitě k ní náleželi.

Tím se ke svému prospěchu rozlišovali od lepších a vzdělaných lidí našich dnů, kteří rádi nevěru na oči staví.

Snahy sekty fariseů byly ze začátku zajisté chvály hodny, a život její členů byl vzorem nábožensko-mravních ctností. Znenáhla však vzdalovala se od ducha přikázání božích a veškerou váhu kladla na písmeno těchto přikázání a na zevnějšek služby boží. —

Tak vězeli fariseové za času Krista Pána v přetvářce a zdánlivé svatosti, a pýcha, neláska, nesnášelivost a lakotnost nastoupily místo dřívějších ctností. Proto také Spasitel k nim volal: »Běda vám, zákonníci, fariseové, pokrytci, neboť jste podobni hrobům obíleným, kteří se zdají lidem zevnitř krásní, ale vnitř jsou plni kostí umrlých i vší nečistoty!« Mat. 23., 27.

Známe tedy jednoho z mužů, kteří šli se modlit — farisea. Kdežto tento nejváženějšímu stavu židovského lidu náležel, byli publikáni, celníci tak nenáviděni a tak pokleslí ve veřejném mínění, že slova celník, publikán a hříšník jen jeden význam měla, a když chtěli někoho ponížiti, nebo mu nadávati, říkali: Ty jsi publikán.

Odkud to přišlo? Lidem od jakživa nebylo nic nemilejšího, než platiti, a na druhé straně nic nemi hledanějšího, než peníze.

Římská říše pronajímala všechny daně velkopodnikatelům, kteří bydleli v Římě. Ti je zase dávali podnikatelům v zemích a ti opět menším berním, kteří se celníky, publikány nazývali.

Celníci utlačovali v Palestině a všude tvrdě a libovolně lidi daněmi a dávkami a neštítili se největších nespravedlností, aby co nejvíce peněz vyzískali. Proto byli všeobecně nenáviděni.

Když nyní známe oba muže, kteří do chrámu šli, můžeme si představiti, jak příjemnou byla jejich modlitba Bohu. A tu jsme v pokušení říci: Oba by měli modlitby nechati, nic jim nepomůže; neboť jeden jest pokrytec a druhý všeobecně známý hříšník.

Přece však jsme zvědavi zvěděti, jak zněla jejich modlitba. Kristus Pán nám ji obšírně vypravuje, nejprve modlitbu fariseovu a potom publikánovu.

Fariseus modlil se takto: »Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé, dráči, nespravedliví, cizoložníci, jako i tento publikán. Postím se dvakrát za týden, desátky dávám ze všech věcí, kterými vládnu.«

Samoliběji a pyšněji nemůže se nikdo modliti, než jak to činil fariseus těmito slovy.

Může býti větší pýchy, než ta, která všechny ostatní lidi odsuzuje a sebe jediného za spravedlivého a neúhonného prohlašuje? Může se kdo hruběji klamati o svém mravním stavu, než když si na tom zakládá, že není dráčem nespravedlivým, cizoložníkem, a s ním že jiných hříchů není?

A přece je nemálo křesťanů, kteří právě tak, ne-li mluví, tož smýšlejí, jako fariseus ve chrámě.

Jedni míní, poněvadž pilně chrám navštěvují, často sv. svátosti přijímají, svědomitě posty zachovávají, že mají právo pohrdlivě dívati se na ty, kteří toho nečiní, že se mohou za lepší a dokonalejší pokládati a Bohu děkovati, že nejsou tak zlí jako ostatní lidé. Tato duchovní pýcha připravuje je však o všechnu odměnu a zásluhu jejich náboženských cvičení, protože jim schází první a nejpotřebnější v křesťanství — láska a pokora.

Jiní těší se ze své spořádanosti, že nejsou dráči, nespravedliví, cizoložníci, jakoby člověk přes to nemohl býti velikým hříšníkem! Záleží desatero božích přikázání a patero církevních přikázání jen v tom, že na nás žádají, neloupiti, nekrásti, necizoložiti a nedopouštěti se hrubých poklesků? A není-li mimo přestupky jmenovaných přikázání sedmero hlavních hříchů, desatero cizích hříchů a šestero hříchů proti Duchu sv.?

Modlitba fariseova byla tedy hloupá a pyšná.

Vyslechněme modlitbu publikánovu! Zní zkrátka a dobře: »Bože, buď milostiv mně hříšnému!«

Publikán nevyvyšuje se nad ostatní lidi; myslí jen na sebe a na svou vinu; nevypočítává své zásluhy před Bohem, neboť nemá žádných a ví jenom o svých hříších, o jejich velikosti a trestuhodnosti. Proto bere útočiště jedině k milosrdenství božímu, bije se v prsa a praví: »Bože, buď milostiv mně hříšnému!«

To, nejmilejší, jest modlitba Bohu nejpříjemnější, neboť v těchto málo slovech jest obsaženo vše, co Boha ctí a oslavuje. Člověk v ní uznává velebnost a slávu boží, jeho povýšenost nade všechen hřích, jeho svatost a spravedlnost, jeho lásku a milosrdenství ke všem, kteří ho pokorně vzývají.

V těchto málo slovech jest však také pro nás nejkrásnější modlitba. Nikdy člověk zbožněji a horlivěji své srdce k Bohu nepovznese, než když, pamětliv jsa svých hříchů, kajícně o milost volá a poznává, že jedině hřích nás od Boha odlučuje.

Poněvadž jest tato modlitba tak vhodná, měl by se každý člověk takto modliti. Neboť kdo není hříšníkem?

Když i někdo se nedopustil žádného hrubého bezpráví, když i žádného špatného skutku nevykonal, schází mu přece namnoze ctnosti, které pravému křesťanu scházeti nemají: živá, nikdy neutuchající víra, vřelá, nikdy nekolísající láska, radostná naděje ve všech okolnostech života, pokora a upřímná radost ze štěstí bližního.

Ale jest také spasitelno vždy věděti, že jsme hříšníky. Jen tehdy, když jsme si vlastní viny a osobních chyb vědomi, promíjíme svým bližním, máme soustrast s jich slabostmi, jsme trpěliví, smířliví a pokorní.

Ano, velkou cenu má, milení, nikdy nezapomínati, že jsme hříšníky a často většími hříšníky než jiní. —

Známe nyní modlitbu fariseovu a pochopíme, proč v dnešním evangeliu praví: »Tento sestoupil do domu svého ospravedlněn, onen nikoliv.«

Co to znamená? To znamená, jeden publikán a hříšník, byl Bohem milostivě přijat, druhý nikoliv. Publikánu byly jeho hříchy odpuštěny, fariseovi nepomohlo jeho vychloubání nic. Obdržel již svou odměnu a jeho pýcha byla mu záhubou.

Božský Spasitel zakončuje podobenství o fariseu a publikánu slovy: »každý, kdo se povyšuje, bývá ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.«

Tato slova obsahují zákon mravního světového řádu, který přísloví takto naznačilo: »Pýcha předchází pád.«

Satan a jeho nohslehové chtěli se nad Boha povýšiti a byli s nebe svrženi do propasti pekelné. Adam a Eva chtěli býti jako Bůh a byli vyhnáni z ráje a s celým svým potomstvem utrpení a smrti zasvěceni.

A jak často se tento zákon během světových dějin vyplnil na králích a císařích, dobyvatelích a pánech světa, jichž pýcha byla přísně potrestána.

A komu nejsou z vlastního života známy příklady, v nichž lidé, kteří v pýše, nadutosti a nadbytku žili, v chudobě a ponížení skončili?

A naopak: kdo byl nejpokornější z těch, kteří kdy na zemi žili? kdo se víc ponížil než Syn boží? A jak byl povýšen mezi všemi národy země a po všecka století?

A jaké slávy a jakého povýšení dostalo se Panně Marii, věrné dívce Páně, která v chudobě, pokoře a ponížení žila a umřela!

Žijeme v době, která se vysmívá, když k pokoře se lidé vybízejí. Pokora platí dnešní doby za nesmysl. Kdo v nynějším světě to chce k něčemu přivésti, musí se tlačiti ku předu a bez ohledu na jiné, jenom na sebe a na svůj zájem pamatovati.

Proto jest však také velkým, nešťastným znakem naší doby pýcha, nadutost. Všude se rozšiřuje: ve vědě, která Bohu poslušnost vypovídá a všechny velké věci lidskému duchu připisuje; v životě národů a států, kteří naproti sobě stojí plni nadutosti, domýšlivosti a závisti; v rodinách, v nichž děti rodičům poslušnost odpírají; v dílnách, kde jeden od druhého nechce si dáti nic říci. Všude, kamkoli se podíváme, panuje pýcha a samoláska a nikdo již nechce býti pokorným a poslušným. Každý chce výš a výše!

To však jest neštěstím dnešního lidstva, a tato pýcha předchází jeho pád. Znamení tohoto pádu jest skutečně již dosti.

Nábožní křesťané! Pýcha jest největším hříchem, prvním mezi hlavními hříchy. Pýcha jest příčinou všeho zla na nebi i na zemi, Pýcha svrhla anděly s nebe; pýcha vyhnala první lidi z ráje a učinila je a všechny jejich potomky nešťastnými; pýcha naplnila zemi prokletím Stvořitelovým a nouzi a smrt do světa přivedla.

Naproti tomu pokora, ponížení Syna božího svět vykoupila smrt a jeho moc překonala a věčnou spásu připravila.

Ale bylo třeba krvavého boje Syna božího na Golgotě, aby osvobodil lidstvo od ran, které mu pýcha zasadila. Až dosavad stojí to každého člověka těžký boj, aby v sobě samém nad pýchou a samolibostí zvítězil.

Milení! Mnoho zmůžeme, když vážně chceme: můžeme bolesti snášeti, můžeme nejtužší práce na se vzíti, můžeme silné náruživosti překonati, můžeme mlčeti a trpěti; ale jedno vítězství nebývá nám snadným, vítězství nad pýchou a samolibostí.

Kdo sama sebe přemůže, jest dokonalým křesťanem a křesťanským hrdinou, ano jediným pravým hrdinou, jak to básník vyjadřuje slovy: Zdatný jest vítěz nad lvem, zdatnější dobyvatel světa, nejzdatnější, kdo sebe sama přemohl.

Dnešní evangelium varuje nás znova před pýchou, samolibostí a doporučuje nám pokoru. Vezměme si proto příklad z farisea a publikána a nezapomeňme nikdy na slova písma sv.: »Bůh se pyšným protivuje, a pokorným však dává milost svou.« Milost však konečně nic není, než věčně blažený život. Amen.

Dle Hansjakoba *Jan Nep. Jos. Holý*, O. Praem.

Neděle XI. po sv. Duchu.

O svátosti posl. pomazání.

»Stůně-li kdo z vás, povolej k sobě kněze církve.« Jak. 5.

Vznešené pravdy, které náš božský Spasitel učil, potvrzoval mnohými zázraky. Jaký tudíž div, že tisícové věřících následovali ho na všech jeho cestách, že přinášeli k němu nemocné, aby je uzdravil. I dnešní sv. evangelium nám vypravuje podobnou událost. Člověka hluchoněmého přivádějí k Pánu Ježíši a prosí jej, aby ho uzdravil, aby ruce své na něho vložil. Spasitel vede jej v ústraní, vkládá prsty své v uši jeho, slinou se dotýká jazyka jeho, pozdvihuje zraku svého k nebesům a dí: »Effeta« t. j. otevři se! Nebylo ovšem těchto vnějších znamení potřebí, mohlť zajisté P. Ježíš jen pokynouti, jen slovíčko promluviti a zdráv by byl býval člověk ten; než P. Ježíš užívá vnějších znamení, aby jimi ukázal všemohoucnost svou, aby jimi prokázal též vnitřní dobrodiní a propůjčil neviditelnou milost svou.

1. I v naší době žije mnoho hluchoněmých mezi námi, hluchých totiž ku všemu napomínání a povzbuzování k dobrému, němých pak ku vzdávání chvály a díků tomu, který o nás pečuje jako dobrý otec o dítky své, který nás volá k sobě, tu milostí a láskou svou, hned zase neštěstím, bolestí, nemocí a zvláště smrtí. Bohu ale budiž žalováno, že mnohý člověk až teprve ve smrtelném zápase jde do sebe, až teprve na lůžku smrtelném touží po smíření s Bohem, kterého tak často hněval a urážel že mnohému až teprve v poslední den jeho života se otvírají uši ku slyšení slova božího a jazyk jeho se rozvazuje k modlitbě, ku prosbě za odpuštění a ku chvále boží. A dobrotivý Bůh ani potom nepohrdá lítostí hříšníka, ale posílá k němu kněze své, aby se nad ním modlili, na něj skládali ruce, aby obrátili dříve zatvrzelé jeho srdce a nyní trhající se zrak povznesli k nebesům, k žádosti po věčné

blaženosti; aby mu otevřeli bránu věčné slávy, kde andělé a svatí chválí v hymnách a blahořečení na věky Tvůrce a Pána Boha svého.

2. Sv. apoštol Jakub píše ve své epištole: »Stůně-li kdo z vás, povolej k sobě kněze (starších) církve a nechť se modlí nad ním, mažíce jej olejem ve jménu Páně; modlitba víry uzdraví nemocného, polehčíť jemu Pán, a jestliže ve hříších jest, budou mu odpuštěny.« (5., 14.) Slovy těmito ukazuje nám sv. apoštol ne snad na zvyk, který vládl mezi prvními křesťany, ale zvláště na zřejmý rozkaz Páně, který toto sv. apoštolům přikázal. Byltě sv. apoštolové jednak příliš svědomití v plnění rozkazů Kristových, s druhé strany pak se neodvažovali zaváděti ani těch nejmenších novot, jak vidíme při obrácení setníka Kornelia, ani změn, o čemž svědčí spor o obřízku. A právě toto svědectví sv. apoštolů jest nám důkazem, že jim Pán Ježíš udílení svátosti posledního pomazání poručil. Tuto pravdu nám potvrzuje též dnešní sv. evangelium líčící uzdravení hluchoněmého, totéž dosvědčuje uzdravení slepého od narození jakož i jiné zázraky.

Někteří chtěli hledati původ této svátosti v obyčeji balsamování mrtvých u starých národů, zvláště u Egypťanů obvyklém a poukazovali i na balsamování těla Páně. Tomu není tak! Jak mnohá zařízení Starého Zákona, tak zdá se i balsamování mrtvých nejen výrazem víry v život záhrobní, ale i obrazem i přípravou na svátost posledního pomazání. Účelem balsamování bylo chrániti mrtvé tělo před hnilobou, rozkladem, záhubou, účel posledního pomazání pak jest ochrana duše před věčnými tresty a věčnou záhubou.

»Svátost posledního pomazání jest,« dle slov konc. Trid., »takořka dokončení pokání a křesťanského života;« svátost tato rozmnožuje posvěcující milost, dokonává očištění duše, odpouští hříchy, za které člověk dosti neučinil, ona doplňuje pokání, chrání před úklady ďábla, »jenž na umírající tím prudčeji dotírá věda, že krátký čas má«. Zjev. sv. J., 12., 12. Tato svátost dává útěchu umírajícím, oslazuje jejich trápení a je-li to ku prospěchu nemocného, udílí i ztracené zdraví.

3. Kněz, zaopatřující nemocného, vykropuje příbytek svěcenou vodou, na to pak podává nemocnému kříž k políbení. Chvějící se rukou a se slzami v očích tiskne nemocný toto znamení naší spásy na ubledlé rty. Ó jak vznešený, poučný a dojemný jest tento okamžik, v němž mnohý hříšník po dlouhé snad době, po dlouhé snad řadě let opět líbá obraz svého Spasitele a to snad naposled! — Naposled — aby v krátké chvíli již viděl jej tvář v tvář. N. I dovedete nebo chcete chápati tu bolest nad hříchy umírajícího člověka, rozumíte těm horkým jeho slzám, víte, proč se chvěje jindy silná ruka? On se loučí se světem, kterému věnoval celý život svůj, v němž marně hledal štěstí a pokoje; — jemu zapadá již slunce žití a on ví, on to cítí v duši své, že nadchází rozhodný okamžik života, od kterého závisí celá jeho věčnost.

Na to vyznává nemocný hříchy a to nejen snad od poslední sv. zpovědi, ale všechny, kterýchž se v životě svém dopustil. Tak vidí zcela jasně tu spoustu hříchů, jimiž P. Boha urážel, kterými splácel mu jeho lásku a sobě hroznou věčnost připravoval. Jak chvěje se tu umírající a prosí za odpuštění! Nyní teprve poznává marnost světských, rychle pomíjejících radovánek, nyní teprve cítí v duši své, jak nerozumné jest opustiti Toho, který nás stvořil a o nás v otcovské své lásce pečuje. Jak rád započal by tu ještě jednou žíti; ale žíti si přeje jinak, nežli dosud, žíti opravdu ku cti a chvále boží a vlastnímu spasení.

A kněz těší nemocného, ukazuje mu na svaté rány Kristovy, na sedmibolestnou jeho Matku a neskončené milosrdenství boží. Nemocný se uklidňuje; zdá se mu, že již není na tomto světě, a duše jeho již se povznáší v myšlenkách v tu novou vlast nevýslovně krásnou do společnosti vyvolených božích a hledá mezi nimi své známé dříve zemřelé. A aby tato touha po nebi dovršena byla, přijímá nemocný Tělo Páně nejsvětější, aby takto s Ježíšem spojen, láskou nejněžnější s ním žil, s ním trpěl i umíral.

Konečně pak udílí kněz nemocnému poslední pomazání. Mezi tím, co modlí se přítomní za nemocného, maže kněz jeho oči, uši, nos, ústa, ruce a nohy sv. olejem nemocných a říká: »Pro toto svaté pomazání a své zbožné milosrdenství odpustiž tobě Pán cokoli jsi zlého učinil: zrakem, sluchem, čichem, chutí a řečí, dotekem, chůzí a těla žádostí.« Takto očištěn od hříchů svých a posilněn na duši své podstupuje pak nemocný bez bázně a strachu onen poslední zápas, poslední boj proti všem nepřátelům svého spasení.

Než stává se často, že příbuzní nemocného odkládají den ke dni zavolati kněze k nemocnému, jako by jej tím snad před smrtí ochrániti mohli, a když pak kněz přijde, mívá nemocný duši na jazyku. Stačí ovšem ku přijetí svátosti posledního pomazání dle slov sv. Tomáše Aq. »když jenom nemocný žádné překážky nečiní«; vzdor tomu však žádoucna zajisté i k přijetí této svátosti příprava a náležitý čas. A proto láska křesťanská nám ukládá za povinnost, abychom k nemocnému včas kněze povolali a sami též se na přijetí této svátosti umírajících a tím i na šťastnou smrt v čas připravili. Ano, se smrtí se máme často obírati, na ni pamatovati, poněvadž přijde jistě, poněvadž se k nám blíží každým dnem. Pohlédni do písma sv. a ono řekne tobě: »Adam žil 930 let a — zemřel, Malalael žil 895 a — zemřel, Jared 962 let a — zemřel, Methusalem 969 let a — zemřel, Lamech 777 let a — zemřel. I o tobě řeknou jednou, a to snad dosti brzy, dříve nežli se nadeješ, žes — zemřel.

Vedle toho má častá vzpomínka na smrt i to dobré do sebe, že sílí v pokušení, chrání před hříchem, těší v bolesti a v neštěstí, že činí smrt méně hroznou, někdy i příjemnou.

Proto se nelekejme nikdy této myšlenky, nelekejme se včas se připraviti na hodné přijetí svátosti posledního pomazání.

Hleď, zemřeli snad již rodičové tvoji, bratři, sestry, dobrý přítel tvůj. Tys stál snad u lůžka jejich v bolesti, aniž bys jim mohl pomoci. Ty vzdechy umírajících zarývaly se hluboko v srdce Tvé, zoufalá bolest se tebe zmocnila, když naposled tě žehnala upracovaná ruka tvého otce, když naposled tiskla ruku tvou a dávala ti naposled to smutné a tklivé »s Bohem«. Tys viděl snad, aniž bys pomoci mohl, jak klesají ruce matky tvé, ruce, které tě hýčkávaly, tys viděl, jak bledne ta drahá matky tvář, jak blednou rty, jež tě líbaly a učily se modlit i Boha znát, tys viděl, jak trhají se ty dobré oči, v nichž byl tvůj celý svět. Jeden vzdech, ještě jednou dmou se prsa, v nichž chladné, zlaté srdce mateřské — bolestný pohled — úsměv — a tys stál u mrtvoly té, kteráž ti život dala; ty přál jsi sobě, obětovati za ni život tvůj — než vše marno, tys jí nemohl pomoci jiným způsobem, než žes spolupůsobil k tomu, aby se náležitě připravila na smrt, na hodné přijetí svátostí umírajících.

Než, m. kř., i tobě přijde chvíle, v níž musíš opustiti vše ano vše na tomto světě! Ó vzpomeň na tu hroznou chvíli, v níž i spravedlivý se chvěje, v níž uzříš ještě jednou jako v zrcadle celý svůj život minulý a vedle dosud tajnou rouškou zastřený, život budoucí Kdo tě, m. kř., ve chvíli té potěší, kdo ti přinese pomoci? Kněz, ano ten často nenáviděný kněz pospíší k tobě bez ohledu na nebezpečí nebo obtíže, aby tě smířil s rozhněvaným Bohem a tebe potěšil i posílil na cestu poslední. I ty přitiskneš pak třesoucí se rukou svatý kříž, znamení to naší spásy, na ústa svá, i ty budeš prolévati hořké slzy nad spáchanými hříchy.

Rcete, N., sami, zda není to pošetilostí, ano bláznovstvím, na onu poslední hodinku života zapomínati, v nekajícnosti žíti a pokání vždy jen odkládati. Jak omluví se před soudnou stolicí ten, kde nebude míti více času svátosti umírajících přijmouti? Snad tím, že nevěděl, že zemře, či že smrt jestě nepřijde? Neřekl Pán Ježíš, že smrt přijde jako zloděj v noci, že člověka překvapí a proto, že máme býti na smrt stále připraveni? Ano, žádné omluvy nenajde ten, kdo se na smrt včas nepřipraví, kdo ji denně neočekává. Žijme proto jako umírající, abychom neumřeli na věky, žijme s Kristem, to jest dle jeho sv. přikázání a pak zajisté že nám popřeje Spasitel náš i času ku přijetí svátostí umírajících i na milost přijme nás a uvede ve slávu svou. Amen.

Jos. Choc, kaplan.

Neděle XI. po sv. Duchu.

Uzdravení nemocného jazyka.

»Mluvil právě.« Mar. 7., 35.

Pohanský básník Aesop vypravuje: Pán poručil svému služebníku, opatřiti a uvařiti nejlepší jídlo, které kdy může býti nalezeno. Sluha mu předložil jazyky a nic jiného. Na to mu poručil pán, připraviti nejhorší jídlo, a sluha přinesl opět jazyky a jiného

zase nic. Když byl tázán, proč tak učinil, odpověděl: »Jazyk jest nejlepší a nejhorší, neboť může učiniti nejlepší věc nejhorší a nejhorší věc nejlepší.« (Mehler IV., 269 d) Mnoho záleží na tom, jak člověk svého jazyka užívá. »Mluvil právě« — praví dnešní evangelium o hluchoněmém, kterého božský Spasitel uzdravil, kterému řeč a sluch opět daroval. Kéž bychom mohli o každém křesťanu říci: Mluví právě, mluví tak, jak Bůh chce, mluví, aniž by hřešil. Ale o přemnohých nemožno tak říci; mezi všemi hříchy jsou hříchy jazyka téměř nejčastější, a málo lidí jest, kteří se jazykem neprohřešili. Sv. Magdalena z Pazzis dí, kdyby znala osobu, která o bližním nikdy nic zlého nemluvila, pokládala by ji za hodnou, aby již za živa prohlášena byla za svatou. Vždyť jest mimo řeči hříšné, bez lásky k bližnímu, ještě mnoho jiných hříšných řečí, jimiž se lidé prohřešují, zvláště když jméno boží lehkomyslně vyslovují, klejí, Bohu se rouhají, křivě nebo bez potřeby přísahají, necudné řeči vedou, slovem: jest mnoho nemocných jazyků mezi námi, které mají býti uzdraveny jak byl uzdraven jazyk hluchoněmého v dnešním evangeliu, aby právě mluvil.

Nuže, jaké máme prostředky, abychom také nemocné jazyky uzdravili? Jest mezi námi někdo, kdo může o sobě říci, že mluvil vždy právě, že se nikdy jazykem neprohřešil? Mlčíte. Nuže, pak míním, že budete všichni pozorně naslouchati, abyste poznali prostředky, které uzdravují nemocný jazyk, které vás činí schopné, vždy právě mluviti: *Takové prostředky, abychom vždy právě mluvili, jsou: I. modlitba, II. pomyšlení na všudypřítomnost boží, III. pomyšlení na zlé následky hříšného jazyka, IV. pomyšlení na trpké utrpení Krista Pána.* Počínám ve jménu Páně.

I. *Prvním prostředkem* k uzdravení nemocného jazyka, aby mluvil právě a bohumile, *jest modlitba.*

Sv. apoštol Jakub (3., 7. a 8.) píše: »Všeliké přirození hovad a ptactva a zeměplazů i jiných bývá zkroceno, a jest zkroceno od přirození lidského: ale jazyka žádný z lidí zkrotiti nemůže.« Když tedy žádný z lidí jazyka zkrotiti nemůže, kdož jej může zkrotiti? Tu praví sv. Augustin (sermo 3. de verb. Dui.): »Když žádný z lidí nemůže jazyka zkrotiti, máme bráti útočiště k Bohu, aby jej zkrotil.« Právě to dosvědčuje vám také písmo sv. v knize přísloví (16., 1): »Člověk připravuje duši: ale Hospodin spravuje jazyk.« Kdo pak se diví že Job při mnohých utrpeních, která na něho přišla, při posměchu a předhůzkách, které mu činili jeho manželka a přátelé, přece byl tak trpělivý, a žádné hněvivé slovo přes jeho rty nepřešlo! V tom ve všem nezhřešil Job rty svými, ani co bláznivého proti Bohu mluvil,« stalo se to proto, že, jak sám praví (30, 11) »Hospodin uzdu vložil v ústa jeho.« Chceme-li tedy říditi se dle Joba, tož se modleme; prosme Boha, aby nám pomáhal panovati nad naším jazykem a nic hříšného nemluviti. Král David tak činil. Praví (žalm 108., 3. a 4.): Bojovali proti mně bez příčiny; místo toho, kdež mne měli milovati, utrhali mi: já pak jsem se modlil.« A oč se modlil? »Dej, ó Pane, stráž k ústům mým a dveře ke rtům mým!« Sv. Basil praví: »Modlitba

jest tedy nejlepší závora před ústa. Když ti zlořečí, když ti na cti utrhají, ke hněvu když tě ponoukají, ať se ti přihodí něco zlého, že bys mohl býti netrpělivý a zlé řeči pronésti, modli se, modlitba zavře ti ústa, nebo spíše otevře ti ústa, bys právě a bohumile mluvil, abys žehnal těm, kteří tě pronásledují, a modlil se za své nepřátele.«

II. *Druhým prostředkem* k uzdravení nemocného jazyka, aby právě a bohumile mluvil, *jest pomyšlení na všudypřítomnost boží.*

Již sv. Pavel naříká na množství hříchů jazykem; praví tak o ženských osobách (1. Tim. 5., 13): »Jsouce spolu zahálčivé učí se choditi po domích; a netoliko zahálčivé, ale i štěbetavé, i všetečné, mluvíce, co se nesluší.« To však také platí o mnohých mužích, a můžeme připojiti, že při těchto marných řečích mnoho pomluv a na cti utrhání, mnoho opovážlivých, drzých a nečistých slov přichází. Již však pohan Seneka praví: »S lidmi máme tak mluviti, jako kdyby to bozi slyšeli.« Kdyby byl tento pohan mluvil o pravém Bohu, byl by krásně naznačil příčinu, proč tak mnozí lidé hříšné řeči vedou: poněvadž nemají Boha před očima, na všudepřítomnost boží nepomýšlejí, že Bůh všecko slyší a že »z každého slova marného, kteréž mluviti budou, vydají počet v den soudný.« (Mat. 12., 36.) »Bůh to slyší,« praví sv. Jeroným »a v čas budeš museti vydati počet Bohu ze všech slov.« Kdybychom vždy, kdy s jinými mluvíme, si připomínali, že i Bůh jest přítomen, nenáviděli bychom tolik slov, velmi často bychom se spokojili slovy, »ano, ano, ne, ne«; neboť vše ostatní od zlého jest. Naše řeči by dle slov sv. Petra byly »slovo boží«, mluvili bychom, co slouží Bohu ke cti, k našemu spasení a ke spasení bližního.

III. *Třetím prostředkem* k uzdravení nemocného jazyka, aby mluvil právě a bohumile, *jest pomyšlení na zlé následky,* které mají hříšné řeči v zápětí.

Nesčetné jsou zlé následky, které má zlý jazyk v zápětí. »Není třetí věc možna,« dí sv. Jeroným, »buď mluví jazyk právě nebo neprávě; mluví-li právě, způsobuje mnoho dobrého, mluví-li neprávě, způsobuje mnoho zlého.« Písmo sv. ví to nejlépe, proto mluví tak často o mnohých a velikých škodách, které zlý jazyk způsobuje. »Ústa klevetníka jsou jako sprostná, ale do vnitřnosti těla zasahují?« (Přísl. 26., 22.) »Jazyk jest sice malý úd, a veliké věci provozuje. Aj, jak malý oheň, a jak veliký les zapálil. A jazyk jest oheň, veškerost nepravosti. Jazyk jest postaven mezi našimi údy, který znečišťuje naše tělo, a rozpaluje kolo narození našeho, roznícen jsa od ohně pekelného« sv. Jakub (3., 5. a 6.). V tomto smyslu píše sv. Bernard: »Jazyk je malý úd, ale zároveň veliké zlo, když nedáš na něj dobrý pozor . . . Jazyk mluví krásně pochlebováním, konče na cti utrháním, usmrcuje lží. Váže a nedá se svázati; jest necudný a nedá se držeti . . . Uniká jako úhoř — proniká jako střela — ruší přátelství jiných — rozmnožuje nepřátele, vzbuzuje sváry a hádky, rozsévá símě nesvornosti, raní jednou ranou a mnohé zahubí. Jest pochlebný a chytrý, naladěn

a připraven dobré zahubiti a zlé způsobiti . . . Jazyk jest zavřen a jako žalář položen; neboť jest obklíčen dvojitou zdí a chráněn zuby, které tvoří zeď, a rty ohněm zabarvenými, které pro jazyk tvoří jakousi předzeď, kdežto všechny ostatní smysly otevřeny jsou . . . Jazyk má kořeny v srdci, aby člověk uvažoval, že má mluviti, jak v srdci smýšlí, když jest to prospěšné nebo neprospěšné . . .« Sv. Jan Zlatoústý dí: »Lehkomyslný a necudný jazyk způsobuje nesčetné zlo, jest příčinou všeho zla, jazykem zahynulo více lidí než mečem.« (In ps. 140) Nepotřebujeme daleko choditi, abychom se přesvědčili, jakou škodu zlý jazyk způsobuje v rodinách a obcích, jak rozdvojuje sousedy a přátele a jak je naplňuje obapolnou nenávistí, jak ničí čest a dobré jméno a vraždí nevinné duše. Zdaž pomyšlení na tyto zlé následky není dosti silné, abychom uzdu vložili v ústa svá, abychom byli povzbuzeni, abychom měli úctu před nevinností, abychom v její přítomnosti nikdy zlých řečí nevedli, aby nám čest a dobré jméno bližního byly tak svatými, abychom jich nikdy nelaskavou řečí nepotřísnili, aby nám pokoj byl tak drahým, abychom jej nikdy nerušili pýchou, hněvem nebo pomstychtivostí?

IV. *Čtvrtým prostředkem* k uzdravení nemocného jazyka, aby mluvil právě a bohumile, *jest konečně pomyšlení na trpké utrpení a smrt Ježíše Krista.*

Ano, jak mocnou pohnutkou pro nás, abychom jazyk svůj na uzdě drželi a právě a dobře mluvili, jest příklad Ježíše Krista, který při svém hořkém utrpení mlčel, nebo mírně mluvil. Mluví, když toho vyžaduje čest jeho Otce nebeského; odpovídá nejvyššímu knězi, když toho pravda vyžaduje; mluví, ale s jakým klidem, s jakou mírností a tichostí. »Jestliže jsem mluvil nesprávně, dokaž to; jestliže jsem mluvil správně, proč mne tepeš?« Co však odpovídá, co mluví, když ho nepřátelé obviňují a pronásledují? Mlčí! Všechny ty zlé jazyky, které jeho utrpení, jeho smrt způsobily, neuznává odpovědi za hodny. Kdo ho zaprodal? zlý jazyk Jidášův: »Co mi dáte?« nechá se prodati. Kdo ho křivě obžaloval? zlý jazyk židů: »obžalovali ho z mnohého;« nebrání se. Kdo se mu posmíval? zlý jazyk bezbožných vojáků: »posmívali se mu a pravili: Zdráv buď, králi židovský,« mlčí. Kdo žádal jeho smrt? zlý jazyk zaslepeného lidu: »Ukřižuj ho!« nemá slova odvety. Kdo vyslovil soud smrti nad ním, kdo ho k smrti odsoudil? zlý jazyk nesvědomitého Piláta: »vemte ho a ukřižujte ho!« nechal se ukřižovati a neotevřel úst svých, jako beránek, když jest veden na smrt. Kdo se mu ještě na kříži rouhal? zlý jazyk nekajícího lotra a zástup buřičů: »rouhali se mu, on však jim odpustil. Jak nás zahanbuje příklad Krista Pána! Jak hned se rozhněváme, jak jsme netrpěliví při nejmenší urážce!

* * *

K čemu máme jazyk? Mluviti můžeme všichni; Bohu díky, jest to veliký dar; kdybychom na smrtelné posteli mohli se těšiti, jak sv. Efrem, který na smrtelné posteli Bohu děkoval, že za

60 let, která žil, nikdy vědomě nepromluvil slova, které by mohlo bližního zarmoutiti, což teprv uraziti, nebo jako onen poustevník, o němž se v životě otců vypravuje, že umíraje pravil: »Umírám pln útěchy, poněvadž mi po celý život slovo nevyklouzlo, jehož bych musel nyní litovati.« Co máme činiti, abychom měli takovou útěchu při smrti? Řekl jsem vám to dnes: Modleme se k Tomu, který dnes rozvázal ústa hluchoněmého, aby právě mluvil, modleme se k Ježíši, aby nám propůjčil milost, právě bohumile mluviti, nezapomínejme nikdy na počet, který od nás Bůh požadovati bude ze všech řečí našich; pomýšlejme na škodu, kterou můžeme způsobiti zlým jazykem a následujme příkladu Ježíše Krista, tak mírného a tichého ve svém utrpení! Když se budeme dle toho říditi, budeme sice méně mluviti nežli dosud, ale právě to jest nám potřebné a spasitelné; pro každého z nás platí, co svatý Arsenius o sobě pravil: »Často jsem nelitoval, že jsem mluvil, ale nikdy jsem nelitoval, že jsem mlčel.« Amen.

Dle Fr. Högera S. J. *Jan Nep. Jos. Holý*, O. Praem.

Neděle XII. po sv. Duchu.

Duch svatý a svatí boží.*)

Příliš uctěni jsou přátelé tvoji, Bože.
Žalm 138.

Uvažovali jsme, drazí v Kristu, o poměru křesťana k třetí božské osobě, ovšem jen v tom případě, nachází-li se křesťan ve stavu posvěcující milosti boží. Tu je i on v jistém smyslu svatý, t. j. spravedlivý; avšak v užším smyslu slova považujeme za svatého pouze toho křesťana, který neumřel jen ve stavu milosti, nýbrž kdo v životě svém obzvlášť hrdinskými ctnostmi se proslavil, koho Bůh zázraky oslavil a jehož zázraky od církve prozkoumány a za pravé uznány byly. Patří tedy k tomu, aby někdo z nás svatým, t. j. oslaveným přítelem božím se stal, tři věci, o nichž dnes s pomocí boží rozjímati chceme.

Pojednání.

1. Především nestačí tedy ku svatosti, aby někdo z nás v milosti boží umřel a ctnostný život vedl, nýbrž je třeba, aby to v ctnosti přivedl k mistrovství, čili aby ctnost jeho byla hrdinskou, jak říkají heroickou, t. j. mimořádnou; buď že je výminečně těžkou ku konání a vůbec zvláštní, aneb že ji konati musil v obzvlášť těžkých poměrech, když sleduje při jejím konání vyšší cíl či úmysl, než je cíl přirozený, světský, když ctnost tuto koná s jakousi lehkostí, bez zvláštního sebepřemáhání a konečně, když každý sobecký účel byl vyloučen, jako je čest, vezdejší statky

*) Hodí se na svátek všech svatých

atd., naopak jestli s konáním ctnosti byla spojena hanba, ztráta, škoda, utrpení, pronásledování, dokonce snad i smrt a byla tím hrdinnější tato ctnost, čím více pro ni musil ten který svatý trpěti. Když křesťanské panny, jako sv. Kateřina, sv. Anežka, Cecilie atd. volily raději smrt a muky, než aby porušily panenství, to byla již heroická ctnost. Avšak ctnosti mohou býti zdánlivé; proto je třeba

2. nepochybného svědectví od Boha, jenž zkouší srdce i ledví, že ctnost je nadpřirozená a pravá. Toto svědectví dostává se nám lidem divy čili zázraky, t. j. skutky, jež může vykonati jen Bůh, aneb člověk v tom případu, když mu Bůh sám moc k tomu dá. A poněvadž by i světec, zázračnými skutky od Boha oslavený, mohl před smrtí ztratiti svou milost boží, musí tyto zázraky následovati po smrti a nesmí to býti žádné pouze domnělé divy, nýbrž

3 církevní kanonisací, či prohlášením za svatého dokázané divy. Této kanonisaci předchází dlouhý process, jenž může trvati i celá desetiletí a jenž svou důkladností převyšuje každý právnický process, jehož nejlepším důkazem je okolnost, že ustanoven učený bohoslovec, jenž vyhledává i důvody proti svatořečení t. zv. advokát ďábla. Teprv po tomto processu následuje úřední rozhodnutí, že ctnosti toho onoho světce dosáhli stupně hrdinnosti, zázraky, opravdu že se na jeho přímluvu, neb pomocí jeho ostatků staly a že tudíž on sám jako služebník boží může a má býti vzýván.

Je tedy svatý křesťan jako jiný, ale křesťan, na němž se zjevila celá krása, velikost a dokonalost nadpřirozeného člověka a evangelické dokonalosti, jmž ctnost dospěla k nejkrásnějšímu květu svému, křesťan, který to přivedl v duchovním životě k tomu bodu dokonalosti, kde začíná, jak se tomu říká, genius v obyčejném smyslu slova.

A kdo činí z křesťanů svaté? — Nikdo jiný, než Duch sv., jemuž děkujeme duchovní život vůbec, tím více tedy vyšší život duchovní, v němž se milost boží obzvlášť vyvinula. Duch sv. to je, jenž si takového křesťana pro světce vyvoluje a vychovává, jenž ho v životě obzvláštním způsobem osvěcuje, před nebezpečími a pokušeními chrání. Jakou sílu, jakou pružnost a vytrvalost dává on vůli člověka, jejž k důstojnosti světce božího povolává; s jakou vytrvalostí přemáhá každou překážku, až se lidská přirozenost z pout tohoto světa úplně vymaní a milosti boží podvolí! Na tom však není dosti; aby věděl svět, v jaké vážnosti je křesťan světec u Něho na věčnosti, nechává již zde na světě jeho jméno, neb jeho ostatky tělesné zastkvívati se v oblesku záře nebeské, že zvláštní pomoci boží dosahují, kdo k tomu neb onomu světci se utíkají, neb památky po něm v úctě chovají a již to jak si církev sv. při t. zv. kanonisaci vede, je důkazem zvláštní činnosti Ducha sv. Prohlášení za svatého náleží k zvláštní soudcovské pravomoci papežů, kteří jsou neomylní ve věcech víry a mravů a kteří těší se dle slov božského zakladatele naší víry ob-

zvláštní pomoci Ducha sv., aby se nemýlili a svým omylem celou církev v blud nezavedli. Proto když to, často po staletích, k takovému slavnostnímu aktu svatořečení dojde, je to Duch sv., k němuž se náměstek Kristův utíká a za osvícení prosí. Je to slavnost řídká, že i v samém Římě je, jak říkáme, vše na nohou, když k ní dojde. V chrámě sv. Petra visí zastřený obraz nového svatého, kostel plane v moři světel, v choru shromáždili se kardinálové a biskupové kol sv. otce, jenž sedí na trůně, v lodi pak nalézá se nesčetný dav katolického lidu, toužícího spatřiti rysy nového světce. Papež intonuje modlitbu k Duchu sv. a pak povstává, aby prohlásil slavně celému světu, že ten a ten poutník pozemský, jenž před tolika a tolika lety v té a té zemi žil, má býti ctěn jako svatý a jeho obraz že může zdobiti oltáře katolických chrámů. Na to odhaluje roušku, všickni klesají na kolena, čímž je první pocta novému svatému vzdána. Z tisíců hrdel zavzní současné nadšené plesání, jak již italskému lidu je vlastní; aby však divák jiné víry si nemyslil, nebo neřekl, že se tu vzdává božská čest člověku, intonuje papež: »Te Deum,« aby ukázal, že především má se vydávati čest Bohu Trojjedinému, On jediný že k svatosti povolává, z křesťanů světce dělá.

Nedivme se, že sv. František Saleský, vida tuto slávu a velebnost kromobyčejného divadla, jakému byl přítomen při kanonisaci sv. Františka Xaverského, zvolal v sv. rozhodnutí: »To je třetí František na oltářích a já chci býti čtvrtým.« Třeba bychom neměli povolání a také ani milosti boží, abychom se stali svatými v tom smyslu slova, jak jsme dnes rozjímali, tolik sv. předsevzetí máme míti jako křesťané všickni, že chceme spravedlivě na světě žíti a šťastně jednou zemříti, abychom se stali svatými v smyslu širším a se svatými v nebi večně plesali. Amen.

Jos. Kousal.

Neděle XII. po sv. Duchu.

Jak se milosrdenství konati nemá.

A pravil mu Ježíš: jdi i ty a čiň podobně. Ev. sv. Luk kap. 10.

Známé evangelium jste slyšeli a slova závěrečná byla jako rozkaz Páně, který dal podnět ku založení tisíce nemocnic, sirotčinců, chudobinců, nadací, útulen pro pocestné, bratrstvům pohřebním, řádům na vykupování otroků. Zkrátka ta slova dala podnět našim milosrdným řádům, které jsou vlastním majetkem sv. naší církve katolické. Ač Spasitel zde milosrdné skutky tělesné odporučoval, přece vidíme, že sám hlavně skutky milosrdenství duchovního konal, které jsou jaksi jádrem tělesného milosrdenství a bez něho skutky tělesné ztrácí polovinu a snad více než polovinu ceny. Spasitel, jak sami dobře z evangelií znáte: trestal slovem a jednou i důtkami hřešící, Spasitel neumělé stále a stále učil. On radil pochybujícím, co by činiti měli, aby života věčného

dosáhli, On zarmoucené těšil, jak v tolika případech vidíme v evangeliu, On křivdu trpělivě nesl, ubližujícímu odpouštěl a za nepřáteli se modlil. Jestli jste si zachovali potřebnou znalost z katechismu, víte, že jsem právě vyčetl skutky duševního milosrdenství.

Skutky tělesného milosrdenství jsou ve veliké lásce a vážnosti, snad proto, že jest ihned působnost jejich viděti, jsou pomoc okamžitá, kdežto skutky duševního milosrdenství netěší se také lásce, snad proto, že působnost jejich není hned znamenati, (jsou pomoc od kořene trvalá). Proto však jsou právě o tolik smutnější, oč jest duše nad tělo vznešenější. Skutky tělesného milosrdenství bez skutků duševního milosrdenství jsou mrtvou skořápkou, v níž není jádra Chci dnes proto vám znázorniti, *kterak jest nevyhnutelno působiti na duši, aby vykonaná tělesná snad almužna nebyla ztracena,* či jinak chci ukázati vám, čeho se varovati třeba při skutcích milosrdných. Proto volím si za předmět úvahu, kterak skutky milosrdné konati se nemají. Já ty zásady shrnuji ve tři věty, z nichž *první zní: neděláš trvale dobře tělu, jestli nepůsobíš dobře též na duši.*

Druhá zní: *marně odstraňuješ následky zlého, neodstraňuješ li též příčinu zla.*

Třetí: *marně opravuješ ve světě zlo, jestli neodstraňuješ zásady zlé.*

Pojednání:

I. Marná práce konati skutky tělesného milosrdenství, jestli nečiníme duši milosrdenství. Většina lidí povrchně myslících se domnívá, že by bylo možno pomoci světu jen tělesným milosrdenstvím. Jak bych vám tu nesprávnost znázornil? Hodiny znáte. Když hodiny jdou špatně, napravíte je, když ručičky postrčíte? Napravíte, ale jen na krátký čas — na 24 hodin, neb týden a za týden je musíte opět postrkávat. To jest jen okamžitá pomoc zvenčí, ale postrčení ručiky nemá vliv na chod hodin. Chyba špatně ukazujících hodin jest uvnitř jich — v stroji ukrytém, který žene nesprávně ručiky a ty pak přirozeně špatně ukazují. Chceteli tedy uvésti chod hodin do pořádku, musíte vnitřek jejich dáti do pořádku. jinak jest postrkávání marné.

To máte názorný obraz věty: kdo chce dobře činiti lidstvu, nesmí jen dávati almužnu tělesnou, ale on musí pracovati i o vnitřní opravu duše. Proto Spasitel působil tolik v duše a sice napřed v duši, aby působil dobře tělu. Proto chtěl vždy, aby duch byl kající, to jest změněný a teprve potom činil dobře neb bez *ochrany duše není možno prospěti trvale tělu.* Proto praví: nehřeš více, aby se ti něco horšího nepřihodilo, a proto řekl napřed, odpouštějí se tobě hříchové tvoji a potom: vstaň a choď

Člověku, který nechce změniti duši a své vlastnosti, tomu není vůbec pomoci. Jak prosím chcete pomoci opilci almužnou, když nepřivedete duši jeho k tomu, aby nenáviděl opilství a zamiloval si střídmost. Jak chcete pomoci náruživému hráči, jestli ho

nepovznesete, aby nenáviděl vášnivou hru? Tak jest to s každou vadou a hříchem. Pomůžete lenochu almužnou, nenaučíte-li jej milovat práci? Pomůže se marnotratnému synu, jestli mu dá otec dvakrát podíl, jestli se mu zároveň nepodaří nový život duše způsobit? Tak přátelé vidíte, že není možno trvale prospěti tělu, jestli nepůsobíme dobře na duši. Přísloví něco podobného praví: Komu není rady, tomu není pomoci.

Jest známa věta často opakovaná: rozdělme majetek na stejné díly a bude po bídě. To jest velký klam. My bychom musili všichni stejně pracovati, stejně užívat a stejně všeho se varovati. Jinak by to neprospělo. Obraz vidíte každou sobotu. Mnoho lidí dostane na haléř stejnou mzdu, ale v pondělí nemají stejně peněz, protože každý jinak jich užívá a utrácí. To vidíte po prvním každého měsíce; mnoho dostane stejné množství peněz na prvního, ale 20. nemají všichni stejně peněz. Proč? protože stejně nežijí. V jedné domácnosti spotřebuje mnoho šat, v jiné zábava, v třetí nemoc, ve čtvrté hra, v páté hřích a v šesté se žije střídmě, šetrně, moudře a maličká úspora se uloží.

Jdi i ty do rodiny své a čiň dle slov Páně a působ v duše tvé drahé, aby žily dle pravidla křesť. života a ty jim prokážeš větší služby než kdybys jim dal velké hmotné věno bez vzdělání duše, bez křesťanské výchovy. V tom leží největší chyba v době přítomné, že při vší snaze o blaho hmotné zapomíná se na výchovu duše, která jest tak svrchovaně důležitá. Někteří pak jsou tak bláhoví, že volají po odstranění náboženství ze školy, to jest právě tak moudré; jako když by chtěli odstraniti vodárnu jako zbytečnou; jen když jim zůstanou z vodovodu roury. Ten hřích nevážnosti božské pravdy a víry, ten najde si svého mstitele. Jak pravil Mojžíš k neposlušným synům Gad a Ruben a potomstvu: »vězte že hřích váš vás zachvátí« (Num. 32 v. 23); tak lze říci o každé snaze povznésti lidstvo hmotně, jestli se nesnažíme povznésti je též duchovně.

Druhá věta jest stejně důležitá:

II. »*Marně odstraňujete následky zlého, neodstraníte-li též příčinu zla.*« To jest hřích, který páše nyní náš lid. Na zlé následky naříká, ale zla příčinu hájí. Právě loni v roce 1906 vyšel cirkulář ministerský, co činiti s mládeží zlotřilou. Jest všeobecným steskem, že přibývá zločinné mládeže rok od roku. Jinými slovy: výchova dospívá k bankrotu mravnímu. Z čeho plyne zločinnost mládeže než z toho, že není bázně boží a pak ovšem není ani bázně lidí. Kdo však podkopává bázeň boží, nemá práva si stěžovati na zlé následky. Koruna moudrosti jest bázeň boží. Před něčím člověk vždy úctu a bázeň míti musí, nemá-li nastati rozvrat. Chceš uvarovati se zlých následků u dětí svých, tedy jdi a buď milosrdným samaritánem a předejdi tomu, aby děti tvé vyrostly bez bázně a — kázně.

Země naše platí na nalezence, blázinec a nemocnice 5,349.414 K. Jest to peníz obětovaný na skutky milosrdné, které budou vždy potřebny do jisté míry, ale aby nerostl počet šílených, nalezenců

a zbytečně nemocných, jest potřeba předejíti tomu, co k tomu vede. Jinak jest to milosrdenství nerozumné. Nikdo nezapaluje, aby hasil, nikdo se neraní, aby měl co hojit. Tak velí rozum. Ale bohužel co plní blázinec, co zalidňuje nalezinec a nemocnice v nejčastějších případech? Jest to alkohol, nestřídmé jeho požívání se vším tím, k čemu vede. Jak malý boj proti němu. *Alkohol, nestřídmost jest největší kuplíř, jest otec šílenců a matka nemocí.* Jak málo před ním se varuje, kolik lidí mu otročí. Odstraňme příčinu zla, jestli nás následky lekají. Jdi a učiň ty tak ve své rodině a slovem a příkladem buď apoštolem střídmosti. Tím předejdeš přemnohému zlu u tvých drahých. Každá rodina v tomto ohledu musí býti milosrdným Samaritánem. Jak chválíme lékaře, jenž uzdraví šílence, nemocného, chvalme též toho, kdo předejde tomu, aby jiný o rozum nepřišel a nepřicházel, aby jiný nestával se předčasně otcem a nekopal na svém hrobu. Jdi a čiň též ve své domácnosti tak a způsobíš mnoho milosrdných skutků a předejdeš mnohému hříchu.

Přálelé drazí! jestli alkohol, nestřídmost, matka tolika zlého a neštěstí v národě jest, *kolik zlého natropí alkoholická literatura, knihy a časopisy*, v nichž se hřích omlouvá, krášlí a k němu radí. Jak je tu potřeba Samaritánů v každé rodině!

Ten pocestný z Jerusaléma do Jericha upadl bez své viny do rukou těch lotrů, kteří ho oloupili, zranili a pohodili. Nešťastní muži! Jsou však lotři, kteří si vedou s elegancí nejlepších vrstev, ale olupují čtoucího o zdravý rozum, o ctnost a zraní jej tisícerými ranami nakažlivých nemocí a když jej na duši a těle oloupili, pak jej hodí do strouhy vedle cesty — hodí ho rodině na krk, ubohého rozervance, a je-li rodina chudá, pak jej dají na obec aneb na bedra veřejnému milosrdenství.

Dobrý byl Samaritán, že se ubožáka ujal, ještě lépe by bylo, aby byl zachránil, by jeho pocestný vůbec mezi lotry byl nepřišel. To v moci jeho nebylo. Ve vaší moci to ale jest, aby ty drahé obrázky vaše, dítky vaše, nedostaly do rukou knihu lotrovskou, která se posmívá všemu svatému radí ku nejvolnějšímu životu a tak olupuje je o pokoj, zdraví, duši a věčnost. Jdi i ty po svém domě a prohlížej, zda lotr některý duši tvého drahého dítěte neohrožuje a plň, co jest povinností sv., aby nemusily dítky tvé později teprve povstávati z pádu nešťastného.

Kdo nepřičiňuje se o zachránění příčiny zla, které ochuzuje člověka, olupuje a vraždí, ten jest spoluvinen.

Třetí věta: marně opravuješ ve světě zlo, jestli neodstraňuješ zásady zlé.

III. *Život náš jest řízen zásadami* t. j. větami, které přijímáme za pravé a dle nich jednáme vědomky a někdy nevědomky. Zásady jsou jako cesty. Jsou li dobré a pravé, vedou k žádoucímu cíli, jsou-li špatné vedou, kam nechceš vlastně.

Chybiti není tak osudné, jako chybné zásady se držeti Když člověk chybí a chybu pozná, tedy povstane lehce, když však má člověk chybu za správnou, pak chybuje stále. Však kolem nás

se rozhazují zásady všemu řádu a rozumu protivné, kolik tu jest obětí, které nesprávnost zaplatí životem, ano i věčností. Jako v Egyptě druhdy za trest boží otravné mouchy plnily vzduch, tak otravné zásady otravují tisíce drahých duší. Kolik samaritánské služby jest třeba, kterou vy drazí posluchači musíte plniti právě tak jako kněz. Vy nesmíte mlčeti k podobným špatným zásadám, ale musíte je vyvraceti, před nimi chrániti sebe i své.

Já jen na jedné větě ukážu, jak osudnou pro lidstvo může býti. Takovou větou jest ono bláznivé i rouhavé slovo: »není Boha«. To slovo slyší boháč a řekne, tedy není žádného trestu a činí co chce, jest si sám sobě bohem i zákonem — to slyší chuďas a přeloží si to: tedy není nebe a odměny a proto si hledá zde nebe a odměnu, — to slovo bláznivé a na výsost rouhavé slyší mládenec a přeloží si je v životní pravidlo: tedy není ani ctnosti a netřeba bojovati s tělem ani světem a ďáblem a stává se otrokem těla, světa i ďábla a otráven jest život jeho i — jeho věčnost. Kolik tu jest třeba Samaritánů, kteří by před podobnými lotry hájili své domácnosti. Ty drahý posluchači musíš státi na stráži domu svého, neboť jsi to povinen Bohu i svědomí svému, kde se přidržují zásady špatné, kde bludu holdují, tam není možno čekati jiný výsledek než žalostný.

Kdo se nemravné zásady přidrží, tam následuje též její ovoce. Hřích vynajde si vždy — buď dříve, buď později svého pachatele a zloupí jej lotrovským způsobem. Doba naše učí volnosti myšlenky. To jest, že může prý člověk smýšleti o všem, jak se jemu líbí, když *volno mysliti jakkoliv, proč ne též jednati? Jaká to převrácenost, která se vymstí, a znemravňuje člověka, učiní ho bídného.* Kde se přidržuje člověk zásady nemravné, musí se ukázati její ovoce.

Dva myslitelé z různých táborů dospěli k témuž výsledku. Jeden jest biskup Ketteler, jenž mnoho pracoval o povznesení blahobytu a shrnul celou tu otázku ve větu: »*neušlechtíte-li lidstvo mravně, marna je vaše snaha povznésti je hmotně.*« Kdo myslí, že lze nemravností vésti lid ke štěstí, jest horší lotr, než ti u Jericha. Druhý muž jest V. Hugo, docela na jiném základě stojící, než výtečný biskup Ketteler. V. Hugo pravil o snahách oblažiti lidstvo: »*nechtějte lidstvo učiniti bohatším, neučiníte-li ho zároveň mravnějším.*« Ty zásady mravné musí jíti s blahobytem ruku v ruce. Proto vidíte, že boháč rozervaný zásadami špatnými bídně končí, kdežto chudý soused bojuje a vítězí.

Jak jest tu třeba Samaritánů, kteří by konali to vzácné dílo, aby působili na duši a její posvěcení, za nímž i blaho vedlejší přijde, pak potřeba Samaritánů, aby nejen zlé milosrdnými skutky mírnili, ale aby zlému předešli, — aby co nejméně zlého se páchalo.

Všechna ta práce o povznesení člověka, jest marná, jestli mu sebeřou zásady křesťanské a vlévají se mu blud a rouhání do srdce.

Vy každý jste povinen býti Samaritánem nejen tam, kdež už srdce oloupeno jest, ale hlavně tam, kde ještě jest srdce ne-

vinné a zdravé. Proto jdi do domu svého a buď Samaritánem — což se vykládá hlídačem ve své drahé zahradě rodiny tvé. Amen. *Fr. Vaněček.*

Nanebevzetí Panny Marie.

I. Čemu církev učila od počátku o Marii Panně, II. a co z toho následuje.

Vzata jest Maria Panna na nebe, plesá vojsko andělské.
Obětování při mši sv.

Pamatujete se na ev. z pondělí velikonočního když Pán se přidružil k učedníkům do Emaus a počal jim vykládati Písmo o sobě a dokazoval jim, že Kristus musil trpěti a tak vejíti do slávy své Ukazoval ku shodě mezi utrpením a oslavou. Jedna jde z druhého. Podobně mluví sv. Pavel k židům v 2., 10.: »Slušelot zajisté na toho, pro něhož jest všecko, a skrze něhož jest všecko, kterýž mnohé syny přivedl k slávě, aby původa spasení jejich, skrze utrpení dokonalého učinil.« Zase ta zásada, že k utrpení sluší oslava a oslava, že odpovídá utrpení, že jest zde poměr jakýsi, od Boha zvolený. Jedna milost vede ke druhé. Tuto pravdu nám velmi jasně znázorňuje dnešní slavnost nanebevzetí Panny Marie. My jsme po věky přijímali tuto víru, že tělo Marie Panny neshnilo v zemi, ale že vzato bylo do nebe. Toto učení o oslavení i těla Panny Marie zcela odpovídá té zásadě, že jedna pravda jde z druhé zcela přirozeně. Toto učení o nanebevzetí Panny Marie plyne jasně z učení o Matce boží, o jejím neposkvrněném početí Syna božího. Proto k oslavě Panny Marie dnes rozjímejme, co I. *učila církev vždy o Marii Panně* a II. *co z toho následuje.*

Pojednání.

Co učila církev o Marii Panně? Církev vždy o ní učila, že jest matkou boží, že nazývala ji Bohorodičkou. Ona není toliko matkou těla lidského, ale ona jest matkou vtěleného Syna božího, jenž jest druhá božská osoba v Trojici boží, která se vtělila. »Nehrozil jsi se života panenského«, zpívá církev Sv. On vzal svou lidskou podstatu z ní, oděl se jí a tělo toto nosil na svědectví, že jest jejím Synem. Byl živen a opatrován jí a poslouchal jí. Žil s ní po 30 let bez přestávky, rozmlouvaje s ní a se sv. Josefem. Ona byla svědkem jeho vzrostu, radostí, žalu a modliteb. Ona byla požehnána jeho úsměvem a dotekem rukou, šepotem jeho citů a sdílením jeho myšlenek po celou tu dlouhou dobu. Nyní bratří drazi rcete, *co přísluší také osobě tolik omilostněné?* To, co jsem pravil, jest vše důsledkem učení o Matce boží a Synu božím vtěleném.

Podobná otázka byla dána kdys od krále Asvera: »Co se má státi muži, kterého chce král uctíti?« (Esth. 6., 6) a odpověď

zněla: »člověk, jehož král chce uctíti, má býti oblečen v roucho královské a vsazen na koně, na kterémž jezdí král, a vzíti korunu královskou na hlavu svou, a přední z královských knížat a mocnářů ať drží koně jeho, a po ulici města jda ať volá, tak bude ctěn, kohožkoliv král ctíti chtěl! Tak jest s Marií Pannou a úctou jí prokazovanou. Co se jí má státi za čest, která dala život Spasiteli? která s ním v nejútlejším a něžném přátelství žila. Co se má státi tomu, koho Všemohoucí chce učiniti nejen svým služebníkem, nejen přítelem, svým důvěrníkem, ale svým představeným, druhým pramenem života, ošetřovatelem v bezmocném dětství a učitelem v prvních letech svého vtělení? Odpověď zní: nic není dosti vznešené pro tu, z níž lidský život vzal vtělený Bůh. Proto i tělo její oslavu vezme zvláštní a jí nejvyšší mocnosti budou prozpěvovat slávu. Ona má býti jistě oblečena v roucho královské t. j. aby božství jí posvětilo, že jest obrazem nevyrovnané svatosti, krásy a slávy, ona jest růží duchovní, věží ze slonové kosti, domem zlatým, hvězdou jitřní, »nechť sejme korunu královskou na hlavu svou«, jako královna nebes jest matkou živých, uzdravením nemocných, útočištěm hříšníků, potěšením zarmoucených. »Nechť přední knížata a mocnosti kráčí před ní«, — nechť andělé a proroci, apoštolové a mučenici a všichni svatí ji jako královnu pozdraví, to vše plyne z toho, že ji chce uctíti Bůh proto, že život lidský Spasitelův v ní započal z Ducha svatého.

2. My víme dle učení sv. církve, *že ji anděl pozdravil jako milosti plnou* a jako požehnanou mezi ženami, s níž jest Pán zvláštním způsobem přítomen. Jest pravidlem, že Bůh pro zvláštní milost zvlášť připravuje. Andělové, kteří jsou poslové boží, jsou tím dokonalejší, čím jsou Bohu bližší. Serafíni, kteří obkličují slávu boží zpívají: svatý, svatý, svatý jest Pán Bůh zástupů. Tak jest také na zemi. Čím Bůh chce voliti ku vznešenější milosti, tím také posvěcuje více duší.

Dává sice Pán Bůh někdy dary zvláštní i hříšníku, ale to jest výminkou. Tak dal dar zázraku i mnohému hříšnému (ve jménu tvém jsme zlé duchy vymítali), ale pravidlo zůstává v platnosti, že Bůh dary své vkládá v duše zvlášť posvěcené Když Bůh posílal proroka, aby *Slovo Jeho zvěstoval*, očistil Bůh rty jeho Kdo byl první prorok Henoch, o němž víme, že chodil věrou a líbil se Bohu a byl vzat ze světa odbojného. Kdo byl druhý? Noe, který pohrdl světem a byl dědicem spravedlnosti skrze víru. Mojžíš byl nejmírnějším mužem, který chodil po zemi, Samuel od malička sloužil v chrámě, podobně jest s Jobem, Eliášem, Jeremiášem, sv. Janem Křtitelem, Petrem a výminku činí jen Jidáš.

Když Bůh posílá na svět *Jana Křtitele*, předchůdce Páně, tu *posvětil jej v životě matky své*, v šestém měsíci života jeho, aby byl důstojným předchůdcem Páně. Vzal z něho hřích než se narodil. O Marii Panně věříme, že ihned v prním okamžiku svého života byla ochráněna před hříchem dědičným proto, že neměla jen Slovo boží hlásat, prorokovat, předcházet Vykupitele, ale, že

měla Slovu božímu dáti tělo lidské. Vidíme zde, že jest učení naše nejen vhodné, ale i důsledné.

Prorok Jeremiáš byl posvěcen v životě matky své. Jeremiáš měl Slovo boží hlásat, Matka Páně však Slovo boží měla nést, tělem odíti a světu dáti; proto všechna okrasa, milost jí dána a proto ani to tělo, které dalo tělu Syna božího z působení Ducha svatého vznik, nemohlo spráchnivěti, ale býti odměněno a oslaveno. Proto církev sv. dnes zpívá: vzata na nebe jest Maria Panna, plesá vojsko nebeské.

3. *O Marii Panně učila* vždy církev sv., že pro tu velikou přednost, že zvláštním způsobem byla učiněna matkou nejen těla lidského, ale celého Spasitele vtěleného, že *nebylo okamžiku v životě jejím, kdy by nebyla plná milosti*, tedy prostá všeho hříchu i prvotního od prvního počatku svého bytí. Posvěcena byla nejen proto, že byla matkou, ale též tím, že jest On Ježíš Kristus jejím synem. On vzal její krev, podobu, krásu. On jest ovocem, poupětem z růže duchovní, a dle ovoce se poznává strom. Proto, že Ježíš jest Synem jejím, proto všechna chvála, láska, čest se jí vzdává Ježíš jest Moudrost boží a proto Marii nazýváme Stolicí Moudrosti. Ježíšova přítomnost v nebi jest a Marií proto nazýváme bránou nebeskou. On jest nekonečné milosrdenství a ona jest proto matka milosrdenství. Ona jest matkou krásného milování a bázně, poznání a sv. naděje — a proto s jejím jménem všude se šíří její dobrota krása, jako skořice a balsám vonný šíří vůni líbeznou.

Z tohoto učení o přednostech Marie Panny jde i ta část o jejím nanebevzetí, o čemž v díle

II.

V den slavnostný M. P sluší též něco o jejím nanebevzetí říci, a ukázati, že se slušelo na výsost, aby nezůstalo tělo její v hrobě, ale vzato bylo do nebe, aby neleželo v hrobě do druhého příchodu Kristova.

Všechna díla Páně jsou v souladu. Ona se nesou k cíli, jako začala pro tentýž cíl. Když Bůh jeden zázrak v životě Panny Marie způsobil, můžeme očekávati, že i druhý bude způsoben. První zázrak přitáhne druhý. Když Bůh způsobil, aby nebylo hříchu na Marii Panně, slušelo se, aby nebylo ani hniloby těla jejího. Když Bůh chtěl z lásky k matce své zroditi z panny neporušené, nechtěl to tělo její dáti porušení. Jako zázrakem je zachoval před hříchem tak je též jiným zázrakem zachoval před porušením hrobu.

Bylo by větším divem, kdyby smrt a stav této Panny Marie po smrti těla, byl týž, jako všude nalézáme. Kdož by mohl pochopiti, že Bůh by odplatil svůj skutek, že vzal částky těla lidského z její krve jako z matky tak, že by nechal to tělo hníti jako ostatní všecka těla jiná? *Což děti dělají tak s těly matek svých?* Což je neudržují při životě tak dlouho jak mohou a chtějí je zachovati neporušené jak mohou? Kdož by mohl pochopiti, že panenské tělo, které prosto bylo hříchu, zemřelo smrtí jako tělo

hříšníků? Proč by mělo sdíleti smrt Adama, když neměla podílu na jeho hříchu? Prach jsi a v prach se navrátíš, byl rozsudek pro hřích; ona však nejsouc hříšnicí, neviděla též ani porušení.

Maria Panna umřela, jako zemřel i Spasitel. Umírala a trpěla ne proto, že hřešila, ale že byla ve světě tomto, kde jest smrt a utrpení pravidlem. Jako poslouchala císaře, když šla ku sčítání do Betlema, tak dle vůle boží přijala i smrt a rozpadla se v tělo a duši, jako jiní lidé se rozpadávají. Ač umřela jako jiní lidé, neumřela jako ostatní, jako ji milost Synova uchránila před hříchem a poskvrnou, tak ji zachránil před rozpadnutím těla. Smrt byla jí proměnou života, aby vyplnila dluh lidské přívody po hříchu a vyplnila vůli boží, jako zemřel i její Syn, ale *nezemřela za hříchy naše*, ani aby trpěla, neboť mučenictví její bylo za živa, *aby dokončila život a vzala korunu.*

Proto zemřela Panna Maria v soukromí, Slušelo Spasiteli zemříti před obličejem světa v Jerusalemě, aby bylo světlo všem patrné. Ale Maria Panna, lilie rajská která vždy unášela zrak lidský, zemřela ve stínu zahrady mezi milými květinami, mezi nimiž žila Její odchod byl tichý Církev kárala, trpěla dále. Mezi tím třetí den rozšířilo se, že tělo Panny Marie není v hrobě. Když otevřeli hrob, bylo plno lilií na zemi, kde tělo země se doteklo. Nechť soudíme o jednollivostech ústního podání jakoliv, (neníť v něm nic pochybného pro duši zbožnou) musíme uznati, že Marie Panna jsouc dle těla i duše v takém spojení se Spasitelem, nezůstala v hrobě, ale že slavíme její nanebevzetí, jak zjeveno zbožným duším a pak nás církev touto slavností dnešní učí věřiti, třeba by nebylo dosud prohlášeným věročlánkem. Chtěli sice již otcové na sněmu vatikánském, aby prohlášeno bylo článkem víry, že Maria Panna vzata jest na nebe, ale pro mnohé jiné práce nedošlo k tomu prohlášení. (Hurter Medulla 782) Ostatně všecken katol. svět ví, že tak věří církev celá, která tuto slavnost dnešní koná na počest Marie Panny.

Co učila a věřila Církev sv. o Matce Paně, to vše nás učí a vede věřiti, že i dle těla Marie Panna byla oslavena nanebevzetím Její oslava není však jen pro ni, ona jest též pro nás a to proto, abychom ji následovali. Jestli byla od počátku krásná a milostí plná, jestli byla bez poskvrny počatou, a bez poskvrny počala, pak také tělo její zasloužilo výjimku a oslavu. Tyto milosti vznešené nejsou nám k následování, ale jiné.

Následuj — duše drahá — *její víru*, ježto přijala andělské zvěstování beze vší pochybnosti, *napodobuj její trpělivost*, když Josefovo překvapení nese bez každého slůvka, následuj její *poslušnost*, když ona jde dle rozkazu do Betlema v zimě, jejího *ducha rozjímavého*, když ona ukládá všechna slova v srdci svém, která pravena byla o něm, napodobuj její *statečnost*, jejíž srdce pronikl meč, napodobuj její *nezištnost*, když ona zříká se Syna svého při oběti kalvárské.

Nade vše napodobuj její *čistotu*, kteráž chtěla raději Syna se zříci, než panenství zrušiti. Ó drazí posluchači, jak veliká pří-

čina jest teď v přítomnosti, prositi Pannu Marii za stavu přiměřenou čistotu, když tolik znečištěného přichází na oči, sluch, ano i do mysle. Uprostřed přívalu kalných vod pros a vzývej Pannu Marii, ona ti zjedná pomoc mocnou.

Když duch Tvůj unaven nezdarem ochabuje, pros Matku tvou a *rozjímej o ní*, ona ti dodá nové síly.

Rozjímej! jak je to nyní neznámé skoro slovo. Rozjímej, přemýšlej o pravdách sv. a přenášej je na svůj život. Co z toho pojde? kdo neví jak mocná jest myšlenka a co od ní záleží, ten ovšem pokrčí rameny. Ale slyšte, co praví sv. Alfóns v malé knížečce o modlitbě: »kolik lidí jest spaseno v nebi, tolik jich bylo spaseno modlitbou a kolik duší jest v pekle, tolik jich bylo zatraceno proto, že se nemodlily.« Došly vlastně milosti podle toho stupně, jak modlitba byla vroucí, čistá a častá.

V evangeliu dnešním velebí Pán Marii za to, že sedíc u nohou jeho, poslouchala slova jeho a je ukládala, rozjímajíc v srdci svém. Pilnou a velmi pracovitou Martu mírně kárá, že neuměla rozeznati přednější povinnost před jinou povinností.

Tak, přátelé drazí, z dnešní řeči mé vezměte sebou na památku pravdu, že milost boží Bůh dává sice všem, ano i hříšníkům, ale že ji zvlášť štědře udílí těm duším, které sní pracují a si jí váží. Život a oslavení Marie Panny jest té pravdy obrazem. Milost boží ji vyvolila za matku vtěleného Syna božího, a Milost boží ji ochránila před hříchem každým i původním. Ale spolupůsobení Panny Marie učinilo, že v milosti boží vytrvala a ten poklad rozmnožila a proto jedna milost dobře použita táhla jinou milost za sebou. Věrnost její byla podmínkou veliké oslavy její, kterou si dnes připomínáme slavností na nebe vzetí, která nám hlásá oslavu i těla Marie Panny. Oslava našeho těla vzkříšeného bude obraz milostí, které nám Bůh dal a kterých jsme užili. Toužíš-li, aby ti svaté vojsko andělů a cherubínů vyšlo vstříc po skončeném putování zdejším, nezanedbávej milost, kterou Bůh ti dává a nezanedbávej ducha zbožnosti, který se ukazuje modlitbou, jež jest nebe klíč. Amen.

Fr. Vaněček.

Nanebevzetí Panny Marie.

Co jest nejlepší onou stránkou?

Maria nejlepší částku vyvolila.

Každým rokem slýcháte evang. o Marii a Martě a známo vám, že Marie, o níž jde řeč, v ev. jest M. Magdalena sestra Lazara a Marty, žena z duše kající. Slova o Magdaleně pravená přenáší církev sv. na Marii Matku Páně, neboť zajisté i ona nejlepší stránku vyvolila. Která jest ta nejlepší stránka, která i nad služby ochotné a pohostinné Marty jest? Dobrá jest služba a láska Marty ku Spasiteli.

V těle lidském, dobrá jest almužna, kterou zde vykonává nad P. Ježíšem, a přece nad tu čistou lásku k bližnímu, nad poho-

stinství prokázané Synu božímu praví Syn boží sám, že jest ještě jiná lepší stránka zaměstnání, než dobré ctnostné Marty. Která stránka to jest? Proč Marii Magdalenu sedící u nohou Páně staví nad Martu jej obsluhující? Protože chce nás vybídnouti, abychom si též zvolili onu nejlepší stránku, která nebude odňata od nás. Co jest tedy? Co víme o Marii Magdaleně, co ji činilo zvlášť milou Spasiteli? Nebyl to jej statek Magdala, ani její krása, ani minulý drobet volný život, ale byl to návrat ku Spasiteli, byla to její kajícnost, pro kterouž nic se neostýchala u nohou Páně vyznávati hříchy své, smáčeti slzami nohy jeho a sušiti vlasy a líbati je kajícně. Toť bylo nejlepší stránkou u Marie Magdaleny, o níž vypráví evangelium, a totéž bylo nejlepší stránkou u Marie Matky Páně, kteráž s nevinností úplnou spojovala kajícnost naprostou a to jest ona stránka nejlepší, která nebude odňata od nás.

O ní dnes budeme k uctění nejsvětější Panny Marie rozjímati. Tato nejlepší stránka Panny Marie jest: I. *nejpracnější*, II. *nejcennější*, III. *nejjistější*.

Pojednání.

I. Do nebe vedou 2 brány: sv. křest — a pokání. Křest jest bránou jistou a lehkou — pokání bránou bolestnou. Jinudy do nebe nelze. Do nebe nic nečistého nevejde. Nechme, všech marných omluv a dobře si pamatujme, že jen čistého srdce Boha viděti budou. Co jest tedy dle této jisté a nezrušitelné pravdy nejdůležitějším? Pracovati o svém očištění. Toť životní otázka. Tedy čistým býti — o čistotu duše své se postarati toť nejkrásnější stránka.

Druhdy plavili se v lodičce po jezeře učenec přepjatý a sprostý převozník. Při převážení ptá se učenec, znáš ty hory všechny na druhé straně jezera? Neznám. Ubohý člověče — toť jsi mnoho ztratil, znáš dějiny onoho města naproti? Neznám, odpovídá převozník. Ubohý člověče, toť jsi půl života ztratil, umíš mluvit onou řečí, kterou mluví na druhé straně jezera? Neumím, dí převozník zase — toť jsi si dvě léta ztratil. Rozmlouvali spolu dále. Mezi jízdou však zvedal se vítr a povstala bouře a bylo nebezpečí života, loďka se potopovala a ptá se převozník: umíte plovat, pane? neumím, dí učenec, toť jste život ztratil a skočil do vody, aby se zachránil plováním ku břehu.

Co bylo mu nejdůležitějším? život zachránit, co bylo mu nyní nejdražším a nejpracnějším uměním? Plovat, zachovat život. V podobném postavení jsme také my. Hezké jest mnohé umění, ale co do něho, jestli při něm zhyne člověk? Spasitel to vyjádřil sám slovy: Co prospěje člověku, kdyby celý svět získal a na své duši ztrátu trpěl? Co tedy jest dražší než svět? Duše a její spása a proto nejkrásnější stránkou našeho života jest péče o duši a té se musíme pracně učiti. Jednou z obou bran musíme vejíti buď jako právě pokřtění, nevinní buď jako kající.

Vše se dá koupiti na světě, ale tato čistota duše nedá se koupiti, tu musí každý si vypracovati: lítostí, zpovědí a dostiuči-

něním, aby byl v lásce — milosti boží a bez té ničím nejsme. Tuto práci na svém spasení musí vykonat každý sám. Jako nemohu jiného za sebe nechat dýchat, ani jiný nemůže za mě očistit duši svou, ale já ji musím očistit lítostí zkroušenou zpovědí a dostiučiněním. Toť jest ono jediné potřebné — toť ta nejlepší stránka našeho zaměstnání. Kdo může říci, že se o ni stará, tomu také platí slova, jež se užívají o Panně Marii: nejlepší jsi stránku vyvolil.

Dobře se zpytuj včas, neboť mnoho jest povolaných ku svaté zpovědi, ale málo vyvolených, a mnohý poklízí duši svou hůře než dobytek ve stáji; kdežto mnohou nepatrnou chybu vždy vyznává, tu velkou kládu vždy zamlčuje. Učiň to naopak, vynech všechny ty drobotě a pojmenuj kajícně svůj největší hřích a zpověď jest dobrá a platná, když se ze smrtelného hříchu vyzpovídáme; ale zpověď jest neplatná, kdybys všechny vypravoval, ale to jedno potřebné vynechal.

Toť proto tak člověku drahé jest, že musí to vykonati sám a sám sebe ponížiti, sebe očistit. Ale tu právě Matka P. jest nám vzorem potěšujícím. Kdežto ona nepotřebovala očištění, jsouc z milosti boží bez poskvrny počatou — přece se ponižovala kajícností více než mnohý hříšník veliký, tím tedy snadno my můžeme konat tu nejhlavnější stránku svého života: pokání.

Marta darovala Pánu pohostění celičké, ale kdyby nebyla Marta čistou v milosti boží, bylo by celé pohostění pro duši a život věčný bez ceny. Ale očistiti duši svou nemůže ani penězi, ani almužnou, ani poutí, ani čím jiným, leč lítostí, zpovědí, dostiučiněním, toť jsou ty nejdražší věci, za něž si můžeme koupiti radost věčnou.

Poznání jest pracný křest slzami.

Všechny perly světa nevyváží jedinou lítostnou myšlenku — všecka slova krásná jednu kající zpověď. Pán Ježíš všecky zval k sobě, kdož kajícího ducha byli — toť mu bylo nejdražší — ať to byl lotr — ať marnotratný syn, ať Magdalena. Toť to nejdražší pro duši — to se koupit nedá, to se musí činit, proto volá Pán Ježíš: Čiňte pokání.

Generál Karla V., v jehož říši nezapadalo slunce, po mnohých vítězstvích šel cestou všech lidí — bral se ku poslednímu tažení. Karel V. chtěl zvláštní milost prokázati svému generálu, kterého miloval. Mluvil s ním a těšil jej, ale generál byl smutný. Dí mu Karel: co chcete, abych vám učinil? Generál se obrátí a dí: abys mi prodloužil život můj o jeden den: »To není v mé moci« praví císař. Ach já nešťastný člověk — mnoho let sloužil jsem císaři a nyní nemůže mi ani o 1 den prodloužiti život. Člověk slouží často ničemnosti a zkracuje si život, na místě aby sloužil Bohu, který může tělo i duši uvrhnouti do ohně věčného. Jednoho je potřebí: sloužit Bohu — a pakli nebylo to, jest třeba pokání. Panna Maria ale nejlepší stránku vyvolila — protože oboje spojila: i službu boží i pokání. Co se na světě koupit nedá. to jest drahé a pracné zároveň. Lítost, pokání se koupit nedá,

to musí si každý vykonat sám — proto jsem pravil, že jest tato stránka nejpracnější. Ona jest však také nejcennější.

II. Mnohá věc stála mnoho práce a přece její cena jest nepatrná. Draho platil mnohý svou zábavu a jakou cenu měla? Nero císař lovil zlatými sítěmi ryby — a co za to kdo mu dal? Cena věci se řídí dle toho, co mu za to kdo může neb chce dát. Co dostaneš za pokání? Kdo ti co za to dá? ptají se světáci. Kristus Pán povídá sám, co má k očekávání kající: blahoslavení kající, nebo oni potěšeni budou. Tedy jim slibuje radost, potěšení — pokoj. Toť jest cena, kterouž chce Pán Ježíš dát. Jiní slibují jiné věci, ale Pán Ježíš jenom tuto věc slibuje zde. Co jest cennějšího nad ni?

Nejlépe může ocenit jen ten člověk, který byl ztratil pokoje. Jsouť lidé nemocní, ale pokojní a snesou život, ale nepokoj ani zdravý nesnese na dlouho. Jídáš zdravý nesnesl nepokoj, Job zkoušený mnohonásobně snesl všechnu tíž. Co jest tedy krásnějšího, cennějšího nad pokání? Kdo chce ztratiti svou spokojenost, dělej jak chceš, ale naleznout spokojenost nemůžeš, leč v Bohu svém. »Marto — Marto — pečlivá jsi a staráš se o mnohé, ale jednoho jest potřebí. To jedno, to nejlepší jest Bůh a jeho láska; vše, což k tomu vede, jest potřebné, jest krásné. Sv. pokoj plynoucí ze služby — aneb z opravdového pokání jest nejkrásnější stránkou našeho života. To slibuje Pán zde. Nic více neslibuje? Ještě větší věci slibuje, kdož volí si nejlepší stránku života — kajícnost. Kajícím slibuje život věčný, nekajícím hrozí zkázou a zavržením.

Král Lysymachos druhdy v boji poraněn — po ztrátě krve žíznil nesmírně a palčivostí trápen volá: »Dám půl království za drobet vody.« Ale ač polovici království dával, nikdo mu ani doušek vody podati nemohl. Co mu bylo platno celé království, když zahynul v žízni.

V podobném stavu ocitneme se také my. Co prospěje celé království, když ani toho nejmenšího zmírnění nám neposkytne. Co bude nám platno vše, když zásluhy Páně nebudou platit nám? Bůh dobrotivý nás stvořil bez nás pro život věčný, ale Bůh dobrotivý nás nespasí bez nás, bez našeho přičinění. A ty zásluhy, cenu utrpení přivlastňujeme sobě sv. svátostmi pokáním a N. Sv. Olt. a proto o Marii P. praví se, že nejlepší stránku vyvolila, protože ji byla společnost Páně nade vše. Tak i nám musí býti společný stůl Páně nade vše. Jak málo si ho vážíme! Jednáme jako bláhoví.

Před 30 lety odstěhoval se vdovec do Kalifornie, aby tam hledal bohatství. Doma zanechal dítě, kteréž dal na vychování, neboť více jej táhlo bohatství než jeho syn. Pracoval dnem i nocí, nepřál si oddechu, neboť lakotil. Žádné nebezpečenství ho neodstrašilo, jen když mu kynul zisk. Dopracoval se skutečně velikého jmění a vrátil se domů, aby vyhledal svého syna, jejž ve Vídni zanechal. Našel jej a vyprávěl mu o velikých nesnázích, které přestál k vůli majetku, který mu chce zanechat. »To vše jsem vy-

trpěl pro tebe, neb tys můj jediný dědic « Syn chopil koš, shrnul do něho všechny peníze a běžel s nimi k oknu. Otevřel okno a hodil vše do Dunaje, který tekl pod okny jejich bytu. Syn totiž trpíval často záchvaty šílenství a tak i nyní při vypravování otcově rozčilení přešlo v šílenství a co otec za 20 let nastřádal, syn v okamžiku zahodil. Tak drahocenné věci! Ubohý otec nemohl ztrátu snést a vrhl se oknem do Dunaje a tam zahynul se svými poklady. Co soudíš o otci, co o synu?

Kdyby měl zdravé smysly, nebyl by syn tak jednal, otec kdyby měl víru, nebyl by se oddal tak lakotě a nebyl by 20 let ztratil; neboť žil bez lásky boží.

Vidíš, příteli, na nešťastném synu svůj obraz. Milovník duší našich Ježíš Kristus na 33 let opustil vlast svou, nebe, aby získal pro nás poklady ceny nehynoucí; a když se ti nyní hlásá, že Ježíš Kristus se ti podává ve Vel. Svátosti jako pokrm duše tvé k životu věčnému, pohodíš hlavou a odmítneš ten drahocenný poklad, který ti dává Pán Ježíš: kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný — a já ho vzkřísím v den nejposlednější.

Když vstal Pán Ježíš z mrtvých, ukázal se nejprve po Panně Marii — kající Magdaleně, abychom viděli, jak drahocenná jest mu duše kající. Cena tedy pokání jest pokoj duše — a život věčný. Jakou ještě můžeme cenu očekávat? Nad zdraví jest pokoj — a nad život — věčnost. Proto život kající jest ceny největší. Co však drahé a cenné jest, má mnoho nepřátel a lehce odcizeno bývá Však kající duch — *jest skutek nejjistější*, neboť nemůže nám býti vzat.

III. Těžkou nemocí sklíčený Mazarin provázel po pokojích svého přítele a ukazoval mu drahocenné věci, jež z mnohých koutů světa sehnal a smutně dodával: »Vidíte, příteli, to vše krásné mám opustit, kterak nemám být smutný.« Věru, že se musí oddati zármutku duše, která si takovou stránku vyvolila. To vše mizí. Ale ze srdce nemůže nám vyrvat nikdo sv. čistotu duše — která jest klenot takový, že ji Bůh ve svém království umisťuje. A právě tuto čistotu duše si získati jest naše povolání zde. Co říkáš člověku, jenž jednou do roka se myje a to jen povrchně? Co řekneš své duši, když bys ji jen jednou do roka myl a jednou do roka nasytil chlebem Těla Páně?

Na blízku Pána Ježíše nikdo se nezkazil, ale mnoho jich zkázu vzalo, kteří se vzdalovali Jeho. Maria Panna nám ukazuje také i v tomto ohledu tu nejlepší stránku, neboť ona přijímala často a meškala u nohou Páně; a když na nebe vstoupil, tedy přijímala často tělo Páně. Zajisté může člověk ztratit vše, ale zůstává mu čisté svědomí, které nemůže ztratit, leda on sám by chtěl. Čisté svědomí jest ovocem pokání. Proto pomáhá nám ta nejlepší stránka Marie Panny ku nejjistějšímu statku zde na světě, který nás neopustí, ale doprovází nejvěrněji.

Když šlechetného Tomáše Moore stínali, kráčel s myslí veselou na popraviště a žertoval se všemi, kdo byli vůkol. Král vzal mu statky, zanechával za sebou ženu a dítky na nemilost

královu, ale král nemohl mu vzíti jeho klid, jeho vědomí čisté, které mu dodávalo zmužilost, když již se život jeho končil. Žertoval jako jiný šlechetný muž, jenž katu hlavu na špalek mu upravujícímu řekl: »Nesejde na tom, je-li hlava na pravém místě, ale je-li srdce na pravém místě.« Toť tedy jest nejlepší stránkou života, uvésti srdce své do pořádku s P. Bohem. Co nás k tomu vede? Srovnávati život svůj s vůlí boží a jak se tomu říká: zpytování svědomí. Oplakati vinu svou — a kterak se tomu říká: lítost — a poznati a vyznati chybu svou a co jest to zpověď — jedním slovem kajícnost pokání, toť ta nejlepší stránka, kterouž vyvolila Maria P. a kterou Pan Ježíš vždy a vždy hlásal a všichni sv. hlásali — Zjevení lourdské, o němž nelze pochybovati, hlásá nám nejlepší stránku pokání.

Život náš jest průpravou pro život budoucí. Kdo neužívá této doby — ztrácí život. Která jest lepší průprava nad pokání? Kdy jest člověk nejlepším — ne-li, když se kaje? A co konečně člověka i zde v tomto životě nejšťastnějším činí — ne-li život pořádný, zbožný. — Proto není lepší stránky nad pohlížení na P. J. a nad oplakávání chyb svých. Neboť toť drahocenná moudrost, toť nejcennější poklad, to nejjistější majetek tvůj bude. Amen.

Fr. Vaněček.

Řeči příležitostné.

Svátek sv. Jakuba, apoštola Páně.

Kdo byli apoštolové?

Po volbě apoštolů jmenují se nám také jejich jména. To iž: První Šimon, jenž slove Petr, a Ondřej, bratr jeho; Jakub, syn Zebedeův, a Jan bratr jeho; Filip a Bartoloměj, Tomáš a Matouš publikán, Jakub, syn Alfeův, a Thadeus; Šimon Kananejský a Jidáš Iskariotský, kterýž i zradil ho. Mat. 10, 2—4. Tato jména jsou ctihodna každému křesťanu; ačkoli zde jmenovaní mužové byli před světem nepatrnými, stali se přece velkými řízením božím. Uvažujme,

1. čím apoštolové sami sebou a před očima světa byli, a 2. čím se stali řízením božím.

Pojednání.

1. Jak zdají se sv. apoštolové sami sebou a před očima světa nepatrnými, nevzdělanými a malými! Co dodává před očima světa velikosti, důležitosti a znamenitosti? Vzácný původ, vznešený rod, vysoká důstojnost, veliké bohatství, zvláštní vliv, veliká učenost a schopnost, nebo aspoň spojení a přátelství s bohatými, vznešenými a mocnými tohoto světa. Měříme-li tímto měřítkem

sv. apoštoly, jak malými, nepatrnými ano pohrdání hodnými zdají se nám! — Tážeme-li se na jejich otčinu, tu zvíme, že pocházeli ze země židovské, tedy ze země onoho lidu, kterým zjemnělí Řekové a pyšní Římané jako nevědomým, nevzdělaným, pověrčivým a bezmocným pohrdali a jemu se vysmívali; zvíme, že pocházeli ze země židovské, ne snad z nejvíc proslavené její části totiž Judey, ne snad ze svatého města Jerusalema, nýbrž z Galiley, z nejnepatrnější části země židovské, kteroužto provincií i sami židé pohrdali. — Tážeme-li se dále po jejich vznešeném rodu, tu musíme přisvědčiti, že ti, které Kristus za knížata národů vyvolil, byli dříve obyčejnými, prostými liomi z nejnižší třídy lidstva, kteří nuzně se živíce jen svým řemeslem a pražádného bohatství nemajíce, větší vážnosti a většího vlivu získati nemohli. Byli skoro vesměs jen chudými rybáři a to jest jejich důstojnost, kterou se honositi mohli. Sv. apoštol Matouš zastávaje státní úřad celního dozorce zdá se býti zámožným, avšak za to požívá u židů špatné pověsti, kteří podobné úředníky pokládali za veřejné hříšníky. Proto nenalézáme na apoštolích, hledíce na ně očima světa, nic znamenitého; nikdo z nich také nevynikal zvláštní učeností nebo přátelským spojením s mocnými tohoto světa. —

Takými byli tedy mužové, které Syn boží vyvolil, aby založili církev jeho, podobu světa změnili, všecky národy světa obrátili a k tomu je přiměli, aby tisícileté předsudky a neřesti odložívše, klaněli se Bohu, který stav se člověkem, žil v chudobě a v opovržení a jako zločinec na kříži zemřel. Byli to mužové bez vážnosti a důstojnosti, bez majetku, bez peněz, bez moci a beze zbraní, bez učenosti a výmluvnosti, bez politické schopnosti, — byli to prostí, chudí, obyčejní rybáři galilejští, kteří podnikli a dokonali dílo, k jakému by se nejmoudřejší a nejmocnější tohoto světa při vší smělosti své pýchy neodvážili! Věru! Slabé a nepatrné Bůh vyvolil, aby zahanbil silné, aby čest a sláva z toho nepřináležela člověku, nýbrž Bohu. Tvé dílo, ó Bože, to jest, a jen tvé všemohoucnosti to bylo možné, že jsi tak slabými nástroji tak velké věci vykonal! Jak bych mohl se domýšleti, že církev katolická, na apoštolích založená, není budovou boží? Proto slavně vyznáváme: Věřím v svatou církev obecnou.

2. »Příliš ctěni jsou přátelé tvoji, Bože; příliš posilněno jest knížectví jejich.« Ž. 138, 17. Nepatrnými byli apoštolové sami sebou a před světem; avšak jak velkými a mocnými stali se řízením božím! Většinou byli rybáři nuzně se živíce svým řemeslem; a hle, Kristus z nich učinil rybáře lidí, lidovce. »Pojďte za mnou, a učiním z vás rybáře lidí.« Mat. 4. 19. Může býti ještě šlechetnějšího zaměstnání nežli získati nesmrtelných duší a vyrvati je vlnám tohoto světa, aby v lodi církve našly chránící archu před všeobecnou potopou? Šťastný apoštol Šimon Petr, který nyní místo bídné, rybářské kocábky řídí loď církve sv., a miliony do přístavu věčné spásy vede! Petr nazývá se prvním, ač bratr jeho Ondřej dříve než on za učedníka přijat byl; vzdor

tomu se nemá nazývati prvním Ondřej, nýbrž Šimon Petr, poněvadž jej Syn boží za hlavu apoštolů a za představeného církve ustanovil. Z té příčiny bylo mu také uděleno zvláštní jméno Petr, to jest skála, poněvadž na něm a na jeho nástupci, římském papeži, jako na pevném základě budova církve spočívati má. Podivuhodná přednost! Kde je který mocnář tohoto světa, jehožto moc a důstojnost by se rovnala duchovnímu panství galilejského rybáře a jeho nástupce? — Též dva, kteří byli dříve pomocníky v úřadě apoštolském, totiž Jakub a Jan, synové Zebedeovi, které Pán jmenoval Boanerges, t. j. synové hromu, poněvadž hlas jejich kázání mocně zahlaholil až na konec světa. Tito obyčejní, bázliví mužové, jejichž činnost se dříve obmezovala pouze na moře galilejské, odebrali se nadchnuti jsouce vyšší zmužilostí do všech končin světa ke všem národům, Ondřej do Achaje, Filip do Mesopotamie, Tomáš do Indie, každý do té země, kterou mu duch boží určil. »Po vší zemi vyšel zvuk jejich a až do končin okrsku země slova jejich.« Ž. 18, 5. Jaký účel měly jejich cesty a jaké ovoce jejich práce? — Oblažení všech národů. Dějiny světa nám nikde nevypráví o dobyvatelích, kteří by se slavnými činy mohli rovnati apoštolům. Apoštolové to byli, kteří v krátkém čase silou svého slova mnoho milionů lidí získali víře, mnoho chrámů pohanských zbořili, mnoho nepravostí a zastaralých bludů vyhubili. Jak ti, kteří před sesláním Ducha sv. byli oddáni mnohým vadám a slabostem, pro které je božský Mistr častěji pokáral, osvítili leskem své svatosti všecky národy! Jaký obdiv budily jejich mnohé zázraky! I sama jejich smrt, ač dle náhledu soudců ohavná, jelikož jako zločinci a buřiči odpraveni byli, byla přece slavná a podivuhodná pro zjevnost jejich ctností, pro vytrvalost v utrpení, pro ušlechtilost jejich lásky, kterou své nepřátele žehnali a za ně se modlili.

Kdo může nyní, když svůj život dokonavše podíl svatých obdrželi, vylíčiti onu slávu a radost, které požívají, onu blaženost a velebnost, ve které přijdou v den soudný, aby soudili dvanáct pokolení israelských a všecky národy! Ovšem jeden ze dvanácti, které Ježíš s počátku k úřadu apoštolskému vyvolil, stal se zrádcem svého Pána, avšak později zaujal jiný jeho čestné místo, aby se dvanáctka doplnila. Matouš, šťastný nástupce nešťastného Jidáše, byl již, když Ježíš svých dvanáct volil, mezi 72 učedníky; avšak tenkráte nebyl zvolen; Jidášovi byla dána přednost. Proč asi? Ó, hlubokosti moudrosti boží, nebo kdo byl jeho rádcem?

Ano i vedle těch dvanácti vyvolil si Bůh, ovšem později, jednoho za apoštola, proměnil zapřisáhlého nepřítele křesťanstva v nádobu vyvolenou, aby jméno Ježíšovo donesl k mnohým národům. A tento poslední, který se sám za nejmenšího z apoštolů, za nehodna tohoto čestného jména považoval, stal se slávou svých nezměrných prací a utrpení rovným prvnímu apoštolu, tak že římská církev vedle Petra zároveň i Pavla jmenuje a oba jako knížata apoštolů ctí. Co si máme mysliti uvažujíce tyto podivu-

hodné okolnosti? »Povolal k sobě, kterýchž sám chtěl.« Mark. 3, 13. »Smiluji se, nad kým se smiluji; protož není na tom, kdo chce, ani na tom, kdo běží, ale na Bohu, kterýž se smilovává.« K Řím. 9, 15, 16.

I nás vyvolil Bůh za své učedníky, a povolal do své církve. Chce nám dáti podíl z oslavy sv. apoštolů, ač od nás nežádá tak hrdinných činů pro víru jak od nich žádal. Však základ musí také býti vždy silnější a tvrdší nežli ostatní stavivo. Základ položili sv. apoštolové, a my jsme částí této budovy církve. A pojítkem všech částí budovy se základy a s Kristem jest naše víra. Ve víře naše vítězství. Spravedlivý žije z víry a skutky z jeho víry plynoucí dosvědčují, že své učení nemá ze sebe, nýbrž z Boha, jehož duch v něm působí. Amen. Dle dra Schlöra upr. *Fr. Holman.*

Slavnost svaté Anny.

Vzor křesťanských matek.

»Žena, která se bojí Hospodina, bude chválena« Přísl. 31., 30.

Slavíme památky svatých a světic božích, abychom přátele nebeského Otce a orodovníky své *uctili* a na nich pro sebe vzor a příklad hodný následování měli. Není věku, stavu, práce, zaměstnání a jiné okolnosti, bychom pro lidi toho druhu nenalezli v životě a působení svatých vhodný příklad, jímž bychom se řídili k svému zdokonalení a povzbuzení.

Také dnešní naše patronka, sv. Anna poskytuje mnoho poučného a následování hodného ve svém bohabojném životě. I kdybychom málo ze života jejího znali, přece víme, že byla *ctnostnou ženou, vroucí ctitelkou boží a výbornou matkou.* Vždyť vychovala nám výtečně dceru svou; vždyť jest matkou Marie Panny! Kdybychom ničeho ze života jejího nevěděli, leč že porodila, vychovala Marii Pannu, dosti víme; a sv. Anna právem *patronkou všech matek* křesťanských slouti může. V ní mají všechny ženy a matky, všechny babičky a dcery hledati vzor a příklad. Především je vzorem *křesťanským matkám*, jichž úkolem jest děti vychovávati, o čemž dnes promluvím ve jménu Páně a ke cti sv. Anny.

Pojednání.

I kdybychom mnohdy neznali těch oněch rodičů, často je můžeme posouditi dle dětí jejich. Jako strom lze ceniti dle ovoce, tak rodiče možno posuzovati dle dětí. Podobně z Marie Panny lze poznati matku, svatou Annu. Blahoslavená dcera byla tak nábožně vychována, že matka její právem sluje vzorem matek křesťanských.

Sv. Anna *znala* povinnost svou a tuto také věrně plnila. Rodičů svatou povinností jest, děti řádně, mravně a zbožně vy-

chovávati. A jako tomu úkolu dostála matka Panny Marie svatá Anna, tak mají činiti rodiče, zvláště *matky* vůbec. Jich povinností jest nejen děti živiti, o jejich šat se starati; rodiče pečujtež také hlavně *o křesťansko-mravné vychování dětí svých*, chcete-li radosti a prospěchu na nich se dočkati. To přání mají jistě všichni rodičové, a tedy také ať plní, co jim ukládá jejich rodičovská povinnost.

Svatý otec Lev XIII. vyslovil se o výchově mládeže takto: K tomuto návodu o výchově mládeže službě boží zasvěcené, chceme připojiti ještě to, co výchovy mládeže vůbec se týče. Neboť velice starostlivi jsme o výchovu její, aby po pravé a dobré cestě kráčela u vzdělání ducha i srdce svého. . . Tak způsobem snadným vštěpována byla do útlých těch duší láska k Bohu, z níž časně vyvinul se i cit pro povinnosti člověka k sobě, ku bližnímu a vlasti své, jenž k nejkrásnějším nadějím opravňoval« (okružní list k biskupům bavorským roku 1887).

Hlava církve, římský papež, takovou péči má o to, aby rodiče děti své vedli k Bohu, k dobru, vlasti, k plnění povinností svých a vůbec k dobrým a řádným věcem Než kdy to činí? Když je poučují a povzbuzují, bedlivě na ně dohlížejí, chybující kárají a trestají a ve všem dobrým příkladem je předcházejí. K tomu jsou matky vedeny už *láskou přirozenou*. Avšak křesťanská matka zdvojnásobuje tuto péči láskou nadpřirozenou, poněvadž vychovává děti pro Boha, ke cti boží a dobru všeobecnému. Aby této lásky nabyla, o to prosí Hospodina nebeského a také se hledí poučiti od moudrých lidí a z dobrých knih, jak by děti své nejlépe vycvičila.

Tak zajisté i sv. Anna milosti boží sobě vyprošovala, aby dítko své, Marii Pannu, ke cti boží vycvičila.

Pečlivá matka vychovává děti své *sama*, cizím rukám méně je svěřuje. Hodná matka je dětem jako andělem na zemi, který je ochrání, varuje a jenom k dobrému vede. Vidí ve svých dětech poklad, kterýž jí Bůh svěřil, aby o něj pečovala a se starala.

Matka křesťanská hledí, aby dítě záhy bylo *pokřtěno* a stalo se spolu dítětem božím a dědicem království nebeského. Neodkládá se křtem z obavy, aby bez křtu neumřelo. Záhy také spíná ruce dítěte svého, je svěcenou vodou kropí, sv. křížem na dobrou noc znamená, a tak dítě své k Bohu přivádí. Také ukazuje mu obrazy, kříž na stěně, oblohu nebeskou, spolu dávajíc na je o, že v těch věcech něco zvláštního, vyššího a velebného spočívá.

Nábožná matka učí záhy děti své *modlitbám* vědouc, že co nejhlouběji v srdcích jejich zakotví. Ovšem činí tak beze všeho násilí, spíše láskou obracejíc útlou mysl k nebesům. Místo slov neslušných, písní necudných, vkládá do paměti dětí svých krátké modlitby a průpovědi jako: »S Bohem počni v každé době, podaří se dílo tobě.« — »Když i všecko v světě zhyne, Pán Bůh nikdy nepomine.«

Místo děsivých povídaček vypravuje matka dětem *biblické události*, zvláště z mládí Ježíšova, aby ukojila zvědavost jejich.

O hlavních svátcích poučovati má matka děti o tom, nač si právě slavnostmi těmi vzpomínáme, co se nám v tu dobu představuje, proč jsou ty svátky ustanoveny. Pracuje tak záhy pro kostel a pro školu. Za odměnu poslušnosti brává matka děti své do chrámu, aby se potěšily a útlou duši svou Bohu obětovaly.

Všechna slova, veškeren dobrý příklad hluboko utkvívá v srdci a po dlouhých ještě letech vzpomíná dítě na rodiče své: »Tak říkávala, tak dělala matka moje, otec můj. . .«

Čím více pak dítě v léta přichází a roste, tím větší mu matka věnuje péči. Dbá toho, aby děti ctily své učitele, aby konaly správně úkoly své, slušně všudy se chovaly a řádně všechno dělaly. Dobrá matka, když toho třeba, dovede i potrestati děti své. Za dobré skutky však je chválí. Nejvíce je varuje před hříchem.

Nábožná Blanka, královna francouzská, řekla jednou synu svému Ludvíkovi: »Raději bych tě mrtvého viděla, než pokaženého těžkým hříchem.«

Že sv. Anna všechno to plnila do nejmenších odstínů, toho jest důkazem výborně vychovaná dcera její Maria Panna. Svatou Annu, nábožnou matku vídáme na obrazech, jak dceru svoji poučuje. Světici Anně byla nebesa nakloněna a sám Hospodin pomáhal jí, sprostiv dceru nebeskou *hříchu prvotního.* Než Maria také za života svého se nedopustila hříchu; Bůh sám vedl tuto výbornou dceru. Než i matka velice k tomu přispívala. Zajisté za dítě své se modlila.

Rodiče křesťanští, *modlete se* za děti své, ať je máte při sobě nebo jsou daleko vzdáleny od vás, modlete se za syny a dcery své, aby je Bůh chránil, opatroval, aby vaše modlitba nebesa prorážela Nábožný Job modlil se za děti své. Modlitba rodičů za jejich děti mnoho zmůže u Boha. Modlete se za děti své, mají-li si voliti budoucí stav svůj, hrozí-li jim nebezpečí, ať jsou v jakýchkoliv potřebách. Modlete se za děti živé i mrtvé.

Sv. vdova Monika spěchala za synem svým, když na bezcestí zašel z Afriky až do Milána, kde na školách učil. Než s počátku byly snahy její marné. Biskup sv. Ambrož ji však těšil: »Syn, za nějž se matka tak dlouho modlí a tolik slz prolévá, nemůže zahynouti.« Modlitba sv. Moniky nezůstala nevyslyšitelna, Augustin se napravil a posléze světcem a otcem církevním se stal. Později sám napsal o matce své: »Byla dvakráte mojí matkou, neboť mne zrodila k životu časnému a k životu věčnému mne probudila.«

Mnozí rodiče dětem svým nezůstavují vezdejších statků, bohatství; rodičovským podílem nejlepším však jejich dětem bude *dobré vychování.* Toť základem veškerého života, toť i radostí rodičů samých. Chloubou jest pro otce a pro matku křesťanskou, mohou-li ukázati na své vzorně vychované a cvičené děti. Radost z hodných dětí oslazuje jim stáří a v zapomenutí přivádí všechny starosti a boly, jež pro děti vytrpěli.

Špatně zvedené děti jsou rodičům *k žalu a k bolesti.* Říká se o nich: »Děti malé šlapou matce po nohou, velké však po

srdci.« Nezvedené děti působí rodičům hanbu, žalost; nehodné děti podkopávají rodičům zdraví, v předčasný je přivádějíce hrob.

Aby se rodiče tohoto zla uchránili, na nich jest hned záhy dobré zásady dětem do srdce vštěpovati, k Bohu je vésti, výstřelky jejich bujnosti mírniti a všemožně se přičiňovati, aby z dětí těch byli řádní občané, aby sobě osvojili vlastnosti svých rodičů a v jejich stopách kráčeli tímto životem.

Jakých se dočekala sv. Anna radostí a vděků na dceři své Marii Panně? Jak plesalo srdce její, když viděla hodnou a zbožnou dceru, kterou Bůh za matku Synu svému vyvolil. Podobné radosti zažíti mohou rodiče, mají-li zdárné, poslušné a zbožné děti, jimž dali pečlivé vychování. Proto jsme nazvali sv. Annu *vzorem matek*, vzorem rodičů křesťanských. Starejte se, rodičové, o děti své vždy, ať jsou malé nebo ať dorůstají, aby símě dobré, jež jste jim vložili do srdce, vyrůstalo a přinášelo hojného ovoce.

Obyčejně se říká, že matka dětem svým má dáti cit, otec pak rozum. Jako na rozumu, tak i na citu mnoho záleží. Pěstujte, matky křesťanské, v dětech svých city pro dobro, pro spravedlnost a pro všechny ctnosti. Dítě, mající vrozený cit, byť i pokleslo, rozpomene se a na pravou cestu nakročí. Cit lásky k rodičům, k rodné zemi a především k Bohu budiž hluboko zakotven v srdci všech dětí. Nábožný a šlechetný cit lze vypěstovati u všech dětí. Uhel prostý i diamant vzácný obsahují v sobě uhlík. Dítě chudé, na pohled prosté i dítě bohaté a nadané má v sobě cit v srdci, který rodiče a zvláště matka má vésti a zušlechťovati. Rozum bude vždy dětem jako vůdcem svědomí a mateřský cit výborným pomocníkem; na rodičích jest, aby děti své řádně a zbožně vychovali, neboť na nich se nejvíce špatné vychování mstí, o čemž nás každodenní zkušenost přesvědčuje.

Rodičové, zvláště matky křesťanské, utíkejte se o pomoc a sílu k sv. Anně, aby vám vyprosila u Boha, čeho nejvíce potřebujete, byste zdárně děti své vychovali. Matka blahovené Panny Marie bude vám mocnou přímluvkyní, orodovnicí, ona jest vám krásným vzorem a příkladem. Amen. *Alois Dostál.*

Primice.

»Tento jest den, který učinil Pán, radujmež a veselmež se v něm.« — (Antiph. e Land. Dom. Resurrectionis.)

Dnešního dne slaví Církev sv. dojemnou slavnost, památku Navštívení Panny Marie u příbuzné své Alžběty z Hebronu, v domě kněze Zachariáše, kterouž slavností uvádí nám na mysl památný okamžik, plný radostného vzrušení, plný vzájemné přátelské lásky a srdečných pozdravů. Přečistá Panna, stavši se z moci boží, zázrakem matkou Pána nebes i země, počavši v přesvatém těle svém Syna božího, přestupuje práh příbuzné své Alžběty, která samým

Bohem uvědoměna jsouc o zázraku, jímž počíná se vykoupení světa, radostně vítá vznešenou příbuznou svou nadšenými slovy: »Zdrávas milosti plná, Pán s Tebou, požehnaná Ty mezi ženami.« Luk. 1, 28.

A Matka Páně v odpověď na tento pozdrav pěje převelebný zpěv chvály boží, volajíc: »Velebí duše má Hospodina a zplesal duch můj v Bohu, Spasiteli mém, že shlédl na ponížení dívky své, neboť aj, od této chvíle blahoslavenou nazývati mne budou všichni národové.« Luk. 1, 48.

Památný zajisté a radostný to den v dějinách lidstva, o němž platí slova církve sv.: »Tentoť jest den, kterýž učinil Pán, radujmež a veselmež se v něm!«

Než zvláště památný a dvojnásob radostný jest den dnešní pro tuto osadu, pro osadu Bechlínskou, ježto mimo památku Navštívení Panny Marie, slaví dnes primici svého milého rodáka. A proto jako slova nadšení zazněla ústy Alžbětinými, když přestoupila práh jejího domu Matka boží, jež v životě svém přinesla s sebou Boha-člověka; tak i v tomto chrámu Páně i v celé osadě zdejší mají zaznívati dnes zpěvy radosti a nadšení, ježto ten ctihodný rodák zdejší, jenž v důstojnosti kněze po prvé dnes práh tohoto stánku božího překročil, přinese i vám na oltář Syna božího, Syna-člověka, Ježíše Krista svátostného svou čistou novokněžskou rukou. A proto se stupňovaným nadšením smíme a máme dnes všichni zde přítomní volati: »Tentoť jest den, kterýž učinil Pán, radujmež a veselmež se v něm!«

Ano, radostný jest tento den především pro vás, milí rodiče, velebného p. primicianta. Toť zajisté den, na který jste se dlouho těšili. A tím, že dnes milého syna svého ve vznešené důstojnosti kněžské po prvé u oltáře mši svatou obětovati spatříte, budete jistě v srdci svém hojně odměněni za všecky práce, oběti a starosti, které jste v době dlouhých studií pro něho podstoupili. Díky vzdávejte Pánu za to, že vám dal tohoto dne se dočkati. —

Radostný a památný jest tento den pro celou církev, jež nového sluhu, nového obětníka křesťanskému lidu posílá. Slavný a radostný jest tento den pro nás kněze, kteří nového spolubratra ve svém středu vítáme a dvojnásob radostný jest tento den pro mne, jenž vidím před sebou svého bývalého žáka v důstojnosti kněžské.

Než nade vše památný jest dnešní den pro vás, velebný pane primiciante! — Vždyť proto, abyste mohl sloužiti Bohu a spáse křesťanského lidu, konal jste svá studia námahy a starosti plná. A abyste vše šťastně vykonal a tohoto dne se dočkal, vysílal jste v tichosti, v komůrce svého zbožného srdce a v zátiší seminářském často modlitby k Bohu a k blahoslavené Panně.

A hle, tato přesvatá Panna a Matka boží vyslyšela prosby vaše a Bůh dal vám na její přímluvu tohoto památného dne se dočkati; a zajisté ne náhodou se stalo, že slavíte svou primici v den zasvěcený Panně Marii, té, kterou církev svatá nazývá »Královnou patriarchů a proroků,« tedy královnou duchovních

pastýřů Zákona Starého a »Královnou apoštolů,« tedy i Královnou duchovních pastýřů Zákona Nového. Stalo se to zajisté řízením prozřetelnosti božské.

A proto my, uposlechnuvše tohoto pokynu božího, uvažujme dnes na oslavu Matky Páně i vaší primice o tom, že

1. Panna Maria jest vzorem katolickému knězi v horlivosti o čest a slávu boží a

2. že Maria Panna jest vzorem katolickému knězi v horlivosti o spásu duší.

I.

Základem pocty boží, tedy tím více základem horlivosti o čest a slávu boží jest pevná víra v boha; neb »chce-li kdo k Bohu přistoupiti, musí věřiti, že jest,« praví Písmo svaté (Žid. 11, 6). —

Má-li kdo veřejně Boha uctívati, o čest boží se starati, musí přesvědčen býti, že Bůh jest bytost nejdokonalejší, úcty a lásky nejhodnější. —

A tážete se snad, drazí v Kristu, jakou víru měla Maria Panna?

»Vírou v pravdivost pozdravu andělského,« praví sv. Otcové, »zjednala nám opět, oč nás nevěra Evy připravila, ona přinesla vírou život těm, jimž první žena svou nevěrou přinesla smrt.

Plačící dítko spatřilo oko její v jeskyni betlemské, ale ona věří, že jest to ten, jenž nebesa stavěl, spatřila dítko zavinuté v chudých plénkách a ona věří, že jest to ten, jemuž náleží okrsek zemský a bohatství celého světa.«

A tak tedy Matka boží, majíc víru zakořeněnu hluboko v srdci svém a touto osvícena jsouc, naplněna jest horlivostí o čest a slávu boží, stává se »Královnou vyznavačů«, ona se nehrozí víru svou před obličejem všeho lidu vyznati a tak Boha oslaviti »zvěstujíc skutky jeho mezi národy«. Ano, Maria Panna věří Bohu skrze anděla divné věci jí oznamujícího a proto také se ihned Bohu pokorně klaní, volajíc: »aj já dívka Páně,« ale nespokojujíc se tím, aby pouze v tichém příbytku svém nazaretském Bohu se vroucně klaněla, spěchá k příbuzné své Alžbětě, aby také před ní vroucích díků, srdečné chvály a cti Bohu podala a tak Boha oslavila. A zde ústa její pějí ke cti boží ten vroucí chvalozpěv: »Velebí duše má Hospodina a zplesal duch můj v Bohu Spasiteli mém . . .« Neboť veliké věci učinil mi ten, jenž mocný jest a jehož jméno svaté. Milosrdenství jeho od pokolení až do pokolení, bojícím se jeho. (Luk. 1, 48 sq.) Kterýžto velebný chvalozpěv »Magnificat« nyní po celém světě katolickém ústy tisíců kněží v chrámech denně se opakuje a tak přičiněním Matky Páně zvěstuje se chvála boží mezi národy. —

A jak srdečně a nadšeně velebila Matka Páně Boha tuto, tak vroucně chválila jej a čest jeho zvelebovala po všechny dny života svého. Neb co byl veškerý život její, co byl jiného, než ustavičně jen opětovaný Magnificat, ustavičné Boha chválení?

Když pastýři a tři králové k jesličkám do Betléma přišli, co vypravovala jim asi Maria o velikosti a moci svého Syna, o zázračném příchodu jeho na svět; zdaliž nebyly to chvalozpěvy o moci a velebnosti boží, vyznávající slova andělova: »Tento bude veliký a Syn Nejvyššího slouti bude a dá jemu Bůh stolici Davida, otce jeho, a kralovati bude v domě Jakubově na věky a království jeho nebude konce.« Luk. 1, 32. —

Ale snadno jest kořiti se Synu, a Otci za takového Syna děkovati, když lid jej velebil. Přítel a ctitel pravý pozná se v neštěstí. A nečinila snad tak Maria Panna?

Pozorujme jen Matku všech věřících v onom dni bolesti, kdy slunce se zatmělo, země se třásla a skály se pukaly a sami apoštolové Mistra a Pána svého opustili. Při vší své něžnosti srdce neprchá s apoštoly! Milovala sice co nejvroucněji pozemský život svého božského Syna, ale dychtila více po oslavení Boha, jež dokonáním díla vykupitelského tam na Kalvarii v míře nejdokonalejší se stalo A proto kráčí Matka bolestná k té oslavě boží odhodlaně v tom trapném průvodu na popraviště svého milovaného Syna. Ona nastupuje první do šlepějí křížové cesty, aby nevyčerpatelné zásluhy Ježíše Krista na všech místech jako drahokamy sbírala, jako květiny na cestě trhala a Otci nebeskému za všecky obětovala. Ona nemá sice slov, jimiž by city svého srdce vyjádřila, ale na smrt bledá tvář její a časté pohledy na Krista Pána mluvily zřetelněji nežli všecka slova; zdaž nepravily: »Tentoť jest Syn můj milý, a ač jest hrozně zohaven a zneuctěn, a ač visí na potupném dřevě kříže, já se za něho nestydím, kéž mohla bych s ním zemříti, neboť On přináší obět smírnou, obět chvály a díkučinění Otci svému nebeskému, aby Bůh tím dokonaleji po všecky věky od lidí mohl býti ctěn.«

Přátelé drazí, kde lze nalézti větší hrdinku a vyznavatelku víry, kde větší projev a veřejné osvědčení, jež kdy Ježíši Kristu a Otci jeho nebeskému se stalo, kde větší horlivost o čest a slávu boží, než u Matky Páně v celém jejím životě, ano i tam pod křížem na Kalvarii? *Dokonalý to zajisté vzor knězi katolickému v horlivosti jeho o čest a slávu boží!*

Jako byla pevná víra základem horlivosti o čest a slávu boží u Panny Marie, tak jest jím pevná víra i u kněze. I kněz jako každý křesťan má símě sv. víry v srdci svém, jež mu bylo vlito při křtu sv. a jež vlivem zbožné matky a později působením vyučování sv. náboženství ve škole se rozvinuje v jasnější plamének, který pak hlubokým studiem theologickým a zbožným rozjímáním v semináři a celou výchovou seminářskou a konečně milostí kněžskou při svěcení udělenou vzplane v mocný plamen, jenž podobá se tomu hořícímu keři na hoře Horeb, který stále hořel, ale nikdy nedohořel a jenž podobá se ohni na zápalném oltáři chrámu Šalomounově, který nikdy nevyhasl. A tento oheň v jeho srdci, oheň víry, nedávno vzplanulý, popohání jej v činnost nezdolnou a slyší-li zaznívati v uších slova zjevení: »Chválu vzdejte Bohu našemu všichni služebníci jeho« Zjev. 19, 5., nemešká ani oka-

mžik a odpovídá horlivě slovy téhož zjevení: »Chváliti budu Tě, Hospodine, Bože můj, z celého srdce svého a oslavovati budu jméno Tvé na věky« Ž. 85, 12. »Vše k větší cti a slávě boží,« jest jeho vůdčí zásadou.

Sv. Pavel, jakmile byl na víru Kristovu obrácen, tu z přesvědčení, že tato víra jedinou jest spásou lidskou a nadšen jsa pro Boha a jeho sv. zjevení, vydává se v širý svět, aby mu hlásal blahou zvěst. Duší i tělem jsa oddán svému úkolu neleká se žádných obtíží, žádné práce, ani okovů, ani žaláře, ba ani smrti, ale sláva boží, sláva Kristova je mu nade všecko i nad život. Všude se mu staví nesmírné překážky v cestu, dvě hlavní města na východě i na západě: Jerusalem se svým zkaženým židovstvem a širovládný Řím se svémi caesary povstávají proti slabému, prací a bolestmi sklíčenému apoštolu, který vůči svým nepřátelům nemá ničeho, leč plamenné slovo pravdy a v ruce kříž, židům pohoršení, pohanům bláznovství, jemu však znamení slávy a vítězství. Konečně přece podléhá, propadá smrti, smrti mučednické, ale právě v této smrti jest jeho vítězství. Netrvalo dlouho a hříšná přemrštěnost židovská podléhá, modly pohanské klesají s oltářů, tyranský Řím sklání se před křížem a pravda evangelia slaví své vítězství.

A podobně děje se každému horlivému knězi, jmenovitě v dobách nynějších.

Náboženská lhostejnost, indifferentismus, moderní pohanstvo, židovstvo, svobodní zednáři proti němu se staví; jsou nepřátelé velemocní, takže se zdá, že kněžstva sebe horlivější činnost proti nim ničeho nepořídí. Kněz mnohdy i umírá, jsa uštván od nepřátel víry, Krista a církve, ale přesvědčen jest o konečném vítězství věci svaté, kterou sám všemocný Bůh, Kristus Ježíš hájí, a o níž praví, že »brány pekelné jí nepřemohou«; a proto takový horlivý kněz rád umírá, umírá pln naděje ve vítězství, umírá se slovy apoštola národů: »Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval,« a proto doufám, že »naposledy blažena mi bude koruna spravedlnosti, kterou mi dá v onen den Pán, spravedlivý soudce«. II. Tim. 4. 7, 8.

Hle, drazí v Kristu; taková byla horlivost Matky boží, Panny Marie o čest a slávu boží a takovým vzorem horlivosti jest ona knězi katolickému.

Ale kněz jest od Krista ustanoven nejen aby Boha chválil, k němu se modlil, vždyť »sama nebesa vypravují slávu boží a dílo rukou jeho zvěstuje obloha«, ale je zde hlavně od Boha jako zástupce Kristův ustanoven, aby jako dobrý pastýř o spásu duší sobě svěřených horlivě se staral; a i v tom jest mu matka Páně skvělým vzorem, o čemž s pomocí boží v díle II.

II.

»Bojování jest život člověka na zemi,« praví Písmo svaté (Job. 7, 1.) a trpělivý Job dí: »Člověk narozený ze ženy, krátký

živ jsa čas, naplněn bývá mnohými bídami, kterýžto vychází jako květ a setřín bývá a utíká jako stín a nikdy v témž stavu nezůstává.« Job 14, 12.

A tyto bídy a strasti, jež žádného neminou, ať jest bohatý ať chudý, ať vznešený ať nízký, ať učený ať neučený, bývají bídy tělesné i duševní, takže člověk jimi takřka zkrušen a zničen, ohlíží se po pomoci a volá slovy Jobovými: »Slitujte se nade mnou, slitujte se nade mnou alespoň vy přátelé moji, neboť ruka Páně dotkla se mne!«

A kde že nalezne člověk v souženích a útrapách svých duchovních i tělesných takových přátel, kteří by se opravdu nad ním smilovali? Znám především dva takové jisté, věrné a upřímné přátele, kteří nemají pro jeho bídu pouhá slova potěchy, ale kteří jim i skutky pomoci mohou a chtějí. Jest to božský Spasitel, pán náš Ježíš Kristus a jeho přesvatá matka, Panna Maria.

Božský Spasitel, ten věčný dobrý pastýř duší lidských, vyslílá své viditelné zástupce biskupy a kněze, aby trojím jeho úřadem: učitelským, knězským a královským při svěcení jsouce opatřeni, lidem úlevy v bolestech a pomoci tělesné i duchovní jménem jeho přinášeli. A Maria Panna v tomto povznešeném úkolu péče o spásu duší jest biskupům a knězím, mimo nedostižný vzor božského pastýře Ježíše Krista, k následování povzbuzujícím příkladem.

O Panně Marii praví veliký její ctitel sv. Bernard: »že nebylo slýcháno, aby byla koho opustila, kdo se pod ochranu její utekl.« V známé krásné písni mešní voláme k ní: »Vzpomeň, o Královno milá, že nebylo slýcháno, že bys koho opustila, když jest k tobě voláno,« a církev sv. v litanii loretánské učí nás volati a modliti se k ní slovy: »Pomocnice křesťanů, potěšení zarmoucených, uzdravení nemocných a útočiště hříšníkův,« oroduj za nás!

A v těchto její činnostech, v těchto vlastnostech, má následovati ji horlivý kněz; máť i on býti: »pomocníkem křesťanův, potěšením zarmoucených, uzdravením nemocných a útočištěm hříšníkův.« —

Platí-li slovo apoštola národův, toho neunavného a vzorného pastýře duší, pro všecky lidi, jestliže pro každého pravil: »Nyní zbývají víra, naděje a láska, tyto tři, ale větší z nich je láska,« platí slovo to tím více o knězi, jemuž stádo, nejdražší krví Kristovou vykoupené, jest svěřeno. Proto třikráte táže se božský Spasitel Šimona Petra: »Šimone, synu Jonášův, miluješ mě?« a teprve když třikráte a docela se slzami v očích otázku tu kladně zodpověděl, byl pastýřem celého stáda Kristova, celé církve, ustanoven. A právě proto nesmí láska duchovního pastýře býti neužitečná, nesmí se snad několika krásnými slovy spokojiti, nýbrž ona musí býti účinná, skutky provázená, ušlechtilá a nevyčerpatelná. »Já jsem pastýř dobrý, dobrý pastýř dává život za ovce své,« (Jan 10, 11, 14.) těmi slovy vyjadřuje božský Spasitel objem a výši své pastýřské lásky a s ním musí také každý horlivý du-

chovní pastýř k ovečkám svým volat: »miluji vás od počátku života vašeho až do smrti, ba až za hrob sahá láska má.«

Ano, dobrý pastýř věnuje všem svou lásku od kolébky až k jejich hrobu. On bude tím *pomocníkem křesťanů*, maje stále na očích skvělý vzor Matky boží, jež tam v Káni Galilejské volá na svého syna, chtíc pomoci: »Vína nemají!«

Sotva že dítko v pláči a nářku spatřilo světlo světa, dvakrát jsouc nešťastno: pro svou slabost tělesnou a pro dědičný hřích, tu stojí již pastýř duší a ochoten je přijmouti je z lůna matky a očistiti je v koupeli sv. křtu od hříchu a přivtěliv je za úda církve sv. vrací je matce zpět již jako dítko boží. A sotva že údů svých a jazyka svého stalo se mocným a dospělo k sebevědomí, opět vztahuje se k němu rámě starostlivého pastýře, uvádí je do školy Páně, jejíž vzorem jest škola sv. Rodiny v Nazaretě, aby zde uvedeno bylo v to, čeho jedině jest potřebí, totiž v křesťanskou nauku a křesťanský život. A ať jakkoli svět dítko podceňuje, poněvadž jest ještě slabé a ku práci neschopné, kněz cení je vysoko, pamětliv jsa lásky Matky boží k božskému svému dítku, a její úzkosti, když v chrámě jerusalemském bylo zůstalo, a maje stále před očima božského přítele dítek, jenž i v únavě říkával: »Nechtež maličkých přijíti ke mně, neboť jejich jest království nebeské« a jenž velké napomínal (Luk. 18, 15.) slovy: »Amen, pravím vám, nebudete-li jako maličcí tito, nevejdete do království božího.« —

On dlí rád mezi malými žáky a žákyněmi ve škole, sníží se k nim v učenosti své rád, prosí, napomíná, varuje i trestá, učí je horlivě, aby vyzbrojeni jsouce naukou spásy, vyrůstali k blahu církve a vlasti a celé lidské společnosti.

Než v společnosti této smutně to dopadá Kdybychom cestovali od jednoho konce země k druhému, všude bychom shledali v hmotném smyslu poměry též: jen malý počet boháčů a nesčetný počet nemajetných, chudých. Shledali bychom chudé sluhy, kteří od mladosti své v cizích domech chleba si hledati a vydělávati musí, chudé sirotky, kteří záhy otce i matku ztratili, chudé vdovy, jimž živitel byl odňat, chudé řemeslníky i rolníky, k tomu přijdou léta neúrody, neštěstí, požáry, nemoci; ó jaké to množství nejhroznější bídy! »Pomocnice křesťanů, Matko boží, vzbuď nám dobrodince, jenž by nám z té bídy pomohl! Ó lásko pastýřská, stůj zde pevně, vzplaň a ukaž svou sílu, svou šlechetnost, obměkči srdce bohatých, sbírej, sbírej, též i dej sama ze svého, co můžeš!« Tak často to vyznívá z úst nebožáků.

A zajisté, drazí v Kristu, namnoze vaši kněží to jsou, kteří za chudé prosí ve jménu Krista a jeho matky, kteří sami chudí byli a chudé milovali; kněží to jsou, kteří soustrast u bohatých vzbuditi se snaží, kteří více než jeden dárek dají, kteréž však dárky obyčejně až tam na soudu věčném budou známy.

Ano, bez lásky pastýřské nebylo by tak mnohého dobročinného ústavu, nebylo by tak mnohého dobročinného spolku, nebylo by tak mnohých chudobinců, nemocnic a sirotčinců. Na doklad toho připomínám jen činnost sv. Vincence a sv. Františka Regis a jejich spolky.

[— Uzdravení nemocných.] Než chudoba není jediným utrpením, jež lidstvo na zemi souží, větší ještě utrpení než chudoba jest ztráta zdraví — dlouhá, bolestná nemoc. Nemocný člověk jest chudý i kdyby uprostřed bohatství žil, ježto nemůže ho užiti. A když tedy tou bídou nemoci tvé tváře blednou, když síly tě opouštějí a ty klesneš na lůžko, bolestí vzdychaje po celé měsíce, kde nalezneš přítele, jenž by se tě ujal, a tobě opravdu úlevu a potěchu přinésti chtěl a mohl? A kdyby nemoc tvá nakažlivá byla, kdyby byla i odporná, kde nalezne se srdce upřímné, jež ani smrti se neleká. Váš duchovní pastýř to jest, jehož láska o spásu duší vašich ho pohání, aby vás navštívil i když nejvěrnější přátelé vaši vás opustili, aby po boku vašem vytrval a slova útěchy promluvil i kdyby mor vás zachvátil a vy leželi jako zničený Job. (Příklad: Sv. Karel Boromejský nebo i sv. Alois, člen řádu Tovar. Ježíšova.)

Přátelé, až dopustí Bůh, že na lůžku nemoci a bolesti budete odpočívati, mimo tu, jež »Uzdravením nemocných« se nazývá, láska duchovního pastýře bude jistě vaší jedinou podporou, té budete se jistě o pomoc dovolávati, neboť jedině kněz má po ruce slova božské pravdy, které vám poskytnou útěchy, a prostředky božské milosti, jež vás i v hodince smrti jsou s to posilniti. Vždyť samo Písmo sv. k tomu vás vybízí slovy: »Stůně-li kdo z vás, uveďiž k sobě kněze církve, ať se nad ním modlí mažíce jej olejem ve jménu Páně a modlitba víry uzdraví nemocného a polehčí jemu Pán a je-li v hříších, budou mu odpuštěny... Jak. 5, 14.

[— Útočiště hříšníků.] Nešťastný jest chuďas, politování hodný jest člověk nemocný, ale znám jednoho, jenž jest ještě nešťastnější a politování hodnější — a to jest člověk, jenž nalézá se ve smrtelném hříchu. Onť jest chudý a nemocný zároveň. Odtržen od Boha, zbaven posvěcující milosti, oloupen o všecky dosavadní zásluhy, trápen a bičován výčitkami svého svědomí, kráčí věčné záhubě vstříc, zpronevěřiv se vlastnímu svému určení, zbaviv se zásluh přesvaté krve Kristovy. Ale kéž nepozbývá důvěry! Láska Matky boží, láska božského Spasitele a jeho viditelného zástupce, duchovního pastýře, povzbuzená příkladem Marie P., neodstoupila od něho. Kdyby v nepravostech byl sešedivěl a kdyby všech možných hříchů se byl dopustil, láska duchovního pastýře se ho ujme, ujišťuje ho odpuštěním, bude-li jen litovati hříchů svých a z nich se zpovídati.

»Kdyby hříchové vaši byli jako šarlat, nad sníh zběleni budou,« tak volá k hříšníkům duchovní otec. Ani hříšníci podobní Maří Magdaleně, ani spuštěnec podobný lotru není od ní odmítnut.

Hle, tu jest člověk, který tak hluboko klesl, že všichni se ho štítí, jemu se vyhýbají, a aby byl učiněn neškodným, byl uvržen do žaláře a snad i k smrti odsouzen. Lidská společnost jej zavrhuje i příbuzní se zaň stydí, ztratil svou čest i svou svobodu, ba i život. Kde jest srdce, jež proň láskou bije? Srdce kněze, které řídí se slovy sv. Augustina: »měj na hříšníku v ošklivosti to, co učinil člověk, totiž hřích, a miluj to, co učinil Bůh, totiž člověka,«

a jeho se ujímá. A proto vyhledává jej v žaláři, aby duši jeho zachoval, s ním kráčí na popraviště jako anděl strážný, aby při smrti při něm stál a duši jeho ku spáse vedl. — —

A tak, drazí v Kristu, poznáváme již, že láska duchovního pastýře, jako láska Matky boží, objímá nejen čas, ale i věčnost. Krásně opěvuje prorok Ezechiel lásku pastýřovu, řka: »Jako navštěvuje pastýř stádo své, tehdáž, když bývá uprostřed ovcí svých rozptýlených, tak navštívím ovce své a vysvobodím je ze všech míst, kamž v den oblaku a mrákoty rozptýleny byly. A vyvedu je z národů a shromáždím je ze všech zemí a uvedu je do země jejich.« Ez. 34, 12, 13

Velebný pane primiciante! Drahý spolubratře a pracovníče na vinici Páně! Snažil jsem se rozvinouti před zrakem vaším, byť jen nedostatečný obraz, jehož živým otiskem v budoucím svém kněžském životě máte býti! Jest to dílo veliké, jež pastýř duchovní před sebou má a zajisté nevyčerpatelné lásky a obětavosti vyžaduje. Než nezdráhejte se příliš vzíti je na sebe! Věčný, dobrý pastýř, Ježíš Kristus, pomůže vám a sám převezme největší břímě práce a Rodička boží, pomocnice křesťanů, jež nikoho neopustila, neopustí ani vás, budete-li se u ní o pomoc ucházeti a v ctnostech ji následovati. A proto již dnes při první mši sv. po sv. pozdvihování, až chovati budete v posvěcených rukou svých Krista svátostného, vzpomeňte si na Rodičku boží, jak božské dítko své chovala v plenkách zaobalené v jeskyni betlemské, vzpomeňte, že v tu chvíli důstojností jste jí podoben a učiňte slib, že, pokud ovšem lidská slabost to dovolí, chcete jí býti podoben i v jejích ctnostech v pastýřské činnosti své.

A jako ona Boha chválila a velebila v radostech i strastech života svého, jako ona byla pomocnicí křesťanů, potěšením zarmoucených a útočištěm hříšníků svou přímluvou u božského Syna svého, tak i vy následujte ji v tom po celý život svůj a zvláště v tomto převelebném okamžiku, první své nejdražší oběti, kdy blízek jako sama matka Páně božskému Spasiteli budete. O buďte v této přeposvátné chvíli schopným »pomocníkem křesťanů!« Proste za celou církev se všech stran nyní tak utiskovanou, proste za všecky křesťany živé i mrtvé, proste za své dobré rodiče, bratry i sestry, za všecky kněze i za mne nehodného. A budete-li následovat Marie Panny i v ostatních ctnostech jejích ve všem svém kněžském působení, budete-li po celý život svůj pomocníkem křesťanů, potěšením zarmoucených a uzdravením nemocných, pak »Královna patriarchů a apoštolů« dá, že loď života vašeho šťastně vpluje do přístavu věčného, kde s radostí a ve vědomí zasloužené odměny budete moci zvolati se sv. Pavlem: »Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval, naposledy vložena mi jest koruna spravedlnosti, kterou uložil mi Pán, spravedlivý soudce« II. Tim. 4, 7, 8, a celým nebem zaznívati bude jásot nad životem vaším kněžským, dnešním dnem tak slavně a šťastně počatým, jásot vyznívající v slova: »Tentoť jest den, který učinil Pán, radujmež a veselmež se v něm! Amen.« Prof. *Coel. Pastor.*

*

LISTY VĚDECKÉ.

»Náš křesťanský odkaz.«

Vyňal a přeložil **Josef hrabě z Berchtoldů.**

(Pokračování.)

Bude se snad zdáti nadbytečnou prací, zabývati se tolik učením tak jasným a samozřejmým, jako jest učení o svobodné vůli. Leč taká jest převrácenost mnohého rozumu, že není pravdy, byť sebe světlejší, jež by nebyla zahalena temnotou, zvláště je-li překážkou rozumové nebo mravní bezuzdnosti; a není proti řeči, paradoxu sebe nápadnějšího, jenž by nebyl jako pravděpodobný hájen vrtochy výstředního Genia.

Jest údělem pravdy v tomto světě, aby měla nejen své statečné rytíře, ale i zavilé svoje protivníky. Její světlo, jež s díkem přijímají učelivé duše, rozlicuje hněv nepoddajných duchů. Její hlas jest hudbou duši, buzené k ctnosti, ale nesouzvukem pro sluch toho, jenž vyšel ze souladu s Bohem.

Poznámku tuto výborně lze obrátiti na předmět svobodné vůle, o jehož úplné nemožnosti ujišťovali i mužové, kteří svého času byli uznáváni jako zakladatelé náboženských sekt, nebo jako vůdcové jistých škol filosofických.

Odporné a zoufalé učení o předurčení, jak je vyložil Calvin,[1]) bije v kořeny mravní důstojnosti a zodpovědnosti.

Luther napsal zvláštní dílo »O otročení vůle«. Vyhlásil za článek víry, že člověk není svoboden, že každý kon vůle jest pouze zdánlivě svoboden, že vše se řídí boží a nezvratnou nutností, a že Bůh jest zodpovědným za každý lidský skutek.[2]) David Hume v minulém století[3]) a John Stuart Mill za našich časů, hájily názory nesrovnatelné s mravní svobodou.

Zkoumejme krátce hlavní důvody proti svobodné vůli, postavme je do světa rozumu, a, važme je na váhách zdravého smyslu.

---

[1]) Instituce křesťanského náboženství.
[2]) De Servo Arbitrio., Tom. III. f. 170.
[3]) Phylosophycal Essays.

Mnozí říkají: »Toto se mělo státi. Bylo tak ustanoveno Všemohoucím a proto nemohl jsem to odvrátiti.« Nebo, abychom oděli tuto lepotvárnou a obecnou námitku ve formu syllogysmu: »Nebyl jsem svoboden, abych se vystříhal toho, o čem Bůh napřed věděl, že to skutečně učiním. Leč Bůh věděl předem, že dopustím se jistého zločinu. Pročež nebyl jsem svoboden, abych se ho vystříhal. Bůh ovšem předvídal, že se dopustíš zločinu. Ale stejnou dobou předvídal, že nedopustíš se ho z nutnosti, nýbrž z vlastní svobodné vůle. Bůh předvídal to, neboť věděl, že spácháš onen skutek. Ty jsi se ho nedopustil, poněvadž to předvídal. Jinak bylo by ti připustiti, že jsi vinen sebevraždou člověka, an, stoje na mostě Viktoriině, vidíš jej vrhnouti se do vodopádů niagarských, jako když se domníváš, že Bůh, předvídaje událost, byl příčinou tvého mravního pádu«.

Není zajisté zcela správným říkati, že Bůh vidí napřed všechny věci, ježto všechny věci jsou mu přítomnými. Život boží není jako náš, měřený časem.

»Nic budoucím, nic minulým mu není,
leč věčné »Nyní« v jednom vidí zření.«

Na všechny skutky našeho minulého, přítomného a budoucího života zároveň v mysli své nazírá Bůh.

Jiní dovozují, že vůle naše ovládána jest pohnutkami našimi, jako meč ramenem, jež jím mává. Leč toto tvrzení, zajisté, ač v popředí postaveno takovými spisovateli, jako byli Hume, Herbert Spencer [1]) a vévoda z Argyllu,[2]) není zjeveno naším prozkoumáním a osobním pozorováním. Pohnutka jest důvod neboli vnuknutí, jež mohutnost poznávací předvádí vůli a jež dráždí k činu.

Leč tyto pohnutky nečiní násilí mé vůli; ta zůstává svobodnou zavrhnouti je. Jednám ovšem z pohnutek, ježto jsem rozumnou bytostí, avšak mám moc, abych odporoval, ježto jsem svoboden. Pohnutky mouhou vésti, nemohou však nutiti moji svobodnou vůli. Mají mravní, nemají však donucující nebo panující vliv nad mými činy. Jak často dopustíme se činu, jenž jest zřejmě proti našemu lepšímu poznání. »Vidím a schvaluji lepší cestu,« praví Ovid, »ale beru se horší.«[3])

Pohnutky tudíž nepůsobí na mysl mou s touže velitelskou nutností, jako tíže na rovně stojící váhy. Tisíce pohnutek nemůže donutiti moji vůli. Mohou vzbuditi, ale nemohou ovládnouti mé jednání.

Jakékoliv byly odtažité pojmy Humeovy, Millovy, nebo vévody z Argyllu, potahující se na svobodnou vůli, jsem jist, že nikdy theorie jejich nedojde tak daleko, aby zapudila pojem o mravní zodpovědnosti.

---

[1]) Psychology, Vol. I. p. 500.
[2]) The Reign of Law.
[3]) »Video meliora, proboque, deteriora sequor.« Metamor. VII.

Jiná a mnohem nebezpečnější jest třída lidí, kteří, držíce se v náboženství theorie o bytí svobodné vůle, v životě praktickém rádi ji popírají a ujišťují, že nemá moci, aby překonali zlé náklonnosti.

Nejhorší zločiny často se halí ano i ospravedlňují za našich dnů pod pochybnou domněnkou, že vinník, jsa pod vlivem nějakého tlaku, nemá mravní síly, aby odporoval prudkosti svých vášní [1])

Tak by mi řekl snad někdo: »Pane, jsem otrokem nestřídmosti, a tato neřest domohla se tak kruté vlády nade mnou, že nejsem schopen odporovati. Zvyk stal se mi druhou přirozeností. Jméno dypsomanie dává se za našich dob chorobné touze po nápoji, když dosáhne jistého stupně. Jest to velice konejšivým prostředkem pro vědomí člověka, označí-li lékařský rádce zločinnou náklonost jeho jménem nemoci.

Jiný chce omlouvati časté svoje výbuchy hněvu, klení, bezbožnosti výmluvou, že vůle jeho jest bez moci, aby ona zmohla tento zlozvyk. Třetí ujišťuje, že nemůže opanovati tělesné své chtíče.

Zda nevidíme často, jak zvykový hřích krádeže dochází odpuštění u soudu, ježto prý jest spíše nemocí duše, nežli zkažeností vůle? Starosvětský hřích vykrádání krámů jest často nazýván nevinným jménem kleptomanie.

Ano i hrozný zločin sebevraždy vymlouvá se prázdnou řečí, že zhoubce svého života trpěl občasným popletením rozumu.

A horší než všechno toto, sama vražda se vymlouvá a dochází milosti nebezpečnou a nezaručitelnou domněnkou, že člověk za jistých popudů, tak dalece bývá opanován živočišnými vášněmi, že pozbývá i vlády nad svobodou své vůle. Důvod tento dobyl si nad to již i takové pevnosti a síly, že připouští se i při dvorech soudních.

Čítám mnohdy s bolestným zájmem o výslechu vraha, jehož jedinou obranou jest občasné poblouzení rozumu. Obratný právník vede při. Vidí pojednou dobře, že vražda nemůže býti popřena i postaví se při obhajování na pohnuté stanovisko nepříčetnosti

I blahopřeje nejprve soudu, že případ přišel před soudce tak osvícené a nestranné, jako jsou ti, které vidí shromážděny před sebou. Soud uvědomí si pojednou svoji důležitost a vezme na sebe vlídný a pozorný vzhled. Právník počne pak s důkladným rozborem občasného šílenství svého klienta. Činí pozorna na neobvyklý způsob, jak mluvil a jednal několik hodin před vraždou a hlásá, že tak dlouho nebyl při mravní své chápavosti, až skutek byl spáchán, a tu pojednou že nabyl zase zdravého svého rozumu. Soud pak výrokem: »Nevinen« dotvrzuje onen znak vzdělanosti,

[1]) Za našich dob mluví se mnoho o zrušení hrdelních trestů, a církvi v té příčině přečasto výtka se činí, jakoby v té věci bývala vždycky příliš krutou. Výměr trestů, za různých dob různý, odpovídající stupni vzdělanosti a společenským zřízením lidstva rozličných časů, a přičetnost viny, o níž se v této stati jedná, jsou ovšem dvě zcela rozdílné věci. P. p.

který jim právník přičetl. Nechť jmenují to spravedlností v očích lidí, před okem Boha jest to výsměchem. Před jeho soudem žádný zločin bez trestu nevyjde.

Bylo by zajisté protizákonným a nespravedlivým, kdybych žaloval na vážený stav právnický a lékařský, že zveličují vliv, jejž jisté nemoci a vášně mají na vůli. Věda a pozorování dokázaly pravdu, že dipsomanie a příbuzné nemoci zbavují mnohdy člověka zodpovědnosti za jisté podstatné skutky, na něž tyto chorobné nálady působí. Leč nelze popříti, že to jsou příliš otřelé výrazy, jež pokrývají množství hříchů, jak mne jistý znamenitý lékař kdysi ujišťoval. Tvrdím, že mnozí pokouší se utišiti provinilé svědomí tím, že duševním neb tělesným nemocem připisují to, co po pravdě přičísti jest převrácené vůli.

Člověk, jenž činí vášně své odpovědnými za své špatné skutky, má méně výmluv nežli astrolog, jejž Shakespeare staví v posměch slovy: »My činíme vinnými nehodami svými slunce, měsíc a hvězdy, jako bychom byli lotry z nutnosti; blázny z donucení nebes; padouchy, zloději, zrádci, dle vlády hvězd; opilci, lháři a chlípníky dle vnucené poslušnosti vůči planetnímu vlivu.«[1])

»Ó svobodo!« zvolala madam Rolandová, »jak mnoho zločinů páše se ve tvém jméně!« A zrovna tak, jako demagogové hřeší proti svým bližním vyvyšováním výsad občanské svobody, tak dopouští se lidé zločinů proti Bohu podceňováním moci a zodpovědnosti mravní svobody.

Dopouštím, že povaha přirozené náklonnosti a přede vším síla zvyku, jeví silný vliv na mravní naše jednání.

»Jak ten jejž po ledě zříš hbitě spěti,
tak kluzkou cestou hříchu hříšník letí,
zlé svědomí mu ztiší řadu let,
dál klouže se a neohlédá zpět.«[2])

Leč tento vliv nikdy není tak silným, aby v otroctví uváděl vůli, pokud rozum je při vládě.

Mimo to, opakují-li se dobrovolně hříchy, jimiž povstává zvyk, stáváme se zodpovědnými před Bohem právě za zlý zvyk ten, v nějž jsme upadli. Leč šlechetná a rozhodná vůle může vždy přemoci neřestnou vlastnost a nejnavyklejší nectnosti. Sv. Augustinus, biskup Lipponský, v mladém žití svém byl oddán nejprostopášnějším zvykům a zůstal v nich od svého osmnáctého až do svého třicátéhodruhého roku. Ode dne svého obrácení až k hodině své smrti byl vzorem přísného života.

---

[1]) Král Lear, jednání I.
[2]) Juvenalis, Sat. 13. (Dle Drydenova překladu.)

Jakými důkazy

usvědčují protestanté jesuity z toho, že ve spisech svých učí zásadě: »Účel posvěcuje prostředky?«

Napsal **Jan Stibor**, katecheta v Rokycanech. — (Dokončení.)

I se strany katolické byla několikráte vypsána cena na důkaz, učí-li jesuité zásadě: »účel světí prostředky.« Tak P. Roh S. J. r. 1852 po missiích ve Frankfurtě vypsal 1000 zl. ceny tomu, kdo dokáže před fakultou v Heidelberce neb Bonnu o některém díle jesuitově, že obsahuje dle úsudku fakulty zásadu: »účel světí prostředky« — buď v tomto znění, neb jiném téhož smyslu.*) Proč pak tedy dr. Zöckler se o cenu vypsanou nepřihlásil?

Jak vysvětluje to sám dr. Zöckler?

Praví: »Die Verleugnung des inkriminierten Satzes seitens der Jesuiten gehört also zu den nicht neuen Vorkommnissen. Aber ebenso alt und wohlbekannt wie sie, ist, dass evangelischer Seite das Fehlen direkter Belege für diesen Satz in den jesuitischen Moralschriften zugestanden wird. Auch wir stehen so zu der Sache. Nicht wörtlich, wohl aber dem Sinne nach, in *Gestalt gewisser Äquivalente*, lässt sich aber eine nicht unbeträchtliche Zahl bei denselben nachweisen.« (Absichtslenkung s. 31.)

Podivno! P. Roh i důkaz neslovný, i ten, jejž jmenuje dr. Zöckler »in Gestalt gewisser Aequivalente« připouští; tedy jen s chutí pane professore do toho!

Roku 1861 prof. *Tholuck* žákům svým při přednášce diktoval v článku o jesuitech, P. Roh že vypsal cenu zmíněnou — a *Ellendorf* prý mu již dokázal pravdu toho obvinění.

Zatím Ellendorf již r. 1842 zemřel a dílo své do tisku dal r. 1840 pod názvem: »Moral und Politik der Jesuiten,« kdežto P. Roh cenu svou vypsal až roku 1852. Jak mohl tedy zemřelý Ellendorf čeho dokazovati? Roku 1862 prof. *Jakobi* v Halle v přednáškách svých: »Die Jesuiten« hleděl dojem vypsání ceny P. Rohem seslabiti tím, že pravil: »P. Roh nečetl všech spisů jesuitův. Může se tedy bez jeho vědomí přec tam zásada ta vyskytovati; a pak snadno prý ji může P. Roh i popříti, vždyť žádný z protestantů všech těch spisů prohledávati prý nebude.« A končil: »Und darum bleibt es dabei.« Snadný to důkaz! Ale k získání ceny, p. prof. Jacobi, nestačí! Třeba vědeckých důkazův!

Roku 1863 vydal *Hugo Mayer* v Bremách brožuru: »Jesuitenmoral.«

Katolický farář Fideldey odpověděl na jeho útoky na jesuity a odkázal Meyera na jednu z obou fakult od P. Roha naznačených. Ale Meyer neuznal fakult těch právnických za kompetentní. Opravdověji se pokusil o získání ceny *K. Ludvík Maurer*, farář protest. v Bergzaberu v bavorské Falci.

Když však nechtěla fakulta v Heidelberce ani s ním ani s dr. *Fr. Hubrem* ničeho míti, vydal, aby práce jeho nebyla

*) Denník »Čech« vypsal před lety 2000 zl. na podání důkazu.

marna, r. 1868 v Mannheimu brožuru: »Neuer Jesuitenspiegel, insbesondere: Beweis, dass die Jesuiten den Satz Lehren: Der Zweck heiligt die Mittel.« Obvinění jeho pádně vyvrátil P. Roh S. J. v brožurce: »Das alte Lied: Der Zweck heiligt die Mittel, im Texte verbessert und auf eine neue Melodie gesetzt.« Freiburg, 3. Aufl. 1894. Ač nabídka P. Roha několikráte byla obnovena (r. 1852 ve Frankfurtě, 1862 v Halle, Bremách 1869), nikdo se nepřihlásil. Když P. Roh zemřel, obnovena cena opět 12. června 1887 ve Witten proti kandidátu Rev. ministerii *Ulmcke z Dortmundu.*

26. února roku 1890 obnovil ji farář *Richter*, dříve kaplan v Duisburce, proti: »Rhein- und Ruhrzeitung,« 3. února r 1891 od redakce »Bonifatiusboten« ve Fuldě, roku 1893 v Rixdorfu od kaplana *Dasbacha* (Germania, Berlin 1. April 1903 Nr. 74). Cena v Duisburce obnášela 1000, ve Fuldě 3000 marek.

O získání ceny Dasbachovy pokusil se vystouplý jesuita hrabě *Pavel Hoensbroech.*

Svůj důkazný materiál uveřejnil v měsíčníku: »Deutschland« seš. červenc. 1903 pod nadpisem: »Der Zweck heiligt die Mittel. Mein Beweismaterial gegen Kaplan Dasbach« str. 409—441.

Na to vydal totéž ve zvláštní brožuře, pod názvem: »Der Zweck heiligt die Mittel« als jesuitischer Grundsatz erwiesen von Graf Paul von Hoensbroech, Herausgeber der Monatschrift Deutschland s. 40. Berlin 1903. Verlag von L. O. Schwetschke u. Sohn. Za rozhodčí měli býti zvoleni 3 prof. katol., 3 protest. a 1 židovský měl rozhodovati při rovnosti hlasů.

S velikým sebevědomím pustil se v boj. Slyšme co píše: »Co bylo dříve od časů Paskalových až dosud pro existenci této zásady uvedeno, nesnese kritiky.« (Pěkné, upřímné aspoň doznání!) »Místa ta jsou z kontextu vytržená na př. z Medully Busenbaumovy.« (Ještě že to tak upřímně přizná!) »Nejedná se v nich prý o prostředky nedovolené«. (Stejně tvrdili jsme i my, co nyní přiznává sám Hoensbroech.) »Paskalovy důkazy jsou nedostatečny a málo všeobecny«. (Sám Voltair je nazývá: »nesmrtelnými selhaninami«.)

»Co Büchmann (Gefügelte Worte, 19. Aufl. 1898, s. 439) tvrdí, jest prý nesprávno, ježto spočívá na špatném předpokladě«

»Proto prý P. Reichmann S. J. měl s nimi snadnou práci.« (Freiburg 1903.)

On prý však podá nový důkazný materiál, jenž jest obsažen ve spisech nejvíce vynikajících i dosud žijících jesuitů theologů, jichž spisy s povolením řádu byly vydány a sice ve statích: »O lásce k bližnímu,« a »Hříchy proti lásce k bližnímu.«

Znamenité to věru doznání! Všecky tedy pokusy dřívejší a důkazy byly dle jeho vlastních slov: »ungenügend,« »unrichtig,« »irreführend,« »unbeweiskräftig.«

Zajímavo jest sledovati vývody *dr. Fr. Heinera*, prof. ve Freiburce (brožura: »Des Grafen Paul von Hoensbroech neuer Beweis des jesuitischen Grundsatzes: Der Zweck heiligt die Mittel,

begutachtet von Dr. Fr. Heiner« (3. Aufl. Freiburg 1904), kterými pádně dokazuje, že i důkazy Hoensbroechovy jsou opět jen »ungenügend,« »unrichtig,« »irreführend«, »unbeweiskräftig«.

Budiž zde jen kratičký, pokud možno, podán rozbor výtek Hoensbroechových a jich vyvrácení.

Ze spisů celkem 10 moralistů jesuitských uvádí citáty, v nichž chce nalézti zásadu zavrženou.

Jsou to: *Escobar* († 1669), *Tamburini* († 1635), *Laymann* († 1635), *Castropalao*, *Sanchez* († 1610), *Palmieri*, *Gury*, *Becanus* († 1624) *Vasquez* († 1604).

První výtka, že prý za dovolené prohlašují: »dáti příležitost ke hříchu za dobrým účelem«, jest bezpodstatna, jak ihned dokážeme. Shledává tak u Escobara, Tamburiniho, Laymanna.

Escobar uvádí totiž tyto případy:

a) manželce, podezřelé z cizoložství, poskytnouti příležitost ke hříchu, aby se tak prozradila a byla polepšena.

b) raditi k menšímu zlu,

c) místo chudého, okrásti bohatého. (Liber theol. mor. Parisiis 1656 p. 801.)

Tamburini (Explicatio decalogi 1. 5. c. 1. § 11.)

a) hřích připustiti,
b) příležitost ke hříchu dáti, } aby zloděj byl nalezen.
c) k menšímu hříchu raditi.

Laymann (Th. mor. Monachii 1625 tom. 1. 2. tract. 3. c. 13 n. 7. pag. 470) připustiti a poraditi menší zlo.

Výtka tato jest lichá; neboť žádný jesuita neučí za dovoleno: přímé svádění ke hříchu, nýbrž pouhé připuštění jeho. Nedávati příležitosti ke hříchu jest povinností *lásky;* ta však přestává, když vyšší povinost *spravedlnosti* žádá připuštění hříchu (na př. aby nevinný byl tím zachráněn, zloděj vypátrán atd.).

Připuštění hříchu, (ne sám hřích), jest předmět nelišný, a tento nelišný předmět dobrým účelem bývá posvěcen.

Poraditi menší hřích k zabránění většího každý rozumný člověk nazve dobrým; neboť když nijakým způsobem nemohu někoho přemluviti a zabrániti mu vykonání většího zla, smím zajisté přemluviti jej, aby alespoň to menší vykonal.

Předmětem mého činu zde není spáchání onoho zločinu, nýbrž umenšení zločinu, který neodvratně spáchati chce. To přece nazve každý činem dobrým.

Hoensbroech uvádí ještě praktické případy z děl: *Tamburiniho*, *Castropalao*, *Palmieri*, *Gury*. Vytýká jako přímé a praktické provádění té zásady *kastraci* hochů za tím účelem, aby měli krásnější hlas.

Jest ovšem pravda, že kastraci měli někteří moralisté jesuité za dovolenou, na př.: *Tamburini*, *Mazyota*, *Tanner* a nejesuité: *Salon*, *Pasqualigo*, *Elbel*. Jiní za *nedovolenou* ji prohlašovali, na př. nejesuité: *Sporer*, *Diana*, *Bonacina a i jesuité: Laymann*, *Busenbaum de Lugo*.

Ti jesuité, kteří za dovolenou ji prohlašovali, nemohou přece býti viněni z hlásání té zásady: účel světí prostředky zlé. Neboť jako každý člověk, i oni se mohli mýliti v posuzování prostředků (předmětu činu), pokládajíce jej za nelišný, zatím co byl mravně zlý.

Jest to právě tak, jako nyní od lékařů téměř všeobecně se *kraniotomie* (t. j. zničení plodu v lůně mateřském) za dovolenou prohlašuje k zachování života matčina a provádí, ač vlastně jest to zničení života dítěte, tedy čin mravně zlý, jenž nikdy dobrým účelem se dovoleným státi nemůže.

Podobně *vivisekce* k účelům vědeckým.

A přece se neřekne: věda lékařská učila zásadě, účel světí prostředky, nýbrž snad jednou řekne se: byl to osudný omyl, že považovalo se zničení plodu mateřského za čin nelišný — a k zachránění matky za dovolený.

Jesuitovi *Castropalao* (»Opus morale pars I. tract. 6. disp. 6. punct. 15. Ed. Lugd. 1669 tom. 1. p. 484) vytýká, že za dovolené má dáti dary souložnici soudcově, aby působila k dosažení *spravedlivého* rozsudku. I tato výtka jest lichá; vždyť čin sám o sobě jest nelišný; nemá nikterak za cíl podporovati špatný život soudcův, nýbrž použiti přímluvy souložnice, (jež již před tím i bez této příležitosti tak žila), k jistějšímu dosažení *spravedlivého* rozsudku.

Palmierimu (Opus morale theolog. Prati 1892 tom. 2. p. 133) vytýká bludné prý učení: »přáti bludaři smrt pro blaho obecné.«

Palmierimu vytýká to bezprávně, neboť dílo to sepsal Balterini; Palmieri jest jen vydavatelem jeho.

Než i sama výtka jest lichá; neboť pouhá radost nepůsobivá (desiderium inficax) není žádným hříchem. Vždyť dovoleno bližnímu přáti časné zlo pod dvěma podmínkami:

1. neděje-li se to ve mstivém úmyslu,

2. aby dobro, jehož se tím chce dosíci, bylo vyšší ceny, než žádané zlo.

Ze spisu *Guryho* uvádí za doklad svého tvrzení případ *paní Anny*, která se dopustila cizoložství. A vyzpovídavši se, a dostavši rozhřešení, může manželu svému nyní *beze lži* říci:

1. nerušila jsem manželství,

2. nevinna jsem od takového zločinu,

3. nedopustila jsem se cizoložství (při tom si myslíc: takového, jež bych musila vyjeviti).

Případ tento: *tajná zámlka* (reservatio mentalis) jest dle zásad morálky katolické z příčin důležitých, když není povinen tázaný plné pravdy vyjeviti, a tázající se může pravého smyslu dopátrati, dovolena. Lež dle zásad katolických dovolena nikdy není, pouze tajná výhrada.

Dle zásad protestantských však dovoleno: *lháti* k dosažení dobrého účelu.

Tím končí důkazný materiál Hoensbroechův. Spor svůj s Dasbachem prohrál a na soudě v Kolíně nad R. odsouzen k za-

placení útrat. Zbraně, jimiž protestantští bohoslovci bojují proti jesuitům, jsou mužů vědy nedůstojny. Či co jiného jest, když neštítí se text falšovati, jiný smysl mu podkládati, prostředky nelišné za mravně zlé vyhlašovati, jen aby pravdu svého osočení mohli dokázati.

Některým ani nezdá se třeba důkazů, odsoudí jesuity i bez důkazův. Musili prý tak učiti, neboť prý slepá poslušnost je váže; musí poslouchati prý, ať dobré, či zlé jest, co se jim velí (obligatio ad peccatum).

Musili prý tak učiti, neboť celý řád jejich jest řádem bojovným, proti protestantům založeným. Boj jest jeho cílem prý, a v boji prý nikdo se neohlíží na druh zbraně, jen když zmůže protivníka.

Takové jsou pádné (!) důkazy protestantův.

To nejšpatnější přisouditi protivníku, ten nejhorší výmysl vytknouti jesuitům — bez důkazů — toť ten poctivý (!) boj protenstantův. Zcela dle jejich (prý samozřejmé) zásady válečné: »C'est la guerre«. Tak již dr. Zöckler smýšlel: »In einem Kampf auf Leben und Tod ist man niemals bedenklich in der Wahl der Mittel. Verletzungen des gewöhnlichen Rechts sind da gerade das gewöhnliche.« (Absichtslenkung str. 58—60.)

Vlastnosti prof. katolické theologie.

Velkou úlohu má sobě svěřenou professor katolické theologie: Má vzdělávati jinochy, aby se stali dobrými kněžími, kteří by šířili slávu boží, církvi katolické sloužili k okrase, sobě a jiným zjednávali spasení, sebe a jiné přivedli do nebe. Zdaž by neměl se hroziti odpovědnosti, která na něm spočívá? Zvláště když uváží, že síly jeho jsou slabé! Proto se modlí, aby Bůh jemu tolik milosti udílel, aby tento úkol vykonati mohl; vzývá Rodičku boží, která jest patronkou kněžstva; předkládá si vzor svatého učitele církevního, zvláště sv. Tomáše Akvinského, jenž od sv. Otce Lva XIII. jest prohlášen patronem škol katolických, a prosí jej za přímluvu. Takto posilněn činí dobré úmysly a ve skutek je uvádí. Čímž nabývá asi vlastností těchto:

1. Professor katolické theologie má pevnou víru, kterou s nebe přinesl Syn boží a kterou církev Kristova, katolická hlásá; má pevnou víru, které předcházejí praeambula fidei, t. j. pravdy rozumové o Bohu, duši lidské a světu, ve filosofii křesťanské vykládané, a která se těší z pohnutek uvěřitelnosti a povinnosti věření, motiva credibilitatis et credenditatis; má pevnou víru, která nejen neodporuje pravé a pravdivé vědě rozumové, ale jí také uděluje vyšší stupeň dokonalosti; má pevnou víru, která není toliko předmětem rozumu, ale také svobodné vůle, která není dílem toliko lidským, ale hlavně a především dílem božským, dílem milosti boží; má pevnou víru, jejížto články tajemné zůstávají tajemnými, pokud zde na zemi žije, a jemu stanou se zřejmými, při-

jde-li po smrti do nebe. Proto vzbuzuje často v sobě víru katolickou, prosí Boha, aby jej ve víře zachoval a utvrzoval, studuje bedlivě učení církve katolické, aby jemu důkladně rozuměl a vyvrací námitky bludařů, rozumářů, nevěrců a atheistů. Jelikož církev katolická jako učitelka, od Boha ustanovená, předkládá jemu, co by věřil, jest jí oddán jako syn upřímný, poslušný, věrný a vděčný chtěje učiti jenom to, co ona učí a zamítaje vše, co odporuje jejímu učení a jsa odhodlán odvolati, kdyby učil, co se neshoduje s jejím učením.

Tuto svou pevnou vírou a synovskou oddanost k církvi katolické přenáší ze svého srdce do srdcí svých posluchačů theologů, aby je učinil tak šťastnými, jak on sám šťasten jest. Jak horlivě a opatrně si musí vésti, věda, že jinochové, kteří se věnují theologii, žili ve světě, kde víra a církev má mnoho nepřátel. Příkladem a slovem na ně působí mocně a jemně, aby v nich víru utvrdil a je s ní seznámil patřičně.

2. Professor katolické theologie spojuje s pevnou vírou hlubokou učenost, což také církev katolická od něho žádá. Vzorem učenosti jsou mu sv. otcové a učitelé církevní, na př. sv. Augustin, sv. Tomáš Akvinský, kteří pilně a důkladně víru vyšetřovali, od které vycházeli a ku které opět se vraceli, varujíce se rozumářství, víru podkopávajícího a nerozumného. A věru jak daleké a utěšené jest pole učenosti theologické. Professor vniknouti může buď do filosofických a historických základů víry, anebo do věd biblických, anebo do dogmatiky, anebo do morálky, anebo do církevního práva, anebo do pastorálky ve smyslu širším, anebo do dějin církve katolické. Všude nalezne dosti látky, kterou by zpracoval. Zvláště dogmatika mu poskytuje hojnost látky ku spekulování, jaké pěstovali sv. otcové a učitelé církevní neopouštějíce půdy víry. Ovšem ke studiím theologickým, jež náležejí nezbytně k jeho povolání, musí professor vynakládati času a sil svých, jak jenom může a jak dovoluje péče o zdraví. Proto nabyv známosti celé theologie omezí se jedním předmětem, aby do něho hluboce vnikl a odmítá, pokud možno, starosti, které s theologií nesouvisejí Když pak se zapracoval do svého předmětu, takže jej s velkým prospěchem přednášeti může, neopouští jej, aby volil postavení pohodlné, není-li chorobou nucen; neboť vědu theologickou s radostí pěstuje, s radostí přednáší. Než příčiny důležité mohou jej od professury odvrátiti, aby volil povolání jiné. Posléze ačkoli professura od něho nutně nevyžaduje písemných publikací, přece jich se podjímá, jelikož ví, že, má-li býti věda písemně publikokována, professor jest k tomu nejvíce schopen, oprávněn a povinen a že písemné publikování jeho přednášky zdokonalí. Ovšem mohou někdy okolnosti professora od publikování dispensovati.

Než učenost theologickou nemá professor toliko pro sebe, má ji také pro své posluchače, ve kterých probouzí dychtivost po učenosti, které také na výši vědeckou povznáší způsobem poutavým a srozumitelným nezapomínaje na hlavní věci, které každý theolog věděti musí.

3. Professor theologie katolické spojuje s pevnou vírou a hlubokou učeností život, jaký církev katolická očekává od křesťana, kněze a učitele, do učení Kristova hluboce vnikajícího a theologům za příklad sloužícího. Učenost jej nezaměstnává tak, že by na tento život zapomínal. Proto s radostí koná povinnosti, sobě uložené, horlivě modlí se brevíř, slouží mši svatou, pokud možno, každého dne, svědomitě zachovává coelibát, zachovává posty, střídmě požívá pokrmů a nápojů, nelakotí, plní přikázání lásky bližeňské, podporuje zájmy církevní, rád chodí k sv. zpovědi a účastní se kněžských cvičení duchovních atd. Takovým životem Pánu Bohu zasvěceným, nabývá ctností, které jsou ozdobou křesťana, kněze a učence. Mezi těmito ctnostmi není pokora a skromnost poslední. Neboť ví dobře, že pýcha a nadutost učenecká jest lež a krádež, že již mnohého theologa svedla k odpadlictví, že jest provázena jinými hříchy. Proto nebaží po vyznamenání a je-li vyznamenán, zůstává skromným. Jest pamětliv hluboké pokory, kterou jevil jeden z největších filosofů a theologů sv. Tomáš Akvinský a hledí jej následovati.

Ačkoli nechce se blýskati životem Bohu milým, přece nemůže věděti, že jest povinen netoliko nepohoršovati theologů, svých posluchačů, ale také jim dávati dobrý příklad. Není mu tajno, že theologové bystře a přísně pozorují a posuzují jej; proto se snaží, aby sám nezavdal jim příčina ku potupení a pohanění svého jednání. Při tom však se varuje všelikého pokrytectví.

Víra, učenost a mravnost jsou vlastnosti, jež se týkají professora samého. Jsou to však také vlastnosti, jež vyplývají z jeho poměru k osobám: biskupovi, theologům, sboru professorskému a představeným semináře.

4. Professor katolické theologie jest skrze svého biskupa ve spojení s papežem a skrze papeže se Synem božím; jest ve spojení s biskupem svým, nástupcem apoštolským, netoliko jako křesťan a kněz, ale také jako professor, a sice svazkem víry, kterou byl od něho přijal a ve které má se s ním shodovati, svazkem ordinace, při které byl skrze něho na kněze od Ducha sv. posvěcen, a svazkem poslání, kterým byl od něho na stolici professorskou povolán, aby jménem jeho vykládal theologům učení Kristovo, učení církve katolické. Tyto tři svazky v něm probuzují city upřímné synovské lásky, oddanosti, úcty a vděčnosti, které vycházejí v jeho životě professorském na jevo a které řídí a spravují jeho kroky. Jak velice děkuje Pánu Bohu, že minul onen neblahý josefinismus, církvi a státu škodlivý, jenž činil professora theologie katolické státním a vládním, a jej odlučoval od biskupa, jemuž podle církevního práva náležel! Jak velice se varuje, aby v ničem nejednal josefinisticky! Chce býti hlavně a především professorem biskupovým. Úcta k biskupovi jej vybízí, ustanovení, theologického vyučování se týkající, svědomitě zachovávati, a nepřekáží mu, světské vládě dáti, co jí po právu náleží. Ovšem může se státi, že professor neshoduje se ve věcech vedlejších s biskupem; než tato různost neruší ani nemenší úcty, kterou

svému biskupu jest povinen, a ustupuje obapolným dorozuměním dokonalé shodě, kterou žádá církev katolická a která jest nutná, má-li působení professorovo se potkati s požehnáním božím. Šlechetného professora biskup vysoce si váží a slyší rád jeho rady.

Takový poměr mezi professorem a biskupem dochází uznání u theologů, kteří jej schvalují a sobě přivlastňují. Podle příkladu svého professora váží si theologové auktority biskupovy, která má svůj původ od Syna božího tou měrou, že, kdo si neváží patřičně svého biskupa, neváží si Syna božího. Za našich časů jest zvláště potřebí, aby professor svou úctou k biskupovi dával theologům dobrý příklad, jelikož ve světě jsou proudy, všeliké auktoritě odporné, jež pokládají šetření oprávněné a na Bohu založené auktority za otroctví, člověka nehodné, a jež podemílají nejen církev katolickou, ale také stát a společnost lidskou.

5. Professor theologie katolické, an obcuje s theology, šetří jistých obecných pravidel, která předpisuje zdvořilost upřímná, ze smýšlení křesťanského a srdce milujícího vyplývající. Obcuje s nimi vážně a důstojně, ale také přátelsky; uštěpačného tonu neužívá, který roztrpčuje; dalek jsa obou výstředností: vypínavosti a kamarádskosti, zachovává střední cestu. Nemístnými žerty nehledí se učiniti populárným aniž dovoluje, aby theologové sami vážnosti studií theologických rušili.

Ku přednáškám pečlivě se připravuje, dobu vyučovací řádně přednášením vyplní, přednáší poutavě a srozumitelně a nedovoluje, aby někdo při přednášce se zabýval něčím jiným, aby ji rušil. Samo sebou se rozumí, že přednášku počíná a končí krátkou modlitbou. Látky neukládá ani příliš málo ani příliš mnoho, věda, že theolog, má-li býti dobrým knězem, musí míti jisté množství vědomostí, že také jiný professor ukládá theologům, co mají studovati, že mají theologové doma také práce, že mají pečovati o své zdraví, že budou povinni, až se stanou kněžími, ve studiích dále pokračovati, že přílišným ukládáním věda se stává theologům odpornou. V této příčině jest cesta střední nejlepší.

Professor zkouší mírnou přísností. Theologové musí jemu dokázati, že si věc netoliko zapamatovali, ale jí také rozumějí a ji rozumně posuzují.

Professor jest sice hlavně k tomu povolán, aby vyučoval, jelikož výchova theologů děje se v semináři a v klášteře. Avšak nesmí přece zapomenouti na svůj účel přidružný, na výchovu, jelikož vyučování úzce souvisí s vychováním, takže učitel, který nevychovává, přece vychovává, ovšem špatně. Vychovávati má mimochodem, poznámkami krátkými, při příležitosti, která se mu naskytuje při vyučování, aby vědu milovali, pilně studovali: amate scientiam, jak praví sv. Augustin, ale aby nad vědu kladli křesťanskou a kněžskou lásku k Bohu, sobě a bližnímu: anteponite charitatem, jak praví týž sv. otec, aby v budoucím stavu kněžském projevovali ty a ony ctnosti, varovali pak se těch a oněch nepravostí, aby při těch a oněch příležitostech tak a onak se zachovali atd. Professor, který má dobrý úmysl, nalezne příhodnou

dobu k napomenutí, ovšem takovou, která by nezkracovala patřičné vyučování, maje na paměti, že všeho moc škodí.

6. Professor theologie katolické přátelskou láskou a povinností učitelskou jest řízen, an obcuje se svými kollegy; ona této škoditi nebo překážeti nesmí.

Úctu ke svým kollegům projevuje zevně, šetře pravidel upřímné zdvořilosti křesťanské a provází ji pokorným smýšlením o sobě a ochotným uznáním dobrých vlastností kollegů.

Žije ve svatém pokoji se svými kollegy, t. j. v pokoji, který se srovnává se zákonem božím; a je-li svatý pokoj rušen, hledí jej obnoviti.

Vyhýbá se sporu, musí-li svému kollegovi odporovati proto, že chybuje, snaží se v dobrotě podle pravdy nesrovnalost napraviti, aby ani pravdě ani lásce nebylo ublíženo.

Z lásky křesťanské jest ku svým kollegům shovívavý, pokud zákon boží dovoluje; ale sám k sobě jest přísný, proto chybu svou milerád uznává a vyznává, znaje svou křehkost.

Nezávidí svým kollegům, jestliže věděním více prospívají anebo s větším úspěchem vyučují, ale Pána Boha za to chválí a prosí jej, aby také jemu žehnal, jako jeho kollegům.

Takové a podobné zásady, vládnou-li všemi professory, činí sbor křesťansky svorným, právě theologickým. Tu nelze pochybovati, že na něm spočívá požehnání boží.

Theologové vidouce professorský sbor tak dokonalý, mají k němu úctu; což velice přispívá ku zdaru studií theologických. Sami pak následují výborných vlastností svých professorů, což slouží opět k jejich mravní dokonalosti.

A tak činí professoři a theologové jednu rodinu právě theologickou.

7. Professor theologie katolické žije v přátelském poměru s představeným semináře kněžského, jelikož oba vzdělávají tytéž theology pro Boha a církev Kristovu, jeden vyučováním, druhý vychováváním. Vzájemně sebe podporují, aby theologové, jim svěření, stali se dobrými kněžími. Svorností k tomu cíli dospějí.

Také tento poměr blaze působí na theology.

Kéž Bůh žehná professorům theologie katolické, představeným seminářů kněžských a theologům, aby církev katolická se těšila z dobrých kněží.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle XIII. po sv. Duchu.

Důvody uctění Ducha sv.

(Řeč závěrečná.)

Pošlu vám ducha pravdy, jehož svět nemůže přijmouti, neboť nevidí ho.
Jan 14, 17.

Rozjímali jsme v těchto nedělích po sv. Duchu o třetí božské osobě a jejím poměru jednak k druhým 2 božským osobám, jednak o poměru stvořených věcí k Duchu sv., počínaje od andělů a Matky boží až k člověku jako údu lidské společnosti a člověku křesťanu, jako člen sv. církve katolické. Byl to předmět, jak se říká, odtažitý a sám v sobě méně přístupný, a proto těšilo mne opravdu, že jste, drazí v Kristu, věnovali celou svou pozornost, důkaz to, že jako katoličtí křesťané cítíte potřebu a povinnost, nahlédnouti hloub v tajemné učení naší víry, abyste mohli sami o sobě říci: »Víme, čemu jsme uvěřili.« Dnes zbývá nám ještě jednou krátce si vše, o čem jsme rozjímali, připomenouti čili uvážiti důvody, proč Ducha sv. jako třetí božskou osobu ctíti a milovati máme.

•

Pojednání.

1. Prvním důvodem je on sám; jeť Bohem, jemuž máme co děkovati jako Otci a Synu za své stvoření, vykoupení a posvěcení. Co mají první dvě osoby, aby totéž On neměl, co působí, aby toho nepůsobil i On? Čest, chvála a díkůčinění tedy bez přestání Otci a Synu v jednotě Ducha sv.!

2. Druhým důvodem jsme my sami; ať se pozorujeme se strany kterékoli, duchovní neb hmotné, vždy jsme odkázáni na Ducha sv. Náš celý život, zvlášť naše srdce, jež se považuje za sídlo a zřídlo lásky, je jeho dílem, a proto není větší povinnosti křesťana, než z celého srdce milovati Boha, Otce, Syna a Ducha sv. Člověk je však údem lidské společnosti, údem státu, především ale rodiny a ježto tyto společnosti povstávají jedině působením

Ducha sv. a skrze Ducha sv. trvají, máme i tu působení jeho uznávati, jej ctíti a velebiti. Nejúže spojen je však člověk v ohledu náboženském s Duchem sv. jako křesťan a katolík Náboženství je poměr člověka k Bohu, poměr ten je nadpřirozený a nadpřirozeného života je původcem Duch sv., an uděluje nám svých darů, milostí a ctností

3. Třetím důvodem je církev, která ukazuje nám cestu, jak Boha máme poznávati ctíti, milovati a jemu sloužiti, ona je sprostředkovatelkou mezi Bohem a jeho lidem a tudíž Kristus sám ve svém dalším vykupitelském díle a velekněžském úřadě. Jako apoštolé k Pánu Ježíši, tak můžeme my říci k církvi: »Ke komu půjdeme, ty máš slova věčného života?« »Kdo církev nemá za matku, nemůže míti Boha za otce.« Je-li však tomu tak, jak děkovati musíme Duchu sv., jenž církvi život dal, ji obživuje neustále, spravuje a řídí! Bez Ducha sv. žádná církev, bez něho žádný neomylný úřad učitelský, žádné svátosti. Od základního kamene až k tomu věžnímu kříži je církev jeho dílem. Jak vděčni musíme býti Duchu sv., že nás učinil na křtu sv. jejími syny.

4. Konečně čtvrtým důvodem je svět. Co rozumíme světem? — To jsou lidé, kteří stojí mimo církev! tedy lidstvo Bohu nepřátelské. Jak však může ono nám býti důvodem ke ctění Ducha sv., když o něm ničeho nechce slyšeti? Duch světa, také duch času zvaný, žene se za penězi a za požitkem, jako by to byl ne prostředek života, ale vlastní jeho cíl. Jak velký je rozdíl mezi tímto duchem a Duchem sv., jenž je duch sv. naděje a blaženosti v Bohu. Duch sv. učí nás tomu, jak církev krásně praví, tak choditi v tomto časném životě, bychom neztratili věčný. Duch světa je duch pýchy, nevázané svobody, neodvislosti a bezuzdnosti, on zavrhuje poddanství víry a poslouchání rozumu a nechce ničeho slyšeti o autoritě vůbec, o autoritě pak církevní zvlášť, kdežto Duch sv. je duch pravdy, duch všeho řádu, a že církev katolická chová v sobě pravdu, to dokazuje Duch sv. divy a zázraky, jež se v ní a jen v ní staly a dějí. Duch světa nechce o učení Kristově slyšeti, ježto ono odporuje způsobu života, jaký svět vede, kdežto Duch sv. svědčí o Kristu. Proč není lásky mezi lidmi, proč není pokoje, proč národové stojí proti sobě jen proto, že mluví jiným jazykem, proč jednotlivé třídy občanské potírají se proto, že nestejným způsobem musí dobývati chléb svůj, proč chce každý poroučeti a žádný poddaným býti, proč se lidé navzájem vraždí, na ulicích napadají a ohrožují, proč se bouří a sahají k násilným prostředkům, proč skoro ve všech zemích hrozí sociální revoluce? Protože nynějšímu lidstvu schází Duch sv., duch lásky a pokoje, jenž jediný je s to, z lidské společnosti utvořiti jednu rodinu boží v lásce a míru, a dokud zákon Ducha sv. neopanuje zase svět, dotud nebude pořádku a spokojenosti a proto praví Spasitel u sv. Jana, že svět Ducha sv. nepřijme, protože jej ve své smyslnosti nevidí, nezná a znáti nechce. A je-li tomu tak, pak mají všickni, kdož to s lidskou společností dobře myslí, právě v tomto bodě se shodnouti, předně aby Duchu sv. dálo se zadostučinění, jako

se dějí urážky, za druhé aby nebezpečí nákazy dále se nešířilo a nezachvátilo posavadní ctitele třetí božské osoby a konečně, aby, pokud možno, zpět přivedeni byli, kdo se od Ducha sv. vzdálili. Není možno, aby byla lidská společnost obrozena bez Ducha sv., bez jeho svatého, očišťujícího a posvěcujícího vlivu.

Jeť tedy i ten nynější, proti Duchu sv. směřující, směr času důvodem, proč se máme k Duchu sv. utíkati.

Proto prosme jej, aby mírnil národní a společenské vášně, jež podrývají půdu celé občanské společnosti a aby dal národům mír, rodinám štěstí, poddaným spokojenost, vrchnostem dar lásky, spravedlnosti a mírnosti, všem nám křesťanskou lásku. V 16. st. založen byl řád rytířů Ducha sv. k zachování víry a potlačení kacířství, ba již v 13. st. potkáváme se s řádem, jenž si obral ošetření nemocných za svůj úkol a v novém věku postavil se missijní řád Neposkvrněného početí v služby třetí božské osoby. Již tedy tenkrát cítili křesťané potřebu utíkati se pod ochranu Ducha sv. Ó jak bylo by třeba, aby všickni dobře smýšlející křesťané spojili se i dnes a pracovali na obnovení obecného řádu sv. Ducha. Jak potřebno bylo by, kdyby i dnes sestoupil Duch sv., aby nás posvětil, osvítil, posilnil i potěšil, jak potřebným by byl apoštolský svátek letnic, aby vzbudil muže apoštolské lásky a víry, kteří by obnovili a omladili ustaralou tvář křesťanského světa! Proto volejme dnes a v každý čas: »Přijď sv. Duše, naplň srdce svých věrných a oheň lásky své v nich rozněť!« Amen. *Jos. Kousal.*

Neděle XIII. po sv. Duchu.

Společná modlitba.

Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi! (Sv. Luk. 17, 13.)

Nejmilejší v Kristu! Víte, že celý život Pána Ježíše byl láskou k ubohým, byl obětí a prací pro duše nesmrtelné a byl protkán milosrdenstvím. Milosrdenství Pána Ježíše znáte dobře ze všech příkladů, které každou neděli a každý svátek se vám předčítají s tohoto posvátného místa z evangelia. Pamatujete se dobře, jak Pán Ježíš přijímal hříšníky: sv. Marii Magdalenu a lotra kajícího a jak byl k nim milosrdným!

Dnešní sv. evangelium nám taktéž ukazuje milosrdenství Krista Pána, jež prokázal desíti malomocným.

Malomocenství jest hrozná nemoc, která byla již rozšířena 1500 let před Kristem v Egyptě; byla známa za doby Mojžíše židům na poušti. Nemoci té každý se děsí, poněvadž tělo se rozpadává — a hnije. Pohled na člověka malomocného jest již nesnesitelný — a což teprve bydliti s ním aneb obcovati! Proto malomocní nežili společně se svými drahými a příbuznými, nýbrž opouštěli město a obydlí svá, aby druzí se od nich nenakazili, a ubírali se na místa osamocená. Tam byli odkázáni sami na

sebe, tam mohli rozjímati o bídě tohoto světa . . . A kdo na ně vzpomněl — a kdo jim pomáhal v hrozné a příšerné opuštěnosti? Svět je odstranil ze středu svého, aby mu nebyli na překážku v radostech.

Než — přece hlas vniká v místa pustá, v místa jejich strasti, vniká tam hlas o božském Mistru. Zapomněli na svět a jeho radovánky a vžili se do stavu lidí nešťastných. — Ale přece chtějí býti zbaveni nemoci — svého neštěstí — a proto volají hlasem velikým: Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi! Písmo svaté praví, že stáli zdaleka — a pozdvihli hlasu svého. Že pozdvihli hlasu svého — nám naznačuje jejich hrozné útrapy a bolestí plný stav. Z dálky stáli proto, poněvadž nesměli se přiblížiti, aby někdo nebyl nakažen.

Nejmilejší? Nemoc naučila malomocné vzývati milosrdenství boží, vzývati Syna božího o pomoc. — Nemoc a bída naučila je společné modlitbě. — Žádný z nich neříká: Ježíši, smiluj se nade mnou, nýbrž: smiluj se nad námi! Nevidíme u malomocných rozdílu stáří, bohatství a postavení ve společnosti lidské, — nýbrž všickni volají stejně: »Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi!« Dvě věci tedy pozorujeme u malomocných: — že nemoc a bída je spojila láskou, že nemoc a utrpení spojily je k společné modlitbě.

Kristus Pán jim prokázal milosrdenství, poněvadž se společně modlili.

Společná modlitba byla od počátku křesťanství ve veliké vážnosti. Vždyť již sv. apoštolové se scházeli, aby společně Pánu se modlili! Svatí vážili si vždy společné modlitby a ji doporučovali všem, kteří zvláštní milosti dosáhnouti chtěli od Pána Boha.

A jak Pánu Bohu jest milá společná modlitba, jde na jevo ze všech příkladů vyslyšení!

Psalo se r. 1892. Ve Vídni v chrámu Páně »Na nábřeží« u redemptoristů konalo se 25leté jubileum nalezení obrazu Panny Marie. Touž dobu byla nemocna dcera arcivévody Karla Ludvíka, Markéta. Nemoc její byla čím dále horší. Každý den očekávali lékaři smrt. Než zpovědník*) těžce nemocné arcivévodkyně Markéty rozkázal, aby společně lid se za ni modlil v kostele při jubileu. Chrám byl přeplněn zbožným lidem, který přišel k slavnosti. Najednou chrámem ozýval se hlas kněze, který povzbuzoval shromážděné, aby modlili se za nemocnou arcivévodkyni. Lid s radostí nejenom jedenkráte se společně modlil, nýbrž několikráte. — A hle! Nemocná za krátký čas ozdravěla. — A příčina jejího uzdravení — společná modlitba věřících.

A čím nám jsou poutní místa? Zda nevyslyší Bůh těch, kteří společně pobožnosti své vykonávají? Zda neplatí již slova Kristova, když učil apoštoly modlitbě: »Otče náš?« — Přece neřekl: »Otče můj,« nýbrž Otče náš, aby naznačil důležitost modlitby společné! (Mat. 6., 9). Již ve Starém Zákoně se dočí-

*) Nynější světící biskup dr. Marschall ve Vídni.

táme o společné modlitbě — na př. v 2. knize Esdreášově v kap. 4. čteme o lidu israelském, který se modlil, aby mohl stavěti. Též v knize první Machabejské (3.. 44.) mluví se o modlitbě spospolečné následujícími slovy: I sebralo se shromáždění, aby hotovi byli k bitvě a aby se modlili a vyprosili milosrdenství a slitování.

Tímto se nám dává na srozuměnou, že scházeti se máme ke společné modlitbě jako se scházejí řeholníci a kněží při chrámech biskupských! Ovšem že všickni nemají tolik času, aby v určitou dobu přišli — ale jsou dny, v nichž tak přece učiniti mohou.

Zde neplatí výmluva — já se raději modlím sám. Když nějaký spolek pořádá veřejnou schůzi, nemůžeme říci — půjdu do vedlejší světnice — a budu tam sám. Podobně i v církvi katolické tomu jest.

Uvažme krátce význam modlitby, abychom poznali její důležitost pro život veřejný a společenský!

Modlitba vychází z víry, — víra jest však první podmínkou k životu lidskému — tedy i modlitba jest jednou z nejprvnějších povinností člověka k Bohu. Když poznal člověk neskončenou dokonalost a lásku, — nejvyšší dobro a moc boží — na druhé straně svoji slabost, závislost, nestálost — bídu a nicotu, pak nemůže naprosto Onoho, který mocen jest mu síly uděliti, aby se udržel na výši života ctnostného a neklesl. A právě toto vzývání, toto volání o pomoc jest *modlitba*.

Modlitba jest vyznání své nemožnosti v naději na pomoc. (La prière est l'aven d'une indigence qui eépére.) Toto vyznání, že jsme slábi, že potřebujeme milosti, síly a pomoci boží — je právě silou naší. Volání o pomoc je přirozenosti lidské vrozeno, že nepotřebujeme skutečně toho dokazovati . . .

Jaký klid a pokoj v duši, která s Bohem rozmlouvá, jaká spokojenost na lících těch, kteří zbožně a uctivě se modlí — jaké štěstí pro ty, kteří se rádi modlí i tehdy, když se zdá, že jich Pán Bůh neslyší! A jak příjemná jest smrt těch, kteří denně se modlili . . . Naopak jaký rozruch — jaký nepokoj v duši nemodlících se, jaká prázdnota a nespokojenost v nitru těch, kteří se stydí modliti . . .

Nyní se všude vyžadují skutky a nikoliv jen slova. Uveďme jednu skutečnost . . . Člověk prosí člověka — který není nic více — leč on sám.

Před Pánem Bohem a před zákonem jsme si rovni. Vždyť máme týž původ, totéž vychování — jednoho Pána Boha . . . jedním slovem jsme všickni lidé, kteří mají smrtelné tělo a nesmrtelnou duši. — A přece prosíme jeden druhého, potřebujeme-li něčeho? Jest nějaká společnost snad na světě, jež by jinak činila? — Dítko prosí matku, chudý prosí bohatého, slabý volá silného ku pomoci, nemocný volá lékaře, utiskovaný dovolává se spravedlnosti a zákonů — všude vidíme — kterak člověk člověka prosí a prosbami jej přemáhá.

Koriolan (žil okolo r. 491 před Kristem) obléhá Řím, rodné město . . . Co jej přemáhá, aby upustil od obléhání . . . snad strach před vlastní porážkou a smrtí? . . . Nikoliv. Prosby matky Veturie a manželky Volumnie. Ano slzy a prosby přemáhají rozhněvaného — v nichž jest ono kouzlo a jistota vyslyšení. Co by se stalo, kdyby silný měl jen zbraň, ano co by činil slabý před silným — co chudý před bohatým?

My máme však prosbu . . . to je naše štěstí!

A co máme říci o společné modlitbě? Společná modlitba jest právě známkou jednoty církve svaté, jest svazkem mezi chudými a bohatými, učenými a prostými. Když lid se společně modlí v kostele, jak vznešený to pohled! Když věřící společně putují a při tom společně zpívají, jak jásá srdce naše! Církev sv. dobře ví, co zmůže společná modlitba a proto nařizuje, aby lid se modlil po mši sv., aby účastnil se společných modliteb při požehnání. A jak odměňuje společnou modlitbu, patrno jest z toho, že větší odpustky uděluje těm, kteří sv. růženec se společně modlí než těm, kteří se modlí sami.

Važme si společné modlitby a volejme všichni: Pane, smiluj se nad námi! Vždyť malomocní vyprosili si milosrdenství u Pána Ježíše tím, že společně se modlili . . . I my žijeme v době malomocenství duševního! — Všude rozklad se jeví jak v životě soukromém, tak i v životě společenském. Na všech stranách je potřebí pomoci, rady a síly; a jakým způsobem je dosáhneme? Takovým prostředkem, jakého užili malomocní, když volali: »Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi!« Amen. P. *Bonavent M. Frejzlar.*

Neděle XIV. po sv. Duchu.

Služba světa a služba boží.

(Exhorta.)

»Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti.«
Mat. 6, 24.

[— Dva tábory.] Od té doby, co Spasitel náš zpečetil spasení naše smrtí na kříži, rozděleno jest celé člověčenstvo na dvě říše. Obě říše tyto jsou: světlo a tma — pravda a lež — milost boží a hřích — spasení a zahynutí. A knížaty v říších těchto jsou — tu Kristus — tam duch zlý. Neustálý boj trvá mezi nimi — boj krutý, boj, který počal již v ráji a skončí až v dni velikého soudu. A mečem rozdělujícím království tato, mečem dvojbřitkým jest slovo boží — evangelium — víra. Žádného příměří, žádného pokoje není mezi nimi — obě hledají spojence — Ježíš Kristus vysílá své apoštoly, aby lovili lidi a přiváděli je do ovčince jeho — i duch zlý vysílá své apoštoly, klade sítě a Bohu budiž žel, velký, převeliký jest počet těch, kteří dávají se od něho lapiti. —

[— Bohatý jinoch.] Vypravuje se o císaři Julianu odpadlíku, že vydal jednou přísný rozkaz na křesťany, nechť by byli ve vojenské či jiné státní službě, aby se buď odřekli úřadů a hodností svých a nebo víry. Následkem rozkazu tohoto byli mnozí, již málo dbali na rozkaz císařův, volíce raději býti prostými bojovníky Kristovými, nežli Kristu býti nevěrnými a v hodnostech i důstojenství státi, jiní pak odřekli se raději evangelia, než aby přízeň císařovu ztratili.

Jeden bohatý a všemi dary ducha hojně obdařený jinoch, jenž měl naději nejvyšších důstojenství ve vojště dosáhnouti, přemýšlel, jak by mohl meč císaře odpadlíka spojiti s křížem. V této tísni a přemítání vedl ho Bůh do chrámu, kdež právě dlel biskup Theodunas, jenž se k Bohu modlil za stálost církve své. Jakmile vstoupil, znamenal ho biskup a jeho nesnáze a rozpaky, v nichž se nalézal. I vyšel mu přívětivě vstříc a chopiv ho laskavě za ruku a rozmlouvaje s ním, vedl ho až k oltáři, vzal mešní knihu, zde přichystanou a jako náhodou nalezl místo: »Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti.« I ukázal místo toto mladému vojínovi, řka mu outrpně a laskavě: »Pane, zde není žádné rady, v této případnosti císař a evangelium nemohou pospolu obstáti — vy musíte buď jednomu aneb pouze druhému sloužiti. Vizte, koho si zvolíte, neboť obé nedá se spojiti.« Těmito slovy dojat, zvolil vojín raději službu boží a opustil službu císařskou.

[— Odměna obojí služby.] A podobně i k tobě, křesťane, volá Kristus: »Služba boží a služba tohoto světa nedá se spojiti.« Když pán služebníka najímá, dává mu závdavek a smlouvá s ním o mzdu A tak i Kristus činí. Dává nám závdavek: na křtu sv. slibuje nám život věčný a v nejsv. svátosti dává nám záruku nesmrtelnosti. Za to ale žádá od nás celé srdce — celou lásku naši. Volá k tobě: »Chceš-li učedníkem mým býti, zapři sebe sám — vezmi kříž svůj a následuj mne.«

A co činí svět a ďábel — jaký závdavek dávají ti — jakou službu vyžadují — jakou mzdu slibují? Ó těžkou, přetěžkou službu žádají; žádají od tebe, aby jsi se zřekl Krista, víry a ctnosti a sloužil jim. Za to ti slibují rozkoše, radovánky a když Kristus volá: »Zapři sebe«, volají oni: »Nezapírej se, jez, pij, hoduj, užívej světa a mámidel jeho To všecko tobě dám, když se mi budeš klaněti,« tak slibuje zlý duch. To je tedy závdavek, toť služba — toť mzda, kterou dává ďábel a říše jeho.

Nuže, křesťane, ke komu z těch dvou se v službu oddati máš, nebude těžko určiti. Zdá-li se však tobě služba boží těžká a služba světa lákavá — tu pomni jen, že služba světu hříšnému jest ta nejbídnější, služba Bohu ale nejblaženější. Sloužíš-li světu hříšnému, sloužíš nejohavnějšímu pánu — tot ž hříchu a ďáblu, jenž v otroctví pojímá ty, kteří se mu poddávají — sloužíš-li ale Bohu, jsi sluhou nejsvětějšího Pána. — Sloužíš-li světu — konáš službu tuhou a beznadějnou — sloužíš li ale Bohu, máš službu dobrou — vždyť sloužíš Otci, jenž ničeho nežádá pro sebe, nýbrž jenom k tvému dobrému — sloužíš Pánu, jenž dá se uprositi,

když jsi pochybil, sloužíš-li světu, bídná jest mzda tvá! Co ti svět slibuje — nedá tobě, srdce tvoje zůstane prázdné a jenom bolest a hořkost dá ti svět — opustí tě a na konec zůstaví tě zoufalství a zahynutí věčnému. Sloužíš-li ale Bohu, jak hojná jest mzda tvá. Již zde udělí ti pokoje, radosti a utěšenosti srdce a konečně dá ti blaženou smrt, pak na věčnosti chce ti uděliti blaženosti, kterou ani oko nevídalo, ni ucho neslýchalo a která na srdce žádného smrtelníka nevstoupila.

[— Závěr.] To jsou tedy, nejmilejší, ty dvě říše, toť ti dva pánové, o nichž v evangeliu dnešním mluví Pán. Můžeme sloužiti buď jenom Bohu aneb jenom ďáblu.

Veliký, přenesmírný jest počet těch, kteří lekají se kříže Kristova, utíkají od služby jeho a spěchají za tím druhým knížetem — za světem a ďáblem.

A jaký jest osud jejich? Nejprve omámí svoje svědomí utlumí jeho božský hlas, tonou v hříchu, ďábel dává jim užívati z poháru svého všech možných rozkoší; ale pohár ten brzo se vyprázdní a oni pozdě poznávají, že pochybili v úkolu svého života. Ba ovšem pozdě, neboť satan jim vzal víru, stáhl s nich roucho ctnosti a nezanechal jim nic, než nepokojné, zoufalostí zmítané svědomí. — Aj, nejmilejší, toť tedy ta mzda, kterou dává satan — slibuje radosti a rozkoše, a dává zatím zoufalost a nešťastnou, hroznou, nekající smrt! Ó, utíkejme od tohoto knížete lži a zahynutí; pojďme k tomu druhému Pánu, ke Kristu Ježíši. Kristus neslibuje nám bohatství a rozkoše — ne, výslovně praví, že musíme bojovati, snášeti, trpěti, zapírati se, ale slibuje nám za to život věčný.

Pojďte tedy ke Kristu Ježíši! U něho nalezneme poklad nehynoucí, milost boží a pokoj svědomí; nalezneme tam prameny vody živé, který prýští do života věčného. Amen. *Fr. Eckert.*

Neděle XIV. po sv. Duchu.

Ovoce pak Ducha jest: láska, radost, pokoj, trpělivost, dobrotivost, dobrota dlouhočekání.
Sv. Pavel ke Gal. 5, 22.

Dvojí ovoce jmenuje sv. apoštol v ep.: ovoce těla a ovoce Ducha sv. Kdo veden tělem jest, oddává se nečistotě a smilstvu, oddává se sváru a nepřátelství, vraždám, neboť ten člověk neočekává nic více, leč co tělem může použít, pro něho není života po smrti. Jinak člověk Duchem sv. vedený. Ten smýšlí i jedná jinak. Jiné ovoce vydává.

Jest pak ovoce Ducha sv. devatero: láska, radost a pokoj, trpělivost, štědrost, dobrota, dlouhočekání, mírnost, víra, skromnost, zdrželivost a čistota.

Z toho devaterého ovoce vyberu dnes jen jediný druh za předmět rozjímání a ten jest: dlouhočekání, aneb bychom mohli

říci obyčejnějším jménem: naděje, kteráž jest ovocem Ducha sv., a ji učiníme předmětem našeho rozjímání.

Pojednání.

Naděje nese se ke věcem budoucím, které v přítomnosti nemáme. Na př. nemocný má naději, že se uzdraví. Opírá se pak naděje o jiného, pravdivost a mocnost. Na př. nemocný má naději, že se uzdraví, že lékař rozumný ho tak ujišťuje, že se mnozí z podobné nemoci již uzdravili. Toť ovšem jest naděje lidská, neboť se u člověka opírá — o lékaře, jeho slovo a jeho znalost. A jen tolik jest oprávněná, kolik lékař má práva dovolávati se své zkušenosti a moudrosti v léčení.

Jiní lidé doufají v něco jiného a opírají se též o něco jiného. Na př. Goliáš doufal, že bez obtíže přemůže Davida a spoléhal na svou sílu, zbraň a udatnost. Toť zase naděje lidská

Naděje, božská ctnost, jest dar boží, dar Ducha sv., jímž očekáváme najisto, že vezmeme, co nám Bůh slíbil. Tato naděje jest božská a sice proto, že jest z Boha, k Bohu se nese a o Boha se opírá.

Nebo doufáme ve věci, které nemáme dosud, doufáme pro duši odpuštění hříchů, neb Bůh nám tak slibuje, doufáme v sílu k dobrému životu, neb Bůh nám tak praví, doufáme v život věčný, ač jej nevidíme, protože Bůh nám o něm mluví a slibuje jej milujícím ho. Doufáme i v ty potřebné věci k životu: šat, pokrm a to nejpotřebnější, protože Syn boží v dnešním samotném evangeliu o Otci nebeském dí: »Viť Otec váš nebeský, že toho všeho potřebujete, a proto zajisté dá toho měrou dostatečnou, jako dává i ptáčatům v zimě dostatečnou měrou.«

Naděje jest člověku vštípena Bohem tak, jako jest i víra sv. vrozená, aneb lépe řečeno vlitá ctnost, která v nás působí a nás řídí, aniž bychom sami věděli pokaždé o její působnosti.

Mladého člověka naděje pudí ku práci, nebo doufá že se domůže v životě postavení, aby mohl žíti. Muže ponouká ke spořivosti, aby mohl s dobrým jménem také nějakou pomoc dětem svým zanechat.

Naděje člověka vede k životu ctnostnému, nebo očekává odměnu spravedlivou, dokonalou a to najisto.

Naděje žene vlastně lidstvo. Dvojí pak jest naděje: lidská a božská. Jaký rozdíl mezi Bohem a člověkem, takový rozdíl mezi nadějí božskou a lidskou.

Naděje vede rolníka ku práci na poli, doufá v žeň! Naděje vede člověka přes moře, neboť doufá tam nalézti něco lepšího. Naděje jej vede až na dno moře, neboť doufá tam něco sobě prospěšného nalézti. Naděje jej pudí až pod zem, neb tam doufá poklady odkrýti.

Tak naděje jest jako péro v hodinách, to žene celý stroj. Dokud péro žene, hodiny jdou. Člověk, dokud doufá, pracuje, trpí, snáší, znova se vzchopí z pohrom. Když však pozbude na-

děje, pak jest po něm veta. Pak člověk se spustí a třeba si i život beře, neboť onen, jenž zoufá, nemá zde žádné naděje.

Naděje jest dlouhočekání, kteréž člověka sílí, odvahu a veselí dodává a konečně člověka ku cíli vede najisto a bezpečně. Není nic horšího, jako stav beznaděje. Hrozný jest stav nemocného, a hrozný stav nešťastného, ale nic se nedá přirovnati stavu bez naděje. To jest jen peklo — a člověk na cestě k němu jsoucí, když se zřekl Boha a víry. Bl. Klement Hofbauer, jak jsem právě pravil v kázání, o víře říkával: »Vše mi, Bože, vezmi, jen mi víru nech.« Dobře tak, neb kde víra jest, tam jest také naděje. Kde živý kořen, tam z něho se také ženou letorosty zelené. Hrozná jsou muka, jaká trpěli makkabejští bratři. Hrozné jest jen o nich čísti, natož je trpěti. A přece bratři s jakousi radostnou odevzdaností dávali údy své k trápení. »I nebe já mám a doufám, že jich od Boha zase dostanu,« pravil třetí bratr makkabejský. Sv. naděje, která nebyla klam, ale pevné a pravdivé přesvědčení, dodávala mu síly a odvahy, že úd po údu bolestně, ale zmužile ztrácel.

Kde není naděje božské ani lidské, tam člověk, byť nic netrpěl, nevýslovně trpí, ano v utrpení podléhá. Pomyslete jen na Jidáše, jak nešťastný tvor to byl, když naděje pozbyl — zoufalec. Saul neměl naděje v milosrdenství boží a prosil, aby ho voják vedle stojící dobil. Vše člověk snese, jen když naději má, ale bez naděje jest peklo na zemi a peklo na věčnosti.

Slavný kř básník Dante vydal 3 svazky básní, v nichž líčí nebe, očistec a peklo. Peklu pak dává nápis s věroukou naší úplně souhlasící:

Mnou vchází se v noc, která nemá rána.
Spravedlnost pohnula nebes Pána,
by sklenul moji bránu stinnou
a s láskou věčnou, moudrost svrchovaná,
zanechte naděje venku, čí nohy sem se šinou.

Ano, v pekle není naděje a to jest to, co činí vrchol bídy. Proto konec života bez Boha jest život a věčnost bez naděje. Život v Bohu — život naděje.

O co se naděje opírá, může býti a skutečně jest rozdílné. Opírají se lidé o peníze své, o přátele své, o učenost svou, však to vše jest mlha a pára jen. »Paveza silná jest Bůh můj.« Paveza to jest silný oštěp v boji, který se neláme. O tom netřeba šířiti slov duši věřící.

Naděje naše pevná a největší jest Bůh. Kdo se spoléhá na něco více než na Boha, o tom dí Pán Ježíš, že zlořečen jest.

Naděje jest dílo Ducha sv. Kde jest naděje, tam se také i ostatní ovoce Ducha sv. ukazuje: pokoj, láska, skromnost a celá ta řada vzácného ovoce, jak ji sv. apoštol celou vyčítá.

Kdo doufá v Boha a v něm všechnu naději skládá, ten se jako dobré dítě bojí Boha ztratiti. Čím více naděje v něco skládáme, tím více se o to bojíme. Lakomec se bojí o peníze, ctižádostivý o čest, požívavý o život a pod. Milujeme-li velice přítele, tím více se bojíme ho ztratiti.

Kdo v Boha doufá, od něho očekává pomoc, bojí se Boha ztratiti. Nebo bez Boha neobstojíme. Kdo stojí, viz, abys nepadl. Ovoce naděje sv. jest bázeň svatá, která pobádá Boha neztratiti, jej nade vše si vážiti, nebo v něm jest naděje naše, naše síla, náš život, naše odměna

Kdo v něčem jiném skládá naději svou, nebojí se Boha ztratiti a odváží se věcí, jichž by se odvážiti neměl. Kdo doufá v sebe, ten si nedělá z pokušení nic a řekne: »Což já jsem bezpečný, mně se nic nestane, já jsem pevný a silný. Vyhýbati se příležitosti mohou jen slaboši.« Doufá v sebe a ne v Boha. Kdo však tak mluví, zbavuje se již pomoci boží, nebo Bůh slibuje pomoc a můžeme na ni jistě počítati, když se ocitáme mimo svou vůli v pokušení aneb nebezpečenství.

Kdo však sám svou vůlí se vydává v nebezpečenství, již tím samým od sebe pomoc boží vzdaluje.

Kdo nejde cestou, kterou Bůh mu ukazuje jako cestu dobrou a bezpečnou, nemůže se spoléhati, že mu Bůh pomůže na cestě, kterou kráčí sám ze své vůle.

Naděje sv. a bázeň boží jdou pospolu ruku v ruce. Nic nezmate člověka kráčícího v naději leč ztratiti Boha. Kdo však se Boha zhostiti bojí, nikdy jej neztratí, neb o co se nejvíce bojíme, na to největší pozor dáváme. Proto jest nejklidnější člověk, jehož naděje jest Bůh. — To jest kotva pevná, to jest skála nepohnutá a jistá. Obraz naděje jest kotva, kterou námořníci hází do moře, aby loď při vlnobití upevnili. Naděje jest kotva, kterou člověk k Bohu se tulí, aby od něho byl zachráněn.

Na loži smrtelném leželo zbožné dítě, obraz nevinnosti a čistoty, miláček rodičů svých. Co kdo miluje, bojí se ztratiti, tak rodiče dítě své. Všichni slzeli a někteří plakali hlasitě. Nevinné, dobré dítě, kteréž Bůh chtěl přesadit do ráje svého, potěšilo je otázkou svou: »Proč pláčete? Jest zemříti hříchem?« Smysl toho každý věřící uhodne. Jest třeba nad něčím bez ukojení plakat leč nad hříchem? V tom ztrácíme všechnu naději svou. Proto ničeho není nám se více třeba báti, leč hříchu. Amen.

Neděle XV. po sv. Duchu.

Pán Ježíš setkává se s pohřebním průvodem mládence naimského.

»I stalo se potom, že šel do města kteréž slove Naim, a šli s ním učedníci jeho a zástup veliký. Když pak se přibližoval k bráně města, aj mrtvý nesen byl ven, syn jediný matky své, a ta byla vdova; a zástup města šel s ní. Kteroužto uzřev Pán, milosrdenstvím hnut jsa nad ní, řekl jí: Neplačiž.« Luk. 7., 11—13. Uvažujme dle těchto slov:

1. *o zemřelém mládenci,* 2. *o plačící matce a* 3. *o těšícím Pánu Ježíši.*

1 »Když pak se přibližoval k bráně města, aj mrtvý nesen byl ven.« — Byl to mládenec, jenž měl býti pochován, jediný syn matky vdovy, jenž v květu svého mládí zemřel a tím světu, jeho radostem, statkům a nadějím nenadále byl vyrván. Jak krásným, jak veselým a milování hodným zdá se býti svět mladíku, jenž jsa silen a zdráv, a jak říkáme, v květu svého mládí i svět považuje za slastiplnou zahradu s vonnými květy a růžemi, které však v okamžiku vadnou a uschnou, jakmile neočekávanou nemocí tělo chřadne. Všechny půvaby zmizí, všechny naděje se rozplynou, všechny rozvrhy do budoucnosti jsou zmařeny, jakmile neúprosná smrt zaklepe na dveře. Chce li kdo svět v jeho pravé povaze spatřiti, musí naň hleděti okem umírajícího. Kalící se oko umírajícího vidí mnohem zřetelněji marnost tohoto světa, nežli jasné oko člověka zdravého Klamný světe, marně vychvaluješ nám své radosti a rozkoše, marně nám ukazuješ svoji nádheru a své bohatství, marně vyzýváš a hřmotíš svými slavnostmi! Proti své vůli musíš jeviště změniti a nám ukázati výstupy, které nám zjevně dávají poznati tvou pomíjejícnost, ubohost a nicotu.

Učedníci a mnoho lidí šli vesele s Pánem Ježíšem; tu setkali se s pohřebním průvodem, slyšeli nářek a kvílení a viděli slzy a bolest na všech tvářích. Co bylo toho příčinou? Mládenec zemřel, jediný syn své matky. — Nezemru též já? A kdy? Jakým způsobem? V jakém stáří? V jakém stavu duše? To vše nevím, jen tolik určitě vím, že jednou zemru, a pravdě nejpodobněji v tom čase, kdy se toho budu nejméně domnívati. Neměl bych tedy býti vždy připraven? Jakým pošetilcem bych byl, kdybych nemysle na smrt svým srdcem přidržoval se světa, činil různé návrhy do budoucnosti, očekával a sliboval si různé příjemnosti, ač ani jediný den nejsem jist před smrtí? Jak moudře jednal onen kněz z řádu sv. Dominika, o němž sv. Alfons vypravuje, že měl v obyčeji každý den ráno, dříve nežli šel čísti mši sv., se vyzpovídati. Když nebezpečně onemocněl, napomínal jej jeho představený, aby se vyzpovídal a připravil se na smrt. Tu nemocný zdvihnuv ruce k nebi zvolal: »Bohudíky, od 30ti let jsem se každodenně tak zpovídal, jako bych měl náhle zemříti.« »Blahoslavený služebník ten, kteréhož, přijda Pán jeho, nalezne an tak činí.« Mat. 24, 46.

2. Pozorujme plačící matku. Truchlíc následuje mrtvolu; mnoho lidí jde s ní a má soustrast s její bolestí Zasluhovala též všeobecné soustrasti. Svého muže již ztratila, nyní ztratila i svého syna, jediného syna, následovně vše, co jí na světě bylo milým a drahým. Ztratila svoji radost, svoji útěchu a podporu svého stáří a vdovství Pán Ježíš, milostivý a milosrdný, zpozorovav ji v jejím smutném stavu, byl pohnut milosrdenstvím.

Není tedy žádného tvora na zemi, na něhož by se člověk mohl s důvěrou spolehnouti, u něhož by trvalého pokoje nalezl Čím více se kdo přidržuje tvora, čím upřímnější láskou jej miluje, tím bolestnější rána, kterou rozloučení milujícímu srdci zasazuje. Čím více kdo důvěřuje tvoru, svoji naději v něho skládá, na něho počítá, tím hořčí jest pocit zklamání, jenž dříve nebo později se jistě dostaví. Čím beztarost-

něji kdo na tvora se spoléhal a na něho určitě počítal, tím úžasnější jest pád, sesype-li se zetlelá podpora a člověk, jenž jiným důvěřoval, nyní sám na sebe jest odkázán. Proto náš žalmista varuje často před důvěrou v lidi, byť by to byli i knížata a velcí tohoto světa: »Nedoufejtež v knížatech ani v synech lidských, u nichž není spasení.« Žalm 145, 2. 3. »Zlořečený člověk, kterýž doufá v člověka, a kterýž klade tělo za rámě své, a od Hospodina odstupuje srdce jeho.« Jerem. 17, 5. Veškerý tvor jest jako polní kvítí, jako tráva, kteráž dnes buií a zítra vadne. Kdo však důvěřuje Hospodinu, nebude nikdy zahanben a opuštěn. Jak šťastnou byla ona vdova, že setkala se s Pánem Ježíšem, s nejmilostivějším Ježíšem, jenž je vždy ku pomoci nakloněn, s nejmocnějším Ježíšem, jenž v každé nouzi pomoci může! Potěšil li tuto zarmoucenou matku, která ho neznala, která žádné pomoci od něho neočekávala, která ho ani o pomoc neprosila, jak by mohl býti necitelným k našim slzám, prosíme-li ho důvěrně o pomoc?

3. Pán Ježíš šel k naříkající vdově a řekl jí: »Neplač.« Kdo může takto mluviti. Kdo může při nezměrné bolesti říci: »Neplač?« Jen ty, ó Ježíši, můžeš takto mluviti, poněvadž jen ty můžeš setříti naše slzy a všechnu naši bolest proměniti v radost. Neplač! To praví Pán Ježíš všem zbožným duším, putujícím po trnité cestě křížové a obtíženým trampotami a protivenstvím. Proč pláčeš? Já to jsem, jenž ti tyto trampoty, tento žal seslal, ne snad k tvé trýzni, nýbrž k tvé spáse. Chci zkoušeti tvoji věrnost; chci očistit tvou duši Chci ti ukázati světskou marnost, chci tě přivésti k mé službě, chci obrátiti tvé oči vzhůru k té koruně, která tobě je v nebi připravena. Jak bys mohl býti korunován, kdybys nebojoval? Jak bys mohl bojovati, kdybys neměl nepřátel? Neplač, nezarmucuj se krátkými trampotami, okamžikem bolestné zkoušky, jež věčné radosti a slávy tobě může získati. Kdyby tobě vše bylo vyrváno, nenalezneš zase vše ve mně?

Žil jistý mnich, který se vždy vesele usmíval, ač musel mnoho trpěti. Byv tázán, jak může býti vždy vesel, odpověděl s úsměvem: »Poněvadž mi nikdo mého Ježíše nemůže vzíti.« O jiném mnichu se vypravuje, že umíraje vida jej obklopující spolubratry plačící a zarmoucené, třikrát hlasitě se zasmál. Byv tázán po příčině odpověděl: »Po prvé jsem se smál, že se bojíte smrti, na kterou se těším; po druhé, že nejste připraveni na smrt, kterou vždy máte před očima; za třetí, že není z útrap vcházím do radosti.« S těmito slovy skonal sluha boží. Šťasten jest, kdo ve svém životě naučil se umění zemříti; kdo se považuje za poutníka a za cizince na tomto světě, kde není stálého pobytu, kdo se nermoutí ztrátou časných věcí, nýbrž své hříchy oplakává, kterými poklad milosti, spásu duše, věčnou blaženost může ztratit. Kdo z této příčiny truchlí a pláče, bude jako ona vdova naimská potěšen; Bůh se dotkne rakve jeho srdce hříchy obtíženého a duše se probudí k životu. »Vstaň, kterýž spíš, a povstaň z mrtvých, a osvítí tebe Kristus.« K Efes. 5., 14. Amen.

Dle dr. *Schlöra*, upr. *Fr. Holmann.*

Svátek sv. andělů strážných.

Duch sv. a andělé.

Andělům svým přikázal o tobě, aby tě ostříhali na všech cestách tvých.
Žalm. 90.

Prvním dílem vyšlým z rukou božích jsou duchové, či obyvatelé nebeští — andělé, poněvadž než stvořil Bůh svět, stvořil prve anděly. Ježto oni jsou jaksi základ všeho stvoření, musila se na nich sláva a velebnost Ducha sv. v nejvyšší míře zjeviti, jak praví sv. Řehoř ve svatodušní své řeči: »nejdříve zjevil Duch sv. svou moc na andělských bytostech, jež jsou první po Bohu a jeho trůn obklopují.« Nepovažuji za potřebné dokazovati teprve, že andělé jsou; písmo sv. o nich stále mluví a vám *rozum* lidský přichází k důsledku, že když na tomto světě jsou rozličné stupně v říši tvorů božích, počínaje od nejnedokonalejšího nerostu, až k bytosti rozumové — člověku, že mezera mezi člověkem a Bohem je též nějak vyplněna a to bytostmi duchovními, t. j. beztělesnými. Proto rozjímejme dnes, kdy si připomínáme z nesčetné řady duchů nebeských jednoho řádu, totiž sv. andělů strážných — 1. jaká je andělů přirozenost, 2. jaký jich poměr k Duchu sv.?

Pojednání.

1. Andělé jsou — dle katechismu — pouzí duchové, kteří mají rozum a vůli, ale těla nemají. Již proto, že nemají těla, stojí jako bytosti rozumové vysoko nad námi, protože právě tělo je to, jež nás i když duch touží, vzhůru se vznésti, k této zemi, z níž vyšlo, táhne a všecky svízele, jimiž příroda je obtížena, nám zakoušeti dává, jako jsou nemoci, bolesti, hlad, zima a j. útrapy. Jen proto, že nemají těla a nejsou jím vázáni, může se duch jejich v poznání Boha a stvořených věcí volněji a výše vznésti, jich poznávání a vidění je ostřejší, jemnější a rozsáhlejší, jich síla vůle daleko mocnější, než naše, i kdybychom sebe více duševních sil napjali. Čtemeť ve sv. písmě, že jediný anděl jednou ranou zničil vojsko Sennacheribovo a třeba to snad jen platilo obrazně, je to přec jen důkazem, jaké představy měl spisovatel knih makkabejských o síle andělů. My si ovšem nedovedeme ani představiti, jak dalece sahá moc andělů, rovněž jak velké je množství těchto duchů nebeských. Jistě odpovídá vznešenost andělů velebnosti a nekonečné moci boží.

A co dále z písma sv. o nich víme, je, že tak jako tvorové zemští nejsou stejně dokonalí, nýbrž že i mezi nimi, což stvořenému světu zcela odpovídá, jsou rozliční kůrové, čili řády, jež se od sebe rozeznávají, jednak zevně úřady a služebnostmi, jež vykonávají, ale i vně rozličným stupněm milosti. Písmo sv. rozeznává desatero kůrů. Jedni ustanoveni jsou k osobní službě boží a ti nazývají se Cherubové, Serafové a Trůny, kdežto ostatní jsou spoluzúčastněni ve správě okrsku zemského, a nesou v písmě

jména »mocnosti, síly, knížatstva, archandělé a andělé strážní«, kterýmžto posledním náleží služba lidí, jež od zlého chrání, dobrá vnuknutí jim dávají a není člověka zvrhlejšího a jak říkáme Boha zpustlejšího, jenž by neměl svého anděla strážného, hlasem svědomí k němu mluvícího a není nikoho z nás, kdo by z vlastní své zkušenosti tuto andělskou mluvu v sobě necítil, kdo by nebyl si toho vědom, že ho něco chválí, když dobře jednal, naopak mu vyčítá a ho kárá, když se špatného skutku dopustil. A snažme si hlas tento v sobě potlačiti, na jiné myšlenky přijíti, na zlý čin svůj zapomenouti jakkoli, nic nám to platno není; snad toho docílíme, že hlas ten ozývá se v nás slaběji a řídčeji, ježto anděl strážný se od nás odvrací, protože zlému propadáme, ale zbaviti se toho neviditelného svědka činů svých, toho nedokážeme.

Ovšem nepatří víra v rozličné kůry andělské a jejich úřady k těm článkům víry, od nichž nelze se uchýliti bez nebezpečí upadnutí do bludů, avšak ona neobsahuje v sobě ničeho, co by bylo proti zdravému lidskému rozumu; desatero kůrů andělských vypočítává samo písmo sv. a uvádí téměř na každém listě důkazy zvláštní působnosti andělů v stvořeném světě, když tito divy tvoří, národy, říše chrání, vliv svůj k napřirozeným účelům i na zákony přírody provozují. A je to zajisté pro nás křesťany povznášející zjev toto působení andělů v životě lidí, počínaje od ráje až do Petra, jehož anděl vyvádí z vězení! Všude neviditelně obklopují nás nebeští duchové, sdílí s námi slasti i strasti života, povzbuzují, chrání, těší, úradky boží k naší spáse vykonávají. Spasitel napomínaje nás, abychom ani pohoršení nečinili, ani se pohoršiti nedávali, praví o dětech, že mají svého anděla strážného, »jenž vidí tvář Otce, jenž je v nebesích«; neplatí to však o nás všech, kteří jsme dítky Otce nebeského ve stavu odvislosti a jakési nedospělosti, potřebujíce denně ochrany jeho?! »Andělům svým přikázal o tobě, aby tě ostříhali na všech cestách tvých.« Dobře napsal sv. Pável, že andělé jsou pomocní duchové, vyslaní ke službě těch, kdo si mají získati dědictví spásy. Andělé jsou tvorové boží jako my, tedy v jistém smyslu naši bratří, kteří mají ve velké rodině boží bdíti nad námi, mladšími, slabšími svými sourozenci a to oni také činí.

2. Velkolepé to dílo boží, tato veliká rodina trojjediného Boha! Není-liž to vznešený obraz Nejsvětější Trojice a zvláště Ducha sv., Ducha svatosti, jemuž i andělé nadpřirozený stav milosti své děkují?! V 1. listu sv. Pavla ku Kor. čteme, že Duch sv. je rozdavatelem úřadů; od koho mají andělé své povolání, svůj úřad nebeský, než od Ducha sv.?! Z jeho nařízení oznamuje anděl Gabriel zrození Syna božího, a Rafaël provází mladého Tobiáše, jeho působením stává se anděl zprostředkovatelem zjevení na hoře Sinai, jiný anděl vykonavatelem trestů božích na Faraonovi, Herodovi, Heliodorovi a j. »Odstraňte Ducha sv.,« píše sv. Basil, a »zmizí prozpěvující chory andělské, vše uvedeno je v zmatek, zrovna jako vojsko, padne li vojevůdce, jako hudební sbor, přestane-li mu dávati takt jeho sbormistr. Chválí-li andělé Boha a pro-

zpěvují-li mu: »svatý, svatý, svatý,« děje se to skrze Ducha Sv., čekají-li tisícové a tisícové jiných na službu svou, není to rovněž bez vědomí Ducha sv. Nevýslovně krásný řád v říši duchů nebeských dle rozličných stupňů jejich je možný jen tenkrát, jestli vše řídí a vede Duch sv.

Máme anděle ctíti pro jich vznešenost a za vše dobré, jež v službě boží nám lidem prokazují, zvláště svého anděla strážného, jehož vnuknutí máme dbáti, ještě více však musíme ctíti toho, jemuž líbí se, když služebníky a důvěrníky jeho ctíme, od něhož vše dobré pochází, Pána a Velitele andělů — Ducha sv. Amen.

Jos. Konsal.

Narození Panny Marie.

I. Maria bojí se milost ztratiti, ač jest milostiplná. II. My se nebojíme o milost, ač jsme nakloněni ke hříchu.

Z níž se narodil Ježíš, jenž slove Kristus.
Sv. Mat. I., 16.

V celé řadě praotců v rodokmenu Páně vidíte zobrazenou touhu po Spasiteli o němž dle připovědi boží věděli, že narodí se z Abrahama a sice z potomků Jakuba a zde opět z Judy a sice z Davidova pokolení. Proto bylo tak podrobně zaznamenáno pokolení každé, které mělo tím větší čest, čím bližší Judovi. V celém rodokmenu vidíte, jako nit červenou, rod Davidův: napřed z mocného rodu a pak skleslého až ku prostému dělníku a pak koruna celého kmene. Kdo zná z vás dějiny biblické, jak je znali naši otcové, vidí, jak se plní zaslíbení boží v rodokmenu Páně. Isaiáš prorok praví (11., 1.): »Vyjde prut z *kořene* Jesse a květ z *kořene* jeho vystoupí, a odpočine na něm Duch Hospodinův, duch moudrosti a rozumu rady a síly, duch umění a nábožnosti a naplní jej duch bázně Hospodinovy.« Vzpomeňme si na následující podrobnosti bibl. dějin. Jesse jest otec Davida krále, on jest kořen jeho kmene, který svou korunu rozložil široko, když Šalomoun světoznámý kraloval, ale pak přišla zkáza, rozdělení říše zajetí, úpadek, kmen i korunu smetly bouře a zdrtily blesky hněvu božího a zůstal jen zase kořen, z něhož vyšel jen prut nepatrný, potomstvo chudé, prosté, ale z toho kořene vzchází *květ* a nad tím květem Duch sv. odpočívá, svou milostí jej krášlí a živí, že z něj vychází král spravedlnosti a milosrdenství Ježíš Kristus. Maria jest ten květ, jejž Duch sv. oplodnil, z něhož se narodil Ježíš Kristus. My všichni se máme v Kristu znova zroditi a proto musíme milosti Ducha sv. tak užívati, jako Maria Panna, jejíž narození slavíme, neb jinak nebudeme v Kristu znovuzrození, z čehož ovšem by šlo důsledně dle slov Páně: nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha sv., nemůže vejíti do království božího, že by náš život byl ztracen.

Proto rozjímejme ku poctě Marie Panny, jak ona se k Milosti boží chovala a jak my. Tu se nám naskytne zvláštní podí-

vání. Maria Panna, ač plná milosti, bojí se hříchu, jako by byla tvor nejkřehčí, a to v díle I. budeme rozjímati. My však vedeme si s milosti boží, jako bychom hřešiti nemohli, o čemž v II. díle.

Pojednání.

I.

Maria Panna, jak každý z vás ví, byla ze zvláštní milosti boží, pro zásluhy Ježíše Krista, který z tohoto květu se měl zroditi, prosta každého hříchu. Ona proto také neměla následky hříchu, které jsou všem nám z vlastní zkušenosti velmi dobře známy, totiž: *rozum temný*, nechápavý, nejistý, *vůle* oslabená, převrácená, Bohu odcizená, *žádostivost* odbojná. Ty tři rány těžké neměla Maria Panna, protože neměla hříchu ani prvotního, a proto měla onu výsadu zvláštní a jedinou, že mohla nehřešiti, ač svobodu vůle měla a tedy hřích spáchati mohla, přece měla z milosti boží tolik síly a milosti, že mohla žíti bez hříchu. Jaká to bezpečnost záviděníhodná. Ač však byla bez hříchu a milostiplnou a ač měla jak rozum tak vůli a srdce své bez nákazy a následku hříchů, přece ji vidíte báti se o milost boží, o hřích, jako by byla nejkřehčí stvoření. To jest to první poučení naše pro život. Báti se ztratiti milost boží, či jinak řečeno dopustiti se smrtelného hříchu.

1. *Ona se nemusila báti převrácenosti vlastního srdce*, které mělo spořádanou lásku. Daleko od ní byla pýcha, ješitnost, žárlivost a přece jak se bojí, aby od nepřítele nebyla přelstěna. Kdo na ni patří a vidí ji milovati samotu, tichost, ústraní, mohl by mysliti, že jest to kajícnice, která se bojí světa, protože poznala jeho nebezpečí a nástrahy. V jejím životě můžeme ji pozorovati, jakoby byla nejslabší ze tvorů lidských, a právě tato kázeň sv. jest její veliká síla a zvláštní milost u Boha, který s milostí nad ní spočívá. Ona jest plna nedůvěry v sebe a plna důvěry jen v Boha a to jest tajemství její milosti. Nic ze sebe — všecko z Boha a pro Boha. Touto cestou okrášlila duši svou *jako královna svatých*, že byla mezi tvory nejpřednější, mezi svatými nejsvětější, po Bohu nejpřednější. Jinými slovy lze to vyjádřiti tak, jak Písmo sv. a jak sám Spasitel to vyjádřil: »pokorným Bůh dává milost svou«, »poslední budou prvními«. Čím více se bojíš o svou milost, čím více se vyhýbáš hříchu, tím bezpečněji stojíš v lásce boží —

2. *Ona se nemusila báti převrácenosti rozumu a důsledků toho.* Nad ní vznášel se Duch sv., který ji osvěcoval, o úradách božích poučoval, a proto viděla jasně a určitě. Ač tolik světla a poznání měla, čteme o ní: »ukládala všechna slova v srdci svém«. Ona rozjímala a přemýšlela o sv. pravdách božích, jako by ničeho, aneb málo z nich znala. Lačněla po spravedlnosti a nasycena byla. Nevidíme na ní, že by i jen maličko dala znát, že dosti z pravdy boží zná, jí netřeba slyšeti slova božího! To právě byla druhá příčina, že milost boží zvláštní měrou ji osvěcovala a posilňovala. Kdo má, bude mu dáno.

3. *Maria nemusila se obávati vzpoury těla*, poněvadž tělo bylo ducha poslušno, neodpíralo duchu. Tělo bylo prosto oné vzpírající se žádostivosti, která je následek hříchu, tak pak i u mnohých svatých bylo, že si stěžovali mnoho do pokušení podobných: Sv. Pavel, sv. Alfons stařeček, neosmělil se pustiti oči z uzdy, aby nebyl pokoušen a celá řada svatých. Ale ač této žádostivosti převrácené byla prosta, přece, jak krásně vypráví sv. Ambrož, celý způsob života byl tak zařízen, jakoby se měla co báti neposlušnosti těla. Nikdy bez svědků nevycházela z domova a vždy modlitbou se sílila. To jest vše tajemství její milosti, že ač byla prosta převrácenosti srdce, rozumu a těla, přece byla tak opatrná a tak bdělá, jakoby byla hříchu velmi blízka. Z toho jde, jak s milostí boží nakládala, si jí vážila, s ní pracovala, všech prostředků užívala a proto obdržela tolik milostí a žila v tak něžném přátelství božím. Jaký to protiobraz k našemu životu. Ona, ač milosti plná, bojí se hříchu, jako by byla nejkřehčí tvor — to jsme právě viděli. My však, ač s hříchem tolik obeznámeni, vedeme si, jako bychom hřešiti nemohli.

II.

Se hříchem se věc má jako se smrtelnou nemocí. Kam jednou přišla, tu musí býti značný pozor, aby se člověk nedopustil něčeho, co by mohlo zničiti ještě doutnající knot zdraví. Zdravému mnohdy leccos není nebezpečné, co by jinému nemocnému bylo osudné. Tak s duší naší. Ona jest rekonvalescent z boží milosti a dobroty a proto třeba dobrý pozor dáti, aby se nedostavila recidiva a naše *srdeční vada*, ta převrácenost v lásce, nestala se smrtelnou mrtvicí.

1. My převrácené srdce majíce, jak si zahráváme s ohněm, jakobychom nebyli jako troud vznětliví. Poněvadž se tolika nebezpečenstvím vydáváme, proto jest tak málo milosti v nás, protože, kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm. S touto převrácností duše, srdce lidského obchodují lidé a na ni nesvědomitě spekulují bez ohledu, kolik jich při tom se zničí. Chci se vyjádřiti srozumitelně.

a) Čím jest kniha kluzčího obsahu a smyslnějšího, tím více nalézá odbytu a proto mnohý spisovatel a knihkupec bohatne z této převrácenosti srdce a z lehkomyslnosti lidské, že vydává právě takové věci obsahu lehtavého, z nichž získává tisíce — a tisíce duší ztrácí věčný život svůj a lásku boží. Lidé kupují si jed duševní, jako by nebyli ani schopni hříchu. Mně to neublíží, mně to nezkazí, toť pravidelná odpověď, když upozorňujeme na nebezpečí. Jaká to převrácenost. Maria Panna ze zvláštní milosti tolik pevná v dobrém, tolik obrněná proti hříchu, ona se vyhýbá každému nebezpečí, jak by byla nejslabší tvor v dobrém a my jakobychom měli milost nehřešiti, kterou Bůh toliko má. Má se zroditi znovu Kristus v duši, nad níž oblétá tolik motýlů šeredných a zžírají zeleň jeho?

b) To jest známé pravidlo všech nesvědomitých kupců, že hoví převrácenosti lidského srdce a tak si pojišťují pozornost většiny obecenstva. Čím hanebnější obraz, tím více očí k sobě táhne. Toť makavý důkaz, že převrácenost srdce našeho jest veliká a proto jest třeba veliké opatrnosti. Ale ach — kde najdeme duše, které by se obávaly ztráty milosti boží: kdo stojí, viz aby nepadl? Většina má sebe za neschopné hříchu a proto jest tolik hříchu a tak málo znovuzrození v Kristu Pánu.

2. *Převrácenost a zatemněnost rozumu* po hříchu měla by nás tím více vésti k opatrnosti, abychom nezbloudili. Maria Panna uschovává všechna slova v srdci svém, ale většina lidí se domnívá, že o Bohu zná dosti, a že nepotřebuje žádných poučení a kázání. Nelační po spravedlnosti a není nasycena. Kázání trvá dlouho, křesť. cvičení zbytečné a vzetí knihy zbožné je marnost. Odtud se otevírá tak lehce rozum — bludu a zavírá pravdě. Jaké to neštěstí: toužiti po tom, co nikdy nebude a vyhýbati se tomu, co se změniti nedá. Nic nezmění všechno mudrování lidské, ani na jedné písmeně puntík nejmenší, a přec tolik cestiček se vyhledává, aby člověk tu povinnost neb jinou povinnost svědomí se sebe setřásl. Dokud v tom stavu duše trvá, dokud v ní se Kristus znovu nezrodí. Čím více jsme přesvědčeni, že rozum náš se lehce mýlí ve věcech božských, tím více milujeme slovo boží a nedáme se od něho svést a proto stojíme pevně. Jak se však domníváme, že náš rozum jest jediný a svrchovaný soudce ve věcech božských, pak zavíráme oči své pravdě.

Nebylo by možno tolik bludů osudných, kdybychom byli přesvědčeni, že následkem hříchu rozum náš jest nemocen, jako při hlavničce a vidí věci, které nejsou a popírá věci, které kolem stojí. To jest příčina, proč mnohý článek sv. víry tolika bludným domněnkám ustupuje. *Kde se neváží pravda, musí platiti blud a lež.* Kde nepostačí slovo Kristovo, platí slovo člověka. Proto vidíte v tak velkém počtu ujímat se mnohý blud, který je ve zřejmém odporu se slovem Kristovým. Jako zvířata pohrdají perlami, tak lidé pravdou Kristovou. Perla ovšem zůstává perlou.

Jest věru smutné podívání na tu záměnu světla za tmu. Jest to staré podloudnictví, na které si stěžovali už proroci: »běda vám, kteří nazýváte světlo tmou, a tmu světlem«. V přítomnosti napsalo se už tolik o osvětě, že by bylo divu, kde by se mohl koutek temný vzíti. Však děje se zde ta osudná záměna a lidé kupují za největší světlo vítr, který jim zhasíná, světlo Kristovo. Kde se neváží toho světla s nebe, tam zhasne. Taký nemůže žíti z víry, protože není v ní znovuzrozen.

3. *Odboj našeho těla* každému znám, ale většina žije jako by měli boží vlastnost nehřešiti.

Většina lidí žije v tak veliké domnělé bezpečnosti spásy, že ani nechce v myšlence připustiti, že by s duší její to bylo v nepořádku. *Uspáni* jsou ve svou bezpečnost, neboť mnozí domnívají se, že mnohá pravda přece jen něco sleví, a jiní že jsou v tom směru v pořádku. Kdežto ať vezmeme slova Páně, ať život

Marie Panny, ať příklady svatých, vidíme ve všech jedno poučení, že musíme pozor dáti či bdíti. »Drž, co máš,« »bděte«, »kdo se domnívá že stojí, viz, abys nepadl.« Hřívna, která nenese užitek, vzata bude a bude dána tomu, kdož více se přičiňuje. Poučení a povzbuzení leží v tom, že na Marii Panně vidíme zakořeněnou milost boží a mnohý dar výminečný, jako jest onen moci nehřešiti, ale při všem tom vidíme ji pokornou, bdělou, pečlivou o milost boží, lačnící po poučení. My však plnijsouce hříchu, domníváme se, že nejsme ani schopni ztratiti milost boží. Proto tak lehce modlitbu opomíjíme. (Döllinger žádal dispens od breviře, aby mohl studovat a odpadl. Kněz žurnalista pravil, že musí psát místo modlitby a brzo odpadl.)

Ta věrnost v milosti boží, vážíme si jí, spolupůsobení s ní a bázeň o ni učinila ji důstojnou nádobou boží, z níž se narodil Ježíš, jenž slove Kristus. Její narození srovnává se s ranním červánkem, za nímž slunce přichází. Jen užívání milosti boží, jen vážení si jí a spolupůsobení s ní učiní, abychom i my v Kristu znova se narodili pro život věčný. Co tedy vezmeme sobě jako pomněnku z konání Panny Marie? Jako ona bála se, aby milost neztratila, tak i ty se boj — a budeš bezpečen. Jako ona jasně poznávala, a přece ukládala každé slovo v srdci svém, tak ty ukládej každou sv. pravdu v duši své. Jako ona, ač bezpečna při žadostech všech, přece užívala všech prostředků, aby zachovala milost boží, tak ty miluj všechny prostředky: modlitbu, sv. svátosti, skutky dobré a zachováš milost sobě a zrodíš se v Kristu znova. Amen.

Fr. Vaněček.

Svátek Narození Panny Marie.

»Kdo by mne nalezl, najde život.«
Kn. přísloví 8. 35.

Slavíme-li narozeniny svých rodičů, příbuzných aneb známých, myslíme na různé dary, které bychom jim přinesli. Dnešní den jest památkou narozenin Panny Marie, Královny nebes a země; dnešní slavnost nám hlásá slávu a radost nebe a země nad narozením Panny Marie! A jaký dar jest nám přinésti Panně nejčistší? Co položiti jí máme za obět a jaké přání jí vysloviti? — Naše dary, naše slova, naše blahopřání jsou velice nepatrnými před Královnou andělů a svatých — — co tedy učiníme?

Ó, lehce si pomůžeme! — Písmo svaté nám odpovídá, co jest nám činiti, svatí potvrzují svým příkladem to, co věří a rozum nás přesvědčuje, že dobře dopadneme, přinesęme-li dar Panně Marii dle učení církve svaté. — Slova Písma sv.: »Kdo by mne nalezl, najde život« — uvádí církev svatá na dnešní den proto, aby věřící se upamatovali, že Panna Maria nám dává život — dává nám sílu k životu nadpřirozenému, poněvadž jest Matkou Ježíše Krista, který jest život a pravda. Panna Maria nám dala Krista Pána, skrze ni jsme obdrželi život. A když nám dala život a nám

stále k životu pomáhá, co jí dáme v dnešní den? Zajisté nejlepší dar, nejlepší slova a nejkrásnější dar Panně Marii bude celý život náš. Obětujme se zcela Kristu skrze Pannu Marii, jako Kristus Pán se dal nám skrze svoji Matku — a udělali jsme zadost v dnešní den celému nebi!

Kdo by mne nalezl, najde život. Nejprve jest nám Pannu Marii hledati a pak nalezneme život. — Kdy, kde a jak jest nám hledati Pannu Marii? Snad ve víru světských radovánek — snad v důstojnostech a hodnostech pomíjejícího člověčenstva, snad v bohatství a vyznamenáních? — Ó, tam nelze nalézti Panny Marie, tam nebývá Panna Maria uctívána! Matka nebes nemiluje přepychu a nádhery, nemiluje těch, kteří zdraví a čest obětují za okamžik jedovatých slastí. — Panna Maria miluje ty, kteří se jí podobají, kteří v úkrytu žijí a pracují jako ona. Tam tedy nalezneme Pannu Marii, kde je práce, klid a mír.

Víte, nejmilejší v Kristu, že na rozčeřené vodě nelze spatřiti obrazu slunce ani obličeje svého — tak také nelze uhlídati Panny Marie tam, kde vládne rozruch a nepokoj.

Hledati Pannu Marii znamená odloučiti se od svých hříšných náklonností, zříci se světské pochvaly, boj vyhlásiti všemu, co nesrovnává se s naukou víry svaté. Ten hledá Pannu Marii, kdo rád a ochotně plní své povinnosti, kdo hlásí se ku svému náboženství, kdo hájí práv proti vetřelcům, kdo neleká se pomluvy a na cti utrhání za pravdu. Nejblahoslavenější Pannu Marii hledá, kdo nestydí se jíti na poutní místa, kdo smeká před křížem a obrazy svatých a kdo hájí služebníků církve svaté.

Jak mnozí hledají raději všecko ostatní než Pannu Marii! Ztracené zdraví, ztracenou čest, ztracené peníze a ztracený čas. — Hledají a čeho nalézají? Snad štěstí — snad spokojenost — snad život? Tažme se jich, nejmilejší! — Nenalezli jiného — leč nepokoj... a vnitřní zármutek.

Kdo však hledá Pannu Marii, najde život a sice pravý, svatý, spravedlivý, bohulibý a věčný. Nalezne to, co jest nejdražší a nejkrásnější, co převyšuje poklady tohoto světa, co všecky blažené a šťastné činí — totiž život. Nalezne život, plný útěchy, radosti a milosti. Jeho život nebude zmítán nejistotou, nebude bolestmi a žalem ztrpčován, nýbrž bude mu darem pro království nebeské.

Jméno Panny Marie značí již život, jak svatí nás poučují. Tak svatý Bernard nazývá Pannu Marii životem a sv. Efrém příčinou života. Spisovatel Petr Crinitus vypravuje následující přirovnání:*)

U Římanů bylo zvykem, že rozsudek nad vinníkem se napsal písmenou »R« t. j. reus (vinen smrti — uznán za hodna smrti). Písmeno R bylo známkou smrti, bylo známkou konce života. Jak velice se bál každý písmene R, netřeba nám líčiti! Kdo však byl osvobozen trestu smrti a obdržel milost, bylo k písmenu R připsáno písmeno »A«, což znamená absolutus (zproštěn trestu, za hodna uznán milosti). Ó, jak jásalo srdce obžalovaného, když

*) A. Hungarik: Marien-Preis. Str. 564.

spatřil vedle písmeny R — spásonosné A! Byl na svobodu propuštěn, byl vrácen novému životu... A tato dvě písmena R—A obsahují tajuplné slovo Maria. Všickni jsme hodni trestu smrti, všickni jsme vinníky — a přece na druhé straně jsme uznány za hodné milosti! — Panna Maria jest životem naším, jak se v modlitbě »Zdrávas Královno« k ní modlíme. Panna Maria nám přinesla život — přinesla nám Spasitele!

Panna Maria jest životem pro všecky bez rozdílu. U ní najde život dítko, mladík, dívka, muž i manželka, stařec i stařena. U ní najde příčinu života spravedlivý i hříšník, učený i prostý, chudý i bohatý, nemocný i zdravý.

Největší dobrodiní pro člověka nemocného jest zajisté zdraví. Nic nemůže člověka nemocného učiniti spokojeným, leč zdraví. Dejte mu poklady, vznešené úřady a on bude nespokojeným a nešťastným. Vezměte mu však všecko nejmilejší a dejte mu zdraví a on bude blaženým! Tak podobně můžeme dáti lidstvu cokoliv chceme, nemá-li života nadpřirozeného — jest všecko marné. Marné jsou přednášky, marná věda, marné vymoženosti průmyslu, marné plány pro budoucnost! Potřebujeme síly k životu nadpřirozenému, duchovnímu! A kdo nám je dá? Jistě Panna Maria nám život milosti vyprosí, poněvadž, kdo ji nalezne, najde život.

Můžeme mluviti se žalmistou Páně: »Stíhal nepřítel duši mou, snížil k zemi život můj.« (Ž. 142. 3.) — Jsme sníženi až k zemi v životě svém a přece není třeba, abychom se báli! Vždyť hledáme život u Panny Marie — a ona nám jej vyprosí! Pozdvihneš z porušení život můj, Hospodine, Bože můj, tak modlil se prorok Jonáš (2. 7.), a my se můžeme ještě důvěrněji modliti, protože máme Pannu Marii, příčinu života, která naše prosby Bohu přednáší.

Nalezneme u Panny Marie život skutečný — a nikoliv vymyšlený, jaký svět si vybásnil.

Svět pokládá život za sen. Jest pravda, že život je podoben snu, ale není snem. Sen jest pln stínů — život také; život jest pln zklamání — sen také; sen jest krátký — život také — život náhle končí a sen také. Život jest pln hádanek a sen také! A přece život není snem, nýbrž skutečností, která má rozsáhlý význam. Život náš jest přípravou pro věčnost, jest bojem a zápasem, jest milostí pro nás. Chceme-li života věčného dosíci, pak musíme stále se utíkati k Panně Marii, neboť, kdo ji nalezne, najde život. Amen.

P. *Bonaventura M. Hejzlar*, Ord. Praed.

Neděle XVII. po sv. Duchu.

Láska k Bohu, k bližnímu, k nepřátelům.

»Které jest největší přikázání?«
Mat. 22, 36.

Největší a nejrozhodnější moc v člověku jest srdce, jest láska. Ovládá vše ostatní v člověku, ano i jeho rozum. Rozum učí, varuje,

káže marně, když srdce nechce. Od něho pochází vše dobré i vše zlé. Srdce jest matkou svatých a matkou zločincův.

»Ze srdce,« praví Spasitel, »vycházejí zlé myšlenky, vraždy, krádeže, cizoložství, nečisté skutky, křivá svědectví a rouhání Bohu.«

»Proto již Starý Zákon napomíná lidi, »aby srdce svá k Bohu obrátili a jemu sloužili celým srdcem,« a přikázání, které Spasitel v dnešním evangeliu za první a největší prohlašuje, jest již v páté knize Mojžíšově.

Též již v Starém Zákoně psáno jest, že srdce vše rozhoduje.

Hříchem odpadl člověk od Boha a jeho lásky. Proto nalézáme, že pohanství vše milovalo, jen pravého Boha nikoliv. Lidé toho věku božství k sobě snižovali a dávali svým bohům lidskou podobu. Ano tak hluboko poklesli, že své vášně a náruživosti zbožňovali.

Tak hluboko lidstvo mravně pokleslo, protože odpadlo od středu vší lásky, od Boha.

Poněvadž z tohoto poblouzení lidského srdce všecka bída lidstva vycházela, musilo vykoupení spočívati v tom, aby srdce člověka opět k Bohu přivedlo. K tomu však potřebovalo nadlidského, božského skutku. Tento božský skutek bylo vtělení Syna božího.

Bůh jest tělem učiněn a přebýval mezi námi. Jakožto vtělený Syn boží prokázal se božskými slovy a božskými skutky. Poslušen jsa Otce až k smrti, konal krvavou cestu na Golgotu, aby s kříže k nám volati mohl: »Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal.«

A z této lásky obnovil Syn boží, z lásky ukřižovaný, staré přikázání: »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, ze vší duše své, ze vší síly své.«

Přijali lidé toto přikázání? Ano, z lásky k Bohu v Kristu opustili své modly, vášním a náruživostem prohlásili boj, a milliony umřeli smrtí mučednickou, protože se zdráhali, vzdáti se této lásky.

Připomeňme při tomto přikázání nejprve, že se praví: »Milovati budeš« a nikoli: »Musíš Boha milovati.« Láska se nedá vynutiti; kdo nechce milovati, nechce, i kdybychom všeho násilí použili.

Ale bylo-liž vůbec třeba zvláštního přikázání, milovati Boha, který svého Syna dal, aby každý, kdo v něho věří, měl život věčný?

Bylo liž třeba tohoto přikázání, když Bůh od nás jiného nežádá než to, co již naši blaženost zde na zemi působí — lásku, kteráž, je-li pravá, jest nejšlechetnější a nejkrásnější v duši lidské?

Proto praví také Spasitel: »Jho mé jest sladké, a břímě mé jest lehké.« A apoštol píše: »Jeho přikázání nejsou těžká.«

Přes to třeba, abychom my křesťané, které Bůh v Kristu Ježíši k milosti a lásce své povolal, všichni neustále opět na lásku boží a na přikázání lásky upamatováni byli, poněvadž nás smyslná láska neustále odvrátiti chce od lásky boží.

Nejmilejší! Země byla by rájem, kdyby všichni lidé první a největší přikázání zachovávali a srdce svá ve víře, naději a oddanosti v první řadě Bohu obětovati chtěli.

Tato láska byla by splněním všech přikázání, a nedalo by se nic krásnějšího mysliti, než milliony a milliony lidských duší, které by v nedílné lásce boží vše vzhledem k němu činili, mluvili a na vše vzhledem k němu myslili; lidské duše, které by jenom čest a chválu boží vyhledávali a radostně a pokorně a bez reptání vše konali, snášeli a trpěli k vůli němu.

Že člověk také dokonalé lásky jest schopen, ukazují nám svatí, jejichž svatost právě v této lásce záležela.

Ale kdo dovede za dnešních dnů k této lásce se povznésti, za dnešních dnů, kdy všude největší nepřítelkyně této lásky panuje, samoláska, ona samoláska, která jenom po penězích a požitcích touží a své ukájení jen ve smyslech hledá!

A jak pravdivo jest, že jen vyšší láska, láska k Bohu, člověka upokojuje, a že, jak sv. Augustin dí, srdce naše jest nepokojné, dokud v Bohu nespočine — to nám ukazuje naše doba se svou samoláskou.

Jsou srdce lidská spokojená při svém pachtění za tím, co tato země poskytuje? Nikoliv a opět nikoliv! Nikdy nebyl větší nepokoj a větší nespokojenost mezi lidstvem než dnes, kdy milliony lidí nechtí nic věděti o prvním a největším přikázání: »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého;« než dnes, kdy milliony lidí nechtí již znáti lásku, kterou Bůh v Kristu Ježíši světu podává.

Proti jmenované samolásce, která za našich dnů tak mocně vládne v národech jako v jednotlivcích, ve státech jako v rodinách, připojil božský Spasitel k největšímu přikázání ještě druhé, ale prvnímu je na roveň postavil: »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.«

Ve starověku nevěděli ani pohané ani židé nic o lásce k bližnímu, všechny lidi obsahující. Nenáviděli nebo pohrdali každým, kdo nenáležel k jejich rodině nebo k jejich národu. O lásce k nepřátelům neměli nejmenšího tušení, ta jim byla nepochopitelná.

Tu platilo: »Zub za zub, oko za oko.«

Dvě třetiny lidstva byly v pohanství nad to otroky, a třetina nad nimi panující byla by se již hezky poděkovala za to, býti bližním těchto opovržených lidí.

Tu přišel Ježíš Kristus a učil: Milovati Boha a bližního jest jedno přikázání. Bližním však jest každý člověk, poněvadž každý člověk jest dítkem Otce nebeského, který každého povolal k věčnému životu — každý člověk, ať přítel nebo nepřítel, chudý nebo bohatý, příslušník téhož rodu a národu nebo ne, stejně s námi víry nebo jiné víry, pán nebo otrok. Zkrátka, každý člověk, ať jest k nám smýšlení jakéhokoliv a ať je čím chce; když nás potřebuje, a když mu pomoci můžeme, jest naším bližním. Spasitel nám to ukázal v podobenství o milosrdném Samaritánu.

Pravá, božská, křesťanská láska neví nic o výjimkách. Ty zná jen samoláska. Ta chce milovati jen ty, kteří jí blízko stojí a jí se líbí, nebo o nichž ví, že ji milují. Naproti tomu praví Spasitel: »Milujete-li toliko ty, kteří vás milují, jakou odplatu míti

budete? A budete-li pozdravovati toliko bratří svých, což činíte obzvláštního? Zdaliž i pohané toho nečiní?«

Přímo nadpřirozeným znamením, že křesťanství nepochází z lidské půdy, jest jeho přikázání lásky k nepřátelům: »Milujte nepřátele své, dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a utrhají vám!«

A jak krásně odvozuje Spasitel tuto lásku k nepřátelům od lásky Boha, který »slunci svému velí vzcházeti na dobré i na zlé, a déšť dává na spravedlivé a nespravedlivé.«

Pán praví v dnešním evangeliu výslovně, že jeho přikázání lásky k bližnímu jest rovné prvnímu a největšímu přikázání, přikázání lásky k Bohu.

Jest to třeba, poněvadž mnozí křesťané jsou nakloněni lásku k Bohu od lásky k bližnímu děliti. Míní: že Bohu máme přinášeti lásku a čest, rozumí se samo sebou, jakmile v něho věříme; ale láska k bližnímu závisí na vlastní zálibě a na vlastním vkusu.

Proto shledáváme mnohé křesťany, kteří slovy oplývají láskou k Bohu, ale lásky k bližnímu neznají. Jsou oproti jiným nelaskaví, prudcí, přísní v úsudku, svárliví a zištní.

A přece praví Kristus Pán: kdo Boha miluje, musí i bližního milovati, a kdo bližního nemiluje, nemiluje také Boha.

A sv. Jan, apoštol lásky, volá k nim: »Kdo svého bratra nemiluje, kterého vidí, jak může milovati Boha, kterého nevidí?... kdo otce miluje, miluje i jeho dítě.«

Boha nevidíme, ale vidíme jeho dítky, naše bližní. Vidíme je plakati a hladověti, trpěti, bojovati; proto máme jim láskyplně ku pomoci přispěti k vůli společnému Otci nebeskému.

Ten, který přijde soudit živých i mrtvých, vyřkne konečný rozsudek dle lásky k bližnímu: »Co jste nejmenšímu z bratří mých učinili, mně jste učinili, a co jste mu neučinili, neučinili jste také mně.«

Pamatujme si dobře, že Pán dí: »Co jste *učinili*!« — tedy nejen, co jste jim dali, ale také, co jste jim nelaskavostí, pomluvou a na cti utrháním učinili.

Pán připojuje k těmto dvěma největším přikázáním slova: »Na těchto dvou přikázáních všechen zákon záleží i proroci.«

Co chce tím říci? Chce říci: Všechna přikázání, která Bůh dal, zachováme, když ho budeme milovati z celého srdce a bližního svého jako sebe samého. To je jasné: Kdo Boha upřímně miluje, bude i jeho přikázání zachovávati.

A učení proroků, kteří neustále k službě boží povzbuzovali a ukazovali na toho, který přijíti má, aby ukázal a učil lásce k Bohu — to učení zachováme, když toto první přikázání plniti budeme.

Milení! Jest málo těch lidí, kteří toto první a největší přikázání v celém rozsahu plní. Jsou to svatí.

Jest mnoho lidí, kteří pro Boha a z lásky k němu věří, doufají, bojují a trpí.

Jest však také mnoho lidí za našich dnů, kteří o lásce boží v Kristu Ježíši nevědí a věděti nechtí, nýbrž jen sebe a svět milují a to, co ve světě jest: žádostivost očí, těla a pýchu života. Dále málo jest lidí, kteří nikdy proti lásce k bližnímu nehřeší. Jsou to opět svatí. Jest mnoho lidí, kteří každému trpícímu skutky milosrdenství prokazují a v každém chudém, nemocném, zarmouceném a nuzném člověku svého bližního spatřují. Jest však také mnoho lidí za naší doby, kteří znají jen sebe a svůj zájem a ve svém bližním jen nástroj spatřují, který jim prospěti může. Tito lidé vzbudili zášť, která naší dobou hýbe, zášť vydšděných a ochuzených oproti bohatým bez srdce.

Jednou, nábožní křesťané, až pomine tento svět se svou rozkoší, budou jen dvě veliké říše pro všechny věky: říše lásky — nebe, a říše zášti — peklo. Které z těchto dvou říší připadneme, závisí na našem postavení k dvěma největším přikázáním. Proto nezapomeňme nikdy na slova sv. apoštola Jana: »Když se vzájemně milujeme, zůstává Bůh v nás. Bůh jest láska, a kdo v lásce zůstává, zůstává v Bohu a Bůh v něm.« Amen.

Dle Hansjakoba *Jan Nep. Jos. Holý* O. Praem.

Svátek Jména Panny Marie.

Virginitas Deiparae.

Jméno pak panny Marie . . . Ev.

Jeden cestovatel, zbožný katolický muž, vypravuje: Nedávno jsem stál v drážďanské obrazárně před jedním z nejkrásnějších obrazů mariánských, jaké kdy vytvořilo velké umění, spojené s velikou zbožností. Sv. Panny tvář je tak krásná, vznešená a milostiplná, že se diváka zmocňuje pocit, aby padl na kolena a zvolal: »Zdrávas Královno, Matko milosrdenství; živote sladkosti a naděje naše!« A tu jsem si pomyslil: Dojímá-li tolik již pouhý obraz boží Rodičky, sen zbožného mistra malíře, co asi pocítíme, až jedenkrát ji spatříme samu, Královnu všech svatých, Matku Kristovu!? (Pospíšil.)

Jiný nadšený ctitel mariánský volá: »Chtěl bych býti malířem — Apellem, abych nakreslil její obraz; vzal bych červánkům jejich čarovnou barvu růžovou, kterou hoří za letního večera, měsíci jeho jemný svit, hvězdám jejich kmitavý třpyt, slunci zlata zář a duze barvy ostatní — — — ale ani potom nedovedl bych namalovati obraz hodný skutečnosti, obraz Panny Marie; neboť mnoho krásných a rozkošných věcí i bytostí stvořil Bůh, leč ze všech těch bytostí nejkrásnější jest Matka jeho, Maria.« (Ptáček.)

S nadšením volá tedy církev svatá v kněžských hodinkách: »Tota pulchra es, Maria Všecka jsi krásná, ó Maria . . . Roucho tvé jest bělostné jako padlý sníh a tvář tvoje září jako slunce; tys sláva Jerusalema, tys radostí Israele, t. j věrných sluhů božích, tys ctí lidu našeho!«

Mluvíme-li o kráse Rodičky boží, tu první, co nás vábí a svatou radostí naplňuje, jest její nevinnost, její víc než andělská čistota, neporušené panenství.

A právě tato přednost nejsv. Matky Páně bude nás dnes zabývati. Panenství její jest zářnou hvězdou, která zdobí hlavu její.

Pojednání.

Církev katolická vzývá Matku Kristovu vznešenými tituly, jako: Svatá Panno panen, Panno nejmoudřejší, ctihodná slavná, věrná, Královna andělů, Královna Panen o. z. n. Vším právem.

Viděl jsem jednou velmi krásný a důmyslný obrázek Narození Páně. Tu stály jesličky betlémské, v nich trocha slámy, ale místo spanilého Jezulátka svatá hostie. Vedle jesliček pjaly se do výše dvě překrásné lilije. Rozumíte již co obrázek znázorňoval. Hostie, toť Ježíšek sám, ale ve způsobě chleba; neboť on přišel na svět, netoliko aby byl naším Vykupitelem, nýbrž i pod způsobou chleba pokrmem duší našich k životu věčnému, duším milým společníkem, ano takřka vězněm lásky ve svatostánku na oltáři. Ony dvě lilije, toť nejsv. Panna a sv. Josef.

Známo jest vám, že nejbl. Panna v nejútlejším již mládí byla zasvěcena Hospodinu ve chrámě jerusalemském a tam mu sloužila dnem i nocí. Tam dle učení svatých učitelů složila slib ustavičné čistoty a nejvroucnější modlitbami svolávala nejsv. Vykupitele na svět. Pokládala se za šťastnou, jak sv. Alfons praví, bude-li jí dopřáno, sloužiti oné vyvolené panně, která se stane matkou Spasitele světa. Ale přišla doba, kdy jasně poznala, že jest to vůle boží, aby se zasnoubila se sv Josefem. Učinila to ovšem s podmínkou, že zachová ustavičnou panenskou čistotu.

Sv. Josef svolil rád, neboť i on, osvícen jsa Duchem sv., poznával, že panická čistota činí člověka podobna andělům. Vyměnili si tedy Josef a Maria snubní prsteny a stali se pro všechna století nejkrásnějšími vzory těch hrdinských snoubenců, kteří i ve stavu manželském odhodlají se k tomu, žíti pospolu jako bratr a sestra. Aby se nejsv. Panna zasnoubila se sv. Josefem, bylo v plánu božím. Pán Bůh měl k tomu velmi závazné důvody. Předně ukázalo se tím, že nejsv. Panna pocházela z královského domu Davidova jako sv. Josef; neboť nebylo Israelitům dovoleno bráti si manželku z kmene cizího. Za druhé bylo tímto sňatkem postaráno o čest Rodičky boží, aby po vtělení Syna božího nebyla křivě posuzována a odsuzována. Za třetí sňatkem se sv. Josefem dostalo se Matce Páně ve sv. Josefu ochránce a pomocníka vydatného ve všech strastech za mládí Syna božího a zvl. na útěku do Egypta a za pobytu v této zemi pohanské.

Nejsv. Panna zachovala si sv. čistotu úplně neporušenu a nemohlo ani býti, praví sv. Bernard, že se neslušelo, aby Syn boží jinou měl Matku než pannu a aby panna jiného měla Syna než Boha.

Panenství Rodičky boží dosvědčuje Písmo sv. i Starého i Nového Zákona.

Prorok Isaiáš, mluvě ke králi Achazovi o příštím Vykupiteli, pravil: »Ecce Virgo concipiet a pariet Filium«: »Ejhle Panna počne a porodí Syna a nazváno bude jméno jeho Emmanuel« t. j. Bůh s námi. Is. 7. Což může býti jasnějšího nad toto svědectví?

Když pak sv. archanděl Gabriel byl poslán k nejsv. Panně a zvěstoval jí radostné poselství, že se má státi Matkou Syna božího, tu ona mu odpověděla: »Kterakž se to stane, poněvadž muže nepoznávám?« Luk. 1, 34. Raději by se byla zřekla mateřství božího, než by zrušila čistotu, kterou se Pánu Bohu zaslíbila. Ale archanděl potěšil ji slovy:. »Duch sv. sestoupí v tebe a moc Nejvyššího zastíní tebe ib. 35.; neboť u Boha není nic nemožného.« Tu odpověděla nejsv. Panna: »Ejhle já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého« (ib. 38.). A v tom okamžiku stala se Matkou boží, stánkem Nejvyššího.

V učení, že nejbl. Matka Páně zůstala vždy pannou, shodují se všichni sv. Otcové a učitelové církevní. Uvedu jen tři. Sv. Petr Zlatomluvý praví: »V pravdě požehnaná Panna, která má i ozdobu panenství i hodnost mateřskou... v pravdě požehnaná, které se dostalo slávy, býti Matkou boží a jest královnou veškeré čistoty« Festo Purit. B. M. V. lectio VI. Sv. Ambrož, promlouvaje k pannám dí: »Budiž vám význačným obrazem panenství a život blah. Panny Marie, v níž jako v zrcadle se stkví krása čistoty a vzor všeliké ctnosti« ib. lectio IV. Sv. Bernard: »Bůh chtěl, aby byla Pannou, z níž neposkvrněné by se narodil sám neposkvrněný« ib. lectio VIII.

Kdo tedy by nechápal nadšení církve katol., ana tak často nejsv. Matku Páně pozdravuje: »Svatá Panno panen, Matko nejčistší, Matko nejčistotnější, Panno ctihodná, Panno věrná, zrcadlo spravedlnosti, královno andělů, královno panen, oroduj za nás!?«

Se vtělením Syna božího dostalo se tedy nejsv. Panně všelikého dobra a čistota její byla zvýšena a nikoli umenšena a čistou pannou zůstala.

Na svátek Čistoty nejsv. Panny čteme v církevních hodinkách: »Blahoslavená boží Rodičko Maria, chráme Hospodinův, svatyně Ducha sv.! Tys jediná bez příkladu líbila se Ježíši Kristu, Pánu našemu. Porodila's toho, který tebe stvořil a na věky zůstáváš Pannou« ib. Resp. VIII.

Víte tedy, milení v Kristu, jak jasnými důvody jest dokázán článek víry, že nejsv. Matka Páně zůstala vždy Pannou neporušenou.

Vyznávejme tuto víru se sv. zápalem, kdykoliv ve »věřím v Boha« se modlíme: »I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho, *jenž se počal z Ducha sv., narodil se z Marie Panny.*«

A kdybyste někdy zaslechli rouhání proti Rodičce boží, jak slýchati jest nezřídka od jinověrců neb nevěrců, odpovězte jim, jako odpověděl jeden náš prostý venkovan: »Když popíráte panenství Bohorodičky, popíráte též, že Pán Bůh jest všemohoucí.« Byla to odpověď důvtipná, srovnávajíc se se slovy sv. archanděla

Gabriela, an pravil, že u Boha není nic nemožného. Kdyby Pán Bůh dovedl jen to učiniti, co my svým krátkým rozumem dovedeme pochopiti, přestal by býti všemohoucím, přestal by býti Bohem.

Blahopřejme nejsv. Panně k její víc než andělské čistotě. Můžeme k tomu užiti slov církve: »Ó nejbl. Panno Maria, tys zahradou zamčenou, studnicí zapečetěnou, tys královnou andělů Skrze tebe sestoupil Bůh na zemi, aby lidé zasloužili vstoupiti na nebesa.« Fest. Purit. Resp. IV. Doporučujme se Jí co nejdůtklivěji: »K tobě voláme vyhnaní synové Evy: rozpomeň se na nás, ó přesvatá Panno!« ib.

Ale rozpomeňme se i my sami na sebe. Nejbl. Panna vztyčila bělostný prapor neporušené čistoty. Proto ji sv. Ambrož nazývá »korouhevnicí panen«. Jak vážíme si čistoty my?

Čistota jest tak krásná ctnost, že Duch sv. takřka nenalézá v lidské mluvě ani slov, aby vylíčil její líbeznost. Čteme zajisté v knize Moudrosti: »Ó jak krásné jest pokolení čisté ve stkvělosti; nesmrtelná zajisté jest jeho památka, neboť i u Boha známé jest i u lidí. Když přítomno jest, následují ho, a když se vzdálí, žádají ho a na věky korunované slaví vítězství, dobyvši odplaty bojů neposkvrněných, t. j. bojů za neposkvrněnou sv. čistotu.

Čistota ctností andělskou se zove, protože činí člověka křehkého a slabého podobna duchům nebeským, kteří na Pána Boha patří tváří v tvář a jedinému Pánu Bohu věnují veškeru lásku svou. Sv. Bernard velmi krásně praví: »Liší se sice od sebe člověk čistotný a anděl, ale toliko blažeností, nikoli ctností; neboť, ačkoliv čistota andělů jest blaženější, přece čistota člověka jest hrdinnější.«

Když tak krásná a drahocenná jest čistota, musíme se s veškerou pílí, se vším úsilím o to zasazovati, abychom si ji zachovali.

Tu především k vám, otcové a matky, nesou se slova má. Plutarch nám vypravuje, jak filosof Crates se kdysi vyslovil, že by si přál vystoupiti na vysokou věž a mocně volati do světa: »Ach, kam se slepě ženete, ubozí lidé! Abyste nabyli peněz a statků, nešetříte píle a práce, a o dítky, kterým peněz zanecháte, se nestaráte!« Zdaž by tato slova filosofa pohanského nebyla trpkou výčitkou i mnohým rodičům křesťanským? Jen když dítkám svým zaopatří slušné postavení ve společnosti a nějaké jmění, tu jest — jak přemnozí si myslí — úkol jejich vykonán. Ale to jest veliký, osudný omyl i pro rodiče i pro dítky. Člověk není jen proto na světě, aby byl řádným členem lidské společnosti — to jest názor pohanský — on jest též a hlavně proto zde, aby se dobře připravil na život budoucí, aby dosáhl blaženosti nebeské. Proto hlavní péče rodičů musí směřovati k tomu, aby dítky jejich zachovaly si srdce čisté, varovaly se každého i sebe menšího hříchu, zachovávaly věrně a vytrvale boží a církevní přikázání. Neplní-li rodiče této své nejsv. povinnosti, budou jednou odpovídati před soudem božím netoliko za sebe, nýbrž i za své dítky. Běda těm rodičům, jejichž liknavostí a lenivostí hynou duše dítek, duše tak drahocenné, že za ně božský Spasitel vycedil svou předrahocennou krev!

Největší péče rodičů vyžaduje však sv. čistota. Tu třeba jest, aby rodiče střežili dítek svých jako zřítelnice oka svého a bedlivý pozor měli, by se jim dítky ani doma, ani mimo dům nezkazily. V domácnosti nechť panuje slušnost a bezúhonné mravy. Ať se odstraní vše, co by vésti mohlo k pohoršení.

Ať se netrpí dítkám styk a společnost s dětmi zkaženými, aneb s dospělými, kteří nedbají studu a počestnosti.

Nikdy ať nečtou dítky knih a časopisů, ve kterých se píše o věcech nestoudných.

»*Ἰατρεῖον ψυχῆς*« = »Lék duševní!« tak bylo nadepsáno na knihovně kláštera na Sinai, ale bohužel nad přečetnými knihovnami, na přečetných knihách, sepsaných v naší milé mateřštině, měl by státi nápis: »Jed duševní.« Jed zvláště pro nezkušenou mládež. Ale když mládež z toho rozum nemá, že jí z mnohé četby hrozí zkáza, mají jej míti rodiče a zameziti dítkám četbu všech zhoubných spisů.

Podobně přísně mají si počínati rodiče, jedná-li se o návštěvy zábav a divadelních představení; neboť — bohužel — z přemnohých zábavných místností a divadelních síní odstěhovaly se cudnost a počestný mrav.

Ale pečlivou bdělostí nad dítkami není ještě vše odbyto. Rodiče musí dítky i k tomu vésti — a to slovem i příkladem — aby se zapíraly, své hříšné choutky potlačovaly a to již od nejútlejšího mládí. Dítě vyhýčkané, kterému se ve všem vyhovuje, neodolá nepočestným myšlenkám, ani svůdnému světu. Rodiče v pravdě bohabojní připomínají stále dítkám, že Pán Bůh nás stále vidí a slyší, že je svědkem všeho, co si myslíme, co činíme, mluvíme a že bude jednou naším přísným soudcem. Proto musíme žíti ve stálé bázni boží a, když doráží na nás pokušení, Pánu Bohu se poroučeti důvěrnou a zbožnou modlitbou. Tolik rodičům.

Tobě však, křesťanská mládeži, připomínám jen to, že svatá čistota nejkrásnější ozdobou tvou, drahocennější nad zlato a stříbro a drahé kameny, drahocennější nade všechny poklady světa.

Dle slov sv. Bernarda: »Kdo čistotu zachová, jest anděl, kdo ji ztratí, stává se ďáblem«, neboť obyčejně svádí ke hříchu i jiné.

Proto ať si váží jedenkaždý z vás této ctnosti překrásné, vystříhá se příležitosti ke hříchu, mužně se zapírá a když přes všechno úsilí přece napadají zlé myšlenky a žádosti, ať se doporučuje Pánu Bohu; neboť nemůžeme býti čistými a zdrželivými, leč nám to Pán Bůh dá.

Zvláště však doporučuji všem milovníkům sv. čistoty, najmě křesťanské mládeži, úctu, lásku a důvěru k Panně panen, nejbl. Panně Marii. »Rovný rovného si hledá,« praví české přísloví. »Láska buď sobě rovné nalézá aneb rovnými si činí.« Budeme-li uctívati Pannu nejčistší a nejčistotnější, zamilujeme si též nejkrásnější všech ctností sv. čistotu. Mimo to nalezneme v úctě Rodičky boží vydatnou podporu a pomoc v dobách zlých. Proto pravil sv. Jan Zlatoústý v jedné ze svých krásných řečí ke svým posluchačům: »Spěchejmež k této Panně přesvaté a Matce boží a staň-

mež se účastnými její ochrany. Proto všechny duše panenské utíkejte se k Matce Páně. Onať vám svojí ochranou zachová poklad váš nejkrásnější, nejdražší a neporušený.«

A církev svatá sama praví v kněžských hodinkách, že Matka boží jest: »Praeclara custos Virginum« = »Přeslavná panen Strážkyně«. Jestliže pak někdo má to neblahé vědomí a svědomí, že porušil spanilý květ svaté čistoty, třebas jen v myšlenkách, ať se nespouští naděje a důvěry. Maria se ujímá netoliko nevinných, nýbrž i kajících. Sv. Maří Magdalena vedla život pohoršlivý, ale když se upřímně obrátila, stala se miláčkem netoliko božského Srdce Páně, nýbrž i Panny vadou nejaté.

Doporučujme jí tedy všichni všechny své boje za sv. čistotu a zvláště, když nastane chvíle rozhodná, když na nás doráží pokušení: ať jest to nepočestná myšlenka, aneb beze studu pronesená slova, aneb zlé příklady.

V takové době ať svaté a sladké a mocné jméno Maria ozývá se v srdci našem, ať je šeptají ústa naše. Jistá pomoc její nás jistojistě nemine; neboť praví jeden svatý a osvícený muž, že kdekoliv jest bída a nouze, tu chvátá a pomáhá Matka milosrdenství.

* * *

Objasnil jsem vám tedy, kř. dr., článek víry o neporušené panenské čistotě nejsv. Matky Páně. Ukázal jsem vám, že si sv. čistoty svrchovaně vážila a tak se stala čarokrásným zrcadlem čistoty pro všechny věky, pro všechny stavy i pro všechny jednotlivce.

Doporučil jsem vám všem, abyste si andělské ctnosti čistoty co nejvíce vážili. Připomněl jsem rodičům přísnou jejich povinnost, aby střežili P. Bohem jim svěřených dítek, by se jim ani doma ani mimo dům nezkazily; neboť z rukou rodičů bude požadovati věčný Soudce duší dítek, k obrazu božímu stvořených, krví Kristovou vykoupených. Povzbudil jsem jinochy a dívky, aby nejsv. Panny následovali a ani za všechny poklady světa nevinnosti a počestnosti nezradili. Odkázal jsem všechny milovníky čistoty na mocnou ochranu nejsv. Panny, která ráda podává ruky pomocné těm, kteří se jí doporučují v pokušení.

Nevím, jak bych vhodněji toto kázání ukončil, než vroucí společnou modlitbou, aby nás nejsv. Panna chránila všeho zlého a zvláště hříchů proti sv. čistotě:

Pod ochranu Tvou se utíkáme . . .

P. *Martin Janů,* C. Ss. R.

Neděle XVIII. po sv. Duchu.

Exhorta.

»A aj, přinesli mu šlakem poraženého, ležícího na loži.«
Sv. Mat. k. 9, v. 2.

Sv. evangelista Lukáš vypráví, že čtyři nesli tohoto ubožáka, aby jej položili před Pána, že ho spustili stropem, kde učinili otvor, poněvadž nemohli pro zástup dveřmi. Když viděl Pán jich víru, dí: doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji, a pak mu řekl, aby mu ukázal svou moc hříchy odpouštěti, vezmi lože své a choď.

Nemocný, toť lidstvo: oni nesoucí, toť milosrdní lidé, kteří prokazují službu poučením a napomenutím. Pán nám dává na rozum, co napřed si pojistiti třeba. Nemocného nesli, aby zdraví nabyl, ale Pán napřed mu dí: doufej, odpouštějí se hříchové tvoji. V čem nejdříve hledati uzdravení své, ukazuje slovo Páně: doufej, odpouštějí se hříchové tvoji. Učme se ze sv. evangelia dnešního, kterak si pojistiti zdraví své.

Pojednání.

Co s tím ubohým mrzákem? tak ptali se domácí a usnesli se donésti jej před samého Pána. Hledali zdraví, ale napřed mu Kristus Pán uzdravil duši, a to byla milost veliká. Říká se, že ve zdravém těle zdravý duch, ale též obráceně lze říci, že zdravý duch dělá zdravé tělo. Zdravý duch se tvoří u nohou Páně, v jeho blízkosti. Zde u nohou Páně seděla též žena Samaritánka a Magdalena, u jeho nohou ubohý mrzák v evangeliu dnešním obdržel zdraví duše a těla, proto moudří lidé snaží se, aby jich domácí a známí na blízko Pána přišli a slovo jeho slyšeli a tak se uzdravili.

Jsou různí prostředkové, jimiž se mezi lidmi přemáhá zlo. Nejraději lidé přiznávají se, že přísnými hrubými tresty dalo by se všecko napraviti. Ale nejpřísnější trest nezpůsobí tolik jako poučení, kteréž se ochotně přijímá.

Na východě řádí požívání tak zv. opia, jímž člověk se uměle rozčiluje a pak se dostavují bolesti. Nicméně lidé opiu navyklí tak jsou požívání jeho oddáni, že, ač jdou jisté brzké smrti vstříc, přece opium požívají. Poněvadž velmi zhoubné jest opium, zhoubnější ještě než kořalka, ustanoven trest smrti na poživatele opia. Pomohl ten trest? Ač tak velikým trestem se hrozí, přece se nalézají lidé, kteří tajně se opiu poddávají. Co jest nejlepším prostředkem? Pohnouti duši jeho, aby sama se snažila povstati z nebezpečného zvyku.

Jako s opiem, tak s každým návykem. Bez pohnutí duše, bez rozhodnutí vlastní vůle nikdo neodloží návyk špatný. Podívejte se na věznice, kde ubozí lidé, kteří neměli štěstí dosti býti vycvičeni ve sv. pravdách, aneb se ocitli ve společnostech, ve známostech, kde jim bez veliké pomoci boží nebylo možno milost

zachovati. Oni pykají za špatnost svou trestem, ale samotinký trest nikdy je nepřivede ku povstání tak brzo a tak trvale jako slovo boží, sv. svátosti.

Před 100 lety šlechetný Jan Endes lovil duše na sv. missiích. Ale pozoroval, že těžko zachovati pevný úmysl dobrý, když zůstane člověk ve staré příležitosti ke hříchu a když často si nepřipomíná věčné pravdy božího slova. Proto snažil se umožniti zbloudilým ovcím ze začátku jejich obrácení, aby přišly mezi jiné lidi, do jiné společnosti a hlavně, aby mohly slýchat slovo boží. Když jednou již se obrátily a vytrvaly, pak stojí už pevněji. Tak jest s každým člověkem. Když sedí u nohou Páně, aby slýchal slovo jeho, když přijímá častěji, pak se uchová spíše a zachová si zdravou duši ve zdravém těle. Proto v některých krajích všemi možnými prostředky snaží se lidem umožniti slyšeti slovo boží a obcovati službám božím. Jako oni lidé v evangelium ubohého mrzáka vynesli na vrch domu, aby ho včas nevčas, vhod nevhod spustili k nohoum Páně, tak se horliví křesťané v různých zemích starají, aby lidé aspoň nějakým způsobem slyšeli něco ze slova božího, a tak je zachovali při zdravé duši a pak i při zdravém těle. Na moři plavci často dlouhou dobu meškají na cestě a nemohou se súčastniti služeb božích. Tu se postarali horliví křesťané, aby na takových lodích, které dele na cestě jsou, aspoň někdy se konaly služby boží a nemůže-li se sloužit mše sv, aby aspoň se četlo sv. evangelium, poněvadž není bez užitku nikdy, byť kolikráte jen povrchně ho někdo slyšel.

Jinde postarali se, aby pro sklepníky velkých měst, kteří právě v dny sváteční mají nejvíce práce a tedy nejméně času službám božím obcovati, aby pro ně zvlášť byla mše sv. časně ráno aneb ve všední dny, třeba v pozdní hodinu večer, aby slyšeli slovo boží, a aby spíše je přilákali, připraveno jim občerstvení nějaké, aby tím spíše přišli. Zajisté podobni jsou oni horlivci čtyřem oněm mužům, kteří nebohého mrzáka nesli k nohoum Páně, poněvadž neměl síly sám.

Daleko od Pána Ježíše upadá člověk v hrozné nemoce duše a těla. Poblíž Pána Ježíše člověk okřeje na duchu a pak i na těle. Proto vidíme na svatých mužích, kterak se přičiňovali, jen aby lidé slýchali slovo boží, obcovali mši sv, aby tak spíše ucho vali se a nezapomínali na věčné pravdy. Sv. František Xaverský v Bombaji se zvonkem v ruce chodil po ulicích a svolával lidi, aby aspoň ze zvědavosti, když ne z lásky k Pánu Ježíši poslouchali, k čemu jest člověk na světě, co mu Bůh slibuje a chystá, co Pán Ježíš z lásky k nám podstoupil.

Po 30leté válce u nás v Čechách nastaly doby velmi smutné, poněvadž po válce vždy nastává jakési uvolnění mravů a surovost. Po válce 30leté tím spíše. Tu chodili horliví missionáři po Čechách, aby vyučovali sv. náboženství, kterak jen možno bylo. Zachovaly se nám památky příkladných mužů českých, kteří s velikým sebezapřením kázali slovo boží včas i nevčas. Tak na př. šlechtic český Dlouhoveský z Dlouhé vsi, Chanovský z Chanovce,

z lásky k Pánu Ježíši stali se missionáři a navštěvovali vesnice a zvonili zvonkem na návsi, aby svolali lidi a jim slovo boží hlásali. Zbožný hrabě Chanovský na místo věna svého si na bratru svém vymínil, že musí vyčastovat všechny děti, které mu kdykoliv pošle. Tak Chanovský na žebřinovém voze svážel nejhodnější ze svých dítek, které ho na katechismu poslouchali nejlépe a domácí lidi s sebou přivedl, aby je navnadil k častějšímu slyšení slova božího. Sám chodil v šatě prostém, bos, přespal někde u zbožné rodiny a tak procestoval celé jižní Čechy, své rodiště Horažďovice s okolím. Tak velkou váhu kladl, aby člověk slyšel o Pánu Bohu často. Tak se zapíral, aby tím spíše lidi přivedl ke slyšení. Podobně činil český šlechtic Švihovský ze Švihova v kraji klatovském. Missionářem se stal a na místo meče rytířského zvolil si sv. kříž. Celý klatovský kraj procházel, aby hlásal lidem slovo boží, svatováclavskou víru a zachoval je při sv. církvi Ježíšově, při zdravé duši a víře. Český šlechtic Kravařský z Kravařova v době obležení či vlastně dobytí Prahy od Švédů převlečen za uhlíře, dojížděl do Prahy skrz újezdskou bránu, aby tam u známé rodiny katolíkům sloužil mši sv. a slovo boží hlásal, ač byl dán trest smrti na katolické kněze missionáře v té době, kdyby se v Praze ukázal. Za tak potřebné měli ti šlechetní šlechtici čeští a missionáři, aby věřící přišli na blízko Pána Ježíše, aby o něm slyšeli. Co z toho? Přátelé, slovo boží je právě tak potřebné jako kdy jindy. Jako kdy jindy s velikými obtížemi starali se zbožní, aby slovo boží slyšeli, na blízko Pána Ježíše přišli, tak i nyní jest potřebno, abyste s jakousi už obětí, kteráž nebude tak veliká, jako oběti mužů, o nichž jsem se zmínil, posílali jste i vy vaše dítky na sv. náboženství do školy, na mši sv. neb požehnání do kostela. Oběť nějakou to vyžaduje, ale bez oběti není zásluhy. Co nestojí žádnou oběť, není před Bohem záslužno. Hle, jak předkové naši se starali, aby rodáci jejich přišli ku slovu božímu na mši svatou, na katechismus. Tak i vám jest to svatou povinností. Doufej, synu, že ti Pán Bůh daleko více vrátí, než ty jsi mu půjčil. — Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XVIII. po sv. Duchu.

Závist je krádež.

»Proč myslíte zlé věci v srdcích svých?«
Mat. 9, 4.

Božský Mistr prohlédá srdce i ledví člověka, zná i nejtajnější myšlenky lidské. Proto dnes kárá ty, kteří ho závistivě posuzují: »Proč myslíte zlé věci v srdcích svých?« Ano byla to *závist*, která pronásledovala všude Pána Ježíše! Dávala sice všelijaká jména, nazývala se horlivostí, nábožností atd., — ale byla to jen ona ošemetná nepravost, která těžce nesla, že Kristus svým učením a svými zázraky zjednával si všude důvěru lidu.

Bohužel tato nepravost tak mnoho bují ve světě, takže nebude od místa, když na ni blíže pohlédneme, a pokud možno, jí konec učiníme ve svém životě. Poslyšte!

Pojednání.

Víme, že hříchu možno se dopustiti trojnásobným způsobem: myšlenkami, slovy a skutky. Máme-li na mysli sedmé boží přikázání, tu se vší určitostí tvrdím, že krádež v myšlenkách spáchaná na prvém místě se jmenuje *závist*.

Co jest závist? Bolest, že druhému se vede lépe, že druhý jest šťastnější atd., — a spolu přání, aby štěstí od něho odstoupilo. Závist jest nezřízená žádostivost cizího majetku, ať jest tento majetek již duchovní nebo hmotný. Kain záviděl Abelovi přízeň boží, — majetek duchovní. Jidáš záviděl Pánu Ježíši drahou mast, která na hlavu jeho byla vylita, — majetek hmotný. -- Ať již závist se jeví v té či oné podobě, jest vždy těžkým hříchem, a jest člověka nedůstojna. Poručil přece Pán Ježíš: »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého!« A jak závist právě proti tomuto přikázání jedná! »Raduj se s radujícími, a rmuť se se zarmoucenými!« to jest pravidlo katolického křesťana.

Závist však má pravidlo opačné: má zármutek ze štěstí bližního, a radost z jeho nehody. To by ostatně dokázal i pohan, proto nemusíš slouti křesťanem, učedníkem toho Pána Ježíše, jenž ani největším nepřátelům nepřál nikdy zlého, naopak i nad zatvrzelým Jerusalemem plakal, tuše jeho budoucí neštěstí! A neřekl týž Spasitel: »Co chcete, aby vám jiní činili, čiňte vy jim!«? Kde jest tu závist?

Závist jest i proto člověka nedůstojná, že jest ve svém jádru hloupá a *sama sebe okrádá*. Pěkně jest znázorněna závist v chrtu, jenž plul přes řeku s kusem masa v tlamě. Uviděl ve vodě svůj obraz, a domnívaje se, že to jeho soudruh, začal ze závisti po kusu masa štěkati. Tím však se stalo, že mu z tlamy vypadl jeho vlastní majetek, a odnesen byl vodou. Toužil tedy chrt po cizím a přišel o své.

Že záviděš, tím štěstí bližního neumenšíš, a sám také ničeho nezískáš. Naopak, potkáš se vždy se škodou, poměrně na svou duši uvalíš hřích.

Závisti tím spíše měli bychom se varovati, poněvadž jako každý jiný hlavní hřích může býti matkou všech možných nepravostí. U Kaina začalo se závistí, a skončilo se bratrovraždou. V bratřích Josefových závist udusila všechen soucit a všechnu lásku. Prodali sourozence svého za otroka, a málem by tímto skutkem i svého otce připravili o život. Co zmohla závist farisejská, poučí nás jediný pohled na sv. kříž. Ostatně projdi jen dějiny svého života, zastav se při té či oné události, a snad řekneš: »Tohle učinila závist!«

A přece, co si máme záviděti? Jsme všichni lidé hříchu podrobeni, pokušením vystaveni, — na všecky čeká jenom smrt. Na

čele každého člověka jest nápis: »Prach jsi, a v prach se zase navrátíš!« Jdi na hřbitov, jak tu lidé rozličného druhdy povolání, rozličného majetku a rozličných předností tiše vedle sebe odpočívají! Co se stalo s nimi, stane se i s tebou, stane se i s tím, jemuž nyní závidíš. Není tudíž tvá závist pošetilou?

Spíše dbej, aby ti záviděno býti mohlo, jak vynikáš ve statcích duchovních, ve ctnostech a dobrých skutcích. Takový ma jetek mol nekazí ani rez nezničí, takový majetek trvá i za hrobem! A pak dbej, aby na tobě se vyplnilo, co stojí v Písmě sv.: »Státi budou spravedliví u veliké stálosti naproti těm, kteří se jim posmívali. I řeknou bezbožní: To jsou ti, které jsme druhdy měli k posměchu, a hle, mezi svatými a vyvolenými jest los jejich!« Ano, tehdy bude také jakási závist. Hleď, abys předmětem této závisti byl ty sám, — abys mohl říci, že jsi sobě tohoto postavení vydobyl svou pílí, svým životem!

Závist jest ošklivá vlastnost, a jest záhodno, aby člověk se jí zbavil za každou cenu, a vší mocí bojoval proti ní. Jakým způsobem? Nejlépe ctností, která tomuto hříchu jest opakem. Proti jedu protijed! Proti ohni voda, proti ledu oheň! Přívrženci svatého Ignáce z Loyoly přemohli svůj odpor k ošklivým nemocem tím, že z odporného vředu svými ústy vyssáli šeredný hnis. Tak jednej i ty! Pudí-li tě postavení bližního k závisti, přemoz se, a prokaž tomu člověku úctu a poslušnost! Máš-li závist z jeho štěstí, vyslov mu blahopřání! Nemůžeš-li jinak přemoci závist, pomodli se k Pánu Ježíši, aby ti pomohl svou milostí! Tím vyssaješ hnis z ošklivé rány, uzdravíš šeredný vřed na duši své! Při dobré vůli přemůžeš nezřízenou bolest, nezřízenou žádost, zvítězíš nad sebou samým! Čím tvrdší boj, tím krásnější vítězství! Amen.

Bohumír Tomíček.

Řeči příležitostné.

Kázání při svěcení školy v Šakvicích,

dne 8. listopadu 1891.

»Nechtež dítek přijíti ke mně a nebraňte jim; neboť takových jest království boží.« Mar. 10, 14.

Škola katolická jest místem osvícení a rozumu a ušlechtění srdce.

Vypravuje se nám ze života Pána Ježíše, kterak jednoho dne zbožné matky přinesly dítky své k němu, aby na ně ruce vložil a jim požehnání dal. Učedníci však nelibě to nesli, a proto odbývali zkrátka matky ony, aby neobtěžovaly Mistra jejich. Vida to Pán Ježíš, nelibě to nesl a řekl k učedníkům: »*Nechtež dítek při-*

jíti ke mně a nebraňte jim; neboť takových jest království nebeské.« — Na to bral dítky matkám z náruči, objímal je, vzkládal na ně ruce své a dával jim požehnání. Mar. 10, 16.

Ó, jak šťastny a blaženy byly matky ony, že směly dítky své z náruči své dáti do náruči nebeského Přítele dítek, jenž je k srdci svému vinul a pak jim své požehnání dal! Ó, jak šťastny a blaženy byly též dítky samy! Místo ono, kde událost tato se sběhla, zůstalo zajisté jak pro rodiče, tak i pro dítky jejich místem památným! —

Přátelé drazí! Událost vypravovaná opakuje se již po 19 století, kde zbožné matky křesťanské nosívají miláčky své napřed *do chrámu Páně,* aby kněz jako zástupce Ježíše Krista udělil jim požehnání; a pak vedou dítky své *do školy,* kde takořka z náruči své do náruči učitele a katechety miláčky své kladou, aby tu odchovány byly ke cti a chvále boží, k ozdobě církve svaté a k chloubě vlasti a národa svého. Máť tedy škola katolická předůležitý význam. A tohoto vědomi sobě jsouce, zbudovali jste, drazí občané šakvičtí, tuto krásnou školu, kterážto dnešním církevním posvěcením odevzdána býti má vznešenému účelu svému!

A který jest účel ten?

Na otázku tuto odpovídám takto: »*Škola katolická jest*:

I. místem *osvícení rozumu* a

II. místem *ušlechtění srdce!*«

Pojednání.

I. *Škola jest místem osvícení rozumu.* Jest sice pravda, že prvního vzdělání, počátečného, nabývá dítko od svých rodičů; oni jsou prvními učiteli jeho. Později však odevzdávají dítko učitelům ve škole, aby tu nabylo potřebných vědomostí pro život. Čím více se naučí, tím pevnější základ buduje si budoucího blaha svého, ať již věnuje se hospodářství, nebo řemeslu, obchodu, — aneb studiím vyšším. Nynější pokročilý věk vyžaduje mnoho a rozličných vědomostí ze všech oborů, a jen ten vyniká nad ostatní, kdo nejvíce osvítil rozum vědomostmi nejrozmanitějšími; ten také zpravidla oplývá blahobytem a jest vysoce váženým členem společnosti lidské. A tu pak rád vzpomíná na školu, kde vzorný učitel položil hlavní základ blaha jeho a vděčným srdcem žehná památce učitele svého, byť i hrob jeho již byl travou porostlý!

II. *Škola jest místem ušlechtění srdce.* — Než osvícení rozumu rozličnými vědomostmi jen tenkráte zjednává člověku cenu úplnou a dokonalou, když spojeno jest se šlechetným srdcem. Proto škola katolická má býti též místem ušlechtění srdce. — Pravdu tuto dokazují slova sv. Pavla: »Kdybych jazyky lidskými mluvil i andělskými, a neměl bych lásky (t. j. vroucné lásky k Bohu a upřímné lásky k bližnímu), byl bych jak měď zvučící a zvonec znějící. A kdybych znal všecka tajemství a měl všeliké umění — a všecku víru, tak že bych hory přenášel, lásky pak kdybych

neměl, nic nejsem.« I. Kor. 13, 1 . . . — Podle těchto slov velikého a proslaveného učitele národů, sv. Pavla, neprospívá člověku nic věda a umění, nemá-li při tom zušlechtěného srdce.

Příkladů výstražných, kam vede věda bez Boha, osvícený rozum bez ušlechtění srdce, máme hojnost ze zkušenosti. Čítáme velmi často v novinách, že tam a jinde zoufalou smrtí skonal učenec! Proč zoufale? Protože nenaučil se ušlechťovati srdce svého! —

Z druhé strany máme *příklady potěšitelné,* kterak mnozí lidé rekovně snášejí útrapy života, jsouce uprostřed křížů a trampot šťastnými a blaženými, volajíce k nebi: »Buď vůle Tvá!« — Odkud to? »Lidé takoví naučili se hned v mládí ve škole ušlechťovati srdce své!«

Ó, jak šťastnou jest obec, která má vzorného učitele, duchem katolickým proniknutého, jenž při vyučování dítek sobě svěřených na zřeteli má netoliko osvícení rozumu, nýbrž též zušlechtění srdce, jenž v pravdě jest zástupcem nebeského Učitele a Přítele dítek, samého Ježíše Krista. Učitele takového čeká vzácná odměna dle slov božích u proroka Daniele: »Kteří spravedlnosti vyučují druhé, stkvíti se budou jako hvězdy po věky věčné.« Dan 12, 2.

* * *

Než, přátelé drazí, má-li škola skutečně vyhověti tak vznešenému účelu svému, totiž: osvícení ducha a ušlechtění srdce, jest *hlavní podmínkou,* aby též *rodičové* dítek *svorně* s učitelem *spolupusobili.* Při tom na prvém místě

a) potřebno jest, *aby rodiče dítky své vždy pilně a nepřetržitě do školy posílali.* Neboť, co by vám to, drazí rodičové, prospělo, kdybyste měli sebe krásnější školu a sebe lepší učitele, kdybyste dítek svých do školy neposílali? Vždyť učitel a kněz nejsou nějakými divotvůrci, aby dítkám vašim do hlavy vědomost a do srdce zbožnost vštípili, když dítě své do školy neposíláte. — A přece, žel Bohu, jsou mnozí rodiče tak nerozumni a pod každou sebe chatrnější záminkou nechávají dítky své doma. Jak zodpovídají se jedenkráte rodičové takoví před soudnou stolicí toho, jenž dítky tak důtklivě do školy k sobě volá: »Nechtež dítek přijíti ke mně a nebraňte jim; neboť takových jest království nebeské.« —

b) Avšak není na tom dosti, když rodičové dítky své pilně do školy posílají, oni musí též *kněze a učitele ve vyučování podporovati.* Moudrý zahradník a opatrný nemá na tom dosti, že svůj štěpný stromek přesadil do své školky, nýbrž on časem přichází ke štěpu svému, prohlíží jej bedlivě a zkoumá, jak mu v té nové půdě svědčí! — Podobně mají činiti moudří a opatrní rodičové; mají se často kněze a učitele doptávati, jak se dítky jejich ve škole chovají a jak prospívají; moudří rodičové také dítek doma se vyptávají, čemu se ve škole naučily, co jim uloženo bylo; pobádají je k učení a pak je z naučeného vyslýchají. Moudří rodiče mluví vždy s úctou o škole, o knězi a učiteli, a tím zaštěpují také u dítek úctu a lásku k nim. Moudří rodičové tre-

stají také dítko, když se proviní doma nebo ve škole. A když bylo ve škole potrestáno za poklesky, tu moudří rodičové potrestají ještě jednou doma dítko své, nedávajíce mu žádné náhrady; nespílají učiteli, nýbrž řeknou vážně před dítkem: »Dobře měl pan učitel, že tě potrestal, já se mu za to zvláště poděkuji.« Rodičové takoví jednají dle slov písma sv.: »*Vy otcové vychovávejte syny své v kázni a trestání Páně.*« (Efes. 6, 4.) — Blaze dítkám, které mají tak moudré rodiče.

Za to však hrozné neštěstí jest pro dítky, když mají nedbalé a pošetilé rodiče. Právě v tyto dny četl jsem následující příběh:

Jistý vážený otec ve Vlaších měl syna, kterého však špatně vychoval; všecko mu dovolil, nikdy ho nenapomenul, svým špatným chováním jej pohoršoval. Syn rostl jako strom v lese; s každým se svářil a bil, až zabiv jednou svého druha, utekl mezi loupežníky. Za krátký čas stalo se, že otec jeho na cestách svých upadl právě mezi ty loupežníky, u nichž byl syn jeho. Rychle poznal syn otce, odvedl jej na bok do lesa a pravil k němu: »Otče, ohněte mi tento starý dub!« — »To není možno!« odvětí mu otec. »Nahněte mi však tento malý stromeček, jenž tak krásně roste,« pravil dále nešťastný syn. Otec ho poslechl a snadno tak učinil. »Ach o čo, nešťastný otče,« zvolal trpce syn, — »i já jsem byl malý, bujný stromeček v mladých letech svých, když jsem byl v rukou vašich; ale vy jste mne neučil, vy jste mne nenapomínal, vy jste mne nekáral; vyrostl jsem tedy podle své zlé vůle ve veliký špatný strom, jenž toliko zlé ovoce nese a jiného není hoden, než aby vyťat a na oheň uvržen byl a shořel, protože jablko nepadne daleko od stromu.« — To řka, vytrhl svůj loupežnický meč a probodl nedbalého otce a na to šel, udal se soudu a skonal na šibenici.

Děsný tento příběh budiž výstrahou všem nedbalým rodičům, kteří nestarají se o dítky své hned za nejútlejšího mládí; kteří dítek svých do školy neposílají, aneb svým pošetilým chováním školní vychování maří. Rodičové takoví měli by uvážiti slova sv. *Basilia:* »*Vaše dítky malé, rodičové, jsou jako měkký vosk v rukou vašich, jakou podobu do nich vtlačíte, taková jim zůstane.*« —

Dle slov těchto jednala zbožná královna francouzská, *Blanka*, o níž se dočítáme, že každodenně synu svému Ludvíkovi, když měl jíti spat a za požehnání ji prosil, říkávala pohnutě: »Synu můj, ty víš, jak tě miluji; tys jediná útěcha má, jediná naděje má; avšak přece bych tě raději mrtvého viděla a zavražděného, nežli bych slyšeti měla, že jsi jen v jeden těžký hřích svolil!« A z malého synáčka Ludvíka stal se *svatý Ludvík*, král francouzský! — Ó kéž by tak všecky matky křesťanské jednaly, pak by i dítky jejich rozmnožovaly denně počet nebešťanů svatých! — Ó kéž by všichni rodičové svorně spolupůsobili s učitelem a katechetou ve škole, pak by každá škola podobala se utěšené zahrádce boží, kde rozličná kvítka libovonná se pěstují, aby na sklonu života pozemského přesazena byla do rajské zahrady tam nad hvězdami!

Nyní pak na konec řeči své obracím se k vám všem tu přítomným a děkuji vám jménem církve svaté, že jste zavítali sem, abyste přítomností svou zvýšili slavnost církevního posvěcení této krásné budovy školní, kterou jen obětavost a svorná láska vystavěla!

Zvláště pak obracím se na vás, velectění páni *učitelé*, a prosím vás ve jménu Mistra svého nebeského, abyste rádi přijímali pod ochranu dítky a dbali při výchově netoliko osvícení rozumu, nýbrž i ušlechtění srdce! Odplata hojná kyne vám v nebesích dle slov Páně: »Kdo přijme pacholátko malé ve jménu mém, mne přijímá a proto neztratí odplaty své.« —

Rovněž i k vám se obracím, drazí *rodičové*, abyste podporovali učitele svornou láskou vzájemnou. Pomněte, že jedenkráte musíte vydati přísný počet z dítek svých!

A konečně obracím se k vám, *milé dítky*. Pro *vás* právě jest vystavěna škola tato — a dnešní slavnost jest hlavně slavností vaší, a proto připomínám vám, abyste v mládí svém následovaly malého Ježíška dvanáctiletého, jenž tak rád poslouchal svých rodičů, tak rád chodíval do chrámu Otce svého, a do školy, která byla vedle svatyně v Jerusalemě. My víme o něm, že ho rodičové nalezli ve škole — a ve chrámě. Ó kéž by i vaší radostí největší bylo . . choditi do školy a do chrámu Páně. Víte, že takovým dítkám dává Pán Ježíš požehnání — a slibuje jim království nebeské!

A nyní ještě jedno slovíčko vážné chci promluviti, jež týká se nás všech:

Dnes konáme oktáv slavnosti Všech svatých, o nichž píše sv. Jan v Apokal. »že jsou oblečeni v roucho bílé, koruny zlaté mají na hlavách a v rukou drží palmy vítězné, a takto ozdobeni jsouce prozpěvují chvály Beránku božímu! I pro nás jsou připraveny odznaky tyto slávy nebeské: běloskvoucí roucho, koruna zlatá a palma vítězná: jestliže jen dobře vychodíme školu tohoto života.

Sv. Tomáš Akvinský tázal se sv. Bonaventury, ze které knihy by byl nabyl tak hluboké učenosti a moudrosti Sv. Bonaventura mu ukázal *kříž Páně* a zvolal: »Viz, tento obraz Ukřižovaného jest má nejvzácnější a nevyčerpatelná kniha, z níž jsem se naučil, co vím!« — A vedle kříže byl obraz *Marie Panny;* »a tu jest druhá kniha — vece Bonaventura, — ze kteréž se učím moudrosti nebeské!« Přátelé drazí! Na památku dnešního slavnostního posvěcení této školy přijmetež na památku *ode mne — a od Vašeho bývalého p. faráře* — tyto dvě knihy převzácné: *Kříž* a *obraz Marie Panny*. Čítejte pilně v knihách těchto po celý život svůj — a buďte ujištěni, že všichni, jak tu dnes přítomni jsme, připočteni budeme k onomu velikému zástupu svatých a světic božích, kteří ozdobeni jsou rouchem bílým, majíce zlaté koruny na hlavách svých a palmy vítězné v rukou, — a že my s nimi prozpěvovati budeme chvály Beránku božímu po všecky věky věkův. Amen. *Dr. Fr. Kolísek*, vikář na dómě v Brně.

Promluva,

kterou při stromkových slavnostech ob. škol v Božkově, Doubravce a Újezdě proslovil Josef Hák, kaplan plzeňský.

Drazí osadníci! Milé děti!

Slavíte dnes první slavnost stromkovou, za kteroužto příčinou přišli jste dříve sem do tohoto kostelíka, okolo něhož v hrobích odpočívají vaši milí předkové, abyste si zde vyprosili zdar a požehnání pro práci svou, kterou dnešním dnem počínáte, a v níž — bohdá — s radostí léta příští budete pokračovati.

A zcela správně spojili jste tichou slavnost svoji s bohoslužbou, jako úzce spojena je příroda se svým Původcem — Bohem, stvoření se Stvořitelem. *Boleslav Jablonský* nazval přírodu velkou knihu, z níž sám Bůh k nám mluví, a slavný učenec *Newton* říkával: Každá i ta nejmenší travička praví mi: jest Bůh. Dokazuje-li však jsoucnost Bytosti nejvyšší i ten nejmenší kvíteček, jestliže i ten nepatrný brouček vede nás k poznání svého Stvořitele, tím spíše a lépe vede nás k tomu *strom* velikán a nejdokonalejší všech živočichů — koruna tvorstva — *člověk.*

Ach ano, člověk a strom, jak veliká mezi oběma podobnost! Oba: člověk i strom vyrůstají ze stejně nepatrného počátku, v němž nelze dosud rozeznati, co z obou se vyvine. Oba: strom i člověk mohou lidstvu prospěti, člověk svými ctnostmi a slavnými činy, strom chládkem, vůní, ovocem a dřevem. Než oba také mohou přinésti člověčenstvu v budoucnosti neštěstí a zhoubu: člověk zkažený jiné pohoršuje, padající kmen drtí život neopatrného dřevorubce.

Oba: člověk i strom vyžadují mnoho péče, opatrování, lásky ve svém *mládí.*

Bez péče hlavy otcovské, bez lásky srdce mateřského zhynulo by *robě* v prvních okamžicích svého života. Je třeba chránit je od úrazu, opatrovat, živit, šatit, do srdce útlého vštěpovat lásku k dobru a ošklivost před zlem a nejednou třeba i k přísnějšímu slovu a trestu sáhnout. Kteří rodiče zanedbali dobré vychování u těch maličkých, u velkých ztěžka už co napraví. Jestliže však svědomití rodiče již záhy vedou děti k dobrému a věnují jim všemožnou péči a lásku, ó, jak tu bývají odměněni za práci svou! Hodné a zdárné děti milují své rodiče horoucně a takřka každým dechem svým prozrazují libou vůni něžné oddanosti a lásky upřímné k rodičům mileným.

Dítěti podobá se v mnohém ohledu *stromek* mladý, nedávno vysazený. Co ten vyžaduje péče a opatrování, bez něhož snad by zahynul, nebo jistě zvrhl se v mrzáčka k politování. Mladý stromek žádá od nás dobrou výživu, zdárnou půdu, včasné okopávání, čas od času snad i zalívání, je nutno stále jej narovnávat, a někdy i rozumného přiříznutí potřebí. Bolí ono to chuděrku sice, ale je mu to ku prospěchu, tak jako trest nezdárnému dítěti, nebo operace nemocnému. Věnujete-li, milé dítky, mladým stromkům ná-

ležitou péči a pozornost, pak — věřte — odmění vás mnohé z nich libovonným květem a chutným ovocem.

Člověk roste a dospívá: z dítěte stává se jinoch, z jinocha muž. Přichází doba žně, čas ovoce. Tichá poctivá práce pro blaho rodiny, obce, národa, toť ona žeň, toť ovoce věku mužného. Ve stínu této práce a z ní vzniklého blahobytu bezpečně hoví si spoluobčané.

Také mladý *stromek* při dostatečné péči roste vůčihledě a mohutní. Po vonném květu brzo dostaví se ovoce skýtající zdravý pokrm a občerstvující nápoj. Ve stínu rozložité koruny chládek a odpočinek vítá chodce znaveného.

A pak přichází *stáří*. Stárne člověk, stárne i strom.

Když tělo dokonalo úkol svůj, chýlí se k zemi, v níž si má odpočinout. Těžkou, šedivou hlavou už jen vzpomínky táhnou na minulost. A na konec přichází smrt a jediným zamávnutím ostré kosy své oddělí duši od vetchého těla.

A takovým dědečkem, milé děti, je i starý strom. Peň vyšeptalý se naklání, větve až k zemi sahající podobají se berlím, o něž se opírá. Ovoce už nepřináší, ale my jej tu necháváme z vděčnosti a útrpnosti. Rozkleslou korunou profukuje vítr, chvějící se větve jakoby si vypravovaly o minulosti. A vědí ony toho mnoho, protože přežily mnoho. Kolik to bouří přeletělo nad korunou stoleté hrušně, nebo ještě starší lípy, a kolikrát zase slunko zlatými paprsky probíralo se v jejich větvitých vlasech! Kolik událostí radostných i žalostných sběhlo se v obci, jíž velikán dub vévodí, nebo pod střechou doškovou, již jabloň chrání svými haluzemi! —

Mnozí spisovatelé — uvádím na př. Třebízského — rozuměli ve své jemné duši tomuto tajemnému hovoru a dovedli nám z něho leccos napověděti ve svých dějepisných povídkách.

A konečně i pro ten strom přichází si smrt, ať již v podobě klikatého blesku, zuřivého vichru, ostré sekery nebo zubovaté pily. A někdy se v sadech a lesích rozběsní ta smrt tak divoce, že je žalno podívat se na tu spoustu zpřerážených kmenů, na tu hromadu na sebe nakupených stromových mrtvol. Klostermann vypravuje o strašných následcích řádění smrti ve hvozdech šumavských až k pláči dojemně.

Ale ještě *po smrti* prospívá nám strom svým dřevem, jehož se užívá jako staviva nebo k topení.

A tak vidíte, milé děti, jak *mnohonásobný je užitek stromů*, ať ovocných, ať těch, které nedávají ovoce, ať listnatých, či jehličnatých. Vzpomenete-li pak ještě, že za ovoce hezký peníz lze stržit do roka, a uvážíte-li, jak velikou a krásnou ozdobou naší drahé vlasti jsou háje a libosady, zahrady a luhy kvetoucí, pak zajisté pochopíte, proč i já, váš učitel náboženství, s tohoto posvátného místa tolik vám kladu na srdce péči a lásku k přírodě vůbec a ke stromům zvlášť. Kdo přírodu miluje, kdo svou nepatrnou hřivnou přispívá k tomu, aby rodná chaloupka jeho, ten milý domov jeho hojně ozdobeny byly stromovím, ten i jiné dobré

city chová v srdci svém a slibuje být v pravdě — člověkem. A naopak: kdo přírodě ubližuje, kdo stromy zlovolně kazí, ten prozrazuje srdce necitelné, surové, do budoucnosti obavy vzbuzující.

Drahé děti! Neubližujte nikdy přírodě, nekazte stromků zlovolně. Vždyť i ten stromeček trpí a má svou bolest, a ta míza na místech, kde kůra násilím odervána, kde větev zlovolně přelomena, ta míza co je to jiného, než krev tinoucí se z rány! A co byste z toho měly, děti, kdybyste stromky zlomyslně poškozovaly. Hřích a nic jiného, než hřích, jímž byste se zbavily lásky Stvořitele, jenž všecky ty věci učinil ke své cti a slávě a nám lidem k prospěchu a potěše. Ó, nebuďte nikdy tak nevděčnými, abyste zneužívaly zlomyslně jeho dobrodiní! Hleďte, jak byste tím zarmucovaly toho nebeského Přítele dítek, Ježíše Krista, svého drahého Spasitele, který rád prodlíval v přírodě, který tak často bral z ní svá podobenství a přirovnání, a který nejednou člověka ke stromu přirovnával. Neničte stromků, ještě jednou prosím, ve jménu Boha Stvořitele, ve jménu Ježíše Krista Spasitele, ve jménu rodičů, učitelů, hospodářů, ve jménu drahé vlasti prosím, ba i ve jménu těch ptáčků-zpěváčků prosím, kteří v korunách stromů staví svá hnízda a odtud vyvádějí svá mláďata.

Spíše přilněte láskou upřímnou k té boží přírodě, zamilujte si stromy a sázejte je jednou — až dospějete — všude, kde najdete vhodné místečko, ozdobte jimi jednou své rodné chaloupky, svou domovinu, svou vlast, aby se pak o ní skutečně mohlo pět:

»Krásný vzhled je na ten boží svět,
ty modravé hory,
v hájích pěvců sbory,
rozkošné roviny,
města, dědiny;
spanilá jsi, vlasti má,
mé srdce ti plápolá,
tobě sláva vlasti milená!«

Řeč při svěcení školy v Holušicích

dne 16. září r. 1906 přednesl Fr. Seyvalter.

»Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteří stavějí ho.«
Ž. 126. 1.

S radostí připomínáme si ty dny, které pro rodinu, obec neb pro národ náš jsou velepamátnými — a jeden z takových dní, na který obec zdejší se sousední obcí mužetickou s radostí vždy vzpomínati bude, jest den dnešní, den tak významný, den odevzdání nové budovy školní účelu jejímu.

Škola má veliký význam pro lidstvo, neboť všickni víme, že škola jest základ života a jaká škola, takový pak život toho, který z ní vyšel; proto církev sv. vždy a všudy, kamkoliv pronikla světlem učení Kristova, zřizovala školy a učila v nich nejen věcem božským, sv. náboženství, ale i vědám světským pro život

vezdejší potřebným, a Kristus v církvi sv. volá: »Nechte maličkých přijíti ke mně.«

V smyslu tom zřizovala církev sv. školy na celém světě křesťanském, v smyslu tom zřizovali i sv. apoštolové slovanští: sv. Cyrill a Methoděj, věhlasné školy v milých vlastech našich, jako byla pražská Budeč a škola velehradská.

I vy osadníci milení, zřídili jste sobě školu novou, — nemáte zde chrámu Páně — a proto tato škola bude prvním místem vaším, k němuž pohlížeti máte s úctou a láskou. — Mnohý by si myslil, že s postavením školy té vše již k vychování a k vyučování mládeže vykonáno, — avšak vy drazí osadníci jako věrní synové církve katolické požádali jste duchovního, by s vámi a za vás se modlil a posvětil vám tuto budovu školní, by milost boží spočívala na ní, aby ti, kteří vyjdou ze školy této, nejen obdařeni byli vědomostmi pro život vezdejší, nýbrž aby co lidé dosáhli i cíle svého věčného, — svého spasení. — Kdyby člověk sebe větší učenosti nabyl a ve vědomostech sebe více se zdokonalil a to vše nedovedl by k blahu a k dobru svému a bližních svých obrátiti, nic by mu to neprospívalo; ba naopak k hanbě a škodě by bylo, kdyby znaje psáti užíval písma toho k psaní špatných spisů a knih, kdyby čtení používal k mravní zkáze své a bratří svých a znalý jsa počtů počítal by nesvědomitě na záhubu těch, kteří mu svěřili majetek svůj.

A proto čím více člověk učenější a ve vědách znalejší postrádá pravého vzdělání mravního, tím jest společnosti lidské nebezpečnější. A proto v ohledu tom již ve škole začíti se musí. S vědomostmi školními musí se dítkám vštípiti i poctivost a mravnost, které se dosáhne řádným plněním prvního článku zákonů školních, vychováním nábožensko-mravním. Bez náboženství a mravnosti není tedy žádné vychování dítek. Slavný spisovatel Karel ze Žerotína píše: »Bůh jest nejsvrchovanější učitel, srdcí našich správce, rozumu našeho vůdce, vůle naší, mysli a paměti naší ředitel.« Tato jeho slova týkající se rozumu, vůle a mysli naší bezděky připamatují nám ženu z Písma svatého, která kvas zadělala do tří měřic mouky, tak že vše prokvašeno jest; a tímto kvasem víry v Boha má proniknut býti rozum člověka, by neuchyloval se od Boha; rozumem svým musí člověk poznati Boha svého, původce všehomíra, svého vykupitele, Syna božího, a dárce milostí nám potřebných, Ducha svatého, kvasem tím má proniknouti vůle naše, ale při toužení po vědění a vzdělání svém nepřestoupili jsme hranice vůle boží nám vykázané, neboť kdyby vůli lidské neobmezená byla dána volnost, zle by to na světě vypadalo; a konečně kvasem tím proniknuta musí býti mysl naše a srdce naše, aby spokojeno bylo, avšak »srdce« dle sv. Augustina »nespokojeno zůstává, dokud nespočine v Bohu«.

O vychování takových lidí pečovati má škola. —

A takovou také školu chce míti ten veliký učitel, původce a základ nového školství J. A. Komenský, který dí: »kdo škole oddán, stále při tom zůstávej, dokudž by v člověka osvíceného,

mravného a zbožného uzpůsoben nebyl,« proto chce, »aby školy zřízeny byly v Kristu, dokonalém dokonalosti naší obrazu,« a zvláště když o zřízení škol v král. českém mluví, píše: »aby školy byly pravé semeniště církve, aby všecku školní mládež celému křesťanskému umění a pravé bázni boží právě vyučovaly« — a Karel Havlíček, jehož by mnozí nejraději učinili církvi svaté zcela nepřátelským, líčí, jak prospěšné by bylo pro školu spojení stavu kněžského a učitelského v jednotnou organisaci, a přeje si, aby na obecné škole se vyučovalo předmětům, jež rozum otvírají, totiž: náboženství, počtům, zeměpisu a dějepisu. — Taková tedy škola má vždy a všude zřízena býti, škola na základě náboženství, na základě naší sv. víry, tak jest to i v intencích našeho nejmilostivějšího mocnáře, který veškerou vládu svou zbudoval na základě svaté víry, neboť přijímaje žezlo panovnické z ruky zbožného Ferdinanda Dobrotivého, tří věcí sobě žádal a sice: víru, víru a opět víru — proto také v císařské hymně pějeme: »dej ať z víry moc mu plyne, ať je moudrým vladařem.« — Jsouť sice jednotlivci, kteří když občané — rodiče školy nastavěli, vším potřebným nadali a vyučováním opatřili, — dnes veškeré právo rodičům na jich vlastní dítky upírají, — jsou pravím jednotlivci, kteří osmělují se, ač práva k tomu nemají, za jiné a jménem jiných volati: »Nepřiznáváme práva rodičům, aby již od mládí dětem svým směli vštěpovati cožkoliv z přesvědčení svého a víry své, byť by to bylo i náboženství.« — Toho však nežádáte si vy osadníci milení, kteří svěcením školy této vyprošujete milost Ducha svatého dítkám svým a žádáte, by požehnání boží doprovázelo zdar a pokrok ve vyučování a vychování dítek vašich, vždyť to jsou vaše poklady, dítko dobře vychované zná také dobře přikázání boží »cti otce svého i matku svou«, a proto dítky dobře vychované jsou radostí a chloubou rodičů, jsou jistou podporou jejich v jich stáří.

Proto rodičové milení, do této školy, na níž skrze svěcení církve spočívá milost boží a síla Ducha sv., rádi posílejte dítky své a podporujte učitele v ušlechtilých snahách jejich, aby co ve škole zdárného zbudováno, doma nebylo bořeno, ba naopak upevněno a zdokonaleno. — Ale i vy dítky milené vděčnými buďte dobrým rodičům, co největším dobrodincům svým, — neboť jen pro vás, pro vaše blaho vezdejší a co základ vašeho blaha budoucího vystavěli školu tuto.

Skrze modlitby církve sv. andělové strážní opatrovati budou vás, by neodchýlily jste se od cesty pravé, by nestihlo vás žádné zlo tělesné i duchovní; prospívejte, jako dvanáctiletý Ježíš, nejenom věkem, ale i moudrostí a milostí u Boha i u lidí, k čemuž vyprošuji vám milost boží a uděluji vám, a všem těm dítkám, které školu tuto i po vás navštěvovati budou, své kněžské požehnání, žehnaje vám: Ve jménu Boha Otce, i Syna i Ducha sv. Amen. —

LISTY VĚDECKÉ.

»Náš křesťanský odkaz.«

Vyňal a přeložil Josef hrabě z Berchtoldů.

HLAVA XII.

Jak máme užívati svobody své vůle.

Jak vznešený to dar svobodná vůle! Jest to mohutnost, kterou lišíme se od nerozumného tvorstva.[1]) Člověk jest jediné stvoření zemské, jež těší se výsadě mravní svobody. Jest to schopnost, kterou máme společnou s anděly a jež činí nás podobnými Bohu samému; neboť Bůh a andělé a lidé jsou jediné bytosti, jež obdařeny jsou svobodnou vůlí

Jak mocný nástroj pro dobro nebo zlo v tomto velikém daru! Řádně-li ho užíváme, povznáší nás až k výši andělské svatosti. Zneužíváme-li ho, sráží nás až v hloubi démonů. Zástupy andělů jsou neustále šťastny, ježto spravedlivě užily svobody své vůle, když postaveny byly před zkoušku. Ďáblové pak na věky jsou nešťastnými, čehož příčinou převrácené užívání jejich vůle. .

Užívání vůle to jest, jímž rozeznává se svatý od hříšníka, mučedník od odpadlíka, hrdina od zbabělce, dobročinný panovník od vrtošivého krutovládce. Jméno Neronovo, Diokletianovo a Robespierovo jest zatracováno v pokolení lidském, ježto byli to mužové zkažené vůle. Jména Alfreda Velikého, Sira Tomáše Morea a sv. Vincence z Pauly jsou s úctou vyslovována u potomků, ježto vůle své užívali ku šíření slávy boží, zájmů pravdy a blahu svých bližních.

A zrovna tak u nás. Je-li ustanoveno, abychom byli spaseni, budeme děkovati před Bohem spasení své dobrému užívání naší mravní svobody. Vzbudíme-li hněv boží, jest to naše vlastní svobodná vůle, jež nás odsoudí. »Zahynutí tvé, Israeli!«[2])

---

[1]) St. Thomas, Ta. quaest. LXXXIII, 1.
[2]) Oseáš XIII., 9.

Jedním slovem, svoboda jest mečem, kterým, jako Saul, můžeme se zabiti, smrtelnou ránu zasadíce duši své a zničiti vyhlídky své na věčnost; nebo jest mečem, kterým, jako archanděl Michael, lze nám přemoci pekelného nepřítele a vybojovati svou vlastní cestu k nebi.

»Vol dobře a tvá volba jest snad krátká, ale věčná«.[1])

Jak máme jednati se svou vůlí?

Svou vůli máme užívati: 1. vystříhajíce se hříchu, odporujíce pokušením a potlačujíce vášně a zlé náklonnosti své. 2. Máme jí užívati pilni jsouce ctnosti, snažíce se za svatostí a přede vším spravujíce se dokonale a bezpodmínečně vůlí boží.

»Jako svobodní,« praví apoštol, »a ne jako majíce svobodu za zástěru zlosti, ale jako služebníci Boha,[2]) jemuž sloužiti, kralovati jest. »Každý, kdo činí hřích, služebník jest hříchu.«[3]) »Zdaliž nevíte, že když se vydáváte za služebníky k poslušenství, toho jste služebníci, kohož posloucháte, buďto hříchu k smrti, aneb poslušenství k spravedlnosti?«[4]) Jaké to snížení padnouti s nejvyššího stupně svobodných dítek božích a státi se otroky satanovými! Jaké to snížení, nebýti více dědicem v domě otce našeho, a státi se, jako marnotratný syn, nájemcem nelítostného pána! »Člověk, když ve cti byl, nesrozuměl: přirovnán jest hovadům nemoudrým a učiněn jest podoben jim.«[5])

Pozorujte Šalomouna, pokud srdce jeho jest ve shodě s Bohem. Jak vznešená jest jeho vědomost! Jak spravedlivé jeho rozsudky! Jak vyvýšená jeho svatost! Kdo překonal jej v jeho moudrosti? Moudrost Šalomounova stala se příslovečnou. Zanechal nám spisy, vdechnuté duchem božím, jež jsou rozkoší a potěchou všem potomním pokolením.

Pohleďte nyní na Šalomouna, když vůle jeho upadla v otroctví smyslnosti. Vizte onen věžatý dub, ohybající se jako slabá třtina před svůdným duchem rozpustilých žen. Ten, jenž vznášel se kdysi k nebi na křídlech modlitby, válí se nyní v kalu hříchu. Král, jenž řídil národ svůj v spravedlnosti, řízen jest nyní rozmařilými ženami. Božský kníže, jenž byl prvním, který postavil chrám živému Bohu, mravně tak sešel, že staví chrám necudným božstvům a klaní se jim.[6]) —

Spasitel náš pravil Židům, že znalost jeho zákona a zachovávání přikázání jeho uvede je z nevolnictví ku pravé svobodě: »Poznáte pravdu, a pravda osvobodí vás.« Odpověděli jemu židé: »Semě Abrahamovo jsme, a nikdy jsme žádnému nesloužili.«[7]) Jsme muži svobodní. Ježíš odpověděl jim klidně: »Amen, amen pravím vám, že každý, kdo činí hřích, služebník jest hříchu.«

[1]) Goethe.
[2]) T. Petr II., 16.
[3]) Jan VIII., 34.
[4]) Řím. VI., 16.
[5]) Žalm XLVIII., 13
[6]) III. Král. XI.
[7]) Jan VIII., 32.

Zdaž my někdy, honosíce se. nepravíme jako židé: My neklo-níme se před žádnou krutovládou, my svobodnými jsme občany? —

Leč co prospěje, radovati se z požehnání občanské svobody, neradujeme-li se velebené svobodě dítek božích, jíž vyproštěni jsme z nevědomosti a šlapeme po hříchu? Co prospěje nám, poznávají-li v nás na ulicích svobodné a neodvislé občany, užíváme-li práva hlasovacího při volbě svých kandidátů, jestli ve středu vlastní své rodiny, nebo ve svatyni vlastních srdcí svých jsme mrskáni jako otroci člověkem hříchu; jsme-li otroky zlosti a msty, otroky chlípnosti, nestřídmosti, lakomství, pýchy a marnivé slávy, otroky světa a veřejného mínění, nejsvéhlavějšího to všech krutovládců?

Kdo obdařen byl větší svobodou, Herodes na svém trůně, nebo Jan ve svém vězení? Herodes těšil se občanské svobodě. Jeho vůle byla druhým zákonem. Měl moc nad životem a smrtí svých poddaných. Bylo mu volno jíti, kam by koli chtěl, ale duše jeho vázána byla okovy hříchu. Tělo Janovo bylo vázáno žalářem, leč duše jeho bloudila v neomezené svobodě královstvím božím, jež bylo v něm.

Co dobrého získáme, těšíme-li se náboženské svobodě, netěžíme-li však z ní nábožensky a spravedlivě? stane-li se nám spíše zneužíváním příležitostí ke ztrátě víry a ctnosti? Nikdo necení více, jako já, požehnání náboženské svobody, již máme v této zemi. Nikdo neželel by více, nežli já, ztráty náboženské snášelivosti, jež zde panuje. A přece jsem přesvědčen, že náboženská snášelivost chová v sobě mnohé oběti.

Věk náboženské svobody není z nejpohodlnějších na statečné hrdiny víry. Není to věk nejpříznivější povstání Judy machabejského, Cypriana, Tomáše canterburského, nebo Sira Tomáše Morea. V čase náboženských pronásledování jest vůle vždycky čilou, aby odrážela útoky. V čase náboženské svobody přestává vůle býti na stráži a podléhá snadno útokům.

Mnohem lepší jest, čeliti meči zjevného pronásledování, nežli píti jemný a opojný jed náboženské lhostejnosti, jež ochromuje energii vůle.

Když synové israelští byli pronásledováni v Egyptě, zůstali věrnými Bohu a pevnými ve výkonech svého náboženství. Leč když dýchali volný vzduch náboženské svobody na poušti, upadli v otroctví, a jejich zbožnost pominula jako manna před poledním sluncem. [1])

Irští katolíci za minulých tří století, němečtí pak a švýcarští za století přítomného trpěli žalostná pronásledování pro víru s nezlomnou vůlí a s nezvratnou vytrvalostí. Jak mnoho jejich potomků opustilo své náboženství v této vlasti, kde nic nebylo se jim strachovati zabavení statků, nebo pokut, neb uvěznění a obsílek, neb jiných prostředků náboženské nesnášelivosti.

---

[1]) Exod XXXII.

Kde jest náboženství, jež kvetlo kdysi v severní Africe, v Syrii a v jiných částech Asie? Kde jest křesťanství, jež zdobilo kdysi Antiochii a Alexandrii, Karthago a Cařihrad, Efesus a Jerusalem? Kde jest onen strom života, jenž posílal rozkošnou vůni svou ze sídla Athanasia a Augustina, Basilia, Chrysostoma a Cypriana? Tento strom zvadl a zašel, a sémě jeho bylo zanešeno do jiných zemí, hodnějších jeho pěstění. A na místě jeho nalézá se upasový strom [1]) Mohamedanismu, otravující povětří smrtelným svým dechem. V pravdě možno nám říci o víře, jež dařila se kdys v těchto krajinách: »Viděl jsem ji vyvýšenu a vyzdviženu jako cedry libanonské. I šel jsem kolem a ejhle, nebyla více; i hledal jsem ji, a místo její nebylo nalezeno.«

Jakým způsobem bylo křesťanství vypleněno islamem v těchto krajinách? Meč pronásledování a vnitřní rozpory mezi křesťany samými byly věru mocnými činiteli při vykořeňování křesťanství. Leč odvažuji se říci, že hlavní příčinu připsati jest zvrhlé povaze těchto východních křesťanů. Jejich vůle byla jata smyslným náboženstvím mohamedánským, jež hovělo zvířecím choutkám jejich života a slibovalo jim rozkošnické radosti v životě posmrtném.

Kdyby byli rozvinuli onen rozhodný odpor, jenž označoval jejich spoluvěrce v Irsku a z části v Německu a ve Švýcařích, byli by ovšem ztratili občanskou a náboženskou svobodu svou, ale mravní svojí volnosti a víry nikdy by se nebyli vzdali.

Člověk těší se třeba nejen politické a náboženské svobodě, ale i vrchnímu panství v mocnářství nějakém, dává snad zákony millionům, a jest přece nejpovrženějším otrokem v celé říši

Nic nepřekoná velikolepou oslavu, jíž dostalo se Caesaru v Římě po řadě vítězství, jichž dosáhl. Triumfoval šťastně v Gallii, v Pontu, v Alexandrii a Numidii. Město plno jest cizinců, kteří jej vítají. Slavnost čtyřiceti dnů a čtyřdenní vítězná oslava ustanoví se k jeho cti. Sám přinese s sebou z dobytých provincií peníze v ceně dvaceti čtyř millionů dollarů (přes 130 millionů korun), a přes tři tisíce zlatých korun nesmírné ceny.

Caesar zjeví se v triumfálním průvodě, a před ním kráčí sedmdesáte dva lictorů. Posazen jest na voze, taženém čtyřmi bílými koni, aby měl nějakou podobu Jova. Celé forum, via sacra, od vlastního jeho domu až ke stupním Kapitolu, jsou obloženy drahocenným hedvábím. Jeho královští vězňové jej následují: slavný vůdce gallský Vercingentorix, egyptská královna Arsinoë, sestra Kleopatřina, a syn Juby, krále numidského. Města, kterých dobyl, padesáte bitev, ve kterých zvítězil, jsou vryta v drahé dřevo, v želvinu a ve slonovou kost.

A přece Caesar nebyl svoboden. Byl otrokem vůči hlučnému výskání lidu a vojska, jež snažil se získati úplatky a dary. Byl jat lesklou korunou, již žádostivost jeho mu vykouzlila. Nebyl spokojen nesmírnými poklady, jichž získal válkou, vítěznými poctami, voláním lidu, tak dlouho, pokud císařská koruna scházela.

---

[1]) Upasový = jedovatý strom, rostoucí na Javě, p. p.

A mezitím, co seděl v pokoji na vítězném voze, jeho nepokojný duch, poháněný démonem ctižádosti, řítil se střemhlav v záhubu.

Několik let po té nový rek přichází do Říma. Není veden do císařského města za volání lidu, leč obtížen řetězy a vystaven potupám hrubých vojínů. Nevstupuje v triumfu, ale jako vězeň, odsouzený k smrti. Před sebou vidí ne nějakou korunu pozemskou, ale korunu mučednictví. A přece Ignatius jest volnějším než Caesar. Jest povznesen nad řetězy a vazbu, povznesen nad povržení a snižování, povznesen nad vyhnanství, ano i nad smrt samu. Caesar přemohl svět, Ignatius přemohl sebe. »Lepší jest trpělivý, než muž silný, a kdo panuje nad myslí svou, lepší jest než ten, kterýž dobývá měst.« [1])

Máme cvičiti vůli svou, nejen utíkajíce hříchu, leč i domáhajíce se ctnosti, a zvláště řídíce se úplně vůlí boží. Máme učiti se a zkoumati, »která iest vůle boží dobrá, líbezná a dokonalá«. [2])

Dokonalost svatosti spočívá v lásce boží; neboť »láska,« praví apoštol, »jest plností zákona«. A dokonalost lásky boží spočívá v úplném souhlase se svatou vůlí boží Jednota srdce, citu a vůle jest nejužší páskou, jež může býti mezi duší a jejím Stvořitelem.

Ježíš Kristus, Syn boží, jest nejvyšším ideálem křesťanské dokonalosti. Jest cestou, pravdou a životem. Jest velikým vzorem každé ctnosti. Přišel učit nás slovem a příkladem cestě spravedlnosti. Nuže, je-li ctností, jíž Spasitel náš nakazuje důrazněji, než kteroukoliv jinou, jest to tato: že naše srdce a vůle má býti v dokonalém souhlase s vůlí boží. »Sstoupil jsem s nebe ne abych činil vůli svou, ale vůli toho, jenž mne poslal.« [3]) »Můj pokrm jest, abych činil vůli toho, kterýž mne poslal, abych dokonal dílo jeho.« [4]) On stal se poddaným tvorům vlastních rukou svých, Marii a Josefovi, ježto pohlížel na ně jako na zástupa svého Otce. [5]) V smrtelné úzkosti své v zahradě Gethsemanské takto se modlil k otci svému: »Otče můj, jestli možné, ať odejde ode mne kalich tento, ale však ne, jak já chci, ale jakž ty.« [6]) Každá nitka citlivého srdce jeho chvěla se hrůzou před děsným utrpením, jež jej čekalo. Leč ačkoliv city jeho se bouřily, jeho vůle zůstala pevnou, a když se byl opět pomodlil za osvobození, opět přidal: »Nemůže-li kalich tento minouti mne, staň se vůle tvá!«

Co činí, káže i nám. Praví nám, že nezná nás, byť bychom prorokovali a zázraky činili v jeho jménu, je-li srdce naše odcizeno Bohu. »Ne každý, kdož mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského: ale kdo činí vůli Otce mého, kterýž v nebesích jest,

---

[1]) Přísl. XVI. 32. — Ve stati této Caesar líčen jest jako vzor bažení po světské moci, svrchovanosti a slávě. Jako takový ovšem s křesťanskými mučedníky a hrdiny nemůže býti postaven v řadu stejnou. P. p.

[2]) Řím XII. 2.

[3]) Jan VI, 38.

[4]) Týž IV., 34.

[5]) Luk. II, 51.

[6]) Mat. XXVI., 39.

ten vejde do království nebeského.«[1]) Praví nám, že souhlas naší vůle s vůlí boží jest klíčem, jenž otevře zlatou bránu nebeského Jerusalema a připustí nás do společenství dítek božích. »Kdožbykoli činil vůli Otce mého, jenž v nebesích jest, tenť jest bratr můj i setra má i matka.[2]) A v oné krásné modlitbě, jíž učil učedníky své, vybízí je, aby plnili vůli boží na zemi, jako ji plní svatí v nebi: »Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.«[3])

Přikazuje li nám Syn boží, abychom vůli boží učinili nejvyšším měřítkem svých činů, opakuje pouze hlas Otce svého od věčnosti: »Dej mi, synu můj,« praví Bůh, »srdce své.«[4]) Neříká: Synu můj, dej mi svá bohatství, své země a statky své; neboť to mu již patří. »Hospodinovať jest země, i plnost její: okrsek země i všichni, kteříž přebývají v něm.«[5]) Neříká: Synu můj, dej mi tělesnou službu svou, neboť i ta mu náleží. »Ruce tvé učinily mne a stvořily mne.«[6]) A mimo to ochotně prokazujeme službu hlavou a rukama tomu, jenž již získal si naši náklonnost. Leč on říká: »Dej mi srdce své a náklonnosti své vůle,« neboť to jest vše, co můžete nazývati svým. Toť jediný, jejž můžete nabídnouti, váš volný a nezastavený statek.

Leč není-li ponižujícím pro naši důstojnost lidskou, abychom dali vůli svou komukoliv, byť to byl Bůh sám? Daleko toho, že by to bylo ponižujícím, není činu vznešenejšího, rozumnějšího, ani souhlasného více s vyššími snahami naší přirozenosti, nežli radostné podrobení se vůli boží. Kdo srovnati se může s důstojností andělů? A přece neustále činí vůli boží. »Dobrořečte Hospodinu všichni andělé jeho, mocní v síle, jenž činíte slovo jeho, k slyšení hlasu řeči jeho. Dobrořečte Hospodinu všecky mocnosti jeho: služebníci jeho, kteříž činíte vůli jeho.«[7])

Dejme tomu, že by Mozart, Beethoven nebo Palestrina měli to štěstí a poslouchali nebeskému zpěvu andělského choru za vánočního rána nad chlévem betlemským, bylo by ponižujícím pro tyto muže, kdyby hudebním talentem svým zpěvy ty vložili v hudbu? Nebo kdyby Rafaelu a Michel Argelovi dostalo se milosti, že by spatřili sv. Matku Páně, bylo by ponižujícím pro ně, kdyby dnem i nocí zkoušeli vykouzliti na plátně věrnou podobu krásného originálu? Zajisté nikoli. Nemohli by nadání své zasvětiti vyššímu účelu. A jak vznešeněji užijeme vůle své, než když v souhlas uvedeme ji s vůlí boží a srovnáme náklonnosti své dle božského vzoru?

Zrovna tak, jako šlechtíme rozum svůj, zavrhujíce šalbu a držíce se pravdy, tak šlechtíme vůli svou, potlačujíce hřích a usilujíce o svatost. Nuže, vůle boží jest nejvyšším měřítkem dokona-

---

[1]) Mat. VII, 21.
[2]) Týž XII, 50.
[3]) Týž VI., 10.
[4]) Přísl XXIII, 26.
[5]) Žalm XXIII, 1.
[6]) Žalm CXVIII, 73.
[7]) Žalm CII, 20. 21.

*

losti. Leč neobětujeme-li štěstí své, vydávající vůli svou libosti boží? Právě naopak. Nedomnívejte se, že jsou šťastni a spokojeni ti, kteří jdou cestou svou od ledna do prosince, kteří sledují své vlastní náklonnosti, kteří nejsou ovládáni žádným zákonem, leč svými vrtochy a vášněmi. Osoby takové jsou nejbídnější a nejubožejší na celé zemi. Stále budují plány na ukájení svých radostí nebo dosažení svých zájmů, a stále naříkají a žalují nad výsledkem. Napínají veškeru sílu své vůle, aby domohli se předmětu svých žádostí. Ano, modlí se i za šťastný výsledek, ač ne tak, jako náš Pán se modlil. Neříkají: Ne má, ale tvá vůle se staň! — leč říkají: Ne tvá vůle, Pane, ale má se staň. Nechtějí podrobiti se Bohu. Žádají si, aby Bůh podrobil se jim. Jeho prozřetelnost má se přizpůsobiti jejich náladě. Jsou jako děti, jež staví dům z karet. Když již dokonáno jest dílo jejich, zavane vítr a dům se sesype. A zrovna tak jsou záměry těch, kteří sledují svou vlastní vůli, zmařeny dechem spravedlivého Boha:

I myš i člověk stejní jsou,
jen ples chtí mít,
a za radost pak čekanou
žal jest jim žít [1])

Odporovali Bohu a Bůh odporoval jim. »Kdo se kdy protivil jemu a měl pokoj?« [2]) »Bezbožní pak budou jako moře vroucí, kteréž se nemůže upokojiti a jehož vlny vyrážejí se v pošlapání a v bláto. Není pokoje bezbožným, praví Pán Bůh.« [3])

Je-li míru na zemi, má jej člověk dobré vůle. Chceme-li viděti šťastnou a spokojenou duši, popatřme na tvář zbožné řeholnice, jež zasvětila vůli svou Bohu na oltáři poslušností, jež Pána si zvolila za díl dědictví svého. Světlo, jež září s její tváře, jest odrazem božského žáru, jenž plane v jejím srdci. A jakkoliv podivné to tvrzení, jest přece zcela pravdivo, že přání její vždy docházejí splnění, ač odřekla se své vůle. A proč? Ježto tak splynula vůle Boha s vůlí její, že jeho žádosti jsou jejími žádostmi, jeho ustanovení jejími zákony. Ona ví, že vše, co se jí přihodí, je ustanoveno a odpuštěno Bohem k jejímu prospěchu, pročež vítá každou příhodu nejen s odevzdaností, ale i s dobrou vůlí a upřímnou radostí.

Ačkoliv Bůh nesděluje se nám přímo a zvláštním zjevením, jako sděloval se prorokům Starého Zákona, oznamuje nám přece vůli svou jasným a určitým způsobem Boháč v podobenství takto prosí Abrahama: »Prosím tebe, otče, abys poslal Lazara do domu otce mého, neboť mám pět bratří, ať jim svědčí, aby také oni do tohoto místa muk nepřišli. Abraham řekl jemu: Mají Mojžíše a proroky«, mají vše potřebné.

Bůh zjevuje nám vůli svou přikázáními a radami, obsaženými v Písmě sv., a zvláště v evangeliu Syna jeho, o němž praví:

[1]) Burns: Na myš.
[2]) Job. IX, 4
[3]) Is. LVII,, 20, 21.

»Tento jest syn můj milý, v němž jsem si dobře zalíbil, toho poslouchejte.«[1]) Máme studovati evangelia, máme rozjímati o nich. Bůh zjevuje nám vůli svou hlasem své církve a služebníků jejich, o nichž Pán dí: »Kdo vás slyší, mne slyší.«[2]) Máme poslouchati učelivě těchto služebníků. Oznamuje nám vůli svou hlasem našeho svědomí, jež hlásá nám naši povinnost ve všech podrobnostech života. Poslouchejmež tohoto vnitřního pobádatele. Bůh zjevuje nám rovněž vůli svou zkouškami prozřetelnosti své.

»Blahoslavený muž, jehož vůle v zákoně Hospodinově.«[3]) Blahoslavený, jenž ve všech proměnách a příhodách života v srdci svém nezměnitelně lpí na vůli boží, ať se ctí nebo v bezectí, ať v zlé nebo v dobré pověsti, v nemoci nebo ve zdraví, v bohatství nebo v chudobě, v štěstí nebo v neštěstí, v radosti nebo zármutku, a jenž vidí dobrotivou ruku boží a slyší otcovský hlas jeho hustým mrakem protivenství, jež jej zahalují. Šťastný věru, jenž má malou, ale obsažnou modlitbu často ve svém srdci a na svých rtech: »Staň se, Pane, vůle tvá!« Třikrát šťastni, kteří říkají s důvěrou apoštola: »Kdo nás odloučí od lásky Kristovy« a od věrné oddanosti do vůle jeho? »Zdali soužení aneb úzkost? aneb hlad? zdali nahota? čili nebezpečenství? zdali protivenství? čili meč? . . . Jist jsem zajisté, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížectvo, ani mocnosti, ani věci přítomné, ani budoucí, ani síla, ani vysokost, ani hlubokost, ani jiné stvoření nebude moci nás odloučiti od lásky boží«[4]) a od trvalé oddanosti do vůle jeho. —

Kdožkoli vzpružují se těmito myšlenkami, zajisté ti jsou svobodni. V každém hnutí svém řízeni jsou duchem božím. »A kde jest Duch Páně, tuť i svoboda.«[5]) Pak ovšem právem lze zváti je dítkami božími, »Nebo kteřížkoli duchem božím vedeni bývají, tiť jsou synové Boží.«[6]) Ti pak předem již mají požitek jakýsi onoho šťastného stavu a nezměnitelného pokoje, jenž slíben jest v životě budoucím, — když vysvobozeni budou »od služebnosti porušení v svobodu slávy synů božích.«[7])

Ano, díky Bohu, pravá svoboda bytovati bude v nebi, když moc hříchu bude vyvrácena. V ohledu tom lišiti se bude od svobody v tomto životě přítomném, jež má v sobě nešťastnou schopnost činiti zlo. Myšlenka tato tak pěkně jest vyjádřena sv. Augustinem, že končím jeho slovy: »Nesmíme se domnívati, že, ježto hřích nebude míti žádné moci, aby blažil je (blahoslavené v městě božím), svobodná vůle musí pomnouti. Naopak, všichni budou tím v pravdě svobodnějšími ježto zproštěni budou veškery rozkoše hříchu, aby neklamnou měli rozkoš z nehřešení. Neboť první

---

[1]) Mat. XVII., 5.
[2]) Luk. X, 16.
[3]) Žalm T, 2.
[4]) Řím VIII., 35.—39.
[5]) II. Kor. 17.
[6]) Řím VIII., 14.
[7]) Řím VIII, 21.

svoboda vůle, již člověk dostal, když byl stvořen, spočívala ve schopnosti nehřešiti; pročež poslední svoboda vůle bude vyšší, ježto nebude schopna hřešiti... A v tomto božím daru pozorovati bylo to stupňování, že člověku nejprve se mělo dostati svobody vůle, jíž uschopněn byl nehřešiti, a naposled svobodné vůle, jíž nebyl schopen hřešiti — první, jež přizpůsobena byla stavu zkušení, pozdější stavu odměny. Nebo jako první nesmrtelnost člověka, kterou Adam ztratil hříchem, spočívala v tom, že mohl neumříti, kdežto poslední bude spočívati v tom, že nebude moci umříti: tak první svobodná vůle byla v tom, že mohl nehřešiti, poslední v tom, že nemohl hřešiti. A tak zbožnost a spravedlnost budou tak nedotknutelnými, jako štěstí... Smíme říci, že Bůh sám není svoboden, ježto nemůže hřešiti?

V městě tom pak bude svobodná vůle jediná ve všech občanech, a nedělitelná v každém, zbavená všeho zla, plná všeho dobra, těšící se neodolatelně rozkošem věčného života, nepamětlivá hříchů, nepamětlivá utrpení, a přece ne tak nepamětlivá svého osvobození, aby nevděčna byla Osvoboditeli.«[1])

Jakým způsobem lze duchovnímu správci získati muže pro církevní život?

Církevním životem, o němž v otázce jedná se, kterak lze duchovnímu správci získati proň muže, rozumím dvojí stránku laika, dvojí zájem, který má a může míti křesťanský muž na osudech své církve, totiž osobní a společenský. Jako bych řekl: jaký zájem může a má míti nekněz na církevním životě po stránce spásy věčné vlastní a jaký v existenčním boji o udržení, trvání, mohutnění a uplatňování zásad, zástojů, samého bytí Církve a jejího života?

Žijeme zajisté v dobách, kdy na př. častější sv. přijímání se strany mužů je skoro unicum, objevuje-li se zvláště na venkovských osadách, ale i ve městech vůbec ještě veřejná vlažnost jeví se neméně slabě i v projevech na prospěch církve, ať dím, veřejnoprávných, na hájení práv církve, na šíření a uvědomování v lidu jejích poctivých snah, jejích nejlepších úmyslů, jejích nezadatelných hledisk a nároků.

Heslo »refrigescit caritas« t. j. »láska a horlivost upadá« hodí se právě na přítomnou dobu církevních zápasů myšlenkových a stavovských, jednak že skutečně jest náboženský úpadek devotnosti a katolicismu ve světě vůbec, jednak že zvláště u mužů jest nutně potřebí, oživiti v nich touhu po dokonalejším zařízení života dle víry a buditi jejich vrozený smysl pro spravedlnost a právo za účelem získání jich pro církevně-politické kolbiště, t. j. aby si navykali, že na nich jest, má-li církevní život uplatňovati se i ve

---

[1]) De civitate Dei Lib. XXII.

veřejnosti, v zákonodárství, v samosprávě a j. Dle toho a k tomu účelu táže se konferenční otázka, *„jakým způsobem lze duchovnímu správci získati muže pro církevní život?«*

Tu především si uvědoměme, že vůdčí duch církevního života na osadě, jak vyjadřuje se v otázce, jest duchovní správce. Knězi v duchovní správě přináleží vésti laiky na pastvu jejich duchovního života, v moderní době i na zápasiště čistě občanské, do politiky, ovšem ve smyslu vyloženém, pokud jde o zájmy církevní, náboženské, školské, svátostního manželství a pod., ale i hmotné a časné dle zásad křesťanské sociální spravedlnosti na př. v existenčním boji dělnictva proti kapitálu, v záležitostech starobního, invalidního a j. pojišťování na prospěch lidu bez zaměstnání, sešlého, nemožného atd.

Má-li však kněz, farář, kaplan, katecheta vésti muže k pramenům vody živé a k zápasům dejme tomu volebním, přednáškovým, agitačním na schůzích, ve spolcích a veřejných shromážděních v zájmu katolické strany, katolického lidu, církevního života, jest mu nevyhnutelně třeba, znáti prostředky a cesty k tomu, jakož i voliti vhodný způsob, jakým by muže i vlažné a netečné získal pro církevní život, t. j. pro ideje katolického názoru na svět, jako uplatňování ve vespolném žití lidském, jeho blaživé účinky a nezbytný návrat světa k němu. Tu již poznáváme, kterak knězi, dříve než započne práci s laiky, nastává úloha, aby prvý on ukázal porozumění své době, že ví, jaké zmatky v názorech panují, kam tedence lživůdců směřují, které slabiny ovládají jeho stádo, kde kterak s jakou dósí žáru, fortelnosti, umění prováděti aplikace, by seskupil kolem sebe šiky bojovníků učelivých, účinných a šikovných ale též poučených, uspokojených, nadšených.

K tomu především se vyžaduje, aby kněz sám neuzavíral svých očí před valícími se proudy světa, nýbrž bděl a přemýšlel. Jest mu potřebí sociálního sebevzdělání a zejména aby byl horlivým, ale též opatrným. Kněz budiž zářným příkladem dokonalosti a všímavosti. Nic mu neujde. Předčí svou prozíravostí, nedá se překvapiti schůzemi odpůrců, záplavou nepřátelského tisku, náhončími té či oné strany, na vše je připraven, všemu čelí, všude má nitky, své důvěrníky, svůj tisk, svou vážnost a svůj vliv. —

O asketické stránce života kněze se nezmiňuji, poněvadž mám na paměti bludný názor, zejména našich intelligentů, že přísný život duchovní není pro veřejnost, odkud i důsledek, že náboženství jest věcí soukromou, nepatří do politiky, tedy ani kněz.

To věru ponechávám každému z nás jako věc jeho nejlepšího svědomí, ač nemohu se ubrániti, abych nevzpomněl slov při ordinaci nám řečených: »Sit doctorina vestra spiritualis medicina populo Dei. Sit odor vitae vestrae delectamentum ecclesiae Christi.«

Tím také přestávám s výkladem o podmínkách se strany duchovního správce, zavinutých snad ve slovech, že mezi způsoby, jak získati muže pro církevní život, zavírá se reflexe na kněze, že na něm nejvíce záleží, když *vyniká osobně a má routinu.* Také církevním životem možno zahrnuje se účast laiků na zprávě církevního jmění a zádušních statků, snad i úkon patronátního práva. Jeť zajisté působiti k tomu, aby patroni a úřadové v mnohém zlepšili svých názorů na církevní zájmy a s ideálnějším pochopením přikročovali k používání svých kanonických výsad a práv. I tu dal by se začíti rozhovor o tom, kterak získati těchto vlivných mužů pro církevní život, t. j. pro úrodnější práci ve prospěch a ve smyslu církve.

Než, o tom pomlčuji. Zodpovídám konferenční otázku v tomto dvojím smyslu: »Jakým způsobem lze duchovnímu správci získati muže pro církevní život: *a*) duchovní a *b*) veřejný?« A dím hned, že k získání mužů pro intensivnější život dle přání a touhy sv. církve ve smyslu osobního duchovního zdokonalení a oživení dle víry, pokládám za nejúčinnější prostředek, získati mužů našich katolických pro život církve veřejný, praktický, neboť tehdy dají se přivábiti více též i k návštěvě kostela, k nábožnému obcování na mši sv., k poslouchání na kázání, snad i k častějšímu přijímání sv. svátostí a pronikavému oživení života dle víry. Soudím, že by lidé pak byli i moudřeji živi, života více si vážili, jeho lépe využívali, záslužněji a radostněji, že by byli spokojenějšími, nebažili by po světě tolik, cenili by cíl svůj nadpřirozený více než pouze přirozený, toužili by více po lásce boží, po spojení s Bohem, útrapy světa nebyly by jim tak nesnesitelnými, čerpali by vydatněji z nepřeberného pramene nejsv. Srdce Ježíšova jako touhu po ctnosti a svatosti i posilu a světlo v temnosti. Úcta k Panně Marii by ožila památka a přímluva sv. patronů českých v životních zápasech věrných Čechů byla by působivější. Krátce řečeno, urychlilo by se vniterní obrození našich zbožných mužů a ustálil postup k vyšším statkům.

Proto promluvím nejprve o získávání mužů pro církevní život veřejný, což bude i přístupnějším.

Pravím: 1. aby se pracovalo a neustávalo! Každý využij úspěchů, zkušeností, sklamání a chyb z posledního bojiště volebního a agituj dále!

2. Nejlepší agitace jest osobní, příležitostná, přímá nebo skrze důvěrníky.

3. Udržuj stálý styk s přívrženci, jej obnovuj!

4. Studuj letáčky, brožury, odborná pojednání o otázce sociální, t. j. dělnické, národohospodářské, družstevní, o kulturních snahách: rozluky státu od církve, náboženství ze škol, manželské rozluky, programy stran, a měj přednášky o tom nebo zavolej řečníka, anebo pusť se s promyšleným a propracovaným thematem sociálně-apologetickým přímo na kazatelnu, čiň své výklady zajímavé, instruktivní, živé a nadšené, uvidíš, jak se ti muži potáhnou do kostela: jedni ze zvědavosti, z chytlavosti, ale nic nedělá, zí-

skáš je. Po kostele s muži se zastav, promluv s nimi, ucti je a dej jim přístup. Mají na srdci mnoho, jedno slovo tvé jim stačí, mluví-li s velebným pánem, libují si, jak's byl vlídným na ně. Těší se na tebe po druhé zas, již s novinkou vážnou, nechtějí tě zarmoutiti, nebo nízkým chováním se o tvou čest k nim připraviti, ale mají zájem na veřejném hnutí, sledují je, snad i vytasí se s vítanou radou dobrou, informací. Více lidu více ví. Poznáváš situaci na osadě, povahy lidí, slabosti a přednosti, můžeš dostati se blíže i k duši osadníků. Lid má rád, vidí li, že farář již to a to o něm ví, považuje to za starostlivost, soucit, svěřuje se více. Moudrý kněz může tak mnoho dobrého prostředkovati, zjednává si vážnosti u lidí, jdou za ním na kázání, na křesťanské cvičení, do schůzí, k volebnímu osudí. Jsou jeho.

5. Konej si důstojně svůj úřad, na faře i v kostele. Neprodlužuj, nepospíchej. Nehněvej se, leda juste, ale vždy co nejmírněji a hned se přemoz. Jednej mužně s muži.

6. Také ženy, děti a matky pomáhají knězi k otci a muži. Prostředky jsou rozmanité: obrázek, kniha, pochvala ve škole, poptávka po nemocném, návštěva krátká, přátelský vzkaz.

7. Horlivost kněze, svědomitost a dobročinnost.

Mají li muži co společného v obci, hospodě, přátelstvu, tušíš-li, že by tě vítali a můžeš-li, jdi mezi ně nebo vzkaž, proč nemůžeš, byť dodatečně až. Poptávej se, jak se usnesli a p.

8. Založ jim spolek, z něhož by něco měli: hospodářský, Raiffeisenku, včelařský, štěpařský.

9. Veď je na vzdálenější procesí, jednou k sv. Prokopu, na sv. Horu.

10. Mluv s otci otcovsky, důvěrně, moudře, se vdovci nábožně, bolně, s mladými živěji, veseleji, poutavě, zábavně, ze svobodnými junácky, hrdinně, láskyplně, nadšeně. Měj k mužům stavovské cvičení občas, v kázání užívej příkladů na jejich pochvalu, a kde výstrahu dáváš, ať je patrno, že nemluvíš vášnivě, nýbrž v dobrotě, klidu a s uznáním. Mužům ukazuj a dávej přednost. Zachovej jim vážnost i v tom, že zbůhdarma nevyzvídáš na nich ani rodinných ani sousedských klepů. Jen co sami povědí a to cum grano salis.

11. Ve sporech, v pochybách, kde se k tobě muži obrací o radu, se zvláštní vervou ochoty a blahovůle vycházej jim vstříc. Po úkonu zdrž se s nimi ještě okamžik, ukáží ti snadno pozadí sporu, hádky soudy, a často zde právě lze nejlépe reagovati. Na utišení duchů účinkuje nezřídka porozumění pro psychologický vývoj v duši zmítaných, již stačí vsuggerovati vítaný názor, vyňati svízelný bolák utkvělých představ, přenésti do mezí střízlivého pojímání, usuzování, bažení. Takovému mnoho nedomlouvej, spíše buď vlídnější naň a méně slovy volenými více dokážeš, než plýtváním. Tvá autorita tu pomáhá. Při vší dobrotě a lásce k lidem ve vážnosti si nezadej! Vystupuj ušlechtile, schylně, vždy důstojně

12. Zastaň se práv muže v rodině, v hospodářství, v sousedstvu, a ukaž znalost pro ně i s ohledem na veřejný občanský

a politický život: nebuď ti cizí mužů soukromý život. Ne snad že bys chtěl býti vševědoucím, ale z potřeby paedagogické k ovládání osady (jugum meum suave est) a abys uměl na každého účinkovati individuelním jeho požadavkem jako věc ve škole a vychovávaje dle rozdílnosti povah Prostředek k tomu jest svatá zpověď a častější osobní styk mimozpovědní.

13. Rozeznávej dobře, kterak kdy s kým před kolika o čem máš hovořiti. Pamatuj na to, co ti bylo tajně svěřeno, abys toho z neopatrnosti neprozradil, dotyčný tě pozoruje, všímá si každého slova a činu tvého, dobře-li úlohu provedeš, získal sis jeho důvěry, a bude ti apoštolem u jiných k ní. Jinak mluví kněz v soukromí s jedním člověkem, se dvěma, se čtyřma, jinak na kazatelně, jinak ve schůzích důvěrných, jinak ve veřejných, jinak ve spolku, jinak na ulici. S muži musí tvé jednání zanechati vždy dojem, že's to dobře myslil, že ses neunáhlil, že's moudře věc luštil. Někdy dělá zrovna příjemně, dáš-li pokyn mužům, aby se sami pronesli. Smí-li si zadebatovati s tebou a mezi sebou ve tvé přítomnosti, jsou šťastni a celí tví. Vhodně připuštěná debata a moudře vedená dokáže mnohdy více pro praktický účinek, než sebe skvělejší, ale umělkovaná a vysoká řeč.

14. Tvé působení na osadě budiž přiměřené potřebám, schopnostem a chápavosti lidu, budiž populárním, lidovým. Tvé studie nestež se hlavně v tom směru, kterak bys názorně, jednoduše, snadně přiváděl k mysli lidu názory dostupné, pravdy aktuelní, obranu víry a vyvracení hesel běžných, nepravých. Ne učenost, tak jako někdy plastičnost, říznost, vtipná odpověď poráží odpůrce a získává souhlas. Do toho je třeba zejména mladší muže zaučovati. Vtipem jen srší, nuže ať s ním jdou i naproti socialistovi a vítězí pravdou. Jak usadil agrárníka katolík, jenž volil s katolickou stranou a onen se mu usmíval: A vy jdete s katolíky? Řekl mu: Až budu Turkem, budu volit s Mohamedány! Aneb jak řízně odbyla žida venkovanka ze vsi: Někdo se tázal na nádraží okolostojících, koho budou voliti; žid skočí a dí s úštěpkem: Sv. Vojtěcha! Přítomná selka mu rázem odvětila: A naši Hilsnera! — Když po schůzi Janského měl schůzi red. V. Myslivec, povykoval za ním jeden: Spasitel! spasitel! Myslivec obrátí se a dí: Ano, po sv. Janu přišel Spasitel! A zvítězil nad Janským a nad socialistou!

15. Tak se musí náš malý lid vychovávati apologeticky. K tomu jsou výborné krejcarové týdenníky naše »Meč«, »Štít«, »Práce«, na Kladně »Právo«. Žádoucí by bylo, aby ve všech vikariátech anebo hejtmanstvích přidávaly se k ústředním číslům těchto časopisů ještě přílohy místní s lokálkami z kraje. Tím by se velmi účinně působilo. V našem traktu osvědčuje se »Meč«; rozšiřujme ho proti »Cepu« kde můžeme.

16. Zejména na našem vikariátě, kde jsme první v celé arcidiecési pražské s pomocí boží prosadili katolického kandidáta na říšskou radu, nespouštějme se zřetele našich katolických mužů. Svolávejme je nadále ke schůzkám, zprvu důvěrným, agitačním,

později, jak potřeba ukáže, pustíme je opět v statečný, srdnatý boj, máme zemské volby za dveřmi, ať prosadíme ještě do zemského sněmu, do okresu, a vyčistíme mnohé své obce od prášků a prospěchářů. Tomu volám: Zdař Bůh! *Ferd. Schmidt.*

Otázka Honoriova.

Její vznik, dějiny a význam:

Pojednává **Frant. Gája.**

Neutuchly ještě boje proti neomylnosti papežské, ač 36 r. už trvá dogmatická její definice. Spíše rostou útoky, čím silněji dmou se vlny nepřátelského odboje a čím více k bezuzdné, proticírkevní agitaci je třeba dokladů historických o chybách papežů, neb o zdánlivém rozporu theoretických dogmat s církevní praksí. Nad jiné vděčnou látku poskytuje nepřátelům záležitost papeže Honoria ve styku s monotholetismem, tak že ji opět a opět přetřásají. Jest dosud namnoze v živé paměti, jaké spory vědecké i osobní vyvolala tato záležitost na sněmu vatikánském. [1]) Celá literatura povstala o Honoriovi po čas zasedání sněmu. Nepřátelé nového dogmatu čítali ve svých řadách muže nejzvučnějšího jména vědeckého, jako Hefeleho, Döllingra a j., kteří vesměs odvolávali se na odsouzení Honoria a svými vědeckými důkazy poskytli, ba poskytují dosud výtečné zbraně všem živlům proticírkevním. Nastává nám tedy povinnost v zájmu pravdy i obrany církve důkladně dotyčné dějiny studovati, všeliké těžkosti novými, přiměřenějšími způsoby objasňovati a poučováním chrániti druhé před nástrahami nepřátel.

Ještě z jiných důležitějších příčin můžeme pojednávané thema nazvati časovým. Působením cyrillomethodějské idee vzmáhá se u západních Slovanů ruch, směřující na východ, který maje na praporci cíle svého psána slova: »sblížení a vzájemné porozumění na základě práce vědecké,« vzbudil značný ohlas též v církvi pravoslavné, zvláště v pobratimské říši ruské. Kromě několika mužů šlechetných a vzdělaných, kteří pátráním po pravdě připravovali půdu unii, jako nejznamenitější z nich, Vlad. *Solovjev* [2]) a rovněž

---

[1]) Nejnověji pojednal obšírně o průběhů vat. sněmu Th. *Granderath* v díle: »Geschichte des vat. Konzils, Freiburg 1903, 2. Bände.

[2]) O Honoriovi soudí V. Solovjev velice mírně a příznivě, ba omlouvá jej nadobro slovy: »Papež Honorius ani nepochopil, nač tázal se jej patriarcha Sergius i odpověděl mu úplně nevhod. O tom lehko přesvědčí se každý, kdo pozorně a nestranně pročte vlastní list Honoriův, umístěný v aktech VI. všeobecného sněmu. Toto neporozumění se strany papeže Honoria nezdá se divným býti pro ty, kteří znají názory na tento předmět dřívějších církevních učitelů. Tak sv. Cyrill alexandrinský ve svých výkladech evangelia Janova (kniha, II. hlava V.) dokazuje, že kdykoliv Slovo boží rozlišuje v Kristu dvě vůle, činí tak, aby se přizpůsobilo lidským představám a chudosti slov v řeči, ve skutečnosti však Kristus má nejen jednu vůli, nýbrž jest sám toliko vůlí Otcovou.« (Cyrill. Alex. Opp. ed. J. Auberti, Parisiis, t. IV. p. 198.) (Istorija i buduśćnost teokratij, str. 52.

znamenitý přítel jeho, kníže *Trubeckoj* († 1905); zastávají se i časopisy této velikolepé myšlenky a zvláště vědecké ústavy akademické, neb musejní ji společným bádáním leckde uskutečňují.[1]) Též nově poskytnutá svoboda na Rusi bude zajisté dalším stykům mezi námi a východem na prospěch. Jest si jen přáti, aby na úlohu, odtud vzniklou, byli naši theologové dobře připraveni. Ruská bohověda učinila zvláště po stránce historické, přičiněním professora Lebeděva a školy jeho, už značný krok ku předu, ale od tradičných předsudků po Řecích zděděných, dosud neupustila, tak že bude v posuzování dějin východní církve potřebí veliké opatrnosti, aby vzájemná nedůvěra nenalezla nové potravy. S radostí uznáváme oprávněnost pravoslavných věřících, býti hrdými na prvá století své církve, neboť tisíce mučeníků, většina církevních otcův a dogmatická usnesení základních pravd křesťanských vyšla z jejího středu. Různé přehmaty a nepřístojnosti ve věcech disciplinárních počaly řáditi teprv tehdy, když ústrojím církevním jako jed pronikl vládní, *thekratický* absolutismus. Jemu sluší přičísti také zrádné vystoupení řeckých otců proti Honoriovi na VI. všeobecném sněmu v Cařihradě r. 681.

Četná literatura o thematě našem jednající, ukazuje na neobyčejnost a zajímavost případu. K práci samé bylo použito těchto autorů:

J. Mansi: Collectio conciliorum, Paris 1771.

Skýtá potřebná akta sněmovní a listy papežů v jazyku řeckém i latinském, kdežto Migne podává namnoze jen latinský překlad z řeckého. Neboť latinský originál obou listů Honoriových a jiných ještě dekretů se nezachoval.

Baronius: Annales Ecclesiastici, Paris, 1742. Historická fakta proplétá illusorními úvahami o padělání listin Honoriovi nepříznivých. Po stránce chronologické, jakož i věcné jej doplňuje Pagi »cum critica historico-chronologica.«

Natalis Alexander: Historia Ecclesiastica, Parisii, 1730. — Případ Honoriův pojednává jadrně ve smyslu Lva II., Svazek V., str. 532—544.

Munier U., Vindicatio Honorii Pontificis Romani, Würzburg 1747.

Holtzclau Th., Honorius I., Würzburg 1762.

Chmel I., Vindiciae concilii oecumenici VI., Praha 1767.

Molkenbuhr M., Dissertatio XXma: Quod Honorius Papa I. a) non docuerit vel asseruerit haeresin Monotholetarum; b) quod non fuerit damnatur in Concilio generali VI, c) quod acta huius Concilii. anae nunc exstant, foedissme sint interpolata. Monasterii, 1796.

Schneemann G.: Studien über die Honoriusfrage, Freiburg 1864.

---

[1]) O navazujících se stycích mezi východem a západem činí stručnou, ale věcnou zmínku *Fr. Grivec* v úvodě k doktorské disputaci »Probi zluki z greckoju cerkvoju po Sobori Florent.« Niva, Lviv 1905, str. 4.

Reinerding F.: Beiträge zur Honorius- und Liberiusfrage. Münster 1865.

Scheeben M.: Zur Orientierung über die Honoriusfrage, na str. 91.—118. svého časopisu Oekum. Konzil, sv. II., (1870).

I. *Pennacchi*, De Honorii I. Romani Pontificis causa in concilio VI., dissertatio. Romae 1870.

Ghilardi I., Honorius Papa ab excusationibus veterum et novorum infallibilitatis Summi Pontificis adversariorum vindicatus. Taurini 1870.

Theol.-prakt. Quartalschrift, 1870., Linz. Časová úvaha: »Hat Honorius ex cathedra etwas häretisches als Glaubenssatz vorgeschrieben?« Polemisuje s Hefelem, jenž vydal protestní spisek před prohlášením pap. neomylnosti.

H. Grisar: Paralipomena zur Honoriusfrage, začíná se na str. 675 časopisu »Zeitschrift für kath. Theologie,« 1887 (až 688). — Podává přehled všech hypothes, které na rozřešení otázky Honoriovy dosud byly sestaveny.

J. Hergenröther: Handbuch der allgemeinen Kirchengeschichte, Freiburg im Breisgau, 1879. I. Band, od str. 356.—371.

B. Jungmann, Dissertationes selectae in historiam ecclesiasticam, T. II. (1881) de causa Honorii p. 383—458. Honoria odsuzovali zvláště de Hefele C., Causa Honorii Papae. Neapoli 1870. — P. le Page Renouf, The Condemnation of Pope Honorius Lond. 1868.

Osud Honoriovy otázky na sněmu vat. líčí zmíněný už

Granderath: Geschichte des vat. Konzils, Freiburg, 1903. 2 Bände. I ruská literatura o naší věci jest dosti četná. Posloužil mi obzvláště:

A. P. Lebedev: Vselenskie sobory VI., VII., VIII. věkov, S. Peterburg, 1904. — Dílo vědecky cenné a přesně spracované. O Honoriovi mluví se tam bohužel málo.

Cerkovoe predanie i russkaja bogoslovskaja literatura, Freiburg v Brisgavě, 1898. Jest to polemika, která nevyniká ani přehledností, ani kritičností, ale informuje dobře o duchu bohoslovné literatury ruské a o názorech její zástupců, jako *N. Běljaeva, Lebedeva, Katanského a Suškova.*

Záležitost papeže Honoria obsahuje přirozeně dvě části. Všeobecně mu totiž vytýkají nepřátelé, že byl přívržencem monotheletického učení o jedné vůli v Kristu, začež ho prý VI. sněm všeobecný anathematisoval. Abychom mohli neoprávněnost této výtky dokázati, nutno I. prozkoumati podklad, od něhož se odvozuje, a jímž jsou dva listy poslané Honoriem tehdejšímu patriarchu cařihradskému, Sergiovi, a II. musíme vypátrati smýšlení současníků Honoriových o jeho listech, všimnouti si důkladně dějin VI. sněmu jakož i jednání tehdejšího papeže Lva II. a sledovati konečně otázku Honoriovu v pozdějších dobách.

I. Prvá část nepůsobí přílišných obtíží, poněvadž v obou podezřelých listech bez vnucování všelikých přídavků nelze nalézti nic heretického. Chyby ovšem dají se jim vytknout veliké, zvláště krátkozrakost a nerozhodnost papežova oproti úskočným Řekům.

Stručně podané okolnosti, v jichž prostředí listy byly psány, vysvětlí poněkud tento nedostatek.

Z theologicky vzdělaných panovníků řeckých po Konstantinovi a Justinianovi vynikl nejvíce Heraklius (610—641). Sběhlost v náboženských otázkách mu posloužila velice k dalekosáhlým plánům politickým. Aby říše nebyla ustavičně zmítána dogmatickými třenicemi, rozhodl se monofysity, kteří po sněmu chalcedonském odpadli, zase spojiti s pravou církví. Duší celého plánu byl cařihradský patriarcha Sergius, bystrý, opatrný, úskočný, ale dvorný muž. Příležitost k provedení našel císař na vítězných pochodech proti Peršanům poprvé roku 622 v Armenii, [1]) kde vyslovil se proti vůdci monofysitické sekty Severiánů, Pavlovi, o jedné působivosti v J. Kristu, a po druhé, když sešel se v Kolchidě s monofysitickým biskupem, Cýrem. Na radu Sergiovu (jak píše tento Honoriovi) získal císař formulou »μία ἐνέργεια« v Kristu biskupa Cýra a učinil z něho povolný nástroj svých záměrů v Egyptě. Dosadiv jej na alexandrijský stolec patriarchy doufal, že novým učením bude 6.000.000 tamějších monofysitů přivedeno do lůna církve. A nezklamal se, aspoň částečně dílo se zdařilo.

Zároveň však pravoslavný lid počal se zvedati na obranu čisté víry, neboť nemohl déle snésti řeči spojených Egypťanů: »Sněm chalcedonský přišel k nám a ne my k němu.« Za vůdcovství statného mnicha Sofronia rostlo jitření na všech stranách. Sergius viděl své dílo v nebezpečí, i potlačit chtěl celé hnutí jednak pokynem daným Cýrovi, aby o působivosti v Kristu zakázal vůbec veřejně mluviti, jednak tím, že získati hleděl novému učení muže nejváženější. [2]) Vyhlédl si v první řadě samého papeže, tehdy Honoria I. (625—638). V poslaném jemu listě označil stručně dosavadní rozvoj hnutí na východě, ale užil zároveň celého aparátu řecké etikety, uhlazenosti, pochlebování, nadsázek, lsti, ba i podvodu. [3]) Na konci prosí papeže s předstíranou skromností, aby nedostatky jeho nařízení doplnil a o všem podal vlastní názor [4])

Honorius neodolal svůdné laskavosti. Ač četl v listě, že Sofronius, nepřítel nového učení, stal se už patriarchou jerusalemským (asi roku 633), nečekal na jeho synodální okružník, který zjevně chtěl Sergius předejíti a papeže si zajistiti. Bez vážnější úvahy uložil svému kancléři, opatu Janovi, vyhotoviti písemnou odpověď, v níž replikuje zprávu Sergiovu o jakémsi Sofroniovi, zabránivšímu Cýrovi alexandrinskému užívati výrazu »μία ἐνέργεια«, chválí Sergia, že z opatrnosti tento výraz vůbec zakázal a podává své mínění takto: »Vedením božím dospěli jsme k měřítku pravé víry . . . . a vyznáváme, že J. Kristus . . . . působí božská díla lidskostí hypostaticky s ním, Logosem, spojenou, a že tentýž pů-

[1]) Hefele, III., 113.
[2]) Lebedév, II., 85.
[3]) Pravil, že sjednoceni byli všichni monofysité Egypta, kdežto v pravdě se tak stalo s malou sektou Theodosiánů. Hefele III., 131.
[4]) Mansi XI., 530, Baronius, 278.

sobí lidské skutky, poněvadž tělo nevyslovitelně spojeno jest s božskostí . . Proto vyznamenáváme také jednu vůli (ἓν θέλημα) J. Krista, neboť naše přirozenost byla od božství vzata a sice přirozenost bez viny, jakou byla před pádem. V údech J. Krista nebyl jiný zákon a jiná vůle Spasiteli odporující . . . A praví-li Písmo sv.: »Nepřišel jsem plniti svou vůli, nýbrž vůli Otce« (Jan 6., 38), nebylo to řečeno pro rozpor vůlí, nýbrž pro nás, abychom ne vždy svou, nýbrž Otcovu vůli plnili [1]) . . . Jestli pro skutky božství a lidství vhodným jest, jednu nebo dvě energie jako přítomné si mysliti, netýká se nás. Neboť z bible jsme se jen naučili, že Kristus a jeho Duch působí mnohým způsobem (πολυτρόπως) . . Podle Písma sv. chceme mysleti a dýchati odsuzujíce všechno, co jako novota slovní v církvi boží by mohlo způsobiti pohoršení [2]) . .

Čeho chtěl Honorius dosáhnouti, vysvítá ze směru celého listu. Pokoj a uklidnění církve za všech podmínek bylo jeho ideálem a nejen jeho, nýbrž politiky římské vůbec od času Řehoře V., jenž láskou křesťanskou ovládal katolický svět. Honorius vyšel přímo ze školy jeho. [3])

O těchto poměrech snad věděl Sergius dobře a proto vedle doktrinelně heretických výrazů v listě zdůrazňuje svá pacifická nařízení vůči pravoslavným i nově obráceným monofysitům tak, že papež se hlavně jimi zabývá a odůvodňuje je ze všeobecných sněmů, které dvě přirozenosti v Kristu dogmaticky stanovily, o dvou, nebo jedné působivosti však ničeho ještě nerozhodly.

I když poslové Sofroniovi zavítali do Říma se synodikami, zůstal papež konservativním zásadám věren, jak ukazuje druhý list jeho zaslaný třem patriarchům východu, Sergiovi, Sofroniovi a Cýrovi. Zachoval se ve dvou zlomcích mezi akty 13. sezení VI. sněmu. [4]) Obsahuje požadavek, aby nový výraz: »jedna, nebo dvě působivosti« byl zavržen. Navazuje pak na slova, která Sergius citoval z dogmatického listu Lva V.: »agit enim utraque forma cum alterius communione, quod ei proprium est,« a dokumentuje zcela správné stanovisko Honoriovo: »Musíme vyznávati, že obě přirozenosti v jednom Kristu jsou sjednocené a že každá ve spojení s druhou působí a jedná; božská přirozenost působí, co božské jest, lidská, co lidského jest (inconfuse, indivise atque inconvertibiter). Naposled oznamuje Honorius, že slíbili mu poslové

[1]) Honorius tam praví: »verba haec esse dispesantionis humanitatis assumptae.« Nepřátelé, jako patriarcha Pavel v dopise k papeži Theodorovi, pokládali slovo »dispensatio« (οἰκονομία) za rovnocenné s výrazem accomodatio (k feči lidské) a chtěli dokázati, že Honorius lidské vůle Kristovy neuznával. Pavel byl za to právem od papeže sesazen r. 647. (Hefele III., 186); Neboť »dispensatio« (οἰκονομία) u sv. Augustýna a jiných sv. Otců značí dojmy smutku a stísněnosti před utrpením, které J. Kristus dobrovolně na se dopustil, jak plynuly z lidské přirozenosti, aby nám dal příklad trpělivosti. (Jungmann II 436.)

[2]) Mansi XI., 538.

[3]) Kirchenlexikon VI., 248.

[4]) Mansi XI., 579.

Sofroniovy vzdáti se výrazu »dvě energie« pod tou podmínkou, jestli také Cyrus upustí od hlásání »jedné energie«.

Oba listy vyhovovaly Sergiovi více, než sám snad očekával. Snažil se dosáhnouti od papeže aspoň schválení negativního postupu svého oproti sporům, neboť heretické smýšlení zakryl na konec zmíněnou už větou Lva V. Honorius však na základě této věty nejen vyslovil učení pravé (»božská přirozenost působí, co božské jest, lidská, co lidského jest«), nýbrž dav se svésti poznámkou Sergiovou, že i sv. Otcové, aby mnoho duší bylo získáno, ukázali oproti některým výrazům bohumilou povolnost, užil také slov nanejvýš choulostivých. K agitaci, když byla oddělena od souvislosti, hodila se tato slova přívržencům monotholetismu výtečně, zvláště pak věta: »*ἓν θέλημα ὁμολογοῦμεν*«

Listy Honoriovy staly se vůbec hlavní oporou monotholetů při šíření jich bludů a nelze do jisté míry diviti se otcům VI. sněmu, že tak příkře proti nim vystoupili. Ony jedině zplodily později celou řadu disputací heretiků s katolíky a vyvolaly ve spojení následujícími událostmi »otázku Honoriovu« *κατ' ἐξοχὴν*, pročež zasluhují bedlivé pozornosti. Nejsme první, již o nich chceme souditi a bylo by indiskretností svědectví tolika mužů přehlédnouti Ostatně spočívá vývoj celé otázky v pouhém nazírání různých věků na listy i přesvědčení Honoriovo.

LISTY HOMILETICKÉ.

Svátek sv. Václava.

Svatý Václav vzorem křesťansky náležité modlitby a práce.

»Žádost moudrosti přivádí do království věčného.« Moudr. 6, 21.

Ve víru dnešního života, v němž tak snadno ztrácí člověk pravý názor světový, nemá křesťan katolický nikdy zapomínati, proč vlastně žije, že cílem jeho žití není bohatství, požívavost nebo sláva tohoto pomíjejícího světa, nýbž nebe, věčné království. A do tohoto království pravého štěstí a pokoje přivádí, jak jsme právě slyšeli, žádost moudrosti, ovšem žádost plodná, spojená s vytrvalou prací získati ji. A víte, drazí, v čem záleží ta moudrost tolik mnohoslibná? — Jediné v přesvědčení, že člověk je stvořen pro život věčný a v upřímné snaze užiti všech vhodných prostředků, které pravé náboženství k dosažení jeho nabízí. Tohle má býti životní zásadou každého katolického křesťana, kterou při dobré vůli velmi snadno může uplatňovati v každém povolání. Staré sice, avšak dobré pravidlo: »Modli se a pracuj!« bude mu vhodným vodítkem.

Modlitba má v životě našem nesmírnou důležitost. Můžeme to snadno naznati z jednání Pána Ježíše, který nejen sám se modlil, ale i apoštoly své k modlitbě vybízel a modliti se je naučil všem nám známé modlitbě Otčenáš. Modlitbu tuto denně se modlíme, a přece tak málo míváme smyslu pro správné pochopení jednotlivých proseb, což patrno z našich prací, které velmi zhusta nekonají se v duchu modlitby, jak by býti mělo. V tom ohledu jest nám dnešní *světec Václav vzorem křesťansky náležité modlitby a práce,* jak se o tom v dnešní promluvě přesvědčíme.

Pojednání.

Pozorujme, zač lidé ve svých modlitbách prosí, pro co na světě pracují! Jsou to po většině věci čistě světské, pravého křesťana, který dle slov Kristových má nejprve hledati království boží, opravdu nedůstojné. Pán Ježíš zahrnul je pouze do jedné ze

sedmi proseb svého Otčenáše, která zní: »Chléb náš vezdejší dejž nám dnes.« A jako modlitba, tak i práce lidí tělesně smýšlejících nese se jen k zaopatření časných potřeb, tělesného pohodlí. Taková modlitba a práce, drazí moji, neodpovídá pravidlům křesťanské moudrosti, taková nepřivede nikoho do království věčného.

Pozorujme, jak se modlil a jak pracoval sv. Václav! A abychom nezabíhali snad příliš daleko, zůstaňme při modlitbě Páně, kterou náš český patron jistě denně několikráte konal.

Vychován byv v duchu katolické víry od báby své sv Ludmily, měl vždy u veliké úctě jméno boží a svatých, a proto když se stal českým vévodou, všemožně o to pečoval, aby s ním jméno to uctíval celý český národ. Pobádala ho v tom hned první prosba Otčenáše, jejž s pravým porozuměním a zbožností se modlil, »Posvěť se jméno tvé!« Byl si toho ovšem dobře vědom, že za stávajících tehdy poměrů touhy své nevyplní, protože v českém národě vládly posud ještě zvyky pohanské, jimiž jméno boží hlavně bylo znesvěcováno, proto, řídě se smyslem druhé prosby modlitby Páně: »Přijď království tvé!«, staral se o to, aby křesťanství v Čechách hluboké kořeny zapustilo a na jeho základě šířila se vzdělanost a mravnost Za tím účelem zakládal kostely a školy, a povolával k nim kněze a učitele. Tak na hradě pražském založil chrám sv. Víta. -- Netřeba podotýkati, jakou radostí planulo srdce jeho, když práce se dařila a království boží nejen zevně, nýbrž i uvnitř, v duších lidských, se rozmáhalo. Jevilo se to upřímnou zbožností, ve které sám byl lidu i šlechtě dobrým příkladem, bylo to patrno ze skutků křesťanského milosrdenství, jimiž hlavně on vynikal a jiné vybízel k následování.

Jednání takové se sice mnohým rádcům jeho nelibilo, vytýkali mu, že jím zanedbává povinnosti vladařské, sv. Václav se však proto od nastoupené cesty křesťanských ctností neodchýlil. Aby těmto neoprávněným výtkám zabránil, počal konati skutky zbožnosti a křesťanské lásky tajně. S věrným sluhou svým Podivínem chodil v noci do chrámu, v noci chudým roznášel almužny. Věděl, že to je vůle boží, kterou světu oznámil náš Spasitel, když, mluvě o posledním soudu, zřejmě upozornil, že na skutky milosrdenství věčný a spravedlivý soudce jak při odměně, tak při trestu bude se odvolávati. A vůle boží byla sv. Václavu nad vůli lidskou, protože Boha nade všecko miloval a přál si, aby nezůstala nesplněna prosba: »Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi!«

Jako moudrý panovník měl sv. Václav také péči i o tělesný blahobyt svého národa. Poněvadž pak podmínkou řádného vzdělávání půdy a provozování rozličných živností, od kterých blahobyt ten závisí, jest především doba míru, přál si, aby mír v zemi byl zachován. Vidno to z toho, že když hrozilo z Němec zemi české válečné nebezpečí, a vojska krále německého Jindřicha I. blížila se již ku Praze, uvolil se bez boje králi německému odváděti někdejší poplatek 500 hřiven stříbra a 120 volů ročně. Tím zabránil, že nebyla země v šanc vydána hrůzám válečným, které

ohrožují zemědělství i živnostnictví. S tím větší důvěrou mohli se všichni Čechové se sv. vévodou svým modliti: »Chléb náš vezdejší dejž nám dnes!«, žehnej, Bože, pracím našim, aby měly zdárný výsledek. A co více platí, mohli bez překážky obcovati službám božím, přijímati sv. svátosti, což všecko je potravou duše, která bez potravy té hlavně v době válečné pustne a hyne.

Při vynikajících ctnostech a dobrých vlastnostech měl ovšem sv. Václav i své slabosti a chyby, vždyť byl člověkem, který, byť i spravedlivý byl, sedmkráte denně hřeší. Toho si byl dobře vědom, a proto nevylučoval se z počtu kajícníků, ale spolu s nimi za sebe i za ně prosil: »Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům!« A aby došel odpuštění, opravdu také sám odpouštěl těm, kdo mu ublížili. Tak odpustil Radislavovi, vévodovi zlickému, proti kterému s vojskem do pole vytáhl, aby zpupnost jeho potrestal. Odpustil i svému bratru Boleslavovi, když v den mučednické smrti jeho první mečem po hlavě ho ťal u dveří kostelních, řka k němu: »To ti odpusť, bratře, Bůh!«

Maje pravé přesvědčení náboženské, pokládal světec náš za největší zlo hřích, a nemohl tedy zůstati lhostejným k tomu, když pozoroval, kterak mnozí, hlavně šlechta, hoví mravům pohanským, páchají nepravosti. Dovolávaje se pomoci boží slovy: »Neuveď nás v pokušení!«, snažil se příležitost ke hříchu odstraniti, zlé návyky obmeziti. Tím ovšem vyvolal proti sobě nenávist, která dopomohla mu k smrti mučednické.

Jako starostlivý otec modlí se za své dítky, tak modlil se sv. Václav zajisté i za svůj národ, aby ho Bůh chránil před zhoubnými následky hříchu, jenž bídné činí národy, aby ho zbavil zla časného i věčného. »Ale zbav nás od zlého!« Tak volával pln důvěry ve svých modlitbách, když ve chrámech klečíval, a obavy tížily duši jeho. — A když oněměla ústa, když srdce ustalo tlouci, a lid český volal k němu modlitbou i zpěvem, vyslýchal prosby jeho, přimlouval a přimlouvá se posud, aby nedal Bůh zahynouti nám ni budoucím.

Drazí v Kristu! Tak se modlil, tak pracoval sv. Václav. Práce byla výsledkem dobře pochopené modlitby Páně, on pracoval v duchu jejím. Kristus Pán řekl: »Ustavičně se modlete!« Takovým způsobem vyplnil rozkaz Páně. A tak se modliti, tak pracovati má každý křesťan katolický. Potom jest práce jeho modlitbou jakoby posvěcena a spočívá na ní boží požehnání. Mezi prací a modlitbou má býti soulad, nemáme v jiném směru pracovati než se modlíme. Potom jediné stane se nám modlitba a práce vhodným prostředkem, abychom si osvojili pravou moudrost, která přivádí do království božího, která působí, aby byl člověk nejblíže Bohu. Amen. *Václav Adjutus.*

Svátek sv. Václava.

Život a smrt sv. Václava jest obětí hříchů hlavních.

»Neboť, kdo bude chtíti života svého zachovati, ztratil jej, ale kdo ztratí život svůj pro mne, nalezneť jej.«
Sv. Mat. XVI. v. 25.

Život a smrt jsou v rukou našich. Každý z nás tká roucho života neb rubáš věčné smrti, a nejen každý z nás sám tká, nýbrž ti naši bližní tkají na šatě života a smrti, to jest pomáhají nám buď k zásluze, buď k hříchu. Tuto pravdu máme znázorněnu též v životě našeho sv. patrona sv. Václava, jehož ctnost se ukazuje právě při mnohých nepřátelstvích, které musil přemáhat, a jeho mučednická smrt, podobající se smrti Abela spravedlivého jest obětí hříchů, jimž holdovalo jeho okolí, příbuzenstvo a lid. Hříchy ty učinily bídný konec sv. dědici a snížili lid.

Mezi hříchy, víte, že se jedna jich skupina nazývá hříchy hlavní, protože jsou jaksi hlavou a pramenem jiných hříchů. To sestavení těch sedmi hlav hříšných jest hluboce důmyslné. Na prvním místě jmenuje se: pýcha, pak lakota, pak smilstvo, závist, obžerství, hněv a lenost.

Když budeme dnes život našeho patrona rozjímati, *chci vám právě na sv. mučedníku ukázati, kterak těchto sedmero hlav hříšných vetkalo všechno zlo do jeho života a naplnilo celé přátelstvo neštěstím a nepokojem.* Vyslechněte mne pozorně a vezměte sobě to poučení, abyste nesázeli ty trny v životě svém ani bližního.

Pojednání.

1. Sv. Václav, 18letý syn Vratislavův, byl výtečně vychován na školách jak slovanských, tam se učil napřed jako na školách přístupnějších, tak na školách latinských v Budči, kam později byl vyslán. Jemu jako staršímu patřila koruna knížecí vším právem. On svou výchovou byl jí také hoden. O něm lze právem říci, co sv. mučedník náš sv. Jan řekl trapiči svému Václavu IV., že ten jest hoden jména královského, kdo ctnostné skutky koná. Jak rodem, tak ctností byl sv. Václav hoden knížecí koruny, vždyť o něm nám nejstarší a vší důvěry hodné knihy vypráví jako o knížeti spravedlivém, lidumilném, statečném a jaké jiné ctnosti křesťanské jsou.

Však vizte, co způsobí jediná pýcha zlého. *Pýchou se nazývá nezřízená touha vyvyšovati se nad jiné.* A ta jediná nezřízená touha u mladšího bratra sv. Václava, Boleslava, učinila z něho bratrovraha. Neboť to jest jisto, že Boleslav sám tu žádost po stolci knížecím měl a že od jiných byl ponoukán knížetství se zmocniti.

Boleslav neměl práva býti knížetem, neboť byl mladší než sv. Václav. On neměl ani těch krásných vlastností, kterým se vycvičil náš sv. dědic ve škole babičky své sv. Ludmily. Ač neměl

práva ani vlastnosti, on měl nezřízenou touhu vyvyšovati se nad jiné, a ta stačila, že učinila sv. Václava mučedníkem a českým Abelem a Boleslava bratrovrahem. Kainem. Kosmas dí, že Boleslav zamýšlel vraždu, »aby obdržel panství v zemi«. Kal. 54. Toť známá každému českému dítěti historie. Ale ta historie se opakuje v různých přeměnách na vsi, ve městě a v kruzích vysokých, a šíří morový svůj zápach. Vizte tu zhoubu, kterou působí, ona pamatuje jen na sebe a zapomíná na Boha a bližního. Miluje jen sebe, jen život svůj a ten chce zachovati jak on si přeje a žádá, ne jak Bůh chce svým řádem. On miluje jen sebe, ne Boha, a proto ač hledá život, ztratí jej, protože život jen v Bohu a jeho sv. vůli nalézti můžeme. Proto praví Pán: »Nebo kdož by chtěl život svůj zachovati, ztratí jej, a kdož pak ztratil život svůj, nalezneť jej.« Sv. Mat. 16. v. 25. Boleslav hledal život svůj, aby žil tak, jak on si přál, a nezřízeně toužil po knížecí koruně a připravil o tento život bratra svého. To není jediné bezpráví, které bylo na světě spácháno z pýchy. K tomu byste musili připočísti všechny úkladné vraždy, všechnu řevnivost v přátelstvu a v rodinách, všechno vynášení v sousedstvu, všechno to předstihování se nemoudré a nespravedlivé. Není stavení, kde by nebyl po pýše aspoň zápach. Všechny mody šatstva, druhy zábav jsou její děti, které moří mnohou domácnost. Kéž si vezmeš slova Sirachova 10 v. 7. k srdci: »V nenávisti jest před Bohem i lidmi pýcha«, a slova Písma: »Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost« — Jak. 4 6., a slova Páně, že ten, kdo si žití volí jak sám chce, najde smrt sobě, ale kdo se zřekne života dle své vůle a vloží vůli svou do vůle boží, nalezne život V životě sv Václava vidíte, jak nezřízená touha vyvyšovati se může hříchem učiniti.

2. Vezměte druhou hlavu hříšnou: *lakotu, to jest nezřízené bažení po statku pozemském.* Podívejte se do života sv. Václava. Dám slovo střízlivému historiku Kalouskovi, který vybral z různých zpráv velice přesně, ba až krutě někdy jen to, co naprosto vyvrátiti nelze. Jak líčí hospodářství v rodině knížecí? Na str. 8. »Obrany sv. Václ.« vyd. II. píše: »Ludmila sídlila na Tetíně u nynějšího Berouna, kdež v župě tetínské měla vykázané sobě vdovské statky. Kněžna *Drahomíra, vedena jsouc nezřízenou žádostí po majetku své tchyně a žárlíc na její vliv u mladého knížete i na oblibu v lidu, umyslila sobě zbaviti se jí vraždou.* V tom ji podněcovali někteří velmoži, *rovněž z lakoty a panstvichtivosti.* Přední z nich Tuman a Kovan z rozkazu Drahomířina přepadli brannou mocí hrad Tetín a zardousili tam Ludmilu v sobotu 15 září 921. Tuman a Kovan nebyli nikterak pouze najatými vrahy a nástroji v ruce Drahomířině, nýbrž představitelé nově tvořící se služebné šlechty dvorské, kteří *užívali sami špatných úaružívostí Drahomířiných za prostředek k nabytí většího bohatství a moci.* Kněžna zmocnivši se všeho majetku, obdařila hojně vrahy a jich příbuzné. Ale na této odměně nebylo dosti; Tuman a Kovan nabyli nyní svrchovaného vlivu při dvoře Drahomířině, vládli prý v celé zemi jako vznešená knížata a vypínavostí svou uráželi vrstevníky, tak

že vzbudili proti sobě nenávist všeobecnou Konečně i kněžna Drahomíra, když hospodaření jejich stalo se nesnesitelné, rozdvojila se s nimi a utratila je. Tuman utekl zavčas se vším příbuzenstvem ze země. Kovan s bratrem byli na útěku chyceni, k sněmu na soud postaveni a z nálezu jeho odpraveni; příbuzenstvo jejich, dospělé i děti, dala Drahomíra jedním dnem pohíti.« Tak zní slova klidného dějepisce, který líčí, nevěda snad, truchlohru lakoty. Nesmíme však mysliti že tato vášeň řádila jen tehdy r. 921 a jen na Tetíně. Ona řádí roku 1906 a Tetín jest na každé osadě, jakož i Kovan a Tuman mají své duchovní potomky, třeba by Drahomíra dala jedním dnem dospělé děti utratiti.

Vidíte zde v ukrutném obraze skutečných dějin řádění vášně, nezřízené žádosti po statku pozemském. Kolik zlého způsobila na Tetíně a okolí v r. 921 a následující léta až do smrti sv. Václava r. 935 a až dodnes. Sir. k. 10 v. 10. praví: »*Nic není neprávějšího než milovati peníze, neb takový i duši svou má na prodej.*«

V katechismu jednom (Laužecký, str. 219.) praví se: »*Z lakomství vyvozuje se zvláště: tvrdost srdce, nepokoj duševní, klamavost a podvádivost, zrada, násilnictví*«. Jest třeba ještě nějakého příkladu jiného než z dějin sv. Václava? Drahomíra uvázala se ve skutečnou vládu země, ona měla statky knížecí a moc vladařskou, ale neměla na tom dosti, ona toužila ještě i po výměnku své tchyně sv. Ludmily a žárlila na lásku vnoučete. Vidíte zde tvrdost srdce a nepokoj duše. Ona podvodem a klamem zmocní se Tetína, a zradou a násilím konečně se sprostí vrahů. Bůh dal mnohým mnoho, ale málokterým dal dosti. Drahomíra byla kněžnou, statky měla a moc, a přece neměla dosti. Žila život svůj dle svého, ale ztratila pokoj duše, který jest vlastní život zde. Sv. Pavel, když k milému žáku Timotheovi psal poučení pro život celý, napsal mu (I Tim. 6 9.): »Kteří chtějí zbohatnouti, upadají v pokušení a osidlo ďáblovo a v žádosti mnohé a neužitečné.«

Jak pravil jsem: není Tetín s tou zradou, podvodem a násilím jen jeden. Přečtěte soudní akta, možno-li je všechny pročísti, a vidíte, že rok 921 se opakuje stále se svou tvrdostí srdce, nepokojem duše, klamem, podvodem, zradou a násilím Jak mnohý výměnek jest Tetín v malém, a jak soud okresní a krajský často projednává vinu podobnou.

Celá otázka tak zvaná sociální souvisí s touto nezřízenou touhou, která chce jen sebe obohatiti a druhému nechce ani toho dáti, co mu po právu a spravedlnosti veškeré náleží. Oni žijí život svůj a hledají jen sebe a ne Boha ani bližního, a zatím ztratí život svůj spokojený zde i věčný tam.

Celý stav země byl Drahomírou uveden v nebezpečí. Ti lakotou, vraždou a násilím obohacení Kovan a Tuman byli metlou všech vrstevníků, jichž nenávist proti sobě vzbudili, a tak stály proti sobě dva tábory. Zločin a různice uvedly i jednotu země v nebezpečí.

Oni moderní Tumanové a Kovanové, odpírající právo jiným, právo spravedlivé mzdy a zisku, toť jest nebezpečí přítomné společnosti, tak že máme povinnost prositi aby nezhynula naše doba přítomná na tuto starou vášeň, která plní zemi tvrdostí srdce, podvodem a násilím.

3 Vizme hlavní hřích třetí, t. j. smilstvo, kterak plete trní do koruny sv. Václava.

Vám všem jest známo, že pohanské zvyky rozvolnění a bohoslužby pohanské namnoze provázeny byly smilstvem, kterým se rozumí nezřízené podání se chlipným žádostem těla, aneb touha po tom, co se protivuje cudnosti a počestnosti.

Že v tom směru bylo mnoho hříšného, kdož by chtěl popírati. Víme, že 60 let po smrti sv. Václava biskup sv. Vojtěch ještě tak byl zarmoucen nad smutným stavem, že opustil svou diecesi a vlast proto také, že ve vyšších třídách národa českého nemohl docíliti, aby byly zachovány církevní zákony o jednoženství a pod. Sto let po smrti sv. Václava biskup Šebíř a kníže Břetislav ve Hnězdně použili zbožného rozechvění Čechů přítomných, aby odpřisáhli neřestem, jimiž otcové trápili sv. Vojtěcha. Jistě i dědové trápili sv. Václava. Ten boj proti pohanským obyčejům, hovícím tělu a žádostem, trval ještě mnoho let, a byl na prvním úsvitu doby křesťanské tím tužší.

Vždyť žaloby nepřátel sv. Václava nesou se v tom směru, že zanedbával dávati t. č. obvyklé hody vánoční pro přední velmože. Sv. Václav nemohl to asi srovnati se svým svědomím, podporovati staré pohanské zvyky, které k rozmařilostem vedly a nečistotu podporovaly.

A tak jeho čistotný život vzbudil mu nepřátelství všech rozmařilců a pomáhal mu ku koruně mučednické, kterou mu uvili jeho vlastní přátelé, křesťané zapomenutí nad vírou svou.

Všechny pohanské obyčeje hodovní hověly smyslnosti; kdo jim nehověl, byl nepřítelem těch, kdož jim hověli. Svatý Václav odstraňoval ony příležitosti a pobídky smilstva, a tím si nepřátele získal. On si vzal slova sv. Pavla za vzor: »Smilstvo pak a všeliká nečistota nebuď ani jmenována mezi vámi, jak sluší na svaté.« Efes. 5. 3. »O tom pak vězte, že žádný smilník nemá dědictví v království Kristově a božím.« Ef. 5. 5.

Svou čistotou panickou byl pravým dobrodincem svého národa, protože příkladem svým vyrocoval neřesti a povzbuzoval ku čistotě.

Nečistota jako vždy tak i tenkráte byla hlavní překážkou opravdového obrácení se na křesť. víru. *Toť jest právě ovocem nečistoty: rozkošnictví, přílišná láska k časnému životu, bázeň před věčným, slepota duševní, zapomínání na Boha a nenávist Boha a nekajícnost se zoufalstvím.*

Právě nečistota byla hlavní překážkou pokřestění, jako i dnes jest víry křesťanské hlavní překážkou. Jestli v době sv. Václava pletlo smilstvo korunu mučednickou jemu a jestli v době svatého Vojtěcha vyhnalo biskupa sv. z vlasti a v době Břetislava vynutilo

přísné zákony, ono i dnes, drazí, dodává přečetné duše peklu, olupuje je o víru a Boha. Tak opět v tom smyslu slov Páně: člověk žijící život dle smyslů svých chystá sobě smrt.

Jak třeba z vlasteneckých pohnutek bojovati proti té hlíze, která ničí sílu a tuk života národního, a která duši zaslepuje a zatvrzuje ku všemu božskému.

Jestli pýcha nevymřela a má mnoho otroků a jestli lakota má své modloslužebníky i dnes, má i nečistota své chlipníky, kteří nenávidí vše křesťanské a čistotné, jako nenáviděli sv. mládence a muže našeho dědice.

Legenda vostokovská nedávno nalezená a velmi spolehlivá (dle Kalouska str 57.) vypráví: »Zabili v tom hradě (v Boleslavi) s ním (Václavem) Mstinu jediného a na jiné muže šli ku Praze, jedny zbili, a druzí se rozběhli po zemích, a jeho mládence (pážata) zabili, a boží sluhy oloupivše, vyhnali je ze země, a ženy jejich vdali za jiné muže, a všechnu ďábelskou choutku vykonali, zabivše pána svého.«

Vidíte v životě našeho milého dědice země české, že život a jeho smrt byl obětí hříchů hlavních. Jen tři první pro krátkost času bylo lze probrati, ale přece i z toho poznali jste, že pýcha a žádost nezřízená po knížetství najala vrahy a vtiskla zbraň do rukou Boleslavovi, aby sv. mučedníka, udatně se přesile bránícího, zabila. Tak i dnes otravuje pokoj mnohých, kteří neumí se zapříti a nésti svůj kříž.

Viděli jste, že nezřízená touha po statku učinila Drahomíru vražednicí tchyně své. Měla mnoho, měla více než všechny ostatní, ale ve své nezřízené žádosti neměla dosti. A když odstranila svatou Ludmilu, měla pokojný život? Měla potom aspoň dosti? Neměla! Ztratila život svůj, protože příliš podávala se životu dle svého a neuměla se zapříti a nechtěla. Vidíme uskutečněné slovo Páně: Kdo chce život dle svého si zaříditi — ztratí jej. Jen kdo se umí s Kristem zapříti, nalézá jej.

Konečně ukázal jsem na třetí hlavní hřích, jenž rozeštval vrstevníky sv. Václava proti němu, jenž usiloval o čistotu. Vrstevníci sv. Václava už byli pokřtěni, jakož i Drahomíra pokřtěna byla, ale oni byli znesvěceni nečistotou starou, která je činila nepřáteli sv. Václava. Totéž jest i v přítomnosti. Millionové pokřtěni jsou, ale o nich možno říci, co sv. Pavel pravil s pláčem, že jsou nepřáteli kříže Kristova, to jest zapření sebe, a proto nejdou za Ježíšem aniž vejdou. *Bratří drazí, denně maličké zapření pro Ježíše* vycvičí vás v životě a zabezpečí vám život věčný. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XIX. po sv. Duchu.

Jako lakomství, tak i marnotratnost jest krádež.

»Ale oni nedbali . .« (Mat. 22., 5.)

Tak trpce vyjadřuje se písmo sv. o těch, kteří nechtěli jíti na hostinu přichystanou. Tak významná příležitost, — ale oni nedbali! Šli za svými záležitostmi, které samy sebou neměly důležitosti, jsouce malicherné a neužitečné. A tak bych mohl se vyjádřiti o člověku, jenž nedbá o duši svou, aby ji obohatil ctnostmi a dobrými skutky, ale celé srdce věnuje ma etku pozemskému, buď že se oddává lakomství nebo marnivosti. Poslyšme!

Pojednání.

I. Lakomstvím se prohřešuje, kdo jmění pozemské považuje za cíl svého života, a proto jen o to se stará, aby je rozmnožil. Že mu jmění jest zlatým teletem, jemuž se klaní, jest na bíle dni. Zboží pozemské má býti přece jen prostředkem k životu na tomto světě, nikoliv však cílem člověka. Až jednou půjdeš se světa, neponeseš s sebou ani haléře, — vše zde necháš. O jmění tvé rozdělí se jiný, který snad ani nesil, ani nežal, ale nyní na tvé útraty bude se míti dobře. Snad na tebe ani nevzpomene, — a vzpomene-li, bude se to díti s úsměškem, asi tak, jako si počínali fariseové po nešťastné smrti Jidášově, když se radili, co mají činiti s jeho třiceti stříbrnými.

A přece co mohl lakomec vykonati dobrého, kdyby majetku svého užíval dle rady sv. náboženství! Jak mohl odcházeti bohat na věčnost, jak by za ním znělo tisíceré »zaplať Pán Bůh«, jak by mu mnozí žehnali, mnozí se za něj modlili!

Lakomství jest nebezpečná nemoc, jako každý hlavní hřích. Lakomec se *řádně* ani nepomodlí, poněvadž srdce jeho jest tak nezřízenou žádostí obtíženo, že se ani k Bohu nábožně nemůže povznésti, a říká-li modlitbu, není to vlastně modlitba, nýbrž opět jakési klanění zlatému teleti. A což zpověď? Neplatná, svatokrádežná! Nechce uznati svůj hřích, omlouvá ho, nemá úmyslu se polepšiti, hříchu zanechati, — a tak rok od roku žije v nekajícnosti, až v ní umírá.

Ó, jak na věčnosti hrozně lakomec naříká na své nesmyslné počínání! Pohleďme jen na podobenství Pána Ježíše o bohatci a chudém Lazarovi! Jak se bohatec trápil »v tom plameni«, jak si žádal jen kapku vody na jazyk svůj, a nikdo mu nedával! Lakomec jest tvor politování hodný zde na světě i na věčnosti. Zkusil zde na světě mnoho k vůli své vášni, a na věčnosti zkouší poznovu!

Neříkejme, že jsme snad toho hříchu prosti! Zpytujme! Snad mnoho najdeme, co se lakomství aspoň podobá. Hleďme i tuto jiskru ze srdce vymýtiti! Jest to *žádost očí*, jež jest všeho schopna. Čeho se z lakomství odvážil Jidáš? Čeho bratři Josefovi? Jakoby

ďábel opakoval člověku: »Toto všecko tobě dám, budeš-li se mi klaněti!« Zdali často zrada náboženství, smíšený sňatek a podobné není následkem lakomství? Když jednou ke chalifovi Harum el Rašidovi přišel proslulý pěvec, vybídl ho vladař, aby opěval bohatství a štěstí při dvoře královském. Pěvec jediným veršem byl hotov, ale druhý verš zněl poněkud jinak: »Až, pane, smrtelný chrapot ucítíš v hrdle svém, pak poznáš, že všechno tvé bohatství a štěstí byl hloupý sen!« Jak vážná pravda! Kdo k vůli mamonu světa zapomínají na sv. náboženství ať si tento verš často opakují! Bojuj proti žádosti očí ctností opačnou! Dávej rád almužnu, podporuj rád dobročinné podniky! Obětuj někdy z lásky k Bohu i svůj výdělek, na př. v neděli a ve svátek, když máš jíti k sv. zpovědi a ke stolu Páně! Co učiníš pro Boha, Bůh ti nezůstane nikdy dlužníkem. Budeš míti své poklady i s úroky dobře uschovány pro věčnou blaženost! —

II. Ale dlužno si pamatovati, že každá ctnost kráčí uprostřed. Vše, co od této prostřední cesty odbočuje, není ctnost, nýbrž výstřednost. Jako výstředností jest lakomství, tak rovněž i marnotratnost jest výstředností. Zbytečně utráceti, rozhazovati, jest také krádež. Okrádáš sebe! Co bys krásných, užitečných věcí mohl si pořídíti za to, co jsi lehkomyslně rozházel, utratil! Jak mnoho jsi za to mohl vykonati dobrých skutků, jak obohatiti duši svou! — Mnohý rozhazuje, hýří, — a na žebráka hubuje, má-li mu dáti almužnu!

Okrádá však marnotratník obyčejně také bližního. Rodina strádá, má hlad, nedostatek věcí potřebných, a otec vesele utrácí výdělek. Za několik hodin rozhodí, zač by rodina mohla býti slušně živa po celý týden Nevolá pak na marnotratníka po celý týden celé okolí: »nepokradeš!«? — Často marnotratnictví zanechává po sobě stopu po dlouhou dobu. Jak mohly děti prospívati, míti slušné postavení, kdyby rodičové šetřili, zbytečně nerozhazovali! Potom však ozývá se ustavičně: »Rodiče nás okradli, na nás se prohřešili!« — Arci na druhé straně mohou často zase nafíkati rodiče: »Děti nás okradly, děti nás vykořistily, děti byly příčinou našeho strádání, našeho bědného stáří!«

Člověk může žíti slušně, nemusí býti žádným lakomcem, — ale při tom není třeba býti marnotratníkem. Věru škoda namáhavě vydobytého groše za mrzkou rozkoš, za pomíjející chvíli! Mohl věru lépe býti obětován! Co jsi zkusil, nežli jsi k penízi přišel, a nyní tak snadno se ho zbavuješ? —

Zda často při pohledu na ubohý lid nepřichází též myšlenka, jak velice hřeší, kdo jej k marnotratnictví svádí? »Nepokradeš!«

Vše, co máme, čeho si dobýváme, jest nám od Boha svěřeno. Nebuďme tedy jako ti, kteří nedbali. Konejme vše dle zákona Páně, abychom mohli jednou počet klásti ze svého vladařství! Amen. *Bohumír Tomíček*, farář ve Vel. Petrovicích u Nechanic.

Neděle XIX. po sv. Duchu.

Jsoucnost království nebeského.

»Království nebeské podobno je králi, který učinil svatbu synu svému.«
Mat. 22. 2.

V knize Esther vypravuje se o perském králi Xerxovi (485 až 464 př. Kr.) toto: »Třetího léta kralování svého učinil král u sebe veliké hody všem knížatům a služebníkům svým, nejsilnějším Peršanům a slovutným Medům a vladařům nad (127) krajinami, aby ukázal bohatství slávy království svého i velikost a chloubu moci své, za dlouhý čas, totiž za sto a osmdesát dní.

A když se vyplnili dnové hodů, sezval veškeren lid, cožkoli ho bylo v Susan, od největšího až do nejmenšího, a rozkázal sedm dní hody strojiti . . . Pili pak, kteří pozváni byli, ze zlatých korníků, a na jiných a jiných nádobách krmě noseny byly; víno také, jakž slušelo na velebnost královskou, v hojnosti a výborně předkládáno bylo.«

Byly to, nejmilejší, nádherné hody, k nimž král perský pozval vznešené stavy své říše a všechen lid svého hlavního města. A přece nám vypráví dnešní evangelium o hostině, která jest nekonečně větší a nádhernější, než byla hostina krále perského. Jsou to hody života věčného, k nimž Pán nebe a země povolal všechny lidi skrze Syna svého a k oslavě tohoto Syna; hody to, při nichž všemohoucí Bůh poskytuje požitky, které nemůže naše duše zde tušiti.

Spasitel mluví o nich v dnešním evangeliu slovy: »Podobno jest království nebeské králi, který učinil svatbu synu svému.«

Ptejme se dnes: Jest také skutečně toto království nebeské, nebe, ke kterému jsme všichni povoláni?

Pro věřícího křesťana jest tato otázka dostatečně rozluštěna výroky božského Spasitele, který pravil: »Já jsem cesta, pravda a život,« a který své věřící stále na království nebeské poukazuje a jim je slibuje.

»Blahoslavení,« praví v horském kázání, »chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské. Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské. Blahoslavení jste, když vám lidé zlořečiti a protivenství činiti a pro mne všecko zlé o vás lhouce mluviti budou. Radujte se a veselte se, nebo odplata vaše hojná jest v nebesích.

»Ne každý,« učí jindy, »kdo mně říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, který jest v nebesích, ten vejde do království nebeského.« A na jiném místě: »Království nebeské trpí násilí, a jen kteří násilí činí, uchvacují je.«

Pán mluví také výslovně o hodech v království nebeském. Při poslední večeři řekl svým učedníkům (Mat. 28. 29.): »Pravím vám: Nebude od této chvíle píti z tohoto plodu vinného až do

onoho dne, když jej píti budu s vámi nový v království Otce svého« a u sv. Luk. (22. 28. praví k apoštolům: »Vy jste, jenž jste se mnou v pokušeních mých setrvali, a já vám způsobuji, jakož mi způsobil Otec můj, království, abyste jedli a pili za stolem mým v království mém a seděli na stolicích, soudíce dvanáctero pokolení Israelských.«

Tedy pro věřícího křesťana jest otázka o nebi rozluštěna ve víře v Krista, věčnou pravdu. A pro nevěřícího člověka mluví veškeré lidstvo řeč víry v království nebeské.

Jako nesmrtelnost duše byla článkem víry veškerého lidstva ve všech dobách, tak i víra v nebe.

Poslyšme krátce hlasy národů země před Kristem.

U nejstaršího kulturního národa, u Egypťanů, modlili se nad mrtvolou zemřelého v jeho jméně: »Ó ty slunce, Pane náš, a všichni bohové, kteří lidem život dáváte! vemte mne do společnosti věčných, neboť po všechny dny života ctil jsem bohy, jak mne rodičové moji učili.

Peršané měli toto učení: »Čistým duším jde v nebi anděl dobrého boha vstříc a dí: »Jak jste, duše čisté, přišly sem ze světa bídy do těchto příbytků, kde otec zla nemá žádné moci? Buďte vítány a blaženy, čisté duše, u dobrého boha a u dobrých duchů (andělů) v stolici blaženosti, v jejímž středu trůní dobrý bůh se všemi svatými.«

Zdaž toto předkřesťanské učení nesrovnává se v podstatě zcela s vírou křesťanskou?

Dle náboženských názorů starých Indů dostanou se duše dobrých do jednoho z nebeských rájů, aby tam s bohem a dobrými duchy žily. Na konci světa vrátí se do svých těl, t. j. vstanou z mrtvých.

Poslyšme víru Číňanů! Učí ve svých starých náboženských knihách: »Tomu, který se nemusí zde za své skutky červenati, tomu se nádherně odplatí v nebi.« A na jiném místě: »1300 dobrých skutků třeba vykonati, aby kdo se stal nesmrtelným v nebi.«

Velicí a vzdělaní národové, Řekové a Římané, měli tutéž víru v nebe jako v elysium, jak je nazývali. Velmi krásně líčí římský básník Vergil očistec, nebe a vzkříšení v básni »Aeneida«. A řecký básník Pindar dí, že v elysiu »by ují bez slz s bohy spojeni všichni, kteří věrnost a víru zachovali«.

Staří Germánové nazývali nebe valhallu, obydlí svého nejvyššího boha Odina. Tam hodují hrdinové v bitvách padlí s Odinem při jeho tabuli.

I staří Slované věřili v trvání duše po smrti a nastávající odplatu za dobré i zlé činy. (Riegrův Slovník Naučný VIII. 591.)

Podobně shledáváme víru v nebe u starých národů amerických. Staří Mexičané věřili, že duše těch, kteří slavně zemřeli, přijdou do domu slunce, k Pánu slávy, kde do věčnosti vedou život plný radosti. Indiáni věřili, že duše zemřelých stěhují se na západ, kde bez práce a nesnází žijí.

Obyvatelé ostrovů jižního moře věří, že duše všech, kteří zemrou, shromažďují se na vysoké hoře. Když jest veliké množství pohromadě, otvírá se moře a klesají do šťastné země.

Tak vidíme, že všichni národové země věří v místo na onom světě, kde duše spravedlivých v radosti věčně žíti budou.

Pojednání.

Kde jest toto místo? To nám nedovede žádný člověk říci, a i Písmo sv. o tom mlčí. Mluví na rozličných místech jen o tom, že jest nebe nad námi; mluví o vzhlížení k nebi, sestoupení s nebe a na nebe vstoupení.

Nesmíme zapomenouti, že všeliké viditelné stvoření, země a obloha s milliony hvězd a sluncí s nebem, t. j. příbytkem božím nemá co dělati. Nad hvězdami, které v tak mocné velebnosti nerozměrnými prostorami kráčejí, počínají teprve nebesa nebes, druhé, pro nás neviditelné stvoření, kterého my zde nikdy nepoznáme a kamž žádné oko lidské nedosáhne, ani s největším dalekohledem.

Hlavní věcí pro nás jest, že nebe jest a býti musí, poněvadž není možno, aby všichni národové země v mam věřili, a že jsme všichni do nebe povolání.

Pro všechny lidi platí poznání dnešního evangelia: »Pojďte na svatbu.« A vše, co církev Ježíše Krista na nás činí a čemu nás učí od kolébky až do hrobu, platí tomuto pozvání.

Ale právě až do dnes jest mnoho lidí, kteří tohoto pozvání nedbají a svými vlastními cestami kráčejí. Buď v nebe na onom světě nevěří a své nebe na této zemi hledají, nebo nemají a nevezmou si čas, aby pozvání vyhověli.

Jedni jsou, pokud jsou v síle života a výdělku, lhostejní ku pozvání k věčným hodům nebeským. Druzí popírají jednoduše jsoucnost nebe a nestarají se proto o nebe ani o peklo. Obojí však hledají nebe nějakým způsobem zde na zemi. Než nebe na zemi, kde jest?

U bohatých tohoto světa? Bohatství jest poměrně údělem málokterých lidí a nepůsobí pak pravidelně štěstí a nebe. Kolik námahy to stojí, udržeti si mamon! Jak často zabloudí do rukou, jimiž jen slouží k surové přepjatosti a k sprosté požívavosti! A jak často leží vedle millionů kříž na kříži: choroba, nemoc, duševní a tělesná bída všeho druhu!

Či záleží nebe zde v rozkoši? Táži se: Má záležeti štěstí a blaho člověka v jeho zvířecí stránce, v jídle, pití a vůbec smyslnosti?

Ale snad se nalézá nebe ve cti, slávě, velkém jméně před světem? Tato marnivá kadidlová vůně činí ty, které se jí dostane, marnivé, ctižádostivé, citlivé, panovačné, ale ne šťastné. Říká se, že jsou ještě vyšší požitky a blaženosti než bohatství, rozkoš a čest, jsou to pravá láska a věda.

Bohužel ani ty štěstí neudrží. Co se týká lásky, jest na jedné straně často velmi veliká a na druhé nenalézá ohlasu. A i kdyby tomu tak bylo, jak často rychle ruší nedorozumění, rozmar svazky, které se zdály býti zdělány pro věčnost.

Ale i kdyby všechny dny nezkaleně ubíhaly, přece konečně nadejde hodina, kdy smrt milující rozdělí, a čím větší byla láska, tím větší jest pak zármutek a neutěšenost. Tedy také pro nejčistší, nejvěrnější lásku nekvete zde štěstí. —

A teprve věda, zpytování pravdy, jak málo uspokojuje! Čím více člověk zkoumá a prozkoumá, tím více poznává, že nikdy nedojde cíle a svou vědychtivost zde v životě nikdy úplně ukojiti nemůže. Jeden z největších myslitelů a badatelů všech časů, Angličan Newton († 1727), vyznal na smrtelné posteli: »Nevím, jak svět o mých pracích smýšleti bude, ale já sám sobě připadám jako dítě, které si hraje na břehu mořském a nalezne brzy hladký křemínek, brzy trochu víc se lesknoucí mušli, kdežto veliký oceán pravdy se nevyzpytován u jeho nohou šíří.«

Tak zde na zemi není štěstí nikde, a přece máme nesmazatelnou, přirozenou touhu po něm. Proto se stal Syn boží člověkem, aby nás pozval k jediné pravému, věčnému štěstí, k němuž v něm všichni lidé povoláni jsou. Ale kolik lidí dbá na toto pozvání!

Spasitel praví na konci dnešního evangelia: »Mnoho jest povolaných, ale málo vyvolených.« Nezdá se, že toto slovo platí pro nynější dobu, ve které tolik lidí od křesťanství a jeho zaslíbení se odvrací; v níž tak mnozí jenom po tom dychtí, co tato bídná země poskytuje, v níž platí za znamení vzdělání a pokroku o víru a náboženství se nestarati, v níž slovem i písmem nadpřirozené pravdy se popírají a zlehčují?

Nejmilejší! Čím více naše doba pro to mluví, že mnoho lidí přijde o své věčné povolání, tím věrněji budeme se my držeti Ježíše Krista, držeti se víry v jiný, věčný, lepší život, víry, která nám strasti a bídy tohoto pozemského života ulehčuje, víry, kterou lidé všech národů a věků vyznávají a jejíž splnění nám zaručuje ten, který pravil: »Nebe a země pominou, ale slova má nepominou. Amen.

Dle Hansjakoba *Jan Nep. Jos. Holý*, O. Praem.

Neděle XX. po sv. Duchu.

Lenost jest krádež.

»Vizte tedy, bratří, kterak byste opatrně chodili!« Ef. 5, 15.

Svatý apoštol Pavel napomíná v dnešní epištole nejen k opatrnosti křesťanské, nýbrž i k horlivosti v dobrém. »Vykupujte čas!« t. j. používejte času, abyste sobě co možno nejvíce vyzískali a sebe co nejvíce obohatili pro království nebeské! Každé provinění proti této horlivosti jest hříchem proti VII. přikázání, poněvadž se jím

člověk okrádá. Arci zde bychom měli mluviti jen o lenosti duchovní, ale doufám, že i lenost tělesná jest krádež, ze které člověk se bude jednou musiti zodpovídati před Pánem Bohem. Poslyšte!

Pojednání.

Hříchu se dopouští člověk, buď že činí, co nemá činiti, nebo nečiní, co jest povinen činiti. Tedy i netečnost, zahálka, lenost jest hříchem, a to proti VII. přikázání.

A. Lenosti okrádá člověk především Pána Boha. Bůh mu dal sílu, statek, schopnost a bude žádati jednou počet. »Vydej počet z vladařství svého!« Ale lenoch špatně používal statku svěřeného — okrádal tedy svého Pána.

Krásně jest tato pravda označena v podobenství o hřivnách. »Svěřil pán jednomu služebníku hřiven pět, jinému dvě, třetímu jednu. Ale třetí zakopal hřivnu. I rozhněval se pán.« A tak každý lenoch hřivnu zakopává.

Co se mohl žák ve škole užitečného naučiti! Měl od Pána Boha schopnost. Ale zakopal hřivnu. — Jak mohl mnohý církvi a sv. náboženství prospěti. Měl příležitost krásnou, ale zakopal hřivnu. Bude bez omluvy? Co ti platna tvá nábožnost, tvá soukromá pobožnost, když jsi dostal vlohy, ale ty's jich nepoužil?

Jak trpce trestal Bůh proroka Jonáše, jenž nechtěl poslechnouti a svých darů použiti ke cti boží? A jak nyní trestá Bůh katolíky francouzské, že z pohodlnosti nechtěli pro Boha působiti ve veřejném životě?

B. Lenosti však okrádá člověk též svého bližního. Nedbalý žák jak okrádá své rodiče, jak lenivý otec okrádá svou rodinu, nedbalý dělník svého chlebodárce. Často stane se neštěstí na dráze, v dolech, při stavbě a jinde, — a když se pátrá po příčině, bývá shledáno, že to zavinila neopatrnost, nedbalost, tedy opět lenost. Kdo však nahradí škodu učiněnou, když se často ani řádně nahraditi nedá? V nedávné válce jaká přišla pohroma na ruský lid. A kdo ji zavinil? Lenost, pohodlnost, nedbalost ruských úředníků.

V zahradě gethsemanské spali učedníci Pána Ježíše, když se přibližoval již zástup, aby zajal jejich božského Mistra. Jak trpce zněla výčitka: »Tak jste ani hodinu nemohli bdíti se mnou?« A tak často v mnohém neštěstí a v mnohé nehodě může zvolati náš bližní: »Ani dosti málo jsi pro mě nemohl učiniti, abys mi pomohl?«

C. Nejvíce však lenosti škodí si člověk sám. Kam to přivede nedbalý žák? Spolužáci prospívají, a on zůstává pozadu. Co z něho bude? — Kam to přivede nedbalý řemeslník, úředník — vůbec každý člověk? Čeká ho jen bída, hanba.

Zejména jak bídná jest lenost duchovní. Za časů Noemových smáli se lidé, plesali, lenošili, mezi tím, co Noe pracoval na arše. A potom přišla potopa! A tak podobně mnohý lenoší, až přijde i na něj jakási potopa. Nedej, Bože, aby došla tam na věčnosti!

Lenost jest hlavní hřích, a proto matkou mnohých nepravostí. Jako práce zažene mnohý hřích, tak zase lenost jest takořka pařeništěm mnohých nepravostí. Mysl musí býti něčím zaměstnána. Není-li práce, myslí člověk na hřích. — David po obědě zahálel, a upadl do tenat ženy Uriášovy. Šalomoun, když se oddal zahálce, upadl do modlářství. Král Baltazar při zahálce dopustil se svatokrádeže s nádobami z chrámu jerusalemského. A za dnů našich kolika hříchům by se předešlo, kdyby se lidé neoddávali zahálce. Nevěra, rouhání, všelijaké komedie na úkor sv. náboženství, zda nejsou ovocem zahálky?

A můžeme říci, že vlastně lenost jest jediné nešťěstí člověka. Z lenosti nechce přemýšleti o sobě, o svém cíli, o smrti, o věčnosti, a proto dál a dále tone ve hříchu. Z lenosti nezpytuje, a dopouští se svatokrádeže. Z lenosti nechodí k sv. zpovědi. Z lenosti zanedbá i poslední usmíření. A řekněme: z lenosti ztratí i království nebeské. Proto pryč s leností! Příkladem nám buď Pán Ježíš. Jak byl horlivým, jak pracoval. »Horlivost domu tvého uchvátila mě,« tak mohl říci o sobě.

Rodiče, navádějte své dítky ku práci a snažení. Předcházejte jim příkladem! Ať vzorem jest vám sv. Josef, muž práce a patron křesťanského dělníka. Posvěcujte svou práci modlitbou, jak to činil on! Tím se vám práce zpříjemní, a bude vás potom těšiti. Pracovitému jest zahálka břemenem, trestem, soužením. Čím budeme nyní horlivějšími duchovně i tělesně, tím milejší nám potom bude odpočinutí tam na věčnosti. Amen.

Bohumír Tomíček, farář ve Vel. Petrovicích u Nechanic.

Neděle XX. po sv. Duchu.

Věda a víra.

»Neuzříte-li divů a zázraků, neuvěříte.«
Jan 4, 48.

»Neuzříte-li divů a zázraků, neuvěříte,« dí Spasitel v dnešním evangeliu ke královskému úředníku, který ho prosil, aby uzdravil jeho syna, který počínal umírati. Úředník však uvěřil Spasiteli, dříve nežli ještě div a zázrak spatřil; uvěřil již slovům Krista Pána: »Jdi, syn tvůj živ jest.« Neboť šel ihned domů, kde syna nalezl zdravého.

Byli však již za času Ježíše Krista lidé, kteří nevěřili ani jeho zázrakům ani jeho slovům, a to byli židé ve svých vzdělaných zástupcích, v zákonících a farisejích. Marně k nim Spasitel volal: »Jestliže nevěříte mně (mým slovům), věřte mým skutkům, abyste poznali, že Otec ve mně jest, a já v Otci.«

Jest za našich tak osvícených a pokročilých dnů ještě mnohem více lidí, kteří nevěří a nevěřili by, i kdyby se zázrak stal. Jednoduše by zázrak popřeli.

Proč? Protože ve své pýše praví: »U nás platí jen vědění, a co nevíme a nevidíme, tomu nevěříme. U vás nábožensky věřících lidí jest však vše slepá, nepochopená víra, a tu nejdeme s vámi my tak chytří lidé, kteří tak mnoho vědí.«

Prozkoumáme výrok těchto lidí blíže, i zodpovíme si dvě otázky: *Co vědí oni?* a *Čemu věříme my?*

Pojednání.

Co vědí lidé? Mnoho, velmi mnoho. Množství vědění a vědy se v lidstvu nashromáždilo od tisíciletí jeho bytí.

Odkud však mají tyto vědomosti? Odpověď: Od víry, a to nejprve od víry ve své smysly, od nichž veškeré vědění vychází. Již staří pohané správně řekli: »Nic nepřijde k vědomí leč to, co bylo dříve v našich smyslech.« Vysvětlím to a pravím: Vše na nebi a na zemi přichází nejprve v naše vědění naším zrakem. Jako dítě otvírám oči a vidím hvězdy na nebi a nesčetné tvory na zemi. Vidím, že voda teče, že tráva jest zelená, že květiny jsou modré, bílé a červené. Tak mně ukazuje oko mé věci a já mu musím věřiti. Sahám po kamenu a hmatem poznávám, že jest tvrdý. Dotýkám se cukru, a chuť má mi praví, že jest sladký. Táži se pak při všech těchto věcech po jejich jménu a jak se rozličné barvy a vlastnosti nazývají, které mi smysly mé ukazují, a jiní, starší lidé, otec, matka, učitel, dávají mi svou řečí a mým sluchem odpověď; poučují mne. I tu jsem na víru odkázán, na víru, že to vědí a mně pravdu dí. Na této víře v mé smysly a v mé učitele spočívá ve svém prvním a posledním základě veškeré mé vědění a celý můj názor světa.

Později jdu do školy, vyšší nebo nižší, a abych něčemu se přiučil a něco věděl, musím učitelům svým věřiti. Nebo věnuji se některému řemeslu, a chci-li to k něčemu přivésti, musím věřiti mistru a dělati to tak, jak mne učí. Tak shledáváme všude víru jako základ všeho vědění.

Ponejvíce jsou to učenci, kteří nám víru předhazují, že není věděním, a po nich mluví tak mnozí, kteří jim věří.

Nejmilejší! Tito učenci, kteří se nám vysmívají, že věříme, aniž bychom věděli, věří všichni i věcem, které nemohou ani viděti, ani dokázati, ani vysvětliti. Přihlédněme k tomu blíže.

Učenci přírodních věd, kteří nejhlasitěji proti článkům víry brojí, věří pevně v přírodní síly a zákony, kterých ještě nikdo z nich neviděl.

Chemikové, kteří nejsou posledními v nevěře, předpokládají atomy nebo molekuly, t. j. nejmenší, nedělitelné částečky látky, z nichž všechna tělesa sestávají. Avšak nikdo z nich ještě takého atomu neviděl, a přece věří v jejich jsoucnost.

Hvězdáři věří v nekonečnost prostory světové, kterou nikdo nemůže pochopiti a dokázati.

Mathematici, počtáři, věří v axiomy, v zásady, které nemohou dokázati. První axiom, na němž mathematika spočívá, jest věta, že jedna a jedna jsou dvě. Proč, nemůže nikdo dokázati.

Přírodozpytci věří ve světový aether, ve fluidum co nejjemnější, které prý všechny zjevy světla a tepla vysvětluje a prostoru světovou naplňuje; ale aetheru nikdo ještě neviděl.

Jiní věří, že svět a vše v něm povstalo z pramlhy a z prabuňky; z prvních prý povstala nebeská tělesa a z druhých organické bytosti. Avšak nikdo ještě pramlhy a prabuňky neviděl, a přece pevně tomu věří.

Tedy všude při našem pozemském vědění shledáváme články víry a víru ve věci, kterých ještě žádný člověk neviděl. Proč tedy bráti za zlé vyznavačům křesťanského náboženství, že věří ve věci, kterých neviděli?

Nikdo se tedy nestane školákem, učedníkem, mistrem, učencem, professorem bez víry. A rčení: Věřím jen tomu, co vidím, vím a chápu — jest proto velmi hloupé, tím hloupější, čím vzdělanější jest člověk, který ho užívá.

Ale nejen víra jest základem všeho a všelikého vědění, nýbrž toto vědění, na kterém si tak zakládají, není z daleka.

Víme totiž přes množství učenosti, kterou tisíciletí lidstva nashromáždila, když k základu patříme, velmi málo.

Známe dějiny lidstva až do šerého starověku; víme, jak lidstvo předešlých věků žilo, co učinilo a zažilo; známe všecka zvířata země, všechny ptáky nebeské, jejich život a způsoby; známe rostliny od cedru na Libanonu až k nejmenší trávě; známe hvězdy, oběžnice a jejich běh.

Ale právě to, co bychom chtěli věděti, hlavní věc, nevíme; jak a k čemu všechno to se stalo, jak se to udržuje, jak a proč to zachází.

Nevíme, abych uvedl jen jeden příklad o nás samých, nevíme, jak oko a ucho naše výkony uskutečňuje, jak to, co jíme a pijeme, přechází v krev, maso a kosti; nevíme, jak myslíme, jak si vzpomínáme. Zkrátka, nevíme, jak žijeme a proč umíráme.

A tak a podobně jdou tajemství do millionů celým stvořením, od slunce až k písku a od člověka až k červu v prachu. Nevíme, odkud a k čemu je vše, co všemír před smysly nám uvádí.

Od tisíciletí zaměstnávali se největší badatelé, aby tyto záhady rozluštili. Až do dnes marně. A učenec, který v našich dnech prohlásil: »Nevíme nic a nebudeme nic věděti« — nebude nikdy ze lži usvědčen.

Tak kráčíme se vším naším věděním uprostřed neustálých záhad a tajemství. A proto jsou i ostatní rčení: »To neb ono jest pověra,« »to víme lépe,« »tomu nevěří dnes žádný vědecky vzdělaný člověk« — směšnostmi. My můžeme na to klidně odpověděti: Co ví věda? Zná rozluštění všech záhad a tajemství na nebi a na zemi? Ví, odkud pochází látka, z níž vše se utvořilo, a zná sílu, která ji oživuje? Neví nic o podstatě pozemských věcí, musí proto teprva mlčeti, když se jedná o nadzemské pravdy víry, o tajemství náboženská.

Ale i dejme tomu, že jsou lidé dnešní doby, jak se říká vzdělaní, táži se: Co vědí naši tak zvaní vzdělanci a polovzdělanci?

Naši velevzdělanci, jak sedí na kathedrách universit, jsou nejvíce specialisty, znají svou věc, kterou přednášejí, lékařství, právo, dějiny nebo filosofii. V tomto předmětě jsou doma, ale nejsou všichni vyzbrojeni všemi vědomostmi, proto se mluví o dobrých a špatných učitelích.

A tak zvaní akademicky vzdělaní žáci těchto professorů vědí ponejvíce jen to, co k svému povolání potřebují; mají právě jen vědomosti, kterých potřebují. Z ostatních věd, které k jejich povolání nenáležejí, sebrali brzy z té, brzy z oné několik drobtů anebo ze školy je podrželi. Celkem jsou však přes svá studia v nejmnožších věcech, které jsou vědění hodny, dosti neznalí

A což teprv tak mnozí polovzdělanci! Ti čerpají své vědění z časopisů, z divadelních her, z románů a novin. Toto vzdělání však jistě nepostačí, aby o víře a náboženství soudili.

Největší počet nevěřících dnešních dnů nad to pro samé starosti o obchod, povolání, úřad, rodiny a zábavy ještě nikdy vážně ani hodinu nepřemýšleli o původě a cíli člověka, o Bohu a náboženství.

Nábožní křesťané! Viděli jsme, že lidské vědění daleko nesahá, ani ve velkém ani v malém, a že všecko vědění ve svém posledním základě na víře spočívá. Proto nemusíme se my věřící styděti, že v oboru náboženském holdujeme víře.

A nyní zodpovíme si druhou otázku: Čemu věříme my? Mohu se zde zcela přirozeně naší víry jen v jednotlivých hlavních částkách dotknouti.

Věříme v Boha Otce, všemohoucího Stvořitele nebe i země. Nevidíme ho, právě jako nevěřící učenci neviděli svých přirozených zákonů, své prabuňky a pramlhy, z nichž dle jejich náhledu všechno povstalo.

Ale odezíraje od víry veškerého lidstva mluví moudrost, účelnost a podivuhodnost, se kterou vše od největšího až k nejmenšímu učiněno jest, tisíckrát silněji pro jsoucnost osobního Boha než pro jsoucnost slepé přírodní síly, která prý všecko způsobila

Věříme dále, že jsme hříšníky, že vina a hřích lidstvo oddělilo od Stvořitele. To jest víra všech národů země, kteří za všech časů obětmi za svou vinu káti a s božstvím smířiti se chtěli. Vlastně nepotřebujeme tomu ani věřiti; neboť každý člověk, který poctivě v sebe se dívá, ví, že jest hříšníkem.

Věříme, že Bůh v Kristu sám dluh zaplatil a na věky nás s sebou smířil, a že nám, kteří prodléváme v slzavém a smrtelném údolí, skrze téhož Ježíše Krista útěchu a pokoj a život věčný a věčnou blaženost dáti chce.

Jest toto radostné poselství nepotřebné v 20. století? Nepláčou a neumírají dnes lidé právě tak jako dříve a nepotřebují již nikoho, který jim slzy osuší a strach před smrtí odejme? Nehodí se Kristus Pán pro naši dobu se svým pozváním: »Pojďte ke mně všichni, kteří sklíčeni a obtěžkáni jste, a já vás občerstvím« a se svým zaslíbením: »Kdo ve mne věří, má život věčný?«

Či chceme pravdy víry zavrhnouti nebo zaměniti, protože jsou duchu času nepohodlny, a chceme je k němu přizpůsobiti?

»Slovo Páně,« praví písmo sv., »zůstává na věky« a »nebe a země pominou, ale slova má nepominou,« praví Spasitel.

Jsme chytřejší než Kristus Pán a jeho apoštolé, chytřejší než církev sv., která od 19 set let křesťanskou pravdu udržela a skrze všechny bouře neporušeně zachovala, jsme chytřejší, protože jsme vynalezli dráhy, telegrafy, elektrické světlo, telefon, Röntgenovy paprsky? Co pak jsme všemi těmito věcmi, kteréž lidskému duchu ke cti slouží a pro obchod a pohodlnost života s největším užitkem jsou — co jsme jimi vyzískali pro pravé blaho lidstva? Stali se tím lidé lepšími, ctnostnějšími, šťastnějšími a spokojenějšími? Nenarostla jejich pýcha a nevěra následkem těchto vynálezů?

Lidstvo žilo bez nich a může bez nich žíti; čeho však vždy potřebuje, jest útěcha v bídách tohoto života a zmužilost při smrti.

Tažme se však: Co přinesla křesťanská víra lidstvu a co v lidstvu způsobila?

Nevěřící říkají tak rádi: Věříme v zákony přírodní, poněvadž denně vidíme jejich účinky v nás a mimo nás. Připouštíme! Ale nejsou liž účinky víry viditelny ve světě a v životě lidském?

Zdaž křesťanská víra nepřetvořila celý svět, zdaž nesvrhla pohanství a modloslužbu a zdaž neuvedla ve svět svobodu, rovnost a bratrství? Zdaž v prvních stoletích nenadchla milliony mučedníků, že za největších bolestí radostně smrti vstříc spěchali? Kde jsou ti, kteří pro nevěru radostně mučednickou smrt podstoupili? A zdaž jsme sílu víry již nesčíslněkráte na sobě samých nezakusili? Zdaž neví každý, že modlitba mu útěchu a pokoj přináší, že ctnost činí člověka šťastným a neřest nešťastným? Tak mnohé samovraždy v naší době nepocházejí v pravdě z nadbytku náboženství a ctnosti, nýbrž z opaku jich. Zdaž není důkazem pro účinek křesťanské víry, že až dosud pro její učení a zaslíbení milliony lidí ve všech svízelích a nesnázích tohoto života statečně trpí, bojují a umírají?

Není to důkazem pro víru, že všechny moci světa nemohly učení Kristovo a jeho církve přemoci? Kristus a jeho církev přežily staré pohanství, přežijí i nové pohanství. Není-liž to důkazem pro víru a pro jsoucnost osobního Boha, když všeobecnou platnost má věta, že dějiny světa jsou soudem světa?

Tak, nejmilejší, utváří se poměr vědy a víry. Nevíme nic bez víry, a co víme o pozemských věcech, jest v základě málo. Nevěřící věda nedovede nikdy dáti uspokojující odpověď na velké otázky lidstva. Nemá proto práva pohrdati vírou. Věří ještě v nevysvětlitelnější věci než my. Nedovede rozluštiti záhady světa ani nás v neštěstí potěšiti, ani nás osvoboditi od největší bázně, od bázně před smrtí. To dovede jen křesťanská víra. Ona jediná spojuje nás s původcem všech věcí, s Bohem, a ve víře v Boha rozluští se všechny záhady. Víme v této víře, odkud pocházíme a kam jdeme; víme, kdo všechny ty divy na nebi a na zemi učinil, a chápeme je, neboť u Boha není nic nemožného. Sezná-

váme, že všechno naše vědění na zemi jest jen kouskovité, a že zde, jak apoštol praví, jenom skrze zrcadlo patříme, na onom světě budeme však viděti Boha tváří v tvář.

Kéž by každý, kdo, pyšný na své vědění, odvrací se od víry v našich dnech, kéž by každý takový si vzal čas a námahu a srovnal vědu a víru tak, jak jsme to právě učinili. Zase by se, jen kdyby měl trochu dobré vůle, k víře obrátil, a na mnohém by se splnilo slovo dnešního evangelia: »Uvěřil s celým svým domem.« Amen. Dle Hansjakoba *Jan Nep. Jos. Holý* O. Praem.

Neděle XXI. po sv. Duchu.

Odpouštějme.

»Takť i Otec nebeský učiní vám, jestliže neodpustíte jedenkaždý bratru svému ze srdcí svých.« Mat. 18. 35.

Jednou Pán Ježíš vyučoval své učedníky, jak mají mezi sebou býti smířlivými. Tu se ho tázal sv. Petr, kolikráte má svému bratru odpustiti, zdali sedmkráte. Ježíš mu děl, že ne sedmkráte, ale sedmdesátkráte sedmkrát. Těmito sedmičkami chtěl vlastně naznačiti, že ke smíru máme hotovi býti vždy.

Na to snad nechápajícím učedníkům, aby mu porozuměli, řekl podobenství, které se dnes právě předčítá.

V něm vysvětlil jim, že je člověk před Bohem skrze hřích hrozným vinníkem, se kterým se nikdy vyrovnati nemůže On ho hněvá ne jednou, ale mnohokráte; on ho uráží, na povinnosti své k němu nedbá. Tím hromadí vinu na vinu. Ani za jediný těžký hřích není s to mu zadostučiniti. Ba i, kdyby si k tomu pozval kajícníky celého světa ku pomoci. A přece Bůh mu odpouští vždy, jakmile ho za to prosí a chce se polepšiti.

Co však jsou urážky lidské naproti urážce Boha? Jestliže Bůh odpouští vždy, žádá na člověku, aby ho v tom následoval, aby i on odpouštěl. Neboť toto jeho odpuštění naproti božímu jest holou maličkostí.

Proto stihl onoho nešlechetného služebníka tak velký, ale zasloužený trest.

Bůh nám prokazuje lásku a milosrdenství a chce opětně na nás, abychom ji svým bližním prokazovali.

Učíme se z dnešního evangelia, že máme odpouštěti těm, kteří nám ublížili.

O tom mne nyní, s pomocí boží, pozorně poslyšte.

Pojednání.

Lásku k nepřátelům lidstvo před Kristem neznalo. Dějinami světa vine se jako červená nit pomsta. Zlé za zlé; oko za oko, zub za zub; takové byly zásady a takové jsou i tam, kde duch Kristův nepanuje.

Kristus Pán přinesl s nebe dva zákony lásky: k Bohu a k bližnímu. Miluj svého bližního jako sebe sama. Bližního, to jest každého bez výjimky; tedy i nepřítele. Potom — dí Ježíš — poznají, že jste moji učedníci, jestliže se vespolek milujete. Jak přestává člověk druhého milovati a dá místa v srdci svém pomstychtivosti a zášti, není více učedníkem Kristovým, není křesťanem. A pokud zlá smýšlení v srdci živí a s nimi umírá, je od Boha na věky zavržen.

Nebo zase dí Spasitel: jestliže jen ty milujete, kteří vás milují, jakou odměnu potom míti budete? Zdaliž toho i publikáni (hříšníci) nečiní? Milujte nepřátele své, dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a utrhají vám. Mat. 5. 44.

Nic jiného nechce na nás Bůh, než abychom vyhostili ze srdce zlost, zášť, myšlenku pomsty, ducha zatvrzelého a škodolibost k těm, kteří nám buď vědomě, nebo nevědomě ublížili, a chce, abychom zlé dobrým odplatili a skutky milosrdenství konali. K této povinnosti hledí náš Spasitel neustále nabádati.

Naučil nás modlitbě Otčenáš, kterou denně se modlíme. Tam voláme v páté prosbě: Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.

Kdo však chová nenávist ve svém srdci, nevybízí Boha, když se Otčenáš modlí, aby mu neodpustil? Nezaklíná se sám, neodsuzuje se sám do pekla? Neboť peklo je trest těch, kterým Bůh hříchy neodpouští. A jestli člověk toto každodenní vyzvání opomíjí, tu stojí pohotově druhé.

Spasitel náš totiž učinil svatou povinností každému křesťanu, aby v den nedělní a sváteční nábožně byl přítomen oběti mše sv. Neboť ve chrámě i za něho koná kněz, jako zástupce věřících, nebeskému Otci oběť chvály, díku, prosby a smírnou. Jak pak křesťan povinnosti této zadost učiní, když je na mši sv. se srdcem zlobným. — Jeho přítomnost nejen že jest neplatná, ale docela hříšná.

Spasitel dí: Jdeš-li k oltáři (do chrámu) a zpozoruješ-li, že má bratr tvůj něco proti tobě, nechej dar svůj na oltáři a jdi dříve usmířiti se s bratrem tvým a potom přijda, obětuj dar svůj. —

A co obětuje křesťan Bohu svému ve chrámu Páně? Srdce své. Má-li však Bůh na jeho oběť milostivě vzhlédnouti, tu musí srdce jeho jak k Bohu, tak ku bližnímu v láskyplném poměru se nacházeti.

Jak mnozí na to nemyslí. Do chrámu chodí, na mši sv. jsou, ale jejich srdce dalako od Boha jsou a živí je svárem se svými bližními!

Konečně třetí prostředek nejúčinnější, aby křesťan odpouštěl, je svátost pokání. Mnohý jde ku zpovědi, aby se s Bohem smířil. Vyzná se ze svých poklesků, dostává rozhřešení a přece opouští zpovědnici s Bohem neusmířen, opouští dům boží se svědomím o nový, hroznější hřích obtěžkaným. A proč? Je se svým bližním

dosud rozdvojen, má hořkost proti němu, on neodpustil a se nesmířil. A Pán dí: Pakliže neodpustíte lidem, aniž Otec váš odpustí vám hříchů vašich. Mat. 6. 14.

A tak na srdce naše buší neustále hlas víry Kristovy: odpouštějte, aby vám bylo odpuštěno. Bůh slavnostně k nám volá: Mně pomsta — já Pán.

* * *

V tom je ta víra naše krásná, v tom vlastně božskou se objevuje, když veškeré hořké city našeho srdce naproti těm, kteří nám ublížili, kteří nám ruku s prosbou na rtech, nebo v oku podávají, slijí se ohněm lásky k bližnímu ve slova: odpouštím tobě! Odpouštím tobě a doufám, že mi Bůh také odpustí. Vždyť přijde hodina, v níž vládnouti bude jen božská spravedlnost. Tam bude odplaceno jednomu každému podle skutků jeho.

Pročež jen zásadami Spasitelovými, které křtem svatým jsme za své přijali a jim se zasvětili, se řiďme a spolu jeho příklad následujme.

Pamatujme na Golgotu, kde tento náš Mistr a Pán zbičován, trním korunován, hřeby proklán, na kříž přibit, hanami přesycen, přece všech svých bolestí nepamětliv volal: Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.

Dobře napsal Tertullian v 2. století: Přátele milovati dovedou všichni, nepřátele však náviděti jen křesťané. Buďme tedy křesťany. Amen. *Vinc. Drbohlav,* kaplan v Loukově.

Neděle XXI. po sv. Duchu.

Trest ve vychování.

Dvě věci nám z dnešního evangelia do očí bijí: milosrdenství boží a spravedlnost. Jak dobrotivě Bůh odpouští velký dluh (21 mill. zl.), když jej prosí nešťastný služebník. Toť božího milosrdenství obraz. Ale jak se mění milosrdenství ve spravedlnost, když služebník sám není milosrdný. Napřed Pán ukazuje se shovívavým, teprve potom spravedlivým, a sice dle poměru viny. Na hroznou zatvrzelost služebníkovu dává přísný neodvolatelný trest. A člověk cítí ve svědomí svém dostiučinění, když král tak přísně trestá takou zatvrzelost. Zde máme příklad pro trestání. Bůh nás zde učí, že trest jest věc spravedlivá, kde jest vina zatvrzelá dokázána.

O trestu často mluvil Syn boží, aby oni, kdož nedali se poučiti slovem a pohnouti příkladem, dali se odstrašiti trestem a tak se zachránili.

Otec a rodiče vůbec jsou zástupcové boží v rodině. Jim přísluší právo i povinnost trestati. Ale správně trestati není věc jen ledabylá, nýbrž umění svatého, zbožného vychování. Proto promluvím něco o trestu, co Bůh o něm praví, co rozum, co zkušení vychovatelé mládeže.

Pojednání.

Ani jeden stromek štěpný nevyroste krásně, abyste na něj nemusili vložit nůž. Přirozenost stromu žene výhony, kde by neměly býti a škodí stromu. Zahradníkovou věcí jest odstraniti výhon, aby síla šla do koruny, kde jest jí třeba a nese užitek. To jest všem známo. Podobně jest s člověkem. Žádný z nás není prost výhonů divokých, které sílu béřou ctnosti. Úlohou vychování a u dospělých jest úlohou sebevychování odstraňovati ony výhony. I člověk dospělý musí sebe sám vychovávat stále, jako i veliký strom musí býti prořezáván.

Proto Písmo sv. mluví o trestu často jako o věci dobré, moudré a nevyhnutelné. »Kdo miluje syna svého, tresce ho«, dí Písmo sv. Podobně mluví častěji. Jest to důkazem lásky. Ale trest pak musí býti dle toho! Ale trest jest lék a jako léku se ho musí užívat (podle jakosti nemoci jakost léku). Trest má odstranit zlou navyklost a ne ji podporovati. Ostrého, prudkého léku užíváme pozorně a dobře napřed uvážíme, kolik jest ho třeba. Čím prudší lék, tím více opatrnosti. Trest jest ve vychování lékem a přísný trest jest lékem prudkým a posledním, proto dobře s ním zacházeti třeba.

I léku se zneužije, i trestu. Sám sv. Pavel naráží na zneužívání trestu a dí: »Vy, otcové, nepopuzujte synů svých ku hněvu.« Smysl jest, že trest nemístný, nespravedlivý opak působí, co způsobiti měl. V tom ohledu se velmi mnoho chybuje a pak se divíme, že trest nemá svých účinků. Čím prudší lék, tím více opatrnosti třeba. Na kapky se čítá lék a na malou váhu odměřuje. Považte však, jak se trestá často bez rozumu, ve zlosti, bez míry, a jindy zase se promíjí, kde měl být trest na místě. Pak se řekne, že není trest nic platný, kdyby ho roztloukl. Zcela pravda, když se ho neužívá s rozumem. I kůň se zvášniví. Obyčejně se trestá dle vášně a dle zlosti, ne však dle rozumu.

Nejprve předchází poučení a milosrdenství jako v evangeliu: »Protože jsi mne prosil, odpustil jsem tobě.« Když pak se dostavuje zlá vůle a horší skutek než byl sám prvý, následuje trest. Účel trestu jest předejíti zlé vůli. Mus to vědomí v dítěti býti: když ono ten a onen skutek neudělá, nemá se trestu co bát. Pakli se trestá jen dle zlosti a ve vášni, pak není nikdy jist, že ho trest nestihne, poněvadž ve zlosti se neměří, neváží, nesoudí, ale jen soptí a pak takový trest nepůsobí na vůli polepšení, ale zatvrzení. Trest působí člověku trestajícímu obtíž a nelibost, kdežto trest ve zlosti mu působí odlehčení, ale u trestaného zanechává zatvrzelost. Mnozí lidé nejsou s to trestati bez zlosti. A to jest vždy chybné. Trest jest tam na místě, kde jest zlá vůle, zatvrzelost, kterou třeba vyhnati, ne však tam, kde byla nevědomost, neopatrnost. Ač lidé se spíše rozohní, kde měli něiakou škodu, než kde se jedná o nějakou zlost.

Co tedy jest lepší — trestati mnoho aneb málo? Jaká odpověď? Dle spravedlnosti a mírně. Pak trest není hořký, ale přesvěd-

čuje, že jest mu dobře míněn. — V příkladech více věc vyniká. Jeden tovaryš napsal Alb Stolzovi, který velké dílo o vychování vydal, příběh ze svého mládí, kde trestán byl pro svou nezkušenost. Psal mu totiž: »Jako malý 4letý hoch jsem míval velikou radost, když v kamnech hodně praskalo a hořelo, a proto jsem vždy přikládal pilně a radoval se praskání. Jednou ale jsem neměl co přiložit a vzal jsem své botičky a přiložil je. A takovou jsem měl radost, že babička má se šla podívat do plotny, co mi tak velkou radost působí. Zde ovšem skončila radost. Ač jsem svatě sliboval, že nikdy více nebudu přikládati, nechtěli mne přece přestat tlouci.« Zde rozhodovala škoda způsobená a ne rozum. Zde nebyla zlá vůle, neposlušnost, ale dětská nezkušenost, která nevěděla, co stojí otce práce, jedny malé dětské botičky. Ale vlastní vina dítěte nebyla tak veliká, aby takový trest zasluhovala. Zlost, hněv, škoda způsobená měřily trest nespravedlivě.

Vždy má předcházeti poučení trestu. A teprve po poučení a napomenutí, když nepomohlo, následuje trest. Trest vždy jen lékem je a nikdy mstou pouhou. Proto moudrý, spravedlivý trest nikdy nepřipraví o lásku, jako třeba řídký trest, ale ze zlosti a hněvu.

S trestem se to má jako s láskou matek. Čím které dítě více bolestí matce připravilo při rození, tím větší láskou k němu lne. Jako Rachel milovala Benjamina; s bolestí a s nebezpečenstvím života přišel na svět, tak spravedlivý trest nepřipraví o lásku, ale ji rozmnoží.

Jmenovaný již spisovatel Alb. Stolz vypráví o svém jednom žáku (kterého zvláště trestal důsledně pro jeho lehkomyslnost), že mu psal až z Ameriky za 20 let, a vzpomínal si na jeho tresty, které mu byly vždy k dobrému, nebo jim děkoval svou lepší povahu a odložení všelijakých zvyků ošklivých. Když cizí člověk svému duchovnímu po letech děkuje za spravedlivé tresty, které mu byly spasné, zajisté i dítěte láska trestem jen vzroste, kdy vidí, že ne tak ze zlosti, unáhlení, jako s rozvahou jest trestáno, aby se uvarovalo horších věcí.

Ten jest nejlepší vychovatel, kdo trestu jen málo umí používati a přece vystačí ve výchově. Častý trest jest jako mozol na ruce, ztrácí citlivost svou, otupuje čest a škodí spíše než prospívá.

Dítěti má býti trestem i mlčení se strany rodičů. Tak dělával šlechetný Fenelon, později biskup, když vychovával prince královského, měl mezi tresty i mlčení. On, jeho vychovatel, i domácí služebníci jen nejpotřebnější odpověď dali a ostatní důvěrné hovory opomenuli. Rána jest trestem nejposlednějším, a má býti dána vždy jen kde zlá vůle jest, nebo zlou vůli třeba vyhnati.

Přátele, jsme-li lidé velmi neobratní v udělování trestu jiným — jsme li příliš prudcí na jiné, jsme neskonale mírni na sebe a též k sobě nespravedliví. Ale i my sami sebe — kdy už dospěli jsme — musíme vychovávat a sebe zdokonalovat. Evangelium

dnešní nám názorně povídá, jak jsme my lidé na jiné přísní a pro sebe velmi mírní, více než sluší.

Nezdaří li se dítě, když příliš se mu shovívá, nezdaří se ani křesťan, když sám sebe nevychovává. Sám sebe nesoudí, nepozoruje, nenapravuje. K tomu účelu slouží nám zpytování svědomí u večer, tu sami jsme svými soudci, máme býti svými vychovateli, vzpomenouti si, co jsme dnes udělali dobrého a zlého, jaké jsme měli při skutcích svých úmysly a v čem a proč jsme pochybili. Kdo takhle sebe vychovává, roste v muže křesťana, kdo nedbá tohoto poučování sama sebe, roste v muže nemilosrdného, jako služebník v evangeliu.

Jak málo dbáno zpytování! Často i před zpovědí, za dlouhý čas konanou, jen krátce, povrchně přelétne lehkomyslný člověk půl roku a celý rok a domnívá se, že jest vše spraveno! Otec nebeský dobře přihlíží na naše jednání, jako na služebníka nemilosrdného.

Dobře trestej a vychovávej sebe — budeš dobře trestat a vychovávat jiné. Amen. *František Vaněček.*

Slavnost posvěcení chrámu.

I. Co nám kostel připomíná? II. Čemu kostel slouží?

»Aj stánek boží s lidmi.«
Zjev. sv. Jana.

Ve francouzské krajině stál starý dub, do jehož dutiny zbožní osadníci postavili kapličku. Dub a kaplička byly jedno, až mohutný vítr porazil dub a s ním i kapličku.

Tak člověku Bohem dána a vštípena jest víra a sv. náboženství, které s ním jde pod různou podobou ať víry, ať pověry, ať nevěry, nebo vše to jest důkazem vrozené potřeby náboženství až do smrti jeho Stánek boží s lidmi jest stále, od počátku, kdy otec náš Adam první chvalozpěv zpíval; kdy první oltář první synové postavili až do dneška. Jsou směry dnes, které volají pryč s náboženstvím, ty by musily napřed říci *pryč s člověkem.*

Dnes jest památka posvěcení chrámu Páně, kdy místo vyvyloučeno z užívání obyčejného a vyhrazeno jen službě boží, jako stánek boží s lidmi, v němž Ježíš jest naším Bohem a my jeho lidem. Proto dnes volíme chrám za předmět našeho rozjímání, a sice:

I. co nám kostel připomíná a
II. k čemu kostel slouží.

Pojednání.

I.

Co nám kostel připomíná? Nesmírnou lásku boží k nám, on jest kniha, v níž si připomínáme dobrotu boží, kostel jest svatá země v upomínce, která jest na každém místě nám přístupná.

1. *Kostel nám připomíná Kalvarii,* to místo krvavé mše sv. Kalvarie, ta svatá hora, byla předmětem touhy křesťanů a tisícové poutníků stáli s hlubokým dojmem na svatém místě. O křižácích se nám vypráví, jak radostí padali na tvář, když z dálky viděli Kalvarii a líbali sv. půdu v uctivosti

Kostel jest horou Kalvarií. Kostel proto obyčejně od našich předků se stavíval na vyvýšeném místě, aby i zevnějškem Kalvarii se podobal Proto i v rovině kostel vyvýšen a po schodech se k němu stoupá. Tam na Kalvarii sv. kříž byl oltář, Ježíš obětní beránek a ostatní byli účastníci.

Chrám náš jest i v tom podoben Kalvarii, že stejně se v něm lidé chovají jako na Kalvarii. Jedni jdou do něho ze zvědavosti, viděti a slyšeti, jiní vedeni vírou a láskou jako Maria, Jan, Magdalena a duše sv. pod křížem, jiný dokonce se rouhá jako lotr nekající

Oběť na Kalvarii a v kostele stejná jest: Ježíš Kristus pod různými podobami. Na Kalvarii obětován pod způsobou člověka krvavě za hříchy naše, na oltáři pod způsobou chleba, nekrvavě na odpuštění hříchů. Kostel jest to místo, kde konáme a plníme závět Páně: »To čiňte na mou památku.« Zde jest to místo, kde si kalvárskou oběť připomínáme, a znovu ji konáme či obnovujeme způsobem nekrvavým. Když Kalvarií jest kostel: budeš ty snad si bráti za vzor lotra nekajícího, či lhostejný zástup, aneb Marii, Jana, Magdalenu, Nikodema, Josefa? Proto tvůj zevnějšek v kostele jest obraz duše tvé. Proto chování lidí v kostele tak jest různé, že se v něm zrcadlí vnitřek jejich — totiž víra.

2. *Kostel nám připomíná večeřadlo Páně,* kdež Kristus Pán poslední večeři slavil, kde svátostné pokání ustanovil, kde se apoštolům vzkříšený zjevoval, a kde apoštolé a věřící Tělo Páně po prvé přijali.

Stůl, za nímž Kristus Pán naposled stoloval, chová se jako vzácný ostatek v kostele lateránském v Římě. S úctou přistupují věřící k sv. ostatku. Ten stůl jest vzácný pro upomínku, že večeře Páně se konala a svátost oltářní u něho ustanovena byla. Kostel však jest místem, kde se pokračuje ve večeři Páně a kde se Ježíš stále s námi spojuje.

Kostel jest obrazem večeřadla i pro sv. pokání, které v něm bylo ustanoveno slovy: »Komu odpustíte hříchy, odpouštějí se jim a komu hříchy zadržíte, zadržány jsou.« Na základě těch slov se udílí rozhřešení slovy: Já tě rozhřešuji ode všech hříchů tvých ve jménu Otce i Syna i Ducha sv.

Jordán, kde Jan Křtitel kázal pokání, jest předstihnut naším kostelem, nebo se v něm nejen pokání hlásá, ale i odpuštění ve jménu Páně udílí. Sv. to Jordán kajících slz, v nichž obmýti můžeme s bezpečností všechny hříchy své a býti novým stvořením. Zde zaznívá stále nám radostné slovo Páně: »Doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.«

3. *Kostel nám připomíná katakomby,* místa to prvních služeb božích, prostá stavbou, prostinká úpravou, ale pověstná zbožností.

Mnohý kostel chudobou se katakombám podobá, kéž by též zbožností Kde věřící těšili se svobodě, tam nenechali ale místo služby boží prostinké jako v době pronásledování, nýbrž ozdobili a okrášlili je vším, co měli a uměli nejlepším: malbou, stavbou, hudbou, rouchem, kovem a vším uměním.

Jsou lidé, kteří si myslí, aby chrám Páně byl to nejprostější místo a nejchudší: to že jest ideál Páně. Ó jaká to jidášská řeč. Pán Ježíš pochválil Magdalenu, když předrahou mastí nohy jeho pomazala a pokáral Jidáše. Proto věřící, když svobodu mají, okrašlují dům boží nade vš cky domy. Když mohou býti domy, sloužící zábavám, okrašlovány, proč má dům boží býti vyňat z okras všech? To platilo jen v době pronásledování, kde služby boží se konaly na každém místě: na lodi, aby bezpečni mořem byli, pod zemí, aby unikli spíše očím slídivým, ano i v žaláři.

Kostel nám připomíná jednotu u víře, kterou Kristus Pán od nás žádá ve svém testamentu: »Aby jedno byli.« (Starý Zákon celému národu jen jeden kostel povoloval.) Byli proto také věřící jedna duše, jedno srdce. Proto konali služby boží nad hroby sv. mučedníků, nad něž dali kámen celistvý, nesložený z více kusů, poněvadž měl připomínati Ježíše Krista, který se nazval kamenem úhlavním, se kterým musíme býti ve spojení, na něm jako malé kaménky spočívati a s ním tvořiti budovu pozemského Jerusalema.

Táži se tebe: Jsi ty spojen s tímto kamenem základním? Pán Ježíš pravil: »Kdož by padl na ten kámen, rozrazí se, a na kohož upadne, toho setře.« Mat. 21. 44.

Sjednoceni u víře musíme býti a skupiti se kolem základního kamene Ježíše Krista, který jest nám v kostele zobrazován kamenným oltářem z jediného kamene. Kolik lidí se nad tím základem rozráží a potře, ubližují sobě časně i věčně. Když vstupuješ do chrámu Páně, učiň nejdříve hlubokou poklonu Pánu svému, jenž v nejsvětější svátosti oltářní s námi přebývá, a pak si veď tak jako na sv. Kalvarii, jako ve večeřadle, jako v katakombách, sjednocen se všemi věrnými dušemi ve víře, lásce a v kříži a soužení svém. Když ty vzpomínky nás musí povzbuzovati, musí nás tím více pobádati úvaha: *K čemu kostel slouží.*

II.

1. *K čemu kostel slouží?* K našemu posvěcení. Slouží nám ku posvěcení sv. pravdou, která se nám hlásá. Proto jest kostel školou Kristovou, jest to hora dobrořeční aneb blahoslavenství. Znáte slova Páně: »Blahoslavení, kteří slyší slovo boží a ostříhají je.« Slovo boží bylo vždy v největší uctivosti. Vidíte to při službách božích. Když se sv. evangelium čte, povstává celý sbor věřících na znamení úcty. Když se slovo boží přečte, líbá se na znamení vděčnosti, když se zpívá evangelium, nesou se svíce rozžaté a kadidlem okuřuje se. Slovo boží jest prst, ukazující nám cestu spásy. V rodišti mém dali předkové na školu nápis: »Vychování základ blaha«, na kostel můžeme dáti nápis: »Škola spásy«. Proto sly-

šení toho slova božího a sice slyšení jeho v kostele jest znamením tvé spásy.

V kostele přechovávaly se sv. evangelia jako poklad drahý, jako ve Starém Zákoně v arše úmluvy byly knihy Mojžíšovy a proroků uloženy. Tak v církvi tam v kostele jest sv. slovo boží přechováváno.

Jest tedy kostel školou spásy věčné, slova božího.

2. *Kostel slouží za stravu života — za místo, kde nás živí Ježíš tělem svým*, jako poutníky na poušti krmíval mannou s nebe. S oltáře se nám podává tajemným způsobem k životu věčnému. V tom přijímání právě jest to nejužší spojení s Kristem. On jest vinným keřem a my jeho ratolesti, do nichž nevysvětlitelným způsobem vlévá milost svou. Blahoslavený Mikuláš ve Flüe, patron švýcarský a poustevník, měl kdys vidění v kostele, kterak z oltáře roste keř a po celém kostele se rozprostírá a květy vydává, z nichž každý na hlavu některého z přítomných se snáší a spočívá. Na hlavě některých ihned vadne, na hlavě jiných zůstává. To vidění je velmi poučné. Ty květy a ovoce sv. kříže se nám v kostele rozdávají. Uvadají na těch, kdož bez milosti boží a bez kajícnosti jsou, kvetou a zůstávají, kdož v milosti a dobré vůli trvají. Zde rozdává Kristus Pán chléb života věčného. Zde jest ten strom života, z něhož béřeme ovoce nesmrtelnosti, věčné slávy, svaté síly. Ten sv. chléb chtěli míti křesťané vždy na blízku a proto v době krutého pronásledování směli věřící přechovávati tento nebeský chléb v příbytku, aby se jím posilnili v hodině umučení

Tento chléb nebeský jest v chrámě Páně přechováván a k němu se točme, jako Israelité k svatostánku na poušti. Ta hluboká úcta k nejsvětější svátosti zamilovala si každé místo, kde se konala sv. oběť.

Krásný příklad toho vypráví se v životě sv. Ludvíka, jenž uspořádal výpravu křížovou za účelem osvobození sv. země z jařma tureckého. Prozřetelnost boží dopustila, že upadl v zajetí svatý král. Láska křesťanů chtěla jej vysvoboditi z otroctví a proto nabízela výkupné, které sultán stále zvyšoval. Konečně sultán uznal výši výkupného za dosti vysokou, ale křesťané neměli ji pohotově, proto chtěl míti záruku. Jakou myslíte záruku? Chtěl míti zárukou sv. hostii, protože viděl velikou úctu, jakou dávali na jevo všichni, když se konala mše sv., jak oči všech na ni se upjaly, jak svaté ticho všude vládlo při sv. oběti, pod širým nebem, v zajetí tureckém. Zdaž by z našeho jednání a chování při mši sv. poznal také Turek naši lásku, úctu a víru?

Kdekoliv se koná ta sv. oběť, tam všude jest stánek boží s lidem svým. Toť obilnice nebeská, z níž živíme se chlebem božím k životu věčnému.

3. *Kostel slouží nám jako pokladnice duše, z níž rozdávají se milosti boží a kde vyučování jsme pro Boha a věčnost.* Proto tak pilně navštěvovali otcové naši ve víře chrám Páně a obcovali v něm službám božím, aby pili z pramene milostí Ježíšových.

Krásný příklad v tomto směru vypráví se v životě sv. Luciana, mučedníka, který jako kněz v době pronásledování meškal v žaláři. Byl právě den sv. Tří králů. Věřící však chtěli v tak slavný den obcovat nejen mši sv., nýbrž i přijímati tělo Páně, proto šli k sv. Lucianovi do vězení, aby jim sloužil mši sv. a přistoupili k sv. přijímání. Scházelo vše potřebné náčiní, roucha, i stůl. Ale věřící prosili, aby v tak slavný den nebyli beze mše sv. Ukazoval sv. Lucian na nemožnost konati mši sv. Konečně nalezla víra a láska jeho prostředek, kterak v žaláři obcovati mši sv. Pravil: Není zde kostela ani oltáře, ale vy budete chrámem mým a postavíte se kolem, a prsa má budou oltářem, na němž položíme Nejsvětější. V také poloze v okovech sloužil sv. mučedník Lucian mši sv. a věřící k sv. přijímání, tvoříce chrám z těl svých.

Toť ten nejvznešenější chrám dle vůle boží, a vy jeden každý jste kamenem z toho chrámu Kristova, jehož základním kamenem a hlavou jest sám, a který se církev nazývá. Toť stánek boží s lidmi a vy jeho kameny.

Kéž pevným kamenem každý z vás, který se nedá ničím odloučiti od lásky Kristovy a rád přispívá k okrase a rozmnožení jeho, i k obraně. Byli vždy, kdož bořili a zneuctívali chrám a byli, kdož stavěli a ctili chrám. Oč klidněji vykročí odtud ctitel než bořitel. Užij chrámu, aby byl tvou školou, tvým stolem a pramenem očistným. Amen. *Fr. Vaneček.*

Slavnost posvěcení chrámu Páně.

Chrám pramenem požehnání.

»Aj, polovici statku svého, Pane, dám chudým, a oklamal-li jsem koho v čem, navracuji čtvernásob.« Luk. 19, 8.

Tak, nejmilejší v Kristu, mluvil bohatý vrchní nad celnými, Zacheus, k božskému Vykupiteli, kdy zavítal do domu jeho v městě Jerichu. Nemyslete však, že toto spasitelné předsevzetí vzniklo v Zacheovi teprve v tu chvíli, kdy Pán Ježíš, obklopen velikým zástupem lidu, obrátil se k maličkému muži stojícímu na stromě planého fíku a řekl k němu: »Zachee, sstup spěšně dolů; nebo dnes musím zůstati v tvém domě.« Nikoli, tím myšlením, že každému oklamanému dá čtvernásobnou náhradu a v náhradu za ostatní neznámé že dá polovici statku svého chudým, tím myšlením zabýval se Zacheus již dávno. Byl sice bohat, byl i vážen; nebo byl přednostou celního úřadu v lidnatém a ruchu plném Jerichu; ale ani jeho bohatství, ani jeho vysoké postavení společenské nečinilo ho šťastným a spokojeným. Že židé každým celným nebo publikánem opovrhovali, bylo nespravedlivé; nebo každý celný nebo publikán nemusil býti hříšníkem. Ale Zacheus zasloužil opovržení, poněvadž při vybírání a odvádění celných poplatků dopouštěl se podvodů. Hlas svědomí ozýval se v něm den po dni

mocněji a důtklivěji. Nejednou pravil Zacheus sám k sobě: »Co mi prospěje všecko mé bohatství, když lpí na něm kletba? Kéž bych byl raději chuďasem, ale poctivým! Měl bych málo, ale byl bych spokojen, měl bych požehnání. Což tedy? Vím, co učiním. Vyhledám Ježíše, milosrdného přítele hříšníků, vyznám mu všecku svou vinu, slíbím nápravu i náhradu a dojdu odpuštění!« A po čem tak dlouho toužil, došel dnes ve svém domě. Zbavil se větší částky svého jmění, žil mnohem skromněji nežli prve, ale byl mnohem spokojenější; od toho dne, kdy vešel Spasitel do jeho domu a učinil dům jeho svým příbytkem, měl Zacheus hojné požehnání.

Proč asi čítá se tento příběh o Zacheovi právě dnes, o výroční památce posvěcení chrámu Páně? Církev sv. chce nás upozorniti, že týchž milostí, kterých došel Zacheus ve svém domě, můžeme dojíti my v tomto domě božím, protože onde byl Spasitel a tuto je také. Zacheus došel požehnání skrze Spasitele přítomného v jeho domě, a my docházíme požehnání skrze Spasitele přítomného ve svatostánku zde na oltáři. Abychom dnešní památku posvěcení chrámu Páně náležitě uctili, vyložím vám, že *chrám jest pramenem: I. požehnání nebeského, II. i požehnání pozemského.*

Kéž byste vyslechli s dychtivostí, co vám hodlám vložiti na srdce ve jménu Páně!

Pojednání.

I.

Chrám je pramenem požehnání nebeského.

Je vám zajisté známo, drazí v Kristu, co se přihodilo arcioteci Jakubovi, když utíkal před svým rozhněvaným bratrem Ezauem do Mesopotamie. Když ušel první den cesty, nemohl doraziti pod střechu, neb obcí bylo tenkrát velmi málo. Jakáž tedy porada? Jakub lehl si na zem pod širým nebem, dal si pod hlavu kámen a chtěl si odpočinouti Ale spánek prchá dlouho od očí jeho. Snad že ho cesta příliš unavila? snad že ho tlačí kámen pod hlavou? snad že se ho dotýká nepříjemně noční studeno? Může býti: to všecko rušívá člověku noční spánek. Ale Jakub nemůže dlouho usnouti také z jiné, a to důležitější příčiny. Svírá ho strach, úzkost, nepokoj. Utíká z domu otcovského; nemá s sebou ničeho krom hole a několika peněz; neví, jak se mu povede u strýce Lábana, přemítá, zdali se utiší kdy hněv jeho bratra, a kdy se asi navrátí do své vlasti. Konečně po dlouhém přemítání náš poutník usnul. A měl krásný sen. Vidí žebřík, an stojí na zemi, a vrch jeho dotýká se nebe. Po žebříce jdou andělé, jedni sestupují s nebe dolů, jiní vstupují od země vzhůru. Nejvýše stojí ve viditelné podobě Hospodin, a ten mluví ke spícímu Jakubovi: »Já jsem Hospodin Bůh Abrahama, tvého děda, a Isáka, tvého otce. Já budu s tebou, kamkoli půjdeš, a přivedu tě zase do země, ze které utíkáš.« Procitnuv Jakub ze sna, je jako proměněn. Strach, který mu nedal dlouho usnouti, obrátil

se v blahé upokojení. I řekl sám k sobě: »V pravdě, Hospodin je na místě tomto, a já jsem na to nevzpomněl! Jak hrozné je místo toto! Není zde jiného, leč dům boží a brána nebeská.« — Že Jakub to místo, kde se mu zjevil Hospodin ve snách, nazval domem božím je pochopitelno; ale víte-li proč nazval to místo také branou nebeskou? Snad chtěl říci, že se mu na tom místě nebe otevřelo tak, že spatřil ve slávě nebeské Hospodina a jeho anděly? Nelze pochybovati, že ten byl nejvlastnější smysl jeho slov: »Zde je brána nebeská.« Ale tato slova mohou se vykládati ještě v jiném smyslu. Na tom místě, kde Jakub spal, dostalo se mu požehnání nebeského, poněvadž ho zbavil Bůh strachu, úzkosti a nepokoje a naplnil srdce jeho důvěrou, pokojem a radostí. Jako anděl Rafael dle vlastního vyznání (Job. 12, 12) obětoval modlitby nábožného Tobiáše Pánu: tak donášeli andělé tužby spícího Jakuba k Hospodinu do nebe a přinášeli mu od Hospodina s nebe vyslyšení, potěšení, upokojení, požehnání.

Místo kde se zjevil Pán Bůh Jakubovi ve snách, bylo předobrazením tohoto posvěceného místa. A jako bylo ono místo pramenem nebeského požehnání arciotci Jakubovi, tak je tento dům boží pramenem nebeského požehnání všem křesťanům pravověřícím. Chcete věděti, bratří, v čem toto požehnání nebeské záleží? Slyšte sv. Augustina, řkoucího: »Co se stalo při stavbě tohoto chrámu zděného; to se děje, i kdy se zde shromažďují věřící Kristovi. Vyučováním, svátostmi a kázní bývají křesťané jako stavební kamení a dřívi otesáni, ohlazeni a urovnáni, aby se stali chrámem božím« (Sermo 256. de Tempore). V pravdě, sv. Augustin nemohl voliti slov příhodnějších. V tomto chrámu vzdělaném rukou lidskou stáváš se ty, křesťane, chrámem božím, t. j. člověkem zbožným, ctnostným, Bohu milým tak, že je Bohu rozkoší býti s tebou. A takovým se stáváš nejprve skrze slovo boží. Slovo boží, které zde hlásá služebník boží, kněz, je jako onen ohnivý sloup, který předcházel Israelity na jejich cestě z Egypta. Co kněz jmenem božím a jménem církve v chrámě zvěstuje, vykládá a na srdce klade, to ti ukazuje bezpečnou cestu, kterou bys vyváznul z poroby světa, těla a ďábla, a došel šťastně do zaslíbené země za hrobem. Blahoslaven, jestliže slovo boží slyšíš a zachováváš. Tuť jsi z Boha, jsi synem božím, jsi chrámem božím. — Chrámem božím stáváš se zde, křesťane, také obětí, která se zde koná, a svátostmi, které se zde udělují skrze ruce kněžské. Při mši sv. obětuje se na oltáři ve způsobách chleba a vína tentýž Kristus Ježíš, který se obětoval za tebe Otci nebeskému, když umřel dobrovolně na kříži. Přicházíš-li k této oběti oltářní s živou vírou a se zkroušeným srdcem, můžeš nabýti všelikých milostí potřebných ku spasení; oběť oltářní stane se ti dle zaslíbení Páně (Jan 4, 14.) studnicí vody skákající do života věčného. Jako voda očišťuje, občerstvuje a posiluje tělo, tak i milost boží plynoucí z oběti mše sv. očišťuje, občerstvuje a posiluje tvou duši. A tato milost plyne s nebe do duše sedmerým paprskem, t. j. sedmerem svátostí. Ó blaze tobě, jestliže obětí

Kristovou a svátostmi často a řádně se posvěcuješ! Tuť přebývá v tobě Duch boží, tu se stáváš živým údem Kristovým, chrámem božím. — Chrámem božím stáváš se zde, křesťane, také kázní, kterou zde provozuje kněz jménem Páně a jménem církve k tvému spasení. Zde se ti dostává návodu, jak máš spořádati svůj život, abys byl šťasten zde na zemi i tam na věčnosti. Drž se věrně návodu tohoto a nedej se od něho odvrátiti hlasem falešných proroků slibujících život a dávajících smrt. Zachovávej pořádek, a pořádek zachová tebe. Budeš hoden, abys vešel jednou do chrámu věčné blaženosti; budeš již nyní chrámem božím.

Ejhle, v Kristu shromáždění, požehnání nebeské, které se prýští z chrámu Páně! Budeme-li tohoto požehnání hledati, bude nám přidáno i požehnání zemské. O čem s pomocí boží v dílu druhém.

II.

Chrám je pramenem požehnání pozemského.

Je vám zajisté známo, bratří nejmilejší, jak se vedlo židům, když byli odvedeni do zajetí babylonského. Jsouce v zemi cizí, mezi pohany, kteří se jim posmívali a všeliké příkoří činili, rozpomínali se na své hříchy, jimiž vyzývali trestající spravedlnost boží. Bůh pak, jenžto nechce smrti hříšníka, ale aby se polepšil a byl živ, ustrnul se nad svým lidem a poslal mu vysvobození po sedmdesáti letech skrze krále perského Cýra, který panoval v Babyloně. Král tento dovolil židům, by se navrátili do své vlasti, vystavěli znova Jerusalem i chrám a vedli klidný život pod vládou cizozemců. S jakou radostí chvátali židé do své vlasti! Avšak nebyli dosti vděčni Tomu, jenž tepe a uzdravuje. První péčí jejich bylo, by si opravili své domy pusté a zřídili si v nich všecko možné pohodlí; ale dům boží nechávali po několik let ve zříceninách. To se Bohu nelíbilo. Vzbudil proroka Aggeusa, kterýž vytýkal židům: »Co z toho máte, že své domy nádherně opravujete a dům boží necháváte pustý? Hle, Bůh vás navštívil suchem, krupobitím, neúrodou a jinými ranami. Sili jste a nesklízeli; jedli jste a nejste nasyceni; pili jste a nejste napojeni; přikryli jste se a nejste zahřáti; sháněli jste peníze, a nic vám nezůstalo v měšci. Slovem, nic vám není požehnáno, protože nedbáte o dům Hospodinův!« Což když uslyšeli přední židé, zastyděli se nad svou netečností a počali hned přípravy ku stavbě nového chrámu na místě toho, který vystavěl kdys král israelský Šalomoun a zpustošil král babylonský Nabuchodonosor. Tento nový chrám stavěli židé s mnoha nesnázemi a překážkami po čtyřicet šest let. Od toho pak času, ve kterém počali ukazovati opravdovou péči o dům boží, přestali je stíhati kruté pohromy živelní, a počalo se jeviti požehnání boží na polích i lukách, na vinicích i v zahradách. Tak se stal chrám lidu židovskému pramenem požehnání pozemského. A podobně plyne nám křesťanům z domu Bohu zasvěceného všeliké požehnání pozemské nebo vše, cokoli přispívá ku spokojenému životu na zemi.

Tuto pravdu vyslovil Syn boží známým podobenstvím o marnotratném synu dle výkladu sv. Ambrože řkoucího: »Když syn marnotratný opustil dům otcovský, počal trpěti nouzi. A zasloužil to, protože odešel z církve« (Lib. VIII. Comment. in c. 15. Lucae). Rozumí-li se otcem Bůh a synem člověk od Boha odvrácený, tedy se musí rozuměti domem otcovským netoliko církev, nýbrž i místo, kde údové církve k službě boží se shromažďují, totiž chrám nebo kostel. Kdo z církve odchází, chrámem pohrdá, ten dle slov sv. Ambrože trpí nouzi, má se zle co do časných věcí, nemá požehnání pozemského

Kéž by nám toho nepravila zkušenost! Mnohý rok bývá poznamenán v letopisech člověčenstva velmi černým písmem. Jak veliké pohromy přišly v něm skoro na všecky končiny okresu zemského! Bouře a vichřice, povodně a krupobití, ohně a zemětřesení tak veliké a prudké a záhubné, že všecka úroda zemská byla zničena, že celé obce s povrchu země zmizely, že mnoho lidí zahynulo těmi živelními pohromami neb i děsným zoufalstvím. Věříme-li v Boha, jenž řídí veškerenstvo dle své svrchované prozřetelnosti, nemůžeme se ubrániti myšlence, že těmi krutými ranami ukázal Pán Bůh svůj hněv pro hrozné a nesčíslné zločiny, které páchá nynější pokolení lidské. A neposledním mezi hříchy nynějšího člověčenstva je veliká nevážnost k domu božímu. Znám kraje v naší vlasti, kde kostely jsou bohaté a krásné, ale od lidu opuštěné. V kostelích bývá i v neděli a ve svátek skoro prázdno, na polích pak, na trzích, v dílnách, v továrnách, v hostincích a kořalnách plno. A to by mohlo býti lhostejno Tomu, jenžto stvořil člověka pro svou čest a slávu a přikázal jemu, aby šest dní pracoval, sedmého pak dne od práce odpočíval a sloužil Stvořiteli? Nelze ani dost málo pochybovati, že spravedlivý Bůh odnímá lidem požehnání pozemské, protože si neváží domu božího a nepřicházejí si pro požehnání nebeské, které se v něm uděluje.

Arci, trestal-li Bůh jiné kraje pohromami a nás-li ušetřil, nesmíme se domnívati, že by byli jinde větší hříšníci, nežli jsme my. S podobnou domněnkou přistoupili jednou fariseové k Pánu Ježíši, vypravujíce mu o některých mužích galilejských, kteří byli podezřelí pro vzpouru politickou, a proto byli zavražděni z rozkazu vladaře Piláta v tu hodinu, kdy obětovali v chrámě v Jerusalemě, takže krev jejich smísila se s krví zvířat obětních. Pán Ježíš, znaje myšlení vypravujících, řekl jim: »Což myslíte, že ti Galilejští větší byli hříšníci, nežli jiní, protože takovou věc utrpěli?« I vzpomněl Pán Ježíš na podobnou příhodu, jak totiž sřítila se věž u pramene Siloe blízko Jerusalema a zabila osmnáct lidí. A tu se opět tázal: »Myslíte snad, že také tito lidé byli vinnější nade všecky lidi přebývající v Jerusalemě?« A doložil dvakráte s důrazem: »Nebudete-li pokání činiti, všickni podobně zahynete« (Luk. 13, 1—5.). — Toto vypravování biblické je pro nás důtklivým naučením. Nedomnívejte se, že v těch krajích, kde byly děsné živelní pohromy, větší jsou hříšníci, nežli jsme my. Stávat

se často, že ti, kteří méně hřeší, krutěji bývají trestáni od Boha, nežli ti, kteří více hřeší. To činí Bůh proto, že předvídá, že první tresty božími se poznají, napraví a dojdou spasení, druhým však že již nic, ani sebe větší rány ku spasení neprospívají, jak se ukázalo na zatvrzelém Faraonovi. Vezměme si raději ze všech nehod, které se jinde přihodily, tu výstrahu, že podobně jsme mohli trpěti my, a netrpěli-li jsme, že učinil tak Bůh pro množství slitování svých, abychom mohli pokání činiti a tak duši svou zachovati k životu věčnému.

* * *

V Kristu shromáždění! Dnes jsem obrátil váš zřetel k jedné věci, která málo bývá uvažována. Chrám katolický má velikou cenu, protože v něm můžeme nabýti všelikých milostí božích potřebných pro duši, zvláště osvícení ducha, posvěcení srdce a utvrzení vůle, i všelikých darů božích napomáhajících ku spokojenému žití na světě. Kdož by si tedy domu božího nevážil, kdož by ho neměl ve vážnosti tak, aby mu byl skutečným pramenem všelikého požehnání božího, nebeského i pozemského?

Chceš li křesťane, aby ti byl dům boží pramenem požehnání, choď do něho, dokud jsi silen a zdráv, a choď do něho netoliko tělem, nýbrž i duší.

Choď do chrámu, dokud jsi silen a zdráv. »Pamatuj,« pravím tobě s kazatelem starozákonním (12, 1.), »na Stvořitele svého ve dnech mladosti své, prve než přijde čas trápení a přiblíží se léta, o nichžto řekneš: Nelíbí se mi.« Ó jak rádi chodili by do kostela mnozí lidé, ale nemohou pro vysoké stáří nebo neduživost! Takového pohodlí nemohou si dopřáti obyčejní lidé, jako jedna kněžna, kteráž, upoutána na lože, zřídila si vedle ložnice kapli a viděla na oltář a na kněze při mši svaté. Obyčejní lidé, sklíčeni stářím nebo nemocí, nemohou míti z domu božího jiného užitku, nežli že dají za sebe obětovati mši sv., že přijmou jednou za čas ve svém příbytku svátosti a že si dají vypravovati od jiných, co oni ve svatyni viděli a slyšeli. Pročež dokud jsi silen a zdráv, chvátej aspoň v den Bohu zasvěcený sem na místo svaté.

Choď sem však netoliko tělem, nýbrž i duší. »Navracíš-li se odtud tak, jak jsi sem přišel,« pravím tobě se sv. Janem Zlatoústým (O potupení smrti 7.), »a v ničem-li se hrubě nenapravuješ, medle co ti prospěje, že sem chodíš?« Ano, co ti prospěje, že se tu vykládá zákon boží, jestliže při výkladu, při kázání, při křesťanském cvičení na něco jiného myslíš a nepřemítáš, jak bysi zřídil dle zákona božího své smýšlení, řeči a jednání? Anebo co ti prospěje, že se obětuje za tebe na oltáři Spasitel světa, jestliže se při mši svaté nemodlíš v duchu a pravdě, ale modlíš se povrchně, lenivě a roztržitě nebo dokonce ani na Boha nepomyslíš jako ta studená zeď a tvrdá lavice? Anebo co ti prospěje, že se tu uděluje svátost sv. pokání a nejsv. svátost, když ty s nábožnými účastníky ku zpovědnici a ku stolu Páně přikleknouti nechceš, domnívaje se ve své pýše a netečnosti, že tebe

přikázání církevní se netýče! V pravdě, chodíš-li do domu božího tak, že tvá duše nemá z toho žádného užitku, chodíš sem pouze tělem, chodíš sem nadarmo, jsi jedním z těch, o nichžto řekl prorok a po něm Spasitel: »Lid tento ctí mne ústy, ale srdce jejich daleko jest ode mne« (Is. 29, 13, Mat. 15, 8.).

Vezmeš-li si k srdci dnešní slova má a budeš-li podle nich činiti, staneš se živým chrámem božím a budeš hoden, abys vešel jednou do chrámu slávy věčné, plného světla a lásky a radosti. Amen. *Kl. Markrab.*

Neděle XXIII. po sv. Duchu.

Kteří křesťané jsou nepřátelé kříže Kristova.

»Mnozí jsou nepřátelé kříže Kristova.«
Filip. 3, 18.

Nejmilejší! Pamětihodna jsou v dnešní epištole slova, že »mnozí jsou nepřátelé kříže Kristova« Tato slova napsal svatý apoštol Pavel křesťanům ve městě Filipách. Těch, kdož byli živi jako sv. apoštol, měli věřící následovati; těch pak, kteříž byli nepřátelé kříže Kristova, měli se varovati. Kdož byli tehdáž, na počátku církve, nepřátelé kříže Kristova? To byli především židé a pohané, kteříž nechtěli uvěřiti, že by mohl býti Spasitelem světa ten, jenž umřel jako zločinec, totiž na kříži. Židé se tím horšili, pohané to nazývali bláznovstvím.

Avšak těchto nepřátel kříže Kristova neměl na mysli svatý apoštol, když psal křesťanům filipským, aby se varovali takových lidí. Kohož tedy měl na mysli? Snad ne křesťany? Arciť. Ale je-li možno, aby byli nepřáteli kříže Kristova křesťané? Jaký medle účinek a jaký význam má na světě kříž Kristův? Sv. Jan Zlatoústý píše: »Křížem Kristovým světu napraven, blud vyhlazen, země v nebe proměněna, moc smrti zlomena, peklo bezbranným učiněno, hrad ďáblův vyvrácen, tlama zlým duchům zacpána, z lidí andělé učiněni, obětnice a chrámové modlářští zříceni, a mnoho dobrého a šlechetného na světě jest způsobeno. České vydání Stárkovo, str. 502. Hle, toho všeho jsme si vědomi my křesťané. Ba co více! My křesťané okoušíme plnou měrou přeblahého ovoce, které dozrálo na dřevě sv. kříže; docházíme světla v pochybnostech, smíření ve hříších, pokoje v úzkostech, síly v utrpeních, útěchy v životě i v smrti A my bychom mohli býti nepřátelé kříže Kristova? Je-li možná? Tak jest, milí křesťané. Slovo svatého apoštola Pavla platí až do této chvíle.

Mnozí z vás jsou nepřátelé Kristova kříže. A kdo jsou tito? Slyšme, jak popisuje nepřátele kříže Kristova sv. apoštol.

Pojednání.

Nepraví sv. apoštol, že nepřátelé kříže Kristova jsou křesťané, kteří se stydí za sv. kříž, kteří znamením kříže se nežehnají,

kteří křížů na veřejných místech postavených nepozdravují. Že mnozí křesťané, nepravím protestanté, nýbrž i katolíci, v nevážnosti mají kříž jakožto znamení našeho vykoupení, jest pouze znamení, že uvnitř ve svém srdci kříže Kristova nemilují. Sv. apoštol praví o takových křesťanech, že bohem jejich jest břicho, že o pozemské věci pečují, že hledají slávy v tom, co vlastně jest zahanbením jejich, že konec jejich jest zahynutí. Po tomto čtverém znamení poznáni bývají nepřátelé kříže Kristova mezi námi křesťany.

Ze mnohým křesťanům břicho jest bohem, kdož by nevěděl, kdož by nepozoroval? Jsou vskutku mnozí křesťané tak živi, jakoby byli stvořeni jen proto, aby jedli a pili, kouřili a hráli, tančili a zpívali. Všecka touha jejich směřuje k věcem, které lahodí tělu. Ve smyslných požitcích a zábavách neznají žádné míry a meze. V užívání světa nebrání jim ani pátek ani svátek Pro jídlo a pití a podobné tělesné rozkoše obětují vše: majetek, zdraví, čest, pokoj domácí i pokoj svědomí. Tak se jim stává břicho aneb tělo modlou, bohem. Vším právem se může říci takovýmto křesťanům ve smyslnost pohříženým slovy sv. apoštola Jakuba: »Hodovali jste na zemi a v bujnosti vykrmili jste srdce svá ke dni zabití.« Jak. 5. 5.

Pečovati o věci pozemské není sice samo sebou žádnou nepravostí; ale zjevnou nepravostí jest pečovati o věci pozemské tak, jakoby byl stvořen člověk jenom pro tuto zemi, jakoby nebyl stvořen pro život věčný, jakoby měl vzíti stejný konec s němou tváří. —

Křesťané, kteří takto pečují o věci pozemské, jsou dle slov sv. apoštola Judy (19) lidé hovadní, nemající ducha, t. j. vyššího duchovního života. — Sv. apoštol Pavel praví o nich dále, že hledají slávy v tom, co jest vlastně zahanbením jejich. Tak jest, drazí v Kristu. Kdo se shání pouze a jediné po rozkošech tělesných, čím medle liší se od němé tváře? Ničím, zhola ničím, krom té drahé duše k obrazu božímu stvořené Není to tedy opravdová hanba, zakládati si na tom, v čem si libuje němá tvář? Pročež nemůže býti koncem takovýchto lidí nic jiného než zahynutí, jak dokládá sv. apoštol, protože, jak praví sv. apoštol jinde (Gal. 5, 21.), kdo činí skutky těla, království božího nedojde.

Všichni tito křesťané, jak jsem vám je popsal slovy velikého apoštola, jsou nepřátelé kříže Kristova. Chcete věděti, rozmilí v Kristu, proč? Slyšte sv. Jana Zlatoústého, ten vám to vysvětlí nejlépe. Praví zajisté takto (výkl. na Filip. 3, 18): »Nic neodporuje tak velice našemu povolání křesťanskému, jako lpíti na hroudě zemské, hledati pokoje a pohodlí. Pán a Spasitel tvůj jest přibit na kříž, a ty hledáš pohodlí? Pán a Spasitel tvůj proklán jest hřeby, a ty se veselíš a vyrážíš? Ty tedy vedeš život zcela jiný nežli tvůj Spasitel ukřižovaný. A proto, byť ses i jmenoval křesťanem, jsi nepřítelem kříže Kristova.«

Nyní tedy již víme, kdo z nás jsou nepřátelé kříže Kristova. Sv. apoštol praví (Gal. 5, 24): »Kteříž jsou Kristovi, ukřižovali tělo své s hříchy a žádostmi.« Milujeme-li opravdu svého Spa-

sitele ukřižovaného, musíme ho následovati. Ale kterak ho můžeme následovati? Musíme křižovati své tělo s hříchy a žádostmi jeho, t. j. musíme odpírati svému tělu, co jemu sice lahodí, ale duši bývá ku zkáze.

Nuže, co učiníš, křesťane, když bude vábiti tvé oko nějaký obraz neslušný buď v knihách, buď v soukromém příbytku, buď na místě veřejném? Učiň smlouvu s očima svýma jako nábožný Job (31, 1.), t. j. odvrať svých očí od předmětu neslušného; neboť okem jako nějakým oknem vkrádá se hřích do duše. Anebo co učiníš, když přijdeš do společnosti a uslyšíš tam řeči rouhavé, utrhačné, dvojsmyslné, rozpustilé? Opleť uši své trním, jak napomíná moudrý Sirach (28, 28.), t. j. neslyš jazyka zlého, odejdi ze společnosti, kde se zle mluví; neboť hříšné řeči povzbuzují v duši zlé žádosti. Anebo co učiníš, když tě bude pokoušeti tvá smyslnost, abys mluvil řeči marné nebo dokonce hříšné? Ústům svým udělej dveře a zámky, jak napomíná opět moudrý Sirach (28, 28.), t. j. kroť svůj jazyk; neboť nezkrocený jazyk naplodí mnoho zlého ve světě.

Tak a podobně kroť svou paměť, aby se neposkvrnila hříšnými myšlenkami; svou obraznost, aby se nezabývala hříšnými představami; své srdce, aby se nevloudily do něho hněv, závisť, pýcha a jiné city nesvaté. Slovem: duch musí panovati nad tělem, nikoliv tělo nad duchem. Tělo se svými žádostmi musí býti držáno na uzdě, aby neuvedlo v nebezpečí duši. Když takovým způsobem se svým tělem zacházeti budeme, budeme je křižovati, jak chce sv. apoštol. A budeme li své tělo křižovati, budeme Kristovi, budeme se podobati Kristu Pánu, budeme jeho následovníci, jeho ctitelé, jeho milovníci, jeho přátelé, a nebude se nás týkati dnešní výčitka apoštolova, jako bychom byli nepřátelé kříže Kristova. I splní se na nás, co slibuje sv. apoštol všem milovníkům Kristovým: »Budeme-li s Kristem trpěti, budeme s ním také kralovati.« II. Kor. 2, 12. Amen. *Klement Markrab*, emer. děkan v Jičíně.

Neděle XXIII. po sv. Duchu.

O soudu soukromém.

Modo mortua est.

Právě zemřela dívka a Kristus Pán ji vzkřísil. Co se děje s člověkem, když duše z něho vyjde? Co se s tělem děje, to vidíme. Umyjí mrtvého a obléknou, položí na postel a není-li místa ve světnici, dají jej na mlat až do třetího dne. Večer se u něho přátelé sejdou a pomodlí — některý zbožně, jiný roztržitě jako obyčejně. Třetího dne jej pochovají — to všecko víme a vidíme — co s ním pak se děje? To již nevíme tak jasně a určitě jako co se děje s tělem. Není nám také třeba všechno podrobně věděti — jen když víme hlavní věc. Hlavní věc nám Kristus Pán zřejmě v učení svém hlásá; na ostatním nám zde nezáleží.

Jak jsem již několikráte pravil: Písmo sv. nám svědčí (Žid. 9, 27): Ustanoveno jest lidem jednou umříti, a potom jest soud. O tom mluvíval Kristus Pán velmi často. Advent se již blíží — soud jest náš advent po smrti — o tom tedy budeme dnes mluviti, abychom se na něj dobře připravovali.

Pojednání.

1. Soud, jak víte, není žádná milá věc. K soudu nejde nikdo rád ani za svědka, tím méně jako obžalovaný aneb jako stíhaný. O soudu mluvil Kristus Pán docela jasně, že není ani té nejmenší pochybnosti. A mluvil Pán Ježíš o dvojím soudu; jeden bude hned po smrti a druhý bude onen obecný soud, při němž se ukáže všecka moc a velebnost Ježíšova.

Dnes budeme o soudu, jenž právě po smrti bude, rozjímati. »Všichni se musíme ukázati před soudnou stolicí Kristovou.« — 2. Kor. 5.

To jest tedy docela jisté, že soud přichází po smrti. Nevíme ovšem, v jaké asi době po smrti jest soud — nevíme ihned, aneb po chvíli, aneb po pohřbu — toho nevíme, ale také věděti nepotřebujeme, dosti jest, že víme, že bude soud. Také nevíme, kde bude Kristus tento soukromý soud konati — neboť to není hlavní věcí. Nezáleží, abychom věděli hodinu a minutu, ani abychom věděli místo, ale na tom záleží, abychom věděli, že bude soud a podle toho jednali.

Nezáleží na tom, je-li soud lidský v soudu buď v prvním poschodí neb v přízemí, buď v č. 1. neb 2. neb v kterém jiném — také nezáleží, zdali soud v pondělí neb v úterý aneb v jiný den — ale na tom záleží, když vůbec jest někdo k soudu pohnání.

To zcela určitě nám Kristus Pán pověděl, na tom jest nám zde dosti. A to postačí, abychom skutky svoje tak řídili, abychom mohli jíti pokojně ku soudu.

2. Nyní máme mnohé přístroje tak důmyslné, že opravdu jsou ku podivu. Telegraf znáte všichni a víte, že po něm do tisíce mil můžeme psáti. Podobný přístroj našli, při němž ihned se v dálce zvoní, jakmile se někdo dotkne knoflíku na stroji. Ve velkých městech ve Vídni, v Paříži a jinde mají strážníci při sobě zvláštní lucernu, kterou když si posvítí na některou věc aneb osobu, ihned se vykreslí obrázek osoby neb věci v lucerně a to i v noci při čiré tmě. Z tohoto přístroje mají zločincové strach veliký, protože v okamžiku strážník má jejich obrázek a nepotřebuje je hned zatýkati, postačí mu počkati, až nebude sám, aby se, mu nic nepřihodilo.

Mnozí velkoobchodníci mají ve svých krámech to zařízení že v noci, když by někdo otevřel okno neb dveře neb skříně neb stůl — v tu chvíli již stroj sám dává znamení v příbytku majitele — a zároveň na policejním ředitelství, kdež zároveň je k rozeznání ve které ulici, ve kterém domě, ve kterém příbytku v ne-

obvyklou hodinu nepovolaný člověk něco činí co činiti nemá, a proto ihned jest policií lapen a soudu neujde.

Tak chytře a opatrně zařídili si lidé krámy a příbytky své, aby se jim nic ztratit a nic státi nemohlo, co by ušlo soudu a zaslouženému trestu. Kdyby člověk krádež neb vraždu neb cokoliv jiného páchající věděl, že zároveň dává znamení na policii a u majetníka, že se na tom místě něco zlého děje, utekl by ihned, aby soudu a trestu se vyhnul. Jak chytře lidé chrání svůj majetek, zdraví! Málokterý škůdce trestu soudnímu ujde.

Ale při všem chytrém zařízení přece není vyloučeno, že člověk může vyhnouti se soudu a trestu lidskému — ale Bůh nejvýš moudrý — věc zařídil tak, aby nikdo jemu ujíti nemohl.

3. A Pán Bůh můj nemá jen pro okamžik zařízený stroj, ale on vidí (jak praví Žalm.) nejen povstání, ale i posazení mé, všecko jest okresleno, ani jeden okamžik není vynechán, a proto soudu božímu neuchází ani jeden můj okamžik.

Z čeho budu souzen? Článek víry nás o tom poučuje. Pán Ježíš na tomto soudu bude souditi dle toho, jak se kdo s jeho milostí přičinil o spasení své. Jak jsi se přičiňoval, abys byl křesťanem pravým? Ukaž, pověz, co jsi dělal, abys byl křesťanem? Podle přičinění také odměna, buď, anebo. Jak jsi se přičiňoval dary božími státi se křesťanem, kterak jsi nakládal s milostmi, které ti Pán Bůh propůjčoval?

Bůh sčetl náš život a vyměřil léto. A jedno léto bude posledním naším letem, jeden měsíc a jeden den a jedna hodina z těch 24 hodin denních bude poslední naší hodinou! A když ona udeří — pak budeme dávati počet z našeho vladařství A vy mi řeknete: To my víme, to jsi nám nemusel dnes vykládat! Ale já vám řeknu: Víte? Ale věříte-li také, jste-li přesvědčeni také?

Když pytlák jde dávat oka a vidí hajného, tedy zanechá kladení ok, protože se bojí soudu. Když zloděj jde krást a vidí hospodáře, jde dále, aby ušel soudu. Když pomluvač utrhá na cti a přijde člověk, jemuž ubližoval, obrátí řeč, aby neměl opletání. A což ty, křesťane, pravíš, věřím, že po smrti mi nastává soud, ale nepřestáváš hromaditi vinu na vinu? To nevěříš, že ti nastává soud, nebo jinak bys tak nežil, jako žiješ, nezanedbával bys milost, jako zanedbáváš!

4. K čemu jsi užíval zdraví, mládí a síly své? Pověz, k čemu jsi užíval rozum svůj? Co jsi se hleděl přiučit, co jsi si zvláště pamatovat hleděl. K čemu jsi užíval statek, který jsi měl? A Bůh ukáže rodičům a lidem, kterak užívali statku svého, aby uvrhli děti do zatracení věčného. Jak posílali děti své po vyražení, aby nezůstaly pozadu.

A pak budu odpovídati, kterak jsem použil milosti. Z křesťanských rodičů narozen, po křesťansku vychován, slyšel jsi mnoho o Ježíši Kristu a mohl jsi lehce se přesvědčiti, že co ti Kristus Pán poroučí, jen ku prospěchu tvému jest; že nic se ti neporoučelo, co by ti bylo na škodu; proč jsi nechtěl poslechnouti?

Což byly všecky myšlenky dobré, slovo napomínající, kolik jsi jich dostal a jak jsi se ke všem zachoval? Kolik dobrých knih jsi mohl přečísti, abys se naučil býti křesťanem. Kolik sv. zpovědí a přijímání jsi vykonal, s jakým úmyslem a předsevzetím. Věru, těžko se bude moci křesťan vymlouvati, že »nevěděl«, protože mohl se poučiti.

Předmětem soudu bude nejen co jsme vykonali, ale co jsme zanedbali dobrého. Nová řada vin. Mohl a nečinil, byl tedy služebník neužitečný, strom neúrodný. Dej si dnes jasně otázku, jak s tebou věc stojí?

Aby soud nám nebyl tak hrozný, nesmíme se dát másti omluvami, které nám vnuká sám ďábel, který nám namlouvá: Co by sis dělal ze svých skutků dřívějších — už to dnes neděláš — tedy je dobře. Toť výmluva ďáblova, která má nás oslepit, abychom neviděli propast pekelnou, do které se chceme uvrhnout.

Není vše ještě v pořádku, když se špatnost zanechá, které snad v mládí neb dříve sloužil. Tím se nenechte mýliti. Zanechá-li někdo špatnosti, napravil sice část, ale ne všecko, zbývá mu ještě dřívější skutky lítostí a pokáním, zpovědí dáti do pořádku.

Kdo dělal dluhy dříve a pak přestal dluhy dělat, ještě má dluhy z mládí nezaplacené, ty nezmizely, když přestal dluhy dělat. Když přestal člověk hřešiti — dobře udělal, ale má v knížečce svědomí zaneseny všecky skutky dřívější. Až bude se stěhovati na věčnost, bude musit cestovní knížku svědomí ukázat, a tu nebudou čteny jen poslední listy z tvé knihy, ale i první, a mají všecky stejnou váhu, t. j. budeš z mládí svého i stáří odpovídati a zaplatiti musíš každý dluh svůj. Hleď včas si soud dáti do pořádku zde, dokud živ jsi a Ježíš Kristus má otevřenou náruč svého milosrdenství. Právě umřela dívka, pojď a obživ ji, aby nezahynula na věky. —

A dnes vzbuď úmysl: nechci učiniti dluh více, ale chci spláceti vše, čím jsem se proti Ježíši provinil. Amen. *Fr. Vaněček.*

Řeči příležitostné.

Slavnost sv. růžence.

Růženec vítěznou zbraní v každém boji.

»Blahoslavený život, kterýž tebe nosil.«
(Luk 11, 27).

Svatý apoštol Pavel ve své epištole napomíná křesťany Efesské: »bratří, vizte, abyste opatrně chodili; ne jako nemoudří, ale jako moudří, vykupujíce včas, nebo dnové jsou zlí.« (5, 15.) Ano, dnové jsou zlí i za doby naší, neboť vidíme úpadek víry a mravů. Drazí přátelé! Kde tu hledati pomoci? Máme prostředek,

na který sv. církev nás dnes upozorňuje a který působí vskutku neobyčejně; je to sv. růženec. Modlitba sv. růžence je zcela jednoduchý a zvláštní způsob vzývání Panny Marie, jak svatá Panna v dobách největších útisků církve sv. Dominiku sama byla zjevila. A dnešní *slavnost růžencová* jest od svaté církve zavedena *jakožto díkučinění* za podivuhodnou pomoc, kterou Matka boží křesťanům skýtala, byvši sv. růžencem vzývána od věřících v dobách největších bojů. Dnešní slavnost jest díkůvzdáním za vítězství, jichž sv. církev na přímluvu Panny Marie dobyla nad nepřáteli křesťanstva. Proto dnešní slavnost nazývá se také: »*slavnost Panny Marie vítězne.*« Můžeme říci, že modlitba růžencová a slavnost růžencová mají se k sobě jako boj a vítězství. Dnes tudíž krátce na tento poměr poukáži, když budu rozjímati, že *růženec jest nám vítěznou zbraní v každém boji.*

Pojednání.

Celý život člověka zde na zemi jest ustavičným bojem, jak dí sv. písmo. Zdali pak nutno dokazovati pravdu tuto? Řekněte sami, co jsou všechny ty starosti, práce a všechno učení, co jsou jiného než boj! Pravda ta ozřejmí nám ještě více, když pohlížíme na společenský život lidský. Zdali v našich domácnostech panuje klid a bezstarostnost, či spíše zdali si tu nepodává ruku jedna starost za druhou, jeden kříž za druhým? A co jest vychovávání dětí? Není-li bojem proti jejich chybám a náruživostem? Co jest život řemeslníků, obchodníků, rolníků, umělců, kněží, učitelů, lékařů atd.? Jest neustálým bojem proti všelijakým nepříznivým poměrům, proti nemocem těla i duše, proti nepravostem a náruživostem. Ano, zkoumejme společenský život, s které stránky chceme, a musíme se obdivovati, jakou pravdu pronesl trpělivý Job, že bojem jest život člověka zde na zemi.

Také *život jednotlivých stavů jest bojem.* Pozorujeme-li poměry jednotlivých států a národů, vidíme v nejjasnějším světle, že všechen obchod a průmysl, všechna velkovýroba ano všechny dějiny států a národů jsou neustálým bojem a vzájemným zápasem, byť i panoval mír největší. A což teprve, když národové postaví se proti sobě se zbraní v ruce? Kdyby na př. 50 let byl mír, pak snad ve chvilce vzplane válka, tak krutá a krvavá, jakoby chtěla vynahraditi všechny muky a útrapy, kterých národové v době míru byli ušetřeni!

Drazí přátelé! Když život člověka, když život celé společnosti lidské je bojem, pak tím spíše je *bojem život křesťana, život celé církve.* Vždyť ten zápas o život vezdejší jest jen hračkou u přirovnání k těm nebezpečím, křížům a námahám, které člověku v cestu se staví, chce-li šlechetně, nábožensky mravně a opravdu křesťansky žíti, aby sobě vybojoval život blažený časně i věčně. »Království nebeské trpí násilí a jen ti, kteří násilí užívají, uchvacují je,« dí božský Spasitel. Ano, my rozumem a sv. vírou poznáváme, že v nebi je náš cíl nejvyšší a poslední, a přece

naše přirozenost, pak svět a ďábel táhnou nás k zemi, aby nás od nejvyššího blaha odvrátili.

Drazí přátelé! Snad o tom pochybujete? Ó, jen započněte docela vážně a opravdu po křesťansku žíti a brzy se přesvědčíte o pravdě, že »tělo bojuje proti duchu.« Zkoušejte také život katolického křesťana jakkoliv chcete, a nemůžete ho nazvati jinak leč bojem a to stálým bojem za duši a její spásu oproti všem nepřátelům spasení; pak právem i církev Kristovu na zemi nazvete církví bojující a na každého jejího úda budete patřiti jako na bojovníka Kristova, jenž pomazán byl při sv. křtu a biřmování na znamení, že jen ten může býti s Kristem korunován, kdo statečně bojoval pro Krista.

Tento boj jest katolickému křesťanu vnucován zvláště za doby naší. Kdo pak by z vás nevěděl, kterak nevěra, pokleslost mravů, lež a podvod mezi lidstvem se šíří? Drazí přátelé! Čtěte jen noviny, poslouchejte řeči, které se v některých domácnostech a ve veřejnosti vedou: »není Boha, co mi po nebi a po pekle? Země jest nám královstvím nebeským! majetek jest krádeží; moc jest nad právo; pryč s Kristem a jeho zákonem! a p.« A tento válečný hlas neslyšíte jen ve velikých městech, — nýbrž i ve vesnicích! Ano, jestliže někdy na světě, pak zvláště v naší době platí: všude je boj, tuhý boj, ve kterém se jedná o věčnost a časnost, o vlast, ba i o ty nejsvětější statky lidstva, o náboženství a tím i o spásu a o blaho časné i věčné tak, že kdyby možno bylo, byli by i vyvolení svedeni.

Boj tento bude nám vésti až do konce života; ba v poslední hodince nastane nejtužší boj, — *zápas smrtelný*, ve kterém peklo ještě jednou všechny síly napne k záhubě našich duší; bude to zápas, který rozhodne o naší věčnosti: tu nastane buď naše porážka anebo slavné vítězství naše!

Vidíte: život náš jest boj ustavičný.

Tu však slyším otázku: *zdali pak máme zbraní k tomuto boji, abychom přece zvítězili?* A mohu vám s radostí odpověděti: máme zbraní dost pro každý způsob boje. jsou to *zbraně přirozené i nadpřirozené, mravní a křesťanské.* Vždyť naše přirozenost, ba i společnost lidská, sv. víra, ano i stát, nebe i země, lidstvo i Bůh podávají nám zbraní dosti. Co pak jest každý úd našeho těla, co každá mohutnost duše, co každá věda, co zákon státní, co každé přikázání boží a církevní, co modlitba, oběť, svátosti, následování Pána Ježíše, úcta svatých atd.; co jsou jiného nežli prostředky, kterých máme používati, abychom šťastně bojovali až do smrti a dosáhli věčného nebeského vítězství?

Než i slavnost dnešní podává nám zbraň, která zhotovena jest v nesmírném žáru lásky Kristovy, zbraň, která utvrzena jest v obětní krvi Beránka božího, jest to zbraň nebeská a milosti plná, které každý člověk jistě a pohodlně používati může. A tato bezpečná zbraň jest — svatý růženec, jest *modlitba sv. růžence.* Tady v růženci je *sv. kříž* — ono znamení, které Bůh císaři Konstantinu Velikému ukázal s nápisem: »v tomto znamení zví-

těžíš!« V růženci nalezneš *víru, naději, lásku a slovo boží*, tedy onu výzbroj, kterou nám doporoučí sv. Pavel; neboť, »kdo jiný může přemoci svět, leč ten, kdo věří, že Ježíš Kristus jest Syn boží?!« V růženci máme *následování Krista*, t. j. jeho život, utrpení a vítězství ve svatých tajemstvích, tedy ono světlo, o němž Pán pravil: »Já jsem světlo světa! Kdo mne následuje, nechodí ve tmách!« Tu máme také onen *klíč*, jenž nám otvírá hlubokosti božského milosrdenství podle zaslíbení Kristova: »Začkoliv budete prositi ve jménu mém, staneť se vám!« V růženci žije *Panna Maria*, ona pomocnice křesťanů a útočiště hříšníků, ona matka naše, o níž sv. Bernard a s ním celá církev vyznává, že »nebylo slýcháno, aby koho opustila, když k ní bylo voláno!«

Drazí přátelé! Chcete ještě zvěděti, že sv. růženec v rukou katolického křesťana jest požehnanou zbraní ve všech bojích!

Táži se vás: který *křesťan* bude snáze snášeti své námahy a práce, kdo bude šťastnějším ve zdejších útrapách a bídách, zdali ten, který pracuje, trpí a při tom se modlí čili onen, který pracuje, trpí a se nemodlí? Odpovíte sami: »zkušenost nám praví, že kdo se nemodlí, kleje!« — A která křesťanská *rodina* snáze a šťastněji přestojí ty trpké kříže, neštěstí a bouře životní; která rodina své dítky zdárněji vychová, na svých synech a dcerách větší radosti a útěchy se dočká: zdaž ta rodina, která se stará a modlí či ona, která jen světa užívá a žije bez modlitby? Ó, vy víte dobře, že »když Bůh nestaví domu, marně budují jej ti, kdož jej staví.« Která as modlitba je pro ně příhodnější nežli modlitba sv. růžence? Zajisté tam, kde otec s manželkou a s rodinou spojen jest posvátnou páskou modlitby sv. růžence, tam nemá místa ďábel a jeho lež! — Který křesťanský *jinoch*, která křesťanská *dívka* vítězněji přemůže nebezpečí a úklady hříchu: když se modlí anebo když modlitbu zapomněli? A která modlitba je pro jinochy a dívky snadnější nežli sv. růženec? — Konečně který *nemocný* trpělivěji ponese svůj kříž a blaženěji skoná, ne-li ten, který se ve svých bolestech modlitbou sv. růžence utíká k lékaři nebeskému a k té, jež je uzdravením nemocných a potěšením zarmoucených?

Zajisté každé tajemství, jež umírající ústa šepotají, ať již příkladně: »Ježíš, kterýž za nás těžký kříž nésti ráčil, . . .« anebo »Ježíš, kterýž z mrtvých vstáti ráčil, . . .« každé tajemství jest tomu nemocí sklíčenému nebeským lékem a útěchou nevýslovnou v jeho bolestech i v hodince smrti!

Když za božským Spasitelem hrnuli se zástupové, tu volala jedna žena: »*blahoslavený život, který tebe nosil!*« A právě tak slovo pronesené z upřímného srdce věřících může nám býti svědectvím, jak mocnou a útěchy plnou modlitbou jest sv. růženec pro všeliké boje našeho života.

Každý má strach před válkou; dobrotivý Bůh račiž nás před touto hroznou metlou chrániti! A'e dejme tomu, že by vlast našeho spolubratra a vašeho syna volala do zbraně proti nepříteli, *co pak byste asi svému vojínovi při loučení dali?* Snad ně-

jaké skvosty nebo zbraně? Myslím, že nikoliv! Nejspíše ještě několik haléřů na přilepšenou, poněvadž zbraň by mu opatřila vlast; ale to *vím, že jako katolíci dali byste* mu *jistě s sebou posvěcený růženec*! A kdybyste slyšeli o válečném prolévání krve, co byste za svým miláčkem posílali na bojiště? Nic jiného nežli modlitbu sv. růžence, která je nám nejmilejší a nejpříhodnější; neboť když byste se modlili: »kterého jsi, Panno, v chrámě obětovala, . . . nalezla,« nebo: »který za nás krví potiti se ráčil,« pak jistě by se vám ulehčilo a vy byste se modlili růženec za svého vojína, ať by byl živ anebo skutečně již padl. Když byste však slyšeli o jeho smrti hrdinné, kde byste útěchu nalezli nežli v modlitbě sv. růžence, neboť byste pociťovali pravdu slov: »blahoslavený, který tebe nosil!« — Hle, i ve vašem srdci ozvalo by se přesvědčení, že když váš syn by žil a bojoval pod ochranou Panny Marie růžencové, nebude se báti žádného nepřítele, ba ani smrti a že Matka Páně v tomto pádu duši jeho šťastně doprovodí na věčnost, neboť pravdou zůstane slovo, jež biskup jeden pravil k sv. Monice: »není možno, aby syn, za něhož tolik modlitby vykonáno, na věky zahynul!«

Drazí přátelé! Sv. růženec jest nám útěchyplnou a vítěznou zbraní ve všech bojích v životě a ve smrti. A proto dle možnosti modlete se i vy aspoň částky sv. růžence, modlete se ho nyní v měsíci říjnu, modlete se ho v rodinách svých zvláště v zimě, modlete se ho v radostech i žalostech a v dobách pokušení, ale modlete se ho v duchu a pravdě ve spojení s Pánem Ježíšem a Pannou Marií, a přesvědčíte se brzy, proč sv. církev slavnost růžencovou slaví jako slavnost vítěznou. Vždyť růženec nás vede k tomu poslednímu a nejslavnějšímu vítězství. A čím zbožněji se ho budete modliti, tím nadšeněji budete před celým světem vyznávati: »blahoslavený život, kterýž tebe nosil!« Amen.

Emanuel Šavrda.

I. O požehnání rodičů.*)

Řeči ke katol. matkám.

V dobrých katolických rodinách je starobylý a posvátný obyčej, nazvaný »*požehnání rodičů*«. Jest to zvyk, že otec a matka i denně svým dětem žehnají, že děti i denně své rodiče o požehnání prosí. Požehnání rodičů jest blahopřání, spojené s modlitbou a sv. křížem; rodiče mocnou modlitbou a žehnáním pomoc i milost boží na děti své svolávají. Tento krásný zvyk můžeme velmi případně nazvati »*svátostninou krbu domácího*« čili rodiny. Abych tedy vás, milé matky, povzbudil, byste tento ctihodný obyčej zachovávaly, anebo, kdyby snad v zapomenutí byl přišel, jej ve svých domácnostech obnovily, chci k vám dnes promluviti *o původu tohoto požehnání* a zároveň ukázati vám, *kdy a kterak má býti udělováno.*

*) Dle P. Fr. Tischlera.

I.

a) Požehnání rodičů má svůj původ ve veliké důstojnosti rodičů, neboť jak ve Starém, tak i v Novém Zákoně důstojnost rodičů jest označována jako královské kněžství. Jako kněží mají z vůle boží právo i moc, aby věřícím žehnali, podobně mají i rodiče právo, aby požehnávali dítky své. Právě sv. Písmo, vypisujíc nadpřirozené působení tohoto požehnání rodičů, předpokládá u nich již toto právo; a všichni lidé, kteří si zachovali pravou víru v Boha, vždycky ono právo uznávali; ba můžeme říci, že požehnání rodičů je tak staré jako lidstvo, neboť požehnání to pochází již od sv. patriarchů.

b) Požehnání rodičů má dále svůj základ *ve svátosti svatého stavu manželského.* Když snoubenci »tuto velikou svátost« přijímají, tu kněz jakožto zástupce boží ruce snoubenců svazuje štolou, žehná je sv. křížem a kropí je svěcenou vodou. Tím snoubenci jakožto manželé dostávají moc, aby mohli žehnati svým dítkám, jimiž by je Bůh obdařil. Z jakého pramene prýští ono požehnání, mohou rodiče seznati z modliteb, které kněz při mši sv. za snoubence koná: »Žehnej vám Bůh, jenž stvořil nebe a zemi; nechť na vás sešle požehnání ze svatyně své! Požehnej vás všemohoucí Bůh, abyste viděli dítky svých dětí až do třetího a čtvrtého pokolení a abyste za pomoci Pána našeho Ježíše Krista dosáhli života věčného!« Z této nepřeberné plnosti požehnání čerpají i ruce rodičů, kolikrátkoli se při modlitbě k požehnání pozdvihnou a požehnání jak na tělo tak i na duši svých dětí vylévají.

c) *Bůh také toto požehnání a blahopřání rodičů vyplňuje.* Milé matky! Čím kdo více svou důstojností k Bohu se blíží, tím také větší jsou nároky jeho na vyslyšení. Nyní vězte: *rodiče u svých dítek zastupují Boha samého, jsouť jeho zástupci.* Kterak by tedy planým a bez účinku mohlo zůstati požehnání jejich jež jest vlastně požehnáním božím? Vždyť právě proto již ve Starém Zákoně požehnání rodičů bylo tak drahocenným a nesmírně váženým: čtemeť v posvátných knihách zjevení božího, kterak *praotcové* a Bohem osvícení mužové na hlavy svých v pokoře klečících dítek svolávali nejhojnější požehnání. Vzpomeňte si na př., kterak po potopě světa *Noe* svým dvěma čistotným synům Semovi a Jafetovi žehnal, kdežto nad nestydatým Chamem, jenž ani před svým otcem neměl úcty, kletbu pronášel A zdali potomci Chamovi, t. j. černoši afričtí neúpí dosud pode jhem této kletby, jsouce zbaveni požehnání praotce svého? Pomněte na syny *Isákovy*; oba toužili, aby obdrželi požehnání otce svého. A když Jakub lstí matčinou bratru svému Esauovi odňal požehnání prvorozeného, tu volal Esau zarmoucen: »Otče, zdali máš jen jedno požehnání? Požehnej i mně, také mně požehnej!« A Isák požehnal i jemu. Dále se ve sv. Písmě dočteme, kterak *Jakub, David, Tobiáš, Raguel* a j. žehnali svým dítkám.

d) Když pak *v plnosti času Syn boží*, duchovní otec nás

všech a náš Pán, na světě se zjevil, nepřišel, aby zrušil zákon, nýbrž aby jej naplnil, a proto i on *žehnal dítkám.* Toť zajisté překrásný, útěchy plný obraz ze života Pána Ježíše, když jako božský přítel dítek na dítky judské a galilejské vzkládal ruce své, když je bral na klín a udílel jim požehnání svého. Božský Spasitel tím nejen že zákon naplnil, nýbrž ještě ho zdokonalil a *onu žehnající moc rodičů svátostí nejen zvýšil, ale i rozšířil.*

e) Ve Starém Zákoně jak známo, *žehnal jen otec* a nikoliv matka; otec jakožto hlava rodiny měl tehdáž sám jediný právo a moc udělovati požehnání. *Zcela jinak je tomu v křesťanství! Od té požehnané doby, kdy panenská Matka boží Maria přinesla světu požehnání,* od té doby, kdy »milosti plná« dala světu pramen všelikého požehnání, od té doby, kdy »požehnaná mezi ženami« stala se matkou Syna božího, kdy druhá Eva s pokolení lidského sňala kletbu, kterou první Eva zavinila: *od té doby žehnají i matky a právě ony.*

Milé matky, vidíte, že *požehnání rodičů má svatý původ.* A to jest také příčinou, že požehnání otcovské a mateřské, vycházející z nejdůstojnějších a nejsvětějších rukou Pána Ježíše a Panny Marie, *zachovalo se po všechna století* až do dob našich. Již *z prvních dob křesťanství* máme zprávy, kterak rodičové denně své dítky znamenávali sv. křížem; dočítáme se, kterak synové a dcery přicházeli do žalářů ku svým rodičům, odsouzeným k smrti mučednické, aby si od nich ještě poslední požehnání vyprosili; dočítáme se také, kterak otcové a matky své dítky, any byly vedeny na smrt mučednickou, svým požehnáním provázeli a k stálosti ve víře i vytrvalosti v mukách povzbuzovali

Sv. Makrina na př. udělila svým vnukům požehnání své s takovou působností, že z nich vykvetli velicí světci a učitelé církevní, totiž sv Basil a sv. Řehoř Nys.

Sv. Nonna požehnala svému synu, pozdějšímu světci Řehoři Nazian, již v nejútlejším věku jeho, zasvětivši ho službě Kristově. — Když věhlasný císař *Theodosius* zamýšlel z Konstantinopole vytáhnouti, aby v osobě tyrana Eugenia poslední zbytky pohanství vyhubil, tu veřejně udělil požehnání svým dvěma synům, jež byl právě při tom také císaři jmenoval. — A o onom svatém a hrdinném kancléři anglickém *Tomáši Moorovi* píše jeho životopisec: »U nás jest zvykem, že děti ráno i večer poklekajíce od rodičů požehnání si vyprošují; to jest všeobecným zvykem v Anglii; ale jest mi doznati, že, dospějí-li děti aneb vstoupí-li ve stav manželský, nebo když se domohou nějakého vyššího postavení, pak zřídka jsou věrny tomuto obyčeji; tím však jest pamětihodnějším, že Moorus i jako kancléř říše anglické žádného večera neopomenul pokorně svého otce poprositi o požehnání. Byl to jistě dojemný pohled, když tento muž i v hodnosti strážce královské pečeti před svým stařičkým otcem do prachu poklekl, prose o požehnání otcovské, a když potom hned sám zase požehnání udílel své dceři Marketě, dceři, která ho byla úplně hodna a které Moorus, tento neohrožený vyznavač sv. víry, v předvečer své mučednické

smrti jako poslední dar se svým požehnáním poslal i žíněné kající roucho, jež sám nosíval.« — V pozdějším století vídáme v duchu mladého *Františka Sales.*, kterak před svými rodiči poklekal, aby požehnán byl od těch, kterým jednou sám jako biskup žehnati měl apoštolskýma rukama. — Konečně poukáži vám ještě na *sv. Johannu de Chantal.* V jejím životopise jsou tato slova, jež by měla každá matka následovati: »Brzy po večeři odcházela se svými dítkami od stolu do soukromí, aby s nimi vykonala modlitbu večerní, po níž každé kratičce zpytovalo svědomí a do ochrany svého anděla strážného se doporučilo; nyní svatá matka dítky pokropila svěcenou vodou a poznamenavši je sv. křížem na čele, ukládala je k nočnímu odpočinku s požehnáním svým.«

Z řečeného poznáváte, že požehnání rodičů jest úkon starobylý a ve všech zbožných rodinách s úctou a vážností zachovávaný. Jest však otázka: *kdy a kterým způsobem mají rodiče požehnání své dítkám udělovati?*

II.

A) Milé matky, až do té doby, kdy dítko ze školy do života vstupuje, má denně ráno a večer před rodiči pokleknouti, anebo aspoň uctivě k nim přistoupiti, načež *rodiče svou pravici vloží mu na hlavu*, řkouce: »*Požehnej tě všemohoucí Bůh, milé dítě!*« a pak palcem pravé ruky dělají mu *kříž na čele*, dodávajíce: »*Otec Syn a Duch sv.!*« Dítko pak odpovídá: »Amen!« to jest staň se! — a na poděkování políbí rodičům uctivě ruku, dodávajíc: »Zaplať Pán Bůh!« Také může býti toto požehnání udělováno způsobem jednodušším: dítku se učiní na čele jenom kříž, aniž by se při tom něco mluvilo

Milé matky! Zcela jednoduchým jest způsob tohoto domácího požehnání, ale *jest velice významným a pro děti poučným!* Zdali jim každodenně nehlásá příkaz boží: »*Ctí otce svého i matku svou!*«, zdali jim každý den nekáže: »synu, dcero, *buďte vděčni* svému pečlivému otci a starostlivé matce své! S láskou a úctou lněte k nim, a kdyby ta ruka, která vám žehná, musila pokárati vaše chyby a poklesky, nevzpouzejte se, ale vděčně a s láskou ji vždycky líbejte: vždyť je to ruka milujícího otce a přelaskavé matky, již chtějí jen vaše dobro, vaše blaho časné i věčné! Synu, dcero, *važ si rodičů svých!* V poctivosti měj matku svou po všechny dny života jejího a *ujmi se v stáří otce svého a nezarmucuj* ho v životě jeho; a zemdlí-li na rozumu, *odpusť a nepohrdej jím v síle své*, aby došlo na tě požehnání od něho a požehnání jeho aby do posledního času zůstalo, nebo zlořečený jest, který nectí otce svého a matky své!« (Tob. 4, 3 Sir. 3, 9. — V. Mojž. 27, 16.)

Tedy, požehnání toto v srdcích dětí neustále probouzí a zachovává *lásku, poslušnost, vděčnost a úctu k rodičům!* Rcete, není-liž to pádným důvodem, aby požehnání to v našich domácnostech bylo zachováno a obnovováno?

Než *žehnající rodiče nemají zapomínati ani na děti nepřítomné*, ať jsou již ve službě, v učení, na vojně, na moři, anebo snad již na věčnosti v očistci. Na všechny i na nepřítomné mají sv. křížem svolávati boží požehnání, neboť »požehnání rodičů letí přes hory a doly a nalézá dítky, ať jsou kdekoliv; ano požehnání to pomáhá jim z propasti zahynutí, do níž by mohly býti uvrženy nepravostmi a hříchy!« — Konečně rodiče mají pamětlivi své žehnající moci také v každém psaní, jež svým dětem vzdáleným posílají; vedle slov: »pozdravuje tě« dlužno ještě připojiti: »a žehná tobě tvůj otec, tvoje matka«!

B) Kdy pak má býti požehnání rodičů udíleno?

Milé matky, *nejlépe před modlitbou ranní a večer po modlitbě večerní před spánkem* za tím účelem, aby každý den byl pro dítko dobře zasvěcen a aby byl dobře ukončen. Leč kromě denního požehnání jsou zvláštní památné a rozhodné doby v životě jejich, kdy jim rodiče obzvláště žehnati mají. A které jsou to doby?

a) Před každou sv. zpovědí. Toť zajisté slušno, aby dítky odpuštění a požehnání dosáhly dříve od rodičů nežli si u kněze vyžádají odpuštění od Boha.

b) V den prvního sv. přijímání. Řekněte, milé matky, může-liž býti něco přirozenějšího, leč když dítky v nejkrásnější den života svého, kdy po prvé přijímají pramen všeho požehnání, totiž svého Spasitele, přítomného v nejsv. svátosti oltářní, když v tento nejpamátnější den i od svých rodičů požehnání dostávají?

c) V den sňatku manželského. Tu opět důstojno, vhodno, ba nezbytno, aby snoubencové sobě vyprošovali požehnání rodičů pro ten důležitý a životní krok, jejž činí vstupujíce do nerozvížitelného stavu manželského a přijímajíce k tomuto doživotnímu vespolnému spojení i požehnání sv. matky církve. Jestli kdy jindy, pak zvláště tuto mají míti snoubencové na paměti, že »požehnání rodičů staví dětem domy, ale zlořečení jejich ze základů vyvrací je!«

d) Při vstupu do stavu duchovního nebo do kláštera. Milé matky! Chce-li některé dítko dobrovolně Bohu zasvětiti život svůj, pak mají mu i rodiče žehnati. Toto požehnání s jejich strany jest jakoby slavnostním a radostným potvrzením, že oběť tuto ochotně přijímají a své dítě službě boží zasvěcují a věnují.

e) Při volbě povolání, na př. při začátku školního roku, jde-li dítě na studie, do učení, do služby, nebo nastupuje-li syn službu vojenskou a pod.: v takovýchto případech životních mají rodiče vždycky svým dítkám požehnati, aby jim pro nastávající životní doby a povinnosti vyprošovali od Boha pomoc a přispění, jakož i ochranu.

f) Konečně na lůžku smrtelném. Totoť jest poslední a nejkrásnější dar, jejž křesťanští rodiče mohou dáti svým dítkám dříve, nežli se od nich na tomto světě rozloučí a na věčnost odeberou.

Když zbožný hrabě *Leopold Štolberg* odpočíval na lůžku smrtelném a jeho děti i vnuci se slzami v očích ho prosili: »Ó milý otče, řekni nám ještě něco pěkného a spasitelného!« — tu umírající hrabě pozdvihl svých rukou a očí k nebi a modlil se: »Ó má milá Rodičko boží, matko milosrdenství, a vy svatí andělé boží, chraňte dítky mé před hříchem! Ve své lásce a milosti zachovej je všemohoucí trojjediný Bůh Otec, Syn a Duch svatý! Amen.« Ano, požehnání umírajících rodičů jest obzvláště svatým a drahocenným: obraz otce, jenž umíraje žehná, obraz matky, která před smrtí svou uděluje požehnání, vtiskne se hluboko do srdčí dítek a nevymizí nikdy!

Ó kéž by katoličtí rodiče nikdy nezapomínali na slova, jež jim na srdce klade *sv. Ambrož*, řka: »Nejste snad bohatí a nemůžete tudíž svým dětem velikého dědictví zanechati, ale jedno jim můžete dáti, totiž své požehnání; a *zajisté daleko lépe jest býti požehnaným, nežli býti bohatým! Nebo kdo jest od svých rodičů požehnán, tenť od Boha jest požehnán!* Amen. *Emanuel Šavrda.*

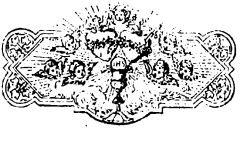

LISTY VĚDECKÉ.

»Náš křesťanský odkaz.«

Vyňal a přeložil Josef hrabě z Berchtoldů.

HLAVA XIII.

Nesmrtelnost duše.

Jedna toliko jest bytost, která jest dokonale[1]) nesmrtelná, jedna jedině, jež povždy trvá, jež nemá počátku, jež nebude míti konce — a tato bytost jest Bůh.

»Na počátku, Hospodine,« volá žalmista, »ty jsi zemi založil: a dílo rukou tvých jsou nebesa. Onať zhynou, ty pak zůstaneš, a všecka jako roucho zvetšejí. A jako oděv změníš je a změněna budou. Ty pak vždycky tentýž jsi a léta tvá nepřestanou.«[2])

»Jáť jsem Alfa i Omega, počátek i konec,« praví Pán Bůh, »kterýž jest a kterýž byl a kterýž přijíti má, všemohoucí.«[3])

Jdi zpět v duchu do šera časů. Pozoruj první zábřesk stvoření, nežli tato země vzala na se podobu svoji, když vše bylo chaos pouze. I tehdy Bůh byl plnost života, a »duch boží vznášel se nad vodami«.[4])

Upři zrak svůj ku předu ve věky budoucí, když nebe i země pominou, i tehdy bude Bůh. On přečká veškeru zkázu všehomíra. —

Popatřme nyní na člověka. Jaký podivuhodný spor jeví se v jeho fysické a duševní přirozenosti. Jaká tajemná to sloučenina poruchy a neporušenosti, hanby a slávy, slabosti a síly, hmoty a ducha! Má tělo, jež musí býti živeno dvakrát i třikrát denně, jinak stane se slabým a malátným. Jest podrobeno slabostem a chorobám a nemocem a konečně musí ustoupiti nevyhnutelnému zákonu smrti.

[1]) I. Tim. VI., 16.
[2]) Žalm CI., 25.
[3]) Zjev. I., 8.
[4]) Gen. I. 2.

*

Co jest každý z nás, než pára, jež vystupuje a mizí, stín, jenž náhle se ztrácí. Sto let tomu, a nebyli jsme; a opět sto let, a snad již budeme zapomenuti.

Uvažujme nyní duchovní přirozenost člověka. Ve smrtelném těle chová nesmrtelnou duši. V této porušitelné hmotě neporušitelný obývá duch. V tomto křehkém, třesoucím se chrámu září světlo, jež povždy bude hořeti, jež nikdy nevyhasne. V tomto přítomném čase jsme konečnými; v budoucím budeme míti nekonečné trvání. V přítomnosti jsme tvory od včerejška; v budoucnosti povždy budeme trvati. Když tento dům z hlíny slepený rozpadne se v prach, když země pomine, když slunce a hvězdy zblednou během let, i tehdy duše naše bude žíti a mysliti, pamatovati a milovati; neboť Bůh vdechnul v nás ducha života, a tento duch, jako on sám, jest oděn nesmrtelností.

Duše jest prvek, jímž žijeme a pohybujeme se a máme bytí své. Ona to jest, jež tvoří a zachovává naši totožnost; neboť týmiž nás činí včera, dnes a za každého času. V duši jsou pomyslné pojmy i výkony rozumu i soud, neodvislý od hmotných ústrojů.

Naše vlastní denní zkušenost učí nás jasně této důležité pravdě. Naše mysl chápe, čeho smysly nemohou dosíci. Myslíme na Boha a jeho vlastnosti, máme myšlenky spravedlnosti a pravdy, pojímáme myslí svou spojitost mezi položkami a závěry, známe rozdíl mezi dobrem a zlem. Takovýto prvek, neodvislý od hmoty ve svých výkonech, nutně musí býti neodvislý od hmoty také ve své bytnosti. Přirozeností svou tudíž není podroben zkáze, jež původ svůj má ve hmotě. Život jeho, jenž jest jeho bytností, nepomíjí a nemůže pominouti životem tělesným

Dobře jest známo, že na každé částce lidského těla stálá panuje porucha, jež obnovuje se denní stravou. Tak stálé jest toto vyčerpávání sil, že podle soudu vědy lékařské úplné přetvoření fysické soustavy děje se každých šest nebo osm let.

Nové maso, kosti a tkanivo povstane na místě toho, co bylo dříve. Ruka, kterou píšete, mozek, jímž v pohyb uvádíte své myšlenky, jsou složeny ze zcela rozličných součástí. A přece máte v mysli dnešního dne, čemu jste se naučili před desíti lety, pamatujete a milujete ty, s nimiž tehdy jste obcoval. Kterak to? Neužíváte více týchž ústrojných substancí, podstat, jichž tehdy jste měli. Nedokazuje-li to, že mohutnost, kterou nazýváte duši, kterou myslíte, pamatujete a milujete, jest rozdílnou od ústrojové hmoty, že, mezitím co tělo ustavičně se mění, duše zůstává touže, že nebéře podílu na průběhu rozkladu a obnovy, již lidské ústrojí prodělává, a že jest tudíž duchovou substancí?

Mimo to věřili všichni národové, ať staří nebo moderní, ať vyznávající pravé nebo nepravé náboženství, v nesmrtelnost duše, jakkoli velice se lišili, pokud se týče budoucích odměn a trestů, nebo způsobu budoucího života.

Takovou byla víra národa starého Řecka a Říma, jak učíme se ze spisů Homérových, Virgilových a Ovidových, kteří kreslí

nám blažené duchy na onom světě, jako obývající pole Elysia, bezbožníky pak odsuzují do Tartaru a Hádu.

Tato víra v budoucí život nebyla omezena na nevzdělané vrstvy, byla učena nejvýtečnějšími spisovateli a filosofy těchto vzdělaných národů.

Sokrates, Platon, Aristoteles, Cicero, Seneca, Plutarch a jiní mudrci pohanské starobylosti, vedeni jsouce pouze světlem rozumu, hlásali víru svou v nesmrtelnost duše. »Aniž souhlasím s těmi,« »píše Cicero, kteří nedávno počali vyslovovati mínění, že duše umírá spolu s tělem, a že všechny věci hynou smrtí. Vážnost starých má více váhy u mne: buď ona našich vlastních předků, kteří tak posvátnou úctu prokazovali mrtvým, což by jistě nebyli činili, kdyby byli věřili, že pocty ty nikterak se jich nedotýkají; nebo vážnost těch, kteří žili kdysi v této krajině a osvítili zákony a zřízeními svými Velké Řecko, (jež nyní ovšem jest zničeno, ale tehdy bylo kvetoucím); nebo vážnost toho, jenž věštbou Apollonovou byl prohlášen za nejmoudřejšího z lidí, jenž nevyslovil nejprve jedno a pak jiné mínění, jako ve většině otázkách, ale vždy zastával totéž, že totiž duše lidské jsou božské, a že když oddělí se od těla, návrat k nebi otvírá se jim s největší rychlostí, podle toho, jak každá z nich byla ctnostnou a spravedlivou.«[1])

Tato výmluvná slova jeví smýšlení nejen Cicerona samého, ale také i velikých mudrců Řecka a Říma.

»Tato víra, kterou máme« (v nesmrtelnost duše), praví Plutarch, »jest tak starou, že nemůžeme najíti jejího původce, nebo její původ, a sledovati ji lze do nejdřevnější starobylosti.«[2])

Tytéž náhledy panovaly u starých Egypťanů, Chaldeů a Peršanů, ano i u všech národů asijských, jejichž dějiny se nám uchovaly, pak u Germánů, Gallů, Britů a jiných starých národů evropských.[3]) Otážeme-li se Indiánů v severní a jižní Americe po této věci, povědí nám o šťastných honitbách, jež jsou vyhrazeny mužům statečným v budoucím životě.

Nalezneme snad národy bez měst, bez umění a věd, bez mechanických vynálezů, nebo bez některých hladkých vymožeností vzdělaného života: leč národ nějaký bez předtuchy budoucího života hledáme nadarmo.

Ano, modlářství samo obsahuje v sobě poznání nesmrtelnosti duše. Neboť jak by vzdávali lidé božské pocty zemřelým hrdinům, jimž klaněli se jako bohům, věřili-li by, že smrt jest koncem lidského bytí?

Někdy ovšem nacházíme tu a tam člověka, jenž zdánlivě popírá jsoucnost budoucího žití. Leč jako blázen praví v srdci svém: »Není Boha,« tak člověka takového »přání jest otcem jeho myšlence«. Neboť je-li v budoucím životě odplata, cítí, že tím

[1]) De amicitia Cap. IV.
[2]) Ce consol. ad Apollonium.
[3]) Viz: Grotius: De veruit. relig. Christí. L. I. § 22.

hůře pak bude pro něho. Či potkali-li bychom se s někým, jenž skutečně nemá žádné víry v budoucí život, neměli bychom více práva považovati jej za vzor naší rozumové a mravní přirozenosti, nežli kdybychom siamská dvojčata měli za vzory naší fysické ústrojnosti. Výjimka vždycky potvrzuje pravidlo.

Nuže, odkud přichází tato všeobecná víra v lidskou nesmrtelnost?

Ne z předsudku vzniklého z vychování. Neboť nacházíme toto přesvědčení panující mezi divokými národy, kteří nemají vůbec nijakého vzdělání, mezi nepřátelskými kmeny, a mezi národy na opačných točnách země, jež nikdy žádného styku spolu neměly.

I jest nám uzavírati, že přesvědčení tak všeobecné a hluboce zakořeněné bylo vštípeno v srdce lidské všemohoucím Bohem, zrovna tak, jako vštípil nám přirozenou lásku k pravdě a spravedlnosti a zakořeněný odpor ke lži a nespravedlnosti.

Pokolení lidské nejen že má pevnou víru v nesmrtelnost duše, leč vrozena jest též každé duši lidské touha po dokonalé blaženosti Tato touha jest v člověku tak silnou, že jest hlavním zřídlem všech jeho skutků, stroj, jenž pohybuje mechanismem společnosti. Ano i když dopouští se skutků, jež vrhají jej v bídu, činí tak s chybným poznáním, že buduje vlastní své štěstí.

Nuže, Bůh by nikdy nevštípil v srdce lidské touhu po dokonalém štěstí, kdyby nebyl měl úmysl, aby tato touha úplně byla ukojena.

Nikdy zajisté neurčil, aby byl člověk hříčkou marných a neplodných nadějí. Nikdy netvoří věc nějakou marně. Ale byl by stvořil něco bez účelu, kdyby byl nám dal žízeň po dokonalém blahu, aniž by sdělil nám prostředky, jak ji utišiti. Jako dal nám tělesné oči, aby patřily a radovaly se z bohatství přírody kolem nás, tak dal nám vnitřní světlo nesmrtelného blaha, abychom toužili po něm zde, a těšili se jím po tom

Jest očividno, že tato žádost po dokonalém štěstí nikdy není a nikdy nemůže býti uskutečněna v přítomném životě.

Vyčtěmež si, jeden za druhým, různé ty prameny lidské radosti. Uspokojí-li poměrně pozemské statky touhy lidského srdce a naplní míru jeho přání? Zkušenost dokazuje opak. Nechť má člověk bohatství starého Kroesa nebo Vanderbilta našich časů, štěstí jeho přece daleko bude své plnosti. Neboť stále bude trápen žádostí po bohatství ještě větším, nebo znepokojován strachem, že ztratí čeho nabyl, nebo že smrt jej překvapí: »O smrti, jak jest hořká památka tvá v člověku, kterýž má pokoj v zboží svém.«[1])

Zdaž čest úplně uspokojí touhy naší duše? Nikoliv. Neb byť člověk nejvyššími důstojnostmi zahrnut byl, jako Aman, služebník krále Asvéra, byl by nespokojeným tak dlouho, pokud by v říši jediný byl, jenž by odepřel ohnouti koleno své před

[1]) Eccles. XLI, 1.

ním. A kdyby seděl na nejvznešenějším trůně na zemi a byl vládcem nad královstvími, vzdychal by, jako Alexander Veliký, po nových říších, aby jich dobyl. Pocty přinášejí obdobné starosti. Čím více démantů a drahokamů na koruně, tím více tíží tato skráň, jež ji nese.

Viděl jsem a v duchu posuzoval dva z nejmocnějších vládců na povrchu zemském, nejvyšší státní hlavu pětašedesátimillionového národa a duchovní hlavu dvou set a padesáti millionů lidu. —

Mluvil jsem s presidentem a papežem v jeho soukromých komnatách; a jsem přesvědčen, že jejich vysoké postavení nejen že daleko neuspokojilo touhy jejich duše, nýbrž že naplňovalo je hlubokým smyslem vážné jejich zodpovědnosti.

Činí li pozemské rozkoše člověka tak šťastným, že nezanechávají mu ničeho, čeho by žádal? Zajisté nikoliv

Ti, již hoví smyslným požitkům, nutně doznávají, že, čím hlouběji v ně se noří, tím více stávají se jejich otroky a tím méně bývají jimi nasycováni. Ostrý hrot rozkoše brzy otupí.

Nikomu, nežli Šalomounovi, nelze lépe ze zkušenosti vyjádřiti mínění o moci, s jakou smyslné požitky pomáhají k lidskému štěstí. Každý tvor sloužil osobním jeho chtíčům, povoloval každé přílišnosti, ničeho si neodepřel, čeho srdce jeho žádalo. A jako ovoce všeho toho doznal, že jest nabažen života, a že »jest všechno marnost a trápení ducha«.[1] (Pokrač.)

Otázka Honoriova.

Její vznik, dějiny a význam.

Pojednává **Frant. Gája.** — (Pokračování.)

II. Zvláštní důležitost má smýšlení současníků o Honoriovi a jeho blízkých nástupců, potom osud jeho listů na VI., všeobecném sněmu, úsudky vynikajících mužů pozdějších, k nimž po delším pátrání dospěli, a konečně nynější názor na obsah i odsouzení pověstných listů. O všech těchto bodech pojednáme jednotlivě:

A) Smýšlení současníků a papežských nástupců o Honoriovi:

V Římě zanechal Honorius po své smrti (12. října 638) ku podivu skvělou pověst. Všechny zmínky o něm ve starých památkách obsahují samou chválu. Tak opat Jan z Bobia, jenž Honoria znal osobně, píše v díle »Vita s. Bertulphi« (Migne PP. lat. LXXXVII., 1063): »Erat venerabilis praesul Honorius sagax animo, vigens consilio, doctrina clarens, dulcedine et humilitate pollens.« Poznámka v papežské kronice (Liber pont. ed. Duchesne 323) zní: »Hic (Honorius) temporibus suis multa bona fecit, hic

[1]) Eccles. II. 17.

erudivit clerum.« A náhrobní nápis jeho hlásá ve chrámě sv. Petra: »Pastorem magnum laudis pia praemia lustrant.« [1])

Podobná osvědčení zakládají se vesměs na způsobu vlády dle příkladu Řehoře V. řízené a záležející v podpoře chudých, v otcovském bdění nad mravy kleriků a ve snaze po sjednocení schismatiků, které z části povedlo se Honoriovi v patriarchátě aquilejském. Též narážejí na stavbu dvou chrámů (sv. Anežky a sv. Pankracia), kterou Honorius v Římě provedl. Jinak ale z nich vysvítá, že poměry východu byly tehdy v Římě španělskou vesnicí a že listů papežských k Sergiovi, neb dosahu jejich nikdo neznal. Pozdější události to potvrzují.

Dokud Honorius byl na živu, neodvážil ss patriarcha Sergius listy jeho uveřejniti. [2]) Z jaké příčiny, nevíme. Snad se bál, aby papež vlastním výkladem neodňal svým listům beztoho skromničký a zdánlivý jen nádech monotheletismu, snad jej dojala také ona »dulcedo et humilitas«, jíž Honorius oplýval. Teprve po smrti Honoriově (12. října 638) vydal císař přičiněním Sergiovým na základě prvého listu papežského náboženský dekret »ekthesis« (obrazec), jenž zapovídá disputace o jedné neb dvou energiích, ale jednu vůli zdůrazňuje. Brzy Sergius zemřel (v prosinci r. 638.) a nástupce jeho, Pyrrhus, počal první odvolávati se veřejně na papežské, monotheleticky znějící výrazy. Zprávu o tom přinesl do Říma opat Anastasius, jenž žádal vysvětlení od »nejvznešenějších mužů církve«; [3]) stalo se tak asi v době více než 18měsíční sedisvakance mezi Honoriem a Severinem. Kompetentním mluvčím byl tehdy sekretář zemřelého Honoria, opat Jan, jenž prohlásil že o jedné vůli v dotyčném listu vůbec zmínka se neděje. Co zbývalo jiného, než za původce oněch podezřelých míst považovati Řeky samé a sv. Maximus, největší vedle Sofronia bojovník proti monotheletismu, proslavený zvláště disputací s vyhnaným patriachou, Pyrrhem, v Africe r. 645, vmetl jim skutečně tuto výtku v tvář. [4]) Později však, když po dvouměsíčním pontifikátu Severinově nastoupil Jan IV., neužil více sekretář Jan podobného tvrzení ve spisku »Apologia Honorii papae«, který jménem nového papeže zaslal synu císaře Heraklia I, Konstantinovi, nýbrž vysvětluje výraz »ἓν θέλημα« vztahem na lidskou toliko přirozenost Kristovu. Byv prý zpraven od Sergia, že někteří chtějí v Kristu dvě navzájem si odporující vůle hlásati, rozepsal se Honorius v odpovědi o jedné vůli lidské, která kotvila v nezkažené přirozenosti naší, (jakou byla před pádem a nebyla rušena zákonem údů. Rovněž tak hájil Honoria sv. Maximus v disputaci s Pyrrhem.

Avšak ve skutečnosti nepřipouští list Sergiův výkladu, na němž hořejší obrana zbudována. Nejedná výlučně o lidské půso-

[1]) Kirchenlexikon VI. 232.
[2]) Jungmann II. 412.
[3]) Zkušenosti Anastasiovy popisuje sv. Maximus v listě k příteli Marinovi, Mansi X. 687.
[4]) Epistola ad Marinum s. Maximi, Mansi X. 687

bivosti, nýbrž o působivosti vůbec a netvrdí, že hlásají někteří dvě v Kristu protivné vůle lidské. Místo zní: »Similiter autem et duarum operationum dictio multos scandalizet, utpote a nullo sanctorum Patrum . . edita. Insuper et consequens ei fit praedicare duas voluntates contrarietates circa invicem habentes . . et perinde duo contraria volentes introducantur, quod impium est.« [1]) Věta »et consequens ei fit .« jest jen odůvodněním nepřípustnosti dvou energií, jehož Honorius sám užil správně sice v řeči o lidské přirozenosti, ale neprávem, nebo aspoň bez příčiny začal o lidské toliko vůli psáti. Zřejmě chtěl se vyhnouti rozhodné odpovědi.

Z těchto dvou nesrovnalostí mezi dřívější obranou opata Jana a pozdější jeho »Apologií« za papeže Jana IV. na jedné straně, mezi listem Sergiovým pak na straně druhé konkludovali mnozí, že tehdy nebylo v Římě žádného opisu Honoriových listů a opat Jan že byl odkázán pouze na svou paměť. Anastasius v díle »Vitae Pontificum« skutečně vykládá, jak za času papeže Severina (nežli byl od císaře potvrzen) dal exarcha ravenský Isacius vyloupiti papežský archiv (episcopium Lateranense) a kořist zavézti do Cařihradu. Kdo by nepředpokládal, že uloupeny byly také listy týkající se monotheletismu, aby Římané neměli o něm žádných informací? Proto snad také otálel Sergius s vydáním svého »Obrazce« (Ekthesis). [2])

Jako Jan IV. smýšleli též nástupci jeho s celým západem až po Lva II. považujíce Honoria i listy jeho za pravověrné. Papež Theodor (642—649) vystupoval rozhodně jak proti Pyrrhovi, jenž rád se na Honoria odvolával, tak proti nástupci jeho Pavlovi, který chtěje se pomstíti vydal jménem císaře Konstance II. nový náboženský dekret, zvaný »Typus«. Byl li Sergiův »Obrazec« vůči pravoslavným zřejmě nespravedlivým, zdál se »Typus« důsledným zákazem výrazu »ἓν θέλημα« tuto křivdu odčiňovati. Ve skutečnosti však stranil zase monotheletům, poněvadž učení jejich bylo dostatek zajištěno příkladem císařského dvoru a nebylo potřebí je vědeckými rozhovory propagovati. [3]) Synoda lateránská, kterou svolal nástupce papeže Theodora, Martin I. (649 655), právem tedy r. 649 Typus zavrhla. Zároveň odsouzena byla na synodě sekta monotheletická vůbec, šiřitelé její zvláště (o Honoriovi však zmínka se neděje) a sestaveno pravé učení dle Písma sv. a sv. Otců. Odměnou za svatou horlivost bylo Martinovi vyhnanství na Krimu a konečně mučednická smrt, jež stihla na rozkaz ukrutného Konstance II. také sv. Maxima. Papežem zvolen byl Eugenius I., po jeho smrti r. 657 Vitalián, který rázně souhlas Typu odpíral, ale jinak pokoje neporušil, poněvadž císař sám při schůzce s ním o náboženství mlčel (663). Zemřel r. 672, následník jeho Adeodatus r. 676 a nastoupil Donus. Žádný z těchto papežů nevyslovil se o Honoriovi jako bludaři. Ba nový papež

[1]) Mansi XI. 534.
[2]) O vyloupení »episkopia« Jungmann II. 422.
[3]) Lebeděv II. 88.

Agatho (678—682), ač rodem Řek [1]) zaslal císaři Konstantinu Poggonatovi před zahájením VI. sněmu skvělé osvědčení o pravověrnosti svých předchůdců, žádného nevyjímaje a vyslovil přímo dogma o neomylnosti papežské.

B) Osud listů Honoriových na sněmu cařihradském:

V učených dissertacích tvořívá pojednání o VI. sněmu obyčejně zvláštní část od prvé oddělenou a parallelně s ní běžící, poněvadž odsouzení Honoria plodí nové otázky mnohem těžší předešlých a vnáší do celé záležitosti pravou akutnost. My však pojednáme je ve spojení se základními otázkami majíce k tomu dvě závažné příčiny:

1. Rozhodnutí otců na sněmu přítomných dává poznati smýšlení východu o listech Honoriových, a toto smýšlení různých stran, tvořící, jak svrchu řečeno, podstatu naší otázky, právě zkoumáme.

2. Úsudky pozdějších věků, které poznati rovněž jsme si vytkli za cíl, podléhají skoro vesměs vlivu VI. sněmu ať už ve smyslu záporném, tím že akta sněmovní považovali někteří za podvržené, nebo ve smyslu kladném; mnozí totiž, jako Hefele, hledali v listech Honoriových zjevnou heresi, nemohouce si dekrety VI. sněmu jinak vysvětliti. Málokteří zkrátka zůstali nestranni v nazírání na Honoria, pročež jejich vlastním posudkům předeslati dlužno důležitou událost VI. sněmu.

Ukrutný císař Konstanc II. byl r. 668 na Sicilii úkladně zavražděn [2]) a vystřídán na trůně Konstantinem IV., příjmím Pogonatem. Za jeho vlády nastaly pravoslavným lepší časy. Sám oddán jsa čisté víře vyjednával už s papežem Donem o svolání všeobecného sněmu, který by nepořádky v církvi odstranil. Záměr zdařil se teprv za energického, vzdělaného papeže Agathona (678—682). Místem sněmu ustanoven Cařihrad, ale než ještě začali se biskupové scházeti, svolal papež r. 680 synodu do Říma, aby se poradil mezi jiným též o zástupcích, které chtěl do Cařihradu poslati. Určeni byli k tomu dva kněží Theodor a Řehoř, třetí diakon Jan; kromě nich vyslala synoda ve svém jménu na sněm tři biskupy: Abundantia Paternského, Jana z Porta a Jana Reggionského, na místo pak Theodora, biskupa ravenského, kněze Theodora.

Císaři Konstantinu přinesli poslové dva dopisy, od synody římské, i od papeže Agathona. Oba vykládají pravé učení o vůli a působivosti J. Krista dle Písma sv. a sv. Otců, názor protivný, monotheletický zavrhují a vyslovují se neobyčejně jasně o přednosti Apoštolské Stolice. První list od synody akcentuje hlavně dosavadní povýšenost papežů nade všemi věřícími [3]), v druhém dokazuje Agatho orthodoxii a přímo neomylnost nástupců sv. Petra slovy: »Quae (Rom. Eccl.) per Dei omnipotentis gratiam

[1]) Cerkovnoje predanije i r. b. literatura, Glava III, Kirchenlex. I 331.
[2]) Weiss: Weltgeschichte IV. 460.
[3]) Mansi XI. 286—315.

a tramite Apostolicae traditionis numquam errasse probabitur, . . secundum ipsius Domini pollicitationem: Petre, ecce Satan expetivit . . . (22—31).« O něco dále praví papež, že předchůdci jeho vždy stavěli se na odpor heretickým novotám cařihradským a nepřestali původce jejich nikdy aspoň k mlčení nabádati. [1]) Zřejmě chtěl předejíti papež všem nepřátelským krokům vůči Honoriovi. [2])

Sněm cařihradský započal 7. listopadem r. 680 a skončil po 18 sezeních r. 681 dne 19. října. Monotheletickou stranu zastupoval učený Makarius, patriarcha antiochenský. Všemožně se snažil, aby listy římské, když čteny byly ve 4. zasedání, usvědčil z nějaké neshody, nebo zkomolení patristických míst. Však marně. Listy přijaty a na znamení obrácení podepsali je též mnozí biskupové heretičtí. Následovala další sezení, z nichž 13 stalo se památným vzhledem k Honoriovi. Zcela proti smyslu psaní Agathonových, která přece byla schválena, vyřkli otcové anathema nad Honoriem, poněvadž listy jeho odchylné prý jsou od dogmat apoštolských a on prý následoval nepravého učení heretiků Třikráte potom ho staví ve stejnou řadu s jinými: V 16. sezení praví: »Anathema Sergio haeretico, Honorio haeretico anathema.« [3]) V aklamační řeči 18. sezení, jemuž byl přítomen sám císař, odsuzují poznovu ostře Honoria, protože jiných heretiků následoval a provolávají mu anathema hořejším způsobem. Konečně v listě k Agathonovi praví: »Anathematibus interfecimus ex sententia per sacras vestras litteras de eis prius lata, vidilicet Theodorum, Sergium, Honorium, Cyrum . . et Petrum.« [4]) Přímo se odvolávají na psaní papeže, jakoby anathemem stihl také Honoria, ale tomu tak není. Neboť synodální list nejmenuje Honoria, ač jiné heretiky vypočítává jménem a vlastní psaní Agothonovo přímo jej omlouvá, vztahují-li se na něho citovaná už slova, že nepřestali papežové aspoň k mlčení napomínati biskupy cařihradské, když bludařské novoty usilovali zavésti. Či nepostřehli toho otcové a jsouce přesvědčeni o vině Honoriově vztahovali na něj ze synodálního psaní místo, kterým se doplňuje řada heretiků: »a jejich přívržence, kteří od pravdy se odchýlili a sobě samým odporovali?« Odpověď dáme později.

Nyní pozorujme Řím, jak zachoval se k příkrému odsouzení svého patriarchy ať už prostřednictvím poslů, nebo samého papeže. Mimochodem ještě budiž poznamenáno, že také císař Konstantin po ukončení sněmu dal rozvěsiti po rozích Cařihradu edikt, jímž usnesení otců všestranně potvrdil nazvav specielně Honoria přívržencem nové sekty (confirmator), jenž sobě samému odporoval. [5]) Užil tedy císař poněkud slov vzatých z listu římské synody. Též papeži napsal, ale o Honoriovi jemu se nezmínil.

Kromě od císaře potvrzena byla akta cařihradského sněmu

---

[1]) Mansi XI. 234—258.
[2]) Kirchenlexikon VI. 246.
[3]) Mansi XI. 621.
[4]) Jungmann II. 446., Mansi XI 683 sq.
[5]) Hefele III 261, Mansi XI. 697—712.

také od papežských poslů, oněch poslů, které Agatho v listě svém představoval Konstantinovi jako nevzdělané sice muže, ale pevné u víře, tak že prý držeti se budou toho, co vyslovilo dosud pět sv. synod. Zároveň pravil, že dal jim potřebné plnomocenství, jen na víře že nesmějí ničeho měniti.[1]) Jak vysvětliti si jejich jednání? O nějakém násilí, jež jinak v říši byzantinské bývalo na denním pořádku, není v hist. pramenech nikde zmínky. Spíše přílišnou úctu a pozornost jim Byzantinci věnovali, jak viděti na biskupu Janovi z Porta, jenž v oktávě velikonoční 21. dubna 681 latinským ritem slavil mši sv. u přítomnosti samého císaře a dvora v metropoli sofijské. Mimovolně napadá, že získati je chtěli výchoďané pro své plány. Pomáhala by jim v tom tehdejší redisvakance římského prestolu, která po smrti Agathona († 10 ledna 681) trvala plných 19 měsíců až do nastolení Lva II. (17. srpna 682).[2]) Úmyslně-li císař tak dlouho jeho potvrzení protahoval, nevíme. Vůbec se zachovalo z tehdejší doby velice málo zpráv; poněvadž ale jednotlivá sezení byla odbývána v dosti velikých intervalech, soudíme, že všechny záležitosti projednávaly se předem v užších schůzích a soukromých poradách za přítomnosti poslů římských, než schváleny byly veřejně. Ba nepotřebujem ani souditi, nýbrž tvrditi tak můžeme na základě zpráv o zasedáních určených k sestavení formule víry, o níž zasloužili se zvláště řím. poslové dokazujíce podvržení listů V giliových, nebo nesrovnalosti patristických míst s textem, na němž monotheleta Makarius budoval své these. Práce přípravné vykonali v přestávkách a tak se vysvětluje, že od 5. zasedání do 6., na němž Makarius odsouzen, uplynula doba delší dvou měsíců (7. prosince 680 — 12. února 681).

Posvátná hymnologie.

Dle diecesního listu terstského.

Nelze přesně určiti čas, kdy církev počala užívati hymnů v posvátné liturgii. Tento druh básnictví jest prastarý, neboť Egypťané, Feničané a Israelité užívali již hymnů čili písní. Řekové měli tři druhy hymnů a sice:

Prosodion na způsob litanií neb proseb, jež se recitovaly při obětech;

Hyporchema neb hymny zpívané při tancích, dokud oběť neshořela;

Stazima neb hymny zpívané mimo čas obětní.

Spisovatelé církevní tvrdí, že sv. Linus, mučedník (r. 67-68), nástupce sv. Petra na Stolici římské, přijal hymny v užívání církve.

Již první křesťané ve svých shromážděních užívali žalmů, hymnů a písní, jak dosvědčuje sv. apoštol Pavel, jenž ve svém listu k Efeským vybízí věřící: »Naplněni buďte Duchem svatým,

[1]) Hefele III. 231.
[2]) Kirchenlexikon VI. 248.

mluvíce vespolek v žalmích a chválách a písních duchovních, zpívajíce a plesajíce v písních svých v Pánu.« (Ef. 5, 18. 19.)

Euseb Cesarejský (314—340) ve své historii církevní zmiňuje se o hymnech a písních, jež zpívali křesťané při nočních vigiliích (V. lib. II., cap. 6) a dodává, že sv. Dionysius Alexandrin. (roku 248—265) složil některé hymny pro posv. liturgii (V. lib. 7., cap. 29.)

Než byť i hymny u prvních křesťanů v prvních třech stoletích v užívání vešly, byly přece zřídka zpívány pro nebezpečí pronásledování a více jen tiše recitovány.

Když však císařem Konstantinem Velikým r. 313 byl vydán edikt, jímž církvi svoboda byla dána na všech místech, a hřbitovy a statky, v časech pronásledování církvi a věřícím odejmuté, byly zase vráceny, tu i posvátná liturgie znamenitého dočkala se rozvoje.

Jest zbytečno příliš dlouho se zdržovati sledováním starých dokladů, nýbrž postačí něco přehledného podati o původu užívání hymnů v církvi římské a o jejich skladatelích.

Dle souhlasného mínění dějepisců v církvi západní byl biskup piktavijský, svatý Hilarius, první, jenž složil hymny čili chvály ve verších k užívání v kultu božím. Sám totiž strávil čtyři léta v Orientu, kam byl vypověděn Konstanciem. Tam seznal podivuhodné modulace řecké hymnodie a také obstaral překlad některých hymnů, k nimž připojil jiné jím složené, jak sám dosvědčuje ve svém traktátu o žalmech (64., 12. u Migne P. P. latin. IX. 420).

Sv. Jeronym zmiňuje se ve svém traktátu, »de viris illustribus« cap 100. o knize hymnů, sepsané od sv. Hilaria, biskupa piktavijského. — Papež sv. Damasus (366—384), jenž hroby svatých mučedníků a místo, kde těla svatých apoštolů Petra a Pavla dlouho odpočívala, uhlazenými verši ozdobil, napsal prý též některé hymny.

Následuje sv. Ambrož, biskup milánský (340 - 397), jenž napsal mnohé hymny, jsa hudebně vzdělaný a k nim složil nápěv čili melodii. Kritikové stanovíce počet hymnů od téhož svatého učence sepsaných se neshodují a dosud obtížná otázka je nerozřešena.

Po sv. Hilariovi a Ambrožovi čelnější skladatelé hymnů církevních jsou tito: Sinesius, Kosmas Jerusalemský, sv. Jan Damascenský, Theophanes Cařihradský, Theosterictus, Theoleptus, Metrophanes Smirnenský, Prudentius Aurelius, Španěl, Sv. Beda, Sedulius Caius Caecilius, sv. Paulinus, biskup Aquilejský, Venantius Fortunatus, Rabanus Maurus, Fulbertus Carnotský, Pavel jáhen, Sv. Tomáš Aquinský, sv. Bernard, opat, sv. Petr Damianský, sv. Řehoř Veliký, papež, Urban VIII., papež, Kliment XI., papež, Innocenc III., papež, Silvius kardinál Antoniano; Robert kardinál Bellarmino.

Novější skladatelé hymnů od počátku posledního století až po dnešní dobu jsou: Jan Kř. Rosani, Philippus Fava, Vincentius Sardi, Augustus Caprara, Augustus Salvati, Felix Giannelli, Aloysius kardinál Tripepi.

Těžká jest otázka o původcích hymnů všech a jednotlivých zvlášť.

Poněvadž hymny posvátné liturgie ve starých spisech nejsou obsaženy v jediném svazku s ostatními spisy svatých Otců, nýbrž porůznu v toliko hymnářích nebo žaltářích, jest nejvhodnější seřazení toto. Přece však tu podáme, co bezpečně známo z děl různých dějepisců.

Index hymnorum et eorundem Auctorum.

A solis ortus cardine, auctor fuit Caius Caecilius Sedulius † 430. — Aeterna Christi munera, auctor fuit S. Ambrosius 340—397. — Aeterna coeli gloria, auctor fuit Sanctus Ambrosius Aeterne Rector siderum, auctor fuit Cardinalis Robert. Bellarmino 1542—1621. — Aeterne rerum Conditor, auctor fuit Sanctus Ambrosius. — Aeterne rex altissime, auctor fuit Sanctus Gregorius M. Pp. 590—604. — Ales diei nuntius, auctor fuit Prudentius Aurelius hispanus 348—405. — Antra deserti, auctor fuit Paulus Diaconus Foroiul 742—799. — Aspice ut Verbum Patris, auctor fuit Joseph Fatati Rom. 1750. — Athleta Christi nobilis, auctor fuit Cardinal, Robert Bellarmino. Audi benigne Conditor, auctor fuit S. Gregorius Magn. Pp. — Audit tyrannus anxius, auctor fuit Prudentius Aurelius. — Aurora iam spargit polum, auctor fuit Sanctus Ambrosius — Ave maris stella, auctor fuit S. Bernardus Abb. 1091—1153. — Ave mundi spes Maria, auctor fuit Innocentius III. Pp. 1198—1216. — Aspice infami Deus, auctor fuit Ioanes Bapt. Rosani 1815.

Beata nobis gaudia, auctor fuit S. Hilarius Pictaviens † 369. Beate Pastor Petre, auctor fuit Sanct. Paulinus Aquileiensis 726—804.

Christe sanctorum decus, auctor fuit Rabanus Maurus † 856. Coelestis Agni nuptias, auctor fuit Franciscus Lorenzini 1719. Coelestis urbs Jerusalem, auctor fuit Sanct. Petrus Damiani † 1080. Coeli Deus sanctissime, auctor fuit Sanctus Ambrosius. — Consors paterni luminis, auctor fuit idem. — Creator alme siderum, auctor fuit Sanct. Gregorius M. Pp. 590 - 604. — Crudelis Herodes, aucto fuit Caius Caecilius Sedulius † 430. — Custodes hominum psallimus, auctor fuit Cardinal. Robert. Beliarmino.

Decora lux aeternitatis, auctor fuit S. Paulini Aquileiens. 726—404. — Deus tuorum militum, auctor fuit Sanct. Ambrosius. Domare cordis impetus, auctor fuit Cardinal. Robert. Bellarmino. Dum nocte pulsa, auctor fuit idem.

Ecce iam noctis, auctor fuit S. Gregorius Magnus Pp. — Egregie Doctor Paule, auctor fuit S. Paulinus Aquileiensis. — En clara vox redarguit, auctor fuit Sanctus Ambrosius. — Exite Sion filiae, auctor fuit Joannes Baptista Rosani 1815. — Exultet orbis gaudiis, auctor fuit Sanctus Ambrosius. —

Festivis resonent, auctor fuit Joannes Baptista Rosani 1815. Fortem virili pectore, auctor fuit Cardinalis Silvius Antoniano 1540—1603.

Gloriam sacrae celebremus, auctor fuit Joannes Bapt. Rosani.

Haec est dies qua, auctor fuit Cardinalis Robert. Bellarmino. Hominis superne Conditor, auctor fuit S. Ambrosius. — Huius oratu Deus, auctor ignoratur.

Immense coeli Conditor, auctor fuit S. Ambrosius. — Invicte Martyr unicum, auctor ignoratur. — Ira justa Conditoris, auctor fuit Joannes Baptista Rosani. — Iste Confessor Domini, auctor ignoratur. – Jam lucis orto sidere, auctor fuit S. Ambrosius. — Jam sol recedit igneus, auctor idem. — Jesu corona celsior, auctor idem. — Jesu corona Virginum, auctor idem. — Jesu decus Angelicum, auctor fuit S. Bernardus Ab. Clarav. — Jesu dulcis memoria, auctor idem. — Jesu Redemptor omnium, Perpes corona praesulum, auctor ignoratur. Jesu Redemptor omnium, quem lucis ante originem, auctor fuit S. Ambrosius. — Jesu Rex admirabilis auctor fuit. Sanct. Bernardus Ab.

Lucis Creator optime, auctor fuit S. Ambrosius. — Lustra sex qui jam peregit, auctor fuit Claudianus Mamertus † 474. — Lux alma, Jesu mentium, auctor fuit Sanct. Bernardus Ab. Clarav. Lux ecce surgit aurea, auctor fuit Prudentius Aurelius 348 405. — Lux o decora, auctor fuit Pater N. Leonetti Piarista 1880.

Magne Deus potentiae, auctor fuit S. Ambrosius. – Maria castis oculis, auctor fuit Cardinalis Robert. Bellarmino. — Martinae celebri plaudite, auctor idem. — Martyr Dei Venantius, auctor idem. Miris modis, auctor fuit S. Paulinus Aquileiensis. — Moerentes oculi, spargite, auctor fuit Joannes Bapt. Rosani. — Mysterium mirabile, auctor idem.

Nocte surgentes, auctor fuit S. Gregorius M. Pp. — Nox et tenebrae, auctor fuit Prudentius Aurelius. — Nullis te genitor, auctor fuit Cardinal. Robertus Bellarmino. — Nunc Sancte nobis Spiritus, auctor fuit S. Ambrosius.

O gloriosa Virginum, auctor fuit Venantius Fortunatus † 609. O gente felix ospita, auctor fuit Aloysius Tripepi 1893. — O lux beata coelitum, auctor idem. — O nimis felix, auctor fuit Paulus Diaconus 742—799. — O sola magnarum urbium, auctor fuit Prudentius Aurelius. — O stella Jacob fulgida, auctor ignoratur. Opes decusque regium, auctor fuit Cardinalis Robertus Bellarmino.

Pange lingua gloriosi Corporis mysterium, auctor fuit Sanct. Thomas Aquinas 1226—1274. Pange lingua gloriosi Lauream certaminis, auctor fuit Claudianus Mamertus † 474. — Paschale mundo gaudium, auctor fuit Venantius Fortunatus † 609. — Pater superni luminis, auctor fuit Cardinalis Robertus Belarmino. — Placare Christe servulis, auctor fuit Rabanus Maurus † 856. — Primo die quo Trinitas, auctor fuit S. Gregorius M. Pp. 590 - 604.

Quaenam lingua tibi, auctor fuit Joannes Baptista Rosani 1815—1862. — Quem terra pontus sidera, auctor fuit Venantius Fortunatus † 609. — Quicumque certum quaeritis, auctor fuit Franciscus Lorenzini 1719. — Quicumque Christum quaeritis, auctor fuit Prudentius Aurelius 348—405. — Quodcumque in orbe nexibus, auctor fuit S. Paulinus Aquileiensis 726—804.

Rector potens verax Deus, auctor fuit S. Ambrosius. — Regali solio fortis, auctor fuit Cardinal. Robertus Bellarmino. — Regi superni nuntia, auctor idem. — Rerum Deus tenax vigor,

auctor fuit S. Ambrosius. — Rex gloriose Martyrum, auctor fuit S. Gregorius M. Pp.

Sacris solemniis iuncta, auctor fuit S. Thomas Aquinas. — Saepe dum Christi populus, auctor fuit Antonius Brandimarte 1815. Saevo dolorum turbine, auctor fuit Joannes Bapt. Rosani. — Salutis humanae sator, auctor fuit Rabanus Maurus † 856. — Salvete clavi et lancea, auctor fuit Joannes Bapt. Rosani. — Salvete flores Martyrum, auctor fuit Prudentius Aurelius. — Sancta Mater istud agas, auctor fuit Innocentius III. Pp. 1198—1266. — Sedibus coeli nitidis, auctor fuit Pater N. Leonetti Piarista 1880. Somno refectis artubus auctor fuit S. Ambrosius. — Splendor paternae gloriae, auctor idem. Stabat mater dolorosa, auctor fuit Innocentius III. Pp. Summe Parens clementiae, auctor fuit S. Gregorius M. Pp. — Sumni Parentis Filio, auctor fuit Franciscus Lorenzini. — Sumni Parentis unice, auctor fuit Cardinalis Robertus Bellarmino. — Sacra iam splendent, auctor fuit Aloysius Tripepi 1893. Salvete Christi vulnera, auctor fuit Joannes Bapt. Rosani.

Telluris alma Conditor, auctor fuit S. Ambrosius. — Te Joseph celebrent agmina, auctor fuit Clemens XI. Pp. 1700—1721. Te lucis ante terminum, auctor fuit S. Ambrosius. — Te Redemptoris Dominique, auctor fuit Antonius Brandimarte 1815. — Tibi Christe splendor Patris, auctor fuit Rabanus Maurus † 856. Tinctam ergo Christi sanguine, auctor fuit Joannes Baptista Rosani. Tristes erant Apostoli, auctor fuit Venantius Fortunatus. Tu natale solum protege, auctor fuit Cardinalis Robertus Bellarmino.

Ut queant laxis resonare, auctor fuit Paulus Diaconus Forojuliens.

Veni Creator Spiritus, auctor fuit Rabanus Maurus. — Venit e coelo mediator, auctor fuit Joseph Fatati. Verbum supernum prodiens, Nec patris linquens dexteram, auctor fuit S. Thomas Aquinas. Verbum supernum, Illumina, auctor fuit S. Ambrosius. Vexilla Regis prodeunt, auctor fuit Venantius Fortunatus.

Drobné zprávy.

Pro 4. třídy měšť. škol vydána byla právě nová učebnice **„Stručná apologetika katolická“**, kterou sepsal Xaver Dvořák. Učebnice tato schválena byla nejdůst. kníže-arcibiskup. ordinariatem v Praze dne 18. října 1905, č. 12.729 a nejdůst. biskup. ordinariatem v Hradci Král. dne 23. listopadu 1905, č. 11 638. Cena váz. výtisku jen 1 korunu 40 hal. Učebnice vyšla nákladem Čes. graf. akc. společnosti »Unie« v Praze. Ješt to doposud jediná učebnice tohoto předmětu pro nově se zakládající 4. třídy při školách měšťanských. I upozorňujeme na ni pp. katechety a příslušná učitelstva.

LISTY HOMILETICKÉ.

Slavnost Všech svatých.

O osmeru blahoslavenství.

»Viděl jsem zástup veliký, jehož žádný přečísti nemohl, ze všech národů — »ni stojí před trůnem a obličejem Beránka.« Zjev. 7, 9.

— [Zjevení sv. Jana.] — Pro svou nepřemožitelnou lásku ke Kristu Pánu poslán byl miláček jeho evangelista Jan od pohanského císaře na pustý ostrov Patmos do vyhnanství. Dávno již tomu, co odpočíval ve večeřadle jerusalemském na prsou božského Mistra svého — dávno již tomu, co přítomen byl smrti blahoslavené Matky Páně — dávno již tomu, co spoludělníci jeho na vinnici Kristově, apoštolové Páně, jeden po druhém smrtí mučednickou zpečetili svou víru, jediný Jan zbyl z nich, stařec stříbrovlasý, a ten trávil zbytek života svého na pustém ostrově širého moře.

Než, hle, v této samotě a opuštěnosti odhalil Pán před jeho duchem roušku budoucnosti a ukázal mu tajemným způsobem osudy církve Páně zde na zemi i los vyvolenců na věčnosti. Před duchem jeho otvírá se království Kristovo na nebesích a on vidí nesčíslný zástup vyvolenců božích, kteří stojí před trůnem a obličejem Beránka božího Ježíše Krista, jsouce oblečeni v roucha bílá a držíce palmy v rukou svých. On patří, žasna, kterak ti nesmírně velicí zástupové vyvolenců božích padají na tváře své, klaní se Beránku božímu, dobrořečíce a zpívajíce jemu píseň chvály a díků, a miláček Páně plesá, an vidí to místo, které připravil Pán těm, kteří ho milují.

— [Církev vítězná.] — I před našima očima rozhaluje se, milí v Kristu, to divadlo, které viděl apoštol Páně Jan, církev sv. dnešního dne unáší ducha našeho z prachu této pomíjející země vzhůru a připomíná nám na mysl všecky ty naše bratry a sestry, kteří přemohli svět, tělo a ďábla, a dostali se šťastně za svým Pánem a Mistrem, jehož milovali a milují. My, živí údové církve bojující, zalétáme dnes věrou, myslí i srdcem do církve vítězné, tak jako

touží poutník v daleké cizině po své vlasti a po svých přátelích a známých v ní žijících.

Ó jaká to útěcha pro nás, že jsme s nimi spojeni, že máme s nimi obcování svatých, že můžeme je vzývati a že jejich zásluhy a jejich přímluvy nám prospěšny jsou. Smrt, která je z církve bojující přivedla do církve vítězné, nerozloučila je od nás, nebo Ježíš Kristus je hlavou církve sv. obecné, hlavou jejich i hlavou naší, proto zůstávají svatí na nebesích našimi přáteli a bratřími, ano, oni nás milují tím vroucněji, čím vroucněji spojeni jsou s Kristem Pánem.

A poněvadž z vlastní zkušenosti znají všecka ta nebezpečenství, která spáse duší našich zde na světě hrozí a všecky ty boje, které podnikati musíme, chceme-li uchovati sobě duší svých nesmrtelných, proto svatí a světice boží s Kristem panujíce prosí, orodují za nás, pomáhají nám, jako prosí a oroduje již zde na zemi bratr za bratra, jako pomáhá již v životě vezdejším sestra sestře. A Hospodin zajisté vyslýchá prosby jejich, poněvadž jsou to prosby jeho přátel, jeho milovaných, vyvolených dítek.

Ó jakou to útěchu poskytuje nám tedy, moji nejmilejší, tento svátek dnešní! Máme přátele, bratry a sestry na nebesích, kteří předešli nás a ukázali, razili nám tam cestu. My všickni máme se dostati za nimi, k tomu stvořil nás Bůh, to je poslední účel života našeho: abychom se stali jednou svatými, a sice všickni bez rozdílu, nechť si žijeme v kterémkoli stavu, nechť jsme bohatí či chudí, nechť jsme pány či služebníky, a že v každém stavu křesťan svatosti dojíti může, to právě tento svátek dnešní nám hlásá, v němž oslavujeme svaté krále a císaře, svaté kněze a řeholníky, svaté řemeslníky, dělníky, rolníky, vojíny, svaté manžele i sv. panny; v každém stavu podává nám Bůh dostatečné milosti, abychom se hříchu varovati, v ctnosti prospívati a života svatého dojíti mohli!

Třeba nám jen, abychom se drželi zásad, kterých se drželi oslavení bratři naši, zásad Ježíše Krista, které vyslovil v dnešním sv. evangeliu, an učil, kteří jsou blahoslaveni. A o tomto osmerém blahoslavenství, kteréž jest jako osmero stupňů, po nichž duše naše ke Kristu Pánu vystupuje, dále.

Pojednání.

1. Jako ve světě hmotném světlo a tma, voda a oheň sobě odporují, tak ve světě duchovním jsou dvě království sobě odporná a nepřátelská. Co v jednom za pravidlo a zákon platí, zavrhuje se v druhém. Dvoje toto království jest království Kristovo a království ďáblovo, které v Písmě sv. i světem se nazývá. Kristus Pán má zcela jiné zásady a zákony, než svět a synové jeho. To poznáváme hned z 1. blahoslavenství. Svět zajisté blahoslaví a za šťastné pokládá pouze ty lidi, kteří mají mnoho peněz na kapitálu aneb vládnou domy, továrnami, panstvími a při tom těší se ochraně mocných přátel, ty svět vynáší, těm se koří, těm lichotí. A naproti tomu volá Ježíš Kristus: »Blahoslavení chudí duchem« a sli-

buje jim království nebeské. Aj, nejmilejší! Může-li býti větší protivy mezi Kristem Pánem a mezi světem! Než kdo jsou tito chudí duchem, které blahoslaví Pán? Nejsou to všickni chudí vůbec, nejsou to ti, kdož ničeho nemají, poněvadž jmění své promrhali, při tom ale nezřízenou žádostí touží po bohatství a do své chudoby sobě ustavičně stěžují, pouze chudé duchem blahoslaví Pán a těmi jsou:

a) skutečně chudí, jestliže chudobu svou ochotně a s odevzdaností do vůle boží snášejí, bližním svým bohatství nezávidí a jako zchudlý trpitel Job chudobu svou jakožto dar od Boha přijímají. Blahoslaveni jsou, ačkoli nemají statků vezdejších, za to ale po statcích nebeských touží, blahoslaveni jsou, nebo následují chudého Ježíše Krista, který neměl ani místa, kam by hlavy své sklonil. Blahoslaveni jsou i takoví chudí duchem, kteří

b) podle rady Krista Pána z lásky k Bohu a bližnímu zříkají se statků svých pozemských, vše prodávají, chudým rozdávají a pak jdou, aby v tiché odloučenosti Bohu a bližnímu sloužili beze všech překážek; blahoslaven jest sv. František, který v dobrovolné chudobě největší rozkoš nalézal, blahoslavená jest Anežka Česká, která korunou císařskou opovrhla, aby v chudobě Kristu Pánu sloužila, blahoslaveni jsou všichni ti světci, kteří prchli z hlučného a svůdného světa a v životě řeholním spasení své hledali a nalezli. Blahoslaveni jsou dále i takoví chudí duchem, kteří

c) pozemské statky sice mají, ale také žijí, jako by jich neměli, kteří na své peníze nezavěšují srdcí svých, ale statků svých pozemských užívají jen k tomu, aby dobré skutky ke cti a chvále boží a ku blahu svých bližních konali. Blahoslaven jest sv. Václav, který, ač knížecí korunu nosil a jměním velikým vládl, nemiloval statky vezdejší, ale stavěl penězi svými chrámy, krmil lačné, odíval nahé, vykupoval zajaté, slovem konal skutky dobré ku chvále boží a ku prospěchu časnému i věčnému bližních svých.

d) Chudí duchem posléze jsou i pokorní. Nebo kdo pokorným jest, ten vše, co má dobrého, nechť se to týká ducha či těla, k Bohu odnáší, a vědom jsa sobě své malomocnosti a slabosti, volá s pokornou Matkou Páně: »Velebí duše má Hospodina, že vzhlédl na ponížení mé.« Ty všecky blahoslaví Pán řka: »jejich jest království nebeské.« Již zde na zemi mají pokoj s Bohem, pokoj se svým svědomím, při smrti budou míti blaženou útěchu a na onom světě připravuje jim Pán statky nehynoucí.

2. Po druhé otvírá božský Mistr ústa a volá: »Blahoslavení tiší, nebo zemí vládnouti budou.« Pozorujte, nejmilejší, opět, kterak Ježíš Kristus zcela jiné zásady má, než svět tento! Svět se obdivuje pouze těm a blahoslaví, vynáší pouze ty, kdož mají velikou moc, nepřátele své přemáhají, vítězné války vedou, těm staví svět pomníky a ty velebí nadšenými chvalozpěvy. Svět váží si dále pouze těch, kdož byvše uraženi, konají pomstu nad těmi, kdož jim ublížili, a třeba i pomstu krvavou, na př. soubojem; Ježíš ale jinak soudí: Blahoslavení jsou tiší, blahoslavení jsou, kdož potlačují v sobě zlost a závist, blahoslavení jsou, kdož nezmají pomsty

a nechť cokoliv se jim přihodí nemilého a odporného, zůstávají tichými a klidnými, jako byl Kristus Pán při výslechu u Kaiťáše a Piláta. Blahoslavení jsou, kdož varují se každého tvrdého a urážlivého slova a nenávist splácejí láskou, zlé vůbec dobrým.

Pohnutlivý příklad této křesťanské tichosti uvádí se v životě sv. biskupa Ubalda. Jednoho času potkal člověka, jehož dříve byl spravedlivě pokáral, člověk ten chtěje se mu za to pomstiti, uchopil jej a vhodil do vápenné jámy. Sv. biskup ani slova nemluvě, pracně a namáhavě dostal se z jámy a ubíral se klidně domů, jakoby se mu nic nebylo stalo. Než lid dozvěděv se o tom, chtěl potupu, která se milovanému biskupu stala, pomstiti. Jakmile sv. Ubald to poznal, vzal svého nepřítele do domu svého a schovával ho před rozhořčeným lidem. Tím člověk ten byl tak dojat, že byl ochoten urážku tu, kterou byl učinil, i smrtí svou napraviti a jižjiž lidu rozjitřenému sám se vydati chtěl. Než sv. Ubald zabraňoval mu v tom, ano objal ho, odpustil mu a slíbil, že za něho se modliti bude. Ejhle, nejmilejší, jak krásná to duše, která nezná pomsty, ba která ještě dobře činí nepřátelům svým, ó taková duše dobře pochopila Krista Pána, ta nosí jej v sobě, žije dle něho a proto blahoslavena jest, nebo ona vládnouti bude zemí, t. j. královstvím božím na nebesích, kteréž jest zemí pokoje a klidu.

3. Po třetí blahoslaví Pán ty, kdož truchlí a lkají, nebo oni potěšeni budou. Vizme, nejmilejší; opět tu ohromnou protivu mezi Kristem Pánem a mezi světem. Hle, jak synové tohoto světa v divokém reji honí se po celý život svůj jen po smyslných požitcích, po rozkoších, zábavách a radostech; hle, jak ten svět snaží se zapuditi všecku truchlivost, jak nových a nových prostředků vyhledávají světáci, aby na světě nebylo ani stopy a zmínky po nějakém zármutku, a když už některý zármutek nelze ze světa vypuditi, jak se snaží, aby jen hodně daleko byl za humny, jako na př. hřbitovy, které křesťanům ustavičně poslední věci na mysl uvádějí. »Blahoslavení jsou ti, kdo se dobře baví a světa dosyta užívají,« tak volají synové tohoto světa; Kristus Pán ale naproti těmto rozmařilým světákům učí, že blahoslavení jsou lkající.

Ovšem nemíní Pán ty lkající, kteří truchlí nad tím, že pozemské plány jejich se jim pokazili, na př. že ztratili na burse jmění své, že nemohou, jak by si přáli, světa dosyta užívati. Ale ty blahoslaví Pán, kteří poznávají, že život náš pozemský není žádnou fraškou a veselohrou, ale že je v něm hrozná vážnost, že se tu jedná o celou šťastnou či nešťastnou naši věčnost; ty blahoslaví Pán, kteří truchlí nad svými hříchy a nad tím, že na světě Bůh každodenně tak hrozně, ano, tak do nebe volající měrou se uráží, ty blahoslaví Pán, kteří s bázní a třesením konají spasení své a ustavičně se strachují, že by duši svou nesmrtelnou snadno ztratiti mohli.

Blahoslavení jsou tito lkající, nebo oni potěšeni budou, dostane se jim útěchy, že dojdou odpuštění hříchů, že modlitbami svými vyprosí mnohému hříšníku milost obrácení, jako ji vyprosila

mnohými slzami a modlitbami sv. Monika synu svému Augustinu; potěšeni budou nejvíce, až přijme je Pán tam do té země, kde nebude ani strasti, ani zármutku, ani lkání, ani smrti, a kde setře Bůh všelikou slzu s očí jejich.

Ó jakou sladkou útěchu poskytuje tato truchlivost podle ducha Ježíše Krista duším zbožným! Proto praví sv. Augustin: »Sladší jsou slzy kající modlitby, nežli radosti divadla.« Ano, nejmilejší, je-li na tomto světě nějaká skutečná radost, je to zajisté truchlivost kajícníka, v níž Duch sv. do srdcí našich nevýslovnou útěchu vlévá. Tak asi truchlila Magdalena, když u nohou Páně oplakávala hříchů svých, tak truchlil Petr, tak truchlil lotr na kříži, truchlili nad svými hříchy, ale při této truchlivosti srdce jejich nevýslovnou útěchou tlouklo, jako tluče srdce syna marnotratného, oplakávajícího hříchy své a slyšícího z úst otce uraženého slova nebeská: »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji.«

4. Blahoslavení, kteří lační a žízní po spravedlnosti, nebo oni nasyceni budou, toť čtvrté blahoslavenství. Jako tělesný hlad táhne nás k pokrmu a nápoji, tak nazývá Spasitel blahoslavenými ty, kdož v smyslu duchovním lační a žízní, t. j. touží po spravedlnosti, kdož mají upřímnou vůli a horoucí touhu po tom, aby dosáhli co možná nejvyššího stupně ctnosti a dokonalosti křesťanské. Svět a synové jeho neznají této touhy, nechápou ji, ano oni obmezenosti svou nejednou litují toho křesťana, kdož na př. veda život zbožný častěji sv. svátosti přijímá, chrám Páně často navštěvuje, tam nejsladší chvíle pro duši svou nalézá a nejvíce litují, ano zavrhují a tupí toho, kdož se rozhodl, že v životě řeholním Bohu svému sloužiti bude.

Ježíš Kristus ale jinak soudí, jinak mluví, on blahoslavenými nazývá ty, kteří lační po spravedlnosti a slibuje jim, že nasyceni budou. Nasyceni budou již zde: Pán dá jim hojně milostí, získají si mnoho zásluh, dojdou sladké útěchy, radosti a pokoje v Duchu svatém, tam ale na věčnosti nasytí je Pán tím, že patřiti budou na tvář boží a napá eti je bude proudem blahoslavenství. Spravedlivý, spasení svého dbalý křesťan lační a žízní po spravedlnosti, t. j. on se snaží, aby každým dnem byl dokonalejší a ctnostnější, aby i své menší chyby a nedokonalosti vždy víc a více potlačoval.

Nedivme se tedy, nejmilejší, že na světě poměrně tak málo dokonalých a křesťansky spravedlivých lidí jest, ano, nedivme se tomu, že jednou, až nás Soudce věčný rozdělí, bude zástup zavržených nesmírně větší, než zástup vyvolenců, vždyť lidé celkem více dbají o pokrm tělesný, než o pokrm duchovní, vždyť oni pro získání statků pozemských nohy sobě uběhají, pro Pána Boha ale jsou líní několik kroků do chrámu učiniti. Ach můj Bože, jaká to zaslepenost! Boha věčného leckterak chce mnohý odbýti a když se mu přiblíží poslední okamžik, tu domnívá se, že všecko učiní, když si zavolá kněze, aby mu dal poslední pomazání, když snad už o sobě neví; ó jak lacino, jak směšně lacino chce mnohý člověk koupiti sobě blaženost nebeskou, kterou Kristus Pán tak předraze nám koupil!

5. Po páté mluví Kristus Pán a nazývá blahoslavenými milosrdné, nebo oni milosrdenství dojdou. Milosrdným jest pak ten, který snaží se z pravé křesťanské lásky a útrpnosti pomáhati bližním svým v duchovních i tělesných potřebách jeho. Synové tohoto světa neznají milosrdenství, u nich platí hrubá samoláska a zištnost za pravidlo života. Oni pečují jen o své pohodlí, o své jmění, o nouzi svého spolubližního se nestarají a přijde-li jim někdy v cestu ubožák, prose a sténaje o pomoc, kterou by mu snadno dáti mohli, odkopnou ho.

Ano, nejmilejší, takový je svět bez Krista, ten milosrdenství nezná, on je tvrdý jako kámen, pánovitý, zarputilý, hluchý, on volá: blahoslaven jest, kdo počítá, kolik mu peníze jeho úroků přinesou, a kdo bídy svého spolubližního hledí ďábelskou lichvou využitkovati ke svému prospěchu. Kristus Pán ale volá: Blahoslavení milosrdní dojdou milosrdenství již zde: Milosrdný Bůh odpustí jim hříchy jejich, a uštědří jim hojných milostí, na onom světě ale bude jim soudcem milosrdným, odmění je za každé sousto chleba, každý doušek nápoje, jejž podali bližnímu svému, za každé spasitelné napomenutí a poučení, každý dobrý příklad, jímž prospěli duši svých spolubližních, odmění je měrou nadbytečnou, odmění je tak hojně, jak jen všemohoucí Pán odměniti může.

6. K milosrdným připojuje Pán hned ty blahoslavence, kteří jsou čistého srdce a slibuje jim, že Boha viděti budou. Čistého srdce pak jsou ti, kdož netoliko prosi jsou všech myšlenek, žádostí a skutků nečistých, ale vůbec všelikého hříchu, všeliké nezřízené žádosti a vášně bedlivě a úzkostlivě se vystříhají, pokud to v tomto smrtelném těle s milostí boží a ustavičným bděním a sebepřemáháním jen možno jest. Aby pak srdce lidské čistým ve smyslu Ježíše Krista slouti mohlo, nesmí se podobati nádobě čisté sice zevnitř, ale prázdné uvnitř, nýbrž musí naplněno býti bohumilými city, žádostmi a předsevzetími.

Blahoslavení jsou čistého srdce, nebo oni Boha viděti budou, již zde na zemi poznají Boha ve světle víry sv. jako v zrcadle, nebo jak píše evangelista Páně sv. Jan, zjevuje Bůh svou velebnost srdcím čistým, tak jako obraz slunce v pramenu čistém se odráží a zrcadlí; blahoslavení budou čistého srdce, ale obzvláště tehdáž, až zasvitne den odplaty věčné a Pán odejme s nich roušku časnosti, aby čistým okem ducha svého tváří v tvář patřili na Boha nejčistějšího.

7. Po sedmé mluví Pán a blahoslaví pokojné, nebo oni synové boží slouti budou. Blahoslavení jsou ti, kdož mají pokoj s Bohem, pokoj s bližními svými a snaží se páskou svornosti a lásky smířiti své spolubratry rozdvojené. Blahoslavení jsou ti, kdož milují pokoj a aby ho zachovali, třeba i dobrého práva svého se vzdávají a škodu trpí, jen aby zamezili sváry a různice. Takového pokoje svět nemá a nezná a nedovede oceniti, vždyť synové tohoto světa vychvalují a vynášejí ty lidi, kteří celé národy a země rozdvojují a statisíce lidí v krvavých válkách ke smrti vedou. Naproti tomu vychvaluje a vynáší ale Kristus Pán pokojné a praví, oni

že synové boží slouti budou, t. j. oni stanou se dítkami božími a jsouce jimi, dojdou dědictví, které připravil Bůh dítkám svým na věčnosti.

Synové boží slouti budou, jsouce podobni Bohu, kterýž jest Bohem pokoje, jsouce podobni Kristu Ježíši, jenž knížetem pokoje se nazývá a při jehožto narození se sborové andělští »pokoj lidem dobré vůle zpívali« a který přišel, aby nám pokoj zvěstoval a přinesl a nebesa uražená opět se zemí smířil. Ano. Blahoslavený jest ten dům, blahoslavená jest ta rodina, kde pokoj svatý vládne a kam nemá přístupu svár a hádka, tam je i spokojenost, a kde spokojenost, tam štěstí, tam Kristus Pán a s ním hojnost požehnání.

8. Koruna a vrchol všelikého blahoslavenství obsažena jest pak ve slovech, která Ježíš Kristus naposled vyslovil: »Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost, blahoslavení jste, když vám zlořečiti a protivenství činiti a lhouce všecko zlé o vás mluviti budou pro mne, radujte se a veselte se, nebo odplata vaše hojná jest v nebesích.« Ó jaká to nesmírná propast mezi zásadami Ježíše Krista a zásadami světa obsažena jest ve slovech těchto! Svět blahoslaví ty, kteří jsou ctěni, váženi, slaveni, milováni, kteří mají mocné ochránce a náplní vezdejších statků oplývají; Ježíš Kristus ale naproti tomu blahoslaví ty, kteří trpí protivenství, kteří snášeti musí pomluvu, potupu a sice nevinně, pro spravedlnost křesťanskou, pro víru sv., pro lásku k Bohu a bližnímu, pro ctnost, ano, on blahoslaví obzvláště sv. mučedníky, kteří pro víru svatou bolestné muky a ukrutnou smrt podstupují a trpíce ještě se radují, jako se radovali sv. apoštolové, když byli pro Ježíše Krista zmrskáni, jako se chlubil sv. apoštol Pavel svými ranami a jízvami a v kříži nejvyšší chloubu svou poznával.

Utrpení za Ježíše Krista, toť, moji nejmilejší, nejvyšší vrchol blahoslavenství; Kristus Pán sám praví: Odplata vaše hojná jest v nebesích, vaše jest království nebeské. Kdo pochopí, kdo zváží, kdo vysloví tuto odplatu, kterou dá Pán těm, kdož pro spravedlnost nevinně trpěli. Proto praví sv. František, že mezi všemi dary Ducha sv., které Spasitel přátelům svým uděluje, jest nejvzácnější ta milost, aby z lásky k božskému trpiteli Ježíši Kristu milerádi všecky nesnáze a strasti, i hanu a potupu a všelikeré protivenství snášeli.

Hle, nejmilejší, to je ten osmistupňový žebřík osmera blahoslavenství, po němž svatí a vyvolení boží vystupovali ku branám Jerusalema nebeského. Po těchto stupních následovali Ježíše Krista a předešli nás, a vybízejí nás, abychom šli za nimi. Co oni vykonali, i my vykonati můžeme a máme se státi svatými, vždyť i nám jest otevřen tentýž poklad milostí Kristových, z něhož oni čerpali, táž církev, která jim byla matkou, i nás vede, učí, napomíná, a co se týče obtíží, které přemáhati máme, i oni s nimi bojovati musili, i my právě jako oni zvítěziti můžeme nad světem, tělem a ďáblem a dojíti blahoslavenství. Cestu k blaženosti věčné máme raženu, nuže, nastupme ji, nejmilejší, hledejme především

a hlavně království božího a spravedlnosti jeho, uchovejme duší svých neporušených ode vší nákazy hříchu a pak i my bohdá budeme připočteni k zástupu svatých a vyvolených bratří našich na nebesích a v společenství jejich patříce na tvář boží klaněti se Beránku božímu, vzdávajíce jemu čest a chválu na věky věkův. Amen. † *František Ekert.*

Slavnost Všech svatých.

Požehnání, které plyne ze skromného ducha: I. pro tělo a II. pro duši.

»Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské.«

V den Všech svatých zaznívá ve všech kostelích onen začátek kázání na hoře blahoslavenství, který se vším právem nazývá jádrem ducha křesťanského. My počneme o těchto osmero blahoslavenstvích Páně osmero řečí, neboť ona obsahují to, co blahoslaví Pán sám.

Po blaženosti jest v nás tak vrozená touha jako v bylině po slunci. My musíme bažiti po blaženosti, ovšem ji každý hledáme v něčem jiném. Představme si nejprve místo onoho kázání. Na hoře sedí Pán uprostřed učedníků svých a kol zástup tak veliký, že celé údolí naplňuje a vršek naproti. Jezero genezaretské jest na blízku a špičky hor činí vroubení tomuto chrámu. Vzduch tak čistý, že hlas zaznívá s jednoho pahorku na druhý a oblažuje uši všech, kteří očima svýma leží na rtech Páně, které právě pronesly slova, tak velmi odporná mysli světské: »Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské.«

Zde hned jest rozpor mezi duchem světa a duchem Kristovým. Pravý opak slov Páně jest pravidlem světa. Slova ta byla překroucena zlomyslně. Jaký jest význam těch slov? Kristus Pán blahoslaví chudé podle ducha, kterak se chovají v životě svém Nejsou ti blahoslavení, kteří životem svým ochudili sebe, nýbrž ti, kdož duchem svým se nezavěšili na svět jako blaženost svou. Proto jsou trojí chudí dle ducha svého: 1. kdož nesou klidně vůli boží, za druhé, kdo volili pro Boha opustiti světa bohatství, a za třetí, když je mají, střídmě je užívají, na nich nelpíce. Onen stav ducha, který se nevěsí na časnost, jest podmínkou blaženosti.

Kde není tohoto ducha chudoby, jest srdce nepokojno a nešťastno. Tuto pravdu, vyjádřenou v prvním blahoslavenství, chci vašim láskám vyložiti, a sice tak, že ukáži vám požehnání, které plyne z této evangelistické chudoby ducha: I. *pro tělo* a II. *pro duši.*

Pojednání.

I.

Názor pohanů nesl se k tomu, že blaženost jest v bohatství. Tento názor byl též obnoven Voltairem: »Člověk začíná býti člověkem dle jmění svého.«

Skutečně se tak zdá, ale blaženost leží v srdci a ne v těch věcech, kterými vládne. Právě nadužíváním těch věcí, kterými vládne, člověk zakopává blaženost svou, protože blaženost jest v onom stavu duše, která nelpí na bohatství.

Věc jasná se stává příkladem. Předvedu příklad z dějin biblických. Tak chudý duchem byl Abraham, který s Lotem nechtěl míti sváru, ale spokojil se, co mu nechal. Oba měli dosti, ale proto byl přece blaženější Abraham než Lot, jenž si přichystal veliké soužení v Sodomě a Gomoře. Tak chudý duchem byl Job, když pln oddanosti, řekl: »Bůh dal, Bůh vzal . . .« a blaženější byl než jeho žena. Takého chudého ducha byla i vdova, která z mála dala obětinu v chrámě, a za to od Pána Ježíše byla postavena za vzor.

Tento duch chudý jest podmínkou blaha dle slov Páně Vidíme vždy, že člověk, mající prostředky, volně si může pořiditi to, co jej baví a dle jeho mínění blaží, nevidíme však a nechceme viděti kolik neštěstí a nebezpečí s sebou přináší právě tento požívavý duch, který se nemůže nazvati chudým.

Pravá blaženost v bohatství jest: málo potřebovati. To ovšem se příčí požívavosti, ale proto nepřestává býti pravdou. Hmotná stránka na nás více působí než duchovní, jako vyšší a vzdálenější. Jak požívavost či ten duch bohatý právě s sebou nese zkázu, líčí náš univ. prof. Mareš ve svém spisu o přírodovědě člověka, v němž dokazuje docela jinou cestou, že chudoba duchem, to jest skromnost a střídmost v požívání, jest matkou nejvzácnějšího statku: zdraví a spokojenosti, kdežto naopak zase bohatost duchem, což bychom řekli srozumitelně: požívavost či luxus, jak jest slovo běžné, jest matkou choroby a předčasné zkázy. My jsme stále, jako druhdy Adam i Eva, postaveni mezi stromy různých požitkův, ale též před stromy sebezapření, po nichž ani toužiti nesmíme aneb jen do jisté míry, nemá-li člověk sám na své zkáze pracovati. Ona bohatá požívavost či, jak se říká, co duše žádá, jest hříchem, který nás vyhání z pozemského ráje zdraví a spokojenosti.

Co učenec svým bádáním poznal a vyznává, to krátce nám vyjadřuje sv. Písmo slovy: »Sladký je spánek pracujícímu, ale plnost žaludku nenechá boháče spáti.« Smysl jest lehce pochopitelný a nepotřebuje delšího výkladu, jest to jiný obrat slov pro to prvé blahoslavenství: že duch skromný, tichý, pokorný, neženoucí se po požitcích, jest podmínkou blaženosti, ano i blaženosti tělesné a pozemské.

Nemoc jest údělem nás všech, kdož z Adama pocházíme, ale, má-li chudý nemoc jednu, má boháč duchem dvaceť. Zapovězené ovoce aneb hltané dovolené ovoce blaženost nepůsobí, ale mnohou nemoc a předčasnou smrt a nejednou spolu i ztrátu věčného blahoslavenství.

Hledíte-li na velikou řadu starců, koho mezi nimi vidíte? Lidi, kteří buď dobrovolně, buď nuceně jednoduše žili, či měli ducha chudého, jenž si neobliboval v požívavosti.

Není li bez požehnání chudoba ducha ani pro tělo, musí býti požehnání ještě větší pro duši.

II.

První slovo, které vyšlo z úst Páně při kázání na hoře Tábor aneb poblíže jí, — neboť dle podání tam právě měl mluviti Spasitel — první slovo bylo: blahoslavení neb blažení. Věc to ovšem přežádoucí.

Ale Pán kořen blaženosti klade do ducha a ne do těla a země, a k tomu ještě do pokorného chudého ducha, o němž praví, že kdož takého jsou ducha nežádostivého, že jejich už jest království nebeské. To jest: oni jsou už zde blaženi, neboť se vyhnuli mnohým pokušením a nepokojům.

Jsou *kříže, které tíží člověka*, jako nemoc a chudoba přílišná, hlad, mráz, ale jsou kříže, které člověka tíží jen duševně a ne tělesně, a sice tím více tíží, čím více člověk jim se chce buď vyhnouti, buď po předcházejících kříže požitcích baží.

To jsou bolesti a nepokoje duševní. Někdy *nelaskavý úsudek* bolí více, nežli *rána*, a *ošklivý pohled* bodá jako *nůž*. Teď vezměte ducha pokorného, chudého, jak ten snese takové bolesti? On jim skoro není přístupen, a tak si sám svou blaženost staví a jest blahoslavený v duchu svém.

Touha po něčem působí trýzeň, a zase působí tím větší trýzeň, čím více touží a nemůže toho dosíci. Zde vidíme opět ono požehnání ducha chudého na veškery žádosti. On málo si žádá a toho mála ještě málo si žádá, tak že má ušetřeny ony neblahé okamžiky zklamané touhy, které působí trýzeň velikou.

Jest tedy zvláštní síla v duchu pokorném, o které mnozí, kdož se ženou za blahem, často ani nevědí.

Požehnání nese taký duch i *ohledně pokušení*.

Člověk duchem pokorný, chudý, všem pokušením spíše odolá a přemnohým se vyhne, jimž člověk ducha pyšného a požívavého podléhá.

On nemá vůle i kdyby měl prostředky nadužívati a zneužívati. Uprostřed nestřídmých zůstává střídmým. Zcela tak, jak to sv. apoštol Pavel psal Korintským, aby požívali statku vezdejšího: »Ti, kdož kupují jako by neměli, a kteří tohoto světa užívají jako by neužívali.« Co platilo mezi pohany za mudrctví, to činili křesťané jako prostou povinnost ducha chudého pokorného, a proto se o nich říkalo: »Kdo křesťan, ten filosof.« Tato jejich filosofie však vzata byla z úst toho, který otevíral ústa proroků a na hoře Tábor usadil se a otevřel ústa a řekl: »Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské.«

Podobně jest se schopnostmi ducha a s duševním pokrokem světa; obojí jest vázáno na tu bohatou chudobu ducha, o které mluvil Pán na hoře Tábor.

Čím více duch požívavý se zahnizďuje v rodině a v národě, ztrácí se přirozené přednosti ducha, on zaniká. Ta rozpoutanost duševní jest hrobem schopností. My to můžeme viděti na rodině

duchem bohaté: Synek, který poznal požívavost své rodiny a mnohé potřeby a prostředky k ukojení jich, řekne sám u sebe: »Proč bych se namáhal?« A při tom hesle jeho ducha zakrňuje, a na místě aby prospíval, jde zpět, kdežto při duchu chudém, jenž si takové požitky ani neuvědomuje, by prospíval.

»Můj syn to nepotřebuje,« řekne požívavá a zámožná matka, a následek toho jest, že duch, který by prospíval, pokračoval, ctností se obohatil a sobě a jiným by blaho zjednával, jest pustý a prázdný. Duch jeho zakrněl pro požívavost rodiny, z níž vyšel. V tom směru podobá se člověk vinné révě, o níž tolikráte v podobenstvích Páně jest řeč. Známo, že čím jest réva ušlechtilejší, tím na chudší, prosté půdě roste, kde snad by jiná rostlina sotva se udržela.

Z rodin, nezkažených duchem požívavým, vyšly ty nejušlechtilejší štípení našeho pokolení. Oni jsou takřka obrazem slov Páně: »Blahoslavení chudí duchem . . .«

Zaslíbení Páně nepraví, že budou snad v budoucnosti míti království nebeské, ale už v přítomnosti. Dí, že *jest jejich* království nebeské. Pokoj, klid svatý, který jim dává skromný duch pokory, sebezapření, daleký všeho nemírného požívání, ten jest jejich nebem, o kterém ani se nezdá člověku ducha rozpoutaného, člověku ducha bohatého; on nese s sebou hejno žádostí, nekonečné množství potřeb, a čím více člověk se jim oddává a čím více po nich baží, tím více má zklamaných nadějí a tím více přirozeně nepokoje a zárodek pekla. Čím méně žádám, tím pokoje více jest v duši a království boží se usazuje v ní.

Jest tedy smysl slov Páně zcela zřejmý, ale byť byl zřejmý, nenachází vždycky dosti ucho otevřené. O blaženosti chce slyšeti každý, ale vzíti ji v té nádobě, ve které ji Pán podává — nechce. Ducha chudého jest, kdo smýšlí málo o sobě, své cti, majetku, kdo má málo žádostí pro sebe. Takým může býti člověk i bohatý a zase může chudý býti bohatý duchem. Obyčejně ovšem bývá, že duch požívavý jest průvodcem boháče a duch chudý chudého.

Ta blaženost, to království boží leží v malém počtu potřeb a žádostí Čím více žádostí, čím jimi duch bohatší, tím bude též bohatší zklamanými nadějemi, zbortěnými plány, a tak nepokojno srdce zůstává To jest ono mudrctví křesťanské, které celé nebe nosilo v srdci, v němž nebylo žádostí přílišných a mnoho.

Chudoba ducha jest krátce pokora, bohatství ducha jest pýcha. Na prvním místě jako kořen blahoslavenství jmenuje Pán ducha skromnost, chudobu, a když jí někdo veden, má boží království již v sobě.

Jaký klid přináší do rodiny, právě tak jako bohatý duch nese zárodek nesváru. Svatí všichni tuto chudobu ducha měli a ji pěstovali, a ta byla jich kořen klidu a blaha, poněvadž nemá touhy.

O *sv. Bonaventurovi* se vypráví známý příběh, že když mu přinesli kardinálský klobouk, vařil polévku. Příchozím pln klidu

odvětil: »Pověste klobouk na hřeb a počkejte, až dovařím bratřím polévku.« Neměl touhy ducha bohatého, odtud ten klid a *ustavičné s Bohem spojení.* Bohatý duchem sobě dostačuje, Boha nepotřebuje, proto jest mu modlitba zbytečnou a svaté přijímání obtíží, proto ten člověk není spojen s Bohem a nemá království boží v sobě jako chudý duchem, který ve všem vidí svou pomíjejícnost, nedostatečnost a závislost na Pánu Bohu. Posluchači drazí, kteří všichni nesete touhu po blaženosti, slyšte a rozjímejte slovo Páně, že není kolem nás, nýbrž v nás, a sice v duchu prostém, jednoduchém, t. j. chudém, a těm už teď dává Pán Bůh pokoj království božího zde, že nenesou v sobě žádostí mnoho a nepřílišných, a proto o nich platí: »Blahoslavení chudí duchem . . .« Amen.

Fr. Vaněček.

Na den všech věrných dušiček.

»Odpočinutí věčné dejž jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí.«

Včera a dnes pootevřela nám církev sv. brány věčnosti a poodhalila závoj, zahalující pozemským zrakům našim ona místa, kam se odebraly duše v Pánu zesnulých bratří a sester našich, kam i nám ubírati se bude, až dokončíme pouť svou tímto slzavým údolím. Slavností všech Svatých a památkou všech věrných zemřelých vyznává naše svatá katolická církev po veškerém světě jeden z nejkrásnějších a nejutěšenějších článků víry svaté, Bohem zjevené a po apoštolech zděděné víry: je to ten kratičký, ale pro nás pozemské tvory velevýznamný článek apoštolského vyznání: Věřím v svatých obcování.

Možná, že mnohý z vás již přečasto vyslovil ta krátká slova: svatých obcování, aniž by mu bylo přišlo na mysl, jak vznešený význam, jakou útěchu ta slova do sebe mají. Nuže, co pak to tedy znamená: obcování svatých?

Všickni křesťané, kteří věrou a milostí s Ježíšem Kristem spojeni jsou, tvoří ve smyslu duchovním jako jedno tělo, jehož hlavou jest Kristus Pán sám. Všickni tito údové tohoto jednoho nadpřirozeného těla tak úzce spojeni jsou, jako údové našeho těla v řádu přirozeném: mají všichni život společný a cíl jediný; jest to život samého Ježíše Krista, a jejich cíl jest jejich oslava s Kristem. K těmto údům tohoto posvátného těla Kristova patří svatí v nebi, trpící duše v očistci a křesťané věřící na zemi.

Ti všichni jsou mezi sebou v úzkém spojení, mají všichni jeden život nadpřirozený, jenž záleží zde na zemi v milosti boží, tam pak na nebi v oslavě nebeské, která jest všech jediným žádoucím cílem.

Svatí v nebi již toho cíle šťastně dosáhli, oni již s Kristem kralují a za nás se přimlouvají, duše v očistci toho cíle jistě dosáhnou, až očistivše se od skvrn nedokonalosti, uschopní se pro ten život oslavený, věřící pak na zemi též dosáhnouti mohou to-

hoto věčného oslavení, jestliže ve stavu milosti boží zemrou. Vyloučeny pak na vždy z tohoto blaženého svazku jsou duše ty, které ve smrtelném hříchu na věčnost se odebraly a k mukám pekelným odsouzeny jsou; zde na zemi vylučují se sami z tohoto něžného svazku ti křesťané, kteří ve stavu hříchu smrtelného se nalézají; obrátí-li se, než smrtí odejdou a pokáním-li opět nabudou posvěcující milosti, budou opět náležeti k tomuto posvátnému tělu dítek božích, pakli ale v tomto hříšném stavu odejdou na věčnost, budou na věky od tohoto posvátného těla Kristova odloučeni a na věky zavrženi.

Ti nemají pak ani s námi, ani s dušemi v očistci, ani se svatými v nebi žádného spojení více, žádného obcování. Dnešní památka patří tedy jen věrným zemřelým, t. j. těm duším, které v milosti boží postaveny jsouce, z tohoto světa se odebraly, ale za své nedokonalosti časné tresty v očistcí ještě trpí. S těmi se dnes církev svatá zabývá, s těmi miláčky našimi i božími budeme i my se dnes obírati a uvážíme: 1. *Co duše v očistci trpí* a 2. *čím se těší*

Podle učení sv. církve trpí duše *v očistci za své hříchy* všední a za nedokonalosti tresty časné trojího druhu; a sice *a*) že jsou odloučeni od Boha, nemohouce patřiti na jeho tvář, *b*) že místo v Bohu v něčem pozemském se kochají a *c*) že samy sobě ve svých utrpeních pomoci si nemohou.

Pojednání.

1. Každý hřích, každá nedokonalost zavírá v sobě v jisté míře odvrácenost duše od Boha všudypřítomného. Kdyby duše naše stále pamatovala na přítomnost boží, jeho svatost, jeho dokonalost, nemohla by nikdy hřešiti, svého nejlepšího Otce a svrchovaného Pána žádným hříchem, ba ani žádnou nedokonalostí urážeti. Když pak přece duše hřeší, Pána Boha uráží, stává se to jen tím, že od Boha se odvracuje a k něčemu stvořenému nezřízeně přilne. A proto také zcela přiměřeně trestá ji Bůh v očistci tím, že i on na čas se od ní odvrací, ji na čas patření na svou tvář zbavuje. Tento trest jest pro duše v očistci nade všecko lidské pomyšlení bolestný. Touha, jakouž duše těla i všech svazků pozemských zbavena, po Bohu dychtí, jest pro nás, tvory smyslné, nevýslovná a nepochopitelná; že pak tato dychtivá touha její zůstává nesplněnou, to způsobuje duši trýzeň nevýslovnou. Představte si, nejmilejší, že byste byli v neznámé cizině na pustopusté poušti. Na blízku dlí váš otec, vaše drahá matka, vaše dítko, váš manžel, vaše manželka; víte to, jen kdyby někdo odhalil tuto záclonu, již byste je mohli spatřiti, jen kdyby někdo podal vám ruky, abyste mohli překročiti tu propast, která vás od nich dělí, ale není nikoho, kdo by tak učinil. Ó jaká by to byla touha; já myslím, že by vás ta touha umořila, usmrtila. Ale což je to všecko proti té dychtivé touze, jíž prahne po Bohu duše těla zbavená. Sproštěna světa hluku a vší roztržitosti, poznává duše v očistci s celou jas-

ností, že Bůh jest svrchované její dobro, v něm že nalezne ukojení všechněch tužeb svých a to největší blaho, a ona k němu nemůže!

Tato nevýslovná touha po Bohu jest největší trýzeň duší v očistci. Nevím, co bych zde na zemi k touze té přirovnal — snad žalmista Páně cosi podobného v srdci svém zakusil, když vzdychal: »Jako jelen po studnicích vod: tak dychtí duše má po tobě, ó Bože. Žízní duše má po Bohu, po Bohu silném, živém, říkajíc: kdy že přijdu a ukáži se před tváří boží.« Ž. 41, 1. 2. S nimi cítí soucitná matka církev a proto za ně tak často k Bohu volá: Odpočinutí lehké rač jim dát, ó Pane! t. j. dejž jim patřiti na tvář svou, ať naplní se touha jejich a odpočinou v pokoji!

2. Hříchem také nejen od Boha se odvrátí, nýbrž také přílne člověk nezřízeně k něčemu stvořenému.

Ve věcech stvořených vyhledávala duše, pokud v těle meškala, nedovolené, nezřízené rozkoše; za to, že nezřízeně kochala se duše ve věcech stvořených, stíhá ji božská spravedlnost v očistci tresty citelnými. Není to sice od církve vysloveným článkem víry, ale sv. Otcové téměř jednomyslně se v tom snášejí, že duše v očistci tyto tresty citelné trpí v ohni. Bránili se sice někteří proti této domněnce předstírajíce: Mohl by snad někdo namítnouti, jak jest možno, že prý hmotný oheň nemůže působiti na ducha pouhého, jímž jest duše z těla vyšlá. Ale může-li tělo naše, jež jest hmotné, působiti na duši, proč by nemohl oheň, jenž sám o sobě jest hmotou nejjemnější? K tomu ke všemu ujišťuje nás sám Syn boží, že pro duchy zavržené v pekle připraven jest oheň věčný, který neuhasne. Ne bezdůvodně domnívají se svatí Otcové, že týž oheň, který trápí věčně zatracence v pekle, očišťuje také duše v očistci s tím toliko rozdílem, že muka pekelná trvají věčně, očistcová toliko na čas. »A oheň tento,« dokládá sv. Augustin, »jest prudší, ostřejší a zžíravější, nežli všecko, co na světě viděti, pomysliti neb pocítiti možno.« Tu se naplňuje, co napsal sv. ap. 1. Kor. 3.

Ó jaké to bolesti musí snášeti duše v tomto temném žáru očistcovém, který je skrz na skrz proniká, až z nich všeliký rez hříchu a nedokonalosti vypálí a je očistí. Zdali nemusí jim připadati každá hodina celou věčností? Ó kéž bychom se varovali všech nezřízených náklonností ku věcem stvořeným i všech rozkoší smyslných, za které duše v očistci tak tuhé tresty snášeti musí.

3 Každý hřích zavírá v sobě za třetí jakousi pýchu, vzdorovitost proti Bohu, a tu trestá Bůh duše v očistci pokořením, takže jim dává pociťovati vlastní jejich mdlobu, nestatečnost a bezvládnost, že při všech svých mukách samy sobě ani dosti málo pomoci nemohou. Jim nastala ona noc, o které dí Spasitel náš, že »nikdo nemůže více dělati.« Ony trpí sice mnoho, trpí dlouho, snášejí trpělivě muka svá, ale to všecko není více pro ně záslužné, jako to bývalo ještě v životě pozemském. Ony již nemohou ničeho podniknouti ke zkrácení muk svých. Jako těžce nemocný

bez vlády leží na svém lůžku bolestném, nemoha sebou ani pohnouti, ba ani ruky vztáhnouti po občerstvujícím nápoji mu podávaném, tak podobně i duše v očistci úplně jsou bez vlády, odkázány pouze na smilování a milosrdenství svatých v nebi, aneb věřících na zemi. Ó kdož by se nad nimi neslitoval, kdož rád nepomohl?

Tak veliká jsou ta trojí muka duší v očistci; ale při všem tom utrpení nejsou duše v očistci beze vší útěchy. Jako tresty, tak i útěchy duší v očistci jsou trojího druhu:

První útěcha duší v očistci, kteráž převyšuje všelikou útěchu pozemskou, záleží v té neklamné jistotě, že se nacházejí v milosti boží a tudíž že jsou dítkami božími, a že požívají přízně a lásky svrchovaného Boha. Ač každý zde na zemi touží po tomto největším dobru, přece nikdo s jistotou nemůže o sobě věděti, zdali se skutečně v milosti boží nachází, je li hoden přízně, čili zavržení božího. Protož my s bázní a třesením stále snažiti se musíme, abychom nepřišli o spasení své. — Duším v očistci je již žádný neodejme. Ty mají jistotu, že patření na Boha a oslavy dojdou. Z toho pak mají duše v očistci útěchu velikou ve své trýzni, a byť i nesměly ještě patřiti na tvář boží, ony Boha svého milují láskou tak dokonalou a tak horoucí, že zde na zemi takové lásky nikdo ani schopen není. A poněvadž duše v očistci Boha tak nesmírně milují, ochotně přijímají tresty jim uložené a rády je trpí, vědouce, že spravedlnost boží se jimi oslavuje, a vůle boží na nich se plní, a že těmi tresty očištěny jsouce, blaženého patření na Boha hodnými se stanou.

2. Jest ovšem pravda, že trpí duše v očistci bolesti veliké z trestů citelných; ale to všecko za nic nepočítají, vzpomínajíce na blaženost nebeskou a radosti věčné. O těch ale vědí s jistotou neklamnou, že jim je nikdo neodejme. Z tohoto vědomí pak prýští se duším v očistci nová útěcha. Když se sv. Františku dostalo jednou od Boha toho ujištění, že jest přec určen pro život věčný a že náleží k vyvoleným božím, pojal z toho takovou radost, že radostí i na pokrm i na všecko zapomínaje, po celé dny toliko k Pánu Bohu volal: Bůh můj a mé všecko! Podobně i dušičky očistcové při soudu soukromém ujištěny jsou o svém vyvolení a proto s radostí snášejí ta trápení muk očistcových, neboť vědí, že těch 10, 20, ano 100 i 1000 let těch trápení u přirovnání ku věčné radosti nebeské není ani tolik, jako kapka v moři.

3. Duše v očistci jsou v takové mdlobě a nestateči, že si sami nikterak ani dost málo pomoci nemohou. Za to ale těší se ze společnosti velice ušlechtilé: všecky duše totiž, s kterými se tam v očistci nacházejí, jsou vesměs duše svaté, žádného, ani jediného nešlechetníka není mezi nimi. A tudíž se také, jak na svaté sluší, svatou a něžnou láskou milují, vzájemně se posilují a útěchy si dodávají. K tomu ke všemu nabývají veliké útěchy a úlevy v mukách svých z přímluv a modliteb a z nejsv. obětí, jež za ně přátelé a příbuzní a věřící a veškerá církev na zemi konají. — Ó jakou útěchu, jakou úlevu musí to působiti otci neb

matce v očistci, když od svých andělů strážných, aneb přímo od Boha se dovědí, kterak dítky jejich na zemi v modlitbách, na mši sv. a dobrými skutky na ně pamatují a dobrotivý Bůh jim pro lásku jejich dítek muka očistcová zkrátí. Nad tu útěchu nemůže býti nic většího. Avšak ani ty duše, které žádného nemají, kdo by na ně pamatoval, nezůstanou bez útěchy. Pamatuje na ně věrná matka všech, sv. církev. Co tu přímluv, co tu obětí na celém světě katolickém se dnes a po celý rok vykoná. A z těch mají duše v očistci ze všech svůj podíl. Ó jaká to milost, býti údem, dítkem této matky, sv. katolické církve. Nejmilejší v Kristu, spojme i my modlitby a oběti své nedokonalé se sv. církví a volejme nejenom slovem a ústy, nýbrž i skutkem a životem za duše v očistci: Odpočinutí věčné, rač jim dát ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí, ať odpočívají ve sv. pokoji! Amen.

† P. *Prokop Baudyš*, O. S. B.

Neděle XXIV. po sv. Duchu.

Nesrovnalost v majetku, v povolání a postavení.

»Blahoslavení tiší, neboť oni zemí vládnouti budou.«

Jak tiše kvas vší mouky se zmocňuje a ji proniká a mění! Bez hluku a bouře tak mocná proměna. Kdož by ten obyčejný proces neznal. Ve druhém blahoslavenství Páně podobný proces nám zaručuje slovy: blahoslavení tiší. Evangelium jedná o utišení bouře. Bouře se vzmáhá při pohledu na nesrovnalost poměrů Však klidně uvažuj a pak suď.

Jest zde opět odpor mezi zásadou světa a zásadou Páně. Toť dosud známo, že kdož chtěl země dobývati, bylo mu krví se broditi a zbraně a násilí a přemáhání sta a sta nepřátel. Zde však zemi slibuje Pán — tichým. Přirozeně nerozumí se slovem zemi, království a říše pozemské, ale onen vliv mezi lidmi na duše jejich. Blahoslaví Pán ty, kdo tichost mysli své zachovati hledí i tenkráte, když se jim bezpráví klade v cestu. Svou tichostí mysli více na zemi získají než nejprudšími prostředky.

Sv. Petr Dam. k znázornění této pravdy sestrojil zvláštní příklad, který byl tisíckráte z kazatelen opakován, ale bohužel nebylo následováno učení, které dává. Pocestného chtěl vítr přinutit, aby obnažil hlavu. Vál silně, ale pocestný přitahoval tím silněji klobouk, za to však, když slunce začalo hřát, pocestný dal ruku od klobouku, a když začalo pálit tiché a klidné sluníčko, pocestný obnažil hlavu. Poučení jest na snadě: blahoslavení tiší, neboť oni zemí vládnouti budou. Mysl lidská bývá znepokojována nejvíce nesrovnalostmi v životě, zejména vidouc jedny v bohatství, druhé v chudobě.

Zde mnohdy až k zuřivosti přivedena bývá, však klidná úvaha přivede člověka k lepšímu názoru a k tichosti. To těžké pojednání

béřu si dnes za předmět a to: I. *nesrovnalost majetku*, II. *nesrovnalost v povolání* a III. *nesrovnalost v postavení*. Kéž klidně o tom rozjímáme k svému vlastnímu prospěchu.

Pojednání.

I.

Pohled na nesrovnalost pozemskou přivádí mnohého o pokoj a klid. Nesrovnalost! Chtějí vše stejné a rovné učiniti a činí si mnoho s tím starostí. Z ruky boží vyšlo stvoření, ale není vše stejné a ve všem rovné. Ani *listy na jednom a témže stromě nejsou shodné docela*, ani dva vrabci, ač stejně ošacení a stavění, přece nejsou shodni, a podívejte se na naše postavy a tváře, jaká různost tak veliká a přesná, že postačí jeden dobře změřený úd, aby byl celý člověk bezpečně označen. K tomu pohleďte *na různé vlastnosti duševní*, jak lišně jsou dány.

A konečně, podívejte se, jak různě hospodaří každý s dary od Pána Boha mu svěřenými a chápete hned příčinu, proč tolik nesrovnalosti na světě, z níž tolik nepokoje a neklidu pochází. Tak bylo už za Abrahama a Lota, že se jeden domníval býti zkrácen od druhého a že z toho počal nepokoj.

Mnoho zlého odstranil Spasitel, ale jednoho si nevšiml, oné nerovnosti a nesrovnalosti, která tak mnohého z klidu přivádí. *Heslo vydáno o rovnosti všeho* a mnohé omámilo. Ti znepokojení zapomněli, že dokud jest různost lidí ohledně *síly, nadání a užívání*, vždy musí přicházeti různost a nerovnost v následcích! Nikdy nebude rovnost úplná mezi lidmi, protože není mezi nimi stejně ani v ostatních darech. Jedni půjdou vpřed a druzí budou zůstávati pozadu, zrovna tak jako v hodinách. Ač máme vše v moci jak kolečka, tak závaží i rafije, přece, když se na ně důsledně díváte, vidíte, že některé hodiny během času se předejdou, jiné opozdí se více neb méně. Jedny hodiny toliko ukazují správně, dle nich se všechna země řídí: ty hodiny na nebi. Chyba jest v hodinách, ne ve slunci Chyba jest v lidech při nerovnosti, ne v Pánu Bohu.

Však nedejme se připraviti o klid a pokoj, že vidíme nesrovnalosť. Pán Ježíš ji přislíbil po všechen čas řka: chudé budete míti vždycky s sebou. Ta slova zaručují nerovnost, ale nejsou příčinou nepokoje. Vždyť i klid a pokoj není vázán tím, co kolem člověka jest, ale co v něm jest. Slzy netekou jen po tváři chudého, ony zmáčí i boháče. Kardinál Mermilod, který byl v Ženevě biskupem, ze své zkušenosti a z řečí královny Markéty italské opakoval: »Na klín králové teče více slz než na zástěru selky.«

Kdybychom dnes rozdělili na apatykářských vážkách každý majetek, už zítra by byla zase nerovnost, protože nestejně užívají všichni. Jeden by dnes něco více pojedl než druhý a jeden by ve hře vyhrál o něco více a jest nesrovnalost zde zase. Není-li ani na stromě dvou listů shodných, nemůže ani mezi lidmi býti rovnost naprostá.

Klidné, tiché, přičinlivé plnění povinností a mírné užívání dobytého jest podmínkou blaženosti na zemi. Ve přemáhání obtíží jest skryto blahoslavenství. Jako není v rovnosti majetku blahoslavenství, tak není ani

II. v rovnosti povolání.

Jako máme různé schopnosti, tak máme i různé povolání, ale ani v tom povolání není blahoslavenství, nýbrž v tom, jak plníme povinnosti s povoláním spojené. Už sv. apoštol Pavel I Kor. 77 praví: »Každý má dar od Boha, jeden tak a jiný jinak.« Každé povolání má stejnou zásluhu, byť nebylo na oko stejně ceněno. Každá práce poctivá jest čestná. Malíř, jenž krásně maluje a matka, která záplatuje na dítě své, oba čestni jsou. Různá povolání jsou tak nutna jako různé údy na těle a jeden druhého potřebuje. Proto zajisté sv. Pavel psal osadníkům Kor. I., 7. 20: »Jeden každý v čem povolán jest, bratří, v tom zůstávej před Bohem.«

Každé povolání počestné ctí, jen jedno zneucťuje. hřích a služba a řemeslo s ním. Ruka, která plní svou povinnost ráda a věcně, jest vždycky hodna políbení. Sv. Ermefried, syn vznešený, který působil v době pokřesťování pohanů (625—670), aby úctu k práci a lásku v povolání šířil, když v neděli shromáždil novokřesťany na služby boží a jim podával požehnaný chléb (ne sv. hostii) a viděl upracovanou ruku. shýbl se a políbil ji v odměnu za práci, kterou si zamiloval. Montalembert II., 445. Tak asi svatý Prokop náš podobně šířil úctu a lásku k povolání, ať jest kterékoliv. To naše nejlepší vyznamenání. Blahoslavený, kdo v pokoji užívá ruce své. Křesťanský básník Weber Beda té práci vzdává největší chválu:

Mnohý svůj kabát řádem zdobil,
že to a ono slavně zrobil
pomocí klínů a kolů.
Každé práci budiž vzdána čest,
však nejlepší řád, jejž znám, — jest
poctivá ruka plna mozolů.

Kolikeré blahoslavenství se slibuje převratu, ale Pán náš je slibuje toliko tichým, kteří opravdu budou vládnouti srdcem lidí. Nejprudší řeč nemá do sebe tolik přesvědčivé síly jako klidná řeč, která proniká srdce. Na důkaz toho jeden jediný příklad ze života sv. Františka Xav., když kázal v Indii pohanům. Při tom se stalo, že pohané poštvaní proti němu házeli naň kamením, ale sv. František klidně kázal dál. Ti, kdož házeli naň, byli první, kteří se obrátili a byli pokřtěni. Jich srdce byla klidem světce dobyta: blahoslavení tiší . . .

Tak také v povolání vašem získáte duše druhé plněním svých povinností, věrností v povolání svém, třeba malém na pohled, zjednáte sobě více pokoje a klidu než tou nejbouřlivější filosofií a získáte více srdcí a duší.

Miluj každý povolání své a plň ty povinnosti s ním spojené rád a ochotně, vždyť jest v tom skryto blahoslavenství tvé. Ne,

že by to a ono povolání činilo pro tebe zemi blahoslavenou, ale že plnění povinností tvých tě činí blahoslaveným zde na zemi a opomíjení jich zase nešťastným a nespokojeným na zemi. Tak jest i s tvým

III. postavením.

Jsou podřízení a jim nadřízení, toť jesť už boží vůle od počátku a jest to tak přirozené, jako že dítě musí býti poddáno rodičům, o nichž dí přikázání: cti otce a matku, a proto jest to požadavek křesťanství: poddánu býti představeným na místě božím. Hebr. 12. 17. Ř. 13., 1. Jako by bylo nemoudro a hříšno, kdyby dítě chtělo býti nad rodiče a jim ve svém mládí poroučeti, tak nerozumno, aby tovaryš chtěl mistra mistrovati a služebník pána. Toto postavení se zdá býti mrzuté, ale ono v tom postavení jest ukryto též blahoslavenství, když je člověk béře na se.

Jak smutné podívání, když děti v 16 a 17 letech opouští schválně rodiče, aby jinde se stravovali a z poručí se dostali. V tom nejdou zcela jistě blahoslavenství vstříc. Kolik jest jich přece! A zase naopak, jak často rodiče nesnáší chyby dětí, které často bývají smutným dědictvím příkladu a slabostí rodičů z dřívějších let. Pro maličkost jest plno ohně na střeše a ke hříchu se mlčí. Kdo chceš získati, musíš klidně trpěti. Slyš příklad: Blah. Klement Hofbauer, missionář vídeňský, když byl ve Varšavě, vešel (r. 1800) do hostince sbírat na sirotky. Při jednom stole hráčů obořil se naň jeden nevrle a vytal mu poliček. »To jest pro mne,« odpověděl blah. Klement, »teď dejte něco pro mé sirotky.« Jeho klid získal srdce neurvalého hráče. Nejen že pak almužnu dal, ale za několik dní přišel, aby si vykonal zpověď z celého života. — Blahoslavení tiší . . .

Pán a čeleď! Kolik v tomto postavení a přece jeden odkázán na druhého. Tovaryš a mistr, kolik tu nepokoje a přece jest jeden pro druhého jako sůl potřeben.

Vezměte manželství, ten nerozlučný sňatek. Kterak zde získati srdce a kterak zde založiti blahoslavenství? Nijak jinak než dle slov Páně: Blahoslavení tiší . . .

Sv. apoštol to krásně vyjadřuje slovy, která se každoročně čtou: *jeden druhého neduhy neste a tak naplníte zákon Kristův.* Kolik tu blahoslavenství se podkopává. Zapomínají na slovo Páně, které nám vždy jest podmínkou blahoslavenství. Mudřec ve Starém Zákoně už radí: Odpověď mírná krotí hněv. Přísl. 15., 1. My ovšem myslíme, že prudká řeč patří na prudké oslovení. Sv Marius zase sděloval svým žákům: »Dobrá řeč dělá zlé lidi dobré,« ale to nechce si osvojiti ani mistr ani učedník, ani pán ani služebník, ani manžel ani manželka. Sv. Jan Zlatoústý říkával, že když prudký člověk trefí na tichého, že se s ním stane jako se žhavým železem, když jest dáno do vody. Syčí chvilku a ochladne.

Není postavení, v němž by nepřišlo k nárazu a hořkosti, ale povždy zůstává v platnosti slovo Páně, které se nikdy nebude

líbiti prudkým a spurným a proto zůstane všem učedníkům jeho platným: Blahoslavení tiší . . .

Pán náš když posílal apoštoly do světa pravil jim: »Posílám vás jako beránky mezi vlky«. A tím jest jinými slovy dáno poučení, že dokud budeme beránky, budeme přemáhat vlky, jakmile však budeme vlky, přemohou nás vlci, protože nám nebude pomáhati Beránek boží.

Kdyby ta slova uvážili manželé, nebylo by tolik sváru, ani *rozvodů*. Ze manželé zapomínají na toto slovo Páně, jest tolik rozervaných manželů, že teď se utvořil docela neslýchaný spolek — rozvedených manželů, kteří chtí pracovati, aby co Bůh spojil, bylo rozloučeno. Blahoslavení tiší, oni zemí vládnouti budou.

Drazí bratří, k nepokoji nás přivádí pohled na nerovnost majetku, povolání, postavení, ale klidné nás nechává naše nestejné přijímání pravdy boží. Za každým heslem zbrklých přemyslů běžíme, abychom blahoslavenství urvali, a hluši jsme k slovům, která Pán začal mluviti na počátku své řeči horní.

Komu ty chceš věnovati sluch? Cvič se v pravdě, kterou nám zjevuje dobrotivý Ježíš a nalezneš blahoslavenství sobě. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XXIV. po sv. Duchu.

»Kdo jest tento, že ho i větrové i moře poslouchají?« Mat. 8. 27.

Osmá kapitola evangelia sv. Matouše vypravuje nám o rozličných zázracích Krista Pána. Nejprve uzdravení malomocného, pak uzdravení služebníka setníkova v Kafarnaum a v témže městě uzdravení tchyně apoštola Petra. Téhož dne na večer přinášeli k němu lidé ďáblem posedlé a nemocné, a on uzdravoval všecky.

Lid nechtěl ho pro tyto zázračné skutky propustiti, proto poručil plouti po moři genezaretském. Zde povstala veliká bouře, která lodičce i učedníkům záhubou hrozila. Spasitel učinil zde ještě jeden zázrak a poručil větrům i moři. Lidé pokládali tento zázrak za největší.

Neboť všem ostatním zázrakům se tak nedivili. Když pak lidé viděli, jak Pán větrům poroučí, tu zvolali: »Kdo jest tento, že ho i větrové i moře poslouchají?«

A skutečně, nemocného náhle nemoci zbavit a uzdraviti, to jest zázrak; ale mocné bouři poručit, aby přestala, jest mnohem řidší zázrak.

Proto se lid ptal: »Kdo jest tento?« Žalmista mohl jim na to odpověděti: »Jest to ten, jehož posly, sluhy větrové jsou; jest to ten, který otřásá hlubokostmi moře a poroučí šumění jeho proudův.«

Že Pán nejen nemocím poručil ustoupiti, nýbrž i zuřící bouři utišil, to ukazuje, že pravdivé jest jeho slovo: »Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi.«

Jak slabý jest člověk proti živlům! Jeho duch dovede je sice v malém krotiti, podrobuje v jistém smyslu vodu, oheň, vzduch své službě, a zemi obdělává a obstarává zcela dle své vůle.

Když však přírodní síly proti němu se vzbouří, když bouře se rozpoutají, požáry zuří, proudy vod se hrnou, když země se třese a propasti otvírá, tu jest bezmocný a vidí bez pomoci sebe a svá díla hynouti.

Ano, příroda jest veliká, mocná a podivuhodná. Proto staří pohané zbožňovali přírodu a její síly, a naši vzdělaní pohané činí tak po nich, když nám praví: »Vše jest příroda a zákon přírody a síla přírody,« a tím chtějí vše vysvětliti, skutečně však nic nevysvětlují.

Pozorujme tedy jednou přírodu, zdali nic nad ní nenalezneme a nepoznáme.

Přírodou rozumíme veškeré stvoření, nebe a zemi, lidi, zvířata, rostliny, kameny, moře a země.

Obsahuje tedy vše, co jest a co žije. Podmiňuje náš vlastní život a smrt; od jejích živlů a darů se živíme, a dle jejích zákonů umíráme. Jest naší matkou a vražednicí; živí nás a činí nám radost; ale jest také ukrutná. Pod jejími zákony ranami a pustošením trpíme, úpíme a umíráme.

Není však nám jen k tělesné trýzni, nýbrž i duševní. Poskytuje duchu našemu tisíceré hádanky a jest nám bez víry i ve svých počátcích a ve svém utvařování nerozluštitelnou hádankou.

Ale jedno ukazuje nám všude: velikost, velebnost, nezměrnost a nevyčerpatelné bohatství. Nekonečné moře ve svém klidu a ve svých bouřích, vzdělávaná země s nesčíslnými bylinami, travinami a rostlinami, nekonečná poušť se svou výslunní mlčelivostí, osamělé krajiny s věčným sněhem a ledem, všecko to k nám volá: Veliká a velebná jest příroda!

A jaké bohatství panuje v této přírodě! Kdo spočítá květiny, které zemi pokrývají na jaře a v létě a celou zemi obarvují!

A co teprve za bohatství v moři a vodách, které obsahují mnohem větší množství žijících bytostí nežli země a přes dvě třetiny země zaujímají! Můžeme si o tom učiniti pojem, když povážíme, že v jediné kapce vody jsou milliony malých zvířátek.

Anglický přírodozpytec oznamuje, že v atlantickém oceánu zvířátka, medusy zvaná, žijí, která často tak četně jsou pohromadě, že dle jeho výpočtu všichni lidé na zemi (1600 mill.) měli by 80.000 let počítati, kdyby chtěli spočítati tato zvířata, žijící v kubíkové míli vody.

Jak malý jest člověk ve veliké přírodě, malý dle svého těla, malý dle doby svého žití!

Jistý učenec vypočítal, že bychom mohli všecko žijící lidstvo najednou do bodamského jezera ponořiti a že by jezero jen o patnácte centimetrů stouplo. Tak vysoko vystupuje však jezero při trvalém dešti často za dvacetčtyři hodiny. A kdybychom všecky žijící lidi, člověka na člověka postavili, měli by místo ve čtverci osmi hodin.

A jak krátká jest doba života člověka oproti jiným tvorům! Mnohé stromy a mnohá zvířata předčí ho daleko dobou života a životní silou.

A jak nás příroda předčí v umění a výtvorech uměleckých! Jak vykouzluje hravě nejrozmanitější vůně ze svých květin a jak nenapodobitelně vytváří a utváří své výtvory!

Tak nevidí a nepoznává příroda nic velikého na člověku. Oproti ní jest člověk tvor jako milliony jiných tvorů, malý a ubohý. Zasahuje sice tvor člověk někdy do živlů přírody, ale ničí ho konečně hravě jako i ostatní žijící tvory, od červa v prachu, až k orlu ve vzduchu.

To jest člověk se stanoviska přírody. Ale právě člověk jest jediný tvor, který se této veliké a mocné přírody ptá: »Co jsi? Odkud přicházíš? Jak jsi povstala?«

A těmito otázkami staví se skrovný, malý člověk, daleko nad přírodu a ukazuje jí svou duševní výši a převahu.

Kdo však na otázky, právě vyřknuté, jiné odpovědi nemá, než: »Vše přichází od neznámé přírodní síly,« ten ať se vzdá ptaní a přemýšlení; neboť pak jest nám vše hádankou, vše jest nevysvětlitelné, vše nepochopitelné.

Otázky, právě vyřknuté, dají se rozumně zodpověděti a všecky hádanky rozluštiti neb aspoň pochopiti toliko v první větě apoštolského vyznání víry, která zní: »Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe a země.«

Tuto víru vyznávali největší přírodozpytci: Koperník, Cuvier, Herschel, Newton, Kepler. A jeden z nejznamenitějších učenců naší doby, Liebig, napsal: »Přírodozpyt učí nás poznávati dějiny všemohoucnosti, dokonalosti, nevyzpytatelné moudrosti vyšší bytosti v jejích dílech a skutcích.«

Oproti takým mužům nelze malé a menší duchy počítati, kteří naznačený článek víry popírají.

Ale tento článek víry má pro sebe také veškeré lidstvo, které za všech časů a mezi všemi národy původ světa více nebo méně zřejmě vyšší bytosti přičítá.

Již sv. Pavel psal o pohanech: »Neviditelné vlastnosti jeho (Boha) ze stvoření světa, skrze ty věci, kteréž jsou učiněny, rozumem pochopené spatřiny bývají, totiž jeho věčná moc a božství.« K Řím. 1. 18.

Ale, tážeme se: Odkud tolik zlého a tolik navštívení v přírodě, která nás lidi nemocemi všeho druhu, bleskem, kroupami, povodněmi, zemětřesením tolik ohrožuje a často usmrcuje, jako bychom byli listím stromoví?

Tato zla jsou již v zákonech přírody. Proč Bůh tento svět jinak nestvořil, nevíme; ale není také povinen z toho se nám zodpovídati, neboť jedině on jest Pán a Stvořitel. Jen to víme, že tato zla a tyto nedokonalosti i svou dobrou stránku mají, protože nás lidi v pokoře a závislosti udržují a nás učí, zdraví a nemoc, štěstí a neštěstí, život i smrt rozeznávati, posuzovati a jich si vážiti.

Dále, chceme-li osud náš a celý vesmír pochopiti, třeba abychom otevřeli nejen knihu přírody, nýbrž i knihu vykoupení, zjevení.

Z této knihy poznáváme, že kdysi nastala trhlina ve veškerém stvoření, pád andělův a lidí, a že od té doby též přírodou a jejími mocnostmi kráčí duch nesvornosti a záhuby.

Nezměrně veliká a velice mocná jest příroda oproti nám. Pravému poměru člověka ku přírodě učí nás však kniha vykoupení, evangelium Ježíše Krista. Učí nás, že jest člověk dech boží, obraz Stvořitelův, dítko nebeského Otce a nesmrtelná bytost, která přežije tuto celou, velikou, velebnou přírodu.

A i když ho příroda a její tvrdé zákony usmrcují, často hromadně usmrcují, ví, že dle věčného plánu nebeského Otce přišla hodina, z této konečné, pomíjitelné přírody vejíti v nekonečnou a věčnou.

Nejmilejší! Když budeme vážně a pevně věřiti tomu, co nám Syn boží zjevil o našem poměru k nebeskému Otci, nikdy nebudeme zoufati v bouřích a navštíveních tohoto života.

I nám platí, jako učedníkům v dnešním evangeliu, výčitka Spasitelova: »Co se bojíte, malověrní?«

Když ten, který stvořil nebe a zemi, který milliony sluncí v prostoru světovou nasel a milliony živých bytostí v kapce vody udržuje, když ten jest Otcem naším, proč pak jsme lidé tak malověrní a tak bázliví v potřebách našeho života? Zdaž nemůže tento bohatý, všemohoucí Bůh a Otec, také nám pomoci, nás šatiti a živiti na této krátké životní dráze do věčnosti?

Ale schází nám často tato živá víra v naše určení. Sníme a honíme se vždy za štěstím na této zemi a zapomínáme, že jsme povoláni k věčnému štěstí a že navštívení a nehody přírody nám mohou vzíti toliko tento život.

Čemu nás učí dnešní úvaha? Učí nás, že příroda, ať se nám sebe větší a mocnější ukazuje, nikoli ze své síly se stala tím, čím jest. Větší ji stvořil ke své oslavě, aby ukázal svou všemohoucnost a moudrost.

Učí nás, že člověk, byť i tak malý stál v nezměrné říši přírody, přece větším jest, větším svým duchem a svou nesmrtelností. Učí nás, ž Stvořitel přírody jest náš Otec, v něhož doufati máme jako děti v navštíveních tohoto života.

»Pane, pomoz nám, neboť hyneme,« volali učedníci při bouři na moři. »Pane, pomoz nám,« budeme i my volati v nehodách a bouřích tohoto života. Ale nezapomeneme, že Pán od nás nemůže všecky bouře a nehody odvrátiti, poněvadž my lidé bychom ani snésti nemohli samé šťastné dny. Nezapomeneme také, že nám vykoupení zjevilo cestu utrpení, jakožto cestu k věčnému štěstí.

Ve francouzské provincii Bretagne žije zbožný katolický lid, který se živí námořnictvím. Každý plavec modlí se, než na moře vstupuje: »Pane, pomoz mi, neboť moře jest tak veliké a má loď jest tak malá.«

Podobně i my můžeme se dnes modliti: »Pane, pomoz mi! Svět a jeho nebezpečí jsou tak veliká, a já jsem tak malý a slabý; pomoz mi, abych duši svou spasil pro věčnost.« Amen.

Dle Hansjakoba *Jan Nep. Jos. Holý* O. Praem.

Neděle XXV. po sv. Duchu.

Kteří jsou to lkající, o nichž mluví Pán, a která jest to potěcha, již slibuje?

»Blahoslavení lkající, neboť oni potěšeni budou.«

Slzavé údolí se nazývá země a sotva bude jiný název případnější nad tento. To dokazovat bylo by zbytečno. Povězte mi, kde jest oko, které neplakalo? Každý den teče tento bol po lících millionů a tekl též po tváři Spasitelově. Ne každý pláč má zaslíbenou útěchu! Jen jisté slzy mají slib. Proto budeme dnes rozjímati o významu tohoto blahoslavenství a sice: I. *o kterých lkajících mluví Spasitel, že budou potěšeni* a II. *která jest to odměna, již slibuje?*

Pojednání.

I.

Toť známo nám, jak sv. Pavel volá: Všecko stvoření lká a jako ku porodu pracuje. Job svatý volá: »Člověk narozený ze ženy čas živ jest a naplněn bývá mnohými bídami.« Myslí Spasitel všechny ty, kdož pláčí, aneb jen jistý druh?

Jest zármutek, který jest sám sebou hříšný a proto třeba se jej varovati a nemá žádného zaslíbení leda smrt věčnou, jak jest to vyjádřeno slovy: zármutek, který přivádí smrt. Známo též, že sv. Otcové vyčítávali osm hlavních hříchů na místě sedmi a na osmém místě uváděli: nemírný aneb nezřízený zármutek. Taký zármutek jest rez duše, odnímá chuť a radost životní a béře vnitřní pokoj.

Odkud pochází tento zármutek hříšný? Buď z pýchy, buď ze zklamání, buď ze ztráty časných věcí a milých osob. Podle toho se měří též dovolenost jeho. Jest zajisté krásné znamení pláč nad ztrátou osoby blízké: vždyť tak zaplakal i sám Pán u hrobu Lazarova tak, že pravili: vizte, jak ho miloval Jest tedy i nad pozemskými věcmi pláč dovolen, ale nemá nikdy té ceny ani útěchy.

Jest však pláč a nářek, který sám sebou jest hřích, poněvadž z hmotné věci si boha takřka dělá a pro ztrátu jeho truchlí nezřízeně, to jest onen zármutek, který plodí samovrahy, zošklivuje život, roztrpčuje duši a jest okem políčeným od ďábla. Jen zpytujte své svědomí, zdaž nemusíte doznat, že takový zármutek všecko člověku zprotivuje a vystupují v duši obrazy, které třeba zažehnati sv. křížem.

To není lkání, o kterém mluví Spasitel, to jest zakalení mysli, které působí ďábel, aby tím hojněji a bezpečněji lovil. Staré jest duchovní pravidlo: že v kalné vodě, t. j. v duši zarmoucené nemírně a pro věci světské loví ďábel nejlépe. Tohoto zármutku jsou stupně různé, ale vrcholívá v samovraždě. Ztráta některé věci aneb osoby jest takové duši tolik bolestnou, že ztrácí vládu nad sebou a domnívá se, že mu nelze žíti. Toť zármutek hříšný bez útěchy zde, bez odměny tam. Tento druh hříchu stravuje sílu mnohých mladých lidí a činí z nich syny dvojité smrti: časné i věčné. Jeden ztratil zdraví, že ztratil nevinnost a nemůže nésti následky, žalem nad nimi unesen, rozhodne se nežíti. Je to zármutek, o němž mluví Spasitel? Po noci, v níž prohrál kdosi majetek, skončil na vrbě; jest to člověk lkající?

O *sv. Rose* limanské, první světici na půdě americké, píše její životopisec, že nebyla nikdy smutnou, hořkou aneb prudkou, ale vždy milou, veselou a přímou, že byla *růží bez trní*. Slzy, které člověk tak lehce vylévá, nechtěla prolévati nad ničím jiným, než nad hříchem: 1. vlastním, 2. cizím, 3. nad nebezpečím a příležitostí ke hříchu, 4. a nad nejistotou naší spásy a života. Život svatých jest kniha otevřená a srozumitelná. Jsou příčiny, které oprávňují lkání naše a to jsou ony čtyry příčiny. Jest slza něco vzácného před Bohem a nesmí býti prolita jen lehkomyslně, nýbrž uložena do pokladnice boží. Sv. Rosa limanská, neb česky »Růžena«, kdys viděla matku svou plakat z příčiny, nepatřící pro věc světskou, ihned se k ní přitulila a pravila: »Co je to, matko? Ty rozhazuješ poklad, který toliko v pokladnici boží ukládati máme? Což nevíš, že slzy jsou drahocennou tekutinou, která Bohu toliko náleží, abychom jí obmyli své hříchy?« (Hausen vita S Rosae L. 17. 230; 28; 401 Weiss V.) Kolik lidí pláče a nad čím. Jak jsem již pravil, jsme v pláči dětmi. Nad maličkostí pláčeme mnoho a dlouho, nad věcí důležitou se smějeme. Když jste mu vzali sirky — pláče — a když se jich zmocnilo a udělalo oheň, který dům pochoval — tleská. Tak jsme i my: nad ztrátou hříšnou pláčeme, nad vzniceným ohněm věčným tleskáme. To není lkání, které má slibené potěšení

Čtvero věcí jest, které posvěcují slzu a činí svatý pláč, za ním jde potěcha boží! Pláč nad hříchem, urážkou boží jest to příčina, pro kterou pláč a lkání jest svaté a zaslíbenou potěchou samým Ježíšem Kristem.

Prvním předmětem našeho pláče a lítosti musí býti naše *vlastní hříchy*, kolik jest jich a jak veliké. O svém mládí říkával sv. Augustin: tant llus homo, et tantus peccator: tak maličký člověk a tak veliký hříšník, a tak můžeme říci také my Když nad nimi pláčeme, pak Bůh neodolá naší lítosti a dává útěchu svou. Jen ten lká pravě, kdo lká nad svými hříchy.

Dále pláč nad cizími hříchy, jak nám dává příklad sám Pán, když se při pohledu na město rozplakal pro hříchy jeho. Čím spravedlivější jest člověk, také mu více zármutku působí hříchy ostatních. Lhostejny mu býti nemohou. Komu jest lhostejno, že

se páše tolik zde a onde břichů, ten jest dalek spravedlnosti. »Nikdo nežije jen sobě a sobě neumírá,« nýbrž s jinými má svazky. Proto i nad jinými hříchy musíme se rmoutiti, jich litovati a tací lkající jsou blízci srdci Páně.

Další příčinou našeho lkání jest přítomný náš stav, v němž můžeme každé chvíle hřešit, milost boží ztratiti a stále býti vysazenu pokušení a pádu. To vědomí slzy vynucovalo sv. Pavlu a po něm všem duším spravedlivým. Toto přesvědčení vynutilo sv. *Žalmistovi* vzdech, kterému nerozumí, než duše spravedlivá: běda mi, že můj pobyt zde jest prodloužen. Ž. 119. v. 15. a svatý *apoštol* si povzdychl v listě k *Římanům* 7. 24: Já nešťastný, kdo mne vysvobodí z tohoto smrtelného těla? To vedlo sv. Teresu k tomu, že se radovala, když bily hodiny, že jest o hodinu smrti bližší, o hodinu věčnosti bližší a o hodinu že jest boj a pokušení kratší. Kdo ovšem nepochopuje, co jest hřích, a nevěří, co jest hřích, ten ovšem nebude ducha lkajícího.

Konečně nutí nás lkáti nejistota našeho osudu na věčnosti. Nikdo nejsme jist, že jsme určitě ve stavu milosti boží a proto nevíme která jest naše věčná odplata. Bohulibý zármutek plodí vytrvalé pokání, ale zármutek dle světa plodí smrt.

Celý svět jest slzavé údolí, ale slza lítosti opravdové jest řídká, jako bohatá perla v moři. Jen slzy kající mají přípověď Páně a žádné jiné. Jim platí ta upokojující přípověď: Blahoslavení . . . Přátelé drazí, mezi ty kající, které Kristus Pán myslil, mezi ty musíme sebe zařadit, nebo jen v tom smyslu plačící jsou nazváni ústy samého Spasitele: Blahoslavení a jaké zaslíbení dává Pán? O tom v díle

II.

»Potěšeni budou,« praví Spasitel, duše jejich dojde potěchy, kterou jiný člověk nezakusí Po noci světlo, po vrchu údolí, po pláči potěcha přichází. Každý, kdož pláče nad svými hříchy, kdož cizích urážek božích želí, kdo lká nad mnohou příležitostí a želí nejistoty duševní ohledně milosti boží a spasení dojdou té slíbené potěchy, ve III. blahoslavenství božím.

Jest přirozeno, že člověk lkající nad svými hříchy jest v nitru svém potěšen. Jest to tak přirozeno, jako když má trn vražený a jest mu vytažen. Jest to poněkud nemilá, ano i bolestná operace, ale výsledek jest radostný. Tak po každé řádné zpovědi uhošťuje se ten sv. poklid a útěcha, o níž mluvil Pán. K blahoslavenému faráři Vianneyovi přišel důstojník a činil, jakoby měl pochybnost ohledně sv. zpovědi, zda jest nutna k svatosti. Blahoslavený Vianney mu pokynul rukou, aby poklekl a začal zpověď. Ale důstojník se zdráhá; »vždyť jdu k vám právě s pochybnostmi, které máte vyvrátit« Ale Vianney klidně trval dále na požadavku: »Klekněte a udělejte kříž.« Důstojník klekl. začal zpověď a po zpovědi políbil ruku Vianneyovu se slovy: »Jsem potěšen.« Přesvědčil se, že jest potěcha zaslíbena kajícím.

Jak jest líčena v Písmě sv radost marnotratného syna, jak vypsána útěcha Marie u nohou Páně sedící, jaká radost byla obsažena ve slovech: »Ještě dnes budeš se mnou v ráji.«

Útěcha zvláštní jest slíbena lkajícím nad hříchy cizími. Málo jest duší, které pláčou nad svými hříchy a ještě méně těch, jimž líto hříchů cizích.

»Ubozí hříšníci!« bylo obvyklým rčením bl. Vianneye, kdykoliv líčil nešťastný jich stav na světě a jich nekonečný žal na věčnosti. Ubozí hříšníci, kteří nemají poznání stavu, v němž nešťastně žijí. Jaká útěcha z toho? Jako když vidíme nemocného, my ve zdraví si libujeme a se z něho těšíme, tak jest skrytá svatá útěcha duši, litující hříchů jiných.

Mnozí lidé, najmě světského smýšlení, diví se, kterak mohou se najíti duše, které těmi radostmi, v nichž oni si libují, pohrdají a kterak mohou míti zálibu v životě kajícím. Oni neznají oné skryté rozkoše a útěchy, kterou dává tím kajícím. Celé řady jsou založeny právě na té útěše, kterou dává Pán lkajícím. Opravdový klid a pokoj lze nalézti jen v duši kající, nebo v ní plní Pán své zaslíbení. Člověk v tisíci věcech hledá útěchu a mnohdy i ve hříšných věcech, ale v životě bohumilém si nechce oblibovat, myslí, že je to život smutný a odporný; v tom právě se nesmírně mýlí. I v klášteře jest sv. veselí a skutečně jest tvář veselá známkou povolání.

Duchu kajícímu jest *povinnost* — hotovou *výsadou*, on ji koná rád a s veselím a to jest dar, který oceniti dosti nemůžeme. Jak mnoho zlého pochází z toho, když omrzele člověk se dívá na svou povinnost a povolání!

Pokání stává se *radostí* a rozkoší. I sv. Augustin říkával, že i při pokání má člověk zachovati mysl klidnou a radostnou, že došel té milosti, aby se z hříchů kál a s Bohem se smířil.

Pán Bůh dobrotivý ke každému křížku, který nám posílá, také útěchu zavěsuje pro toho, kdo jej přijímá v duchu kajícím, a zase ke každé radosti Bůh dobrotivý křížek připíná pro nás, abychom nezapomínali na něho.

Toť jest už útěcha zde veliká, že člověk na vše patří skrze lítostnou slzu a když se skrze ni dívá, pak vidí vše v jiném tvaru a světle, nežli když se dívá bez ní. (Kreuzschau.)

Jest zásadou vrozenou každému, že volíme menší zlo raději než větší a že dáme přednost kratšímu zlu než delšímu. Krátká bolest, následuje li po ní dlouhá radost, nic nevadí, aby ji člověk si vyvolil. Však běda, ohledně pokání člověk jedná proti přirozené zásadě. Sám Pán slibuje útěchu za kající slovo a slzu, ale člověk nechce vzíti tu krátkou lítost kající, aby si vzal trvající potěchu.

Útrapa, s kajícím názorem spojená, proměňuje se už zde v radost. Vždyť přece každé utrpení překonané mění se v radost. Mnohdy nevidíme ani, kolik léčivé síly bylo v některém utrpení, ale budeme to viděti, až budeme moudřejší. Proto nemohu jinak končiti, než vlož ti vám zas a zase na srdce sv. kajícnost milostivého léta. Ó vězte, že okusíte zaslíbení Páně na sobě už zde.

Ona jest zde však též míněna ona útěcha bez konce, která jest vyhrazena kajícím. Nevinným jen kyne věčnost blažená, a po nich kajícím. Kdo si netroufáš ve svou naprostou nevinnost, nezbývá ti než ta radostná kajícnost, k níž ti radím, tě zvu a zapřísahám pro tvé vlastní blaho a útěchu zde i na věčnosti. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XXV. po sv. Duchu.

Věčný trest neodporuje dobrotě boží.

»Svažte koukol k spálení.«

Jest vám líto koukole, když se vrhá do ohně? Není, nebo mimo vaši vůli a proti vaší vůli vyrostl na poli vám na škodu, proto, abyste semeno čisté zachovali, bez milosrdenství očišťujete pšenice od koukole. Jako člověk pšenici od koukole čistí a koukol zmařiti hledí, tak ustanovil nebeský hospodář koukol lidskou uvrhnouti v oheň a toliko čistou pšenici svézti ve stodolu nebeskou. Jest v tomto úradku božím něco proti dobrotě boží a milosrdenství jeho? Není zajisté. Nicméně však někteří lidé, kteří mají příčiny, proč se báti věčného trestu, těší se a uspávají bludnou domněnkou! Bůh dobrotivý a nejvýš milosrdný mne na věky nezavrhne. Jako koukol bez milosrdenství v oheň uvržena jest, tak koukol lidská bude a neodporuje to nijak ani dobrotě, ani milosrdenství božímu.

Rozjímejme dnes o tomto článku víry. Jest důležito si připomenouti, že Otec nebeský není slaboch, který nesnese pohledu na zasloužený trest dítěte. Nebo Bůh jest tak milosrdný, že nepřestává býti spravedlivý a Bůh jest tak spravedliv, že nepřestává býti milosrdný.

Pojednání.

Duše dobré, v soužení postavené, pronásledované, trápené různými bolestmi těla i duše, vzdychají v hlubokosti své hořkosti: Pane Bože, kterak se můžeš dívati na tu nespravedlnost, křivdu, lež, hanebnost a netrestati a v srdci jejich povstává snad domněnka: Bože, kde tvé jest milosrdenství a kde tvá spravedlnost, kde tvá dobrota.

Duše v hříchu se válící, obtěžující svědomí své mnohými centy hříchů, těší se v hříchu svém: Bůh Otec dobrotivý zajisté nás nezatratí pro několik těch hříšných nocí a schůzek, známostí, podvodů a vypálení, pro několik těch velikých lží a snad přísah; kterak by se mohl na to dobrý Otec dívati, abychom my, jeho děti, trpěli od něho odloučení.

Obě jmenované domněnky jsou koukolí, kterou chce satan na poli božím v srdci našem zasíti. Zkoušenému, opuštěnému, pronásledovanému dává semeno nedůvěry, aby reptal a zbavil se zásluhy a naděje v mocnou odplatu boží spravedlivou.

Hříšnému dává nesmírnou naději v milosrdenství boží a béře mu bázeň před spravedlností boží, aby z hříchu se nekál, jej za maličkost považoval, a Boha za nekonečně dobrého Otce měl, kterému nelze nezdárného syna potrestati.

Však obé vnuknutí jest koukol satanova, který obchází dnes mezi vámi, jako obcházel na počátku v ráji a hledá, kam by zasel koukol. On vyhledává semeno právě takové, jaké se do duševní půdy člověka hodí.

Sklíčenému a ztrápenému dává koukol nedůvěry; hle, ty v Boha doufáš a vidíš, jak jsi opuštěn, děti tě nectí, jiní tebou pohrdají; kde jest dobrota boží?

Hříšnému opět seje jinou koukol do duše a dí: Dobrý ten Otec se spokojí, když na smrtelném loži řekneš: Smiluj se nade mnou Bože, podle množství slitování svých, proto, dokud můžeš, užívej, neboj se věčného ohně, který koukolu jest připraven. Obé jest koukol satanova: nedůvěra a přílišná důvěra.

Bůh není tak milosrdný, aby nemohl snésti časné útrapy, třeba spravedlivého. Bůh není tak milosrdný, aby pro milosrdenství zapomínal na spravedlnost. Není Otec slabý, ale svatý. Ještě není žeň, aby oddělení nastalo

Není tak nebezpečná koukol zasetá do duše spravedlivého, která nás má v blud uvésti, jakoby Bůh spravedlivý a dobrotivý nebyl; neboť duše zkoušená skoro vždy toliko v Bohu naději hledá, nebo vidí, že mu odjinud žádná útěcha nepřichází a přijíti nemůže; za to však semeno satanovo, které rozsévá přílišnou důvěru v Boha v srdce hříšníkovo, toto semeno se lehce ujímá a člověk ve svém životě nezřízeném žije a spoléhá na milosrdenství boží, jako nezdárný syn na dobrotu slabocha otce. Bůh však není slaboch, jako Heli, není slaboch, aby nemohl viděti vykonaný trest! O tom nás může přesvědčiti každodenní život.

Může li Bůh dopustiti na člověka zlou nemoc, která ho na bolestné lože upoutá a rodinu jeho v nouzi a bídu uvrhne, což až bude dovršena míra shovívavosti, kterou dává hříšníku, aby se obrátil, může doufati, že Bůh trestající ruku zadrží nad hříšným, když dopustil i soužení na člověka spravedlivého, aby ho utvrdil v dobrém a zkoušel důvěru jeho? Koho miluje, křížem ho navštěvuje.

Může li Bůh dobrotivý dopustiti na celé země hlad, bídu, mor a válku, kteráž má sloužiti k polepšení špatných, k utvrzení dobrých, nebude-li moci při všem svém milosrdenství trestati koukol lidskou ohněm věčným? Bůh není slabý otec, ale svatý, který miluje a milovati může, než co dobré jest, jako ty na poli miluješ než to, co ti prospívá a nemilosrdně trháš plevel a pálíš pejr, který ti práci tvou hubí.

Může-li Otec nebeský dopustiti, aby mnozí spravedliví trpěli soužení a bezpráví od svých utiskovatelů jako koukol, která béře sílu kořenům pšenice, která vedle něho roste, co soudíte, křesťané, že Bůh nebude moci viděti věčný trest hříšných, kteří po celý život neuvedli život svůj ve shodu s Bohem, i na loži smrtelném jejich

shoda byla jen zdánlivá? Neušetřil-li Bůh ani Syna svého, kterýž za naše spasení na kříži dostiučiniti musil, ušetří Bůh hříšníka, který mu jistě není milejší než Kristus Pán? Jaký to blud osudný a jak se ujímá satanovo semeno v srdci hříšníka, klame se a domnívá se, že ho Bůh více bude šetřiti na věčnosti než šetřil spravedlivého na zemi. Podrobil-li Bůh i spravedlivého útrapám, jimiž by vcházel do věčné radosti, přijme snad koukol ve svou stodolu?

Osudný omyl to zajisté, že se spravedlivý i hříšný domnívá, že pšenice i koukol budou stále pohromadě a nikdy neodděleni. Pšenice udušována koukolí a koukol bující na útraty pšenice. Spravedliví v stálém soužení a hříšní vždy ve svém vyražení. Obé jest jen do žně, kdy nastává konečné rozloučení, oddělení. A můžeme dle obecného života souditi následovně: Jestli Bůh i nepatrné na oko chyby spravedlivých velkými útrapami vezdejšími stíhá (Ananiáš, Safira), jakými tresty bude stíhati hříchy smrtelné a přečetné jiné. Jestli se toto děje na zeleném dřevě, co se bude díti na suchém? Máme za to, že vezdejší život nás dosti poučuje, že spravedlnost boží není citlivůstkářská.

Tím spíše se srovnává trest věčný s dobrotou a milosrdenstvím božím, když považíme, že toliko ty stíhá, kdo se mu sami vrhají v náruč. Bůh milosrdný vlastně nikoho neodsuzuje, ale člověk sám sama sebe vrhá u věčnou zkázu. Kterak to? Vždyť každý své lepší vyhledává. Jest vinen Pán Bůh, když někdo u potoka si hluboké místo najde a se utopí?

V čem záleží ona blaženost věčná, nevíme určitě, ale tolik víme, že v lásce boží, takže duše poznává Boha, v kteréhož věřila, ale neviděla, protože náš vezdejší stav se podobá stavu slepce od narození. Slepec od narození jest obklopen slunečním světlem, zelení rostlin, a jemu také nad hlavou se klene nebeská obloha, ale jemu schází zrak, proto všecky ty krásy stvoření neznamená. Ale kdyby pojednou z milosti boží slepé jeho oko prohlédlo a vidělo všecko stvoření kolem sebe, jak by se divilo. — Duše naše jest v podobném postavení ohledně poznání Pána Boha. Bůh obklopuje nás, ale našemu tělesnému oku zůstává tak ukryt jako sluneční světlo od narození slepému. Prohlédnutí duše přináší na věčnosti blaženost, kteráž pochází z dokonalého poznání pravdy: Boha.

Však počátky poznávání a milování Boha musí člověk již zde na zemi ve stavu duševní slepoty míti, má-li úplné poznání Boha dosíci. Jako semeno v zemi ve tmě musí vzklíčiti a teprve potom se prodírá na sluneční světlo a tam začíná vydávati pestře barevný květ, tak jest s naší láskou k Bohu. Také zde na zemi ve tmě vezdejší musíme aspoň počátek lásky boží míti, abychom mohli dojíti vyššího stupně blaženosti a poznání Boha. Kdo nemá počátek lásky zde — nebude míti ani onu hojnější blaženost na věčnosti. — Počátkem lásky boží jest plnění přikázání, aneb jiným slovem zdržování se hříchu. Zde na zemi musíme začíti, tam se již nezačíná, zde musíme začíti Bohu sloužiti, tam se již nezačíná.

Člověk hřešící a v hříchu trvající sám sebe zatracuje, nebo

zcela za jinými věcmi se nese, než vůle boží žádá. On činí to, co Bůh nikdy milovati nemůže a nebude a tak se z lásky boží sám vypuzuje. Jest vinen Bůh věčným neštěstím člověka? Ne, ale člověk sám. Proto jest i marné spoléhání se na nesmírné milosrdenství boží. Protože i to milosrdenství boží, ač veliké a nekonečné, jest přece toliko kajícnému ku prospěchu, ale nikdy ne hříšníku zatvrzelému. Kristus Pán milosrdným byl, ale jen těm, kdož se káli a obrátili, nikdy ale hřešícím, nýbrž kajícím.

Stařec sv. Agatho bral se k poslední hodině a byl tři dni jaksi v tažení. Bratři jeho připravili jej k sobě a ptají se ho: »Otče Agatho, kde jsi?« Umírající sv. Agatho jim odpověděl: »Stojím na soudu božím.« Pravili mu: »Ty se bojíš?« Odpověděl: »Doposud jsem činil, co jsem mohl, abych přikázání zachoval, ale jsem člověk, odkud mám vědět, že se mé skutky Bohu líbily?« — »Což nedůvěřuješ ve skutky své, jako by Bohu příjemné byly?« — »Nemám důvěry, když se před Pána Boha vmyslím. Jinak soudí lidé jinak Bůh.«

Tato řeč světcova hodí se zajisté k našemu předmětu. O našich skutcích a životě soudí lidé a Bůh. Ale záleží na tom, co soudí Bůh. Proto i upokojiti se řečí, útěchou lidskou, kde Bůh hrozí ohněm věčným, jest při nejmenším nemoudré. Moudré jest žíti dle Boha, nebo tak můžeme míti za nepřítele toliko lidi, ale nikdy Boha. Amen.

Neděle XXVI. po sv. Duchu.

Co jest spravedlnost a v čem jest hlad po ní.

»Blahoslavení, kteří lační a žízní po spravedlnosti, neboť oni nasyceni budou.«

Přistupujeme ke čtvrtému blahoslavenství, kteréž nasycení slibuje lačnícím a žíznícím po spravedlnosti. Který jest smysl těch krásných slov? Že všichni kdož opravdově touží po pravdě, najdou ji a všichni, kdož snaží se dojíti mravní dokonalosti s pomocí boží jí dojdou a s ní i toho věčného stolování.

Mluví zde Pán obrazně, jak ani jinak o těchto věcech mluviti se nedá a hlad a žízeň zde srovnává s touhou po spravedlnosti a pravdě. Slibem svým pak zaručuje, že každá ta duše najde zcela určitě pravdu, najde i svatou dokonalost.

Jest ve sv. Písmě vyslovena nám podobná pravda: »Dobrý jest Hospodin duši, která ho hledá.« Tu svatou touhu poznati Pána Boha nenechá Bůh neukojenou a kdyby měl dáti mu andělské zjevení, učiní tak, nebo dobrý jest každinké duši, která jej hledá. Tak poroste spravedlnost jako zrno hořčičné z evangelia. Tuto pravdu radostnou budeme dnes rozjímati hlavně na příkladech biblických a ze života svatých.

Pojednání.

Kdo lační po poznání pravdy boží, toho Bůh milostivý nenechá blouditi a dá mu poznati sv. pravdu svou, a kdyby přirozené prostředky nedostačovaly, dá Bůh prostředky nadpřirozené, aby ten sv. hlad a žízeň po pravdě ukojil.

Přirozené prostředky jsou: slovo boží hlásané, slovo boží psané, slovo boží rozjímané v duši naší. Kdo těmito prostředky pohrdá, ten nemá pravý a skutečný hlad a žízeň po pravdě. Jako kdo lační opravdu, vezme i prostý chléb a jím se ukojí, tak lačnící po pravdě béře i prosté nelíčené slovo boží, aby jím se sytil k životu věčnému, neboť nezpíváme nadarmo: »Jenž jest pokrm našim duším.« Kdo slovem božím ať hlásaným, ať psaným a modlitbou rozjímavou pohrdá, ten nelační po spravedlnosti a ten nebude nasycen, nedojde k poznání pravdy boží.

Jsou však okolnosti, místa a doby, v nichž nelze touto cestou poznati spravedlnost boží a tedy jinými prostředky Pán Bůh ukájí náš hlad po spravedlnosti. Svaté Písmo Nového Zákona nám vypráví tak dojemný a krásný příklad o pohanském celníku Korneliovi, který byl nábožný a bohabojný se vším domem svým, čině mnohé almužny a modle se k Bohu vždycky. Tento po spravedlnosti toužící muž povoláním svým byl mimo kraj působnosti apoštolské, tedy mimo prostředky přirozené. Bůh v milosrdenství nenechal ho marně hledati pravdu a spravedlnost království božího. Kornelius v hodině modlitby své denní *zřetelně* vidí anděla božího řkouciho: »Kornelil« A Kornelius popatřiv s bázní na něho řekl: »Co jest, Pane?« »Modlitby tvé a almužny vstoupily na pamět před tváří boží. A nyní pošli muže nějaké do Joppe, a povolej nějakého Šimona, jménem Petra. Ten jest hospodou u nějakého Šimona koželuha, jehož dům jest u moře. Ten poví tobě, co bys měl činiti.« Toť známý děj ze skutků apoštolských, kterak první pohan byl přijat od Petra do církve. Lačněl a žíznil po spravedlnosti a byl nasycen, podivnou cestou byl přiveden Petr k němu, a skrze Petra vycvičen ve sv. evangeliu. Sk. 10.

Podobně *sv. Justin,* pohanský mudrc, prostudoval všechny systemy filosofií, aby ukojil svou poctivou touhu po pravdě, ale marně, protože v žádné filosofii lidské není útěcha božská. Ale Justin spravedlivý nezůstal lačný. Bůh jej nasytil pravdou sv. Procházeje se na břehu Tibery setkal se s neznámým starcem, který s ním hovor začal, základy víry křesťanské mu tak přesvědčivě předložil, že Justin stal se z pohanského filosofa prostý věřící a to tak pevný, že napsal dosud zachovanou »obranu« a sám i mučednickou smrtí zpečetil víru svou a mezi sv. mučedníky jest čítán. Co nám praví tento jeho způsob vyučení? Že Bůh nikoho nenechává bez poznání pravdy, když po ní lační a žízní. Ovšem tímto lačněním a žízněním se nerozumí zvědavé dloubání v pravdách sv. náboženství aneb hádání se s Pánem Bohem, nýbrž sv. touhu Boha lépe a lépe poznávati, jemu lépe a lépe sloužiti, víc a více milovati, nenechá dobrotivý Bůh bez ukojení.

My máme v Písmu svatém i jiný příklad, že Bůh sv. hlad a žízeň po spravedlnosti nenechává neukojený: na *sv. třech králích*. Kterážto slavnost se nazývá zjevení se Páně pohanům. Oni patřili k duším toužícím po poznání pravdy boží, byli bohabojní, ač pohani, a proto jim Bůh dal do srdce, že poznali, co divné souhvězdí znamená, poslechli a našli Pána a klaněli se jemu.

Už náš *přirozený rozum* od Pána Boha tak jest nadán, že přirozeně a jistě Boha poznati může a musí, a když jest nepředpojatý a správně užíván bývá, jest omilostněn třeba podivnou cestou boží, že ku křesťanskému poznání pravdy bude přiveden.

Brzo nám připadá slavnost *sv. panny Barbory*, dívky bohabojné, která pohanské zpustlosti nenáviděla, protože už pouhý rozum ji vedl, že nemůže tím způsobem býti Bůh uctíván. Jako pohanka byla v podezření, že by se mohla kloniti ku víře křesťanské a proto ji otec odloučil od všeho styku s lidmi a ve věži ji choval. Ale Bůh nenechal ji ani ve věži bez poznání sebe, ale ona rozjímajíc ve věži o božských věcech, přivedena milostí boží k poznání křesťanské pravdy i bez kázání slova božího a zpečetila víru svou i smrtí. Proto se vyobrazuje s věží, která má tři okénka — znamení Nejsv. Trojice, kterouž víru poznala a vyobrazuje se s nejsv. svátostí oltářní, že ona i ji poznala a nasycena byla. Zase to důkaz pro tu pravdu kázanou: blahoslavení lačnící . . .

K těmto uvedeným již příkladům z dob starých by bylo třeba uvésti příklady z dob novějších, kterak Bůh duše dříve bloudící, ovšem bez své viny, přivedl do svého ovčince církve sv. ku poznání pravdy katolické. O těch obtížích a obětech, které se kladou v cestu při návratu do ovčince církve boží, my, kteří jsme bez své zásluhy se zrodili z rodičů katolických, nemáme ani ponětí. Proto si tak málo církve vážíme, tak málo ji milujeme. Kdežto ty duše, které byly mimo církev sv., a teprve tou svatou touhou poznali pravdu boží na zemi dokonaleji, musili přinésti značné oběti, ale za to daleko více si vážili poznané křesťanské pravdy, kdežto mezi námi se velmi často hřeší proti Duchu sv. tím, že se odpírá poznané křesťanské pravdě. Taková duše shledává všecko, co by jen drobet zdání mělo, aby nemusila pravdu přijmouti, dle ní žíti.

Kdežto vidíme, že z nejvzdálenějších končin, za okolností velice těžkých přišli a přivedeni byli lidé ku poznání křesťanské pravdy a katolické církve, vidíme tisíce lidí mezi katolickými chrámy a školami choditi, kteří neznají ani nejzákladnější pravdy zjevené víry křesťanské, neznají je, protože po nich nelační ani nežízní. Jejich duše jest ráda, když o tom vůbec neslyší. Ubohá duše bloudící, nebudeš nasycena, *nebudeš - blahoslavenou*! Cítíte tu tíhu slova?

Ještě v jiném smyslu lze bráti slova Páně. Lačněti a žízniti po spravedlnosti lze vzíti i v tom smyslu: pečlivě, svědomitě zachovávati přikázání boží, aneb horlivě Bohu sloužiti a moci jeho lásku a dobrotu hlásati. Kdo tuto touhu má, Bůh mu dá pomoc a sílu, aby tak mohl učiniti. Ten hlad a žízeň bude ukojen. Nikdo

se nelekej, že v této snaze budeš bez pomoci. Jest to článkem naší víry, že každému člověku k zachování přikázání Pán Bůh tolik milosti a pomoci dává, aby to vyplniti mohl.

Na Moravě v Tasovicích žil zbožný synek Klement Maria Hofbauer, který byl vyučený pekař, který však toužil jako kněz pracovati na spáse duší a hlásáním slova božího hájiti sv. pravdu. Lačněl a žíznil po tom. Přes tisíceré potíže přišel k povolání svému, a stal se missionářem; od sv. Alfonse byl přijat do jeho kongregace redemptoristů, ve Varšavě a ve Vídni velmi mnohé obrátil i mezi nejučenějšími professory universitními ku sv. křesťanské víře. Jeden z jeho obrácených professorů leží na vyšehradském hřbitově, jest to P. Madlener, dříve professor mathematiky. Klement M. Hofbauer zesnul v pověsti svaté ve Vídni 1820 a záhy prohlášen za blahoslaveného. Pekařský tovaryš lačnící a žíznící po spravedlnosti, došel svého ukojení, ano blahoslaveným byl prohlášen.

Podobný příběh jest znám ze života ctihodného P. Kolpinga, ševcovského tovaryše, který po mnohých nesnázích stal se knězem a pak apoštolem katolických tovaryšů, aby jim nahradil domov ve velikých městech. On toužil po této práci a proto mu Bůh dal vytrvalost, aby ji mohl dokonati. Od mnohých jest ve vděčné památce pro mnohé dílo, které vykonal ve prospěch řemeslníků.

I ještě v jiném smyslu lze bráti tuto přípověď Páně. Který pokrm nám nejvíce ke spravedlnosti pomáhá, než to přesvaté tělo Páně. Kdo po něm touží, nezemře bez něho, protože jest slíbeno všem, kdož lační a žízní po spravedlnosti, že nasyceni budou. Dobrý jest Hospodin duši, která ho hledá.

Zde máme krásný příklad ze života sv. Stanislava, mládence, který z vůle bratrovy obklopen jinověrci, kteří mu katolickou církev i jeho úmysl Bohu sloužiti v tovaryšstvu Ježíšovu měli zoškliviti, upadá do těžké nemoci, v níž si přeje přijmouti tělo Páně. Jinověrci nejenom že mu nevyhoví, ale brání, aby neměl k němu nikdo přístupu. Zemře Stanislav bez chleba nebeského, nebo bude nasycen? Dle slov Páně můžete lehce uhodnouti. Stanislav z ruky andělské ve své komůrce ve Vídni přijal tělo Páně, a byl nasycen chlebem andělským věrně dle slov Páně: Blahoslavení . . .

Jest zajisté do očí bijící, že všichni lačníci po vyplnění povinností spravedlnosti docházejí splnění své touhy. Jest více než podivuhodno, kterak lidé, toužící po přijetí sv. svátostí, kolikráte za okolností velmi těžkých podivuhodným způsobem docházejí své touhy. Příklady toho jsou v životě nejobyčejnějším Uvedu jen jediný ze života pařížského duchovního správce. Byl volán k nemocnému. Ulici a číslo domu našli, ale v domě hledají dveře a přijdou do komůrky tmavé, v níž slyší sténání nemocného. Jde k němu v předpokladu, že jest to onen nemocný. Nemocný děkoval, ale divil se, kterak se o tom dověděl, když nikdo nechtěl mu tu službu prokázat a kněze zavolati. Věc se vysvětlila brzy.

Adresa, buď byla špatně sdělena anebo rozuměna, přivedla kněze s nejsvětější svátostí k nemocnému docela opuštěnému, toužícímu po sv. svátostech. Bůh nezapomíná na svůj slib: dobrý jest Hospodin duši, která ho hledá.

Za to však máme příklady velmi odstrašující, že nedochází této milosti, kdo po ní netouží. Dím příklad na knězi, o němž k výstraze vypráví Alban Stolz ve svém spise: »Ruka píšící na stěně a písku«. Vypráví o knězi velmi zapomenuvším se nad svým povoláním. Zejména nad povinnostmi k nejsvětější svátosti oltářní. Mši sv. nedbale sloužil, opomíjel. Náhle onemocněl. Chtějí mu přinésti tělo Páně, hledají klíček od svatostánku, ale nemohou ho najít; konečně jej naleznou, chtějí otevřít, ale nemohou; konečně otevrou — a zatím kněz zemřel — protože blahoslavení, kteří lační a žízní po spravedlnosti, oni nasyceni budou.

Prosím vás, drahé duše, učiňte si svaté a pevné předsevzetí, že chcete si v čas v nemoci vaší vzbuditi touhu po nejsvětější svátosti oltářní, po tom chlebu nebeském a závdavku nesmrtelnosti, abyste byli připočteni k těm lačnícím a žíznícím po spravedlnosti, kteří nasyceni a blahoslaveni budou. *Fr. Vaněček.*

Neděle XXVI. po sv. Duchu.

Pokrok.

Milí křesťané! Kdybychom chtěli vyjádřiti jedním slovem, co hlásá Spasitel dnešním podobenstvím o zrnu hořčičném a o kvasu, mohli bychom říci: pokrok. Jakže? Již Syn boží byl by učil pokroku, který se stal mocným heslem celých národů i jednotlivých stavů a lidí teprve za našich časů? Ano, tak jest.

Syn boží hlásal první, že člověčenstvo vůbec a každý člověk zvláště stále se má zdokonalovati, že stále má v dobrém prospívati nebo pokračovati. Předpověděl zajisté o své církvi, že bude jako bylina z hořčičného semene stále růsti a sílíti a mohutněti a jako kvas víc a více pronikati lidskou společnost na zemi. Čímž nám dal naučení, že i my sami máme se zdokonalovati, že si máme hleděti pokroku. Ovšem není pokrok jako pokrok. Je pokrok dobrý, rozumný, zdravý, bohumilý a spasitelný, a je pokrok zlý, nerozumný, nezdravý a záhubný. V čem záleží první i druhý pokrok, ukazují jasně dějiny českého národa.

Dějiny, příběhy a osudy našeho národa jsou nám známy teprve od té doby, kdy se stal křesťanským. Křesťanským pak se stal náš národ teprve v druhé polovici devátého století, když přišli na Moravu apoštolové slovanští, sv. Cyrill a Method, kteříž obrátili na víru křesťanskou knížete českého Bořivoje a manželku jeho Ludmilu, jakož i přední hlavy národa. Símě sv. evangelia padlo na půdu dobrou a šťastně se ujalo. Potom, jak praví náš přední dějepisec Palacký, kn. III., čl. 1., rostlo v zemi české silou vlastní, která mu již nedala zahynouti. Slovem a příkladem

domu knížecího a panstva českého šířila se víra křesťanská v Čechách rok od roku více, tak že za sto let mrákoty pohanství skoro nadobro ustoupily světlu pravého náboženství.

Aby toto světlo vždy více se šířilo a vždy více zapuzovalo temnosti starých bludův a pověr, o to usilovalo netoliko duchovenstvo, nýbrž i panstvo, zvláště z rodu panujícího. První panovníci křesťanští v Čechách pokládali za svou nejpřednější povinnost, kněžstvo křesťanské do země povolávati, je na hradech a městech usazovati, jim časné živobytí zabezpečovati k vůli dílu apoštolskému mezi lidem, chrámy a kláštery stavěti, moudré zákony vydávati, aby všechen lid řídil se zákonem božím v životě veřejném, domácím i soukromém. Takovým způsobem položen byl jedině bytelný a trvanlivý základ pokroku. Čechové, jsouce vzděláni v pravé křesťanské víře a utvrzeni v čistých, z víry plynoucích mravech, zdokonalovali se ve všech ostatních oborech.

Zřizovali školy, vzdělávali ducha ve školách domácích i cizozemských, skládali a vydávali knihy, pěstovali zpěv a hudbu, malířství, sochařství a stavitelství, provozovali orbu, sadařství, vinařství, obchod a řemesla. Nevyšinuli se na vrchol všeho toho najednou, jedním rokem nebo jedním stoletím, ale pomalu, ponenáhlu, po stupních, zticha a zvolna. »Křivdu zajisté činili bychom svým dávným předkům,« praví náš dějepisec Palacký, V., 3., »kdybychom si je chtěli představovati jako surovce a polodivochy, lpící pouze na zvířecí stránce lidské bytosti. První Čechové křesťanští rovnali se co do vzdělanosti a ušlechtilosti ducha i svým nejlepším sousedům a předcházeli mnohé jiné dobrým příkladem.«

A čím to, medle, drazí v Kristu, že předkové naši v prvních stoletích křesťanských byli čím dále tím zbožnější, moudřejší a mravnější? To bylo tím, že stáli pevně ve víře, kterou přinesli do Čech a na Moravu sv. Cyrill a Metňod. Smíme-li říci, že předkové naši, pokud se drželi víry křesťanské jako záštity s nebes dané, neznali, nemilovali a nesledovali pokroku? Nikoli, to by byla nezasloužená pohana našich dávných předků. Oni znali, ctili, milovali a sledovali pokrok. A co je pobádalo k pokroku? Nic jiného, nežli křesťanské náboženství, jímžto byli proniknuti jako nějakým kvasem. Tedy jaký byl jejich pokrok?

Byl dobrý, poněvadž plynul ze srdce věřícího; byl rozumný, poněvadž se srovnával s rozumem; byl zdravý, poněvadž jim nikterak neškodil; byl bohumilý a spasitelný, poněvadž sloužil k oslavě boží a k jejich blahu časnému i věčnému.

Tento pokrok českého národa dostoupil svého vrcholu v století čtrnáctém za otce vlasti, krále Karla. Všeobecný pokrok přinesl mnohým hojnost časných věcí, mohovitost, bohatství, blahobyt. Všeobecný blahobyt zplodil u mnohých pýchu, tato pak zplodila mudrování. Mnozí vynikající Čechové počali viklati jednotlivými články křesťanského náboženství. Povstali Husité, kteří pochybovali o božské moci a vážnosti papeže, biskupů a kněžstva; prohlašovali Písmo sv. za jediný pramen zjeveného náboženství, zavrhujíce ústní podání církve; chtěli, aby se mohlo hlásati slovo

boží svobodně, od kohokoli, kdekoliv a jakkoli; tvrdili, že svátost oltářní se má přijímati pod obojí způsobou.

Těchto a jiných novot náboženských hájili mnozí tak houževnatě a urputně, že povstaly z toho v zemi naší nesčíslné hádky, různice a boje, tak zvané husitské války. Když pak po letech všechen ruch válečný utichl, objevil se smutný následek. Lid v mravech sesurověl, ochromena také podnikavost a pokrok v obecných živnostech, obmezených na nevyhnutelné všední potřeby, jak popisuje náš přední dějepisec Palacký, XIV., čl. 7.

Husité jako novotáři náboženští vzali za své ke konci šestnáctého století, neboť se přebarvili na stoupence Luthra a Kalvína nebo protestanty. Pokročili však měrou úžasnou v zavrhování rozličných článků křesťanského náboženství, až jim nezůstalo skoro nic jiného, nežli víra v nejsv. Trojici, v božství Kristovo, Písmo sv. a desatero božích přikázání. Následkem různic náboženských povstala opět třicetiletá válka, potom byl přiveden národ český opět k jednotě křesťanské víry, ale byl tělesně i duševně tak vysílen, že se nemohl po dvě stě let vzpamatovati a nabýti bývalého vědomí národního. Tu se ujali českého národa jeho přirození vůdcové, kněží, a budili ho k novému pokroku na základě katolické víry a mravů z ní vyplývajících. A pokrok českého národa utěšeně se vzmáhal, až do revoluce před padesáti lety (1848), od kterého času opět se odpoutávají duchové od pravého křesťanského náboženství, tak že se již hlásí k holé nevěře, nazývajíce bohem peníze nebo přírodu, nebo svůj rozum neb i své tělo hříšné.

Tito lidé snaží se, by čím dále, tím více se vybavili z poslušenství Boha a církve, by čím dále, tím směleji pohrdli křesťanskými obyčeji, by čím dále, tím dříve se odkřesťanili a opět se popohanštili.

A proto mají plná ústa pokroku, nazývají se ctiteli a přáteli pokroku nebo pokrokáři, pokročilci, pokrokovými, ty pak, kteří se drží pevně náboženství, nazývají zpátečníky. Ale poněvadž, jak napsal moudrý Šalomoun, Kaz. 1, 10., nic nového pod sluncem, můžeme říci, že pokrok bez pravé víry a mravnosti vyplatí se nám Čechům dvacátého století, jako se vyplatil našim předkům za bojů husitských a za války třicetileté. Pokrok, který se nezakládá na pravém náboženství a na dobrých mravech, ale od nich se vymaňuje, je pokrok zlý, poněvadž pohrdá dobrem nejvyšším, pramenem všeho dobrého; je pokrok nerozumný, poněvadž odporuje rozumu; je pokrok nezdravý, poněvadž činí člověka jednostranně vzdělaným; je pokrok záhubný, poněvadž mu strojí časnou i věčnou zkázu.

Je-li tomu tak, bratří moji, budiž nám všem stálým a vrchním pravidlem života: Pokrok. Nechť vše, co je našeho nebo nás se týče, den po dni je lepší, úhlednější, krásnější, dokonalejší, výnosnější a užitečnější. To však se musí díti jako vzrůst byliny nebo kysání těsta zticha a zvolna, přirozeným postupem, zachováním víry a dobrých mravů jakožto základu, ne kvapně a ná-

silně, ne se škodou na duši a na svědomí. Především třeba sebe stále zdokonalovati, k pravzoru vší dokonalosti, k Bohu, stále se připodobňovati, k cíli od Boha uloženému stále se přibližovati dle slov sv. apoštola, řkoucího: »Bratří! Já nemám za to, že bych byl již dokonalý, ale to jediné činím, že na ty věci, které jsou v zadu, zapomínaje, k těm pak, které jsou z předu, úsilně chvátaje, k uloženému cíli běžím, k odplatě svrchovaného povolání božího.« Fil. 3, 13—14. Ano, budeme-li úsilně chvátati k svému cíli svrchovanému, ke spojení s věčným dobrem, budeme kráčeti cestou pravého pokroku, vedoucí k Tomu, jenž řekl: »Já jsem alfa i omega, počátek i konec.« Zjev. 21, 6. Amen. *Kl. Markrab.*

Neděle XXVII. a poslední po sv. Duchu.

»Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou.«

Do hrůzy, líčené slovy Páně v evangeliu právě čteném, padá jako paprsek sv. naděje slova v textu uvedená.

Jedno z nejkrásnějších slov jest milosrdenství. Ono člověku dodává naděje vždy a musí býti vždy v nás naděje v milosrdenství boží. Milosrdenství boží však jest podmíněno milosrdenstvím naším k člověku a tu platí slovo Páně: Jakou měrou budete měřiti, takovou bude i vám naměřeno. Když jste měli ve všech svých skutcích milosrdnou míru, bude Bůh také milosrdně s vámi jednati. Dnes tedy béřeme za předmět rozjímání páté blahoslavenství Páně: Blahoslavení milosrdní . . . Budeme rozjímati, *jak milosrdenství nám otevírá srdce lidí* v díle I. a *jak nám otevírá Srdce Páně* v díle II., abychom konajíce milosrdenství, našli spravedlnost boží.

Pojednání.

I.

Jdouce po českých krajích, shledáváte se často s kostelem sv. Martina. Každý zná jeho život, ač jest z krajiny vzdálené. Jeho skutek milosrdný, vykonaný ještě v době jeho katechumenátu, mu otevřel srdce lidská. Úcta k němu stala se lidovou.

Příští týden jest sv. Mikuláše, jehož zná každé dítě a těší se na jeho den. Odkud to, že tolik se vryl do srdcí lidských? On nenapsal spisů velkých, a přece má takový pomník v srdci lidí i nejmenších. Právě jeho milosrdenství, které šlo až do podivínství, podle soudu světského, to milosrdenství otevřelo mu srdce lidská.

V Paříži při kruté revoluci, když všechno bylo zvráceno, zůstal obraz jednoho světce úplně netknut. Byl to obraz sv. Vincence de Paula, onoho organisátora podpory chudinské v duchu sv. víry křesťanské. Nic tak neotvírá srdce lidská, jako milosrdenství.

Jest to zaslíbení boží, a proto pozorujete, že člověk, jenž milosrdný jest v soudu a ve skutku, má i v srdci lidském celkem nejlepší úsudek a obrázek o sobě.

Ale ono milosrdenství proměňuje též naše srdce vlastní. Není šlechtictví krásnějšího nad srdce milosrdné. »Nejlepší cit jest milosrdenství,« bylo pravidlem křesťanských řádů. Proto také milosrdenství jest jenom výplodem víry křesťanské a nemělo ctitelů mezi pohanstvem. Ty skutky milosrdné, které jsou olejem mezi námi a podmínkou spasení, ty vznikly ve škole Pána Ježíše. Bez něho nebylo by péče o nemocné, bez něho nebylo by domu pro pocestné, nebylo by skutků milosrdných. Všechny ústavy, kolik jich zná svět, vzaly původ svůj z víry křesťanské: nalezince, sirotčince, nemocnice, péče o hluchoněmé, slepce, nevědomce, to jsou všechno ovoce se stromu víry křesťanské. Právě víra sv. proměnila srdce lidská v milosrdná, pravé šlechtictví duší!

Milosrdenství sílí též duši. Kolik jich jest, kteří si proženou kulkou hlavu, protože jsou nespokojeni a rozerváni. Kdyby byli milosrdnými a podívali se na mnohé kolem, kteří v daleko horším postavení jsou, pracují, trpí a s klidem a veselím konají svou povinnost, oni by získali duši své pokoje, jakého ani nepoznali.

Nejklidnější jsem byl, když jsem kdys opustil »dům milosrdenství« ve Vídni, v němž dochovávání jsou nezhojitelní nemocní, praví lazarové, aneb jak je kdos nazval: »krále bolesti«. Přes 300 nemocných, kteří nezhojitelným neduhem stiženi jsou, leží pod jednou střechou. Pohled na ně, jejich odevzdanost a tichost, ta činí teprve vzácný každý dar, který nám Bůh dává. Člověk milosrdný jest pevnější v kříži svém a sám požívá více a čistších radostí, než člověk bez milosrdenství. Proto pravil sám Spasitel, že jest lépe dáti, než bráti. Milosrdenství jest růžový keř, na němž kvetou růže tvé odměny. Chci uvésti legendu ze života sv. Alžběty. Tato milosrdná žena, jako náruživý lovec po zvěři chodí, tak ona po chudých, tak že někdy musila ukrývati skutky své milosrdné, aby nebyly nápadné Tu stalo se, praví legenda, že nesouc dárky pro své chudé v zástěře svého šatu, potkala na schodech manžela svého, který se jí tázal, co nese v klíně Ona použila slov obojetných a obrazných, a řekla: růže, z nichž upletu sobě věnec na hlavu. I chtěl manžel viděti růže, nebo byla právě doba, kdy růže nekvetly. Když zástěru rozbalil, viděl skutečně vonné růže, z nichž jednu si vzal Tuto legendu zobrazují obyčejně ze života sv Alžběty a ona jest obrazným poučením, co jest milosrdenství pro nás. Pozorujte růži, jak roste Z černé země, která není ani bílá, ani červená, vyrůstá zelený keř, jenž rozkvétá na slunci božím. Z těch věcí, kterými milosrdenství se prokazuje, povstávají duchovní růže, jimiž se duše krášlí a které jsou před Pánem Bohem milé a ceny trvalé.

Toť známý už příklad kazatelů, že vyprávějí o přátelích člověka. Jedni opouštějí člověka hned a nejdou ani krok s ním po smrti, druzí jdou až ke hrobu, a třetí jdou dál, než prkna z rakve, až před tvář boží. Ti první, to jsou pole a domy a majetek tvůj, který máš v světnici své, druzí jsou tvoji přátelé, kteří jdou až ke hrobu a setrvají do konce a konečně jsou tvé skutky, z nichž ony milosrdné jdou až před tvář boží, jsou tvoji mocní advokáti, dle

slov Páně: Blahoslavení milosrdní. Jsou tedy naší duši všechny milosrdné skutky — byť byly sebe nepatrnější — našimi velikými dobrodinci. Obraťme oči své nyní k Bohu a uvažujme, čím jest milosrdenství před ním.

II.

Milosrdenství boží mají slíbené milosrdní. Už Sirach praví že jako voda hasí oheň, tak milosrdenství hříchy (3. 33.), a proto svatí Otcové dávají radu hříšníkům: Vykup se svými penězi ze svých hříchů. Postup jest ten, že milosrdnými skutky si zabezpečujeme milosrdenství boží, které v tom spočívá, že nám Bůh odpouští hříchy, když činíme pokání. Dar pravé kajícnosti, která nám získá odpuštění a milost, ten dar bývá nejlépe získáván skutky milosrdnými. Máme toho krásné příklady. Zmínil jsem se o setníku Korneliovi. Ten příklad se tisíckráte opakuje. Sv. Markéta Cort. klesla hluboce, že dvěma nemanželským dítkám stala se matkou, jsouc v domě vznešeného před světem šlechtice, v tomto hříšném stavu, ale byla si vědoma jak hříšnosti, tak povinnost pokání a proto dávala hojně almužen. Ty skutky milosrdné získaly jí obrácení pravé, tak že ji ctíme mezi svatými.

Klement Brentano, spisovatel, který neměl víry, ale mnohé milosrdných skutků dělal, došel zvláštní milosti, že nejprve obživla v něm víra křesťanská, pak láska k pokání, a konečně dostal tu milost, že ho Prozřetelnost boží přivedla k loži Kateřiny Emerichové, která proslula svými zjeveními o umučení Páně. Ty on napsal; za to dal spáliti všechny spisy své, jimiž se odchýlil od křesťanské víry a umíraje šťastně a blaženě, držel katechismus v ruce, jako nejbezpečnější filosofii a nejlepší. Došel milosrdenství pro své milosrdenství

Proto užíval sv. Jan z Boha při sbírkách na své nemocné které ošetřoval v nemocnici, slov: »Bratři, čiňte sami sobě dobře.« On neříkal, dejte na mé nemocné, aneb dejte chudým, ale: »Dělejte sobě dobře, protože děláte své duši dobře« Vždyť to praví archanděl Rafael o Tobiášovi: »Almužna vyprošťuje z každého hříchu a ze smrti, a nenechá duši přijíti do temnoty.« Není skutku který by sv Otcové a církev sv. tolik doporučovali, jako milosrdenství. Výroky jejich jsou plny lásky a víry. Sv. Augustin praví »Bůh nedopustí, aby člověk, který konal milosrdenství, zahynul,« to jest úplně dle slov Páně, že dojde milosrdenství Páně: »Milosrdní buďte, a milosrdenství dojdete.« Bůh mu dá dar sv. kajícnosti. Sv. Jeroným se dokládá svou zkušeností, že neviděl, aby milordný nešťastnou smrtí sešel se světa. Totéž povídá sv. Vincenc de Paula, řka, že každý, kdož milosrdenství konal, má zabezpečenou lehkou hodinku smrti.

Milosrdenství jest setba, která vzchází na onom světě. Jest to obchod s věčností. Zde sejeme porušitelné a vzejde neporušitelné; jako mravenci buďme pilni v milosrdenství. Mravenec shromažďuje pro zimu, my pro věčnost. Kupcova výhoda spočívá v tom že co lacino koupí, draho prodá. V té výhodě jsme, konajíce

milosrdenství. Kalich vody studené neztrácí před Pánem Bohem svou odměnu.

Však duše drahé, tak vznešené dílo ďábel nenechá bez překážky! Kterak by to mohlo býti, aby nechtěl zkaliti milosrdný skutek. Tu řekne tomu, kdož milosrdenství chce prokázati: vždyť toho není hoden. Ale zdaž jsme my hodni milosrdenství božího, na to nevzpomíná. Proto volám: Buďme milosrdní!

Nebo hned s jinou výmluvou jest nepřítel po ruce: vždyť toho špatně užije a Bůh ví, na co to dá, ale že my rovněž darů a milostí božích neužíváme k tomu, k čemu se jich nám dostává od Pána Boha, na to zapomínáme, proto buďme jen k vůli sobě milosrdnými.

Ale jak máme býti milosrdnými, když sami nemáme? Buď milosrdný v myšlenkách a posuzuj vždy milosrdně, cokoliv vidíš kolem. Suď milosrdně, a oni tě také budou milosrdně posuzovati. Buďme v slovech milosrdní a užívejme vždy mírného slova na místě prudkého. A slovo buď míněno tak, aby v druhém zanechalo co možná nejlepší a nejmilejší dojem.

Máme nejen skutky milosrdenství tělesného, ale také duchovního, které každý konati může a má. V neděli navštíviti nemocného, jaký to výborný skutek pro něho, který opuštěn leží, a zase jaké výborné poučení pro návštěvníka, vidí-li konec všech věcí a v nemocném navštívil-li Ježíše Krista. Jaký užitek musí přijíti z toho skutku?

O posledním soudu jedná sv. evangelium dnešní. O něm druhdy mluvil Spasitel, jak přijde Syn člověka s anděly božími a rozestaví veškeré lidstvo na dvě strany: milosrdných a nemilosrdných. Prvním praví: Pojďte ke mně — a druhým: Odejděte ode mne!

Svatá záruka z milosrdenství božího jak musí nám býti milá. Nesuď, nebudeš souzen, odpusť, bude ti odpuštěno, dej, a bude ti dáno, buď milosrdný a milosrdenství dojdeš. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XXVII. a poslední po sv. Duchu.

O zkáze Jerusalema a posledním soudu.

»Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.« Mat. 24, 35.

|— Dvě události v dnešním evangeliu. —| Dnes, v poslední neděli církevního roku, mocným a důrazným způsobem zpečečtuje církev svou víru, že vše, co po celý rok sv. evangelium o Ježíši Kristu nám zvěstovalo: jeho slova, jeho skutky, jeho zaslíbení na věkověčné časy zůstává nezvratnou pravdou.

Na důkaz toho předkládá nám dvě události, které Pán předpověděl svým učedníkům: konec a záhubu Jerusalema a konec a záhubu viditelného světa.

Dva děje, na pohled rozdílné a přece tak úzce souvislé, neboť oba velikým hlasem opakují ozvěnu slov Páně: »Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.«

Dva děje, časem rozdělené a přece tak spříbuzněné, neboť při obou hrozným a úchvatným způsobem vystupuje Ježíš Kristus jako soudce nevěry a prostopášnosti lidské.

První z těchto se již odehrál. Plamennými a krvavými písmeny zapsána jest záhuba velikého a svatého druhdy města Jerusalema v dějepisu člověčenstva, ty rumy a rozvaliny sionské a ta krev, která prosákla ulice města Davidova, volají k nám, že pravda bylo, co Ježíš Kristus předpověděl.

Jestliže však první děj, předpověděný Pánem, se naplnil a sice doslovně naplnil, naplní se i druhá událost, konec, záhuba celého světa — všeobecný soud.

Obě tyto události dokazují nám tedy božství Ježíše Krista, neboť, naplnila-li se již jedna část jeho slov, je to nezvratným důkazem jeho vševědoucnosti a i jeho spravedlnosti.

Oba tyto děje mocně vybízejí nás, abychom se obrátili k Bohu, pokud nám jest Otcem milosrdným, aby nás nepřekvapil jako soudce přísný a spravedlivý.

Obracím tedy, nejmilejší, pozornost vaši na dvě události tyto, a sice: I. *na záhubu a soud města Jerusalema* a II. *na konec a soud celého světa.*

Pojednání.

I.

[— Vyvolení národa israelského. —] Od pádu Adamova až do smrti Ježíše Krista na kříži táhne se člověčenstvem jako červený pruh jedna řada skutků milosrdenství božích.

Jako vinnici svou nejmilejší štípil Hospodin národ israelský, vyvolil jej z obecné záhuby pohanské, rozmnožil jej jako hvězdy na nebi, vyvedl jej z poroby egyptské do země, mlékem a strdí tekoucí, dal mu zákon a blaženou naději, že z jeho středu vzejde Ten, v němž požehnána budou všecka pokolení země.

[— Péče boží o národ israelský. —] A když usídlil se Israel v zemi, zaslíbené svým praotcům, bydlil jediný a pravý Bůh na hoře Moria v chrámě Šalomounově, posílal k lidu svému proroky, kteří udržeti měli v něm víru a naději v příští vykoupení a upevňovati radostnou touhu po dni blahého příští Spasitele světa. A i když splácel lid israelský Bohu svému nevděkem a nevěrou, trestal jej sice a šlehal hněv boží vyhnanstvím v Babelu a Assyrii, ale on přece vzhlédal očima milosrdnýma na něho a opět opakoval přislíbení budoucího Vykupitele. Mojžíšem a Danielem předpověděl čas jeho narození, Davidem rod, z něhož vzejde, jakož i smrt i oslavení jeho a Micheášem místo narození jeho.

Tak měl národ vyvolený jasný obraz budoucího svého Vykupitele.

[— Nevděk jeho. —] Ale ten zpupný, nevěrný, zrádný lid, kterak že se odměnil Bohu za všecka dobrodiní? Milosrdenství

Hospodinovo posílalo k němu proroky, a synové národa toho drzou, bratrovražednou rukou kamenovali tyto posly boží!

Ale ještě se neodvrátil Pán od lidu toho; jeho milosrdenství, jeho láska překonala takřka sebe samu, neboť v plnosti času, když odňata byla berla od Judy, sestoupil Syn boží a uprostřed národa israelského vzal na sebe tělo lidské, to byla náplň, to byl vrchol milosrdné lásky boží.

Uprostřed národa israelského narodil se Ježíš Kristus, v jeho zemi rostl, žil, tam chodil od místa k místu, tam hlásal svoje učení o království božím, tam konal svoje divy, v něm založil novou vinnici, v níž On sám byl vinným kmenem a synové národa toho prvními ratolestmi.

A co učinil národ ten svému dobrodinci a učiteli — Mesiáši?

Ježíš Kristus chtěl býti základním, úhelným kamenem jejich spasení a oni pohrdli tímto kamenem; chtěl jej vykoupiti ze smrti věčné a oni mu za to připravili potupnou smrt na kříži.

[— Zavrhli Krista. —] Nadarmo volal k nim: »Hledejte nejprve království božího a spravedlnosti jeho, marně jim hlásal, že království jeho není z tohoto světa, nadarmo proléval nad Jerusalemem hořké slzy, volaje: »Ó, kdybysi bylo poznalo aspoň ty, které věci tobě k spasení jsou!«, marně jim dával výstrahu, že, povrhnou-li základním kamenem spasení, každý se rozrazí, kdož by padl na něj a každého že rozdrtí kámen ten, na koho by narazil — srdce jejich zůstalo tvrdé jako skála.

Čekali Mesiáše světského, který by je zbavil panství Římanů a učinil je pány celého světa, oni zavrhli ten kámen základní, oni volali, křičíce na svého Mesiáše: »Krev jeho přijď na nás i na naše syny, oni postavili svému Stvořiteli za jeho lásku a milosrdenství na Golgotě kříž.

A když Ježíš Kristus jako tichý beránek vypustil svého ducha a celá příroda zachvěla se a zarděla nad tím strašným svatokrádežným zločinem, jejž spáchaly zlořečené ruce toho, ne více vyvoleného, ale proklatého národa na hoře Kalvarii, když země se třásla, skály se pukaly, slunce studem zahalilo svou tvář, hrobové se otvírali a pohan, bije se v prsa, volal: »Jistě Syn boží byl tento!« — židé zůstali zatvrzelými.

Když Ježíš Kristus jako vítěz nad smrtí vstal z mrtvých a zpečetil takto víru ve své božské poslání, všecko bylo marné, ten zpupný, pyšný, zatvrzelý národ se neobrátil. Když brzy na to tisícové a opět tisícové pohanů hrnuli se do bran církve Nového Zákona, synové národa židovského zůstali ve své zaslepenosti zatvrzelí; jako vraždili dříve proroky, jako zavraždili svého Mesiáše, tak prolévali i nadále krev jeho učedníků.

Nuže, a tu dosáhlo milosrdenství boží svého konce.

4000 let čekal, odpouštěl, shovíval Bůh, 4000 let učil, zjevoval se, napomínal, výstrahu dával, ba prosil a zapřísahal, nyní byla míra zpupnosti lidské i lásky boží přeplněna.

»Krev jeho přijď na nás i na naše syny.« volali židé v domě Pilátově, a za 37 let po tom naplnilo se přání jejich.

[— Trest boží. —] Jeden kříž postavili na Golgotě nevinnému a blízko toho místa postavili Římané na sta a tisíce křížů viníkům.

Ten kámen, jejž zavrhli, padl na ně a rozrazil je; Jerusalem padl l. P. 70. po narození a 37. po smrti Ježíše Krista.

Zákoníci a fariseové dobře znali čas, kdy slíbený Mesiáš přijíti měl, a proto brzy po smrti pravého Mesiáše, jehož zavrhli, ustavičně podněcovali lid proti vládě římské.

Právě, jakož byl předpověděl Pán, povstali falešní prorokové, kteří svými kejklemi mámili lid a slibovali mu, že brzy přijde Mesiáš jako mocný král s velikým vojskem; na to zdvihli židé odbojnou válku proti Římanům; velicí zástupové židů shromáždili se r. 70. k svátkům velikonočním do Jerusalema.

Míra nepravostí lidu toho byla vyčerpána. Ježíš Kristus přišel k nim, ale ne více jako tichý beránek, ale jako soudce spravedlivý a užil římského vůdce Tita jako nástroje své hrozné pomsty.

[— Zkáza Jerusalema. —] Právě, jakož byl předpověděl Pán, přišli pohané, oblehli Jerusalem, obklíčili ho náspem, tak že nikdo uniknouti nemohl.

Nastal z toho v městě hlad, nastal mor, tak že padali lidé na ulicích jako mouchy a mrtvoly lidské naplňovaly všecka náměstí, ulice, domy a příkopy celého města.

Nadarmo nabízel mírný Titus všem obleženým milost, otevrou-li brány; zuřiví lžiprorokové ustavičně podněcovali lid, že až bude nejhůře, přijde Mesiáš.

Ba, on přišel, ten Mesiáš a rány jeho mocné pravice rozdrtily to zpupné město.

Aby ušli smrti v městě, spouštěli se mnozí přes hradby městské a běželi k náspu, ale vojáci římští zabíjeli je, hledajíce ve vnitřnostech jejich spolknuté zlato; jiné opět přibíjeli na kříže, tak že nebylo před městem již ani místa, kde by kříž nějaký státi mohl a nedostávalo se ani dřeva ke křížům.

Sedmatřicet let uplynulo, kdy Kristus visel na kříži na Golgotě a nyní na horu tu z okolí jerusalemského pohlíželo na tisíce křížů, hlasitě křičících: »Měl jsi dobře, zavržený Vykupiteli lidu svého, když jsi nad Jerusalemem slzel a jeho zkázu předvídaje, řekl, že přijde na nevděčníky, kteří tebe ukřižují, soužení, jakéhož nebylo od počátku světa až dosavad, aniž kdy bude.«

Ano, tak tomu bylo; nad Jerusalemem brzy ukončen soud boží. Vojsko římské prorazilo zdi města obleženého, dobylo částky po částce, proudem valila se krev po ulicích, tak že na několika místech uhasila požár hořících domů. Lžiprorokové vehnali lid do chrámu, kde všichni v plamenech zahynuli.

Jeden million a stotisíc židů zahynulo za obléhání města, dvakrátstotřicet tisíc padlo jich ve válce mimo město, více než devadesát tisíc bylo do zajetí odvedeno, aby buď za otroky se

prodali aneb hladovým šelmám k roztrhání se předhodili či k nejtužším pracím se odsoudili.

Z nádherného druhdy města nezůstalo kamene na kameni a na rozvalinách zpupného Jerusalema vzkvetlo království boží na zemi, církev Ježíše Krista.

Tak se naplnila slova Kristova o zkáze města, naplní se i jeho předpovědění o zkáze celého světa a o všeobecném soudu.

II.

[— Konec světa. —] V Betlemě zjevil se vtělený Syn boží jako slabé dítko a po celý život svůj prokazoval lidu svému milosrdenství a lásku.

Když však synové národa židovského zavrhli toto milosrdenství, rouhali se této lásce, svatokrádežně usmrtili milosrdného Vykupitele, přišel na ně r. 70. jako hrozný a spravedlivý soudce.

A tak i nyní jeví se nám Pán jako milosrdný Vykupitel, jenž nechce smrti hříšníka, tak i nyní učí, napomíná, ba prosí a zapřísahá, ale právě jako tenkráte mělo milosrdenství jeho konce, tak i někdy nastoupne po milosrdenství a shovívavosti jeho spravedlnost.

Že viditelný svět pomine, víme ze slov Ježíše Krista, a nikterak to neodporuje rozumu našemu, neboť, byl-li Bůh mocen pouhým slovem z ničeho svět vyvésti, bude i mocen svou všemohoucností jej zrušiti.

A po zrušení viditelného světa, po všeobecném vzkříšení těl nastane poslední soud.

[— Oddělení dobrých a zlých. —] Ó hrozný a děsný to bude den! V den ten:

1. rozděleni budou na věky od sebe zlí a dobří.

Na zemi této žijí synové boží a synové temnosti vedle sebe, hřích a ctnost obcují zde pod jednou střechou, vyvolení i zavržení zdánlivě jsou tu spojeni, až přijde však Pán v slávě a velebnosti své jako Soudce věčný, tu budou i zevnitř odděleni od těch, kteří s nimi žili snad pod jednou střechou, v jednom domě.

Tam rozdělena bude snad manželka od muže, matka od syna, bratr od sestry; zavrženým toto rozdělení bude hrozným, pro spravedlivé však budou tam zcela jiné pásky, než které víží zde na světě lidi k sobě; tam jenom láska k Bohu, neporušená ctnost aneb sv. kajícnost poutati bude spravedlivé v jedinou rodinu, milující Boha, milující se vespolek.

2. [— Potrestání hříšníků. —] Den soudu bude dále dnem hrůzy; obrazem jeho byl strašný pád Jerusalema.

Ukáže se v oblacích znamení syna člověka, sv. kříž. Jaká to hrůza pro ty, kteří nechtěli o kříži ničeho slyšeti, kteří posmívali se mu a nevěřili v toto znamení spásy na zemi.

Dnem hrůzy bude den ten, tak že schnouti budou hříšníci strachem a volati: »Hory, padněte na nás a pahrbkové přikryjte nás!«; dnem hrůzy, neboť ten Ježíš, v něhož nevěřili, dle jehož

vůle nežili, bude soudcem, a oni státi budou před ním jako obžalovaní.

3. [— Odměna spravedlivých. —] Ale den soudu bude i dnem vítězství. Tenkráte vítězství slaviti bude moudrost boží, která tak láskyplně a shovívavě nakládala s člověkem; tu vítěziti bude spravedlnost boží, která každému odplatí podle skutků jeho; to bude den vítězství lásky boží, která neustále skláněla se ke skleslým, aby je pozdvihla; den vítězství všemohoucnosti boží, která mocným ramenem svým schvátí zpupnou, nadutou nevěru i prostopášnost zlých.

To bude vítězství vtěleného Syna božího, jenž na světě žil poníženě, pokorně a jako zločinec byl usmrcen.

On sám bude souditi, neboť on si koupil celé člověčenstvo drahým penízem, svou krví. My jsme jeho majetek; vše, co máme, jest jeho, on má právo na nás.

Jemu přísluší tedy odděliti koukol, svázati jej v snopky a uvrci do ohně a pšenici shromážditi do stodoly své.

On rozdělí veškeré lidstvo ve dvě veliké říše, aby na věky korunoval své vyvolené a trestal zavržené.

[— Závěr. —] Nuže tedy, nejmilejší, jelikož poznali jsme, že pravda je, co řekl Ježíš Kristus: »Nebe a země pominou, ale slova má nepominou«, nezavírejme uší svých a nezatvrzujme srdcí svých ke slovům milosrdenství božího. Pád a záhuba města Jerusalema budiž nám spasitelnou výstrahou, aby i nás nezastihl někdy týž pád, táž záhuba v den posledního soudu.

Varujmež se falešných proroků, o nichž v dnešním evangeliu mluví Pán, nevěřme těm, kteří pod rouškou domnělé osvícenosti a blýskavého vtipu rozšiřují nevěru a zradu na Ježíši Kristu; žijme v Pánu a s Pánem, a pak bohdá, až jednou anděl Páně vzbudí nás z hrobů a uzříme Syna člověka, přicházejícího v oblacích, nebudeme musiti schnouti strachem, jelikož uslyšíme z úst Soudce věčného ona slova, plná útěchy: »Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím, kteréž připraveno jest vám od ustanovení světa.« Amen.

† František Ekert.

LISTY VĚDECKÉ.

»Náš křesťanský odkaz.«

Vyňal a přeložil **Josef** hrabě z **Berchtoldů.**

Nesmrtelnost duše.

Velikou máme potěchu v tomto životě ve společnosti milovaných přátel a příbuzných. Ale jak slabá jest ta niť, jež váže přátele a příbuzné vespolek! Páska ta přetržena *může* býti zradou, *musí* však smrtí. Tato myšlenka znepokojuje jako strašidlo, a vrhá temný svůj stín do společenských i rodinných kruhů. —

Jiný pramen vybraných radostí nacházíme, zabývajíce se vědou. A tato radost jest čistší, lepší a trvalejší, nežli smyslné požitky, neboť jest radostí rozumnou. Pythagoras tak byl uchvácen rozřešením mathematické úlohy, že obětoval bohům zápalnou obět díků Tak hluboce byl Archimedes pohřížen v luštění jiného úkolu, že zapomněl jísti a píti. A když učinil žádoucí objev, běžel ulicemi syracusskými volaje: »Heureka! Heureka! Našel jsem to!« Leč vzrůst vědomostí, třebas provázený velikou prací, dalek jest toho, aby ukojil naše touhy a spíše dráždí naši chuť po větším poučení a uvědomuje nás více o naší nevědomosti. Čím více stoupáme na horu poznání, tím širším stává se rozhled nás po širých rolích vědy, jež dosud jest námi nevzdělána.

Sir Isaac Newton umíraje pronesl tato památná slova: »Nevím, co svět si pomyslí o mých pracích. Leč, co se mne týče, jest mi jako malému dítěti, jež hraje si na břehu mořském a jež najde tu hladký oblázek, tam lesklou lasturu, an veliký oceán pravdy leží nezbádán přede mnou.« Ó, stal-li se Newton sám tak šťastným a tolik přispěl ku radosti druhých svými objevy, jak veliké jest asi blaho těch, kteří po celou věčnost zkoumají bez námahy nekonečný oceán Pravdy boží.

Leč největší potěcha, dosažitelná v tomto životě, jest v hledání a konání ctnosti. A je-li zde nějaký klid mysli, nějaká radost duše, nějaký ples ducha, nějaká potěcha srdce, nějaký vnitřní svit slunce, pak podílem jest těch, kteří jsou horlivými v plnění zákona božího, a zachovali nevinnost mládí, nebo opět dobyli jí upřímnou lítostí.

Leč tato potěcha má svůj původ spíše z pevné naděje budoucí blaženosti, nežli ze skutečného vyplňování našich žádostí. Ctnostní lidé jsou šťastnými, poněvadž mají »slib placení«, a nikoli poněvadž dostalo se jim skutečného splacení dluhu od božské Prozřetelnosti. Radují se, poněvadž, ačkoliv ve vyhnanství jsou v krátké noci tohoto času, doufají přece, že bydleti budou v pravé vlasti své po velikou věčnost druhého dne. Radují se, ježto jsou patrnými dědici božského království. Vezměte jim tuto naději, a slunný svit v srdci jejich brzy změní se v temný mrak. »Jestliže toliko v tomto životě naději máme v Kristu, bídnější jsme než všichni lidé.«[1]) Proč sv. Pavel plesal tolik v žaláři římském ten večer před svou popravou? Poněvadž, jak praví nám, »složena jest mi koruna spravedlnosti, kterouž mi dá v onen den Pán, spravedlivý soudce.«[2])

Tak vidíme, že ani bohatství, ani cti, ani rozkoše, ani věda, ani láska společenských a rodinných pout nemůže zcela ukojiti naši touhu po štěstí. Spojte všechny tyto radosti, pokud jen spojiti je lze. Nechť každá ze zřídel jejich vyroste tisíceronásobně. Nechť všechny tyto zmocněné požitky soustředí se na jediném člověku, nechť dostane se mu i neklamného ujištění, že těšiti se bude jimi tisíce let, přece donucen bude vyznati: »Marnost nad marnost, a všechno jest marnost!« Čím rozkošnější číše, tím trpčí myšlenka, že smrt rozbije ji v kusy.

Leč, dává-li nám Bůh touhu po dokonalém štěstí, již zamýšlí jednoho dne zplna ukojiti; a nelze-li toto štěstí, jak viděli jsme, nalézti v tomto životě, musí býti uchováno pro život budoucí. A ježto žádná rozumná bytost nemůže spokojiti se blažeností konečného trvání, jest nám uzavírati, že bude věčnou a že duše nutně jest nesmrtelnou. Život, jenž není korunován nesmrtelností, není hoden žití. »Má-li život štěstí,« praví Cicero, »se končiti, nemůže býti zván šťastným životem . . . Vezměte věčnost a Jupiter nezmizí lépe nežli Epicurus.«[3])

Bez naděje na nesmrtelnost jest stav člověka méně žádoucím nežli stav polního zvířete.

»Buď duši nesmrtelnou měj, buď zvrať
řád všechen, člověče; jdi, posměch trop
si z majestátu, ve stáji pak klaň
se vyšším tebe, vyšším smyslem vším:
těm hrubý chutná drn a pijí proud
vod čistý, plný vždy, a prázdný též
všech pochyb, strachů, žalů, zoufání.«[4])

Zvolejme se sv. Augustinem: »Učinil jsi nás, Pane, pro sebe, a srdce naše nepokojna jsou, až odpočívati budou v tobě.«

[1]) T. Kor. XV., 19.
[2]) II. Tim. IV., 8
[3]) De finibus, Lib. II. XXVII.
[4]) Young-ovy »Noční Myšlenky«.

»Má naděj věčný v srdci lidském skryt,
neb člověk není, chce však šťastným být,
zde v cizí vlasti chorá duše hyne
a touží tam, kde příští život kyne« [1])

Addison skvěle líčí filosofickou mysl Catonovu těmito řádky, jež doporoučí se zrovna tak vznešeností výrazu jako hloubkou myšlenky:

»Tak musí být. Platone, pravdu's měl!
Neb odkud blahá naděje ta jen
a touha je po nesmrtelnosti?
Či odkud tajná hrůza ta a děs je,
že zřítíme se v nic? Proč duše leká
se sama sebe a se děsí zkázy?
Toť božství samo, které v nás se vzbouzí,
toť nebe samo budoucností těší,
a věčnost vyjevuje člověku.
Ó, věčnosti! Jak krásná, hrozná jsi!
Jak velkou směsí neznámých nám tvorů,
jak mnohým krajem jít je, plným změn!
Svět širý, nesmírný je před námi,
leč stíny, mraky, temnota jej halí.
Tu stanout chci. A moc-li nad námi,
(a že moc je, to volá příroda
svým dílem vším), pak ctnosti plesat musí;
a v tom, v čem plesá, šťastným musí být.
— — — — — — — — — — —
Když bezpečna je duše v bytí svém,
pak směje dýce se, i bodnutí.
I hvězdy zblednou, slunce samo též
se věkem zkalí, zajde příroda.
Leč ty jen v mládí věčném budeš kvést
a bez pohromy v boji živlů stát,
an svět se sřítí a vše hmotné s ním.« [2])

Než, ujišťuje-li nás rozum již, sám na sebe odkázaný, že duše naše žíti bude za hrobem, jak mnohem jasněji a zřejměji předvádí se nám tato pravda ve světle zjevení! Neboť světlo rozumu jest pouze šerým soumrakem, srovnáme-li je s poledním sluncem zjevení.

Jak potěšující to myšlenka, že slovo boží přichází samo, aby ospravedlnilo a posvětilo naše nejsmělejší naděje a touhy po budoucím životě!

»Duše pak spravedlivých,« praví se v knize Moudrosti, »jsou v ruce boží, a nedotkne se jich muka smrti. Zdají se očím nemoudrých umírati: a pokládá se vyjití jejich za trápení... Ale oni jsou v pokoji... a naděje jejich jest plna nesmrtelnosti« [3])

Člověk nechť uvězní a moří, zraní a zabije své tělo, duše přece jest mimo jeho dosah a dotek jeho cítí zrovna tak málo jako paprsek sluneční. Chrám těla našeho nechť rozpadne se v prach, ducha přece, jenž oživuje tento chrám, nelze zahladiti.

[1]) Pope: Essay on Man.
[2]) Addisonův Cato, Act V.
[3]) Moudr. III, 1.—4.

Tělo, jež má původ z člověka, může člověk odstraniti, duši však, jež jest z Boha, nemůžeme zničiti. »Navrátí se prach do země, odkud byl, a duch navrátí se k Bohu, kterýž jej dal.« [1]) »Víme zajisté, že bude-li stánek náš pozemský tohoto přebývání zbořen, máme stavení od Boha, příbytek ne rukou udělaný, věčný v nebesích.« [2])

Písmo rovněž ujišťuje nás, že blažení budou odměněni radostí bez konce, jež prázdna jest vší bolesti a bídy: »A setře Bůh všelikou slzu s očí jejich: a smrti více nebude, ani kvílení, ani křiku, ani bolestí nebude více, neboť první věci pominuly.[3])

Blaženost spravedlivých bude podstatně spočívati v patření na Boha a v požívání jeho: »Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.« [4]) »Víme, že když se ukáže, podobni jemu budeme; nebo viděti jej budeme tak, jakž jest.« [5])

Nelze nám učiniti si přibližný pojem blaženosti svatých, neboť, jak apoštol praví, jest to mimo dosah lidské zkušenosti, jako nad veškeru moc lidského pochopení: »Ani oko nevídalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské vstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří jej milují.« [6]) Zrovna tak, jako kdyby slepec od narození pokusil se o malbu krásné krajiny, tak také jest pro oko duše, chce-li obsáhnouti nadpřirozené to blaho, jež čeká spravedlivé v onom místě, jež tak krásně nazývá se »krajem živých«.

Nejen duše bude požívati věčného blaha, ale i tělo, druh její na pozemské pouti, povstane opět, aby bralo podílu na nesmrtelném blahu. Patnáct set let před Kristem předpověděl Job jasně budoucí z mrtvých vstání, an prorockým okem pohlédl na budoucího Vykupitele: »Vím, že Vykupitel můj živ jest a že v poslední den ze země vstanu, a zase oblečen budu kůží svou, a v těle svém uzřím Boha svého.« [7]) A proroctví patriarchovo jest slavně stvrzeno Vykupitelem samým: »Všichni, kteříž v hrobích jsou, uslyší hlas Syna božího; i půjdou, kteříž dobře činili, na vzkříšení života.« [8])

»Tělo,« praví sv. Pavel, »rozsívá se v porušení, vstane v neporušitelnosti; rozsívá se v nesličnosti, vstane v slávě; rozsívá se v nemoci, vstane v moci; rozsívá se tělo hovadné, vstane tělo duchovní . . . Musí zajisté toto porušitelné obléci neporušitelnost, a toto smrtelné obléci nesmrtelnost. A když toto smrtelné obleče nesmrtelnost, tedy se naplní řeč, kteráž napsána jest: »Pohlcena jest smrt ve vítězství.« [9])

Bude-li naše nesmrtelnost šťastna nebo žalostna, závisí na nás samých. Na nás závisí, budeme-li, jak apoštol Juda se vy-

[1]) Eccles. XII., 7.
[2]) II. Kor. V., 1.
[3]) Zjev. XXI, 4.
[4]) Mat. V.
[5]) I. Jan III., 2
[6]) I. Kor. II.
[7]) Job. XIX.
[8]) Jan V.
[9]) I. Kor. XV.

jadřuje: »Hvězdy bludné, jimž bouře temnosti zachována jest na věky«; [1]) či, bude-li stanoveno nám, abychom byli jasnými hvězdami, zářícími pro vždy v empyreu nebeském, jako odlesk nehasnoucí slávy Slunce veškeré spravedlnosti.

Ó, zaměňme věčnou blaženost za prchající rozkoš! Bojujme dobrým životem, abychom dosáhli blažené nesmrtelnosti.

»Co bude člověk síti, to bude i žíti. Nebo kdo rozsívá v těle svém, z těla i žíti bude porušení: ale kdo rozsívá v duchu, z ducha žíti bude život věčný.« [2])

Když Sir Thomas More byl vězněn v londýnském Toweru Jindřichem VIII, že nechtěl složiti přísahu, jež by poskvrnila jeho svědomí, přišla k němu návštěvou jeho manželka, jež nejapně takto jej pozdravila: »Aj, Moree, velice se divím, že ty, jenž jsi až dosud platil za moudrého člověka, nyní jsi takým bláznem, že ležíš zde v tomto těsném, špinavém vězení, uzavřený s myšmi a krysami, an mohl bys přece býti volným, těše se z přízně krále i sněmu. Mohl bys bydliti v pokoji v krásném domě svém v Chelsea, ve své knihovně, své síni a zahradě, a těšiti se ze společnosti své dobré ženy, dítek svých a svojí domácnosti.«

»Aj, dobrá Eliško,« řekl on s vlídným úsměvem, »zdaž není toto vězení zrovna tak blízké nebi jako vlastní můj dům?«

»Nesmysl, nesmysl,« odvětila ona s povržlivým úsměškem.

»Nuže, Eliško,« pokračoval More, »jak dlouho myslíš, že bych v radosti žil doma?«

»Snad nějakých dvacet let.«

»Nuže dobře, milá Eliško. Ten by zajisté byl špatným počtářem, jenž by pro sto, ba i tisíc let vsadil ztrátu celé věčnosti.«

Otázka Honoriova.

Její vznik, dějiny a význam.

Pojednává **Frant. Gája.** — (Pokračování.)

Příležitosti i času měli tedy uhlazení Byzantinci dosti, aby papežské zástupce zadrhli do svých tenat. Že by se jim to však podařilo, tvrditi nesmíme, neboť ocitli bychom se bez spravedlivé příčiny v odporu jednak s krásným vysvědčením, které Agatho i synoda jeho poslům vystavili, jednak s horlivostí jejich, s jakou hájili pravověrnost papeže Honoria naproti Makariovi, jednak také s faktem nad jiné důležitým, že navrátivše se do Říma v červnu r. 682 nebyli káráni, nýbrž slavnostně a dva z nich brzy na to od nově nastoleného papeže Lva II. poctěni vysokými hodnostmi.[3]) K záležitosti jejich se ještě vrátíme.

Stěžejním bodem a východiskem z nesnadné situace, kterou anathema nad Honoriem působí, jest vystoupení Lva II. Od něho,

[1]) Jud I.
[2]) Gal. VI., 8.
[3]) Kirchenlexikon VI. 248

jako nejvyšší hlavy církve závisela aprobace, nebo reprobace sněmovních akt, on toliko mohl sněm prohlásiti za ekumenický. Proto otcové obracejíce se písemně na papeže, aby usnesení jejich potvrdil, nazývají ho lékařem současné nemoci církevní a »πρωτόθρονος«, jnnž stojí na pevné skále víry a jemuž přenechávají rozhodnouti, co dále činiti. [1])

Papež Lev se dlouho nerozmýšlel. Již v druhé polovici r. 682, dva, nebo tři měsíce po své konsekraci zaslal císaři list plný díků za jeho obětavost a plný uznání pro orthodoxii cařihradského sněmu, jehož akta radostně potvrzuje. Toliko o Honoriovi pronáší odchýlený úsudek. Kdežto sněm stavil ho vždy do stejné řady se Sergiem, Cyrem, jmenuje jej Lev vždy naposledy a definuje jeho vinu zvláštními slovy. V dotyčném listu k císaři o něm napsal: Zároveň anathematisujeme původce nové herese, jako Theodora faranského atd, potom též Honoria, který neozdobil tuto apoštolskou církev učením apoštolské tradice, nýbrž dopustil (παρεχώρησε) profanní zradou, že tato neporušena jsouc dosud byla poskvrněna.« Latinský překlad řeckeho listu praví ostřeji: »qui immaculatam fidem subvertere conatus est«, [2]) ale přednost sluší dáti řeckému textu již proto, že jest naproti latinskému originálem, neboť původní list latinský se nezachoval, hlavně pak, že on toliko byl směrodatným pro východní církev, její biskupy a učence.

Hned také staral se papež o všeobecné přijetí VI. sněmu na západě. A v Traktatorích, jimiž provázel akta sněmovní, když předkládal je biskupům k podpisu (zachoval se toliko list k biskupům španělským) praví: »Condemnatione mulctati sunt . . Cyrus, Sergius . . cum Honorio, qui flammam haeretici dogmatis non, ut decuit apostolicam auctoritatem, incipientem exstinxit, sed negligendo confovit. [3]) Podobně odlišuje dopis zaslaný Lvem králi španělskému Ervigovi papeže Honoria od jiných spolu anathematisovaných: »De Ecclesia proiecti sunt, . . cum eis Honorius, qui immaculatam apostolicae traditionis regulam . , maculari consensit«. [4]) Jiní tam slují »haereticae assertionis auctores.« Dosti ukázek, myslím, aby každý pochopil, pokud Lev odsouzení Honoria schvaloval. Nepíše o něm jako o haeretikovi, nýbrž omezuje jeho vinu na pouhou nedbalost, nečinnost a passivní podporu bludu.

V takovém toliko smyslu může býti dotyčný dekret VI. sněmu pojímán a římští biskupové, jak zjevno z »Liber diurnus Pontificum«, [5]) užívali skutečně ve vyznání víry při svém nastolení slov Lvových, když mluvili o VI. sněmu: »Auctores novi haeretici dogmatis Sergium . . . una cum Honorio, qui pravis eorum asserti-

[1]) Hefele II. 261.
[2]) Mansi XI 733.
[3]) Mansi XI. 1050.
[4]) Mansi XII. 1050.
[5]) Lib. d., ed. Roziére, Paris 1869, n. 84. p. 198; Kirchenlex. VI. 249.

onibus fomentum impendit, . . . praesules VI. concilii anathemate devinxerunt.«

Authentickému výkladu tomuto příčí se poznámka, kterou obsahuje životopis Lva II. v kronice »Liber pont.«: »Hic Leo suscepit s. VI. synodum, quaenuper in regia urbe celebrata est, . . . in qua condemnati sunt . . . Sergius, Honorius, . . . qui unam voluntatem et operationem in Domino J. Christo dixerunt.« [1]) Pisatel této poznámky jakoby nerespektoval pranic stvrzujících dokumentů Lvových, nýbrž držel se výroku sněmu samého, o němž praví krátce, že přijat byl papežem Lvem.

Zároveň ukazuje naprostou lhostejnost oproti dobré pověsti římských papežův, ale ne zlomyslnost tu byla rozhodující, nýbrž dobrotą spíše, důvěřivá otevřenost a prostota, jakou vůbec záznamy papežské kroniky vynikají. [2])

Žádný ze čtenářů se také nijak nehoršil, že Honorius byl postaven na roveň ostatním heretikům. Zdá se, jakoby vůbec toto jméno na papeže ani nevztahovali, neboť z »Knihy papežské« přejata byla ona zpráva úplně nezměněna do starého brevíře římského mezi lekce svátku sv. Lva II. Příčinu dlužno hledati v neznalosti nebo v zapomenutí na události, se VI. sněmem souvisící, což svědčí o naprosté lhostejnosti tehdejších Římanů vůči východním poměrům, o slabém zájmu jejich na církevních otázkách a o podceňování celé kontroverse monotheletické. Není také divu, neboť věčné boje, které Italii skoro vylidnily a na něž stěžuje si Agatho ve známém listě svém, potlačily nadobro smysl pro vědecké bádání.

Touto ignorancí projednávané otázky dá se vysvětliti, že životopis papeže Hadriana I. v témž »Liber pont.«, ale o 200 let později psaný, obsahuje skvělou chvalořeč na Honoria u příležitosti renovace kláštera, od něho založeného: »Reddentes (monachi) Domino glorificos melos pro saepius memorati venerandi pontificis nomen . . .« [3]) Tak nemohli psáti na konci VIII stol., kdyby věděli, že lekce v brevíři užívaná až do času Klementa VIII., označuje jménem »Honorius« bývalého papeže a připisuje mu heresi za vinu.

Opačně k této nevšímavosti římské jednali Východané. Odsouzení papeže na všeobecném sněmu utkvělo jim trvale v paměti, neboť nevraživost mezi Římem a Carihradem rostla.

Přecházejíce tak k třetímu bodu, svrchu určenému, podáme napřed subdivisi jeho.

C) Jak smýšlelo pozdější lidstvo o Honoriovi v nejučenějších svých vrstvách?

a) Naznačíme názor východu, b) názor západu:

a) Pravili jsme, že skoro všichni spisovatelé, referujíce o Honoriovi, byli více méně závislí na VI. sněmu, a to buď positivně přidružením se k výroku Otců, nebo negativně tím, že z předsudkův oproti Východanům zaujali krajní stanovisko opposiční a

[1]) Liber Pont., ed. Duchesne p. 359.; Zeitschr. f. k. Theol. 1887. St. 681.
[2]) H Grisar: »Liber Pont.« S. 421. Zeit. f. k. Theologie. 1887.
[3]) Kirchenlexikon, VI. 250.

prohlásili Honoria úplně za nevinného. Nestranných kritiků našlo se málo, zvláště na východě. Příslušníci církve východní lpěli přirozeně na rozsudku svých biskupů v Cařihradě.

Než nastalo trvalé schisma, bylo anathema nad Honoriem třemi ještě sněmy obnoveno. Hned doplňovací synoda trullanská r. 692 opakovala ve svém vyznání víry odsouzení Honoria slovy VI. sněmu. Ale dekrety této synody byly uznány od Apoštol. Stolice potud jen, pokud se neprotiví víře, disciplině církevní nebo výnosům církve římské. Mnohem více padá na váhu sněm VII. všeobecný a VIII. Na VII. sněmu prohlásili Otcové: »Vyznáváme, co učila šestá synoda, která zavrhla Sergia, Honoria atd.« Podobně VIII. sněm: »Sanctam universalem VI. synodum suscipientes anathematisamus Sergium . . . atque cum eis Honorium Romae una cum Cyro Alex.« [1])

Kde hledati protiváhu k těmto výrokům, všeobecně přijatých sněmů? Zase v listech Lva II., neboť Otcové, souhlasíce s usneseními VI. sněmu, nemohli platně přijmouti odsouzení Honoria jinak, než jak Lev II. je potvrdil.

Že Photius, strůjce roztržky východní, použil odsouzení Honoriova ve svůj prospěch, jest samozřejmé [2]) a nikoho nezaráží. Stejně přívrženci jeho a pozdější řečtí dějepiscové, jako Zonaras, Balsamon, Cedrenus, Nilus, Choniates, líčí Honoria jako zavrženého bludaře. Mezi odsouzenými VI. sněmem uvádějí ho také katoličtí ještě spisovatelé řečtí ze starší doby, zvláště sv. Germanus, Niceforos, oba patriarchové cařihradští a j. Kdežto však příčiny odsouzení neudávají, praví Anastasius Sinaita docela správně, že pro jakousi ekonomii hleděl Honorius zavésti mlčení. Úplně nedotčenou nechávají jeho pověst sv. Jan Damascenský a chronograf Theofanes, poněvadž ho k odsouzeným ani nečítají.

Výstřední cestou obrannou na počátku XV. století bral se sjednocený Řek řádu dominikánského, Manuel Kalekas, jenž v díle »Proti bludům Řeků« hájil pravověrnost Honoriovu naproti VI. sněmu způsobem sv. Maksima. Za to v XVII. stol. uhodil na pravou strunu J. M. Kariophilus, rovněž sjednocený arcibiskup ikonský. Svým spisem »Confutatio Nili De primatu papae«, věnovaným Urbanu VIII., vystupuje proti námitkám Nila, založeným na odsouzení Honoria sněmem jako heretika. Smysl odsouzení připouští, ale odsouzení samo prohlašuje za nespravedlivé, neplatné, listu Agathonovu odporující, pouhými »Orientales« vynesené: »Sicut autem IV. synodus, quia suum canonem de honore Constui episcopi absque papa condidevat ita et sexta, quando absque papa damnavit Honorium, nihil peregit.« [3])

b) Dějiny otázky Honoriovy na západě představují větší rozmanitost a kritičnost, nežli na východě, ale myšlenka, že Honorius byl odsouzen pro blud, jak východní literatura celkem vykazuje, převládá i zde.

[1]) Hefele, III. 268.
[2]) Hergenröther: Photius, II. 560.
[3]) Grisar: Paralipomena z. Honoriusfr. p. 685. Zeitschr. f. k. Th. 1887.

Ve středověku upadlo jméno Honoriovo skoro v zapomenutí. Snad ani za nejprudších útoků Photia na pravověrnost jeho nebyl by se z Římanů nikdo patřičně ozval, kdyby nežil tehdy v Římě nejučenější muž své doby, bibliothekář Anastasius († 886),[1]) jenž s úspěchem čelil nepřátelům. Orthodoxii Honoriovu hájil ještě starou methodou podle »Apologie« Jana III., ale odsouzení jeho přirovnával mnohým dekretům II. a IV. sněmu, od papeže nepotvrzeným a tudíž neplatným.

Na odůvodněnou líčí velmi ostře různé pletichy Řeků, při sněmích obvyklé, v úvodě k latinskému překladu VII. všeobecného sněmu. Stačí krátká ukázka: »Sic Graeci accepta occasione celebratorum universalium conciliorum, frequenter egisse clarescunt; et nunc minuendo, nunc addendo vel mutando, nunc in absentia sociorum, nunc in abscondito angulorum, nunc extra synodum astutia sua communibus sanctionibus abutuntur.«[2]) Věřiti Anastasiovi můžeme, neboť zkusil vše sám jako člen císařského poselstva v Cařihradě, kde byl přítomen také VIII. sněmu.

O úskočnosti Řeků byli na západě přesvědčeni jistě všichni zástupcové veřejného mínění v církvi, a proto výroku VI. sněmu, namířeného na vážnost Apošt. Stolice, si nikdo nevšímal, nýbrž pevněji ještě každý věřil v neomylnost papežů. Jmenovaný svrchu Anastasius stal se mluvčím i této ideje: »In apost. sedis petra, quantum ad fidem pertinet, nec etiam per Honorium inventum est serpentis, id est virulentae sectae vestigium.«[3])

Soudobý papež, Mikuláš I., podobně hájí autoritu svého stolce oproti Řekům v korrespondenci s císařem Michaelem, a nástupce jeho, Hadrian II., specielně se ohražuje proti nepříznivým konsekvencím z případu Honoriova Photiem na jeho synodě r. 867 dedukovaným. Když byl napřed připomenul, že Sv. Stolice nemůže býti od žádného souzena, praví: »Licet enim Honorio ab Orientalibus post mortem anathema sit dictum, sciendum tamen est, quia fuerat *super haeresi* accusatus, propter quam solam licitum est minoribus maiorum motibus resistendi; quamvis et ibi nemini de eo fas fuerit proferendi sententiam, nisi eiusdem primae sedis praecessisset auctoritas«.[4])

Zřejmě označuje tedy papež jako příčinu zavržení Honoria, sněmem předhazovanou heresi, ale jen domněle a neprávem předhazovanou, neboť výrazem »ab Orientalibus«, jistě úmyslně voleným, znázorňuje, že dotyčný výrok jejich papežem stvrzen nebyl.

Obtíže působí poslední část citátu, kladouc v ústa Hadrianova faktum, jakoby Otcové k anathemu nad Honoriem měli dovolení od Sv. Stolice. Však řecký text (latinský originál se nezachoval) zní: *ἀλλὰ κακεῖ οὔτε πατριάρχῶν οὔτε ἑτέρων τις προέδρων ἐξενεγκεῖν ἠδυνήθη ἀπόφασιν, εἰ μὴ ἡ τῆς αὐτῆς*

[1]) Slavným se stal hlavně proto, že uměl řecky. Kirchenlex. I. 789.
[2]) Grisar: Paralipomena, S. 683. Mansi XVI. 13.
[3]) Kirchenlexikon, VI. 252., snad u *Mansi* otištěno aneb Migne Patr.
[4]) Mansi, XVI. 126.

καθέδρας αὐδενία συνήνεσεν ἐπὶ τούτῳ.[1]) To jest ve správném překladu: »Quamvis nemo . . . sententiam pronuntiare potuerit, nisi accedente auctoritate primariae sedis.« Ponechává se nerozhodnutým, jestli Otcové měli nejvyšší svolení nebo ne.

Hořejší výraz »ab Orientalibus« mluví pro poslední možnost, tak že by Hadrian sám sobě odporoval, kdyby Otcům VI. sněmu svolení chtěl připisovati.

Vedle Anastasia a Hadriana zmínil se v IX. stol. o Honoriovi také Hinkmar remešský. Zastává mínění, že odsouzen byl Honorius jako heretik, ale zdali spravedlivě nebo platně, o tom dále nezkoumá.

Minula dlouhá řada let, než vyskytlo se jméno Honoriovo zase v theologické literatuře západu Ani největší theologové středověku, jako sv. Tomáš Akv., o něm nejednají. Ojediněle toliko činí zmínku o něm v XV. stol. učený kardinál, Jan Turrecremata, pravě, že Východané sami ho odsoudili a nesprávnosti se tak dopustili.[2])

Teprve protestanté a Gallikáni (Bossuet) uvedli otázku Honoriovu v širší známost. Hodila se jim výtečně k bojům proti autoritě papežské. Katolíci nebyli připraveni, znalostí podrobných o sporném předmětě s počátku neměli. Rozdělili se proto dle výsledků svého bádání na několik táborů, z nichž vynikly hlavně dva: α) k jednomu přináleží zástupci theorie podvržených dekretů, β) k druhému vykladači pověstného anathematu v mírném smyslu Lva II.

α) Theorie o podvržených aktech VI. sněmu povstala z přehnané horlivosti pro dobrou věc. Zuřivé útoky nepřátel zahnaly mnohé na krajní stanovisko obranné, odkud rázem chtěli útočníkům podraziti kolena. První hlasatel této theorie, pokud známo, jest Albert Pighius († 1549), který v díle »De hierarchia ecclesiastica«[3]) dokazuje, že akta musila býti v neprospěch Honoria změněna, poněvadž listy jeho neobsahují herese a byly přece jedinou básí rozsudku.

S Pighiem souhlasil také Onuphrius Panvinius, že akta byla zfalšována, poněvadž si jinak nemohl vysvětliti odsouzení Honoria pro skutečnou heresi.

---

[1]) Grisar: Paralipomena, Zeitschr. f. k. Th. 1887, S. 680.
[2]) Mansi, XVI. 126
[3]) Zeit. f. k. Th. 1887. S 678, Roccaberti, Bibl. max. pont. II. 91.